Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.

http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Kapitel 5: Kommentarer till del 1**

10 **Kapitel 6: Förenta nationerna, FN och Europeiska unionen, EU**
11 Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text
13 Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.
15 INFO OM FN
18 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
33 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna
38 FN SOM ORGANISATION
39 GENERALFÖRSAMLINGEN
39 SÄKERHETSRÅDET
39 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
39 FÖRVALTARSKAPSRÅDET
39 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
39 SEKRETARIATET
40 FN:S UNDERORGAN
43 FN:S FACKORGAN

48 EU Europeiska unionen. 17 februari 2018
49 EU-institutionerna
50 EU-institutionernas ledare
51 Europeiska kommissionen
60 Europaparlamentet

64 **Kapitel 7: Utrikes förhållanden**
65 Syrien
85 Turkiet
89 Ryssland
158 Ukraina
161 Georgien
165 Saudiarabien
169 USA
228 Tyskland
240 Italien
263 Frankrike
274 England
287 Polen
293 Spanien
295 Slovakien
298 Sydafrika
300 Kina
306 Burma
309 Korea
324 Australien
326 Världen

341 **Kapitel 8: Sveriges Riksdag**
352 Riksdagens utskott
390 Riksmötets öppnande 2017
401 Riksdagens snabbprotokoll 2017/18: 56 Onsdagen den 17 januari. 2018. Partiledardebatt
456 Riksdagens rotokoll 2015/16:69 Onsdagen den 24 februari 2018 Utrikespolitisk debatt.

540 **Kapitel 9: Kommuner, Landsting och Länsstyrelser.**
541 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. **http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf**

542 Sveriges regioner.
657 Kommunallag (2017:725)
691 SKL - Sveriges Kommuner och Landsting. 20 februari 2018

Kapitel 5: Kommentarer till del 1

Innehållsförteckningen till del 1 finns i kopia med början efter de nu inledande kommentarerna.

Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.

Mäniskornas levnadsvillkor beror av individernas materiella och psykiska förhållanden och av de fysiska och sociala miljöer de vistas i.

Utvecklingen i världen beror av människornas verksamheter som har ordnats in i ett system för 129 mänskliga verksamheter i 9 huvudområden.

Individerna behöver kunskaper om alla verksamhetsområden för att klara vardagslivet och behöver inkomster från yrken som de trivs med och som är till nytta för samhällena.

De behöver också kunskaper om alla verksamhetsområden och samspelet mellan dem för att i demokratiska processer kunna påverka utvecklingen mot framtiden på lämpligt sätt.

Systemet för mänskliga verksamheter beskrivs kort med hjälp av Systemet Libris för svenska bibliotek.

Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia.

I korthet beskrivs historien som en förutsättning för det följande.

Kapitel 3: Något om områdena 1-5.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.
101 Arkiv och 102 bibliotek. Om det vetande som finns.
103. Encyklopedier och övergripande värderingar
104. Övergripande filosofiska versamheter om samband
105. Övergripande om forskning. Om det mer vetande man vill ha
106-107. Övergripande om ekonomiska och kulturella verksamheter
108. Samhällskunskap
109. Filsofins historia. Idé- och lärdomshistoria

11-19. Individernas inre verkligheter

2. Religiösa verksamheter.

3 Politiska verksamheter
31-34. Politiska vetenskaper
35. De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter
36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma. SOU

4. Sambandsforskningsverksamheter

5. Matematik och naturvetenskap.

Detta är verksamhetsområden som de demokratiska församlingarna, politiska partier, andra politiska aktörer och regeringen i stor utsträckning försummar.

Man bör isynnerhet observera området 11-19 Individernas inre verkligheter, som har avgörande betydelse för hur de röstar fram personer till förtroendeposter i de demokratiska föramlingarna, till personer i regeringar och i myndigheter och organisationer o d som medverkar till styrningen av världen

Världens utveckling beror av de inre verkligheterna hos världens nu cirka 7 miljarder personer. Och Sveriges utveckling beror av

utvecklingen i världen och av svenskarnas utveckling av världen och Sverige.

I Sverige bör politiken gå ut på att förbättra de inre varkligheterna och de demokratiska processerna samtidigt som man utvecklar de ekonomiska och kulturella varksamhetarna i verksamhetsområdena 6-9.

De inre verkligheterna styr de demokratiska processerna, som styr alla verksamheterna i verksamhetsområdena 1-9 , som avgör individernas levnadsförhållanden, de mänskliga rättigheterna och jämlikheten.

För de mänskliga rättigheterna och levnadsvillkoren i världen har Förenta Nationerna rekommendationer som de flesta av världens länder anslutit sig till. För Sverige gäller svenska lagar och förordningar.

I Sverige har valrörelsen för valen hösten 2018 kommit i gång. Viktigt är verksamheterna 36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma. SOU.

Viktigt är individerna levnadsförhållanden och då är viktigt hur man behandlar de demokratiska processerna. Det är viktigt att undvika de populistiska/nationalistiska idéerna och viktigt att understödja de globala perspektiven.

Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor

I kapitlet har i systemet för mänskliga verksamheter angetts kunskapsområden i bibliotek samt regeringens myndigheter o d enligt senaste tillgängliga statistik samt professorer/professurer vid universitet, högskolor o d. Hänvisningar finns till sammanställningar där yrken, näringsgrenar, utbildningar, forskningar statistik mm förtecknas.

Viktigt är området 90 om tidningar, tidkrifter, journalistik o d som medverkar till utvecklingen av individernas inre verkligheter och utveckligen av de politiska processerna. Men till det medverkar också verksamheter om reklam och underhållning m m som nämns bl a i annonser och s k sociala medier. Individerna inre verligheter utsätts för påverkan i många verksamheter.

Kapitel 5: Kommentarer till del 1
Finns i **http://wimnell.com/omr40zm.pdf**

Del 2:
Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
Kapitel 6: Förenta nationerna, FN och Europeiska Unionen, EU
Kapitel 7: Utrikes förhållanden
Kapitel 8: Sveriges Riksdag
Kapitel 9: Kommuner, Landsting och Länsstyrelser
Finns i **http://wimnell.com/omr40zm.pdf**

Del 3:
Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3:
Kapitel 10: Sveriges Regering
Kapitel 11: Skatterna
Kapitel 12: Regeringen styr Sverige, men inte allt direkt.
Kapitel 13: Något om de politiska partierna och deras problem.
Finns i **http://wimnell.com/omr40zn.pdf**

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf. del 2=40zm.pdf. del 3=40zn.pdf

Innehåll:

7 **Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.**

7 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

8 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

11 Utvecklingens krafter.

12 Systemet för mänskliga verksamheter

15 Den fundamentala påverkanskedjan

17 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.

37 Sveriges regeringar under 100 år

39 Makthavare i världen efter andra världskriget.

41 Världskarta med världens befolkning

42 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem.Hur ska man kunna förbättra världen ?

52 **Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia**

53 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

61 World Values Survey
62 Kulturkartan 2015

63 Världsarvslistan
63 Världsnaturfonden WWF

64 Utrikespolitiska institutet

65 Gapminder
65 Exempel på statistik: Choose a graph

66 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
67 Afrika söder om Sahara
68 Asien och Oceanien
69 Europa och Centralasien
70 Mellanöstern och Nordafrika
71 Nordamerika Latinamerika och Karibien

72 Amnesty. Årsrapport - mänskligarättigheter 2016/2017
74 Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring

80 Sveriges historia
85 Vänstervåg. Högervåg
89 Sveriges kungalängd
92 Regeringskansliet genom tiderna
106 Palm, August, "Mäster Palm"

107 **Kapitel 3: Något om områdena 1-5**

110 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

111 **101 Arkiv och 102 bibliotek. Om det vetande som finns.**
111 Kungliga biblioteket - SverigesNationalbibliotek.
117 Klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteks-systemen.
118 Om klassifikation
120 LIBRIS/SAB klassifikationssystem
121 Dewey decimalklassifikation

124 **103. Encyklopedier och övergripande värderingar**
123 Encyklopedi
125 FN:s högkommissarie för mänskligarättigheter
126 Europeiska konventionen om de mänskligarättigheterna
127 Medborgerliga fri- och rättigheter

129 **104. Övergripandefilosofiska versamheter om samband**
130 Systemet för mänskliga verksamheter
139 Kommentarer till Samhällsplaneringens problem.
142 Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och bibliotekssystemen DC, DK och SAB.

148 **105. Övergripande om forskning. Om det mer vetande man vill ha**
148 Samhällsplaneringens problem.
150 Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2016
177 Vetenskapsrådet
181 forskning.se
183 Formas
184 Forte
185 Riksbankens Jubileumsfond
186 VINNOVA
186 KK-stiftelsen

187 **106-107. Övergripande om ekonomiska och kulturella verksamheter**
187 Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007. Utbildning enligt SUN 2000, SCBs statistik om allt.

189 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 Reviderad 2016
194 Gymnasiet

208 **108. Samhällskunskap**
208 Klassifikationssystemet för verksamheter. Med några förtydligande kommentarer
214 Mer om verksamheter
216 Sociologi
222 Framtidsplaneringar
223 Schema över påverkans- och förändringsproblem
224 Förteckning över verksamheter

225 **109. Filsofins historia. Idé- och lärdomshistoria**
226 Filosofi
234 Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
235 De stora filosoferna
236 Ludwig Wittgenstein
238 Idé- och lärdomshistoria
241 I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

262 **11-19. Individernas inre verkligheter**

262 **SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter**
263 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
264 Hjärnan
285 människosyn
287 tro och vetande
288 erfarenhet
289 minne
294 bildning
297 realism
300 idealism
302 förnuft
303 intuition
304 attityd
306 inlärning
307 intellektualism
310 antiintellektualism
313 vanföreställning
314 dagdröm
315 hallucination
317 fördom
318 opinion
320 norm
321 institution

323 **SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d**.
324 förändring.
354 framstegstanken
327 tradition
328 framtidsforskning
330 Framtidskonventet
332 växthuseffekten

338 **SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.**
339 värdering
340 emotion
341 empati
343 sympati
344 kärlek
352 erotik
353 estetik
358 stress
360 depression

362 **SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d**.
363 nätverk
364 världsbild
366 världsåskådning
367 livsåskådning
368 ideologi
370 religion
372 buddhistisk filosofi
374 indisk filosofi
375 islam
382 konservatism
385 liberalism
389 socialism
392 kapitalism
395 globalisering
397 nationalism
399 populism
400 rasism
403 främlingsfientlighet
404 hedersvåld
406 islamisk kvinnosyn.
407 etnicitet
408 integration
409 levnadsnivå
410 livskvalitet
411 politik

413 **SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.**
414 biologisk psykologi
417 personlighetsutveckling
418 personlighetspsykolog
420 perceptionsstörning
421 ADHD
422 psykisk störning
424 psykossjukdom
425 psykiatri
429 socialpsykologi

430 **SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.**
431 logik

437 **SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.**
438 etik
443 moral
444 kardinaldygder
445 dödssynd
446 rättvisa
447 brottslighet
448 polisen
454 Tidningsutgivarna
455 dagstidning

460 **SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.**

461 Informationsstress vår nya folksjukdom.
462 Opinionsundersökningar.SOM-institutet

464 **2. Religiösa verksamheter.**

465 **31-34. Politiska vetenskaper**

466 **35. De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter**
467 SW . 351 Sveriges riksdag

468 SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige

469 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

470 SW . 353 Sveriges regering
471 Politikområden för politiken 28 juli 2017
473 Politiska och opolitiska planeringar

474 SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

475 **36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma personer. SOU.**
475 Politiska partier i Sverige
475 Statens Offentliga Utredningar, SOU
475 Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida. http://wimnell.com/omr658f.pdf

476 **4. Sambandsforskningsverksamheter**

477 **5. Matematik och naturvetenskap.**

478 **Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor**

479 Kompletteringar med yrken, näringsliv, utbildning m m

480 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

515 **SW 2 Religiösa verksamheter o d.**

521 **SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**

535 **SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.**

536 **SW 5 Naturforsknings - och matematikverksamheter.**

549 **SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
550 SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.
551 SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
570 SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
586 SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske o
595 SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

605 SW 65 Administration, distribution
606 SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
607 SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
608 SW . 6525-6529 Militära verksamheter o d
614 SW . 653 Handelsverksamheter.
623 SW . 654 Telekommunikationsverksamheter
624 SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
625 SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå,lagring o d.
628 SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
633 SW . 658 Företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
642 SW . 659 Marknadsförings- ochreklamverksamheter od

643 SW 66/68 Tillverkning av varor.
646 SW 69 Tillverkning/ byggande avbyggnader o anläggningar

647 **SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
648 SW 70 Allmänt om konst o kultur

653 SW 71 Övergripande formgivning/ planering fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
664 SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
667 SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.
672 SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, tecken 77 Fotografi.
675 SW 78 Musik (konserter o d 792)

681 SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
683 SW . 7911-7913 Seder och bruk.
686 SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
688 SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
691 SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
692 SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips
693 SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
694 SW . 7951 Socialvård..
695 SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
701 SW . 7957 Undervisning o d.
724 SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
725 SW . 7959 Sociala miljöer i allmänna grupper o d.
726 SW 796/799 Sport, idrott o d.

730 **SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur**
731 SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
735 SW 81 Litteraturvetenskap.Litteraturhistoria.
737 SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

738 **SW 9 Saklitterära verksamheter. Allmän geografi och historia. Biografi.**
739 SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
741 SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
743 SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
744 SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Kapitel 6: Förenta nationerna, FN och Europeiska unionen, EU

Förenta Nationerna, FN.

Från http://www.un.org/ 12 februari 2018

Mycket stor bild på hela systemet:

The UN System

MAIN BODIES

- General Assembly
  - GA President
- Security Council
  - SC President
- Economic and Social Council
  - ECOSOC President
- Trusteeship Council
- International Court of Justice
- Secretariat
  - Secretary-General

DEPARTMENTS / OFFICES

- New York
- Geneva
- Nairobi
- Vienna
- UN System Directory
- UN System Chart
- UN Information Centres

RESOURCES / SERVICES

- Emergency information
- Reporting Wrongdoing
- Meetings and Events
- UN Journal
- Documents
- Databases
- Library
- UN iLibrary
- UN Yearbook
- Bookshop
- Publications for sale
- Maps
- Media Accreditation
- NGO accreditation at ECOSOC
- NGO accreditation at DPI
- Visitors' services
- Exhibits
- Procurement
- Employment
- Internships
- Model UN
- UN Archives
- UN Audiovisual Library
- UN Card: 10 Facts
- How to donate to the UN system

KEY DOCUMENTS

UN Charter
Universal Declaration of Human Rights
Convention on the Rights of the Child
Statute of the International Court of Justice

NEWS AND MEDIA

News
Press Releases
Briefings
Spokesperson
Audio by Phone
Photos
UNIfeed
Webcast
UNStories
UN in Action
21st Century
Social Media
News Stream
The Essential UN

ISSUES / CAMPAIGNS

Global Issues
Observances
Sustainable Development Goals
Climate Change
UN and Sustainability
Democracy
Rule of Law
Refugees and Migrants
TOGETHER
Global Health Crises
Action to Counter Terrorism
Victims of Terrorism
Children and Armed Conflict
UNiTE to End Violence Against Women
Prevention of Genocide and the Responsibility to Protect
The Rwanda Genocide
The Holocaust
The Question of Palestine
Decolonization
Messengers of Peace
Preventing Sexual Exploitation and Abuse
The Spotlight Initiative to Eliminate Violence Against Women and Girls

UNITED NATIONS

A-Z Site Index

Från svenska FN-förbundet 17 februari 2018 https://fn.se

Svenska FN-förbundet 17 februari 2018.

Startsidan

Huvudmeny:
En bättre värld

OM OSS
Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Vi är en ideell organisation och en svensk folkrörelse som arbetar med att föra samman individer och organisationer i ett gemensamt arbete för en bättre värld och för ett starkare och bättre Förenta Nationerna. Vi har tusentals medlemmar som är organiserade i lokalföreningar och distrikt. Vi är dessutom en paraplyorganisation för 84 riksorganisationer som är anslutna till oss som ett stöd för FN-tanken. Genom vår skolverksamhet finns idag även ett 30-tal FN-skolor runt om i landet.

VANLIGA FRÅGOR OM SVENSKA FN-FÖRBUNDET >

Vad är Svenska FN-förbundet
Svenska FN-förbundet är en del av en världsomspännande rörelse som arbetar för ett bättre och starkare Förenta Nationerna. FN-förbund finns i cirka 100 länder.

Är Svenska FN-förbundet en del av FN-systemet?
Nej. Vi är en fristående medlemsorganisation med 6 000 individuella medlemmar, omkring 100 lokalföreningar och 90 anslutna riksorganisationer. Vi engagerar också företag och omkring 30 certifierade FN-skolor.

Vad gör ni?
Vi informerar och utbildar om FN, debatterar FN-frågor och granskar hur Sverige uppfyller sina åtaganden som FN-medlem. Vi driver projekt till stöd för FN:s humanitära verksamhet och samarbetar med FN-förbund i andra länder.

Till våra viktigaste uppgifter hör att verka för att FN fungerar så bra som möjligt och att framföra konstruktiv kritik när så krävs. Vi framhåller också medlemsstaternas ansvar att ge FN det politiska, ekonomiska och ibland militära stöd som krävs för att organisationen ska kunna utföra sina uppgifter.

Vilken är relationen mellan FN-förbundet och FN?
Svenska FN-förbundet är inte en del av FN-systemet men vi samarbetar nära med flera FN-organisationer och vi har rätt att använda FN:s symboler och färger. Genom FN-förbundens världsfederation har vi rådgivande status i en rad FN-organ. Här hemma har vi täta kontakter med regeringsföreträdare, riksdagsledamöter och myndigheter i frågor som rör FN och svensk FN-politik.

Hur finansieras FN-förbundets verksamhet?
FN-förbundet finansieras av bidrag från Sida, Forum Syd och UD samt av medlemsavgifter.

VI GÖR

- **Vi samarbetar internationellt**
- **Vi stödjer FN-projekt i världen**
- **Vi utbildar och informerar**
- **Vi granskar och påverkar**

STÖD OSS

- Bli månadsgivare
- Ge en gåva
- Starta din egen insamling
- Gåvogram
- Butik

ENGAGERA DIG

- Bli medlem
- Engagera dig lokalt
- För dig som är ung
- Vi stödjer FN-projekt i världen
- Sök projektbidrag
- FN i skolan
- Kalender

NYHETER

- Kalender

OM OSS

- Kontakta oss
- Lediga tjänster
- Om webbplatsen

BUTIK

- Utvalda produkter
- Accessoarer
- **Informationsmaterial**

KONTAKT

Besöksadress:
Skolgränd 2
Visa på karta
Postadress:
Box 15115
SE-104 65 Stockholm
Telefonväxel:
08-462 25 40
mån-tor: 9–16.30
fre: 9–15.30
Lunch: 11.30–12.30
E-post:
info@fn.se

SVENSKA FN-FÖRBUNDET

United Nations Association of Sweden
Org.nr: 802000–9232
Ansvarig utgivare: Jens Petersson

INFO OM FN

Vi är ledande i Sverige på att informera om FN

INFORMATION OM FN
Vi är ledande i Sverige på att utbilda och informera om FN. Här finner du information om FN:s arbete, dess uppbyggnad och annan användbar information om världsorganisationen.

VAD GÖR FN?
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/

FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-fred-sakerhet-och-nedrustning/

UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH DEMOKRATI
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-med-manskliga-rattigheter/

FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-fred-sakerhet-och-nedrustning/

FN:S ARBETE FÖR FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING
För FN har ett centralt mål alltid varit att bevara världsfreden. FN har bidragit till lösningar av tvister mellan nationer, minskning av spänningar, förebyggande av konflikter och stopp för strider. Världsorganisationen har genomfört komplicerade operationer som inneburit fredsskapande åtgärder, fredsbevarande insatser och humanitärt bistånd. FN har även spelat en viktig roll vid lösningen av några av de mest långdragna konflikterna under senare år.

FRED
FN:s främsta uppgift är att bevara den internationella freden och säkerheten. Detta var huvudsyftet när man skrev FN-stadgan 1945.

SÄKERHET
När FN bildades diskuterade man säkerhet ur ett statligt perspektiv, eftersom det är stater som är medlemmar i FN. Säkerhet är ett tillstånd då stater känner sig skyddade mot faktiska, potentiella eller upplevda hot mot deras självständighet, suveränitet och politiska institutioner. I brist på en effektiv säkerhetsgaranti, fortsätter länder att söka säkerhet i militära termer, genom kalla kriget talade man om militär kapprustning vilket innebar att större militär kapacitet i förlängningen uppfattades som mer säkerhet. Idag är kapprustningen inte lika påtaglig men stater har fortfarande nationella försvar i syfte att försvara sig vid väpnade angrepp.

Idag har dock det statliga säkerhetsbegreppet breddats och man talar också om mänsklig säkerhet med betoning på individens säkerhet som

tillgodoses med utveckling och mänskliga rättigheter snarare än med vapen.

NEDRUSTNING
Nedrustning är en process för att minska storleken på och utgifterna för väpnade styrkor, att förstöra befintliga vapen, att successivt avskaffa möjligheterna att tillverka nya vapen samt att demobilisera militär personal och integrera dem i det civila samhället. På grund av säkerhetsriskerna med total nedrustning talar man också om vapenkontroll som innebär en reglering av vapen men ej total nedrustning av vapenarsenaler.

HUR ARBETAR FN MED FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING?
FN:s arbete omfattar till större delen fred och säkerhet. FN har ansvar för att bevara internationell fred och säkerhet i enlighet med FN-stadgan kapitel (1). FN arbetar med förebyggande diplomati, fredsoperationer samt återuppbyggande av stater efter konflikt.

VILKA ARBETAR MED FREDS- OCH SÄKERHETSFRÅGOR?
Läs om vilka FN-organ som arbetar specifikt med freds- och säkerhetsfrågor
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-fred-sakerhet-och-nedrustning/vilka-arbetar-med-freds-och-sakerhetsfragor/

VILKA ARBETAR MED NEDRUSTNINGSFRÅGOR?
Läs om vilka FN-organ som arbetar specifikt med nedrustningsfrågor
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-fred-sakerhet-och-nedrustning/vilka-arbetar-med-nedrustningsfragor/

SKYLDIGHET ATT SKYDDA
Läs mer om FN-principen Skyldighet att skydda
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-fred-sakerhet-och-nedrustning/skyldighet-att-skydda/

FN-INSATSEN I MALI
Läs mer om FN:s fredsinsatser och den svenska truppen i Mali
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-fred-sakerhet-och-nedrustning/vilka-arbetar-med-freds-och-sakerhetsfragor/fn-insatsen-i-mali/

UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING

FN:S ARBETE FÖR UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING

När FN-stadgan antogs och FN bildades i San Francisco 1945 var det fred och säkerhet som stod på agendan. Slutligen enades man om att också utvecklingsfrågor skulle få en viktig roll inom FN:s arbete.

Detta ledde till etableringen av ett till huvudorgan i FN: det ekonomiska och sociala rådet, eller *United Nations Economic and Social Council (ECOSOC)*, som skulle ha det övergripande ansvaret över utvecklingsfrågor.

FN:s arbete med utveckling har med åren överskridit från enbart social och ekonomisk utveckling för fattigdomsbekämpning, till att även inkludera ett miljöperspektiv. Idag fokuserar FN på det som kallas *hållbar utveckling*. FN:s arbete för hållbar utveckling består av tre dimensioner: Miljömässig hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet.

BEGREPPET HÅLLBAR UTVECKLING

Begreppet hållbar utveckling introducerades först 1981 och fick internationell spridning i och med lanseringen av *Brundtlandkommisionen* och rapporten ”Vår gemensamma framtid”. I rapporten tillskrevs att ekonomisk och social hållbar utveckling är omöjlig att uppnå om vi inte tar hand om miljön och våra naturresurser.

Vidare antogs Agenda 21 i Rio 1992 – ett omfattande konferensdokument innehållande långsiktiga mål och riktlinjer för att skapa hållbar utveckling. 2012 ägde en ny konferens rum, Rio+20, då världens ledare diskuterade vad som skulle hände efter Millenniemålen som har sin grund i Millenniedeklarationen 2000. Konferensen resulterade i dokumentet ”The future we want”, en uppstart till vad som år 2015 ledde till en historisk överenskommelse – Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

FN:S ARBETE FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Internationella konferenser, dokument och deklarationer representerar formella åtaganden av världens länder och politiska ledare. Men FN:s arbete för hållbar utveckling pågår ständigt varje dag som har en betydande och livsavgörande effekt för många av världens människor.

FN:s arbete för hållbar utveckling kan delas in i två delar: (1) Det kortsiktiga humanitära utvecklingsarbetet och akut katastrofhjälp och (2) det långsiktiga utvecklingsarbetet för hållbar utveckling.

FN:S HUMANITÄRA INSATSER

När FN startade sin verksamhet 1946 gällde det att människor som nödställts på grund av andra världskriget. Människor behövde mat, vatten, mediciner, kläder, bostäder och trygghet. Arbetet med mänskliga rättigheter vid kriser, katastrofer och konflikter har därefter fortsatt. FN har ett samordnande organ för de humanitära insatserna och för katastrofbiståndet kallat *OCHA, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*.

FN:S ORGAN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FN:s långsiktiga utvecklingsarbete får oftast mindre uppmärksamhet än FN:s humanitära insatser vid krig och katastrofer. I detta arbete ingår 15 olika organ med särskilda fokusområden.

FN-organ finns på plats i princip i alla länder i världen med varierande mandat beroende på i vilket land de befinner sig. FN-organens utvecklingsarbete bedrivs framförallt i samråd med berörd regering, men också tillsammans med nationella eller lokala enskilda organisationer. Regeringar har vanligtvis visioner om utvecklingen i det egna landet om fem, tio eller kanske tjugo år framåt.

Dessa visioner kompletteras ofta med handlingsplaner som beskriver hur regeringen ska arbeta för att nå visionen. FN-organ på plats tillfrågas av regeringen vad de kan bidra med i detta utvecklingsarbete. Från och med 2016 fram till 2030 implementeras FN:s nya Agenda 2030, i *alla* FN:s medlemsstater.

REFORMERINGSARBETET DELIVERING AS ONE – ONE UN

Ofta finns kanske 15-20 FN-organ på plats i ett och samma land. De har varierande uppgifter, men ibland kan arbetet vara överlappande. För att FN ska kunna bistå länder att nå de globala målen för hållbar utveckling krävs det samordning och samarbete mellan alla inblandade FN-organ. FN:s fältarbete måste reformeras och effektiviseras. Sedan 2006 pågår ett omfattande reformeringsarbete av FN:s fältarbete. Det kallas *One UN* eller *Delivering as One*.

I de länder denna princip är verksam försöker man uppnå: Ett gemensamt program, en gemensam budget, en gemensam ledare och ett gemensamt kontor. Ett ytterligare moment som flera länder infört är ”en gemensam röst”, det vill säga att FN-organen inom ramen för initiativet utser en talesperson. Idag är cirka 40 länder anslutna till Delivering as One.

AGENDA 2030

https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda-2030-globala-mal-for-hallbar-utveckling/

AGENDA 2030 – GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

På ett toppmöte i FN i New York i september 2015 antogs Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Det var ett historiskt möte och resultatet kommer att påverka allas framtid eftersom målen är universella och gäller alla länder, även Sverige.

Agenda 2030 är den nya utvecklingsagendan som består av 17 globala mål med sammanlagt 169 delmål. De globala målen för hållbar utveckling ersätter millenniemålen. Miljö och utveckling behandlas inte längre som två separata frågor. Vi talar om hållbar utveckling som består av tre sinsemellan lika viktiga perspektiv: socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling.

Agenda 2030 i sin helhet finns att läsa och ladda ner här:

Att förändra vår värld – Agenda 2030 för hållbar utveckling (svensk version)

Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (engelsk version)

Svenska FN-förbundet har tillsammans med Concord och ett antal andra organisationer tagit fram ett informationsmaterial om Agenda 2030 som går att ladda ner i sin helhet eller mål för mål.

BAKGRUND
År 2012 anordnade FN en stor konferens i Rio de Janeiro om hållbar utveckling, 20 år efter att Agenda 21 antogs. De deltagande stats- och regeringscheferna enades om att utforma nya utvecklingsmål som skulle kallas för hållbarhetsmål.

Sedan dess har olika arbetsgrupper, forskare och organisationer medverkat i processen med att ta fram nya mål. Processen har kallats post 2015. Sveriges regering och andra aktörer i Sverige har varit mycket aktiva i arbetet.

MÅL FÖR ALLA VÄRLDENS LÄNDER
Resultatet kallas för de globala målen för hållbar utveckling och de har tagits fram i en mycket öppen och inkluderande process. Stora delar av det internationella civila samhället har deltagit i processen, vilket är unikt. De tre dimensionerna av hållbar utveckling – den sociala, den ekonomiska och den miljömässiga, är integrerade i de globala målen.

Vilka indikatorer som ska användas för att mäta hur arbetet med målen fortskrider pågår fortfarande i FN. Det arbetet beräknas vara klart i mars 2016.

Alla länder i världen ska arbeta för att nå målen och det är respektive regerings ansvar att målen nås i det egna landet. Det ska ske i samarbete mellan nationella och lokala myndigheter, organisationer och föreningar, forskare och näringsliv. FN ska uppmuntra och bistå, men har inte huvudansvaret för att målen nås i respektive land.

Uppföljningen av arbetet med att nå målen görs nationellt, exempelvis i Sverige, regionalt, exempelvis i EU, och globalt, exempelvis i FN. Målen ska nås till 2030.

SUPERUTVECKLINGSÅRET 2015
Under 2015 har FN anordnat två viktiga konferenser som berör Agenda 2030. Först ut var mötet i Addis Abeba 15-17 juli om hur Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling skulle finansieras.

FN:s medlemsländer enades om ett 100-tal insatser för att finansiera Agenda 2030. De diskuterade också teknologiöverföring, handel och betydelsen av relevant och bra statistik. Eftersom resultatet från Addis Abeba var så pass positivt hade det en stor betydelse för toppmötet i FN den 25 september när Agenda 2030 antogs.

Bistånd är bara en av många finansieringskällor för att nå målen. Bistånd är fortfarande viktigt för de allra fattigaste länderna men de biståndsgivande länderna har långt kvar till FN-målet om 0,7 % av BNI. Några få länder når det målet, bland dessa Sverige.

Ett annat avgörande möte är det i Paris i början av december 2015 där världens länder ska diskutera uppföljningen av Kyotoprotokollet. Finansiering för utveckling, Agenda 2030 och klimatfrågan är tätt sammanlänkade. FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon har sagt ”Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen, och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna.”

17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt. Se delmålen.

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk. Se delmålen.

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar. Se delmålen.

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla. Se delmålen.

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. Se delmålen.

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla. Se delmålen.

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla. Se delmålen.

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Se delmålen.

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation. Se delmålen.

Minska ojämlikheten inom och mellan länder. Se delmålen.

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Se delmålen.

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser. Se delmålen.

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Se delmålen.

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling. Se delmålen.

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald. Se delmålen.

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer. Se delmålen.

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling. Se delmålen.

FN-ORGAN SOM ARBETAR MED UTVECKLING
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/fn-organ-som-arbetar-med-utveckling/

FN-ORGAN SOM ARBETAR MED UTVECKLING
Det finns flera program och fonder som arbetar med social och ekonomisk utveckling. Ibland kallas de underorgan. Programmen och fonderna är upprättade av generalförsamlingen och därmed en del av FN. Det är de som bedriver FN:s utvecklingsarbete i fält. De kan också ha ett normativt mandat, det vill säga dra upp riktlinjer och utarbeta normer för, och vara rådgivande till, FN:s medlemsländer i utvecklingsarbetet.

Förutom dessa underorgan finns det ett antal fackorgan som är självständiga organisationer med egna medlemsländer, styrelser och budgetar. Bland de sistnämnda finns exempelvis Världshälsoorganisationen WHO, Internationella arbetsorganisationen ILO och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO. Nedan återfinns några av FN:s underorgan och länkar till deras hemsidor.

UNDP
FN:s utvecklingsprogram UNDP har ett övergripande samordningsansvar för FN:s arbete i fält. UNDP arbetar i 177 länder. Organisationen har fem huvudområden: god samhällsstyrning och demokrati, fattigdomsbekämpning, hiv/aids, miljö och energi, samt förebyggande av och återuppbyggnad efter konflikter. UNDP bistår länder i deras arbete för att nå millenniemålen. UNDP har ett kontor i Stockholm.

UNICEF
FN:s barnfond Unicef var det första underorganet som generalförsamlingen upprättade. Året var 1946 och Unicef:s första uppgift var att bistå barn i Europa efter andra världskriget. 1953 fick UNICEF ett nytt mandat att bistå barn i utvecklingsländer. Unicef finns på plats i drygt 190 länder och regioner med utvecklingsarbete eller med nationella kommittéer. Unicef arbetar för barns överlevnad och utveckling, utbildning och jämställdhet, förebyggande av hiv/aids, samt skydd mot våld och övergrepp. FN:s konvention om barnets rättigheter genomsyrar organisationens arbete.

UNFPA
FN:s befolkningsfond UNFPA är ett av de minsta underorganen. Därmed inte sagt att fondens verksamhet är oviktig, snarare tvärtom. UNFPA:s huvuduppgifter är att stödja kvinnor, män och ungdomar så att de kan planera sina familjer och undvika oönskade graviditeter och sexuellt överförbara sjukdomar, inklusive hiv. UNFPA arbetar för att kvinnor ska kunna genomgå säkra graviditeter och förlossningar.

WFP
Världslivsmedelsprogrammet WFP arbetar för att alla människor alltid ska ha tillgång till den näring de behöver för att leva ett bra liv. WFP bistår människor med livsmedel i katastrofsituationer, i samband med återuppbyggnad efter konflikter/katastrofer och i långsiktiga utvecklingsprogram som ”mat för utveckling” och ”mat för arbete”. WFP har ett omfattande program för att ge skolbarn gratis och näringsrik skolmat, ett program som Svenska FN-förbundet är del av i kampanjen ”Skolmat blir kunskap”. WFP bistår omkring 90 miljoner människor i ett 70-tal länder. FN-förbundets projekt Skolmat stödjer WFP:s arbete i fält.

UN WOMEN

UN Women är det senaste FN-organ som generalförsamlingen inrättat, ett beslut från juli 2010. UN Women är en sammanslagning av FN:s kvinnofond Unifem, FN:s enhet för kvinnofrågor DAW, forskningsinstitutet for kvinnor Instraw och kontoret för FN:s generalsekreterares speciella genderrådgivare. Organisationen inledde sitt arbete i början av 2011. Bland fokusområdena finns arbetet mot våld mot kvinnor, kvinnors roll i freds- och säkerhetsarbetet, kvinnors ledarskap och delaktighet, kvinnors ekonomiska makt (inkl. fattigdomsbekämpning).

KLIMATFÖRHANDLINGAR

https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/klimatforhandlingar-genom-aren/

KLIMATFÖRHANDLINGAR GENOM ÅREN

Under 1980-talet växte en stark opinion fram kring klimatfrågan. Media började uppmärksamma problematiken och oroade forskare försökte etablera frågan på den internationella dagordningen.

KLIMATKONVENTIONEN

1990-talet inleddes med förhandlingar och vetenskaplig konsolidering som ledde fram till en Ramkonventionen om klimatförändringar som antogs i Rio 1992. Den trädde i kraft i mars 1994 och har idag runt 190 underskrifter, det vill säga nästan alla medlemsstater i FN har undertecknat ramkonventionen.

Det blev ingen lätt uppgift att komma överrens om en konvention. För att överhuvudtaget få till stånd ett förslag fick en rad frågor lämnas öppna och en hel del andra formuleras så vagt att de gav ett tillräckligt stort tolkningsutrymme för enskilda stater.

KYOTOPROTOKOLLET

Den första förhandlingskonferensen med konventionsstaterna ägde rum 1995. Där enades medlemmarna om en ny förhandlingsprocess som skulle leda fram till ett tilläggsprotokoll som skulle komma att kallas Kyotoprotokollet. Detta skulle specificera utsläppsmål och åtagandeperioder för länder i Nord samt mekanismer för att uppnå dessa mål. Allvaret i klimatfrågan underströks samtidigt av att klimatpanelen publicerade sin andra bedömningsrapport under 1995. Denna markerade stärkt vetenskaplig konsensus kring att människan

påverkade klimatet och blev en viktig faktor i förhandlingarna under 1995-1997.

Förhandlingsprocessen fram till Kyoto var minst lika svår som förhandlingarna kring klimatkonventionen. Resultatet förväntades förtydliga den vaghet som Klimatkonventionen byggt in, och som av många forskare och miljöorganisationer sågs som en allvarlig brist. Förhandlingarna mellan åren 2001 och 2005 beskrivs antagligen bäst i termer av relativt lugn. Dessa år ägnades främst åt tekniska detaljer samt att öka det politiska trycket för att få underskrifter och ratificeringar av protokollet. I och med att Ryssland ratificerade protokollet, i oktober 2004, uppnåddes ”55-gränsen” som markerade att det kunde träda i kraft. Rysslands ratificering även till att det andra kriteriet uppfylldes; att parterna till Kyotoprotokollet stod för minst 55 procent av de reglerade utsläppsminskningarna. Protokollet kom därför att träda i kraft i februari 2005.

Vid en partskonferens senare i Bali 2007 (CMP3) antogs den så kallade Vägkartan mot Köpenhamn. Denna vägkarta eller färdplan krävde att parterna skulle fördjupa förhandlingarna kring långsiktiga gemensamma visioner. Balimötet betydde också att förhandlingsprocess kring nya åtaganden under klimatkonventionen skulle intensifieras.

COP15 I KÖPENHAMN (2009)

Medan Kyotoprotokollet genomförs i praktiken visar ny vetenskap allvaret i klimatfrågan. FN:s klimatförhandlingar fortsätter och det nya avtalet som skall färdigställas i Köpenhamn i december 2009 måste vara ambitiöst. Långt innan mötet i Köpenhamn började stod det klart att knäckfrågorna inte skulle kunna lösas i tid för att en överenskommelse skulle kunna nås i Köpenhamn.

Det betydde dock inte att förhandlingarna helt hade gått i stå. Under den tiden hade en rad revolutionerande genombrott nåtts, inte minst att utvecklingsländerna för första gången gått med på att diskutera egna utsläppsmål. Även inför och under förhandlingarna i Köpenhamn gjordes en rad framsteg bland annat rörande avskogning och tekniköverföring.

KÖPENHAMNSACKORDET

För att möta civilsamhällets förväntningar på COP-15 bildades en inofficiell förhandlingsgrupp, vars syfte var att komma fram till en slags politisk ambition med vida ramar inför framtida förhandlingar. Ett 30-tal nyckelländer bjöds in för att förhandla om vad som skulle komma att kallas ”Köpenhamnsackordet” .

Köpenhamnsackordet satte bland annat upp ett mål för att hålla den globala temperaturökningen under två grader och innehöll löften om kortsiktiga finansiella bidrag på 10 miljarder dollar per år mellan 2010 och 2012 liksom en ambition att generera 100 miljarder dollar per år från och med 2020. Ackordet accepterades dock aldrig i plenum. I stället förnyades de officiella förhandlingsmandaten, denna gång med sikte på Cancún i Mexiko i slutet av 2010.

Efter mötet i Köpenhamn och inför nästa stora möte med de beslutsfattande partskonferenserna under klimatkonventionen och Kyotoprotokollet, i Cancún i december 2010, hölls fyra officiella förhandlingsrundor. Dessa kom att präglas av uppfattningar kring Köpenhamnsackordet som bland många uppfattades som ett försök att sätta Kyotoprotokollet ur spel och i stället fokusera förhandlingarna på ett enda allomfattande nytt avtal. Dessutom kom processen kring ackordet att uppfattas som icke transparent och orättvis. Köpenhamns

eftermäle, en avsaknad av tilltro i processen, kom därför att prägla 2010.

COP16 I CANCÚN (2010)

För att markera att organisationen FN är kapabel till handling och för att underlätta processen mot nya beslut och eventuellt till och med nya avtal i Sydafrika 2011 planerades att fokus för Cancún skulle ligga på ett ”balanserat paket” av en rad beslut i viktiga konvergensfrågor. Förhandlarna var dock oense om exakt vad detta paket skulle innehålla för att i tillräckligt hög grad tillfredsställa samtliga förhandlingsparter.

Sakfrågekonflikterna från Köpenhamn låg kvar och kompromissviljan under året som gått hade varit väldigt låg. Med denna utgångspunkt inleddes förhandlingarna i Cancún väldigt trevande. Å andra sidan är detta något som kännetecknar de flesta klimatförhandlingsrundorna.

Överraskande nog visade sig alla parter betydligt mer förhandlingsvilliga i Cancún än tidigare under året. Det mexikanska ordförandeskapet hade jobbat mycket intensivt med att förtydliga förhandlingsprocessen. Förhandlingstempot ökade markant och tilltron mellan förhandlarna verkade också tillta.

Beslut fattades bland annat om avskogning och skogsvård i fattiga länder samt frågan om att inrätta en speciell klimatfond för finansiering av anpassning och utsläppsreducerande åtgärder, även detta i fattiga länder. Dessutom lyckades förhandlarna enas om ett globalt tvågradersmål och ett ramverk för anpassningsåtgärder antogs.

Dessutom beslutades om ett globalt register för att registrera utsläppsminskande åtgärder, också i utvecklingsländer. Mät- och rapporterbarhet av utsläppsminskningar i den rika världen, liksom av överföring av finansiella medel, rörde sig också framåt. Slutligen bör också nämnas att historiska utsläpp för första gången någonsin, under COP, tydligt kopplats till ett historiskt ansvar.

COP17 I DURBAN (2011)

Processen efter Cancún och inför nästa beslutsfattande klimatkonferens i Durban, Sydafrika, omfattade tre officiella förhandlingsrundor. Dessa hölls i Bangkok, Bonn och Panama. Året präglades inledningsvis framför allt av diskussioner kring dag- och arbetsordningar under de olika rådgivande förhandlingsorganen, både de tillfälliga så kallade ad-hoc grupperna som förhandlar fram nya avtal och de permanenta rådgivande organen för implementering respektive vetenskap och teknik som hanterar bredare frågeställningar inom deras respektive mandat.

Utkomsten av de tre förhandlingsrundorna inför Durban var relativt magert för Kyotospåret. Även om en hel del framgång nåddes inom en begränsad del av de tekniska områdena, så som beräkning av utsläpp från skogs- och markanvändning, så kvarstod de stora frågorna om viljan att stödja en andra åtagandeperiod eller inte. Däremot var processen under 2011 nyttig så till vida att den tydliggjort vilka länder som inte skulle skriva in sina utfästelser under Kyoto och vilka som kunde tänka sig att göra så. Dessutom förtydligades en rad knäckfrågor, såsom frågan om CDM ska bindas till åtagandeperioder eller ej; den andra åtagandeperiodens längd och beräkningsgrunder för åtaganden; hur Kyotospåret hänger samman med, eller inte hänger samman med, Konventionsspåret; samt vilka frågor som får behandlas under det förhandlingsmandat som givits sedan tidigare, och vilka som faller utanför ramen.

Tiden mellan Cancún och Durban kännetecknades av att förhandlingspartnerna konkretiserade sina positioner. Att dessa förtydligats kan tolkas som en större öppenhet och tilltro i processen, vilket underlättade förhandlingarna i Durban. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att förväntningarna på Durban var relativt lågt ställda. Processen levererade förväntade beslut i en rad frågor av mer teknisk och mindre principiell betydelse, så som att göra teknikmekanism operationaliserbar samt att besluta om några huvudpunkter kring det institutionella ramverket för finansiering. Ytterligare en rad beslut fattades, till exempel kring frågor om referensnivåer för avskogning i fattiga länder och teknik för koldioxidavskiljning och -lagring inom ramen för den så kallade rena utvecklingsmekanismen (CDM) under Kyotoprotokollet.

De stora knäckfrågorna kvarstod dock, och kvarstår alltjämt. Durban markerar, för dessa mer principiella frågor, emellertid ett intressant avstamp vars betydelse fortfarande är svårt att utvärdera. Två centrala, mer principiella, beslutstexter antogs: (i) ett beslut om att fatta beslut kring inrättandet av en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet i Qatar i december 2012, och (ii) beslut om ett nytt förhandlingsspår under ramkonventionen att konkluderas 2015 och implementeras från 2020.

COP21 I PARIS (2015)

Flera av de svårlösta frågor som följde i kölvattnet av klimatmötet på Bali 2007 och det mandat som där antogs och som skulle resultera i ett nytt klimatavtal vid mötet 2009 i Köpenhamn finns kvar på dagordningen för mötet i Paris. Parallellt skulle en ny åtagandeperiod under Kyotoprotokollet diskuteras, även denna fråga återstår för Paris att fatta beslut om. Bali-mandatets byggstenar består av en gemensam vision, utsläppsminskningar, anpassningsåtgärder och stöd till genomförande. Dessa byggstenar är lika aktuella idag som 2007. På så vis är flera av de knäckfrågor som gjorde Köpenhamn till en stor utmaning, inte minst frågor om ansvarsfördelning, transparens och jämförbarhet, finansiering och rättslig form, fortfarande stora utmaningar för förhandlingarna under det nya mandat som gavs i Durban 2011.

Paris bör jämföras med Köpenhamn för att lära både av det som gick bra och det som gick snett. Det franska ordförandeskapet har också gjort sin hemläxa. Avtalet ska, enligt ordförandeskapet, tas fram i en helt inkluderande och transparent process. Dessutom är Paris annorlunda från Köpenhamn på grund av minst fyra viktiga omständigheter som förändrats under de sex år som gått sedan COP15 och som gör att förutsättningarna för ett avtal ser bättre ut i Paris än de gjorde i Köpenhamn.

För det första: världen har förändrats. Många länder som 1992 hamnade i klimatkonventionens kategori ”icke-Annex 1”, och därmed har mjukare åtaganden, är idag bland de större utsläpparna räknat i totala utsläpp. För det andra: förhandlingarna förs nu under ett samlat mandat, vilket minskar koordineringsproblemen. I Köpenhamn fördes förhandlingarna under två separata mandat, (a) för ett nytt avtal under FN:s klimatkonvention och (b) för ett tillägg i form av en andra åtagandeperiod till Kyotoprotokollet. För det tredje: det finns en ökad förståelse för att avtalet inte är den slutgiltiga lösningen utan början på en delvis ny process för att nå målet. För det fjärde: Sedan 2012 har de tidigare tillsatta permanenta rådgivande organen kunnat förbereda flera viktiga beslut som antagits av konferenserna i Warszawa 2013 och Lima 2014, vilket gör att Parisavtalet vilar på en rad redan förberedda grundstenar.

Över 23 000 representanter från 196 stater var nominerade att delta vid förhandlingarna i Paris. Dessa förhandlare, liksom det franska ordförandeskapet, är värda en stor eloge: att trots en snårig förhandlingstext, kraftigt cementerade åsiktsskillnader och komplicerade processregler kunna enas om ett avtal krävde stora arbetsinsatser. Avtalet är en stor framgång för det FN-ledda klimatsamarbetet.

För första gången någonsin skrivs tvågradersmålet in i en avtalstext. Parallellt stärks också det rättsliga ramverket runt anpassningsåtgärder. Ett globalt anpassningsmål har inrättats genom Parisavtalet om att höja anpassningsförmågan och ekosystemens motståndsförmåga samt att minska samhällenas sårbarhet.

Avtalet sammanfogar viktiga beslut som fattats av Klimatkonventionens partskonferens under det senaste decenniet till en betydligt stabilare helhet än vad som fanns på plats innan Paris. Den grund som lagts i Paris ackompanjeras av en byggplan för att så småningom kunna nå tvågradersmålet. Flera processer har initierats för att öka staternas vilja att bidra till bygget.

En temporär arbetsgrupp – arbetsgruppen för Parisavtalet – har inrättats för att jobba vidare med frågor innan det nya avtalet träder i kraft. Denna ska ta fram och förtydliga hur riktlinjer för vad staternas framtida utfästelser ska innehålla, utfästelserna ska granskas och revideras, den kollektiva ambitionsnivån ska förstås och kunna utvärderas, stöd till fattiga länder ska mätas och rapporteras samt avtalets uppföljningsmekanism ska fungera.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH DEMOKRATI

https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-med-manskliga-rattigheter/

FN:S ARBETE MED MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH DEMOKRATI

De mänskliga rättigheterna täcker in många delar av en människas liv. De syftar till att alla människor ska få möjlighet att leva ett drägligt liv och inkluderar regler om människors möjlighet att överleva, inbegripet föda och husrum, om människors rätt till sina innersta tankar och trosuppfattningar, om skydd för familjen, frihet från tortyr och slaveri, om rätt till utbildning, yttrandefrihet och att delta i landets styrelse.

De mänskliga rättigheterna gäller för alla. De slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De mänskliga rättigheterna är universella. De gäller över hela världen, oavsett land, kultur eller specifik situation.

ALLA RÄTTIGHETER ÄR LIKA VIKTIGA

De mänskliga rättigheterna är nerskrivna i konventioner. Presentationen av rättigheterna i kategorier innebär ingen gradering. De är alla viktiga. En rad beslut inom FN har understrukit vikten av att de olika rättigheterna ses som ömsesidigt samverkande och som delar av samma helhet. Den markeringen har kommit som en reaktion på att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna i praktiken har fått lägre prioritet än andra rättigheter och ibland beskrivits som ambitioner snarare än som verkliga rättigheter.

ETT FUNGERANDE RÄTTSSYSTEM ÄR EN NÖDVÄNDIGHET

De mänskliga rättigheterna reglerar förhållandet mellan statsmakten och enskilda människor. De utgör en begränsning av statens makt över

individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen.

Staterna är skyldiga att respektera folkrättens regler. Varje land har ett ansvar för att dess åtaganden vad gäller de mänskliga rättigheterna omsätts i nationell lagstiftning. Det räcker dock inte med lagar som klargör statens skyldigheter eller som förbjuder vissa handlingar. Det måste också finnas ett fungerande rättssystem (poliser, advokater och åklagare, opartiska och rättvisa domstolar) som upprätthåller lagarna. Därutöver krävs kompletterande åtgärder såsom främjande – genom information och på annat sätt – av de mänskliga rättigheterna.

KRÄNKNINGAR AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA
Om en kränkning sker av de mänskliga rättigheterna är det i första hand den aktuella statens ansvar att se till att den enskilde får upprättelse. Men de mänskliga rättigheterna är en internationell angelägenhet och det är därför fullt legitimt för andra stater att framföra åsikter om och försöka påverka situationen i olika länder där rättigheterna kränks.

Inom ramen för de mänskliga rättigheterna är det alltså stater som har skyldigheter och individer som har rättigheter. Enskilda individer är skyldiga att under landets lagar respektera andra människors rättigheter. Enligt huvudregeln är det dock enbart stater som internationellt kan ställas till svars för kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

DEN ALLMÄNNA FÖRKLARINGEN OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-med-manskliga-rattigheter/den-allmanna-forklaringen-om-de-manskliga-rattigheterna/

DEN ALLMÄNNA FÖRKLARINGEN OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA
Omedelbart efter denna historiska händelse uppmanade generalförsamlingen alla medlemsstater att offentliggöra förklaringens text och att ”göra den spridd, känd, läst och förstådd framför allt i skolor och andra undervisningsinstitutioner utan hänsyn till olika länders eller regioners politiska förhållanden”.

Efter andra världskriget fanns det en stark vilja att på internationell nivå skapa en gemensam överenskommelse om universella och odelbara rättigheter så att liknande övergrepp inte skulle kunna ske i framtiden. FN:s generalförsamling antog den 10 december 1948 en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. Förklaringen definierar vilka de grundläggande mänskliga rättigheterna är och togs fram av den dåvarande kommissionen för mänskliga rättigheter under ledning av Eleanor Roosevelt. Den uttrycker den gemensamma viljan och strävan hos FN:s medlemsstater att arbeta för mänskliga rättigheter, rättvisa och jämställdhet i alla världens länder.

Deklarationen säger att envar är berättigad till dessa absoluta rättigheter, utan åtskillnad av något slag. Det handlar om mänsklig värdighet och hur mänsklig värdighet kan beskyddas. Texten säger att det är just erkännandet av människors universella och odelbara rättigheter som ligger till grund för rättvisa, frihet och fred i världen.

30 ARTIKLAR
Den allmänna förklaringen består av 30 artiklar som gemensamt uttrycker de grundläggande och universella fri- och rättigheterna. Artiklarna behandlar både sådant som alla har rätt till, som frihet och utbildning, och sådant som alla har rätt att vara fri från, som slaveri och tortyr.

Det är den första universella förklaringen om att det finns grundprinciper av odelbara rättigheter som gäller för alla och som världens stater gemensamt ska leva upp till. Förklaringen är också utgångspunkten för alla juridiskt bindande internationella folkrättsliga konventioner och den utgör grunden i det internationella arbetet med att övervaka de mänskliga rättigheterna i världens stater.

HELA VÄRLDENS FÖRKLARING
När FN:s generalförsamling antog texten till den allmänna förklaringen 1948 sa man att texten skulle spridas över hela världen, oberoende av regioners politiska förhållanden för att den skulle utgöra ett gemensamt rättesnöre för alla nationer att sträva efter. I dagsläget har nästan alla världens stater accepterat den allmänna förklaringen som ett kontrakt mellan regeringen och deras invånare. Den har också fungerat som en utgångspunkt för det expanderande folkrättsliga systemet om skydd av olika individers och gruppers rättigheter.

Eftersom den allmänna förklaringen antogs den 10 december 1948 är den 10 december den dag då man uppmärksammar mänskliga rättigheter världen över. Den allmänna förklaringen är idag översatt till 360 språk och håller därmed världsrekordet som världens mest översatta dokument.

Läs den fullständiga förklaringen:
Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna
The Universal Declaration of Human Rights

1948-2008 Förenta Nationerna

Förord
Förenta Nationernas generalförsamling antog och kungjorde den 10 december 1948 en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. Författarna till förklaringen visade en stor insikt och beslutsamhet, de lyckades skapa ett dokument som sätter de universella mänskliga rättigheterna i ett individuellt sammanhang. Förklaringen har översatts till 360 språk och är den mest översatta texten i världen. Det är ett bevis på hur allmängiltig den är. Förklaringen har fungerat som inspiration för många nya stater då de utformat sin grundlag och den har blivit en måttstock för vad vi anser, eller borde anse, vara rätt och fel.

Det är vår plikt att se till att dessa rättigheter är verklighet för alla, att alla känner till dem, förstår dem och åtnjuter dem. Det är ofta människor som behöver få sina mänskliga rättigheter bättre skyddade som behöver informeras och påminnas om dem.

Förklaringens 60-årsjubileum är ett tillfälle för oss alla att påminna oss om dess vision. Förklaringen är lika relevant idag som den var då den antogs och jag hoppas att du låter den få en central plats i ditt liv.
Ban Ki-moon
FN:s generalsekreterare

Inledning
Idag är det svårt att föreställa sig vilken förändring den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna bidrog till då den antogs för 60 år sedan.

I en efterkrigstida värld, som var sargad av förintelsen, delad av kolonialismen och plågad av orättvisor, var det ett modigt åtagande att utforma den första globala texten som slog fast alla människors värdighet och jämlikhet oberoende av hudfärg, tro eller ursprung. Det var inte heller ett åtagande som var garanterat att lyckas.

Förklaringen har legat som grund för en omfattande struktur som skyddar våra grundläggande fri- och rättigheter. Detta
är en hyllning till den vision som textens upphovsmän hade och till alla försvarare av mänskliga rättigheter som under dessa 60 år har arbetat hårt för att göra visionen verklig.

Men mycket arbete återstår och det är även förklaringens styrka. Det är ett levande dokument som kommer att fortsätta att inspirera kommande generationer.

Louise Arbour
FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter

Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna

Ingress

Eftersom erkännandet av det inneboende värdet hos alla som tillhör människosläktet och av deras lika och obestridliga rättigheter är grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

Eftersom ringaktning och förakt för de mänskliga rättigheterna har lett till barbariska gärningar som har upprört mänsklighetens samvete, och då skapandet av en värld där människorna åtnjuter yttrandefrihet, trosfrihet och frihet från fruktan och nöd har tillkännagivits som folkens högsta strävan,

Eftersom det är väsentligt för att människorna inte som en sista utväg skall tvingas att tillgripa uppror mot tyranni och förtryck att de mänskliga rättigheterna skyddas genom rättsstatens principer,
Eftersom det är väsentligt att främja utvecklingen av vänskapliga förbindelser mellan nationerna,

Eftersom Förenta Nationernas folk i stadgan åter har bekräftat sin tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna, den enskilda människans värdighet och värde samt mäns och kvinnors lika rättigheter och har beslutat att främja sociala framsteg och bättre levnadsvillkor under större frihet,

Eftersom medlemsstaterna har åtagit sig att i samverkan med Förenta Nationerna säkerställa en allmän och faktisk respekt för och efterlevnad av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,
Eftersom en gemensam uppfattning om innebörden av dessa rättigheter och friheter är av största betydelse för att uppfylla detta åtagande,

tillkännager
generalförsamlingen
denna
allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

som en gemensam norm för alla folk och nationer i
syfte att alla människor och samhällsorgan med denna förklaring i ständig åtanke skall sträva efter att genom undervisning och utbildning främja respekten för dessa rättigheter och friheter samt genom progressiva åtgärder, både nationellt och internationellt, se till att de erkänns och tillämpas allmänt och effektivt både bland folken i medlemsstaterna och bland folken i områden som står under deras jurisdiktion.

Artikel 1.
Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.

Artikel 2.
Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad får heller göras på grund av den politiska, rättsliga eller internationella status som råder i det land eller det område som en person tillhör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvaltarskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.

Artikel 3.
Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.

Artikel 4.
Ingen får hållas i slaveri eller träldom; slaveri och slavhandel i alla dess former skall vara förbjudna.

Artikel 5.
Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Artikel 6.
Var och en har rätt att överallt erkännas som en person i lagens mening.

Artikel 7.
Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Alla är berättigade till samma skydd mot alla former av diskriminering som strider mot denna förklaring och mot varje anstiftan till sådan diskriminering.

Artikel 8.
Var och en har rätt till verksam hjälp från sitt lands nationella domstolar mot handlingar som kränker hans eller hennes grundläggande rättigheter enligt lag eller författning.

Artikel 9.
Ingen får godtyckligt anhållas, hållas fängslad eller landsförvisas.

Artikel 10.
Var och en är på samma villkor berättigad till en rättvis och offentlig förhandling vid en oberoende och opartisk domstol vid prövningen av hans eller hennes rättigheter och skyldigheter och av varje anklagelse om brott mot honom eller henne.

Artikel 11.
1. Var och en som är anklagad för brott har rätt
att betraktas som oskyldig till dess att hans
eller hennes skuld lagligen har fastställts vid en offentlig rättegång, där personen åtnjuter alla rättssäkerhetsgarantier som behövs för hans eller hennes försvar.

2. Ingen får fällas till ansvar för en gärning eller underlåtenhet som inte utgjorde ett brott enligt nationell eller internationell lag vid den tidpunkt då den begicks. Det får inte heller utmätas strängare straff än vad som var tillämpligt vid den tidpunkt brottet begicks.

Artikel 12.
Ingen får utsättas för godtyckligt ingripande i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens och inte heller för angrepp på sin heder eller sitt anseende. Var och en har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp.

Artikel 13.
1. Var och en har rätt att fritt förflytta sig och välja bostadsort inom varje stats gränser.
2. Var och en har rätt att lämna varje land, även sitt eget, och att återvända till sitt land.

Artikel 14.
1. Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse.
2. Denna rätt får inte åberopas vid rättsliga åtgärder som genuint grundas på icke-politiska brott eller på gärningar som strider mot Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 15.
1. Var och en har rätt till en nationalitet.
2. Ingen får godtyckligt fråntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet.

Artikel 16.
1. Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning med avseende på ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. Män och kvinnor skall ha samma rättigheter i fråga om äktenskaps ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning.
2. Äktenskap får endast ingås med de blivande makarnas fria och fulla samtycke.
3. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd.

Artikel 17.
1. Var och en har rätt att äga egendom, både enskilt och tillsammans med andra.
2. Ingen får godtyckligt fråntas sin egendom.

Artikel 18.
Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att, ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst och religiösa sedvänjor.

Artikel 19.
Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.

Artikel 20.
1. Var och en har rätt till frihet i fråga om fredliga möten och sammanslutningar.
2. Ingen får tvingas att tillhöra en sammanslutning.

Artikel 21.
1. Var och en har rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom fritt valda ombud.
2. Var och en har rätt till lika tillträde till offentlig tjänst i sitt land.
3. Folkets vilja skall utgöra grundvalen för statsmakternas myndighet. Folkviljan skall uttryckas i periodiska och verkliga val, som skall genomföras med tillämpning av allmän och lika rösträtt och hemlig röstning eller ett likvärdigt fritt röstförfarande.

Artikel 22.
Var och en har, i egenskap av samhällsmedlem, rätt till social trygghet, och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som krävs för hävdandet av hans eller hennes människovärde och utvecklingen
av hans eller hennes personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete i enlighet med varje stats organisation och resurser.

Artikel 23.
1. Var och en har rätt till arbete, fritt val av sysselsättning, rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden samt till skydd mot arbetslöshet.
2. Var och en har utan diskriminering rätt till lika lön för lika arbete.
3. Var och en som arbetar har rätt till en rättvis
och tillfredsställande ersättning som ger honom eller henne och hans eller hennes familj en människovärdig tillvaro och som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd.
4. Var och en har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att värna sina intressen.

Artikel 24.
Var och en har rätt till vila och fritid, innefattande skälig begränsning av arbetstiden samt regelbunden betald ledighet.

Artikel 25.
1. Var och en har rätt till en levnadsstandard
tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makas eller makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll.

2. Mödrar och barn är berättigade till särskild omvårdnad och hjälp. Alla barn skall åtnjuta samma sociala skydd, vare sig de är födda inom eller utom äktenskapet.

Artikel 26.
1. Var och en har rätt till utbildning. Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den elementära utbildningen skall vara obligatorisk. Yrkesutbildning och teknisk utbildning skall vara tillgänglig för alla. Den högre utbildningen skall vara öppen för alla med hänsyn till deras förmåga.
2. Utbildningen skall syfta till att utveckla personligheten till fullo och till att stärka
respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Utbildningen skall också främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt främja Förenta Nationernas verksamhet för fredens bevarande.
3. Rätten att välja utbildning för barnen tillkommer i första hand deras föräldrar.

Artikel 27.
1. Var och en har rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konst samt att få ta del av vetenskapens framsteg och dess förmåner.
2. Var och en har rätt till skydd för de ideella och materiella intressen som härrör från vetenskapliga, litterära och konstnärliga verk till vilka han eller hon är upphovsman.

Artikel 28.
Var och en har rätt till ett socialt och internationellt system där de rättigheter och friheter som behandlas i denna förklaring till fullo kan förverkligas.

Artikel 29.
1. Var och en har plikter mot samhället, i vilket den fria och fullständiga utvecklingen av hans eller hennes personlighet ensamt är möjlig.
2. Vid utövandet av sina rättigheter och friheter får en person endast underkastas sådana inskränkningar som har fastställts i lag och enbart i syfte att trygga tillbörlig hänsyn till och respekt för andras rättigheter och friheter samt för att tillgodose ett demokratiskt samhälles berättigade krav på moral, allmän ordning och allmän välfärd.
3. Dessa rättigheter och friheter får inte utövas på ett sätt som är oförenligt med Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 30.
Ingenting i denna förklaring får tolkas som att det innebär en rätt för en stat, en grupp eller en enskild person att ägna sig åt en verksamhet eller att utföra en handling som syftar till att omintetgöra någon av de rättigheter eller friheter som anges i förklaringen.

Published by UNRIC Brussels 01-2008
Svenska FN-förbundet www.fn.se UD:s officiella översättning

SÅ SKYDDAR FN DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-med-manskliga-rattigheter/sa-skyddar-fn-de-manskliga-rattigheterna/

FN:S RÅD FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-med-manskliga-rattigheter/fns-rad-for-manskliga-rattigheter/

INDIVIDUELLA KLAGOMÅL
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-med-manskliga-rattigheter/individuella-klagomal/

FN SOM ORGANISATION
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/

FN-SYSTEMET
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/

FN:S HISTORIA
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fns-historia/

FN:S MEDLEMSLÄNDER
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/medlemslander/

FN:S FINANSIERING
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/finansiering/

SVERIGE OCH FN
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/sverige-och-fn/

FN:S HÖGKVARTER
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/hogkvarteret/

ÖVRIG INFORMATION
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/mer-information/

FN-DOKUMENT
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/mer-information/dokument/. MED MERA

FN-SYSTEMET
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/

FN:S HUVUDORGAN
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/huvudorgan/

Det finns sex huvudorgan vars uppgifter och befogenheter regleras av FN-stadgan. Huvudorganen är: Generalförsamlingen, Säkerhetsrådet, Ekonomiska och sociala rådet, Förvaltarskapsrådet, Internationella domstolen och Sekretariatet. Alla huvudorgan har sitt säte i New York, förutom Internationella domstolen som finns i Haag, Nederländerna.

Av dessa håller generalförsamlingen, säkerhetsrådet, och ekonomiska och sociala rådet regelbundet möten där medlemsländernas representanter fattar beslut. Under dessa tre organ finns det även många andra viktiga enheter som till exempel: rådet för mänskliga rättigheter, fredsbyggande kommissionen och kommissionen för hållbar utveckling.

Sekretariatet förser de övriga organen med beslutsunderlag och verkställer sedan besluten.

Förvaltarskapsrådet har i praktiken fullgjort sin uppgift, i och med att de gamla kolonierna upphört och förvaltarskapsområdena fått sin självständighet. Det krävs en stadgeändring för att lägga ner rådet, och ett förslag om detta är inlämnat.

Den internationella domstolen, som löser mellanstatliga konflikter, övertogs från föregångaren Nationernas Förbund med endast ett fåtal ändringar i stadgan. Som tidigare fick domstolen sitt säte i Haag i Nederländerna.

GENERALFÖRSAMLINGEN
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/huvudorgan/generalforsamlingen/

SÄKERHETSRÅDET
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/huvudorgan/sakerhetsradet/

EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/huvudorgan/ekonomiska-och-sociala-radet/

FÖRVALTARSKAPSRÅDET
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/huvudorgan/forvaltarskapsradet/

INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/huvudorgan/internationella-domstolen/

SEKRETARIATET
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/huvudorgan/sekretariatet/

FN:S UNDERORGAN
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/underorgan/

FN:S UNDERORGAN
I takt med att FN:s ansvarsområden utvidgats har FN:s generalförsamling inrättat allt fler underorgan, i många fall på förslag av ekonomiska och sociala rådet, ECOSOC, eller FN-konferenser. De arbetar med ekonomiska, sociala och humanitära frågor, vart och ett med sitt specifika mandat. Underorganen är direkt underställda FN och rapporterar om sin verksamhet till ECOSOC och generalförsamlingen.

Varje underorgan leds av en chef som utnämns av generalförsamlingen eller FN:s generalsekreterare. Underorganen har egna budgetar och finansieras med bidrag från FN:s medlemsländer. Bidragen är frivilliga, vilket gör att många av dem brottas med ständiga ekonomiska problem.

UNCDF (United Nations Capital Development Fund)
FN:s kapitalutvecklingsfond
Denna fond bidrar till att uppnå millenniemålen genom att finansiera projekt och ge mikrokrediter i de minst utvecklade länderna (LDC-länderna) och därigenom bekämpa fattigdomen i världen.

UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development)
FN:s konferens om handel och utveckling
UNCTAD är generalförsamlingens viktigaste instrument inom handel och utveckling. Den första FN-konferensen om handel och utveckling hölls i Genève 1964 och resulterade i att UNCTAD blev ett permanent underorgan. UNCTAD ska särskilt tillvarata utvecklingsländernas intressen i handelsfrågor för att påskynda den ekonomiska utvecklingen och minska fattigdomen.

UNDP (United Nations Development Programme)
FN:s utvecklingsprogram
Detta underorgan har huvudansvaret för FN:s uppföljning av millenniedeklarationens utvecklingsmål och är världens största källa för bistånd till utveckling och har kontor i många länder. Syftet är att öka levnadsstandarden och verka för en bättre miljö och en rättvisare ekonomisk utveckling.

UNEP (United Nations Environment Programme)
FN:s miljöprogram
Verkar för en förbättrad global miljö där en ökad levnadsstandard sker med hänsyn till hållbar utveckling. Organisationen stöder utbildning i miljöfrågor och samarbete i dessa frågor länder emellan.

UNHCR (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees)
FN:s flyktingkommissariat
Huvuduppgifterna är att ge rättsligt skydd åt flyktingar och asylsökanden, ge materiellt skydd åt människor i humanitära katastrofer och att bistå flyktingar och internflyktingar att återvända hem under säkra förhållanden

UNFPA (United Nations Population Fund)
FN:s befolkningsfond
Fonden sysslar med befolkningsfrågor i en vid bemärkelse. Familjeplanering, mödrahälsovård, åtgärder för att hindra spridandet av HIV/AIDS och andra sexuellt överförbara sjukdomar är några uppgifter, men även förhindrande av våld mot kvinnor.

UNHSP-UN-Habitat (United Nations Human Settlements Programme)
FN:s program för boende- och bebyggelsefrågor
Främsta syftet med detta program är att förbättra bostadsstandarden för fattiga människor i hela världen. Genom forskning och utbildning i frågor som rör bostadsbyggande, sanitet och slumsanering stöder man myndigheter som vill höja bostadsstandarden.

UNICEF (United Nations Children's Fund)
FN:s barnfond
Detta är det FN-organ som är helt inriktat på att verka för barns skydd, överlevnad och utveckling, speciellt för barn i utvecklingsländer och krigshärjade länder. På agendan står även att skydda barn mot HIV/AIDS, vaccinationsprogram och speciell uppmärksamhet på flickors skolutbildning.

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime)
Kontoret för narkotikakontroll och förebyggande av brott
UNODC är en sammanslagning av två tidigare organisationer, United Nations Drug Control Programme och the Centre for International Crime Prevention. Dess uppgifter är att bekämpa narkotikaproblem, kriminalitet och terrorism. Arbetet sker genom fältprojekt runt om i världen, forskning och utbildning samt medhjälp till stater som vill utveckla sina lagar till effektivare instrument inom dessa områden.

UN WOMEN (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women)
UN Womens internationella arbete är inriktat mot främst fem tematiska områden:
– öka kvinnors deltagande på ledande positioner
– motverka våld mot kvinnor
– öka kvinnors deltagande i konfliktlösnings- och fredsarbete
– förstärka kvinnors deltagande som ekonomiska aktörer
– förbättra jämställdhetsprioriteringar på nationell och lokal nivå vad gäller budgetplanering

UNRWA (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East)
FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar
Sedan 1950 har hjälporganisationen varit verksam och bistått palestinier som förlorat sina hem och inkomstmöjligheter på grund av den arabisk-israeliska konflikten som startade 1948. Det är enorma penningsummor som kanaliserats via hjälporganisationen och som bl.a. använts till hälsovård, utbildning, katastrofhjälp och livsmedelsbistånd.

UNV (United Nations Volunteers)
FN:s volontärer
Detta är ett program för frivilliga hjälparbetare som är verksamma i många länder. De är yrkesutbildade inom många områden för att kunna hjälpa till med det värdlandet mest behöver. Programmet finansieras och administreras till stor del av UNDP.

WFP (World Food Programme)
Världslivsmedelsprogrammet
Att bistå människor med livsmedel är huvuduppgiften för detta underorgan. Målet är att alla människor ska ha tillgång till den näring de behöver. WFP driver program för att ge skolbarn i fattiga länder näringsrik mat så de kan fullfölja sin grundutbildning. WFP är verksamt både i långsiktiga projekt och i katastrofsituat

FN:S FACKORGAN
https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/fackorgan/

FN:S FACKORGAN
Fackorganen är självständiga internationella organisationer och har hand om det mellanstatliga samarbetet inom bestämda ämnesområden. Det kan handla om att arbeta fram internationella regler för t ex postgång, sjöfart, civilflyg och väderlekstjänst. Utmärkande för fackorganen, jämfört med underorganen, är att de har egna beslutande församlingar bestående av dess medlemsländer. Några fackorgan fanns före FN, andra bildades i anslutning till FN:s tillkomst. Ytterligare andra har tillkommit efteråt.

Fackorganen samarbetar med varandra, FN och FN:s underorgan via Ekonomiska och sociala rådet, ECOSOC, som de rapporterar till en gång per år. Nästan alla fackorgan deltar via FN:s utvecklingsprogram, UNDP, i FN-systemets gemensamma biståndss- och utvecklingsarbete.

FAO (Food and Agriculture Organization of the UN)
FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation
FAO:s övergripande uppdrag är att trygga livsmedelssäkerheten för alla människor genom att förbättra näringsstandard, jordbruksproduktion och lantbygdsbefolkningars levnadsstandard samt bidra till tillväxten i världsekonomin

ICAO (International Civil Aviation Organization)
Internationella civila luftfartsorganisationen
ICAO:s uppgift är att främja en säker och ordnad utveckling av den civila luftfarten i hela världen

ILO (International Labour Organization)
Internationella arbetsorganisationen
ILO arbetar för att främja social rättvisa för arbetstagare i hela världen och utformar internationella riktlinjer och program för att förbättra arbets- och levnadsförhållanden

IFAD (International Fund for Agricultural Development)
Internationella jordbruksutvecklingsfonden
IFAD:s huvudsakliga mål är att skapa resurser för förbättrad livsmedelsproduktion och bättre näringstillgång bland den fattiga befolkningen i utvecklingsländer

IMF (International Monetary Fund)
Internationella valutafonden
IMF uppmuntrar internationellt valutasamarbete och finansiell stablitet genom rådgivning och assistans i dessa frågor

IMO (International Maritime Organization)
Internationella sjöfartsorganisationen
IMO är verksamt inom internationell handelssjöfart med att förbättra standarden för sjösäkerhet och förhindra miljöförstöring till havs

UNESCO (UN Educational, Scientific and Cultural Organization)
FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur
UNESCO arbetar för utbildning åt alla, kulturell utveckling, pressfrihet och skydd av världens natur- och kulturarv. Organisationen uppmuntrar också samarbete mellan nationer inom dessa områden

ITU (International Telecommunication Union)
Internationella teleunionen
ITU har som syfte att öka det internationella samarbetet kring alla slags telekommunikationer och främja utvecklingen av teknisk utrustning för dessa. Härifrån fördelas radio- och TV-frekvenser för hela världen. Det hette tidigare Internationella telegrafunionen och bildades redan 1865

UNIDO (UN Industrial Development Organization)
FN:s organisation för industriell utveckling
UNIDO är FN-systemets centrala samordnande organ för industriell utveckling i utvecklingsländerna

UPU (Universal Postal Union)
Världspostunionen
Unionen skapar regelverket kring internationell posthantering och ger råd i tekniska frågor kring effektiv hantering av post. Den inrättades 1874 och blev ett fackorgan inom FN 1948

WIPO (World Intellectual Property Organization)
Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten
WIPO:s uppgift är att skydda upphovsrätten, dels den industriella äganderätten (patent, varumärkesrätt, industriell design m.m.) dels copyright och näraliggande rättigheter(t ex inom litteratur, musik, film och konstnärliga arbeten

WHO (World Health Organization)
Världshälsoorganisationen
WHO:s mål är att alla människor ska uppnå högsta möjliga hälsonivå. De arbetar med hälsoupplysning, vaccinationsprogram, familjeplanering och tillhandahåller läkemedel i utvecklingsländer

World Bank Group
Världsbanksgruppen
Världsbanken är en grupp som består av fem organisationer: den Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken IBRD, det Internationella finansieringsbolaget IFC, den Internationella utvecklingsfonden IDA, det Internationella investeringsgarantiorganet MIGA och det Internationella centret för förlikning i investeringstvister, ICSID. Gruppen ger lån och teknisk assistans till utveccklingsländer

WMO (World Meteorological Organization)
Meteorologiska världsorganisationen
WMO:s uppgift är att underlätta globalt samarbete i frågor som rör atmosfärisk miljö och klimatförändringar samt internationellt utbyte av meteorologiska data

UNWTO (World Tourism Organization)
Världsturismorganisationen
WTO uppmuntrar internationell turism som ett medel att förbättra förståelsen mellan människor från olika länder och öka kunskapen om skilda civilisationer. Det blev ett fackorgan inom FN-systemet så sent som 2003

EU Europeiska unionen.

http://europa.eu/index_sv.htm 17 februari 2018:

Officiell EU-webbplats

Om EU
EU i korthet, institutioner och organ, länder, symboler, historia, fakta och siffror

Bo, arbeta och resa i EU
Information om din rätt att bo, arbeta, resa, studera och söka vård i andra EU-länder och dina rättigheter som konsument

EU-lagstiftning
Hitta EU:s fördrag, lagar och rättspraxis och läs om hur EU-rätten antas och tillämpas

Politikområden
Information om jordbruk, näringsliv, kultur, hälsa och andra områden

Göra affärer
Information om skatter, tullar, import och export av varor och ekonomiskt stöd till företag

Handlingar och publikationer
Hitta officiella handlingar, publikationer, statistik, öppna data och andra resurser

Barnhörnan
Lär dig mer om EU med spel och frågesporter.

Lärarrummet
Läromedel om EU, till exempel böcker och kartor.

Basfakta om EU

Basfakta

EU – en överblick

Länder
Medlemsländer Vägen till EU-medlemskap Att bli medlem i EU

EU:s symboler
EU-flaggan Europahymnen Europadagen EU:s motto

Pengar och EU
Hur finansieras EU:s verksamhet? Hur används EU:s budget? Euron

Fakta och siffror
Att bo i EU Ekonomin EU:s förvaltning - personal, språk och verksamhetsorter
Europaåret

Historik
EU:s grundare 1945-1959 1960-1969 1970-1979
1980-19891990-1999 2000-2009 2010–nutid

EU-institutionernas ledare

EU:s institutioner, byråer och andra organ

EU:s institutioner och andra organ

EU-byråer

Jobba för och med EU
Arbeta för EU
Praktik för högskoleutbildade Praktik för översättare och tolkar
Praktik för studerande

EU:s stöd och program

EU-institutionerna - Offentlig upphandling

Nedladdningar
Allmän rapport om EU:s verksamhet
Insyn i EU-Politiken - Så fungerar Europeiska unionen
Europa på 12 lektionerArbeta för EU EU-institutionerna

EU-institutionerna

Europeiska centralbanken

Europeiska revisionsrätten

Europeiska utrikestjänsten

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Europeiska regionkommittén

Europeiska investeringsbanken

Europeiska datatillsynsmannen

Europaparlamentet

Europeiska rådet

Europeiska unionens råd

EU:s ordförandeskap

Europeiska kommissionen

EU-domstolen

Europeiska centralbanken

Europeiska revisionsrätten

Europeiska utrikestjänsten

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Europeiska regionkommittén

Europeiska investeringsbanken

Europeiska datatillsynsmannen

Europaparlamentet

Europeiska rådet

Europeiska unionens råd

EU:s ordförandeskap

Europeiska kommissionen

EU-domstolen

Europeiska centralbanken

EU-institutionernas ledare

EU-institutionernas ledare – vem gör vad?

SIDANS INNEHÅLL

Europaparlamentets talman – Antonio Tajani
Europeiska rådets ordförande – Donald Tusk
EU-kommissionens ordförande – Jean-Claude Juncker
Ordförandeskapet i ministerrådet

Här kan du läsa om.

Europaparlamentets talman – Antonio Tajani

Mandatperiod: Januari 2017 - juli 2019
Vald av: Europaparlamentets ledamöter
Uppgift:
Ser till att parlamentsförfarandena följs.
Övervakar parlamentets verksamhet och utskott.
Företräder parlamentet i rättsliga frågor och internationella kontakter.
Ger det slutliga klartecknet till EU:s budget.

Mer om talmannens arbete
Sök tillgängliga språkversioner
EN•••
Mer om Europaparlamentet

Europeiska rådets ordförande – Donald Tusk

Mandatperiod: Juni 2017–november 2019
Utsedd av: EU-ländernas stats- och regeringschefer
Uppgift:
Leder Europeiska rådets arbete med att fastställa EU:s övergripande politiska inriktning och prioriteringar – tillsammans med kommissionen.
Främjar sammanhållning och samförstånd inom Europeiska rådet.
Företräder EU i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor.
Mer om ordförandens arbete
Mer om Europeiska rådet

EU-kommissionens ordförande – Jean-Claude Juncker

Mandatperiod: november 2014 – oktober 2019
Utsedd av: EU-ländernas stats- och regeringschefer med Europaparlamentets samtycke
Uppgift:
Ger kommissionen politisk vägledning.
Kallar till och leder kommissionärernas gemensamma möten.
Leder kommissionens arbete med att genomföra EU-politiken.
Deltar i G7-möten.

Deltar i större debatter i Europaparlamentet och mellan EU-ländernas regeringar i ministerrådet.
Mer om ordförandens arbete
Sök tillgängliga språkversioner
EN•••
Mer om EU-kommissionen
Mer om hur kommissionärerna utses

Ordförandeskapet i ministerrådet
EU:s ministerråd – där medlemsländernas ministrar diskuterar och beslutar om EU-lagstiftning – har ingen permanent ordförande. Arbetet leds i stället av det land som för tillfället håller i ordförandeklubban. Ordförandeskapet roterar var sjätte månad. Det betyder att företrädare för ordförandelandet leder mötena ett halvår i taget.
Mer om ministerrådet

Europeiska kommissionen

SIDANS INNEHÅLL

Översikt
Vad gör kommissionen?
Sammansättning
Hur arbetar kommissionen?
Vänd dig till EU-kommissionen
Kontaktuppgifter till

Översikt

Uppgift: Arbetar för EU:s gemensamma bästa genom att föreslå och genomföra EU:s lagstiftning och politik
Ledamöter: En grupp eller ”kollegium” av kommissionärer, en från varje EU-land
Ordförande: Jean-Claude Juncker
Inrättad: 1958
Plats: Bryssel (Belgien)
Webbplats: Europeiska kommissionen

Europeiska kommissionen är en **politiskt oberoende och verkställande EU-institution**. Kommissionen föreslår nya EU-lagar och genomför Europaparlamentets och rådets beslut.

Vad gör kommissionen?

Föreslår nya lagar
Kommissionen är den enda EU-institution som kan föreslå nya lagar som sedan läggs fram för parlamentet och rådet. Kommissionen ska skydda EU:s och invånarnas intressen i frågor som EU-länderna inte kan lösa bättre på nationell nivå

samråda med experter och allmänheten för att hitta den bästa lösningen för alla.

Genomför EU:s politik och anslår EU-bidrag

Fastställer vilka utgifter som ska prioriteras, tillsammans med parlamentet och rådet.

Utarbetar årsbudgeten som antas av parlamentet och rådet.

Övervakar hur pengarna används under överinseende av revisionsrätten.

Ser till att EU-lagarna följs

Ser tillsammans med EU-domstolen till att EU-lagstiftningen tillämpas korrekt i alla medlemsländer.

Företräder EU internationellt

Företräder alla EU-länder i internationella organ, särskilt när det gäller handel och humanitärt bistånd.

Förhandlar fram internationella avtal för EU.

Kommissionens prioriteringar

Jobb, tillväxt och investeringar
Den digitala inre marknaden
Energiunionen och klimatpolitiken
Inre marknaden
En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union
En balanserad och progressiv handelspolitik för att möta globaliseringen
Rättvisa och grundläggande rättigheter
Migration
En starkare global aktör
Ökad demokrati

Kommissionen består av 28 kommissionärer, inklusive ordföranden och vice ordförandena. Kommissionärerna, en från varje EU land, står för kommissionens politiska ledarskap under sin femåriga mandatperiod. Varje kommissionär ansvarar för ett särskilt politikområde.

Så här arbetar vi
Organisation
Regler och förfaranden
Kalender
Öppenhet
Historik

Ordförande

Jean-Claude Juncker

ORDFÖRANDE
Jean-Claude Juncker

Kommissionärer

Funktion
Projektgrupp
Namn

FÖRSTE VICE ORDFÖRANDE
Frans Timmermans
Bättre lagstiftning, kontakter mellan institutionerna, rättsstatsprincipen och stadgan om de grundläggande rättigheterna

HÖGA REPRESENTANTEN
Federica Mogherini
Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik/vice ordförande

VICE ORDFÖRANDE
Andrus Ansip
Den digitala inre marknaden

VICE ORDFÖRANDE
Maroš Šefčovič
Energiunionen

VICE ORDFÖRANDE
Valdis Dombrovskis
Vice ordförande med ansvar för euron och dialogen mellan arbetsmarknadens parter samt för finansiell stabilitet, finansiella tjänster och kapitalmarknadsunionen

VICE ORDFÖRANDE
Jyrki Katainen
Sysselsättning, tillväxt, investeringar och konkurrenskraft

KOMMISSIONÄR
Günther Oettinger
Budget och personal

KOMMISSIONÄR
Johannes Hahn
Europeiska grannskapspolitiken och utvidgningsförhandlingar

KOMMISSIONÄR
Cecilia Malmström
Handel

KOMMISSIONÄR
Miguel Arias Cañete
Klimatåtgärder och energi

KOMMISSIONÄR
Neven Mimica
Internationellt samarbete och utveckling

KOMMISSIONÄR
Karmenu Vella
Miljö, havs- och fiskerifrågor

KOMMISSIONÄR
Vytenis Andriukaitis
Hälsa och livsmedelssäkerhet

KOMMISSIONÄR
Marianne Thyssen
Sysselsättning, socialpolitik, kompetens och rörlighet på arbetsmarknaden

KOMMISSIONÄR
Dimitris Avramopoulos
Migration, inrikes frågor och medborgarskap

KOMMISSIONÄR
Pierre Moscovici
Ekonomiska och finansiella frågor, skatter och tullunionen

KOMMISSIONÄR
Christos Stylianides
Humanitärt bistånd och krishantering

KOMMISSIONÄR
Violeta Bulc
Transport

KOMMISSIONÄR
Phil Hogan
Jordbruk och landsbygdsutveckling

KOMMISSIONÄR
Elżbieta Bieńkowska
Inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag

KOMMISSIONÄR
Věra Jourová
Rättsliga frågor, konsumentfrågor och jämställdhet

KOMMISSIONÄR
Corina Creţu
Regionalpolitik

KOMMISSIONÄR
Tibor Navracsics
Utbildning, kultur, ungdomsfrågor och idrott

KOMMISSIONÄR
Margrethe Vestager
Konkurrens

KOMMISSIONÄR
Carlos Moedas
Forskning, vetenskap och innovation

KOMMISSIONÄR
Julian King
Säkerhetsunionen

KOMMISSIONÄR
Mariya Gabriel
Den digitala ekonomin och det digitala samhället

F.d. kommissionär
Kristalina Georgieva

VICE ORDFÖRANDE (2014-2016)
Kristalina Georgieva
Budget och personal

KOMMISSIONÄR (2014-2016)
Jonathan Hill
Finansiell stabilitet, finansiella tjänster och kapitalmarknadsunionen

Europaparlamentet

SIDANS INNEHÅLL

Översikt
Vad gör Europaparlamentet?
Sammansättning
Hur arbetar Europaparlamentet?
Vänd dig till Europaparlamentet
Kontaktuppgifter till

Översikt

Uppgift: Stiftar lagar, utövar kontroll och beslutar om EU-budgeten
Ledamöter: 751
Talman: Antonio Tajani
Inrättat: 1952 som Europeiska kol- och stålgemenskapens gemensamma församling, 1962 som Europaparlamentet (första direkta valen 1979)
Plats: Strasbourg (Frankrike), Bryssel (Belgien) och Luxembourg
Webbplats: Europaparlamentet
Europaparlamentet är en av EU:s **två lagstiftande institutioner** och väljs i **direkta och allmänna val** vart femte år. De senaste valen hölls i maj 2014.

Vad gör Europaparlamentet?

Parlamentet har tre huvuduppgifter:

Lagstiftning

Stiftar EU-lagar tillsammans med rådet, på grundval av EU-kommissionens förslag.

Beslutar om internationella avtal.

Beslutar om EU:s utvidgningar.

Granskar kommissionens arbetsprogram och uppmanar kommissionen att föreslå lagstiftning.

Kontroll

Granskar andra EU-institutioner för att se till att de arbetar på ett demokratiskt sätt.

Väljer kommissionsordförande och godkänner hela kommissionen, och har dessutom möjlighet att avsätta kommissionen genom en misstroendeomröstning.

Beviljar ansvarsfrihet, dvs. godkänner kommissionens förvaltning av budgeten.

Handlägger allmänhetens **framställningar** och tillsätter **utredningar**.

Diskuterar penningpolitik med Europeiska centralbanken.

Ställer frågor till kommissionen och rådet.

Bevakar val.

Budgetarbete

Antar EU:s budget tillsammans med rådet.

Godkänner EU:s långtidsbudget (den fleråriga budgetramen).

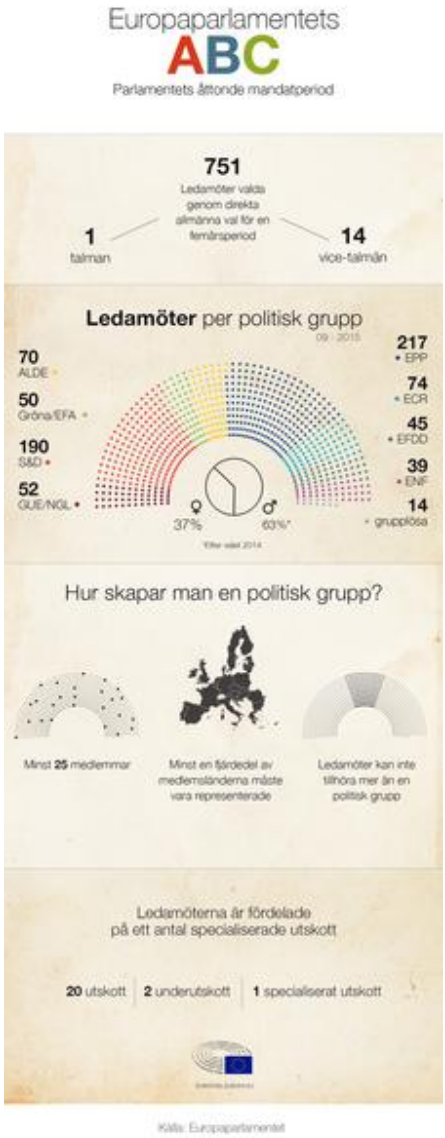

Sammansättning

Hur många ledamöter varje land har bestäms i princip av **folkmängden**. Inget land får ha färre än 6 eller fler än 96 ledamöter och det totala antalet får inte överstiga 751 (750 plus talmannen). I parlamentet sitter ledamöterna efter politisk tillhörighet, inte nationalitet.

Talmannen **företräder parlamentet** i de andra EU-institutionerna och i övriga världen och ger det slutliga klartecknet till EU-budgeten.

Hur arbetar Europaparlamentet?

Parlamentets arbete sker i två steg:

Utskotten – analyserar lagförslag.
Parlamentet har **20** utskott och två underutskott som ansvarar för varsitt politikområde. Utskotten granskar lagförslag och ledamöterna och de politiska grupperna kan föreslå att förslaget ska ändras eller förkastas. Förslagen diskuteras också inom de politiska grupperna.

Plenarsammanträdet – antar lagstiftning.
Här samlas alla ledamöter för att rösta om lag- och ändringsförslag. Sammanträdena äger vanligen rum i Strasbourg (fyra dagar i månaden), men extra sammanträden hålls ibland i Bryssel.

Vänd dig till Europaparlamentet

Om du vill **uppmana parlamentet att agera** i en viss fråga kan du lämna in en framställning (med post eller på nätet).

Det kan handla om **alla frågor** som ingår i EU:s ansvarsområde.

För att lämna in en framställning måste du vara medborgare eller bosatt i ett EU-land eller företräda ett företag eller en organisation i EU.

Du kan också kontakta din lokala parlamentsledamot eller Europaparlamentets informationskontor i ditt hemland.

I maj 2014 valdes 751 Europaparlamentsledamöter av röstberättigade i hela EU, för att representera unionens över 500 miljoner invånare. Men hur arbetar egentligen parlamentarikerna och hur är deras arbete i parlamentet organiserat?

Från http://www.europarl.europa.eu/portal/sv 17 jan 2018

I Europaparlamentet sitter 20 svenska ledamöter. De tillhör något av de svenska politiska partier som finns representerade i Europaparlamentet. Dessa partier ingår samtidigt i några av parlamentets politiska grupper.

Under namnet på respektive politiskt parti i menyn ovan finns information om ledamöterna, deras kontaktuppgifter samt adresser och telefonnummer till ledamöternas pressansvariga och till kanslierna i Sverige. Där finner du också information om vilka utskott de svenska ledamöterna arbetar i.

De svenska ledamöterna i Europaparlamentet, sorterade efter partitillhörighet och partigrupp i Europaparlamentet:

Socialdemokraterna – (Soc&Dem)Gruppen Progressiva förbundet av Socialdemokrater i Europaparlamentet http://www.socialistsanddemocrats.eu/gpes/index.jsp?request_locale=EN
Jytte Guteland
Anna Hedh
Olle Ludvigsson
Jens Nilsson
Marita Ulvskog

Feministiskt initiativ – (Soc&Dem) Gruppen Progressiva förbundet av Socialdemokrater i Europaparlamentet http://www.socialistsanddemocrats.eu/gpes/index.jsp?request_locale=EN
Soraya Post

Miljöpartiet – (De gröna/EFA) Gruppen De gröna/Europeiska fria alliansen http://www.greens-efa.eu/
Max Andersson
Jakop Dalunde
Linnéa Engström
Bodil Valero

Moderaterna – (EPP) Europeiska folkpartiets grupp (kristdemokrater)
Anna Maria Corazza Bildt
Christofer Fjellner
Gunnar Hökmark

Kristdemokraterna – (EPP) Europeiska folkpartiets grupp (kristdemokrater)
Lars Adaktusson

Liberalerna (tid. Folkpartiet) – (ALDE) Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa
Jasenko Selimovic
Cecilia Wikström

Centerpartiet – (ALDE) Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa
Fredrick Federley

Vänsterpartiet – (GUE/NGL) Gruppen Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster
Malin Björk

Sverigedemokraterna – (EFDD) Gruppen Frihet och direktdemokrati i Europa
Peter Lundgren
Kristina Winberg
Information om de svenska ledamöterna på Europaparlamentets centrala hemsida

Kapitel 7: Om utrikes förhållanden

Innan kapitlet om Sveriges riksdag påbörjas följer här några tidningsartiklar om utrikes förhållanden fr o m slutet av februari 2018.

Syrien

DN TORSDAG 22 FEBRUARI 2018

”Varje gång jag hör en bomb undrar jag om vi ska dö”

" Dygn efter dygn har Ahmad, hans fru Fatima och deras fem månader gamla dotter Lolo gömt sig i en mörk källare för att undvika bomberna som faller över Ghouta. Snart är maten slut. Såväl befolkningen som biståndsorganisationer vädjar om att belägringen ska sluta.

– Varje gång jag hör en raket eller en bomb undrar jag om vi ska dö. Jag har en liten dotter på fem månader? Hur ska jag skydda henne?

DN talar via telefon med engelskläraren Ahmad, som inte vill uppge sitt riktiga namn för att skydda sin familj. Han befinner sig i sitt hus i östra Ghouta som är belägrat sedan 2013. Sedan i söndags är området under intensiva flygbombningar från den syriska regimen. Måndagen tros vara den blodigaste dagen i det sju år långa kriget.

Ahmad säger att han inte har gått ut sedan den syriska regimen intensifierade attackerna. Men han hör hur stridsplanen sveper in över husen och släpper bomber.

– De skonar ingen, vem eller vad som helst drabbas, säger han. För fyra år sedan skadades han själv svårt i magen efter en flygbombning. Läkarna fick öppna hela buken och plocka ut splitter. Det var ett mirakel att han överlevde.

– Sedan dess har jag hemsk ångest när jag hör stridsplanen. Familjen tillbringar nästan all tid i källaren eftersom det är säkrast. – Vi har haft lite sparad mat som vi har gett till familjer i en sämre situation. Men nu börjar maten ta slut hos oss också. Vi har inga blöjor eller mjölkersättning till vår dotter, säger han.

Alla affärer är stängda så det går inte att fylla på förrådet.
– Men vi lever i alla all, säger han.

Det pågår även en medicinsk katastrof i regionen. Enligt organisationen Läkare utan gränser har 237 personer dödats och 1 285 skadats sedan i söndags. Dessutom har elva av deras kliniker träffats av bomber. Två av dem är helt förstörda, nio används fortfarande men är skadade.

– Tänk dig skräcken att arbeta där inne, säger Said Fliti som är medicinsk koordinator för de Syrienprojekt som Läkare utan gränser driver från Bryssel. Han säger att situationen i Ghouta är mycket alarmerande. Det allvarligaste är att hjälporganisationen inte når in för att fylla på med medicinska förnödenheter och inte heller kan evakuera svårt skadade patienter.

– Just nu har vi tillräckligt i lagret för att ta hand om 200 traumapatienter och 2 000 lindrig skadade. Men exempelvis blodpåsar och antibiotika är redan slut.

Det viktigaste är att de kan evakuera, poängterar han, men också att de internationella lagarna följs och att sjukhus inte bombas.

Attackerna och belägringen mot östra Ghouta har lett till internationell kritik. FN, skickade ut ett blankt pressmeddelande där de skriver att de saknar ord.

Inget talar just nu för att situationen kommer att lugna sig. Ahmad säger trött:

– Den väpnade oppositionen kan inte göra något längre, de vill lämna. Deras stöd är slut. Men jag vet inte när bombningarna tar slut, det är väldigt intensivt just nu.

Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se "

DN SÖNDAG 25 FEBRUARI 2018

"Ryssland svängde – ja till eldupphör i säkerhetsrådet

Efter flera dagars intensiva förhandlingar antog till slut FN:s säkerhetsråd en resolution om minst 30 dagars humanitär vapenvila i Syrien. Resolutionen, som Sverige tillsammans med Kuwait ligger bakom, antogs enhälligt.

– Jag är glad att FN:s säkerhetsråd tar sitt ansvar. Den här resolutionen kommer att gagna civilbefolkningen. Bara den senaste veckan har minst 121 barn fått sätta livet till i östra Ghouta, säger utrikesminister Margot Wallström (S) till DN.

Wallström har deltagit aktivt i de senaste dygnens intensiva förhandlingar. På lördagen pratade hon bland annat med Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov.

In i det sista såg det ut som om Ryssland, som strider på den syriska regimens sida, skulle lägga in ett veto för tolfte gången när det gällde kriget i Syrien, men på lördagskvällen vände det. Margot Wallström beskriver förhandlingarna som en arbetsseger. Kriget i Syrien är en extremt infekterad fråga med låsta positioner och det är första gången som en resolution som berör kriget har antagits enhälligt. I resolutionen står det att eldupphöret ska träda i kraft ”utan dröjsmål”.

– Det handlar om skickligt diplomatiskt arbete, som vi kan ta åt oss en del av äran för. Vi kunde få med oss alla genom att ändra formuleringar så att alla länder kunde ställa upp utan att förlora sin själ. Samtidigt har vi lyckats behålla det politiska trycket om att säkerhets-

rådets trovärdighet och legitimitet står på spel. Vi har hela tiden haft bilden av lidandet i Syrien på näthinnan, säger Wallström till DN.

Är resolutionen Sveriges största framgång i säkerhetsrådet?
– Ja, just nu känns det så. Det handlar om någonting som betyder någonting för människor direkt. Den här gången vann det humanitära över det militära, säger utrikesministern på lördagskvällen.

Syftet med vapenvilan är att föra in hjälp till invånare i östra Ghouta.
– Det har varit en fasansfull vecka i Syrien. Civilbefolkningen, som utsätts för ett stort lidande, måste få ett andrum. När eldupphöret träder i kraft kommer sjukhus och ambulanser att fredas. Det betyder att hjälpen kan nå fram till civilbefolkningen.

Margot Wallström säger att det nu är upp till omvärlden att sätta press på de stridande att följa uppmaningen till eldupphör.
Sedan förra söndagen har den syriska armén och dess allierade genomfört flyganfall mot rebellkontrollerade östra Ghouta strax utanför huvudstaden Damaskus. Situationen i det belägrade området har blivit allt mer desperat.

På lördagen dödades minst 24 civila i nya bombningar, enligt oppositionella Syriska människorättsobservatoriet (SOHR). Totalt har fler än 500 civila dödats den senaste veckan. Fler än 2 000 människor har skadats och många sjukhus i området har slagits ut.

Omkring 400 000 människor bor i östra Ghouta, som kontrolleras av två rebellgrupper. Flyganfallen tros vara början på en större militär markoperation från regimens sida

Inför omröstningen i säkerhetsrådet på lördagskvällen sa Sveriges FN-ambassadör Olof Skoog i sitt anförande att man räknar med att ”var och en av er nu gör det rätta”, rapporterar TT.

Skoog sade också att FN:s konvojer står redo att åka in i Syrien med förnödenheter och för att evakuera sjuka och skadade, om resolutionen skulle antas. Direkt därpå meddelades att den antagits enhälligt.
USA:s FN-ambassadör Nikki Haley riktade skarp kritik mot den syriska regimen och dess allierade Ryssland och Iran efter att resolutionen antagits. Hon anklagade Ryssland för att ha förhalat FN:s möjligheter att agera.

– Vi var sena, mycket sena att möta denna kris, sa hon.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

DN SÖNDAG 25 FEBRUARI 2018

”Inte säkert att en vapenvila ändrar särskilt mycket”

" **1. Vilken betydelse har egentligen östra Ghouta och vilka är det som bor där?**
– Området är en förlängning av Syriens huvudstad Damaskus, ungefär 100 kvadratkilometer stort (jämförbart med Nacka utanför Stockholm) och är ursprungligen ett bördigt jordbruksområde. Regionen erövrades av den väpnade oppositionen när inbördeskriget bröt ut sommaren 2012. al-Assad svarade med en belägring som pågått i snart fem år. Civila har inte kunnat lämna östra Ghouta och livsmedel och medicin har inte kunnat föras in.

– Enligt FN lever nu omkring 400 000 människor i östra Ghouta, varav ungefär en tredjedel är internflyktingar. Regionen har regelbundet flygbombats och de senaste veckorna har offensiven blivit alltmer intensiv. Situationen har trappats upp ytterligare av de raketer som skjutits mot Damaskus från de väpnade grupperna i östra Ghouta.

2. Varför har Ryssland varit så motvilligt mot att gå med på en vapenvila framförhandlad av FN?
– Ett viktigt skäl är att al-Assadregimen ogärna vill frångå sin hittills effektiva strategi: Tillförseln av mat, vatten och mediciner i det rebellkontrollerade området skärs av, sjukhus och skolor bombas sönder och samman. Syftet är att beröva ”rebellerna” deras folkliga stöd och tvinga dem till kapitulation. al-Assad och ryssarna riskerar minimalt med egna soldaters liv, men omvärldens avsky väcks mot det övervåld som de civila drabbas av. Det är dock ett pris som Bashar al-Assad tycks vara beredd att betala.

3. Vad kommer att hända med östra Ghouta?
– Det är inte alls säkert att en av FN framförhandlad vapenvila kommer att ändra särskilt mycket. Östra Ghouta är redan i dag en så kallad ”nedtrappningszon”, enligt ett avtal som bland annat Ryssland och Turkiet har träffat i Kazakstans huvudstad Astana. Dessutom betraktar al-Assad allt väpnat motstånd som en utländsk konspiration som al-Qaida och deras avläggare står bakom. Och al-Qaida och IS har aldrig omfattats av några FN-avtal.

4. Vilka är det då som kontrollerar östra Ghouta?
– Motståndet mot Bashar al-Assad är oerhört splittrat och östra Ghouta är inget undantag. Där strider två rivaliserande grupperingar, Jaish al-Islam (”Islams armé”) och Failaq al-Rahman om makten. Den förstnämnda är salafistisk, bokstavstroget islamsk, och får stöd av Saudiarabien, medan Failaq al-Rahman, ”al-Rahmanlegionen”, anses mer moderat och tillhör den västtillvända paraplyorganisationen Fria syriska armén (FSA). Det finns också element av den al-Qaidaanslutna Hayat Tahrir al-Sham i östra Ghouta, men deras närvaro överdrivs av motståndarsidan, enligt det FN-finansierade informationsnätverket Irin.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

DN SÖNDAG 25 FEBRUARI 2018

"Han vill ställa al-Assad inför rätta för krigsbrott

Hjärtat är i Syrien, huvudet i Stockholm. Däremellan ligger sökandet efter rättvisa. Den syriske juristen Anwar al-Bunni åker runt i Europa för att samla bevis och vittnesmål om al-Assad-regimens krigsbrott.

Det finns otaliga vittnesmål och rapporter om fasansfulla övergrepp i krigets Syrien. Brott har begåtts av både regimen och väpnade regimmotståndare, som IS och al-Nusrafronten. Anwar al-Bunni fokuserar på krigsförbrytelserna som president Bashar al-Assad ansvarar för.

– Vi vill att Syriens mördare ska veta att straffrihetens tid är förbi, säger al-Bunni och drar ett djupt halsbloss.

Den magre och fårade 59-årige advokaten står och röker vid entrén utanför ett budgethotell på Döbelnsgatan i Stockholms city. Inne i lobbyn sitter en grupp syrier i exil som avtalat möte med honom.

– Det jag håller på med kanske uppfattas som en utopi, en önskedröm. Men när jag ser de här människorna som är beredda att vittna om den tortyr och de övergrepp de utsatts för, då känns det som om jag nästan nått mitt mål, säger han.

Anwar al-Bunni var den första syriska advokaten som lämnade in en stämning mot den syriska regimen i Europa, för krigsbrott och brott mot mänskligheten. Det skedde i mars förra året i Tyskland. Sedan

dess har al-Bunni fört ytterligare tre fall till riksåklagarämbetet i Karlsruhe.

Riksåklagaren har hittills utrett ett av fallen och utfärdat en arresteringsorder mot sex syriska underrättelseofficerare som ansvarat för ett fängelse där fångar vittnat om systematisk misshandel och sexuellt våld. President Bashar al-Assad har i intervjuer avfärdat uppgifterna om tortyr som ”grundlösa och utan tillstymmelse till bevis”.

Det är extra intressant för al-Bunni att komma till Stockholm, eftersom Sverige vid sidan av Tyskland är det enda landet som hittills lyckats åtala och döma personer som gjort sig skyldiga till folkrättsbrott i Syrien. Sverige har straffat såväl regimmotståndare som regimens företrädare. (Se artikel härintill.)

Att ta upp Syrienkonflikten i den Internationella brottmålsdomstolen (ICC) i Haag anses inte praktiskt möjligt i nuläget. Syrien har inte ratificerat Romfördraget, Haagdomstolens grundläggande stadga. Därmed krävs det ett beslut av FN:s säkerhetsråd för att ICC ska ta upp fall från Syrien. Och i säkerhetsrådet brukar president al-Assads - allierade Ryssland använda sitt veto.

al-Bunni samarbetar med European Center for constitutional and human rights (ECCHR), en människorättsorganisation baserad i Berlin.

– Vi uppskattar att det finns minst 1 000 personer i Europa som begått krigsbrott och människorättsbrott på uppdrag av Bashar al-Assad. De flesta kom hit under flyktingvågen 2015, säger al-Bunni, som också nämner att ECCHR håller på att upprätta en ”svart lista” över krigsförbrytare där bevisen för deras gärningar listas.

Anwar al-Bunni hittar offren för tortyren via sociala medier, som Facebook. Han efterlyser vittnesmål och ber de utsatta personerna kontakta honom.

– Men många av tortyroffren vågar inte berätta om tortyren, ens efter att de lämnat Syrien. De är rädda för att anhöriga som är kvar i landet ska drabbas av repressalier, säger Anwar al-Bunni.

En av dem som trotsat rädslan och tagit sig till hotellet i Stockholm är Abdulnaser Khalous. Han kommer ursprungligen från Duma ett par mil norr om Damaskus. Det var där de första större demonstrationerna mot president Bashar al-Assads regim hölls, i mars 2011.

– I slutet av 2012 dömdes jag till fjorton månaders fängelse för att ha deltagit i protesterna. Under tiden i fängelset utsattes jag nästan dagligen för elchocker och skendränkningar. Jag blev misshandlad och fick naglarna utdragna, säger Abdulnaser Khalous som flydde Syrien år 2014, via Turkiet och med båt över Medelhavet till den europeiska kontinenten.

Nu bor han i Skärholmen i södra Stockholm, långt från krig och förföljelse. Men spåren av tortyren finns kvar.

– Min kropp är sjuk och försvagad. Tänderna är förstörda. Nu vill jag bidra till att krigsförbrytarna i Syrien får sitt straff. Jag sprang på en före detta soldat i al-Assads armé här i Sverige. Nu är han flykting, men han prisade al-Assad och uttryckte sitt stöd för honom. Jag kan aldrig acceptera att brottslingar och torterare ska behandlas som krigsflyktingar.

Anwar al-Bunni är en del av Syriens kristna minoritet och är född i Hama västra delen av landet, i en familj som av tradition varit politiskt aktiv på vänsterkanten. Långt innan den så kallade arabiska våren 2011 stred han för bättre fångvård och rättvisare domstolsprocesser. Han var också chef för ett center för mänskliga rättigheter som stöddes av EU, men som myndigheterna stängde kort efter öppnandet.

År 2006 var al-Bunni en av initiativtagarna till den så kallade Beirut-Damaskusdeklarationen, som syftade till en normalisering av förhållandet mellan Libanon och Syrien. Deklarationen undertecknades av nära 300 personer, varav många intellektuella, men sågs inte med blida ögon av regimen. Anwar al-Bunni greps och dömdes till fem års fängelse för att ha ”spridit falsk information i syfte att skada staten”.

Under åren i fängelse utsattes al-Bunni för misshandel och förnedrande behandling, men slapp regelrätt tortyr, sannolikt tack vare att Amnesty International adopterat honom som samvetsfånge. Efter frigivningen år 2011 stannade han ytterligare tre år i Syrien. Därefter blev läget ohållbart i hemlandet och numera bor Anwar al-Bunni i Berlin. Men tankarna är ständigt sysselsatta med hemlandet.

– Det verkar som om omvärlden bryr sig mindre och mindre om övergreppen i Syrien. Alltfler verkar acceptera att al-Assad sitter kvar, som något slags stabiliserande faktor. Men grunden till fred och försoning i Syrien är rättvisa och likhet inför lagen. Det betyder att brottslingar, även om de är högt uppsatta i samhället, måste ställas till svars för sina gärningar. Utan lag och rätt kommer människorna i Syrien aldrig någonsin att känna trygghet.

Radhouane Addala
Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

DN SÖNDAG 25 FEBRUARI 2018

" Fler syriska krigsbrott anmäls i Sverige

Antalet anmälda krigsbrott i Sverige ökar dramatiskt och majoriteten av fallen härrör från Syrien eller Irak.

Under 2017 tog gruppen för utredning av krigsbrott inom polisen emot 79 anmälningar, varav cirka en tredjedel rör händelser med koppling till Syrien eller Irak. Rwanda, Sudan och Eritrea är andra länder med krigsbrott som den svenska polisen fått på sitt bord.

Antalet anmälningar har nära nog fördubblats de två senaste åren. Den största delen av anmälningarna står Migrationsverket för. De har specialutbildat ett tjugotal handläggare som ska kunna spåra misstänkta krigsförbrytare under intervjuer i asylhandläggningen. 2017 skickades 52 misstänkta fall till polisen.

Sverige är ett av de drygt hundra länder som undertecknat Romstadgan, som ligger till grund för Internationella brottsmålsdomstolens (ICC) verksamhet. ICC är en permanent tribunal i nederländska Haag som utreder och dömer i fall av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

Länderna som ställt sig bakom (undertecknat och ratificerat) Romstadgan förbinder sig att spåra upp, utreda och medverka till att förövare lagförs. Utanför ICC står bland annat USA, Ryssland, Israel och Syrien. Utredningarna handlar ofta om att hitta bevis för brott som har begåtts långt bak i tiden och i ett annat land. Arbetet kan bli både kostsamt och resurskrävande.

I Sverige har hittills tre ärenden rörande krigsbrott i Syrien lett till åtal och fällande dom. Den senaste domen meddelades i september i fjol och handlade om en 32-årig man som stridit för syriska armén och som 2014 låtit sig fotograferas tillsammans med döda och svårt skadade personer. Polisen tipsades om bilderna och en brottsutredning påbörjades. Mannen dömdes till åtta månaders fängelse.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

"Fakta.
Sedan den 1 juli 2014 finns i Sverige en ny lag om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

Gruppen för utredning av krigsbrott (tidigare Krigsbrottskommissionen) på Polismyndigheten ansvarar för alla utredningar.

Straffet för folkmord och brott mot mänskligheten är fängelse i 4–18 år, eller livstid.

Straffet för krigsförbrytelser är fängelse i högst 6 år. Vid grovt brott 4–18 år eller livstid. **Källa: Polisen** "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

"Bomber över Ghouta trots nya vapenvilan

Flygbombningen av östra Ghouta fortsätter, trots att FN:s säkerhetsråd enhälligt beslutat om 30 dagars eldupphör. På söndagen kom också rapporter om markstrider och en misstänkt kemvapenattack i den belägrade enklaven.

Minst 14 civila dödades i söndagens flygräder mot östra Ghouta, enligt oppositionella Syriska människorättsobservatoriet (SOHR). Ett barn dog och ytterligare 13 människor fick andningssvårigheter efter en misstänkt attack med kemiska stridsmedel, rapporterar SOHR samt en läkare som behandlat de skadade, skriver AFP.

Under den senaste veckan har fler än 500 civila dödats och 2 500 har skadats.

Avsikten med det 30 dagar långa eldupphöret är att föra in humanitär hjälp till hundratusentals människor i den belägrade enklaven strax utanför huvudstaden Damaskus. FN-resolutionen innehåller dock undantag – det ska fortfarande vara tillåtet att attackera rebeller som anses vara knutna till terrorgrupperna IS och al-Qaida.

På söndagen sade representanter för den syriska regimen och dess allierade Iran att vapenvilan respekteras, men att ”upprensningarna i de områden där terroristerna finns fortsätter”.

Människorättsorganisationen Amnesty International välkomnar resolutionen men anser att den har brister: ”Den långa listan legitima angreppsmål lämnar alltför stort utrymme för de stridande parterna att rättfärdiga urskillningslösa attacker mot civila och civil infrastruktur.”

Tysklands Angela Merkel och Frankrikes Emmanuel Macron pressade på söndagen Rysslands Vladimir Putin att verkställa vapenvilan. Ryssland deltar i striderna på den syriska regimens sida. De tre ledarna enades om att i högre grad utbyta information med varandra, hette det i ett uttalande från Kreml.

Läget för civilbefolkningen i östra Ghouta blir allt mer desperat och strömmen av patienter till sjukhusen är övermäktig.

– För tre dagar sedan bad sjukvårdspersonal där om mer mediciner. Nu säger de att även om de hade fått dem hade de inte kunnat göra något, för det är för många patienter, säger Meine Nicolai på Läkare utan gränser i Bryssel till Washington Post.

Resolutionen i FN:s säkerhetsråd lades fram av Sverige och Kuwait. Ryssland har vid elva tidigare tillfällen använt sitt veto mot förslag som handlat om Syrien.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018

" Erik Ohlsson: FN:s betydelse är på väg att nå vägs ände

Analys. FN:s månadslånga vapenvila i östra Ghouta har fått en dålig start. Inte heller det ryska initiativet med en ”humanitär paus” tycks ha fungerat. Kriget i Syrien kan bli den punkt där den internationella rättsordningen når vägs ände.

Invånarna i den krigssargade enklaven östra Ghouta erbjuds ingen lindring för sina plågor. På tisdagen talade nyhetsrapporterna om fortsatta flygattacker och fortsatta stridigheter.

De stridande parterna beskyller varandra för att inte respektera de överenskommelser om eldupphör som ett enhälligt FN:s säkerhetsråd beslutade om i lördags. Som så många gånger tidigare under Syrien-kriget är det civilbefolkningen som drabbas värst.

Det finns två perspektiv på det som händer just nu i östra Ghouta, det ena mer motbjudande och nedslående än det andra.

I det nära perspektivet ser vi ett nytt mörkt kapitel i den pågående humanitära katastrofen i Syrien.

Under den senaste veckans bomboffensiv mot östra Ghouta har 630 människor dött och 3 300 skadats. Statistiken kommer från den internationella hjälporganisationen Läkare utan gränser (MSF), som har sett tretton av de sjukkliniker de stöder i regionen bli helt eller delvis sönderbombade.

En annan medicinsk biståndsaktör, Syrian American Medical Society, rapporterar om en misstänkt attack med klorgas som skadat sexton personer.

Det väpnade motståndet inne i östra Ghouta består till stor del av jihadistiska grupperingar som beskjutit närbelägna Damaskus med raketer och som i vissa fall utpressat och utnyttjat civilbefolkningen för sina egna syften.

I östra Ghouta ser vi det ”gamla” kriget i Syrien, där regimen och dess allierade bekämpar en väpnad opposition som bemäktigat sig eget territorium.

I Afrin i norra Syrien utspelas det ”nya” kriget – kriget *om* Syrien, där Turkiets krigsmakt attackerar delar av det syriska territoriet som den turkiske presidenten Recep Tayyip Erdogan betraktar som ett säkerhetshot. USA backar upp den syrienkurdiska milis som Turkiet angriper och är därmed direkt inblandat i konflikten.

På ytterligare en front i Syrien attackerar israeliskt flyg iranska ställningar, ett Iran som bestämt sig för att bita sig fast på syriskt territorium och som av Israel uppfattas som ett akut säkerhetshot. Med andra ord: jordklotets starkaste militärmakter är alla mer eller mindre direkt indragna i den utvidgade konflikt som utvecklats. Sakligt sett är det ett världskrig som pågår i Syrien, en nation med mindre landyta än Syd- och Mellansverige.

Men det finns ytterligare ett perspektiv på bombkaoset i östra Ghouta: den pågående söndervittringen av FN och den internationella rättsordning som mödosamt byggts upp ur andra världskrigets ruiner.

Det brukar ofta heta att FN borde göra mer för att åstadkomma en lösning på kriget och lidandet i Syrien. Varför kan FN inte bidra till en framförhandlad Syrienöverenskommelse som pekar mot försoning och en väg framåt?

Men vad kritikerna då glömmer bort är att FN faktiskt varit närvarande från dag ett i det syriska inbördeskriget. Världsorganisationens skarpaste och mest erfarna konfliktlösare har gjort allt och lite till för att mäkla fred.

För snart sex år sedan, i mars 2012, godkände president Bashar al-Assad den sexpunktsplan för fred som det dåvarande FN-sändebudet Kofi Annan föreslagit och som fått säkerhetsrådets godkännande. Enligt Annans fredsplan skulle regeringstrupperna och den väpnade oppositionen omedelbart upphöra med våldet. Internationella hjälporganisationer skulle ges tillträde och förhandlingar om ett gemensamt övergångsstyre skulle snarast påbörjas.

Men parterna, framför allt president Bashar al-Assad, gav aldrig FN-planen en chans. Sexpunktsplanen respekterades inte och en frustrerad Kofi Annan lämnade sitt uppdrag. Trots idoga försök har de stridande parterna inte kunnat lockas upp ur sina skyttegravar. I stället har Syrienkriget fördjupats och utvidgats.

Hur har det kunnat gå så illa? Ja, Förenta Nationerna är precis som vilken organisation som helst inte starkare än sina enskilda medlemmar. Och om de mest inflytelserika aktörerna inom FN negligerar organisationen, eller använder den enbart för sina egna syften, försvagas världssamfundets möjligheter att bidra till fred avsevärt.

USA har fått en president som är dokumenterat ointresserad av i internationellt samarbete i allmänhet och av FN i synnerhet. Ryssland har bestämt sig för att använda världsorganisationen som ett rundningsmärke. Formellt är Ryssland engagerat i FN:s försök att skapa dialog mellan de stridande parterna i Syrien. Men samtidigt är ryssarna ivrigt sysselsatta med att driva parallella processer som enbart gynnar dem själva och deras allierade, president al-Assad.

Därför befinner sig FN-resolutionen om trettio dagars vapenvila i östra Ghouta, som överenskoms så sent som i lördags, redan i ett vakuum. Ryssland beslöt dagen efter att striderna bara ska upphöra temporärt, under fem timmars tid.

Nu handlar det inte längre om att hjälp ska komma in i östra Ghouta, utan om att befolkningen ska evakueras därifrån. Ryssland har tagit det diplomatiska och handfasta initiativet från FN, vars talesperson uppgivet konstaterar att ”fem timmar (av vapenvila i östra Ghouta) är bättre än inga timmar alls”.

Kriget i Syrien har därmed, vid sidan av det påtagliga våldet och lidandet, också medverkat till att beröva världen den gemensamma referensram för kris- och konflikthantering som FN varit en symbol för.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se"

DN FREDAG 2 MARS 2018

" FN försöker få in hjälp till Ghouta

Syrien. En FN-konvoj med hjälp till civila som är instängda i det bombade området östra Ghouta hindras från att rulla in.

FN försöker få parterna att släppa in de 43 lastbilar som står klara att föra in förnödenheter och därmed respektera ett ingånget avtal om eldupphör.

Omkring 400 000 människor är instängda i området nära Damaskus som sedan den 18 februari har bombats av regeringsstyrkor och deras allierade. Över 600 civila har dödats.

I förra veckan röstade FN:s säkerhetsråd igenom ett 30 dagar långt eldupphör i Syrien. Men eldgivningen upphörde inte och någon dag senare kom Ryssland med en egen variant: fem timmar långa ”humanitära pauser” mellan klockan 8 och 13 svensk tid varje dag. Andra tider på dygnet har bombningarna fortsatt.

Den svensk-italienske diplomaten Staffan de Mistura, FN:s Syriensändebud, säger att FN inte kommer att sluta jobba för de 30 dagarnas eldupphör.

TT-Reuters "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Väst borde ha trotsat FN och stoppat al-Assads blodbad

Syrien är en ihållande katastrof utan slut. Det var ett misstag av västvärlden att inte ingripa i ett tidigt skede.

Det kommer att bli fler vapenstillestånd i östra Ghouta och de kommer att brytas upprepade gånger, fler resolutioner från FN som Ryssland kommer att tömma på allt innehåll. Fler barn kommer att kvävas, och mer klorgas släppas över det krympande antalet bostadsområden där tecken på liv fortfarande går att upptäcka.

Fler flygplan och stridsvagnar kommer att kallas in för att avsluta detta smutsiga jobb och fler nedblodade, spökliknande figurer kommer att krypa fram ur ruinerna, fler barn med tomma ögon kommer i tysthet att vädja om en räddning som de vet aldrig blir av.

När kommer vi att få se slutet på denna ihållande katastrof? Denna nedstigning i helvetet? Detta missmod mot en fond av kyrkogårdsstäder? Detta brott utan straff? Och hur länge kommer vi i västvärlden att få lyssna till cyniker som efter varje ny massaker skanderar: ”Dialog med al-Assad!”

Eftersom indignation inte längre tjänar något syfte inför denna bloddrypande mardröm måste vi än en gång rekapitulera resultatet av sju års maktmissbruk.

1 Ett ödelagt land i sönderfall.

2 Ovärderliga skatter som Palmyra vandaliserade och lagda i ruiner.

3 Ett FN som står maktlöst inför blodbadet, lamslaget av det ryska vetot och mer misskrediterat än någonsin.

4 De måttliga framsteg som under de senaste decennierna har gjorts i fråga om internationell lagstiftning för att skydda humanitära värden har fått stryka på foten för ett fruktansvärt steg bakåt, för systematiska brott mot krigets lagar (gasattacker har riktats mot befolkningen i städer, sjukhus har gjorts till mål och tortyr har kommit till flitig användning).

5 Seriemördaren al-Assad är mäktigare än någonsin, obligatorisk samtalspartner med stora och respekterade nationer som inte kan nonchalera honom. Han är nästan tillbaka på ruta ett, och man kan undra hur länge det ska dröja innan han bjuds in för att återigen paradera på Pennsylvania Avenue eller Champs Élysées, bestialisk och lik ett barn på samma gång, med ett ansikte utan några spår av grymhet.

6 En motbjudande rätt att döda tilldelad den syriska diktatorns likar. De ligger och lurar i vassen i väntan på att få slå till: ”Nu är det vår tur”, muttrar de, ”nu kan vi hävda vår rätt att mörda vårt eget folk.”

7 Den största fördrivningen av människor sedan andra världskriget: sex miljoner män, kvinnor och barn strövar omkring på vägarna i sitt eget land, fråntagna sina ägodelar och rättigheter och helt värnlösa.

8 En aldrig tidigare upplevd ström av flyktingar som väller in i Turkiet, Libanon och naturligtvis Europa – roten till det vi i vår del av världen hycklande kallar ”flyktingkrisen”.

9 Ett Europa som ställt inför denna utmaning slits mellan det som är nödvändigt och det som är anständigt och blir ett lättfångat byte för populismens demoner.

10 Ett USA med sargat rykte. Dess auktoritet är underminerad, dess ställning som föredöme har försvunnit i röken och askan från sönderbombade städer – detta har inget med Trumps tillträde som president att göra utan går tillbaka till Obamas tragiska beslut att på sommaren 2013 dra en linje som inte fick överträdas, hota med Amerikas vrede om al-Assad vågade gå över den och sedan inte agera när så skedde utan låta det passera utan att protestera.

11 Ett Iran som då såg en öppning och en möjlighet att i Syrien - kunna förverkliga sin dröm om en shiitisk halvmåne som sträcker sig från Bagdad till Beirut och vidare västerut.

12 Ett Israel hotat som aldrig tidigare av Hizbollah, som - skramlade med vapen och vars otåliga soldater förlades ute vid fronten.

13 Ett Turkiet som tuffade till sig efter den gudasända överraskningen att västvärlden av oförklarlig anledning verkade vilja begå harakiri – varför hålla sig tillbaka under sådana omständigheter? Varför motstå frestelsen att flytta fram sina positioner, i dag i Afrin, i morgon någon annanstans? Och varför skulle de återupplivade osmanerna vara lydiga elever i Natos klassrum?

14 En Putin som ser sig erbjuden rollen som kejsare, kunga-makare, fredens arkitekt och garant för regional stabilitet och samtidigt förverkligar tsarernas dröm om en garanterat isfri hamn.

15 Och till slut en radikalisering av islam. IS, al-Nusrafronten, al-Sham, Jund al-Aqsa, al-Qaida. Så många namn på samma barbarer. Men hemmabasen för dem alla är en: Syrien. ”Ni måste välja mellan al-Assad och jihad”, löd refrängen. ”Vi måste stötta al-Assad eftersom han är ett bålverk mot barbarerna.”

Vilket blev resultatet? Eftersom regimen i Damaskus från dag ett gick hårt fram mot den demokratiska oppositionen fick vi både al-Assad och jihad, ett dubbelt straff och tvåfrontskrig. Domedagens två monster närde snarare än åt varandra och låtsaskrigade för att befästa sin avskyvärda pakt.

Det är populärt att i efterhand uppskatta kostnaderna för interventioner som inte infriade givna löften. Nu genomlever vi följderna av en passivitet som är betydligt blodigare och mer förödande än vad en intervention i rättan tid skulle ha varit.

Bernard-Henri Lévy, fransk författare och filosof.

Översättning: Claes Göran Green "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Första hjälpen framme i belägrade östra Ghouta

De första hjälpkonvojerna har nått östra Ghouta i Syrien, men tvingades sedan vända. Och befolkningen litar inte på att lastbilarna kommer för att hjälpa dem. – Det kanske bara är ett sätt att iscensätta ännu en massaker när folk springer dit, säger tvåbarnsmamman Shamza Khatib.

Istanbul.
Efter två veckors intensiva bombningar och flera års belägring av östra Ghouta, strax öster om huvudstaden Damaskus i Syrien, kom äntligen de första hjälpkonvojerna fram under måndagen.

Journalister på plats vittnade om hur 46 FN-lastbilar körde in i Ghouta samtidigt som det hördes ljud av strider i närheten. Att hjälpkonvojerna efter stor internationell påtryckning äntligen släpptes fram anses vara ett viktigt steg i den överenskomna vapenvilan och kan förhoppningsvis ge en frist för civilbefolkningen som behöver basvaror som mat, olja och mediciner. Men enligt nyhetsbyrån Reuters tog säkerhetsvakter bort mycket medicinsk utrustning och medicin innan lastbilarna släpptes fram den sista biten. Och efter bara ett par timmar avbröts insatsen och lastbilarna fick vända tillbaka.

”Vi lämnade över så mycket vi kunde under beskjutning”, skriver UNHCR:s syriska representant Sajjad Malik på Twitter.

En man som arbetar med hjälpkonvojerna på plats i det belägrade Ghouta säger till DN:

– De har kommit fram men nästan 90 procent av medicinen är bortplockad. Om vi inte tillåts evakuera patienter snart innebär det att de kommer dö.

När DN talar med andra personer inne i östra Ghouta är de också skeptiska till vad hjälpkonvojerna kommer att innebära.

– Jag tror inte att de har något över huvudtaget som kan hjälpa oss förrän jag ser det med egna ögon, säger engelskläraren Ahmad.
Shamza Khatib är mamma till systrarna Noor, 10 år, och Alaa, 8 år, som lägger ut video och bilder på twitter för att beskriva sin situation. Under måndagen får DN kontakt med Shamza Khatib via Whatsapp.

– Vi är helt slut nu. Varje natt hör vi minst tio stridshelikoptrar över våra hus och vi är rädda förstås. Mina flickor är så trötta efter att ha varit vakna så länge.

Hon berättar att familjen tidigare bodde i en förort till Damaskus där hennes make arbetade som bilmekaniker och hon som engelsklärare. Men när kriget började förvandlades deras område till en frontlinje och de valde att flytta till östra Ghouta som de trodde var säkrare.
– Men sedan inträffade kemattacken 2013 och efter det har livet här varit mycket svårt, berättar hon.

Det har periodvis kommit in nödvändiga förnödenheter och det har funnits smuggelvaror för dem med pengar. Men den senaste tiden har det varit helt stopp.

– Vi har delat en portion mat på sex personer en gång om dagen. Ibland har vi inte haft något alls, säger Shamza Khatib.

Under samtalet frågar hon vad omvärlden säger. Trots att hon lägger ut information på Twitter känner hon sig avklippt från all information.

Det rebellkontrollerade Ghouta har stått under belägring av regimen sedan 2013. Inne i östra Ghouta finns en rad grupper med mer eller mindre islamistiska förtecken och flera av dem strider internt.

Tillsammans med staden Idlib är Ghouta det sista starka oppositionsfästet mot den syriska regimen. Den 18 februari inledde regimen en offensiv som anses vara en av det sju år långa krigets blodigaste.

FN har varnat för att de omkring 400 000 invånarna har kritisk brist på mat och medicin. Bara en hjälpkonvoj har nått området i år, den 14 februari. Situationen har fått hård internationell kritik och den 24 februari utlyste FN 30 dagars eldupphör.

Men trots den utlysta vapenvilan har det rapporterats om fortsatta luftangrepp och beskjutningar. Därefter meddelade Ryssland att regimen ska tillåta en humanitär korridor under vissa fasta timmar per dygn men inte heller det ska ha fungerat. Ett fåtal patienter ska ha evakuerats men många är fast på de sönderbombade sjukhusen i Ghouta.

Över 700 personer ska ha dödats på drygt två veckor och bara under måndagen ska minst 45 civil ha dödats, enligt det oppositionella Syriska människorättsobservatoriet (SOHR), som bevakar kriget från Storbritannien.

Inget tyder på att regimen tänker backa. Den har nu kontroll över 33 procent av östra Ghouta men fortsätter att attackera de rebellkontrollerade områdena.

– Folk säger att vår situation diskuteras internationellt men vi märker ju ingen skillnad här, säger Shamza Khatib med en trött suck.
Den syriska regimen har flera gånger sagt att operation i Ghouta är emot terrorister och att det är oppositionsgrupperna som stoppar hjälptransporter.

– Vi har inte haft några problem med de väpnade grupperna men vi vet ju inte vad som händer överallt. Men flygbomberna drabbar oss civila, inte dem med vapen, säger Shamza Khatib.

Hon är skeptisk till hjälpkonvojerna.
– Jag litar inte på hjälpkonvojerna. Många kommer rusa dit och det kanske bara är ett sätt att orsaka en massaker, säger Shamza Khatib.
Sen lägger hon till.

– De flesta har inget val, oavsett riskerna.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se
Fakta. Östra Ghouta "

" Ghouta sträcker sig från Damaskus östra förorter och ut på den öken-liknande landsbygden. Området har stått under regimens belägring sedan 2013 men kontrolleras av fyra oppositionsgrupper.

Våldet har eskalerat i östra Ghouta sedan den 18 februari. Detta även efter att FN:s säkerhetsråd för en vecka sedan enades om en 30 dagars vapenvila.

Terrorstämplade rörelser omfattas inte av vapenvilan vilket gett regimen ett kryphål för fortsatta attacker.
Damaskus har träffats av flera granater från oppositionen som också har krävt dödsoffer och skadade.

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Regimen trappar upp offensiven i östra Ghouta

Den syriska regimen ska nu öka offensiven mot det redan sönderbombade östra Ghouta. Hjälpkonvojerna som kommit fram är en droppe i havet. – Det är vidriga syner som möter våra hjälparbetare och behovet är enormt, säger Michaela Friberg Storey på Svenska Röda korset

I natt kom ännu ett meddelande via Whatsapp från östra Ghouta. ”Hemska bombningar, en föll på grannhuset. 20 personer dödade, tre är min frus kusiner.”

Hittills har situationen i östra Ghouta beskrivits som helvetets eld på jorden och nu väntas det bli ännu värre. På onsdagen kom beskedet att den syriska regimen har skickat förstärkningar och offensiven väntas därmed gå in i ett intensivare skede.

Samtidigt uppger flera medier att rebellerna inne i Ghouta, som består av en brokig samling grupper, inte tänker förhandla om att lämna området.

Mitt i detta låsta förhandlingsläge drabbas de civila allt hårdare. På båda sidor.

DN talar med den 26-årige studenten Mazen som bor i området El-Muhajereen i Syriens huvudstad Damaskus. Han berättar om hur de drabbas av rebellernas svar på regimens allt hårdare offensiv som tagit minst 800 personers liv.

– De senaste veckorna har det varit explosioner överallt i Damaskus, särskilt nära gamla stan. Jag har slutat gå dit. Ett dussintal personer - dödades där för ett par veckor sedan. Ljudet av ambulanser och raketer har åter blivit ett normalt ljud på natten, säger Mazen som DN talar med via Whatsapp.

Han stödjer regimens offensiv i östra Ghouta.
– Den syriska armen borde radera ut alla dessa terrorister från vårt land. Vi förtjänar att leva i fred och inte trakasseras av terrorister som låtsas vara rebeller.

Mazen, i likhet med den syriska regimen, hävdar att det är rebellerna som håller civilbefolkningen som gisslan i stället för att låta dem lämna Ghouta.

Detta dementeras av flera personer som DN talar med i östra Ghouta.
– Vi kan inte lämna eftersom regimens soldater skulle döda oss, säger Ahmed som inte vill att vi skriver hans verkliga namn på grund av att delar av hans familj bor i regimkontrollerade områden.

I denna röra försöker Röda korsets samarbetspartner i Syrien, den syriska röda halvmånen, få fram förnödenheter till civilbefolkningen i det belägrade området. I måndags kom de fram med 46 lastbilar men på grund av allt intensivare strider samt att mörkret föll hann de inte lasta av sju lastbilar. Nu pågår förhandlingar om få köra in med fler hjälpkonvojer. Det har tidigare sagts att det ska ske under torsdagen men beskedet ändras hela tiden.

Michaela Friberg Storey, operativ ledare på internationella avdelningen på Svenska Röda korset, följer utvecklingen från Stockholm.

– Det är viktigt att ändå fokusera på att vi kom in med hjälpkonvojer. Men behoven är stora och att vi lyckas nå runt 20 000 är bra men det finns upp mot 400 000 som behöver hjälp. Vi skulle behöva ha konstant tillträde för att hjälpa alla.

Hon berättar att det var hemska syner som mötte hjälparbetarna i konvojen i måndags. Familjer kom rusande från sina gömställen för att få hjälp. Bland springande barn och föräldrar låg döda kroppar och bombningarna fortsatte runt omkring.

– Vad ska ske med alla dessa barn som springer för att få hjälp samtidigt som de ser hjälparbetare gräva upp kroppar? Det allra viktigaste är att bombningarna slutar, säger hon.

Att arbeta i krigsområde är mycket komplicerat. Även om Röda korset alltid ska ha rätt att ge humanitär hjälp är verkligheten på marken inte sådan. I stället ska först nationella myndigheter godkänna leveranserna samt kontrollera varje person som åker med i konvojen. Sedan måste alla väpnade grupper på plats meddelas och de ska i sin tur ge sitt godkännande. Burkar öppnas, märken på riset kontrolleras och varje person scannas. Även vid eldupphör måste den proceduren ske och det tar tid.

– För oss är vapenvila ingen garanti utan mer en hävstång som vi kan använda när vi vill komma fram. Men vi måste fortsatt tala med alla inblandade parter, ta beslut gata efter gata och – utan några undantag – vara helt neutrala för att inte underminera oss själva, säger Michaela Friberg Storey.

Hon är djupt imponerad av sina kollegor i Syrien som trots att de förlorat 60 medarbetare i kriget fortsätter kampen för att komma fram och hjälpa befolkningen.

– Jag kan inte nog poängtera vilket viktigt arbete de gör, säger hon och upprepar ännu en gång:
– Kriget måste få ett slut.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

"Radhouane Addala
Fakta. Belägring sedan 2013
Ghouta sträcker sig från Damaskus östra förorter och ut på den ökenliknande landsbygden. Området har stått under regimens belägring sedan 2013 men kontrolleras av fyra oppositionsgrupper.

Våldet har eskalerat i östra Ghouta sedan den 18 februari. Detta även efter att FN:s säkerhetsråd för en vecka sedan enades om en 30 dagar lång vapenvila. Terrorstämplade rörelser omfattas inte av vapenvilan vilket gett regimen ett kryphål för fortsatta attacker.

Huvudstaden Damaskus har träffats av flera granater från oppositionen som också krävt dödsoffer och skadade. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"Attack mot östra Ghouta kan ha splittrat enklaven

Syrien. Syrisk militär har intensifierat sina attacker mot östra Ghouta och lyckats splittra enklaven, uppgav Syriska människorättsobservatoriet på lördagen. Men uppgifterna tillbakavisas av rebellgrupperna.

Syrisk statstelevision sände från Misraba, som ligger vid vägen som sammanbinder den norra och den södra delen av den rebellhållna enklaven. Armén rapporterades ha intagit staden tidigare under dagen. Viktiga vägar låg därför inom skotthåll för regimstyrkorna. Det har lett till att storstäderna Harasta och Douma skurits av från varandra och resten av Ghouta, enligt oppositionella Syriska människorätts-observatoriet, som övervakar kriget från Storbritannien

Men Hamza Birqadar, talesperson för rebellgruppen Jaish al-Islam, säger att de avvärjde attacken på Misraba och att varken Harasta eller Douma är avskurna av regeringsstyrkorna.

På fredagen lyckades en konvoj med nödhjälp att ta sig in trots bombningarna. Men enligt FN omhändertogs det mesta av den medicinska utrustningen av syriska regeringstjänstemän och maten som levererades räckte inte till.

TT-Reuters "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Nya bombningar i Ghouta

Syrien. Syrisk militär fortsätter sina bombningar i östra Ghouta, trots internationella rop på eld upphör.

Under de senaste tre veckornas strider har armén intagit mer än hälften av den rebellhållna enklaven och splittrat den resterande delen i tre områden. Dödstalen för offensiven är nu uppe i minst 1 102, enligt det oppositionella Syriska människorättsobservatoriet.

Många civila har flytt, men syrisk militär har också evakuerat människor, uppger statskontrollerad tv.

TT-AFP "

DN TISDAG 13 MARS 2018

"Unicef: Antalet barn som dör i kriget ökar

50 procent fler barn dödades i kriget i Syrien under 2017 än året innan, visar en ny rapport från FN:s barnfond Unicef. Många av de barn som överlever attacker eller explosioner får inte heller den vård de behöver.

Kriget i Syrien har pågått i snart sju år och striderna har under de senaste månaderna eskalerat.

Under 2017 dödades 910 barn i kriget, en ökning på drygt 50 procent jämfört med 2016, enligt rapporten från Unicef. Redan under de första månaderna av 2018 har över 1000 barn dödats. FN:s barnfond betonar att mörkertalet kan vara stort, då organisationen bara fört statistik över dödsfall som kunnat verifieras.

Förra året skadades 361 barn och enligt Unicef är sjukvården bristfällig, både inom landet och i flyktinglägren i de närliggande länderna som Libanon och Jordanien.

Enligt barnfonden beror den negativa utvecklingen på ett ökat användande av explosiva vapen och direkta attacker i tätbefolkade områden i Syrien.

– I konflikten är barn med funktionshinder de mest sårbara. De kräver ofta särskild vård och extra stöd. Barn har andra behov än de vuxna. Utan tillgång till stöd, skolor och hjälpmedel som rullstolar riskerar många barn med funktionshinder att exkluderas, negligeras och stigmatiseras eftersom konflikten fortsätter, säger Geert Cappelaer, Unicefs regionala direktör för Mellanöstern och Nordafrika, i ett pressmeddelande.

Organisationen bedömer att 3,3 miljoner barn i Syrien är exponerade för explosiva vapen som landminor, hemmabyggda bomber och missiler som inte detonerat.

Unicef skriver också i rapporten att det utfördes 175 attacker mot utbildnings- och hälsovårdsbyggnader och personal under 2017. Enligt organisationen slår detta ännu hårdare mot barn med funktionshinder, eftersom det försämrar tillgängligheten till sjukvård och utbildning.

Carl-Johan Kullving
carl-johan.kullving@dn.se"

"**Fakta. Unicefs insatser 2017**
9 miljoner barn vaccinerades mot polio i Syrien, Jordanien, Irak och Egypten.

558 bosättningar i Syrien fick tillgång till rent vatten och hygieniskt stöd.

3,2 miljoner barn i Syrien och flyktingläger i grannländer fick börja skolan och 773 000 barn fick psykosocial hjälp. "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" 200 000 har flytt från Afrin

Över 200 000 människor har flytt från Afrin i norra Syrien sedan i onsdags. Det uppger oppositionella Syriska människorättsobservatoriet (SOHR), som bevakar kriget i Syrien från Storbritannien.

Syrien.
SOHR rapporterar också att elva civila dog under ett flyganfall på lördagen.

Turkiska styrkor och allierade syriska grupper genomför en offensiv i regionen för att driva bort den kurdiska milisgruppen YPG, som Turkiet betraktar som terrorister. Under de senaste dagarna har det rapporterats om att styrkorna belägrat och börjat gå in i staden Afrin. Enligt SOHR dödades nio personer när turkiskt stridsflyg bombade ett sjukhus i Afrin under fredagskvällen. Turkiet förnekar dock att man skulle ligga bakom attacken.

TT-AFP "

Turkiet

DN FREDAG 9 MARS 2018

"Erdogans krig mot friheten

Turkiet krävde på torsdagen att Sverige griper Saleh Muslim, ledare för det syrienkurdiska partiet PYD. Under hans Europa-resa har tidigare Tjeckien och Tyskland sagt nej till utlämning.

Begäran om utlämning är en del av Turkiets krigföring i den kurdiska enklaven Afrin i Syrien. Det är också en av president Erdogans vanliga metoder mot motståndare, var de än befinner sig. Interpol utnyttjas för att komma åt kritiker, som den svensk-turkiske författaren Hamza Yalcin när han besökte Spanien i fjol.

PYD står förvisso nära PKK-gerillan, som sedan decennier slagits för självstyre i sydöstra Turkiet. Men för Erdogan är allt han inte gillar ”terrorism”. Kurder och oppositionella buntas ihop och fyller Turkiets fängelser. Strypandet av yttrandefriheten är presidentens egentliga krig.

Någon fri press finns knappast längre i Turkiet. Statstelevisionen är en propagandakanal. Medieföretagen har stängts, konfiskerats eller tagits över av Erdoganvänliga ägare.

Senaste draget är att censurera internet. I ett land där det är förbjudet att ”förolämpa” presidenten är det givetvis redan riskabelt att göra det digitalt. Nu ska en ny lag tvinga den som vill sprida nyheter på nätet, genom till exempel podcaster eller sociala medier, att ha en statlig licens. Nationell säkerhet och moraliska värderingar måste skyddas, heter det. Den som Erdogan finner misshaglig lär bli utan tillstånd.

Yttrandefriheten har försvunnit steg för steg. Efter massdemonstrationerna 2013 drogs skruvarna åt. Särskilt Gülenrörelsen, allierad så länge det gällde att kväsa militärens makt, hamnade i skottgluggen. För att tysta ned en stor korruptionsaffär i Erdogans närmaste krets tog staten kontrollen över rättsväsendet.

Sedan det mystiska kuppförsöket 2016 råder undantagstillstånd och klappjakt på oppositionella. Över 50 000 människor har hamnat i fängelse, ytterligare 100 000 fått sparken från jobbet. Ledningen för det kurdiska partiet HDP har burats in. Vaga anklagelser om terrorism används i rena skådeprocesser.

Turkiets krig i Afrin är oantastbart. Flera hundra människor har gripits för att ha vänt sig emot offensiven. Och medierna rapporterar om ärorika segrar, inte civila offer.

Journalisten Ahmet Altan, dömd till livstid för ”terrorism”, skrev nyligen i New York Times: ”Vi kommer aldrig att benådas och vi kommer att dö i en fängelsecell.” Detta händer i ett Turkiet som formellt fortfarande är kandidat till medlemskap i EU.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

”Som kvinna är det extra svårt att vara från HDP och kurd”

"Hennes uppdrag är att rädda ett parti vars ledare sitter fängslade. Det kan vara en av de svåraste uppgifterna som finns i Turkiet. DN har mött Pervin Bulden, det prokurdiska partiet HDP:s nya – motvilliga – ledare.

Ankara.
– Våra parlamentariker är fängslade och deras status borttagen. Mitt i den politiska kris som Turkiet genomgår är kampen för vårt parti inte lätt, men vi är inriktade på att lyckas, säger Pervin Buldan.

är Turkiets tredje största parti i parlamentet. Deras förre ledare Selahattin Demirtaş spåddes kunna utöva mirakel mellan minoriteter – framför allt kurder – och den turkiska regimen. Men efter det misslyckade kuppförsöket i juli 2016 greps inte bara han utan även partiets andra ledare Figen Yüksekdağ tillsammans med flera andra parlamentsledamöter. Alla anklagas för olika former av terrorism och samröre med den kurdiska gerillan PKK som legat i väpnad konflikt med Turkiet sedan 1984.

I början av året bestämde sig Selahattin Demirtaş för att avgå om partiet ska ha en chans i presidentvalet nästa år. Under kongressen i februari röstades kurdiska Pervin Buldan och turkiske Sezai Temelli till nya frontfigurer. DN möter Pervin Buldan i Ankara.

Hur ska du lyckas ta HDP framåt?
– Vi är ett parti som började existera för att vi ville att Turkiets befolkning skulle leva i fred och harmoni. Vi har stått för hopp sedan dess och vi har gjort bra ifrån oss. Nu är atmosfären annorlunda med medier som tystats och den politiska viljan är mot oss. Men vi har inte ändrat partiets inriktning.

Den nya partiledaren har upplevt en mörk del av Turkiets historia. 1994 dödades hennes man på öppen gata och allt pekar på att det var turkisk säkerhetstjänst som hävdat att han fanns på en lista över personer som finansierade PKK. Samma dag som han dödades födde Pervin Buldan deras dotter. Händelsen har präglat Buldans karriär och anses vara hennes styrka bland kurdiska väljare och svaghet bland turkiska väljare. Om Demirtaş var en röst för alla minoriteter har hon en betydligt tydligare kurdisk profil.

– 1990-talet var mörka tider i Turkiet. Men det är ingen skillnad på hur regimen behandlade kurder då och nu. Då användes andra metoder, det var intensiva massakrer, i dag är det intensiva arrester. Som alltid förlorar civilbefolkningen mest och under vissa perioder sker det fortfarande massakrer mot kurder.

En av de känsligaste frågorna för HDP är relationen med PKK, av Turkiet och många andra länder klassad som en terroristorganisation.
– Vi har inget samarbete. HDP är ett politiskt parti som mer än 6 miljoner personer röstat på. PKK är en annan form av organisation. Den enda länken är att de är från familjer i Turkiet och ibland har vi kontakt med familjerna. Vi jobbar för fredlig politisk lösning med starkt väljarstöd. De för en annan kamp.

PKK:s grundare och kurdernas gudfader Abdullah Öcalan som är fängslad sedan 1999, ska länge ha förespråkat Pervin Buldan som kurdernas ledare och sin efterträdare.

– Vi har träffats 33 gånger och talat mycket om mig och min framtid. Jag ville inte ha denna position men jag ser det som mitt ansvar att ta den under en utvecklingsperiod så att partiet kan fortsätta fungera.

Du bär en tung mantel från Demirtas och Öcalan. Vad vill du genomföra?
– Som kvinna är det extra svårt på grund av synen på kvinnor i Turkiet att även vara från HDP och kurd. Kvinnor och kurder har den tuffaste situationen men vi ska lyckas.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

"Fakta. Det här är HDP
Folkens demokratiska parti (HDP) bildades 2012 och är sedan 2015 det tredje största partiet i parlamentet. Partiet är prokurdiskt och profilerar sig som ett vänsterparti för landets minoriteter.

I valet i juni 2015 fick HDP 13 procent av rösterna och tog sig för första gången över parlamentets tioprocentsspärr. Det innebar också att regeringspartiet AKP förlorade sin majoritet i parlamentet. I nyvalet i november samma år fick HDP 10,7 procent. AKP fick då egen majoritet igen.

HDP använder sig av delat partiledarskap. De tar avstånd från PKK:s väpnade konflikt med Turkiet som har kostat 40 000 personer livet sedan 1984. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Uppgift: 18 civila döda i Afrin

Turkiets president Recep Tayyip Erdogan har inga planer på att stoppa den militära insatsen mot den syriska kurdgerillan YPG som kontrollerar Afrin. – Vi kommer inte att lämna förrän vårt jobb är klart, sade han i ett tal till Europaparlamentet på torsdagen.

För nästan två månader sedan genomförde Turkiets militär och allierade rebellstyrkor en offensiv i Afrin-regionen mot syrisk-kurdiska YPG, som Ankara anser är en terrororganisation och en förlängning av det illegala Kurdiska arbetarpartiet (PKK).

– Det har gått 55 dagar sedan de turkiska arméstyrkorna försökte invadera oss. Erdogan fortsätter att säga att han kan få full kontroll över staden på bara några minuter. Men våra styrkor kontrollerar fortfarande centrum och utkanten säger Bahjat Abdo, chef för YPG-styrkorna i Afrin, till DN.

De turkiska styrkorna tog sig in i Afrin under natten till fredagen och dödade åtminstone 18 personer, enligt Abdo.

Under de senaste striderna tvingades människor söka skydd och en massflykt utlöstes med cirka 30 000 personer, enligt Syriska observatoriet för mänskliga rättigheter (SOHR).

– Afrin är tätbefolkat. Staden har fungerat som skydd för många kurder under kriget mot IS. Men det humanitära biståndet vi får är litet och räcker inte för hela samhället här, Bahjat Abdo.

– Vi känner oss förrådda. Vi samarbetade med alla och spelade en viktig roll mot IS och nu blir vi i stället måltavlan.

Turkiets väpnade styrkor har försökt erövra staden Afrin de senaste dagarna, och en talesperson för president Erdogan sade under torsdagen att staden skulle bli rensad av soldater ”väldigt snart”.

Radhouane Addala "

Ryssland

DN FREDAG 2 MARS 2018

”Putins tal en del av hans valkampanj”

Moskva. I sitt årliga tal till Federationsrådet redogjorde Vladimir Putin i detalj för de nya ryska teknologiska landvinningarna inom vapenindustrin. DN:s Moskvakorrespondent Anna-Lena Laurén svarar på tre frågor om talet.

1. Varför handlade talet till stor del om landets militära framgångar?
– Satsningarna på armén har länge varit en av Putins prioriteter. Men den långa föreläsningen om ny rysk vapenteknologi, kombinerad med rörliga illustrationer av hur de nya internkontinentala robotarna kan röra sig över hela jordklotet, var iögonfallande. Putin vill bli omvald i första omgången i presidentvalet den 18 mars och den här uppvisningen är en del av hans valkampanj.

2. Talet kändes i mångas ögon som en återgång till det kalla kriget. Hur mycket borde omvärlden oroa sig över den ryska upprustningen?
– Exakt hur effektiva de nya robotarna är vet vi i själva verket inte. Putin påstår att det inte går att försvara sig mot dem, vilket är ett påstående som inte har bevisats. Hans taktik har alltid varit att skrämma för att mjuka upp motståndaren.

– Samtidigt är det ett faktum att ryska armén aldrig har varit så här trimmad och välutrustad sedan Sovjetunionens fall, något som operationen i Syrien har gett bevis på. Annekteringen av Krim visar också att Putin är beredd att gå helt och hållet in på andra staters territorium.

3. Vilka andra frågor lyfte Putin fram i talet?
– Han lovade att halvera fattigdomen i Ryssland under de kommande sex åren. Putin är mycket medveten om att den ekonomiska krisen har lett till ett ras i levnadsstandarden för många ryssar. En stor orsak är hans egen politik – de internationella investeringarna har krympt ihop till ett minimum efter annekteringen av Krim. Den tilltagande korruptionen och rättslösheten i Ryssland är den andra stora faktorn som skrämmer bort investerare och lägger krokben för inhemska företagare.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Unga ryssar en svår nöt att knäcka för Kreml

De är den minsta väljargruppen i Ryssland, men samtidigt den symboliskt viktigaste – unga ryssar som är födda på 1990-talet och senare. De ser inte på tv. De röstar mindre flitigt än äldre. De engagerar sig ofta i lokala frågor.

Moskva.
– Vi vill ju att vårt land ska gå mot demokrati och medborgarsamhälle. Jag vill i varje fall tro att vi gör det, säger 25-åriga genetikdoktoranden Olga Pavlenko.

Hon tar fram sitt omsorgsfullt hoprullade lilla plakat ur axelväskan och vecklar ut det. *My budusjtjee*, vi är framtiden, står det på plakatet i rött och grönt.

Ingen särskilt kontroversiell slogan. Men studenterna vid Timirjazev-universitetet i Moskva har blivit både hotade och pressade för att de vågar göra enmansdemonstrationer med de här plakaten. De kämpar för att universitetets mark inte ska säljas ut.

Olga Pavlenko är född i början på 1990-talet – en årskull som är - mycket liten i Ryssland. Få födde barn då halva landet stod i brödköer.

– Den här väljargruppen är inte stor, men den är symboliskt viktig. I all synnerhet för en president som har suttit nästan tjugo år vid makten,

säger Jekaterina Schulmann som är doktor i statsvetenskap på Ryska presidentakademin för nationalekonomi och offentlig förvaltning. När Ryssland går till presidentval den 18 mars kommer större delen av dem som röstar vara personer över 40. Medianåldern i Ryssland är 39 år.

President Vladimir Putin har meddelat att han inte deltar i valdebatten. Däremot har han på senare tid ofta låtit sig filmas och fotograferas omgiven av unga människor. Enligt statsvetaren Jekaterina Schulmann finns det en tydlig oro i Kreml över att man håller på att förlora den unga generationen.

– Tv-propagandan kommer inte åt de unga eftersom de inte tittar på tv. De kollar på Youtube och där har man som mediekonsument ett helt annat förhållande till det man ser. Rösten uppifrån som talar om vad man ska göra fattas.

Jekaterina Schulmann konstaterar att den äldre generationen inte ser på politiska program i tv för att lära sig något nytt – de gör det för att ta reda på hur makten vill att de ska tänka. Den sortens mediekonsumtion har yngre ryssar aldrig sysslat med.

Den yngre ryska generationen betraktades länge som apolitiska konformister – tills den presenterade sig med besked i en ny protest-våg som inleddes mot korruptionen förra året.

På flera ryska universitet pågår konflikter som ofta på ett eller annat sätt har koppling till korruption. Ett exempel är Timirjazevuniversitetet som utbildar agrologer, biologer och genetiker i nordvästra Moskva. För några år sedan förlorade universitetet sin självständiga roll som akademiskt institut och underställdes jordbruksministeriet.

Universitetet äger sammanlagt 500 hektar mark i Moskva, som används bland annat för fältarbete och olika former av experiment. Det här innebär i många byggbolags ögon att värdefull tomtmark går till spillo.

År 2016 meddelade ett statligt byggföretag helt sonika att ett fält som tillhörde universitetet nu hade övergått i bolagets ägo. Efter att studenterna hade satt igång omfattande demonstrationer och kampanjer i sociala medier lyckades universitetet återfå sin beslagtagna mark.

Nu försöker jordbruksministeriet bli av med oppositionella professorer genom att på olika sätt tvinga dem att själva ansöka om avsked. Det är därför Olga Pavlenko går med sitt lilla plakat i axelväskan.

– Vi började med våra enmansdemonstrationer den 25 december för att försvara våra professorer. Nästa dag var polisen här. När studenterna åkte hem på jullov ringde universitetsledningen till deras föräldrar och sade att de måste tala allvar med sina barn. Men vi ger inte upp. Vi vill ändå tro att rättvisan segrar, säger Olga Pavlenko.

Också på det anrika Moskvauniversitetet, MGU, är studenterna välorganiserade. Vitalij Zemljanskij, 23, studerar geografi och är medlem i studentkåren. När vi träffar honom utanför MGU:s huvudbyggnad – en jättelik Stalinskrapa – kan han på rak arm räkna upp ett antal strider som studenterna på senare år har vunnit.

– Moskva stad ville bygga en jättelik staty av furst Vladimir på universitetets mark – det lyckades vi stoppa. Fifa ville att fotbolls-VM:s fanzon skulle placeras alldeles intill huvudbyggnaden, där allt oljud skulle störa inte bara studenthemmen, utan också pilgrims-falkarna som häckar i tornen. Nu har de flyttat den längre bort.

Den senaste kampen handlar om Dmitrij Bogatov, en matematiker som greps av polisen i höstas och anklagades för att ha organiserat olagliga massdemonstrationer och terrorism.

– Det visade sig att andra personer hade utnyttjat hans ip-adress, eftersom han är administrator för Tor (en anonymitetstjänst för internet). Bogatov är oskyldig och vi har fört kampanj för honom i sociala medier. Nu sitter han inte längre i fängelse utan har överförts till husarrest. Det är visserligen bara en delseger, men det är ändå viktigt. Att bli misstänkt för terrorism är väldigt allvarligt i Ryssland, säger Vitalij.

Enligt honom är en stor del av ryska ungdomar fortfarande ovilliga att delta i politik.

– Vi har visserligen Navalnyj, men han kan inte jämföras med personer som Jeremy Corbyn och Bernie Sanders. Många unga bryr sig om samhället, men det omvandlas inte i politiskt engagemang. Däremot är det många som engagerar sig lokalt. Det är mindre farligt, säger Vitalij Zemljanskij.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

"Fakta. Yngre vill ha förändring
Ryska vetenskapsakademin gör regelbundna sociologiska undersökningar om huruvida ryska medborgare föredrar stabilitet eller förändring.

År 2007 ville 60 procent ha stabilitet och 40 procent förändring, år 2012 hade andelen som vill ha stabilitet ökat till 72 procent med bara 28 procent som föredrog förändring.

År 2017 kom ett trendbrott – en knapp majoritet på 51 procent ville hellre ha förändring medan 49 procent föredrog stabilitet. Experterna förklarar förändringen med den försämrade ekonomiska situationen och den sänkta levnadsstandarden.

Förändringsviljan är tätt kopplad till åldern. Bland respondenter under 30 ville 62 procent ha förändring, medan den sjunker till 51 procent bland 31-40-åringar.

Fakta. Allt tyder på vinst för Putin
Presidentvalet hålls den 18 mars. Det är andra gången en rysk president väljs för en period på sex år. Tidigare var perioden fyra år, men det ändrades 2012.

Ryssland har, sedan ämbetet skapades 1991, haft tre presidenter: Boris Jeltsin, Vladimir Putin och Dmitrij Medvedev.

Putin satt två perioder som president 2000–2004 och 2004–2008 samt valdes på nytt 2012. Om han väljs i år blir det hans sista president-period enligt konstitutionen.

Förutom Putin har sju ytterligare kandidater fått tillstånd att ställa upp: Pavel Grudinin (Kommunistpartiet), Vladimir Zjirinovskij (LDPR), Ksenija Sobtjak (Medborgarinitiativet), Grigorij Javlinskij (Jabloko), Boris Titov (Tillväxtpartiet), Sergej Baburin (Ryska folkunionen) och Maksim Surajkin (Rysslands kommunister).

Enligt de senaste opinionsmätningarna skulle Putin få drygt 70 procent. Tvåa ligger Pavel Grudinin.

Den ende som skulle kunna ställa till problem för Putin är Aleksej Navalnyj, som inte tillåts ställa upp i valet. "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Ex-spionen utsattes för mordförsök med nervgift

Den tidigare ryska spionen Sergej Skripal och hans 33-åriga dotter utsattes för ett mordförsök med en form av nervgift. Det meddelade brittisk polis på onsdagen. Både far och dotter är fortsatt i kritiskt tillstånd, och även den polis som först träffade på dem har insjuknat.

–Vi ser det här som en allvarlig händelse, inklusive ett mordförsök med hjälp av nervgift. Vi vill uppmana alla som befann sig i Salisburys centrum i söndags och som tror sig ha sett något av värde att ta kontakt med oss, sa poliskommissarie Mark Rowley vid en presskonferens.

Han ville inte säga något om vilken slags nervgift det rör sig om. Tillståndet för den polis som hittade paret i söndags har samtidigt försämrats. Enligt brittiska hälsomyndigheter är dock risken för allmänheten ”låg”.

Det var strax efter klockan 16 i söndags som den 66-årige Sergej Skripal och hans dotter Julia påträffades okontaktbara på en bänk i utomhusgallerian The Maltings i Salisbury, ett tiotal mil sydväst om London. Dotterns ögon var ”vita”, enligt ett vittne, och det kom fradga ur hennes mun. Fadern rörde armarna i luften och hade frånvarande blick, innan även han blev medvetslös. Sedan dess har far och dotter vårdats på en intensivvårdsavdelning. Bådas tillstånd är kritiskt.

–Utredarna delar med sig av det som den kan. Men nu är det viktigt att inte dra några förhastade slutsatser, säger inrikesminister Amber Rudd.

Sergej Skripal arbetade i många år för den ryska underrättelsetjänsten GRU i Moskva. Han greps 2004, misstänkt för att ha sålt uppgifter till brittisk underrättelsetjänst, och dömdes till 13 års fängelse. 2010 frigavs Skripal i ett fångutbyte. Rysslands president Vladimir Putin sa vid tillfället att de som ”förrått Ryssland” ändå skulle få betala med sina liv.

Den brittiska säkerhetspolisen MI5 tror att händelsen i Salisbury var ett mordförsök utfört av en statlig aktör och att det har koppling till Ryssland, enligt The Times, som citerar anonyma regeringskällor. Samma källor låter det dock vara osagt om det rör sig om en rysk operation, eller en operation av en annan aktör som vill kasta dåligt ljus över Putin. Rysslands regering har förnekat att landets myndigheter skulle ha något att göra med händelsen.

Även Skripals fru och vuxne son har dött de senaste åren, under något oklara omständigheter. Även dessa dödsfall intresserar utredarna, enligt brittiska medier.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se"

DN FREDAG 9 MARS 2018

" Ex-spioner varnas i rysk tv: flytta inte till Storbritannien

Rysk statlig tv varnar nu före detta spioner för att flytta till Storbritannien. – Det är något fel med landet. Kanske är det klimatet, men under senare år har det förekommit alldeles för många konstiga händelser med dystra resultat där, sa nyhetsankaret Kirill Kleimenov.

Flera hundra poliser på New Scotland Yard och i den brittiska småstaden Salisbury är nu inblandade i utredningen av det misstänkta mordförsöket på den 66-årige Sergej Skripal och hans 33-åriga dotter Julia i söndags.

Händelsen har förvandlats till internationellt politiskt sprängstoff, då Skripal tidigare dömts för spioneri i Ryssland för att ha sålt statshemligheter till brittiska underrättelsetjänsten MI6 – och sedan utväxlats i ett fångutbyte 2010.

Den förre GRU-officeren trodde sig vara säker i lilla Salisbury, något som uppenbarligen inte var fallet.

– Vi har fastställt att ett nervgift använts. Och vi tror att båda de personer som blivit sjuka varit specifika måltavlor, sa polischefen Mark Rowley.

Sammanlagt skadades 21 personer vid attacken. Tre av dem vårdas ännu på sjukhus – Sergej Skripal, hans dotter Julia och en polis. Polismannen är dock vid medvetande och kan svara på tilltal.

På onsdagen gick rysk statskontrollerad tv ut och varnade dem som ”förrått sitt land”:

– Jag önskar inte livet ur någon men som en ren upplysning så har jag en varning till alla som drömmer om en sådan karriär. Att bli en professionell förrädare är ett av de absolut farligaste yrkena i världen, sa Kleimenov och tillade att få av dem som valt den banan blir särskilt gamla.

Nyhetsankaret konstaterade också att dessa ”förrädare” inte borde välja Storbritannien som sitt nya hemland:

– Det är något fel med landet. Kanske är det klimatet, men under senare år har det förekommit alldeles för många konstiga händelser med dystra resultat där.

Det var fem till åtta plusgrader och mulet väder när Sergej Skripal och dottern Julia promenerade runt i Salisbury i söndags eftermiddag. De besökte en pub i utomhusgallerian The Maltings och åt lunch tillsammans på restaurangen Zizzi.

Där ska Sergej Skripal ha sagt något irriterat till en kypare, på grund av att maten dröjde så länge. I övrigt var det ingen som reagerade på något utöver det ordinära.

Men strax efter klockan 16 hade något förändrats – drastiskt.
Flera vittnen såg då Sergej Skripal och hans dotter ihoprasade på en bänk i utomhusgallerian.

Polis och ambulanspersonal tillkallades, men de bådas tillstånd förvärrades snabbt. De vårdas nu på intensiven, och deras tillstånd är kritiskt, men stabilt.

– Att använda nervgift på det här viset på brittisk mark är en fräck och hänsynslös handling. Det här var ett mordförsök som utfördes på det grymmaste och mest offentliga vis, sa inrikesminister Amber Rudd. Fredrik Westerlund, säkerhetspolitisk analytiker vid FOI, säger till DN att distribution av nervgift är ett komplicerat sätt att döda – men att det kan vara ett budskap i sig.

– Det kan ses som ett slags maktspråk. För det är inte vem som helst som kan göra sådant här. Det är svårt att tillverka och farligt att handskas med, och för att få avsedd effekt krävs att man identifierar rätt tillfälle och lyckas frakta det dit och använda det utan att utsätta egen personal eller avslöja sig, säger Fredrik Westerlund.

Brittiska regeringskällor misstänker en koppling till Ryssland, enligt The Times – men om det är rysk underrättelsetjänst som ligger bakom, eller någon annan stat som vill kasta dåligt ljus över Vladimir Putins regering, låter man vara osagt.

Än är det oklart vilket motiv som finns bakom dådet, och än mindre vet man vem gärningsmannen kan ha varit. Ryska myndigheter har förnekat inblandning.

Det vore inte första gången som Ryssland anklagas för politiska mord på brittisk mark. Det mest uppmärksammade på senare år är mordet på den avhoppade FSB-officeren och regimkritikern Alexander Litvinenko 2006.

– Men det finns tydliga skillnader. Litvinenko flydde från Ryssland. Han blev inte lagförd och heller inte utväxlad. Han bedrev en politisk kampanj som man i Moskva uppfattade som fientlig. Intrycket jag får av Skripal är att han inte bedrev någon kampanj eller gjorde något annat för att skada Ryssland efter utväxlingen, säger Westerlund.
Att mordförsök riktas mot personer som deltagit i en fångutväxling är dessutom mycket ovanligt.

– Det har funnits en outtalad regel om att utväxlade underrättelseofficerare eller spioner betraktas som benådade, säger Westerlund.

Ett annat brott mot en oskriven regel är att dottern utsatts.
– Men det är i nuläget svårt att avgöra om det var medvetet eller inte, säger Westerlund, och lägger till:

– Om det är den ryska underrättelsetjänsten som ligger bakom det här, så kan det ses som en signal om att inga förrädare, inga illojala personer, kommer undan – inte ens de som blivit utväxlade eller deras familjer. Det är i så fall en upptrappning och troligen ett försök att stävja andra, potentiella förrädare i de ryska underrättelsetjänsterna.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se
Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

"**Fakta. Fyra andra spektakulära giftbrott**

Blev stucken med ett paraply
Georgi Markov mördades i London i september 1978. Han var en bulgarisk romanförfattare och journalist, som blivit en framträdande dissident efter att han hoppade av till väst 1969. Det har därför spekulerats om att Bulgariens kommunistregim låg bakom mordet. Markov gick över Waterloo Bridge den 7 september när han oväntat blev träffad av en paraplyspets som borrade in sig in i benet. Han kände en svidande smärta, och mannen som träffat honom med paraplyet bad om ursäkt och gick sin väg. På kvällen fick Markov hög feber. Han dog tre dagar senare. Rättsläkare hittade senare en liten kula av platina – 1,5 mm i diameter – i hans vad. Kulan hade två små hål i vilka giftet ricin funnits.

Blev svårt ärrad i ansiktet
Ukrainas tidigare president Viktor Jusjtjenko förgiftades med giftet dioxin i september 2004 inför presidentvalet, som han förlorade mot Viktor Janukovitj. Jusjtjenkos ansikte ärrades svårt av förgiftningen och han hävdade själv att giftet var framställt i Ryssland. Som president gjorde Jusjtjenko sig känd som pro-västlig och han förespråkade bland annat ett Nato-medlemskap. Misstankarna riktades därför snabbt mot den ryska regeringen, som dock förnekade inblandning i händelsen.

Förgiftades på ett hotell
I november 2006 mördades Alexander Litvinenko, en före detta KGB- och FSB-officer som också var en av Vladimir Putins hårdaste kritiker. Han framträdde redan 1998 i en video i vilken han kallade ryska underrättelsetjänsten FSB för en ”banditorganisation” – vid samma tid som FSB leddes av samme Putin. Senare avslöjade han andra oegentligheter i FSB.

Litvinenko förgiftades på ett hotell i London, efter att ha druckit te som spetsats med en sällsynt polonium-isoptop, framställd i Ryssland. Han tappade håret och gick dramatiskt ned i vikt innan han dog, 23 dygn senare. Polisutredningen slog fast att Rysslands president Vladimir Putin ”förmodligen godkände” mordet.

Mördades med nervgift
Kim Jong-Nam, halvbror till Nordkoreas diktator Kim Jong-Un, mördades med nervgiftet VX på flygplatsen i Kuala Lumpur i februari i fjol. En övervakningsfilm visar hur två kvinnor närmade sig Kim Jong-Nam, varpå en av dem tog tag i honom bakifrån och höll något som liknar en trasa mot hans ansikte. Kvinnorna hävdade att de lurats att tro att de deltog i ett dolda kameran-program. Försvaret menade att nordkoreanska agenter låg bakom den påstådda bluffen. Rättegången mot kvinnorna pågår. "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Putin väntas få 69 procent i valet

Ryssland. Rysslands president Vladimir Putin blir omvald med 69 procent av rösterna, enligt den sista opinionsundersökningen från det statligt kontrollerade institutet VTSIOM.

Putins ledning har dock sjunkit sedan i december, då han beräknades få 77 procent.

Affärsmannen och kommunistpartiets kandidat Pavel Grudinin spås bli tvåa med 7–8 procent av rösterna.

Valet äger rum på söndag, den 18 mars.

TT-AFP "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"Han vill ha bort Putin – hon vill att han ska vinna valet

Småföretagaren Jurij Cholodkov har mist allt han äger på grund av den dåliga ryska ekonomin. Han vill att Putin ska avgå. Sjukpensionerade Natalja Ryzjova får gratis mediciner. Hon vill att Putin ska sitta kvar. För henne betyder Putineran trygghet. För honom förlorat hopp. Om en vecka går Ryssland till presidentval.

– Vi hade så mycket hopp om att vi skulle leva som i väst. När sovjetsystemet föll samman förstod jag på en gång att här fanns en chans att göra något. Hela marknaden var ju öppen! Som företagare kunde man göra vad som helst, allt var möjligt.

Vi sitter hoppackade som sillar i Aeroflots fullbokade flyg på väg från Moskva till Barnaul. Det är en sibirisk provinshuvudstad som ligger nästan tretusen kilometer öster om Moskva. Jurij Cholodkov inspekterar middagsmaten, inpackad i plast. Han pekar på de små avlånga sockerförpackningarna med Aeroflots logga.

– De här förpackningarna brukade vi spara på sovjettiden. Som ett minne. Det var ju inte varje dag man fick flyga.

Sockerförpackningarna låter Jurij bli. Men efterrätten, den plastinpackade prjaniken (en rund, mjuk kaka), stoppar han i fickan. Nödproviant är bra att ha, för väl framme i Barnaul har vi flera hundra kilometers körväg framför oss. Jurij ska visa oss det liv han har förlorat i sin hemstad Altajskoje.

Sedan ett drygt år tillbaka bor Jurij i Moskva. Om det hade gått lite annorlunda för Putins Ryssland hade han sannolikt bott kvar i Altajskoje. Han hade kanske haft kvar sitt företag som sålde kylskåp, tv-apparater och tvättmaskiner.

Jurij Cholodkov är 54 år gammal. Hans vänliga uppenbarelse och försiktiga anspråkslöshet ger varken intrycket av en slipad affärsman eller en rebell. Den ger intrycket av exakt den person han är – en sovjetutbildad fysiklärare som pluggar franska konversationsfraser på sin fritid.

Fotografen Oksana Jusjko och jag träffade Cholodkov på den Putinkritiska Ksenija Sobtjaks valtillställning i Moskva, där han stod och höll i skylten med texten ”Mot Putin”. Politiskt aktiv har Jurij varit hela sitt liv. På 1990-talet stödde han det liberala Jablokopartiet. Nu är han aktiv i Sobtjaks kampanj inför presidentvalet den 18 mars.

– Även om Putin förstås vinner har jag en stark känsla av att det blir förändring. Det måste det bli, så här kan vi inte ha det, säger Jurij. Han vill att Putin ska avgå. Men det vill inte hans generationskamrat Natalja Ryzjova, som vi också träffar i det här reportaget.

För Jurij Cholodkov och Natalja Ryzjova har Putins 18 år vid makten betytt hela olika saker.

Åren 2000–2008 var Vladimir Putin president, 2008–2012 premiärminister. Under den tiden gjordes en grundlagsändring som förlängde presidentens mandatperiod från fyra till sex år. Därefter valdes han igen som president 2012–2018.

På söndag om en vecka är arenan krattad för att han ska väljas för sin andra sexårsperiod. Putin kontrollerar alla de stora statsstyrda tv-kanalerna och har hindrat oppositionens största namn Aleksej Navalnyj från att ställa upp i valet. Valmyndigheterna utgör Putinregimens sista lås – deras uppgift är att vid behov säkra segern genom att justera siffrorna.

Det står helt klart att Putin tar hem segern redan i första omgången. Men det Ryssland som han ska fortsätta leda ser inte längre ut som för 18 år sedan. Under sina knappt två decennier med Putin har Ryssland gått igenom en högkonjunktur, två ekonomiska kriser, annekteringen av Krim, kriget i Syrien och havererade relationer med USA och EU.

Mellan 2000 och 2008 steg levnadsstandarden snabbare än någonsin förr i Rysslands historia. Folk reste, konsumerade och renoverade sina bostäder. Därefter kom en svacka, som följdes av en liten uppgång – fram till år 2014 då krisen var ett faktum.

Rubeln störtdök, lönerna sänktes, investeringarna torkade ihop till ingenting och Ryssland blev en internationell paria på grund av annekteringen av Krim.

I fjol hade Ryssland en liten tillväxt på 1,7 procent. Putin har fortfarande ett stöd på kring 70 procent och han skulle med största sannolikhet vinna det här valet också utan de statskontrollerade mediernas dominans. Vissa experter kallar Putins system en sammetsdiktatur – det straffar visserligen oppositionella men lämnar kvar rätt många friheter, inklusive ett i huvudsak fritt internet.

Dagens ryska befolkning är luttrad. Framför allt de som är över femtio och har upplevt sovjetsamhälle, rövarkapitalism, demokrati och därefter en sakta glidning tillbaka i ett auktoritärt system.

Jurij Cholodkov har gjort det, precis som Natalja Ryzjova. Men de har dragit helt skilda slutsatser.

I sitt vardagsrum i nordöstra Moskva ställer Natalja Ryzjova fram en elegant liten samovar på bordet.

– De här kan man köpa på Izmajlovskijmarknaden, säger hon. Där finns hur många modeller som helst. Min pappa älskade att samla på samovarer.

Det trånga lilla vardagsrummet är på klassiskt ryskt sätt belamrat med böcker och ikoner. I ena hörnet står ett glasskåp med kristallglas och -karaffer.

Vackert, säger jag. Natalja drar på munnen.
– Jag vet nog att ni har en helt annan smak i Skandinavien. Som Ikea gör det. Ljust och minimalistiskt.

Till sin ålder och utbildning är Natalja inte olik Jurij. Han är 54, hon är 57. Han är utbildad fysiklärare, hon är kemist.

Bägge två har ett vårdat sätt att uttrycka sig som jag ofta har noterat hos sovjetutbildade personer över femtio. Bägge bor i var sin chrusjtjovka, ett femvåningshus med tunna väggar som byggdes i massupplaga på 1960-talet för att råda bot på den sovjetiska bostadsbristen. Jurijs ligger i Voronok, en förstad trettio kilometer norr om

Moskva. Nataljas i nordöstra Moskva nära den jättelika, nyrenoverade hockeystadion Lokomotiv.

Jurij bor tillsammans med sin fru i en sparsamt möblerad hyrestvåa, Natalja med sin man och sina två vuxna barn i en bostadsrätt på tre rum och kök. Bägge familjerna tillhör den utbildade ryska medelklass som inte är fattig men inte heller rik. Som har ordnad bostad och regelbundna inkomster, men som hela tiden måste hålla koll på alla utgifter.

Det är Jurijs och Nataljas helt olika upplevelser av Sovjetunionens fall som är utgångspunkten för deras syn på Putinregimen.

– När Sovjetunionen började falla samman jobbade jag på ett forskningsinstitut och höll på med min kandidatavhandling i kemi, säger Natalja. År 1990 kallade chefen alla kvinnliga anställda till ett möte och sade: Det finns inga pengar att betala ut era löner. Om ni kan – gå på föräldraledigt.

Sagt och gjort. Natalja fick sitt första barn samma år. Hon ler sardoniskt.

– När vi skulle återvända till institutet fanns det inte mer! Det hade stängts ner. Jag förlorade mitt yrke, jag förlorade allt. En stor del av min fritid tillbringade jag med att stå i köer för livsmedel. Min man skrev på sin kandidatavhandling och tog ströjobb för att vi skulle ha en inkomst.

I några år arbetade hon på ett daghem för en usel lön.
– Min man fortsatte med sin kandidatavhandling i filologi och jobbade som gårdskarl och vaktman. Ibland fick han betalt i varor, jag kommer ihåg när han vaktade ett lager och fick socker som lön. Det var ju brist på socker så det gick i alla fall att sälja.

År 1996 födde Natalja sitt andra barn, som visade sig vara sjukligt och inte kunde vara på dagis hela dagen. Då hade hennes man blivit klar med sin avhandling och fått jobb som journalist. Natalja beslöt sig för att stanna hemma med barnen. Sedan dess har hon varit hemmafru och så småningom sjukpensionär, eftersom hon har diabetes.

Hon minns 1990-talet som en period av ständig skam.

– Jeltsin var president, han drack och skämde ut sig. På tv visades program om hur illa det stod till med Ryssland. I debattprogram talade intellektuella om för oss att vi är boskap, att vi har en slavmentalitet för att vi är ryssar ... Det var så deprimerande. Ingenting fungerade, vi överlevde på något konstigt sätt. Jag kommer ihåg hur overkligt det kändes att bussarna gick medan allt annat föll samman omkring en.
○ ○ ○
Om 1990-talet var en skamfylld misär för Natalja var det ett spännande äventyr för Jurij.

– Plötsligt öppnade sig enorma möjligheter! Butikerna var helt tomma. Ingenting fanns.

Jurij började med att köpa upp privatiseringsvouchers, som staten delade ut till alla ryska medborgare för att ge dem en andel i statliga företag.

– Jag öppnade en liten kiosk i ett varuhus, köpte vouchers som jag sålde vidare och lät folk hänga upp annonser för en liten summa. På sommaren sålde jag och en kompis körsbär. Vi åkte omkring på

landsbygden, köpte bären för fem rubel per hink och sålde dem inne i stan för tjugofem rubel. I en Zjiguli (Ladabil) rymdes 25 hinkar bär. Bensinen var billig. Vi fick ihop en miljon rubel.

Sedan fortsatte Jurij och hans partner med att sälja fabriksvaror som tillverkades i Altaj, bland annat ultraljudsutrustning. De köpte upp så stora partier de kunde få med sig och tog sedan tåget norrut till Surgut och Nojabrsk.

– Fram tills dess hade all distribution skett via ministerier i Moskva. Företagen hade ingen aning om hur de skulle hitta sina nya kunder. Vi reste till norra Sibirien på vinst och förlust. Det gick bra. Jag tjänade ihop till ett hus på ett år.

Jurij och hans partner fortsatte sedan med att distribuera och sälja andra fabriksvaror som tillverkades i Altaj, bland annat möbler och vitaminer. De gjorde också affärer åt motsatt håll och köpte bränsle av oljebolaget Jukos i Neftejugansk – då ägt av Michail Chodorkovskij som Putin lät fängsla 2003 – som de sålde vidare till kolchoser och sovchoser i Altaj. Affärerna gick strålande.

– Sedan kom förstås maffian och krävde att få en del av vinsten. De började ta livet av folk och jag lämnade verksamheten. Jag hade sparat ihop pengar och öppnade i stället en liten affär i min by där jag sålde allt möjligt – parfymer, hushållsapparater, stål. Det var 1994 och folk köpte allt. Jag hade en affär och en barberarsalong. I tio år gick affärerna bra, säger Jurij.

○ ○ ○

Natalja Ryzjova minns mycket väl när Putin kom till makten år 2000.
– En grå mus. En obetydlig liten typ som man aldrig skulle ha lagt märke till om man hade träffat honom i ett sällskap. Min man som är journalist bevakade Kreml i början på 2000-talet. Han säger att på den tiden hade Putin absolut ingen karisma. Han kunde komma in i ett rum utan att någon såg honom. Men sedan ... oj oj.

Natalja ler triumferande.
– Putin överraskade alla! Han kan utjudit!

Utjudit är ett ryskt ord som kommer från ordet tjuda, underverk. Men utjudit är inte detsamma som att göra underverk. Det betyder framför allt att överraska, att göra något oväntat.

Det är den förmågan som gör Putin överlägsen, enligt Natalja.
– Vem hade förväntat sig att han skulle ta Krim? Ingen! Vem hade trott att Ryssland skulle ge sig in i Syrienkriget? Hela världen lyssnar på Putin just därför att de aldrig vet vad de kan vänta sig av honom. Han är inte en ljus, genomskinlig ledare, han omges av mörker, han är en gåta.

Att Putin ”omges av mörker” betyder inte att han är ond, enligt Natalja. Hon betraktar det som en nödvändig förmåga för en stormaktsledare att kunna agera på ett sätt som gör omgivningen förvirrad. Man kan ju aldrig veta hur situationer utvecklar sig, säger hon, det ska finnas kapacitet till plötslig improvisation.

– Jag kommer ihåg när Putin som helt ny och okänd president flög till Tjetjenien nyårsnatten mellan 1999 och 2000 för att hälsa på de ryska trupperna. Följande dag promenerade jag med barnen i parken och mötte en bakfull pappa som kommenterade just den saken. ”Putin flög till Tjetjenien.” Det hade gjort intryck att Putin vågade göra något sådant. Men då visste vi ännu ingenting om vilken kapacitet han har. Det kom fram först senare.

Enligt Natalja Ryzjova är Putins stora fördel en kombination av oförutsägbar utrikespolitik och förutsägbar inrikespolitik. Den oförutsägbara utrikespolitiken gör att världen tvingas lyssna på Ryssland – den förutsägbara inrikespolitiken gör att folket har fått det bättre.

– På 1990-talet var inrikespolitiken totalt oförutsägbar. Det har den inte varit under Putin. Folk får sina pensioner. Jag får mitt insulin gratis och jag har rätt till gratis vistelse på sanatorium vart tredje år. Moskva har blivit en fantastisk vacker och välvårdad stad. Förr såg parkerna och lekplatserna förskräckliga ut, nu är de snygga och prydliga. Vi har blivit av med alla fula små kiosker och röriga torg, i stället har vi rena och fina köpcentrum.

○ ○ ○

”Välfärdsöar”, kallar Jurij Cholodkov dem. Han håller inte med om att folk har fått det bättre, inte alls.

– Det finns öar av välfärd kvar i och kring Moskva i Ryssland. Men inte ute i regionerna. Där blir det bara värre, säger han.

Vi har landat i Barnaul i svinottan och vilat oss några timmar hos Jurijs svärson innan vi hyr en bil och kör söderut mot Altajskoje. Efter fyrtiofem minuter kör vi in i Bijsk, Jurijs studiestad. Vid vägen står en stor skylt med ryska flaggan och texten:

”Rösta för utveckling i Bijsk den 18 mars 2018.”

Jurij skrattar till.
– Rösta för utveckling. Vad ska det betyda? De kan ju bygga sina parker. Men att ge företagen en chans att överleva, det kan de inte.

Fram till år 2014 ägde Jurij två hus, ett köpcentrum och en fyrhjulsdriven Toyota Harrier. Han sponsrade det lokala fotbollslaget och vid fotbollsplanen i Altajskoje hängde hans fotografi.

– Jag hade tagit stora lån för att bygga köpcentret, med räntor på cirka 25 procent. Men affärerna gick bra, alla utrymmen i köpcentret var uthyrda och i övre våningen hade jag min egen affär. Jag betalade av på lånen i planerad takt. Sedan kom 2014 (då Ryssland invaderade Krim) och rubeln störtdök. Lönerna sjönk, folk hade inte längre pengar att köpa något för. Jag var tvungen att sälja ut hela mitt lager till vrakpris.

År 2016 flyttade Jurij till Moskva för att söka jobb. Han var i praktiken barskrapad och har fortfarande så stora skulder att han inte ens vill tala om hela summan.

Korruptionen är ett stort problem, säger Jurij. Byråkratin också. Men det värsta är något annat – att Putin har fått människor att tro att ingenting kan ändras.

– På 1990-talet var det svårt att leva, men det fanns hopp. Vi visste att det så småningom skulle bli bättre. Med Putins system finns det inget hopp. En besynnerlig blandning av feodalism, kapitalism och socialism. Kapitalismen gäller förstås bara dem som är vid makten.

Vägen slingrar sig ut och in mellan böljande, snötäckta kullar. Landskapet är som gjort för att åka skidor, både utförsåkning och terräng. Men inte ett enda skidspår syns till. Vi passerar slalombackar där liftarna står helt stilla. Flera skidcentrum har stängt i väntan på kunder.

Längs floden Katun kör vi förbi små semesterorter. De är lika tomma som skidliftarna. Turistföretagen i Altaj lever helt och håller på den korta sommarsäsongen.

– Här finns fantastiska vandringsleder, fiskodlingar, bär ... det är som Schweiz. Men ingenting utvecklas. I Ryssland kan vi inte utnyttja vår potential, vi har blivit skadade av vår historia och av den ryska staten, säger Jurij.

○ ○ ○

Det är just den sortens uttalanden som Natalja inte gillar.

– På 1990-talet sade alla hela tiden att Ryssland är ett hemskt land, ryssarna är ett enfaldigt folk, och så vidare. Putin fick ett slut på det. Han visade att det inte var någon tillfällighet att Ryssland vann andra världskriget. Då började också omvärlden uppfatta Ryssland annorlunda.

Jag frågar Natalja om hon inte ser Putins återkommande retorik om Rysslands stora krigssegrar som propaganda.

– Propaganda finns väl överallt? Vad är ett land utan historia, utan hjältemod? Ingen har förnekat vad Stalin gjorde, men hans brott överdrivs väldigt ofta. Operationen i Syrien var nödvändig för att terrorismen inte skulle sprida sig till oss. Och den bevisade att Ryssland har en stark armé. Det är nödvändigt därför att i världspolitiken är det den starkes rätt som gäller. Djungelns lag.

Ryssland är ett stort land, vi står inte utanför de här lagarna, säger Natalja.

I samma anda tolkar hon Putins hotfulla uttalanden nyligen om att Rysslands nya långdistansrobotar är omöjliga att försvara sig emot.

– Putin sade det för att skaka om världen lite. Det är ett led i hans gåtfullhet – att man aldrig vet var man har honom. Jag vill inte att han ska sända iväg dem mot någon men det kommer han heller inte att göra. Det var inte poängen, säger Natalja.

Natalja Ryzjova anser ändå inte att allt i Ryssland går åt rätt håll.

– Putin är inte oersättlig. Alla måste bytas ut, Putin också. Men i det här valet ser jag inga alternativ. Jag har läst Javlinskijs (som ställer upp för liberala Jablokopartiet) program och han säger att oligarkerna måste klämmas åt. Det är ju bara komiskt. Abramovitj, en av de rikaste oligarkerna, behöver bara blåsa på honom så ramlar han omkull. Putin behöver inget program, man behöver bara se sig omkring för att förstå vad han gör.

Att matpriser

na stigit har Natalja märkt. Sådana saker påverkar hennes familj, eftersom de inte är höginkomsttagare.

– Min pension är ungefär 15 000 rubel (cirka 2 000 kronor), min man har ett jobb på en radiostation. Vi lever fyra vuxna personer på 52 kvadratmeter. Jag skulle gärna resa utomlands, till Rom och Aten för att se civilisationernas vagga, men det har vi inte råd med. Vi åker till datjan eller reser inom Ryssland i stället. Vi går ut och äter kanske tre, fyra gånger om året, inte mer. Samtidigt kan jag inte säga att jag är missnöjd. Vår familj behöver åtminstone inte kämpa hela tiden.

Det viktigaste för Natalja är att det inte blir revolution. Skräcken för häftiga förändringar och allt som de kan föra med sig sitter djupt i många ryssars historiska minne.

– Ryssland har en fruktansvärd historisk erfarenhet av revolutioner. Men det kommer inte att hända igen. Det är bara att läsa Lenin och hans analys av under vilka förutsättningar en revolution är möjlig. Det

övre, ledande skiktet förmår inte längre leda, det undre skiktet lever i värsta tänkbara armod. Samtidigt kokar samhället av aktivitet och det finns ett starkt parti som vill ha revolution. Ingenting av detta sker i Ryssland.

Natalja säger samtidigt att hon är medveten om att Ryssland behöver förändras.

– Vårt rättssystem är svagt. Vårt utbildningssystem har kollapsat, yrkesutbildningarna har försvunnit och i stället finns en massa så kallade college som utbildar jurister och ekonomer av tveksam kvalitet. Det finns ingen social hiss för unga människor, få har råd att köpa bostad.

När Natalja lyssnade på Putins tal till Federationsrådet, där han bland annat hotade med nya ryska långdistansrobotar, tyckte hon att han lät övertygande.

– Det är bra att han skrämmer omvärlden med robotar. Men inrikespolitiken är också viktig. Jag tänker på väktarna här i Moskva som ofta är från regionerna. De jobbar här två veckor, åker hem två veckor och återvänder sedan två veckor. Det finns inga jobb i regionerna. Så borde det inte vara.

○ ○ ○

Tillbaka i Altaj är vi framme vid byn Proletarka, där Jurij undervisade i fysik ett år i början på 1990-talet. Vägen mot byn går i en dalgång, med höga berg på ömse sidor. De grå, kurande små trähusen är byggda längs floden. Många är tomma och igenbommade. Utflyttningen från den ryska landsbygden accelererar för varje år.

Jurijs gamla skola är en lång, grå stockhuslänga med vackert grönmålade fönsterkarmar. Den är stängd sedan tjugo år tillbaka. Mitt emot skolan ligger kulturhuset, där det förr visades filmer och hölls konserter och dans. Det är en vacker, fantasifull byggnad som bär tydliga spår av snickarglädje. Nu är den till hälften urblåst och fönsterrutorna gapar svarta.

Men följer man den upptrampade stigen i snön bakom gaveln hittar man ett litet kombinerat postkontor och lanthandel. Bakom disken sitter Vera Vitochina. Hon är posttjänsteman, säljer solrosfrön, grönsakskonserver och tvättmedel samt delar ut information om presidentvalet.

Till Jurijs förtret tänker Vera rösta på Putin.

– Vem annan klarar av att styra Ryssland? Kanske Grudinin (kommunist) men honom känner jag inte. Putin är någon vi känner. I byn Proletarka finns ingen täckning för mobiltelefoner alls. Man måste ha trådtelefon för att ringa. Det finns heller ingen tillgång till internet, inga bussförbindelser och inget vattenledningssystem.

– Att vi har utetoaletter ser jag inte som det största problemet. Vi behöver internet och arbetsplatser. Ett mejeri! Kanske en konservfabrik för frukt och grönsaker. Jag vill ändå inte klaga, visst går det att leva även så här, säger Vera Vitochina.

– Jag skulle vilja leva lika bra som i Schweiz, säger Jurij.
– Jag vill inte bo där! svarar Vera.
– Jag menar att vi borde leva på samma nivå som de gör.
Väl tillbaka i bilen säger Jurij:

– Jag tror på att tala med människor. I affären där jag jobbar som försäljare snackar jag ofta politik med kunderna. Jag vill vara med och bidra till en större medvetenhet.

Jurij jobbar i en affär som säljer hushållsapparater i en Moskvaförort. Han arbetar ofta sex, sju dagar i veckan. Bra månader kan han få ihop motsvarande drygt 10 000 kronor – en lön som är betydligt högre än någon försäljare skulle tjäna i Altaj, men som är en droppe i havet när det gäller att betala av på skulderna.

För 18 år sedan röstade Jurij själv på Putin.

– Jag ville inte att kommunisternas Ziuganov skulle vinna valet. De krävde en återgång till Sovjetunionen och det var det sista vi företagare ville ha. Vi visste att Putin hade en KGB-bakgrund men det bara skrattade vi åt. Sånt kändes så fjärran, vi hade redan vant oss vid yttrandefriheten och trodde att den var för evigt.

Vi stiger in i bilen och kör den några kilometer långa sträckan mellan Proletarka och Altajskoje, där Jurijs köpcentrum nu står så gott som tomt. Det är en prydlig vitmålad byggnad med en gigantisk skylt upphängd på väggen: ”Tvåvåningshus till salu.”

Huset är fortfarande Jurijs. Inte ens banken får det sålt.

○ ○ ○

På vägen tillbaka till Barnaul gör vi en avstickare till Jurijs föräldrar, Nikolaj och Marija Cholodkov. De bor i ett vitmenat, enkelt hus i en by där varannan byggnad är igenbommad. Jurijs pappa Nikolaj fyller 86 år och vi firar med rödvin i små kristallglas. Menyn består av en gryta på kött, potatis och pasta som Nikolaj har lagat. Hans hustru är sjuk i demens och Nikolaj sköter om både henne och hela hushållet. Någon hemhjälp existerar inte.

– Mamma får ingen medicin för att bromsa demensen. Att ta henne till läkare är meningslöst, man får köa hela dagen och vården är urusel. I höstas var jag här och hjälpte dem att ta upp potatisen. De äter i allmänhet ingenting annat än kål och potatis, säger Jurij när vi fortsätter mot Barnaul följande dag.

Han säger det inte, vi förstår det ändå. Att hans föräldrar är så gott som ensamma, att han inte kan göra den fyra timmar långa flygturen mellan Moskva och Barnaul särskilt ofta. Att två gamla människor i praktiken är utlämnade åt sitt öde, i en halvt övergiven by utan någon som helst basservice.

Att han måste jobba i Moskva. Att det inte finns något han kan göra. På planet hem till Moskva sitter Jurij med sin konversationsbok i franska och övar.

– Bonjour! säger han. Il est quelle heure?
Han vänder sig till mig.

– För tio år sedan skulle jag haft råd att resa till Frankrike. Då hade jag inte tid. Nu har jag inte råd. Men det är okej. En dag ska vi bygga vårt eget Paris i Ryssland.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

"**Fakta. Ryska presidentvalet**
Ryssland håller presidentval den 18 mars. Drygt 110 miljoner är röstberättigade. Om ingen kandidat vinner över hälften av rösterna i första omgången hålls en andra omgång den 8 april.

Antalet kandidater är åtta. Läget enligt de senaste opinionsmätningarna (Kremllojala VCIOM den 26 februari)

1 Vladimir Putin, president, 69 procent.
2 Pavel Grudinin, Kommunistpartiet, 7,8 procent.
3 Vladimir Zjirinovskij, högerpopulistiska LDPR, 5,9 procent.
4 Ksenija Sobtjak, Medborgarinitiativet, 1,6 procent.
5 Grigorij Javlinskij Jabloko 0,9 procent.
6 Boris Titov, Tillväxtpartiet, 0,3 procent.
7 Sergej Baburin, Ryska folkunionen, 0,3 procent.
8 Maksim Surjakin, Rysslands kommunister, 0,1 procent.
Oppositionens mest kända och populäraste namn Aleksej Navalnyj tillåts inte ställa upp i valet, formellt på grund av en dom för förskingring som Europadomstolen har förklarat olaglig.

Fakta. Rysk ekonomi
Den ryska ekonomin är beroende av priset på råolja. När Putin blev president första gången år 2000 lovade han satsa på små- och medelstora företag.

Samtidigt sköt oljepriset i höjden, Ryssland blev rikare än någonsin och hela statsskulden betalades bort.

Rysslands valutareserver var som störst år 2008 med 142,6 miljarder dollar. Senare samma år föll oljepriset från 140 dollar till 50 dollar per fat. Ryssland började använda valutafonderna.
År 2014 annekterade Ryssland Krim och straffades med sanktioner. Rubeln rasade. Investeringarna minskade.

Mellan 2015 och 2016 krympte den ryska ekonomin med 3 procent.
År 2015 sänktes medellönen med 34 procent.
År 2017 hade Ryssland en liten tillväxt på 1,7 procent.
Den 1 februari 2018 var valutafonderna slut. I år räknar Världsbanken med en liten tillväxt på 1,7 procent. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"Michael Winiarski: Putins uppdrag är att ingjuta fruktan i omvärlden

Vladimir Putin, nästa veckas segrare i det ryska presidentvalet, står inte för någon utpräglad ideologi eller världsbild. Utom att Ryssland är omgivet av fiender som vill sönderdela hans rike, och att målet är att återupprätta ryssarnas självrespekt och omvärldens fruktan.

Den dåvarande polske utrikesministern (och medeltidshistorikern) Bronislaw Geremek, som var en tidig rådgivare åt Solidaritetsrörelsens ledare Lech Walesa, såg det långa perspektivet när de sista ryska – före detta sovjetiska – trupperna till allmänt jubel lämnade Polen 1993:

– För ögonblicket är Ryssland svagt. Men vi vet att detta är en övergångsperiod. Det sovjetiska imperiet kan efterträdas av ett ryskt imperium.

Och när Polen sex år senare, år 1999, gick med i den västliga försvarsalliansen Nato sade en lättad Geremek:

– Nu slipper vi i varje fall oron för vad Ryssland kan vara ute efter. I Ryssland finns en stark neoimperialistisk tendens. Ett Natomedlemskap betyder att de inte längre kan räkna in Polen i sin intressesfär.

Det var ett viktigt skäl till det bittra ryska motståndet mot en utvidgning av Nato, noterade Geremek: ”Förr kunde Moskva ytterst

rulla in stridsvagnar om något av satellitländerna ville gå sin egen väg: så skedde i Budapest 1956 och i Prag 1968.”

Men alltså inte längre, förmodade Geremek i sitt uttalande, som gjordes året innan Putin blev Rysslands president.

Nära två årtionden senare är det tydligt att han var klarsynt om den östra stormaktsgrannen. Men han var samtidigt i överkant optimistisk.

Samma år som de tidigare kommunistiska öststatsländerna Polen, Ungern och Tjeckien togs under Natos beskydd korade den borttynande ryske statschefen Boris Jeltsin sin efterträdare: den relativt okände KGB-officeren Vladimir Putin skulle bli president, och han tillträdde formellt vid millennieskiftet 1999–2000.

Ryssland befann sig på botten efter att ekonomin det föregående året, i augusti 1998, hade kollapsat. Världens till ytan största land hade gjort statsbankrutt och miljoner ryska medborgare var ruinerade. Det var inte förvånande att ledarna i Kreml i det läget var oförmögna att stoppa Natos expansion österut.

Det var inte bara det forna imperiets utkanter – lydstaterna i östra Centraleuropa och de självständiga före detta sovjetrepublikerna – som var på väg att slita sig från Moskvas omfamning. Buffertzonen som skyddade det ryska hjärtlandet hade krympt.

Men även det som återstod av Ryssland tycktes riskera upplösning. Särskilt kritisk var situationen i det muslimskt dominerade norra Kaukasus, där den tjetjenska delrepubliken sedan några år i praktiken var en separat statsbildning, om än en klan- och maffiastyrd sådan.

Putin betraktade Sovjetunionens upplösning som ”århundradets stora geopolitiska katastrof” och såg som sitt uppdrag att bringa ordning i kaoset, stärka den centrala statsmakten och på sikt återupprätta det förnedrade Rysslands storhet.

Men den akuta uppgiften var att stoppa den ryska federationens sönderfall. Han satte in den ryska armén för att kväsa den tjetjenska separatismen, och efter ett brutalt krig – till ett fruktansvärt mänskligt pris – var det avklarat.

Nästa steg, vid sidan om att få i gång ekonomin (ett projekt som fick god draghjälp av de kraftigt stigande oljepriserna) var att återta förlorad mark i ”nära utlandet”, det vill säga i de forna sovjet-republiker som alltmer lutade sig västerut. I avsaknad av ”mjuk makt” som kunde locka periferiernas eliter tog Moskva till militära interventioner; först kriget 2008 i Georgien, och därefter 2014 i Ukraina, då Ryssland annekterade Krim och ryska specialstyrkor trängde in i östra Ukraina.

Även om det var dyrköpta segrar, och Ryssland drabbades av straffsanktioner och internationell isolering, var de för Putin värda priset; han hade uppnått det viktigaste, att sätta stopp för Georgiens och Ukrainas strävanden att ansluta sig till Väst.

Sedan dess har Kreml gått längre och har försökt återskapa sin globala stormaktsställning. Putin kunde aldrig svälja att Barack Obama 2014 nedlåtande viftat undan Ryssland som en geopolitiskt irrelevant ”regional makt”.

För att återupprätta landets globala supermaktsstatus tog Putin då till samma metod som de kommunistiska ledarna i Kreml gjorde på 1980-

talet: en massiv satsning på militär upprustning (inte för inte brukade Sovjetunionen kallas för ”Övre Volta med raketer”, med hänsyftning på landets ekonomiska efterblivenhet kombinerat med avancerade vapen).

Med den militära interventionen i Syrien 2015, den första utanför det postsovjetiska området sedan ockupationen av Afghanistan 1979, kunde Putin demonstrera att Ryssland är en stormakt att räkna med. Moskva får inte bara vara med vid bordet igen, utan kan diktera utvecklingen i denna del av Mellanöstern.

Denna strävan efter att bli en av världens stora har fått en extra skjuts av något få hade förutsett: Under Putins 18:e år som rysk ledare fick han plötsligt en kollega i Vita huset som gjorde en tvär avvikelse från traditionell amerikansk utrikespolitik. När Donald Trump i sitt installationstal i januari 2017 proklamerade ”America first” som den bärande principen för utrikespolitiken, växlade han in USA på ett nytt spår: från en utåtriktad till en inåtvänd, eller om man så vill, från en internationalistisk till en isolationistisk supermakt.

Vilken praktisk betydelse detta får för Putin är fortfarande ovisst. Trump har sagt att USA inte längre ska diktera hur andra länder ska leva och inte ägna sig åt ”regime change”. Men samtidigt är budskapet knappast entydigt; i uttalanden från utrikesdepartementet sägs också att USA ska stödja demokrati i andra länder. Det går inte riktigt ihop.

En förklaring är att Trump är strikt nyttostyrd och selektiv i sitt engagemang. Som Kenneth Roth, chef för Human rights watch, konstaterade när jag träffade honom i Davos i januari: De länder som Trump uttrycker bekymmer för i fråga om de mänskliga rättigheterna är Iran och Venezuela, två klara motståndare till Washington. Medan han omfamnar autokrater, av typ Recep Tayyip Erdogan i Turkiet, Xi Jinping i Kina – och förstås Putin i Ryssland.

Kreml måste välkomna att Trump inte ser USA som ensam ledare, utan som endast en av flera konkurrerande makter (om än den klart mäktigaste). Därmed betraktar han världen som *mångpolig*, vilket är exakt vad Putin länge har förespråkat.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

9 augusti 1999 Jeltsin utser Putin till tillförordnad premiärminister
31 december 1999 Jeltsin avgår oväntat och Putin utses till tillförordnad president.

26 mars 2000 Putin vinner presidentvalet i första omgången med 53,4 procent.
12 augusti 2000 U-båten Kursk förliser och tar med sig 118 man ner i djupet. Putin vägrar först avbryta sin semester och får mycket dålig press.

23–26 oktober 2002 Tjetjenska terrorister tar en hel teater i Moskva som gisslan. Soldater stormar teatern, 129 ur gisslan dör.

25 oktober 2003 Den Putinkritiska oligarken Michail Chodorkovskij grips.

14 mars 2004 Putin omväljs med 71 procent av rösterna i första omgången.

7 oktober 2006 Den kända journalisten Anna Politkovskaja mördas.

2 mars 2008 Dmitrij Medvedev väljs till Rysslands president.
8 maj 2008 Putin utses till premiärminister.
7 augusti 2008 Georgiska trupper går in i utbrytarrepubliken Sydossetien. Ryssland går därefter in i Georgien och kontrollerar fortfarande 20 procent av dess territorium.

4 december 2011 Ryssland håller presidentval där grovt valfusk avslöjas. En protestvåg mot Putin inleds.

4 mars 2012 Putin väljs om till Rysslands president för sex år i första valomgången med 63,6 procent. Protesterna fortsätter.
6 maj 2012 En stor demonstration mot Putin på Bolotnajatorget i Moskva slås ned med våld, den sista stora demonstrationen mot Putin.

7 februari 2014 OS i Sotji inleds
27 februari 2014 Ryska elitsoldater tar kontroll över Simferopol. Annekteringen av Krimhalvön har inletts.
16 mars 2014 Krim håller en Kremlkontrollerad folkomröstning där 96,77 procent röstar för att bli en del av Ryssland. Västvärlden straffar Ryssland med sanktioner.

30 september 2015 Ryssland inleder en krigsoperation i Syrien.
27 februari 2015 Oppositionsledaren Boris Nemtsov skjuts ihjäl.

26 mars 2017 Oppositionsledaren Aleksej Navalnyj samlar tusentals till en anti-Putindemonstration. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Över 200 vittnen i utredningen om förgiftad ex-spion

Utredningen om det misstänkta mordförsöket på den ryske tidigare spionen Sergej Skripal och hans dotter Julia Skripal fortsätter. Brittisk polis har nu identifierat över 200 personer som vittnen.

För en vecka sedan hittades Sergej Skripal, tidigare överste i ryska underrättelsetjänsten GRU och även informant till brittiska underrättelsetjänsten MI6, medvetslös på en bänk i Salisbury i Storbritannien tillsammans med sin dotter Julia. De utsattes för en typ av nervgift och vårdas på sjukhus, deras tillstånd är kritiskt men stabilt. En polisman vårdas också på sjukhus, efter att han kommit i kontakt med nervgiftet. Samtidigt fortskrider utredningen. Sergej Skripals bostad och bil undersöks av polis, liksom bänken och den gravplats där ex-spionens fru och son ligger begravda.

Över 250 kontraterrorpoliser och militärer arbetar med utredningen. Dessutom har över 200 vittnen identifierats och över 240 bevisföremål samlats in. Storbritannien har även aktiverat regeringens koordinationscentral Cobra för att följa polisutredningen, skriver The Guardian.

Carl-Johan Kullving "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Theresa May skyller giftattacken på Ryssland

Det var ett nervgift av ryskt ursprung som förgiftade Sergej Skripal och hans dotter Julia Skripal, sade brittiska premiärministern Theresa May på måndagen, när hon informerade parlamentet om utredningen av förgiftningen i Salisbury.

May kräver att Ryssland nu kommer med en trovärdig förklaring.
– Antingen är den Ryska federationen ansvarig för attacken mot familjen Skripal, eller så har den ryska staten tappat kontrollen över de nervgifter som producerats och förvarats i landet, sade May.

Premiärministern underströk att det inte är läge att dra förhastade slutsatser i denna fråga.

– Vi ska ta ställning till detta utifrån bevis, inte spekulationer, sade May när hon strax efter klockan 18, svensk tid, en halvtimme försenad trädde in i parlamentet.

I den rapport hon fick presenterad för sig under ett möte tidigare under måndagen med sitt nationella säkerhetsråd, slås det fast att giftet som Sergej och Julia Skripal utsatts för har ryskt ursprung.

Rysslands Londonambassadör fick till tisdag på sig att få fram det svar som brittiska regeringen kräver. En kommentar kom dock snabbt från Moskva: ”Cirkus”, ”provokation” och ”sagor” är ordval som ryska utrikesdepartementets talesperson Maria Zacharova använde i sitt avfärdande av de brittiska uppgifterna.

Trycket har under senaste dagarna ökat mot Theresa May att beslutsamt agera mot vem det än må vara som ligger bakom Salisburyattacken. Den tidigare säkerhetsrådgivaren Lord Rickett har sagt att ”kraftfulla åtgärder” krävs så snart ansvaret har klargjorts.
BBC har i ett tidigare skede frågat president Vladimir Putin om Ryssland ligger bakom förgiftningen, och fått svaret:

– Gå till botten med detta hos er, sedan kan vi diskutera det.
Ännu på måndagen var läget kritiskt men stabilt för Sergej och Julia Skripal. Den 66-årige tidigare underrättelseofficeren och hans 33-åriga dotter påträffades medvetslösa på en bänk i ett köpcentrum i Salisbury förra söndagen. Det visade sig att de fått i sig ett livsfarligt nervgift.

Salisbury är vanligtvis en stad som erbjuder lugn och ro. Under senaste veckan har dock invånarna genomlevt ett bisarrt skeende, där lugnet plötsligt störts av ett spiondrama värdigt en thriller med handlingen förlagd till kalla krigets epok.

De som befunnit sig på platser där far och dotter Skripal rört sig skrämdes av tanken på vad de kan ha utsatts för, då en nervgiftattack inte precis är något man tar lättvindigt, konstaterar tidningen The Guardian.

Hundratals personer som besökt restaurangen Zizzi och puben Mill i Salisbury, där Sergej och Julia Skripal hade ätit och druckit innan de kollapsade förra söndagen, har uppmanats av hälsomyndigheter att rengöra sina kläder och andra ägodelar som kan misstänkas ha haft beröring med giftet.

Plötsligt kom dramat mycket nära den som inte haft någon tanke på att ett restaurang- eller pubbesök i Salisbury en vanlig söndag kunde innebära livsfara.

Kalle Holmberg
kalle.holmberg@dn.se"

"Fakta. Detta är Sergej Skripal
Överste Sergej Skripal, 66 år, är en pensionerad rysk militär underrättelseofficer som 2006 i Ryssland dömdes till fängelse i 13 år. Enligt domen röjde han identiteterna på ett antal ryska spioner som arbetade i Europa för Storbritanniens underrättelsetjänst MI6.
I juli 2010 var Sergej Skripal en av fyra fångar som släpptes av Moskva i utbyte mot tio ryska spioner som gripits av USA:s federala polis FBI.

Sergej Skripal och hustrun Ludmila Skripal bosatte sig i Salisbury, en stad i södra England med cirka 40 000 invånare, där familjen 2011 köpte ett hus. Under sin tid där uppges pensionären Skrial ha hållit en låg profil.

Hans hustrun avled i oktober 2012 i cancer. Dottern Julia Skripal, i dag 33 år, återvände till Ryssland 2014 för att arbeta, men fanns vid sin fars sida när förgiftningen ägde rum och blev även hon ett offer. Skripals son dog vid 43 års ålder under okända omständigheter när han i mars 2017 besökte Sankt Petersburg.
Källa: BBC, The Guardian,

DN"

DN ONSDAG 14 MARS 2018

Ryssland: ”Anklagelsen är nonsens”

USA, EU och Nato stöder Storbritannien i konflikten med Ryssland, som London anklagar för att ligga bakom giftattacken på exspionen Sergej Skripal och hans dotter Julia. Men den ryske utrikesministern Sergej Lavrov kallar anklagelserna ”nonsens”.

Tillståndet för den 66-årige Skripal och hans 33-åriga dotter är fortfarande kritiskt, nio dagar efter mordförsöket. Nick Bailey, polismannen som fann dem medvetslösa på en parkbänk, är också han allvarligt sjuk.

Enligt den brittiska utredningen förgiftades de tre av Novichok, som är namnet på en grupp nervgifter som utvecklades av sovjetisk militär på 1970- och 80-talet. Det är ett mycket potent kemiskt vapen, långt dödligare än exempelvis sarin, och specialdesignat för att vara svårt att upptäcka under transport. Samtidigt håller händelsen på att utvecklas till en allvarlig diplomatisk kris mellan västvärlden och Ryssland.

Redan på måndagen sa premiärminister Theresa May att det var ”högst troligt” att Ryssland som land låg bakom attacken. På tisdagen sa utrikesminister Boris Johnson att Moskva hade till midnatt på sig att förklara sitt agerande, annars kommer det brittiska svaret tidigt på onsdagen.

Men i Moskva upprepade Lavrov vid en tv-sänd presskonferens att ”Ryssland inte är skyldigt”. Han sa också att britterna hade vägrat lämna över ett prov på det aktuella nervgiftet till den ryska sidan, vilket han menade var ett brott mot konventionen mot kemiska vapen.

Laurie Bristow, den brittiske Moskvaambassadören, kallades upp till ryska UD för uppläxning av en biträdande minister.

Kommentatorer i London raljerade över att ryssarna först vill veta exakt vad britterna vet – först därefter kan de komma med sitt svar. Samtidigt är det osannolikt att London skulle ljuga om att det rör sig om Novichok, ett gift endast Ryssland ska ha tillgång till. Från andra västländer strömmade stöduttalanden in. I ett telefonsamtal med Boris Johnson kallade USA:s avgående utrikesminister Rex Tillerson attacken ”chockerande” och höll med om att Ryssland var skyldigt.

Även Frankrikes president Emmanuel Macron, Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg och flera EU-ledare har ställt sig på Londons sida i grälet.

Under onsdagen väntas Theresa May tillkännage skarpa brittiska åtgärder mot Ryssland. En bojkott av fotbolls-VM nämns som en möjlighet, men betraktas av de flesta bedömare som mindre trolig. Mer sannolikt är att den ryska eliten får inreseförbud och sina tillgångar frysta. Den brittiska tv-myndigheten Ofcom hotar att stänga av det ryska statsstyrda tv-nätverket Russia Todays sändningar.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Rysslands cynism är oförsvarlig

Att ex-agenten Sergej Skripal och hans dotter utsattes för ett mordförsök i södra England för tio dagar sedan råder det inget tvivel om. Den som använder Novitjok som vapen har knappast andra avsikter än att döda. Det extremt kraftfulla nervgiftet togs fram av sovjetisk militär, och kräver specialistkunskaper för att transportera och handskas med.

Så vem gjorde det? Ryssland har fått chansen att förklara hur Novitjok hamnade i Storbritannien, eller om man möjligtvis har tappat bort någon liten tub. Eftersom inget svar har kommit går det inte att dra en annan slutsats än att den ryska staten är skyldig, sa premiärminister Theresa May i parlamentet på onsdagen.

Hon var tvungen att försöka slå tillbaka hårt. May har tidigare fått kritik för att vara för mesig mot Ryssland, och kemiska stridsmedel är ingen struntsak. Nu utvisas 23 av Kremls diplomater/spioner. Ryska tillgångar ska kunna frysas, andra sanktioner förbereds. Om det hjälper? Tveksamt.

Ryssland blånekar, precis som 2006 när Alexander Litvinenko förgiftades med ett ytterst sällsynt radioaktivt ämne. Då slog en brittisk utredning fast att president Putin sannolikt godkänt mordet. På söndag ska han låta sig krönas till president igen, och om ett par månader ska han välkomna världen till fotbolls-VM. Ett attentat i utlandet ser inte ut som bästa reklam.

Kanske vill Putin visa att han gör som han vill. En tänkbar förklaring är ändå att något har gått snett. Den ryska underrättelsetjänsten har omfattande kontakter med organiserad brottslighet.

Men putinismen uppträder aggressivt: annekteringen av Krim, överfallet på Ukraina, krigsförbrytelserna i Syrien, inblandningen i det amerikanska valet, trollfabrikerna som sprider hat i västvärlden. EU och Nato måste ställa upp bakom britterna. Ett mord kan följas av fler.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Hetsigt FN-möte om den misstänkta giftattacken

Storbritannien utvisar 23 ryska diplomater och ställer in alla möten på hög nivå som ett direkt svar på mordförsöket på den tidigare dubbelagenten Sergej Skripal och hans dotter Julia. I går kväll hölls ett extrainsatt möte i FN:s säkerhetsråd, där tonläget var hetsigt.

Sveriges FN-ambassadör Olof Skoog var kanske den som hamnade allra mest i hetluften på onsdagskvällen, när han satt mellan den brittiska representanten och Rysslands FN-ambassadör Vassilij Nebenzia.

– Även om Ryssland starkt ifrågasattes att bli utpekat som skyldigt och pratade om hot och ultimatum, så sa FN-ambassadören som avslutning att landet är berett att samarbeta, säger Olof Skoog på telefon från New York.

– Slutsatsen efter mötet är att alla länder fördömer attacken med nervgift. Uppmaningen från säkerhetsrådet är att de skyldiga ska ställas till svars, säger Olof Skoog.

Tidigare på dagen agerade Storbritanniens premiärminister Theresa May inför parlamentet.

– Ryssland har visat ett fullständigt förakt för situationens allvar. De har inte gett någon rimlig förklaring till hur de skulle ha kunnat förlora kontroll över det här nervgiftet, hur det har hamnat på brittisk mark,

eller varför Ryssland har ett hemligt kemvapenprogram i strid med internationell lag, sade Theresa May inför det brittiska parlamentet på onsdagen.

– Det går inte att dra någon annan slutsats än att den ryska staten var ansvarig för mordförsöket på Skripal och hans dotter, och för att ha försatt brittiska medborgares liv i fara i Salisbury, lade May till.
De 23 diplomater som nu utvisas har identifierats som icke deklarerade ryska underrättelseagenter. De får en vecka på sig att lämna landet.

– Många av oss såg på Ryssland efter Sovjet med hopp. Vi ville ha en bättre relation och det är tragiskt att president Putin har valt att agera på det här sättet, lade hon till.

Storbritannien avbryter alla kontakter på ministernivå med Ryssland, och inga brittiska ministrar eller medlemmar ur kungafamiljen kommer heller att närvara vid fotbolls-VM i sommar.

Ryssland har hela tiden nekat till inblandning i förgiftningen i Salisbury. Enligt det ryska federationsrådets talman Valentina Matvijenko kommer Kreml att svara ”snabbt och hårt”.

Ett tänkbart scenario är att Rysslands första åtgärd blir att utvisa brittiska diplomater. Nästa steg kan bli att Storbritannien och Ryssland stänger sina ambassader i respektive land.

Efter Theresa Mays tal har stödet strömmat in från EU-ledare och Nato-allierade.

Enligt Sveriges utrikesminister Margot Wallström (S) är det nu centralt att ansvariga ställs till svars för giftmordförsöket. Sverige ställer sig bakom det brittiska kravet att Ryssland måste förklara hur det aktuella nervgiftet kunde användas vid mordförsöket i Storbritannien.

”Jag har talat med min brittiske kollega Boris Johnson och framfört mitt helhjärtade stöd. Jag framhöll att Sverige tydligt har fördömt användningen av nervgift mot Sergej Skripal, hans dotter och andra civila på brittisk mark. Jag uttryckte ännu en gång vår solidaritet med Storbritannien som EU-partner och nära vän till Sverige”, skriver Margot Wallström i ett uttalande.

Det extrainsatt FN-mötet hölls på Storbritanniens begäran. USA argumenterade högljutt på britternas sida och krävde att säkerhetsrådet agerar mot Ryssland.

– USA tror att Ryssland är ansvarigt för attacken på två personer i Storbritannien med ett militärklassat nervgift, sade den amerikanska FN-ambassadören Nikki Haley
Rysslands FN-ambassadör Vassilij Nebenzia kontrade med att Ryssland har ”inget att vara rädda för och ingenting att dölja”. Han krävde att Storbritannien kommer med bevis på att nervgiftet novitjok, som utvecklades av rysk militär på 1970- och 80-talen, användes i attacken.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se
Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Utvisningarna verkar inte drabba ryska - eliten i London

Analys. Moskva. Det som verkligen skulle göra Putineliten orolig är om deras bekväma tillvaro i London störs. Men än så länge verkar Theresa May inte vilja genomföra några betydande åtgärder mot just dem.

Medan jag skriver den här texten och surfar på ryska nyhetssidor dyker en annons upp i mitt flöde: ”Studera på Brittiska skolan i Moskva!”

En annons som säger allt om Rysslands förhållande till Storbritannien. Under de senaste tio åren har relationerna blivit så dåliga att få längre minns den hjärtliga vänskap som i början av 2000-talet blomstrade mellan Vladimir Putin och Tony Blair.

Sedan dess har London blivit en tillflyktsort för en stor del av Putin-eliten. De sänder sina barn till brittiska skolor, köper flotta lägenheter och slott samt överför ansenliga summor – erhållna genom korruption och stöld – i brittiska banker.

För denna elit av uppkomlingar är den brittiska överklassen symbolen för den samhällsgrupp de själva hett önskar tillhöra. De engelska bankerna har för sin del inte haft något emot att öppna konton åt dem. På det här sättet har Storbritannien bekräftat många ryssars uppfattning att andra länders beslutsfattare i grund och botten är lika stora hycklare som deras egna.

Om brittiska regeringen verkligen vill straffa Putinregimen för att det rysktillverkade nervgiftet novitjok har använts på brittisk mark borde den alltså börja med att göra livet för Putineliten obekvämare i London.

I stället meddelar Theresa May att 23 ryska diplomater nu får packa sina resväskor. Storbritannien kommer också att minska sin närvaro på fotbolls-VM i Ryssland i sommar.

När ryska diplomater deporteras brukar Ryssland i allmänhet ge igen med samma mynt – vilket sannolikt kommer att ske även nu. De statliga tv-kanalerna beskriver skandalen som en provokation som Theresa May själv har hittat på för att skada Ryssland. Vi kan nu räkna med en gränslös flod av konspirationsteorier om vem som egentligen ligger bakom denna ”operation”.

Medan den Putinelit som i åratal har fört stulna pengar ut ur landet sitter i orört bo i London.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Röstar på Putin för att rädda fabriken

I Rysslands äldsta kristallfabrik tänker alla som DN träffar rösta på Vladimir Putin i presidentvalet på söndag. De hoppas att på det sättet trygga fabrikens framtid.

– En glasblåsare blir aldrig fullärd. Det är därför jag älskar det här yrket.

Jevgenij Gusev är klädd i blårutig flanellskjorta och snickarbyxor. Han sitter några meter från den glödheta ugnen och placerar vingar och örontofsar på en berguv i glas. De eleganta handrörelserna är exakta och ekonomiska. Gusev är den skickligaste och mest erfarna av alla hantverkare som jobbar på kristallfabriken Gus-Chrustalnyj, Rysslands äldsta kristallfabrik som 262 år gammal fortfarande är i bruk.

Rysk kristall med sin massiva, tunga estetik är fortfarande populärt i ryska hem. Kristalltillverkningen i landet har anor flera hundra år tillbaka i tiden och att vid festliga tillfällen dricka vodka ur små kristallglas är en tradition som grundlades redan under tsartiden.

Allt färre för traditionen vidare. På 1990-talet stängdes en mängd industrier i Ryssland, inklusive kristall- och andra hantverkarfabriker. Med dem försvann också en hel generation hantverkskunnande.

Jevgenij Gusev kallar det hela en förstörelsekampanj. När han talar om 1990-talet kan man tydligt höra en återhållen ilska i hans röst.

– När demokratin och friheten kom till Ryssland blev hela landet som utbombat. Allt kunnande, alla fabriker förstördes. Vår fabrik stängdes också 2011. Men nu är vi på fötter igen, och det är tack vare Vladimir Putin.

Han tillägger skarpt:
– Det här är inte propaganda! Det är ett faktum att vår fabrik räddades under Putin.

Affischer med reklam för att presidentvalet hålls på söndag är uppsatta på flera ställen i fabriken. På en väggkalender hänger en bild på Putin, som är känd för att vid behov gå in med statligt stöd för att rädda inhemska industrier. Till exempel fick biltillverkaren Avtovaz ett räddningspaket på motsvarande över två miljarder kronor för att inte gå i konkurs efter den ekonomiska krisen 2008.

Gus-Chrustalnyj kan knappast räkna med lika mycket. Men alla vi träffar på fabriken utgår ifrån att om Putin fortsätter kommer fabriken åtminstone inte att gå i konkurs på nytt.

– Jag för min kunskap vidare till de här unga killarna jag jobbar med. Som du ser är många av mina kollegor betydligt yngre. Det finns återväxt inom glasblåsaryrket och fabriken får hela tiden in fler och fler beställningar. Vi skulle förstås behöva ännu mer hjälp av staten. Men nu behöver man åtminstone inte längre titta på hur allt faller samman omkring en, som under Jeltsin, säger Jevgenij Gusev.

Staden Gus-Chrustalnyj med sina cirka 55 000 invånare har samma namn som fabriken. Den ligger knappt 200 kilometer öster om Moskva. De flesta monostäder i Ryssland – orter som är uppbyggda kring en industri – grundades på sovjettiden, men Gus-Chrustalnyj har funnits ända sedan 1756. Då grundade köpmannasläkten Maltsov en glasfabrik. Fram till 1926 hette staden som sakta växte upp kring fabriken Gus-Maltsevskij.

– På sovjettiden hade vi över 6 000 arbetare. Ni kan föreställa er hur mycket folk som var i rörelse när arbetarna bytte skift! Nu är antalet arbetare under hundra, säger Galina Vlasova som visar DN runt på fabriken.

Precis som de flesta andra här har hon jobbat på fabriken i hela sitt liv. När den stängdes ner 2011 var staden i chock. Två år senare öppnade fabriken på nytt, med nya ägare som inte vill vara offentliga – och med statligt stöd.

– Vet ni hur det känns att få börja arbeta på nytt när man inte har gjort det på länge? Att få återuppta sitt yrke, få känna stolthet över sin fabrik. Det är ... jag vet inte hur man ska uttrycka den känslan, säger Marina Jevstratova och hennes ögon blir för en kort stund fuktiga. Jevstratova är professionell glasslipare, vilket innebär att hon ritar mönster till vaserna och slipar in dem. Det är ett arbete som kräver både konstnärlig begåvning och kroppsstyrka. Man måste vara mycket stadig på handen, eftersom kristallvaserna är tunga att hantera.

– Vi tänker självklart rösta på Vladimir Putin. Det är en person som lyfte vårt land, han gjorde oss starkare. Armén fungerar, min son avlägger just nu sin värnplikt. Jag ser det som ytterst viktigt, säger Marina Jevstratova.

Staden Gus-Chrustalnyj har samma problem som de flesta andra småstäder på den ryska landsbygden – utflyttningen. Sedan Sovjetunionen föll samman har befolkningen minskat betydligt.
– De flesta ungdomarna flyttar bort. Därför är det så viktigt att fabriken överlever. Glasindustri är ingenting man kan skapa på en dag. Det har utvecklats under år och sekel, jag vill att det ska fortsätta, säger Marina Jevstratova.

Själv är hon fyrtio år gammal och har jobbat på kristallfabriken i halva sitt liv. Hon skulle aldrig vilja göra något annat, säger hon.

– Yrkeskunskap är inget man skaffar sig i en handvändning, framför allt inte när det gäller hantverk. Det är bara genom att jobba i många år som man kan bli bra. Vi jobbar ihop med konstnärer och det är också krävande, man måste hitta en gemensam våglängd med dem.

Dessutom har vårt eget arbete en konstnärlig dimension, jag ritar själv mönstren till mina vaser.

Kristallfabriken Gus-Chrustalnyj tillverkar nu för tiden bara lyxartiklar – vin- och champagneglas, små vodka- och sherryglas, vaser och prydnadsföremål. Några bruksföremål till vardags producerar man inte längre, och bara en liten del av ugnarna är i bruk.

– Vi säljer till den lite förmögnare ryska medelklassen och utomlands. Till exempel i Vietnam och Qatar har intresset för kristallföremål ökat. Men större delen av våra kunder är fortfarande inhemska, säger Vladimir Tjertarogov som är fabriksdirektör i Gus-Chrustalnyj.

En ny marknadsnisch är statliga myndigheter eller statliga företag, till exempel oljeföretag, som beställer egna serier kristallföremål. Trots att tillverkningen hela tiden ökar säger Vladimir Tjertarogov att statsstödet fortfarande är viktigt.
– Produktionen ökar hela tiden. Mellan 2014 och 2016 fördubblade vi vår produktion, i fjol ökade den med 20 procent. Men vi tackar inte nej till statsstödet, utan det skulle vi fortfarande ha svårt att klara oss. Jag tycker det är självklart att staten stöder företag som bevarar rysk hantverkartradition.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se"

"Fakta. Kristallindustrin
I Ryssland har det tillverkats kristall sedan 1700-talet. Gus-Chrustalnyj är den äldsta kristallfabriken i Ryssland som fortfarande är i bruk. Glas bildas genom att man blandar i huvudsak kvartssand, soda och kalk och hettar upp det till 1 500 °C. Att kristall är tyngre och bryter ljus vackrare än vanligt glas beror på att man tillsätter blyoxid. "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Johan Schück: Rysslands ekonomi fast i stagnation

Ryssland visar att stagnation och stabilitet kan gå hand i hand. Svag tillväxt och starka statsfinanser är typiskt för den ryska ekonomin under Vladimir Putins styre.

Under de senaste tio åren har Ryssland hunnit gå igenom två ekonomiska kriser. Raset under 2008–2009 var en del av den globala finanskrisen, men recessionen 2015–2016 berodde däremot i hög grad på Putin.

Nedgången utlöstes visserligen av att oljepriset föll internationellt. Men att Ryssland drabbades så hårt var en följd av att ekonomin är så ensidigt oljeberoende.

Under större delen av sin tid vid makten har Putin försummat att driva fram en omvandling från råvaruutvinning till mer kunskapsbaserad produktion. Det finns många välutbildade ryssar, men deras kapacitet kommer till begränsad nytta.

Sanktionerna mot Ryssland, efter annekteringen av Krim, bidrog också till nedgången. Men omvärldens åtgärder var riktade främst mot kretsen kring Putin. För vanliga ryssar märktes följderna mer av de motåtgärder som den ryska regeringen satte in, såsom hindren för livsmedelsimport från väst.

Nu är läget i den ryska ekonomin något bättre, sedan oljepriset har gått upp igen. Den blygsamma BNP-ökning som började förra året väntas fortsätta. Det gör också att hushållen kan öka sin konsumtion.

Återhämtningen är ändå så svag att man med fog kan tala om fortsatt stagnation. Ryssland är inte det tillväxtland som många trodde när man i början av 2000-talet talade om de framgångsrika BRIC-länderna (Brasilien, Ryssland, Indien och Kina).

Tvärtom visar den ryska ekonomin alla tecken på råvaruberoendets förbannelse, däribland korruption och vanstyre. Investeringarna är otillräckliga, även inom olje- och gassektorn.

Grundläggande reformer för att förändra läget är osannolika med Putin, även om han inför presidentvalet har lagt fram ett nytt ekonomiskt program. Huvudpunkterna där är att förbättra levnadsförhållandena, minska fattigdomen, utveckla infrastrukturen och höja den tekniska nivån. Men pengar till mycket av detta saknas.

Ekonomiskt är Putin ingen chanstagare. Han har inget intresse av att låta stabiliteten rubbas. Ryssland har numera stadiga offentliga finanser, låg inflation och överskott i sitt utbyte med omvärlden. Mycket går till militärutgifter, samtidigt som annat hålls tillbaka. Den ryska ekonomin är inte stor: landets samlade BNP är endast en tiondel så stor som euroländernas. Om det inte vore för råvarorna – där även Sverige har en stor del av sin oljeimport från Ryssland – skulle det inte vara så mycket att tala om.

Främsta orsaken för omvärlden att bry sig är i stället att Ryssland utgör en militär stormakt med globala maktanspråk. En krigsmakt kräver stora resurser, vilket gör att även ekonomin blir viktig.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se"

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" I Ryssland är alla både offer och förövare

Shaun Walker, avgående Moskvakorrespondent för The Guardian skriver i ”The long hangover” om hur Rysslands obearbetade förflutna påverkar det egna landet och världspolitiken.

Moskva.
– Många recensenter skriver in sin egen berättelse i den här boken. Antingen är de lyckliga över att någon skildrar Putins ondska. Eller också säger de: Äntligen någon som förklarar hur missförstådd Putin är!

Jag frustar till av skratt. Resonemanget är bekant från det svartvita synsätt som präglar Rysslandsdebatten i Sverige. Men The Guardians avgående Moskvakorrespondent Shaun Walker talar hellre om konkurrerande historieskrivningar. Dem har han levt med under större delen av sin period i Moskva.

Vi dricker kaffe och italienskt mineralvatten på ett kafé i centrala Moskva. På andra sidan en plantering ligger Tjajkovskijkonservatoriet. Jag har valt stället eftersom Walker älskar klassisk musik och att gå på konserter i Moskva. På Twitter har han emellertid ofta varit tvungen att rea ut sina konsertbiljetter, i synnerhet under åren 2013–2015 då han ständigt tvingades resa till Ukraina – ”den mest fascinerande story jag någonsin har rapporterat om”.

Och även en av de mest tröttsamma.
– En orsak till att jag skrev den här boken var att jag blev så utled på detta ständiga argumenterande med ukrainare å ena och ryssar å andra sidan. Till sist ville jag helt enkelt skriva ned allting. Förklara hur jag ser på det.

Han tillägger att det vore väldigt lätt att svara på den frågan med en enda mening:

– Man kan säga så här: ”Efter decennier av rysk aggression håller Ukraina på att utforma sin nationella identitet.” Eller så här: ”Ukraina bygger sin identitet på att man kollaborerade med nazisterna.” Bägge påståendena är sanna. Men de är bara en del av sanningen. När de här påståendena läggs fram som den enda sanningen blir allt väldigt snabbt en enda röra.

Walkers bok, ”The long hangover: Putin’s new Russia and the ghosts of the past” kom ut i början av året i både USA och Storbritannien.

Den skildrar svårigheten att hantera sitt förflutna, i synnerhet i Ryssland men också i Ukraina. Texten är flyhänt, inträngande, djupt tragisk och stillsamt rolig. Många av de intervjuade har fruktansvärda livsöden. Samtidigt får Walker mig att skratta högt på flera ställen med sin säkra förmåga att lakoniskt teckna det postsovjetiska samhällets absurditeter. Men framför allt är det en resonerande bok. Trots att Shaun Walker har över 70 000 följare på Twitter är det sällan han förenklar och förytligar som journalist. Boken präglas av en vilja att förstå.

– Som journalist är jag inte en av dem som säger: ”Det är några saker du måste förstå när det gäller Putin och nu ska jag tala om dem för dig.” Jag har inget intresse av att bevisa någon särskild poäng. Vad jag har gjort är att tala med många olika människor för att fatta vad som pågår, säger Walker.

Han förnekar inte att man som journalist förr eller senare är tvungen att dra sina slutsatser.

– Det går inte att undvika. Men jag tror inte att världen behöver fler böcker om vilken ond person Vladimir Putin är. Jag upplever verkligen att vi har hamnat i en frustrerande situation där allt ska vara antingen det ena eller det andra. Om man tycker det är löjligt att demonisera Putin är man en Putinist och vice versa. Själv är jag inget Putinfan. Jag försöker förstå och inte demonisera.

I augusti 2014 var Walker, i sällskap med Roland Oliphant från The - Telegraph, den första västliga journalist som kunde rapportera om att han med egna ögon hade sett ryska trupper korsa gränsen till Ukraina. Det skedde på en dammig väg nära ukrainska gränsen i närheten av Rostov. Han skrev en tweet som ledde till en massiv reaktion inom internationella samfundet. EU-ledare fördömde invasionen. Ukrainska försvarsministeriet tackade honom för informationen och meddelade att de hade ”eliminerat” inkräktarna, medan Ryssland så envetet och aggressivt förnekade uppgifterna att Walker själv började tvivla.

– Man vet ju att regeringar ljuger. Men när ryska utrikesministern kommer med ytterst allvarliga uttalanden och reaktionen är en mur av förnekanden så börjar man till sist tänka: Kan de verkligen ljuga så mycket? Kanske vi tog fel?

Följande dag åkte Walker och Oliphant tillbaka till samma ställe och kontrollerade exakt var de hade varit.

– Allt stämde. Och efteråt såg man på satellitbilder spår efter kolonner som var så stora att de uppenbarligen hade kört fram och tillbaka över gränsen upprepade gånger. Samtidigt satt OSSE-missionen på ett och samma ställe vid gränsen 24 timmar om dygnet och kunde bara rapportera att de inte hade sett några trupper.

Walker skakar på huvudet. Den här sortens absurda situationer finns det gott om i boken, liksom möten där han försöker komma till botten med varför det är så vanligt i Ryssland att man håller sig med två historiska sanningar.

I sin bok intervjuar han en historielärare i Magadan (en stad som har byggts av Gulagfångar). Hon berättar att hon undervisar om Gulaglägren genom att dela upp svarta tavlan i två delar: ”Här är industrialiseringen och allt som Stalin åstadkom, här är de beklagliga sidoeffekterna. ”Jag hör ofta folk resonera så i Ryssland och det låter så bedrägligt förnuftigt.”

– Ja, hon tyckte det var bättre att barnen inte behöver växa upp med en så deprimerande kunskap om sin egen region. Det är något som senare generationer får tala om. Folk tycker att livet är tillräckligt svårt, varför ska man göra det ännu svårare genom att tala om det här? Ändå vet många vad som har hänt. Man lever i två parallella sanningar. Enligt Walker handlar det också om att det sovjetiska förtrycket var allomfattande, på ett sätt som innebar att ingen kom undan. De flesta tvingades till någon form av samarbete.

– I Ryssland är alla både offer och förövare på ett eller annat sätt. Allt är hopblandat. Och så har vi imperialismen som rör till det. Men om man anser att det inte lönar sig att tala om sitt förflutna – hur ska man någonsin förstå varför ukrainarna, polackerna och tjetjenerna är arga? Samtidigt anser Shaun Walker att debatten om den ryska inblandningen i västliga val är överdriven.

– Det ryska inflytandet är ett så hett ämne att det kommer upp överallt. Det är förstås helt bevisat att Kreml har använt nättroll och motsvarande. Men det har lett till en situation där man ser Ryssland överallt, Rysslands försök att påverka är alltid mediesexigt att skriva om oavsett hur relevant det är. Vad Brexit beträffar är det ryska inflytande den sexhundrade saken vi borde undersöka just nu. Det var vi själva som tog en drink för mycket.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

"Fakta. Shaun Walker
Ålder: 36 år.
Född: Utanför London. Växte upp i Brighton.

Bakgrund: Studerade rysk historia på Oxford University. Kom till Moskva år 2003 som NGO-medarbetare. 2007–2013: Moskvakorrespondent för The Independent. 2013–2017: Moskvakorrespondent för The Guardian. 2018: Utnämndes till Budapestkorrespondent för The Guardian med ansvar för Centraleuropa

Aktuell med: Debutboken ”The long hangover: Putin’s new Russia and the ghosts of the past” som kom ut i början av 2018 på Oxford University Press. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

”Alla har fått munkavle, allt är väldigt hemligt”

"Storbritanniens, Frankrikes, Tysklands och USA:s regeringar fördömde på torsdagen nervgiftattacken i Salisbury i ett gemensamt uttalande och pekade ut Ryssland som troligt ansvarigt. DN var på plats när Theresa May besökte den engelska småstaden som på kort tid hamnat i världspolitikens absoluta mitt.

Bänken är helt innesluten i ett gulvitt plasttält. Runt den finns en liten park med grönt gräs, några träd och liten kanal med lugnt strömmande vatten.

Det var på den bänken, mitt inne i Salisbury, som den förre dubbelagenten Sergej Skripal och hans 33-åriga dotter Julia hittades strax efter klockan 16 en söndag för snart två veckor sedan – krampande och på väg att falla i medvetslöshet.

Sergej ryckte och vevade med ena armen i luften, medan han såg tomt ut i luften. Julias ögon var vita och det rann fradga ur hennes mun. Den polis som först anlände till platsen försökte hjälpa dem medan han väntade på sjukvårdare. Han fick då kontakt med det nervgift som förgiftat dem.

Polisens tillstånd är i dag allvarligt, men stabilt. Tillståndet för far och dotter Skripal: fortsatt kritiskt.

Premiärminister Theresa May står en lång stund och lyssnar till den lokala polischefen som pekar och förklarar i den lilla parken där far och dotter hittades.

Sedan vänder hon sig om mot den församlade pressen.
– Det här var en vidrig och skamlös handling. Jag är här för att tacka vår polis, vår ambulans- och sjukvårdspersonal som arbetar så hårt. Många arbetar nu hårt för att utreda detta brott och hitta de ansvariga, men också för att lugna allmänheten, säger Theresa May.

Storbritanniens, Frankrikes, Tysklands och USA:s regeringar gjorde på torsdagen ett gemensamt uttalande i vilket de slog fast att mordförsöket med militärt nervgift i Salisbury var ett ”angrepp på brittisk suveränitet” och att Ryssland sannolikt är ansvarigt.

De fyra regeringarna kräver att Ryssland ger Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) fullständig insyn i det så kallade Novitjokprogrammet. Novitjok är namnet på det Sovjettillverkade nervgift som användes i attacken.

– Det här hände i Storbritannien, men det kunde ha hänt var som helst och vi ställer oss i enad front mot det, konstaterade May, innan hon fortsatte rundturen i Salisbury.

Den tog inte många minuter. Allt finns så nära i denna lilla stad med 40 000 invånare.

Puben The Mill ligger bara ett stenkast från parken. Detsamma gäller den italienska restaurangen Zizzi, som invånare som DN talat med beskriver som ”barnvänlig”.
Båda lokalerna besöktes av far och dotter Skripal – och är nu avspärrade. Spår av nervgiftet har hittats där. De omkring 500 personer som besökte dem under dygnet efter händelsen har uppmanats att tvätta sina kläder noggrant och att söka vård om de får muskelkramper eller andra symtom.

Plötsligt stannar Theresa May till. Hon går in i en liten butik som ligger mitt emellan de avspärrade platserna.

Efteråt frågar jag ägaren Sarah Hay-don vad hon tycker om besöket.
– Det är bra och viktigt att May är här. Det visar att det är säkert för alla, för jag tror inte att de skulle låta premiärministern komma hit om de trodde att det fortfarande fanns en risk, säger Sarah Haydon.

Mer än tio dagar har gått efter mordförsöket – men ingen misstänkt har ännu gripits, och det är många i Salisbury som fortfarande är rejält skakade.

43-åriga svenskan Petra Thornton bor här sedan 2001, och hon vittnar om att det givna samtalsämnet just nu är vad som egentligen låg bakom det som hänt.

– De flesta tror att det var riktat just mot Sergej Skripal, och inte mot samhället i sig. Men det är klart att en del är oroliga. Här händer ju aldrig något annars. I lokaltidningen brukar det stå att läsa om försvunna katter eller om att någon soptunna slagits omkull, säger Petra Thornton med ett skratt.

Hon arbetar som personlig tränare och säger att livet måste gå vidare, trots den enorma mobiliseringen av poliser och militärer i staden.
Under tiden vi pratar cirklar tre helikoptrar över oss.
Hälsorisken för allmänheten är låg, enligt brittiska myndigheter, men Petra Thornton erkänner att det är svårt att helt göra sig kvitt den gnagande oron att giftet kan finnas någon annanstans än där det redan hittats.

– Min man och jag brukar gå ut och äta i alla fall en gång i veckan. Men det struntar vi i nu. Vi åker inte alls in till centrum, om vi inte måste. Det är ju fullt med poliser överallt och... tja, varför göra det, om man inte behöver?

Svenskan säger sig vara lika förvånad som de flesta andra över att något så dramatiskt hänt i lilla Salisbury.

– Om det är något jag har lärt mig under mina år här, så är det att allt du gör observeras. Här finns det övervakningskameror nästan överallt. Det finns till och med ett särskilt nummer som du kan ringa om du är tjej och vill att de ska följa dig på kamerorna på vägen hem. Så det verkar väldigt konstigt att de inte har hittat något än, säger hon. Mycket tyder på att det faktum att Storbritanniens militära försvarscenter mot kemvapen, Porton Down, som ligger bara en halvtimme bort med bil kan ha räddat far och dotter Skripal från en omedelbar död.

– Jag har en väninna som arbetar på sjukhuset, och hon berättar att personal från Porton Down var på plats redan samma dag det hände. Hela avdelningen har spärrats av, alla har fått munkavle och allt är väldigt hemligt, säger Petra Thornton.

Storbritanniens försvarsminister sade på torsdagen att 48 miljoner pund (drygt en halv miljard kronor) ska investeras i ett helt nytt centrum för försvar mot kemvapen och biologiska vapen, som också det ska ligga i Porton Down. Bland annat ska tusentals brittiska soldater nu börja vaccineras mot mjältbrand.

Ryssland förnekar fortsatt all inblandning i händelsen.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Brittisk polis ska utreda 14 dödsfall i Putinkritiska kretsar på nytt

Salisbury. Brittisk polis och säkerhetstjänsten MI5 ska på nytt gå igenom 14 dödsfall i Putinkritiska, exilryska kretsar i Storbritannien, som medierapporter uppger kan ha koppling till rysk underrättelseverksamhet. Ett av de fall som nu öppnas på nytt är den ryske oligarken Boris Berezovskijs död.

I juli förra året avslöjade tidningen Buzzfeed att amerikansk underrättelsetjänst under en tid misstänkt att flera dödsfall i Storbritannien som brittisk polis avskrivit som självmord, olyckor eller föranledda av naturliga orsaker i själva verket kan ha varit mord begångna av den ryska staten och dess hantlangare.

Bland fallen fanns en rad tunga namn i Putinkritiska kretsar i London; bland dem den ryske oligarken Boris Berezovskij. Han var länge allierad med Rysslands nuvarande president Vladimir Putin, men hamnade i konflikt med honom strax efter millennieskiftet och efterlystes då för ekonomiska brott.

Berezovskij flydde utomlands och fick politisk asyl i Storbritannien 2003, där han snart blev känd som en hätsk och uttalad Putin-kritiker. Han anklagade bland annat den ryska regimen för bombdåden 1999 som regimen menade begicks av tjetjenska separatister.

När Berezovskij sedan hittades död i badrummet i sitt hem i Surrey utanför London 2013 var det många inom den exilryska oppositionen som misstänkte att det rörde sig om ett mord. Inte minst då

Berezovskij varit nära vän till Alexander Litvinenko, som förgiftades 2006 – ett brott som en brittisk utredning senare lade skulden på Ryssland för.

Men i Berezovskijs fall drog polisen slutsatsen att han hängt sig, och att det handlade om ett självmord.

I svallvågorna efter mordförsöket med nervgift har Storbritanniens inrikesminister Amber Rudd nu beslutat ge polis och säkerhetstjänst i uppdrag att gå igenom medieuppgifterna. Totalt rör det sig om minst 14 dödsfall, som ska granskas.

Rudd poängterar dock att det än så länge bara rör sig om just obekräftade medieuppgifter.

– Jag vill försäkra mig om att anklagelserna inte är något annat än anklagelser, säger hon.

Ytterligare en god vän till Berezovskij, Nikolai Glushkov, påträffades död tidigare i veckan i sitt hem utanför London. Anti-terrorpolis utreder ärendet. Hittills finns inget som tyder på ett brott. Ryssland nekar till alla anklagelser.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Trängt Kreml reagerar med skrämseltaktik

Analys. Moskva. Vi vill ha dialog – de vill inte prata med oss. Vi vill ha information – de ger oss ingen. Så besvarar Ryssland konsekvent anklagelserna från London.

De ryska svaren på anklagelserna från London är förutsägbara. Så brukar Ryssland ofta besvara internationell kritik, med en blandning av axelryckningar och sarkasmer.

Men nu höjs insatserna hela tiden. Ryska utrikesdepartementets talesperson Marija Zacharova kallar Theresa Mays anklagelser om att Kreml antingen står bakom detta eller inte har ordning på sina nervgifter ”fullständig galenskap”. Hon skriver på sin Facebooksida att Storbritannien självt döljer information om giftet som den före detta ryska spionen Sergej Skripal och hans dotter Julia har utsatts för – ”i strid mot internationella avtal”.

– London har något att dölja. Storbritanniens allierade är nervösa, avslutar Zacharova, som har över 364 000 följare på Facebook. Ryssland vill få in diskussionen på en dialog med utgångspunkt i att ingen kan veta vad som egentligen har hänt och nu gäller det att reda ut mysteriet. Det är Storbritannien inte intresserat av, eftersom den brittiska regeringen anser att man redan vet exakt vad som har hänt och nu förväntar sig en förklaring av Ryssland.

På det svarar Ryssland att man vill ha en ”neutral utredning”. Samtidigt är det en principsak för Kreml att aldrig böja sig för

ultimatum. Det stod klart från början att de brittiska straffåtgärderna kommer att leda till motsvarande straffåtgärder från rysk sida.

Just nu förbereder Ryssland ett svar på Storbritanniens beslut att deportera 23 ryska diplomater. Man har på förhand lovat att svaret kommer att vara ”spegelvänt” – vilket skulle innebära att Ryssland i sin tur ger 23 brittiska diplomater respass. Men svaret har dragit ut på tiden och samtidigt har Frankrike meddelat att också Paris börjar förbereda sanktioner mot Ryssland för att straffa Kreml.

Ryssland är inträngt i ett hörn. Då reagerar ofta Kreml på ett sätt som är ägnat att överraska och skrämma.

Det märkliga med denna skandal är tajmningen. Det är svårt att se att till exempel Putin skulle ha något intresse av en förgiftningsskandal så nära inpå valet. Sergej Skripal var ingen farlig person för den ryska statsledningen, lika lite som Litvinenko. En teori är att någon gruppering i de ryska underrättelsetjänsternas rika undervegetation själv hade bestämt sig för att ge Skripal en läxa. Både FSB och GRU (den ryska arméns underrättelsetjänst) är kända som totalt ogenomskinliga och mycket snåriga.

Men även om det är sant – och den ryska statsledningen alltså inte hade gett order om att skada Skripal – är det inget som Kreml kan säga.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Kommunisterna anklagar Putin för att lägga krokben

Ryska kommunistpartiets kandidat blir alltid tvåa i alla val – efter Putin. Kommunisterna hade hoppats på större framgångar i söndagens presidentval genom att rekrytera en karismatisk affärsman, Pavel Grudinin. Enligt valarbetarna har han nu blivit utsatt för en Kremlorkestrerad smutskastningskampanj.

– Så mycket smuts och lögner! En massa äldre personer kommer fram till oss och säger att Grudinin är en tjuv och skojare. Det är för att de - tittar på tv och inte läser sina nyheter på nätet, säger Ljudmila Tynda. Hon håller tillsammans med Artiom Burdynkin på att sätta upp ett litet vindskydd nära metrostationen Salarjovo i Moskvas sydvästra förorter. Vid trottoarenkanten ligger högar med valtidningar som de ska dela ut. Ljudmila och Artiom är valarbetare för ryska kommunistpartiet i presidentvalet.

Valet hålls på söndag och slutspurten borde vara i full gång. Men nästan inga valarbetare syns till på stan. Vi har fått åka ut till tunnelbanestationen Salarjovo för att hitta kommunisternas valtält.

Det var meningen att Pavel Grudinin, en karismatisk affärsman som kan tilltala en bred skala av väljare, skulle lyfta Kommunistpartiet i valet. Nu anklagas han i stället för att ha underlåtit att redovisa tretton schweiziska bankkonton. Centralvalnämnden själv publicerade uppgifterna, vilket tyder på att de hade fått order från högre ort att göra efterforskningar om Grudinin.

Kritiken som har riktats mot Grudinin gör den pensionerade fysikern Ljudmila Tynda, 70, djupt sårad.

– Äldre människor, de som tillhör våra kärnväljare, tror ju på vad de säger i officiella tv-kanaler! De är aktiva väljare, de som går och röstar. Jag tycker det är helt begripligt att Grudinin har konton utomlands, han är ju en affärsman och behöver dem för sin affärsverksamhet, säger hon.

Vänsteraktivisten Leonid Razvozjajev, som nu är valarbetare för Grudinin, säger att dennes breda tilltal skrämde Kreml.

– Grudinin har i motsats till Navalnyj inte gått särskilt aggressivt ut mot Putin. Han är en moderat person, i nordiska termer skulle han vara socialdemokrat. Han har inte för avsikt att vända upp och ned på Ryssland om han blir vald. Det gör makthavarna oroliga eftersom han är en person som kan attrahera många av Putins väljare.

Därför, säger Razvozjajev, har Grudinins schweiziska bankkonton blivit en affär.

Är det inte problematiskt att han inte har redogjort för dem?

– Det är fortfarande inte bevisat att han har dem. Centralvalnämnden har ju inte diskvalificerat honom! Och om vi jämför med Putins vänner och de astronomiska rikedomar de har samlat på sig är Grudinins förmögenhet obetydlig.

Han är medlem i Vänsterfronten, en allians för vänsteraktivister som leds av Sergej Udaltsov. År 2012 kidnappades han i Ukraina dit han hade flytt på grund av politisk förföljelse. Han fördes tillbaka till Ryssland av underrättelsetjänsten FSB och satt fängslad ända fram till 2017. Nu är han förbjuden att syssla med ”samhällsaktiviteter i stor skala”, något som får honom att le i mjugg.

– Jag är aktiv i Grudinins kampanj och jag är inte säker på om det är lagligt eller inte. Men än så länge har det gått bra, säger Leonid Razvozjajev.

Grudinin stöder Stalin. Det skulle knappast en nordisk socialdemokrat göra.

– Han är ingen stalinist. Om han blir vald kommer han inte att tillämpa Stalins metoder. Man måste förstå att med tanke på dagens situation i Ryssland där några hundra personer äger 80 procent av landets rikedomar och alla andra är fattiga – då blir en ledare som Stalin populär. Grudinin använder det här på ett strategiskt sätt, för att få sympatier av den här delen av befolkningen, säger Leonid Razvozjajev.

Det ryska presidentvalet har från första början haft en påfallande lam debatt, vilket framför allt har att göra med att en stor del av väljarna vet att sittande presidenten Putin kontrollerar valprocessen.

– Det stämmer att valarbetarna på stan är få. Det beror på att det inte finns några resurser. Dessutom blir vi ständigt bortkörda – antingen av vakterna i tunnelbanan som säger att vi måste stå femtio meter från ingången eller också av köpcentrets vakter, säger Leonid Razvozjajev. Han slår ut med armarna.

– Det är trots allt presidentval. Något av det viktigaste som kan hända i ett land. Borde det inte ha prioritet?

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

"Fakta. Ryska kommunistpartiet
Kommunistpartiet i Ryssland är en direkt efterföljare till det sovjetiska kommunistpartiet, som enväldigt styrde Sovjetunionen i sjuttio år. Det är det näststörsta partiet i duman och får regelbundet kring 20 procent av rösterna.

I alla presidentval sedan Sovjetunionen föll samman 1991 har partiet ställt upp sin ordförande Gennadij Ziuganov. I förra presidentvalet 2012 fick han 17,2 procent av rösterna.

Pavel Grudinin som ställer upp i årets val är affärsman och äger ett jordbruksföretag som heter Lenin-sovchosen utanför Moskva. Han har tidigare varit medlem av Putinpartiet Enade Ryssland.

Enligt de senaste opinionsundersökningarna (Kremllojala VCIOM den 9 mars) leder Putin med 69 procent. Grudinin ligger tvåa med 7 procent. Trea är högerpopulistiska Vladimir Zjirinovskij med 5 procent. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

"De tågade mot Putin – nu väljer de sofflocket

Moskva. För sex, sju år sedan tågade hundratusentals arga Moskvabor i regelbundna protester mot valfusket och mot Vladimir Putin. Men nu, när han ska väljas om för fjärde gången, är oppositionen svag och uppgiven. I dag kan liberaler och socialister bara enas om en sak: att bojkotta presidentvalet.

Stepan Zimin är en två meter lång, muskulös 26-åring med stort skägg. Hans underarmar är täckta av överkorsade hakkors och andra politiska tatueringar.

– Det var en kille som gjorde dem åt mig i fängelset. En antifascist som sitter inne för mord på en högerextremist.

I juni 2016 släpptes Stepan Zimin ut ur fängelset. Han hade då suttit inne i tre år, dömd för våldsamt upplopp och för att ha kastat en bit asfalt på en kravallpolis så att han bröt fingret.

Upploppet ska ha ägt rum den 6 maj 2012, dagen före Vladimir Putins tredje installation som Rysslands president. Zimin erkänner att han var med vid den stora demonstrationen på Bolotnajatorget, och att han bar rånarluva, men förnekar att han deltog i några våldsamheter.

DN var också på plats den dagen. Runt 50 000 människor, bevakade av 13 000 poliser, deltog i den marsch som kom att markera slutpunkt för den stora vågen av protester mot Putin 2011 och 2012.

Några allvarliga incidenter märktes inte då, men efteråt stod det klart att detta var det tillfälle Kreml hade valt för att en gång för alla stoppa protesterna. Några tiotal deltagare valdes ut, till synes slumpvis, och dömdes till fängelse. Vissa var liberaler, andra nationalister, åter andra anarkister eller socialister som Stepan Zimin.

I dag arbetar han som bartender efter en tid i en organisation som hjälper fångar. Han är lågmäld, kanske märkt av åren bakom galler.
– Jag har kvar mina politiska åsikter och hoppas att det blir revolution en dag. Men om det blev en protestmarsch i dag skulle jag inte ställa mig i främsta ledet, säger Zimin.

Mer än 200 poliser utredde det som kom att kallas ”Bolotnajasaken” och cirka 1 300 vittnen hördes i de uppmärksammade rättegångarna – de allra flesta av dem poliser.

Budskapet till allmänheten var tydligt: så här kan det gå för den som kritiserar makten. Och sedan dess har inga protester mot Putin dragit några större skaror. Vanliga medborgare vågar inte ta risken att hamna i fängelse.

Men samtidigt har andra faktorer gjort att en opposition värd namnet knappt syns till i dag. En av dem är revolutionen i Ukraina och Rysslands annektering av Krim 2014 – som förvandlade stora skaror högernationalister till Putinsupportrar.

Men minst lika viktig är splittringen bland dem som kritiserar landets ledning. I dag ser liberaler och socialister på varandra som fiender, och de är även splittrade inbördes.

På den pub i centrala Moskva där Stepan Zimin står i baren träffar jag Alexej Sjitjkov, en bekant från protestvågen. Då var han med vid varje torgmöte och serverade te till frusna demonstranter. Även Alexej står långt till vänster politiskt, men tror inte på några marscher i samband med helgens val.

– Jag kommer inte heller att rösta. Om jag gör det kan jag lika gärna skriva Olof Palme på valsedeln, säger han.

Alexej har tagit med sig två personer han lärde känna under protesterna.

Olga Gorelik är liberal, stöder den bannlyste oppositionsledaren Alexej Navalnyj och tänker följa hans uppmaning att bojkotta valet på söndag.

– Visst finns det två kandidater som kallar sig liberala, Grigorij Javlinskij och Ksenija Sobtjak. Men de kommer att använda de röster de får, inte mot Putin utan i den interna kampen mot Navalnyj. Och Navalnyj är den enda politikern som verkligen vill störta Putin och regimen, säger hon.

– Kampen inom oppositionen är tyvärr mycket hårdare än den mot Putin i dag.

Pavel Starodub är kommunist och avstår även han från att rösta, men av helt andra skäl.

– Det finns ingen riktig vänsterkandidat. Navalnyj är en populist, han har inget program. Jag ser ingen anledning att rösta, att delta i den här farsen, säger han.

– Något riktigt maktskifte kommer aldrig att ske genom val här i Ryssland. Det blir i stället revolution när de sociala förutsättningarna är de rätta.

Olga Gorelik tror också att en riktig förändring ligger långt framåt i tiden.

– På lokal nivå går det ändå att göra saker. Min man sitter till exempel i fullmäktige i vår stadsdel i Moskva, för ett litet liberalt parti. Man måste börja någonstans, du vet ”dropparna urholkar stenen”.

Det blir en livlig debatt mellan liberalen och kommunisten. För en konflikträdd svensk låter det som ett högljutt gräl. När Pavel angriper Olga med ett ”ni och er Jeltsin” får han ett ”ni och er Stalin” till svar. Men Pavel, som doktorerar i ekonomisk historia, är i själva verket mycket kritisk till diktatorn Stalin. Och journalisten Olga minns inte Boris Jeltsins 1990-tal med någon större saknad.

Under protestvågen satt folk av alla politiska kulörer i kommittéer och planerade marscher, talarlistor och slagord. Men varken Olga eller Pavel ser några möjligheter till brett samarbete inom oppositionen i dag.

– Vi försökte radikalisera protesterna men misslyckades. Nästa gång måste vi ha ett konkret program, och då går det inte att jobba med liberalerna. Vi är för arbetarna, de är för kapitalet, säger Pavel.

– Om det någonsin blir samarbete så måste det röra någonting väldigt konkret, säger Olga.

En fråga där de har radikalt olika åsikter är Ukraina och Krim.

– Rysslands annektering av Krim var ett brott, ett sorgligt brott mot folkrätten, säger Olga.

– Fråga folket på Krim vad de tycker! De vill tillhöra Ryssland. Och Ukraina, det är ett land styrt av fascister i dag, säger Pavel.

Just när det gäller Ukraina är vänstern splittrad. Stepan Zimin tror inte som Pavel Starodub att grannlandet styrs av en fascistisk junta.

– Jag stödde revolutionen på Majdan. Men det är klart att den misslyckades när man ser på den i efterhand. Samtidigt – de som säger att det bara är fascister som styr i Kiev tror för mycket på vår tv-propaganda.

På söndag stannar de alla hemma på sofflocket – kommunisterna Pavel och Stepan, vänsteraktivisten Alexej och liberalen Olga.

För Putin är det fyra förlorade röster. Det är nog något han kan leva med.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

"Fakta. Många protesterade 2011 och 2012
Stora protester mot påstått valfusk bröt ut både i samband med det ryska presidentvalet i mars 2012 och parlamentsvalet året innan.
Vid presidentvalet utsattes dessutom flera oberoende nyhetssajter för hackerattacker som gjorde att de inte kunde rapportera om valet.
Vladimir Putin blev vald till president med nästan 64 procent av rösterna. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Därför pågår det onödiga valfusket

Analys. Moskva. Inget presidentval Vladimir Putin har ställt upp i har varit spännande: alla har på förhand vetat att han skulle vinna. Ändå är det tydligt att både valdeltagande och valresultat genomgående överdrivs till Putins fördel. Frågan är varför det onödiga fusket får pågå.

2012, när Putin valdes förra gången, fick han 99,76 procent av rösterna i Tjetjenien – den region han en gång startade ett blodigt krig i. Runt om i landet rapporterades om ”karuseller” där väljare bussades runt till olika vallokaler för att rösta flera gånger på den rätta kandidaten.

Och så var det användandet av ”administrativa resurser”, det vill säga att chefer hos statliga arbetsgivare på stormöten uppmanade anställda att rösta rätt.

Till sist fick Putin 63,6 procent. En komfortabel seger alltså. Men det mesta tyder på att den hade blivit nästan lika komfortabel även utan ”karuseller” och stormöten. Så varför inte vinna renhårigt, om än med något mindre marginal?

Det är för det första inte särskilt troligt att Putin i god tid före valet kallar till ett möte och ber sina underhuggare ställa till med storskaligt fusk. Nej, så går det sällan till i Ryssland där mycket sker för att funktionärer på olika nivåer gör saker de tror att presidenten skulle vilja att de gör.

Övernitiska småpåvar – som Tjetjeniens Ramzan Kadyrov – vill visa sig duktiga och tar ibland i lite för mycket.

Själv är Putin, med sin bakgrund som jurist, fixerad vid att allt går rätt till rent formellt. Därför såg han till att 315 000 namnunderskrifter samlades in, vilket krävdes för att han skulle kunna ställa upp i årets val.

Men framför allt är han fixerad vid sin legitimitet. För även en ledare utan konkurrenter behöver legitimitet.

Att Putin har stöd av 60, 70 eller 80 procent av ryssarna är något som alltid framhålls av ryska politiker och medier. Siffror som jämförs med utländska ledares mer blygsamma, och som ger honom pondus på världsscenen.

Säg att Putins röstandel skulle sjunka rejält jämfört med 2012, låt säga från 63 procent till 53. Då skulle den nedåtgående trenden kunna uppfattas som ett nederlag.

Att förhindra detta är nu en huvudvärk för tusentals lokala bossar i jättelandet. Deras framtid ligger i potten, och lyckas de kommer ingen i Moskva att fråga hur det gick till.

Den oberoende tidningen RBK avslöjade på fredagen att landets alla viceguvernörer kallades till Moskva i december och fick budskapet att valet bör resultera i 70 procent för Putin och 70 procent deltagande. Men nu säger källor i Kreml till tidningen att ett deltagande på 65 procent får duga. Den signalen har gått ut till regionerna.

– Det handlar inte om order. Det handlar om hur de bör tänka, säger källan till RBK.

Ingmar Nevéus. ingmar.neveus@dn.se "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" De flesta Krimbor väntas rösta på Putin

Det är knappast förvånande att de flesta Krimbor kommer att rösta på Putin i söndagens val. Majoriteten av ryssarna, som är den dominerande folkgruppen på den omstridda halvön, är mycket nöjda med att han för fyra år sedan såg till att Krim blev en del av Ryssland.

Simferopol.
Sergej Aleksandrovitj, en 63-årig pensionerad läkare, värmer sig i den bleka vårsolen på en av Simferopols gågator medan han står och väntar på att hans fru ska avsluta sin shoppingrunda inför helgen. Han tvekar inte en sekund på min fråga om vad han kommer att rösta på i presidentvalet:

– Jag lägger min röst på en riktig muzjik, säger Sergej Aleksandrovitj, och använder det urgamla, ibland nedlåtande ordet för bonde, men i detta fall tar han till det uteslutande i den positiva betydelsen ”kraftkarl” (till skillnad från en mesig, degenererad västerlänning).
– Han är en man som bryr sig om landet, om människorna och om vår framtid. Och han heter Vovtjik Putin!

Att Sergej använder en smekform (av förnamnet Vladimir) på landets högste ledare sedan 18 år säger något om den beundran många ryssar hyser för sin president.

Valdagens datum, den 18 mars, är särskilt laddat just här på Krim, och har dessutom en direkt koppling till Putin. Det var denna dag för exakt fyra år sedan – den 18 mars 2014 – som Putin signerade ett dokument som införlivade Krim och Sevastopol som två nya beståndsdelar i den Ryska federationen.

En förkrossande majoritet av världens länder, inklusive EU och USA, såg det annorlunda: I strid mot folkrätten hade Ryssland genomfört en annektering av en del av Ukrainas territorium efter att ha genomfört en olaglig folkomröstning bara några dagar tidigare. Allt detta några veckor efter att ryska specialstyrkor ockuperat nyckelpositioner på halvön.

Vad omvärlden har för synpunkter på att Krim förenats med Ryssland – lagligt eller olagligt – kunde Sergej inte bry sig mindre om.

– Det bara är så att ingen, inte USA, inte Storbritannien, inte Polen, vill se Putin vinna, och de tycker inte om att höra sanningen, att det är folket som ville återföreningen.

I veckan kom Putin på ett kort kampanjbesök till Krim, för att sola sig i glansen av vad många patriotiska ryssar ser som hans största triumf som landets ledare. I ett tal vid Svarta havsflottans bas i Sevastopol tackade han Krimborna och förklarade att folkomröstningen – där 95 procent enligt officiella siffror röstade för en förening med Ryssland – var ett exempel på ”verklig demokrati” och ”återställande av historisk rättvisa”.

Ukrainas president Petro Porosjenko fördömde för sin del Putins besök i Krim som en ”extremt farlig provokation” och han uppmanade EU att införa sanktioner mot de som organiserade ett ryskt presidentval på ockuperat ukrainskt territorium.

När jag lite senare möter Jelena Fjodorovna, tidigare kökschef och numera pensionär, framför Simferopols ”Vita hus” – den autonoma republikens parlament – säger hon att beslutet vem hon ska rösta på fattades för länge sedan.

– När vi förenades med Ryssland för fyra år sedan blev jag lycklig. Jag ser inget alternativ till Putin, och därför tror jag att det är bäst att han blir kvar där han är tills vidare.

Segej Aleksandrovitj tillägger att han inte har något ont att säga om Putin.

– Allt har blivit bättre under de fyra senaste åren. Pensionen är högre. Vägarna bättre. Det är mer varor i affärerna. Det som återstår att göra är att bli av med resterna av maffian och den lokala korruptionen.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Högt tonläge i ordkrig efter giftattack

På fredagen höjde den brittiske utrikesministern Boris Johnson tonläget i ordkriget med Moskva – och pekade ut Putin som ”högst troligt” ansvarig för mordförsöket på den tidigare dubbelagenten Sergej Skripal och hans dotter Julia. Kreml slog omgående tillbaka och kallade anklagelserna ”chockerande och oförlåtliga”.

Det är ”överväldigande sannolikt” att Rysslands president Vladimir Putin själv beordrade mordförsöket på Sergej Skripal och att man skulle använda nervgiftet, sa den brittiske utrikesministern Boris Johnson.

Under fredagen reagerade Ryssland på flera sätt mot Storbritanniens anklagelser och kallade dem för ”chockerande och oförlåtliga”. Ryssland uppgav också att man inlett en egen utredning gällande mordförsöket på 33-åriga Julia Skripal – men nämnde inget om Sergej Skripal själv.

Den brittiska tidningen Telegraph publicerar nu uppgifter som ska komma från ”höga chefer inom säkerhetstjänsten” om att de brittiska myndigheterna nu är övertygade om att giftet skulle ha planterats i ett paket som Julia Skripal hade med sig till sin pappa från Moskva den 3 mars.

Teorin är att giftet var impregnerat i något tyg, kosmetika eller något annat i en gåva till Sergej Skripal från dottern. Hon ska ha använts medvetet för att komma åt fadern.

Julia Skripal reste från Moskva den 3 mars och dagen därpå påträffades 66-årige Skripal och hans 33-åriga dotter medvetslösa på en bänk utanför ett shoppingcentrum i Salisbury.

Sedan dess befinner de sig i kritiskt tillstånd. Även en polis som var på platsen skadades.

Brittisk polis inledde under fredagen också en mordutredning när det gäller en rysk affärsman som hittats död i London den 12 mars.

68-årige Putinkritikern Nikolaj Glusjkov hittades död i sitt hem med skador som visar att han kan ha strypts till döds. Enligt flera brittiska medier har en obduktion visat att det finns märken på 68-åringens hals som antyder att han kan ha strypts till döds.

Glusjkov var tidigare vice vd för det ryska statliga flygbolaget Aeroflot och dömdes 1999 till fem års fängelse för penningtvätt och bedrägerier.

Vid sin död var han inblandad i en rättegång i Högsta domstolen sedan han stämts av Aeroflot misstänkt för att ha förskingrat motsvarande omkring 800 miljoner kronor tillsammans med Boris Berezovskij – en annan exilryss och även han uttalad kritiker av Rysslands president Vladimir Putin.

Brittiska myndigheter har även inlett en ny utredning kring Boris Berezovskijs död.

När Berezovskij hittades död i sitt badrum 2013 visade polisutredningen att han hade hängt sig, något som Glusjkov starkt ifrågasatte.

Och medan polisen menade att dödsfallet var självförvållat lämnade den rättsmedicinska undersökningen frågan öppen,

Också detta svarade ryska myndigheter på underfredagen då man meddelade att man startar en mordutredning kring Nikolaj Glusjkovs död.

Hans död är ett av 14 dödsfall som brittisk polis och säkerhetstjänst har öppnat på nytt efter giftattacken i början av mars.

Juan Flores
juan.flores@dn.se
Marcus Andersson
marcus.andersson@dn.se
Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Han vinner valet

Redan avgjort. I morgon är det val i Ryssland. Att presidenten Vladimir Putin kommer att vinna igen är klart på förhand. Det har han själv sett till.

När ryssarna går och röstar imorgon finns det åtta presidentkandidater att välja mellan. Men alla vet redan att det är den nuvarande presidenten, Vladimir Putin, som kommer att vinna. Carolina Vendil Pallin är expert på Ryssland vid FOI*.

Varför kan Vladimir Putin inte förlora?
– Det finns två skäl. Dels har man gjort undersökningar som visar att många kommer att rösta på honom. Dels finns det i praktiken inga andra alternativ. Putin och den politiska ledningen i Ryssland har tagit kontroll över alla stora tv-kanaler sedan lång tid tillbaka. Därför får bara vissa politiker komma fram i tv.

Men de sju andra presidentkandidaterna?
– Ingen av dem är nära att utmana Putin. Det är bara en kandidat som skulle kunna vara ett hot mot honom. Och den personen, Aleksej Navalnyj, får inte vara med. Han har dömts för att ha förskingrat pengar, men det är oklart om det verkligen är sant. Och den som är dömd i domstol kan inte vara presidentkandidat.

Men det är också så att väldigt många ryssar stöder Putin?
– Ja, de flesta stöder honom. Inte minst för att det inte finns så många andra alternativ. Men många ryssar är stolta över att han har gjort Ryssland till ett land som man kan räkna med i världen. Och de tycker att landet är stabilt när han sitter vid makten. Den politiska ledningen utmålar 1990-talet, tiden efter att det kommunistiska Sovjet- unionen upplöstes, som kaotisk.

Och vad är man missnöjd med?
– Det människor mest är missnöjda med är att de har fått mindre pengar och att sjukvården har försämrats. Och korruptionen. Det vill säga att politiker och höga tjänstemän tar emot mutor för att fatta beslut som är bra för dem som betalar.

Kan man protestera öppet i Ryssland?
– Nej, det är svårt. Rätten att demonstrera många tillsammans är väldigt begränsad. Därför ser man ofta enmans-demonstrationer, en ensam person med ett plakat. Många har gripits av polisen när de försökt demonstrera de senaste åren.

Katarina Schück "

"**FOI är en förkortning för Totalförsvarets forskningsinstitut.*

"Fakta. Kan vara president till 2024

Vladimir Putin är 65 år. Detta är hans tredje period som president sedan år 2000. Enligt nuvarande lagar i Ryssland kan han sitta kvar som president till år 2024. Då måste han lämna över till någon annan. År 2014 tog Ryssland makten över Krimhalvön som är en del av landet Ukraina. Sedan samma år är Ryssland inblandat i ett inbördeskrig i östra Ukraina där mer än 10 000 människor har dött. "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Stort stöd för Putin bland Krims invånare

Mycket är sig likt i dagens ryska presidentval, och som tidigare är Putin säker på att vinna. Men denna gång finns en avgörande skillnad: För första gången kommer invånarna på Krim, den ukrainska halvön som Ryssland annekterade för exakt fyra år sedan, att delta i valet.

Simferopol.
– Det var en tokig fråga, säger 62-årige pensionerade svarvaren Sergej Kalugin, och ställer ner sin kopp rykande gröna te på soffbordet.
Det han reagerar på är min enkla undran vem han kommer att rösta på i valet. Vi befinner oss i Sergej och Tatiana Kalugins trivsamma lägenhet i Simferopol, huvudort i den tidigare ukrainska autonoma republiken Krim – sedan den 18 mars 2014 en beståndsdel av Ryska federationen.

När Sergej och Tatiana, även hon pensionär efter ett arbetsliv som teknisk kontrollant på en maskintillverkningsfabrik, röstar i söndagens presidentval är det för dem något av en historisk dag. Det är inte bara för att den infaller samma datum som Krims förening med Moder Ryssland, utan för att de ser den som den ”lyckligaste dagen i livet”. Vilket de tackar Putin för, som givetvis får deras röst.

– Självklart röstar jag på Putin. Han är faktiskt den som befinner sig högst på politikens olymp, inte bara i Ryssland, utan i hela världen. Säg någon annan ledare som har större inflytande i dag? Knappast Merkel, Trump är ett frågetecken… möjligen skulle det vara Kinas ledare Xi Jinping, funderar Sergej.

Hans fru Tatiana har samma uppfattning, och är till och med ännu mer uppfylld av bubblande entusiasm.

– Allt har börjat blomstra, det är en så enorm förändring. Gud vad jag är lycklig över att vi nu tillhör Ryssland. Inte minst därför att vi slipper undan allt det kaos som pågår i Ukraina. Man påstår att vi tvingades till det här. Men tror du verkligen att vi gick ut och röstade i sådana massor, 97 procent, under vapenhot?

Hon ber mig att titta ut genom balkongfönstret för att visa ett exempel på vad förändringen konkret handlar om: där syns byggkranar och en rad höghus som skjuter i höjden.

– Se på hela den här ytan framför vårt hus, förut var det en skräptomt där, med en militärförläggning och en vapendepå. Nu byggs det så det knakar. På den ukrainska tiden var det bara ett elände. Soldater från förläggningen brukade gå runt och tigga mat och cigaretter, men nu är det helt annorlunda, säger Tanja.

Hon säger att nu räcker pensionen – utbetalad i ryska rubel – mycket längre. Och hon kunde förra året ha råd med att renovera köket, något som var helt otänkbart tidigare.

För Sergej är övergången i Ryssland inte främst en fråga om att allt har blivit så fantastiskt. Han pekar på korruptionen och pappersexercisen där oändliga horder av tjänstemän kräver allt fler dokument för att bevilja det minsta tillstånd.

– Jag hade inte så stora förväntningar om att allt skulle bli bättre. Det avgörande för mig var att Krim skulle undgå det inbördeskrig som drabbade Ukraina. Men det har faktiskt blivit bättre. Snart har de byggt färdigt en bro över Kertj-sundet till det ryska fastlandet, nya vägar byggs och flygplatsen i Simferopol har en ny modern terminal.

Jag frågar om han inte hyser några tvivel eftersom insatsen av de ”små gröna männen” – ryska oidentifierade soldater – med följande folkomröstning och annektering för fyra år sedan stämplades som olaglig av större delen av världssamfundet. På det svarar Sergej:

– Inget referendum kan vara olagligt, det är ju ett uttryck för folkets vilja. Men Ryssland är och förblir ett imperium, även om det har gått upp och ner i historien. Med en hård vertikal maktpyramid, som under Stalin och nu Putin, blir riket starkt. Och nu är Putin på väg att samla ihop imperiet igen. Jag är ganska övertygad om att även ukrainarna kommer att vilja uppgå i Ryssland, om de får välja själva.

Men alla är inte lika lyckliga eller övertygade. När jag träffar de två väninnorna, agronomen Nadezjda Gladysjova, som just nu är hemmafru och textildesignern Jekaterina Zavjalova, öppnar det sig en spricka. De har olika åsikter om valet. Medan Nadja är glad över att Ryssland har övertagit Krim från övergått från Ukraina till Ryssland och röstar på Putin, tänker Katja gå till valet, men inte lägga sin röst på någon.

– Presidentvalet är en ren cirkus med given utgång, och inte en seriös sak. Ta till exempel att sådana figurer som Ksenija Sobtjak, en showbusinessperson, deltar i valet. Någon använder henne i sitt intresse. Det är verkligen ett fattigt urval, som om vi inte hade några bättre företrädare än så, säger Jekaterina.

För Nadezjda är valet enklare. Hon är imponerad av att återuppbyggnaden har gått så snabbt.

– Allt går framåt, och jag kan knappast se några minus med Putin. Jag följer inte politiken så noga, men jag är glad för att vi tillhör Ryssland. Det enda de är helt överens om är att 80 procent, eller till och med fler, kommer att rösta på Putin här på Krim.

Ute på Simferopols gator märks inte mycket av någon valkampanj. Inga kandidater affischerar, inga valdebatter pågår. Det enda som förekommer är maningar att rösta – som en medborgerlig plikt.

Att maximera valdeltagandet är viktigt för att valet – som inte erkänns av någon viktig del av världssamfundet – ska få något slags legitimitet. Det är en fråga av högsta prioritet för Krims centrala valkommission, understryker dess chef Michail Malysjev i ett samtal med DN.

– Vi har gjort allt för att valet genomförs korrekt och för at förebygga valfusk, bland annat med hjälp av elektroniska rösträkningsmaskiner och videoövervakning av alla röstlokaler och rösträkning. Jag tror för min del att det här så småningom kommer att erkännas av omvärlden, när man inser att detta är folkviljan. EU och USA måste inse att Krim är lika mycket en del av Ryssland som Moskva och Sankt Petersburg, säger Malysjev.

Ett dussintal utländska valobservatörer, från bland annat Tyskland, Norge, Sverige och Danmark har kommit till Krim, men de tillhör ingen erkänd internationell organisation av typen OSSE. Svenskarna Kristofer Wåhlander och Ulf Grönlund är här som privatpersoner, på inbjudan av Rysslands federationsråd (parlamentets överhus).
– Jag är här som frivillig, för att se till att Krim får ett fritt och transparent val, säger Kristofer Wåhlander.

På min fråga om hans närvaro inte legitimerar ett val som stämplats som illegalt svarar han:

– Valet äger rum vare sig vi är här eller inte. Alternativet är en sämre övervakning.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Tillslag mot Navalnyj dagen före valet

Dagen före presidentvalet är ”tystnadens dag” i Ryssland, då alla kandidater avstår från politiska uttalanden. Samtidigt slog polis till mot medarbetare till Alexej Navalnyj, oppositionsledaren som inte tillåts kandidera i valet.

Moskva.
På Navalnyjs högvarter i södra Moskva, intill en stängd frisersalong, råder febril aktivitet dagen före valet. Hundratals unga Moskvabor är här för att registrera sig som valobservatörer.

– Vi gör vad vi kan. Härom veckan stoppade de 4500 observatörer från vår organisation, men nu har vi runt 5000 startklara här i Moskva med omnejd, berättar koordinatorn Sergej Bojko.

Sedan det stod klart att Navalnyj inte får ställa upp har han uppmanat till bojkott av valet. På så sätt kan ett lågt valdeltagande bli ett mått på hans popularitet, samtidigt som det blir generande för Putin.

Presidentens medarbetare är därför fixerade vid att hans segersiffror åtminstone inte ska understiga de 63,6 procent han fick vid förra valet 2012.

Deltagandet då var 65 procent, och från Kreml har budskapet till landets regioner varit att samma nivå är önskvärd även i år.

Bland Navalnyjs anhängare är stämningen god, trots ständiga trakasserier från polisens sida. Bara under lördagen rapporterades att säkerhetsfolk gjort räder i mot aktivister och koordinatörer i Sotji, Omsk, Novokuznetsk och Voronezj, där valmaterial och datorer har tagits i beslag och medarbetare gripits.

Runt om i landet rapporteras nu om hur lokala makthavare gör allt för att höja valdeltagandet. Det är fototävlingar, utdelning av mat och uppträdanden – allt möjligt som ska locka folk att rösta i detta allt annat än spännande val.

En av alla åtgärder för att locka folk från sofflocket är beslutet att senarelägga valet så att det sammanfaller med årsdagen av annekteringen av Krim 2014.

Runt Röda torget står tv-bussar redan parkerade och jättelika tv-skärmar är uppsatta på husväggarna. Här kommer en konsert med rubriken ”Ryssland, Sevastopol, Krim” att hållas på söndagskvällen, sedan vallokalerna har stängt.

Det ryktas att Putin kommer att visa sig på scenen kring klockan 22, och förklara sig som vinnare i valet. Just detta är vad som skedde 2012.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Anna-Lena Laurén: Putinmaskineriet passiviserade väljarna – och bet sig självt i svansen

Inför ryska presidentvalet i dag är makthavarna framför allt oroliga för valdeltagandet. Att Putin vinner i första omgången är bestämt på förhand. Men det finns en risk för ett alltför lågt valdeltagande. De passiva väljarna är ett problem som Putinregimen själv har åstadkommit.

Hur går det med valbevakningen? frågade min dotters simtränare i Moskva häromdagen.

– Fullt upp, svarade jag.
– På den kommunala simskolan där jag jobbar har alla anställda fått order om att vi ska samlas klockan halv tio söndag kväll vid Leninbiblioteket, svarade han.

Leninbiblioteket ligger ett stenkast från Röda torget. Det är där Putin brukar möta de jublande massorna efter sina valsegrar.

– Ni ska hylla Putin som valets segrare?
– Ja. En massa statsanställda är utkallade.

– Tänker ni gå?
– Nej. Halv tio på kvällen? Folk ska på jobb nästa dag!

Tränaren var irriterad. Inte för att han någonsin har uttryckt någon särskild kritik mot Putin. Men han är en vuxen människa som inte gillar att bli vallad som ett får.

Jag tänkte på förra gången Putin valdes till Rysslands president år 2012. Då var jag med vid Röda torget, eller snarare Manegetorget som ligger intill. Längre fick man inte komma som journalist. Tusentals människor hade samlats, bärande på ryska flaggor och banderoller. Som utsänd reporter satte jag omedelbart i gång med att intervjua folk. Den naturliga frågan var förstås: Varför är du här?

På valmöten för den segrande kandidaten brukar människor gärna prata. Säga saker som: Jag är här för att fira min kandidat, jag är så glad över att han vann!

I stället vände folk ryggen till. De ville över huvud taget inte tala med mig. Någon fräste ”Provokatör!”. De flesta såg ner i marken eller gick helt enkelt undan.

Det var exakt samma reaktioner som jag hade fått på andra valmöten för Putin. Människor reagerade som om man hade kommit på dem med något skamligt.

Det är skamligt att låta sig behandlas som en fårskock. Det är inte det minsta roligt att delta i en charad och låtsas som om den är på riktigt. Också om man gillar Putin. Eller i varje fall inte har något emot honom.

Därför kallade de mig provokatör. De utgick ifrån att jag fattade att de var ditkommenderade och bara gjorde narr av dem.

I dag, söndag, kommer de här statsanställda än en gång att bussas in till Moskvas centrum, de kommer att stå där med sina ryska flaggor och skalla: Rossija! Rossija! Och Putin kommer att gå ut på en scen och tacka alla för stödet.

Att många ryssar uppriktigt gillar Putin är ett faktum. Men den grupp som Putinregimen är mest beroende av är det stora, passiva väljarsegment som är berett att stödja de sittande makthavarna bara de själva får vara i fred.

Denna väljargrupp är sällan aktiv. Ska man ha den på gatorna får man bokstavligen knuffa ut den.

Om man håller sig för sig själv, fokuserar på sitt eget liv, inte lägger näsan i blöt – då kommer man i allmänhet lättast undan i Putins Ryssland. Putinregimen har med andra ord själv skapat ett samhälle där man belönas för sin passivitet. Signalen som Putin under sina 18 år vid makten ständigt har gett sina väljare är: Jag vet bäst och om ni röstar på mig vart sjätte år behöver ni inte bry er om resten.

Att registrera sig som oppositionsparti i Ryssland är i dag näst intill omöjligt – vilket är orsaken till att Ksenija Sobtjak och Dmitrij Gudkov nu bildar ett nytt parti med Medborgarinitiativet som grund eftersom detta parti redan är registrerat. Makthavarna begränsar rätten att demonstrera och har skapat ett klimat där extremister ostraffat tillåts slå ner kritiska journalister och konstnärer.

Samtidigt grundar man så kallade medborgarförsamlingar och öppnar sajter där invånarna i en stad kan informera myndigheterna om sina problem. Putinregimen ger hela tiden dubbla budskap – man försöker ge sken av att modernisera sig, av att man via modern teknologi låter folket säga sin åsikt. Ett exempel är den så kallade elektroniska folkomröstningen, som genomfördes i våras om ett omfattande rivningsprojekt i Moskva.

Men samtidigt vet alla att det bara finns ett svar som är det rätta. Om folk röstar fel justeras resultatet. Det gäller både elektroniska omröstningar om lokala frågor och riksomfattande president- och parlamentsval.

Allt detta leder fram till att när Putin ska fira sin seger i dag så litar inte regimen på att folk själva dyker upp. Väljarna har ju redan vant sig vid att makthavarna för allt i världen inte vill se några egna initiativ. Resultatet är att ett nervöst tjänstemannamaskineri nu jobbar för fullt för att få min dotters simtränare och alla andra som har en arbetsrelation till något statligt verk att dyka upp vid Leninbiblioteket på söndag.

Det här är också orsaken till att valdebatten har varit så lam. Putin har hållit ett enda valmöte på Luzjnikistadion (dit statsanställda också bussades in) och hans plakat på stan är inte speciellt talrika. I stället syns han i de statliga tv-nyheterna varje dag. Nyligen promenerade han på bron över Kertjsundet till det ockuperade Krim, dagen därpå träffade han unga företagare.

Makthavarna vet att folk förstår precis vad de håller på med. Att valet är ett spel för gallerierna, att resultatet är klart på förhand. Just därför försöker de också undvika att köra ner valet i halsen på folk, eftersom det bara ökar irritationen.

Samtidigt är oron stor för ett lågt valdeltagande. Att Putin ska vinna redan i första omgången har varit klart sedan länge. Blir valdeltagandet

pinsamt lågt försvagar det emellertid presidentens legitimitet. Därför sprids nu filmer på Youtube där bland annat OS-silvermedaljören i konståkning, Jevgenija Medvedeva, uppmanar folk att gå och rösta. Själv har jag fått hem ett brev, undertecknat i egen hög person av Centralvalnämndens ordförande Ella Pamfilova, där hon meddelar att ”alla med rösträtt nu har möjlighet att på sitt eget, unika sätt bidra till sin framtid, till vårt väldiga lands framtid”.

Under tiden står ungdomar i kö för att registrera sig som valobservatörer hos oppositionens frontfigur Aleksej Navalnyj. Navalnyj tilläts inte ställa upp i valet, har uppmanat till bojkott och kommer nu att sätta in hela sitt gräsrotsmaskineri för att avslöja valfusk. På måndag kallar han ”kanske” ut folk för att demonstrera – till Echo Moskvy säger han att det beror helt och hållet på situationen, vilket är ett sätt att hålla makthavarna nervösa. Något som Navalnyj behärskar till fulländning.

Just i dag känns det visserligen inte så sannolikt att det blir någon revolution efter valet. Men det gjorde det heller inte före dumavalet år 2011, då det grova valfusket satte i gång en omfattande protestvåg mot Putin.
Hur det än blir har Navalnyj en stor fördel i jämförelse med Kreml. Han behöver inte hyra några bussar för att få ut sina supportrar.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Att behålla sin makt Putins enda ideologi

Vladimir Putin kom till makten nästan av en slump. Han var ett oskrivet blad utan någon annan idé än att vara företrädaren Boris Jeltsins motsats. 18 år senare har han utvidgat sitt inflytande över jordklotet, från Ukraina via Syrien till – påstår vissa – amerikanska presidentval. Ändå har Putin fortfarande ingen ideologi, ingen annan plan än att behålla makten.

Mina soldater är beväpnade. Jag har gett dem order att öppna eld om någon tar sig in på området.”

Ungefär så ropade den 37-årige överstelöjtnanten Vladimir Putin, på nästan perfekt tyska, till en arg folkhop som kommit för att storma KGB-högkvarteret i östtyska Dresden. Det var i december 1989 och Berlinmuren hade just fallit.

Demonstranterna drog vidare. Men några beväpnade sovjetiska soldater fanns inte på plats – den unge KGB-officeren hade bluffat. Han tog genast energiskt tag i nästa arbetsuppgift: att bränna tusentals hemliga spiondokument på sitt kontor.

Historien har berättats av Putin själv, som uppenbarligen tycker att den visar på hans mod och handlingskraft, hur han med en listig lögn står upp för den rådande ordningen och förhindrar ett hotande kaos.

Andra skulle kunna tolka episoden på ett mindre smickrande sätt, som en allegori över Putins Ryssland. I det ljuset är Moskvas militära upprustning och ständiga hot bara yta – lyfter man på täcket finns inget mer att försvara än solkig inredning och sjaskiga hemligheter.

Den jämförelsen haltar, för Putin har tillgång till världens största kärnvapenarsenal. Han har också visat – i Ukraina och Syrien – att han inte tvekar att använda Rysslands konventionella styrkor.

Kanske säger dramat i Dresden snarare något annat om den man som leder Ryssland sedan 18 år. Det visar hans benägenhet att improvisera, att reagera på händelser snarare än enligt en ideologi.

Så här skriver journalisten Michail Zygar i en uppmärksammad Putinbok från 2015:
”Det händelseförlopp som jag har lyckats återskapa visar att Putin och hans omgivning aldrig har haft en plan eller uttänkt strategi. Allt har varit taktiska steg, operativa reaktioner på yttre retningar, aldrig med sikte på ett förutbestämt, avlägset mål.”

Vladimir Vladimirovitj Putin föddes 1952 i Leningrad, nuvarande S:t Petersburg, och växte upp under blygsamma förhållanden i en ”-kommunalka”, en lägenhet där flera familjer delar på kök och badrum. Trappuppgången stank och det var råttor överallt.

Lille Volodja föddes sju år efter kriget, som hade lämnat hans far svårt skadad och tagit död på en äldre bror under den långa belägringen av Rysslands andra stad.

I stort sett all information om presidentens tidiga liv kommer från en källa, nämligen ”Putin direkt”, en mycket tillrättalagd intervjubok som kom redan år 2000. Det inkluderar det kuriösa faktum att hans farfar Spiridon Putin arbetade som kock åt såväl Lenin som Stalin.

Den bild Putin ville förmedla som nytillträdd ledare i Kreml var den av en ambitiös ung man som tidigt visste vad han ville, nämligen att bli KGB-agent. Han porträtterar sig också som ”huligan”, ständigt redo att ta till nävarna för minsta provokation.

– Det var sporten som fick mig från gatan, säger Putin om satsningen på den sovjetiska kampsporten sambo och senare judo där han bland annat blev stadsmästare i Leningrad.

– Om jag ska vara ärlig var bakgårdarna ingen bra miljö för en ung kille.

Putin skärpte till sig, studerade juridik, fick sitt drömjobb i KGB och gifte sig med flygvärdinnan Ljudmila.

När muren föll stod han där vid en grind i Dresden, frustrerad över att ingen i Moskva ville svara på hans begäran om förstärkningar.

Vad driver Vladimir Putin? Många brukar fokusera just på erfarenheten från 1989 som avgörande för den världsbild som tio år senare kom att prägla hans ledarskap i Moskva.

Och visst, han har många gånger erkänt att han saknar kalla krigets värld – bland annat med det ofta citerade uttalandet att Sovjetunionens upplösning var ”århundradets största geopolitiska katastrof”. Ett bärande tema under hans år vid makten blev så småningom att delvis upphäva den ”katastrofen”, att åter göra Ryssland till en stormakt som ingen kommer förbi i världspolitiken.

I intervjuboken ”Putin direkt” säger han så här:

”Vi skulle ha undvikit många problem om Sovjetunionen inte hade dragit sig tillbaka så snabbt från Östeuropa.”

Sådana uttalanden framstår om man ser dem i backspegeln nästan som profetior – som om 2010-talets interventioner i Ukraina och inblandning i europeiska och andra länders inre politiska liv stod på Putins dagordning redan vid millennieskiftet.

Men inget tyder på att det var så. Antiamerikanismen, den nya konservatismen, upprustningen, inblandningen i krig utomlands – allt detta har kommit senare, oftast som ”reaktioner på yttre retningar”. Inget tyder heller på att Putin hade någon aning om – eller ens siktade på – den högsta makten förrän strax innan han fick den till skänks.

Den 9 augusti 1999, när president Jeltsin presenterade Putin som sin premiärminister, var han okänd för den breda publiken och dessutom den femte regeringschefen på mindre än ett och ett halvt år. De flesta trodde nog att hans namn snart skulle vara bortglömt.

Några månader senare, på 1900-talets sista dag, meddelade så Jeltsin oväntat att han avgick och lämnade makten till Putin som tillförordnad president. Samtidigt tidigarelades presidentvalet år 2000, vilket gjorde den tillförordnade statschefen i praktiken oslagbar.

I dag kan man konstatera att nyårsrockaden var en sorts statskupp. Putin var den som gick med på att lämna Jeltsin och hans närmaste i fred, att inte gripa och åtala dem för korruption efter maktskiftet. Några sådana löften vägrade andra av epokens stora att ge, som Moskvas borgmästare Jurij Luzjkov och förre premiärministern Jevgenij Primakov.

Jämfört med tidigare regeringschefer under 90-talet hade Putin också en nästan oförskämd tur. I stället för att få skulden för fattigdom, skumma privatiseringar och sänkt livslängd kunde han ägna sig åt något betydligt mer populärt: krig.

Redan under Putins första veckor som premiärminister skakades Moskva och andra ryska städer av husbombningar som dödade hundratals oskyldiga. Dåden skylldes på tjetjener och blev upptakten på ett tio år långt krig i den sydryska delrepubliken, med tiotusentals, kanske över hundra tusen döda.

Det var här Putin grundlade bilden av sig själv som en tuffing, med åkturer i stridsflygplan och besök vid fronten. Med sin virila och sportiga framtoning sågs han samtidigt som en motsats till den försupne och svage Jeltsin, ledaren som många höll ansvarig för alla Rysslands olyckor.

Den machobilden odlar Putin än i dag, med ständiga barbröstade fototillfällen under manliga sysselsättningar som jakt, fiske eller bakom ratten på något potent motorfordon.

Om kriget var grunden för Putins popularitet var ekonomin det som befäste den. Även här hade han tur: oljeprisets uppgång kom precis - lagom till hans makttillträde och de höga priserna höll sig i nästan tio år.

Dessutom – och det är lätt att glömma i dag – var det tidiga 2000-talets Putin en reformator som omgav sig med liberala medarbetare, ”ekonomerna från Petersburg”. Skattesystemet effektiviserades, nya lagar gjorde det möjligt att köpa och sälja mark, och hela den sovjetiska statsskulden betalades av.

Den nye presidenten fick beröm av Bill Clinton och blev kompis med Tony Blair.

För den ryska allmänheten var århundradets första decennium en välkommen lättnad efter 1990-talets kaos och misär. Tillväxten mellan 2000 och 2007 låg på över sju procent i genomsnitt. En välmående medelklass började växa fram.

Samtidigt var det också under dessa år grunden lades för den semiauktoritära stat Ryssland har blivit. En alltmer stingslig Putin slog till mot medierna – som fördes in under Kremls kontroll, mot framfusiga oligarker som Michail Chodorkovskij som helt sonika sattes i fängelse och fick sitt jättelika oljebolag taget i beslag.

Det ryska parlamentet som hade varit en maktfaktor och ett forum för ändlösa debatter förvandlades till en medgörlig hejarklack som sade ja och amen till allt vad Kreml föreslog. Domstolarna sågs allt mindre som oberoende, och så småningom angreps också frivilligorganisationer.

Många bedömare har beskrivit hur dessa attacker från Putins sida ofta grundades i ett slags hämndbegär, i en vilja att ge igen för upplevda förödmjukelser. Precis som när den unge huliganen startade slagsmål på Leningrads bakgårdar.

Så sägs han till exempel ibland ha krossat mediebaronen Vladimir Gusinskij för att han var arg på att han framställdes som ”bortbyting” i det populära tv-programmet ”Dockorna”, eller låtit gripa oljemiljardären Chodorkovskij för att denne uttryckt sig nedlåtande om presidenten i ett smyginspelat samtal.

Hur det än är med sanningshalten i sådana teorier är det tydligt att den vanligtvis iskalle Putin ofta låter betydligt mer känslosam när han kommer in på oförrätter som begåtts mot honom själv eller mot Ryssland.

Det är möjligen på det sättet man ska förstå den fientlighet mot USA och väst som i allt högre grad har blivit en del av Putins budskap, åtminstone psykologiskt sett. Att han först sökte uppskattning från ledare som Clinton, Blair och Bush – men möttes av kritik i stället för beröm och då drog sig tillbaka.

Ett tal i München 2007 brukar ses som en vattendelare för Putin och Ryssland. Han chockade då stora delar av västvärldens elit med en attack på USA, som han anklagade för att ”visa förakt för folkrätten” och för att ”överskrida sina gränser på alla sätt”.

– Det här syns i de ekonomiska, politiska, kulturella och utbildningsmässiga beslut de påtvingar andra nationer. Vem gillar detta? Vem är lycklig över detta?

Tanken att USA och Nato på ett oschyst sätt har utnyttjat Sovjetkollapsen för att flytta fram sina positioner har sedan dess varit ett huvudtema hos Putin och hela den ryska eliten. Före detta Sovjetrepubliker som Georgien och Ukraina har åter setts som delar av Moskvas särskilda intressesfär, där inga förändringar får ske utan Kremls medgivande.

Därigenom har ”färgrevolutionerna” i dessa och andra länder hamnat i fokus för Putin. Delvis för att han till varje pris vill förhindra att något liknande händer i Ryssland, och också för att han har sett USA:s hand bakom upproren.

Parallellt med denna utveckling har Putin också kommit att framstå som något av en konservativ ideolog. ”Traditionella värderingar” och frågor som abort och homosexualitet har seglat upp på dagordningen från ingenstans, inte så lite för att här fanns en chans för Ryssland att framstå som ett alternativ i världspolitiken – inte bara geopolitiskt utan även ideologiskt.

Under några år framstod moralfrågor som centrala både i Ryssland och i omvärldens ögon. Lagen mot ”homopropaganda” fick enorm uppmärksamhet, liksom konstnärskollektivet Pussy Riots ”punkbön” i Kristi Frälsarkatedralen i Moskva.

För Putin, som aldrig tidigare visat något större intresse för religion eller moralfrågor, var det här av allt att döma ett spår han valde av taktiska skäl. Det passade bra – särskilt under en liberal USA-president som Barack Obama – att presentera Ryssland som något helt annat än det dekadenta, övertoleranta väst.

Parallellt med detta kom de stora protesterna mot Putin i Moskva och andra städer vintern 2011–2012, sedan det stått klart att han tänkte återkomma till presidentposten som underhuggaren Dmitrij Medvedev hade fått hålla varm i några år.

Demonstrationerna pågick av och till under ett par år, men dog en långsam död kvävda under enorma polisinsatser. Samma dag som Putin svors in för sin tredje mandatperiod i maj 2012 greps 120 demonstranter i Moskva. Många dömdes till långa fängelsestraff.

Under åren sedan dess har Putin allt mer hamnat i rollen som internationell paria. Men hans popularitet på hemmaplan är fortsatt stark, trots att ekonomin numera inte går bra.

Det har återigen att göra med krig.

När Ukraina 2013 skulle skriva på ett associationsavtal med EU sa Ryssland nej och fick presidenten Viktor Janukovytj att backa. Det i sin tur blev starten för Majdanrevolutionen i Kiev – vilket fick Putin att mitt under vinter-OS i Sotji fatta beslutet att ta över den ukrainska halvön Krim.

En månad senare drog ett uppror i gång i det huvudsakligen rysktalande östra Ukraina. Men ”rebellerna” hade stöd och styrdes av rysk militär även om Moskva förnekade det hårdnackat.

Resultatet är ett utdraget, lågintensivt krig som hittills har dödat över 10 000 människor. Det har också lett till att EU, USA och andra länder har infört omfattande sanktioner mot ryska företag och individer, och att Ryssland i sin tur svarat med motsanktioner.
När jag intervjuade den rysk-amerikanska journalisten Masha Gessen för några år sedan beskrev hon presidenten, som hon nyss hade haft ett oväntat samtal med, som ”totalt okarismatisk, som en byråkrat på mellannivå”.

– Jag hade väntat mig att bli charmerad eller åtminstone berörd. Många som har träffat honom säger att de har blivit det. Om någon personlig kontakt hade uppstått hade jag kunnat fråga om en intervju. Men det blev inget.

Gessen, som nu lever i New York, är i dag en av de röster som hävdar att man i USA och övriga västvärlden överdriver Putins personliga makt och betydelse. Till exempel när det gäller den påstådda påverkan på det amerikanska presidentvalet 2016.

Hon och många andra ryska bedömare – alla Putinkritiker – hävdar att vi bygger upp en fantombild av en allsmäktig härskare med tentakler över hela världen.

Men i själva verket har varken Putin eller hans närmaste någon plan. Som Michail Zygar skriver:

”Visste de ryska ledarna år 2000 vad de ville uppnå efter 15 år vid makten? Nej. Visste de 2014 vad de skulle göra 2015? Nej.”
Vet Putin vad han vill 2018? Vilken är vägen framåt för ”den okarismatiske byråkraten” när han nu står inför sin fjärde och enligt konstitutionen sista mandatperiod?

Det är svårt att se någon väg från det nya kalla krig som han till stor del bär ansvaret för. Att backa bandet och släppa Krim är uteslutet – annekteringen är ju den enskilda åtgärd som bidragit mest till hans folkstöd på senare år. Dessutom skulle det innebära att han erkände en gigantisk lögn.

Har han förmågan att rensa upp bland de korrumperade affärsmän som hindrar Rysslands ekonomiska utveckling? Nej – det handlar ju till stor del om den elit han har att tacka för sin makt.

Det troliga är att åren fram till 2024 starkt kommer att påminna om de sex år som gått – präglade av en Putin som obönhörligt kväver all inhemskt opposition och som har konflikter med omvärlden som sin livsluft.

Att han skulle lämna ifrån sig makten när mandatperioden är över ter sig mindre troligt. Men hur han ska agera då vet han nog inte själv i dag.
Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

"Född: Den 7 oktober 1952 i Leningrad (nuvarande S:t Petersburg). Privat: Till 2014 gift med tidigare flygvärdinnan Ljudmila, med vilken han har döttrarna Maria, 32, och Jekaterina, 31.

Karriär: Utbildad jurist. Officer i säkerhetstjänsten KGB 1975–90. Medarbetare till S:t Petersburgs borgmästare Anatolij Sobtjak 1990–96. I Boris Jeltsins presidentadministration 1996–98. Chef för säkerhetstjänsten FSB 1998–99. Premiärminister 1999.

När Jeltsin avgick den 31 december 1999 blev Putin tillförordnad president. Sedan dess har han valts till posten tre gånger: 2000, 2004 och 2012. Under perioden 2008–2012 var hans handplockade kandidat Dmitrij Medvedev president, medan Putin var premiärminister.

Under Putins första presidentperiod 2000–08 steg Rysslands BNP varje år med mellan 5 och 10 procent. Samtidigt kritiseras han för att ha monterat ned demokratin och infört ett auktoritärt system.

Den senaste sexåriga perioden har framför allt präglats av konflikten med Ukraina, där Putin beordrade annekteringen av Krim och den - militära inblandningen i östra Ukraina som fortfarande pågår. Ryssland har också deltagit i kriget i Syrien på diktatorn al-Assads sida.

Konflikten med västvärlden har intensifierats med sanktioner från USA och EU. Till detta kommer anklagelser om inblandning i USA-valet 2016 och giftattacken mot exspionen Skripal på brittisk mark för ett par veckor sedan som förvärrar relationerna ytterligare.

Men Putins popularitet på hemmaplan består. Inför söndagens val har han stöd av knappt 70 procent, enligt de senaste opinions-mätningarna."

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Johan Schück: Putin visar ingen vilja att minska klyftorna

Analys. I söndagens ryska presidentval är Vladimir Putin ohotad segrare. Sett till ekonomin är Ryssland minst lika ojämlikt som USA. De väldiga klyftor som uppstod vid skiftet från kommunismen har vuxit ytterligare under Putineran.

Den franske ekonomen Thomas Piketty blev ett världsnamn för några år sedan. Han hade då visat hur ojämnt som rikedomen i världens olika länder är fördelad. USA är mest ojämlikt, men även i Europa finns stora skillnader.

Ryssland överträffar dock de flesta när det gäller klyftor i både inkomster och förmögenheter. I en uppsats tillsammans med två andra forskare, Filip Novokmet och Gabriel Zukman, har Piketty satt siffror på den ryska ojämlikheten.

Mycket handlar om superrika oligarker. Rysslands miljardärer, räknat i dollar, har ett ägande som motsvarar närmare en tredjedel av landets nationalinkomst. Det är runt dubbla andelen mot vad miljardärerna äger i USA.

Då gäller det ändå enbart de tillgångar som finns kvar i Ryssland. Av de ryska oligarkernas kapital är en ansenlig del placerad utomlands och syns då inte i siffrorna.

De flesta av dessa väldiga förmögenheter uppkom på 1990-talet, sedan kommunismen hade störtats. Under denna oroliga tid som sedan följde blev det möjligt för gynnade ryska makthavare att köpa loss stora tillgångar för löjligt små summor.

Under Putin, som första gången valdes till president 2000 och sedan stannat vid makten, har ojämlikheten ytterligare ökat.

Den tiondel av ryssarna som har de högsta inkomsterna tar varje år hand om närmare hälften av hela kakan. Det är ungefär som i USA och innebär en mycket skevare fördelning än i övriga Europa.

När det gäller förmögenheter så äger den rikaste hundradelen av ryssarna cirka 40 procent av alla tillgångar. Även detta skiljer sig från övriga Europa, men liknar situationen i USA.

Möjligen bidrar detta till att Putin och Trump ofta hamnar på samma våglängd. Båda tillhör i vart fall gruppen med stora förmögenheter och umgås gärna med de ännu rikare.

De flesta andra ryssar lever på en helt annan nivå, med inkomster långt under genomsnittet för landet. Ändå har Rysslands befolkning fått det ekonomiskt bättre under Putins tid, med undantag för de senaste åren. Inkomstskillnaderna har dock ökat i de flesta ryska regioner. Detta gäller främst i de delar av landet där näringslivet ägs av oligarker, som verkar vara betala bättre när de anser det behövligt.

En djup ekonomisk klyfta råder också mellan Moskva och övriga Ryssland. I åtskilliga regioner lever befolkningen på betydligt lägre standard än i huvudstaden. Många ryssar har skäl att känna sig försummade.

Men någon ändring tycks inte vara i sikte. Putin har visserligen på sitt valprogram att minska fattigdomen. Men han visar ingen vilja att krympa oligarkernas makt eller minska klyftorna mellan Rysslands regioner.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Anna-Lena Laurén: Krisen börjar likna situationen under kalla kriget

Konflikten mellan Storbritannien och Ryssland har nått en nivå som liknar det kalla krigets. I väst är man övertygad om att Rysslands president Vladimir Putin är personligen ansvarig för giftmordsförsöket på en tidigare rysk dubbelagent i Salisbury, i Ryssland om att väst vill få in landet i ett hörn.

Moskva.
Vad tror du om fallet Skripal? undrade en av mina bästa och äldsta väninnor i Moskva.

– Antagligen någon klan inom *organy* som vill hämnas, svarade jag. Organy är ett ryskt samlingsnamn för olika former av säkerhetsstrukturer. Det kan handla om underrättelsetjänsten FSB, arméns underrättelsetjänst GRU eller inrikesministeriets specialstyrkor.

– Kanske. Det kan även vara USA. De kontrollerar ju Storbritannien och de har ett motiv att åstadkomma nya sanktioner mot Ryssland inför valet, säger min väninna.

Hennes tes motsades senare under kvällen av ryska utrikesdepartementets talesperson Marija Zacharova, som förutom Storbritannien, Slovakien, Tjeckien och USA anklagade Sverige för att tillhöra de länder som kan ha spridit giftet. Utrikesminister Margot Wallström dementerade uppgifterna genast.

Den här sortens teorier är vanliga i Ryssland. Också bland högutbildade, beresta och i utgångspunkten liberala personer som uppriktigt vill ha fungerande relationer till väst är det allt fler som tror att västvärlden är ute efter att få in Ryssland i ett hörn. Att man är redo att leta fram ett gammalt sovjettillverkat nervgift och iscensätta en skandal i Storbritannien bara för att Putin ska få nya sanktioner mot sig inför valet.

Allt tyder på att konflikten mellan Storbritannien och Ryssland trappas upp under de närmaste veckorna. Theresa May säger att Rysslands spegelvända svar – att sparka ut 23 brittiska diplomater – inte ändrar på något. Frankrike, Tyskland och Nato backar upp Storbritannien och det är sannolikt att någon form av gemensamma sanktioner tillkommer. Storbritannien går ut med Putins personliga ansvar som ett faktum, vilket tydligt visar hur minimalt förtroendet för dagens ryska statsledning är.

Putin är inte en person som har några problem med vare sig att ljuga eller att genomföra operationer som leder till människors död och lidande. Men han är också en ledare som i allmänhet har ett tydligt mål med den sortens beslut. Han tvekade inte att invadera Krim och därutöver ljuga om de gröna männen medan operationen pågick. Inte heller när det gällde att sända trupper till Syrien och bistå president Bashar al-Assad i fruktansvärda bombkampanjer. I bägge fallen uppfyllde Putin sina mål.

Utöver detta har vi ett antal mindre habila operationer med trollfabriker och försök att påverka val utomlands. Där har Kreml lyckats mindre bra. Men där är det rätt tydligt vad man vill – röra till situationer för att politiska krafter som har gemensamma intressen med Kreml ska stärkas.

Fall som är mindre tydliga är de politiska morden, till exempel på Anna Politkovskaja och Boris Nemtsov. De var inte det minsta fördelaktiga för Putin – och det är inte heller mordet på Aleksandr Litvinenko eller giftmordsförsöket på Skripal och hans dotter.

Kring Politkovskaja- och Nemtsovmordet luktar det Ramzan Kadyrov lång väg. Kring giftmorden i Storbritannien luktar det rysk

underrättelsetjänst och allt vad det innebär av ogenomskinlighet, klankonflikter, hämndlystnad och intriger. I väst betraktar många Putins Ryssland som en maffiastat där Gudfadern sitter på sin tron, med full kontroll över varje underhuggare. Men Putins Ryssland är snarare ett bysantinskt system som helt saknar fungerande institutioner men däremot har mycket starka och ofta självsvåldiga intresse-organisationer, det vill säga klaner. De slåss ofta och har en mycket stark uppfattning om vem som kan utgöra ett hot mot dem.

Dylika personer röjs ur vägen. Det mesta talar för att tsaren inte tillfrågas varje gång, vilket inte betyder att han saknar ansvar. Putin sitter i toppen av detta bysantinska system och därför kan han förstås inte säga att han inte kontrollerar det till hundra procent.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

" Fakta. Nervgiftsattacken
Tonläget mellan London och Moskva har trappats upp rejält under de senaste dagarna – efter att Storbritannien pekat ut Ryssland som ansvarigt för nervgiftsattacken mot den tidigare ryske dubbelagenten Sergej Skripal och hans dotter Julia Skripal.

De båda hittades i början av mars svårt medtagna på en parkbänk i den brittiska staden Salisbury.

Senare meddelade Storbritanniens premiärminister Theresa May att prover från platsen visar spår från ett nervgift av en sort som utvecklades i Sovjetunionen. "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Expert: Nervgiftet kan inte ha kommit från Sverige

Ryssland pekar ut Sverige som ett av de länder som kan vara källan till det nervgift som använts mot en rysk dubbelagent och hans dotter i Storbritannien. Sverige tillbakavisar detta.

Det är i en intervju med den ryska statligt ägda tevekanalen Rossiya-24 som det ryska utrikesdepartementets talesperson Maria Zacharova försöker peka mot andra länder än Ryssland när det gäller det nervgift som använts för att försöka döda den tidigare dubbel-agenten Sergej Skripal och hans dotter Julia.

Zacharova säger att Ryssland aldrig har ”utfört forskning på att utveckla den kemiska substansen med kodnamnet Novitjok”. Alltså det nervgift som brittiska experter säger har använts för att försöka mörda Skripal och hans dotter.

I intervjun räknar hon i stället upp fem länder som hon påstår har ”bedrivit intensiva studier av substanser från Novitjok-projektet” sedan slutet av 1990-talet.

Länderna som Zacharova pekar ut är Storbritannien, Slovakien, Tjeckien, USA och Sverige:

– Den mest sannolika ursprungs-källan för substansen är att den kommer från något av de här länderna. Det är de som borde svara på frågorna, säger Zacharova, enligt den ryska statliga nyhetsbyrån Tass.

Utrikesminister Wallström tillbakavisade de ryska anklagelserna i ett uttalande på Twitter:

”[Sverige] tillbakavisar kraftfullt den oacceptabla och ogrundade anklagelsen från det ryska utrikesdepartementets talesperson att nervgiftet som använts i Salisbury skulle ha kunnat ha sitt ursprung i Sverige. Ryssland borde svara på Storbritanniens frågor i stället.”
I Sverige finns nervgifter endast på Totalförsvarets forskningsinstituts avdelning för CBRN-skydd och säkerhet i Umeå.

Där säger kemvapenexperten Rikard Norlin att han är av samma åsikt som utrikeminister Wallström. Något nervgift kan inte ha försvunnit från Sverige:

– Vi har bra koll på våra substanser och redovisar allt till OPCW, organisationen för förbud mot kemiska vapen, säger Norlin.

Rikard Norlin säger att han inte vet exakt vilket nervgift som har använts mot den tidigare dubbelagenten och hans dotter men påpekar att de kemiska substanser och gifter som finns tillgängliga på FOI i Umeå är de vanligare nervgifter som sarin.

– Jag kan inte tänka mig att det aktuella nervgiftet skulle ha kommit från Sverige.

Också Tjeckien gick ut och tillbakavisade de ryska anklagelserna genom sin utrikesminister.

”Vi protesterar mot dessa påståenden, som inte är bevisade, om var giftet kommer ifrån. Detta är ett standardsätt för att manipulera information genom ett i högsta grad spekulativt meddelande, och som inte kan bevisas, och publicera det via offentliga kanaler.”

Storbritannien, USA och en rad EU-länder har anklagat Ryssland för att ha legat bakom mordförsöket. Ryssland har å sin sida förnekat anklagelserna och hävdar att alla förråd av kemiska vapen förstörts.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

"Fakta. Kemisk krigföring
Totalförsvarets forskningsinstituts avdelning för CBRN-skydd och säkerhet i Umeå tar fram skyddsutrustning, filter och medicinskt skydd mot nervgifter och kemisk krigföring.

CBRN står för kemiska, biologiska, radiologiska eller nukleära vapen. OPCW, organisationen för förbud mot kemiska vapen, är en oberoende organisation baserad i Haag. OPCW samarbetar med FN och fick 2013 Nobels fredspris. "

" Valfusket om möjligt värre än senast

Analys. Det mest iögonfallande med årets ryska presidentval är valfusket, även om det var väntat. Men få hade trott att det skulle vara lika grovt som förra gången 2012. Det blev det. Nu är frågan om Ryssland får se en likadan protestvåg som då.

Dagestan. Två valfunktionärer ställer sig vid urnan och börjar peta ner valsedlar. Springan är smal och det tar tid att få ner många på en gång. En väljare dyker upp för att rösta. Han ombedes vänta.

Ljubertsy utanför Moskva. En valfunktionär tar några valsedlar, ställer sig med ryggen mot övervakningskameran och släpper ner dem i urnan. Därefter fiskar hon upp några nya sedlar från bordet och upprepar proceduren.

Juzjno-Sachalinsk. När de första väljarna dyker upp söndag morgon ser de att det redan ligger valsedlar i de genomskinliga urnorna.
I sibiriska Kljutji uppenbarade sig tidigt på morgonen en stor grupp män i militäruniformer i en vallokal. När fyrtio, femtio personer plötsligt röstar samtidigt brukar det handla om organiserade grupper som skjutsas till vallokalen med buss och inte sällan därefter besöker flera vallokaler samma dag. I Chabarovsk röstade stadens fotbollslag i grupp (och belönades med en meterlång macka), i Jaroslavl skjutsades väljare till vallokalerna i minibussar.

Under hela valdagen strömmade rapporterna in.
Valbevakningsorganisationen Golos lade ut den ena videon efter den andra på hur valfunktionärer, ofta på ett komiskt klumpigt sätt, försöker peta ner så många färdigt ifyllda valsedlar som möjligt genom springan.

Utrymmet är nämligen smalt, gjort för en enda valsedel. Och urnan är genomskinlig, vilket var en reform som infördes sedan dumavalet 2011, då fusket var så grovt att det satte igång en protesvåg mot Putin med demonstrationer som pågick i över ett halvt år.

Statsstyrda Kanal 1 försökte möta rapporterna med att intervjua en valfunktionär som visade upp en röstsedel och sade att det inte går att stoppa in fler än en i gången i urnan. Men videofilmer från övervakningskameror som strömmade in från hela landet visade att det är fullt möjligt.

Det är dock en grannlaga operation att peta in flera sedlar på en gång – det går inte att göra snabbt och därför fastnar fusket så lätt på kamera. Om man inte gör som i Kemerovo och låter ballonger spärra sikten för kameran under valets inledande två timmar. Eller som i Naltjik och Ust-Bolsjeretsk, där valfunktionärerna hade dragit gardiner för kamerorna.

Fifflandet var så uppenbart och så klumpigt att det blev komiskt. Mycket riktigt svämmade ryskspråkiga Twitter och sociala medier snabbt över av muntra kommentarer om vilka geniala makthavare man har.

I fallet Ljubertsy meddelade ryska Centralvalnämnden att två valfunktionärer har blivit avstängda och kommer att dras inför rätta för valfusk. Dessa funktionärer hade främst otur – på vallokaler över hela Ryssland pågick exakt samma sak utan att det blir några rättsliga följder.

Centralvalnämnden fokuserade på att jubla över det – enligt officiella siffror – höga valdeltagandet. Inför valet hade presidentadministrationen enligt den oberoende tidningen RBK:s källor gett guvernörerna order om att valdeltagandet måste vara minst 65 procent, det vill säga på samma nivå som i förra presidentvalet 2012. Under hela dagen visade siffrorna högre valdeltagandet än vid samma tidpunkt under förra presidentvalet.

Enligt ryska experter är det tidigare väljare som drar upp valdeltagandet, eftersom busstransporterna med soldater och statsanställda brukar rösta på förmiddagen. Två timmar förrän de sista vallokalerna skulle stänga i Kaliningrad var valdeltagandet 59,5 procent – en siffra som myndigheterna knappast kommer att nöja sig med.

Nu är frågan: Blir det protester? Oppositionsledaren Aleksej Navalnyj sade till Echo Moskvy innan valet att han ”kanske” kallar ut folk på gatan på måndag. Med tanke på hur grovt, väldokumenterat och utbrett fusket var är Navalnyj pressad att reagera. Mycket talar för att det blir demonstrationer. Frågan hur omfattande och långvariga.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN MÅNDAG 19 MARS 2018

"Navalnyj och Sobtjak i gräl under livesänding

Vladimir Putin kommer att sitta kvar som Rysslands president i sex år till. Den första vallokalsundersökningen ger Putin 73,9 procent av rösterna. Samtidigt hamnade oppositionsledaren Aleksej Navalnyj i ett direktsänt storbråk med presidentkandidaten Ksenija Sobtjak. – Om du tror att vi ska tro på dina lögner är det ett nej, sade Navalnyj under livesändningen.

När vallokalerna öppnade i Moskva klockan 06.00 svensk tid hade presidentvalet redan pågått sedan 21.00 på lördagskvällen i de östligaste delarna av det väldiga landet. Sist ut är Kaliningrad, där vallokalerna stänger 22 timmar senare.

Vallokalsundersökningen ger Putin 73,9 procent av rösterna. Pavel Grudinin var närmast efter med 11,2 procent. En ny mandatperiod kommer att göra honom till den mest långlivade ledaren i Kreml efter diktatorn Josef Stalin, enligt Reuters.

Det finns fem huvudkandidater i valet och om ingen av dem får mer än 50 procent av rösterna i första omgången blir det en avgörande omröstning mellan de två främsta kandidaterna.

Att det skulle bli en andra omgång är dock osannolikt, de fyra senaste valen har en vinnare korats direkt.

Det finns många uppgifter om att valet på olika sätt riggas till Putins fördel. Utländska observatörer har klagat bland annat på att

oppositionen inte får föra ut sitt budskap i statliga medier, eftersom dessa helt domineras av Putin.

Valdeltagande väntas landa mellan 63 och 67 procent. Vid denna tidnings pressläggning med en timme kvar att rösta var valdeltagandet 59,5 procent.

Flera vittnesuppgifter inför valet har talat om hur statligt anställda tvingas gå att rösta. Ett tydligt tecken på det är ryska försvarsministeriet som tidigt på kvällen meddelade att hela 98 procent av personalen och deras familjer ska ha röstat.

På ryska sociala medier har det under valdagen publicerats mängder med videoinspelningar från vallokaler över hela landet som visar olika typer av valfusk. Kamerorna har installerats av ryska valkommissonen som ett led i att få valen att framstå som transparenta. Trots filmer på uppenbara regelbrott avfärdas det ofta av myndigheterna som fejknyheter. Bland annat visar en film hur en kvinna plockar upp valsedlar ur urnan och bär iväg dem till okänd destination.

Under söndagskvällen skulle plötsligt oppositionsledaren Aleksej Navalnyj och presidentkandidaten Ksenija Sobtjak hålla en gemensam presskonferens på Navalnyjs Youtubekanal. Enligt oppositionsledaren var det Sobtjak som tog initiativ till detta, för att hon hade något viktigt att säga.

Sobtjak sade att hon gärna vill träffa Navalnyj och hans stab efter valet för att diskutera ett möjligt samarbete. Hon uttryckte också sitt deltagande för oppositionsledaren för att han stoppats från att kandidera.

Aleksej Navalnyj dömdes till villkorligt fängelse för förskingring, något som gjorde att han blev diskvalificerad i valet – en dom som många anser var avsedd att hindra honom från att utmana Putin. Det blev ett tvärnej från oppositionsledaren till Sobtjaks utsträckta hand.

– Om du tror att jag ska tro på dina lögner så är det ett nej, svarade Navalnyj under livesändningen.

Trots omfattande rapporter om valfusk från distrikt över hela landet har valdagen i Ryssland förflutit lugnt och utan större incidenter.

Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se
Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

DN MÅNDAG 19 MARS 2018

"Väljare lockades med gratis mat och rabattkuponger

Ordern från Vladimir Putins stab var enkel: se till att valdeltagandet blir högt. Allt annat än en högre siffra än förra valet 2012 kan bli pinsamt för presidenten. Och halvvägs på valdagen tydde det mesta på att målet uppnås.

Moskva.
Till vallokal nummer 31 i Baumanskaja-distriktet i Moskva kom människor i en strid ström under förmiddagen.

Runt om i landet kom uppgifter om fusk – om upphittade paket med valsedlar ifyllda för Putin, om valobservatörer som stängts ute och om personer som röstar flera gånger.

– Men härifrån finns inget fusk att rapportera om än så länge, säger Ella Kamenskova som är valobservatör för den liberala kandidaten Ksenija Sobtjak.

Misstänksamheten var på sina håll stor mot utlänningar som intresserar sig för presidentvalet. När DN skulle sända live via Facebook kom en polis och bad oss flytta 20 meter längre bort – trots att våra ackrediteringspapper var i sin ordning.

När jag frågar en äldre dam vem hon har röstat på blir hon arg, kallar oss ”utländska agitatorer” och lovar tillkalla polis. Men de flesta vi talar med utanför vallokalen är vänliga och pratsamma på sedvanligt ryskt vis.

– Jag har röstat på Vladimir Vladimirovitj, precis som vid förra valet, säger pensionären Lutjija Kiseljova som använder presidentens för- och fadersnamn.

– Det finns ingen lika stark ledare som han. Under Putins tid har ekonomin lyft, livet har blivit bättre helt enkelt.

Ingenjören Oleg Travkin avstod från att rösta 2012. Men den här gången blev det ändå en röst på Putin. Han förklarar varför.

– Han får min röst främst i sin egenskap av överbefälhavare. Världsläget har blivit så mycket mer spänt jämfört med för sex år sedan, och vi behöver en ledare som sätter sig i respekt inför omvärlden.

Av helt annan åsikt är författaren Vladimir Tjerkassov-Georgijevskij. Han står utanför lokalen och väntar, men det är inte för att rösta.
– Nej, jag ska till doktorn på vårdcentralen i samma lokal. Det skulle aldrig falla mig in att rösta, särskilt inte på Putin.

– Jag röstade på Jeltsin under 90-talet, och härom året i borgmästarvalet röstade jag på den här … Nemtsov? Nej, jag menar Navalnyj.

Valdeltagandet 2012 var omkring 65 procent. Mitt på söndagen sa centrala valkommissionens ordförande Ella Pamfilova vid en presskonferens att det mesta tydde på ”rekordstort deltagande” i år. Det stämde också med uppgifter från ryska Fjärran Östern där vallokalerna redan hade stängt.

Från hela landet strömmade samtidigt rapporter in om hur lokala tjänstemän agerade för att locka folk att välja. Det var utdelning av gratis mat, uppträdanden, selfie-tävlingar, rabattkuponger till restauranger och till och med juvelerarbutiker.

På sina håll liknade det mer en festival än ett val.

Inget sådant märktes vid vallokal nummer 31 när DN tittade in, om man undantar de röda, vita och blå ballongerna vid entrén. Däremot, berättar observatören Ella Kamenskova, får alla förstagångsväljare biljetter till söndagskvällens stora konsert intill Röda torget, som hålls till minne av övertagandet av Krim för exakt fyra år sedan.

Vid denna konsert, som skulle äga rum efter denna tidnings pressläggning, väntades också Putin själv framträda på scenen och förklara sig som vinnare i valet.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

DN MÅNDAG 19 MARS 2018

”Putin är som Peter den Store – han gör vår framtid ljus”

"Att legitimera Vladimir Putins maktinnehav genom högt valdeltagande var än mer viktigt på Krim, vars erövring framstår som symbolen för Rysslands återvunna storhet. Det centrala för söndagens presidentval i Ryssland var hur många som skulle rösta; en seger för Putin hade ingen betvivlat.

Krim.
Från det ögonblick röstningen inleddes åtta på morgonen och tolv timmar framåt dånade patriotiska slagdängor om att ”Krim tillhör Ryssland för alltid!” vid alla vallokaler runt om på halvön.

När jag under söndagen besökte ett antal vallokaler runt om på Krim såg jag en jämn men gles ström av väljare, vilket ändå tyder på ett ganska högt valdeltagande. I valkrets nr. 564 i krimtatarernas forna huvudstad Bachtjisaraj visade valnämndens ordförande Natalja Marynitj att 985 av de 1 873 röstberättigade hade lagt sina röster, alltså 52 procent, när halva valdagen passerat. Upp emot 1 miljon av 1,4 röstberättigade bedömdes ha röstat när en timme återstod.

Någon feststämning liknande den som präglade folkomröstningen för för fyra år sedan, då en stor majoritet sade ja till att Krim skulle uppgå i Ryska federationen, kunde dock inte märkas.

Först ute att rösta i detta första ryska presidentval i det annekterade ukrainska territoriet var Sergej Aksionov, Krims premiärminister.

Vallokalen, en konstskola i centrala Simferopol, var i övrigt tom, förutom en grupp ryska journalister.

Aksionov lade sin ikryssade valsedel i valurnan och förklarade att ”vi röstar på vår president och på vårt Krim som en del av Ryssland”. Han sade inte vem ”vår president” är eller ska vara, men det förstod ju alla ändå.

Och han manade inför tv-kamerorna alla invånare på halvön att utföra sin medborgerliga rätt och plikt och gå och rösta.

Premiärministerns framtoning är ungefär som en sovjetisk byråkrats, i kostym och vit skjorta, men hans bakgrund är enligt samstämmiga uppgifter mindre polerad: inom den organiserade brottsligheten. På 1990-talet ledde han ett kriminellt maffiagäng.

Ett knep som han och hans kumpaner tog till för att skaffa sig immunitet mot åtal var att ta plats i lokala parlamentariska församlingar.

Polisen inledde ändå en förundersökning, där Aksionov var misstänkt för inblandning i två mord, men det ledde inte till åtal och rättegång. Som politiker hade hans parti Enade Ryssland inte förmått att skrapa ihop mer än 4 procent av rösterna i ett val till Krims parlament.

Men allt vände med den ryska militära ockupationen av Krim den 27 februari 2014. Sedan parlamentets ukrainska vakter avväpnats kallades ett antal ledamöter in för en nattlig extrasession i Krims ”Vita hus”. Bakom låsta dörrar och bevakade av soldater – de beryktade ”gröna små männen” – beväpnade med kalasjnikov och granatgevär röstade de särskilt inbjudna in Aksionov som premiärminister.

Drygt två veckor senare – på dagen för fyra år sedan – var Rysslands annektering av Krim ett faktum.

Det var från första början uppenbart att Aksionov var Putins man, och vid söndagens val kunde han framträda med allt det självförtroende som hans maktposition som Kremls ståthållare i Krim skänker honom. När han gett sig av var det dags för de övriga registrerade väljarna i denna valkrets att rösta. När jag talade med några stod det genast klart att Putin kan defilera i mål som ohotad segrare.

För de som hade minnen av den sovjetiska tiden går mycket i samma stil: då rådde enpartisystem; kommunistpartiet var det enda tillåtna. Men även om det i dag finns ett antal nominella ”oppositions”-kandidater är de inga verkliga alternativ till den sittande makten. Alla vet att valutgången är avgjord.

– Ja, jag valde Putin, det finns inget alternativ, sade byggnads-ingenjören Irina Vasilenko, när hon kom ut från röstlokalen.
– Han är som Peter den Store, och han gör vår framtid ljus. Man bygger nu vägar och broar och ger oss gratis sjukvård, vilket inte hände under de 25 år som vi tillhörde Ukraina.

Vladislav Mandryga, elektriker, hade samma uppfattning.
– Jag röstade förstås för Putin, det tror jag att alla gör. Varför? Jo, men titta på hur länge han har arbetat på att ställa vårt land på benen igen!
Nangis Kasimova var mer dämpad och tittade ned i marken när jag frågade vad hon hade röstat på.

– Det är hemligt! Och jag kan inte säga att jag är optimist. Men å andra sidan, vad har jag för val? Det är ingen idé att vara pessimist.

En grupp väljare som har svårt att se något val är Krims stora ursprungsbefolkning, tatarerna. Efter Rysslands annektering har de – liksom under Sovjettiden – åter utsatts för omfattande förföljelser. Flera av krimtatarernas ledare har drivits i landsflykt.

Krimtatarenas självstyresorgan, Medzjlis, har stämplats som en ”terrorgrupp” av FSB och är förbjuden. Nariman Dzjelal, tidigare vice ordförande i Medzjlis, säger till DN att valet är olagligt eftersom Krim enligt internationell rätt tillhör Ukraina.

– Det gör att man kan ifrågasätta hela det ryska presidentvalets laglighet. Men även om man blundar för det är repressionen så svår att vi har uppmuntrat krimtatarerna att fundera på om de verkligen ska rösta, säger Nariman Dzjelal.

Han kommer själv inte att göra det:
– Det är en demokratisk rättighet att delta, eller inte delta.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

DN MÅNDAG 19 MARS 2018

" Ledare: Sex år till med Putin ett recept för stagnation

Nej, Ryssland bjöd inte på någon rysare. Söndagens val bekräftade vad som varit klart sedan flera år tillbaka: Vladimir Putin sitter kvar som president efter en jordskredsseger.

Det kan tyckas märkligt att Putin ens bryr sig om att ordna val. Allt är riggat till hans fördel, siffror friseras vid behov och alla vet om det. Ändå är skenet viktigt för honom, det ska synas att nationen står bakom den store ledaren. Dagens övning var mer folkomröstning än presidentval.

Alltså har fokus legat på deltagandet. Putin är populär men apatin utbredd, eftersom spänningsfaktorn är noll och ingen tror att Ryssland kommer att förändras. Myndigheterna har satt till alla klutar. Å ena sidan har väljare lockats med lotterier och konserter, å andra sidan har statsanställda hotats med repressalier om de inte gör sin plikt.

Ibland kan magiska extraröster i urnan göra underverk, ibland används andra knep och i en del regioner manipuleras det hämningslöst. Men det får inte bli för uppenbart. Massprotesterna efter fusket i parlamentsvalet 2011 ska aldrig upprepas.

Visst fanns det andra kandidater. Kremltrogna nationalister får alltid vara med, även ett par chanslösa liberaler. Men presidentens sju utmanare var alla godkända av makten. Yttrande- och demonstrationsfriheten är villkorad, oberoende organisationer och dissidenter förföljs. Putin såg tidigt till att skaffa sig tv-monopol. När kommunisten Pavel Grudinin verkade vara på uppgång blev han strax föremål för smutspropaganda.

Den karismatiske oppositionsledaren Alexej Navalnyj portades från valet för att det Putinkontrollerade rättsväsendet dömt honom för

bedrägeri. Han har fått makten att se löjlig ut genom sina avslöjanden av elitens mutkolvar, och hade kunnat få pinsamt många röster. Nu manade han till bojkott av valet och hade tusentals frivilliga observatörer ute för att bevaka myglet. Deras rapporter blir säkert intressanta.

Rysslands ekonomi är rutten. Den är totalt beroende av olje- och gasexporten, och störtdök när världsmarknadspriserna rasade. Läget förvärrades av EU:s och USA:s sanktioner efter den olagliga annekteringen av Krim. Två år av djup kris följde. I dag är en svag tillväxt tillbaka, men glansen från presidentens första två mandatperioder är definitivt borta.

Putin brukar lova modernisering utan att det blir något av. Ekonomiska reformer intresserar honom inte. Investeringarna uteblir, i infrastruktur, utbildning och hälsa. Pensionsåldern höjs inte av rädsla för missnöje. Korruptionen och bristen på rättssamhälle innebär ett väldigt slöseri med resurser. En ineffektiv stat dominerar ägandet och kväver entreprenörerna.

Stora belopp har gått till militär upprustning. Putins utländska äventyr, från överfallet på Ukraina till bombningarna i Syrien, har också ökat hans opinionsstöd. Ryssland är knappast en stormakt annat än när det gäller kärnvapen, men inget som går att ignorera. Samtidigt drivs en lömsk kampanj för att sabotera västvärldens demokratier, från inblandningen i det amerikanska valet till trollfabrikernas underblåsande av lögner och rykten. Mordförsöken på en rysk exspion och hans dotter i England gav ännu en dimension till verksamheten.

Efter 18 år med Putin väntar sex till. Han har installerat unga teknokrater på centrala poster i staten, men tycks inte ha en plan för vad de ska uträtta. Någon efterträdare är inte synlig, men kanske räknar presidenten ändå med att fortsätta hålla i trådarna. Den stora frågan är vad som händer med Ryssland när han en dag lämnar scenen.
DN 19/3 2018 "

Ukraina

RYSSLAND
BELARUS
UKRAINA
Kiev
PO-
LEN
MOLDAVIEN
RUMÄNIEN
Svarta havet
30 mil

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Hultqvist lovar sända FN-trupp till Ukraina

Kiev. Sverige ska verka för att FN sänder fredsstyrka till Ukraina och kan också delta i en sådan trupp. Också det svenska stödet till det ukrainska försvaret ska stärkas. Det lovar försvarsminister Peter Hultqvist (S) på besök i Kiev där han på måndagen mötte Ukrainas försvarsminister och president.

Nu i mars är det fyra år sedan konflikten mellan Ryssland och Ukraina startade – ett långintensivt krig som hittills krävt 10 000 människoliv och drivit 1,5 miljoner ukrainare på flykt.

När försvarsminister Peter Hultqvist anlände till ett snöigt Kiev möttes han av hederskompani, musikkår, nationalsånger och hälsningsord. Men första punkten på mötet med försvarsminister Stepan Poltorak var en genomgång av det militära läget vid fronten.

Konfrontationslinjen är 400 kilometer lång. I östra Ukraina pågår ett lågintensivt skyttegravskrig med 30 000 ukrainska soldater insatta på regeringssidan. På rebellsidan finns ungefär samma numerär – men understödda av reguljära ryska förband och ledda av ryska officerare som står i förbindelse med ryska åttonde armén inne i Ryssland.

Dagligen utbryter artilleridueller mellan styrkor i de rebellkontrollerade områdena och den ukrainska armén. I stort sett varje dygn såras eller stupar ukrainska soldater. Hur många rebeller, ryska soldater och civila som drabbas av striderna är oklart.
– Vi har redan från första början tydliggjort att det här är en oacceptabel situation där man från rysk sida bryter mot internationell lag och rätt. Den här resan är en del i en långsiktig ambition att stärka relationen och sända en signal om solidaritet med Ukraina, säger försvarsminister Peter Hultqvist till DN.

Fronten i öster är en blandning av skyttegravar som påminner om första världskrigets ställningskrig och moderna drönare på bägge sidor som spanar så att en hotande fiender snabbt kan bekämpas. Här finns även 400 observatörer från Europeiska säkerhetsorganisationen OSSE. Ett team från dem stoppades och hotades av rebeller under måndagen. Ukrainas försvarsminister Stepan Poltorak har de senaste månaderna sagt att han vill ha en starkare internationell närvaro genom FN. Han vill att Sverige och Finland ska delta i en sådan fredsbevarande FN-styrka i Ukraina.

– Vi var överens på alla punkter vi tog upp, sade Stepan Poltorak efter mötet med Peter Hultqvist.

– Vi stöder försöken att få till stånd en FN-styrka och kommer att verka för det. Om det kan bli ett beslut i FN:s säkerhetsråd om en insats i Ukraina så är det naturligt för Sverige att överväga om vi kan delta, sade den svenske försvarsministern.

Men han gjorde också klart att Sverige ställer villkor.

– Det måste bli en rättvis styrka enligt internationella regler. Vi vill inte ha några frusna konflikter här, utan ska nå långsiktig fred och stabilitet. Detta är mycket svårt och komplicerat att åstadkomma, sade Peter Hultqvist.
Men frågan är hur realistiskt det är att Ryssland i FN:s säkerhetsråd skulle gå med på en sådan FN-styrka. Om det blir en styrka vill man från rysk sida ha ett mycket begränsat mandat.

– Ja, det är stora motsättningar och det är komplicerat. Men vi tycker ändå att det är en i grunden positiv signal att den här processen överhuvudtaget pågår, svarar Peter Hultqvist som också samtalade med president Petro Poroshenko.

– Det var ett mycket bra och öppet möte om de utmärkta relationerna mellan Sverige och Ukraina. VI talade om det konsekventa stöd vi från Sverige haft för Ukraina, vår gemensamma syn på folkrätten och möjligheterna att åstadkomma en FN-mission, berättar Peter Hultqvist. Sverige stöder i dag Ukraina genom utbildning i försvarsmedicin och ammunitionsröjning. Men nu ska det svenska stödet till Ukraina effektiviseras genom att Sverige blir delaktigt i Operation Unifier. Det är en utbildningsinsats som leds av Kanada med 200 militärer. Men Sverige ska inte att bidra med stridsutbildning.

– Vi kan bidra med en svensk profil och svenska erfarenhet när det gäller olika delar av soldatutbildning. Det handlar också om att ansluta oss till en struktur som redan existerar. Det leder till ett stöd som är snabbare, mer kostnadseffektivt och motsvarar de behov som Ukraina har, förklarar Peter Hultqvist.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Ukrainas försvar
Ukraina har en befolkning på 44 miljoner. Försvarsmaktens numerär 204 000 militärer. Värnpliktiga reserver uppgår 900 000 man.
På grund av bristande finansiering var styrkorna i dåligt skick 2014. Huvuddelen av materielen är äldre sovjetisk utrustning. Det finns 300 000 veteraner från striderna som pågått sedan 2014. Numera är det anställda soldater som tjänstgör vid fronten.

Försvarsminister Stepan Poltorak är armégeneral och har varit försvarsminister sedan 2014 och besökte Sverige hösten 2016. Sveriges militära stöd till Ukraina är helt och hållet inriktat icke-stridande funktioner."

Georgien

RYSSLAND
Abchazien
Sydossetien
Svarta havet
GEORGIEN
Tbilisi
ARMENIEN
TURKIET
10 mil

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Ministern vid gränsen där konflikten växer

Det har gått nästan tio år sedan kriget mellan Georgien och Ryssland. Men fortfarande är en femtedel av Georgien ockuperat av ryssarna – en frusen konflikt där ett mystiskt dödsfall nu höjer temperaturen. Förra veckan åkte försvarsminister Peter Hultqvist (S) till konfrontationslinjen där 19 svenskar tjänstgör under EU-flagg.

Georgiens krig med Ryssland bröt ut i augusti 2008 och varade i fem dagar. Numera är konflikten nästan bortglömd – men den är långt ifrån över. Det framgår under försvarsministerns besök vid gränsen till Sydossetien, en av de två republikerna som brutit sig ur Georgien. Det är det första besöket av en svensk försvarsminister i Georgien någonsin – och DN fick en exklusiv möjlighet att följa med.

Färden till gränsen startar i Georgiens huvudstad Tblisi, där moderna lyxhotell för de allt fler turisterna har vuxit upp intill slitna bostadshus från Sovjettiden.

Det spirande välståndet märks i trafikköerna med moderna personbilar. På landsbygden blir trängseln av annat slag när kortegen med försvarsminister Peter Hultqvist (S) tvingas bromsa för trippande åsnor och råmande kor på vägbanan. Strax före gränsen blir det stopp: byte av fordon. Här tar EUMM, European Union Monitoring Mission, över värdskapet. Det är EU:s observatörsstyrka för Georgien med 200 internationella deltagare, just nu 19 svenskar.
Situationen påminner om kriget i Jugoslavien på 1990-talet: bergsterräng, observatörer i ljusblå västar, nedgrävda bunkrar och personal i uniform på bägge sidor om gränslinjerna. Stämningen vid gränsen är nervös och spänningen har höjts de senaste veckorna.

– Detta är en konflikt som inte uppmärksammats lika mycket internationellt som den i Ukraina. Det beror på att stabiliseringen här lyckats till viss del. Vi har inte väpnade strider. Men det finns en risk för ökad spänning. Därför är vi här för att dämpa den, förklarar Erik Høeg som är dansk diplomat och chef för EUMM.

Ryska trupper skulle enligt eldupphöravtalet från augusti 2008 lämna Georgien. Men vi ser hur Ryssland byggt en stor bas för 100 beväpnade gränsvakter ur den ryska säkerhetstjänsten FSB. Nitton sådana gränsförläggningar har uppförts i Sydossetien. Där har Rysslands reguljära armé dessutom en bas för 4 000 modernt utrustade soldater – endast några mil från Tblisi.

Nyligen har det fåtal skolor i Sydossetien, där undervisningen bedrivs på georgiska, fått direktiv att gå över till ryska, med start i de lägsta årskurserna.

– Det som sker är en är en ökad säkerhetsmässig, ökad social integration och nu också en ökad russifiering av utbildningssystemet, konstaterar Erik Høeg.

EU och det internationella samfundet erkänner inte Sydossetien och Abchazien. De bägge utbrytarrepublikerna hindrar i sin tur tillträde för EUMM:s personal.

Bron över floden spärras vid den bortre änden av med taggtråd där en grön skylt markerar var Sydossetien satt upp gränsen. Ortsbor på denna sida, den georgiska, som vill fortsätta att fiska eller bada i floden grips av de ryska vakterna, straffas med höga böter och vid den tredje överträdelsen med fängelse.

Här i Odzisi finns den enda gränsövergången till Sydossetien från områden som kontrolleras av regeringen i Tblisi. Georgien erkänner inte gränsen och har ingen vaktkur, medan Sydossetiens byggnad med

stängsel, taggtråd och olika övervakningssystem påminner om en checkpoint vid Berlinmuren. Vi fotograferar den på avstånd samtidigt som en rysk gränssoldat med pälsmössa kliver fram till gränsbommen och i gengäld fotograferar oss.

– Det är en intressant upplevelse att komma till en sådan här plats för att se den med egna ögon: Ryssland har arrangerat nitton olika baser runt en sorts gränslinje för att få det att framstå som en egen nation med flagga och annat. Det är väldigt viktigt att EU-missionen finns här och vi kommer att fortsätta med vårt deltagande, säger Peter Hultqvist. Normalt passerar 300–400 georgier varje dag gränsövergången. De är internflyktingar från 2008 som har specialtillstånd för att hälsa på släktingar eller bedriva handel i mindre skala.

Men i dag är övergången helt öde – ingen vill passera ut eller in. Orsaken är ett kontroversiellt dödsfall för två veckor sedan.

Den 22 februari klockan 07.30 passerade den georgiske frukt- och grönsakshandlaren Archil Tatunaskhvili här, på väg in i Sydossetien. Där inne greps han av myndigheterna och avled, enligt dem av en hjärtinfarkt. Men kroppen har inte återlämnats och de två andra georgier som reste in och greps samtidigt med Tatunaskhvili tillåts inte lämna Sydossetien.

Vilda rykten sprids på bägge sidor om gränsen. Många i Georgien vägrar tro att den 32-årige Tatunaskhvili, som deltog som soldat i kriget 2008 och tjänstgjort i Irak och Afghanistan, skulle ha dött av hjärtinfarkt. Och vid gränsövergången har trafiken upphört på grund av dödsfallet.

– Det är en mycket, mycket allvarlig konsekvens. Många som normalt skulle korsa gränslinjen varje dag är rädda. Vi har historiskt inte haft så få passager. Det är en konflikt med stigande spänning och det är bekymmersamt för lokalbefolkningen, säger Erik Høeg som tillägger:

– Både i Tblisi och i resten av Georgien är det stor uppståndelse kring frågan. Det skapar spänningar och retoriken är rätt så dramatisk. Vi har uppmanat Sydossetien att lämna tillbaka liket till familjen snarast möjligt så att spänningarna kan minska.

Archil Tatunaskhvilis död har också berört Peter Hultqvist.
– Det som har hänt i Georgien är i strid mot internationell lag och rätt. Det är viktigt att komma ihåg det. Vi har de senaste veckorna sett hur den georgiske medborgaren dödades och det är ett oerhört spänt läge. Jag har framfört våra kondoleanser till presidenten, premiärministern och försvarsministern, säger han.

Tidigare under sitt besök förvånade Peter Hultqvist sina värdar genom sin önskan att tala till georgiska soldater på en bas, något som inte skett vid tidigare ministerbesök. ”Mycket intressant”, tyckte en av soldaterna. I ett anförande i Tblisi slog försvarsministern fast att den aggressiva ryska regimens agerande i Ukraina och Georgien är den största utmaningen mot den europeiska säkerhetsordningen och varje stats rätt att fatta sina egna beslut.

– Peters besök är mycket viktigt, säger Georgiens försvarsminister Levan Izoria vars första utlandsresor på posten gick till Finland och Sverige.

Georgien har i likhet med Sverige nyligen återinfört värnplikten. Levan Izora har läst den svenska försvarsberedningens förslag om ett modernt totalförsvar för krig. Och Hultqvists besked här att Sverige ska delta i nästa års Nato-Georgien-övning välkomnas av Levan Izora som säger:

– Vi står inför samma hot, från Ryssland. Det är vår skyldighet att diskutera gemensamma sätt att möta det hotet. Konceptet om ett totalförsvar är ett av ämnena Det gäller att vara stark nog att undgå en attack. Små nationer har inga ambitioner att bli militariserade, utan vi vill endast kunna försvara oss.

På planet hem mot Sverige svarar Peter Hultqvist på varför det är så viktigt att besöka Georgien:

– Små nationer måste i den här oroliga tiden, där folkrätten ifrågasätts, hålla ihop.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se "

"**Bakgrund.**
Georgien har 3,7 miljoner invånare, i utbrytarepublikerna Abchazien 240 000 och i Sydossetien 75 000.

Det rysk-georgiska kriget i augusti 2008 inleddes med ett georgiskt anfall mot Tschinvali, huvudstad i Sydossetien. Ryssland gick in i kriget på separatisternas sida och anföll mål längre in i Georgien. Efter fem dagars strid blev det vapenvila. Ryssland och ett fåtal länder erkände Sydossetien och Abchazien som självständiga stater. Men en överväldigande majoritet av världens länder anser att de är ockuperade delar av Georgien. "

Saudiarabien

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

"Lyxhotellet blev fängelse för kronprinsens fiender

Saudiarabiens kronprins Muhammad bin Salman spärrade in över 300 rika och mäktiga rivaler på hotell Ritz-Carlton i Riyadh, där de pressades på pengar. Nu har fångarna släppts och hotellet åter öppnat för gäster. DN:s medarbetare besökte det femstjärniga hotellet som numera är världskänt som lyxfängelse.

Utifrån ser hotell Ritz-Carlton i Riyadh ut som en blandning av ett medeltida ökenfort och slottet i Versailles: på en gång gåtfullt tillslutet och bländande praktfullt.

Hotellet ligger strategiskt i den saudiska huvudstaden, granne med de välbevakade diplomatkvarteren och inom räckhåll för citykärnan med dess futuristiska skyskrapor.

Invändigt är det praktfullt som sig bör när de billigaste rummen kostar närmare 4 000 kronor natten. Lobbyn påminner om Blå hallen, huvudsalen i Stockholms stadshus, men med extra allt: springbrunnar i marmor, soffgrupper i mjukt krämigt läder och bronsstatyer av stegrande arabhingstar i nära nog naturlig storlek.

Inte för inte återfinns Ritz-Carlton i Riyadh högt upp på resesajternas listor över världens förnämsta lyxhotell.

Portieren är opersonligt vänlig och om han har synpunkter på vår fältmässiga reporterklädsel döljer han det åtminstone väl.

Men det är inte ståten och servicekänslan som plötsligt gjort stället världsbekant. Nej, i det globala medvetandet är Ritz-Carlton numera känt som det femstjärniga fängelse där Saudiarabiens starke man Muhammad bin Salman plötsligt lät spärra in sina förmögna fiender och pressa dem på pengar.

Historien börjar för drygt fyra månader sedan, den 4 november 2017, en lördag. Normalt en dag då Ritz-Carlton fylls med helggäster och familjer som äter brunch i den stora bankettsalen.

Men denna dag välkomnades inga besökare och ingen mat serverades. Hotellets ledning fick instruktioner från det styrande kungahuset: checka ut alla gäster och gör i ordning rummen.

Den lika brådskande som oväntade befallningen skulle snart få sin förklaring.

När mörkret föll över Riyadh körde en ändlös kolonn av limousiner in genom hotellets pampiga och välbevakade portal, där bommar, grindar och höj- och sänkbara hinder hejdar ovälkomna besökare.

I fordonen satt gräddan av Saudiarabiens kungligheter och närings-livstoppar, inbjudna till Ritz-Carlton av kronprins Muhammad bin Salmans kansli. Men i stället för en audiens hos prinsen möttes de prominenta gästerna av beväpnade säkerhetsmän som konfiskerade deras mobiltelefoner och eskorterade dem till var sitt rum i det ståtliga hotellet.

Chocken över det bryska välkomnandet var bara början. Tämligen omgående blev de ofrivilliga gästerna konfronterade av den nybildade statliga antikorruptionsbyrån som agerade på uppdrag av kronprins Muhammad bin Salman och Saudiarabiens justitieminister shejk Saud al-Mujeb. Byråns representanter redogjorde för räkenskaper, kontoutdrag och annan finansiell information som sades leda i bevis att prinsarna, ministrarna och miljardärerna var skyldiga den saudiska staten pengar. Stora pengar.

Sviterna var låsta från utsidan och hotellet omringat. Villkoret för en frigivning var att släppa ifrån sig tillgångar i form av pengar och/eller egendom.

Nyheten om tillslaget mot Saudiarabiens rika och mäktiga spred sig snabbt. Lyxfängelset på Ritz-Carlton blev ett globalt samtalsämne. Den totala omfattningen på tillslaget blev känd efter hand. Sammanlagt 381 personer spärrades in på hotellet. Bland fångarna återfanns flera av världens rikaste män. Exempelvis kronprinsens kusin Alwaleed bin Talal, vars personliga förmögenhet uppskattas till 140 miljarder kronor och som via sitt investmentbolag Kingdom Holding Company är storägare i bland annat Citigroup och Twitter.

Men också personer nära den politiska makten i kungadömet, som prins Miteb bin Abdullah, son till den förre kungen Abdullah och tidigare befälhavare för hovets nationalgarde.

De korruptionsmisstänktas konton spärrades och de fick skriva på förbindelser om utbetalningar.
Omständigheterna kring förhören är oklara. Justitieminister al-Mujeb har sagt att utredningarna är sekretessbelagda, ”för att garantera undersökningarnas oberoende och säkra att de anklagades höga positioner inte undantar dem från rättvisan”.

En avmagrad Alwaleed bin Talal framträdde i tv i slutet av januari i år, sittande i den presidentsvit som varit hans husarrest i nästan tre månaders tid. Nu skulle finansmagnaten friges. Enligt honom var gripandet ”ett missförstånd”.

– Det finns inga anklagelser mot mig, sade bin Talal, som underströk att han behandlats väl.

Men det har också förekommit uppgifter om tortyr. Enligt den brittiskbaserade arabiska tidningen al-Quds al-Arabi ska en av de gripna, generalen Ali Alqahtani, ha torteras till döds efter att ha utsatts för upprepade elchocker. Uppgifterna har inte gått att få verifierade.

De flesta, men inte alla av fångarna på Ritz-Carlton har nu frigivits. Fortfarande sitter 56 personer fängslade på annat håll och riskerar att ställas inför rätta. Bland dem finns den saudisk-etiopiske oljemagnaten Muhammad al-Amoudi som är en av de största utländska investerarna i Sverige. al-Amoudi äger bland annat oljebolaget Preem och byggkoncernen Midroc. Representanter för al-Amoudis svenska verksamheter uppger att han varit i kontakt med sin familj och mår bra, men det finns inga uppgifter om exakt var han befinner sig.

Ritz-Carlton öppnade åter för gäster den 11 februari. När DN checkade in på hotellet för drygt två veckor sedan var det ”business as ususal” – men samtidigt mycket hysch-hysch. Ingen av de anställda ville vittna om vad som förevarit.

– Jag har egentligen inget att säga, sir. Vi tog hand om våra gäster då och vi tar hand om våra gäster nu, säger den filippinske hotellpiccolon som hjälper mig med resväskan till rummet.

Hans reserverade leende och avmätta hållning säger mer än ord: Ritz-Carltons dagar som lyxfängelse är inget han vill eller kan berätta vidare om.

Vad har då kronprins Muhammad bin Salman uppnått med sin famösa razzia? Jo, framför allt har han kopplat ett stadigt grepp om makten i kungadömet.

På och kring alla officiella byggnader i Saudiarabien sitter bilder på den 32-årige kronprinsen och hans far, kung Salman bin Abdulaziz. Men ingen behöver längre tveka om vem av de två som bestämmer. Gamle kung Salman – han fyller 83 i år och sägs lida av åldersdemens – har reducerats till att utföra ceremoniella uppgifter. Det är sonen som sitter i förarsätet.

Själv förklarar Muhammad bin Salman, eller ”MBS” som han brukar kallas, det spektakulära tillslaget med att det behövdes chockterapi mot den grasserande korruptionen i Saudiarabien. I en intervju med Washington Post i förra veckan sade bin Salman:

– Vi behövde ta till en chockbehandling för att utrota korruptionens cancer, sade kronprinsen, som konstaterade att razzian inbringat närmare 107 miljarder dollar (motsvarande 880 miljarder kronor) till den saudiska statskassan.

Det är ett välbehövligt tillskott. Efter flera år med låga oljepriser har Saudiarabiens budgetunderskott stadigt ökat. Förra året var underskottet drygt 500 miljarder kronor, och det väntas växa ytterligare under 2018. Samtidigt behövs gigantiska investeringar. Enligt kronprinsens uttalade mål, sammanfattat i framtidsplanen Vision 2030,

ska Saudiarabien gå från en ensidig oljeekonomi till en mer flexibel och varierad samhällsstruktur.

En sak tycks i alla fall vara säker: den omilda korruptionsräden har stärkt kronprinsens popularitet hos ”vanligt folk” i Saudiarabien.
– Det är många saudier som uppskattar att de rika och mäktiga för en gångs skull inte särbehandlas, säger en västerlänning i Riyadh med goda kontakter i det saudiska samhällslivet.

Men i omvärlden går åsikterna om ”MBS” drastiska aktion starkt isär. Många saudikännare och människorättsförespråkare är kritiska och pekar på maktfullkomligheten och rättsosäkerheten. En ofta framförd uppfattning är att kronprinsen i första hand varit ute efter att stärka sin egen makt och eliminera eventuella utmanare.

Andra, som USA:s president Donald Trump och Storbritanniens utrikesminister Boris Johnson, har ställt sig bakom Muhammad bin Salman. Kronprinsen kan räkna med ett varmt mottagande när han denna vecka besöker London och senare Washington. Att ”MBS” är en garant för miljardstinna kontrakt till amerikanska och brittiska vapentillverkare är sannolikt ingen nackdel i sammanhanget.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se"

"Fakta. Kronprinsens makt
Saudiarabien är en absolut monarki där all makt utgår från kungen. Det pågår en omdaning av Saudiarabiens kungahus som inleddes den 23 januari 2015, då den 90-årige kung Abdullah avled. Abdullah efterträddes av sin elva år yngre halvbror Salman.

Salman har avsagt sig en rad maktbefogenheter till förmån för sin 32-årige son Muhammad bin Salman, ”MBS” kallad. Redan i januari 2015 utnämndes han till försvarsminister och några månader senare inledde han kriget i Jemen som fortfarande pågår med Saudiarabien som en av huvudaktörerna.

Muhammad bin Salman är numera också ansvarig för ett omfattande moderniseringsprogram, Vision 2030, som ska styra Saudiarabien bort från landets nästan totala oljeberoende.

Forbes stryker saudiska miljardärer från listan
Efter att saudiska kronprinsen pressat av sina rika rivaler miljardbelopp kan inte affärstidningen Forbes avgöra vem som egentligen sitter på vilka tillgångar.

På listan för 2017 fanns tio miljardärer från Saudiarabien med på listan över världens miljardärer som affärstidningen Forbes sammanställer. Men de har alla blivit strukna eftersom Forbes inte kan verifiera hur många miljarder dollar de numera äger.

”Det finns tusen och en historier om exakt vad som hände, vilket gör det omöjligt att veta definitivt vem som gav hur mycket till någon och när”, skriver Forbes.
DN "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

"Vänstersväng Demokraternas svar på Trump

Kalifornien har blivit det starkaste fästet för motkraften till Donald Trump. Här stakar Demokraterna ut vägen för partiets - nationella framtid – och riktningen pekar kraftig åt vänster. DN var med på partikonventet i helgen och fick en glimt av agendan inför höstens kongressval och presidentvalet 2020.

San Diego.
Oavsett vad Donald Trump gör i Washington kan vi räkna med att Kalifornien går åt rakt motsatt håll. Entusiastiska krav på allmän sjukvård, skydd för papperslösa, ett helhjärtat stöd för den feministiska metoo-kampanjen och en frustande, högljudd avsky mot president Trump var de huvudsakliga ingredienserna när Demokraterna i Kalifornien samlades för sitt årliga partikonvent i San Diego i helgen.

Det brukar sägas att det som händer i Kalifornien förr eller senare händer i resten av USA. Om det gäller Demokraterna som parti så kan vi förvänta oss en rejäl sväng åt vänster under det kommande året. Det kan få konsekvenser inte bara för det viktiga kongressvalet i höst, utan även för presidentvalet 2020.

– Det är dags att vi flyttar USA:s politiska huvudstad till Kalifornien, säger demokraten Kevin De León till DN i San Diego.

Kevin De León är Demokraternas talman i Kaliforniens delstatssenat och en stigande stjärna i partiet. Det är inte så att han vill flytta Vita huset till västkusten, men han försöker se till att Kalifornien blir en

lika viktig politisk kraft i USA som den federala regeringen i Washington. Demokraterna i Kalifornien verkar vara på god väg dit. Inför konventet varnade många demokrater för en upprepning av det kaos som präglade förra årets sammankomst för Demokraterna i Kalifornien, ett bråk som speglade partiets inbördeskrig under primärvalet 2016 mellan Bernie Sanders och Hillary Clinton. Men liknande konflikter uteblev till stor del den här helgen.

– Vi är mindre splittrade nu. Vi har enats i ett gemensamt motstånd mot den mest främlingsfientliga och korrupta presidenten under vår livstid, säger De León.

Trump har varit viktig som enande faktor för Demokraterna här, men det är anmärkningsvärt att Demokraterna inte har gjort några försök att närma sig honom politiskt. Den nationalistiska högerpopulismens politiska framsteg verkar få vänsterliberala och progressiva partier att reagera på vitt skilda sätt världen över. I vissa länder väljer de att anpassa sig efter högerpopulisternas budskap och politiska krav, men i USA har Demokraterna valt den motsatta linjen. Sedan Trump blev president har partiet gått längre till vänster, vilket märks allra tydligast i Kalifornien.

I amerikansk politik tenderar presidenten att få all uppmärksamhet, men det pågår ofta flera olika politiska berättelser samtidigt här. Kalifornien har blivit en mäktig motkraft till Trump. Det är ingen liten sak med tanke på att det är USA:s största delstat, med världens sjätte största ekonomi.

Här bor drygt 40 miljoner invånare och Kalifornien är hemvist för såväl världens viktigaste nav för teknikindustrin, i Silicon Valley, som för underhållningsindustrin i Los Angeles. Delstaten har dessutom USA:s i särklass största jordbruk. Det Demokraterna gör i Kalifornien skickar därmed svallvågor över hela USA och vidare ut i världen.

Om inbördeskriget mellan vänsterpopulister och pragmatiska mitten-politiker tycks ha avtagit i Demokraterna så beror det till stor del på att partiets vänsterflank nu får sätta dagordningen. Många av huvudtalarna i San Diego flörtade retoriskt med Bernie Sanders ekonomiska populism. Det märktes inte minst i partiplattformen, där de för första gången tog bort en rad om att partiet ”stöder kapitalismen”.

– Det var mest en gest för att tillfredsställa Bernie Sanders-falangen av partiet, säger en av delegaterna som var med och formulerade den nya plattformen.

Men Demokraternas vänstersväng här kan sätta en tydlig prägel på partiets nationella strategi inför höstens kongressval. Demokraterna utmanar 14 republikanska säten i delstaten och resultaten i denna strid lär avgöra om partiet vinner tillbaka majoriteten i kongressen, där det totalt behöver 23 platser. Det får i sin tur stora konsekvenser för Trumps framtid som president, när det gäller allt från att stoppa hans kontroversiella reformer och juridiska tillsättningar, till möjligheten att ställa honom inför riksrätt.

I intervjuer med delegater och aktivister på konventet i San Diego blir det tydligt att Trump fungerat som en enande kraft för Demokraterna. De djupa såren i partiet efter valet 2016 har i viss mån börjat läka, eftersom de olika falangerna av partiet insett att den amerikanska demokratin står inför en existentiell kris under Trump. Men ett annat skäl till att Demokraternas vänsterflank har fått så mycket mer inflytande är att den lyckats mobilisera sig och organisera sig på ett sätt som misslyckades under Barack Obamas tid som president.

Politisk aktivism i USA sker ofta utanför de traditionella partistrukturerna, vilket främst har gynnat Republikanerna i de senaste kongressvalen. Republikanerna får omfattande stöd från organisationer som den kristna högern och vapenlobbyn NRA, samtidigt som Demokraternas motsvarande organisationer försvagats drastiskt de senaste åren, i synnerhet när det gäller fackförbunden.

Att döma av konventet i San Diego verkar det som om den balansen nu är på väg att återställas. En rad nya organisationer till vänster, som Indivisible, Swing Left och Code Blue, har lyckats lösa Demokraternas problem med att bibehålla politisk energi och mobilisera väljare även utanför presidentvalen. Dessutom har ett dussintal nya uppstartsföretag i Silicon Valley bildats det senaste året, just för att hjälpa Demokraterna digitalt. Partiets organisatoriska infrastruktur har fått en rejäl förstärkning och det förklarar vänsterflankens inflytande.

Partiets feministiska aktivister stod för det högsta energiläget i San Diego. I publikhaven viftade unga kvinnor med skyltar med texten ”#metoo” och ”Time’s up”, en ny kampanj för att motarbeta sexuella trakasserier.

Nancy Pelosi, Demokraternas ledare i representanthuset, syntes på affischer där hon spänner musklerna och poserar som den fiktiva feministhjälten Rosie the Riveter. Samtidigt blev det tydligt hur Demokraternas olika intressegrupper samarbetar och lyfter varandra. Här talade fackförbunden om vikten av att stoppa sexuella trakasserier mot kvinnor som arbetar nattskift. Feministiska organisationer talade om att skydda papperslösa och klimatorganisationerna om att stärka arbetsskyddet och höja lönerna.

Nancy Pelosi höll ett tal där hon framförde en önskelista för progressiva vänsterdemokrater, men hon fokuserade framför allt på ekonomisk rättvisa.

– Trump talar om att hjälpa medelklassen, men hans skattebluff ger 83 procent av skattesänkningarna till den rikaste procenten, sade Pelosi. Konventet präglades av ett par högljudda gräl mellan vänsteraktivister och delstatens partietablissemang, men det var en betydligt lugnare tillställning än tidigare partikonvent i Kalifornien.

Den amerikanska demokratin är ofta stökig och högljudd, men just nu är budskapet från Demokraterna här i Kalifornien relativt harmoniskt. Det kan till stor del förklaras av att det inte längre finns någon meningsfull ideologisk konflikt i partiet. Ledarskapet har till stor del enats om en progressiv agenda och en gemensam opposition mot Trump.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com"

"Fakta. Kalifornien och Trump

USA:s grundlagsfäder var måna om maktdelning. I det tionde tillägget till konstitutionen garanteras delstaternas självbestämmande. Oavsett vem som är president kan delstaterna stifta egna lagar när det gäller exempelvis skatter, skolor och brottsbekämpning.

Kalifornien har blivit Demokraternas starkaste fäste och den viktigaste motkraften till Donald Trump.

Demokraterna har haft en så kallad supermajoritet i delstatsregeringen de senaste åren, vilket innehär att partiet kan genomföra vilka lagar det vill utan att ta hänsyn till Republikanerna.

Demokraterna försöker införa allmän sjukvård i delstaten, skydd för papperslösa, stärka klimatpolitiska regleringar och höja minimilönerna.

På Demokraternas årliga partikonvent i San Diego planerades bland annat strategin för att vinna en majoritet i kongressvalet i höst. Flera demokrater som överväger att ställa upp i presidentvalet 2020, som Kamala Harris och Eric Garcetti, medverkade också.
DN"

DN TORSDAG 1 MARS 2018

" Diplomati och samarbete kan gå vidare utan Donald Trump

Förtroendet för USA som supermakt och världspolis sviktar ordentligt. Men följden måste inte bli kaos och konflikter om världens länder lär sig nya former av samarbete.

Efter att i årtionden ha fungerat som ryggraden i en regelbaserad världsordning driver nu USA under president Donald Trump en ”Amerika först”-agenda som lovprisar trångsynt ekonomisk nationalism och misstro mot globala institutioner och överenskommelser. Men kanske är en ny typ av internationellt samarbete på väg – en som kringgår Trump.

Visserligen börjar faran för den globala stabiliteten bli alltmer akut när Trumpadministrationen fortsätter att förkasta sedan länge etablerade samarbetsmodeller. Exempelvis uttalade sig USA:s finansminister Steven Mnuchin på World Economic Forum i Davos i januari positivt om en försvagad dollar som ett sätt att stärka USA:s handel.

För ett land som är beroende av utländsk efterfrågan på starka dollar och amerikanska statspapper för att finansiera sitt snabbt växande underskott är detta en dumdristig inställning. Dessutom är den liktydig med ett svek mot USA:s mångåriga åtagande att upprätthålla ett regelbaserat monetärt system i syfte att förhindra en kapplöpning i devalvering av valutor.

Föga förvånande håller andra länder snabbt på att förlora tron på USA som stabil partner och pålitlig ledare. Enligt en Gallupundersökning

har tilltron till det amerikanska ledarskapet fallit från ett medianvärde på 48 procent år 2016 till 30 procent 2018 och dykt med 40 procent (eller mer) i Kanada, Portugal, Belgien och Norge. Under tiden har missnöjet med USA:s ledarskap ökat med 15 procentenheter till ett medianvärde på 43 procent, att jämföra med 36 procent för Ryssland, 30 procent för Kina och 25 procent för Tyskland.

När nu tron på USA:s internationella ledarskap viker kan också andra länders åtaganden svikta – trender som skulle kunna kulminera i en ekonomisk kapplöpning mot botten eller till och med i våldsamma konflikter. Ett land lär knappast följa reglerna om man inte tror att motparten gör det. Exempelvis är det mer troligt att Japan avstår från att devalvera sin valuta om man tror att USA också gör det.

Givetvis kan det visa sig att en del av Trumpadministrationens uttalanden bara är tomma hot. Under president Ronald Reagans första mandatperiod på tidigt 1980-tal ifrågasatte även han den internationella monetära ordningen; han intog en hårdare linje mot Latinamerika och uttryckte tvivel på kärnvapenavskräckning (i stället föredrog han idén med nukleär överlägsenhet). Men framåt sin andra mandatperiod hade Reagan kommit att bli positiv till internationellt samarbete.

Vid den tiden var dock USA:s ledarskap praktiskt taget garanterat, med tanke på att den andra supermakten – Sovjetunionen – befann sig i nedgång. Så är inte fallet i dag. Men det betyder inte att internationellt samarbete är dödsdömt.

I sin bok från 1984, ”After hegemony”, hävdade den amerikanske forskaren Robert Keohane att det internationella samarbetet skulle kunna fortsätta även utan USA:s globala dominans. Hans viktigaste insikt var att institutioner som Internationella valutafonden, Världshälsoorganisationen och även provisoriska församlingar som G20 må behöva en tydlig ledare vid sin tillkomst, men detsamma behöver inte gälla för deras fortsatta verksamhet.

Och faktum är att ledarskapets börda nu är lättare just tack vare sådana institutioner. Regeringar som skulle vilja dra nytta av regelbaserade system, till exempel de som styr världshandeln, kan göra det via befintliga multilaterala institutioner. På så vis kan en mer mångskiftande skara regeringar ta på sig ledarskap inom olika områden.

I januari 2017, när Trump hade förkunnat att USA skulle dra sig tillbaka från TPP – det ambitiösa USA-ledda initiativet för att skapa ett långtgående handels- och investeringsavtal med tolv länder kring Stilla havet – var det många som utgick i från att TPP:s dagar var räknade. Men ett år senare förklarade de återstående elva länderna att de skulle gå vidare.

Likaså var det många som befarade det värsta efter Trumps tillkännagivande i juni förra året att USA skulle dra sig ur klimatavtalet i Paris. Men vid slutet av förra året hade alla andra länder i världen undertecknat detta avtal. Dessutom bildade 15 amerikanska delstater USA:s klimatallians, som har åtagit sig att upprätthålla Parisavtalet.

Slutligen har Trumps offentliga ifrågasättande av Nato, den USA-ledda försvarsalliansen, fått européerna att gå vidare med egna gemensamma säkerhetsplaner. USA, som fruktar att man skulle kunna hamna på åskådarplats, har nu kommit med invändningar mot dessa åtgärder.

Det är inte förvånande. Den form av internationellt samarbete som nu börjar framträda ser ut att avspegla flera olika synsätt och intressen,

med länder som anpassar sin politik efter en mångfald internationella hänsyn, inte bara USA:s preferenser och intressen. Resultatet skulle kunna bli nya koalitioner och modifierade globala institutioner.

Vad beträffar USA kan Trumps administration mycket väl komma att upptäcka att ”Amerika först” egentligen betyder ”Amerika ensamt”.

Ngaire Woods professor i internationell ekonomi och dekanus vid The Blavatnik School of Government vid universitetet i Oxford.

Översättning: Mats Dannwitz Linder."

DN FREDAG 2 MARS 2018

" Trump öppnar för skärpta vapenlagar

Donald Trump tycktes omfamna Demokraternas krav på hårdare vapenlagar i en diskussion med kongressen. Det var ett överraskande utspel från en president som står nära vapenlobbyn, men hans kommentarer bör tas med en nypa salt. Som president har Trump ofta gjort motsägelsefulla uttalanden om sakpolitik utan att följa upp med handling.

Efter massakern på en skola i Florida i februari har debatten om vapenlagarna i USA tagit ordentlig fart. Kongressen i Washington för nu en seriös diskussion om att förändra lagarna.

President Trump valde först att omfamna Republikanernas konventionella budskap om att det enda som kan lösa vapenvåldet är ännu mer vapen i händerna på ansvarsfulla amerikaner. Han förespråkade bland annat att beväpna amerikanska grundskolelärare, i ett förslag som avfärdats av de flesta experter på vapenvåld.

I en diskussion om vapenlagarna med Demokraterna i kongressen bytte Trump tonläge. Han sade att det var dags för en ”omfattande lösning” på vapenpolitiken och ställde sig bakom ett av Demokraternas långvariga krav om hårdare bakgrundskontroller för den som köper skjutvapen. I ett uttalande som chockade amerikanska vapenaktivister sade han även att myndigheterna bör beslagta vapen från personer som misstänks utgöra en säkerhetsrisk i samhället, även om risken inte har kunnat bevisas.

– Ta vapnen först, sedan kan rättsprocessen ske, sade Trump.

Om en demokrat skulle ha sagt något liknande skulle det sannolikt ha resulterat i massdemonstrationer utanför Vita huset. Men Trumps uttalanden tas med en nypa salt. Ingen president i modern tid har stått så nära vapenlobbyisterna i National Rifle Association, NRA, och ingen president har fått mer pengar och stöd från organsationen.

Trumps okonventionella ledarskap innebär samtidigt att det inte går att utesluta att det nu finns ett litet fönster för förändrade vapenlagar. Trump har även krävt ett förbud av det verktyg som används för att modifiera halvautomatiska vapen så att de kan avlossa skott snabbare.

Ett fåtal republikaner, som senatorn Marco Rubio, har uttryckt stöd för en rad mindre förändringar i vapenlagarna, som en höjning av åldersgränsen för att köpa gevär från 18 till 21 år. För att genomföra omfattande nya vapenlagar behövs dock ett starkt stöd från Republikanerna i kongressen, vilket är osannolikt.

De landsomfattande protesterna mot vapenlagarna i USA som tagit form efter Floridamassakern har samtidigt fått omedelbar verkan. Ett 20-tal amerikanska företag har sagt upp formella samarbeten med vapenorganisationen NRA. Dick's sporting goods, sport- och jaktbutiken där gärningsmannen i Florida köpte sitt gevär, har uppdaterat sina regler för vapenköp och höjt åldersgränsen från 18 till 21. USA:s största butikskedja Walmart fattade samma beslut i veckan.

Vapenpolitiken fortsätter att vara en av de mest polariserande frågorna i USA. Det märks inte minst i delstaternas reaktioner på den senaste massakern. I liberala delstater och i flera storstäder har nya vapenrestriktioner genomförts. Men i konservativa delstater har lokalpolitiker i stället genomfört lagar som expanderar rätten att bära vapen.

I Kansas har Republikanerna nyligen sänkt åldersgränsen för att köpa halvautomatiska vapen från 21 till 18 år. För de som förespråkar hårdare reglering av vapen blev det en seger i veckan när Högsta domstolen inte tog upp ett fall som rör en lag i Kalifornien. Delstaten har infört en vänteperiod på tio dygn för den som vill köpa vapen, för att stoppa impulsiva köp. Denna lag kan därmed kopieras i andra delstater som leds av demokrater.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com"

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Ledare: Trumps tullar den första dominobrickan

Börsens reaktion på Donald Trumps stål- och aluminiumtullar var talande. Kurserna för metallernas tillverkare gick upp, resten ned och nettot blev ett kraftigt minus. Motsvarande gäller ekonomin i stort. Om det finns någon konstant i presidentens biografi är det hans agg mot frihandel. Trump tror att andra länder rånar USA och att handelsunderskott med enskilda nationer är beviset. Sådana missförstånd hos en företagare är närmast oförklarliga.

Torsdagens tullbeslut gör USA fattigare och riskerar att få förödande internationella effekter. Motsättningarna har varit stora i Vita huset, och många republikaner i kongressen är bestörta. Men protektionisterna i administrationen vann det här slaget.

Stål- och aluminiumindustrin har länge bönat om skydd mot prisdumpning och slipper nu en del konkurrens. Men andra amerikanska företag som använder deras produkter i bilar, burkar och maskiner måste betala mer. De infrastruktursatsningar Trump säger sig vilja ha blir dyrare. George W Bushs ståltullar 2002 beräknas ha kostat USA 200 000 jobb, och Obamas däcktariffer var likaså en dålig affär.

Tullarna orsakar inte i sig landets undergång. Värre är de skador som följer av dominoeffekter och vedergällning.

Motiveringen, eller rättare ursäkten, är nationell säkerhet. USA importerar en tredjedel av sitt stål och påstås inte klara eventuella krig utan att göra stål och aluminium till skyddad verkstad.

Sedan länge finns ett kryphål i internationella handelsregler om att restriktioner är tillåtna i farofyllda tider. Det brukar, av goda skäl, aldrig användas (USA gjorde det senast 1986). Fler amerikanska branscher kan insistera på samma behandling. Framför allt öppnas dammluckorna för andra länder att utnyttja samma krystade argument.

Trumps måltavla är Kina, men han skjuter erbarmligt illa. Alla länder träffas utan urskillning. Det är sant att kinesisk överproduktion har pressat stålpriserna i världen, men Kinas andel av USA:s import har minskat stadigt till någon enstaka procent. De stora stålexportörerna är i stället Kanada, Brasilien, Sydkorea och EU-länder som Tyskland.

Kanada är etta även på aluminium. Det handlar alltså inte om lede fi utan nästan uteslutande om allierade. Försvarsminister James Mattis är inte road.

Den direkta följden av tullarna är att jobb försvinner i USA, EU och lite varstans. Stål och aluminium utgör 2 procent av USA:s totala import, och är alltså ingen bagatell. Exporten till USA kan styras till andra länder som reser egna murar. Och EU, Kina med flera kan införa repressalier i form av tullar på andra amerikanska produkter. Det kommer att bli nödvändigt att svara, eftersom gyllene regeln inte fungerar i fallet Trump.

EU:s handelskommissionär Cecilia Malmström har redan flaggat för ”säkerhetsåtgärder”. Ett givet steg är också att vända sig till världshandelsorganisationen WTO.

Trump avskyr WTO, och har redan stört verksamheten genom att inte utse amerikanska domare. Förlorar USA målet kan Trump strunta i utslaget eller marschera ut ur WTO. Vinner USA uppmuntras andra att hävda att nationell säkerhet inrymmer lite vad som helst, från livsmedel till kläder. Normupplösning blir resultatet i vilket fall. Motorn i världsekonomin är just handeln. Varor och tjänster produceras mer effektivt, priserna sjunker och urvalet blir större. Produktiviteten ökar, vilket kostar en del jobb men skapar betydligt fler. Handelskrig är bra, twittrar Trump. Och han har väldigt fel.
DN 3/3 2018 "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

"EU-kommissionen kommer att slå tillbaka

Redan nästa vecka inleder EU-kommissionen arbetat med att sätta in motåtgärder som svar på de amerikanska tullarna.

Det blir handelskommissionär Cecilia Malmström som kommer att föreslå vilka motåtgärder som EU ska ta till som svar.

– Vi väntar naturligtvis på att det slutliga beslutet fattas och att vi får det svart på vitt. Men om det är så som det annonserats tycker vi att det är mycket allvarligt och kommer att vidta åtgärder, säger hon.
På onsdag kommer kommissionen att diskutera vilka åtgärder som kan bli aktuella.

– Vi har väldigt starkt stöd från medlemsländerna om att införa motåtgärder, säger Malmström.

Det innebär bland annat strafftullar på amerikanska varor.

– Man får ta till motåtgärder enligt WTO, men de måste motsvara samma värde som de amerikanska tullarna.

– Vi måste också dubbelkolla det med juristerna. Om vi kritiserar USA för att inte följa WTO är det viktigt att vi gör det själva, säger Malmström.

Men ser du inte risken för ett handelskrig, ett allas krig mot alla?
– Vi är väldigt försiktiga med att använda det ordet. Därför måste vi se till att hälla det här inom rimliga gränser.

– Vi är väldigt bekymrade. Det är inte bara handlingen i sig, men man motiverar det utifrån intern säkerhet. Men vi kan inte ses som ett internt säkerhetshot mot USA, utbrister Malmström.

Hon menar att vad USA egentligen vill är att komma åt Kina, men sättet att göra det på är ”väldigt olyckligt”.

Men även EU har skyddstullar mot kinesiskt stål?

– Absolut. Det får man ha, enligt WTO. Kina spelar inte enligt internationella regler. De dumpar priset och pumpar in pengar i olönsam stålindustri.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

Ståltullar kan bli gnistan som startar ett handelskrig

Donald Trumps besked, att USA tänker införa höga tullar på stål och aluminium, har väckt starka reaktioner i omvärlden. Det slutgiltiga beslutet kommer i mitten av nästa vecka. Förutom regionerna nedan hörs protester från Australien, Brasilien, Japan, Ryssland med flera.

Källa: BBC, Bloomberg, Reuters, DN. Foton: IBL, AFP, AP.
Grafik: Maria Westholm.

USA importerar betydligt mer stål än landet exporterar. 2017 importerade USA stål för cirka 30 miljarder dollar, nästan 250 miljarder kronor.

Härifrån importerar USA sitt stål

Enligt preliminär statistik för januari 2018 uppgick stålimporten till drygt 20 miljarder svenska kronor. Siffrorna visar de största exportörerna.
(Stålets värde i miljarder kr).

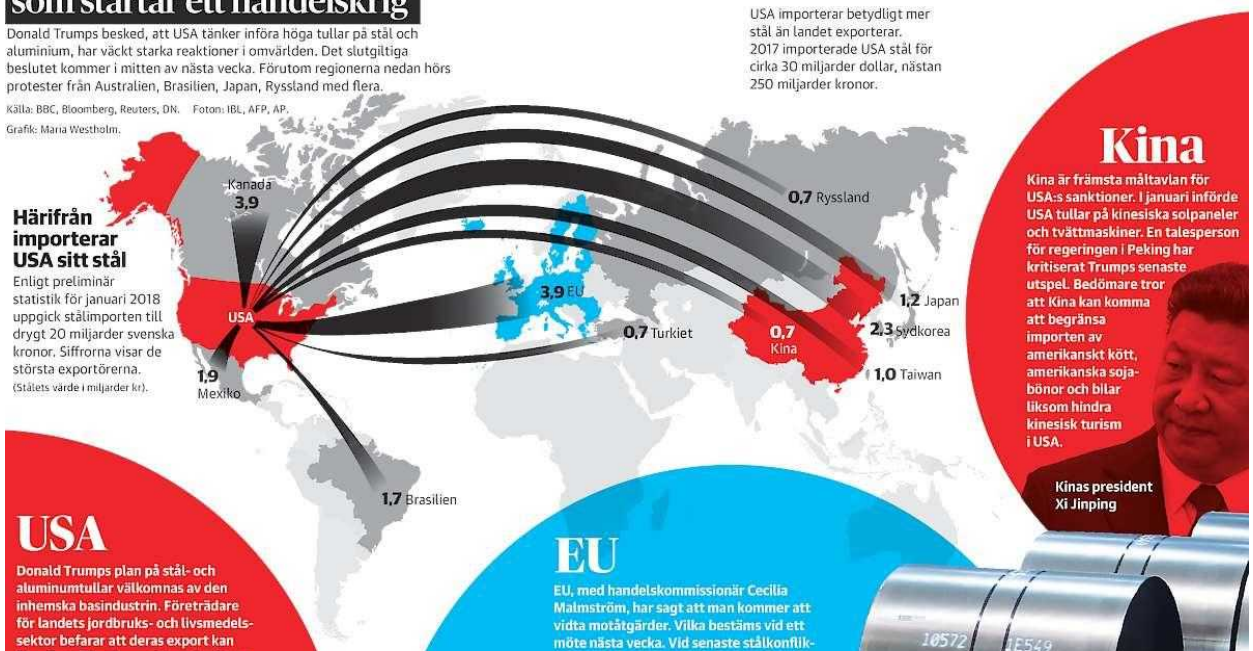

USA

Donald Trumps plan på stål- och aluminumtullar välkomnas av den inhemska basindustrin. Företrädare för landets jordbruks- och livsmedelssektor befarar att deras export kan försvåras. Bland annat Kanada väntas införa tullar på amerikanska sojabönor. Bryggeriet Miller varnar för att man kan få brist på förpackningsmaterial.

EU

EU, med handelskommissionär Cecilia Malmström, har sagt att man kommer att vidta motåtgärder. Vilka bestäms vid ett möte nästa vecka. Vid senaste stålkonflikten med USA, 2002, införde EU tullar på bland andra amerikanska juicer, jordnötter samt Harley-Davidsons motorcyklar. Syftet då var att mildra effekterna för europeisk industri.

Kina

Kina är främsta måltavlan för USA:s sanktioner. I januari införde USA tullar på kinesiska solpaneler och tvättmaskiner. En talesperson för regeringen i Peking har kritiserat Trumps senaste utspel. Bedömare tror att Kina kan komma att begränsa importen av amerikanskt kött, amerikanska sojabönor och bilar liksom hindra kinesisk turism i USA.

Kinas president Xi Jinping

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

"Ingen vinner på ett handelskrig

Kommentar. Donald Trump gläntar på dörren till ett handelskrig. Trappas konflikten upp finns nästan bara förlorare. Företagens vinster sjunker och konsumenter i hela världen ställs inför dyrare varor.

”Handelskrig är bra och lätta att vinna”, twittrade Trump när han hade vaknat morgonen efter beslutet att införa en importtull på 25 procent på stål och 10 procent på aluminium. Få skulle hålla med honom. Inte ens många av hans republikanska partikamrater som håller på den traditionella partilinjen och förespråkar frihandel.

Handelskrig innebär upptrappade hinder i det globala utbytet av varor och tjänster. Det ökar kostnaderna och skapar förluster för företag på alla håll. Dagens handelsflöden är långt ifrån några raka led där ett land importerar en produkt från ett annat. Ett exportföretag kan vara beroende av insatsvaror från ett hundratal länder. Scanias lastbilar görs exempelvis med hjälp av insatsvaror från företag i ett otal länder. Bara runt hälften av delarna kommer från Sverige. Att skydda ett land med en tull är därmed långt ifrån klockrent. I värsta fall blir effekten den motsatta, högre kostnader för de inhemska företagen.

Men ingen borde vara förvånad. Trump har länge varit tydlig med att han inte är någon förespråkare av frihandel. Med sin ”America first”-politik vill han omförhandla frihandelsavtal, riva upp avtal och försvaga världshandelsorganisationen WTO. USA har lurats i världshandeln, enligt Trump som lovar att hans politik leder till fler jobb och högre företagsvinster i USA.

Budskapet låter bra och må gå hem hos Trumps väljare. Men med ståltullarna har han förargat viktiga allierade, som grannlandet Kanada och Nato-länder i EU. Kina, landet han egentligen vill komma åt, är mindre berört. Dess stålexport till USA har minskat under senare tid och utgör bara 2–3 procent av USA:s import. De länder som exporterar mest är Kanada, Tyskland, Brasilien och Sydkorea.

Nu hotar en rad länder med motåtgärder. EU står redo att skydda sin stålindustri. Dessutom har en lista på vilka amerikanska produkter som kan komma att tullbeläggas förberetts. Vilka är ännu oklart, men det talas bland annat om amerikansk apelsinjuice, jordnötter, kläder och frukt.

Det är en ond cirkel där murar mot handel reses på flera håll. En sådan utveckling slår mot världsekonomin. Särskilt mot små exportberoende länder som Sverige med en liten hemmamarknad. Över en miljon svenska jobb beräknas vara beroende av exporten. Statsminister Stefan Löfven (S) lär därför inte sakna diskussionsämnen när han träffar Donald Trump i Washington nästa vecka.

Slutresultatet av tullarna behöver inte ens bli positivt för USA. Historien visar att handelskrig är långt ifrån en så enkel seger som Trump låter påskina. Visserligen gynnas amerikanska stålbolag när utländsk stålimport blir dyrare. Men annan industri som använder stål i sin produktion, exempelvis bilindustrin, beläggs med högre kostnader. I slutändan spiller det över på konsumenterna som får betala högre priser på sina varor.

När president George W Bush införde ståltullarna 2002 beräknas 200 000 jobb ha gått förlorade när industri beroende av stålimport tvingades till nedskärningar.

För Europa är en uppenbar risk med ståltullarna att den europeiska marknaden överöses av stål från Asien. Följden kan bli att EU känner sig tvingat att också införa importtullar. Om Kina svarar är dominospelet i full gång.

USA riskerar nu att underminera den ordning som rått sedan andra världskriget och som regleras av världshandelsorganisationen WTO. De 164 medlemsländerna står för 95 procent av världshandeln. WTO är som ett smörjmedel för det globala utbytet av varor och tjänster. Så få handelshinder som möjligt är målet.

Men Trump har flera gånger visat att han hyser föga respekt för WTO. Han har exempelvis vägrat utse nya domare till organisationens skiljedomstol vilket förhalat organisationens arbete.

I sitt beslut om ståltullar använder han sig av ett kryphål i WTO-reglerna som tillåter handelshinder om ett lands säkerhet är hotad. Men bryter han mot en tyst överenskommelse mellan WTO-länderna om att undvika denna klausul, i rädsla för att den ska användas för lättvindigt. Om världens största ekonomi struntar i WTO-samarbetet kan spelplanen för världshandel framöver ritas om väsentligt.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Sannolikt var utspelet delvis en taktisk manöver inför valet

Analys. Börserna i USA rasade efter Donald Trumps uttalanden om nya tullavgifter för stål och aluminium. Det återstår att se om han kan genomföra löftet, men utspelet påminner om att Trump länge förespråkat en kraftig sväng i handelspolitiken.

I ett möte med ledare för den amerikanska stålindustrin lovade Donald Trump att införa nya importavgifter. Det var en gåva till inhemska stålföretag, men utspelet väckte ett ramaskri bland ekonomer och på Wall street.

”Handelskrig är bra”, skrev Trump i ett uppföljande meddelande på Twitter. Börserna rasade kraftigt på torsdagen och fortsatte nedåt på fredagsmorgonen i USA. Amerikanska stålföretag gick däremot uppåt på börsen.

Trumps chefsrådgivare i ekonomiska frågor Gary Cohn, kan nu vara på väg att avgå i protest. Cohn och många andra rådgivare i Vita huset har ägnat de senaste veckorna åt en frenetisk kamp för att förhindra just detta utspel om höjda tullavgifter, enligt nyhetssajten Politico.

Ekonomen Patrick Chovanec varnade för att tarifferna skulle kunna bli slutet på den långa högkonjukturen i USA. “Kina skrattar för att vi har gjort så att alla länder som är arga på Kina nu är arga på oss i stället”, sade Chovanec.

Austan Golsbee, som var Barack Obamas ekonomiska rådgivare, kallade utspelet ”oerhört korkat” och förutspådde att det kommer att orsaka två förlorade jobb för varje jobb som besparas. Andra politiska analytiker såg det dock som slug triangulering från Trump, i ett försök

att föra en politik som traditionellt förknippats med Demokraternas vänsterflank.

Den republikanske strategen Ari Fleischer berömde Trump för att ignorera den ekonomiska expertisen och finanssektorns intressen för att i stället prioritera ”den amerikanska arbetarklassen”.

Sannolikt var utspelet delvis en taktisk manöver inför höstens kongressval, där Trump vill bibehålla Republikanernas stöd i rostbältet i norra USA som länge var hjärtat i amerikansk stålindustri.

Men det är tveksamt om Trump kommer att kunna genomföra dessa löften. Generellt har han varit mest politiskt framgångsrik när det gäller reformer som redan har starkt stöd bland Republikanerna i kongressen, vilket inte är fallet i denna fråga.

Under Trumps valkampanj utlovade han en kraftig protektionistisk sväng i handelspolitiken överlag. Hans tidigare chefsrådgivare Steve Bannon var en hängiven ideolog i dessa frågor, men när Bannon lämnade Vita huset förra året var det många frihandelsvänner som drog en lättnadens suck.

Trumps senaste utspel tyder dock på att han är genuint övertygad om vikten av en ny handelspolitik. Det har också varit ett av hans mest konsekventa budskap. Redan 1987 höll Trump ett politiskt brandtal i New Hampshire där han rasade mot Japans ökade ekonomiska inflytande och förespråkade ett mer självständigt USA.
I januari gästade Trump den ekonomiska konferensen i Davos och framförde ett mer nyanserat budskap om att USA ska komma först, men inte agera ensamt. Det nya utspelet tyder på en återgång till kärnan i hans politiska varumärke.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Elevernas sorg på väg att utmana NRA:s makt

Plötsligt har USA:s vapenlobby, NRA, hamnat på defensiven. Vem kan slåss mot gråtande ungdomar? Efter massakern i Parkland, Florida, den 14 februari har bojkotter och protester tagit fart mot organisationen som brukade ha monopol på amerikansk vapen-debatt.

På kvällen den 14 december 2012 satt jag i en kyrka i Newtown, Connecticut, på en snabbt inkallad minnesstund för 20 barn som dödats några timmar tidigare i en förskola i närheten. På raden framför mig grät små barn som förlorat sina syskon och klasskamrater. En ensam gärningsman hade smugit in på skolan med det halvautomatiska geväret AR-15 och metodiskt dödad så många barn han kunde.

Efteråt var vapenorganisationen NRA knäpptysta i en vecka. Sedan kablade de ut samma budskap som alltid kommer efter sådana tragedier: de lovade omtanke och böner för offer och anhöriga, men framför allt förespråkade de att fler amerikaner skulle beväpnas, så att de kunde stoppa nästa massaker. “Det enda som kan hindra en dålig person med ett vapen är en god person med ett vapen”, sade NRA-presidenten Wayne LaPierre.

I kongressen samlades Demokraterna bakom ett ambitiöst försök att förändra USA:s vapenlagar. Bland annat skulle det bli betydligt svårare att köpa just det gevär som gärningsmannen använt.

Förslaget hade stöd av sju av tio amerikaner och Barack Obama höll känslosamma tal till stöd för reformen. Men den stoppades till slut av en handfull republikaner, som fick kalla fötter. Om de skulle ha röstat med Demokraterna så skulle NRA förmodligen ha sett till att deras politiska karriärer var över.

Så ser politisk makt ut i Washington. Det diffusa och mystiska ordet lobbyism handlar i praktiken om att få politiker att rösta för eller emot politiska förslag.

Få organisationer har bemästrat den konsten bättre än NRA på 2000-talet.

Massmorden i amerikanska skolor fortsatte efter Newtown. I februari i år dödades 17 barn, i Parkland, Florida. Även denna gång av en ensam ung gärningsman med en AR-15. Kort därpå anordnande CNN en direktsänd vapendebatt i en sporthall i Florida, där de bjöd in NRA:s talesperson, Dana Loesch, polis, föräldrar och överlevande skolelever från attacken. President Trump och Floridas guvernör Rick Scott tackade nej till att medverka, så det otacksamma uppdraget att försvara Republikanernas vapenpolitik föll i stället på senatorn Marco Rubio.

När en av de unga skoleleverna som överlevt massakern i Parkland frågade om Rubio kunde lova att aldrig mer ta emot en dollar i donationer från NRA försökte senatorn träget förklara att hans politik inte hade formats av dessa donationer, på flera miljoner dollar, utan att han agerade utifrån en ideologisk övertygelse.

Det handlar inte om pengarna, sade Rubio. Han hånades för sitt framträdande och buades ut på plats. Men Rubio hade en poäng. Det är inte donationerna till politiker som skapat NRA:s inflytande, utan deras fem miljoner hängivna medlemmar.

Trots att antalet massmord med skjutvapen fortsatt att öka de senaste åren, i synnerhet i skolor, har NRA rekryterat hundratusentals nya medlemmar. Det politiska inflytandet har bara vuxit. Man har lyckats stoppa i princip alla försök av den federala regeringen att genomföra den typ av vapenrestriktioner som de flesta andra länder, exempelvis Australien och Storbritannien, genomfört efter liknande, groteska massmord.

En vanlig förklaring till NRA:s stora inflytande är just de generösa summor som doneras till republikaner i kongressen. Efter massakern i Parkland köpte grupper som vill se förändrade vapenlagar annonser där de listade precis hur många dollar varje republikansk kongressledamot fått från NRA.

Men organisationens politiska styrka handlar inte främst om att muta politiker. Snarare har NRA med sitt landsomfattande medlemsnätverk lyckats skapa en av USA:s mäktigaste politiska gräsrotsrörelser, som när som helst kan mobiliseras för att stödja eller sänka en politisk kandidat.

Väldigt få politiska organisationer har medlemmar som är så politiskt aktiva som NRA. En undersökning av Pew Research förra året visade att 46 procent av NRA-medlemmar kontaktat politiker, vilket gör det till en av de mest aktiva politiska organisationerna i USA. Trots att en majoritet av amerikaner stödjer hårdare vapenlagar är det dubbelt så vanligt att vapenförespråkare än vapenmotståndare hör av sig till politiker.

– Ytterst få amerikaner skulle rösta på en politiker enbart för att personen förespråkar strängare vapenlagar, men miljontals amerikaner kan rösta emot en politiker enbart av det skälet, säger Grover Norquist, konservativ strateg och långvarig styrelsemedlem i NRA.

NRA:s politiska inflytande har vuxit i takt med att organisationen blivit tydligare ideologiskt profilerat, samtidigt som NRA allt mer allierat sig med det republikanska partiet. På många sätt har de bidragit till att skapa just den politiska kultur som ledde fram till att Donald Trump blev president.

Berättelsen om NRA är även en berättelse om den amerikanska högerns radikalisering sedan 1960-talet.

NRA har inte alltid varit en politiskt radikal organisation. Under den första hälften av 1900-talet var det en lågmäld förening som försvarade ansvarsfull jakt och friluftsliv. De stod närmare pojkscouterna än det republikanska partiet.

Organisationen hade grundats i New York 1871, av soldater i nordstaternas armé i inbördeskriget som var bekymrade över att kollegor på slagfältet varit medelmåttiga prickskyttar. De förespråkade främst en mer ansvarsfull relation till vapen och stod ofta bakom restriktioner av vapeninnehav, i synnerhet då de genomfördes som en reaktion på rädslan för våldsamheter bland invandrare och etniska minoriteter.

På 1920-talet stödde NRA exempelvis hårdare vapenlagar för att förhindra vapeninnehav bland italienska invandrare, som då utmålades som en samhällsfara av främlingsfientliga politiker. Med tiden har synen på vapenlagarna förändrats. I stället för att förhindra att ”fel” personer får tillgång till vapen, har de i stället poängterat vikten av att beväpna den egna gruppen.

NRA började förändras i grunden i slutet av 1960-talet, samtidigt som USA polariserades både politiskt och kulturellt. Efter att kongressen 1968 genomfört en omfattande lag som reglerade vapeninnehav, Gun Control Act, blev NRA-medlemmarna oroliga över en allt mäktigare federal statsapparat som verkade på väg att äventyra deras rätt att bära vapen.

Ett markant skifte ägde rum 1977, då NRA:s årliga konvent i Cincinatti utsattes för en kupp av självutnämnda rebeller, klädda i kamouflage och jaktkepsar. Denna grupp av radikala högermän fick mer inflytande i organisationen och började sprida budskap om att den federala regeringen försökte beslagta vapen.

NRA fick en ny president, Harlon Carter, med slagordet ”Inga kompromisser”. Han hade en bakgrund i gränspatrullen vid mexikanska gränsen och tog med sig en samling radikala kollegor in i NRA:s ledarskap.

I annonser och reklamfilmer går det att följa NRA:s politiska skifte under 1900-talet. Från 1980-talet och framåt tar ett mer alarmistiskt tonläge över. Friluftslivet ersätts med allvarliga män i cowboyhattar och pilotglasögon, som varnar för växande brottslighet eller klåfingriga byråkrater från Washington som försöker lägga beslag på dina vapen.

Under Bill Clintons tid som president utvecklades NRA till en mer renodlat republikansk kampanjorganisation. Ledarskapet togs då över av Wayne LaPierre, som snabbt blev känd för en hetsk retorik mot det

han beskrev som en världsfrånvänd elit av liberaler, akademiker, demokrater och politiskt korrekta nyhetsmedier. Under ett av sina första tal till NRA sade LaPierre: ”Hederliga amerikaner har splittrats av en kraft som är starkare än någon tyrann som någonsin existerat på denna planet: amerikanska medier.”

En alltmer upptrissad, antistatlig retorik började prägla organisationen. Clinton genomförde även en rad nya vapenlagar som fick vapenaktivister att vallfärda till NRA. Organisationen fick mer än en halv miljon nya medlemmar under Clinton-åren och de drevs ofta av ett ilsket hat mot Demokraterna och det de såg som vänsterliberala medier.

Efter terroristattacken mot Oklahoma City 1996, där en vit man bombade en federal kontorsbyggnad och dödade 168 personer, var det många som anklagade NRA för att ha hetsat fram ett klimat av våldsromantiskt hat mot den federala regeringen. George HW Bush sade upp sitt NRA-medlemsskap och den tidigare NRA-presidenten Richard Riley, sade bekymrat att ”Vi brukade jämföras med pojkscouterna, nu jämförs vi med nazister, skinheads och Ku Klux Klan”.

Under Clinton-åren skapade NRA en politisk modell som blev en föregångare för Donald Trumps presidentkampanj 20 år senare. Ju mer kontroversiella rubriker de orsakade, ju mer paranoia och rädsla de spred, ju grövre personangrepp de avfyrade mot politiska motståndare, desto mer entusiastiska blev de egna anhängarna.

– Det finns ingen gråskala när det gäller amerikansk frihet. Den är svart eller vit. Det är allt eller inget, sade Wayne LaPierre i ett tal på NRA:s årliga konvent 2002.

Varje kontrovers och varje tragedi blev en chans för organisationen att växa. Att vänsterliberaler hatade NRA gjorde bara organisationen mer attraktiv för högerpopulister och antistatliga milismän.

När Barack Obama blev president försökte han genomföra en rad mer restriktiva vapenlagar. Han var märkbart drabbad av massakern i Newtown, där han sågs gråta på bilder under besök i staden. Men varje försök att förändra vapenlagarna stoppades av NRA och Republikanerna i Washington.

Samtidigt växte NRA:s medlemsantal än en gång, från fyra till fem miljoner. När jag besökte NRA:s årliga konvent ett par månader efter massakern i Newtown skröt ledarskapet om att medlemsantalet i organisationen exploderat, då vapenaktivister runt om i USA övertygats om riskerna för mer restriktiva vapenlagar. Konventet markerade även en politisk milstolpe för NRA, då det var första gången de inte hade en enda demokrat som gäst.

Bara republikaner talade på scenen. I konventhallen fanns det tre olika bås som sålde måltavlor som föreställde Barack Obama. Ett djupt föraktfullt hat mot demokrater och Obama var den röda tråden bland de flesta besökare jag talade med.

Enligt statsvetaren Matthew Lacombe är NRA-medlemmar den falang av republikaner som har den starkaste gruppidentiteten. De upplever, enligt Lacombe, varje försök att ändra vapenlagarna som ett hot mot det egna kollektivet. Som Arly Richeau, en 67-årig NRA-medlem i Arizona, säger till Time magazine:

– Wayne LaPierre är den mest otroliga lobbyist jag hört talas om. Men poängen är att det inte är han som utgör NRA. NRA utgörs av fem miljoner goda medborgare.

I Colorado 2013 fick vi ett exempel på hur NRA:s politiska aktivism fungerar i praktiken. Efter en massaker i Denver-förorten Aurora, där en gärningsman med en AR-15 dödat tolv personer i en biosalong, var det en republikansk lokalpolitiker som fick nog. John Morse, en mäktig republikan i Colorados delstatsregering, bröt med sitt parti och med NRA och samarbetade med Demokraterna för att omedelbart få igenom nya vapenrestriktioner.

Morse visste att han riskerade sin politiska framtid. NRA inledde mycket riktigt en offensiv mot honom, där de skickade ut negativa meddelanden om Morse till medlemmar i Colorado, som spred budskapen vidare i lokalmiljön. Morse tvingades avgå därpå.

Lärdomen för andra republikaner var att NRA har en oerhörd kraft att mobilisera konservativa kärnväljare. Den republikan som sviker NRA riskerar att blixtsnabbt få en utmanare i nästa primärval, eller att avsättas politiskt.

Varje år dör fler än 30 000 personer av vapen i USA. Sedan terrorattackerna i USA 2001 har mer än en halv miljon människor dött av vapenvåld här. Det är nästan lika många som dog i inbördeskriget 1861–1865. Den gigantiska kyrkogården Arlington utanför Washington, med sina 400 000 begravda soldater, skulle inte räcka till för att rymma alla dessa förlorade amerikanska liv. Det skulle behövas fem kopior av Skogskyrkogården i Stockholm för att få plats med gravstenarna.

Även massmorden i amerikanska grundskolor har fortsatt, med en makaber rytm. Men efter massakern i Parkland är det något som har förändrats i amerikansk vapendebatt.

17 unga skolbarn dog i Stoneman Douglas High School, på alla hjärtans dag den 14 februari. Gärningsmannen var en högerextremist beväpnad med en AR-15, samma gevär som användes i Newtown 2012, i biosalongen i Aurora, på nattklubben i Orlando 2016 och vid massakern i Las Vegas i höstas. Allt tydde på att Parkland bara skulle bli ännu en fotnot i den oändliga listan över amerikanska massmord.

De första reaktionerna på massakern följde rutinerna. Republikaner i kongressen skickade ut Twittermeddelanden där de erbjöd ”omtanke och böner” till offer och anhöriga. Satirtidningen The Onion återpublicerade sin mest deprimerande rubrik, som de kör efter varje skolskjutning: ”Det enda landet i världen där detta händer frågar sig hur det här kan hända igen.” På NRA:s hemsida hyllades det halvautomatiska geväret AR-15, som ”lika amerikanskt som baseball och äppelpaj”.

Men det skulle snart visa sig bli annorlunda den här gången. De som överlevde i Parkland började tala ut. Skoleleverna dök upp i tv och protesterade ursinnigt mot att detta blodbad får fortsätta år efter år. Emma Gonzalez och David Hogg, två 17-åringar som överlevde massakern på skolan, blev blixtsnabbt rikskändisar för sina vältaliga protester mot de rådande vapenlagarna. De valde att använda sin mediala uppmärksamhet för att skapa upp en landsomfattande rörelse för nya vapenlagar.

NRA tvingades för en gångs skull stå till svars. När talespersonen Dana Loesch bjöds in till CNN-debatten ställde sig de unga

skoleleverna upp och ifrågasatte hennes undvikande svar och angrep kärnan i hennes ideologi.

Emma Gonzalez på samma gång sakliga och känslomässigt innerliga ifrågasättanden av de konventionella talepunkterna och myterna om amerikansk vapenkultur slog an en sträng hos miljontals amerikaner som blivit frustrerade och uppgivna av den lamslagna vapendebatten. NRA lät plötsligt ovanligt defensiva.

Snart började näringslivet bojkotta NRA. Mer än 20 företag har avbrutit formella samarbeten med organisationen efter Parkland. Det handlar om allt från flygbolag som erbjöd rabatter till NRA för gruppresor, till hyrbilsfirmor och försäkringsbolag som subventionerat deras evenemang.

Dick's sporting goods, sport- och jaktbutiken där gärningsmannen i Parkland köpt sitt gevär, uppdaterade sina regler för vapenköp och höjde åldersgränsen från 18 till 21.

”Omtanke och böner är inte tillräckligt”, sade vd:n för butiken. USA:s största butikskedja Walmart hakade snart på med samma regeländring. För första gången på 2000-talet är NRA på defensiven.

– När USA inte gjorde någonting efter att 20 skolbarn dödades i Newtown, då kändes det så uppgivet. Om det inte var tillräckligt för att chocka oss var det svårt att föreställa sig att något kunde chocka oss. Men det är något som är genuint annorlunda med det här ögonblicket och jag tror att det handlar om att de här studenternas röster verkligen nått ut och berört folk över hela landet, säger Ro Khanna, demokratisk kongressledamot, till DN.
Khanna är nu en av Demokraterna i Washington som leder kampen mot NRA, i försöket att genomföra nya vapenlagar i kongressen. Att stoppa försäljningen av AR-15 är en av de första prioriteringarna.

– Jag är väldigt inspirerad av alla unga aktivister som talar ut om det här. Många säger att de inte sett en så politisk aktiv studentgeneration sedan medborgarrättsrörelsen och Vietnam-kriget på 1960-talet. De här studenterna har ett oerhört kraftfullt budskap. Det är en tuff generation som inte tolererar falskhet och bortförklaringar, säger Khanna.

Det är för tidigt att tala om en kris för NRA. Organisationens historia visar att den ofta växer just när den utsätts för de hårdaste attackerna. Alla försök att instifta nya vapenlagar brukar även orsaka explosionsartade ökningar av vapenförsäljningen i USA.

Nu är NRA dessutom verksamma i ett medieklimat som gynnar det rejält uppskruvade tonläge och den skrämselpropaganda som länge präglat deras kommunikation. Efter Parkland-massakern spreds konspirationsteorier och påhittade nyheter om aktivisterna Emma Gonzalez och David Hogg blixtsnabbt på Youtube och Facebook.

Men dessa unga idealister och den nya landsomfattande proteströrelse de skapat har blivit en påminnelse om att NRA är sårbara. De har lyckats visa att det här nu är ett slag med två sidor som för första gången på 2000-talet är jämbördiga när det gäller politisk energi och hängivenhet.

– Studenterna kanske inte har samma resurser som NRA sitter på, men de har minst lika mycket entusiasm, säger Ro Khanna.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

"Skribent. Martin Gelin
Martin Gelin är Dagens Nyheters korrespondent i New York. Han har skrivit flera böcker om amerikansk politik, bland annat ”Den amerikanska högern: republikanernas revolution och USA:s framtid”.

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Mantrat: Vapen gör USA tryggare

Kommentar. New York. Som talesperson för NRA har Dana Loesch blivit den amerikanska vapenlobbyns ansikte utåt. NRA ser henne som en symbol för en växande målgrupp av unga kvinnor som söker sig till organisationen. Kritiker kallar hennes budskap främlingsfientligt och våldsförhärligande.

Veckorna efter massakern i Parkland gjorde NRA:s talesperson Dana Loesch ett besök i Donald Trumps favoritprogram, morgonshowen "Fox and friends" på Fox News.

Efter att ha utsatts för tuffa intervjuer i en rad tv-framträdanden möttes Loesch nu av en betydligt vänligare samling konservativa tv-värdar. "Ingen har det tuffare än du just nu", sade programledaren Brian Kilmeade. Det var inte det mest genomtänkta uttalandet i en diskussion om en skolmassaker där 17 minderåriga elever dödats. Men det speglade den djupa sympati som många i den amerikanska högern känner för Dana Loesch i dag.

Hon har blivit en stjärna i rollen som talesperson för den kontroversiella organisationen National Rifle Association. Med kompromisslös övertygelse reser hon runt i USA för att hålla tal, delta i politiska debatter och göra otaliga tv-intervjuer där hon uppmuntrar organisationens mantra: att fler vapen gör USA tryggare.

I hennes hem i Dallas hänger det en skylt med texten: "Detta hus skyddas av Gud och vapen". Hon har ett antal pistoler och gevär strategiskt utplacerade runtom i huset, för att kunna skydda sig mot inkräktare. Hennes världsbild verkar präglas av övertygelsen om att livet är en ständig kamp mot yttre, dödliga hot.

Dana Loesch har varit drivande bakom NRA:s allt mer upptrissade tonläge de senaste åren. Som många andra framträdande röster i USA:s konservativa rörelse har hon omfamnat ett allt mer högerpopulistiskt och alarmistiskt budskap under Donald Trumps tid vid makten.

Hon växte upp som demokrat, men blev republikan efter terrorattackerna 2001. När jag gjorde en intervju med henne under ett NRA-konvent 2013 var hon en fristående debattör i amerikansk höger, som lanserat sig som en oberoende ung röst i kontrast till nostalgiska republikaner. Men som talesperson för NRA har hon omfamnat en våldsförhärligande retorik. I en rad reklamfilmer som lanserades förra året använder Loesch en militant retorik för att utmåla liberala och progressiva aktivister som akuta hot mot USA:s nationella säkerhet.

Hon antyder att det behövs våld för att bekämpa Donald Trumps motståndare. I en reklamfilm visas dramatiska bilder på demonstranter som protesterar mot Trump, medan Loesch säger: "Det enda som kan stoppa dem är en knuten näve, av sanning." I en annan reklamfilm tänder hon eld på ett exemplar av New York Times.

Historikern Ruth Ben-Ghiat sade i en tidigare intervju med DN att Loesch personifierar den nya auktoritära riktningen i amerikansk höger.

– Vi befinner oss i början på en växande kultur av hotfullhet. Republikanernas djupa band till NRA samspelar perfekt med Trumps aggressiva beteende. Den stridslystnad gentemot vänstern som NRA visar i sina senaste videor tyder på att den amerikanska högern nu anser sig ha ett mandat från presidenten att agera aggressivt mot liberaler.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Martin Gelin: Staben har tappat greppet om Donald Trump

De politiska veteranerna i Vita huset som länge försökt tämja Donald Trump verkar ha förlorat greppet om presidenten. Hans senaste utspel om handelskrig sker trots öppna protester från hans närmaste medarbetare.

New York.
Även i förhållande till den turbulens vi förväntar oss från Donald Trumps Washington har den senaste veckan varit ovanligt kaotisk. När Trump i torsdags gick ut med ett löfte om nya handelstullar för stål och aluminium möttes han av börsras och vilda protester från ekonomer, rådgivare och andra republikaner i Washington. Trots det valde han att trissa upp retoriken i handelspolitiken och påstår nu att det även kan bli nya tullar på bilexport från EU.

Häromdagen skrev Trump på Twitter att ”handelskrig är bra” och det verkar som att han menar det. Hans stab och partikollegorna i kongressen har gjort sitt bästa för att tona ner utspelen, men Trumps protektionistiska handelspolitik har varit ett återkommande drag i hans politiska vision ända sedan 1980-talet.

Det har länge talats om att presidenten har en stab omkring sig av politiska veteraner och erfarna generaler vars uppgift mer eller mindre officiellt är att tämja Trump och förhindra just den här sortens kontroversiella utspel. De verkar nu ha förlorat greppet om honom. Denna stab av äldre män, som bland Washingtons politiska tyckare brukar beskrivas som ”de vuxna i rummet”, kan inte längre kontrollera Trump.

Gary Cohn, hans närmaste ekonomiska rådgivare, ska ha hotat med avgång efter utspelet om tullavgifterna, enligt Politico. Den nya centralbankschefen Jerome Powell säger i sin tur, med karaktäristisk försiktighet, att Trumps förslag om tullavgifter ”inte är den bästa metoden”.

Enligt en rapport i Washington Post, som har intervjuat 22 personer i Trumps närmaste stab, beskrivs läget i Vita huset just nu som ”det värsta på ett halvår”. Trump sägs vara upprörd över att svärsonen Jared Kushner nyligen förlorat sin särskilda säkerhetsstatus och inte längre tillåts delta vid säkerhetspolitiska möten.

I veckan avgick även Trumps kommunikationschef Hope Hicks, hans mest långvariga medarbetare som varit vid hans sida sedan 2012. Trump gick även till nya angrepp mot justitieministern Jeff Sessions, som tidigare var känd som en av Trumps mest lojala kollegor. En medarbetare i Vita huset beskriver stämningen som ”fullständigt vansinnig”, enligt Washington Post.

Sannolikt har turbulensen i Vita huset även något att göra med att Trump börjar bli allt mer orolig över utvecklingen i åklagaren Robert Muellers undersökning om Trumps eventuella samverkan med Ryssland.

På ett privat och slutet kampanjevenemang för Trump på lördags-kvällen skämtade presidenten om att Kinas president Xi Jinping efter en regeländring nu kan bli Kinas president på livstid.– President på livstid. Kanske skulle vi kunna prova det någon gång, sade Trump.

Allt tyder på att det var ett lättsamt skämt, men det råder knappast något tvivel om att Trump skulle försöka åstadkomma en liknande manöver om han satt på samma politiska resurser som Kinas president. Att döma av den senaste veckans politiska händelseutveckling är det svårt att tro att någon i hans omgivning skulle ha kapaciteten eller viljekraften att stoppa honom.

Martin Gelin. martin.gelin@gmail.com "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Ren rationalism botar inte en känslomässigt sjuk nation

Psykologiprofessorn Steven Pinker beskriver i sin nya bok hur livet för det stora flertalet människor i USA har förbättrats de senaste decennierna. Perspektivet är viktigt, men också otillräckligt.

Nyligen frågade jag en grupp studenter vid The university of Chicago något som jag frågat studenter på olika håll i USA: Vilka är era hjältar? Min fråga följs alltid av en lång paus. Men till slut föreslog en student Steven Pinker. Någon annan bidrog med Jonathan Haidt.

Det var intressant. Båda dessa män är psykologiprofessorer, vid Harvard och New York University, som modigt motarbetar den kvävande ortodoxi som begränsar tänkandet på universiteten, men de gör det inte från det gamla vanliga konservativa hållet.

Ett av Pinkers sätt är att vägra att vara pessimist. Det finns en attityd i hela Amerika, och särskilt i universitetsmiljön, som går ut på att man - ständigt måste gå omkring fylld av upprördhet, negativism och rättfärdigt raseri. Det vägrar Pinker att göra. I sin senaste bok ”Enlightenment now” hävdar han att den inställningen är oärlig gentemot fakta.

Till exempel är vi alla medvetna om den dystra statistiken kring dålig löneutveckling och ojämlikheten i inkomster, men Pinker invänder att vi inte ska känna någon längtan efter 1950-talets ekonomi, när det fanns massor av jobb och facken var starka. En tredjedel av barnen i USA levde i fattigdom. 60 procent av de äldre hade inkomster under 1 000 dollar om året. Endast halva befolkningen hade några som helst besparingar på banken.

Men mellan åren 1979 och 2014 sjönk andelen fattiga amerikaner till 20 procent från 24 procent. Andelen i den undre medelklassen sjönk till 17 från 24 procent. Andelen amerikaner som hör till den övre medelklassen (med inkomster från 100 000 dollar till 350 000 dollar) rusade upp till 30 procent från 13 procent.

Den sociala rörligheten är tämligen omfattande. Hälften av alla når upp till de högsta tio inkomstprocenten åtminstone någon gång under sin karriär. En av nio håller sig kvar en tid i denna toppgrupp.

Fattigdomen har förändrats av fallande priser och bidrag. När fattigdom definieras i termer av hur mycket folk konsumerar snarare än vad de tjänar finner vi att andelen fattiga i USA har minskat med över 90 procent sedan 1960, skriver Pinker.

USA har ett rätt omfattande skyddsnät. Våra siffror ser dåliga ut därför att så mycket av det vi satsar på sjukvård kanaliseras genom arbetsgivarna, men om man lägger ihop denna privata välfärd med de statliga utgifterna har USA den näst högsta nivån på detta område bland de 35 länderna i OECD, efter Frankrike.

Pinker har liknande data från område efter område som berättar vilka framsteg vi gjort inom hälsovård, miljö, säkerhet, kunskap och allmän lycka. Har han då rätt i att samhället är i mycket bättre form än vi vill erkänna?

Delvis, men inte helt och hållet. Pinkers perspektiv hindrar honom från att se vari det verkliga problemet ligger. Han kallar sig själv

upplysningsmänniska, men i själva verket är han en vetenskaplig realist. Han lägger enorm vikt vid det värdefulla i individuellt sunt förnuft. Nyckeln till framgång är information – att vi håller oss väl-informerade.

Det stora problemet med hans rationalistiska syn på världen är att medan han noggrant beskriver hur individer har gynnats genom århundradena ägnar han nästan ingen tid alls åt kvaliteten på relationerna mellan individer.

Det vill säga att Pinker inte ägnar mycket tid åt den sjunkande sociala tilliten, familjelivets sammanbrott, polariseringen av nationers liv, det allt vanligare stamtänkandet, narcissismens tillväxt, minskningen av det sociala kapitalet, det tilltagande avståndstagandet från institutioner eller den försvagade medborgar- och goda grannskapsandan. Det är helt enkelt omöjligt att rapportera någonting positiv när man studerar data från dessa moraliska, sociala och känslopräglade områden. Pinker är en ledstjärna med exakt det slags intellektuell hederlighet och mod som vi behöver, och det är rätt av studenterna att beundra honom.

Men i dag påminner situationen oss om svagheten i den sorts cartesianska rationalism som Pinker står för. Medvetet förnuft räcker inte till när stamkänslor har väckts till liv, när existentiell fruktan sprider sig överallt, när narcissistiska impulser får härja fritt, när andlig längtan inte kan finna ett vettigt hem, när den sociala tilliten har rasat samman, när alla omedvetna nätverk, som utgör 99 procent av vårt tänkande, står i brand huller om buller.

Om vi hade ett känslomässigt friskt politiskt system i USA vore det hur enkelt som helst att inför åtta eller tio vettiga restriktioner som åtminstone skulle göra det svårare för ensamma personer som söker uppmärksamhet att köpa vapen. Men vår nation är känslomässigt sjuk.

Pinkers rationalism är inte det heltäckande botemedlet, men jag måste erkänna att jag verkligen gillar honom. För några år sedan lät tidningen Moment utföra ett gentest av en grupp skribenter med judiska rötter. Provet avslöjade att Pinker och jag är bryllingar. Sedan jag fått veta denna speciella koppling känner jag en särskild närhet till honom. Varför det? Det finns ingen rationell vetenskaplig förklaring. Jag bara gör det.

David Brooks, amerikansk journalist och författare.

Översättning: Lars Ryding "

DN TISDAG 6 MARS 2018

"Löfven och Trump möts om ståltullar

USA försäkrar att inga länder kommer att undantas från Trumps utlovade tullar på stålimport. Det är inte säkert att Stefan Löfven blir klokare efter tisdagens möte med Trump i Vita huset.

Donald Trumps hot om att införa 25-procentiga tullar på importerat stål lär dominera Stefan Löfvens samtal med den amerikanske presidenten på tisdagseftermiddagen.

Löfven blir den första ledaren från ett EU-land som träffar Trump sedan presidentens utspel i förra veckan.

Sverige levererar stål till ett värde av fyra miljarder kronor årligen till USA, omkring åtta procent av den totala stålexporten på ungefär 50 miljarder kronor. Vilket gör USA till den näst viktigaste handelspartnern i den näringen efter Tyskland.

Med sig till Washington DC har statsministern kusinerna Marcus och Jacob Wallenberg, Volvos vd Martin Lundstedt, Saabs:s vd Håkan Buskhe och Astra Zenecas vd Pascal Soriot. Liksom näringsministern Mikael Damberg.

– Vårt budskap till Trump är att svenska företag genom handel och sin närvaro i USA skapar väldigt många jobb, någonstans runt 300 000, säger Mikael Damberg till nyhetsbyrån TT.

Det svenska målet med mötet är att få loss mer information om den utlovade reformen.
– Det absolut viktigaste för den svenska regeringen nu, och också för EU-kommissionen, är att få reda på hur detaljerna de facto kommer att se ut, eftersom det avgör vilken effekt det kan både på svenska företag och på europeisk ekonomi, säger Mikael Damberg.

I söndags sade Trumps rådgivare i handelsfrågor, Peter Navarro, att inga enskilda länder kan räkna med att undkomma de planerade stål- och aluminiumtullarna.

– Om han undantar ett land kommer andra regeringschefer omedelbart att börja ringa, sade Peter Navarro.

Han försäkrade att prishöjningarna på stålprodukter inte skulle bli särskilt kännbara för amerikanska konsumenter, vilket ekonomer varnat för. Möjligen skulle ett ”sexpack öl eller Coca-Cola” höjas med ett par ”penny”, sade Navarro.

Budskapet upprepades av USA:s handelsminister Wilbur Ross.
– Jag har inte hört honom (Trump) beskriva några särskilda undantag, sade Ross på tv-kanalen ABC.

På Twitter underströk Trump allvaret bakom löftet. Presidenten är visserligen ökänd för sin nyckfullhet och ideologiska oberäknelighet. Men föreställningen om att andra länder utnyttjar USA i handelsrelationer tillhör Trumps mer bergfasta idéer. Under presidentvalskampanjen 2016 lovade han sina väljare att skrota existerande handelsavtal och istället omförhandla avtalen med enskilda länder.

”Vi förlorar på nästan alla våra handelsavtal”, twittrade presidenten på söndagen. ”Våra vänner och motståndare har dragit nytta av USA i många år”.
Det är osannolikt att Löfven kommer lämna Vita huset med en kristallklar bild av framtiden.

Öga mot öga tenderar Trump att vara mer jovialisk än i text. Han umgås gärna med direktörer och Volvo-vd:n Martin Lundstedt var inkluderad i den grupp av globala företagsledare som Trump charmade i Davos i slutet av januari. Då var budskapet desto mer diplomatiskt: ”USA är öppet för affärer”, upprepade Trump i Alperna.

Möjligen kan den svenska delegationen försöka påverka Trump genom republikanska frihandelsvänner. Trumps golfpartner, senatorn Lindsey Graham, kallade på söndagen tullförslaget för missriktat och feltänkt. Ståltullarna skadar inhemska biltillverkare, sade Graham. Medan förslaget missar den huvudsakliga importen från Kina.

– Du skadar amerikanska skattebetalare, och begår ett jättelikt misstag, sade Lindsey Graham.

Stefan Löfven kan peka på den svenska vitvarujätten Electrolux beslut att frysa en planerad investering på drygt två miljarder kronor i USA. Företaget avvaktar nu i väntan på mer information.

Löfven och Trumps planerade tvåtimmarsmöte lär beröra ländernas försvarssamarbete. Enligt en så kallad ”avsiktsförklaring” samarbetar Sverige och USA i militära utbildningsfrågor, kring försvarsmateriel och multinationella operationer.

Möjligen berör Löfve ävem den amerikanska Sverigebilden. I extremhögerkretsar är Sverige sinnebilden av ett förlorat paradis. Föreställningen om att svenska kvinnor går osäkra på svensk mark på grund av våldtäktshotet från invandrare har även spritt sig in i etablerade kretsar. I februari 2017 slog Trump själv mynt av det europeiska terrorhotet genom att referera till händelser kvällen innan, som aldrig ägt rum. Det ligger sannolikt i Stefan Löfvens intresse att nyansera bilden.

Björn af Kleen DNs korrespondent"

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Ewa Stenberg: Mycket står på spel för Sverige

Pressen har ökat på Stefan Löfven (S) inför tisdagens besök i Vita huset. Mycket står på spel för Sverige om president Trump fortsätter sin hårda linje i handelspolitiken. Det är Löfvens viktigaste utlandsbesök under sin statsministertid.

Sveriges statsminister blir nummer fyra i Norden med att välkomnas i Vita huset av USA:s oberäknelige president.

Först bjöds Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen in, därefter Finlands president Sauli Niinistö. Och i januari var det Norges statsminister Erna Solbergs tur. ”En fantastisk vän och allierad”, skrev Donald Trump om Erna Solberg på Twitter. Han framhöll särskilt under besöket att USA har överskott i handeln med Norge.

I mötet med Danmarks statsminister framhöll Trump att Danmark ska öka sina militärutgifter och bidra mer till Nato. I samband med mötet med Finlands president framhöll han att Finland ska köpa amerikanska F18-stridsflygplan. Det dementerade president Sauli Niinistö senare. Men Trumps uttalande säger något om vilka besked den amerikanske presidentens vill ha.

Sverige har till skillnad från Norge ett stort handelsöverskott med USA, vilket inte kommer att rendera något beröm likt det Erna Solberg fick. Men den svenska regeringen har sagt att Sverige vill lägga en militär storordер i USA, på luftvärnssystemet Patriot värd 10-12 miljarder kronor. Det är ett viktigt besked för USA, och kan gjuta olja

på vågorna efter att Sverige röstade ja till FN:s kärnvapenkonvention, vilket retat de militära samarbetspartnerna USA och Nato rejält. Köpet av Patriot förutsätter sannolikt nya och stora försvarsanslagsökningar.

Både en statlig utredning och Försvarsmakten har ifrågasatt om robotsystemet ryms inom de nuvarande ekonomiska planerna. Säkerhetspolitiken är ett av de centrala ämnena när Stefan Löfven får en längre pratstund med Donald Trump. Handels- och klimatpolitik blir de andra. Donald Trump har nyligen chockat Sverige och EU genom att i en serie utspel förespråkat att USA inför tullar på stål, aluminium och kanske också bilar. Det vore mycket dåligt för svensk, europeisk och global ekonomi, men ännu är inga beslut fattade.

Presidentens uttalanden har mött motstånd i det republikanska partiet. Därför är omvärldens ögon riktade mot Stefan Löfven. Han blir den förste EU-ledaren som får diskutera med Trump om vilka effekterna blir om ett handelskrig bryter ut mellan USA och EU.

Det skulle ses som en seger om presidenten antydde ett aldrig så litet steg bakåt i handelspolitiken. Likaså om Donald Trump ger Sverige stöd i säkerhetspolitiken på liknande sätt som USA:s försvarsminister Mattis har gjort.

Kanske har fastighetsmiljardären från Manhattan och fackföreningsledaren från Ådalen ändå något gemensamt som kan underlätta dialogen mellan dem. Det är två personer som ser sig själva som mycket goda förhandlare. Men de behöver gå över ett ekonomiskt minfält för att kunna mötas

Ewa Stenberg. "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Tillerson: Lönlöst att försöka stoppa cyberattacker inför valet

Utrikesdepartementet i USA har fått allvarliga varningar för att Ryssland kommer att försöka påverka höstens viktiga kongressval. Men trots att 120 miljoner dollar, nästan en miljard kronor, har avsatts för att förhindra detta så har utrikesdepartementet hittills inte spenderat en enda dollar på förebyggande åtgärder.

New York.
Efter de ryska försöken att påverka presidentvalet 2016 har amerikanska underrättelsetjänster varnat för att attackerna kan fortsätta och sannolikt förvärras i framtida val. Utrikesdepartementets har därför tilldelats 120 miljoner dollar de senaste två åren, specifikt avsedda för att förebygga framtida cyberattacker och påverkansoperationer från Ryssland.

Trots detta har utrikesdepartementet än så länge inte spenderat en enda dollar på att faktiskt göra detta, enligt New York Times. Den avdelning som har ansvaret för projektet har inte heller tillsatt en enda person som kan ryska.

Utrikesminister Rex Tillerson avfärdar i stället projektet som lönlöst. "Om de har för avsikt att påverka så kommer de att hitta metoder för att göra det", säger han i en tv-intervju. Det är sällsynt att utrikesministern i USA, eller någon i landets säkerhetspolitiska ledarskap, uttrycker sig så obekymrat om väldokumenterade försök att attackera USA. Men Donald Trumps administration har gjort det klart att de inte

tänker ta några varningar om ryska påverkansoperationer och attacker på allvar.

I höstas rapporterade Politico att Rex Tillerson inte ens begärt att få tillgång till pengarna som avsetts för detta ändamål. Flera demokrater i senaten kritiserar nu att utrikesdepartementet, som redan lider av nedskärningar, väljer att neka stora summor avsedda för ett specifikt syfte. Enligt utrikesdepartementet ska en mindre summa, på 40 miljoner dollar, föras över först i april. Kampanjerna inför höstens kongressval är redan i gång.

De 120 miljoner dollarna som ännu inte har spenderats är avsedda för Global Engagement Center, utrikesdepartementets särskilda avdelning för att motverka propaganda och attacker från utlandet. Adele Ruppe, som är stabschef för avdelningen, säger till New York Times att utrikesdepartementet spenderat 1,3 miljarder dollar på att stärka europeiska regimers försök att stå emot rysk påverkan, men större delen av dessa resurser fördelades under Obamas tid som president.

Trump har i stället föreslagit kraftiga nedskärningar på mer än hälften av den totala summan i just denna budget. Global Engagement Center är under tiden främst fokuserat på terroristhot från Mellanöstern och terrorgruppen IS, men verkar inte alls prioritera Ryssland.

Detta bör även ses i ljuset av att Donald Trump nyligen kom med beskedet att vägra genomföra de sanktioner mot Ryssland som kongressen röstade igenom i fjol. Presidenten och stora delar av hans stab fortsätter att vara motvilliga att ta hårda tag mot Ryssland, trots allt mer högljudda krav från underrättelsetjänster och kongressen.

I februari åtalades 13 ryska individer och tre ryska företag för sina roller i att påverka presidentvalet, men även då hade Trump inga andra kommentarer än att än en gång förneka något samröre med Ryssland.

Vid ett vittnesmål i senaten i februari sade USA:s underrättelsechef Dan Coats att det “inte bör råda något tvivel om att Ryssland ser tidigare initiativ som framgångsrika och betraktar kongressvalet 2018 som en potentiell måltavla för nya ryska påverkansoperationer”. Enligt Coats planeras en upptrappning av de strategier som användes 2016, med exempelvis falsk nyhetsspridning, annonsköp och digitala bottar (automatiserade konton) som använder de stora plattformarna för sociala medier för spridning av propaganda, vilseledande information och polariserande attacker. Allt tyder på att Donald Trump kommer att göra så lite som möjligt för att förhindra detta.

Enligt Mike Quigley, en demokrat i kongressens underrättelsekommitté, kommer republikanerna även att försöka stoppa kongressens undersökning om president Trumps ryska kontakter de närmaste veckorna. Samtidigt fortsätter den mer omfattande undersökningen som leds av åklagaren Robert Mueller. Där avslöjades i veckan att Mueller nu även efterfrågat en stor mängd dokument direkt kopplade till Donald Trump själv, medan undersökningen tidigare fokuserat på hans medarbetare och familj.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com"

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Trump står fast vid sitt hot om höjda ståltullar

Washington. Inget tyder på att samtalet mellan Sveriges statsminister Stefan Löfven och USA:s president Donald Trump på tisdagskvällen svensk tid nådde fram till någon lösning på tullfrågan. Under en presskonferens i Vita huset upprepade Trump i mycket bistra ordalag att EU dragit nytta av USA i handelsförbindelserna.

Trump backade inte en centimeter vad gäller hotet om ståltullar, varken i relationen till EU eller mot Sverige som enskild nation. Trump sade att han blivit vald till president delvis tack vare löftet om att införa tullar, att han upprepat sitt budskap om behovet av mer rättvisa handelsförbindelser i över 20 år. Ett löfte till amerikanska arbetare som han tänker uppfylla, sade han.

– Ett land måste kunna producera sitt eget stål, sade Trump och såg sträng ut.

Stefan Löfven, å sin sida, framhöll att han och Sverige står bakom EU:s hållning i frihandelsfrågan.

– Tullar skapar sämre handelsvillkor och försämrar ekonomin för båda länderna, sade Löfven.

Svensken påpekade också att merparten av det stål som produceras i världen skeppas från Kina och att EU-länder står för en mycket mindre del av stålexporten. Han tycktes antyda att tullförslaget var missriktat.

Löfven beklagade inför Trump att förhandlingarna med EU brutit samman.

Sverige möttes av en ganska stor delegation i Vita huset. Utrikesminister Rex Tillerson, handelsminister Wilbur Ross och den ekonomiska rådgivaren Gary Cohn representerade USA under mötet. Under presskonferensen deltog även stabschefen John Kelly och rådgivaren Kellyanne Conway.

I den svenska delegationen syntes förutom näringsministern Mikael Damberg (S) även kabinettssekreteraren Annika Söder från utrikesdepartementet och Washingtonambassadören Karin Olofsdotter.

Både Trump och Löfven betonade att Sverige och USA har en lång diplomatisk historia: i 200 år har länderna haft ett utbyte av varandra. Trumps varmaste ord gentemot Löfven och Sverige gällde Nordkorea och Sveriges hjälp med att befria den amerikanska studenten Otto Warmbier. Warmbier satt fängslad i Nordkorea i 18 månader efter att ha stulit en propaganda- affisch under en resa i landet i januari 2016. Strax efter hemkomsten till USA dog studenten.

– Sverige är litet men skarpt, sade Trump.

Stämningen mellan ledarna var långt ifrån uppsluppen. Trump gav ett ganska avslaget intryck vid podiet. Löfven höll sig till sina förberedda budskap. Den spontana atmosfär som ibland kan uppstå mellan Trump och utländska regeringsföreträdare infann sig aldrig under presskonferensen.

Amerikanska nationalister refererar ofta till Sverige som ett varnande exempel i invandringsfrågan. I fjol orsakade Trump en diplomatisk

affär när han under ett tal sade: ”Kolla vad som hände i Sverige i går kväll.” Trump höll fast vid sin kritik av svensk invandringspolitik.

– Ni har absolut problem med invandring, sade presidenten. Jag hade rätt när jag sade detta. Dessa problem kommer att försvinna – sakta eller förhoppningsvis fort.

En amerikansk journalist uppmärksammade att Löfven kritiserat Trump för att presidenten sätter likhetstecken mellan invandring och kriminalitet.

Står Löfven fast vid den kritiken, trots Sveriges internationellt uppmärksammade problem med gängkriminalitet?

– Vi har problem med brott, sade Löfven. Men vi har inga no go-zoner. Vi hanterar detta problem varje dag. Vi har tillsatt mer resurser. Och vi kan se att skjutningarna minskar.

Trump tittade ned i podiet. När presskonferensen avslutades efter drygt en halvtimme stod det klart för alla närvarande att Sverige och USA står långt ifrån varandra i flera avgörande sakfrågor. Men Löfven försäkrade att förhållandet ändå är bra.

– Eftersom relationen fungerar så bra kan vi ha olika synpunkter, försäkrade han.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Löfven fick höra just det han inte ville av Trump

Analys. Trots komplimanger och ett varmt bemötande från USA:s president Donald Trump kunde statsminister Stefan Löfven inte lämna Vita huset med det han mest av allt ville ha: en öppning för att kunna undvika ett handelskrig. I stället kritiserade Donald Trump EU hårt och försäkrade att handelskrig inte är så illa.

Stämningen var god när den svenska statsministern delade scen med en av sina politiska motpoler och samtidigt en av sina viktigaste allierade, Donald Trump.

”Ni har en underbar premiärminister”, sade USA:s president. Senare bredde han på med ”Sverige är ett ”litet men väldigt skarpt land”. Han berättade glatt att Sverige skulle köpa Patriot luftvärnssystem av USA och han kallade Sverige ”ett bra land, en bra allierad”.

Men i den fråga som dragit världens, och i synnerhet EU:s, blickar till mötet rönte Stefan Löfven ingen som helst framgång. Löfven företrädde hela EU:s handelspolitik i Washington, och hade förstås velat se en liten strimma hopp, en antydan om en öppning, när det gäller Trumps hot om att införa tullar på stål och aluminium.

Förslaget väntas läggas fram denna vecka, men innan detaljerna är spikade har EU liksom rådgivare och partikamrater till presidenten hoppats kunna påverka honom att inte införa tullarna.

På pressträffen stod det klart att Donald Trump inte tagit intryck av någon frihandelsvän, varken i Vita huset, Republikanerna eller bland USA:s partner i världen.

President Trump slog fast att USA har behandlats dåligt av EU och att det är nästan omöjligt för USA att göra affärer med unionen, medan EU däremot bara skickar sina varor över Atlanten. Den goda stämningen av partnerskap var plötsligt som bortblåst i Vita huset.

Donald Trump bredde på med att USA förlorar dubbelt, och får ge Europa militärt beskydd utöver det landet förlorar på handeln. ”Handelskrig är inte så dåligt”, sade han. ”Handelskrig skadar dem, det skadar inte oss”.

Stefan Löfven var ”dem” i denna utsaga, men han gick inte in i något glödande försvar för EU:s handelspolitik. Löfven förespråkade kortfattat ett friandelsavtal mellan USA och EU. Det stod naturligtvis inte i hans makt att få Donald Trump att ändra sig. Men Trumps uttalanden om handelskrig måste ha gett Löfven en besk smak i munnen när han lämnade Vita huset.

I jämförelse är alla de där varma orden från Trump mindre värda. I synnerhet som den amerikanske presidenten åberopar USA:s säkerhet när han inför tullarna – och riktar dem mot sina militära allierade i Europa. Det försvagar också det säkerhetspolitiska samarbetet.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

"Trump lyssnar inte på någon

Det var förstås väl mycket begärt att Stefan Löfven skulle stoppa Donald Trumps handelskrig. Inte ens den amerikanske presidentens högste ekonomiske rådgivare kunde det. I stället avgick Gary Cohn från sin post, strax efter det svenska besöket i Vita huset.

Tisdagskvällens presskonferens med Trump och Löfven gick relativt lugnt till. Men medan statsministern försökte tona ned konflikten gick presidenten till förnyat angrepp mot EU. Européerna har behandlat USA så illa, det går inte att göra affärer med dem, bilar ska uslingarna minsann exportera ändå.

Trumps struntprat om hur handel fungerar var lika osammanhängande som vanligt. Hans missuppfattningar ligger till grund för förra veckans beslut att införa tullar på stål och aluminium. Måltavlan är primärt Kina, men amerikanska allierade som Kanada och Sydkorea drabbas värst. När förevändningen för beslutet är ”nationell säkerhet” skorrar det extra falskt.

Strömhopp pågår från kaoset i Vita huset, men Gary Cohn är det viktigaste namnet hittills. Han är demokrat men har ändå blivit den traditionella republikanska partilinjens röst i administrationen.

Charlottesville fick honom nästan att avgå, för att han tyckte illa om Trumps överslätande attityd till rasistkravallerna, men han stannade för att driva på om skattesänkningar och avregleringar.

Och Cohn har bestämt motsatt sig Trumps instinkter om handel, för han vet hur skadliga de är för USA och hela världsekonomin.

Presidenten lyssnar sällan på argument, ens om de kommer från Löfven. Men Cohn har hållit stånd mot nationalisterna fram till nu. Näringslivet och kongressens republikaner bävar för vem ersättaren blir.

Trump är i alla fall nöjd med att Sverige vill köpa luftvärnssystemet Patriot. Handelskrig eller inte, det försvarspolitiska samarbetet med USA kan Löfven inte vara utan.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Kören av protester uppmuntrar Trump

Analys Washington. Donald Trump tolkar det republikanska motståndet mot ståltullarna som ett tecken på att han gör rätt. Med Gary Cohns uppsägning förlorar Vita huset en av sina mer etablerade rådgivare.

Under tisdagens presskonferens i Vita huset förtydligade president Donald Trump att han uppskattar bråk.

– Jag gillar konflikt. Jag gillar att ha två personer med olika perspektiv, vilket jag sannerligen har. Jag tycker om att betrakta det. Och sedan fatta ett beslut. Denna ledarfilosofi präglar det pågående kriget om stål- och aluminiumtullar.

Trumps förslag har splittrat Vita huset och det republikanska partiet. I tisdags eftermiddag avgick Gary Cohn, central ekonomisk rådgivare till presidenten, tidigare chef vid Goldman Sachs och den mest auktoritativa frihandelsförespråkaren i Trumps kabinett.

I kampen mot tullar har Cohn haft stöd av majoritetsledaren och senatorn Mitch McConnell, talmannen Paul Ryan och ordföranden i senatens finansutskott, Orrin Hatch. Även utrikesministern Rex Tillerson och försvarsministern James Mattis har argumenterat mot Trumps ståltullar. Ett handelskrig mot allierade stater i Europa skulle äventyra den nationella säkerheten, är deras argument. På tisdagseftermiddagen höjde även Stefan Löfven rösten, och upplyste Trump om att Sveriges välstånd är byggt på fri handel och konkurrens.

En mer konventionell president hade kanske oroats av invändningarna. Med Trump gäller ofta det omvända. Kören av motstånd uppmuntrar honom att fortsätta på den inslagna vägen. I helgen ska Trump turnera i stålstaten Pennsylvania. Skryt om att han genomfört eller ämnar

genomföra tullar i strid med råd från det republikanska etablissemanget kan rendera honom extra applåder, inte oviktigt för Trumps motivation. I synnerhet inför mellanårsvalen i höst. Att ta strid med akademiker, affärsliv och erfarna republikaner var ett framgångsrecept under valrörelsen 2016. Denna vår och sommar lär bjuda på repriser.

Inne i Vita huset innebär detta att två äldre män – den 80-årige handelsministern Wilbur Ross och den 68-årige handelsrådgivaren och pensionerade professorn Peter Navarro – vunnit presidentens öra. Duon har i hemlighet utformat det tullförslag som Trump plötsligt annonserade under ett sammanträde med industriföreträdare förra veckan.

Med Gary Cohns sorti försvinner en av få oliktänkande från Vita huset som vågat vädra sina invändningar mot Trump offentligt. Efter vitmaktdemonstrationerna i Charlottesville i augusti och Trumps överslätande kommentarer om att ”båda sidor” bar skuld för det dödliga våldet kritiserade Gary Cohn regeringens flathet i en intervju i Financial Times.

Cohn och Trump hittade tillbaka till varandra under den framgångsrika kampanjen för en ny skattereform. Men det politiska landskapets mer hårdföra nationalister förlät honom aldrig. På sajten Breitbart News presenteras Gary Cohns namn med jordglobar i rubriken. En påminnelse om att redaktionen finner honom otillförlitlig och ett hot mot Trumps nationalistiska credo att sätta ”America first”. Cohn skulle invända att motståndet mot tullarna i själva verket är patriotiskt. Förslaget, menar han, riskerar att skada ekonomin och amerikanska konsumenter.

Partiets mardröm är att fler rådgivare av Gary Cohns kaliber följer hans exempel. Trump tolkar förmodligen uppsägningen som ett tecken på att hans maktkampsmetodik fungerar i praktiken. Men väljare som tvivlar på Trumps omdöme får allt färre rådgivare att sätta sin tilltro till.
Björn af Kleen bjorn.afkleen@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

"Risken för ett handelskrig ökar

EU:s handelskommissionär Cecilia Malmström bekräftar att EU kommer att slå tillbaka mot USA om landet inför ståltullar. Amerikansk whisky, jordnötssmör och apelsinjuice hör till de produkter som kan bli dyrare framöver. DN:s Marianne Björklund svarar på tre frågor om Malmströms besked.

1 EU föreslår motåtgärder till USA:s införande av tull på stål och aluminium. Är det här en upptrappning i konflikten?
Cecilia Malmström noga med att betona att det sista EU vill ha är en upptrappning av konflikten.

I stället säger sig EU vilja slå tillbaka mot USA på ett proportionellt sätt. Det innebär att man tänker skydda stålindustrin i unionen och införa tullar på amerikanska produkter till ett värde motsvarande så mycket som de amerikanska ståltullarna bedöms påverka europeisk ekonomi.

Vad man ska kalla det europeiska svaret är dock något av en semantisk övning.

Många ser nog dessa åtgärder som en upptrappning av konflikten som ökar risken för ett handelskrig. Särskilt om Trump, som han sade under tisdagens presskonferens med Löfven, svarar på EU:s åtgärder genom att höja tullarna på europeiska bilar. Då är bollen i rullning med risken för ytterligare handelshinder.

2 Vad betyder det här för konsumenter i EU?
Exakt vilka amerikanska varor som kommer att tullbeläggas är ännu inte offentliggjort. EU-kommissionen har tagit fram en lista som nu ska godkännas av EU:s medlemsländer.

Cecilia Malmström bekräftade några av de varor som kan komma ifråga, exempelvis jordnötssmör, apelsinjuice, tranbärsjuice och amerikansk whisky. EU kommer införa tullar på amerikanska industriprodukter, stål och jordbruksprodukter, enligt Malmström. Följden blir att priset på de tullbelagda produkterna blir högre. Hur mycket dyrare de blir beror på vilken tull de beläggs med. Det är än så länge oklart. Allvarligare än dyrare jordnötssmör är om en upptrappad handelskonflikt slår mot företagen, leder till färre europeiska jobb och för europeisk ekonomi ner i ytterligare en svacka.

3 Hur hamnade vi här?
Donald Trump har konsekvent pekat ut USA som förlorare i världshandeln.

Han anklagar sina företrädare för att ha slutit dåliga handelsavtal med USA som förlorare. Att han skulle lansera ståltullar, under en turbulent inrikespolitisk period, var därför inte någon jätteöverraskning. Trump hävdar att han genom att skydda amerikansk stålindustri kommer att skapa jobb i USA och förbättra den amerikanska handelsbalansen. Baksidan, att amerikansk industri som är beroende av stål tvingas till högre priser och kan tvingas skära ner, talar Trump mindre ofta om.

Att EU svarar var också väntat. Det gjorde man även när dåvarande presidenten George W Bush införde ståltullar 2002. Den gången blev effekten på USA så pass kraftig att Bush valde att dra tillbaka tullarna ganska snart.
I USA hann dock konsekvenserna bli negativa. Det finns beräkningar om att 200 000 amerikanska jobb gick förlorade på införandet av ståltullar.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Löfven utklassade Trump i hans paradgren

Vår statsminister har aldrig utmärkt sig som en ordens man – men ställ en kostymklädd äldre statsman bredvid en annan och spännande kontrasteffekt kan uppstå. Det står klart när Stefan Löfvens besök i Vita Huset recenseras – en trasig brödrost bredvid ett rymdskepp, som en av spirituella liknelser löd. Sakligt sett ett misslyckat möte, skriver de politiska kommentatorerna i svensk media, men fråga de amerikanska twittrarna och stor framgång tecknas på Löfvens konto.

Intelligent, välformulerad, lyder omdömena om en svensk statsminister som i relief mot en diströ Trump målas upp som en robust och närmast intellektuellt sirlig landsfader. Defensiv och försiktig i det politiska samtalet, visst; men i fråga om övertygande tv-mässighet står Löfven alltså som vinnare. Så utklassar Sveriges statsminister ändå Trump på hans hemmaplan, i den gren som den amerikanske presidenten håller som en av de tyngsta.

Sara Meidell
sara.meidell@dn.se "

DN FREDAG 9 MARS 2018

"Trumps fredsplan stöter på patrull

USA. Egypten och Saudiarabien vägrar ställa sig bakom USA:s fredsinitiativ i Palestinafrågan. Det rapporterar Kuwait-tidningen al-Qabbas, ett av regionens mest tillförlitliga medier.

Donald Trumps inre krets har på sistone varslat om att ”århundradets överenskommelse” är på väg, i form av en definitiv plan för fred mellan israeler och palestinier. Enligt al-Qabbas har president Abdulfattah al-Sisi av Egypten och kronprins Muhammad bin Salman av Saudiarabien meddelat att de inte kan sluta upp bakom USA:s plan så länge denna ignorerar palestiniernas rättmätiga anspråk.

USA ville enligt tidningen att lanseringen av planen skulle ske under festliga former i en arabisk huvudstad, men de tilltänkta värdarna har nu ställt som villkor att fredsplanen måste skrivas om så att palestinierna inte missgynnas.

Varken al-Sisi eller den unge kronprinsen är särskilt välvilligt inställd till palestinierna, men bägge drar sig för att utmana de miljoner undersåtar som fortfarande betraktar konflikten med Israel som den mest meningsfulla utrikespolitiska frågan.

Nathan Shachar"

DN FREDAG 9 MARS 2018

”USA:s tullar en oerhörd politisk förolämpning”

USA:s beslut att införa ståltullar är en oerhörd politisk förolämpning mot EU. Tullarna kan slå hårt mot europeiska jobb, säger EU:s handelskommissionär Cecilia Malmström.

Cecilia Malmström är oroad och upprörd över den amerikanske presidentens beslut att införa ståltullar. Hon vänder sig särskilt emot att Donald Trump anger nationell säkerhet som skäl för att införa tullarna:

– Det är en oerhörd politisk förolämpning. En väldigt begränsad del av USA:s stål kommer från EU och att den skulle hota USA:s säkerhet är falskt. De flesta EU-länder är medlemmar i Nato och samarbetar nära med USA.

Lagparagrafen som Trump använder sig av för att få igenom tullarna är tänkt att användas i krigssituationer. Det håller inte juridiskt när frågan sedan ska prövas hos världshandelsorganisationen WTO, anser hon.
– Nu säger Trump att stålimporten hotar amerikansk säkerhet och han slår brett mot vänner som är mer eller mindre allierade med USA, vilket är djupt kränkande. Det drabbar Kanada, Mexiko, EU, Japan och Sydkorea.

Potentiellt är många tusen europeiska jobb i stålindustrin i fara, just när denna bransch har börjat hämta sig från en långvarig kris, - poängterar Cecilia Malmström. Hon ser det dock som för tidigt att ange några siffror.

Cecilia Malmström är i Stockholm på ett sedan länge planerat besök, bland annat för att träffa regeringen. Sedan USA slog till med att man ska införa ståltullar har hon bråda dagar.

EU har redan gjort klart att man sätter in motåtgärder om tullarna blir verklighet. USA ska dras inför världshandelsorganisationen WTO, europeisk stålindustri ska skyddas och ett antal amerikanska konsumentprodukter kommer att beläggas med tullar.

Genast är spekulationerna om ett handelskrig i gång.

Sådant vill dock EU undvika, säger Cecilia Malmström med eftertryck – och håller sig från att använda hårda ord som kan bidra till att skärpa konflikten. Hon vill varken tala om ”handelskrig” eller ”vedergällning”. Däremot varnar hon för ”dominoeffekter” som leder till följder som ingen önskar sig.

– Tullar och den typen av åtgärder är aldrig bra för ekonomin. Men när USA tar i så hårt mot Europa kan vi inte bara sitta stilla. EU:s medlemsländer har varit väldigt tydliga med att vi ska svara och har bett kommissionen att ta fram en lista med motåtgärder.

EU har in i det sista försökt övertyga USA om att tullar är till nackdel för samtliga parter, enligt Cecilia Malmström. Men dialog har hittills inte varit en framkomlig väg:

– Under hela Trump-administrationens tid har vi talat med människor på alla nivåer. Men det här är ett politiskt beslut som presidenten personligen verkar ha bestämt sig för.

Trump sade vid presskonferensen efter sitt möte med den svenske statsministern Stefan Löfven på tisdagen att USA är berett att svara med tullar på europeiska bilar om EU går vidare med motåtgärder. Här finns en risk att konflikten trappas upp till det som EU vill undvika, anser Cecilia Malmström.

– Därför försöker vi att svara proportionerligt på vad USA gör och hela tiden hålla en dialog. Dessutom kan Trump inte ange nationell säkerhet som skäl för en tull på bilar, vilket gör att det i så fall blir en annan procedur.

Hon räknar också med omfattande amerikanska protester om Trump går vidare med sina hot.

– Europeiska bilföretag producerar mer än två miljoner bilar i USA varje år. De sysselsätter väldigt många amerikaner och mycket går på export som ger inkomster till USA.

Donald Trump har sagt att USA är en förlorare i handeln med EU. Malmström håller inte med.

– EU är den mest öppna marknaden i hela världen. Problemet är att det kommer väldigt mycket synpunkter via Twitter och förs väldigt lite seriös dialog.

Cecilia Malmströms förhoppning är att EU:s motåtgärder ska få USA att tänka om.

– Det var ju det som hände 2002 när George W Bush införde ståltullar. Han tog tillbaka dem efter tio månader. Då hade tullarna, enligt vissa beräkningar, kostat 200 000 amerikanska jobb.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se
Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

"**Fakta.**
De amerikanska importtullarna, 25 procent på stål och 10 procent på aluminium, väntas träda i kraft om 15–30 dagar, enligt Donald Trumps rådgivare Peter Navarro som uttalat sig i Fox Business.

EU svarar inom kort med en lista på vilka amerikanska produkter som ska tullbeläggas. Några förslag som har läckt ut är apelsinjuice, tobak, motorcyklar och jeans. Listan går sedan ut på konsultation till företag och andra intressenter. Inom två veckor väntas EU ha en slutgiltig lista som, som därefter skickas till världshandelsorganisationen WTO.

EU kommer också att sätta in åtgärder för att skydda sin stålindustri samt anmäla USA till WTO. EU anser inte att USA:s angivna skäl, att skydda sin inre säkerhet, håller som orsak till tullarna.

Beslut om huruvida USA har brutit mot WTO-reglerna väntas dröja i minst ett år. Först ska en panel i WTO titta på tullarna, därefter går frågan vidare till WTO:s tvistedomstol, där det sitter domare från medlemsländerna. USA har sedan Trump tillträdde blockerat arbetet genom att vägra utse nya domare. "

DN FREDAG 9 MARS 2018

"President Trump införde de kritiserade ståltullarna

På torsdagen införde USA:s president Donald Trump de nya, hårda ståltullar som många menar kan komma att starta ett handelskrig.

Som så ofta när Donald Trump offentliggör ett av sina större beslut så gjorde han det också den här gången omgiven av personer direkt påverkade av det. I det här fallet av amerikanska stål- och aluminiumarbetare i Rooseveltrummet i Vita huset. Arbetare som ombetts komma i sina arbetskläder och med sina hjälmar under armen.

– En stark stål- och aluminiumindustri är direkt nödvändig för ett land, för vår militär. Men stål- och aluminiumtillverkningen har minskat kraftigt i USA. Fabriker har stängts över hela landet. Detta har inte bara blivit en social katastrof utan också en militär katastrof. Det ska förändras nu, sa Trump innan han skrev under beslutet om de nya tullarna.

– Detta är ett sätt att skydda vårt lands nationella säkerhet. Vi vill skydda våra arbetare och våra företag. Men det blir ingen skatt om stålet görs här. Vill ni inte betala skatten så flytta tillverkningen hit. Presidenten hoppas på att andra länder nu ska flytta sin tillverkning till USA för att slippa tullarna.

Beslutet har varit ett av Donald Trumps mest ifrågasatta under hans drygt ett år långa tid som president. Under tisdagen avgick Donald Trumps ekonomiske rådgivare Gary Cohn i protest mot de nya tullarna och aktiemarknaden har varit orolig sedan det första Twitterinlägget. De nya strafftullarna innebär 25 procents skatt på allt importerat stål och 10 procent på aluminium.

Två grannländer kommer att undantas – i alla fall tillfälligt. Kanada och Mexiko ”erbjuds” ett undantag på obestämd tid.

Men, en förlängning kommer enbart att bli verklighet om förhandlingarna om det nordamerikanska frihandelsavtalet Nafta går som Donald Trump vill.

Enligt nyhetsbyrån Reuters, som talat med Mexikos finansminister Ildefonso Guajardo, kommer Mexiko inte att ge efter för kravet på att förändra Nafta:

– Vi kommer under inga omständigheter att böja oss för den typen av påtryckningar, sa Guajardo.

Kritiken fortsatte att komma under torsdagen.
Sveriges handelsminister Ann Linde (S) sa till SVT att hon beklagade att USA nu valt att införa tullar:
– Vi behöver mer öppen och fri handel i världen, inte mindre, sa Linde som också betonade att det är viktigt att EU nu inte tar i för mycket när man svarar på USA:s beslut.

Representanthusets talman, republikanen Paul Ryan, sa att han kommer att fortsätta att försöka förmå Vita huset att rikta avgifterna mot de länder och företag som ”inte följer lagen”. Alltså Kina.
– Jag är ingen förespråkare av breda tariffer som jag tror får oönskade konsekvenser. Då drabbas många oskyldiga, sa Paul Ryan vid ett tal i Atlanta.

Också chefen för FN:s handels- och utvecklingsorgan, UNCTAD, varnade för att helt andra länder än Kina kommer att drabbas:
– De kommer att bli offer i den här processen, men eftersom de är länder med svag ekonomi så är det inte mycket de kommer att kunna göra mot USA, sa Mukhisa Kituyi, till Reuters.

Clas Svahn **clas.svahn@dn.se** "

DN FREDAG 9 MARS 2018

" Löfven: Många i USA är oroliga över utvecklingen

Statsminister Stefan Löfven tonar ner risken för ett fullskaligt handelskrig mellan EU och USA. På torsdagen besökte han äldreomsorgen i Haninge där han fick frågor om sitt möte med Donald Trump.

1. Hur ser du på risken för ett handelskrig mellan EU och USA?

– Det är för tidigt att prata om handelskrig. Men risken ökar om USA inför de här tullarna och så svarar EU, Japan och Sydkorea.

2. Hur stor är risken?
– Det är svårt att säga. Nu säger USA att de ska höja tullarna. EU kommer att svara och då är det i gång. Då är risken uppenbar att vi har en utveckling som går åt fel håll.

3. Delar EU:s ledning din bedömning av riskerna?
– Det är ingen som vill att det här ska hända. Jag tror att många i USA också är oroliga för utvecklingen. Det är ingen positiv utveckling.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Ledare: Oväntat besök är ingen garanti för fred

Med ena handen startar Donald Trump ett handelskrig med sina allierade i Europa. Med den andra startar han fredsförhandingar med ”lille raketmannen”, Nordkoreas kommunistdiktator Kim Jong-Un. Det är en vanlig dag i Vita huset.

Trumps ja till att träffa Kim, och redan i maj, kommer onekligen överraskande. Presidenten har tidigare fnyst åt företrädare som ens har funderat på att tala med Nordkorea. Hans egen utrikesminister blev nyligen tillsagd att sluta slösa bort sin tid på sådana tankar. Men Trump brukar skryta med att vara oberäknelig. Frågan är om det kan leda någonvart.

Kim inledde sin charmoffensiv med ett försonligt nyårstal. Strax skickade han idrottsmän och en hejarklack till vinter-OS i Sydkorea. En sydkoreansk delegation fick därefter träffa Kim i Pyongyang och höra honom bekänna sig till kärnvapennedrustning.

För Nordkorea finns en logik. Landets härskare har i över två decennier försökt få ett direkt möte med en sittande amerikansk president. Det skulle ge prestige och förhoppningar om ett erkännande av supermakten. I förlängningen hägrar mildrade ekonomiska sanktioner.

USA:s president gillar att överraska och ser sig själv som en fantastisk förhandlare. Administrationens nya linje är att Nordkorea är en totalitär stat där en man bestämmer, så det finns ingen anledning att prata med någon annan.

Samtidigt betonar Trump att sanktionerna, som nyligen skärptes, ligger kvar. Nordkorea har för sin del inte gjort några betydande eftergifter. Kim tänker inte protestera mot USA:s och Sydkoreas förestående militärövningar. Inga missiler ska avfyras fram till mötet, men det kanske inte finns några tekniska skäl för prover just nu.

Historien talar emot ett genombrott. USA har förhandlat med Nordkorea förr. Bistånd och mutor har erbjudits. Bill Clinton gjorde en överenskommelse 1994 som innebar att produktion av klyvbart material för vapentillverkning stoppades. Pyongyang hittade andra vägar att skaffa både plutonium och anrikat uran. Sexnationssamtalen i början av 2000-talet blev också ett misslyckande, eftersom Nordkorea bluffade, ställde omöjliga krav och aldrig höll sina löften.

Skulle något bli annorlunda av ett personligt möte? Den stora skillnaden nu jämfört med för 10 eller 20 år sedan är att Nordkorea har kommit avsevärt längre med sina kärnvapen. Ballistiska missiler antas kunna nå det amerikanska fastlandet, och kanske finns tekniken att placera stridsspetsar i dem.

Inget talar för att Nordkorea skulle ge upp sin livförsäkring. Väldiga resurser har satsats under många år. Khaddafi skrotade Libyens kärnvapenprogram, och ångrade sig förmodligen.

Nordkoreas krav brukar handla om ”säkerhetsgarantier”. USA ska inte bara dra tillbaka sina soldater från Sydkorea, amerikanerna uppmanas också att lägga ned försvarsalliansen med sydkoreaner och japaner.

Det kommer inte att ske. Inte ens Trump lär komma på idén att lita på Kim utan bevis på goda intentioner.

Sydkorea är kluvet, men gör sig knappast några illusioner. Kina är säkert ambivalent: Nordkorea är en riskfaktor men också en buffertstat med förmåga att irritera USA.

Trump har liten erfarenhet av och tillit till diplomatiskt arbete. Han misstror experter och stoppade utnämningen av en ny ambassadör i Sydkorea för att denne var kritisk till militära optioner. Plötsligt chansar Trump på ett möte utan att få något i gengäld. Om det verkligen blir av bör ingen vänta sig några revolutioner. Men samtal är alltid klokt jämfört med förödande krig.

DN 10/3 2018 "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" USA ansluter sig till en nationalistisk världsordning

Ryssland har inte längre någon annan vision än den egna makten. Fosterlandet. Folket. Nationen. Detsamma kan sägas om dagens Kina. Mest oroande av allt: numera även USA.

Häromdagen talade Vladimir Putin till den ryska nationen om tillståndet i landet och om dess förhållande till omvärlden. Egentligen hade talet kunnat hållas av någon av Putins kommunistiska föregångare. Ty trots alla vackra ord och siffror har i grunden ingenting förändrats sedan revolutionen 1917: Ryssland är fortfarande en krigsekonomi med en mager civil sektor som erbjuder medborgarna mycket litet att konsumera.

Putins publik satt tyst medan den låga levnadsstandarden blev till en fotnot och hyllade honom med stående ovationer när alla nya missiler, raketer och kärnvapensystem presenterades, om vilka man inte ens vet om de existerar i verkligheten.

Självfallet finns de till som försvar, för att avskräcka en icke namngiven fiende. Och vad är det som ska försvaras? Ryssland. Fosterlandet. Nationen. I övrigt nämndes inga värden som även andra än ryssar skulle kunna omfatta: dagens Ryssland har ingen annan vision än den egna makten.

Häromdagen utnämndes Xi Jinping i praktiken till Kinas ledare på livstid och världen presenterades den strategi som ska leda till en ”återfödelse av den stora kinesiska nationen”. I en systematisk plan där ekonomiska och militära element är svåra att skilja från varandra läggs en tidtabell fast för områden där Kina föresatt sig att inom en mycket nära framtid vara världsledande. För att förverkliga den strategiska

planen underordnas alla kineser – också de utanför Kinas gränser – Kommunistpartiet och dess ledare Xi, alltmer lik den ordförande Mao som den reformistiske Deng Xiaoping försökte distansera sig ifrån när han lotsade landet tillbaka ut på världsscenen.

Allt vad Kina erbjuder världen att köpa understöds i växande utsträckning av en militär upprustning som självfallet finns till som försvar, för att avskräcka en icke namngiven fiende. Och vad är det som ska försvaras? Kina. Mittens rike. Nationen. I övrigt nämndes inga värden som även andra än kineser skulle kunna omfatta: dagens Kina har ingen annan vision än den egna makten.

För inte särskilt länge sedan formulerade både Ryssland och Kina sin roll i världen med hjälp av universella, ideologiska värden av vilka i dag bara dekorativa rester finns kvar.

Nationalismen fanns kanske alltid där, men nytt är att den nu uppträder utan täckmantel och alibi. Och den är inte lokal och provinsiell längre, inte något som kännetecknar ett hörn av världen där små folk försöker övertyga om sin storhet genom att bekämpa varandra. Dagens nationalism bärs upp av vad som förr kallades supermakter, av några få världsomspännande aktörer som just Ryssland, Kina och – det är det senaste och mest oroande – USA.

Som all nationalism är denna nya sig själv nog och riktar sig mot värden som är överordnade nationens egna, värden som har med frihet och jämlikhet att göra och som tar sig uttryck i den universella ”överideologi” som vi brukar kalla globalisering. Det är globaliseringen som över världsmarknaden låtit otaliga länder ta del av handel och ekonomisk utveckling (frihet) och lyft några miljarder människor ur fattigdom (jämlikhet). Globaliseringen handlar helt enkelt om att med hjälp av ett gemensamt regelverk låta varor, tjänster, kapital och människor röra sig (någorlunda) fritt över vad som nästan alltid är nationella statsgränser.

Och det är att märka att ett nationalistiskt Ryssland aldrig riktigt varit del av globaliseringen och att ett nationalistiskt Kina medelst dubbla måttstockar cyniskt utnyttjar den för egna syften, beskurit eller stängt den ute när globaliseringen på hemmaplan kommit i konflikt med nationella – nationalistiska – kinesiska intressen. Waldorf Astoria i New York ägs nu för tiden av den kinesiska staten; ett liknande amerikanskt ägande i Peking vore fullkomligt otänkbart, redan av symboliska skäl. Mycket mer än så behöver man inte veta om Kina som garant för världens frihandel.

Länge var det USA:s uppgift. Men under Donald Trump är USA i färd med att på flera områden ge upp den: Trumps *America first!* är en öppen, kristallklar bekännelse till amerikansk nationalism, inte minst om man jämför med tidigare amerikanska och universella värdedeklarationer som till exempel *make the world safe for democracy*. Här rör det sig om långt mer än retoriska skillnader. I dessa stål- och aluminiumdagar håller världen på att upptäcka det och hur USA tycks bli alltmer likt Ryssland och Kina.

Nationalistiska program kännetecknas av att de bara kan samsas eller sammanfaller i marginalen. I allt väsentligt är de antagonistiska och varandra uteslutande. Murar, gränser, tullar eller kvoter hör deras negerande formspråk till och vid behov kan vad som hör den globaliserade världen till – demokrati, mänskliga rättigheter, frihandel – brännmärkas som ”inblandning i interna angelägenheter”.

Och vem kan garantera sådana universella värden om USA inte längre gör det? Europa är på tok för svagt. Vårt enda bidrag till en liberal världsordning vore väl som varnande exempel: som historiskt bevis för att nationalism är det farligaste och mest förödande nollsummespel som finns.

Richard Swartz richard.swartz@chello.at journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" I stålstaden Youngstown ökar stödet för Trump

I Ohio har stödet för Trump skjutit i höjden sedan presidenten lanserade stål- och aluminiumtullar. Även arbetare i näringar som kan förlora på tullarna stödjer förslaget.

Snön yr i Youngstown, den ombesjungna stålstaden i mellersta Ohio. Utanför fabriken Vallourec längs Mahoning River i stadens norra utkant biter kylan.

Men den 56-årige tillsynsmannen Robert Kowalewski är lycklig. För några minuter sedan undertecknade Donald Trump ett dekret som sätts i verket om 15 dagar. Då blir det 25 procent dyrare för amerikanska företag att importera utländskt stål.

Det kan bli början på en ny storhetsperiod för Youngstown, hoppas han.

– Detta brukade vara USA:s stålhuvudstad, säger Robert Kowalewski. Sedan stagnerade vi och började kallas för rostbältet. Jag hoppas det gamla kommer tillbaka.

Trumps politiska tänkande bottnar ofta i suggestiva bilder. Stål- och aluminiumtullarna är inget undantag. 1900-talets väldiga stålverk ska dra i gång sina ugnar igen. Ur skorstenarna ska rökpelare skjuta mot stjärnhimlen. Stolta arbetare ska välla in genom grindarna i gryningen.
Youngstown är mottagligt för den nostalgin. Från sekelskiftet fram till 1960-talet var detta den amerikanska motsvarigheten till Bergslagen, ett levande arbetarsamhälle med urstark fackföreningsrörelse och en mark rik på malm. Längs floden stod stålverk efter stålverk som försåg armén med materiel.

I låten ”Youngstown” från 1995 fångar Bruce Springsteen kombinationen av krigspatriotism och självmedvetenhet. Men stoltheten blev ett hinder när tillverkningsprocessen moderniserades. Youngstowns fabriker gjorde för lite för sent.

Robert Kowalewskis far arbetade på stålverk, liksom hans bror. Vallourec, Roberts arbetsplats sedan början av 1980-talet, är något av stålindustrins begravningsplats. Här smälts stålskrot ned till rör som säljs vidare till oljeindustrin i Mellanöstern. Runt verket ligger drivor av rödrostiga stålprodukter – rester av bilkarosser, tågvagnar, industriinteriörer.

– En mil norr om här låg WCI, det största stålverket i hela världen. Nu är det småsten, en platt parkeringsplats. Borta!

Robert Kowalewski delar presidentens analys bakom bruksdöden.
– Nästan alla våra stålverk har hackats upp i småbitar, lagts på fartyg och skickats till främmande länder, säger han. De importerar amerikanskt stål och virke och så skickar de tillbaka möbler och annat hit, producerade i våra gamla fabriker till lägre kostnad. Orättvis handel. Vi har utnyttjats i decennier.

Snart kommer alla gamla tågvagnar och bilkarosser som Vallourec återvinner att sina, tror Kowalewski. Då kan antingen fabriken klappa igen. Eller börja tillverka stål enligt den gamla metoden igen, med hjälp av järnmalm från moder jord.

– Det är vad vi är, vad vi gör. Vi är ett stålproducerande folk.
AJ Summell, ekonomiprofessor vid Youngstown State University, säger att rationella ekonomiska argument inte biter på den stolta protektionism som Trump saluför.

Det spelar ingen roll att 80 procent fler amerikanska jobb finns i näringar som sannolikt förlorar på tullarna.
Utanför Youngstown ligger Lordstown, där General Motors tillverkar Chevroletmodellen Cruze. Fabriken stödjer Trumps ståltullar, trots att reformen lär göra deras produktion dyrare.

– Trumps förslag handlar inte om ekonomi. Det handlar om politik, säger AJ Summell.

På Youngstown State University försöker Summell undervisa studenterna om frihandelns fördelar. Men barn till föräldrar som fått sparken från nedlagda stålfabriker vägrar nästan alltid att ta till sig argumenten, även om de fattar sifferkalkylen. När Trump signerade lagen i torsdags eftermiddag flankerades presidenten av en stålarbetare som berättade om den smärta han erfor när fadern inte längre kunde försörja sina sex barn.

Antalet arbetare som faktiskt tillverkar stål i USA är liten, omkring 145 000, enligt Summell. Men Trumps förtroende har redan skjutit i höjden i Ohio sedan han lanserade tullförslaget. För första gången är det över 50 procent i staten som står bakom honom, säger professorn. Alla väljare är inte övertygade om att de fabriker som redan har nedmonterats kommer att återuppstå. Inte ens Robert Kowalewski tror det. Men han uppskattar gesten.

– Något måste göras. Inget har ju hänt sedan 70-talet.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

"Annika Ström Melin: USA:s ståltullar kan splittra EU

USA:s höjda tullar på stål och aluminium sätter sammanhållningen inom EU på prov. Storbritannien har redan förklarat att landet ska försöka få undantag och liknande krav förs fram i flera EU-länder.

EU-kommissionär Jyrki Katainen såg ovanligt allvarlig ut när han framträdde under en presskonferens i Bryssel vid lunchtid på fredagen. ”EU är ett handelsblock. Vi kommer inte att acceptera att vi behandlas på annat sätt”, deklarerade Jyrki Katianen som är en av kommissionens vice ordförande.

Att det inte var handelskommissionär Cecilia Malmström som svarade på frågor den här gången visar hur allvarligt kommissionen ser på följderna av president Donald Trumps besked att USA av nationella säkerhetsskäl tänker höja tullarna på stål och aluminium. För EU-kommissionen handlar det inte enbart om handelspolitik, utan också om att hålla ihop EU.

President Trump försöker härska genom att söndra. Den amerikanske presidenten har antytt att fler länder än Mexiko och Kanada kan undantas från de nya amerikanska tullarna, om det är stater som ”behandlar oss rättvist”.

Det tog inte många timmar innan Storbritanniens handelsminister Liam Fox deklarerade att han tänker försöka få sådant undantag för brittisk stålexport när han besöker Washington nästa vecka.
”USA:s militär behöver brittiskt stål för sin materielförsörjning. Därför är det absurt att vi skulle omfattas av åtgärder som handlar om nationell säkerhet”, sade Fox till BBC i torsdags kväll.

Liknande krav på särbehandling förs fram i flera EU-länder, bland dem Sverige, men Jyrki Katainen avvisade med skärpa allt sådant tal. När det gäller handel och säkerhet håller EU ihop, förklarade EU-kommissionären på fredagen.

Formellt sätt har Katainen rätt. Handelspolitiken hör till de områden där medlemsstaterna har överlämnat alla befogenheter att fatta beslut till EU.

Det innebär att det är förbjudet för till exempel Sverige, eller Storbritannien som fortfarande är EU-medlem, att ingå egna handelsöverenskommelser.

EU-kommissonens stora maktbefogenheter inom handelspolitiken leder förstås till en ovanligt stark press på Cecilia Malmström. När hon i dag lördag ska träffa USA:s handelsambassadör Robert Lighthizer i Bryssel gäller det att hon håller tungan rätt i mun.

Malmström tänker protestera mot att USA höjer tullarna, men också kräva att handeln med EU inte ska omfattas, om tullarna träder i kraft. Som en av USA:s närmast allierade anser kommissionen att hela EU och alla medlemsländer ska undantas.

Men vad säger Cecilia Malmström om Lighthizer erbjuder särbehandling av en eller flera av EU-medlemsstater, men inte alla? Då är det hennes EU-plikt att säga nej. Det blir inte populärt i länder som skulle ha kunnat slippa president Trumps bannbulla.
Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" USA dröjer med svar om ståltullar mot EU

USA ger ingen klarhet i om EU kommer undantas från tullarna, enligt unionens handelskommissionär Cecilia Malmström efter mötet mellan USA, EU och Japan i Bryssel.

Mötet mellan EU:s handelskommissionär Cecilia Malmström, USA:s handelsrepresentant Robert Lighthizer och Japans handelsminister Hiroshige Seko skulle till en början främst kretsa kring breda samtal om hur de gemensamt ska hantera handeln med Kina.

Men mötet överskuggades av USA:s president Donald Trumps beslutat att införa en 25-procentig tull på stål och en aluminiumtull på 10 procent för att värna den nationella säkerheten.

Donald Trump öppnade dock för att Kanada och Mexiko tillfälligt skulle få undantag för tullarna på obestämd tid, beroende på hur förhandlingarna rörande det nordamerikanska frihandelsavtalet Nafta går.

På fredagen meddelade Trump att Australien skulle undantas från tullarna, för att upprätthålla ”en bra militär- och handelsrelation”. Detta öppnade för spekulationer om huruvida Europa och andra länder också skulle kunna undantas från de nya tullarna.

EU har sedan tidigare hotat med att införa egna tullar på ett stort antal amerikanska varor ifall USA införde de nya handelshindren.
”Jag hade en frispråkig diskussion med den amerikanska sidan om den allvarliga och pågående frågan om stål- och aluminiumtullar. Som en nära säkerhets- och handelspartner med USA måste EU undantas från de åtgärder som tillkännagetts. Det blev ingen omedelbar klarhet om

USA:s exakta undantagsförfarande, så diskussionerna kommer fortsätta nästa vecka” skriver Cecilia Malmström på Twitter.

Statsminister Stefan Löfven besöker Luxemburgs premiärminister Xavier Bettel och de amerikanska ståltullarna var ett samtalsämne även för dem.

– Jag är övertygad om att ökade tullar bara kommer att skada oss alla i det långa loppet. Vi måste arbeta tillsammans för att hitta en lösning. Ett eskalerande handelskrig vore illa för båda våra länder, men också hela världen, säger Stefan Löfven till nyhetsbyrån TT och fortsätter:

– Det är uppenbart att vi har en överkapacitet i stålsektorn. Men 50 procent av stålproduktionen sker i Kina. I Europa har vi mindre än 10 procent. Det i sig är ett argument. USA och EU borde hitta en gemensam lösning, inte kämpa mot varandra, säger han.

Även Xavier Bettel vill att EU agerar.
– Om Cecilia Malmström inte kan hitta en lösning med sin motpart så borde EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker eller EU:s permanente rådsordförande Donald Tusk be om ett möte med Donald Trump för att tala om det här. Det är för viktigt för att lämnas olöst, säger han till TT.

Vad gäller handelsrelationerna till Kina var mötet däremot mer framgångsrikt. I ett gemensamt uttalande berättar de tre handelsdelegationerna att de ska utveckla starkare regler för subventioner till industri för att undvika överkapacitet och skev marknad.

Japan, EU och USA ska även samarbeta för att kontrollera investeringar och även utöka informationsutbytet vid snedvriden handel. Parterna ska fortsätta diskussionerna vid ett möte i Paris senare i vår.

Carl-Johan Kullving carl-johan.kullving@dn.se "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

”Handelskrig kan få allvarliga politiska effekter”

Om Trumps ståltullar leder till handelskrig kan det få förödande konsekvenser. Det räcker med att titta på depressionen under 1930-talet. Den var starkt bidragande till andra världskriget, konstaterar Lars Magnusson, professor i ekonomisk historia.

DN träffar Lars Magnusson precis när den amerikanska presidenten Donald Trump meddelat att han ska införa ståltullar. Hotet om en upptrappning där resten av världen svarar ligger och pyr. Det är lite läskigt, konstaterar han.

– Vi har haft sånt förut, närmast på 30-talet. Det var inte kul. Om man börjar handelskriga med varandra spinner det ju på. Det sätter en boll i rullning som man aldrig vet när den tar slut. Det kan verka oförargligt i början med tull på Levis- jeans. Men gud vet vart det tar vägen. Egentligen ska vi tala om finanskrascher. Magnusson har precis skrivit boken ”Finanskrascher, från kapitalismens födelse till Lehman Brothers”. Men att ta upp Trumps ståltullar med professorn i ekonomisk historia är oundvikligt. Visserligen ser han ingen omedelbar risk för att det ska leda till en omedelbar krasch.

– Men man kan tänka sig att tullarna skapar arbetslöshet och lägre tillväxt. Sedan finns det ju ett värsta scenario. Blir det en väldig pessimism kan aktiebörserna rasa. Om mycket av pengarna då är upplånade faller det ena i det andra.

Spåren av handelskrig i historien förskräcker. Efter börskraschen 1929 reste länder i hela världen handelshinder. Den ”stora depressionen” bredde ut sig med massarbetslöshet och ekonomisk kräftgång. Många ser händelseutvecklingen som en viktig anledning till att Adolf Hitler kom till makten i Tyskland.

– Den krispolitik som man tvingades föra i Tyskland med kraftiga nedskärningar ledde till en enorm arbetslöshet som hjälpte till att sätta Hitler på tråden i högsta grad. Politik och ekonomi hänger ofta ihop, konstaterar Lars Magnusson.

Det sambandet syns också tydligt efter den färskaste finanskrasch ensom utlöstes av investmentbanken Lehman Brothers kollaps 2008. Följderna blev en världsomfattande kris där stora hål i Västeuropas ekonomier med omfattande skulder bland hushåll, och i vissa fall stater, synliggjordes.

Den ekonomiska snaran drogs åt, arbetslösheten ökade och i spåren av det frodades de populistiska strömningarna både i Europa och USA.
– Även den ökade strömmen av flyktingar och invandring hade inverkan. Men den ganska hårdföra politik som man ansåg sig tvingad till efter 2008 års finanskris spelar också roll för populistiska partiers framgångar, säger Lars Magnusson.

Det var också efter denna kris som Donald Trump blev vald amerikansk president.

– I USA fanns också en känsla av protest mot etablissemanget och att bankerna fick enorma uppskov med enormt mycket kapital medan stackars fattigt folk inte fick någonting.

Lars Magnussons bok visar att finanskrascher har förekommit ända sedan kapitalismens födelse. Här finns bankrusningar i medeltidens Venedig när spararna oroat sig för att ägaren till banken gjort ohållbara investeringar, spekulationerna på tulpanlökar i Amsterdam och orealistiska förväntningar på järnvägens lönsamhet.

Någon enskild orsak till krascherna går inte att peka ut, enligt Lars Magnusson. Ofta utlöses de i ”en perfekt storm” där flera faktorer samverkar. Här finns det mänskliga psyket som vid medgång blir överoptimistiskt, inte ser några risker och tror att priser på vissa tillgångar ska stiga för evigt. I falsk trygghet belånar de fastigheter och aktier för att köpa båtar och sommarstugor. Och alla vill vara med på festen. När något plötsligt utlöser osäkerhet kan luftslottet falla snabbt.

Kvar står de tidigare glada spekulanterna tyngda med skulder.
– Människor har en tendens att överdriva och är disponerade att följa vad andra gör. När andra hoppar på och börjar spekulera i någonting följer vi gärna efter, vi vill inte bli lämnade på efterkälken.

Men ”animaliska drifter” som det talas om i forskningen är inte den enda förklaringen till bubblor och krascher. Även vilka regler och institutioner som finns i ett samhälle spelar roll.

Även om det inte går att undvika krascher, enligt Lars Magnusson, kan detta ha stor inverkan på vilka kostnader de för med sig.

– Det är ingen tillfällighet att det inträffade få stora finansiella härdsmältor eller bubblor från 1930-talet fram till 1987. Efter 1930-talsdepressionen och Wall Street skedde ju en kraftig regleringsvåg av de finansiella marknaderna.

Bland annat stiftade USA en lag som höll affärsbanker och sparbanker åtskilda. Sparbankerna förbjöds spekulera med spararnas medel. På 1980-talet när hedgefonder skuggbanker växte blev lagen alltmer tandlös och under Bill Clintons tid som president avskaffades den. En del menar att detta är en av orsakerna till Lehman Brothers krasch och finanskrisen 2008.

Även om reglerna har skärpts efter 2008 är det inte i samma omfång som på 1930-talet, menar Lars Magnusson. Och han ser en del av de tecken som tidigare föregått krascher i dagens svenska ekonomi. Hit hör minusränta, länge stigande priser på fastigheter och aktier kombinerade med hög belåning bland hushållen och expansiv finanspolitik. Problemen kan uppstå när ekonomin ska återgå till någon sorts normalläge, räntan höjas och skulder minska.

– Risken är att allt händer samtidigt. Att man gör det svårare att låna till bostäder, samtidigt som räntan vänds till positiva tal. Människor har vant sig vid låg ränta under lång tid och om den plötsligt ökar kraftigt är det många som sitter illa till. Det är ofta beskrivet och kan ses genomgående i historien, säger han.

Det finns de som menar att krascher inte bara är dåliga. De städar upp i något som varit osunt och skapar utrymme för förnyelse, kreativ förstörelse som det kallas. Det ligger något i det, medger Lars Magnusson.

– Men frågan är om inte priset är rätt högt att leva med kreativ förstörelse som kan tvinga folk att gå från hus och hem var tionde år. Det som hänt i USA och Europa politiskt de senaste tio åren visar att priset är högt.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

"**Börskraschen på Wall Street 1929**
Börsen kraschade efter lång tid med stigande värden. En stor del av ägandet var lånade pengar. Samtidigt kraschade en fastighetsbubbla. Krisen fick spridning till Europa.

Tulpanerna i Amsterdam
Under 1600-talet var tulpaner senaste flugan i Amsterdam och efterfrågan på lökar hög. På krogar började ett slags optioner på framtida lökar sälja. Priserna steg i höjden och slutade med en krasch. Suget efter lökarna var större än tillgången. Priset steg i höjden. Bubblan var ett faktum. Kraschen berörde framför allt eliten i det nederländska samhället.

Lehman Brothers krasch 2008
Investmentbanken Lehman Brothers tilläts att gå i konkurs i ett läge när fastighetspriserna var uppblåsta och hushållen skuldsatta. Krisen spred sig som en löpeld över hela världen. "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

"Trump ställer motkrav på EU

USA:s president Donald Trump säger att han är villig att låta EU slippa stål- och aluminiumtullarna på villkoret att unionen underlättar handeln med amerikanska produkter.

”Europeiska unionen, underbara länder som behandlar USA mycket illa när det gäller handel, klagar över tullarna på stål och aluminium”, skriver Trump på Twitter.

”Om de slutar med sina fasansfulla hinder och tullar på amerikanska produkter som importeras kommer vi också att sluta med våra. Stort underskott. Om inte, så beskattar vi bilar etc. RÄTTVIST!” skriver han.

De omstridda USA-tullarna på stål och aluminium på 25 respektive 10 procent ska enligt president Donald Trump träda i kraft om två veckor. Presidentens beslut om tullar har väckt oro på flera håll runt om i världen och Trump har öppnat för att flera länder kan komma att undantas. Hittills har Kanada, Mexiko och Australien lagts till listan över länder som sannolikt undkommer tullarna.

EU hoppades få klara besked om undantag när handelskommissionär Cecilia Malmström träffade sina amerikanska motparter i Bryssel, men så blev det inte och samtalen fortsätter nästa vecka.

EU-kommissionen har förberett en lång lista på amerikanska produkter som kan drabbas av 25-procentiga tullar om USA inför de tullar Trump undertecknat.

TT AFP "

DN TISDAG 13 MARS 2018

"Trump vill att amerikanska lärare ska bära vapen

Efter skolmassakern i Florida lovade Donald Trump att inte rätta sig efter vapenlobbyisterna NRA:s krav. Nu verkar han göra just det. I veckan förklarade Trump att han vill beväpna tiotusentals lärare i amerikanska grundskolor. Han har även övergivit tidigare löften om höjd åldersgräns för vapenköp.

Vita huset gick i helgen ut med beskedet att de stöder ett kontroversiellt förslag för att beväpna lärare på amerikanska skolor, i ett försök att minska risken för dödligt vapenvåld. Bland annat vill de finansiera ett omfattande träningsprogram där lärare utbildas i hantering av pistoler, gevär och halvautomatiska skjutvapen. Samtliga amerikanska lärarförbund och en rad experter på vapenvåld har kritiserat förslaget som orealistiskt och kontraproduktivt.

Efter skolmassakern i Florida i februari, där 17 skolbarn dödades, lovade Donald Trump att inte rätta sig efter kraven från vapenlobbyisterna National Rifle Association, NRA. Han gick ut med en rad överraskande kommentarer där han bland annat ställde sig bakom förslag om att höjda åldersgränser och mer omfattande bakgrundskontroller vid vapenköp. Trump chockade även NRA när han sade att myndigheterna bör beslagta vapen från alla som misstänks utgöra en säkerhetsrisk i samhället, även om det inte har kunnat bevisas.

”Ta vapnen först, sen kan rättsprocessen ske”, sade Trump.

Han ställde sig även bakom ett förbud av det verktyg som används för att modifiera halvautomatiska vapen så att de kan avlossa skott snabbare. Vid ett möte om vapenlagarna med kongressens ledare i Washington kritiserade Trump republikanska partikollegor för att lägga sig platt för NRA:s påtryckningar.

Nu verkar det i stället vara Trump själv som rättar sig efter NRA:s önskelista. I början av mars besökte NRA:s direktör Chris Cox Vita huset och strax därpå verkade Trump redo att genomföra de flesta av deras krav. Utöver stödet för tiotusentals beväpnade lärare har Trump även gett sitt stöd till ett republikanskt lagförslag där den mest väsentliga förändringen av vapenlagarna är ett diffust löfte om att existerande lagar för bakgrundskontroller ska följas mer noggrant.

Hotet om vapenvåld har nu blivit en del av vardagen i amerikanska skolmiljöer. Flera amerikanska grundskolor har regelbundna övningar där elever får träning i att överleva en massaker med skjutvapen. Enligt Trumps nya förslag ska det bildas en ny ”kommission för skolsäkerhet”, som ska ledas av utbildningsministern Betsy DeVos.

Hennes välbärgade familj har länge finansierat kampanjer för att stoppa hårdare vapenlagar och hennes bror Erik Prince var tidigare chef för Blackwater, en kontroversiell grupp av säkerhetsvakter som arbetade för USA:s militär och dömdes för att ha mördat 14 obeväpnade irakier under en massaker i Bagdad 2007 (domen överklagades och rättsfallet pågår fortfarande).

Under valkampanjen gjorde Trump ofta uppträdanden med NRA-medlemmar och han är den president som har fått mest pengar från organisationen någonsin. Men Trumps okonventionella ledarskap innebar samtidigt att många hoppades att han kunde gå sin egen väg när det gäller USA:s vapenlagar. I stället tycks han nu överge dessa löften.

Det följer ett mönster från presidentens tidigare politiska beslut. Han ger ofta en rad motsägelsefulla uttalanden under de första diskussionerna om omfattande reformer, men väljer till sist ändå att ställa sig på republikanernas yttersta högerkant.

Även i debatter om invandringspolitik och skattereformen tidigare i vintras var Trump ofta förvånansvärt öppen för att gå med på demokraternas förslag, men när det kom till kritan övergav han dessa löften och valde att samarbeta med de mest konservativa republikanerna i kongressen.

Efter massakern i Florida har det uppstått en proteströrelse mot de rådande vapenlagarna. Flera av de unga skolelever som överlevde massakern har blivit nationella politiska stjärnor, med enormt genomslag i framför allt sociala medier. I slutet av mars planeras landsomfattande demonstrationer mot vapenlagarna.

På delstatsnivå sker det stora förändringar. I Florida, där massakern ägde rum, har den republikanskt ledda delstatsregeringen genomfört flera av de krav som demokraterna kämpat för i många år, exempelvis höjda åldersgränser och hårdare bakgrundskontroller för vapenköp. Även Kalifornien, Rhode Island och New York har genomfört nya restriktioner. Men i Washington ser det ut att vara en uppförsbacke för nya vapenlagar så länge Trump sitter i Vita huset och republikanerna styr kongressen."

DN 13 mars 2018

"Fakta. Protester
Efter skolmassakern i Parkland, Florida den 14 februari, då 17 elever och skolanställda dödades, har elever i USA demonstrerat och krävt möten med politiker om striktare vapenlagar.

Samtidigt har bojkotter och protester tagit fart mot USA:s vapenlobby organisationen National Rifle Association, NRA, som länge verkat oövervinnliga i den politiska vapendebatten.

Flera stora företag har avslutat sina samarbetsavtal med NRA och vapenförsäljare har lovat att plocka bort halvautomatiska vapen från hyllorna och höja åldersgränsen.

En färsk opinionsundersökning visar att 70 procent av alla amerikaner vill att vapenlagarna ses över. "

DN TISDAG 13 MARS 2018

"Trumps hot överskuggar VW:s rekordsiffror

Berlin. Räkna med rekordsiffror när den tyska biljätten Volkswagen i dag, tisdag, presenterar sin årsrapport. Men det sker i skuggan av hoten från USA:s president Donald Trump om att införa strafftullar på tyska bilar.

Snart tre år efter att Volkswagen avslöjades med att ha manipulerat dieselbilars avgastester tvingas biltillverkaren hantera nya skandaler som sker i spåren av den så kallade ”dieselgate”. Nyligen tvingades VW göra avbön efter att det blivit känt att de betalat för djurtester där apor fick andades in dieselavgaser.

Trots kriserna väntas VW i dag, tisdag, presentera ett rekordresultat för 2017. Förra året steg omsättningen med 6,2 procent och nådde för första gången 321 miljarder euro, enligt uppgifter i den tyska tidningen FAZ. Med närmare 11 miljoner sålda bilar försvarar VW sin ställning som världens största biltillverkare.

Men det starka resultatet tillkännages samtidigt som ett annat hot tornat upp sig. Beslutet från USA:s president Donald Trump om att införa strafftullar på europeiskt stål och aluminium har ökat oron för ett handelskrig.

Men i Tyskland, som står för en förhållandevis liten export av stål- och aluminium till USA, är det framför allt hotet om att införa strafftullar på tyska bilar som väcker mardrömmar.

– Jag ska införa tullar på Mercedes, jag ska införa tullar på BMW, sade Donald Trump vid ett tal i helgen när han pekade ut bilar ”som det största problemet”.

Faktum är att EU har betydligt högre importtullar på personbilar än USA, 10 procent jämfört med 2,5 procent. Samtidigt sker en betydande del av den tyska produktionen i USA. I fjol producerades 850 000 tyska bilar i amerikanska fabriker, vilket anses ha skapat närmare två miljoner arbetstillfällen i USA.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

"Trump förblir orosmolnet i världen efter Rexit

Förra veckan sa Donald Trump ja till att träffa Nordkoreas diktator Kim Jong-Un. Strax innan hade Rex Tillerson förklarat att situationen inte alls var mogen för något sådant. När utrikesministern tidigare förespråkat samtal hade presidenten däremot sagt åt honom att inte slösa bort sin tid.

Nej, Trump och Tillerson var aldrig överens om särskilt mycket. När presidenten på tisdagen gav utrikesministern sparken var det ett av få logiska beslut han har fattat.

Att Tillerson utnämndes var märkligt från början. Han hade tillbringat 40 år på oljejätten Exxon Mobil, men aldrig haft med diplomati och statsförvaltning att göra. Någon utrikespolitisk vision visade han sig inte heller ha. Mesta tiden ägnade han åt att rationalisera på sitt departement. Hundratals erfarna experter åkte ut utan att ersättas, nyckelposter förblev obesatta. Han pratade inte med personalen, och de slutade helt att lita på honom.

Om Tillerson hade haft Trumps öra skulle det kanske ha fungerat ändå. Det hade han inte. De var oense om Nordkorea, men också om Parisavtalet, kärnteknikuppgörelsen med Iran och förhållandet till Ryssland. En tidigare storföretagschef torde vara skeptisk mot de nya ståltullarna. Och Tillerson blev alltmer kritisk till Putin, medan Trump aldrig har något ont att säga om mannen i Kreml.

Idiot, ska Tillerson ha kallat Trump i november, när ryktena om utrikesministerns snara avsked senast svärmade. Det kan bli Tillersons mest minnesvärda yttrande.

Näste man på posten blir Mike Pompeo, hittills chef för underrättelsetjänsten CIA. Han härstammar från den populistiska Teapartydelen inom Republikanerna och är känd som en hårding i utrikespolitiken. Han är exempelvis inte så intresserad av att tala med Nordkorea, just vad presidenten nu tänker ge sig in i.

Pompeo har också, till skillnad från Trump, stöttat CIA:s och andra underrättelseorgans utpekande av Ryssland för inblandning i det amerikanska valet 2016. Men i stort är han en god kommunikatör som står nära presidenten.

Skytteltrafiken in och ut ur Trumpadministrationen saknar motsvarighet. Snart är hälften av den ursprungliga styrkan i Vita huset väck. En nationell säkerhetsrådgivare tvingades lämna tidigt, stabschefen likaså och den högste ekonomiske rådgivaren avgick i onsdags på grund av tullarna. Trump har haft fem kommunikationschefer på lite drygt ett år.

All form av strategi lyser med sin frånvaro, inrikes som ute i världen. Trump improviserar och lyssnar inte på någon annan än sig själv. Hur länge Pompeo klarar chefens opålitlighet kan ingen veta.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

"Tillerson lämnar ett departement i kris efter sig

Washington. Under Rex Tillersons period som utrikesminister har USA blivit mindre synligt på världsscenen. Han lämnar efter sig ett departement i kris. Samtidigt försökte han hejda Trumps beslut att avsluta Iranavtalet. Han var också en kritisk röst mot Ryssland.

Ett av världspolitikens mindre lyckliga förhållanden, det mellan president Trump och utrikesminister Tillerson, är över.

Skilsmässan var väntad.

Redan i oktober avslöjade New York Times att Rex Tillerson skulle ersättas med CIA-chefen Mike Pompeo.

Tillerson har haft svårt att anpassa sig till Trumps utrikespolitik, som ofta saknar linje, logik och sammanhang. Efter ett sammanträde i höstas ska Tillerson ha refererat till Trump som en ”fucking moron”, en jävla idiot. Under mötet ska Trump ha frågat rådgivare varför USA inte oftare använder sin kärnvapenarsenal. Tillerson har aldrig dementerat att han kallade Trump en idiot.

Ersättaren Mike Pompeo har imponerat på presidenten i sina dagliga underrättelserapporter. Pompeo har smält ned komplex information till pedagogiska och levande miniföreläsningar, som fängslat den omvittnat rastlöse presidenten. Pompeo har beskrivits som ett slags mentor åt den politiska novisen Trump. Rollen har varit viktig, särskilt som presidenten ligger i krig med delar av den amerikanska underrättelseapparaten, på grund av Rysslandsutredningen.

Relationen till den tidigare oljedirektören Tillerson blev aldrig vad Trump hade hoppats på. Tillerson rekryterades delvis på grund av sin maskulina utstrålning. Den 65-årige Texassonen med gråvit - man hade ingen tidigare erfarenhet av diplomati, även om han manövrerat i känslig internationell politisk terräng som vd och styrelseordförande för oljejätten Exxon Mobile mellan 2006 och 2016.

I Tillerson såg Trump en rå kraft. ”Mr Exxon”, som presidenten kallade Tillerson, skulle våga pröva nya tillvägagångssätt i den diplomati som hämmas av konventioner. Av allt som Trump föraktar hamnar vedertagna visdomar om internationella relationer högst. Allt som Obama, Hillary Clinton och John Kerry uträttat på den diplomatiska scenen skulle bort. Den aktuella dokumentärfilmen ”The Final Year” – om Obamas utrikespolitiska strävanden – ger många exempel på vad Trump ville att Tillerson skulle utplåna. Den förbättrade relationen med Kuba, det internationella vapenavtalet med Iran, Parisöverenskommelsen.

Även om Rex Tillerson försökte tolka Trumps utrikespolitiska impulser, var det utan minsta tecken på glädje och stolthet som han reste runt jorden. Tillerson varnade Trump för att sätta kniven i Iranavtalet och förordade diplomati som recept mot Nordkoreas upprustning, vilket förargade Trump. När Trump helomvände förra veckan och plötsligt tackade ja till samtal med Nordkorea befann sig Tillerson i Afrika, långt ifrån beslutsgången i Vita huset. Han sades delvis vara på kontinenten för att mjuka upp relationerna till de länder som Trump avfärdat som ”shithole countries”, ett uttalande som väckte sorg och bestörtning i Washington DC i januari.

Trump skaffade sig snabbt nya bundsförvanter i utrikespolitiken. Nikki Haley, FN-ambassadören, blev en Trumpfavorit som gladligen gav röst åt presidentens nationalism. (Haley gratulerade på tisdagen Mike Pompeo till nya jobbet på Twitter utan att nämna Rex Tillerson). Den lojale vicepresidenten Mike Pence reste till OS i Sydkorea i stället för Tillerson. I samband med förra veckans beslut att möta Kim Jong-Un

sade en anonym rådgivare till amerikansk press att Trump var utled på ”Foggy Bottom-bullshit”, vilket syftar på det kvarter i Washington DC där utrikesdepartementet ligger.

I USA blir Tillerson sannolikt ihågkommen för vad han inte gjorde. Han lät bli att tillsätta många nyckelpositioner (däribland en amerikansk ambassadör i Stockholm). Sex av tio diplomater med högst rang uppges ha slutat. Arbetsviljan och motivationen bland personalen sägs vara rekordlåg. Han har ogärna kommunicerat med journalister och överlag gjort USA mindre synligt på världsscenen.

Däremot var Rex Tillerson betydligt mer kritisk mot Putins Ryssland än vad Trump varit. Ett av hans sista uttalanden innan uppsägningen offentliggjordes gällde Storbritanniens påstående att Ryssland ligger bakom nervgasattacken på en före detta brittisk spion. Tillerson sade att Therese Mays påstående förefaller riktigt.

Utrikesminister Margot Wallström kommenterar avgången:
– Jag har uppskattat att samarbeta med Rex Tillerson.
– Nu kommer det en ny kollega och då välkomnar vi honom och ska försöka etablera så goda relationer som möjligt med honom, säger hon till TT.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

"Fakta. Fler som har sparkats eller avgått sedan Trump blev president

Sally Yates
Trump sparkar den tillförordnade justitieministern Sally Yates efter att hon förklarade att Trumps förslag om invandringsförbud är olagligt.

Michael Flynn
Säkerhetsrådgivaren och tidigare generalen Michael Flynn avgick när det framkom att han diskuterat USA:s sanktioner, efter 23 dagar på jobbet.
Walter Shaub
Var chef över etikmyndigheten och avgick. Han berättar senare för New York Times att han oroar sig för att USA håller på att bli utskämt.
James Comey
FBI-chefen James Comey sparkas i maj 2017 av Trump. Han ville inte släppa polisens utredning av Rysslandskontakterna.
Sean Spicer
Vita husets pressekreterare Sean Spicer avgick när han fick veta att Anthony Scaramucci hade anställts.
Anthony Scaramucci
Sparkades efter att ha arbetat som Donald Trumps kommunikationschef i tio dagar. Han hade uttalat sig mycket grovt om personer inom Trumpadministrationen.
Michael Dubke
Vita husets kommunikationschef Mike Dubke avgår efter tre månader på jobbet.
Steve Bannon
Chefsstrategen Steve Bannon fick sparken i augusti 2017 efter hans kontroversiella uttalanden som uppdagades i Michael Wolffs bok om Trump.
Hope Hicks
Kommunikationschef och före detta modell som stod Trump nära lämnade sin tjänst i mars 2018 efter förhör med kongressens Rysslandsutredning.
Gary Cohn
Ekonomisk rådgivare kritiserar förslaget om att införa stål- och aluminiumtullar säger upp sig i mars 2018.
DN "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Analytiker spår ökad risk för krig

Kommentar. Utrikesdepartementet i Washington har försvagats med Trump vid makten. Med ersättaren Mike Pompeo kan USA återfå en mer aktiv roll i världen, men analytiker varnar även för en hårdför ideolog som ökar risken för krig.

Utrikesminstern Rex Tillerson fick veta att han avskedats när han såg ett Twitter-meddelande från Trump på tisdagsmorgonen. I ett uttalande efteråt sade utrikesdepartementets talesperson att Tillerson aldrig fick något skäl till varför han avskedats. Trump hade inte heller talat med Tillerson, som ska ha lämnat sitt ämbete mot sin egen vilja. Det är sällsynt att en utrikesminister så tydligt går ut och ifrågasätter en sittande presidents ledarskap. Vita huset hävdar att Tillerson fick veta i fredags att han var på väg att avskedas, men utan att få något datum. Trump och Tillerson var oense i flera viktiga frågor, som strategin gentemot Nordkorea. Tilllerson har även varit mer öppet kritisk mot Ryssland än Trump. I måndags undvek Vita huset att nämna Ryssland när de tillfrågades om giftattacken mot en rysk ex-spion i London. Tillerson sade däremot bestämt i måndags att Ryssland låg bakom attacken. Mindre än ett dygn senare sparkades han.

procent av de personer som Trump har tillsatt som president har nu avskedats. Men det som utifrån kan framstå som kaos i Vita huset kan lika gärna betyda att Trump snarare börjar känna sig varm i kläderna som president. I stället för att följa råd från Washingtons utrikespolitiska veteraner går han nu sin egen väg med det kontroversiella valet av Mike Pompeo som ny utrikesminister.

Pompeo anses stå närmare Trump personligen och han förväntas vara mer lojal gentemot presidenten än Tillerson, som vid flera tillfällen kritiserade Trump eller ifrågasatte hans ledarskap. Tillerson var inte särskilt populär på utrikesdepartementet, där hundratals personer avgått under det senaste året, samtidigt som det gjordes stora nedskärningar. Utrikespolitiska analytiker tror att Pompeo kan protestera mer högljutt mot nedskärningarna i utrikesdepartementet.

Han kan därmed markera en återgång till en mer aktiv utrikespolitisk roll för USA och snabba på tillsättningar av ambassadörer och viktiga diplomatiska tjänster, som lämnats tomma under det senaste året.

Att USA:s utrikesdepartement genomgår en så turbulent period just inför de tilltänkta förhandlingarna med Nordkorea väcker samtidigt oro bland Washingtons utrikespolitiska etablissemang. Pompeo beskrivs som en hårdför ideolog och han har sagt att USA måste vägra kompromissa med Nordkorea, vilket kan försvåra förhandlingar med Kim Jong-Un.

– Det innebär att risken för krig nu ökar, säger John Glaser på tankesmedjan Cato Institute.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Mike Pompeo är både NRA-medlem och skeptisk till klimathotet

New York. CIA-chefen Mike Pompeo tillhör det republikanska partiets högerflank och förväntas bli en lojal vapendragare till Trump. Han har livstidsmedlemsskap i vapenorganisationen NRA och är skeptisk till vetenskapen om klimathotet.

Det senaste året har Mike Pompeo skött USA:s globala -, CIA. Han får generellt positiva betyg för sitt arbete där och sägs ha bibehållit CIA:s integritet trots Trumps försök att påverka institutionen.

Om Pompeo godkänns som utrikesminister förväntas han dock bli mycket lojal gentemot Trump. De har en nära, personlig relation och håller med varandra ideologiskt.

Michael Hayden, tidigare CIA-chef, säger till New York Times att Pompeo och Trump lär komma betydligt bättre överens än Tillerson och presidenten. Mike Pompeo har en bakgrund som arméofficer och kongressledamot för republikanerna. Han har examen från Harvard Law School och från militärakademin West Point. 2010 valdes han till kongressen efter att en högerpopulistisk kampanj som fick kritik för främlingsfientliga attacker på politiska motståndare. Pompeo är känd som en kompromisslös, hårdför ideolog i utrikespolitiken. Han har han varit mycket kritisk till kärnenergiavtalet med Iran, som kan äventyras om han blir utrikesminister.

Han har fått kritik från människorättsgrupper för islamofoba uttalanden. Efter terrorattacken under Boston-maraton 2013 sade Pompeo att muslimska ledare var medskyldiga till brottet. Vid flera tillfällen har Pompeo deltagit på kontroversiella radioprogram med Frank Gaffney, en ledande röst bland islamofober i USA.

Pompeo förväntas snabba på den reträtt i klimatpolitiken som Trump inlett. Han har konsekvent försökt tona ned oron över klimatkrisen och kritiserade Barack Obama för att fokusera på ”klimatfrågor i stället för terrorism”. Chansen ökar nu för att USA befäster sitt avstånd från Paris-avtalet och andra internationella klimatöverenskommelser.

Pompeo är den republikan som fått störst donationer från industrimagnaterna Koch, som finansierat mycket av det politiska motståndet till klimatpolitiska reformer i USA.

Pompeo har även uttryckt stöd för tortyr under förhörsmetoder. Senatorn Kirsten Gillibrand var en av många demokrater som sade att hon tänker rösta emot Pompeos nominering som utrikesminister, på grund av hans stöd för tortyr. Win without war, en koalition av progressiva utrikespolitiska organisationer, kritiserade Pompeo som ”ett farligt val” som utrikesminister. Även flera av Trumps republikanska kritiker, som Bill Kristol och David Frum, var bekymrade över Pompeos nominering.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Kongressval i Pennsylvania oroväckande för Trump

Analys. New York. Demokraternas starka resultat i ett lokalt val i Pennsylvania är en skarp varningssignal för Republikanerna inför höstens kongressval. När alla röster var räknade hade demokraten Conor Lamb en knapp ledning, medan Republikanernas väljarstöd har rasat med 20 procent sedan presidentvalet.

Valet i Pennsylvania om en plats i representanthuset borde ha blivit en trygg seger för Republikanerna. Det ägde rum i ett konservativt distrikt som varit ett tryggt fäste för partiet i flera decennier. I presidentvalet vann Donald Trump distriktet med en marginal på 20 procent och i de senaste kongressvalen har Demokraterna inte ens bemödat sig med att nominera en motståndare till Republikanerna. Men nu verkar de politiska vindarna ha vänt i USA. Trumps förtroendesiffror har fallit rejält i Pennsylvania samtidigt som Demokraterna lyckats mobilisera väljare på det starka motståndet till presidenten.

När alla röster var räknade i valet hade ingen segrare officiellt utropats, men demokraten Conor Lamb hade en knapp ledning medan Republikanernas väljarstöd rasat sedan presidentvalet. Att det kunde bli så jämnt är en varningssignal för Trump och Republikanerna inför höstens kongressval.

Demokraterna i USA känner sig nu hoppfulla att de kan återta majoriteten i representanthuset. I december förlorade Republikanerna en senatsplats i den djupt konservativa delstaten Alabama. Om Conor Lambs knappa ledning i Pennsylvania håller sig är det en minst lika stor skräll. Sean Trende, en erfaren opinionsanalytiker, jämförde Demokraternas starka resultat med ett särskilt val i början av 2010, då Republikanerna överraskande vann en senatsplats i Massachusetts. Några månader senare vann Republikanerna en jordskredsseger i kongressvalet, vilket helt förändrade den politiska dynamiken under Obamas tid som president.

Demokraterna hoppas skapa en liknande politisk rockad i höstens kongressval. Enligt analyssajten Cook Political Report kommer Republikanerna att behöva försvara 114 säten i kongressen i distrikt som är mer fördelaktiga för Demokraterna än detta distrikt.

Demokraterna behöver bara vinna 23 platser för att återfå majoriteten i representanthuset. Resultatet i Pennsylvania speglar ett mönster i andra särskilda val som ägt rum under vintern. Överlag har Demokraterna gjort valresultat som är i snitt 23 procent bättre än Hillary Clintons valresultat 2016.

Demokraterna bör inte få hybris inför kongressvalet. Precis som i valet i Alabama i december var det särskilda omständigheter som gynnade dem här. Conor Lamb var en ovanligt stark kandidat från en familj som länge dominerat Pennsylvanias politik. Men hans starka resultat visar att Demokraterna kan vinna tillbaka väljarstöd även bland vita medelklassfamiljer på landsbygden, en väljargrupp där Trump varit populär.

Att Republikanerna blev nervösa av valresultatet märktes inte minst eftersom de efteråt försökte utmåla Conor Lamb som en konservativ demokrat. Paul Ryan, Republikanernas talman i representanthuset, sade att Lamb egentligen fört en kampanj som mer lät som Republikanerna. Det stämmer inte. Lamb distanserade sig visserligen från Demokraternas partietablissemang, men i sakpolitiken betonade han ekonomiska rättvisefrågor, rätten till sjukvård, aborträtt, höjda löner och stärkta vapenlagar.

Redan under förra året blev det tydligt att Demokraterna har skapat en landsomfattande våg av politisk energi i motståndet till Donald Trump. Nu finns det klara bevis för att denna energi kan omsättas i faktiska valresultat. **Martin Gelin** martin.gelin@gmail.com "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

”USA är fast beslutna att lämna kärnenergiavtalet och att byta utrikesminister gjordes med det som mål.”

"Irans vice utrikesminister Abbas Araghchi säger till nyhetsbyrån ISNA att Iran tolkar avskedandet av utrikeminister Rex Tillerson som att Washington är inställda på att avsluta kärnenergiavtalet.

TT "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" USA betalar inte högre EU-tullar än någon annan

”De dödar oss”. USA:s president Donald Trump har i hårda ordalag attackerat EU:s handelspolitik mot USA. Men i snitt är tullarna mellan EU och USA låga. USA behandlas inte heller annorlunda än andra länder som saknar frihandelsavtal med EU, visar en genomgång som DN har gjort.

EU har satt upp ”fruktansvärda hinder för amerikanska företag att exportera”, har den amerikanske presidenten Donald Trump hävdat upprepade gånger de senaste dagarna. ”Inte rättvist”, ”de dödar oss i handel”, har han twittrat och hotat med att höja tullar på fler europeiska varor än stål.

Har Donald Trump rätt? Det allmänna svaret är nej, enligt de experter som DN har talat med. EU:s tullar mot USA är visserligen i snitt något högre än de amerikanska tullarna gentemot EU. EU:s är 3–4 procent jämfört med USA:s 2–3 procent. Men USA behandlas precis som alla andra länder som inte har något frihandelsavtal med EU. Då styrs handeln av reglerna i världshandelsorganisationen WTO. Någon särbehandling av USA är det inte tal om.

– USA behandlas som vilket tredje land som helst. Ur den synvinkeln är det ingen diskriminering, säger Björn Strenger, som jobbar med handelspolitiska frågor på Kommerskollegium.

Några poänger har dock Trump. Vad gäller jordbruksprodukter är exempelvis skillnaden i tullar markant. Medan EU har en tull på i snitt 11,9 procent ligger den amerikanska på 4,8 procent. På industrivaror är skillnaderna mindre. EU:s tull på amerikansk import är 3,9 procent, den amerikanska tullen är i snitt 3,2 procent.

Eftersom industrivaror handlas klart mer än jordbruksvaror blir

skillnaden i snitt inte så stor, enligt Björns Strenger.

Trump har flera gånger gått till attack mot att EU har en tull på 10 procent för import av amerikanska personbilar. Det stämmer och är klart högre än den amerikanska importtullen på bilar som är 2,5 procent. Men samtidigt är den amerikanska tullen på lastbilar högre, 25 procent jämfört med EU:s 22 procent.

Det Trump inte nämner är att många varor i handeln mellan EU och Europa har mycket låg tull eller ingen tull alls.

– Generellt är det väldigt låg tull eller ingen tull alls på exporten och importen mellan USA och EU, säger Björn Strenger.

Bakom Trumps ilska ligger statistik som visar att USA har ett handelsunderskott gentemot flera viktiga handelspartner, det vill säga att landet importerar mer än vad det exporterar. EU hade exempelvis ett handelsöverskott mot USA på 115,3 miljarder euro 2016. USA är lurat, hävdar Trump.

Men Lena Johansson, generalsekreterare för den svenska delen av Internationella handelskammaren, tycker att handelsbalansen är ett förenklat sätt att studera vilket värde handeln tillför ett land.

Hon konstaterar att mycket produktutveckling och forskning sker i USA, medan produktionen sker i andra länder. Det innebär ett minus i USA:s handelsstatistik, men behöver inte vara negativt rent ekonomisk. När exempelvis en Iphone som har utvecklats i USA men satts ihop i Kina köps i USA för 100 dollar blir det genast ett minus på 100 dollar i handelsstatistiken.

– Men den stora delen av värdet finns i USA där man har utvecklat telefonen. Bara ett par procent av värdet kanske hamnar i Kina.

Inkluderar man det värdet tror jag USA tjänar mycket mer på handel än vad statistiken säger. Särskilt vad gäller balansen mot Kina.

Samtidigt handlar inte handelshinder bara om tullar. Vad Donald Trump egentligen menar när han går till attack mot exempelvis hur amerikanska jordbruksproducenter behandlas på EU:s marknad är oklart. Men på vad gäller jordbruk och livsmedel råder ganska stora regelskillnader mellan EU och USA. Ofta är de europeiska reglerna striktare vilket gör det svårare för amerikanska företag att exportera.

USA tillåter exempelvis hormonbehandlat nötkött och doppar kycklingar i klor. Något EU är emot. USA är också mer öppet för genmodifierade produkter än EU.

Detta vållade hårda diskussioner när USA och EU försökte förhandla fram frihandelsavtalet TTIP. Målet med TTIP var att alla tullar mellan USA och EU skulle försvinna. När Trump kom till makten lades förhandlingarna på is. Efter hans beslut om ståltullar ser världen snarare ut att gå mot fler handelshinder.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

"Fakta. Fler skydd på gång
Förra veckan meddelade president Donald Trump att han tänker införa ståltullar på 25 procent och aluminiumtullar på 10 procent. Och Trump har fler handelsskyddande åtgärder på gång.

Nästa steg kan bli tullar på import av teknik och telekomutrustning från Kina till ett värde på upp till 60 miljarder dollar, enligt Reuters. USA har ett underskott i handeln med Kina på 375 miljarder dollar. Trump vill minska underskottet.

Han försöker också pressa Mexiko och Kanada i en omförhandling av Nafta, ett frihandelsavtal där USA, Kanada och Mexiko ingår. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Säkerhetsrådgivare uppges få sparken

Efter den ekonomiska rådgivaren Gary Cohn och utrikesministern Rex Tillerson sägs säkerhetsrådgivaren HR McMaster vara på väg att få sparken från Vita huset. Den grupp som kallats ”de vuxna i rummet” ersätts med följsamma och färgstärka medie-personligheter.

Washington.
”You’re fired!”. Du får sparken!
Det var Trumps nyckelreplik när han spelade auktoritär företagsledare i dokusåpan ”The apprentice”. Trumpkännare påpekar att programmets slogan var missvisande. I verkligheten ogillar Trump att säga upp anställda, åtminstone om han själv måste göra det. Däremot är Trump förtjust i bilden av sig själv som bödel. Presidenten eggas av den överlevnadskamp som hans ambivalenta image utlöser bland underordnade.

Rex Tillerson fick förra veckan ett telefonsamtal från stabschefen John Kelly om han att skulle flyga hem från Afrika i förtid eftersom det ”må komma en tweet”. Ett par dagar senare twittrade Trump ut Tillersons avsked.

Nu sägs säkerhetsrådgivaren HR McMaster vara på väg ut genom dörren. I flera dagar har Trump antytt att ytterligare personal ska bort.
– Det kommer alltid förändringar. Jag tror ni uppskattar förändringar, sade Trump i torsdags till journalister.

McMaster har begått ett par politiska kardinalsynder. Vid ett tillfälle kritiserade han Rysslands försök att påverka det amerikanska presidentvalet. Då skrev Trump på Twitter att McMaster borde ha förtydligat att försöken inte påverkade valutgången.

Men ännu mer förargelseväckande för Trump är McMasters bror duktig-attityd. Presidenten stör sig på hans långrandiga föreläsningar, hans prudentliga uppsyn och hans krav på stringens.

HR McMaster kan ersättas med John Bolton, 69-årig FN-ambassadör under George W Bush.

Bolton har förordat krig mot Nordkorea och Iran. Han avskyr FN och har skämtat om att organisationens högkvarter i New York gott kunde trimmas ned ett tiotal våningar.

Hittills har Trump och hans belackare kunnat enas i tilltron till militärer och myndiga män.

Nu tycks presidenten slutligen ha tröttnat på ”de vuxna i rummet”.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

DN. LÖRDAG 17 MARS 2018

" Listan klar på möjliga USA-tullar

Listan är klar på de varor som EU-kommissionen kan tullbelägga om det inte blir undantag för USA:s nya tullar på stål och aluminium. EU vill dock ha in synpunkter från industrin innan motåtgärderna sjösätts.

Det handlar om allt ifrån majs till motorcyklar, som EU kan tänka sig att ta ut en tull på 25 procent om USA inte gör undantag för stål och aluminium från EU när de nya USA-tullarna börjar tillämpas. Det årliga värdet på de USA-varor som berörs av de planerade motåtgärderna beräknas till 2,8 miljarder euro. Kommissionens lista publiceras efter att USA:s president Donald Trump gett order om att införa 25 procent i tull på stål och 10 procent på aluminium. Trump har dock under pågående handelsförhandlingar gett undantag för tullarna till Kanada och Mexiko och även öppnat för undantag för andra länder.

EU-kommissionären Cecilia Malmström och USA:s handelsminister Wilbur Ross ska träffas nästa vecka för att diskutera möjligheterna till ett undantag för EU.

TT-Reuters "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Tidigare CIA-chef till angrepp mot Trump

Två dagar innan pensionen fick vice FBI-chefen Andrew McCabe sparken i vad som verkar vara ett försök av Trumpregeringen att undergräva hans trovärdighet som nyckelvittne i Rysslandsutredningen. Beslutet väcker förtvivlade protester.

Washington.
När är det nog? När blir Donald Trumps krig mot den egna statsapparaten för oförblommerat för att tiga still? För John Brennan – chef för den amerikanska underrättelsemyndigheten CIA mellan 2013 och 2017 – överskreds gränsen natten till lördagen. Då stod det klart att Trump – genom sin hårt pressade justitieminister Jeff Sessions – sparkar Andrew McCabe.

McCabe var fram till helgen vice FBI-chef, tidigare James Comeys högra hand. Ett potentiellt nyckelvittne i Robert Muellers Rysslandsutredning. John Brennan kommenterade avskedandet på Twitter, med adress president Trump:

”När den fulla omfattningen av din bestickelighet, moraliska nedrighet och politiska korrupthet avtäcks, kommer du att få en rättmätig plats som vandhedrad demagog på historiens sophög. Du må utnyttja Andy McCabe som syndabock, men du må inte förgöra Amerika… Amerika ska triumfera över dig.”

Justitiedepartementet har en förevändning för att sparka McCabe, som arbetat i 21 år på FBI. Enligt en internutredning som ännu inte publicerats ska McCabe ha farit med osanning i fråga om samtal mellan tidningen Wall Street Journal och FBI-personal angående

makarna Clintons familjestiftelse. McCabes syfte ska ha varit att sinka en granskning av Clintons affärer, enligt medieinformation som läckt från rapporten. Som skäl för uppsägningen, som sker två dagar innan McCabe skulle ha gått i pension, säger justitieminister Jeff Sessions: ”FBI förväntar sig att varje anställd följer våra riktlinjer om uppriktighet, integritet och ansvarighet”.

När Donald Trump twittrade tidigt på lördagsmorgonen gav han en mer generell bild av McCabes skuld. McCabe, beskrev Trump, har fungerat som en ”korgosse” till den ”skenhelige chefen” James Comey. Comey, tidigare FBI-chef, fick sparken av Trump i maj 2017. Andrew McCabe säger själv att avskedandet är ett preventivt försök av Trump att undergräva hans auktoritet som nyckelvittne i Rysslandsutredningen: ”Föreställningen om att jag far med osanning är helt och hållet felaktig”, säger McCabe.

I takt med att Robert Muellers Rysslandsutredning närmar sig Trumps familj mobiliserar presidenten mot Mueller. På Fox News presenterar programledaren Sean Hannity dagligen ”bevis” för att FBI är korrupt. Trumps gryningstweet om varför han sparkar McCabe hakar i den propagandan: ”Han visste allt om lögnerna och korruptionen i toppen av FBI ”, skriver Trump.

På lördagen sade Trumps personliga advokat John Dowd att han anser att Robert Muellers utredning bör läggas ned.

Det är mot bakgrund av den politiska situationen som man bör läsa Brennans attack på presidenten.

I juni 2017 vägrade en av Vita husets advokater att lyda Trumps impuls att sparka Robert Mueller.

I juni 2018 kanske Trump får som han vill. Gränsen förskjuts dagligen.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se"

"Brennans twee
John O. Brennan @JohnBrennan
When the full extent of your venality, moral turpitude, and political corruption becomes known, you will take your rightful place as a disgraced demagogue in the dustbin of history. You may scapegoat Andy McCabe, but you will not destroy America... America will triumph over you. "

Tyskland

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

"Merkels kritiker mobiliserar

En pressad Angela Merkel lovar förnyelse och föryngring i de egna leden. Frågan är om det räcker för att lugna de allt fler och allt mer högljudda kritikerna. I dag, måndag, samlas Kristdemokraterna CDU för att anta regeringsuppgörelsen.

– Det är definitivt på tiden att vi byter ut Angela Merkel. Vi behöver nya impulser.

Det säger Stefan Koch, talesperson för den konservativa gruppen av kristdemokrater, WerteUnion, till DN. Han är en i raden av mer eller mindre tongivande CDU-politiker som de senaste veckorna har tagit avstånd från sin partiledare.

Tre veckor efter att Merkel skrev under regeringsuppgörelsen med Socialdemokraterna (SPD) pyser missnöjet inom CDU. Kritikerna ger henne skulden för att partiet förlorat en rad tunga ministerposter till Socialdemokraterna, SPD, och hävdar att hon gått med på nästan vad som helst för att själv kunna fortsätta regera. När hennes kristdemokrater träffas i en kongresshall i Berlin på måndagen för att ge grönt ljus åt regeringsuppgörelsen väntas ovanligt tuffa debatter.

Stefan Koch och hans grupp har inför omröstningen skrivit till alla delegater och uppmanat dem att rebelliskt rösta nej till Merkels planer på att ingå regering med SPD.

– Vi tror väl inte att vi kommer att lyckas förhindra regeringsplanerna, men det handlar om att skicka en signal, säger han.

Stefan Koch befarar att en allians med SPD ska leda till att ännu fler väljare överger partiet för det högerpopulistiska och främlingsfientliga Alternativ för Tyskland. Han är missnöjd med Merkels mittenorienterade politik och med överenskommelsen om migrationen (för liberal) och Europapolitiken (för generös).

För andra kritiker är det framför allt pengarna som skaver. Många kristdemokrater har svårt att acceptera att den tilltänkta finansministerposten går till SPD, ett parti som även det skakats av interna stridigheter.

Till kritikerkören sällar sig bland andra Friedrich Merz (tidigare gruppledare i förbundsdagen), Norbert Röttgen (utrikespolitiker) och Roland Koch (tidigare regeringschef i Hessen), tre välkända namn för dem som är bevandrade i tysk politik. Eller som tidningen FAZ nyligen sammanfattade läget: ”När den sista elefanten lämnat SPD:s porslinsbutik hörs nu kraset och klirret inom CDU desto tydligare”.

Nu gäller det för Angela Merkel att visa att hon hört kritiken. I en uppmärksammad tv-intervju lovade hon nyligen föryngrig och ”nya ansikten”. Det har setts som en utsträckt hand till den yngre generationen, men också till partiets allt mer högljudda konservativa flygel. Söndagens besked om att Merkel är beredd att ge en av sina främsta kritiker, 37-åriga Jens Spahn, en ministerpost pekar i samma riktning.

Paul Ziemiak, ordförande för ungdomsförbundet Junge Union och medlem av partistyrelsen, pekas ut som ett framtidsnamn på högerkanten. Han är nöjd med löftet om en stundande ommöblering och har tonat ned sin kritik mot Merkel.

– Vi behöver stabilitet och det sker med Merkel som ledare. Men vi behöver också förnyelse och nya ansikten. Ett team av unga och gamla, män och kvinnor, säger han när DN träffar honom i Berlins regeringskvarter.

Paul Ziemiaks recept för framtiden är en ”modern konservatism”.
– Vi har ett program som skrevs innan Iphone fanns. Tänk på Nokia. De var världens mest framgångsrika mobiltillverkare, men tog sovmorgon när tekniken utvecklades. Det ska vi kristdemokrater inte göra, säger han.

Angela Merkel har under de 18 år hon varit partiledare för Kristdemokraterna och under sina 12 år som kansler visat på en osviklig förmåga att rida ut kriser. Om det fungerar även denna gång återstår att se. Hennes överraskande val av Annegret Kramp-Karrenbauer till ny partisekreterare i förra veckan tycks ha lugnat kritikerna något.

Kramp-Karrenbauer är en av Merkels förtrogna och pekas ut som en möjlig efterträdare. Det faktum att hon har två överväldigande valsegrar på hemmaplan i delstaten Saarland bakom sig gör henne svår att komma åt för kritikerna. Till och med Merkel-kritikern Stefan Koch är nöjd med valet.

– Som konservativ kan man leva med henne. Hon har förenat de konservativa strömningarna inom CDU. Det ger hopp om att vi får till de nödvändiga diskussionerna, säger han.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"**Fakta. Regeringsplanerna ska godkännas**
Fem månader efter förbundsdagsvalet i höstas har Tyskland fortfarande ingen ny regering på plats.

Förbundskansler Angela Merkels Kristdemokraterna CDU/CSU har skrivit under ett koalitionsfördrag med Socialdemokraterna (SPD) om att ingå en ny regering.

I dag, måndag, ska CDU:s delegater ge grönt ljus åt överenskommelsen under en extrainsatt partidag.

På söndag, den 4 mars, tillkännages resultatet av SPD:s medlemsomröstning. Partiets 460 000 medlemmar avgör om det blir en ny så kallad stor koalition eller inte. "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Vägen fri för Merkels fjärde och troligen sista regering

Tyskland och omvärlden andas ut efter att tyska Socialdemokraternas gräsrötter gett grönt ljus åt regeringen. Nu står dörren till Angela Merkels fjärde, och troligen sista, mandatperiod öppen. För den nya regeringen gäller det att leverera förnyelse och föryngring, samt läka de interna såren.

Berlin.
Närmare ett halvår efter valnatten, en halvtimme efter utsatt tid, hördes dova applåder från femte våningen i Willy-Brandt-Haus, de tyska Socialdemokraternas högkvarter i Berlin. Rykten skvallrade om att partiledningen vunnit striden om regeringen. Men när en sammanbiten Olaf Scholz, tillförordnad partiledare, klev upp på scenen en stund senare var hans uppsyn så bister att många började tvivla på att SPD:s 460 000 medlemmar verkligen gett grönt ljus åt regeringsplanerna.

– Den här omröstningen har inte varit enkel för vårt parti, sade Scholz i skuggan av statyn av gammelkanslern Willy Brandt.

I själva verket var resultatet överraskande tydligt. Med 66 procent ja-röster skickade medlemmarna en glasklar signal om att de hellre vill sitta med i Angela Merkels regering än att riskera ett nyval. Därmed är den tyska regeringskrisen över.

– Vi ska äntligen få landet på rätt väg, sade Scholz utan att låta övertygad.

Det ringar in känslan hos många socialdemokrater inför den nya storkoalitionen mellan Socialdemokraterna SPD och Krisdemokraterna CDU/CSU: Det bästa av en rad dåliga alternativ. En anledning att andas ut, men ingen orsak att fira.

Redan i nästa vecka, den 14 mars, väntas Angela Merkel bli vald till förbundskansler. Det blir hennes fjärde regering, och troligen den allra sista.

De senaste månaderna har hon allt oftare tvingats svara på frågor om när det är dags att avgå, efter 18 år som partiledare och 12 år som kansler. Medan det stormat kring regeringsfrågan har hennes kritiker från den mer konservativa falangen passat på att vässa knivarna. Trots en allt mer högljudd kritikerkår är Merkels löfte glasklart: hon vill sitta hela mandatperioden ut.

De närmaste fyra åren kommer att präglas av ödesfrågor om EU:s framtid, digitaliseringen och det tyska näringslivets konkurrenskraft i en global ekonomi. Problemen med växande sociala klyftor och bristande tilltro till demokratin lär också hamna högt på agendan. Men oundvikligen kommer debatten också att handla om eran efter Merkel. Det tycks redan nu vara dags att bana väg för en arvtagare, eller mer troligt, en arvtagerska.

Det var heller inte förbundskanslern som var först med att välkomna beskedet från Willy-Brandt-Haus. Det var den nya partisekreteraren Annegret Kramp-Karrenbauer, utpekad som hennes tronföljare.
– Det här är ett bra beslut för SPD och framför allt för vårt land, sade hon i ett uttalande.

Det är nu upp till Kramp-Karrenbauer att få de två stridande falangerna av konservativa och mittenpolitiker att dra jämt. Lyckas ”AKK” har hon god chans att få ta över Merkels regeringsprojekt.

Även inom SPD väntar en uppslitande debatt om framtiden. Att partiledningen fått grönt ljus för sitt regeringsprojekt innebär inte att de interna konflikterna är lösta. Det gäller nu att återvinna förtroendet från de 120 000 medlemmar som röstade nej till regeringen. Särskilt yngre medlemmar har varit skeptiska till ytterligare fyra år i Angela Merkels skugga, och hoppats att partiet skulle gå i opposition. Nej-kampanjens affischnamn, den 28-årige Kevin Kühnert, kallade till en spontan presskonferens i minusgraderna utanför partihögkvarteret.
– Jag är förstås besviken, men ingen dålig förlorare, sade han.

Kühnert, som har anklagat sitt parti för profillöshet och för att låta sig köras över av Angela Merkel, tryckte på behovet av ny politik.
– Nu kräver vi att det äntligen ska finnas utrymme för konflikter om politiken.

Partiledningen har signalerat att man hört kraven från kritikerna. Ledorden är just förnyelse, föryngring och fler kvinnor på ledande positioner. Det lär underlätta att SPD får tillsätta flera av de tyngsta ministerposterna, däribland finans-, utrikes- och social- och arbetsministrarna. Namnen tillkännages de närmsta dagarna, efter principen varannan damernas. Om det är tillräckligt för att läka de interna såren och stoppa väljarflykten återstår att se.

Under Willy Brandts tid på 1960- och 1970-talen lockade SPD mer än 40 procent av väljarna. Nu, efter fyra år i koalition med Angela Merkel, ligger partiet kring rekordlåga 16 procent i

opinionsmätningarna. Det är i nivå med nykomlingarna i förbundsdagen, det högerpopulistiska och främlingsfientliga Alternativ för Tyskland (AFD). Kräftgången var också en viktig orsak till att gräsrötterna röstade ja till regeringen. Att i det här läget skicka väljarna till valurnorna på nytt skulle hota partiets hela existens.

Bättre då att välja det säkra före det osäkra.
Det har ju funkat förut.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"66 procent av SPD-medlemmarna röstade ja till storkoalitionen med CDU/CSU.

Röster om beskedet

”Jag välkomnar resultatet av SPD:s omröstning. Tyskland är en av Sveriges närmaste partner och jag ser fram emot att den nya regeringen tillträder.”

Utrikesminister Margot Wallström (S) i ett sms till TT
”Jag gratulerar SPD till detta tydliga resultat och ser fram emot att fortsätta samarbetet för vårt lands bästa.”

Angela Merkel på Twitter
”En katastrof för Tyskland. Senast 2021 får vi kvittot. Till dess kommer vi som största oppositionsparti att kämpa för en förnuftig och hållbar politik i medborgarnas intressen.”

Högerpopulistiska Alternativ för Tyskland på Twitter
”Respekt – men det vore också en gåta om SPD hade röstat nej till ett koalitionsfördrag som till 70 procent innehåller deras politik.”

Christian Lindner, partiledare för liberala FDP
Tysklandsexpert: Vi kan andas ut
– Vi kan andas ut. Det är viktigt inte bara för Tyskland, utan för allt som händer i Europapolitiken, säger Thomas Sommerer, Tysklandskännare och statsvetare vid Stockholms universitet.
Att Socialdemokraterna (SPD) lyckats i sina förhandlingar och nu ser ut att få betydande poster i en framtida regering beror på att partiet har hotat med omröstningen.

– SPD har inte en så stark position. Ändå lyckas de i förhandlingar. De kunde hota med omröstningen, och då visste Kristdemokraterna att de måste vara generösa. Kanske var det en lyckad strategi.

Ann Linde (S): Viktigt för EU
– Jag välkomnar verkligen att man nu har en stabil, rejäl och ansvarstagande regering. Det är viktigt för Tyskland och väldigt viktigt för EU, säger EU- och handelsminister Ann Linde (S) som påpekar att koalitionen gör att extrema krafter en tid framåt inte får inflytande.

Den långa processen att enas visar enligt Linde hur svårt det har blivit i flera europeiska länder att bilda regering. Hon gläds särskilt när en handelskonflikt med USA nu är under uppsegling.

– När vi nu måste fatta beslut om mot- och skyddsåtgärder är det oerhört viktigt att Tyskland är där med sina ordinarie ministrar. "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Sverige får hålla i hatten när Frankrike och Tyskland vill förändra EU

Analys. Tillsammans med Frankrike vill den nya tyska regeringen förändra EU, och Sverige och andra länder kommer att utsättas för politisk press. Men Berlin och Paris är inte överens om allt och striden om eurosamarbetet blir hård.

Bryssel.
Det verkar inte ha tagit lång stund efter beskedet från tyska Socialdemokraterna på söndagsmorgonen innan Frankrikes finansminister Bruno Le Maire hade ringt Olaf Scholz, mannen som pekas ut som Tysklands näste finansminister.

”Vi är fast beslutna att arbeta nära tillsammans!” twittrade Le Maire redan före lunch och den franske finansministern förklarade att han vill se ”ett nytt språng” för eurosamarbetet.

Ja, nu sätter det i gång. Till slut kan en ny tysk regering tillträda och den har redan deklarerat att Berlin tillsammans med Paris vill driva på för ett förändrat och fördjupat EU-samarbete. För Sverige och andra EU-länder gäller det alltså att hålla i hatten.

Ganska mycket av vad Frankrike och Tyskland vill göra i EU är redan känt. Emmanuel Macron har en lång lista på EU-reformer och många av den franske presidentens idéer får stöd i regeringsuppgörelsen mellan tyska Socialdemokraterna och Kristdemokraterna.

Frankrike och den nya tyska regeringen anser bland annat att det behövs EU-regler om minimilöner, en finansiell transaktionsskatt och mer harmoniserade bolagsskatter i EU. Sverige tycker illa om alla dessa förslag, men kan å andra sidan räkna med stöd för en del svenska hjärtefrågor.

Regeringen i Paris och den kommande i Berlin vill till exempel också ha en mer EU-gemensam asylpolitik och att EU-länder som inte tar emot asylsökande eller bryter mot rättsstatens principer ska få mindre EU-bidrag.

Men Frankrike och Tyskland är inte överens om allt. Regeringsuppgörelsen i Berlin innehåller till exempel ingenting om Macrons tankar om en särskild finansminister och parlamentarisk församling för euroområdet. I den tyska överenskommelsen talas det också ganska allmänt om behovet av ”särskilda budgetmedel för ekonomisk stabilisering, social konvergens och strukturreformer” i eurozonen, vilket är en idé som är central för Emmanuel Macron.

Frågan är dock vad den tyska regeringen menar, rent konkret. Hur mycket ska en ny budget för eurozonen innehålla och hur ska pengarna användas?

Dessutom är det inte bara Frankrike och Tyskland som avgör eurosamarbetets framtid och här finns redan tydliga motsättningar. Nederländerna har till exempel börjat säga öppet nej till en del av planerna som smids i Berlin och Paris.

Premiärminister Mark Rutte förklarade häromdagen att Nederländerna inte vill ha ”centraliserade räddningsfonder och trycka nya pengar” utan ”strukturreformer och sund budgetpolitik”.

I Bryssel ställs också frågan vad det innebär att Martin Schulz inte längre är ledare för tyska Socialdemokraterna.

Som tidigare talman för EU-parlamentet är Martin Schulz en mycket hängiven EU-anhängare. Han deltog som ordförande för SPD under regeringsförhandlingarna med Angela Merkel och fick bland annat igenom ett löfte om att Tyskland ska bidra med mer pengar till EU:s nästa långtidsbudget. Vad innebär det när nu Schulz har försvunnit? I Bryssel spekuleras det därför om hur uttalandet om mer pengar till EU ska tolkas. ”En euro mer är också en ökning”, ska en tysk EU-diplomat ha sagt.

Det är också oklart vad Tyskland vill när det gäller den nya europeiska valutafonden, som i framtiden ska ge räddningslån till krisande euroländer. I den tyska regeringsöverenskommelsen heter det att ”de nationella parlamenten” ska ha fortsatt inflytande. Det innebär att Tyskland vill ha fortsatt kontroll över lån som ges till euroländer med problem.

Striden om hur valutasamarbetet ska förändras har med andra ord bara börjat. Och den kommer att bli hård.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Tysk lag mot näthat polariserar — kritiker varnar för censur

Berlin. Nätjättar som låter bli att ta bort hat- och hotkommentarer riskerar dryga böter i Tyskland. Men den nya lagen är omdiskuterad och får kritiker att varna för censur.

Sedan årsskiftet gäller en ny lag i Tyskland som innebär att nätjättar som Twitter, Facebook och Youtube måste radera inlägg som uppenbart strider mot lagen inom 24 timmar. Annars väntar dryga böter.

I mindre tydliga fall har de en vecka på sig att agera mot sådant innehåll.

Lagen, som fått det något krångliga namnet Netzwerkdurchsetzungsgesetz, kom till efter en debatt om att it-företagen inte gör tillräckligt för att agera mot hot och hat som sprids på deras plattformar.

Den delar opinionen i två och har orsakat en högljudd debatt i Tyskland. Förespråkarna anser att det är nödvändigt att staten blandar sig i för att man ska komma till bukt med det växande problemet. Kritikerna menar å sin sida att lagen hotar yttrandefriheten och leder till censur.

Till kritikerna hör bland annat nätaktivister och det tyska journalistförbundet (DJV). De senare har krävt att lagen avskaffas då man anser att den strider mot pressfriheten, och lämnar över till privata företag att bestämma i vilken utsträckning yttrandefriheten ska gälla.

I flera uppmärksammade fall har satiriska inlägg raderats med hänvisning till lagen.

Det mest kända rör en tweet från den tyska satirtidningen Titanic som var ett uppenbart försök att från tidningens sida göra sig lustig över en välkänd tysk politiker. Inlägget raderades och kontot stängdes ner tillfälligt.

Även it-jättarna är föga förvånade kritiska till lagen.

– Den tvingar oss till att på samma gång agera åklagare, jury och domare samtidigt, säger Facebooks kommunikationschef Elliot Schrage enligt radiokanalen Deutschlandfunk.

Justitieminister Heiko Maas, som drivit igenom lagen, brukar hänvisar till att sociala nätverk – precis som alla andra – måste hålla sig till rådande lagstiftning.

– Mordhot, hets mot folkgrupp, eller Auschwitz-lögner är inte del av yttrandefriheten. De är snarare angrepp på andras yttrandefrihet, sade han nyligen i ett uttalande.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Kritik – för få från forna öst i regeringen

Samtidigt som Angela Merkel i dag, onsdag, väljs till förbundskansler rasar en debatt om att hennes regering vänder östra Tyskland ryggen. För att stoppa väljarflykt till det högerpopulistiska partiet Alternativ för Tyskland måste väljare i forna DDR vinnas tillbaka.

Berlin.
Intill Berlins pampiga riksdagsbyggnad löper en rad bruna stenar i marken. Det är en påminnelse om Berlinmuren som under 28 år delade staden. Riksdagen, som i dag kallas förbundsdagen, hamnade på den västra sidan av muren i Västberlin. När Angela Merkels nya regering svärs in under glaskupolen har det gått längre tid sedan muren revs än åren den var rest. Ändå spelar erfarenheterna från det delade Tyskland en större roll i den tyska politiken än vad många anat.

Det blev tydligt när namnen på de nya ministrarna läckte ut. Länge såg det ut som om ingen i Merkels fjärde regering, utom kanslern själv, skulle ha bakgrund i forna DDR. En rasande svekdebatt utbröt. I dagens Tyskland räcker det inte att uppfylla löftet om att ge plats åt fler kvinnor och yngre förmågor. Snart 30 år efter Berlinmurens fall anser många att erfarenheterna av att växa upp i öst är så olika väst att de måste företrädas i regeringen.

I sista stund kom signalen att man lyssnat in kritiken.

Socialdemokraterna nominerade borgmästaren i stadsdelen Berlin-Neukölln, Franziska Giffey, till ny familjeminister. Den relativt okända lokalpolitikern hyllas för sin tuffhet och kompetens. Men framför allt

är hon uppvuxen i Frankfurt an der Order, i dåvarande DDR. Giffey uppfyller både kvinno- och öst-kvoten, konstaterade tyska kommentatorer krasst. Det var utifrån samma kriterier som Angela Merkel tog sig in i regeringen för 27 år sedan.

– Det är inte viktigt var jag kommer ifrån, utan i vilken riktning jag vill arbeta, sade Giffey själv.

Men bakgrunden spelar visst roll. Det anser Iris Gleicke (SPD) som de senaste fyra åren har varit regeringens särskilda ansvariga för att jämna ut skillnaderna mellan östra och västra Tyskland. Hon är uppvuxen i DDR och anser att det finns en särskild ”östtysk blick”. Personer med bakgrund i Östtyskland har med sig erfarenheter från återföreningen och massarbetslösheten som följde.

– Vi östtyskar genomförde en fredlig revolution, kämpade för demokrati och möjliggjorde återföreningen. Men i spåren av omvälvningen vändes tillvaron upp och ned. Vad gör det med en familj när föräldrar, syskon och många man känner blir arbetslösa, frågar sig Iris Gleicke när DN träffar henne.

För Gleicke innebar murens fall tre saker: frihet, valfrihet och möjlighet att resa. Men hon är noga med att påpeka att återföreningen också haft sina baksidor.

– Det finns fortfarande alldeles för stora skillnader mellan öst och väst som måste tas i beaktande när man gör politik, säger hon.

Framför sig har Iris Gleicke en karta över skillnader i arbetslöshet, inkomst, pensioner och utjämningsbidrag mellan östra och västra Tyskland. Av färgerna går det att utläsa nästan exakt var gränsen gick.

Hon skulle kunna lägga till en karta över väljarsympatierna i de gamla och nya delstaterna, som östra Tyskland kallas. Det högerpopulistiska och främlingsfientliga partiet Alternativ för Tyskland (AFD) fick dubbelt så stort stöd i öst som i väst, och blev näst största parti bland väljare i forna DDR. Partiets intåg i förbundsdagen är en anledning till att det tagit närmare ett halvår att få ihop en ny regering.

Kritiker till koalitionen mellan Kristdemokraterna CDU/CSU och Socialdemokraterna SPD brukar peka på risken att fler väljare vänder sig till missnöjespartier när de upplever att det saknas alternativ.
– Vi har det här valresultatet att förhålla oss till. Men koalitioner får inte bli ett permanent tillstånd i tysk politik, säger Iris Gleicke.

Om två år ska SPD utvärdera resultatet. Det blir upp till bevis om man lyckas stoppa väljarflykten.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta. Merkels nya regering
15 ministrar tar plats i Angela Merkels fjärde regering.

I östra Tyskland bor en femtedel av befolkningen, men bara en minister har bakgrund i öst. Bayern med cirka 15 procent av befolkningen får skicka tre ministrar till Berlin.

CDU och SPD får vardera sex ministerposter, hälften går till kvinnor. Bland ministrarna utmärker sig Olaf Scholz (SPD) som ny finansminister och Heiko Maas (SPD) som ny utrikesminister. Peter Altmaier (CDU) blir ny näringslivsminister och Horst Seehofer blir inrikesminister. "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

"Efter skandalerna: Müller försvarar biljättens strategi

Berlin. Samtidigt som debatten om dieselmotorns framtid rasar i Tyskland tar VW-chefen Matthias Müller förbränningsmotorn i försvar. Under ett evenemang i Berlin försvarade han den skandal-tyngda biljättens strategi för framtiden.

Det systematiska fusket med utsläppstesten från dieselbilar löper som en röd tråd genom det mesta som världens största biltillverkare företar sig.

– Det har varit den svåraste krisen i Volkswagens historia, sammanfattar koncernchefen Matthias Müller de senaste åren från scenen i Berlin.

När biljätten på tisdagen kallade till sin årliga presskonferens löd sloganen ”förändring gestaltas gemensamt”. Det påminner om ett politiskt parti i behov av en ny profilfråga.

Men trots miljardrullningen i spåren av ”dieselgate” pekar 2017 års resultat, som varit känt sedan tidigare, mot allt annat än en kris. Tvärtom visar VW upp strålande siffror för fjolåret. Med 10,7 miljoner sålda bilar försvarar biljätten positionen som världens största biltillverkare. Vinsten efter skatt landar på drygt 11 miljarder euro, vilket är mer än dubbelt så mycket som för år 2016.

Budskapet från Matthias Müller är att koncernen har lärt sig av sina misstag.

– Krisen har fungerat som en katalysator. Den har möjliggjort förändringar som hittills inte varit tänkbara eller åtminstone inte genomförbara, säger han.

återspeglar resultatet fram till sista december 2017. Sedan dess har nya problem tornat upp på himlen över VW-högkvarteret i Wolfsburg. Dit hör skandalen kring de numera ökända aptesterna, där det avslöjades att apor hade fått andas in dieselavgaser, och hoten från USA:s president Donald Trump om att införa strafftullar på tyska bilar.

Men framför allt är det turerna på hemmaplan om att införa ett körförbud för äldre dieselbilar som skakar om den tyska bilindustrin. Även om många frågetecken återstår innan dieselbilar kan portas från tyska storstäder har debatten om dieselmotorns framtid sänt chockvågor genom Europas bilnation nr 1.

– Vi på VW vet att vi är medansvariga till att den här debatten har briserat. Vi vet också att vårt företag – och hela branschen – måste vara en del av lösningen, säger Müller självkritiskt.

För att förhindra att körförbudet blir verklighet har VW flaggat för att uppdatera mjukvaran i fyra miljoner diselbilar. Kunderna ska erbjudas att byta in äldre bilar som inte når miljönormen Euro 6. Storsatsningen på nya elbilar som går under namnet ”Roadmap E” hör också dit. Fram till år 2025 ska 80 nya elbilsmodeller rullas ut på marknaden.

Batteridrivna elbilar ska inom några år tillverkas på 16 orter runt om i världen, jämfört med dagens tre orter.

Samtidigt väcker Matthias Müllers utspel om förbränningsmotorns framtid förvåning. Medan japanska Toyota, världens näst största biltillverkare, meddelat att företaget ska sluta sälja dieselbilar på den europeiska marknaden, har beskedet från VW-chefen varit det motsatta.

– Jag tror på en renässans för dieseln, sade han nyligen på bilsalongen i Genève.

När Matthias Müllers nu får frågan om han – tvärtemot vad många bedömare anser – menar allvar med att dieseln har en framtid svarar han att den kommer att spela en ”viktig” roll under lång tid framöver.
– Den moderna dieseln är ren och effektiv, säger han övertygat.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta. Volkswagen Groups resultat för 2017
Antalet sålda bilar var 10, 7 miljoner, en ökning med 4,3 procent jämfört med år 2016.

Intäkterna från försäljning landade på rekordhöga 230,7 miljarder euro, en ökning med 6,2 procent jämfört med 2016.

efter skatt landar på 11,6 miljarder euro, mer än dubbelt så mycket som för 2016.

Antalet anställda ökade något och landar på 640 000, varav knappt hälften arbetar i Tyskland.

Den viktigaste marknaden Kina har gått starkt framåt och bidrar till de positiva siffrorna. Överraskande bra går också tjeckisktillverkade Skoda, medan lyxmärket Bentley backar.
I Volkswagen Group ingår förutom Volkswagen bland annat Audi, Porsche, Scania, Seat och Škoda. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Annika Ström Melin: Tyskland behöver Sverige som motvikt till Frankrike

Under en och samma dag träffade Tysklands Angela Merkel först Stefan Löfven i Berlin och sedan Emmanuel Macron i Paris. Två möten som visar att den tyska regeringen prioriterar samarbetet med Paris, men samtidigt behöver Sverige som en motvikt till Frankrike i EU.

Under fredagens presskonferens i Berlin, efter statsminister Stefan Löfvens möte med Tysklands förbundskansler Angela Merkel, var tonen vänlig och avspänd.

– Harmoniskt, betecknade Merkel samtalet med Löfven.

– Hedersamt, kommenterade Löfven det faktum att Sveriges statsminister var den första internationella gäst som välkomnades i Berlin efter tillträdet av Tysklands nya regering.

De två regeringscheferna företräder olika politiska partier, men verkar ha väldigt lätt för att tala med varandra. Merkel och Löfven driver politiska sakfrågor pragmatiskt och båda svarar kortfattat och en smula fyrkantigt på journalisternas frågor.

I EU har Tyskland och Sverige också ungefär samma positioner i många frågor, men inte i alla. Både Berlin och Stockholm driver på för en mer gemensam asylpolitik i EU, kräver att Polen ska följa rättsstatens principer och båda regeringarna tror på frihandel och stram budgetpolitik.
Sverige håller däremot inte med när Tyskland vill ha gemensamma minimiregler för bolagsskatter i EU, införa en ny EU-skatt på Googles och andra it-bolags verksamhet samt beskatta finansiella transaktioner.

Allt detta gillar däremot Frankrike. Det är inte heller något som helst tvivel om att regeringen i Berlin bryr sig mest om samarbetet med Paris.

Den nya tyska regeringen lyfter fram relationen med Frankrike som helt central för Tyskland. Och efter den korta sammankomsten med Löfven vid lunchtid på fredagen åkte Merkel direkt till Paris. Där blev det ett betydligt längre samtal med president Emmanuel Macron.

Efter det utdragna politiska stilleståndet i Tyskland har den fransk–tyska EU-motorn därmed satts i gång igen. Förhandlingarna om hur valutasamarbetet i EU ska förändras har inletts på allvar. På fredag nästa vecka, efter vårens EU-toppmöte, fortsätter diskussionerna när euroländerna har eget toppmöte. Då får Sverige inte vara med.

Samtidigt är det uppenbart att Tyskland behöver en motvikt till Frankrike i EU, och när Storbritannien lämnar unionen förändras maktbalansen. Det är här som Sverige kommer in i bilden.

Storbritannien har bland annat brukat slåss för frihandel, budgetdisciplin och en stram EU-budget. I dessa och andra EU-frågor har regeringen i London ofta fått aktivt stöd av Sverige och det är ingen hemlighet att Tyskland hejar på, även om det inte alltid hörs lika tydligt.

Efter Brexit kan alltså Tyskland ha nytta av att regeringen i Stockholm ibland tar på sig britternas roll och agerar bromskloss i EU. Samtidigt behöver regeringen i Stockholm en ny bästa vän i EU, när britterna har lämnat, och svenskarna flörtar för närvarande helt öppet med Tyskland.

Det finns med andra ord en hel del som tyder på att förhållandet mellan Sverige och Tyskland kan gå mot en ny vår i EU.

Annika Ström Melin **annika.strom-melin@dn.se** "

Italien

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

"Ledare: Stora utmaningar men inte mycket till val

Svajiga regeringar är sedan länge lika italienskt som spagetti. Opinionsmätningarna inför valet på söndag pekar nu på att de politiska krafterna får alla möjligheter att blockera varandra. Men partierna verkar inte heller veta vad de skulle göra av makten, om de faktiskt fick den.

Regerande PD, ett slags socialdemokrater med ursprung i Kommunistpartiet, har förlorat sin vänsterflygel och ligger under 25 procent. Flest röster antas gå till den anarkopopulistiska Femstjärnerörelsen, M5S.

Största block blir en spretig högerallians. Där ingår Forza Italia med den opålitlige mediemogulen Silvio Berlusconi (som inte får ställa upp på grund av en dom för skattefusk), det främlingsfientliga Lega Nord och postfascistiska Fratelli d'Italia. Ingen lär få majoritet i parlamentet, även om ett nytt valsystem gör utfallet lurigt.

Ekonomin har, vid sidan av flyktingfrågan, stått i centrum under kampanjen. BNP är fortfarande 6 procent lägre än före finanskrisen, medan eurozonen i snitt ligger 5 procent över. Tillväxten de senaste tre åren är fortfarande svagare än i omgivningen. Arbetslösheten är hög och produktiviteten låg. Unga italienare har emigrerat en masse på jakt efter jobb. Banksektorn är skakig och full av dåliga lån.

I princip har Italien levt med stagnation ända sedan euron infördes för 15 år sedan. Partierna låtsas att de har lösningen. Alla ska de sänka skatterna, öka statsutgifterna och samtidigt minska den gigantiska

statsskulden på 132 procent av BNP. Nog vore det ett litet katolskt mirakel.

Berlusconis allians vill ha en plattskatt på 23 procent för personer och företag, vilket kan kosta uppåt 80 miljarder euro. Minimilönen ska fördubblas och pensionsåldern sänkas. Bamsetillväxt och opreciserade besparingar ska få luftslottet att bli verklighet.

PD är också i skattesänkarbranschen, och tänker dessutom höja pensioner och bidrag. M5S lovar en medborgarlön som kostar astronomiska summor och inte direkt uppmuntrar jobbsökande. Men partiet är en kameleont, och hur politiken blir efter de nätbaserade medlemsomröstningarna är inte lätt att veta.

Hela finanskrisen har de italienska partierna, särskilt till höger, skällt på Bryssel och euron. Lega Nord är öppet EU-fientligt, och till nyligen ville M5S ha en folkomröstning om valutaunionen. Att ekonomin i någon mån har kvicknat till har tystat den argaste EU-kritiken, men opportunister kan ändra sig både två och tre gånger.

EU får också skulden för flyktingströmmarna. Sant är att andra länder inte varit pigga på att ge Italien den avlastning som behövs. De senaste fyra åren har över 600 000 migranter kommit över Medelhavet. Debatten förs ofta i en obehaglig ton. Rasistdådet i Macerata för två veckor sedan, när sex afrikanska asylsökande skottskadades, är ett uttryck för den infekterade stämningen.

Lega Nord och Fratelli gör hätska utfall, Berlusconi kallar invandringen en ”social bomb”, M5S har talat om frivilliginsatserna för att rädda migranter som ”havstaxin”. Och PD-regeringen har minskat flyktingströmmen genom bland annat dunkla uppgörelser med libyska miliser.

Efter valet ska presidenten plocka ut en premiärminister som klarar att hitta en koalition. Risken finns att högst olämpliga partier hamnar i regeringen, eller att vänster och höger travar dyra valfläskpaket på varandra.

När politiska förståsigpåare har börjat nämna Silvio Berlusconi som en stabiliserande faktor är det fara å färde. Måtte italienarna få bättre alternativ – i det väntande nyvalet.

DN 27/2 2018 "

DN FREDAG 2 MARS 2018

"Marianne Björklund: En åldrande befolkning är en ekonomisk mardröm

Den italienska situationen med få nyfödda och en allt äldre befolkning är en farlig ekvation. Såväl statsfinanser som välfärdsystem riskerar allvarliga påfrestningar om inget görs.

Att en 81-årig man, Silvio Berlusconi, är en tongivande figur när Italien går till val är symptomatiskt. Inget annat land i Europa har en så gammal befolkning. Samtidigt är det här, i landet som vi förknippar med att vara så familjekärt, som barnafödandet är som lägst. Som framgår av artikeln här intill minskar befolkningen.

Det är ett mardrömsscenario för ett lands ekonomi. Färre i arbetsför ålder, fler pensionärer och fler i behov av vård har sina tydliga effekter: utgifterna blir större och skatteinkomsterna mindre.

Problemet är väl bekant bland de styrande. Ändå är det ingen stor fråga i valrörelsen även om den diskuteras. Kanske är politikerna brända sedan hälsoministeriet för några år sedan lanserade ”fertilitets-dagen” för att uppmuntra italienarna att skaffa fler barn. Här fanns affischer med manliga rökare och texten ”låt inte dina spermier gå upp i rök” och slogans som ”skönhet har ingen ålder, men det har fertilitet”.

Kampanjen föll inte i god jord. Italienarna förklarade upprört att problemet inte är viljan att skaffa barn. I stället handlar det om en dåligt utbyggd barnomsorg, att kvinnor ofta tvingas sluta jobba när de blivit mammor och ett lågt förtroende för den italienska ekonomins framtidsutsikter.

Nu har valrörelsen i stället kommit att i hög grad handla om hårda tag mot migranter, vilket är något ironiskt. Utan dem skulle befolkningen minska ännu mer. Men många är frustrerade över att ekonomin under lång tid gått på lågvarv och ser migranter som en belastning.

Att dessutom arbetslösheten är fortsatt hög bidrar också till missnöje. Särskilt ungdomsarbetslösheten är hög. Det gör knappast den yngre befolkningen mer benägen att bilda familj. De jobb som finns är ofta osäkra anställningar på korttidskontrakt och många tvingas bo hemma allt högre upp i åldrarna, ett preventivmedel gott som något.

Förutom fler barn är reformer i pensionssystemet och att få folk att arbeta längre upp i åldrarna avgörande för att anpassa ekonomin till den nya demografin. Men den typen av reformer är sällan någon röstmagnet. När Sverige har ändrat i pensionssystemet och höjt pensionsåldern har det skett i mellanvalstider och i breda partipolitiska uppgörelser. I det brokiga italienska politiska systemet verkar dock tonläget i dagsläget långt ifrån samarbetsvänligt.

Samtidigt är detta inte ett isolerat italienskt problem. Enda anledningen till att befolkningen i EU ökade 2016 var invandring. Det man kan se är att länder med väl utbyggd barnomsorg och gynnsam föräldraförsäkring har högre födelsetal.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Inget av de tre stora blocken ser ut att få egen majoritet

Efter en blek och politiskt ordinär valkampanj går i dag 46 miljoner italienare till val. Utgången är i hög grad oviss och inget av de tre stora blocken ser ut att få egen majoritet. Men såväl Silvio Berlusconis högerkoalition som populistpartiet Femstjärnornas ledare Luigi di Maio är övertygade om att vinna.

Rom.
Det mest slående med 2018 års valkampanj är den totala avsaknaden av valdueller i tv. Demokraternas (Pd) ledare Matteo Renzi har hela tiden sagt sig vara redo att möta sina politiska motståndare, men ingen har velat ställa upp. Var och en av partiledarna har i stället framträtt i majestätisk ensamhet i tv-studior, där de ofta konfronterats med oförskämt snälla frågor.

Allt pekar på att regeringspartiet Pd kommer att göra ett dåligt val. I de sista mätningarna låg partiet på rekordlåga 22,6 procent, att jämföra med dryga 40 procent i valet till Europaparlamentet 2014.

– Vi kommer aldrig att ingå i en regering med extremister, lyder Matteo Renzis markering till väljarna.

Återigen har partiledaren Matteo Renzi dominerat Demokraternas valkampanj. Detta trots att det i undersökningar framkommit att partiets väljare i dag har betydligt större förtroende för partiets premiärminister, Paolo Gentiloni. Hans regering har exempelvis lyckats reducera ankomsterna av nya migranter till Italien med 60 procent.

Silvio Berlusconi känner segervittring. I valkampanjens absoluta final har han stärkt sin ställning genom att inkassera ett ja från Antonio Tajani att ställa upp som premiärminister om Berlusconis koalition vinner valet. Tajani, som sedan ett drygt år tillbaka är Europaparlamentets talman, kom med sitt ja via twitter samtidigt som Berlusconi satt i tv-studion.

I ett Europaperspektiv har Berlusconi gjort ett val som är svårt att förklara. Som ensam traditionell högerledare med ett parti som ingår i liberalkonservativa EPP har han valt att alliera sig med högerextremister som i Strasbourg ingår i gruppen Nationernas och friheternas Europa (ENF). Här har Lega Nords ledare Matteo Salvini ett absolut rekord i frånvaro.

Segervittring känner också ledaren för det populistiska missnöjespartiet Femstjärnorna som gått fram mycket starkt. Partiet är sedan länge Italiens största och ligger i mätningarna på 28,6 procent. De sista två veckorna får inga nya valundersökningar publiceras, men det är inte otänkbart att partiet gått fram ytterligare.

På fredagskvällen avslutade femstjärnorna sin valkampanj på det stora torget Piazza del Popolo i Rom. Situationen var en helt annan än för fem år sedan då den dåvarande ledaren Beppe Grillo fyllde det stora San Giovannitorget med över en halv miljon romare. I den kyliga vinterkvällen var det på fredagen högst 20 000 personer på plats.

Den nye partiledaren, med italienska mått mätt den rekordunge Luigi di Maio, 31, betonade ännu en gång att med Femstjärnorna i regering

kommer parlamentets kostnader att minska. Det ska ske framför allt genom att reducera parlamentarikernas höga löner och många förmåner.

Di Maio har valt att presentera sina ministrar redan nu, före valet och före ett eventuellt regeringsuppdrag. Det är en teknokratregering, bestående nästan uteslutande av ickepolitiker. Att göra ministerlistan i förväg kallar Di Maio för ”en vänlig gest gentemot Italiens president Sergio Mattarella”- det är han som ger regeringsuppdraget.

”Det förefaller uppenbart att denna ministerlista inte är avsedd för Italiens president utan för väljarna. På ett skrupelfritt sätt har Femstjärnorna försökt att ackreditera sig som de som redan har vunnit”, kommenterar journalisten Massimo Franco i Corriere della Sera.

Det troligaste är ändå att valet slutar utan en klar vinnare. Då inleds förhandlingar mellan de tre politiska blocken för att försöka nå en regeringsmajoritet.

Matteo Renzi säger att han fruktar en allians mellan Femstjärnorna och Lega Nord. En sådan majoritet omnämns redan som en ”Frankensteinregering”.

Klart är att söndagens val är det mest ovissa som Italien haft i modern tid.

Peter Loewe
loewe@tin.it "

"Fakta. Vallagen
Italien har återigen en ny vallag, Rosatellum. Lagen är en mix av ett proportionellt valsystem (61 procent av mandaten) och ett majoritetssystem (37 procent), där den som får flest röster vinner mandatet i enmansvalkretsar. Återstående två procent är mandat för italienare i utlandet.

Landet har kvar sitt tvåkammarsystem med Senaten som står över Deputeradekammaren. Matteo Renzis reform av författningen där Senaten skulle avskaffas underkändes i en folkomröstning 2016. Vallagen är närmast identisk för de båda kamrarna, men resultaten kan ändå bli annorlunda på grund av skillnaden i åldersgräns: 18 år för att rösta i kammaren, 25 år i Senaten.

Under valnatten räknas först Senatens röster, sedan Deputeradekammarens. Landets två viktigaste landskap, Lombardiet och Lazio, har samtidigt regionalval och väljer nya guvernörer. De rösterna räknas sist.

Fakta. Italienska valet
Italien går till parlamentsval i dag, söndag, och utgången är i hög grad oviss. Inget av de tre stora politiska blocken ser ut att få egen majoritet.

Det populistiska missnöjespartiet Femstjärnorna är största parti i opinionsmätningarna med 28,6 procent. Partiet är en mix av besvikna väljare, där en klar majoritet tidigare röstat till höger. Silvio Berlusconis högerkoalition – med Forza Italia, Lega Nord och postfascistiska Italiens bröder – är störst med 33,8 procent. Drygt 40 procent krävs för att få majoritet i parlamentet.

Regeringspartiet Demokraterna (Pd) rasar i mätningarna och är nere på 22,6 procent. 2014 fick partiet över 40 procent i valet till Europaparlamentet.

Förre EU-kommissionären och utrikesministern Emma Bonnino ser ut att kunna klara treprocentsspärren med sin Europalista. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Silvio Berlusconi är tillbaka i rampljuset för att ena högern

Silvio Berlusconi är tillbaka. 81 år gammal spelar han ännu en gång en nyckelroll i den italienska politiken. Hans styrka? Förmågan att ena en splittrad höger där tre olika partier egentligen har föga gemensamt.

Rom.
Äntligen stod Berlusconi i högsätet igen; i torsdags, under valkampanjens näst sista dag. Visserligen inte i gudarnas Pantheon, men i kejsar Hadrianus tempel, som i dag är Roms handelskammare.

Det satt långt inne att Berlusconis högerkoalition skulle göra en gemensam valmanifestation. Men nu stod de där – Berlusconi för Forza Italia, Matteo Salvini för det främlingsfientliga Lega Nord och Giorgia Meloni för det lilla postfascistiska partiet Italiens bröder.

Alla tre talade om vikten att skicka tillbaka 630 000 migranter som inte har rätt att stanna i Italien.

På valmanifestet har Berlusconi titeln presidente, medan Salvini kallar sig ”candidato premier”, kandidat till att bli premiärminister. Berlusconi får inte ställa upp, eftersom han dömts för skattebrott. Straffet – samhällstjänst – är avtjänat men enligt en lag som Berlusconis eget parti klubbade igenom sitter han nu i parlamentarisk karantän. Han har överklagat till Europadomstolen som tagit upp hans fall. Men domstolens utslag dröjer.
Berlusconi är i dag som en curlingfarfar som sopar banan för partiets kandidater så att väljarna skall rösta rätt. Själv väljer han att kalla sig för coach, en tränare för den italienska högern.

Omvärlden är förbluffad. Hur kan denne man, som så sent som för ett och ett halvt år sedan genomgick en omfattande hjärtoperation, plötsligt poppa upp igen som gubben i lådan?

Sanningen är nog som statsvetaren Giovanni Orsina sagt nyligen att han aldrig har varit borta. Med undantag för det knappa år 2014-2015, då han avtjänade sitt straff för skattebrott med samhällstjänst på ett ålderdomshem och inte fick uttala sig offentligt.

Det har nu gått drygt fyra år sedan Berlusconi blev utslängd ur senaten, eftersom han dömts i högsta instans för skattebrott.

– Att han kommer tillbaka är förvånansvärt. Men det beror säkert på att han är en person med en enorm förmåga att anpassa sig när svårigheter uppkommer och hålla sig kvar i rampljuset, säger Vincenzo Emanuele docent i statskunskap på Roms Luiss-universitet.

Berlusconi är tillbaka i medierna med intervjuer i radio, tv och tidningar. Journalisten och veteranen Bruno Vespa, som alltid strukit Berlusconi medhårs, ser till att bjuda på en tv-show. Programledaren letar i magasinen och hittar samma skrivbord som Berlusconi använde 2001, då han lovade att förverkliga sina vallöften genom att skriva under ett kontrakt med italienarna. Nu gjordes samma ceremoni om, förstås helt orealistiskt, eftersom ingen vet vem som blir premiärminister. Det enda säkra är att det inte blir Berlusconi.

Chefredaktören på nyhetsmagasinet L’Espresso, Marco Damilano, pekar på Berlusconis enastående förmåga att ena partier.

– Hans styrka är att han lyckas förena traditionella konservativa partier med högerledare som kommer med klockrena rasistiska utspel. Något liknande tror jag är inte möjligt någon annanstans i Europa, betonar Damilano.

Hela 37 rättegångar har under åren inletts mot Berlusconi, vilket många av hans väljare har glömt. Han har dömts i högsta instans tre gånger, men endast skattefusket inom hans egen företagsgrupp 2013 fick han avtjäna straff för. I de andra två fallen kunde en generell amnesti eliminera domen.

Många av Berlusconis mål har arkiverats eller lagts ner på grund av att brottet preskriberats. Ett mål som kvarstår är ”Ruby-ter” som indirekt berör Berlusconis kontakter med den marockanska flickan Karima El-Mahroug, kallad ”Ruby”. Berlusconi är här åtalad för korruption. I de tidigare rättegångarna i målet vittnade ett 30-tal personer medvetet falskt till Berlusconis fördel, och han friades.

I handelskammaren på torsdagen talar Berlusconi som så ofta om skattesänkningar. Nu heter det ”Flat tax”, där alla italienare ska ha en gemensam skattenivå på 23 procent. Han redovisar dock inte hur detta ska finansieras.

Var det någon inne i denna smockfulla sal som tyckte att det var konstigt att en man dömd för skattebrott lägger ut texten om skattesänkningar i Forza Italias program? I så fall teg den personen. Med Berlusconi åter i politikens centrum blir detta omedelbart en normal situation.
Peter Loewe
loewe@tin.it "

"**Född i Milano 1936.**
1975 grundade han sitt företag Fininvest och senare medieföretaget Mediaset 1993.1994 kastade han sig in i politiken med sitt nygrundade parti Forza Italia och blev efter tre månader Italiens premiärminister.

Av de 28 premiärministrar som den italienska republiken haft efter andra världskriget är Berlusconi den som suttit längst tid. Han har lett fyra regeringar. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

"En stark och reforminriktad regering behövs

Analys. Italien har sakta börjat repa sig. Men de stora problemen kring ekonomin finns ändå kvar. Produktionen är lägre än före krisen, statsskulden är skyhög och arbetslösheten tycks ha fastnat kring 10 procent.

Inget annat av de större EU-länderna är ekonomiskt lika illa ute som Italien. Men innan finanskrisen bröt ut för tio år sedan såg det ganska bra ut. Italien hade då haft en gynnsam period, delvis tack vare att man hade lämnat sin tidigare valuta och övergått till euron. Resultatet blev låga räntor som gav stimulans åt ekonomin.

Men genom krisen framgick det att framgångarna byggde på bräcklig grund. Italien hade stora olösta problem som ingen av landets många regeringar lyckades ta itu med. Det politiska systemet var också i kris, vilket gjorde att de nödvändiga reformerna uteblev.

Fortfarande är Italien i en prekär situation, med bräckliga banker och svag konkurrenskraft i näringslivet.

Landets ekonomi tyngs av att statsskulden ligger på cirka 130 procent av BNP, liksom av att arbetslösheten verkar ha fastnat kring 10 procent. De dåliga framtidsutsikterna gör att utvandringen har blivit allt större.

Ovanpå detta kommer påfrestningar som flyktinginvandringen över Medelhavet, där Italien tvingas ta stora kostnader när andra EU-länder inte ställer upp.

Den italienska ekonomin har ändå börjat sakta återhämta sig, men visar ingen riktig tillväxtkraft. I år väntas en BNP-ökning på omkring 1,5 procent, mycket beroende på draghjälpen från andra EU-länder som har högkonjunktur.

Euron utgör i detta läge en hämmande faktor: Italien skulle behöva en valuta med svagare växelkurs. Men någon faktisk möjlighet att dra sig ur finns inte, eftersom följden skulle kunna bli en italiensk ekonomi i fritt fall.

På den politiska högerkanten har man också, inför valet på söndag, tonat ner sina krav på att Italien ska lämna euron. Det har lugnat finansmarknaderna, där man minst av allt önskar en europeisk valutaoro.

För Italien finns dock de grundläggande problemen kvar, vilket bidrar till att den sittande center-vänsterregeringen – som inte har kunnat lösa dem – har tappat i stöd.

Högerpartierna, som nu har chans att vinna valet, framför krav på ekonomiska stimulanser. Faran med en sådan politik är dock att läget förvärras genom att statsskulden stiger och räntorna skjuter i höjden.
Nuvarande premiärministern Paolo Gentiloni, som trots allt kan komma att sitta kvar, står i den nuvarande situationen för mer av stabilitet.
Vem som klarar att styra Italien är dock osäkert. För ekonomins skull behövs det en stark och reforminriktad regering. Men oavsett hur italienarna röstar tycks detta svårt att uppnå detta efter söndagens val.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

”År 2050 kommer Italien att ha många gamla människor”

"Rom. Ett tidigare alltför generöst pensionssystem belastar i dag den italienska försäkringskassan. I takt med att medellivslängden ökat så har också pensionsåldern höjts. Däremot är det mycket svårt att kompensera det faktum att det föds allt färre barn i Italien.

– Alla pensionssystem vilar på basen att den arbetsföra befolkningen betalar de äldres pension. Det faktum att det föds färre barn hotar på sikt basen för hela vårt pensionssystem, säger Tito Boeri till DN.
Han är en 59-årig ekonom och sedan 2014 chef för INPS (Istituto Nazionale della Previdenza Sociale) grundat 1898. Institutionen är den italienska försäkringskassan. Här måste de flesta av Italiens medborgare skriva in sig, såväl privat- som statsanställda med undantag för de kategorier som har egen sjuk- och försäkringskassa.

Den italienska pensionsåldern har successivt höjts. Ålderspensionen ligger nu på 66 år och sju månader. Den som börjat arbeta tidigt och betalat in sin pension kan få gå tidigare. 41 år och tio månaders inbetalningar krävs för kvinnor, medan män måste ha jobbat ett år mer.
I början av 1960-talet hade Italien en babyboom, då stora barnkullar föddes. Tidigare har Tito Boeri sagt att pensionsåldern måste höjas till 75 år, vilket skapade uppmärksamhet i medierna.

– Nja, det var en aning överdrivet. Men successivt måste pensionsåldern stiga till 70 år, säger han.
Huvudproblemet är den låga nativiteten, slår Boeri fast. Vi måste skapa åtgärder som främjar ett ökat barnafödande, säger han.

– Det är därför oerhört olyckligt att den premie på 800 euro som betalas ut för nyfödda inte omfattar migranter som har uppehållstillstånd och bor permanent i vårt land, säger han.

– Jag ser detta som ett ekonomiskt självmord för vårt system. För italienarna betyder kanske 800 euro inte så mycket, men för migranterna som ofta har en låg inkomst kan det säkert vara avgörande för om de ska skaffa ett barn till eller inte. Vi vet redan i studier att migranter har en klart högre nativitet än vi italienare.

Problemet är att pensionssystemet tidigare varit alltför förmånligt. På 1980-talet fanns det babypensioner. Det gick bra, som för en vän till mig, Carlo, som var lokförare, att gå i pension vid 40. Han kunde dessutom dra av studieår och militärtjänstgöring. Pensionen var förstås låg, cirka 5 000 kronor i månaden. Men i det här fallet bra, eftersom Carlo precis flyttat till Ecuador, där denna pension blev en bra ekonomisk grundplåt för resten av hans liv.

INPS gick nyligen ut med den statistiska detaljen att en halv miljon personer i Italien åtnjuter pension sedan 37 år eller längre.
– Vi gick ut med denna uppgift för att visa att även om många hävdar att pensionerna är låga så blir det oerhört kostsamt för systemet, betonar Tito Boeri.

Hur kommer ert Italien att se ut om 30 år?
– Helt säkert kommer Italien 2050 att vara ett land med många gamla människor. Men jag hoppas att morgondagens pensionärer kommer att vara mer aktiva socialt och att göra viktiga insatser som volontärer.
– Jag hoppas också att Italien återigen blir ett land där det är lättare för de unga att komma fram. I vårt samhälle i dag står de unga ingalunda i centrum. Tvärtom möter deras arbetskarriärer ofta stora hinder.

Peter Loewe
loewe@tin.it "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Långa köer när italienarna gick till valurnorna

I flera stora städer var köerna långa när italienarna skulle gå och rösta på söndagen. I en del fall vände folk om för att komma tillbaka senare, eftersom vallokalerna stängde först klockan 23 på söndagskvällen.

Rom.
En orsak till köerna är den nya vallagen. Väljarna är ovana vid de nya valsedlarna. I landets största städer som Rom och Milano var valsedlarna tre – två stycken för de olika parlamentariska kamrarna och en för de regionalval som hölls samtidigt i Lombardiet och i huvudstadsregionen Lazio.

I Palermo på Sicilien öppnade vallokalerna med en rejäl försening. Det berodde på att valsedlarna här var felaktiga. Under natten före valet var man tvungen att trycka om 200 000 valsedlar i rasande fart. Men även i Rom förekom valsedlar med felaktiga namn. I stadsdelen Parioli upptäcktes detta för sent och 36 väljare har kontaktats för att de skulle komma och rösta om.

Margareta Cederfelt, riksdagsledamot för moderaterna leder en grupp valobservatörer som sänts ut av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Hon bekräftar också de långa väntetiderna och förklarar att det har med nya säkerhetsregler att göra. I dag är varje valsedel numrerad med en klisteretikett som sedan avlägsnas när rösten läggs ner.

– Tidigare fanns det ett karusellsystem. Då kunde det stå personer utanför vallokalerna som kommit över autentiska valsedlar som redan var ikryssade. Valsedlarna lämnades till utvalda personer som sedan röstade med dessa. Detta nya system sätter definitivt stopp för köpta röster, säger Margareta Cederfelt.

Inrikesministern Marco Minniti, som är ansvarig för valet går korrekt till, har tidigare påpekat att det finns en risk att maffian försöker påverka valresultatet.

Högerledaren Silvio Berlusconi som 81 år gammal gör comeback röstade i Milano. Han utsattes återigen av en attack av den feministiska protestgruppen Femen med rötter i Ukraina. En kvinna lyckades komma in i vallokalen och visade upp sig barbröstad med den skrivna texten: ”Berlusconi sei scaduto”, det vill säga ”du är nedgången” eller mer bokstavligt ”bäst före-datum har gått ut.”

Peter Loewe
loewe@tin.it "

"**Fakta.**
Den första vallokalsundersökningen ger följande resultat. Det slutliga resultatet har tidigare dock ofta visat sig avvika avsevärt.
Femstjärnorna: 29–32 %
Högern: 30–38 %
Forza Italia: 13–16 %
Lega Nord: 13–16 %
Italiens bröder: 4–6 %
Demokraterna: 20,5–23,5 % "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Populisterna kommer inte att trolla fram det ljuva livet

Värre kunde det inte ha gått. Valresultatet i Italien är en mardröm som även resten av Europa måste ha i huvudet. Etablissemanget led ett brutalt nederlag mot en våg av missnöje. Populister av olika schatteringar, mer eller mindre EU-kritiska, fick över hälften av rösterna. Mittenpartierna förödmjukades. Hur en stabil regering med en sund ekonomisk plan ska födas ur detta sammelsurium är en gåta.

Femstjärnerörelsen M5S, bildad av komikern Beppe Grillo, är överlägset störst med drygt 32 procent. Anarkopopulisterna skapar politik med webbbaserade medlemsomröstningar, och det kan bli vad som helst: medborgarlön, libertarianism, lite miljö, vaccinmotstånd och invandringsskepsis. Ledaren Luigi Di Maio har tidigare sagt nej till att ingå koalitioner, men nu är M5S svårt att ta sig förbi för alla andra.

En oformlig högerallians är största block, utan att nå majoritet. Den 81-årige ärkepopulisten Silvio Berlusconi skulle hålla i ratten, trots att han inte fick ställa upp i valet på grund av en dom för skattefusk. Men hans Forza Italia blev klart mindre än Lega Nord, som under Matteo Salvini har dumpat andra delen av partinamnet. Kraven på självstyre i det rika norr har fått vika för ren främlingsfientlighet. Berlusconi ser liberal ut i jämförelse. Konstellationen fylls på av Fratelli d’Italia, med rötter i nyfascismen.

Italiensk borgerlighet har varit i ett bedrövligt skick länge, men har aldrig sett sorgligare ut. Skattesänkningar förenar gruppen – och massdeportering av migranter.

Regerande PD, snarast socialdemokratiskt, klarade inte ens 20-procentsribban. Ordföranden Matteo Renzi, som själv alltid sett sig som Italiens enda räddning, avgick redan på måndagen.

Vad månde bliva? Högeralliansen måste hämta stöd någonstans ifrån för att kunna styra. M5S kan försöka locka med sig PD, som nog inte är så hugat efter den svidande valförlusten. Faktiskt skulle Fem-stjärnan i stället kunna gänga sig med Lega, trots att partierna är väldigt olika. Kanske kan de enas om att ge alla gamla eliter en rejäl propp. Eventuellt kan presidenten göra en lämplig teknokrat till premiärminister, men denne måste ändå ha stöd av ett rörigt parlament.

Före valet lugnade politologerna de oroliga med att en stor koalition mellan Berlusconi och PD säkert kunde fixas fram. Den möjligheten är borta. Och vi talar inte om periferin: Italien är ett av EU:s grundar-länder och euroområdets tredje största ekonomi.

Utan tvekan har italienarna en del skäl att känna missnöje. Ekonomin har befunnit sig i stagnation sedan euron infördes för 15 år sedan. BNP ligger 6 procent lägre än före finanskrisen. Arbetslösheten är skyhög, särskilt bland de unga. Statsskulden är gigantisk. Korruptionen och byråkratin finns överallt.

Euron gav låga räntor och bekvämlighet. Lönerna rusade uppåt, produktiviteten halkade efter. Regeringarna gjorde ingenting, särskilt inte när de leddes av Berlusconi som hade fullt upp med rättegångar och skandaler. Åtstramningarna under finanskrisen var illa omtyckta, och populisterna eldade på frustrationen.

Därtill kom flyktingarna, över 600 000 de senaste fyra åren. Italienarna kände sig lämnade i sticket av övriga EU. Med viss rätt, även om andelen invandrare ligger under snittet i unionen. Lega och Salvini har lett hetskampanjen, och de andra partierna har hakat på.

I valrörelsen lovade alla också vitt och brett, skatterna skulle sänkas, pensionerna höjas och statsskulden ändå krympa. Den ekvationen lär inte gå att lösa, men EU:s budgetregler är ingen favorit hos någon. Och om Frankrike och Tyskland nu vill starta ambitiösa reformer för ett tätare eurosamarbete har de inga bundsförvanter i Italien längre. När räntorna kryper uppåt i Europa ligger Italien med sitt skuldberg risigt till. Bankerna är skakiga. Komplicerade strukturreformer är inte populisters starka sida. M5S har styrt storstäder som Rom och Turin de senaste åren, och utmärkt sig mest för inkompetens.

På 90-talet krossade mutskandalen Tangentopoli det gamla partisyste-met. Nu har det nya också brutit samman. Italien ser dessvärre oregerligt ut.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Missnöjespartiet störst – men en ny regering lär dröja

Segrarna i det italienska parlamentsvalet firade stort på måndagen. Missnöjespartiet Femstjärnorna blev störst och främlingsfientliga Lega besegrade Silvio Berlusconis Forza Italia med god marginal. Premiärminister Matteo Renzi föll tungt och avgick som partiledare på måndagskvällen.

Rom.
Det var en glad och lycklig Luigi Di Maio som tackade de elva miljoner väljare som röstat på hans parti. I vissa delar av Syditalien har en av två väljare röstat på Femstjärnorna. Detta innebär att partiet tredubblar sina parlamentariker i båda kamrarna.

– Det här är en postideologisk seger som står över klassiska uppdelningar som höger och vänster och som handlar om reformer som vår nation hittills inte har lyckats förverkliga, sa Di Maio.
I sin prioriteringslista nämnde han medborgare som lever under existensminimum, skattesänkningar samt migrationsfrågorna.

– Nu har vi en möjlighet att förverkliga det som italienarna väntat på i 30 år, tillade han.

Den 45-årige Matteo Salvini, ledare för Lega; ett påtagligt främlingsfientligt parti, hade inte mindre anledning att fira.
Salvini har i många veckor åkt runt i hela Italien för att vinna nya väljare, särskilt i södern. Partiet heter i dag inte längre Lega Nord, eftersom Salvini vänder sig till hela Italien.

Legan lyckades sensationellt bli det största paritet inom högerkoalitionen. Det överraskande resultatet blev till sist att Salvinis parti fick drygt 3 procent fler röster än Silvio Berlusconis Forza Italia. Något som helt säkert också betyder slutet för denna mycket löst sammanfogade högerkoalition (det postfascistiska lilla partiet Italiens bröder ingick också).

Berlusconis och Salvinis vägar skiljs nu åt, säger statsvetaren Giovanni Orsina, som normalt undervisar på Roms LUISS-universitet till DN.

En regering mellan Femstjärnorna och Legan skulle få egen majoritet. I medier har denna lösning kallats för Frankensteinmajoritet.
Är detta en trolig lösning?

– Det skulle inte gagna Di Maio som gjort ett jättebra val. Varför skulle han förse Salvinis kvarn med mer vatten, svarar Orsina.
Regeringsfrågan förblir en rebus och en huvudvärk för Italiens president Sergio Mattarella som har uppgiften att lösa detta och utse en lämplig premiärminister.

Huvudproblemet är att Femstjärnorna gjort klart att man inte vill ingå koalitioner med andra partier. Däremot riktar Di Maio en appell till övriga partier om samarbete. Något som skulle kunna resultera i en - minoritetsregering med stöd utifrån. En svajig lösning som president Mattarella knappast kommer att acceptera omedelbart.

Kurserna på Milano-börsen föll på måndagen kraftigt vid starten. - Berlusconis medieföretag Mediaset föll med hela 6 procent. Börsen hämtade sig sedan efter Di Maios uttalanden och i viss mån även efter

vad Salvini sa på en presskonferens. Kursindex stannade till sist på -minus 0,42 procent.

Salvinis uttalande om euron förblir kryptiskt:
– Euron förblir som jag ser det en felaktig valuta. Vi kommer att arbeta på att omförhandla vårt traktat med EU, sa Salvino som betonade att det inte är aktuellt med en folkomröstning om euron.

Matteo Renzi ärvde ett vänsterparti i kris med en inte klar identitet. Hans ledarskap blev med tiden otydligt och gav inget klart besked om det var ett höger- eller vänsterparti. Under hans ledning började partiet luta allt mer åt höger. Partiet var en komplicerad hybrid redan från starten 2007, eftersom medlemmarna är såväl före detta kristdemokrater (DC) som kommunister (PCI).

Fallet för Matteo Renzi blev till sist stort. Under denna mandatperiod har Renzi varit såväl premiärminister som partiledare. Nu hamnade Demokraternas (Pd) röster strax under 20 procent. Något som betyder att Renzi har tappat drygt hälften av de röster som partiet fick 2014 då partiet fick över 40 procent i valet till Europaparlamentet.

Därför valde Renzi att avgå som partiledare på måndagskvällen och utlyste en ny partikongress för Demokraterna.

– Det är solklart att vi har förlorat.

Han kritiserade sina politiska motståndare:
– De som har vunnit har inte siffror som tillåter dem att regera. Och deras största lögn är att de inte tänker träffa uppgörelser med andra partier, sa Renzi.

Det nya valsystemet och vänsterns dåliga resultat gör att flera politiska giganter inte kommer in i det nya parlamentet. Det mest uppmärksammade fallet är inrikesministern Marco Minniti (Pd) som i regionen Marche blev utslagen av Femstjärnornas kandidat Andrea Cecconi. En kandidat som fuskat med partiets regler om att betala tillbaka en del av sin lön och sina kostnadsersättningar till en fond för unga företagare.

En hederssak för Femstjärnorna. Cecconi kommer därför att omedelbart få lämna sin plats i parlamentet till en kollega.

De italienska väljarna förefaller glömma snabbt. Valkampanjen har varit full av rasistiska utfall och även attacker mot migranter. Därför framstår det som absurt att Minniti, mannen som har fått migrationen att minska med 60 procent under ett år, inte blev vald. Även han hamnade under Femstjärnornas triumferande tåg.

Italiens president Sergio Mattarella har den svåra uppgiften att utse en lämplig premiärminister. Men han har gott om betänketid.
Det nya parlamentet öppnar först den 24 mars. Då skall först talmän väljas i de båda kamrarna. I bästa fall om det går snabbt så har Italien en ny regering efter påsk.

Peter Loewe
loewe@tin.it "

"Fakta. Högt valdeltagande
Tvärtemot vad som spåtts blev det ett relativt högt valdeltagande 73 procent. 2013 röstade 75 procent, men då kunde italienarna rösta även under halva måndagen.
Den senaste mandatperioden har helt styrts av Demokraterna (Pd) med tre olika regeringar ledda av Enrico Letta, Matteo Renzi och Paolo Gentiloni. Demokraterna fick nu 19,2 procent. Det ska jämföras med de dryga 40 procent som Renzi fick i 2014 års val till Europaparlamentet.
DN "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Högerpopulismen fortfarande en stark kraft i EU

Analys. EU:s bekymmer är inte över. Efter valet i Italien kan ännu en utdragen nationell regeringsbildning bromsa nya EU-beslut. Valresultatet visar att högerpopulismen fortfarande är en stark politisk kraft i EU.

EU-sucken av lättnad varade inte länge. Knappt hade EU-ledarna på söndagen välkomnat att Tyskland får en ny regering innan de fick en ny europeisk huvudvärk.

Efter valet i Italien väntar sannolikt ännu en utdragen regeringsbildning, vilket bromsar EU. Innan det finns en ny italiensk regering blir det svårt att klubba avgörande beslut inom flera centrala områden. För Bryssel är resultatet därför ett stort bakslag. Hur ska det gå med reformen av EU:s asylpolitik, och med allt som Frankrike och Tyskland vill göra med eurosamarbetet, innan det finns en ny regering i Rom?

Redan veckan före det italienska valet uppmanade EU-kommissionens ordförande Jean-Claude till beredskap för ”det värsta”; och då menade han att Italien inte skulle kunna få ett stabilt och fungerande styre. Tack, Jean-Claude Juncker! utropade därför en ironisk Matteo Salvini, ledaren för det främlingsfientliga partiet Lega, en av valets stora segrare, på måndagen. Ju mer Juncker talade, ju fler röster fick jag, jublade Salvini.

Legas framgång ”är anmärkningsvärd”, skriver statsvetaren Duncan McDonnell, expert på italiensk politik, i en serie twitterfunderingar. Partiet har gått från att vara mer eller mindre uträknat till att göra sitt bästa valresultat hittills.

EU-kritiska och främlingsfientliga Lega, som samarbetar med bland andra franska Nationella frontens Marine Le Pen i EU-parlamentet, har dömts ut som ”slut” flera gånger ända sedan grundaren Umberto Bossi försvann.

Detta visar, skriver Duncan McDonnell, att den här typen av partier inte är beroende sina karismatiska ledare, utan kan överleva och frodas av egen kraft.

Lega har också fått stöd från USA. Steve Bannon, president Trumps tidigare rådgivare, besökte Italien före valet, rapporterar flera europeiska tidningar. Bannon hoppas att Legas framgång ska leda till en ny högerpopulistisk våg i Europa.

Högerpopulismen är alltså fortfarande en politisk kraft att räkna med i EU. Valet i Italien förstärker också den europeiska trend som innebär att traditionella partier pressas tillbaka. Lyftet för Lega och Femstjärnerörelsen innebär dessutom att Italien har valt ett parlament där EU-kritikerna dominerar.

Samtidigt har båda dessa partier tonat ned sitt rena EU-motstånd. I början av valrörelsen krävde Lega och Femstjärnerörelsen en folkomröstning om euron, men sedan mjuknade ståndpunkterna. Partierna vill inte längre att Italien ska lämna euron, utan pläderar i stället för ett förändrat valutasamarbete i EU.
Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Maffiaexpert som älskar Italien

Tomas Lappalainen har skrivit böcker om italienska maffian, men även om demokratins uppkomst i Grekland, seriefiguren Rocky och om sina känslor inför att bli gammal.

Efter att mellan 1993 och 2010 ha skrivit fem böcker om Italien, inklusive klassikern ”Maffia” om Cosa Nostra på Sicilien, har Tomas Lappalainen klivit fram som svensk Italienexpert. Det komplexa landet vid Medelhavet med en nutidshistoria full av svåra politiska skeden, hackande ekonomi, hög arbetslöshet och med en aktiv maffia i de södra regionerna, men befolkat av trotsigt livsbejakande människor, har fascinerat honom länge.

– Jag har alltid gillat italiensk film och det uttrycksfulla i italiensk kultur. Men det som verkligen satte fart på mitt Italienintresse var en italiensk kvinna som jag lärde känna i Berlin i slutet av 80-talet. Jag fascinerades av det öppna och livliga sätt hon hade i umgänget med sina italienska vänner. Så väsensskilt från vad jag var van vid i Sverige.

– Jag kände att jag måste ta reda på mer om den italienska livsstilen. Lappalainen, då 29-årig forskare och doktorand i ekonomisk historia vid Stockholms universitet, valde att förlägga sitt arbete det följande året till Italien. Först några månader i toskanska Siena, därefter i Perugia knappt tio mil sydost om Siena.

– Det blev aldrig någon doktorsavhandling, mitt arbete ledde till boken om maffian i stället.

Han lärde sig italienska på egen hand och började plöja böcker om maffian och fick också möjlighet att träffa och samtala med människor som var åtalade för maffiabrott i södra Italien.

– Jag hade en vän, en italiensk advokat, som hjälpte mig med de kontakterna, berättar Lappalainen.

1993 kom ”Maffia” som ingående beskriver maffians kultur, ekonomi och struktur som en etablerad, olaglig stat i staten. Lappalainens förstlingsverk fick mycket bra kritik och har nått läsare även bortom tidningarnas kulturredaktioner. Inbunden och i pocket har ”Maffia” sålt i över 100 000 exemplar.

– Jag gjorde en uppdatering av den 2011 och la till kapitel om vad som hänt sedan 1993.

Efter ”Maffia” har Lappalainen gett ut ”Italien”, ”Se Neapel och sedan dö”, ”Camorra” och ’Ndrangheta”, alla om Italien ur olika aspekter. Vi träffas några dagar före det italienska parlamentsvalet den 4 mars och han har blivit kontaktad av olika medier för att ge sin syn på utvecklingen inför valet.

– Men jag har avböjt, jag har de senaste åren varit så djupt engagerad i arbetet med min bok ”Världens första medborgare” som kom förra året att jag inte har haft möjlighet att dagligen följa politiken i Italien, säger han.

I den boken hävdar Lappalainen att orsaken till att demokratin uppstod i antika Grekland några hundra år före Kristus var praktiska överlevnadsskäl.

– Det var ett sätt för de härskande, beväpnade klasserna att slippa inbördeskrig, de tog avstånd från de maffialiknande klanbråk och hederstänkandet som hade varit länge rådande. I stället för att gå ut i en blodig batalj där några från början visste att de skulle dö valde man att rösta om vilka som skulle vinna i stället för att slå ihjäl varandra. Det är svårt att släppa tanken att maffians heders- och klankultur i södra Italien inte skulle vara en rest efter grekerna, som koloniserade just södra Italien redan 800 år före Kristus.

– Det är en intressant tanke, men svår att leda i bevis, säger Tomas. ”Världens första medborgare: om statens uppkomst i det antika Grekland” kan nå en större läsekrets. Planer på en engelsk version finns.

Gedigna verk om Italien och maffian och demokratins uppkomst visar en sida av Lappalainen. En annan är de mer privata analyserna av honom själv och åldrandet, funderingar som han har satt på pränt i böckerna ”Mellan 55 och 60” och ”Livet som sådant”.

– Många säger att det är så fint och bra att bli gammal. För mig låter det bara som en besvärjelse. Och jag tror dessutom att det är svårare att bli gammal i Sverige än i Italien där äldre blir bekräftade och är självklara i det sociala livet.

Vad ska nästa bok handla om?
– Jag vet faktiskt inte. Men jag åker till Sicilien i april, kanske dyker det upp en bra bokidé när jag är där.

Hans Kronbrink
hkronbrink@gmail.com "

"Tomas Lappalainen
Gratuleras till: Fyller 60 år den 6 mars.
Gör: Författare.
Bor: Södermalm, Stockholm.
Familj: Fyra barn från tre förhållanden. Lukas, 26, Isa, 24, Jakob, 15, Tomasin, 9.

Intressen: Tycker om att fiska, både att meta och att flugfiska.
Nyligen läst: Strindbergs självbiografiska novell ”Ensam” från 1903 då han var 54 år. ”Jag känner igen mycket från mig själv i den. Både om åldrandet och iakttagelser som att man som ensam mår bra på förmiddagarna men att det sedan blir allt svårare.”

På meritlistan: Var i flera år kulturredaktör på LO-tidningen. Har även gjort en intervjubok med Rockys skapare Martin Kellerman.
Om födelsedagen: ”Har inte bestämt vad jag ska göra än.” "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Italienska valet visar vägen mot det kaos som väntar efter Trump

Demokratin kan inte enkelt återgå till sin tidigare bana efter att ha rubbats av en ledare som Donald Trump. Italiensk politik efter Silvio Berlusconi visar den nedbrytande dynamiken.

Vad händer med amerikansk politik efter Trump? Blir det en snabb återgång till det normala eller kommer det politiska maskineriet att släppas vind för våg?

Det bästa tipset vi kan få kommer från exemplet Italien efter Silvio Berlusconis tid vid makten. Och det viktigaste vi lärde oss av det var detta: När man väl har våldfört sig på reglerna för anständigt uppträdande och statliga institutioner har försvagats är det mycket svårt att rätta till det.

I stället kommer en fas med ännu mer extremt agerande, eftersom politikerna tävlar med varandra om att vara den mest radikala outsidern. Den politiska mitten rasar samman, att prata i normala termer av vänster/höger är inte relevant och det växer fram politiska grupperingar som är tokigare än vad man ens i sin vildaste fantasi hade kunnat föreställa sig.

Om USA år 2025 följer det italienska exemplet kommer vi att blicka tillbaka på Trump som ett slags vägvisare mot normala förhållanden. Och i förbigående sagt: Om USA följer det italienska exemplet blir vi inte av med Trump.

Silvio Berlusconi kom till makten av samma anledning som Trump och andra populister runtom i världen. Väljarna kände vämjelse inför en styrande elit som verkade korrumperad och oåtkomlig. De upplevde att de drunknade i flyktingvågen, de var besvikna på den ekonomiska utvecklingen och avskydde de värderingar som världsvana invånare i storstäderna stod för.

På sin post som premiärminister struntade Berlusconi i Italiens viktigaste problem, spolierade det offentliga samtalet, försvagade statsapparaten genom sin korruption, väckte anstöt genom sina sexpartyn och sin allmänna liderlighet.

Berlusconi gjorde kort sagt inga försök att ta itu med folkets missnöje, men han rev allt som hindrade det att komma till uttryck.

Förra söndagens val i Italien dominerades av partier som hade tagit till sig Berlusconis excesser och finslipat dem. Den stora vinnaren var den populistiska Femstjärnerörelsen (M5S) som startades av en komiker och nu leds av en 31-åring som aldrig har haft ett heltidsarbete. En annan vinnare är Lega, som leds av Matteo Salvini och som vägrade att ta avstånd från den tidigare parlamentskandidat som med skjutvapen i handen gav sig på afrikanska invandrare. Berlusconi som lovade att utvisa 600 000 immigranter är tillbaka på scenen och anses nu ha ett modererande inflytande. Den aktade mitten-vänsterkoalitionen kollapsade i likhet med broderpartierna runtom i Europa.

Italien står nu för tre trender som underminerar världens demokratier. För det första utraderas de informella reglerna för politiskt umgänge. Som statsvetarna Steven Levitsky och Daniel Ziblatt hävdar i ”How democracies die” vilar inte demokratier bara på en formell konstitution utan även på oskrivna regler. Man behandlar politiska vedersakare som

legitima motståndare, inte som illegitima fiender. Man håller sig så nära sanningen som möjligt. Man uppmuntrar inte intolerans.

I likhet med Trump underminerar Berlusconi dessa regler. Och Berlusconis rivaler i olika politiska schatteringar driver nu en kampanj där konspirationsteorier, desinformation och öppen rasism samsas. För det andra urholkas tilltron till demokratiskt styre. Som Yascha Mounk skriver i sin bok ”The people vs. democracy” minskar den med varje ny generation. 71 procent av européer och nordamerikaner födda på 1930-talet anser att det är viktigt att få leva i en demokrati, men bara 29 procent av personer födda på 1980-talet är av den uppfattningen. I USA tycker nästan en fjärdedel av dem som är födda efter år 2000 att demokrati är ett olämpligt sätt att leda ett land på. Nästan hälften vill ha en stark ledare.

I det italienska valet ser vi resultatet i praktiken av denna typ av värderingar. En väljare förklarade: ”Salvini är en bra person. Jag gillar honom för att han sätter Italien främst. Han är visst fascist också, men vad kan man göra åt det?”

För det tredje undergräver sociala medier den politiska debatten. I internets barndom hoppades människor på att fritt meningsutbyte skulle leda till fred, medkänsla och demokratisk dialog. I stället fick vi polarisering, ”alternativa” informationskanaler och en dragning åt det auktoritära.

I Italien började Femstjärnerörelsen inte som ett parti utan som en plattform på internet. Ledningen ville låta det framstå som att nätet användes som ett forum för direktdemokrati, men journalisten Jacobo Iacobono på La Stampa har förklarat för historikern David Broder: ”I verkligheten har medlemmarna ingen makt. I verkligheten finns ingen direktdemokrati inom M5S, utan rörelsen är rakt igenom toppstyrd.” Hur det hela kommer att fortsätta är uppenbart. Som Mounk har påpekat breder populismen fortfarande ut sig. Den yngre generationen kommer att bli mer radikal, till vänster och till höger.

Vladimir Putins beundrarskara kommer att växa. Mittenpartierna få allt svårare att hävda sig. Ingenting är omöjligt men det står helt klart att den liberala demokratin inte med automatik kommer att kurera sig själv.

David Brooks amerikansk journalist och författare.

Översättning: Claes Göran Green "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Därför segrade egoismen och vreden i Italien

Efter valet den 4 mars är det populistiska Femstjärnerörelsen och Lega som är de nya ledande partierna i italiensk politik. Misstro och missmod, inte hopp om förbättring ligger bakom väljarnas - svängning, skriver författaren Roberto Saviano.

Vem vann och vem förlorade valet i Italien? Svaret är alltför uppenbart och procentsatserna finns för alla att beskåda, så jag ska inte söka min utgångspunkt i siffror för att tala om vad det här röstresultatet betyder. Jag föredrar att utgå från den del av Italien där saker och ting ofta kan avläsas tydligare, den del av Italien som inte har varit lika delaktig i den här valrörelsen som resten av landet, och som har varit allt mindre delaktig i varje valrörelse sedan lång tid tillbaka.

Den del av Italien där politikerna älskar att tråla efter röster, men undviker som pesten så länge de kan. Jag utgår från Syditalien, som vi har vant oss vid att betrakta som Berlusconis furstendöme, men där det samtidigt finns ett starkt stöd för Demokratiska partiet (PD), lett av lokala småfurstar som i decennier har säkrat drivor av röster.

Just Forza Italia (Silvio Berlusconis parti, reds anm) och PD blödde röster i det här valet när väljarna gick till Lega och Femstjärnerörelsen. De sistnämnda har med sitt löfte om medborgarlön fått ett nästan totalt stöd i just de regioner där det enda hoppet är bidragspolitik, eftersom det inte finns en konkurrenskraftig ekonomi.

Och också i det här fallet – jag har skrivit om det här i åratal! – är Syditalien ett sår genom vilket man kan se långt. Det är just regionerna i Syditalien, som övergivits av den nationella politiken och stängts ute från den allmänna debatten, som avgör vilken riktning hela landet ska ta.

Men förutom bidragslöftena har, framför allt i Kampanien, misstroendet (i högsta grad berättigat) mot de traditionella politikerna vägt tyngst för de syditalienska väljarna. Nyligen publicerade nätpublikationen Fanpage ett undersökande videoreportage som visar hur avfallshanteringen i Kampanien styrs av Demokratiska partiet, som har makten i regionen. En oroväckande bild trädde fram, av korruption, omoral, svågerpolitik och intressekonflikter, och det har för många italienare varit bekräftelsen på att de partier som fram till nu har haft hand om den offentliga sektorn inte är annat än ruttna maktcentrum och att det inte går att vänta sig någonting gott av dem.

Naturligtvis håller jag inte med om den generaliseringen; partierna består av människor och var och en får svara för sin egen heder och sitt eget arbete, men här handlar det inte om vad jag tycker, utan om vad italienarna kände efter att ha fått ännu en bekräftelse på de traditionella partiernas oförmåga. Avslöjandena, skandalerna, politikernas nonchalans och brist på hänsyn har fått många syditalienska väljare att sänka sin blick, att inte längre rikta den mot Europa utan i stället börja ägna sig åt och oroa sig enbart för det som händer en meter från dem själva.

Hur ska man kunna tänka på Europa om saker inte fungerar här? Den utbredda misstron var ett stridsrop, och partiet som mer än alla andra har svarat på väljarnas behov av direkt, personligt engagemang är Femstjärnerörelsen.

Det är uppenbart att Matteo Renzis (avgående partiledare i PD, reds anm) löfte om att skrota det gamla har skrotats av Renzi själv och raserats av att han bara har hittat ett sätt att ägna sig åt Syditalien under de här åren: genom det spektakulära löftet om att bygga en bro över Messinasundet (en hjärtefråga även för den mest befängda berlusconismen) och Apple developer academy i Neapel, som har sålts in som en första signal om ekonomisk återhämtning i regionen. En utbildning för Appleutvecklare, en unik utbildning och dessutom i en så ekonomiskt deprimerad omgivning, skulle ge Renzi titeln ”Syditalienvän”. Ett spel för gallerierna.

Att de traditionella partierna har övergivit Syditalien har här fört med sig en upplevd nödvändighet att påverka, ibland dragen till det extrema, ett behov av att känna att den egna rösten, att det egna valet har haft en verklig effekt. Italienarna i dag, särskilt syditalienarna, vill veta exakt hur deras röst förändrar deras vardag. Och om företagen fortsätter att utlokalisera jobben, om arbetsmarknaden i Syditalien fortsätter att bestå av krossade förhoppningar, så vill de åtminstone ha försäkran om att de som styr ägnar sig åt dem, bara dem, dem först.

Och många kommer nu säga, att det som föds här är ett vredens parti. Men vad är det för vrede som vi talar om? Fortfarande blind vrede? Fortfarande proteströstande? Nej. Att rösta för Femstjärnerörelsen eller Lega (numera ett nationellt parti som vill representera alla) är inte enbart en proteströst, utan en röst som vid det här laget är medveten, och som bland annat kan ha fördelen av att ha ersatt många köpta röster. Den här gången har väljarkåren konsekvent gett sitt stöd till två partier som både är trogna och avspeglar sina väljare. Man har inte bara lagt en röst för att protestera eller uttrycka sin åsikt, utan för att uttrycka sin identitet.

Renzis retorik har skapat en bitterhet, som i sin tur har skapat ett slags social egoism. Det som intresserar mig är att jag har det bra, alltså är den politiska kraft som lovar att ägna sig åt mig som är italienare den enda som jag kan lyssna på. Den som lovar mig medborgarlön i ett Syditalien där inte bara jobb saknas, utan hoppet om ett jobb, talar till just mig.

I Kampanien har Femstjärnerörelsen vunnit stort, och deras seger är ett slags befrielse från regionpresidenten Vincenzo De Luca, representant för den politik som Renzi hade lovat att skrota. I Syditalien hade Renzi två alternativ: en lång väg av reformpolitik, som skulle ha krävt att man valde nya representanter; eller att lita på röstfiskets småfurstar – en röst, ett jobb; en röst, en gentjänst – och på så sätt snabbt uppnå seger och hoppas på att kunna förändra Syditalien när man väl nått makten. Han valde den enkla vägen, och i den viktigaste politiska frågan lyckades han inte hålla fast vid den kurs som kunde leda till förändring.

Folk i Syditalien har resonerat såhär: om PD alltid har kommit med vackra idéer, om öppenhet, rättvisa, men sedan inte har kunnat ge mig någonting av det eller ens komma i närheten, då föredrar jag frånvaron av ett moraliskt projekt, jag föredrar en rörelse som vare sig är höger eller vänster, som definierar sig som postideologisk, som inte ställer sig några moraliska frågor, som stolt hyllar sin egen inkonsekvens. Ena dagen är de för EU, nästa dag emot; ena dagen är de för vacciner, nästa dag emot. Femstjärnerörelsen och Lega har inte lurat väljarna, allt var uppenbart, allt ändrades från dag till dag – ett ständigt flöde av Instagramstories, Facebookposter och en och annan tweet – allt anpassat efter opinionsundersökningarna.

Till och med tragiska nyheter (som skjutningarna i Macerata) användes i politiska syften. Och paradoxalt nog gillade italienarna det här: möjligheten att slippa moraliska krav, att fritt kunna vara inkonsekvent efter stundens behov.

Att vara väljare till ett progressivt parti förutsätter att man tror på värderingar som inte ens partiet som man röstar på längre försöker leva upp till. Och vad tjänar det då till? Varför ska man leva mitt i konflikten mellan en egenpåtagen intellektuell hederlighet, som man hela tiden måste slåss för, och möjligheten att vara fri i sin egoism? Femstjärnerörelsen har inte presenterat någon lösning för väljarna i Syditalien om hur man ska få i gång ekonomin, förutom banala recept om att effektivisera utgifterna och allmänna löften om att slåss mot korruption. Men de har gett dem någonting större: måltavlor att slå mot. De har kapitaliserat på frustrationen, utan att be om ett förändrat beteende i utbyte, tvärtom, de har understött näthatarnas språkbruk och anammat en politik som grundar sig på hur verkligheten uppfattas, inte på hur den ser ut.

Men förutom rätten att vara inkonsekvent, så tillför Lega en detalj som vi inte bör förbise, och det är friheten att också vara elak. Matteo Salvini (Legas partiledare, reds anm), som utan att skilja på ålder, kön, förutsättningar och ursprung vill skicka ut alla invandrare från Italien, som alltid har sett ner på Syditalien och som nu presenterar sig själv som ledare för hela landet, stod och svor på Bibelns evangelier.

Det han tycktes säga var det här: att motsätta sig flyktingmottagande, att använda ett våldsamt och öppet rasistiskt språkbruk – det står inte i motsättning till våra katolska rötter. Salvinis svurna trohet till evangelierna är identisk med hur maffiabossar dyrkar Jungfru Maria. Men kan man vara kristen och tala på det sätt som han gör om folk som flyr från krig och elände? Nej. Kan man tro på evangelierna och samtidigt förhindra tusentals barn som har fötts i Italien att bli italienska medborgare? Nej.

Den 4 mars i Italien vann missmodet, det var inte hoppet som vann och det var inte önskan om en bättre framtid. Den 4 mars vann idén om en stängd stat, en nation med höga och ogenomträngliga gränser, ogenomträngliga för människor men inte för det kriminella kapitalet (för det är gränserna alltid öppna), och inte heller för de italienare som varje år bestämmer sig för att lämna landet. Den 4 mars vann EU-skepsisen, pådriven av Trump och av Brexit.

Och idén om ett EU som är enat och stolt över sina mänskliga rättigheter, som har gjort Europa till en bättre plats att leva på, förlorade. Den 4 mars i Italien vann en märklig form av nihilism, som svär sig fri från varje form av sammanhang och blir till friheten att vara elak. Men vad var alternativet? Den här gången fanns inget alternativ. Lega och Femstjärnerörelsen vann, för på andra sidan fanns ingenting. Ingenting längre.

Roberto Saviano"

"Om författaren.
Roberto Saviano är italiensk författare och journalist. Han fick sitt stora genombrott 2006 med boken ”Gomorra” som även blev film och tv-serie. Hans senaste bok ”Blodsleken” (La paranza dei bambini) gavs ut på svenska i höstas på Brombergs förlag. "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

"Påven säger nej till att ta betalt för nattvarden

Betala för att få nattvarden? Het fråga i den katolska kyrkan. I italienska ”La Stampa” berättas att påven motsatt sig kravet på avgift för att människor ska få ta nattvarden. ”Ni behöver inte betala för nattvarden, om ni vill ge en gåva, gör det, men ni måste inte.” Påven Franciskus var tydlig när han för några dagar sedan riktade sig till den gudstjänstfirande församlingen i Vatikanen.

Det förekommer på flera håll ”prislistor” för sakramenten. 20 euro är vanligt för särskild nattvardsmässa. En gregoriansk mässa, då anhöriga väljer en särskild präst för att under en månad dagligen förrätta mässa åt en namngiven person, går ofta loss på 400 euro. En rekommenderad summa för dop, bröllop eller begravning är 10 euro. Hur som helst brukar prästen efter förrättningen få ett litet kuvert med sedlar.
Ringer det en klocka? Avlatsbrev. Undrar vad Martin Luther hade sagt.

Maria Schottenius
maria.schottenius@dn.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Regeringsfrågan har blivit en rysare

Analys. Italien har hamnat i en mörk politisk labyrint, där parlamentsvalets segrare försöker ignorera varandra. Det finns flera tänkbara regeringar, men det är långt ifrån säkert att de kan genomföras. Regeringsfrågan blir en svår nöt att knäcka för landets president Sergio Mattarella.

Rom.
Merparten av italienarna har av en lång kristdemokratisk tradition ofta placerat sig politiskt nära mitten. Inte för långt till höger och inte för långt till vänster.

I början av förra mandatperioden 2013 valde Demokraternas (Pd) partiledare Matteo Renzi och Forza Italias Silvio Berlusconi att regera tillsammans. Efter valet den 4 mars är båda partierna stora förlorare. Renzi avgick som partiledare i måndags. ”Vår roll under denna mandatperiod är att vara i opposition”, sade han.

Silvio Berlusconi kommer att stötta det främlingsfientliga högerpartiet Lega (Lega Nord) och dess ledare Matteo Salvini i ett försök att bilda regering.

Vinnarna däremot solar sig i segerns glans: Populistiska missnöjes-partiet Femstjärnornas Luigi di Maio och Legas Matteo Salvini har haft enorm framgång. I dag leder de två av de mest framgångsrika partierna i Europa som utmanar det politiska etablissemanget.

Salvini visade tydligt var han står när han i veckan höll presskonferens i Europaparlamentet i Strasbourg i samband med att han lämnar sin

plats där, en plats där han nästan aldrig har visat sig. Med uttalandet ”Europa får inte reduceras till ett enda stort flyktingläger”, satte han punkt.

Samtidigt kom Femstjärnornas Luigi di Maio till den utländska pressklubben i Rom. Han var elegant klädd med slips och mer solbränd än vanligt. Med 32,7 procent av rösterna ser han sig med rätta som valets vinnare. ”Ingen kan regera utan oss” lyder hans mantra”. Då bortser han från det faktum att högerkoalitionen med Salvini och Berlusconi faktiskt är större.

Han är inte orolig för Italiens ekonomi och menar att införandet av medborgarlöner (cirka 7 800 kronor i månaden) kommer att introduceras snabbt. I vissa kommuner i Syditalien röstade sex av tio invånare på Di Maio. Medborgarlönen var ett tungt vägande skäl visar undersökningar.

Vad händer nu? Pier Carlo Padoan (Pd), Italiens finansminister de senaste fyra åren, fick häromdagen den frågan på ett av EU:s Ekofin-möten. Han svarade sanningsenligt: ”Jag vet inte”.

och definiera Padoan som fullständigt oansvarig. Därmed stänger di Maio dörren till Demokraterna, åtminstone tillfälligt.

Trots uttalandet ”Vi kommer aldrig att regera med extremister” har di Maio de senaste dagarna haft kontakter med Salvini och diskuterat talmansposterna i det nya parlamentet.

I Quirinalpalatset provar säkerligen president Mattarella alla möjliga varianter av en regering. Om Mattarella inte lyckas blir det ganska snart nyval.

– Vi räds inte ett nyval, då kommer vi fortsätta att växa, kommenterade di Maio lugnt på veckans presskonferens.

Peter Loewe
loewe@tin.it "

"Fakta. Ingen klar segrare
Parlamentsvalet den 4 mars resulterade inte i någon klar segrare.
Tre möjliga regeringskonstellationer kan vara baserade på:
Femstjärnorna tillsammans med Lega, eller förlorarna Demokraterna (Pd) tillsammans med Femstjärnorna eller Lega.

Det nya parlamentet öppnas den 24 mars. Innan konsultationer om ny regering kan inledas måste talmän och gruppledare för de olika partierna vara valda. Frågan om ny regering kommer därför inte upp förrän efter påsk.

För att en ny regering skall bli fullt operativ måste den vinna två förtroendeomröstningar; i underhuset deputeradekammaren och i överhuset senaten. "

Frankrike

DN FREDAG 2 MARS 2018

" Visade bilder på IS tortyr – nu riskerar Le Pen fängelse

Paris. Franska utredningsdomare har inlett en formell förundersökning mot Nationella frontens ledare Marine Le Pen för att hon spritt vidare våldsamma bilder från terrorsekten IS propaganda via sitt Twitterkonto. Le Pen riskerar upp till tre års fängelse och 700 000 kronor i böter om hon döms för brottet.

Det var i december 2015, bara en månad efter attentaten i Paris, som Marine Le Pen twittrade ut våldsamma bilder som visar IS tortyr och avrättningar av fångar. Avsikten ska ha varit att bemöta journalisten Jean-Jacques Bourdins påståenden om att hennes parti Nationella fronten gick att jämföra med IS.

Reaktionerna bland anhöriga blev dock starka. På bilderna syns bland andra den amerikanska journalisten James Foleys svårt sargade kropp. Andra bilder visar levande fångar som bränns till döds och som körs över med stridsvagnar.

I Frankrike är det olagligt att sprida vidare den sortens våldsamma bilder från terrororganisationer. Den dåvarande premiärministern Manuel Valls stämplade vid tiden Marine Le Pens tilltag som ”ett moraliskt och politiskt övertramp” och anklagade henne för brist på respekt för offren och deras anhöriga.

Le Pen tog senare bort bilden av Foley, sedan dennes familj sagt sig ha ”chockats” av publiceringen.

I november förra året beslutade den franska nationalförsamlingen att upphäva nationalistledarens åtalsimmunitet. Torsdagens besked innebär att en en formell förundersökning (”mise en examen”) inletts mot Le Pen av undersökningsdomare i Paris.

I det svenska rättssystemet finns ingen exakt motsvarighet, men det kan sägas vara en kombination av förundersökning och åtal.

– Det här ser jag bara som en medalj för mina insatser mot Daesh (ett annat namn för IS, DN:s anm.). Tänk att man ska behöva oroa sig för att bekämpa terrorism! Det här är uppochnedvända världen, säger Marine Le Pen till tidningen Le Figaro i en kommentar.

Om Nationella frontens partiledare döms för brottet riskerar hon upp till tre års fängelse och 700 000 kronor i böter.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

"Pressad Marine Le Pen vill samarbeta med SD

Marine Le Pen pressas från alla håll. Fadern angriper henne, systerdottern sägs förbereda en kupp, och hennes tidigare närmaste man har just bildat ett nytt parti. Med en vecka kvar till Nationella frontens partikongress i Lille är ledaren Marine Le Pens ställning svagare än på länge. Men hon ger inte slaget förlorat. Till DN säger Marine Le Pen att hon hoppas få igenom ett namnbyte – och kunna samarbeta med Sverigedemokraterna nästa år.

Kintzheim.
Snöklädda berg omger den lilla byn Kintzheim i Alsaceregionen, två mil från gränsen till Tyskland. Många av de som bor här är flerspråkiga, och historiskt har regionen tillhört såväl Frankrike som Tyskland. Svenska trupper intog och raserade slottet i närheten av byn under trettioåriga kriget. Och så sent som under andra världskriget blev Alsace annekterat av Tyskland, innan krigslyckan vände.

I dag är regionen själva sinnebilden av ett fredligt, enat Europa, med Strasbourg som säte för Europaparlamentet och en öppen gräns mellan de forna fiendestaterna.

Att Marine Le Pen väljer att förlägga sitt sista medlemsmöte före Nationella frontens partikongress hit kan tyckas en smula märkligt. Men det är just i byar och småstäder som Kintzheim som nationalistledaren kommit närmast att säkra en majoritet av väljarnas sympatier. Här röstade fyra av tio på henne i presidentvalet i maj förra året.

– Bonjour. Kan man få en kopp kaffe?
Marine Le Pen kliver in genom korsvirkeshusets ytterdörr. Klädd i svart kavaj, jeans och med glasögonen uppskjutna i pannan ser hon ganska alldaglig ut. Rörelserna är lite trötta, men ögonen vaksamma, stridslystna.

Månaderna som gått sedan presidentvalet har inte varit lätta för henne. President Emmanuel Macrons popularitetssiffror har börjat dala något, men hittills är det i första hand andra i oppositionen som dragit nytta av det.

Både den traditionella högerns ledare Laurent Wauquiez och vänsterledaren Jean-Luc Mélenchon ses av väljarna som tydligare representanter för oppositionen än Le Pen, enligt en ny mätning.

I torsdags kom också besked om att utredningsdomare i Paris inlett en formell förundersökning (”mise en examen”) mot Le Pen för att hon 2015 spred vidare våldsamma bilder av terrorsekten IS avrättningar och tortyr via sitt Twitterkonto. Le Pen riskerar upp till tre års fängelse och 700 000 kronor i böter, om hon döms för brottet.

Med bara drygt ett år kvar till valet till Europaparlamentet växer en oro i Nationella fronten. Har partiledarens förtroendekapital urholkats?
Florian Philippot, som tidigare var Marine Le Pens närmaste man, bröt nyligen med henne och lanserade ett helt nytt parti som kallas Patrioterna (Les Patriotes).

Den ökände grundaren till Nationella fronten Jean-Marie Le Pen har samtidigt återupptagit attackerna på sin dotter, i samband med lanseringen av sina memoarer. Han stämplar Marine Le Pens förslag om ett namnbyte och reformer av partiets stadgar som ”ett mord” på Nationella fronten.

När sedan Marine Le Pens systerdotter, den 28-åriga Marion Maréchal-Le Pen, oväntat höll ett tal på en konferens i USA i förra veckan – strax efter vicepresident Mike Pence – började bilden av ett ledarskap i kris ta form.

Marion Maréchal-Le Pen lämnade politiken i juni förra året, precis i tid för att undkomma skuld för det svaga resultatet i parlamentsvalet. Hon står sin morfar Jean-Marie Le Pen betydligt närmare än moster Marine – och nu ryktas det att hon förbereder sig för en strid om partiledarposten.

När den franska kaffekoppen ställts ned på bordet i Kintzheim, väljer jag att gå rakt på sak.

Din far kritiserar dig. Det spekuleras om att din systerdotter tänker utmana dig. Och den som tidigare var din närmaste man har nu bildat ett nytt parti. Kan du fortfarande tjäna som inspirationskälla för nationalister i Frankrike – eller för den delen i Sverige, där det hålls riksdagsval i år? Eller har du redan börjat planera för en framtid i vilken du inte längre är partiledare?

Marine Le Pen lyssnar med ett stelt leende. För en sekund undrar jag om hon ska utbrista i en av sina tirader mot ”globalistmedierna”. Men hon svarar lugnt:

– Jag är inte här för att vara inspirationskälla för de ena eller de andra. Jag är här för att kämpa för mitt land och dess suveränitet. Marion [Maréchal-Le Pen] lämnade politiken frivilligt, som du vet, för att

satsa på en annan karriär. Det kan man så klart beklaga, men knappast kritisera henne för.

– Det är väl bara utmärkt att hon nu hållit ett tal i USA, även om det inte innebär att hon gör comeback här hemma. Jag noterar att ingen mer än jag kandiderar till partiledarposten på kongressen i Lille den 10–11 mars.

– När det gäller Jean-Marie [Le Pen] och Florian Philippot så har jag brutit med dem, eftersom jag har andra politiska visioner än de har. Det tar jag fullt ansvar för, fortsätter hon.

När Marine Le Pen sedan pressas ytterligare av franska journalister om hur hon ser på en utmaning från systerdottern, lägger hon till:

– Om den franska opinionen och, framför allt, våra medlemmar anser att någon annan skulle vara ett bättre val som kandidat i nästa presidentval, då flyttar jag så klart gärna på mig. Jag har inte för avsikt att klamra mig fast vid det här uppdraget i all evighet.

Sju år har gått sedan Marine Le Pen efterträdde sin far som ledare för Nationella fronten, och inledde det som hon själv har beskrivit som en ”normalisering” av partiet. 2011 var många skeptiska till den föresatsen, och än i dag menar många statsvetare och historiker att förändringarna i det gamla nyfascistiska partiet åtminstone delvis varit kosmetiska.

Marine Le Pen har tydligt distanserat sig från sin fars ökända antisemitism – men hon avfärdar ännu att Frankrike som nation skulle ha något att be om ursäkt för när det gäller judeförföljelserna och deporteringarna till koncentrationslägren under andra världskriget.

Hon har inte heller kommit i närheten av en ordentlig ursäkt för den roll som Nationella fronten och dess företrädare hade som nyfascismens fanbärare i Frankrike under stora delar av efterkrigstiden. Ändå menar partiledaren att hennes normaliseringsstrategi har varit framgångsrik.

– Det är bara att titta på siffrorna. När min far lyckades gå till andra omgången i presidentvalet 2002 var det en stor överraskning för alla. Sedan fick han 17 procent – och alla blev skräckslagna. Men när jag gick till andra omgången förra året sågs det bara som logiskt och väntat. Och när jag sedan ”bara” fick 36 procent pustade alla ut. Det är talande för hur långt normaliseringen har gått, säger Marine Le Pen med ett snett leende.

Nästa steg är ett namnbyte på partiet och ändringar av stadgarna, om hon får som hon vill. Vilket det nya namnet blir är än så länge en hemlighet, men medlemmarna har blivit lovade en omröstning om namnbytet efter partikongressen.

Till DN säger Le Pen att hon hoppas att ändringarna ska underlätta nya samarbeten, till exempel med Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna efter valet till Europaparlamentet nästa år.

– Vi nationalister i Europa har vind i seglen. Det är Sverige ett bevis för. Danmark likaså, och Finland, Italien, Österrike ... och ja, här i Frankrike. Vårt mål i valet till Europaparlamentet är att vinna en majoritet som står upp för ”ett nationernas Europa”, oavsett om det sker i form av officiella allianser eller inte. Sedan är de, som så vill, självklart välkomna att ansluta sig till vår grupp i Europaparlamentet.

Hittills har Sverigedemokraterna och bland andra brittiska Ukip valt att hålla Nationella fronten och dess partigrupp ENF (Nationernas och friheternas Europa) i Europaparlamentet på armlängds avstånd, på grund av den kvardröjande fascistst ämpeln. Det är det Le Pen nu hoppas ändra, en gång för alla.

Musiken dånar när partiledaren en stund senare kliver in i den konferenslokal där runt 400 av traktens medlemmar samlats till lunch vid flera långbord.

Från scen talar Le Pen återigen om vikten av allianser, om hur stödet från högerkandidaten Nicolas Dupont-Aignan i andra omgången av presidentvalet förra året var ”historiskt”, och hur fler allianser är avgörande för att komma närmare presidentposten.

Sedan skärper hon tonen:
– Jag ska göra det tydligt för er: utan namnbyte på partiet – inga allianser.

Det kommer artiga applåder. Men det hörs inga skallande rop. Inga ”Marine, Marine, Marine”, som vid valmötena i valrörelsen för ett år sedan.

Vid långborden är ansiktsuttrycken undrande.
När partiledaren sätter sig ned på hedersgästens plats är leendet stelare än vanligt. En kypare böjer sig fram och erbjuder ett vitt alsacevin, men hon viftar avvärjande med handen, och kyparen går vidare.
Runt henne tycks lunchgästerna inte riktigt veta vad de ska säga.
En bit bort, vid ett annat av långborden, sitter 52-åriga Nathalie Aubert och hennes vänner Jean-Paul Gley och Jean-Michel Weissgerber, båda pensionärer. De har rest hit tillsammans från närliggande Colmar.

Vännerna döljer inte sin skepsis till idén om ett namnbyte.
– Jag tycker inte att det är en bra idé. Ideologin har ju inte förändrats. Inte i grunden, säger Nathalie Aubert.

Jean-Michel Weissgerber fyller i:
– Hur det än är, så finns det en kontinuitet. Jag kan förstå argumenten för att ändra namnet, men jag kommer inte att rösta ja till det här. Om du ser på den traditionella högern, så har de ändrat namn många gånger under årens lopp. Förr hette de UMP, nu heter de Republikanerna. Men i grunden ändrar det ingenting.

Även Jean-Paul Gley skakar på huvudet.
– Namnet är faktiskt något folk känner igen. Det var Jean-Marie Le Pen som döpte partiet en gång i tiden, och det kan man tycka vad man vill om, men det är inte något som man skäms över här, tvärtom. Jag tror att det är en styrka för oss att folk känner igen vårt namn.
När jag frågar vad de tror om Marine Le Pens framtid som partiledare blir svaren betydligt mer undvikande

– Marine Le Pen är just nu den enda som öppet säger att hon vill kandidera till presidentposten 2022. Men jag tror ju att det finns andra som också skulle kunna vara bra kandidater. Jag tänker på namn i partiledningen som Louis Aliot eller Nicolas Bay, säger Nathalie Aubert.

Och Marion Maréchal-Le Pen?
– Ja, Marion Maréchal-Le Pen också. Hon höll ett tal i USA, men hon har inte gjort comeback i politiken på hemmaplan. Kanske återvänder hon en dag. Personligen hoppas jag att hon gör det, säger Nathalie Arnaut och spricker för första gången under samtalet upp i ett leende.

Den 28-åriga Marion Maréchal-Le Pens tal vid den republikanska, konservativa CPAC-konferensen för en dryg vecka sedan innebar en omfamning som Marine Le Pen aldrig fått av det amerikanska etablissemanget.

Under förra årets valrörelse reste Marine Le Pen visserligen till New York och sågs skymta förbi i lobbyn i Trump tower – men något offentligt möte med presidenten blev det aldrig.

Marion Maréchal-Le Pen är också mer konservativ än sin moster. Hon står nära patriarken Jean-Marie Le Pen i klassiska moralfrågor, som samkönade äktenskap och abort, och i den ekonomiska politiken förespråkar hon en mer frihandelsinriktad linje, liksom sin morfar. Den protektionism och sociala välfärdspolitik som Marine Le Pen drivit och som bidragit till partiets växande stöd bland arbetarväljare, har däremot aldrig engagerat Marion Maréchal-Le Pen – annat än som ett agn i partiets röstfiske.

Men de av Marion Maréchal-Le Pens anhängare som hoppas att hon ska utmana Marine Le Pen om ledarrollen den närmaste tiden lär bli besvikna, tror Jean-Yves Camus, Frankrikes ledande expert på Nationella fronten.

Han har skrivit flera böcker om partiet, och följt dess väg från obskyr samlingsplats för nazikollaboratörer och nyfascister till en bredare, nationalistisk rörelse under Marine Le Pens ledning.

– Vid kongressen i Lille om en vecka finns inte någon som helst utmanare till Marine Le Pen, och det lär inte förändras under de sista dagarna. Frågan som många ställer sig nu är om Marion Maréchal-Le Pen är redo att bli partiets kandidat redan i presidentvalet 2022.

Personligen är jag skeptisk till det. Jag tror att hon väntar. För hon har en viktig sak som talar mot det: åldern.

Jean-Yves Camus påminner om att Nicolas Sarkozy i Frankrike ansågs vara en ung president i Frankrike när han 52 år gammal valdes till ämbetet. Och att Emmanuel Macron sågs som exceptionellt ung när han vid blott 39 års ålder valdes till president förra året.

– I Frankrike väljer vi av tradition äldre politiker till presidenter. Det är svårt att ändra på det över en natt. Och 2022 är Marion Maréchal-Le Pen bara 32 år, säger Camus.

Men ibland rör sig saker snabbt i politiken. Och om Marine Le Pens ställning skulle försvagas ytterligare – kanske efter en misslyckad satsning på ett namnbyte – kan situationen förändras.

– Marine Le Pen har rätt i att Nationella fronten behöver sluta fler allianser, om de ska kunna nå regeringsmakten. Läget är på sätt och vis ganska likt det i Sverige, där Sverigedemokraterna behöver stöd från andra partier för att nå fram till regeringsmakten. Men det är inte säkert att ett namnbyte är rätt väg. Se på Österrike. Där har Frihetspartiet (FPÖ) haft samma namn sedan grundandet 1955, men det sitter nu i regeringen. Det som har ändrats där är att nya ansikten kommit till – och en delvis förändrad politik, säger Camus.

Många av Nationella frontens medlemmar är skeptiska till förändringar – och inte bara kring namnet. Kraven på ett stopp för invandring och förbättrad säkerhet är centrala för partiets identitet, liksom idén om en tydligare gränsdragning; både vad gäller de yttre gränserna och de som går inom landet.

– Nationella frontens förslag om ”nationell prioritet” innebär att franska medborgare alltid ska ges förtur till anställningar och i andra sammanhang i samhället. Det är diskriminerande mot personer från andra EU-länder, och gör att partiet ses som extremt i mångas ögon.

Men om Marine Le Pen skulle slopa det förslaget, förlorar partiet en av allt färre frågor som särskiljer det från den övriga högern. Det är ett svårlöst dilemma för henne, säger Jean-Yves Camus.

Politiska partier varar inte för evigt.
I nedgång kan splittring bli svår att hantera. Ledarstrider bryter ut, fraktioner drabbar samman.

Kan Nationella fronten vara ett minne blott om några år?
En som tror det är Eliane Klein, som sitter i regionalfullmäktige i Grand Est, den region som Alsace är del av.

Fram tills för några veckor sedan tillhörde hon Nationella fronten och var partiets tunga namn i Kintzheim. Det var faktiskt hon som bokade lokalen som Marine Le Pen talar i.

Men när DN möter henne på en restaurang i byn har hon just bytt parti. Numera representerar hon Florian Philippots parti Patrioterna.

– För mig var det den avslutande debatten i förra årets valrörelse som avgjorde saken. Innan dess hade jag hopp om seger i valet. Men när jag såg Marine Le Pen gå på så där, som hon gjorde ... Det var hemskt. Hon var så aggressiv, så fullständigt utom kontroll ... Det var som att hela Nationella fronten kraschlandade för mig, där och då, säger Eliane Klein.
Marine Le Pen har själv erkänt att hennes insats i debatten mot Emmanuel Macron var svag – om än med brasklappen att ”det aldrig kan vara enbart lagledarens fel om ett lag förlorar”.

Men för Eliane Klein var det inte bara valsegern som gick förlorad där, utan hela det projekt av normalisering som Le Pen lett.

– Strategin bakom normaliseringen drogs egentligen upp av Florian Philippot. Han var garanten för den inriktningen. Så när han valde att lämna partiet bestämde jag mig för att följa med, säger hon.

Phillipot vill se en omedelbar ”Frexit” – att Frankrike lämnar EU – och anklagar Le Pen för att ha svikit sina principer för att hålla samman Nationella fronten.

Enligt Eliane Klein har Patrioterna hittills lockat över elva av Nationella frontens 46 folkvalda i Grand Ests regionalfullmäktige, där Philippot tidigare ledde Nationella frontens partigrupp.

– Vi har kontakter med flera av de andra, och jag tror att de är på väg att fatta samma beslut, säger hon.

Utbrytningen är en växande huvudvärk för Marine Le Pen. Men skadeverkningarna tycks än så länge någorlunda begränsade.

På medlemsmötet i Kintzheim lägger många av gästerna hundraeuro-sedlar i den franska flagga som bärs runt som en slags kollekt. Vi får inte ta bilder på pengarna i flaggan, men insamlingen är en bild så god som någon av den partidisciplin som Nationella fronten fortfarande är känd för.
Samma järnhårda disciplin gör att Marine Le Pen nog ändå kan känna sig relativt säker på att bli omvald på partikongressen.

Hur länge hon blir kvar på ledarposten, det är en helt annan fråga.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

"Fakta. Nationella fronten
Nationella fronten (Front National) grundades 1972 av Jean-Marie Le Pen. Partiet samlade gamla sympatisörer till Vichyregimen (som samarbetade med den tyska ockupationsmakten under andra världskriget), nyfascister och andra grupper på yttersta högerkanten. 2002 gick Jean-Marie Le Pen överraskande till den andra och avgörande omgången i det franska presidentvalet, efter att ha fått 17 procent i den första. Han fick samma resultat i den andra. Jacques Chirac segrade med 82 procent.

2011 övertog Jean-Marie Le Pens dotter Marine Le Pen partiledarposten. Hon inledde ett försök att reformera partiet och distanserade det från faderns ökända antisemitism. Kraven på invandringsstopp, fler poliser och inskränkningar av utövandet av religionen islam har i stället blivit profilfrågor.

I den ekonomiska politiken har Nationella fronten gått från att ha haft en tydlig frihandelsvänlig profil, till att omhulda protektionism och välfärdsprogram för fattiga, samtidigt som Marine Le Pen odlat ett starkt motstånd till EU – delvis inspirerat av Florian Philippot, som nyligen bröt med henne och bildade ett nytt parti.

2012 fick Marine Le Pen 18 procent av rösterna i presidentvalet. 2017 fick hon 23 procent, vilket tog henne till den andra och avgörande omgången av presidentvalet. I den fick hon dock inte mer än 36 procent – medan Emmanuel Macron vann med 64 procent av rösterna.

Jean-Marie Le Pen har uteslutits ur Nationella fronten på grund av sina extrema, öppet rasistiska åsikter. Han är dock fortfarande hedersordförande i partiet, en titel som den nuvarande ledningen inte kunnat återkalla. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Le Pen får hjälp av Trumps sparkade chefsstrateg

Från Nationella fronten till ... ja, vadå? I dag, söndag, ska Marine Le Pen presentera sitt förslag till nytt namn på det högerextrema partiet. Splittringar och en tilltagande känsla av kris har försvagat Le Pen, som hoppas få stöd för en fortsatt ”normalisering”. Till sin hjälp har hon bland andra förre Trump-strategen Steve Bannon.

Det har varit nio svåra månader för Marine Le Pen sedan förlusten mot Emmanuel Macron i presidentvalet förra året.

Enligt en ny mätning publicerad i Le Monde tror enbart 16 procent av de franska väljarna att hon skulle bli en bra president – ett fall i opinionen som många i Nationella fronten mellan skål och vägg förknippar med Le Pens svaga insats i den avslutande tv-debatten mot Macron.

När Nationella fronten håller partikongress i Lille i helgen finns dock inte någon annan kandidat till partiledarposten, och allt talar för att Marine Le Pen väljs om.

– Jag tror fortfarande att jag har mycket att ge. Om jag inte hade känt så, skulle jag inte ha kandiderat till omval som partiledare, sa Le Pen i fransk tv i fredags.

Men pressen kommer inte bara inifrån, utan också utifrån partiet. Le Pens tidigare närmaste man, Florian Philippot, har bildat ett nytt parti,

Patrioterna (”Les Patriotes”), som appellerar till samma väljarbas som Nationella fronten. När DN besökte regionen Grand Est i nordöstra Frankrike för ett par veckor sedan kunde vi konstatera att Philippot lyckats locka över nästan en fjärdedel av Nationella frontens folkvalda där.

Det är inte minst för att möta den utmaningen som Marine Le Pen vill att Nationella fronten byter namn och fortsätter den ”normaliserings-process” som hon startade 2011.

– Nationella fronten har vuxit upp. Partiet har förändrats till sin natur. Från att i sin ungdom ha varit ett protestparti, har det gått till att bli ett oppositionsparti, och nu att vara ett parti kapabelt att regera. Det måste framgå tydligare, säger hon.

Medlemmarna ska få rösta om det nya förslaget till partinamn i en digital omröstning, och resultat redovisas om sex veckor.

I Frankrike ser många forskare och politiska analytiker Le Pens ”normalisering” av Nationella fronten som till stora delar kosmetisk. Hon har tagit avstånd från sin fars öppna antisemitism, men hon har aldrig bett tydligt om ursäkt för att Nationella fronten under många år de facto var nyfascismens officiella fanbärare i Frankrike.

För att stärka bilden av ett parti i förändring har Le Pen kallat in - Donald Trumps förre chefsstrateg Steve Bannon, som på lördagskvällen väntades hålla ett tal på partikongressen. Bannon sparkades förra året – och reser nu runt i Europa med det uttryckliga målet att bygga en bred nationalistisk rörelse.

Mycket talar dock ändå för att det kvardröjande intrycket av kongressen blir frånvaron av en nyckelperson: Marion Maréchal-Le Pen.

Den 28-åriga Maréchal-Le Pen är Marine Le Pens systerdotter och nämns nu allt oftare som en tänkbar efterträdare på partiledarposten. Förra året lämnade hon Nationella fronten för att satsa på en karriär utanför politiken.

Men i Frankrike är många övertygade om att hon bara bidar sin tid.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

"Fakta. Marine Le Pen
Marine Le Pen är född i Neuilly-sur-Seine utanför Paris den 5 augusti 1968. Hon har varit gift två gånger och har tre barn: Jehanne, Louis och Mathilde. Sedan 2009 har hon ett förhållande med partikamraten Louis Aliot.

Sedan 2011 är Marine Le Pen partiledare för Nationella fronten, som grundades 1972 av fadern Jean-Marie Le Pen.

Marine Le Pen förlorade den avgörande omgången av presidentvalet mot Emmanuel Macron i maj 2017, med 33 procent av rösterna mot 66. Däremot valdes hon en månad senare för första gången in i det franska parlamentets underhus.
TT "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

"Marine Le Pen har större problem än partinamnet

Analys. Paris. Nytt partinamn, en utsparkad far och en omfamning av en av den amerikanska ultranationalismens frontgestalter. Är det tillräckligt för att ge invandringsfientliga Marine Le Pen flygfart inför nästa års val till Europaparlamentet och presidentvalet 2022? Det är långtifrån säkert.

Nationell samling (”Rassemblement National”).
Där har ni högerextrema Nationella frontens nya partinamn, om Marine Le Pen får som hon vill. Men innan namnbytet är ett faktum ska medlemmarna få säga sitt i en omröstning, vars resultat redovisas om cirka sex veckor.

Marine Le Pen hävdar att det militaristiskt klingande ordet ”fronten” måste skrotas, om partiet på allvar ska kunna utmana de etablerade partierna om regeringsmakten.

–Ni och jag vet att många väljare avstår att rösta på oss enbart på grund av vårt partinamn. Målet är att kunna leda en stor koalition av nationalistiska krafter till seger, sa Marine Le Pen i sitt tal på partikongressen i Lille.

Hon möttes av stående ovationer. Allt annat hade varit en sensation när hon just valts om som partiledare för andra gången – och utan utmanare, som traditionen bjuder i detta mycket toppstyrda parti.
Därmed inte sagt att hon kommer att lyckas med sitt uppsåt.
Sedan 2011, då hon axlade sin far Jean-Marie Le Pens mantel som partiledare och inledde ”normaliseringen” av Nationella fronten, har målet varit att göra partiet rumsrent och attraktivt för större väljargrupper. Från att tidigare ha varit nyfascismens fanbärare i Frankrike, har Marine Le Pen succesivt förvandlat partiet till ett mer ”vanligt” högerpopulistiskt och invandringsfientligt parti – åtminstone om man lyssnar till retoriken.

Partiet omfamnar i dag officiellt den franska republikens grundläggande värderingar, och har rent av kommit att omhulda general Charles de Gaulle, ledaren för det franska motståndet under Nazitysklands ockupation.

Så är namnbytet sista stenen i detta (om-)bygge? Kommer Marine Le Pen en gång för alla lyckas tvätta bort fasciststämpeln?

Det får nog sägas vara tveksamt, med tanke på att det nya namnet påminner en hel del om det franska antisemitiska fascistpartiets namn under andra världskriget: Rassemblement National Populaire.
Även om medlemmarna röstar ja till namnbytet, återstår också ett annat problem: Marine Le Pen själv.

Fram till förra årets presidentval kunde partiledaren med visst fog hävda att hon var oundgänglig för förnyelsen av Nationella fronten. Men efter den hånfulla och mycket aggressiva ton som Marine Le Pen hade i den sista tv-debatten mot den betydligt lugnare och vältalige Emmanuel Macron har något skett i opinionen. Enligt en mätning som publicerades i veckan tror nu bara 16 procent av väljarna att Le Pen skulle bli en bra president.

Samtidigt har den traditionella högern fått en ny och mer karismatisk ledare i Laurent Wauquiez, som medvetet spelar på Le Pen-väljarnas hjärtefrågor; minskad invandring, lag och ordning och värdekonservatism.

Då hjälper föga att Steve Bannon, som var Donald Trumps chefsstrateg fram till att han fick sparken förra året, gjorde ett bejublat framträdande på helgens partikongress.

Eller stadgeändringar som sägs syfta till att ”demokratisera” Nationella fronten – när det är så uppenbart att de främst handlar om att avskaffa posten som hedersordförande, så att Marine Le Pen kan sparka ut sin far ur partiet (Jean-Marie Le Pen uteslöts redan 2015, men titeln som hedersordförande har inte gått att återkalla).

Släktfejden är heller inte över. I skuggorna väntar Marine Le Pens systerdotter Marion Maréchal-Le Pen, som formellt lämnat politiken, men nyligen höll ett anförande inför 10 000 amerikanska aktivister på den konservativa CPAC-konferensen i USA.

Marion Maréchal-Le Pen står närmare sin morfar Jean-Marie än sin moster Marine i många frågor – och det trots att Marine Le Pen verkligen inte är någon duva.

Trots ”normaliseringen” är Nationella fronten fortsatt ett parti som vill dra gränser inom landet, och som de facto tycks verka för en diskriminering av muslimer och andra minoriteter som anses ”farliga” eller ”hotfulla” enbart på basis av påstått ”icke-franska” religioner eller kulturer.
Tillsammans med klanen Le Pens skamfilade rykte i den bredare opinionen är det en förklaring till att Florian Philippot i Frankrike anses ha relativt goda chanser att etablera sitt nya parti, Patrioterna. Philippot var tidigare Marine Le Pens närmaste man. Han är öppet homosexuell och lovar ännu mer fokus på nationell suveränitet och EU-motstånd, vilket kan dränera Le Pens stöd i norra Frankrike, där de identitära strömningar som betonar kulturell olikhet och katolska värderingar inte är lika starka som i den södra delen av landet.
Och det helt oavsett valet av partibeteckning.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se"

England

DN TORSDAG 1 MARS 2018

"Tonen hårdnar om utträdelseavtalet

ANALYS. Tonen i förhandlingarna om Brexit hårdnar. Stora motsättningar kvarstår mellan parterna när det gäller Nordirland och flera andra avgörande frågor.

Med bara tretton månader kvar till den 29 mars 2019, dagen då Storbritannien ska lämna EU, kärvar förhandlingarna om Brexit ordentligt.

Under de kommande dagarna väntas därför flera utspel.

I dag, torsdag, ska Europeiska rådets Donald Tusk träffa Storbritanniens Theresa May i London.

Imorgon, fredag, väntas May hålla ett linjetal om vilken typ av framtida samarbetsavtal hon vill ha mellan EU och Storbritannien.

Och hela nästa vecka ska parterna förhandla i Bryssel.
Motsättningarna som måste lösas rör tre områden: Villkor för själva skilsmässan, regler som ska gälla under en övergångsperiod och vilken typ av framtida relation Storbritannien och EU kan och vill ha.

1 Skilsmässan
I december kom EU och Storbritannien överens om några huvudfrågor som rör parternas skilsmässa, men djävulen sitter som bekant i detaljerna.

När EU:s Brexitförhandlare Michel Barnier på onsdagen presenterade ett förslag på skilsmässoavtal, som omfattar hela 120 tättskrivna sidor, hävdade han att innehållet ”inte borde vara någon överraskning”. Texten är bara ett slags rättslig översättning av uppgörelsen från december, hävdade Barnier.

Storbritanniens Theresa May håller inte alls med.
I en ilsken kommentar efter Barniers presskonferens hävdade May på onsdagen att EU:s avtalstext om Nordirland hotar Storbritanniens ”konstitutionella integritet”.

Ingen brittisk premiärminister skulle ”någonsin kunna gå med” på EU:s förslag, förklarade May.

Tvisten handlar framför allt om Nordirland, och båda parter kan peka på vad som sades i december.

Den gången hävdades det att Irlandsfrågan ska tas upp inom ramen för förhandlingarna om ett nytt handelsavtal mellan EU och Storbritannien, och det är den meningen som May nu hänvisar till.

Men i uppgörelsen från december heter det också att det behövs en ”särskild” uppgörelse om Nordirland, om frågan inte kan lösas inom ramen för ett nytt handelsavtal.

I sista hand, om ingen av de två tidigare lösningarna blir verklighet, sades det också att regelverket på Nordirland ska ”anpassas” till EU:s inre marknad, för att på så sätt undvika en gräns mellan EU-landet Irland och brittiska Nordirland.

Det är denna mening från december som EU nu har formulerat i form av en rättslig text.

En rasande Theresa May anser att EU därmed går händelserna långt i förväg.

En iskall Michel Barnier hävdar att EU bara har satt på pränt det parterna i princip redan har gjort upp om.

2 Övergångsperioden
Om tretton månader, den 29 mars 2019, ska Storbritannien lämna EU. Innan dess måste uppgörelsen om skilsmässan vara helt klar och godkänd av Storbritanniens regering, EU:s politiska ledare, EU-parlamentet och det brittiska parlamentet. Parterna måste därför vara överens om en avtalstext i oktober 2018.

Efter skilsmässan vill Storbritannien ha en övergångsperiod innan det finns ett nytt handels- och samarbetsavtal med EU.

En sådan övergångsperiod kan pågå fram till den 31 december 2020, föreslår EU som också kräver att Storbritannien under denna period ska följa EU:s alla regler och lagar, inklusive fri rörlighet. Regeringen i London protesterar på flera punkter. Den brittiska regeringen kräver bland annat att Storbritannien ska få rätt att säga nej till nya EU-lagar under övergångsperioden, att övergångperioden ska kunna förlängas samt att EU-medborgare som flyttar till Storbritannien efter den 29 mars 2019 inte ska få samma rättigheter som EU-medborgare som kom före Brexit.

3 Framtiden
Den tredje och svåraste frågan handlar om framtiden. Förhandlingarna om skilsmässan och övergångsperioden pågår trots allt, men samtalen om ett nytt handels- och samarbetsavtal mellan EU och Storbritannien har inte ens börjat.

Under EU-toppmötet i slutet av mars ska EU-ledarna anta riktlinjer för ett framtida avtal med Storbritannien, men hittills har regeringen i London inte lyckats enas om vilken slags relation med EU landet vill ha.

I Bryssel väntar därför förhandlarna spänt på vad Theresa May ska säga på fredag.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

" Ledare: Tiden rinner ut för britternas sölande

Gränsfrågan är tillbaka. Med besked. EU och Storbritannien var i december överens om att tillräckliga framsteg hade nåtts i förhandlingarna om Brexit, men det byggde på låtsasleken att det gällde även gränsen mellan Nordirland och Irland.

På onsdagen lade EU-kommissionen fram ett första utkast till utträdesavtal. Därmed måste alla, och särskilt britterna, öppna ögonen för verkligheten.

EU:s text innehåller en rad tvistefrön, men fastslår framför allt att Nordirland ska stanna i tullunionen och under EU-domstolens tak. Därmed kan en ”hård gräns” mot Irland undvikas, där varors ursprung och standard kontrolleras. Dagens osynliga linje på den gröna ön är en av de stora vinsterna med 1998 års fredsavtal, som gjorde slut på decennier av våld mellan Nordirlands protestanter och katoliker.

Men då måste i stället havet bli tullgräns mellan Storbritannien och Nordirland/Irland. Aldrig i livet, säger premiärminister Theresa May, liksom det nordirländska unionistpartiet DUP som garanterar hennes hårfina majoritet i parlamentet i London. DUP fruktar ett avgörande kliv in i sin mardröm om ett återförenat Irland.

May har en hel del att reda ut när hon själv på fredagen håller sitt viktigaste EU-tal hittills. Den brittiska regeringen har maskat med förhandlingarna, dröjt med att formulera begripliga ståndpunkter och försökt smussla undan knäckfrågorna. Det speglar dels hur splittrat hennes Toryparti är, dels hur omöjliga dilemman Brexitivrarna har försatt landet i.

Och det gäller inte minst Nordirlandsfrågan, där EU länge krävt att May presenterar ett alternativt förslag om gränsen. Frånsett abstrakta idéer om något slags elektroniskt trolleri finns fortfarande ingenting. EU:s chefsförhandlare Michel Barnier vill pressa britterna att åtminstone ta frågan på allvar. Det betyder inte att det är praktiskt möjligt att hitta ett svar.

Förra veckan såg Mays regering en liten stund ut att ha enats om en skiss för den framtida relationen till EU. Officiellt gäller fortfarande att Storbritannien ska lämna den inre marknaden, tullunionen och EU-domstolens jurisdiktion. Men nu skulle britterna få en blandad godispåse: en del branscher skulle vara kvar i unionens regelverk, andra inte alls, några stå lite mitt emellan.

Kruxet är förstås att detta är precis att plocka russinen ur kakan, vilket EU har sagt nej till från början. Mays förslag är en ren illusion, förklarade unionen. Och i princip var det heller ingen förhandlingsposition, utan ett försök att få Tories att hålla sams. En enkel lösning på Irlandsfrågan är att hela Storbritannien ingår en tullunion med EU. Nej, säger May, då kan vi inte sluta egna fiffiga handelsavtal med andra länder.

Labouroppositionen har dock efter ett års vankelmod sagt ja till tullunion. Det är inte solklart vad partiledaren Jeremy Corbyn menar, och det är just meningen. Han ser själv EU mest som en kapitalistisk konspiration. Nu ska tullunionen låta britterna behålla förmåner de gillar, medan EU ska avhålla sig från att kräva sådant som Labour inte tycker om.

Corbyn balanserar mellan sitt eget partis vänner och motståndare till EU. Men hans taktiska spel kan bli mycket besvärligt för Theresa May. En omröstning i parlamentet om en tullunion kan hon inte vara säker på att vinna. Storbritannien måste bestämma sig, inte bara i gränsfrågan. Brexit är en usel idé, och önsketänkande om motsatsen hjälper inte. Ta tillbaka kontrollen, sa förespråkarna. Vad det handlar om är skadebegränsning. **DN 1/3 2018 "**

Nästa steg i Brexit: Hur blir ett nytt avtal mellan Storbritannien och EU?
Storbritannien lämnar EU den 29 mars 2019. Efter en övergångsperiod på knappt två år ska ett nytt samarbetsavtal träda i kraft 2021.
Det är mycket osäkert hur ett sådant nytt avtal mellan EU och Storbritannien ska utformas. Förhandlingarna om denna nya fas i Brexit ska inledas under våren, och det finns några olika möjliga vägar:
1 Norgevägen med EES-avtal
EU:s handelsavtal med Norge, Lichtenstein och Island, där länderna betalar en avgift och får fullt tillträde till, och måste följa EU:s lagar på, den inre marknaden, inklusive den fria rörligheten för människor.
Storbritanniens premiärminister Theresa May har redan sagt nej till denna väg i den framtida relationen med EU.
STOP
2 Schweiz väg - enskilt avtal med EU
Innebär fler undantag från EU:s lagar än Norge, men man har tillträde till unionens inre marknad. Den fria rörligheten måste respekteras men man har fått rätt att ge människor som är skrivna i landet företräde till jobb.
Theresa May har också redan sagt nej till att gå Schweiz väg.
3 Turkiets väg - tullunion
Som en del av EU:s tullunion har Turkiet inte rätt att teckna egen handelsavtal med andra länder, vilket Storbritannien vill kunna göra. Brittiska Labours ledare Jeremy Corbyn vill att landet ska stanna kvar i EU:s tullunion.
Theresa May vill inte heller välja Turkiets väg och vara kvar i EU:s tullunion, men hon har partivänner som förespråkar detta.
4 Kanadas väg
Ett avtal som skulle likna Ceta, Kanadas frihandels- och investeringsavtal med EU.
Det mesta talar för att Theresa May vill ha en överenskommelse med EU som kallas "Kanada plus plus plus". Man den brittiska regeringen vill också ha tillträde till den inre marknaden inom vissa områden, till exempel när det gäller finansiella tjänster. London vill också ha fortsatt samarbete med EU när det gäller säkerhet, kamp mot brott och terror.
5 Inget avtal
Om EU och Storbritannien inte lyckas komma överens består handeln i enlighet med WTO:s, världshandelsorganisationens, regler vilket innebär höga tullar inom flera områden.

DN FREDAG 2 MARS 2018

" May tvingas bekänna färg – men riskerar uppror i partiet

Vilken väg ska Storbritannien ta efter Brexit? När premiärminister Theresa May i dag håller sitt stora linjetal väntar sig många tydliga besked. Men läget är känsligt: förhandlingarna med EU går trögt, tonfallet hårdnar och på hemmaplan riskerar Theresa May ett uppror i egna partiet – eller rent av en regeringskris.

När Theresa May formellt inledde utträdet ur EU för ett år sedan, förklarade hon självsäkert att ”Brexit betyder Brexit”.

I dag vet ingen säkert vad det betyder.
Åtminstone inte om man med ”Brexit” menar ett nytt tillstånd där Storbritannien och EU har gått skilda vägar, men fortsatt har någon typ av fungerande samarbete om viktiga frågor som handel och säkerhet. Skilsmässoförhandlingarna går trögt, och EU:s permanente rådsordförande Donald Tusk reste på torsdagen till London för ett krismöte med premiärminister Theresa May.

– Om några få timmar kommer att jag ställa frågan om den brittiska regeringen har någon bättre idé om hur man ska kunna undvika en hård gräns mellan Irland och Nordirland. För jag vill göra en sak klar: det kan inte finnas någon friktionsfri handel utanför tullunionen och den inre marknaden. Friktion är en oundviklig bieffekt av Brexit, sa Tusk innan han steg på tåget.

I London snöade det. Tåget försenades därför och Tusk skämtade lättsamt om att det inte var någon ”friktionsfri” resa över Engelska kanalen. Men i Storbritannien möttes han av påtaglig irritation, efter det utkast till utträdesavtal som EU:s chefsförhandlare Michel Barnier presenterade i onsdags.

I det finns en klausul som i princip skulle hålla kvar Nordirland inom EU:s inre marknad och tullunion om ingen annan lösning hittas under Brexit-förhandlingarna.

Tullkontroller skulle ske i hamnarna, och inte på det irländska fastlandet – med följden att den Storbritanniens inre marknad skulle delas i tu.

– Ingen premiärminister i Storbritannien skulle kunna gå med på att undergräva vår författning på det viset. Jag kommer att göra det kristallklart för Donald Tusk, sa Theresa May, sedan regeringens stödparti, nordirländska DUP, gått i taket.

I fredagens linjetal om Brexit väntas Theresa May betona att hon inser hur mycket som står på spel i Nordirland. Minsta gränspostering befaras kunna provocera fram nya våldsamheter i konflikten, och kanske kommer May med den ”bättre idé” som Donald Tusk efterlyst. Men i första hand vill hon ingjuta hopp i britterna, försäkra dem om att saker och ting går i rätt riktning och att regeringen vet vad den gör.

Premiärministern väntas också försäkra alla de som röstade för att lämna EU att folkomröstningens resultat kommer att respekteras; och att det inte blir någon andra omröstning om det färdiga avtalet, som en del ”remainers” krävt.

Det alla väntar otåligt på är givetvis att Theresa May ska sätta ned foten om vilken position regeringen kommer att inta när samtalen går in i ett intensivt skede i nästa vecka.

Men det är lättare sagt än gjort – för premiärministern går en intrikat balansgång.

Å ena sidan vet Theresa May mycket väl att det är dags att ge klara besked. Klockan tickar: den 29 mars 2019 lämnar Storbritannien formellt EU och för att det då inte ska bli ett så kallat ”klippkantsfall”, med WTO-regler för handeln och allmän oreda, måste ett avtalsförslag ligga på brittiska parlamentets bord i oktober i år.

Å andra sidan vill hon inte riskera att bli avsatt innan hon fört Brexit i hamn – eller utsättas för ett förnedrande nederlag i parlamentet i höst. Mays regeringsparti Tories är splittrat i två oförsonliga falanger, med helt olika syn på vilken väg Storbritannien ska ta. De så kallade brexitörerna, med utrikesminister Boris Johnson och den alltmer högljudde parlamentsledamoten Jacob Rees-Mogg i spetsen, hotar mer eller mindre öppet med att avsätta May som partiledare om hon skulle välja en ”Norge-”, ”Schweiz-” eller ”Turkiet-lösning”.

Allt som innebär fortsatt medlemskap i EU:s inre marknad eller någon typ av tullunion skys som pesten av dessa brexitörer, då det skulle innebära ett visst inslag av regler som stiftas i Bryssel – en oacceptabel inskränkning av brittisk suveränitet, menar de. De tycks ha tillräckligt många parlamentsledamöter i sitt läger för att tvinga fram ett ledarval, om så skulle krävas.

Men Theresa May har samtidigt att ta hänsyn till den stora liberala falangen i partiet, som vill stanna i den inre marknaden eller åtminstone i någon typ av tullunion. De fruktar en nära förestående ekonomisk katastrof om Storbritannien lämnar EU helt utan hängslen och livrem.

Hittills har Theresa Mays hållit fast vid att hon inte tror att en tullunion är en bra lösning. Men när Labourledaren Jeremy Corbyn i veckan tog ställning för just en tullunion, fast med möjlighet att sluta nya avtal med andra länder (en variant av ”Turkiet-lösningen”) – då ökade pressen på May markant.

Om regeringen i höst presenterar ett avtalsutkast för parlamentet som inte innehåller någon form av tullunion, kan vissa liberala Tory-ledamöter göra gemensam sak med oppositionen – och fälla förslaget. Frågan är om Theresa Mays regering skulle klara en sådan näsbränna. För att hindra en sådan utveckling kan det finnas de som överväger att driva på polariseringen, och lägga hela skulden på EU om förseningar och ett eventuellt sammanbrott i förhandlingarna skulle bli följden. En del ”brexitörer” överväger sannolikt en sådan strategi, om det finns utsikter för att den kan så split mellan EU:s medlemsländer.

Men innan det går så långt inväntar alla Theresa Mays försök att hitta en kompromiss.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

DN FREDAG 2 MARS 2018

"Nordirlands gräns en svårknäckt nöt

London. Frågan vad som ska hända med den nordirländska gränsen är den kanske knepigaste i hela Brexitförhandlingen. När Storbritannien lämnar EU blir gränsen mellan Nordirland och Irland en yttre EU-gräns. Den måste kontrolleras. På något sätt.

I sitt tal i dag måste Storbritanniens premiärminister Theresa May ge någon form av svar.

Brexit ska under inga omständigheter leda till fysiska gränskontroller mellan Nordirland och Irland. Om det verkar nästan alla överens. Den katolska minoriteten på Nordirland skulle aldrig acceptera en sådan konsekvens. I Belfast finns på sina ställen fortfarande murar som skiljer katolska gator från protestantiska. Och man låser dem varje kväll.

Klockan sex.
Fredsavtalet är bara 20 år gammalt. Nordirland behöver med andra ord någon form av speciallösning efter Brexit. Problemet är att alla lösningar som inbegriper att Nordirland får helt andra regler än resten av Storbritannien i sin tur aldrig kommer accepteras av de nordirländska protestanterna. De vill inte att Brexit blir en ursäkt för att knoppa av Nordirland från Storbritannien. Och för att göra det hela till än mer av en perfekt storm råkar Theresa May vara beroende av det nordirländska protestantiska partiet DUP i parlamentet i London.

Retar hon upp dem faller med andra ord hela den brittiska regeringen. Allt detta hotade att stjälpa Brexitförhandlingen redan i december. I sista stund kom dock Storbritannien och EU fram till en kompromiss. Problemet var att ingen riktigt förstod vad man hade kommit överens om.

I onsdags offentliggjorde EU ytterligare ett dokument. Där hade man översatt decembers luddiga överenskommelse om Nordirland till nio sidor detaljerad juristprosa.

EU-dokumentet beskrev en lösning där Nordirland lämnar EU tillsammans med resten av Storbritannien, men stannar kvar i EU:s tullunion och i praktiken även i dess gemensamma marknad. Detta skulle göra att det inte längre behövs någon gräns mellan Nordirland och Irland, däremot någon form av kontroll mellan Nordirland och resten av Storbritannien.

– EU försöker annektera Nordirland! rasade konservativa brittiska politiker.

I det konservativa partiet uppfattades EU:s dokument som ett hån. Ett bevis på att det inte går att förhandla med Bryssel. Och ju fler konservativa parlamentariker som börjar tänka på detta sätt, desto större är risken för att Storbritannien kraschar ut ur EU helt utan något avtal.

Kanske gick Bryssel onödigt hårt ut i onsdags. Men EU vill inte annektera Nordirland, man försöker bara desperat hitta en lösning på den nordirländska fråga som många är rädda faktiskt inte går att lösa. Bollen ligger nu hos Theresa May.

Hon har avfärdat EU:s förslag för Nordirland.

Nu måste hon bara komma med ett eget.

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

”Vi kan inte få exakt vad vi vill”

"London. Storbritannien kan inte räkna med att få igenom allt man vill ha i Brexit-förhandlingarna – men att ingå i en tullunion med EU är uteslutet. Det sa premiärminister Theresa May i sitt linjetal om Brexit på fredagen, i vilket hon försvarade den brittiska förhandlingsstrategin, som höga EU-företrädare kallat för att ”plocka russinen i kakan”.

Premiärminister Theresa May höll sitt tal i London, sedan ett snöoväder gjort det omöjligt att ta sig till Newcastle i norra England, där det från början var tänkt att talet skulle hållas. Inramningen kan på sätt och vis sägas ha varit passande, med tanke på de kyliga tongångar som föregått detta linjetal.

I nästa vecka inleds nästa förhandlingsrunda, och i Bryssel har många efterlyst besked från britterna – inte minst om hur de tänkt sig att få ihop ett utträde ur tullunionen med fortsatt frånvaro av fysiska gränskontroller på ön Irland.

Theresa May var väl medveten om det – samtidigt som hon ville lugna känslorna i sitt eget parti Tories, där en allt hårdare strid rasar mellan två falanger med helt olika syn på hur relationen med EU bör se ut efter Brexit.

– Vi behöver inse, på båda sidor, att det här är en förhandling – och att varken Storbritannien eller EU kan få exakt vad vi vill ha. Jag vill ha bredast och djupast möjliga partnerskap, som går längre än något annat tidigare avtal. Och jag tror att det är möjligt för det ligger både i EU:s och Storbritanniens intresse, sa May i diplomatisk ton.

Hon sa att hon fortfarande ser det som uteslutet att stanna i den inre marknaden eller i en tullunion, eftersom det skulle innebära en oacceptabel förlust av nationell suveränitet. Den brittiska premiärministern vill i stället ha ett nytt handelsavtal med EU – men ett betydligt mer långtgående sådant än det som EU slöt med Kanada förra året.

May vill bland annat att Storbritannien ska kunna vara associerad medlem i vissa EU-organ, om exempelvis flygsäkerhet, kemikalier och läkemedel, något hon hoppas ska göra handeln ”så friktionsfri som möjligt”. Hon konstaterade också att EU och Storbritannien antagligen kommer att behöva skapa någon form av oberoende skiljedomstol som kan avgöra tvister mellan britterna och EU.

Samtidigt var hon noga med att understryka att det är det brittiska parlamentet som kommer att få sista ordet om huruvida man följer EU:s regleringar – en tydlig vink åt ”brexitörerna” i hennes parti. Hon gick också på offensiven vid ett tillfälle och avvisade EU:s anklagelser om att britterna vill ”plocka russinen ur kakan” i förhandlingarna.

– Faktum är att varje frihandelsavtal har olika innehåll beroende på vilka villkor som gäller just där. Om detta är att plocka russinen ur kakan är varje handelsavtal att plocka russinen ur kakan, sa May. En central fråga är alltså hur kontroller längs den laddade gränsen mellan Irland och Nordirland ska kunna undvikas, eftersom dess obevakade status är en central del i fredsavtalet på ön.

Labourledaren Jeremy Corbyn underströk detta när han i veckan föreslog en ny tullunion med EU. Men Theresa May står fast vid att en ”hård” gräns kan undvikas även utan en tullunion – antingen genom att

britterna ”speglar” EU:s regleringar och att parterna litar på varandra, som premiärministern uttryckte det, eller med hjälp av olika högteknologiska hjälpmedel, och att mindre lantbrukare och småföretagare undantas helt från kontroller.

– Jag har gång på gång sagt att vi inte ska återvända till det förflutnas ”hårda” gräns, sa May när hon pressades på frågestunden.

Vad detta innebär i praktiken är dock något oklart. Under 1970- och 80-talen var gränsen onekligen ”hård”. Grusvägarna i bergen bevakades då av tungt beväpnad brittisk militär, som förskansade sig i vakttorn. Men det behövs inte soldater och stridsvagnar för att fredsavtalet i Nordirland ska vara i fara.

När DN har rest längs gränsen intygar många som bor i området att en stolpe med en kamera eller en vägbom kan vara tillräckligt för att orsaka problem. Detta på grund av den enorma symbolladdning som finns i att ön de facto delas i tu på nytt.

Theresa Mays huvudbudskap på fredagen var ändå en utsträckt hand inför de fortsatta förhandlingarna:

– Mitt budskap till våra vänner i Europa är tydligt: Vi vet vad vi vill, vi förstår era principer, vi har ett delat ansvar för att få det här rätt. Så låt oss komma igång.

Och i Bryssel var reaktionen försiktigt positiv.

”Jag välkomnar premiärminister Theresa Mays tal. Klarhet om att Storbritannien lämnar den inre marknaden och tullunionen och ett erkännande av att man ger och tar i en förhandling”, skrev EU:s chefsförhandlare Michel Barnier på Twitter.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

"Annika Ström-Melin: En kompromissvillig ton, men hennes idéer om framtiden blir svårsmälta för EU

Kommentar. Theresa May slog an en mer kompromissvillig ton än tidigare, men i sak blir Storbritanniens krav svåra att gå med på för EU.

Bryssel.
Tonen i Theresa Mays tal om Storbritanniens framtida relation med EU var mer kompromissvillig än tidigare.

May försäkrade att hon förstår EU:s principer och inser att unionen inte kan gå med på att Storbritannien ”plockar russinen ur kakan”, det vill säga få fullt tillträde till delar av EU:s inre marknad efter Brexit. May lät inte heller fullt lika trosviss som tidigare om hur ljus Storbritanniens framtid kommer att bli efter Brexit, utan talade varnande om att ”livet kommer att förändras”. May berättade också att Storbritannien och Irland ska träffas för att försöka lösa den komplicerade gränsfrågan gemensamt.

Sådant tal uppskattas säkert av EU, men i sak innehöll Mays tal få öppningar. Tvärtom skärpte May tonen ytterligare när hon dömde ut EU:s frihandels- och investeringsavtal med Kanada som en möjlig modell för ett framtida avtal mellan Storbritannien och EU.

May vill ha mer än så. Den brittiska regeringen hoppas tydligen fortfarande att Storbritannien ska få sälja vissa varor och tjänster fritt

på EU:s inre marknad. Det innebär inte alls samma sak som att plocka russinen ur kakan, hävdade May. Majoriteten av länderna i EU har nog en annan åsikt.

Det behöver inte alls bli så komplicerat, anser May. Eftersom EU och Storbritannien i dag har samma regler inom varuproduktionen och tjänstesektorerna kan rörligheten inom delar av dessa områden fortsätta att vara fri. Tvister som uppstår kan lösas av en ny oberoende institution, föreslog May.

En sådan modell blir säkert svår att smälta för EU. Provocerande är antagligen också att Theresa May uppträdde som om det vore Storbritannien som kan ställa krav på ett framtida avtal.

EU vill utan tvivel ha ett nära framtida samarbete med Storbritannien, men i vissa EU-länder är entusiasmen begränsad. Och den part som väljer att lämna en relation har trots allt ganska begränsad möjlighet att ställa upp villkor för hur förhållandet ska utvecklas efter skilsmässan.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" EU tänker slåss för unionens intressen – och överlevnad

Analys Striden om EU:s framtida relation med Storbritannien har inletts, och den blir hård. EU:s Donald Tusk förklarar att han inte vill ha en ny mur i Europa, men att unionen tänker slåss för sina intressen.

På onsdagen presenterade Europeiska rådets ordförande Donald Tusk ett utkast till riktlinjer för de kommande förhandlingarna om EU:s framtida relation med Storbritannien.

– Vi vill inte bygga en ny mur, förklarade Tusk, men deklarerade samtidigt att EU inte tänker ge upp sina principer.

– Det ligger helt enkelt inte i vårt intresse, slog Tusk fast.

Så hur blir den framtida relationen mellan Storbritannien och EU? Eftersom också premiärminister Theresa May har presenterat sina utgångspunkter är det för första gången möjligt att börja syna korten inför nästa fas i Brexitförhandlingarna. Och en sak är säker redan nu: Det kommer inte att bli lätt.

1 Finansiella tjänster
En av kärnfrågorna för den brittiska regeringen gäller finansiella tjänster. Finansminister Philip Hammond hoppas att de brittiska bankerna ska kunna fortsätta att verka fritt i EU, också i framtiden.
– Det är dags att utmana skeptikerna som hävdar att finansiella tjänster inte kan vara en del av ett handelsavtal eftersom det aldrig har varit det förut. Till dem säger jag: Varje handelsavtal som EU har slutit har varit unikt, hävdade Hammond på onsdagen.

Hittills har EU-länderna haft lite olika åsikter om detta. Tuffast är tonen i Paris, där finansminister Bruno Le Maire redan har avfärdat britternas förslag.

– Aldrig att jag på så sätt skulle medverka till att franska banksparares garantier ifrågasätts, säger Le Maire till tidningen Le Monde.

Finansiella tjänster är inte varor, anser Bruno Le Maire.

– När ett land har bestämt sig för att lämna leder det till konsekvenser: Man kan helt enkelt inte vara ”inne” och ”ute” på samma gång, hävdar Frankrikes finansminister som hoppas att banker som väljer att lämna London ska komma till Paris.

– Det är vårt ansvar att göra Frankrike mer attraktivt för att fler jobb därmed ska skapas för fransmännen, förklarar Le Maire som hävdar att det handlar om ”flera tusen jobb”.

Regeringen i Stockholm har hittills haft en mer nedtonad retorik. På DN:s fråga om ett framtida EU-avtal med Storbritannien skulle kunna innehålla finansiella tjänster har finansminister Magdalena Andersson svarat avvaktande.

– Det är för tidigt att säga något om det. Allt är naturligtvis möjligt, men vi måste diskutera vad som är lämpligt. Vi vill ha en väl fungerande kapitalmarknad i EU. Det är också viktigt att det inte blir konkurrens på ojämna villkor, sade Magdalena Andersson till DN efter en middag med Philip Hammond i Stockholm i början av februari.

2 Handel med varor

Kärnan i ett framtida avtal mellan EU och Storbritannien gäller handeln med varor, och här blir det också strid.

Eftersom Storbritannien tänker lämna den inre marknaden och EU:s tullunion återstår bara ett ”rent frihandelsavtal”, förklarade Donald Tusk på onsdagen.

Tusk föreslår visserligen att tarifferna ska vara ”noll procent”, men det innebär inte att handeln blir ”friktionsfri”, vilket Theresa May säger sig eftersträva.

I framtiden kommer EU bland annat att kräva deklarationer av export och import samt ursprungsintyg för varor. Det innebär med andra ord betydligt krångligare – och dyrare – handel till och från Storbritannien. Den brittiska regeringen hoppas i stället att EU och Storbritannien kan komma överens om så kallat ”ömsesidigt erkännande” av varor inom flera områden.

Men ömsesidigt erkännande är en princip som innebär att en vara som tillverkas i ett EU-land fritt får säljas i alla andra EU-länder. Den principen tillämpas på EU:s inre marknad, men omgärdas av ett rättsligt system där EU-domstolen i sista hand bestämmer vad som gäller, och det är detta system som Storbritannien har valt att lämna.

3 Kamp mot terror och försvar

EU och Storbritannien verkar redan vara i huvudsak överens om att fortsätta samarbetet när det gäller kamp mot terror, för internationell säkerhet och försvar – samt inom områden som forskning, kultur och utbildning. Här kan förhandlingarna gå relativt lätt.

4 EU:s sammanhållning

Men för EU handlar framtiden utan Storbritannien som medlem inte bara, eller ens huvudsakligen, om frihandel – utan om fortsatt sammanhållning.

Det innebär att EU inte tänker låta Storbritannien få ett alltför bra frihandelsavtal, eftersom det skulle kunna locka andra EU-länder att följa britterna. För EU gäller de nya Brexitförhandlingarna därmed också i sista hand unionens överlevnad.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

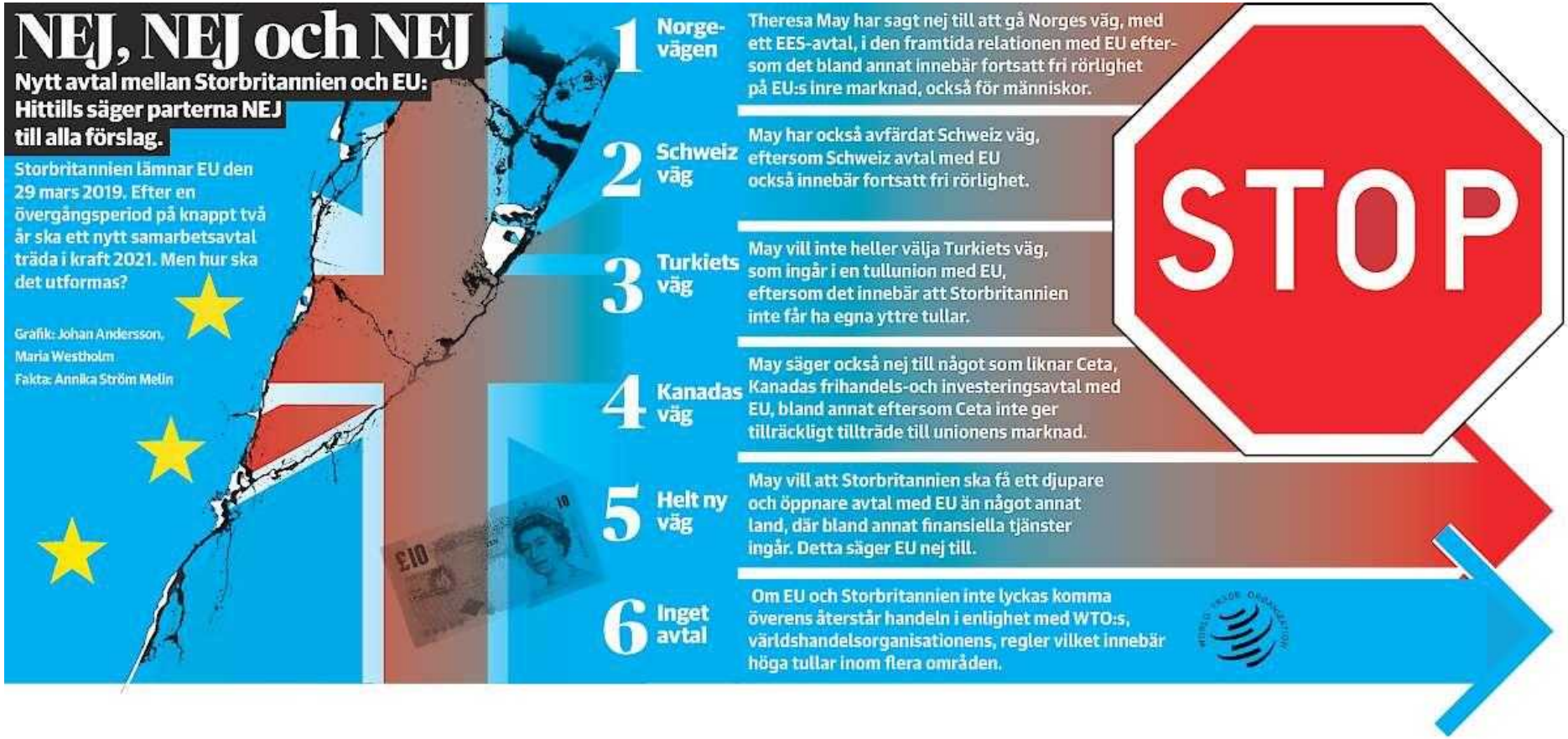
NEJ, NEJ och NEJ
Nytt avtal mellan Storbritannien och EU: Hittills säger parterna NEJ till alla förslag.
Storbritannien lämnar EU den 29 mars 2019. Efter en övergångsperiod på knappt två år ska ett nytt samarbetsavtal träda i kraft 2021. Men hur ska det utformas?
Grafik: Johan Andersson, Maria Westholm
Fakta: Annika Ström Melin
1 Norge-vägen
Theresa May har sagt nej till att gå Norges väg, med ett EES-avtal, i den framtida relationen med EU eftersom det bland annat innebär fortsatt fri rörlighet på EU:s inre marknad, också för människor.
2 Schweiz väg
May har också avfärdat Schweiz väg, eftersom Schweiz avtal med EU också innebär fortsatt fri rörlighet.
3 Turkiets väg
May vill inte heller välja Turkiets väg, som ingår i en tullunion med EU, eftersom det innebär att Storbritannien inte får ha egna yttre tullar.
4 Kanadas väg
May säger också nej till något som liknar Ceta, Kanadas frihandels-och investeringsavtal med EU, bland annat eftersom Ceta inte ger tillräckligt tillträde till unionens marknad.
5 Helt ny väg
May vill att Storbritannien ska få ett djupare och öppnare avtal med EU än något annat land, där bland annat finansiella tjänster ingår. Detta säger EU nej till.
6 Inget avtal
Om EU och Storbritannien inte lyckas komma överens återstår handeln i enlighet med WTO:s, världshandelsorganisationens, regler vilket innebär höga tullar inom flera områden.
STOP

"Fakta. Nytt samarbetsavtal EU-Storbritannien
Förhandlingarna om Brexit går nu in i fas två, som handlar om hur ett nytt, framtida avtal mellan EU och Storbritannien ska utformas.

Storbritanniens premiärminister Theresa May förklarade i ett tal förra veckan att hon vill ha ”bredast och djupast möjliga partnerskap” med EU, vilket också ska omfatta finansiella tjänster. Det innebär att britterna säger nej till något som liknar nuvarande avtal (se grafiken) som EU har med andra länder.

EU:s positioner är inte klara. Nu ska EU-länderna förhandla om det förslag till gemensamma EU-positioner, som Europeiska rådets ordförande Donald Tusk presenterade i går, onsdag.

EU-toppmötet den 22–23 mars ska klubba EU:s riktlinjer under de kommande förhandlingarna med Storbritannien om ett nytt samarbetsavtal. "

Polen

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Så användes judehatet för att slå ner den polska studentrevolten

Efter studentupproret i mars 1968 inledde den polska staten en kampanj mot landets judiska befolkning och många tvingades fly. ”Jag kommer aldrig att glömma min pappas ansikte när jag klev på tåget till Stockholm”, skriver dokumentärfilmaren Gregor Nowinski.

Det är femtio år sedan jag med min familj lämnade det kommunistiska Polen och fann ett nytt hemland i Sverige. Jag lämnade ett samhälle på randen till inbördeskrig, mitt i en politisk kampanj som tvingade nästan alla kvarvarande judar att lämna sitt hemland.

Med åren har jag börjat minnas.

I början var jag mest lycklig över känslan av frihet, av att slippa köerna till livsmedelsbutiken som ändå inte hade någonting kvar på hyllorna. Av att ha undkommit hoten riktade mot sådana som jag, som ansågs obekväm av regimen och dessutom var gift med en judinna. Jag var för ung för att förstå att min emigration satte punkt för en del av mitt liv.

Jag märkte inte ens min pappas tårfyllda ögon på perrongen på tågstationen Warszawa Gdanska, inte förrän tåget med destination Stockholm började rulla i väg mitt på dagen den 5 oktober 1969. Desto starkare har hans ansikte etsat sig fast i mitt minne; ett ansikte som präglades av insikten om att han aldrig skulle återse mig, min fru och

vår knappt ettåriga dotter. Det var första gången jag såg denne machoman gråta.

Jag såg honom aldrig mer. Han dog några år senare i cancer och jag kunde inte närvara på begravningen. Det blev ”njet” på min visumansökan från polska ambassaden i Stockholm, en ansökan från en landsförrädare.

Vi lämnade Polen vid en tidpunkt då den antisemitiska kampanjen kulminerade. Vi var unga, välutbildade och ville bygga vår framtid i Sverige. Genom att stänga dörren till vårt liv i Polen trodde vi oss kunna lindra vår smärta. Det var enklare att intala sig att man sluppit ur en diktatur, en enpartistat som inte tvekade att göra sig av med 20 000 medborgare av judiskt eller ”förmodat” judiskt ursprung.

I dag, den 8 mars, är det 50 år sedan studenterna på Warszawauniversitetet gick ut i strejk med krav på reformer av den kommunistiska enpartistaten, och minnena kommer tillbaka.

Strejkerna initierades av en grupp unga studenter som Adam Michnik, Jan Litynski, Jan Gross, Jozef Dajczgewand, Ewa Zarzycka, Irena Lasota och många andra. Framstående författare och filosofer som Maria Dabrowska, Zygmunt Bauman, Leszek Kolakowski, Antoni Slonimski, Julian Stryjkowski tog ställning för de unga. Kolakowski talade om ”den absurda partidoktrin enligt vilken socialism till sin natur utesluter begrepp som politisk frihet, frihet att kritisera och samhällsinflytande.”

När Wladyslaw Gomulka tillträdde som partiets förste sekreterare 1956 upplevde Polen till en början ett politiskt töväder. Han var till en början omåttligt populär och många såg honom som ett löfte om en bättre och friare tid – en ”kommunism med mänskligt ansikte” skulle man kunna säga. Men Gomulka var i själva verket ortodox kommunist och visade snart sitt rätta ansikte. Han krävde lydnad mot partiet och skruvarna drogs långsamt åt.

Intellektuella och den dittills relativt fria pressen började på nytt granskas av censuren. ”Inga fler destruktiva tidningar! Nu har ni att välja – för eller mot partiet!” dundrade Gomulka.

Motståndet växte under jorden, främst inom intelligentian. Och exploderade i mars 1968 genom att strejker bröt ut i nästan alla större städer. En massiv motattack sattes in med brutala aktioner, stödda av till ”arbetare” utklädda poliser och paramilitära förband, de förhatliga ZOMO.

När studentrevolten började ebba ut i slutet av mars, efter våldsamma polisinsatser och arresteringar av strejkledarna, väcktes en ny rörelse fram. Den hade parollen ”ner med eliten” och formades runt inrikesminister Mieczyslaw Moczar. Han använde sig av den pyrande antisemitismen för att slutligen kväsa revolten. Det stöd som de studenterna hade i början vändes till sin motsats med hjälp av en aggressiv kampanj med begrepp som ”sionister” och ”femtekolonnare”, det vill säga judar både inom och utanför kommunistpartiet.

”Sionismen” hade använts i propagandaspråket alltsedan junikriget mellan Israel och Syrien/Egypten1967, då utrikespolitiken gentemot Israel förändrades på order från Moskva. Junikriget brännmärktes som en ”sionistisk aggression”.

Med ett tal av Wladyslaw Gomulka den 19 mars öppnades slussarna. Han menade att landets judiska medborgare inte visat prov på

”självrannsakan”. Regimen var beredd att utfärda resedokument till ”alla de som anser att Israel är deras hemland”.

”Helst redan i dag!” svarade många i salen.

Alla hämningar brast.
Säkerhetspolisen infiltrerade arbetsplatser runt om i landet och fick människor att ange ”sionister”. Och bakom dessa ”sionister” påstods västtyska ”revanschister” och judiska kretsar i USA verka.

Utrensningar skedde inom hela samhället, inom statliga organ, armén, universiteten, bokförlag, industriföretag. De som drabbades var den lilla folkspillra av polska judar som hade överlevt Förintelsen och deras barn.

Inom loppet av knappt två år tömdes Polen på nästan alla sina judiska medborgare, de sista av de omkring 3,5 miljoner som 40 år tidigare bodde där. De sista spåren av en magnifik kultur raderades ut.
Josef Goebbels hade inte kunnat tänka ut det bättre.

När allt detta ägde rum var jag student på den berömda statliga filmskolan i Lodz. Jag höll på att avsluta det sista året på regilinjen med en dokumentär film om äldre människor på en geriatrisk klinik och började fundera på vad min diplomfilm skulle handla om. Min årskurs hade ett gott rykte, som en av de mest intressanta på länge.

Krzysztof Kieslowski var en kurskamrat och nära vän. Skolan lyckades även under partipolitrukernas hårdnande kontroll förbli en bastion för konstnärlig frihet. Kanske tack vare att våra lärare och professorer hade personliga kontakter in i partitoppen i Warszawa, och med sin integritet och sitt kunnande gett skolan ett internationellt anseende.

Efter att marsstrejkerna nått Lodz skickades ”arbetare” till vår skola med banderoller med ”antisionistiska” slagord. De var främst riktade mot lärarna av judisk börd – sådana som Jerzy Bossak, Stanislaw Wohl, Jerzy Toeplitz och min svärfar Anatol Radzinowicz, som var professor i scenografi.

Hämndrepressalierna var i full gång. Jag glömmer aldrig dagen då partiorganisationen på skolan (det fanns en sådan överallt, även inom filmskolan, avskydd av de flesta) kallade till ett stormöte med obligatorisk närvaro.

Huvudpunkten på programmet var ”lojalitetsförklaring” mot partiet och ”den polska nationen”. Skolans biograf, där Roman Polanskis genombrottsfilm ”Kniven i vattnet” haft sin förpremiär 1962, blev nu skådeplats för en inkvisitorisk föreställning.

Jag glömmer aldrig när vår prorektor Stanislaw Wohl, prominent regissör och officer i Polska Armén under kriget, plötsligt reste sig upp och bad om mikrofon och bandspelare.

Med darrande röst spelade han in sin ”lojalitetsförklaring” i vilken han tog avstånd från ”sionismen” och Israel och deklarerade sin orubbliga lojalitet mot kommunistpartiets linje. Vi bevittnade detta hjärtskärande försvarstal med en klump i halsen.

Tidningarna förvandlades till megafoner för partipropagandan, med rubriker som ”Rensa partiet från sionister!” och ”Sionister till Moshe Dayan!”

Strax innan marshändelserna hade jag skrivit en artikel för den lilla litteraturtidskriften ”Kamena”. Dagen innan numret skulle börja säljas i statliga presskiosker och på andra ställen fick jag ett telefonsamtal från min far som på omvägar hade fått veta att hela upplagan skulle dras in. Tidigt på morgonen skickades folk ut för att samla in samtliga nummer.

I artikeln hade jag nämnt min svärfar Anatol Radzinowicz och andra professorer vid filmskolan, flera av dem av judisk börd. Min svärfar blev förtvivlad: ”Du kunde väl ha stoppat in fler icke judiska namn i artikeln?”

Jag hade inte förstått problemet och sade naivt att jag helt enkelt hade skrivit om dem som betydde mest för skolan. Jag blev rädd, men kände mig samtidigt uppspelt och faktiskt lite märkvärdig.

Den exodus som Gomulkas tal satte i gång pågick i två år. Människors privatliv synades in i minsta detalj och deras ”judiskhet” undersöktes generationer tillbaka. Under förnedrande former blev de uthängda i pressen, på sina arbetsplatser och avskedades. De uppmanades att söka utresedokument – märk väl inte pass. Det var en ”enkelbiljett” ut ur landet mot att man ”frivilligt” avsade sig sitt polska medborgarskap. Man skulle därmed få sin formella existens utsuddad och förvandlas till en skyddslös varelse.

Polen skulle bli judefritt på nytt.
När jag och min familj väl insåg att ett anständigt liv i Polen inte längre var möjligt beslöt vi att emigrera. Att få utresedokument var ingen självklarhet. Hela proceduren blev en prövning. Min fru och jag kallades till separata förhör hos säkerhetspolisen.

Huvudfrågan till mig löd ”Varför vill du vara lojal med staten Israel? Du är inte jude.” Jag förstod att mitt svar skulle vara avgörande för om vi skulle få åka tillsammans, eller om de kallsinnigt skulle neka mig utresetillstånd trots att min fru fått det. Jag övervägde mitt svar. ”Jag bekänner mig inte till någon lojalitet mot Israel, utan mot min hustru och mitt barn.” Efter någon vecka hade vi utresedokumenten.

Den navelsträng som förband mig med mitt hemland, mina föräldrar och syskon som stannade kvar, klipptes av.

Vi har byggt upp ett gott och framgångsrikt liv i Sverige. Vi har barn, barnbarn och vänner. Jag har kommit över sorgen efter ungdomsåren, längtan till dofter, smaker och platser där jag växte upp.

Men jag kommer aldrig glömma tårarna i pappas ögon när tåget till Stockholm började rulla iväg.

För det såret förblir mig Polen alltid skyldigt.

Gregor Nowinski "

"Gregor Nowinski är en prisbelönt dokumentärfilmare och tv-producent. Han har bland annat gjort ”I nazismens spår” och ”Vägen till Auschwitz” (om Hédi Fried). "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Omfattningen av judehatet i Polen är chockerande

Vidden av den antisemitiska vågen i dagens Polen är djupt skakande, även för den som har skrivit flera böcker om det polska judehatet. Det skriver författaren Anna Bikont, exklusivt för DN.

Som på många platser över hela världen högtidlighåller vi nu 50-årsminnet av händelserna 1968. I Polen hade vi inte bara studentprotester utan också vår egen ”husets special” – en våg av antisemitism, initierad och samordnad av den kommunistiska regeringen.

30 000 judar – en liten påminnelse om de 3,3 miljoner polska judar som utplånades i Förintelsen – tvingades lämna landet. Några av dem togs emot i Sverige.

Dagens polska högerregering har en förkärlek för att anordna rekonstruktioner av historiska händelser, till exempel historiska slag och bröllop. Vänner emellan säger vi nu att regeringen har lyckats återskapa ”det antisemitiska gatloppet 1968” som ett slags event – ett svart skämt för vår tid. Vi kan inte tro våra egna ögon. I public service-tv drar man skämt om judar i koncentrationsläger. Högerradikala webbplatser överträffar varandra i publiceringar av antisemitiska texter, som låter som om de var skrivna på 1950-talet, med berättelser som bygger på polskt hjältemod och judarnas ökända ondska. Museet för de polska judarnas historia i Warszawa, Polens centrum för förintelseforskning och Judiska historiska institutet är alla under attack. Hat mot judar, förakt och hån har blivit ”patriotiskt korrekt”.

Vågen av antisemitism inleddes efter att det polska parlamentet i februari röstade fram en ny lag som kriminaliserar offentliga uttalanden om att polacker har ett ansvar för nazistiska brott i Polen.

Det blev grönt ljus – en *trigger*. Omfattningen av denna antisemitiska våg är chockerande, även för mig, som genom mina böcker är ganska väl bekant med omfattningen av antisemitismen i Polen.

Denna lag består av två delar. Den ena förbjuder frasen ”polska dödsläger”. Lägren planerades, byggdes och kontrollerades av tyskar. Men detta är en icke-fråga. Ingen seriös akademiker, politiker eller utländsk regering har någonsin hävdat att lägren kontrollerades av polacker. Lagens enda syfte är att skapa hysteri hos den polska befolkningen: ”Hela världen anklagar och attackerar oss. Det är vi som är offren”, tycks regeringen vilja säga.

Lagens andra del gör det till ett brott – straffbart med böter eller upp till tre års fängelse – att falskeligen anklaga ”den polska nationen” för delaktighet i Förintelsen och andra nazistiska grymheter.

Regeringen har sedan en längre tid varit helt besatt av att tala om hur polacker räddade judar. Vår premiärminister gick offentligt ut med sin lysande idé om att Yad Vashem – den israeliska institutionen som uppmärksammar de icke-judar som skyddade judar under Förintelsen – skulle ge utmärkelsen Rättfärdig bland folken till den polska nationen som helhet.

Många som har skrivit om saken har noterat att dagens nationalistiska regering försöker rentvå polackernas roll i ett av historiens blodigaste kapitel. En av dem tillade: ”I den nationalistiska regeringens händer är historien ett instrument med vilket man kan anklaga alla andra för att förråda nationen, medan man själv utmålar sig som den polska flaggans enda sanna bärare.”

Vilka kommer de faktiska konsekvenserna av denna lag att bli? Jag har skrivit mycket om polacker som dödar judar, som förråder dem och

som anger dem. Ändå tror jag inte att jag kommer att åtalas för mitt arbete (även om många av mina vänner är bekymrade för mig) och jag är inte orolig. Vad jag däremot är orolig för är att unga historiker, som befinner sig i början av sina akademiska karriärer, kommer att tänka sig för två gånger innan de ger sig in på detta område. Skulle du gräva i frågor som rör polacker och judar när du kan förlora ditt arbete, dina anslag, din befordran på grund av det?

Under tiden återstår många smärtsamma ämnen att skriva och forska om. Antalet angivelser och mord på judar som begicks av polacker under kriget är svindlande. I många år har jag läst i arkiv och intervjuat överlevande, och det är fortfarande svårt för mig att fullt ut ta in den information som jag hör och läser. Oavsett på vilket ställe på kartan som jag råkar hamna, upptäcker jag judar som har mördats av sina grannar.

Den aktuella diskussionen om förhållandet mellan polacker och judar under Förintelsen inleddes 2000, då Jan Gross, en polsk-amerikansk professor, publicerade en bok om en liten stad i nordöstra Polen, där polackerna dödade alla utom några få av sina judiska grannar. I Jedwabne dödade hälften av befolkningen den andra hälften, skrev Jan Gross.

Den smärtsamma diskussion som följde på utgivningen varade i månader. Inte många länder kunde mäta sig med bredden och djupet i polackernas uppgörelse med spökena från det förflutna. Och jag antog att detta var en bestående bedrift. Jag hade fel. Fakta kan manipuleras, en fri diskussion kan stängas ned, icke-minnets återkomst är möjlig, och det är just detta som händer i Polen i dag.

Anna Bikont är polsk författare och journalist. Hennes bok ”Vi från Jedwabne” kom på svenska 2014 (Atlas).

Anna Bikont "

Spanien

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Katalonien får vänta ännu en period på ny regering

Den katalanska regeringsbildningen, som skulle ha börjat på måndagen, blir inte av. Spaniens högsta domstol tillåter inte den tilltänkte regeringschefen Jordi Sánchez att lämna fängelset i Madrid.

Efter segslitna förhandlingar mellan den landsflyktige förre regeringschefen Carles Puigdemonts JPC och det äldre separatistpartiet ERC enades de båda om att nominera Jordi Sánchez, ledaren för den katalanska medborgarrörelsen ANC. Men HD-domaren Pablo Llarena gav tummen ned för Sánchez kandidatur, och hänvisade till ”risken för återfall i upprorshandlingar”.

Det katalanska parlamentet har lämnat in en extraordinär besvärsskrift till ECHR, den europeiska människorättsdomstolen i Strasbourg. ECHR väntas ta ställning till fallet Sánchez redan under måndagen. Domstolen är sedan länge djupt kritisk till det spanska rättssystemet. En person vid den katalanska åklagarmyndigheten säger till Dagens Nyheter:

– Det är inte troligt att ECHR beordrar Madrid att släppa Sánchez. En sak är att ingripa mot misshandel av fångar, en annan att lägga sig i spanska HDs lagtolkning.

Separatistpartierna, som segrade i valet i december, har nu föreslagit två regeringsbildare, först Puigdemont och sedan Sánchez, som de vetat på förhand att Madrid skulle diskvalificera. Syftet med detta är att ställa Madrid i dålig dager internationellt och sätta den katalanska frågan högst upp på den spanska politikens dagordning. Regerande

Partido Popular i Madrid har under den katalanska krisen tappat stort till sin konkurrent i nationalistlägret, det unga partiet Ciudadanos.

I veckan väntas JPC och ERC nominera ännu en regeringsbildare. De kan antingen utse en av de fängslade eller landsflyktiga ledare som HD med säkerhet kommer att rata. Men hur angenämt det än är att irritera Madrid så måste separatistledarna samtidigt akta sig för att alienera sina egna väljare. De drömde om ett självständigt Katalonien, men nu när den drömmen skjutits i sank vill de först och främst ha en fungerade autonom regering i stället för att styras från Madrid med undantagslagar.

En ny opinionsundersökning från det statliga katalanska organet CEOPS visar att separatistväljarna är trogna sina partier, men att deras stöd för en separat stat sjunkit med hela 8 procent sedan valet. Historikern Jaume Pinyols, separatistaktivist från Girona, säger till DN:

– Vi är mycket besvikna på våra partier. I stället för alla dessa subtila manövrar borde de se till att vi får en fungerande administration. Våra ledare är som Napoleon, klipska men inte intelligenta. Vad hjälper den lilla taktiska segern om den gör slutmålet mer avlägset?

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"**Fakta. Katalanska parlamentet**
När en regeringsbildare accepterats av det katalanska parlamentet har han eller hon två månader på sig att bilda regering. Om detta misslyckas måste nya val hållas. Vissa separatistledare, som förre regeringschefen Puigdemont, har inget emot nyval, eftersom de inte tror Kataloniens spansknationalister om att kunna upprepa sitt rekordartade valresultat från i december, då indignationen mot separatismen var som starkast. "

Slovakien

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Politisk kris skakar Slovakien efter mordet på journalist

Stora demonstrationer och politisk kris i Slovakien. Morden på den undersökande journalisten Jan Kuciak, 27, och hans partner Martina Kusnirova, 27, skakar EU och har lett till politisk turbulens i Slovakien där premiärministern avgick på torsdagen.

Inte sedan hösten 1989, under den så kallade sammetsrevolutionen som ledde till kommunismens fall i dåvarande Tjeckoslovakien, har gatorna i Bratislava varit så fulla med protesterande människor.

För en vecka sedan demonstrerade tiotusentals i Slovakiens huvudstad och i dag, fredag, väntas åter stora manifestationer i Bratislava.

Det är morden på den undersökande journalisten Jan Kuciak och hans partner Martina Kusnirova, som skedde den 25 februari, som har lett till starka reaktioner och politisk kris i Slovakien.

Protesterna gäller också landets omfattande korruption, som Jan Kuciak undersökte.

En version av Kuciaks oavslutade avslöjande har publicerats efter hans död. Materialet uppges visa misstänka kopplingar mellan missbruk av EU-medel i Slovakien och den italienska 'Ndrangheta-maffian.

Spåren leder ända upp till Robert Fico – fram tills i går landets premiärminister. Förra veckan avslöjades att Ficos assistent har varit affärskollega med den person som sägs höra till den italienska maffian. Morden och misstankarna om korruption har lett till regeringskris. Landets kulturminister avgick i början av mars och tidigare i veckan lämnade också Robert Kalinak, landets inrikesminister, sitt uppdrag.

Robert Fico vill undvika nyval, och avgick därför som premiärminister på torsdagen. Han hoppas att regeringen därmed kan sitta kvar.

I EU är Fico ökänd för sin nationalism och bland annat omtalad för att kalla journalister för ”smutsiga anti-slovakiska prostituerade”.

Krisen skakar också EU. Morden i Slovakien påminner om det som hände på Malta i oktober 2017, när den välkända undersökande journalisten Daphne Caruana Galizia mördades. Hon avslöjade också korruption med koppling till EU-pengar.

Efter dödsskotten i Slovakien har EU-kommissionen uttryckt sig i ovanligt skarpt. ”Mord på journalister hör inte hemma i EU”, hävdar kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker. Och i onsdags kväll debatterade EU-parlamentet hur skyddet för grävande journalister i EU ska kunna stärkas.

– Morden är en attack på allt som EU står för: våra värderingar, vår rätt till pressfrihet, vår rätt att ställa obekväma frågor och vår rätt till rättvisa, förklarade EU-kommissionär Julian King under diskussionen i parlamentet.

Julian King har bland annat ansvar för EU:s kamp mot organiserad brottslighet. Det är uppenbart att han är besvärad över att EU:s omfattande regionala bidrag lockar bedragare och kriminella.
En delegation från EU-parlamentet besökte Slovakien förra veckan och Ingeborg Grässle, kristdemokrat från Tyskland och ledamot i parlamentets budgetutskott, anser att EU måste gå till botten med det som har hänt.

– Det är mycket oroande att det finns misstankar om att brottet har koppling till pengar från EU-fonder, sade Grässle under debatten i EU-parlamentet.

Samtidigt har EU mycket begränsade möjligheter att ingripa. När det gäller pressfrihet finns allmänna EU-principer men inga detaljerade EU-lagar. Precis som när det gäller domstolarnas oberoende i Polen kan kommissionen därför i stort sett bara vädja till Slovakien om att landet ska skydda pressfriheten och därmed respektera demokratins fundament.

Brottundersökningar i EU sker också nationellt, men Julian King vill att Slovakien ska ta emot den hjälp som EU erbjuder.

– Vi är beredda att bidra till förundersökningen med vår expertis. Vi uppmanar också Slovakien att samarbeta med Olaf, kommissionens bedrägeriorgan, sade King under debatten i EU-parlamentet.

Julian King hävdade också att det som skett i Slovakien visar att det finns stort behov av EU:s nyinrättade åklagare, som får rätt att utreda brott med EU-koppling i medlemsstaterna. Sverige har valt att inte vara med, men 20 EU-länder står bakom den nya åklagarmyndigheten.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

"Fakta. EU-landet styrs av koalition
Blev EU-medlem 2004 och införde fem år senare euron. Slovakien styrs av en regeringskoalition som består av tre partier:

Socialdemokratiska Smer, mittenpartiet Most-Hid (Bron) och högernationalistiska SNS.

Robert Fico var landets premiärminister och ledare för Smer fram tills i går. Han ersätts av partikamraten och vice premiärminister Peter Pellegrini.

Tillsammans med Polen, Ungern och Tjeckien hör Slovakien till den så kallade Visegradgruppen, som säger nej till gemensam asylmottagning i EU. "

Sydafrika

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Zuma åtalas för 783 misstänkta fall av korruption

Sydafrikas expresident Jacob Zuma åtalas för 783 misstänkta fall av korruption. Det meddelade riksåklagaren Shaun Abrahams i huvudstaden Pretoria på fredagen. Beslutet är historiskt och innebär att Zuma riskerar fängelse.

Kapstaden.
”Det är en mycket historisk dag”, skriver oppositionspartiet Democratic alliances ledare Mmusi Maimane på Twitter.

ANC, som så sent som för en månad sedan tvingade bort Zuma från presidentposten efter att ha ersatt honom som partiledare vid kongressen i december, skriver i en kommentar att de ”noterar” beslutet och att man betonar vikten av likhet inför lagen.

Det var 2005 som Zumas tidigare rådgivare Schabir Shaikh dömdes till 15 års fängelse för att ha mutat Zuma i 783 olika transaktioner relaterade till den stora vapenupphandlingen i slutet av 1990-talet.

Shaikh är en av 200 personer som sagt sig vara redo att vittna i en rättegång som nu blir verklighet, efter att Zuma under tio år gjort sitt yttersta för att skjuta åtalet i sank.

Fallet har vandrat upp i flera instanser i rättsväsendet som satts under hård press av Zuma. Hans många överklaganden har kostat de sydafrikanska skattebetalarna över 10 miljoner kronor i advokatkostnader. Abrahams är en av många lojalister som Zuma placerat

strategiskt i rättsväsendet och denne har gång på gång överklagat domstolsbeslut som krävt en fortsatt utredning av fallet, men efter att Zuma petats som president och den nye ledaren Cyril Ramaphosa utlovat krafttag mot korruption, blev det omöjligt för Abrahams att fortsatt motsätta sig ett åtal.

Det faktum att en person som redan dömts till fängelse nu kan bli kronvittne innebär att Zuma hamnar i en svår sits. Ett fängelsestraff för den tidigare så starke presidenten kan mycket väl bli verklighet. Dock är möjligheterna till överklaganden många i det snåriga rättssystemet och åtalet lär ta många år.

Parallellt pågår en rad andra utredningar om korruption och maktmissbruk som Zuma ska ha gjort sig skyldig till.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

Kina

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

" Ny ledarkult på väg att bli verklighet

Förslaget att president Xi Jinping kan stanna vid makten så länge han vill möts med oro av utländska experter och med ironi av kinesiska bloggare. Det som aldrig skulle få inträffa igen – ledarkult – är på väg att bli verklighet.

Meddelandet om att slopa begräsningen på två femåriga mandatperioder för presidenten vänder upp och ner på begreppen.

”Vi blir som Nordkorea”, skrev en mikrobloggare.

”Vi följer vår grannes exempel”, skrev en annan, som också syftade på Nordkorea där tre generationer Kim styrt sedan 1948.

Båda inläggen censurerades redan i söndags kväll, enligt nyhetsbyrån Reuters.

Kina är inget Nordkorea.

Ändå väcker det nya förslaget många frågor, som den om det är möjligt att styra och utveckla ett samhälle som vibrerar av vitalitet med en ideologi som tar fasta på Mao Zedongs idéer för 50 år sedan och med ett system som bygger på hård övervakning och kontroll. Fram till för några år sedan prisades alltid det styrande kollektivet i toppen av Kina. I dag har det bytts ut mot hyllningar och närmast en dyrkan av Xi Jinping, mannen som ska föra Kina in i en ny era.

– Makten koncentreras på ett sätt som regelverket skulle förhindra efter kulten kring Mao Zedong. Kina har inte längre ett kollektivt utan ett personligt ledarskap, säger Börje Ljunggren, tidigare Sveriges ambassadör i Kina och författare till flera böcker om Kina, på telefon från Peking.

Vid den 19:e partikongressen i höstas skrevs ”Xi Jinpings tankar i en ny era av socialism med kinesisk särprägel” in i kommunistpartiets stadgar. Det innebar att hans teser började studeras av medlemmarna. Det blev också ett kvitto på att han redan efter fem år på posten som partiets generalsekreterare hade blivit Kinas mäktigaste ledare sedan Mao.

Han är även landets president och ordförande i militärkommissionen. Han har lett de mest omfattande räderna mot mänskliga rättigheter sedan massakern mot demonstranter i Peking 1989.

Eftersom Xi Jinpings tankar skrivits in i partistadgarna betyder det att den som går emot honom anses utmana partiet.

– Det leder till att ingen vill kritisera honom och innebär att om Xi gör något fel så kan det leda till mycket allvarliga fel eftersom inga kontrollinstanser stoppar honom, sa historikern Zhang Lifan under en intervju med DN efter partikongressen i höstas.

Jerome Cohen, en 87-årig amerikansk advokat som ägnat en stor del av sin yrkeskarriär åt Kina, påminner nu om varför begränsningen till två presidentperioder skrevs in i konstitutionen efter kulturrevolutionen. Orsaken var att förhindra en ny enmansdiktatur och en upprepning av den kaotiska kulturrevolutionen 1966–76. Han menar att Kina verkar ha glömt läxan från Maos långa envälde.

”Avskaffandet sänder en signal om sannolikheten för en ny lång period av allvarlig repression”, skriver Jerome Cohen på sin blogg.

I statskontrollerade kinesiska tidningar som står kommunistpartiet nära är tongångarna däremot översvallande:

Hela det kinesiska folket backar upp förändringen och ser Xi Jinping som den rätta mannen att leda dem in i en ny era för ett hoppfullt Kina, skriver Global Times, en nationalistisk tidning.

Global Times chefredaktör Hu Xijin försöker på Twitter tona ned betydelsen av förändringen:

”Ett avlägsnande av begränsningen på två mandatperioder betyder inte att Kina kommer att återinföra livslånga ämbetsperioder för ledarna. De spekulationerna är en misstolkning.”

Men både utländska experter och delar av den kinesiska allmänheten tyder beskedet som att Xi Jinping, om han önskar, nu kan fortsätta i toppen under hela sin livstid.

Sociala medier i Kina svämmade efter nyheten över av kommentarer, fler ironiska än öppet kritiska:

”Mamma har sagt att jag måste gifta mig innan Xi Jinping avgår, men nu känns det lugnare”, skrev en bloggare.

Andra poängterade att det nya förslaget gjort det lättare för dem att bestämma sig för att flytta utomlands.

En konstnär i östra Peking som gjort sig känd för att ta luftföroreningar och miljöförstörelse som utgångspunkt för sina verk skrev och undrade:

”Finns det någon ambassad som vill ta emot mig?”

Inlägg vidarebefordrades i stora mängder, men censurerades i många fall också snabbt.

Att regeln om två mandatperioder för presidenten skulle slopas var inte överraskande.

När de fem nya ledamöterna i politbyråns ständiga utskott presenterades vid partikongressen i oktober, var samtliga män över 60 år. Ingen

såg ut som en efterträdare till Xi Jinping. Det ökade spekulationerna om att Xi ville fortsätta styra landet själv även efter 2023.

Men att förändringen sker så öppet och kom redan nu var oväntat.
– Hans redan mycket starka maktställning har cementerats på ett sätt som få kunde förutse. Men, det kommer också att väcka frågan inom partiet om det är så här de vill ha det: med en enda stark man i ledningen, säger Börje Ljunggren.

Varför så bråttom?
Svaret på frågan, tror han, kan finnas inom tre områden som särskilt oroat och upptagit Xi Jinpings år vid makten.

Ett är att Kina måste undvika att bli ett nytt Sovjetunionen, som föll sönder utan att kommunistpartiet förmådde förhindra det. Den oron tycks Xi inte kunna frigöra sig från. Ett annat är att den kinesiska militären måste förbli underordnad kommunistpartiet, något Xi upprepar så snart han har tillfälle.

Ett tredje område är att disciplinera de egna leden, vilket skett med en kampanj ledd av partiets disciplinkommission mot korruption som avslöjat 1,3 miljoner partimedlemmar och tjänstemän.

Xi Jinping ser som sin och partiets stora uppgift att förverkliga nationens pånyttfödelse, och det projektet får ingenting hota.

Antikorruptionskampanjen, hävdar bedömare, har även använts som ett verktyg av den 64-åriga partiledaren för att göra sig av med politiska motståndare.

Richard McGregor, författare till boken ”The party: The secret world of China’s communist rulers”, skrev efter söndagens nyhet om den föreslagna grundlagsändringen att den ”sänder en varning till hans fiender i toppen av partiet (som varit föremål för antikorruptionskampanjen) att han inte flyttar på sig”.

Xis förmåga att pressa igenom beslutet visar vilket inflytande han skaffat sig.

”Men det faktum att han känner att han behöver göra det kan vara ett tecken på något annat – att han har bråttom att samla på sig mer makt än han redan har för att hålla sina fiender i schack”, kommenterar McGregor.

Och med makt följer utsatthet. Xi Jinpings enväldiga ställning gör honom sårbar. När en utrikespolitisk kris inträffar eller om ekonomin kraschar så är det därför han som riskerar att få skulden.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Fakta. Gamla lärdomen överges
Mao Zedong styrde i Kina från 1949 till sin död 1976. För att förhindra det kaos som drabbade landet under kulturrevolutionen 1966–76 då tusentals människor dödades beslöt kommunistpartiet att inrätta regler för att styret i toppen skulle ske kollektivt.

Det ledde till kontrollerade maktskiften från Jiang Zemin till Hu Jintao och 2012 från Hu Jintao till Xi Jinping.

Deras verkliga makt har utgått från posten som kommunistpartiets generalsekreterare, men de har också alla innehaft posterna som president och ordförande i militärkommissionen.

Förslaget att slopa den tidigare begränsningen på två femåriga mandatperioder som president kommer att godkännas av Folkkongressen som börjar i nästa vecka. Det öppnar vägen för Xi Jinping att fortsätta styra även efter 2023, då han annars skulle ha tvingats avgå. "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

”Xi blev en chock för det gamla gardet”

Kina styrs i dag helt annorlunda än då Xi Jinping tog över för drygt fem år sedan. Det är en högst oväntad förändring, som han själv legat bakom och som nu öppnat för honom att styra landet på livstid.

Under 2000-talet och fram till för några år sedan har alltid det ledande kommunistpartiets generalsekreterare framställts som en man bland nästan jämställda i toppen.

Kollektivet borgade för att inga galenskaper skulle äga rum, som under Mao Zedongs tid.

Xi Jinpings bakgrund som son till en av partiets revolutionära hjältar, Xi Zhongxun, var helt avgörande för beslutet att placera honom i toppen 2012.

Alla berg och allt vatten (hela Kina) har enligt partimytologin skapats av den första generationens framgångsrika kommunister. På så vis räknade partiets strateger rätt. Kommande från en ”röd familj” gör Xi nu allt för att partiet inte ska tappa makten.

Men han har också blivit en chock för det gamla gardet, enligt en person med insyn i kretsarna kring ledarna.

Ingen förutspådde vad Xi Jinping planerade när han tillträdde. Att han tänkte vrida klockan tillbaka och samla makten hos sig själv. Att han skulle uppmana till läsning av Maos gamla skrifter och officiellt förbjöd partimedlemmar att uttala sig negativt om partiet.

Genom sin kampanj mot korruption fick han grepp om allas svans, lyder en beskrivning. Den som ifrågasatte honom riskerade att bli avslöjad och därför vågade ingen framföra avvikande meningar.

Propagandan runt Xi Jinping visade också att han hade större ambitioner än sina närmaste föregångare. Han framställs som en man av folket, hård men rättvis, och upprepar ständigt att det är dags för Kina att återta sin rättmätiga plats i världen. Det har gjort honom populär bland den kinesiska allmänheten.

Han utsågs officiellt till kärnan i kommunistpartiet och vid partikongressen i höstas kröntes han genom att få sina tankar inskrivna i partistadgarna. Han kallades av den statliga nyhetsbyrån ”den ojämförlige rorsmannen”, ett epitet som tidigare varit reserverat för Mao.

I en lång hyllning från nyhetsbyrån beskrevs Xi även som en reformator, en filosof, en världsledare, en man som får saker att hända samt folkets tjänare.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

"Kina har förberett sig för ett handelskrig

Kina har förberett sig i över ett år på att ett handelskrig kan utbryta. När Donald Trump flyttade in i Vita huset höjdes beredskapen, men sedan besannades inte farhågorna. Inte förrän i år. Efter beskedet om USA:s tariffer på stål har Kina hittills tonat ned händelsen. Det kan ha flera orsaker.

En är att folkkongressen samlas i nästa vecka – Kinas parlament som dansar efter det styrande Kommunistpartiets pipa. Där kommer formellt klartecken ges för att president Xi Jinping kan stanna vid makten så länge han vill.

Xis livstidskontrakt är vad det officiella Kina för närvarande är fullt upptaget med, och kanske en anledning till att den statliga nyhetsbyrån nöjde sig med en lågmäld artikel.

En notering gjordes om att generalindex på Wall Street sjönk kraftigt efter nyheten om de 25-procentiga tarifferna.

En annan möjlig anledning till den nedtonade reaktionen är den synbart marginella betydelse som stålet till USA spelar för Kina. Landet hamnar bara på elfte plats på listan över de länder som USA köper stål ifrån. Men enligt experter avyttras mer kinesiskt stål än vad som öppet syns i exporttabeller eftersom försäljningen även sker via tredje land.

Ett tredje skäl kan vara tiden. Sluggande nationalistiska ledarskribenter i Kina brukar behöva en viss startsträcka för att komma igång.

När Donald Trump i mitten av januari införde en 30-procentig tariff på kinesiska solpaneler – en första hint om konfrontation – besvarades beskedet med kraftfulla kommentarer från Kinas handelsministerium.

Att slå tillbaka hårt har varit den väntade kinesiska strategin.
Li Wei har under ett par intervjuer berättat om planläggningen för DN. Han är biträdande professor vid Folkets universitet i Peking.

Om Trump ökar tarifferna så ökar Kina sina. ”Om vi inte reagerar är det detsamma som att vi uppmuntrar USA att fortsätta”, beskriver Li Wei logiken i att hårdhet måste mötas med hårdhet.

Om ett handelskrig startar så drabbar det även USA. Men det är Kina som förlorar mer. Däremot har det kinesiska folket lättare att acceptera resultatet av ett handelskrig än amerikanerna, tror den kinesiska akademikern.

Slutresultatet av ett handelskrig är det däremot ingen som kan förutsäga, varnade han innan vi skildes åt senast.

För Kina finns det några alternativ för att svara på de amerikanska tarifferna på solpaneler och stål. Ett är att anmäla USA till Världshandelsorganisationen, WTO, eftersom tarifferna försämrar frihandelsklimatet.

Ett annat är att sätta upp egna handelshinder för till exempel amerikanska sojabönor, som är vanliga i Kina. Eller begränsa importen av biffkött från USA, en handel som kom i gång först i fjol efter över tio års stopp.

Andra kinesiska mål kan vara flygplanstillverkaren Boeing som säljer mycket i Kina. Och amerikanska fordonstillverkare som gillar tillgången till världens största marknad för personbilar.

Det har hänt tidigare att kinesiska myndigheter uppmanat invånare till köpbojkott av ett visst lands varor. Franska ostar och viner stod i centrum för en sådan blockad under en period.

Senast har det handlat om en anmaning att inte handla på sydkoreanska varuhus i Kina eller resa som turist till Sydkorea (efter en tvist om Sydkoreas köp av ett amerikanskt antimissilsystem).

Om Kinas ledning på liknande vis uppmanar till turistbojkott av USA skulle det svida. Förra året gjorde kineser 130 miljoner resor utomlands och spenderade över motsvarande 2 000 miljarder kronor vid sina besök.

Då uppgick de båda ländernas handel till 635 miljarder dollar (med ett underskott på 375 miljarder dollar för USA). Det är därför mycket som står på spel, men storleken, det ömsesidiga beroendet samt risken för ett förödande slutresultat är samtidigt faktorer som talar för att något fullskaligt handelskrig inte utbryter.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

Burma

DN FREDAG 9 MARS 2018

"Aung San Suu Kyi blir av med utmärkelse från USA

USA:s museum till minne av Förintelsen återkallar en ärofull utmärkelse som tilldelades Nobels fredspristagare Aung San Suu Kyi för sex år sedan. Anledningen är att hon som Burmas politiska ledare misslyckats med att stoppa eller ens erkänna den etniska rensningen av landets muslimska minoritet av rohingyer.

Priset delas, enligt museets statuter, årligen ut till en internationellt framstående person som främjar museets syn om en värld där människor står upp mot hat, förebygger folkmord och uppmuntrar mänsklig värdighet.

Aung San Suu Kyi har misslyckats med att leva upp till den visionen, klargör ett brev från museet, adresserat till Burmas ambassad i Washington.

Tvärtom har hon och hennes parti vägrat att samarbeta med utredare från FN och förhindrat journalister från att resa in och rapportera från området.

Suu Kyi satt i husarrest i mer än 15 år fram till 2010 för sin kamp mot den burmesiska militärdiktaturen och blev då en av världens mest kända symboler för frihet och demokrati. När hon mottog museets utmärkelse 2012 gjorde hon det året efter att det instiftats och tilldelats förintelseöverlevaren Elie Wiesel.

I brevet ställt till Aung San Suu Kyi, som New York Times tagit del av, skriver museet:

”Vi hade hoppats att du – som vi och många andra har prisat för någon med engagemang för mänsklig värdighet och universella mänskliga rättigheter – skulle ha gjort någonting för att fördöma och stoppa militärens brutala kampanj och uttryckt solidaritet med den utsatta rohingyabefolkningen.”

FN har kallat den burmesiska militäroffensiven i provinsen Rakhine för ett skolboksexempel på etnisk rensning. Sedan den 25 augusti i fjol har runt 700 000 rohingyer tvingas fly till grannlandet Bangladesh. I flyktinglägren har rader av vittnen berättat om militärens massakrer på civila och systematiska våldtäkter. Satellitbilder har visat att minst 288 byar delvis eller helt och hållet bränts ned.

Enligt den burmesiska regeringen har endast några hundra invånare omkommit i räderna och de dödade har varit terrorister. Men enligt organisationen Läkare utan gränser dödade militären minst 6 700 rohingyer, varav minst 730 barn under fem år, bara under den första månaden i höstas.

Burmas militär har fyllt minst fem massgravar med dödade rohingyer, enligt uppgift till nyhetsbyrån AP. Två journalister från nyhetsbyrån Reuters, som hade fått tips om en massgrav med tio dödade, höll på att samla in material om händelsen när de greps och står nu inför rätta, hotade av 14 års fängelse.

I dag har nio av tio rohingyer i provinsen Rakhine flytt till Bangladesh. Av tidigare 767 000 invånare i de tre mest utsatta distrikten bor i dag färre än 80 000 kvar, enligt statistik från den burmesiska regeringen och FN.

Burma har inte slutat den etniska rensningen av rohingyer i Rakhine, sa en av FN:s högsta tjänstemän för mänskliga rättigheter i tisdags. Sex månader har gått sedan flyktingkrisen började. I dag har sättet att utöva våld förändrats från ursinnig blodsutgjutelse och massvåldtäkter till en lågintensiv terrorkampanj och påtvingad svält, beskrev Andrew Gilmour, FN:s biträdande generalsekreterare för mänskliga rättigheter.

– Burmas regering är fullt upptagen med att tala om för världen att den är redo att ta emot återvändande rohingyer, men samtidigt fortsätter dess militärstyrkor att driva in dem i Bangladesh, sa han till nyhetsbyrån AFP.

Offentligt har Aung San Suu Kyi under hela flyktingkrisen inte uttalat ordet rohingya. Trots att den muslimska befolkningen har bott i landet i generationer förvägras den medborgarskap. När ämnet kommit på tal bakom stängda dörrar rapporteras hon ha ilsknat till.

Tystnaden och flatheten inför militärens brutala vedergällningar fick redan i höstas Aung San Suu Kyi att se ut som allierad med de generaler som hon tidigare kämpade emot.

Anhängare som länge sett upp till henne undrade varför hon inte sa ifrån. Vart hade frihetskämpen tagit vägen?

Den tidigare amerikanske politikern Bill Richardson avgick som ordförande i en rådgivande panel till Suu Kyi – där den svenska riksdagens talman Urban Ahlin sitter med. Richardson anklagade

henne för att sakna moraliskt ledarskap och för att använda rådet för att försöka bortförklara övergreppen mot rohingyer.

Aung San Suu Kyi är av allt att döma satt under press av militären, som ännu har ett avgörande inflytande. Men kanske har också hennes syn på mänskliga rättigheter förändrats då hon gått från att vara frihetskämpe till att bli politiker.

Tidigare har besvikna kritiker föreslagit att hon skulle berövas sitt Nobelpris från 1991, något som är omöjligt, enligt den norska Nobelpriskommittén.

När USA:s museum till minne av Förintelsen nu beslutat att återkalla hennes pris är det en av de tydligaste officiella markeringarna mot den tidigare ikonen för demokrati.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Fakta. Förföljd minoritet
Rohingyer är en etnisk grupp av mestadels muslimer som levt i generationer i Burma, som har en till största delen buddistisk befolkning.

De kallas ofta för världens mest förföljda minoritet. Nästan alla rohingyer bor i delstaten Rakhine i nordvästra Burma. De tillhör formellt inte någon av Burmas 135 minoriteter och har sedan 1982 nekats medborgarskap i landet. Det har i praktiken gjort dem statslösa och begränsat deras möjligheter att studera, arbeta, resa, få tillgång till sjukvård och utöva sin religion. "

Korea

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Sydkoreas spionchef till Pyongyang

Sydkoreas spionchef reser till Nordkorea, när president Moon Jae-In skickar särskilda sändebud över gränsen för att dryfta hur det spända läget på halvön ska kunna dämpas.

Presidenten har tidigare sagt att resan sker som svar på en inbjudan från Nordkoreas diktator Kim Jong-Un. Delegationen från Sydkorea kommer att bestå av tio personer. Den reser till Nordkoreas huvudstad Pyongyang på måndagen, uppger Blå huset, presidentens residens i Seoul.

Bland deltagarna finns ”spionchefen” Suh Hoon, formellt chef för nationella säkerhetstjänsten, och presidentens rådgivare i säkerhetsfrågor Chung Eui-Yong.

Ett av de ämnen som ska diskuteras är förutsättningarna för förhandlingar mellan Nordkorea och USA om nukleär avspänning. Efter Nordkorea kommer de särskilda sändebuden också snart att besöka USA.

Nordkorea har trots internationella sanktioner, tänkta att stoppa kärnvapenutveckling, visat upp allt mer avancerade vapensystem. Landet har genomfört provskjutningar av robotar med så lång räckvidd att de nu tros kunna nå USA:s fastland. Dessutom gör Nordkorea uppenbara framsteg i att utveckla atomvapen som robotarna skulle kunna bära.

Från amerikansk sida har de officiella reaktionerna, liksom uttalanden av Nordkoreas ledare Kim Jong-Un, präglats av hot och förolämpningar.

President Moon, som förespråkar dialog, har för sin del sagt att USA måste sänka tröskeln för samtal med Pyongyang.

TT AFP Reuters "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Kims strategi – att köpa tid

Analys. Löftena ser nästan ut som en dröm. En sydkoreansk delegation har återvänt hem efter ett tvådagarsbesök i Nordkorea och en fyra timmar lång middag med ledaren Kim Jong-Un, hans fru och syster. Listan över utfästelser från Pyongyang är sensationellt lång och av det slag som hade varit otänkbart för några månader sedan.

Ett nytt tidevarv har inletts på Koreahalvön, men med en välbekant känsla av stress.

Lika bråttom som Nordkorea förra året hade att avfyra missiler, skrämma omvärlden och understryka att nationens kärnvapen inte är förhandlingsbara, lika skyndsamt agerar nu Kim Jong-Un för att skapa till synes största möjliga avspänning med hjälp av tidigare osannolika eftergifter.

Han måste ha sina skäl.

På ett internationellt plan var det viktigaste budskapet att Kim sa till det sydkoreanska sändebudet Chung Eui-Yong att hans nation är redo att direkt förhandla med USA om att överge sina kärnvapen.

Det var första gången något liknande kom ur den nordkoreanske envåldshärskarens mun.

Enligt det sydkoreanska sändebudet uttryckte Kim Jong-Un saken som att det inte finns någon anledning för Nordkorea att behålla

kärnvapnen om det militära hotet mot landet elimineras och säkerheten för ledningen kan garanteras.

Nordkorea lovade också att upphöra med sina tester av robotvapen och kärnvapen så länge samtalen med USA pågår.

Vad Kim sedan sa, fortfarande enligt det utsända sändebudet, tyder på att något nytt tillkommit som minskat Nordkoreas

förhandlingsutrymme. Något som USA:s president Donald Trump kan och kommer att ta åt sig äran av.

Kim Jong-Un förklarade att han förstår att Sydkorea och USA måste återuppta sina gemensamma militärövningar i april i vanlig omfattning – en osannolik vändning.

Det var första gången Kim Jong-Un sa också detta. Militärdrillen har tidigare ständigt varit en anledning till att han hotat lägga Sydkorea och USA i ruiner.

Den sydkoreanska delegationen berättar i sydkoreanska medier att den var förbluffad över den nordkoreanske ledarens nya attityd.

– Vi trodde från början att Kim skulle lyfta frågan om övningarna och att vi skulle behöva få honom att förstå (att inga fler förseningar eller inställda övningar var möjliga), men det behövde vi inte göra.

Ett toppmöte ska hållas i gränsbyn Panmunjom i slutet av april mellan Kim Jong-Un och Sydkoreas president Moon Jae-In. Det var den andra stora nyheten efter samtalen i Pyongyang. Mötet blir det första mellan ländernas ledare på över tio år och det tredje totalt i en serie som år 2000 och 2007 gick till historien som milstolpar i solskens-politiken och som gav den dåvarande sydkoreanske presidenten Kim Dae-Jung Nobels fredspris 2000.

De gångerna var det Kims far Kim Jong-Il som förde avspännings-politik. Nu är det Kim Jong-Un som ärvt frågan. Men hur han tänkt sig avvecklingen av kärnvapen är oklart. Däremot öppnade han sig, enligt den sydkoreanska delegationen vid mötet, och sa att en kärnvapenfri Koreahalvö var den önskan som hans förfäder (Kim Il-Sung och Kim Jong-Il) uttryckte på sina dödsbäddar – och att den önskan oförändrat kvarstår.

– Jag tror att tiden är mogen för samtal mellan Nordkorea och USA, sammanfattade sändebudet Chung intrycken från mötet i Pyongyang. Avspänningen är en milstolpe för den sydkoreanske presidenten.

Sedan han tillträdde i fjol har han förespråkat en ny era av solskenspolitik. Donald Trump har på samma gång legat på för att ständigt nya sanktioner ska införas, de hårdaste som någon gång riktats mot Nordkorea.

Svaret till Nordkoreas nya attityd står troligen att finna i den statistik som i måndags redovisades av Korea Institute for International Economic Policy. Siffrorna visar att de internationella sanktionerna slår på ett tidigare aldrig skådat sätt.

Landets export till sin största handelspartner Kina minskade med 37 procent förra året, jämfört med 2016.

Trots det fortsatte Nordkorea att importera från Kina i samma omfattning som tidigare. Pengar till handelsunderskottet beräknas ha

tagits från valutareserven, som minskat från 4–5 miljarder dollar till 2–3 miljarder dollar.

Utsikterna i år ser allt annat än goda ut, särskilt under andra halvåret. En kraftig minskning av köpkraft och industriproduktion är då att vänta, enligt det sydkoreanska institutet.

Det är sannolikt förklaringen till den hastigt förändrade tonen från Nordkorea. Men steget därifrån till att landet ger upp sina kärnvapen är enormt. Vad Kim Jong-Un sagt är inte att han ska avveckla vapnen, bara att han är redo att diskutera saken. Strategin användes ofta av Kims far och brukar kallas att köpa tid.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Kims utspel rubbar inte sanktionerna

Sanktionerna mot Nordkorea kommer inte att lättas som en motprestation för att ett toppmöte planeras mellan Sydkorea och Nordkorea eller för att nationen säger sig villig att diskutera sina kärnvapen med USA. Sydkorea har inte gjort några eftergifter, enligt Sydkoreas president.

President Moon Jae-In samlade ledarna för Sydkoreas fem partier dagen efter att hans sändebud återvänt med sensationella nyheter från sin tvådagarsresa till Pyongyang.

Ett toppmöte ska arrangeras i Panmunjom mellan Moon och Nordkoreas ledare Kim Jong-Un i slutet av april. Nordkorea vill föra samtal med USA om avveckling av sina kärnvapen – om regimens säkerhet garanteras. Och har lovat att upphöra med missiltester så länge förhandlingar pågår. Den sydkoreanska delegationen sa efter besöket att ledaren Kim Jong-Un inte satte upp några villkor för toppmötet eller för att öppna en dialog.

– Vi står vid ett väldigt viktigt vägskäl för freden på Koreahalvön, sa Moon Jae-In.

När sydkoreanska sändebud senare i veckan reser till Washington kommer de att ta med ett privat, konfidentiellt meddelande som Kim Jong-Un överlämnade vid mötet i Pyongyang.

– Vi har inte avslöjat allt för medier, vi har uppfattningar om Nordkorea som vi kommer att vidarebefordra till USA, sa Chung Eui-Yong, som ledde den sydkoreanska delegationen till den sydkoreanska nyhetsbyrån Yonhap.

Torbjörn Petersson **torbjorn.petersson@dn.se**

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Nordkoreas utrikesminister besöker Sverige inom kort

Nordkoreas utrikesminister kommer till Sverige inom en snar framtid för ett möte med utrikesminister Margot Wallström. Besöket är ett led i allt mer intensiva diplomatiska kontakter med Nordkorea, där Sverige spelar en nyckelroll.

Situationen på den koreanska halvön står i fokus under de väntade överläggningarna mellan Nordkoreas utrikesminister Ri Yong-Ho och Margot Wallström, som väntas ske i närtid, enligt DN:s källor. Därutöver har besöket också stor betydelse som förtroendeskapande möte, i en kedja av allt tätare kontakter.

Det ovanliga besöket – Ri Yong-Ho gör mycket få, om några, officiella resor utomlands – är ett led i allt mer intensiva samtal som involverar Nordkorea och där Sverige har en nyckelroll.

Informationen om besöket i Stockholm kommer kort efter det att Nordkoreas president Kim Jong-Un i måndags bjöd in USA:s president Donald Trump till ett möte i Pyongyang, en inbjudan som Trump har accepterat. Mötet är planerat till i slutet av maj.

Som skyddsmakt för USA, Kanada och Australien har Sverige en unik roll i kontakterna mellan Nordkorea och dessa länder. Sverige har upparbetade relationer sedan flera decennier med båda länderna på den koreanska halvön, och med USA.

Vad Sverige kan bistå med när det gäller Nordkorea – där det i slutändan handlar om att få landet att nedrusta – diskuterades också under mötet i Vita huset mellan statsminister Stefan Löfven och Donald Trump tidigare i veckan. Under presskonferensen efteråt tackade Trump Sverige för hjälpen, bland annat under de förhandlingar som föregick frigivandet av den amerikanske studenten Otto Warmbier (som avled kort efter frisläppandet). Trump sa att han var ”tacksam” över vad Sverige gjort. Tre amerikaner sitter fortfarande fängslade i Nordkorea sedan 2015, utan att svenska diplomater fått träffa dem.

Under det upptrappade agerandet från Nordkorea under förra året, med en rad provsprängningar och robottester, och med vass retorisk respons från USA:s president Donald Trump, har det spekulerats i vilken roll Sverige kan spela.

Utåt har svenska diplomater sagt att man givetvis står till förfogande för eventuella medlarroller, men få detaljer har varit kända. Bakom kulisserna har Sverige emellertid deltagit allt mer aktivt i internationella samtal som rör Nordkorea, enligt DN:s källor.

Diskussionerna intensifierades successivt under hösten, och i januari i år deltog kabinettsekreterare Annika Söder i ett möte i Vancouver, Kanada, om läget på den koreanska halvön. Med på mötet var USA:s utrikesminister Rex Tillerson och Kanadas dito Chrystia Freeland. Enligt UD var avsikten med Sveriges deltagande att främja diplomatiska ansträngningar för avspänning och fredlig konfliktlösning på den koreanska halvön.

Ett par veckor senare, den 29–30 januari, besökte Nordkoreas vice utrikesminister Han Song-Ryol Stockholm för möten på UD, i första

hand om skyddmaktsuppdraget. Diskussionerna fördes främst med Annika Söder, men han träffade även Margot Wallström.

Den 19–21 februari besökte Wallström därpå Sydkorea i samband med OS i Pyeongchang. I de bilaterala mötena med den sydkoreanska utrikesministern Kang Kyung-wha diskuterades också den övergripande situationen på den koreanska halvön, och hur de diplomatiska ansträngningarna kan gå vidare.

Vad ett möte mellan Wallström och hennes nordkoreanske kollega leder till återstår att se, men det kan sannolikt ses som en bit i ett pussel av möten och kontakter.

Just nu sker de i ett snabbt förändrat klimat.

Kontakterna på högsta nivå, med det nytillkomna mötet mellan Trump och Kim, innebär en sensationellt snabb vändning i relationer som för bara lite sedan blev allt sämre, med en retorik där Kim Jong-Un hotade med att skicka kärnvapen mot Washington DC, och Trump skröt på Twitter om att hans kärnvapenknapp minsann var den största, och kallade den nordkoreanska ledaren för ”the little rocket man”.

Nu låter det helt annorlunda. Nordkorea har sagt sig vara villig att avstå från missil- och kärnvapentester så länge eventuella förhandlingar med USA pågår, mot löfte om att regimens säkerhet garanteras. I samband med att Trump accepterade inbjudan sa man från Vita huset att det inte är fråga om att lätta på de kraftfulla FN-sanktionerna, och att man krävt ett åtagande om att kärnvapenavveckling.

En del utrikespolitiska bedömare varnar för att mötet riskerar att stärka Kim Jong-Un, snarare än att sätta press på honom, och att Vita huset kastas in i förhandlingar utan tillräcklig tid för förberedelser. USA:s utrikesminister Rex Tillerson sa dock på torsdagen att länderna ”befinner sig långt från förhandlingar”.

Parallellt med planerna på ett toppmöte mellan Trump och Kim, förbereds ett annat möte, mellan Nord- och Sydkoreas båda ledare. Det ska ske i Pyongyang i april.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"Fakta. Sveriges roll som skyddsmakt i Nordkorea
Endast ett fåtal länder har ambassader i Nordkorea.

Sverige har varit på plats längst av västländerna, och har en ambassad i Pyongyang sedan 1975. Sedan 1995 har Sverige ett skyddsmaktsuppdrag för USA, Kanada och Australien. Det betyder att de diplomatiska kontakterna mellan Nordkorea och dessa länder, som inte har några egna officiella diplomatiska relationer, sker genom Sverige och den svenska ambassaden.

Den svenska ambassaden har också konsulärt ansvar för medborgare från samtliga nordiska länder.

Situationen i Nordkorea ligger högst upp på International Crisis Groups lista över kriser i världen 2018. "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

"Torbjörn Petersson: Mötet blir en framgång för Kim Jong-Un

USA:s president Donald Trump har sagt ja till att träffa Nordkoreas ledare Kim Jong-Un i maj. Mötet ses redan som historiskt – ett mirakel, enligt Sydkoreas president. Efter fjolårets skrämmande krigshot har avspänningen skett i en hisnande fart, men det vore naivt att tro att Nordkorea är berett att ge upp sina kärnvapen.

God kväll!
Så vardagligt inledde Sydkoreas säkerhetsrådgivare sitt uttalande i Vita huset i torsdags kväll efter mötet med Donald Trump. Han hade förmedlat budskapet till den amerikanske presidenten som han burit med sig från en brett leende Kim Jong-Un i Pyongyang tidigare i veckan.

Den sydkoreanska budbäraren sammanfattade, enligt en utskrift som spridits:

Kim Jong-Un säger att han åtar sig att avveckla kärnvapnen. Kim lovar att Nordkorea ska avstå från vidare kärnvapenprov och missiluppskjutningar. Han förstår att de återkommande militärövningarna mellan Sydkorea och USA måste fortsätta. Han uttryckte en längtan efter att träffa president Trump så snart som möjligt.

Det var när sändebudet Chung Eui-Yong berättade hur Donald Trump hade reagerat på informationen som nyheten om det historiska mötet var en realitet.

I maj, sa Trump, kan han möta Kim Jong-Un för att uppnå en permanent avveckling av kärnvapen.

Så enkelt blir det inte, men bara det faktum att de planerade toppmötena nu står som spön i backen – först Nordkorea och Sydkorea i april och därefter Kim och Trump i maj – är en stor succé för diplomatin.

Den häpnadsväckande islossningen är en framgång för alla de närmast inblandade ledarna.

Nordkorea har i 15 år sökt förhandlingar på tu man hand med USA, men har aldrig fått chansen. Landet har inte ansetts som ett tillräckligt stort hot. Nu kan Kim Jong-Un inför sitt eget folk visa att han är så betydelsefull att han får träffa USA:s president.

Donald Trump kan och kommer att ta åt sig äran av att ha varit så hotfull och bestämd att Nordkorea tvingats lova att avveckla sina kärnvapen. Han har som ingen tidigare amerikansk president satt skräck i nordkoreanerna.

Moon Jae-In, den sydkoreanske presidenten, är arkitekten bakom avspänningen och en Nobelpriskandidat om planerna lyckas och avspänningen blir permanent.

Däremot är det en smula anmärkningsvärt att några av de detaljer i utfästelserna som Kim Jong-Un påstås ha gjort i början av veckan tycks ha försvunnit redan på vägen till Vita huset.

Vad den nordkoreanske envåldshärskaren, enligt de första uppgifterna, sa var inte att han ska avveckla kärnvapnen. Bara att han är redo att diskutera saken. Och att det kan ske under förutsättning att det militära hotet mot Nordkorea elimineras och säkerheten för ledningen (honom själv) garanteras.

Vad det betyder i praktiken är oklart. Men det kan innebära ett senare nordkoreanskt krav på USA att dra tillbaka 28 000 soldater och kärnvapenparaplyet som skyddar Sydkorea.

Det hette också i Vita huset att Kim lovar att Nordkorea ska avstå från kärnvapenprov och missiltester. Utan att detaljen från tidigare i veckan officiellt nämndes, nämligen att löftet gäller så länge samtal pågår mellan USA och Nordkorea.

Det är i tusen detaljer som avgörandet sker om det löftesrika mötet ska utvecklas till en historisk milstolpe eller bli en upprepning av tidigare misslyckade försök.

Vad Donald Trump vill är inte att tvivla på: att tvinga nationen, vars ledare han kallat ”Raketmannen”, att överge sina kärnvapen.
Vad Kim Jong-Un försöker få ut försöker nu omvärlden att förstå. Bakom det breda grinet på bilderna när han träffade den sydkoreanska delegationen och öppnade vägen för samtal med Trump kan finnas både självförtroende och desperation.

Kraftig oro för att de internationella sanktionerna mot hans land slagit så hårt att han måste hitta ett sätt att komma ur greppet. Han jobbar nu därför på högvarv för att få till lättnader i sanktionerna så snabbt som möjligt. Det finns handelsstatistik som pekar mot att Nordkorea förra året tvingades använda en stor del av valutareserven för att kunna fortsätta importera varor från Kina.

En annan farhåga har varit den oberäknelige presidenten i Vita huset och att han menade allvar med sina hot om att ge Nordkorea ”en blodig näsa” – en riktad räd mot kärnvapentillverkningen som skulle chocka Kim Jong-Un. Enligt nordkoreanska medier skulle risken för en sådan attack ha ökat från slutet av mars.

Båda dessa orsaker kan ha bidragit till Kims beslut att det nu är dags att räcka ut handen och försöka få till ett möte med Trump.
Men det är även med viss säkerhet i sinnet han kan göra sig att möta den amerikanske presidenten. Säkerhet för att Kim Jong-Un hävdat att Nordkorea ”slutligen genomfört det stora historiska målet att fullborda statens nukleära styrka”. Uttalandet skedde efter det senaste missiltestet i slutet av november.

Den snabba utvecklingen har gett Nordkorea ett nytt förhandlingsläge. Kim anser, i alla fall utåt, att Nordkorea redan är en fullvärdig kärnvapenstat.

Vad mötet mellan Trump och Kim sägs ska handla om är bara att mötas, inga förhandlingar. De tusen detaljerna behöver sedan formuleras för att diskussionerna ska leda till en varaktig lösning på Koreahalvön. Erfarenheten säger också att planerade samtal där Nordkorea är en part kan bryta ihop över en natt. Ändå lär det ligga i

den nordkoreanska ledningens intresse att dra ut på den här fasen länge.

Dels menar internationella experter att landet inte behöver göra nya robotuppskjutningar för att kunna fortsätta anrika uran och tillverka kärnvapen. Sista handen kan läggas vid utvecklingen av missilerna utan att nya provskjutningar behövs.

Omvärlden kommer heller knappast att gå med på att lätta på sanktionerna i första taget. Om det ska ske behöver Kim Jong-Un tid för att övertyga om uppriktigheten i att skrota kärnvapnen.

Och till slut pekar all tidigare nordkoreansk logik mot att landet över huvud taget inte överväger att ge upp sina kärnvapen. Varför skulle ledningen förhandla bort vapnet som till slut gett den chansen att träffa USA:s president? Och som så länge ansetts som förutsättningen för att regimen Kim lugnt ska kunna sitta kvar vid makten.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Besöket i Stockholm en bricka i ett större spel.

Mötet mellan Nordkoreas utrikesminister Ri Yong-Ho och utrikesminister Margot Wallström i Stockholm har förberetts under lång tid. Det är en del av ett större spel som i slutänden handlar om global säkerhet.

I ett läge där Nordkorea visar vilja att öppna sig för omvärlden har Sverige blivit en anhalt. De samtal som förs mellan de två delegationerna i Stockholm är storpolitik. Ingenting har skett ad hoc, betonar DN:s källor. Under hösten, då tonen mellan USA:s president Donald Trump och Nordkoreas president Kim Jong-Un eskalerade, intensifierades de diplomatiska kontaktförsöken. Hittills tycks de ha varit verksamma: de missiltester och kärnvapenprovsprängningar som Nordkorea genomförde under fjolåret upphörde i november.

När utrikesdepartementet nu framhåller skyddsmaktsuppdraget som samtalsämne handlar det konkret om de tre amerikaner som sitter fängslade i Nordkorea. De kan ses som brickor i ett större spel, och som en person med god insyn säger till DN: ”Vi vet att de konsulära fallen bekymrar amerikanerna mycket, och när det nu görs gester i avspänningssyfte från båda håll är det här något som Nordkorea kan titta på från sin sida.”

Sveriges långvariga diplomatiska relationer med Nordkorea, ambassaden i Pyongyang har funnits sedan 1975, har gett Sverige en unik roll i kontakterna mellan Nordkorea och omvärlden, i synnerhet

de länder som Sverige företräder som skyddsmakt, utöver USA också Kanada och Australien.

I slutet av januari träffades representanter för Sverige och skyddsmaktsländerna i Vancouver för samtal om situationen på den koreanska halvön. Från svensk sida deltog kabinettssekreterare Annika Söder. Hon träffade, månaden därpå, Nordkoreas vice utrikesminister i Stockholm. Det är också mot den bakgrunden som Margot Wallströms resa till Sydkorea under OS ska ses, och till en del även statsminister Stefan Löfvens besök i Vita huset nyligen.

Även om agendan i Washington innehöll annat (som ståltullar), var Nordkorea ett centralt tema under det enskilda mötet mellan Trump och Löfven. Där diskuterades också konkret mötet mellan Ri Yong-Ho och Wallström.

Det långsiktiga målet för världssamfundet är ett nedrustat Nordkorea och en fredlig lösning på den koreanska halvön, men det ligger ännu i fjärran, påpekar Shannon Kile, chef för kärnvapenprogrammet på fredsforskningsinstitutet Sipri, för DN. Vad som sker i Sverige just nu har i första hand ett förtroendeskapande syfte.

Om det påverkar eventuella möten på högre nivåer – läs: mellan USA:s och Nordkoreas presidenter – återstår att se. I USA har Trumps spontana ja till en inbjudan, förmedlad av en sydkoreansk säkerhetsrådgivare, lett till aktivitet och bryderi på flera håll, och hur ett sådant möte ska hanteras diskuteras i Vita huset, på utrikesdepartementet, i Pentagon och hos CIA.

Shannon Kile varnar för att dra för stora växlar på uppgifterna om ett toppmöte, som helt härrör från sydkoreanska källor: inga nordkoreanska officiella kanaler har hittills kommenterat saken.

Därtill förändrar utrikesministerbytet i USA hela bilden. Den utsparkade Rex Tillerson tog aktiv del i de diplomatiska ansträngningarna, medan hans föreslagna efterträdare Mike Pompeo har hållit en avsevärt tuffare ton gentemot Nordkorea. Stockholm har varit på tal som en plats för ett möte mellan Ri Yong-Ho och hans amerikanska kollega, men i dagsläget är även ett sådant osäkert. Det är inte heller givet att Pompeo godkänns av den amerikanska senaten.

Ett eventuellt möte mellan Trump och Kim bär vidare med sig stora risker: Hur går man till exempel vidare om ett möte uppfattas som misslyckat?

– Man behöver tid för sådant och man kan välja mellan att starta på allra högsta nivå och se hur man kan arbeta vidare med frågor som de har diskuterat, eller så kan man göra tvärtom och börja på lägre nivåer och försöker hitta fram till något som ledarna kan välsigna. Vad som är det bästa sättet är något som de båda måste avgöra, säger DN:s UD-källa, som inte duckar för att det är högst okonventionellt att börja på toppen.

Många frågor hänger fortfarande i luften, betonar Shannon Kile på Sipri, och osäkerheten handlar långt ifrån enbart om Nordkorea (kommer landet att återuppta sina vapenprov?) utan även om oförutsägbarheten på den amerikanska sidan, personifierad av Donald Trump själv.

Som samtalspartner och kontaktyta kan Sverige spela en roll i förhandlingarna med Nordkorea, men kontakterna mellan det isolerade landet och USA är mycket mer avgörande.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"Fakta. Ministrarna förhandlar i dag
Den nordkoreanska delegationen består av utrikesminister Ri Yong-Ho och ytterligare fyra personer.

Förhandlingarna inleddes på torsdagen och pågår hela fredagen. Från svensk sida deltar utrikesminister Margot Wallström, kabinettssekreterare Annika Söder, regeringens särskilda sändebud Kent Härstedt och UD-experterna Cecilia Ruthström-Ruin och Anna-Karin Eneström.

På dagordningen står det svenska skyddsmaktsuppdraget och säkerhetssituationen på den koreanska halvön.

FN:s säkerhetsråd, där Sverige är icke-permanent medlem, har enhälligt fördömt Nordkoreas kärnvapenprov och missilprogram. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

”Vi kan vara ett stöd för aktörerna”

"Linköping. Statsminister Stefan Löfven säger att Sverige är redo att vara en länk i förhandlingarna mellan Nordkorea och USA.
– Men det är huvudaktörerna som måste avgöra, säger han.

Enligt statsministern har Sverige vänt sig till de olika parterna i konflikten kring Nordkorea och meddelat att Sverige är berett att spela en roll i eventuella kommande förhandlingar.

– Vi har uttryckt tidigare att om vi kan så vill vi vara ett stöd i den här processen. Om vi kan vara en länk så är vi beredda att göra det, säger Stefan Löfven.

Att Nordkoreas utrikesminister nu kommer till Stockholm för samtal förklarar Löfven med att Sverige har en lång närvaro i Nordkorea och att vi är ett alliansfritt land.

– Vi är alliansfritt och har förtroende i olika läger. Vi har ingen egen dagordning utan vi är till för att bidra till gemensam säkerhet, säger Löfven.

Han betonar att Sveriges roll i första hand är att stödja de olika parterna i den fortsatta processen.

– Det är hos huvudaktörerna Sydkorea, Nordkorea, Kina, USA och Japan, som substansen måste formas och viljan måste finnas. Vi ska inte vara naiva och tro att det är vi som löser frågan. Den måste lösas av huvudaktörerna. Vi har sagt att om vi kan stödja en sådan process så är vi beredda att göra det.

När Stefan Löfven i förra veckan träffade USA:s president Donald Trump fanns Nordkorea med på dagordningen. Löfven vill inte säga om han fick något medskick från presidenten.

– Samtalen förs mellan parterna. Men jag har sagt till president Trump att om ni vill att vi ska ha en roll så finns vi där. Presidenten vill se att kärnvapnen försvinner i Nordkorea. Det har han också uttryckt offentligt, säger Löfven.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

”God stämning – förhandlingarna med Nordkorea fortsätter”

Förhandlingarna mellan Nordkoreas utrikesminister Ri Yong-Ho och utrikesminister Margot Wallström kommer att pågå längre än planerat, och tar också lördagen i anspråk. – De förs i en mycket konstruktiv anda, säger DN:s källor.

Samtalen mellan Nordkoreas utrikesminister Ri Yong-Ho och utrikesminister Margot Wallström går framåt, enligt vad DN erfar – så mycket att de förlängs med en hel dag.

Mötena mellan den nordkoreanska och den svenska delegationen var tänkta att avslutas med en middag på fredagskvällen, men diskussionerna återupptas nu på lördagen.

– Tonen är väldigt bra, vi vet vad som måste göras för att få resultat och de förstår vad som krävs. Stämningen är god och Sverige är uppskattat, säger en källa med insyn i samtalen till DN.
Detaljer om innehållet i vad som diskuteras hålls dock hemliga, av hänsyn till förhandlingarnas känslighet, men en rad punkter betas nu av.

Under två dagar har Nordkoreas utrikesminister Ro Yong-ho och en delegation runt honom samtalat med utrikesminister Margot Wallström och några personer runt henne, främst kabinettsekreterare Annika Söder och regeringens särskilda sändebud Kent Härstedt. Den nordkoreanska delegationen lämnar Stockholm på söndag kväll, enligt

ursprunglig tidtabell. Lördagen var initialt inte planerad som mötesdag.

Om torsdagskvällens inledande möten i Arvfurstens palats till större delen var mer övergripande, var fredagens diskussioner, som ägde rum i Nobelstaden, mer detaljerade och sakpolitiska, enligt DN:s källor. Mötena sker på engelska, men med hjälp av en tolk. Flera av nordkoreanerna talar dock god engelska, däribland Ri Yong-Ho.

Han träffade också på fredagen statsminister Stefan Löfven, mycket kort.

Margot Wallström gjorde efter ett framträdande i riksdagens EU-nämnd endast ett kort uttalande:

– Det är klart att hela världen följer situationen på den nordkoreanska halvön. (…) Vi är förstås glada över att vi kan ha det här mötet, men vi är inte naiva på något sätt och vill inte ge intryck av att vi kan lösa all världens problem, eller den här frågan över huvud taget, sa hon och fortsatte:

– Jag anser att det är upp till parterna att lösa hur den här processen ska gå vidare. Om vi kan använda vår roll och våra kontakter så kommer vi att göra det.

Läget är känsligt. Från svensk sida vill man tona ned förväntningarna, också när det gäller Sveriges roll inför ett möte mellan USA:s president Donald Trump och Nordkoreas Kim Jong-Un.

Det är dock sannolikt ingen slump att en av deltagarna i den nordkoreanska delegationen är Choe Kang-Il, vice chef för Nordamerikaenheten på Nordkoreas utrikesdepartement.

Delegationerna väntades diskutera konsulära fall, i första hand de tre tillfångatagna amerikaner som finns i Nordkorea, men också en fortsatt tidplan och vilken roll Stockholm kan tänkas få i kommande möten – där ett eventuellt toppmöte mellan USA:s president Trump och Nordkoreas ledare Kim Jong-Un getts störst uppmärksamhet.

I spekulationerna om var ett sådant möte skulle kunna äga rum har Sverige nämnts, men det har också exempelvis Schweiz, Kina och Ryssland – samt den demilitariserade zonen på den koreanska halvön. Kim Jong-Un har inte varit utomlands sedan han tillträdde 2011, och förmodas vara mycket noga med vart han reser.

Ett möte mellan Trump och Kim vore historiskt: En sittande president och en nordkoreansk ledare har aldrig tidigare träffats. Men innan ett sådant toppmöte kommer till stånd måste mycket hända.
Den mer intensiva diplomatin kring Nordkorea sker på flera plan samtidigt. Sydkoreas utrikesminister Kan Kyng-Wha har besökt Washington för samtal med den amerikanska sidan och i Seoul pågår planeringen av ett möte mellan president Moon Jae-in och Kim Jong-Un, som ska äga rum i slutet av april.

De frekventa kontakter som Sverige har varit inblandad i, med Nordkorea, Sydkorea och USA, kompletteras även med diplomati på EU-nivå.

Under de senaste tre åren har en grupp EU-parlamentariker, ledda av den brittiska Torypolitikern Nirj Deva, träffat högt uppsatta

nordkoreanska representanter 14 gånger, för att försöka att få Nordkorea att upphöra med sitt kärnvapenprogram.

Mötena i Bryssel har skett i hemlighet, och en ny träff är planerad inom en snar framtid.

– De har förstått våra intressen, vi har förstått deras. Vi har obevekligen försökt argumentera för villkorslösa förhandlingar, sa Nirj Deva vid en presskonferens i Strasbourg i onsdags, och tillade att budskapet till Nordkorea från EU-politikerna var mycket rakt: Om kärnvapenprogrammet inte upphör, är konsekvenserna otänkbara.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Säkerheten dominerade samtalen

Samtalen mellan Sverige och Nordkorea har fokuserat på säkerhetsläget på den koreanska halvön, skriver UD i ett uttalande på lördagseftermiddagen På måndag träffar Margot Wallström Sydkoreas utrikesminister Kang Kyung-Wha.

”Utrikesministrarna diskuterade möjligheter och utmaningar för fortsatta diplomatiska ansträngningar att nå en fredlig lösning på konflikten samt bilaterala relationer”, skriver UD.

”Sverige underströk behovet av att Nordkorea avskaffar sitt kärnvapen- och robotprogram i enlighet med flertalet säkerhetsrådsresolutioner. Därtill diskuterades det humanitära läget i Nordkorea, sanktioner samt regionala samarbets- och säkerhetsfrågor för bland annat Sydkorea, Japan, Ryssland, Kina och USA”, uppger UD.

Det framgår inte om det planerade toppmötet mellan USA och Nordkorea har diskuterats.

Det var i torsdags som Nordkoreas utrikesminister Ri Yong-Ho överraskande kom till Sverige med ytterligare fyra nordkoreanska diplomater för överläggningar med utrikesminister Margot Wallström (S). Ri Yong-Ho träffade också statsminister Stefan Löfven under besöket, som förlängdes med en dag och avslutades på lördagen.

Att den nordkoreanske utrikesministern valde just Stockholm har att göra med att Sverige är så kallad skyddsmakt i Nordkorea för USA och flera andra västländer. Sverige, som har en ambassad i Pyongyang, hanterar de andra ländernas ärenden i landet.

Förra året genomförde Nordkorea flera missiltester och kärnvapenprov, vilket ledde till skarp kritik från omvärlden. Retoriken trappades upp mellan Kim Jong-Un och USA:s Donald Trump.

I samband med OS i Sydkorea i februari inledde Nordkorea oväntat en charmoffensiv och höll flera möten med Sydkorea. Förra veckan blev det känt att diktatorn Kim Jong-Un är redo att träffa Trump i maj. Det har spekulerats om ett sådant möte skulle kunna hållas i Sverige.

I morgon, måndag, deltar Margot Wallström vid EU:s utrikesministermöte i Bryssel, där hon också träffar Sydkoreas utrikesminister Kang Kyung-Wha.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

Australien

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" 45-årig konflikt med Australien löst

Efter 45 år av gnabb och förhandlingar har Australien och Östtimor slutligen kommit överens om sin gränsdragning i havet. Avtalet undertecknades i FN:s högkvarter i New York i veckan och handlar om hur grannländerna ska dela på de enorma gas- och oljefyndigheterna i Timorsjön. Nyheten togs emot med glädje i Östtimors huvudstad Díli.

– Detta är en stor framgång för oss. Äntligen gav Australien efter och valde att följa internationella regler, säger Gualdino da Silva, chef för Östtimors oljemyndighet ANPM.

De senaste tolv åren har han deltagit i förhandlingarna som urartat vid flera tillfällen.

– För Australien handlar det enbart om inkomster. För oss är fyndigheterna något som vi kan bygga vår nation på, säger han till DN på sitt kontor i Díli.

Östtimor var tidigare ockuperat av Indonesien och blev först 2002 en egen nation. Två år senare använde sig den australienska underrättelsetjänsten ASIO av ett biståndsprojekt för att få tillgång till regeringens sammanträdesrum. Agenter placerade mikrofoner i väggarna och använde informationen för att vinna fördelar i gränsdispyten. Underrättelsetjänsten gjorde även inbrott på Östtimors advokats kontor i Australiens huvudstad Canberra och stal dokument.

Efter att spionskandalen avslöjades 2012 dömde den internationella domstolen i Haag Australien till att lämna tillbaka de stulna dokumenten och sluta spionera på sitt grannland.

– Det är skönt att vi nu kan lägga det bakom oss. Men det är klart. Vi

är inte längre naiva när det gäller Australien, säger Gualdino da Silva. Gränsavtalet innebär att Australien ger upp sitt tidigare krav på att gränsen ska dras där Australiens kontinentalsockel slutar. Det skulle i så fall ha betytt att Australien vann två tredjedelar av Timorsjön. Det nya avtalet innebär i stället att Östtimor får hälften av Timorsjön, och därmed de stora olje- och gasfyndigheterna inom sitt territorium. Mätningar uppskattar olje- och gasfältens värde till 438 miljarder kronor.

Det enda som länderna inte kom överens om är hur fördelningen av gasfältet The Greater Sunrise ska delas upp.

Östtimors regering vill att gasledningen ska dras till deras fastland, som ligger endast 180 kilometer från gasfältet, medan Australiens regering vill att gasledningen ska gå till Darwin som ligger 450 kilometer bort från gasfältet.

– Australien vill hela tiden skaffa sig fördelar, menar Gualdino da Silva.

I utkanten av Díli har landets före detta president och premiärminister José Ramos-Horta sitt hem. Han tilldelades Nobels fredspris 1996 för sina ansträngningar att få ett slut på Indonesiens ockupation av Östtimor och är en av landets mest inflytelserika politiker. Han har varit delaktig i förhandlingarna.
– Jag är nöjd att vi har kommit överens om gränsdragningen, men missnöjd med att vi inte fick ett avtal om gasfältet, säger han till DN. Han sitter bakom skrivbordet i hemmets uterum medan det tropiska regnet öser ned.

– Vi är en liten, ung nation som inte har några andra naturtillgångar. Om gasledningen dras till vår kust kan vi utveckla vårt land lättare, säger han.

Henrik Brandão Jönsson **brandao@brandao.se** "

DN TORSDAG 22 FEBRUARI 2018

"Så hindrar vår stenålderspsykologi kampen mot klimathotet

Den moderna människan lever kvar med en kortsiktig psykologi som är anpassad till stamtänkandet för 50 000 år sedan. Hoppet ligger i att vi kan utsträcka denna tribalism till att omfatta hela människosläktet, skriver psykologen Tor Wennerberg.

Kommer den mänskliga civilisationen att gå under, eller har vi inom oss förmågan att överskrida psykologiska begränsningar som utgör ett arv från vår evolutionära historia? Den frågan bildar den röda tråden i psykiatern Allen Frances bok ”Twilight of American sanity – A psychiatrist analyzes the age of Trump” (HarperCollins).

Boken är en radikal uppgörelse, inte med Donald Trump, utan med den politiska kultur som möjliggjorde för honom att erövra makten, skriven av en av de mest namnkunniga företrädarna för amerikansk psykiatri.

Författaren betraktar Trumps valseger som ett symtom på en allmänmänsklig brist på rationalitet och långsiktighet, ett uttryck för det Frances kallar *societal delusions*, samhälleliga vanföreställningar. Vi lever på ett sätt som inte är hållbart, och vi har stora svårigheter att ta in och förhålla oss rationellt till de akuta existentiella hot vi som art står inför – skenande koldioxidutsläpp och global uppvärmning, massförlust av biologisk mångfald, accelererande resursuttömning, fortsatt befolkningsökning, ökande risker för kärnvapenkrig, växande klyftor mellan skiktet av superrika och världens fattigaste. Våra

samhälleliga vanföreställningar handlar om att vi fortsätter leva som om dessa hot och faror inte krävde en omedelbar, radikal omställning.

Vi iscensätter nu, konstaterar Frances, *the tragedy of the commons*, allmänningens tragedi – men i global skala, och på sätt som hotar att göra slut på den mänskliga civilisationen. Allmänningens tragedi uppstår när långsiktigt samarbete är rationellt och den bästa lösningen för alla, men när var och en kortsiktigt kan gynna sina egna intressen genom att inte samarbeta. Det kortsiktiga överutnyttjandet av resurser som blir följden gör alla till förlorare på sikt, när systemet till slut kollapsar. Den globala uppvärmningen, och andra existentiella hot som resursuttömning och risken för kärnvapenkrig, gör att vi nu – för första gången i vår arts historia – ställs inför uppgiften att lösa allmänningens tragedi på global nivå. Vilka psykologiska förutsättningar har vi att göra det?

Frances utgår från psykologen Daniel Kahnemans kända distinktion mellan två former av mänskligt tänkande, ”System 1” och ”System 2”, en modern kognitionsvetenskaplig uppdatering av Sigmund Freuds mer spekulativa beskrivningar av medvetna och omedvetna aspekter av det mänskliga psyket. System 1, det som också kallas vårt snabba tänkande, bearbetar information och genererar handlingar intuitivt, automatiskt, och mestadels utom räckhåll för medvetandet. Denna äldre form av ”tänkande” (i betydelsen icke-medveten informationsbearbetning) hjälper oss att lösa de allra flesta vardagliga problem vi ställs inför på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det är detta evolutionärt uråldriga system som styr oss i det allra mesta vi gör. Men vi människor har också tillgång till ett kompletterande System 2, ett medvetet, långsamt tänkande, som utvecklades långt senare som en överlagring på det mer ursprungliga System 1.

Med vårt långsamma tänkande kan vi reflektera, på ett medvetet sätt, över olika handlingsalternativ, och vi kan välja det som vi bedömer blir bäst på längre sikt. Men det är som sagt System 1, den snabba känslomässiga informationsbearbetningen, som dominerar inom oss, eftersom det genom årmiljoner av evolution har haft en mer omedelbar koppling till vår överlevnad och fortplantning. System 2 reduceras ofta till rollen att i efterhand rationalisera de beslut som fattats, snabbt och intuitivt, av System 1.

Vårt grundläggande problem är att vårt snabba tänkande är anpassat för förhållanden som rådde för 50 000 år sedan. Livet präglades då av en daglig kamp för överlevnad, och det gällde att agera snabbt och kortsiktigt för att säkra sin egen och den egna gruppens överlevnad. Om resurser inte konsumerades direkt skulle de förspillas. Vår stenålderpsykologi (System 1) är inte uppdaterad på den moderna världens faror. Därför står vi nu, i inledningen av detta ödesdigra århundrade, inför överhängande kollektiva överlevnadshot (som vi själva skapat med vår teknologi) med en psykologi anpassad för en helt annan värld.

Vi har svårt att hantera långsiktiga hot, som vårt långsamma tänkande (System 2) inser fullt ut men som vårt intuitiva tänkande (System 1) inte på egen hand kan ta in och förhålla sig till. System 1 är ytterst väl anpassat för att reagera på omedelbara, kortsiktiga hot, som ett prasslande ljud i en närbelägen buske, som skulle kunna vara ett rovdjur berett till språng. När vår rädsla aktiveras (System 1) slås vårt förnuftiga tänkande (System 2) ut, och kroppens kamp- och flyktsystem tar över, redo att snabbt sätta oss i fysisk säkerhet.
Att rädsloreaktioner sätter det långsamma tänkandet ur spel var högst funktionellt för 50 000 år sedan, men passar betydligt sämre för den moderna världens långsamt verkande faror. Till det som System 1

instinktivt ryggar tillbaka för hör också tankar och känslor kopplade till vår insikt om att vi en dag ska dö (en insikt som uppstår i System 2). För att ta in mer långsiktiga hot mot vår gemensamma överlevnad måste vi därför övervinna System 1:s motvilja mot tankar på vår egen dödlighet, som väcks varje gång vi påminns om de hot vi nu gemensamt måste konfrontera.

Om vi vore utlämnade enbart till vårt långsamma tänkande, i tvekamp med evolutionärt uråldriga egoistiska impulser i System 1, vore vi utan tvekan chanslösa. Men den mänskliga naturen är mer sammansatt än så. Vi har alla inom oss, som psykologen Jonathan Haidt har konstaterat, en blandning av schimpansens själviskhet och biets osjälviska inriktning på gruppens bästa. System 1 är med andra ord inte enbart säte för de egennyttiga impulser och drivkrafter som ger upphov till allmänningens tragedi. I kontrast till Freuds pessimistiska syn på det omedvetna som en sjudande kittel av asociala drifter och impulser, som det bräckliga jaget måste kämpa för att undertrycka och sublimera i en civilisation vi alla vantrivs i, präglas människans snabba, intuitiva tänkande (System 1) – så som det beskrivs i den moderna kognitionspsykologin – också av osjälviska motiv.

Vi utrustades genom det naturliga urvalet med förmågan att empatiskt ta varandras perspektiv, och att känna skuld. Skuld är evolutionens sätt att göra oss ansvariga för varandras liv, och utgjorde en av de känslor och förmågor som katapulterade oss ut ur den mer egoistiska, machiavelliska sociala värld vi hade levt i innan våra förmödrar och förfäder övergick till ett jägar-samlar-levnadssätt. System 1, vårt gamla, intuitiva psyke, utvecklades så under många hundratusentals år till att också innefatta starka osjälviska, generösa och samarbetsinriktade impulser och drivkrafter.

Begränsningen i detta är att vår osjälviskhet och generositet tenderar att förbehållas vår egen grupp. Vårt dödligaste instinktiva bagage i System 1, konstaterar Frances, är vår tribalism, vår stampsykologiska lojalitet mot den egna gruppen på bekostnad av andra grupper. När vi människor känner oss hotade och utsatta tyr vi oss till vår egen grupp, och stärker vår sammanhållning genom att nedvärdera andra grupper.

Tidigare i vår evolutionära historia utgjorde tribalismen och grupptillhörigheten vårt främsta skydd mot livets faror, men i vår moderna värld har den blivit dödligt farlig i sig själv. Men den bär samtidigt på möjligheter. Det är tribalismen som bär upp vår enastående förmåga att samarbeta i stora grupper, och var gränsen går för vilka vi definierar som tillhörande vår egen grupp är inte något en gång för alla givet.

Människan är det kulturella, symbolskapande djuret, och våra grupper och grupptillhörigheter utgör mentala, sociala konstruktioner. De är inte oföränderliga storheter, huggna i sten. Det finns ingenting i princip som hindrar oss från att lära oss att betrakta hela mänskligheten som vår ”in-grupp”.

Utmaningen består därför, skulle man kunna sammanfatta Frances argument, i att överföra det slags samarbete och den solidaritet vi åstadkom i de jägar-samlar-grupper vi levde i under hundratusentals år av vår evolutionära historia till att omfatta hela mänskligheten. Vi är nu, som mänsklighet betraktad, lika djupt och ofrånkomligt ömsesidigt beroende av varandra som våra tidiga föregångare var av varandra i sina små nomadiserande grupper.
De existentiella hoten är globala och gemensamma för hela mänskligheten, och de enda möjliga lösningarna är också globala och gemensamma. Vi sjunker eller simmar tillsammans, i en klimatkrisande,

kärnvapenbeväpnad värld. Den ofrånkomliga slutsatsen är att vi befinner oss i en situation där vi måste använda vårt långsamma tänkande, System 2, för att stärka de osjälviska, samarbetsinriktade tendenserna i vår intuitiva stenålderspsykologi på bekostnad av de kortsiktigt själviska. I decennier har vi gjort tvärtom, och för varje dag som går överskrider vi på ett allt mer ödesdigert sätt de naturliga gränser som ekologin ställer upp för vår mänskliga civilisation.

Vad alltihop kokar ner till blir då denna grundläggande fråga för 2000-talet: kommer vi människor, i en värld som allt mer präglas av klimatförödelse, resursuttömning, massutdöende av arter, kärnvapenspridning och andra överlevnadshot, att vända oss mot varandra, i en nedåtgående spiral av destruktiv tribalism och ömsesidig avhumanisering som dömer oss alla till undergång? Eller kan vi tillsammans se bortom vår illusoriska, korta tidshorisont, inse vår fruktansvärda gemensamma belägenhet, och utsträcka vår grundläggande mänskliga moral (vår instinktiva omsorg om varandra) till att omfatta hela människosläktet?

Det nya i vår historiska situation är att detta inte längre är en fråga om abstrakta och högtflygande moraliska ideal, utan om en för mänskligheten gemensam, överlevnadsmässig nödvändighet.

Tor Wennerberg
Tor Wennerberg är psykolog. "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Fler kvinnor i jobb skulle lyfta världsekonomin

Fler kvinnor i arbete skulle innebära ett jättelikt lyft för världsekonomin. Men gapet mellan mäns och kvinnors sysselsättning minskar långsamt. Det finns flera hinder: exempelvis stigmat kring menstruation.

Än är det långt till en jämställd värld sett ur ett arbetsmarknadsperspektiv. Statistik över deltagande på arbetsmarknaden talar sitt tydliga språk: medan 76,1 procent av männen är sysselsatta eller söker jobb är siffran för kvinnor 49,4 procent.
Dessutom – när kvinnor jobbar är deras arbetsförhållanden och lön ofta sämre än mäns, konstaterar den internationella arbetsorganisationen ILO i en rapport.

Problemet är välkänt. 2014 utfäste ledarna för världens 20 största ekonomier, G20, att gapet mellan kvinnors och mäns deltagande på arbetsmarknaden ska ha minskat med 25 procent år 2025. Det finns många skäl till att rätta till balansen. När potentialen hos hälften av befolkningen inte används fullt ut gör det också att ekonomin inte kan växa så som den annars skulle göra. Dessutom handlar det om att kvinnor ska få samma rättigheter som män.

– Det är en orättvis och oekonomisk lösning att så många färre kvinnor än män arbetar, säger Kristina Henschen, chef för Union to union, en organisation där LO, TCO och Saco tillsammans jobbar fackligt globalt.

Könsgapet på arbetsmarknaden

Fler män än kvinnor arbetar eller söker jobb. Siffrorna anger skillnaderna i procentenheter mellan kvinnor och män i ett antal länder. Länderna i Mellanöstern och norra Afrika hör till dem där gapet är störst.

Källa: International Labour Organization, The World Bank
Grafik: DN
Foto: IBL

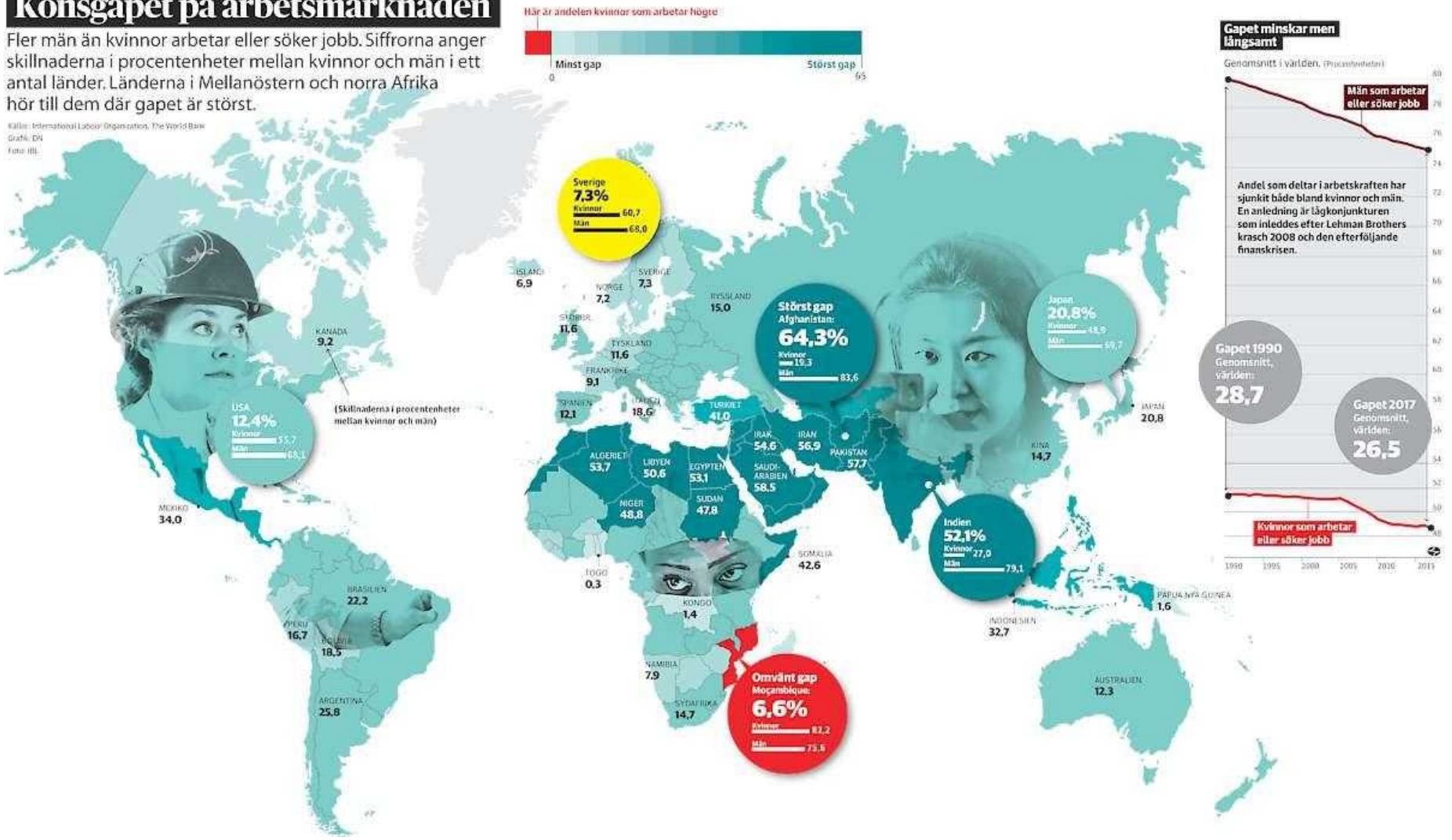

ILO beräknar att om G20-ländernas mål nås skulle världsekonomin växa med 5,8 biljoner dollar (48 biljoner kronor). Dessutom skulle skatteintäkterna öka med 1,5 biljoner dollar (12,4 biljoner kronor). Men utvecklingen går långsamt. Som grafiken här ovan visar minskade gapet mellan könen på arbetsmarknaden med endast drygt 3 procentenheter mellan 1990 och 2017.

Sharan Burrow, generalsekreterare för den internationella fackföreningsorganisationen Ituc, ser med oro på läget.

– Skillnaderna betyder förlorad tillväxt och produktivitet, vilket visar sig i både ökad arbetslöshet och ojämlikhet. För kvinnor är lönegapet till män fortfarande 23 procent, det är en förbättring på mindre än 3 procentenheter de senaste 20 åren. Dessutom ser vi en ökad kvinnofientlighet utövad av auktoritära ledare. Det förstärker en kultur med trakasserier som inte kan tolereras, säger Sharan Burrow.

Hon anser att ökade satsningar på barn- och äldreomsorg är vägen mot ett rättvisare samhälle.

– Det skulle göra det möjligt för kvinnor som ofta ensamma har ansvaret för barn och äldre att delta på arbetsmarknaden.

Investeringar i omsorg skulle enligt henne ge en trippeleffekt vad gäller jobb. Fler jobb skulle skapas, kvinnor skulle befrias från bördan att ta hand om andra och få möjlighet att delta i den bredare ekonomin. Mest att vinna på en bättre könsbalans har länder i Nordafrika, Arabvärlden och södra Asien. I dessa delar av världen är gapet mellan andelen kvinnor och män i arbetskraften ofta över 50 procentenheter. I ett land som Saudiarabien är exempelvis 78,5 procent av männen ute på arbetsmarknaden, men bara 20 procent av kvinnorna.

Nu är det inte så att de kvinnor som inte registreras i arbetskraftsstatistiken är overksamma. Många jobbar, men i den informella sektorn utan vare sig något kontrakt eller några rättigheter. Dessutom är det i de flesta delar av världen kvinnor som utför den största delen av det oavlönade arbetet.

Att förvandla informella jobb till riktiga arbeten är helt avgörande, menar Kristina Henschen.

– Att kvinnor får formella arbeten är enormt viktigt om vi ska skapa anständiga arbetsvillkor. Dessutom är det en nyckel till att utrota fattigdomen. Det är ofta kvinnor som har huvudansvaret för barnens utbildning och hälsan i familjen. Den hävstångseffekt man får genom att satsa på kvinnor är enorm.

Att formalisera deras arbeten är dessutom viktigt för välfärdsstaten. Fler i riktiga arbeten betyder större skatteintäkter.

På flera håll världen är kulturella faktorer stoppklossar för att få in kvinnor på arbetsmarknaden. En sådan sak som mens och brist på mensskydd är en faktor som reser hinder.

– Man tappar många flickor redan på utbildningsstadiet bara för att de inte kan gå till skolan när de har mens. Likaså är det svårt att sitta och arbeta i en fabrik utan mensskydd.

Kristina Henschen konstaterar att mens är oerhört stigmatiserat i vissa kulturer. I Indien får inte en kvinna finnas i köket eller vara en del av familjen när hon har mens. Union to union jobbar hårt för att ändra den inställningen.

– Det blir en facklig fråga och den slår tillbaka på kvinnors rätt att yrkesarbeta.

Störst arbetskraftsdeltagande har kvinnor i världens fattigaste och rikaste länder.

I fattiga länder är kvinnor tvingade att arbeta, ofta handlar det om jordbruk eller arbete i hemmet. I exempelvis Moçambique arbetar fler kvinnor än män. När landet utvecklas och utbildningsnivån höjs är det ofta män som får de nya jobben och högre löner. Då vänder trenden. I mer utvecklade länder är kvinnors deltagande på arbetsmarknaden sedan länge mer accepterat, även om det är lägre än männens. Bättre utbyggd barnomsorg och färre kulturella hinder bidrar till att fler kvinnor arbetar.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

"Så jobbar kvinnor i andra länder.

Deltid – för barnens skull
Frankrike. Andelen kvinnor som arbetar ökar stadigt, men arbetsmarknaden är fortfarande inte jämställd. Kvinnor utgör i dag 47 procent av den totala arbetskraften, enligt Världsbanken, att jämföra med 43 procent år 1990. Men kvinnor har också 81 procent av alla deltidsanställningar i Frankrike, enligt en utredning från 2016. Många av dessa deltidsanställningar finns i lågbetalda serviceyrken, och minst en tredjedel av de kvinnor som arbetar deltid vill egentligen ha en heltidsanställning.

De kvinnor som medvetet väljer att arbeta deltid motiverar det ofta med att de gör det för att kunna vara mer med sina barn eller ge vård till en familjemedlem i hemmet. Män anger i stället ofta karriärmässiga skäl eller hälsoskäl när de väljer att arbeta deltid. Erik de la Reguera

I öst arbetas fler timmar
Tyskland/Österrike. Efter Sverige har Tyskland den högsta sysselsättningsgraden bland kvinnor i EU, 75 procent i åldern 20 till 64 år. Kvinnor arbetar dock i mycket högre utsträckning än män deltid. Det faktum att många grundskolor stänger redan vid lunchtid och att det ofta är svårt att få plats på en förskola gör att många kvinnor stannar hemma när barnen är små. Även det tyska skattesystemet bidrar till att många kvinnor väljer att inte arbeta. Snart 30 år efter Berlinmurens fall syns fortfarande en skillnad mellan sysselsättningsgrad bland kvinnor i forna Västtyskland och Östtyskland. Kvinnor i öst arbetar i regel fler timmar än kvinnor i väst. I Österrike arbetar närmare hälften av alla kvinnor som har en sysselsättning deltid, medan bara var tionde man arbetar deltid. Lina Lund

Stort ansvar men lite makt
Afrika. De afrikanska ekonomierna vilar på kvinnors axlar. I Afrika finns de fem länder i världen som har det högsta deltagandet av kvinnor i arbetslivet. I Zimbabwe utgörs 52,8 procent av arbetskraften av kvinnor, följt av Malawi, Gambia, Liberia och Tanzania. Dilemmat för kvinnor är att de ofta stängs ute från maktens korridorer och hänvisas till enklare men tyngre jobb i jordbruket och i den informella tjänstesektorn. Av alla kvinnor som arbetar utanför jordbruket i regionen är 74 procent sysselsatta i den informella sektorn, medan motsvarande siffra för männen är 61 procent, enligt siffror från ILO.

Ojämlikheten på arbetsmarknaden börjar i unga år när flickor i långt större utsträckning tvingas hjälpa till hemma. Erik Esbjörnsson

Ofta ensam försörjare
Brasilien. Antalet kvinnor som deltar i arbetslivet ökar och 44 procent av arbetskraften utgörs av kvinnor i dag. Löneutvecklingen har däremot inte följt efter. Kvinnor tjänar i genomsnitt endast 70 procent av den lön som en man får som utför samma arbete och har samma utbildning.

Vad som gör det extra svårt är att i mer än en tredjedel av de brasilianska hushållen är det en kvinna som är ekonomisk huvudansvarig. Antingen har kvinnorna blivit lämnade av sina män, separerat eller så har männen dött i förtid. Det gör att många kvinnor måste arbeta extra för att kunna försörja familjen. Den enda fördelen är att kvinnor kan pensionera sig fem år innan mannen. Henrik Brandão Jönsson

Bidrag gynnar hemmafruar
Polen. Landet var tidigt ute med kvinnlig rösträtt – redan vid självständigheten 1918, ett år innan Sverige genomförde motsvarande reform. I dag lönearbetar 59 procent av de polska kvinnorna, vilket är en andel motsvarande snittet i OECD. Samtidigt hör Polen till de EU-länder där jämställdheten backar något, enligt en rapport från 2017. Framför allt handlar det om balansen mellan obetalt hemarbete och fritid, där utvecklingen går bakåt i Polen. I ett sammanvägt index över kvinnors status hamnar landet på plats 18 av EU:s 28 medlemsländer. Polens nationalistiska regering har infört ett nytt, populärt barnbidrag med uttalat syfte att gynna familjer där kvinnan är hemmafru. Ingvar Nevéus

Mödrar ofta hemma länge
Ryssland. År 2015 förvärvsarbetade 60,1 procent av den kvinnliga arbetsföra befolkningen i Ryssland. Samtidigt är ryska kvinnors inkomster 72 procent av männens.

Den officiella arbetslösheten bland kvinnor är 5,3 procent, vilket är lägre än männens. Det beror till stor del på att många ryska kvinnor som är hemmafruar inte registrerar sig som arbetslösa. Det är fortfarande vanligt i Ryssland att kvinnor som får barn stannar hemma, antingen resten av livet eller i långa perioder.

Anna-Lena Laurén "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"På Twitter varar falska nyheter längst

Falska nyheter sprids fortare, längre och till fler människor än sanna, visar den första stora genomgången av 126 000 historier som delats på Twitter mellan 2006 och 2017. Och det är människor, inte automatiserade robotar, som är problemet.

En lögn kan färdas halvvägs runt jorden innan sanningen fått på sig skorna, är ett citat som har tillskrivits både Jonathan Swift, Mark Twain och Winston Churchill.

Oavsett vem som sa det först är det en träffande beskrivning av Twitter.

– Falska nyheter sprids längre, snabbare, djupare och bredare än sanningen, i alla kategorier. Det går många gånger snabbare och når många gånger fler. Det är ett viktigt och mycket oroande resultat som vi måste ta på allvar, säger Sinan Aral, professor i informationsteknologi och marknadsföring vid Massachusetts Institute of Technology, MIT, i Boston.

Hans forskargrupp har gjort den första stora genomgången av hur sanna och falska nyheter har spritts på Twitter ända sedan tjänsten lanserades 2006. Resultatet, som publicerades i tidskriften Science på torsdagen, är nedslående. En sann nyhet nådde mycket sällan fler än 1 000 Twitter-användare, medan falska nyheter levde längre och kunde delas av bortåt 100 000 personer. Dessutom spreds de mycket snabbare. Det gäller i synnerhet för falska politiska nyheter.

– Falska politiska nyheter färdas längre, snabbare, djupare och till fler användare än några andra nyheter, säger Sinan Aral.

Tidigare har forskare framför allt undersökt hur enskilda rykten sprids, eller vad som delas i samband med en viss händelse, som bombdådet vid Boston maraton 2013. Tack vare goda relationer med Twitter fick Sinan Aral och hans medarbetare tillgång till företagets arkiv, och kunde analysera runt 126 000 nyheter som delats av 3 miljoner användare fler än 4,5 miljoner gånger. Med hjälp av sex olika oberoende organisationer för faktagranskning (se faktaruta) kunde de klassificera historierna som sanna, falska eller delvis falska.

Spridning av falska och fejkade nyheter skylls ofta på så kallade Twitter-botar, automatiserade datorprogram som ser ut att vara vanliga användare. Men att utesluta botarna ändrade inte resultatet.
– Botarna ökar spridningen av falska nyheter. Men de ökar spridningen av sanna och falska nyheter lika mycket. Så botar kan inte förklara den stora skillnaden i spridningen av falsk och sann information.

Slutsatsen är att det är människor som gör att falska nyheter sprids så snabbt och långt, inte automatiserade robotar, säger Sinan Aral.

Forskarna gissade först att de falska nyheterna främst sprids av mycket aktiva användare som varit på Twitter länge och har många följare och så kallade verifierade konton, alltså konton som Twitter har granskat och bekräftat att de verkligen hör till rätt person.

– Men det stämde inte. Personerna som spred de falska nyheterna hade färre följare, var mindre aktiva, hade ofta varit kort tid på Twitter och hade sällan verifierade konton.

I stället verkar det vara egenskaperna hos själva nyheten som gör att den får stor spridning. De falska nyheterna innehöll mer ny och oväntad information än de sanna.

– Sådana nyheter blir vi överraskade av, och de pockar på vår uppmärksamhet. Människor som delar sådana historier får högre social status, eftersom det verkar som att de hänger med och har tillgång till unik insidesinformation, säger Sinan Aral.

För att mäta hur ny och oväntad en historia var jämförde forskarna innehållet med andra nyheter som Twitter-användarna hade tagit del av de föregående 60 dagarna.

– Vi kunde göra en modell av hur nyheter delas och retweetas, och såg att en falsk nyhet i snitt har 70 procents större sannolikhet att spridas än en sann.

Sinan Aral och hans medarbetare undersökte också vilka känsloord som Twitteranvändarna använde när de delade de olika historierna.

– När de delade falska nyheter uttryckte de främst förvåning och avsky. Det stämmer med vår hypotes om att falska nyheter oftare är nya och oväntade, säger han.

Falska nyheter är inte bara ett irriterande inslag på sociala medier utan ett allvarligt samhällsproblem.

– Under en terroristattack eller en naturkatastrof kan polis och räddningspersonal få felaktiga uppgifter om var terroristerna finns eller om var människor är instängda.

De ekonomiska konsekvenserna kan också bli stora.

– En felaktig tweet om att president Barack Obama skadats vid ett sprängdåd 2013 utplånade aktievärden på 130 miljarder dollar på en dag. Felaktiga nyheter får dessutom enorma politiska konsekvenser när de påverkar opinioner och hur människor röstar, säger Sinan Aral.
Eftersom det är människor som sprider de flaska nyheterna tror Sinan Aral att vi framför allt behöver förändra beteenden.

– När vi handlar mat får vi detaljerad information om vad maten innehåller, hur den producerades och om det fanns nötter i fabriken där den förpackades. Vi får ingen sån information om nyheterna vi konsumerar.
Vi behöver också komma åt de ekonomiska motiven bakom falska och fejkade nyheter.

– Vi vet att trollfabrikerna i Makedonien skapar falska nyheter för att få reklamintäkter. Får du många att läsa så tjänar du mycket pengar. Om vi kan få internetplattformarna att minska spridningen av falsk information så kommer fabrikerna att tjäna mindre. Då kan incitamentet att skapa nyheterna försvinna, säger Sinan Aral.

Sinan Aral och hans medarbetare använder avsiktligt termen falska nyheter istället för fejkade, av flera anledningar. Dels har fejkade nyheter blivit ett politiskt laddat begrepp, som också används om sann information som sprids för att smutskasta en viss person eller ett politiskt parti. Dels säger studien ingenting om huruvida de falska nyheterna har tagits fram avsiktligt eller om det till exempel rör sig om missförstånd eller om åsikter som presenteras som fakta.

Men termen fejkade nyheter är nödvändig för att förstå fenomenet. Det skriver David Lazer, professor i statsvetenskap och data- och

informationsvetenskap vid Northeastern University i Boston, och hans kollegor i en artikel i samma nummer av Science.

– Speciellt på senare år har termen fejkade nyheter ofta använts som ett vapen för att skapa misstro. Men semantiskt och vetenskapligt är det ett viktigt begrepp. En fejkad nyhet är inte bara falsk. Det är en nyhet som har skapats i avsikt att vilseleda, säger han.
Varken begreppet eller företeelsen är något nytt.

– Jag har en artikel från 1925 från tidskriften Harper's Magazine som handlar om hur ny teknik hjälper till att sprida fejkade nyheter, säger David Lazer.

Den moderna journalistikens ideal om att vara objektiv och balanserad var framför allt i USA en motreaktion mot hur propaganda användes under första världskriget, menar David Lazer.
– En företagsmodell växte fram för media med professionella ideal. Det fungerade riktigt bra. Men nu har det havererat. Tidningar går i konkurs, och antalet anställda har minskat med 40 procent eller mer. Det är en hotad sektor. Frågan är hur vi ska skapa en ny modell för att sprida sanna nyheter, som fungerar lika bra som det gjorde på 1900-talet.

David Lazer efterlyser mer forskning.
– Vi måste förstå vad som händer på de här stora och mäktiga plattformarna Facebook, Twitter och Google, och det måste gå att ställa dem till svars. För 20 år sedan existerade de inte, och nu hanterar vi dem många gånger om dagen. De har helt och hållet förändrat vårt samhälle och våra relationer till andra människor.

Kanske är det en miljörörelse för nätet som kan rädda oss. David Lazer jämför med när människor fick upp ögonen för miljöförstörelsen i de stora sjöarna i nordöstra USA i slutet av 1960-talet.
– Eiresjön började bokstavligt talat att brinna. Då insåg folk att vi kanske borde göra något åt utsläppen. Nu är det delar av internet som brinner. Som samhälle måste vi sätta in resurser för att förstå orsakerna, och hur vi ska kunna släcka elden.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

"Fakta. Sanna eller falska nyheter
Nyheterna som delades på Twitter betecknades som sanna, falska eller delvis falska utifrån hur de klassificerats av sex oberoende organisationer för faktagranskning: Snopes, Politifact, Factcheck.org, Truthorfiction.com, Hoax-slayer och Urban Legends.

Källa: Science "

DN TISDAG 13 MARS 2018

"EU tar fram handlingsplan mot ”fake news”

EU-medborgare ska få lära sig hur man läser nyheter på nätet, enligt en oberoende expertgrupp som sammanställt en rapport om falska nyheter, eller ”online-desinformation” som de enats om att kalla det. Verktyg mot de demokratistörande krafterna och garantier för etablerade medier finns också bland de konkreta förslagen.

– Hur ska vi kunna upplysa medborgare om vilka nyheter på nätet som är falska, missvisande eller felaktiga? Det har varit en balansakt att svara på den frågan utan att begränsa de unionens grundläggande fri- och rättigheter, men jag tycker att vi har lyckats, säger expertgruppens ordförande Madeleine de Cock Buning, nederländsk medieprofessor.

Expertgruppen har arbetat på EU-kommissionens uppdrag med utgångspunkt från att deras arbete ska vara ett fullständigt stöd till yttrandefriheten liksom rätten till informationstillgång. EU-medborgare ska inte tvingas till att tro eller misstro något, påpekade man, men tillade att om EU inte vidtar några åtgärder mot ”fake news” – falska nyheter – finns det risk att det redan stora problemet växer.
de Cock Buning betonar att ”online-desinformation” är ett begrepp att föredra framför ”fake news” eftersom det är bredare och mer rättvisande för vad man vill komma åt. I definitionen påpekar hon att parodi, satir och liknande inte berörs.

Bland förslagen finns EU-satsningar på medial ”läskunnighet”, på verktyg för konsumenter och journalister, på garantier för medial mångfald och hållbarhet samt på fortsatta studier inom området online desinformation. Därtill föreslås framtagandet av en principiell uppförandekod som alla mediala plattformar och nätverk ska förbinda sig till, men allt handlar om självreglering, det vill säga att ingen ny lagstiftning är aktuell.

Under arbetets gång har man samlat 3 000 EU-medborgares inställning till nyheter, såväl traditionella som andra. Man har också lutat sig mot uppgifter från de 26 000 personerna i den senaste Eurobarometern och dragit slutsatser som att 83 procent tycker att online-desinformation är en fara för demokratin, att medborgare har ett markant mycket lägre förtroende för nätnyheter samt att en överväldigande majoritet tror att så kallad ”fake news” i första hand är till för att vädja till målgruppens känslor, desorientera den allmänna debatten eller tjäna pengar.

Expertgruppen består av 40 personer från olika delar av mediesamhället, i en vid bemärkelse, och dess ordförande är nederländska professorn Madeleine de Cock Buning som ägnat 25 år åt det juridiska området kring medier och kommunikation.

Uppdraget presenterades den 15 januari och arbetet ska utvärderas i november.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

DN TISDAG 13 MARS 2018

”Jag är den förste att medge att vi misslyckades i Syrien”

Konflikterna i Mellanöstern kan aldrig lösas av FN, menar Robert Malley, ny chef för International Crisis Group. Han ser hur det minskade intresset för diplomati ökar risknivån för flera av världens kriser, men varnar trots de många konflikterna för nostalgi.

I den geografiska båge som spänner från Jemen över Saudiarabien till Syrien, Irak och Iran, och med Israel i mitten, finns ett överskott av spänningar och ett underskott av diplomati.

– Vid en konflikt mellan Saudi-arabien och Iran, med USA indraget, kan hela området fatta eld, säger Robert Malley.

Länderna i Mellanöstern tar upp fyra av platserna på organisationens årliga tio-i-topp-lista över internationella kriser. Rankningen toppas av Nordkorea, med relationerna mellan Iran, Saudiarabien och USA som nummer två. Också Syrien, Jemen och Afghanistan finns på listan.

Amerikanen Robert Malley var tidigare rådgivare åt den förre presidenten Barack Obama i Mellan-österfrågor. Under ett besök i Stockholm avverkar han möten på Utrikesdepartementet (UD) och deltar i en paneldiskussion.

– Folk frågar varför det alltid är så stökigt i Mellanöstern. Jag svarar att det har varit så i generationer, och sedan det ottomanska rikets fall har det bråkats om gränser mellan nationalstater och om andra konstgjorda gränser. Och aldrig har en konflikt blivit löst förrän en ny har lagts ovanpå.

Han talar om Syrien, som han under Obama ägnade två år åt att förhandla med Ryssland om.

– Jag är den förste att medge att vår administration misslyckades. I dag har kriget gått in i en annan fas och är allt mindre grad ett krig mot IS. Vad som nu sker är att den syriska regimen försöker återta kontroll över så stora områden den kan. På samma gång tar andra, regionala konflikter som berör Syrien större plats.

Dit räknar Robert Malley spänningarna mellan Israel, Iran och Hizbollah; den mellan Turkiet och kurderna, och mellan USA, Ryssland och Iran.

– Ryssland är i dag det enda land som har kontakter med alla parter. Man måste försöka få Ryssland att se fördelar med att trappa ned spänningarna i Syrien. Vad det skulle vara? Jag vill inte låta naiv, men möjligen kan Putin bry sig om sitt rykte, och han vill upprätthålla relationerna med andra länder.

Han tillägger att de policyförslag som ICG tar fram inte är idealistiska utan försöker vara realistiska.

– Vi pratar med alla inblandade, också de grupper vi inte håller med, om det är jihadister, rebeller, regeringsföreträdare eller icke–statliga organisationer. Vi försöker se med deras ögon.

Robert Malley ser inte att FN längre alls är förmöget att hantera konflikter där de permanenta medlemmarna har intressen – som Syrien, som Burma.

– Sverige har som icke-permanent medlem varit mer aktivt i säkerhetsrådet än något land jag kan minnas. Den resolution om vapenvila som togs fram av Sverige och Kuwait i februari visade var FN stod – och det är viktigt, oavsett det att resolutionen omedelbart kränktes.

För ICG:s räkning reser Robert Malley runt till europeiska länder för att argumentera för kärnenergiavtalet med Iran, en annan avgörande faktor i den geografiska bågen.

– Det är uppenbart att avtalet fungerar, men hur det lever vidare beror på vad USA väljer att göra. Vi vill övertala andra länder som har del i avtalet, främst i Europa, att inte ge vika för press från USA att göra små avsteg från avtalet, något vi ser tydliga tecken på. Även om de stegen kan tyckas obetydliga ger de Iran en ursäkt att göra samma sak, och kanske återuppta kärnenergiutvecklingen. Vi ser hellre Iran och Europa på ena sidan, USA på den andra, än USA och Europa på den enda sidan, Iran på den andra.

De strömningar som är synliga inom världspolitiken, som ett intresse hos många länder av att vända sig inåt på bekostnad av det multilaterala, har märkts under en betydligt längre tid än Donald Trumps karriär som politiker.

– Det är fel att påstå att USA under honom har dragit sig undan omvärlden. USA minskar sin diplomati, men lägger desto större vikt vid det militära, säger Robert Malley, som samtidigt varnar för att bli nostalgisk.

– Det pratas om slutet för en ”internationell, liberal världsordning”, men glöm inte att den aldrig var särskilt internationell, inte vidare liberal och inte ens välordnad. Den var ofta ett västerländskt försök att dominera, och alla sörjer inte att den är på nedåtgång.
Men om Trump är en konsekvens, är han också en aktör och en nyckelspelare.

– För första gången i ICG:s historia har vi nu ett särskilt USA-program. Det skapades som en direkt följd av valet och ska analysera hur beslut fattas inom amerikansk utrikespolitik, precis som vi har program för till exempel rysk utrikespolitik. Tidigare tog vi väl Amerika för givet. Det var nog ett misstag.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"Tio kriser i världen
International Crisis Group är en oberoende, internationell organisation med huvudkontor i Bryssel. Varje år görs en tio-i-topp-lista över kriser att hålla ögonen på.

Här är årets lista:
1. Nordkorea.
2. Rivaliteten mellan Saudiarabien, Iran och USA.
3. Krisen för Rohingyas i Burma och Bangladesh.
4. Jemen.
5. Afghanistan.
6. Syrien.
7. Sahel, länderna mellan Atlanten i väster och Sudan i öster, söder om Sahara.
8. Kongo.
9. Ukraina.
10. Venezuela.

Källa: crisisgroup.org "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Tre önationer på svarta listan

EU:s finansministrar ska i dag, tisdag, sätta upp tre karibiska önationer på EU:s svarta lista över skatteparadis – Bahamas, Saint Kitts och Nevis, samt Amerikanska Jungfruöarna.

Fyra karibiska önationer hamnar på EU:s grå lista – Anguilla, Antigua och Barbuda, Brittiska Jungfruöarna samt Dominica har lovat ändra sina skattelagstiftningar.

Direkt "

Kapitel 8: Sveriges Riksdag

Från www.riksdagen.se 19 januari 2018

- Lyssna
- Lättläst
- Teckenspråk
- In English
- Other languages

Sök på riksdagen.se
Meny

- Start
- Ledamöter & partier
- Utskotten & EU-nämnden
- Debatter & beslut
- Dokument & lagar
- Så funkar riksdagen
- Webb-tv

FÖRSLAG

Hitta proposition Förslag från regeringen
Hitta motion Förslag från ledamöter
Förslag - så funkar det Olika typer av förslag till riksdagen

BESLUT

Beslut på gång Planerade ärenden
Hitta beslut Riksdagens beslut i olika frågor
Beslut i riksdagen - så funkar det Riksdagen fattar tusentals beslut som rör vår vardag

LAGAR

Lagar Gällande lagar och förordningar
Sveriges grundlagar Det finns fyra grundlagar och riksdagsordningen
Lagar - så funkar det Så går det till när förslag blir till lag.

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzzp.pdf
Från www.riksdagen.se 24 september 2017

Riksdagens historia

Hur länge har det funnits en riksdag i Sverige? Svaret är inte helt enkelt. Det beror på vad man räknar som en riksdag. Först efter valet 1921 blev riksdagen fullt ut en demokratisk representation för hela folket.

Redan år 1435 kallade man till ett möte i Arboga för att diskutera och besluta om viktiga frågor för landet. Arboga möte har därför ibland kallats Sveriges första riksdag.

Men först vid Gustav Vasas två riksmöten i Västerås 1527 och 1544 kan man tala om en riksdag som representerade de fyra ståndena – adel, präster, borgare och bönder. Själva termen riksdag började användas under 1540-talet

Här kan du läsa mer om några viktiga punkter i riksdagens historia.

Utskotten tar form
På 1600-talet skapades tydligare regler för riksdagen. Systemet med utskott växte fram.

Regler togs fram om vilka som skulle kallas till riksdagen och vid vilka tillfällen som riksdagen skulle kallas in.

Under det karolinska enväldet i slutet på 1600-talet fick kung Karl XI alltmer makt. Riksdagens ställning försvagades, och riksdagen blev i praktiken ett lydigt redskap i kungens händer.

Hattar och mössor

Riksdagen fick en större dominans under frihetstiden på 1700-talet. Då koncentrerades i stort sett all makt till de fyra ständen.

Ett partisystem började växa fram. Två partier, hattar och mössor, dök upp på den politiska arenan. Dessutom utvecklades en form av parlamentarism som hade likheter med den parlamentarism vi har i dag. Många traditioner i dagens riksdagsarbete har rötter i den här tiden och då särskilt inom utskotten.

Riksdagens ställning kom att försvagas genom ekonomiska kriser, motsättningar mellan ständerna och korruption. När Gustav III genomförde sin oblodiga statskupp 1772 gled undan för undan mer makt över i kungens händer. Riksdagen förlorade makt och inflytande.

Ny grundlag reglerade makten

År 1809 fick Sverige en ny grundlag. Den reglerade hur makten skulle delas mellan riksdagen och kungen.

I den nya grundlagen fick domstolarna och myndigheterna en självständig ställning. Dessutom inrättade Sverige som första land i världen 1809 en Justiteombudsman, JO. Till JO kunde medborgarna vända sig med klagomål på myndigheterna.

En av de nya grundlagarna 1809 var regeringsformen. Principen om maktdelning fick stort inflytande på regeringsformen. Det innebar att man alltmer skilde mellan den lagstiftande, dömande och verkställande makten i samhället.

1809 års regeringsform, låt vara med stora förändringar, kom att gälla till och med 1974. Den lag som reglerar riksdagsarbetet, riksdagsordningen, kom till 1810.

Tvåkammarsystemet

År 1865 avskaffades ståndsriksdagen och ersattes med ett tvåkammarsystem. Första kammaren valdes indirekt genom landstingen och de största städernas kommunala församlingar. Den ansågs representera "bildningen och förmögenheten". Endast män var valbara och det fanns ålders-, inkomst- och förmögenhetsvillkor. Vid val till andra kammaren var rösträtten begränsad till män och för att få rösta krävdes att man hade en fast egendom eller betalade skatt på en årlig beskattningsbar inkomst.

Under åren 1809–1974 gjordes viktiga förändringar i författningen för att även de framväxande nya samhällsklasserna skulle bli representerade.

Vid kommunala val hade en del kvinnor rösträtt enligt 1862 års kommunallagar: de som var myndiga, ogifta och hade en egen inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor. Genom en rösträttsreform 1907–1909 kunde kvinnor med rösträtt också bli invalda i kommunala församlingar. År 1918 infördes allmän och lika rösträtt i kommunala val.

Rösträtt till alla

Varför hade inte alla människor i Sverige rösträtt? Den frågan debatterades livligt från 1860-talet, och kraven på en allmän rösträtt blev alltmer högljudda. Den första motionen från en ledamot om lika politiska rättigheter för kvinnor och män lämnades in i riksdagen 1884, men motionen avslogs. Frågan återkom gång på gång men utan resultat.

Allmän rösträtt för män vid val till andra kammaren genomfördes 1909. Den första propositionen om rösträtt och valbarhet för kvinnor i riksdagsval lades fram av regeringen Staaff 1912. Propositionen röstades dock ned i den konservativt dominerade första kammaren. Utanför riksdagen pågick en stark opinionsbildning för den kvinnliga

rösträtten, bland annat genom särskilda föreningar. Rösträtten är historiskt sett en av kvinnorörelsens stora frågor.

Valet 1921
Under trycket av den våg av revolutioner som skakade Europa vid slutet av första världskriget beslutade riksdagen om allmän och lika rösträtt för kvinnor och män den 24 maj 1919. Reformen genomfördes efter förslag från en koalitionsregering bestående av liberaler och socialdemokrater. Efter valet 1921 tog fem kvinnor plats i riksdagen, och inte förrän efter detta val blev riksdagen fullt ut en demokratisk representation för hela folket.

Även efter 1921 var det möjligt att utesluta vissa grupper från rösträtt. Ett krav som fortsatte att gälla för män var att de skulle ha fullgjort värnplikten. Detta krav avskaffades 1922 genom ett riksdagsbeslut. Intagna på häkten och anstalter fick inte rösträtt förrän 1937. De som gjort personlig konkurs eller var anvisade till ekonomiskt stöd i form av fattighjälp fick rösträtt först 1945. Den sista inskränkningen av rösträtten försvann 1989 när riksdagen avskaffade omyndigförklaring. Jämsides med den allmänna rösträtten utvecklades och accepterades allmänt det parlamentariska styrelseskicket, som innebär att regeringen är beroende av riksdagens stöd för att kunna styra landet.

Enkammarsystemet
År 1971 övergavs tvåkammarsystemet och en kammare med 350 ledamöter infördes.

Samtidigt gjordes utskottsorganisationen om. Systemet med olika utskott för lagfrågor respektive budgetfrågor övergavs och 16 utskott för olika ämnesområden, fackutskott, inrättades.

Tre år senare, 1974, fick Sverige en ny författning. Parlamentarismens principer skrevs in i författningen och talmannen fick en central roll när en ny regering ska bildas.

Lotteririksdagen
Systemet med 350 ledamöter i kammaren, som infördes 1971, hade brister. Besvären med ett jämnt antal ledamöter visade sig ganska snart.

Vid riksdagsvalet 1973 fick de socialistiska och borgerliga blocken 175 riksdagsplatser var. Detta resulterade i att flera beslut i riksdagen kom till med lottens hjälp.

Den 10 januari 1975 hölls riksdagens högtidliga öppnande, som från och med detta år kallades riksmötets öppnande, i ett provisoriskt riksdagshus vid Sergels torg. 1975 års riksmöte varade endast under vårsessionen eftersom riksdagens arbetsår ändrades från att tidigare ha omfattat en vår- och en höstsession till att omfatta en höst- och en vårsession.

Den 15 oktober 1975 öppnades således 1975/76 års riksmöte och från och med 1976/77 års riksmöte har kammaren 349 ledamöter.

Fyraårig valperiod
1994 fattade riksdagen två viktiga beslut, dels att valperioden skulle förlängas från tre till fyra år, dels att budgetarbetet skulle bli mer effektivt.

Det senare innebär att budgetåret numera följer kalenderåret och att budgetpropositionen läggs fram av regeringen och behandlas av riksdagen under hösten.

Texten granskades: 16 december 2016

DAGENS NYHETER.

Nr 342 (Uppl. A Stockholmsupplagan nr 17429) Onsdagen den 18 December 1918

FÖRFATTNINGSREFORMEN HAR BESLUTATS — AV FÖRSTA KAMMAREN UTAN VOTERING.

FÖRSTA KAMMAR-DEBATTEN: TALET OM SAMFÖRSTÅND MÄNGT MED ANKLAGELSER.

Statsministern tillkännager att regeringen godtager kompromissen och med glädje hälsar den vunna enigheten om nydaningen.

ANDRA KAMMAR-DEBATTEN: ELVA TIMMARS STRIDER, MEN MED FREDLIGT SLUT.

Civilministern meddelar regeringens anslutning. Förslag om normalarbetsdag, arbetaresemester och förbud mot söndagsarbete.

DN LÖRDAG 17 MARS 2018
DN. DEBATT 180317

”Rösträtten värd ett jubileum och statsministern en byst”

Den 17 december 1918 är födelsedagen för den allmänna och lika rösträtten i vårt land. Den dagen tog riksdagen beslutet efter årtionden av politisk strid. Rösträtten är värd ett jubileum och statsministern i den regering som fixade det är värd en byst, skriver Ingvar Carlsson, Ingemar Eliasson, Barbro Hedvall, Olof Kleberg, Olof Ruin och Daniel Tarchys.

Historien om rösträttsreformen är en lång och segdragen historia. De första förslagen lades fram redan på 1890-talet. Först 1918 fördes striden fram till ett avgörande. Förklaringen till trögheten i reformarbetet låg i riksdagens sammansättning. Riksdagen hade två kamrar; andra kammarens ledamöter utsågs i direkta val på fyra år medan första kammarens ledamöter utsågs av landstingen och vissa stadsfullmäktige för perioder av upp till nio år. Valresultaten i kommun och landstingsvalen påverkade alltså första kammarens sammansättning under lång tid. Det innebar att denna kammare länge hade en konservativ majoritet. De förslag som den liberala regeringen under Karl Staaff lade fram om allmän manlig rösträtt 1906 och kvinnlig rösträtt 1912 hade därför fallit till följd av första kammarens motstånd.
En partiell reform antogs 1907 framlagd av högerregeringen Arvid Lindman, men den allmänna och lika rösträtten för män och kvinnor dröjde. Men i valet till andra kammaren 1917 gick både socialdemokrater och liberaler framåt och en ny regering kunde bildas med liberalen Nils Edén som statsminister. Regeringens främsta uppdrag var att föra rösträttsfrågan fram till ett avgörande.

Redan vid denna regerings tillträde 1917 knäcktes en viktig principfråga i den stegvisa demokratiseringen av vårt land. Kungen, som enligt då gällande grundlag hade att utse regeringsbildare, gav motvilligt liberalen Nils Edén uppdraget att bilda regering. Denne åtog sig uppdraget på villkoret att kungen inte motsatte sig vilka han valde som statsråd samt att det klart sades ut att det var den direktvalda andra kammarens majoritet som var basen för regeringsutövandet. Kungen accepterade. Därmed hade principen om parlamentarism knäsatts – det vill säga att regeringens uppdrag emanerar ur riksdagens majoritet. Det definitiva genombrottet för rösträttsreformen tvingades fram till följd av politisk oro i vår omvärld och i vårt eget land. På våren 1918 hade regeringens förslag om allmän inklusive kvinnlig rösträtt fallit på grund av högerns motstånd. Men så förändrades stämningsläget. Första världskriget gick in i sitt slutskede. I november tvingades Tyskland kapitulera och kejsaren abdikerade. För den politiska högern och kungahuset, som hade sina sympatier på tyska sidan, var det omskakande händelser. I vårt land rådde politisk oro också till följd av livsmedelsbrist och sociala orättvisor. Regeringen utnyttjade det ”psykologiska ögonblicket”, som statsminister Nils Edén långt senare beskrev situationen.

I stor hast lade regeringen fram en ny proposition framförhandlad mellan den liberala statsministern Nils Edén och det socialdemokratiska statsrådet Värner Rydén. Förslaget innehöll såväl uttalande om rösträtt för kvinnor som borttagande av det förhatliga inkomststrecket som begränsade rösträtten till de mer besuttna. I riksdagen bildades ett särskilt utskott med Hjalmar Branting som ordförande. Med stor skicklighet och politisk smidighet lyckades han få en stor majoritet för propositionen sedan såväl näringslivets ledande män som kung och kronprins utövat påtryckningar på högern att acceptera förslaget. Den 17 december klubbades beslutet i kammaren.

Påföljande år 1919 tog riksdagen det formella beslutet om ändring i grundlagen. Efter valet 1920 kunde riksdagen konfirmera rösträttsreformen. Vid valet 1921 fick så äntligen kvinnorna för första gången i vårt land gå till valurnorna. Denna historiska händelse är i högsta grad värd att erinra sig med glädje. Men det var 1918 som avgörandet föll. Det var då som kampen om rösträtten fördes fram till ett principiellt beslut i riksdagen. Det beslutet bör i år få sitt jubileum, ett jubileum som med fördel kan följas upp i en ceremoni 2021 för att högtidlighålla det första valet då också kvinnor fick delta.

Journalisten Per T Ohlsson har ingående beskrivit händelseutvecklingen månad för månad i sin bok 1918 – Året då Sverige blev Sverige. Och professor Sverker Oredsson har nyligen givit ut en fyllig biografi över mannen som grep tillfället, Nils Edén – Demokratins statsminister. Den redan tidigare fylliga litteraturen om bakgrunden till demokratins fulla genomförande i vårt land har alltså fått värdefulla tillskott. Det är väl försörjt med dokumentation för den som vill fördjupa sig i denna historiska händelse.

Det borde alla vilja göra, men egendomligt nog verkar intresset vara svalt bland dagens politiker att högtidlighålla rösträttens genomförande. Riksdagen planerar vissa aktiviteter, men de båda partier som borde ha störst anledning att med stolthet minnas dagen för demokratins genombrott, Liberalerna och Socialdemokraterna, förhåller sig förvånansvärt passiva. Man kunde tycka att ett jubileum skulle vara ett tacksamt tillfälle att påminna om partiernas förflutna som demokratins vägröjare och ett givet tillfälle att aktivera debatten om hur demokratin hålls vid liv och fördjupas.

Kanske håller den förestående valrörelsen dem tillbaka. Kanske vill inget av dessa partier just nu upplysa dagens väljare om den tid då de

gick arm i arm i kampen för allmän och lika rösträtt. Det skulle störa bilden av Liberalerna och Socialdemokraterna som antagonister i årets valrörelse, menar man kanske. Vi tror att det är en felsyn och en underskattning av väljarnas förmåga att förstå. Vi tror tvärtom att ett jubileum ett par månader efter hösten val skulle kunna bli en pedagogisk illustration till vad som kännetecknar en demokrati. Trots hårda motsättningar i sakfrågor och olika ideologiska visioner om hur ett gott samhälle kan byggas, så kan man göra gemensam sak om spelreglerna. En förutsättning för fair play är att båda lagen respekterar spelreglerna. Det är vad ett högtidlighållande av rösträttens genomförande kunde demonstrera.

Demokratins statsminister är värd en byst. Riksdagshusets ståtliga trapphus pryds passande nog av byster föreställande det tidiga 1900-talets statsministrar. Där fattas Nils Edén. Också statsministern i den regering som såg till att rösträtt för alla förverkligades borde ha sin plats bredvid Karl Staaff och Hjalmar Branting. ”Det är svårt att finna någon som i lika hög grad som Nils Edén bidragit till lika och allmän rösträtt i Sverige”, summerar Oredsson.

Med lite rask handläggning borde riksdagens styrelse kunna ordna så att Edéns byst kunde avtäckas på jubileumsdagen den 17 december i år. Rösträtten är värd ett jubileum och statsministern i den regering som fixade det är värd en byst.

Ingvar Carlsson, fd statsminister
Ingemar Eliasson, fd landshövding
Barbro Hedvall, författare, fd ledarskribent Expressen och DN
Olof Kleberg, frilansskribent, tidigare chefredaktör Västerbottenskuriren
Olof Ruin, professor em
Daniel Tarschys, professor em "

www.riksdagen.se

- Start
- Ledamöter & partier
- Utskotten & EU-nämnden
- Debatter & beslut
- Dokument & lagar
- Så funkar riksdagen
- Webb-tv

Så funkar riksdagen

Allmänna motionstiden 2017
Allmänna motionstiden börjar den 12 september. Då får riksdagsledamöterna lämna motionsförslag om nästan vad som helst. Årets motionstid avslutas den femte oktober.

Allmänna motionstiden
Alla motioner från allmänna motionstiden

Demokrati
Val till riksdagen
Så bildas regeringen
Folkomröstning
Grundlagarna
Riksdagen i samhället
Riksdagens historia

Riksdagens uppgifter
Beslutar om lagar
Beslutar om statsbudgeten

- Kontrollerar regeringen
- Arbetar med EU-frågor
- Utrikespolitiken

Från förslag till budget
- Ekonomiska vårpropositionen
- Budgetpropositionen
- Ändringsbudgetar

Arbetet i riksdagen
- Debatter och beslut i kammaren
- Så arbetar utskotten
- Så arbetar EU-nämnden
- Så arbetar ledamöterna
- Ledamöternas ekonomiska villkor
- Så arbetar partierna
- Vad är vad i kammaren?
- Dokumenttyper i riksdagen

Talmannen
- Talmannens uppdrag
- Vice talmän

Internationellt arbete
- Så arbetar riksdagen internationellt
- Parlamentariska församlingar
- Valobservationer
- Vänskapsföreningar och nätverk

Riksdagen i bilder
Bildspel från arbetet och händelser i riksdagen.

Fråga till partierna
Webbredaktionen för riksdagen.se ställer frågor till företrädare för riksdagspartierna om olika delar av riksdagens arbete.

Riksdagsförvaltningen
- Organisation
- Verksamhet
- Framtidens riksdagshus
- Arbeta i Riksdagsförvaltningen
- Lediga jobb

Riksdagens myndigheter och nämnder
- Riksdagens ombudsmän, JO
- Riksrevisionen
- Riksbanken
- Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna
- Partibidragsnämnden
- Riksdagens ansvarsnämnd
- Riksdagens arvodesnämnd
- Riksdagens överklagandenämnd
- Statsrådsarvodesnämnden
- Valprövningsnämnden
- Utrikesnämnden
- Krigsdelegationen

Riksdagen i samhället

Riksdagen
Regeringen
Myndigheterna
Kommunerna
Landstingen
Domstolarna
Skolväsendet
EU
Marknaden
Medierna

Riksdagen, regeringen, myndigheter och kommuner är exempel på offentliga aktörer i samhället. Det finns många offentliga organ i Sverige. Men hur hänger alla organ samman och vilka uppgifter har de?

Medierna har en viktig roll att fylla som granskare av den offentliga makten men också som vidareförmedlare av vad som pågår. Ibland kallas medierna för den tredje statsmakten och kan genom sin nyhetsförmedling påverka opinionen.

Riksdagen, regeringen, myndigheter och kommuner är exempel på offentliga aktörer i vårt samhälle. Alla har de olika uppgifter i den svenska demokratin.

Det är riksdagen som stiftar lagarna i Sverige. Lagar är olika regler för hur samhället ska se ut. Riksdagen bestämmer också hur statens pengar ska fördelas.

Regeringen ska genomföra det som riksdagen har beslutat. Regeringen lägger också fram förslag som riksdagen ska ta ställning till.

Myndigheterna finns till för att sköta det som staten och kommunerna ska ansvara för i samhället. Myndigheterna ska följa lagar och regler och har därmed egna maktbefogenheter över medborgarna. Det kan exempelvis vara att ge eller avslå föräldrapenning. Myndigheterna måste behandla alla lika.

Kommunerna ansvarar bland annat för att skolor och förskolor fungerar men styrs också av riksdagens lagar om till exempel skolplikt och betygssystem. Kommunerna får ta in egna skatter och ansvarar också för äldreomsorg, bostäder, räddningstjänst och bibliotek.

Landstingen och regionerna har hand om sjukvård och kollektivtrafik. De får ta in egna skatter och till exempel bestämma om ett sjukhus ska läggas ned. Landstingen styrs av de lagar som riksdagen har beslutat.

Domstolarnas uppgift är att lösa tvister mellan medborgare och döma utifrån de lagar som riksdagen har bestämt. Alla människor är lika inför lagen. Riksdag och regering får aldrig lägga sig i hur domstolarna dömer i enskilda fall.

Skolorna drivs av kommuner och privata företag som finansieras av det offentliga. Det finns också privata skolor som finansieras med avgifter. Skolan ska verka för att demokratins idéer förs vidare och upprätthålls.

Besluten som EU fattar påverkar alla i unionen. Sverige har som medlemsland valt att överlåta makt inom vissa områden till EU.

Utgångspunkten är att det ska gälla frågor som vinner på ett samarbete över gränserna.

Marknaden, som består av företag och konsumenter tillsammans, påverkar landets ekonomi och arbetsmarknad. Den ekonomiska utvecklingen i näringslivet påverkar statens skatteinkomster.

Medierna har en viktig roll att fylla som granskare av den offentliga makten men också som vidareförmedlare av vad som pågår. Ibland kallas medierna för den tredje statsmakten och kan genom sin nyhetsförmedling påverka opinionen.

Riksdagen, regeringen, myndigheter och kommuner är exempel på offentliga aktörer i vårt samhälle. Alla har de olika uppgifter i den svenska demokratin.

Riksdagen
Det är riksdagen som stiftar lagarna i Sverige. Besluten som riksdagen fattar gäller i hela Sverige. Man kan säga att riksdagen fattar beslut på den nationella nivån. Riksdagen beslutar till exempel inte om en kommun ska lägga ned en skola eller om en gymnasieskola ska börja ta betalt för skolluncherna. Däremot är det riksdagen som beslutar om statens pengar och hur dessa ska fördelas.

Regeringen
När väljarna har valt vilka 349 ledamöter som ska sitta i riksdagen utser riksdagen en statsminister. Därefter väljer statsministern vilka ministrar som ska ingå i regeringen.

Regeringen måste stödjas eller i alla fall tolereras av riksdagen, annars kan den tvingas att avgå. Riksdagen kan, när den vill, pröva om regeringen har stöd av riksdagen. Det kallas parlamentarism.

I grundlagen står det att regeringen styr riket. Det gör den genom att lägga fram förslag, propositioner, som riksdagen sedan ska ta ställning till. Enkelt uttryckt kan man säga att regeringen föreslår och riksdagen beslutar.

Regeringen kan också besluta om regler som alla i Sverige måste följa. Sådana regler kallas förordningar. Men det är bara riksdagen som kan besluta om lagar.
Regeringens webbplats

Myndigheterna
Myndigheterna ska se till att riksdagens och regeringens beslut genomförs. Om riksdagen till exempel beslutar att skicka en fredsbevarande styrka till Afghanistan är det Försvarsmakten som ser till att det blir så.

Myndigheterna lyder under regeringen och är sorterade under olika departement. I Sverige är myndigheterna självständiga och ministrarna får inte gå in och detaljstyra myndigheternas arbete.
Myndigheter och bolag med statligt ägande på regeringens webbplats

Kommunerna
Sverige har 290 kommuner. De ansvarar för en stor del av samhällsservicen där vi bor. Till de viktigaste uppgifterna hör förskola, skola, socialtjänst och äldreomsorg. I varje kommun finns en kommunfullmäktige. Där fattar kommunalpolitikerna beslut som gäller för just den

kommunen. Besluten kan handla om att bygga en ny simhall eller öppna en ny förskola.
Sveriges Kommuner och Landstings webbplats

Landstingen
Det finns 20 landsting inklusive regionerna Gotland, Halland, Skåne och Västra Götaland. Deras främsta uppgift är att ta hand om sjukvården. De politiska besluten för landstingen fattar landstingsfullmäktige.
Sveriges Kommuner och Landstings webbplats

Domstolarna
Domstolarnas uppgift är att lösa tvister mellan medborgare och döma brottslingar. Alla ska betraktas lika inför lagen.
Sveriges Domstolars webbplats

Skolväsendet
Skolväsendet drivs i offentlig eller enskild regi eller som privat skola som finansieras med avgifter. Ansvaret för skolan är delat mellan stat och kommun. Skolan ska verka för att demokratins idéer förs vidare och upprätthålls. Elevernas kunskap och världsbild ska bygga på demokratiska värden.
Skolverkets webbplats

EU
Sedan 1995 är Sverige medlem i Europeiska unionen, EU. Besluten som EU fattar påverkar alla som bor i Sverige. Regeringen företräder Sverige i EU:s ministerråd. I Europaparlamentet kommer 20 av ledamöterna från Sverige.

Många av de förslag som riksdagen beslutar om kommer ursprungligen från EU. Det kan till exempel vara förslag som rör brottsbekämpning eller miljöfrågor. Det finns också politikområden som EU inte får besluta om. Dit hör till exempel EU-ländernas bostadspolitik och skolfrågor.
Europa – EU:s webbportal
Om EU:s olika politikområden på EU-upplysningen.se

Marknaden
Marknaden, som består av företag och konsumenter tillsammans, påverkar landets ekonomi och arbetsmarknad. Den ekonomiska utvecklingen i näringslivet påverkar statens skatteinkomster.

Medierna
Medierna är med och styr samhällsutvecklingen. Genom nyhetsförmedling och information påverkar de opinionen, det vill säga vad folk tycker och tänker. Medierna kallas ibland den tredje statsmakten. Riksdagen och regeringen är de första statsmakterna.

Texten granskades: 16 december 2016

Riksdagens utskott

Från 36-39zz.pdf, sid 115-131 + riksdagen 10 okt 2014.
Personerna kan vara utbytta sedan dess.

Arbetsmarknadsutskottet (AU)

Arbetsmarknadsutskottet ska bereda ärenden om
1. arbetsmarknadspolitik,
2. arbetslivspolitik med arbetsrätt,
3. integration,
4. åtgärder mot diskriminering i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning samt
5. jämställdhet mellan kvinnor och män i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv bereds av arbetsmarknadsutskottet. *Lag (2008:757)*.

Ordförande

Pärssinen, Raimo (S)
Socialdemokraterna
Gävleborgs län, plats 22
Telefon: 08-7864745
E-post:
raimo.parssinen@riksdagen.seraimo.parssinen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Kristersson, Ulf (M)
Moderaterna
Södermanlands län, plats 179
Telefon: 08-7864288
E-post: ulf.kristersson@riksdagen.seulf.kristersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Karlsson, Annelie (S)
Socialdemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 66
Telefon: 08-7866503
E-post:
annelie.karlsson@riksdagen.seannelie.karlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Brännström, Katarina (M)
Moderaterna
Kronobergs län, plats 218
Telefon: 08-7864699
E-post:
katarina.brannstrom@riksdagen.sekatarina.brannstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ahlberg, Ann-Christin (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns södra, plats 268
Telefon: 08-7864398
E-post: ann-christin.ahlberg@riksdagen.seann-christin.ahlberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sällström, Sven-Olof (SD)
Sverigedemokraterna
Dalarnas län, plats 75
Telefon:
E-post: sven-olof.sallstrom@riksdagen.sesven-olof.sallstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bali, Hanif (M)
Moderaterna
Stockholms län, plats 177
Telefon: 08-7865702
E-post: hanif.bali@riksdagen.sehanif.bali[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Björck, Patrik (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns östra, plats 43
Telefon: 08-7865957
E-post: patrik.bjorck@riksdagen.sepatrik.bjorck[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Qarlsson, Annika (C)
Centerpartiet
Västra Götalands läns norra, plats 161
Telefon: 08-7864432E-post:
annika.qarlsson@riksdagen.seannika.qarlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Venegas, Marco (MP)
Miljöpartiet
Södermanlands län, plats 322
Telefon: E-post:
marco.venegas@riksdagen.semarco.venegas[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Holm, Christian (M)
Moderaterna
Värmlands län, plats 44
Telefon: 08-7864228
E-post:
christian.holm@riksdagen.sechristian.holm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jansson, Eva-Lena (S)
Socialdemokraterna
Örebro län, plats 199
Telefon: 08-7864700
E-post: eva-lena.jansson@riksdagen.seeva-lena.jansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bieler, Paula (SD)
Sverigedemokraterna
Kalmar län, plats 151
Telefon: 08-7866309
E-post: paula.bieler@riksdagen.sepaula.bieler[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Haddad, Roger (FP)
Folkpartiet
Västmanlands län, plats 308
Telefon: 08-7865898
E-post: roger.haddad@riksdagen.seroger.haddad[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Esbati, Ali (V)
Vänsterpartiet
Stockholms län, plats 210
Telefon: 08-7865022
E-post: ali.esbati@riksdagen.seali.esbati[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pethrus, Désirée (KD)
Kristdemokraterna
Stockholms kommun, plats 111
Telefon: 08-7865686
E-post:
desiree.pethrus@riksdagen.sedesiree.pethrus[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pettersson, Helén i Umeå (S)
Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 78
Telefon: 08-7864529
E-post: helen.pettersson@riksdagen.se

Civilutskottet (CU)

Civilutskottet skall bereda ärenden om
1. äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- och utsökningsbalkarna och lagar som ersätter eller anknyter till föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
2. försäkringsavtalsrätt,
3. bolags- och föreningsrätt,
4. skadeståndsrätt,
5. transporträtt,
6. konkursrätt,
7. konsumentpolitik,
8. internationell privaträtt,
9. lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet,
10. bostadspolitik,
11. vattenrätt,
12. bebyggelseplanläggning,
13. byggnadsväsendet,
14. fysisk planering samt
15. expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik bereds av civilutskottet. *Lag (2006:885)*.

Ordförande

Szyber, Caroline (KD)
Kristdemokraterna
Stockholms kommun, plats 208
Telefon: 08-7866631
E-post:
caroline.szyber@riksdagen.secaroline.szyber[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Löfstrand, Johan (S)
Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 8
Telefon: 08-7864869
E-post:
johan.lofstrand@riksdagen.sejohan.lofstrand[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Thalén Finné, Ewa (M)
Moderaterna
Skåne läns södra, plats 125
Telefon: 08-7864556
E-post:
ewa.thalen.finne@riksdagen.seewa.thalen.finne[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Larsson, Hillevi (S)
Socialdemokraterna
Malmö kommun, plats 37
Telefon: 08-7864399
E-post: hillevi.larsson@riksdagen.sehillevi.larsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Roswall, Jessika (M)
Moderaterna
Uppsala län, plats 57
Telefon: 08-7866461
E-post:
jessika.roswall@riksdagen.sejessika.roswall[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Eriksson, Lars (S)
Socialdemokraterna
Västmanlands län, plats 343
Telefon: 08-7864452
E-post:
lars.a.eriksson@riksdagen.selars.a.eriksson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hedlund, Roger (SD)
Sverigedemokraterna
Stockholms län, plats 284
Telefon:
E-post: roger.hedlund@riksdagen.seroger.hedlund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bohlin, Carl-Oskar (M)
Moderaterna
Dalarnas län, plats 105
Telefon: 08-7865704
E-post: carl-oskar.bohlin@riksdagen.secarl-oskar.bohlin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sonidsson, Eva (S)
Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 167
Telefon: 08-7864382
E-post: eva.sonidsson@riksdagen.seeva.sonidsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Johansson, Ola (C)
Centerpartiet
Hallands län, plats 225
Telefon: 08-7865720
E-post: ola.johansson@riksdagen.seola.johansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hult, Emma (MP)
Miljöpartiet
Jönköpings län, plats 327
Telefon:
E-post: emma.hult@riksdagen.seemma.hult[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Finnborg, Thomas (M)
Moderaterna
Skåne läns västra, plats 221
Telefon: 08-7866373
E-post: thomas.finnborg@riksdagen.sethomas.finnborg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nysmed, Leif (S)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 249
Telefon:
E-post: leif.nysmed@riksdagen.seleif.nysmed[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Eskilandersson, Mikael (SD)
Sverigedemokraterna
Gävleborgs län, plats 107
Telefon:
E-post: mikael.eskilandersson@riksdagen.semikael.eskilandersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hannah, Robert (FP)
Folkpartiet
Göteborgs kommun, plats 337
Telefon:
E-post: robert.hannah@riksdagen.serobert.hannah[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Dadgostar, Nooshi (V)
Vänsterpartiet
Stockholms län, plats 318
Telefon: 08-7865991
E-post: nooshi.dadgostar@riksdagen.senooshi.dadgostar[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Haraldsson, Johanna (S)
Socialdemokraterna
Jönköpings län, plats 326
Telefon:
E-post: johanna.haraldsson@riksdagen.se

Finansutskottet (FiU)

Finansutskottet ska bereda ärenden om
1. penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
2. kredit- och fondväsendet,
3. det affärsmässiga försäkringsväsendet,
4. Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
5. den kommunala ekonomin,
6. statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
7. statens egendom och upphandling i allmänhet,
8. förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde samt
9. budgettekniska frågor.

Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa statsbudgeten och granska årsredovisning för staten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldsräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen bereds av finansutskottet. *Lag (2010:1417)*.

Ordförande

Olovsson, Fredrik (S)
Socialdemokraterna
Södermanlands län, plats 178
Telefon: 08-7864186
E-post:
fredrik.olovsson@riksdagen.sefredrik.olovsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Kinberg Batra, Anna (M)
Moderaterna
Stockholms län, plats 84
Telefon: 08-7864458
E-post:
anna.kinberg.batra@riksdagen.seanna.kinberg.batra[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Green, Monica (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns östra, plats 17
Telefon: 08-7864736
E-post: monica.green@riksdagen.semonica.green[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jacobsson Gjörtler, Jonas (M)
Moderaterna
Skåne läns västra, plats 256
Telefon: 08-7865845
E-post:
jonas.jacobsson.gjortler@riksdagen.sejonas.jacobsson.gjortler[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hellman, Jörgen (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns norra, plats 195
Telefon: 08-7864832
E-post:
jorgen.hellman@riksdagen.sejorgen.hellman[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sjöstedt, Oscar (SD)
Sverigedemokraterna
Södermanlands län, plats 323
Telefon: 08-7866449
E-post: oscar.sjostedt@riksdagen.seoscar.sjostedt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Andersson, Jörgen (M)
Moderaterna
Kalmar län, plats 121
Telefon: 08-7866419
E-post:
jorgen.andersson@riksdagen.sejorgen.andersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Karlsson, Agneta (S)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 115
Telefon:
E-post:
agneta.karlsson@riksdagen.seagneta.karlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Källström, Emil (C)
Centerpartiet
Västernorrlands län, plats 274
Telefon: 08-7865983
E-post:
emil.kallstrom@riksdagen.seemil.kallstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Alm Ericson, Janine (MP)
Miljöpartiet
Västra Götalands läns norra, plats 302
Telefon:
E-post:
janine.alm.ericson@riksdagen.sejanine.alm.ericson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ericson, Jan (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns södra, plats 304
Telefon: 08-7866693
E-post: jan.ericson@riksdagen.sejan.ericson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @

Unander, Hans (S)
Socialdemokraterna
Dalarnas län, plats 74
Telefon: 08-7865018
E-post: hans.unander@riksdagen.sehans.unander[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Dioukarev, Dennis (SD)
Sverigedemokraterna
Jönköpings län, plats 328
Telefon:
E-post:
dennis.dioukarev@riksdagen.sedennis.dioukarev[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ullenhag, Erik (FP)
Folkpartiet
Stockholms kommun, plats 143
Telefon: 08-7865457
E-post: erik.ullenhag@riksdagen.seerik.ullenhag[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Andersson, Ulla (V)
Vänsterpartiet
Gävleborgs län, plats 48
Telefon: 08-7864659
E-post:
ulla.andersson@riksdagen.seulla.andersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Forssmed, Jakob (KD)
Kristdemokraterna
Stockholms län, plats 212
Telefon:
E-post:
jakob.forssmed@riksdagen.sejakob.forssmed[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Granlund, Marie (S)
Socialdemokraterna
Malmö kommun, plats 35
Telefon: 08-7864751
E-post: marie.granlund@riksdagen.se

Försvarsutskottet (FöU)

Försvarsutskottet ska bereda ärenden om
1. totalförsvar,
2. samhällets räddningstjänst,
3. åtgärder för att minska samhällets sårbarhet,
4. kärnteknisk säkerhet och strålningsskydd samt
5. sjö- och kustövervakning,
allt i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning. Ärenden om anslag till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap bereds av försvarsutskottet. *Lag (2008:757)*.

Ordförande

Widman, Allan (FP)
Folkpartiet
Malmö kommun, plats 62
Telefon: 08-7865846
E-post: allan.widman@riksdagen.seallan.widman[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Lindestam, Åsa (S)
Socialdemokraterna
Gävleborgs län, plats 23
Telefon: 08-7865187
E-post: asa.lindestam@riksdagen.seasa.lindestam[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Wallmark, Hans (M)
Moderaterna
Skåne läns norra och östra, plats 64
Telefon: 08-7865014
E-post:
hans.wallmark@riksdagen.sehans.wallmark[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jeppsson, Peter (S)
Socialdemokraterna
Blekinge län, plats 11
Telefon: 08-7864470
E-post:
peter.jeppsson@riksdagen.sepeter.jeppsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Forssell, Johan (M)
Moderaterna
Stockholms kommun, plats 171
Telefon: 08-7864455
E-post: johan.forssell@riksdagen.sejohan.forssell[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Völker, Alexandra (S)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 319
Telefon:
E-post:
alexandra.volker@riksdagen.sealexandra.volker[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jansson, Mikael (SD)
Sverigedemokraterna
Gävleborgs län, plats 77
Telefon: 08-7866424
E-post:
mikael.jansson@riksdagen.semikael.jansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Asplund, Lena (M)
Moderaterna
Västernorrlands län, plats 200
Telefon: 08-7864793
E-post: lena.asplund@riksdagen.selena.asplund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Härstedt, Kent (S)
Socialdemokraterna
Skåne läns västra, plats 184
Telefon: 08-7865647
E-post: kent.harstedt@riksdagen.sekent.harstedt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bäckström, Daniel (C)
Centerpartiet
Värmlands län, plats 133
Telefon:
E-post:
daniel.backstrom@riksdagen.sedaniel.backstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Olsson, Per (MP)
Miljöpartiet
Stockholms kommun, plats 314
Telefon: 08-7865341
E-post: per.olsson@riksdagen.seper.olsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Andersson, Jan R (M)
Moderaterna
Kalmar län, plats 91
Telefon: 08-7865006
E-post:
jan.r.andersson@riksdagen.sejan.r.andersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Holmqvist, Paula (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns norra, plats 267
Telefon: 08-7865217
E-post:
paula.holmqvist@riksdagen.sepaula.holmqvist[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Richtoff, Roger (SD)
Sverigedemokraterna
Skåne läns västra, plats 257
Telefon: 08-7865139
E-post: roger.richtoff@riksdagen.seroger.richtoff[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Henriksson, Stig (V)
Vänsterpartiet
Västmanlands län, plats 344
Telefon: 08-7864235
E-post:
stig.henriksson@riksdagen.sestig.henriksson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Oscarsson, Mikael (KD)
Kristdemokraterna
Uppsala län, plats 7
Telefon: 08-7864776
E-post:
mikael.oscarsson@riksdagen.semikael.oscarsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ottosson, Mattias (S)
Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 148
Telefon:
E-post: mattias.ottosson@riksdagen.se

Justitieutskottet (JU)

Justitieutskottet skall bereda ärenden om
1. domstolarna,
2. arrendenämnderna och hyresnämnderna,
3. åklagarväsendet,
4. polisväsendet,
5. rättsmedicinen,
6. kriminalvården samt
7. brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet bereds av justitieutskottet. *Lag (2003:180)*.

Ordförande

Ask, Beatrice (M)
Moderaterna
Stockholms kommun, plats 24
Telefon: 08-7865577
E-post: beatrice.ask@riksdagen.sebeatrice.ask[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Hirvonen, Annika (MP)
Miljöpartiet
Stockholms län, plats 211
Telefon: 08-7864446
E-post:
annika.hirvonen@riksdagen.seannika.hirvonen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Petersson, Helene i Stockaryd (S)
Socialdemokraterna
Jönköpings län, plats 216
Telefon: 08-7865274
E-post:
helene.petersson@riksdagen.sehelene.petersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lundgren, Elin (S)
Socialdemokraterna
Gävleborgs län, plats 106
Telefon: 08-7865762
E-post: elin.lundgren@riksdagen.seelin.lundgren[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hammarbergh, Krister (M)
Moderaterna
Norrbottens län, plats 240
Telefon: 08-7866204
E-post:
krister.hammarbergh@riksdagen.sekrister.hammarbergh[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hamednaca, Arhe (S)
Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 173
Telefon: 08-7866332
E-post:
arhe.hamednaca@riksdagen.searhe.hamednaca[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ekeroth, Kent (SD)
Sverigedemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 67
Telefon: 08-7866347
E-post: kent.ekeroth@riksdagen.sekent.ekeroth[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Avsan, Anti (M)
Moderaterna
Stockholms län, plats 85
Telefon: 08-7864353
E-post: anti.avsan@riksdagen.seanti.avsan[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Eberstein, Susanne (S)
Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 166
Telefon: 08-7864303
E-post:
susanne.eberstein@riksdagen.sesusanne.eberstein[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hedin, Johan (C)
Centerpartiet
Stockholms kommun, plats 244
Telefon:
E-post: johan.hedin@riksdagen.sejohan.hedin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hansson, Anders (M)
Moderaterna
Skåne läns södra, plats 154
Telefon: 08-7865501
E-post:
anders.hansson@riksdagen.seanders.hansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Löberg, Petter (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns södra, plats 340
Telefon:
E-post: petter.loberg@riksdagen.sepetter.loberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Marttinen, Adam (SD)
Sverigedemokraterna
Stockholms kommun, plats 245 Telefon:
E-post:
adam.marttinen@riksdagen.seadam.marttinen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pehrson, Johan (FP)
Folkpartiet
Örebro län, plats 196
Telefon: 08-7864634
E-post:
johan.pehrson@riksdagen.sejohan.pehrson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Snecker, Linda (V)
Vänsterpartiet
Östergötlands län, plats 149 Telefon:
E-post: linda.snecker@riksdagen.selinda.snecker[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carlson, Andreas (KD)
Kristdemokraterna
Jönköpings län, plats 291
Telefon: 08-7866754
E-post:
andreas.carlson@riksdagen.seandreas.carlson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Redar, Lawen (S)
Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 280Telefon:
E-post: lawen.redar@riksdagen.se

Konstitutionsutskottet (KU)

Konstitutionsutskottet ska bereda ärenden om
1. lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen,
2. lagstiftning om radio, television och film,
3. yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet,
4. press- och partistöd,
5. Riksrevisionen, såvitt avser val av riksrevisor, skiljande av riksrevisor från uppdraget och åtal mot riksrevisor,
6. riksdagen och riksdagens myndigheter i övrigt utom Riksbanken,
7. länsförvaltningen och rikets administrativa indelning,
8. den kommunala självstyrelsen samt
9. medgivande från riksdagen att väcka talan mot en riksdagsledamot eller att ingripa i en ledamots personliga frihet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse bereds av konstitutionsutskottet *Lag (2010:1417)*.

Ordförande

Norlén, Andreas (M)
Moderaterna
Östergötlands län, plats 30
Telefon: 08-7864800
E-post:
andreas.norlen@riksdagen.seandreas.norlen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

von Sydow, Björn (S)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 5
Telefon: 08-7864210
E-post:
bjorn.von.sydow@riksdagen.sebjorn.von.sydow[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Ekström, Hans (S)
Socialdemokraterna
Södermanlands län, plats 215
Telefon: 08-7865863
E-post: hans.ekstrom@riksdagen.sehans.ekstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Engblom, Annicka (M)
Moderaterna
Blekinge län, plats 10
Telefon: 08-7864641
E-post:
annicka.engblom@riksdagen.seannicka.engblom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lindholm, Veronica (S)
Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 205
Telefon: 08-7865912
E-post:
veronica.lindholm@riksdagen.severonica.lindholm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Åkerlund, Jonas (SD)
Sverigedemokraterna
Västmanlands län, plats 273
Telefon: 08-7866264
E-post:
jonas.akerlund@riksdagen.sejonas.akerlund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Abrahamsson, Maria (M)
Moderaterna
Stockholms kommun, plats 206
Telefon: 08-7866418
E-post:
maria.abrahamsson@riksdagen.semaria.abrahamsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gunnarsson, Jonas (S)
Socialdemokraterna
Värmlands län, plats 132
Telefon: 08-7865743
E-post:
jonas.gunnarsson@riksdagen.sejonas.gunnarsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Johnsson, Per-Ingvar (C)
Centerpartiet
Skåne läns norra och östra, plats 65
Telefon: 08-7866037
E-post: per-ingvar.johnsson@riksdagen.seper-ingvar.johnsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Börjesson, Agneta (MP)
Miljöpartiet
Hallands län, plats 224
Telefon: 08-7864262
E-post:
agneta.borjesson@riksdagen.seagneta.borjesson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Reslow, Patrick (M)
Moderaterna
Malmö kommun, plats 92
Telefon: 08-7866434
E-post: patrick.reslow@riksdagen.sepatrick.reslow[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Öz, Emanuel (S)
Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 281
Telefon:
E-post: emanuel.oz@riksdagen.seemanuel.oz[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wiklander, Tony (SD)
Sverigedemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 129
Telefon: 08-7866382
E-post:
tony.wiklander@riksdagen.setony.wiklander[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sundin, Mathias (FP)
Folkpartiet
Östergötlands län, plats 89
Telefon:
E-post:
mathias.sundin@riksdagen.semathias.sundin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sydow Mölleby, Mia (V)
Vänsterpartiet
Örebro län, plats 235
Telefon: 08-7866011
E-post:
mia.sydow.molleby@riksdagen.semia.sydow.molleby[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Skånberg, Tuve (KD)
Kristdemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 15
Telefon: 08-7866758
E-post: tuve.skanberg@riksdagen.setuve.skanberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Töyrä, Emilia (S)
Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 348
Telefon:
E-post: emilia.toyra@riksdagen.se

Kulturutskottet (KRU)

Kulturutskottet skall bereda ärenden om
1. allmänna kultur- och bildningsändamål,
2. folkbildning,
3. ungdomsverksamhet,
4. internationellt kulturellt samarbete,
5. idrotts- och friluftsverksamhet,
6. trossamfunden i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning samt
7. radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid bereds av kulturutskottet. *Lag (2003:180)*.

Ordförande

Bill, Per (M)
Moderaterna
Uppsala län, plats 6
Telefon: 08-7864541
E-post: per.bill@riksdagen.seper.bill[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Carlsson, Gunilla (S)
Socialdemokraterna
Göteborgs kommun, plats 191
Telefon: 08-7865320
E-post:
gunilla.c.carlsson@riksdagen.segunilla.c.carlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Johnsson, Peter (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns norra, plats 160
Telefon: 08-7865094
E-post:
peter.johnsson@riksdagen.sepeter.johnsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Magnusson, Cecilia (M)
Moderaterna
Göteborgs kommun, plats 190
Telefon: 08-7864637
E-post:
cecilia.magnusson@riksdagen.sececilia.magnusson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gille, Agneta (S)
Socialdemokraterna
Uppsala län, plats 27
Telefon: 08-7864781
E-post: agneta.gille@riksdagen.seagneta.gille[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Emilsson, Aron (SD)
Sverigedemokraterna
Skåne läns västra, plats 331
Telefon: 08-7864413
E-post: aron.emilsson@riksdagen.searon.emilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Quicklund, Saila (M)
Moderaterna
Jämtlands län, plats 311
Telefon: 08-7866131
E-post:
saila.quicklund@riksdagen.sesaila.quicklund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wiechel, Björn (S)
Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 204
Telefon:
E-post: bjorn.wiechel@riksdagen.sebjorn.wiechel[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lodenius, Per (C)
Centerpartiet
Stockholms län, plats 114
Telefon: 08-7864566
E-post: per.lodenius@riksdagen.seper.lodenius[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Malmberg, Niclas (MP)
Miljöpartiet
Uppsala län, plats 117
Telefon:
E-post:
niclas.malmberg@riksdagen.seniclas.malmberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hoffstedt, Gustaf (M)
Moderaterna
Gotlands län, plats 34
Telefon: 08-7866123
E-post:
gustaf.hoffstedt@riksdagen.segustaf.hoffstedt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wallentheim, Anna (S)
Socialdemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 126
Telefon:
E-post:
anna.wallentheim@riksdagen.seanna.wallentheim[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bengtsson, Angelika (SD)
Sverigedemokraterna
Stockholms kommun, plats 317
Telefon: 08-7865156
E-post:
angelika.bengtsson@riksdagen.seangelika.bengtsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Eliasson, Bengt (FP)
Folkpartiet
Hallands län, plats 297
Telefon:
E-post:
bengt.eliasson@riksdagen.sebengt.eliasson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Dinamarca, Rossana (V)
Vänsterpartiet
Västra Götalands läns norra, plats 130
Telefon: 08-7864677
E-post:
rossana.dinamarca@riksdagen.serossana.dinamarca[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nordell, Lars-Axel (KD)
Kristdemokraterna
Örebro län, plats 233
Telefon: 08-7864788
E-post: lars-axel.nordell@riksdagen.selars-axel.nordell[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Rojhan Gustafsson, Azadeh (S)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 82
Telefon:
E-post: azadeh.rojhan@riksdagen.se

Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)

Miljö- och jordbruksutskottet ska bereda ärenden om
1. jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt och fiske,
2. vädertjänst,
3. naturvård samt
4. miljövård i övrigt som inte tillhör något annat utskotts beredning.
Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel bereds av miljö- och jordbruksutskottet. *Lag (2009:928)*.

Ordförande

Ernkrans, Matilda (S)
Socialdemokraterna
Örebro län, plats 198
Telefon: 08-7865042
E-post:
matilda.ernkrans@riksdagen.sematilda.ernkrans[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Ek, Lena (C)
Centerpartiet
Östergötlands län, plats 32
Telefon: 08-7866360
E-post: lena.ek@riksdagen.selena.ek[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Berg, Ulf (M)
Moderaterna
Dalarnas län, plats 45
Telefon: 08-7865485
E-post: ulf.berg@riksdagen.seulf.berg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

From, Isak (S)
Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 138
Telefon: 08-7865682
E-post: isak.from@riksdagen.seisak.from[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hultberg, Johan (M)
Moderaterna
Kronobergs län, plats 254
Telefon: 08-7866108
E-post:
johan.hultberg@riksdagen.sejohan.hultberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Strömkvist, Maria (S)
Socialdemokraterna
Dalarnas län, plats 135
Telefon: 08-7864730
E-post:
maria.stromkvist@riksdagen.semaria.stromkvist[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kinnunen, Martin (SD)
Sverigedemokraterna
Göteborgs kommun, plats 334
Telefon: 08-7866239
E-post:
martin.kinnunen@riksdagen.semartin.kinnunen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Coenraads, Åsa (M)
Moderaterna
Västmanlands län, plats 309
Telefon: 08-7866127
E-post: asa.coenraads@riksdagen.seasa.coenraads[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Larsson, Jan-Olof (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 16
Telefon: 08-7865041
E-post: jan-olof.larsson@riksdagen.sejan-olof.larsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergström, Stina (MP)
Miljöpartiet
Värmlands län, plats 72
Telefon: 08-7864688
E-post:
stina.bergstrom@riksdagen.sestina.bergstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nordgren, Gunilla (M)
Moderaterna
Skåne läns södra, plats 187
Telefon: 08-7865926
E-post:
gunilla.nordgren@riksdagen.segunilla.nordgren[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Haider, Monica (S)
Socialdemokraterna
Kronobergs län, plats 255
Telefon: 08-7866757
E-post:
monica.haider@riksdagen.semonica.haider[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Forsberg, Anders (SD)
Sverigedemokraterna
Malmö kommun, plats 93
Telefon: 08-7865240
E-post:
anders.e.forsberg@riksdagen.seanders.e.forsberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Malm, Fredrik (FP)
Folkpartiet
Stockholms kommun, plats 141
Telefon: 08-7864615
E-post: fredrik.malm@riksdagen.sefredrik.malm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Holm, Jens (V)
Vänsterpartiet
Stockholms kommun, plats 207
Telefon: 08-7865733
E-post: jens.holm@riksdagen.sejens.holm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Oscarsson, Magnus (KD)
Kristdemokraterna
Östergötlands län, plats 119
Telefon:
E-post:
magnus.oscarsson@riksdagen.semagnus.oscarsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pettersson, Marianne (S)
Socialdemokraterna
Skåne läns södra, plats 124
Telefon:
E-post: marianne.pettersson@riksdagen.se

Näringsutskottet (NU)

Näringsutskottet ska bereda ärenden om
1. allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
2. industri och hantverk,
3. handel,
4. immaterialrätt,
5. energipolitik,
6. regional tillväxtpolitik,
7. statlig företagsamhet samt
8. pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv bereds av näringsutskottet. *Lag (2008:757)*.

Ordförande

Nilsson, Jennie (S)
Socialdemokraterna
Hallands län, plats 188
Telefon: 08-7864508
E-post: jennie.nilsson@riksdagen.sejennie.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Elmsäter-Svärd, Catharina (M)
Moderaterna
Stockholms län, plats 83
Telefon: 08-7865711
E-post: catharina.elmsater-svard@riksdagen.secatharina.elmsater-svard[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Westlund, Åsa (S)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 283
Telefon: 08-7865874
E-post: asa.westlund@riksdagen.seasa.westlund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Rothenberg, Hans (M)
Moderaterna
Göteborgs kommun, plats 226
Telefon: 08-7864749
E-post: hans.rothenberg@riksdagen.sehans.rothenberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nilsson, Ingemar (S)
Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 203
Telefon: 08-7865906
E-post: ingemar.nilsson@riksdagen.seingemar.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Fransson, Josef (SD)
Sverigedemokraterna
Uppsala län, plats 86
Telefon: 08-7866362
E-post: josef.fransson@riksdagen.sejosef.fransson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Tenfjord-Toftby, Cecilie (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns södra, plats 305
Telefon: 08-7866358
E-post: cecilie.tenfjord-toftby@riksdagen.sececilie.tenfjord-toftby[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Engelhardt, Christer (S)
Socialdemokraterna
Gotlands län, plats 33
Telefon: 08-7865160
E-post: christer.engelhardt@riksdagen.sechrister.engelhardt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lindahl, Helena (C)
Centerpartiet
Västerbottens län, plats 139
Telefon: 08-7865984
E-post: helena.lindahl@riksdagen.sehelena.lindahl[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nordin, Lise (MP)
Miljöpartiet
Göteborgs kommun, plats 264
Telefon: 08-7865808
E-post: lise.nordin@riksdagen.selise.nordin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hammar Johnsson, Ann-Charlotte (M)
Moderaterna
Skåne läns västra, plats 185
Telefon: 08-7865215
E-post: ann-charlotte.hammar.johnsson@riksdagen.seann-charlotte.hammar.johnsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wallén, Anna (S)
Socialdemokraterna
Västmanlands län, plats 342
Telefon: 08-7866560
E-post: anna.wallen@riksdagen.seanna.wallen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bäckström Johansson, Mattias (SD)
Sverigedemokraterna
Västernorrlands län, plats 275
Telefon:
E-post: mattias.backstrom.johansson@riksdagen.semattias.backstrom.johansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nylander, Christer (FP)
Folkpartiet
Skåne läns norra och östra, plats 38
Telefon: 08-7864654
E-post: christer.nylander@riksdagen.sechrister.nylander[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lahti, Birger (V)
Vänsterpartiet
Norrbottens län, plats 313 Telefon:
E-post: birger.lahti@riksdagen.sebirger.lahti[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gunther, Penilla (KD)
Kristdemokraterna
Västra Götalands läns norra, plats 230
Telefon: 08-7865736
E-post: penilla.gunther@riksdagen.sepenilla.gunther[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jonsson, Mattias (S)
Socialdemokraterna
Göteborgs kommun, plats 263
Telefon: 08-7866499
E-post: mattias.jonsson@riksdagen.se

Skatteutskottet (SkU)

Skatteutskottet skall bereda ärenden om
1. taxering och skattebetalning,
2. folkbokföring samt
3. exekutionsväsendet.
Ärenden om anslag inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution bereds av skatteutskottet. *Lag (2003:180)*.

Ordförande

Åsling, Per (C)
Centerpartiet
Jämtlands län, plats 310
Telefon: 08-7864753
E-post: per.asling@riksdagen.seper.asling[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Jakobsson, Leif (S)
Socialdemokraterna
Malmö kommun, plats 36
Telefon: 08-7864836
E-post: leif.jakobsson@riksdagen.seleif.jakobsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Polfjärd, Jessica (M)
Moderaterna
Västmanlands län, plats 272
Telefon: 08-7864721
E-post:
jessica.polfjard@riksdagen.sejessica.polfjard[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Karlsson, Sara (S)
Socialdemokraterna
Södermanlands län, plats 251
Telefon: 08-7865735
E-post: sara.karlsson@riksdagen.sesara.karlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lavesson, Olof (M)
Moderaterna
Malmö kommun, plats 63
Telefon: 08-7864696
E-post: olof.lavesson@riksdagen.seolof.lavesson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Persson, Peter (S)
Socialdemokraterna
Jönköpings län, plats 289
Telefon: 08-7865807
E-post: peter.persson@riksdagen.sepeter.persson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hagwall, Anna (SD)
Sverigedemokraterna
Västerbottens län, plats 169
Telefon: 08-7865313
E-post: anna.hagwall@riksdagen.seanna.hagwall[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Plass, Maria (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns västra, plats 99
Telefon: 08-7864758
E-post: maria.plass@riksdagen.semaria.plass[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergstedt, Hannah (S)
Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 277
Telefon: 08-7865769
E-post:
hannah.bergstedt@riksdagen.sehannah.bergstedt[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Ling, Rasmus (MP)
Miljöpartiet
Malmö kommun, plats 152
Telefon:
E-post: rasmus.ling@riksdagen.serasmus.ling[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Bouveng, Helena (M)
Moderaterna
Jönköpings län, plats 252
Telefon: 08-7866724
E-post:
helena.bouveng@riksdagen.sehelena.bouveng[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Dibrani, Adnan (S)
Socialdemokraterna
Hallands län, plats 296
Telefon: 08-7865907
E-post: adnan.dibrani@riksdagen.seadnan.dibrani[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Lång, David (SD)
Sverigedemokraterna
Örebro län, plats 271
Telefon: 08-7866290
E-post: david.lang@riksdagen.sedavid.lang[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Persson, Mats (FP)
Folkpartiet
Skåne läns södra, plats 259
Telefon:
E-post: mats.persson@riksdagen.semats.persson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Sestrajcic, Daniel (V)
Vänsterpartiet
Malmö kommun, plats 123
Telefon: 08-7865170
E-post:
daniel.sestrajcic@riksdagen.sedaniel.sestrajcic[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Modig, Aron (KD)
Kristdemokraterna
Göteborgs kommun, plats 336
Telefon:
E-post: aron.modig@riksdagen.searon.modig[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Lundqvist, Patrik (S)
Socialdemokraterna
Gävleborgs län, plats 136
Telefon:
E-post: patrik.lundqvist@riksdagen.se

Socialförsäkringsutskottet (SfU)

Socialförsäkringsutskottet skall bereda ärenden om
1. allmän försäkring,
2. allmän pension,
3. arbetsskadeförsäkring,
4. ekonomiskt stöd åt barnfamiljer,
5. svenskt medborgarskap samt
6. migration.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 8 Migration, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn bereds av socialförsäkringsutskottet. *Lag (2006:885)*.

Ordförande

Lundh Sammeli, Fredrik (S)
Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 276
Telefon: 08-7864808
E-post:
fredrik.lundh.sammeli@riksdagen.sefredrik.lundh.sammeli[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Svantesson, Elisabeth (M)
Moderaterna
Örebro län, plats 232
Telefon:
E-post:
elisabeth.svantesson@riksdagen.seelisabeth.svantesson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Ohlsson, Carina (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns östra, plats 41
Telefon: 08-7864296
E-post:
carina.ohlsson@riksdagen.secarina.ohlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Cederbratt, Mikael (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns norra, plats 194
Telefon: 08-7864502
E-post:
mikael.cederbratt@riksdagen.semikael.cederbratt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Andersson, Phia (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns södra, plats 269
Telefon: 08-7865324
E-post:
phia.andersson@riksdagen.sephia.andersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wiechel, Markus (SD)
Sverigedemokraterna
Västra Götalands läns norra, plats 266
Telefon: 08-7866363
E-post:
markus.wiechel@riksdagen.semarkus.wiechel[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Staxäng, Lars-Arne (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns västra, plats 128
Telefon: 08-7865261
E-post: lars-arne.staxang@riksdagen.selars-arne.staxang[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kerimo, Yilmaz (S)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 52
Telefon: 08-7865478
E-post:
yilmaz.kerimo@riksdagen.seyilmaz.kerimo[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Zander, Solveig (C)
Centerpartiet
Uppsala län, plats 29
Telefon: 08-7864531
E-post:
solveig.zander@riksdagen.sesolveig.zander[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ferm, Maria (MP)
Miljöpartiet
Stockholms kommun, plats 242
Telefon: 08-7864555
E-post: maria.ferm@riksdagen.semaria.ferm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Finstorp, Lotta (M)
Moderaterna
Södermanlands län, plats 250
Telefon: 08-7866292
E-post: lotta.finstorp@riksdagen.selotta.finstorp[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nilsson, Kerstin (S)
Socialdemokraterna
Skåne läns södra, plats 186
Telefon: 08-7865832 E-post:
kerstin.nilsson@riksdagen.sekerstin.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bylund, Linus (SD)
Sverigedemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 96
Telefon: 08-7866228
E-post: linus.bylund@riksdagen.selinus.bylund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carlsson Löfdahl, Emma (FP)
Folkpartiet
Jönköpings län, plats 288
Telefon: 08-7864583 E-post:
emma.carlsson.lofdahl@riksdagen.seemma.carlsson.lofdahl[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Johansson, Wiwi-Anne (V)
Vänsterpartiet
Västra Götalands läns västra, plats 98
Telefon: 08-7865712
E-post: wiwi-anne.johansson@riksdagen.sewiwi-anne.johansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Utbult, Roland (KD)
Kristdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 158
Telefon: 08-7865791
E-post: roland.utbult@riksdagen.seroland.utbult[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carvalho, Teresa (S)
Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 180
Telefon: 08-7864223 E-post: teresa.carvalho@riksdagen.se

Socialutskottet (SoU)

Socialutskottet ska bereda ärenden om
1. omsorger om barn och ungdom i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
2. omsorg om äldre och handikappade,
3. åtgärder mot missbruk och andra socialtjänstfrågor,
4. alkoholpolitiska åtgärder,
5. hälso- och sjukvård samt
6. sociala ärenden i övrigt.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg bereds av socialutskottet. *Lag (2010:867)*.

Ordförande

Henriksson, Emma (KD)
Kristdemokraterna
Stockholms län, plats 144
Telefon: 08-7865535
E-post:
emma.henriksson@riksdagen.seemma.henriksson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Palm, Veronica (S)
Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 51
Telefon: 08-7865241
E-post: veronica.palm@riksdagen.severonica.palm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Widegren, Cecilia (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns östra, plats 42
Telefon: 08-7865497
E-post:
cecilia.widegren@riksdagen.sececilia.widegren[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Axelsson, Lennart (S)
Socialdemokraterna
Örebro län, plats 197
Telefon: 08-7866002
E-post:
lennart.axelsson@riksdagen.selennart.axelsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kjellin, Margareta B (M)
Moderaterna
Gävleborgs län, plats 47
Telefon: 08-7864837
E-post:
margareta.b.kjellin@riksdagen.semargareta.b.kjellin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bråkenhielm, Catharina (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 68
Telefon: 08-7864333
E-post:
catharina.brakenhielm@riksdagen.secatharina.brakenhielm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ramhorn, Per (SD)
Sverigedemokraterna
Kronobergs län, plats 219 Telefon:
E-post: per.ramhorn@riksdagen.seper.ramhorn[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bengtsson, Finn (M)
Moderaterna
Östergötlands län, plats 31
Telefon: 08-7865766
E-post:
finn.bengtsson@riksdagen.sefinn.bengtsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Dahlqvist, Mikael (S)
Socialdemokraterna
Värmlands län, plats 162 Telefon:
E-post:
mikael.dahlqvist@riksdagen.semikael.dahlqvist[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

W Jonsson, Anders (C)
Centerpartiet
Gävleborgs län, plats 76
Telefon: 08-7866025
E-post:
anders.w.jonsson@riksdagen.seanders.w.jonsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lindholm, Jan (MP)
Miljöpartiet
Dalarnas län, plats 21
Telefon: 08-7864443
E-post: jan.lindholm@riksdagen.sejan.lindholm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Adan, Amir (M)
Moderaterna
Stockholms kommun, plats 209
Telefon: 08-7865868
E-post: amir.adan@riksdagen.seamir.adan[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nilsson, Kristina (S)
Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 238
Telefon: 08-7865658
E-post:
kristina.nilsson@riksdagen.sekristina.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wigh, Hanna (SD)
Sverigedemokraterna
Norrbottens län, plats 349
Telefon: 08-7866544
E-post:

Westerholm, Barbro (FP)
Folkpartiet
Stockholms län, plats 25
Telefon: 08-7864581
E-post:
barbro.westerholm@riksdagen.sebarbro.westerholm[på]riksdagen.se
. Ersätt [på] med @.

Rågsjö, Karin (V)
Vänsterpartiet
Stockholms kommun, plats 279
Telefon:
E-post: karin.ragsjo@riksdagen.sekarin.ragsjo[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Hoff, Hans (S)
Socialdemokraterna
Hallands län, plats 157
Telefon: 08-7864944
E-post: hans.hoff@riksdagen.se

Trafikutskottet (TU)

Trafikutskottet skall bereda ärenden om
1. vägar och vägtrafik,
2. järnvägar och järnvägstrafik,
3. hamnar och sjöfart,
4. flygplatser och luftfart,
5. post,
6. elektroniska kommunikationer samt
7. IT-politik.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 22 Kommunikationer bereds av trafikutskottet. *Lag (2006:885)*.

Ordförande

Svensson Smith, Karin (MP)
Miljöpartiet
Skåne läns södra, plats 153
Telefon: 08-7864567
E-post:
karin.svensson.smith@riksdagen.sekarin.svensson.smith[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Hjälmered, Lars (M)
Moderaterna
Göteborgs kommun, plats 227
Telefon: 08-7866414
E-post:
lars.hjalmered@riksdagen.selars.hjalmered[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Nilsson, Pia (S)
Socialdemokraterna
Västmanlands län, plats 236
Telefon: 08-7865276
E-post: pia.nilsson@riksdagen.sepia.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Svensson, Suzanne (S)
Socialdemokraterna
Blekinge län, plats 12
Telefon: 08-7865905
E-post:
suzanne.svensson@riksdagen.sesuzanne.svensson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Rosencrantz, Jessica (M)
Moderaterna
Stockholms kommun, plats 243
Telefon: 08-7866340
E-post:
jessica.rosencrantz@riksdagen.sejessica.rosencrantz[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Larsson, Lars Mejern (S)
Socialdemokraterna
Värmlands län, plats 20
Telefon: 08-7864765
E-post:
lars.mejern.larsson@riksdagen.selars.mejern.larsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jönsson, Patrik (SD)
Sverigedemokraterna
Skåne läns södra, plats 223 Telefon:
E-post: patrik.jonsson@riksdagen.sepatrik.jonsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergheden, Sten (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns östra, plats 71
Telefon: 08-7864608 E-post:
sten.bergheden@riksdagen.sesten.bergheden[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pettersson, Leif (S)
Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 241
Telefon: 08-7866106
E-post: leif.pettersson@riksdagen.seleif.pettersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Åkesson, Anders (C)
Centerpartiet
Kalmar län, plats 90
Telefon: 08-7865009 E-post:
anders.akesson@riksdagen.seanders.akesson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Riedl, Edward (M)
Moderaterna
Västerbottens län, plats 168
Telefon: 08-7865708
E-post: edward.riedl@riksdagen.seedward.riedl[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nylund Watz, Ingela (S)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 145
Telefon: 08-7865645 E-post:
ingela.nylund.watz@riksdagen.seingela.nylund.watz[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Klarberg, Per (SD)
Sverigedemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 159
Telefon:
E-post: per.klarberg@riksdagen.seper.klarberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Tysklind, Lars (FP)
Folkpartiet
Västra Götalands läns västra, plats 40
Telefon: 08-7864570
E-post: lars.tysklind@riksdagen.selars.tysklind[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wallrup, Emma (V)
Vänsterpartiet
Uppsala län, plats 116
Telefon: 08-7866038
E-post:
emma.wallrup@riksdagen.seemma.wallrup[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Halef, Robert (KD)
Kristdemokraterna
Stockholms län, plats 174
Telefon: 08-7865830
E-post: robert.halef@riksdagen.serobert.halef[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Andersson, Johan (S)
Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 59
Telefon: 08-7865315
E-post: johan.andersson@riksdagen.se

Utbildningsutskottet (UbU)

Utbildningsutskottet ska bereda ärenden om
1. skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet,
2. högre utbildning och forskning samt
3. studiestöd.
Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning bereds av utbildningsutskottet.
Lag (2010:867).

Ordförande

Hallengren, Lena (S)
Socialdemokraterna
Kalmar län, plats 120
Telefon: 08-7864783
E-post:
lena.hallengren@riksdagen.selena.hallengren[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Strandberg, Torkild (FP)
Folkpartiet
Skåne läns västra, plats 220
Telefon:
E-post:
torkild.strandberg@riksdagen.setorkild.strandberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Tobé, Tomas (M)
Moderaterna
Gävleborgs län, plats 49
Telefon: 08-7865961
E-post: tomas.tobe@riksdagen.setomas.tobe[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Strand, Thomas (S)
Socialdemokraterna
Jönköpings län, plats 217
Telefon: 08-7866736
E-post:
thomas.strand@riksdagen.sethomas.strand[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Malmberg, Betty (M)
Moderaterna
Östergötlands län, plats 9
Telefon: 08-7865525
E-post:
betty.malmberg@riksdagen.sebetty.malmberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Helmersson Olsson, Caroline (S)
Socialdemokraterna
Södermanlands län, plats 214
Telefon: 08-7864770
E-post:
caroline.helmersson.olsson@riksdagen.secaroline.helmersson.olsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jakobsson, Stefan (SD)
Sverigedemokraterna
Västmanlands län, plats 345
Telefon:
E-post:
stefan.jakobsson@riksdagen.sestefan.jakobsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Waltersson Grönvall, Camilla (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns norra, plats 231
Telefon: 08-7866477
E-post:
camilla.waltersson.gronvall@riksdagen.secamilla.waltersson.gronvall[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergman, Håkan (S)
Socialdemokraterna
Örebro län, plats 234
Telefon: 08-7865862
E-post:
hakan.bergman@riksdagen.sehakan.bergman[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carlsson, Ulrika i Skövde (C)
Centerpartiet
Västra Götalands läns östra, plats 70
Telefon: 08-7864864
E-post:
ulrika.carlsson@riksdagen.seulrika.carlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Amin, Jabar (MP)
Miljöpartiet
Västerbottens län, plats 108
Telefon: 08-7866430
E-post: jabar.amin@riksdagen.sejabar.amin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Svensson, Michael (M)
Moderaterna
Hallands län, plats 189
Telefon: 08-7865861
E-post:
michael.svensson@riksdagen.semichael.svensson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Svantorp, Gunilla (S)
Socialdemokraterna
Värmlands län, plats 102
Telefon: 08-7865755
E-post:
gunilla.svantorp@riksdagen.segunilla.svantorp[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Herrstedt, Carina (SD)
Sverigedemokraterna
Stockholms län, plats 175
Telefon: 08-7866353
E-post:
carina.herrstedt@riksdagen.secarina.herrstedt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Riazat, Daniel (V)
Vänsterpartiet
Dalarnas län, plats 165
Telefon: 08-7864420
E-post: daniel.riazat@riksdagen.sedaniel.riazat[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Eclund, Annika (KD)
Kristdemokraterna
Västra Götalands läns östra, plats 100
Telefon: 08-7865939
E-post: annika.eclund@riksdagen.seannika.eclund[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Güclü Hedin, Roza (S)
Socialdemokraterna
Dalarnas län, plats 104
Telefon: 08-7865864
E-post: roza.guclu.hedin@riksdagen.se

Utrikesutskottet (UU)

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om
1. rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer,
2. bistånd till andra länders utveckling samt
3. utrikeshandel i övrigt och internationellt ekonomiskt samarbete,
allt i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning. Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd bereds av utrikesutskottet. *Lag (2003:180)*.

Ordförande

Forslund, Kenneth G (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 69
Telefon: 08-7864357
E-post:
kenneth.g.forslund@riksdagen.sekenneth.g.forslund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Enström, Karin (M)
Moderaterna
Stockholms län, plats 26
Telefon:
E-post: karin.enstrom@riksdagen.sekarin.enstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Sörenson, Anna-Lena (S)
Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 58
Telefon: 08-7865707
E-post: anna-lena.sorenson@riksdagen.seanna-lena.sorenson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Engström, Hillevi (M)
Moderaterna
Stockholms län, plats 55
Telefon:
E-post:
hillevi.engstrom@riksdagen.sehillevi.engstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Thorell, Olle (S)
Socialdemokraterna
Västmanlands län, plats 237
Telefon: 08-7864393
E-post: olle.thorell@riksdagen.seolle.thorell[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kronlid, Julia (SD)
Sverigedemokraterna
Stockholms län, plats 176
Telefon: 08-7866505
E-post: julia.kronlid@riksdagen.sejulia.kronlid[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Arkelsten, Sofia (M)
Moderaterna
Stockholms kommun, plats 140
Telefon: 08-7865813
E-post:
sofia.arkelsten@riksdagen.sesofia.arkelsten[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Köhler, Katarina (S)
Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 79
Telefon: 08-7865642
E-post:
katarina.kohler@riksdagen.sekatarina.kohler[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Lundgren, Kerstin (C)
Centerpartiet
Stockholms län, plats 53
Telefon: 08-7865775
E-post:
kerstin.lundgren@riksdagen.sekerstin.lundgren[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Mutt, Valter (MP)
Miljöpartiet
Göteborgs kommun, plats 262
Telefon: 08-7865858
E-post: valter.mutt@riksdagen.sevalter.mutt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Cederfelt, Margareta (M)
Moderaterna
Stockholms kommun, plats 110
Telefon: 08-7864282
E-post:
margareta.cederfelt@riksdagen.semargareta.cederfelt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Niemi, Pyry (S)
Socialdemokraterna
Uppsala län, plats 56
Telefon: 08-7864771
E-post: pyry.niemi@riksdagen.sepyry.niemi[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Söder, Björn (SD)
Sverigedemokraterna
Stockholms län, plats 2
Telefon: 08-7866392
E-post: bjorn.soder@riksdagen.sebjorn.soder[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ohlsson, Birgitta (FP)
Folkpartiet
Stockholms kommun, plats 80
Telefon:
E-post:
birgitta.ohlsson@riksdagen.sebirgitta.ohlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Linde, Hans (V)
Vänsterpartiet
Göteborgs kommun, plats 228
Telefon: 08-7864682
E-post: hans.linde@riksdagen.sehans.linde[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Damm, Sofia (KD)
Kristdemokraterna
Skåne läns södra, plats 258
Telefon: 08-7865051
E-post: sofia.damm@riksdagen.sesofia.damm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Omanovic, Jasenko (S)
Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 201
Telefon: 08-7864276
E-post: jasenko.omanovic@riksdagen.se

EU-nämnden

EU-nämnden
9 § För samråd enligt 10 kap. 10 § regeringsformen ska riksdagen för varje valperiod inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).
EU-nämnden ska bestå av ett udda antal ledamöter, lägst femton.
Vid nämndens sammanträden har varje partigrupp som är representerad i nämnden rätt att ersätta en ledamot i nämnden med en ledamot av det utskott vars område berörs av de frågor som nämndens överläggningar med regeringen rör. Denna rätt har dock inte en partigrupp som redan har en ledamot eller suppleant i nämnden som samtidigt är ledamot av det berörda utskottet. *Lag (2010:1411).*
Tilläggsbestämmelse
10.9.1
Antalet ledamöter i EU-nämnden fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen. *Lag (2009:1332).*
Regeringens skyldighet att underrätta och rådgöra med EU- nämnden
10 § Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som skall beslutas i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför besluten i rådet.
Regeringen skall överlägga med EU-nämnden i andra frågor rörande arbetet i Europeiska unionen när nämnden på grund av särskilda skäl påkallar sådan överläggning.
Regeringen skall rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet. *Lag (2009:1332).*

Ordförande

Schlyter, Carl (MP)
Miljöpartiet
Stockholms län, plats 248
Telefon:
E-post: carl.schlyter@riksdagen.secarl.schlyter[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Erlandsson, Eskil (C)
Centerpartiet
Kronobergs län, plats 182
Telefon:
E-post:
eskil.erlandsson@riksdagen.seeskil.erlandsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Granlund, Marie (S)
Socialdemokraterna
Malmö kommun, plats 35
Telefon: 08-7864751
E-post:
marie.granlund@riksdagen.semarie.granlund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Karlsson, Ulrika i Uppsala (M)
Moderaterna
Uppsala län, plats 28
Telefon: 08-7865325E-post:
ulrika.karlsson@riksdagen.seulrika.karlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vestlund, Börje (S)
Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 50
Telefon: 08-7864784
E-post:
borje.vestlund@riksdagen.seborje.vestlund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Plass, Maria (M)
Moderaterna
Västra Götalands läns västra, plats 99
Telefon: 08-7864758
E-post: maria.plass@riksdagen.semaria.plass[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Larsson, Jan-Olof (S)
Socialdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 16
Telefon: 08-7865041
E-post: jan-olof.larsson@riksdagen.sejan-olof.larsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Skalin, Johnny (SD)
Sverigedemokraterna
Hallands län, plats 260
Telefon: 08-7866460
E-post: johnny.skalin@riksdagen.sejohnny.skalin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wykman, Niklas (M)
Moderaterna
Stockholms län, plats 285
Telefon: 08-7864903
E-post:
niklas.wykman@riksdagen.seniklas.wykman[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Redar, Lawen (S)
Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 280
Telefon:
E-post: lawen.redar@riksdagen.selawen.redar[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hultberg, Johan (M)
Moderaterna
Kronobergs län, plats 254
Telefon: 08-7866108
E-post:
johan.hultberg@riksdagen.sejohan.hultberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Sörenson, Anna-Lena (S)
Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 58
Telefon: 08-7865707
E-post: anna-lena.sorenson@riksdagen.seanna-lena.sorenson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gamov, Pavel (SD)
Sverigedemokraterna
Skåne läns södra, plats 295
Telefon: 08-7865132
E-post: pavel.gamov@riksdagen.sepavel.gamov[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Weimer, Maria (FP)
Folkpartiet
Uppsala län, plats 146
Telefon: 08-7864543
E-post: maria.weimer@riksdagen.semaria.weimer[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Holm, Jens (V)
Vänsterpartiet
Stockholms kommun, plats 207
Telefon: 08-7865733
E-post: jens.holm@riksdagen.sejens.holm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Pethrus, Désirée (KD)
Kristdemokraterna
Stockholms kommun, plats 111
Telefon: 08-7865686
E-post:
desiree.pethrus@riksdagen.sedesiree.pethrus[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carvalho, Teresa (S)
Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 180
Telefon: 08-7864223
E-post: teresa.carvalho@riksdagen.se

Det aktuella läget för riksdagens utskott borde gå att finna på riksdagens hemsida på Internet, www.riksdagen.se

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzo.pdf

Så arbetar utskotten

Lättläst Lyssna

Sammanträde i utrikesutskottet. Utskottet är som en miniriksdag där alla partier finns representerade.

Riksdagen fattar varje år hundratals beslut. Motorn i riksdagsarbetet är de 15 utskotten. Det är där ledamöterna förbereder besluten. När ett utskott presenterat sitt förslag till beslut ska alla riksdagens 349 ledamöter ta ställning till förslaget.

I varje utskott sitter 17 ledamöter. Utskotten är som en "miniriksdag", vilket innebär att sammansättningen på ledamöterna i utskottet speglar riksdagens utseende. Det största partiet i riksdagen har också flest platser i varje utskott.

Utskotten ansvarar för olika områden

Ledamöterna ägnar mycket tid åt arbetet i sina utskott. Varje utskott har ett antal ämnen som det behandlar. Militära frågor hamnar till exempel i försvarsutskottet, medan socialutskottet behandlar förslagen om sjukvården.

När regeringen lämnar en proposition till riksdagen hamnar den alltid först i ett utskott. På riksdagsspråk kallar man detta för beredningstvång. Det är likadant med motionerna som ledamöterna skriver.

Utskottet tar ställning först, innan det är dags för hela riksdagen att fatta sitt beslut om regeringens och ledamöternas förslag.
Texten granskades: 30 september 2014

Vilken roll har utskotten i riksdagsarbetet?
Hur vet man vilket utskott som ska behandla ett ärende?
beredningstvång. Ärenden måste beredas innan riksdagen beslutar.
motion. Förslag till riksdagen från en eller flera ledamöter.
proposition. Förslag från regeringen till riksdagen.
utskott. Organ som förbereder ärenden som riksdagen ska besluta om.
Ordbok

De 15 utskotten

Arbetsmarknadsutskottet
Civilutskottet
Finansutskottet
Försvarsutskottet
Justitieutskottet
Konstitutionsutskottet
Kulturutskottet
Miljö- och jordbruksutskottet
Näringsutskottet
Skatteutskottet
Socialförsäkringsutskottet
Socialutskottet
Trafikutskottet
Utbildningsutskottet
Utrikesutskottet
Utskotten & EU-nämnden

Dokument

Riksdagsordningen
Propositioner och skrivelser
Motioner
Betänkanden och utlåtanden
Dokument & lagar
Ladda ned eller beställ

Ett faktablad om utskottens arbete finns att ladda ned som pdf eller beställa.
Faktablad: Utskotten – de förbereder riksdagsbesluten

Så arbetar utskotten
Ledamöter och tjänstemän
Sammanträden och kontakter
Utskotten bestämmer sig
Debatt och beslut i kammaren
Öppna utfrågningar ger kunskap
Utskotten följer upp riksdagens beslut
Forskning och framtid
Utskottens EU-arbete
Så arbetar EU-nämnden

Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:2

Tisdagen den 12 september Kl. 14.00–15.00
Det justerade protokollet beräknas utkomma om tre veckor.

§ 1 Riksmötets öppnande

Anf. 1 TALMANNEN:

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, statsministern, statsråd, ärade ledamöter av Sveriges riksdag och ärade åhörare!

Hjärtligt välkomna till riksmötets öppnande och inledandet av ett nytt arbetsår, mandatperiodens sista. Det är en högtidsdag för vår demokrati, en dag som denna representerar grundläggande värden för oss alla.

Den svenska demokratin firar snart 100 år. Det kan tyckas vara en lång tid, men det är ju faktiskt inte mer än några generationer sedan som vår demokrati fick sitt genombrott. Tidigare gällde inte rösträtten för alla och när det gäller rösträtt för kvinnor var Sverige till och med sist i Norden om att införa den.

Demokratin vanns inte utan kamp då, och vi kan inte ta demokratin för given än i dag. Vi har alla ett ansvar för att bidra till en stark och levande demokrati.

De beslut ni folkvalda riksdagsledamöter fattar här i kammaren rör människors liv och samhällets funktioner. Vårt sätt att arbeta i riksdagen och hur vi fattar dessa beslut är viktiga delar av Sveriges demokrati.

En av förutsättningarna för att demokratin ska fungera är att vi alla är överens om hur den ska fungera, att vi helt enkelt är överens om hur riksdagsarbetet ska gå till. Därför passar det bra att på denna demokratins högtidsdag uppmärksamma att riksdagsordningen fyller 400 år i år.

När riksdagen för första gången sammanträdde under ett ordentligt regelverk år 1617 var det rikskanslern Axel Oxenstierna som hade utarbetat bestämmelserna. Sedan dess har Sverige fått en riksdagsordning beslutad i lag, och den har naturligtvis ändrats flera gånger. Det är naturligt när samhället och riksdagens roll förändras.

Riksdagen har tagit fram en skrift om riksdagsordningens historia, från Oxenstiernas första förslag till dagens moderna riksdagsordning. Skriften är utdelad i salen och för åhörare går den även att beställa eller ladda ned från riksdagens hemsida.

Riksdagsordningen sätter ramarna för riksdagens arbete. Tydliga regler gör att politik och beslutsfattande kan följas i en öppen process. Det är bra för demokratin.

Det är ett beslutsfattande som föregås av att idéer och politiska förslag bryts mot varandra i diskussioner runt utskottsborden eller i debatter här framme i talarstolarna.

Alltför ofta kretsar politiken kring det som skiljer. Därför är det viktigt att också lyfta fram det som förenar. I många parlament sitter partiernas ledamöter samlade var för sig i partigrupper, men i vår plenisal har

vi en annan ordning. Här sitter ni alla ledamöter från en och samma valkrets tillsammans, oavsett vilket parti ni tillhör. Ni sitter tillsammans eftersom ni representerar väljarna i just den av Sveriges 29 valkretsar som är er.

Ett exempel på en valkrets, naturligtvis helt slumpmässigt valt, är Västra Götalands läns östra valkrets, eller Skaraborg som vi brukar säga. Människor i Mariestad, Skövde, Tidaholm eller Lidköping representeras av de tio ledamöter som kommer från just den valkretsen. De tio är inte bara sina partiers röster utan också den skaraborgska rösten här i riksdagen.

En sådan röst är viktig. Väljare från tätbefolkade områden skulle nog inte vara utan representation, oavsett vilket system som används för att fördela riksdagsmandat. Men det är självklart viktigt att alla delar av Sverige har representanter som för deras talan här i kammaren. Därför har exempelvis även Gotland, den minsta valkretsen, representanter i riksdagen.

Ni 349 ledamöter är hela Sveriges riksdag. Och denna dag, riksmötets öppnande och demokratins högtidsdag, är till både för er här i kammaren och för alla er som tittar runt om i hela Sverige.

Jag hemställer att Hans Majestät Konungen förklarar riksmötet öppnat.
(Applåder)

Anf. 2 HANS MAJESTÄT KONUNGEN:

Herr talman! Ärade ledamöter av Sveriges riksdag! Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Så står det i regeringsformen, den grundlag som beskriver hur Sverige ska styras.

Vårt land har över 10 miljoner invånare med skiftande bakgrund och erfarenheter och med olika drömmar om framtiden. Omkring en femtedel är barn och unga under 18 år. Nästan lika många har fötts i ett annat land och invandrat hit som barn eller som vuxen. Alla dessa individer utgör tillsammans Sverige. Det är dem ni representerar här i riksdagens kammare.

Ni är folkets främsta företrädare. Det är en stor och ansvarsfull uppgift. Den kräver mod och integritet, och den förutsätter en god vilja att hitta konstruktiva vägar framåt.

Herr talman! Ärade riksdagsledamöter! Varje tid har sina ödesfrågor. För 100 år sedan, 1917, låg Europa i krig. Vårt land slapp kriget men led ändå svår brist på livsmedel och förnödenheter. Året därpå kom spanska sjukan till Sverige. Tusentals svenskar, främst unga vuxna, fick sätta livet till. För 50 år sedan, i slutet av 1960-talet, pågick det kalla kriget för fullt.

I dag står vi inför nya utmaningar och andra hot mot fred, säkerhet, välfärd, hälsa och miljö. Till exempel känner många av oss kanske oro inför den senaste tidens ökade säkerhetspolitiska spänningar. Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd är en viktig möjlighet för vårt land att bidra till fredliga lösningar på världens olika konflikter.

Vår tids utmaningar är betydande. Om detta råder inget tvivel. Men det kan vara värt att påminna om att historien ger skäl till viss optimism. Fred har skipats, epidemier har botats, välståndet har vuxit och mänskliga rättigheter har stärkts.

I takt med att utvecklingen går framåt närmar vi oss också lösningar på flera av vår tids avgörande frågor, inte minst på miljöns område. Frågan är inte längre *om* vi kan få en mer hållbar utveckling, utan *hur* vi ska kunna gå fram, hur snabbt, med vilken teknik och till vilken kostnad. Mot denna bakgrund finns det all anledning att se framåt med tillförsikt.

Jag inledde med att lyfta fram regeringsformen. Ett nyckelord i det citatet är respekt. Det är också en bra utgångspunkt för det offentliga samtalet: att bemöta varandra med respekt, också när vi ibland tycker olika.

Med dessa ord vill jag önska er alla valda ombud för Sveriges folk kraft, mod och visdom – detta för att ni ska föra vår nation vidare i en utveckling som är gynnsam för alla i Sverige och att hjälpa alla att förverkliga sina olika drömmar.

Jag förklarar härmed 2017/18 års riksmöte öppnat. (Applåder)

Anf. 3 TALMANNEN:
Jag hemställer att statsministern avger regeringsförklaring.

Anf. 4 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman, ärade ledamöter av Sveriges riksdag och ärade åhörare!

Vår tids utmaningar är svåra, såsom det akuta kärnvapenhotet från Nordkorea, den humanitära katastrofen i krigets Syrien, klimatkrisen samt svälten i östra Afrika och Jemen. Osäkerhet och otrygghet sliter i människor runt om i världen. Behovet av att gemensamt bygga hållbar fred och motståndskraftiga samhällen är tydligare än någonsin. Då ska också Sveriges insatser växa.

Sverige har ett och ett halvt år kvar i FN:s säkerhetsråd. Respekten för folkrätten, demokrati, mänskliga rättigheter, konfliktförebyggande och förtroendeskapande åtgärder vägleder arbetet.

Vår säkerhetspolitiska linje ligger fast. Den militära alliansfriheten tjänar vårt land väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Fler kvinnor behövs i FN:s fredsbevarande operationer och vid förhandlingsborden där fred ska slutas. Sverige fortsätter sitt arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Världens första uttalat feministiska utrikespolitik ska fortsätta att leverera.

Ett starkt EU, där alla tar sin del av ansvaret, ökar säkerheten och förmågan att hantera stora globala utmaningar. Sverige arbetar för att Storbritanniens utträde ur unionen ska ske under ordnade former. Vi behöver ett fortsatt starkt EU som håller ihop. I november står jag och EU-kommissionens ordförande värdar för ett toppmöte om rättvisa jobb och tillväxt. Löntagare ska inte ställas mot löntagare i Europa. Ett starkt nordiskt samarbete är en självklar del av vårt internationella engagemang.

Sverige driver på för att målen i Agenda 2030 ska nås. Under året utvecklas nya etappmål i det svenska miljömålssystemet. Enprocentsmålet för biståndet nås 2018. Mer kraft kan sättas in för att hindra väpnade konflikter och för att möta de skriande humanitära behoven i världen.

Världens länder har ett gemensamt ansvar för människor som befinner sig på flykt. EU behöver komma i mål med en ny, gemensam, human och solidarisk asylpolitik. Asylrätten ska värnas. Sverige ska ha en reglerad invandring. Regeringens arbete för ett förbättrat återvändande fortsätter. Handläggningstiderna ska kortas, och de som får stanna ska snabbare kunna börja jobba eller studera.

Just nu pågår den största svenska försvarsmaktsövningen på 20 år, med 20000 soldater och officerare, ungefär 40 myndigheter och ett brett deltagande från flera länder. Sveriges försvarsförmåga utvecklas. Våra bi- och multilaterala försvars- och säkerhetssamarbeten fördjupas. Som en del av att värnplikten återinförs kallas nu 6000 unga män och kvinnor till mönstring, och fler har sökt sig frivilligt till Försvarsmakten. Efter årsskiftet rycker de första in för grundutbildning. Det gör mig stolt.

Den säkerhetspolitiska situationen har försämrats. Den illegala annekteringen av Krim och den ryska aggressionen gentemot Ukraina bryter mot internationell rätt och utmanar den europeiska säkerhetsordningen. Den internationella terrorismen och klimatförändringarna hotar oss alla. Känsligheten har ökat för störningar i viktiga samhällsfunktioner.

Informationssäkerhetsarbetet prioriteras. Försvarsmakten och Säkerhetspolisen ges verktyg för att kunna stoppa utkontraktering av känslig information. Den nya nationella säkerhetsstrategin ska genomföras. Vårt land ska vara tryggt också i en ny tid.

Låt mig ta tillfället i akt och tacka de riksdagspartier som bidragit till breda överenskommelser om ett starkare totalförsvar, energipolitiken, ett klimatpolitiskt ramverk och åtgärder mot terrorism. Säkerhet bygger vi gemensamt – i Sverige och i världen.

Rachel Carson, författare till den banbrytande boken *Tyst vår* från 1962, har skrivit:

De som begrundar jordens skönhet
finner sina kraftreserver
som kommer att räcka lika länge som livet
Det finns något oändligt helande
i naturens återkommande refränger –
det betryggande i att gryning kommer efter natt,
och våren efter vintern.

Rachel Carson var en ögonöppnare, men hon gav också hopp. Vi kan ställa till det, vi människor – men vi kan, när vi bestämmer oss, också ställa till rätta. Vi kan ställa om.

Klimatkrisen är här och nu. Vattenbristen i Sverige, värmeböljan Lucifer i Europa, torkan på Afrikas horn och orkanerna Harvey och Irma skrämmer. Extrema väderhändelser följer i klimatförändringarnas spår. Klimatet kan inte vänta. Omdaningen av samhället måste påskyndas för att säkra möjligheter för kommande generationer.

Sverige har nu ett nytt klimatpolitiskt ramverk med en progressiv klimatlag. Det anger mål och riktning också för kommande regeringar

och borgar för fortsatt höga klimatambitioner. Under mandatperioden mer än fördubblas budgeten för miljö och klimat. Klimatklivet förstärks. Runt om i landet poppar laddstolpar för elbilar upp på allt fler ställen. Solceller glittrar på många villatak, och fler ska det bli.

Grundvattenresurserna behöver kartläggas och dricksvattnet skyddas. Våtmarker ska anläggas och restaureras. Nu görs också en offensiv för att skydda haven. Plast, läkemedel och näringsämnen ska inte förstöra våra hav. Skyddet av marina områden utökas. Östersjön och Västerhavet ska vara rena och friska hav.

Sverige visar ledarskap i arbetet med att genomföra Parisavtalet. Vi visar att det går att kombinera ekologisk hållbarhet med välfärd, rättvisa och utveckling.

Herr talman! Efter valet 2014 ärvde regeringen ett underskott på 60 miljarder. Det har nu vänts till ett överskott. Arbetslösheten har pressats tillbaka. Det är 200 000 fler som går till jobbet.

Sysselsättningen är den högsta och beroendet av ersättningssystemen det lägsta sedan före 90-talskrisen.

Svensk ekonomi är i ett helt nytt läge. Nu har vi styrkan att både betala av på statsskulden och investera i det som bygger Sverige starkare för framtiden.

Tillsammans ska vi bekämpa klimatkrisen och miljöhoten.
Tillsammans ska vi bekämpa otryggheten och orättvisorna.
Tillsammans ska vi framtidssäkra jobben och välfärden.

Nu är tid för framtidsbygge.

Klyftan mellan stad och land ska slutas. Det ska gå att arbeta, driva företag och få del av samhällsservice oavsett om du bor i Visby, Vårby gård eller Vittangi.

I hela vårt land ska det finnas möjligheter att delta i och utöva kulturaktiviteter. Kultur får människor att växa och stärker demokratin. Lägre avgifter och sänkta trösklar till kulturskolan ger fler barn möjligheter att uttrycka sig i ord, bild, ton och rörelse.

Teaterverksamheten Unga Klara blir en nationell teaterinstitution för barn och unga. Kungliga Operan, Dramaten och Riksteatern tillförs medel för fler digitala utsändningar av teater- och musikföreställningar. Konstnärernas villkor förbättras. En ny mediepolitik för en mångfald av fria medier i hela landet presenteras.

I Sverige ska det gå att hitta en bostad när man får ett jobb eller en studieplats. Inte sedan miljonprogrammets dagar har det byggts så mycket som i dag. Regeringens investeringsstöd ger nu fler hyresrätter med rimliga hyresnivåer. Fler bostäder ska byggas i trä. Det minskar klimatpåverkan och jobb skapas i hela landet.

Det är slut på centraliseringstrenden. Nu görs den största omlokaliseringen av myndigheter på över ett decennium. Minst tio nya lokala servicekontor öppnas för att erbjuda samlad service från flera myndigheter. Under året läggs en ny landsbygdspolitik fram.

Skogen ska både vårdas och bidra till utveckling. Ett nationellt skogsprogram presenteras för att möjliggöra att skogen bidrar till att den biobaserade ekonomin växer. Fler naturskogar skyddas och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen. Företag inom besöksnäringen stimuleras. Mervärdesskatten sänks för naturguider.

Livsmedelsproduktionen ökar och skapar nya jobb. 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska vara ekologisk år 2030.

Med levande skogar och mångskiftande natur kan den biologiska mångfalden förbättras.

Infrastrukturen knyter ihop landet. Det ska gå att både resa hållbart och komma fram i tid. Rekordstora investeringar görs i järnvägar och vägunderhåll. En nationell plan för transportinfrastrukturen fram till 2029 ska beslutas. Nya moderna stambanor för höghastighetståg ska byggas. Tåget ska vara snabbare än bilen och billigare än flyget. Bredbandsutbyggnaden ska fortsätta i hög takt.

Den ekonomiska styrkan ska komma alla till del, i hela landet. Sverige ska hålla ihop. Förlamande arbetslöshet och hopplöshet banar väg för brottslighet, polarisering och extremism. Det kan inte accepteras någonstans i vårt land. Till boende i förort, bruksort eller landsort säger jag: Vi vänder den här utvecklingen tillsammans.

Hur nyanlända integreras i jobb och samhälle kommer att innebära skillnaden mellan fattigdom och framtidstro för tiotusentals människor och påverka framtiden för oss alla.

Delegationen mot segregation påbörjar sitt arbete. Kommuner, landsting, regioner, myndigheter, organisationer, forskare och naturligtvis de som bor och verkar i socialt utsatta områden ska arbeta ihop. Resurserna ökar kraftigt till de skolor och elever som har tuffast förutsättningar. Upprustningen av våra miljonprogramsområden fortsätter.

Där behovet är som störst ska stödet vara som starkast.

Herr talman! Organiserad brottslighet har ingen plats i Sverige. Samhället ska alltid vara starkare än gängen. Nästa år inleds 2000-talets största satsning på svensk polis. Sverige har inte råd med att poliser lämnar yrket.

Polismyndigheten har fått ett uppdrag att tillsammans med de fackliga organisationerna förbättra polisernas utvecklings- och karriärmöjligheter.

Polissatsningen ska göra skillnad, och då måste också hela rättskedjan följa med. Jag kan därför i dag informera riksdagen om att regeringens budget innehåller ytterligare satsningar på 750 miljoner kronor för att förstärka bland annat SOS Alarm, tullen, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården. Fler brott ska klaras upp. Det ska bli svårare att vara kriminell i Sverige.

Straffen för grova vapenbrott skärps. Den slutna ungdomsvården byggs ut med fler platser. Nya påföljder föreslås för unga kriminella. Skyddet för blåljuspersonal och sjukvårdspersonal ska stärkas. Vårt gemensamma budskap är: Rör inte våra hjältar!

Drottninggatan i Stockholm, kl. 14.53 den 7 april.
De flesta av oss bär skarpa minnen av vad vi gjorde den eftermiddagen. Samhället slöt upp bakom de som arbetade för att hjälpa de drabbade. Människor öppnade sina hem. Vi var många som möttes och stöttade varandra, sorgsna, men ändå beslutsamma, som om vi ville säga: Det här är vår stad. Det är vårt land. Det kan ingen terrorist ta ifrån oss.

Låt oss minnas offren och hedra deras minne.

Och låt oss bekämpa terrorismen med den samlade svenska demokratins kraft. Säkerhetspolisen ska ha tillgång till underrättelser från signalspaning parallellt med pågående förundersökning. Deltagande i en terroristorganisation ska kriminaliseras. Ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism ska inrättas.

Sexualbrott är avskyvärda. En ny sexualbrottslagstiftning som bygger på samtycke läggs fram. Barn är barn. Inga barn ska vara gifta i Sverige. Skyddet mot barnäktenskap ska stärkas. Äktenskapsresor ska stoppas. Brott med hedersmotiv ska leda till strängare straff. Religiösa extremister ska inte vinna mark i det offentliga rummet, inte heller bestämma var kvinnor får vara eller hur de ska klä sig.

Varje kvinna i Sverige ska kunna leva som hon vill. Stolt, rakryggad, självklar. Sverige ska vara tryggt för alla.

Herr talman! Svensk arbetsmarknad är het. Investeringarna ökar. Industritillverkning flyttar hem. Den svenska exporten visar nya rekordsiffror. Reallöneökningarna är goda. Nästa år beräknas arbetslösheten sjunka under 6 procent för första gången på nästan tio år. Målet är EU:s lägsta arbetslöshet år 2020.

Sverige står i det här läget inför två stora utmaningar. Den första är att arbetsgivare har svårt att hitta rätt kompetens.

Det finns över 100 000 lediga jobb och listan över bristyrken är lång. För att arbetslösheten ska minska ytterligare krävs ännu större investeringar i utbildning.

Kunskapslyftet byggs på så att det omfattar nära 80 000 utbildningsplatser under mandatperioden. Lärcentra ska utvecklas så att fler ska kunna studera på distans. Studiebidraget höjs. Möjligheten att ta CSN-lån för körkort införs.

Så rustar vi Sverige i den globala och digitala ekonomin. Sverige konkurrerar om framtidens jobb med kunskap och kompetens – inte med låga löner.

Det ska löna sig att arbeta, och det ska gå att leva på sin lön. Det ska vara ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Det är den svenska modellen.

Den andra utmaningen är att korta vägen till jobb för nyanlända. Här kan Sveriges arbetsgivare komma att göra mycket. Det har aldrig varit så enkelt som det kommer att bli nu. Anställningsstöden slås ihop och förenklas. Extratjänsterna blir fler. Stödet till företag som gör sin första anställning utökas.

En utbildningsplikt införs. Den som inte har tillräckliga kunskaper för att få ett jobb under etableringstiden ska utbilda sig.

Utrikes födda kvinnor behövs på arbetsmarknaden. Särskilda insatser görs för att fler kvinnor ska få jobb. Föräldrapenningen har förändrats så att huvuddelen måste tas ut under barnets första år. Den uppsökande verksamheten utökas liksom möjligheten att lära sig svenska under föräldraledigheten.

Arbetet för friska arbetsplatser och snabb rehabilitering ger nu resultat. De skenande sjukskrivningstalen har bromsats. En myndighet för arbetsmiljökunskap inrättas. Fler åtgärder för bättre arbetsvillkor och balans mellan fritid och arbete utreds. Hinder för personer med

funktionsnedsättning ska rivas och fler jobbmöjligheter skapas. Alla som kan jobba ska jobba. Alla behövs i framtidsbygget.

Svensk industri ska vara ledande när klimat, globalisering och digitalisering kräver snabb omställning. Innovationsrådets samverkansprogram initierar en rad satsningar för att svenskt näringsliv ska ta fram morgondagens attraktiva produkter och locka utländska investeringar. Svenska test- och demonstrationsanläggningar utvecklas. Regeringens exportstrategi hjälper svenska företag att vinna affärer över hela världen. Sverige ska vara ett föregångsland för fri och rättvis handel.

Utsläppen från industrin ska minska. Processindustrin ges ett nytt stöd till innovativa projekt och gröna tekniksprång – ett Industrikliv. En strategi tas fram för omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Den förnybara energiproduktionen byggs ut.

Tillsammans med svensk fordonsindustri görs en omfattande satsning på elektrifiering. Fordonsflottan behöver moderniseras för att vi ska komma bort ifrån bensin och diesel. En utvidgad bonus gör det billigare att köpa en bil med låga utsläpp och dyrare att smutsa ned. En elfordonspremie införs så att fler kan köra elmoped eller elcykel.

Klimatomställningen lägger grunden för morgondagens jobb och välfärd. Sverige ska transformeras till världens första fossilfria välfärdsland, och vi gör det med hjälp av vår gamla, hederliga och hypermoderna industri!

Svensk industri har inte investerat så här mycket sedan finanskrisen. Samtidigt vet vi att konjunkturer kommer och går. Därför är det nu hög tid att förbereda och rusta industrin för nästa lågkonjunktur. Ett konkurrenskraftigt system för korttidsarbete tas fram för att säkra industrijobben. Företagares trygghetsvillkor ses över och stärks. Investeringarna i kunskap från förskola via yrkesutbildning till forskning, bäddar för ett kompetent Sverige när konkurrensen hårdnar.

Herr talman! Nu växer Sverige. Många har invandrat till vårt land. Vi lever längre, och fler barn föds. Det är ett styrkebesked. Välfärdslandet Sverige behöver byggas ut.

Sedan regeringen tillträdde har 100 000 fler anställts i välfärden. Det gör Sverige tryggare. Fram till år 2020 kommer resurstillskotten till välfärden att ha ökat med 50 miljarder kronor. Massiva rekryteringar i sjukvård, skola och omsorg kan göras.

För varje ny läkare är det fler svårt sjuka som slipper vänta på att få en tid. För varje ny undersköterska blir det fler trygga äldre som vet att någon kommer när de behöver det. För varje ny lärare ges fler barn möjlighet att knäcka koden, förstå principen, ta sig över en svårighet och känna det där magiska: Aha! Det här gör skillnad varje dag. Det går före skattesänkningar. Så bygger vi välfärd tillsammans och samtidigt ett hållbart samhälle för en ny tid.

För ett par veckor sedan träffade jag klass 3A från Nälstaskolan. Vi sågs på Berättarministeriet i Husby. Där jobbar de med något av det mest avgörande för barns lärande, nämligen att erövra språket, att skriva och berätta. Jag var där tillsammans med min hustru som volontär. Uppdraget: Peppa, inspirera och ta barnens fantasi på allvar! Jag får tacka barnen för all inspiration jag fick tillbaka.

Den som ska lära behöver läsa. En läsa-räkna-skriva-garanti för de tidiga åren lagfästs. Fler skolbibliotek bemannas. Mer kraft ska läggas på källkritik. Sverige får skolstart vid sex års ålder.

Specialpedagogiken stärks, och fler speciallärare utbildas. Skolan ska vara en trygg lärandemiljö. Alla elever ska lära sig mer.

Skolan plågas inte längre av nedskärningar. Trots lärarbrist och stora barnkullar ökar nu personaltätheten. Antalet anställda i skolan har ökat med 20 000. Barngrupperna i förskolan är de minsta på 25 år. Tre av fyra legitimerade lärare i grund- och gymnasieskolan har fått ett rejält lönepåslag. Fler vägar öppnas för att bli behörig. Äntligen vill fler bli lärare.

Skolkommissionen har lämnat det mest genomarbetade förslaget för att utveckla svensk skola på decennier. Det lägger grunden för en jämlik skola med höga kunskapsresultat.

Skolsegregationen ska brytas. Skolan ska vara en mötesplats för elever med olika bakgrund. Nyanlända elever fördelas jämnare och även till friskolor. Fortsatt stora investeringar görs för att alla skolor ska bli bra skolor.

Fler ungdomar ska slutföra gymnasiet. Introduktionsprogrammen stärks så att fler går över till nationella program. Alla nationella program får estetiska ämnen. Yrkespaket ska tas fram så att fler som inte klarar gymnasieexamen kan gå en kortare utbildning som ger jobb. Yrkesprogrammen förbättras och grundläggande högskolebehörighet återinförs.

Om man frågar människor vad som är riktigt viktigt för dem svarar de allra flesta: Att få vara frisk och att familjen mår bra.

Men när någon blir sjuk får det inte råda någon tvekan: Vården ska finnas där när man behöver den. Köerna är för långa och ska kortas. Primärvården stärks genom mer resurser till vårdcentralerna.

Patientkontrakten utvecklas vidare för patienter med stora vårdbehov. Sjukhusen specialiseras för att kunna ge högkvalitativ och toppmodern vård. Var man bor ska inte spela någon roll för möjligheten att bli frisk.

En stor satsning görs på kvinnors hälsa. Blivande föräldrar ska kunna vara trygga med att förlossningsvården fungerar. Den psykiska ohälsan kryper nedåt i åldrarna. Unga som mår dåligt ska fångas upp tidigt. Vårdyrken ska vara attraktiva. Arbetsvillkoren förbättras. Fler utbildningsplatser skapas. Införandet av en legitimation för undersköterskor utreds. De anställda i vården ska ges det erkännande de förtjänar.

Inget symboliserar framtiden som våra barn. I höstens budget prioriteras barnfamiljernas ekonomi. För att värna barnets rätt till sina föräldrar och bidra till jämställdhet moderniseras föräldraförsäkringen. Den ska fungera också för stjärnfamiljer och inte lägga krokben för kvinnor på arbetsmarknaden.

Arbetet med att göra barnkonventionen till svensk lag den 1 januari 2020 fortsätter. En treårig nationell kunskapssatsning genomförs om barns rättigheter. Barn ska också kunna andas frisk och ren luft. För att förbättra luften i städerna får kommunerna nya möjligheter att införa miljözoner. Sverige ska vara världens bästa land att växa upp i.

Inga förtjänar vår tacksamhet som våra äldre – de som byggde landet före oss. De förtjänar respekt men också ekonomisk trygghet.

Mycket har redan gjorts: högre bostadstillägg, billigare tandvård för äldre och avgiftsfri primärvård för dem som är över 85 år. Nu går vi vidare. En nationell strategi för demenssjukdom tas fram. Ekonomin förbättras för de pensionärer som har det allra sämst ställt. Sex av tio som är över 65 år har redan fått sänkt skatt. Målet är att den orättfärdiga pensionärsskatten helt avskaffas. Nya steg tas i höstens budget. Detta är inte snällhet – det är vårt moraliska ansvar.

Välfärden ska finansieras gemensamt och solidariskt. Alla som har inkomster ska göra rätt för sig och betala skatt. Annars fungerar inte samhällskontraktet i ett välfärdsland. Skattefusk och aggressiv skatteplanering bekämpas. Trygghetssystemen får bättre skydd mot fusk och bedrägerier.

Skattemedel för välfärd ska gå till välfärden och inte förvandlas till orimliga vinster eller föras ut ur landet. Under året läggs ett förslag för att begränsa vinsterna i skola och omsorg. Det ska vara ordning och reda i välfärden.

Herr talman! Mitt ute på fältet i förintelselägret Birkenau står en röd boskapsvagn. I en sådan kom Livia Fränkel med sin syster Hédi Fried till Auschwitz den 17 maj 1944. Hopträngda, utan mat och med mycket lite vatten hade de rest i tre dagar och två nätter.

I juni var vi i Auschwitz-Birkenau tillsammans, Livia Fränkel och jag. Det var första gången som hon var tillbaka. Jag vill sluta cirkeln, sa hon. Jag vill ta farväl av mina föräldrar.

Vi har en skyldighet att minnas, för minns vi inte historiens övergrepp kan våldet och hatet segra igen, och då sluts en annan cirkel. Den 1 maj i år demonstrerade ungefär 500 nazister i Falun. Nordiska motståndsrörelsen fanns på plats under Almedalsveckan, och snart samlas de i Göteborg. Det är skrämmande.

Nu kraftsamlar regeringen arbetet mot rasism och hatbrott i en nationell handlingsplan. Stödet till skolungdomars hågkomstresor återinförs, och år 2020 hålls en ny internationell konferens för hågkomst och utbildning.

Det finns grupper i vårt land som är räddare än någonsin. Säkerheten för minoritetsgrupper och religiösa lokaler ska höjas. Arbetet för transpersoners rättigheter stärks. Skyddet ökar mot hat- och hetsbrott. De nationella minoriteternas rättigheter stärks. En stor satsning görs på Sametinget. En ny funktionshinderspolitik ska visa vägen för ett mer jämlikt samhälle, där människors olika bakgrund eller förutsättningar inte avgör möjligheterna till delaktighet.

I land efter land ökar nu polariseringen. Misstron mot de demokratiska institutionerna växer, media ifrågasätts, tonen trappas upp och fakta förvrängs. Vårt samhälles motståndskraft mot angrepp från främmande makt och trollfabriker ska öka. Utsattheten för hot och hat mot journalister, förtroendevalda, konstnärer och opinionsbildare är farlig.

Om det är någonstans och någon gång varje medborgare behöver göra sin plikt, så är det precis här. Acceptera aldrig det oacceptabla. Säg ifrån. Stå upp för människovärdet på torget och i kommentarsfälten. Antidemokratiska röster ska aldrig få stå oemotsagda. Det fria ordet ska försvaras. Kliv fram! Vi gör det tillsammans. Det är på oss det beror.

Vi tillsammans har skapat och fortsätter att skapa det vi vill att Sverige ska vara genom att visa respekt, medmänsklighet och värme. Människovärdet är grunden.

Herr talman! Vår regering har lett Sverige i en ny riktning. Målet är ett hållbart samhälle i gemenskap där vi bryr oss om varandra och just därför också tror på framtiden. Vi skickar inte notan till våra barn och barnbarn. Så vill vi fortsätta att regera. Samhällsbygget går vidare. Riktningen ligger fast: Investeringar i stället för skattesänkningar. Jämlikhet i stället för klyftor. Tillsammans i stället för var och en för sig. Det är ett framtidsbygge för alla. (Applåder)

§ 2 Ceremonin avslutades kl. 15.00.

Riksdagens snabbprotokoll 2017/18: 56

Onsdagen den 17 januari. Det justerade protokollet beräknas utkomma om tre veckor.

§ 1 Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):
Herr talman! Om 235 dagar är det val här i Sverige. Det äger rum i ett läge när det går både bra och dåligt för vårt land. Vi ärvde ett stort budgetunderskott. Välfärden var underfinansierad. Ungdomsarbetslösheten var så pass hög att vi fick stöd från EU. Det är ovanligt, men det såg ut så.

Steg för steg har vi nu ändrat inriktning på politiken. Ineffektiva skatterabatter som inte skapar några jobb har avskaffats. En ohållbar migrationspolitik har lagts om. Och orättvisa skattesänkningar har ersatts med stora investeringar i fler lärare, fler poliser och mer personal i äldreomsorgen och vården.

I dag ser det ljusare ut i många avseenden. Över 200000 fler människor går till jobbet jämfört med när vi tillträdde. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 14 år. Och inte sedan 1981 har så få personer varit beroende av ersättningar från våra gemensamma försäkringssystem.

Det här ger oss utrymme för viktiga reformer. I de här dagarna får 1½ miljon pensionärer sänkt skatt, upp till 410 kronor mer i plånboken varenda månad. Men för varje nytt jobbskatteavdrag som de borgerliga presenterar i den här riksdagen skulle klyftan växa ytterligare mellan pensionärer och löntagare. Jag tycker att det är oanständigt. Pensionärer ska inte straffbeskattas. De ska hedras. (Applåder)

Det är dock uppenbart att det finns stora samhällsproblem. Vi har en våldsbrottslighet som vi inte på något sätt kan tolerera. Den ska vi pressa tillbaka.

Vi har som samhälle allmänt sett tagit för lätt på integrationsproblemen. Nyanlända måste in på arbetsmarknaden mycket snabbare. Det ska vi klara.

Vi har en välfärd som är världsunik. Men den levererar fortfarande inte alltid det den ska. Och det ska vi förbättra.

Det här ser jag som politikens viktigaste uppgifter de kommande åren. Det kommer att krävas fler insatser och mer resurser. Men inget av dessa problem löses med stora skattesänkningar.

Förra året skedde över 300 skjutningar, som ledde till över 40 döda människor. Det här året har inletts med nya skjutningar – i Malmö, i Helsingborg, i Uppsala och i Stockholm. Vi ser kriminella med en total avsaknad av respekt för mänskligt liv. Det är en fruktansvärd utveckling som jag är fast besluten att vända.

Därför slår vi tillbaka hårt mot den grova organiserade brottsligheten. Straffen skärps på över 30 områden, och polisens resurser förstärks kraftigt. Men vi behöver göra ännu mer.

Därför attackerar vi nu de kriminellas ekonomiska resurser. De här gången slåss om makt och om pengar. Men när polisen i exempelvis Göteborg och Södertälje tillsammans med kommunerna, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Tullverket och andra myndigheter ger sig på hela strukturer ger det effekt.

I Sverige har de kriminella också hittat kanaler in i välfärden för att sko sig på skattepengar. I tjänstesektorn och byggsektorn, hart när överallt, finns de svarta jobben. Och med den svarta ekonomin kommer konflikter och utnyttjandet av människor.

Vi kommer att fortsätta bekämpa parallellsamhällena envist och uthålligt. Och när vi krossar de kriminellas finansiering kommer våldet på gatorna också att minska. Vi behöver samlas brett politiskt i den här kampen. I dag behövs såväl skärpningar av regler som ökad kontroll och bättre samordning mellan myndigheter för att strypa den ekonomiska brottsligheten. Vi ska se till att våra skattepengar går till det de är avsedda för och aldrig någonsin till kriminell verksamhet. (Applåder)

Herr talman! En av de största utmaningarna är att minska klyftan i fråga om arbetslöshet mellan inrikes födda och utrikes födda. Det kräver att den ansvarsfulla migrationspolitiken ligger fast men också att vi ställer tydliga krav på att utbilda sig, framför allt till bristyrken. Det kräver att vi prioriterar utbildning i svenska språket och att vi hjälps åt – arbetsgivare, fackliga organisationer, stat och kommuner – för att få fram jobb som inte kräver så mycket utbildning.

Extratjänsterna i välfärden är *en* sådan väg. I dag är de över 11000. Vi behöver betydligt fler.

Men vi ska inte göra det som de borgerliga föreslår, att lagstifta om lägre löner. Det kommer nämligen i förlängningen att trycka ned löner för stora grupper på svensk arbetsmarknad. Och det är inte den svenska modellen.

I Sverige konkurrerar vi med kompetens och inte med låga löner eller sämre arbetsvillkor. I Sverige är lönebildningen parternas jobb – inte politikernas. Det är två urgamla socialdemokratiska principer som vi aldrig kommer att vika ifrån. Den ena är att alla som kan jobba ska jobba. Den andra är att när man jobbar ska man kunna leva på sin lön. Herr talman! Landets starka ekonomi gör det nu möjligt för oss att på allvar angripa de här stora samhällsproblemen. Riktningen på politiken är rätt. Den ska ligga fast. De resurser som nu skapas av att allt fler faktiskt jobbar ska inte gå till skattesänkningar för dem som tjänar allra mest, så att vanligt folk ska få nöja sig med nedskärningar i välfärden och sänkta löner.

Mitt budskap är ett helt annat. Resurserna ska gå till fler lärare och fler poliser. De ska gå till service och sjukvård runt om i hela landet. De ska användas för att öka tryggheten i Sverige, för alla och inte bara för några.
Där har ni skiljelinjen i höstens val. Det är tron på vad politiken kan åstadkomma men också ansvaret att göra det tillsammans. Den svenska modellen ska inte avvecklas. Den ska utvecklas. (Applåder)

Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M):
Herr talman! Under förra året utfördes över 300 så kallade skjutningar i Sverige – ett helt nytt begrepp som vi har vant oss vid obehagligt snabbt. Det är en fördubbling på fem år och har lett till 42 döda och 135 skadade. Det handlar om kriminella med handgranater, som om det vore krig i vårt land.

Det nya året, 2018, inleddes också med att en förbipasserande man blev dödad av en handgranat i Vårby gård i Stockholm.

Gängkriminaliteten griper nu tag om förorter och städer. Den riktas

ofta direkt mot statens kärnfunktioner. Polisbilar sprängs, och det begås attentat mot polisstationer och hemma hos poliser.

I DN i helgen kunde vi läsa om akutsjukvården i Malmö. Jag citerar: ”Sjuksköterskor som döljer sina namnbrickor, en avdelningschef som sover med ett basebollträ intill sängen, skottskadade som blödande bärs in på akuten. När gängkonflikterna trappas upp på gatan i Malmö märks det direkt på sjukhuset.”

Det här var inte manus till en dystopisk kriminalhistoria. Det här är Sverige 2018.

Vi behöver mycket tuffare lagstiftning. Den som hotar ordningen på svenska sjukhus ska straffas. Den som hotar vårdpersonal på svenska sjukhus ska straffas hårt. Läkare, sjuksköterskor och patienter ska inte behöva möta hotfulla invasioner på akuten. De hotfulla borde inte ens släppas in, utan de borde stoppas av polis eller skyddsvakter.

Men det behövs mer. Vi vill ha fördubblade straff för gängkriminella för att de ska låsas in längre, geografiskt avgränsade vistelseförbud som bryter upp nätverken, fler kameror där de kriminella finns, skärpta straff vid hot mot vittnen och fler brott ska leda till utvisning ur landet. Det här är vår politik för en ny regering. Det vore klädsamt om den nuvarande regeringen började att ta problemen på riktigt stort allvar och inte främst skylla ifrån sig på den regering som lämnade Rosenbad för snart fyra år sedan.

Staten måste alltså ta tillbaka kontrollen. Det här är ingen förhandling. Dialogen kan börja när våldet har stoppats. (Applåder)

Det här kräver också fler poliser och inte färre. I absoluta tal har vi lika många poliser nu som Sverige hade 2009, men polistätheten är den lägsta på tio år. Kurvan pekar åt fel håll. Minskningen har tilltagit under 2016 och 2017.

Polishögskolan har tomma platser. Polisyrket är inte attraktivt nog. Lönerna är för låga och arbetsförhållandena är för brutala. Det politiska stödet till dem som jobbar hårdast är ofta för svagt.
Det är inte politikens uppgift att vara alarmistisk eller att så rädsla i vårt land, men det är vår uppgift att tala klarspråk. Vi delar människors oro över utvecklingen. Vi kommer att göra allt vi kan för att förhindra och bekämpa den grova brottsligheten. (Applåder)

I vår förra debatt i den här kammaren talade jag om migrationspolitiken, om hur vi i Sverige ska ta vår del av ansvaret för en trasig värld, men vi har också hela ansvaret för hur det sedan går här i Sverige. Mitt erbjudande om en långsiktig överenskommelse om migrationspolitiken med Socialdemokraterna kvarstår. Jag noterar att Tyskland, som vi ju delar så många erfarenheter med, nu tänker i precis samma banor. Genomtänkt migrationspolitik är en förutsättning för fungerande integration.

Vi borde kunna vara överens om migrationen, men det blir nog svårare med integrationen. Där är det inte helt lätt att förstå vad den här regeringen egentligen vill.

För oss moderater handlar integration om tre saker: om jobb, om språk och om att ställa krav.

För det första gäller det jobben. Alliansens förslag till inträdesjobb handlar alltså om det första jobbets avgörande betydelse. Politiken kan

inte bara passivt vänta på parterna. Politiken måste ta itu med de stora frågorna. Vi sänker skatten på låga inkomster och gör det mer lönsamt att jobba. Vi genomför den största bidragsreformen i vår tid så att det aldrig ska löna sig bättre att leva på bidrag än att arbeta.

Det RUT-avdrag som regeringen skar ned på vill vi tvärtom tredubbla. RUT har skapat en bransch med 30000 riktiga jobb. De flesta har gått till tidigare arbetslösa – de flesta utrikesfödda.

För det andra gäller det språket. Jag har flera gånger lyft frågan om det svenska språkets betydelse för integrationen. En del har bara valt att missförstå och förirrat sig in i resonemang om våra nationella minoritetsspråk. Men det jag talade om var naturligtvis det som invandrare i alla länder och i alla tider har vetat, att det gäller att klara språket om man vill ta sig in i det nya landet. I Sverige talar man svenska. Man kan gärna tala fler språk, men också svenska.

Från uppehållstillstånd till medborgarskap måste både kraven och drivkrafterna vara tydliga. Svenska språket är inte tillräckligt för att integreras framgångsrikt in i vårt samhälle, men det är absolut nödvändigt.

För det tredje ska svensk integrationspolitik ställa krav och ge tydliga signaler om vilka förväntningar som vi ställer på människor som kommer till vårt land. Saknar man grundskoleutbildning måste man utbilda sig. Alla behöver tillgodogöra sig rejäl samhällsorienterande information, inte bara närvara. Man måste aktivt göra sig anställningsbar. Gör man inte det kan man inte heller förvänta sig att Sverige betalar ut bidrag.

Jag vet uppriktigt inte om vår politik kommer att räcka. Vi måste vara öppna för att göra väsentligt mycket mer. Jag vet däremot att det här är problem som inte kommer att lösa sig av sig själva. Just det har Sverige prövat alldeles för länge. Det handlar om jobben, språket och kraven, för jag vill att fler ska lyckas i vårt land. (Applåder)

Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD):
Herr talman! Jag hoppas att alla har haft det trevligt under helgerna kring jul och nyår. Det har jag. Jag har haft det jättetrevligt. Men jag har också – särskilt veckorna efter nyår – tampats med en stark tilltagande känsla av olust, en känsla som har växt för varje dag när jag har läst tidningarna eller sett på tv-nyheterna.

Människor skjuts ihjäl på pizzerior. Människor dör av en handgranat som de hittat på gatan. Det har skett sprängdåd mot poliser, sprängdåd mot polisstationer, sprängdåd mot polisbilar. Antalet särskilt utsatta områden växer. Samtidigt minskar polistätheten. Antalet uppklarade våldsbrott minskar. Förtroendet för polisen sjunker. Människors oro för brott ökar.

Herr talman! Jag känner inte igen Sverige längre. Det här är inte och kan inte vara Sverige. Men så inser jag att det är Sverige. Det är det nya Sverige. Det är det nya, fantastiska, spännande, dynamiska, multikulturella lyckoriket som så många i den här församlingen, både nu och tidigare, har kämpat för att skapa under så många år. Här är vi nu. Det har ni gjort bra.

Jag står inte ut med att höra statsminister Stefan Löfven gång på gång upprepa sin standardfras: Det är oacceptabelt, det ska vara ordning och reda. Det är bara ett tomt och innehållslöst mantra.

Jag vill inte höra en enda moderat till i den här kammaren skylla ifrån sig och beklaga sig över våldsutvecklingen, allra minst Ulf Kristersson som satt i Fredrik Reinfeldts regering och som därför i allra högsta grad bär ansvar för hur det ser ut i vårt land i dag.

Brottsligheten, i synnerhet den organiserade brottsligheten, flyttar fram sina positioner. I detta nu, när vi står här och pratar om hur många fler poliser som behövs om fem tio år, flyttar den organiserade brottsligheten fram sina positioner ytterligare. Den grova organiserade brottsligheten äter sig in i samhället, dominerar hela stadsdelar, skapar otrygghet, begränsar vanliga hederliga medborgares vardag.

Herr talman! Om bara åtta månader är det val. Sverigedemokraterna förklarar härmed krig mot den grova organiserade brottsligheten. (Applåder)

Vi är beredda att med kraft och på riktigt agera med alla medel och resurser som står till buds. Självklart måste de polisiära resurserna och befogenheterna dimensioneras utifrån hur verkligheten ser ut. Det har vi förstått och hävdat länge, till skillnad från övriga partier i den här församlingen.

De polisiära resurserna ska stärkas. Poliserna ska bli fler.

Befogenheterna ska utökas. Hemliga tvångsmedel ska kunna användas mer effektivt vid organiserad brottslighet. Det ska vara möjligt att införa tillfälliga utegångsförbud nattetid. Jourdomstolar ska införas. Uppvisande av kriminellt mönster eller deltagande i en kriminell organisation ska kunna räcka för åtal och fällande dom. Absolut nolltolerans vid övergrepp i rättssak ska råda. Möjlighet till strafflindring för kronvittnen ska införas. Rätten att vittna anonymt ska utredas. Vittnes- och brottsofferskyddet ska stärkas.

Men allt detta kommer att ta tid. Det torde vid det här laget vara ganska uppenbart för alla att polisen, så som den ser ut och fungerar i dag, inte klarar av att upprätthålla allmän ordning och lagföra dem som står bakom den grova brottsligheten. Det beror inte på den enskilda polisen, utan det beror på bristande politisk vilja och en inkompetent polisledning.

Det är viktigt att vi förstår behovet av att titta på hur Danmark nu gör. Där låter man polisen ta stöd av militära resurser för att upprätthålla lag och ordning, bekämpa gängkriminalitet och skapa trygghet. Det handlar om att maximalt utnyttja samhällets resurser, som står till buds, att med kraft trycka tillbaka den grova gängbrottsligheten och att återupprätta allmän ordning i Sverige.(Applåder)

Anf. 4 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):
Herr talman! Världen har aldrig haft så stora möjligheter och heller aldrig så stora hot som just nu. Vi står vid ett tydligt vägskäl i historien. Ska den positiva utveckling, som Hans Rosling var så bra på att beskriva, med minskad fattigdom, ökad jämställdhet och bättre hälsa få fortsätta? Eller ger vi upp om den redan nu och stänger gränser, bygger murar och skådar inåt och låtsas inte om de globala hot som vi måste tag i nu om alla ska ha chansen till en bättre framtid? Ja, man måste ha öppna ögon och se problemen i vårt samhälle. Om det är jag enig med alla andra här i kammaren. Och jag ser problemen i Sverige: gängkriminaliteten, hedersvåld, landsbygdens utmaningar och segregationen i förorterna. Allt detta måste vi se för att kunna arbeta emot.

Men vi måste också tala om lösningarna, för vi kan klara det här. Vi kan skapa en hållbar värld. Och om inte vi här i kammaren tror att det går, vem ska då tro på det? Om inte vi kan beskriva en framtid att längta till blir det i stället rädslan för framtiden som styr samhällsutvecklingen.

Just nu oroas jag över att vi i den svenska debatten piskar upp så mycket rädsla att det blir den som styr och inte visionen om vilken framtid vi vill ha. Jag är också oroad över att vi är så fixerade vid de lokala molnen att vi inte ser den globala storm som tornar upp sig vid horisonten och som vi måste agera emot nu om livet på den här planeten inte ska hotas på allvar. Klimatförändringarna är redan här. Insekter och rovdjur försvinner i alarmerande takt. Plasten i haven anhopas. Om 30 år kan vi ha mer plast än fisk i våra hav.

Samtidigt har vi ett EU som vacklar. Globala maktkartor ritas om. Religiös extremism, nationalism och populism är på frammarsch. Kärnvapenhotet är en realitet igen.

De globala hoten kan verka avlägsna, men sanningen är att de kommer att påverka oss alla. De är precis lika verkliga som de ökande våldsbrotten.

Vi vet att det i dag finns starka krafter som vill att kvinnors rättigheter, klimat och rättvisa ska bort från den globala dagordningen. Dessa krafter vill gärna utmåla Sverige som kriminalitetens och våldtäkternas hemvist på jorden, för de ogillar allt vad vi står för: öppenhet, demokrati, humanism, feminism och klimatledarskap.

Sverige ska plockas ned; det finns en tydlig sådan agenda. Det Sverige som har världens mest progressiva klimatpolitik och som står upp för aborträtten och mänskliga rättigheter ska svartmålas. Vi är ett hot mot mörkerkrafterna. Det är enkelt att se.

Jag vill därför rikta en uppmaning till alla anständiga partier: Lyft blicken! Gå inte i de destabiliserande krafternas fälla! Det kan vara lockande att måla upp en bild av ett Sverige i kaos, men priset är att man skapar rädsla, hopplöshet och hat. Sanningen är ju att vi är ett land som ger resten av den demokratiska världen hopp.

Sverige har en urstark ekonomi, rekordhög sysselsättningsgrad och topplacering på de flesta av de internationella index som mäter klimatarbete, jämställdhet, hälsa, lycka och innovationskraft. Det är viktigt att komma ihåg, och det är oansvarigt att aldrig berätta om detta. Om man inte vet vad man har kan man heller inte vara rädd om det man har.

Herr talman! Vi har problem i Sverige, men den största faran jag ser i dag är ett Sverige där fler och fler tappar hoppet om en bättre värld. Den största faran jag ser är ett Sverige där inkomstklyftorna ökar, som de gör med Alliansens politik, där människor hamnar efter och utanför, för då växer missnöjet som är den mylla ur vilken de populistiska rörelserna hämtar sin näring.

Den största faran är ett Sverige där sjukskrivningstalen på grund av depression och utbrändhet fortsätter att skena och där vi aldrig pratar om hur vi kan få en bättre värld och hur vi kan må bättre.

Den största faran är ett Sverige där vi aldrig lyfter blicken och ser möjligheterna hur vi tillsammans med mångfaldens och den gröna omställningens kraft kan bygga en framtid som vi alla kan längta till.
(Applåder)

Anf. 5 ANNIE LÖÖF (C):
Herr talman! Vi går nu in i valåret, och valdagen är mindre än åtta månader bort. Mycket står på spel den där dagen i september, för i Stefan Löfvens Sverige misslyckas integrationen. Småföretagen straffbeskattas. Rättsstaten kan inte upprätthållas i hela landet.

Klimatutsläppen ökar. Vårdköerna växer. I valet i september finns chansen att använda sin röst för förändring, för att byta ut Socialdemokraterna och forma ett nytt ledarskap för Sverige.

Sverige riskerar att klyvas, och en ny bidragsberoende underklass av människor som har lång väg till första jobbet växer fram. Enligt Arbetsförmedlingen är arbetslösheten bland inrikes födda 4 procent och bland utrikes födda 22 procent. Det är en skrämmande skillnad. Att så lite har gjorts för att minska denna klyvning är ett ansvar som vilar tungt på regeringens axlar.

Vi är många som oroas över klyvningens konsekvenser, över slitningarna och spänningarna och över otryggheten och människors utsatthet. Tryggheten brister i många av förorterna. Tunga vapen är i omlopp. Människor skjuts ned med automatvapen eller dör av handgranater som lämnats på öppen gata.

Människor måste kunna få ha sina saker i fred, oavsett om det är i sin villa, bil eller affärslokal. Varje gång en småföretagare som drabbas av brott och stänger igen sin butik är det en skandal.

Trygghet handlar också om kvinnors utsatthet och integritet och om det helt absurda i att kvinnor i åratal har fått acceptera att bli tafsade på och kränkta av vissa män.

Herr talman! I höstas briserade metoo med full kraft. Det är viktigt att det inte blir en fluga eller ett tomtebloss, något som hände hösten 2017 och som vi nu kan lägga bakom oss. Frågan är så mycket större och viktigare än så. Vi är faktiskt bara i början av denna jämställdhetsrevolution, och mycket jobb återstår ännu att göra.

Det måste nämligen råda nolltolerans mot sexuella övergrepp, trakasserier och kränkningar. Gemensamt behöver vi fortsätta att jobba med värderingar och attityder mot kvinnor. Vi behöver skärpa straffen för våldtäkt, se till att kvinnojourerna får långsiktiga villkor och förbättra sex- och samlevnadsundervisningen i skolan. Det är upp till oss att visa att vi står på de utsattas sida, för alla har rätt att känna sig trygga.

Herr talman! Miljöfrågan är en av vår tids ödesfrågor. Utsläppen i Sverige ökar, och varningsklockor ringer när vädret blir alltmer extremt. Jag blundar inte för utmaningarna, men jag tänker heller inte stanna vid problembeskrivningen. Jag är inte engagerad i politiken för att stå vid sidan om, klaga och se på, utan jag vill se resultat och åstadkomma förändring.

Jag vet vad en fungerande integration handlar om. Jag har sett den hela mitt liv hemma i Värnamo. Men jag har inte mött den i form av statistik och siffror, utan i form av barndomsvänner, klasskompisar och grannar i Gnosjöregionen. Jag har inte sett den i tabeller eller diagram, utan på fotbollsplanen, i mataffären eller på verkstadsgolvet.

Jag har sett vad företagsamheten och handlingskraften kan göra när man gör något gemensamt och när man tar sig an en uppgift. När människor får ett jobb fungerar också integrationen.

Många fler kan få sitt första jobb om vi vågar tänka nytt, om vi satsar på småföretagen och om vi ser till att öppna dörren till arbetsmarknaden för fler genom inträdesjobb.

Tryggheten måste också komma till förorterna och landsbygden. Vi behöver se till att vi har fler poliser och fler åklagare, så att fler kriminella kan dömas. Dessutom behöver vi skjuta till mer medel för att kunna säkra teknisk bevisning men också för att stärka vittnesskyddet.

När det gäller klimatutsläppen behöver vi göra mer. Det behövs en kraftfull grön bilbonus. Det fossila flygbränslet behöver bytas ut mot biobränsle. Det behöver bli dyrare att skita ned och billigare att göra rätt.

Men hur många goda tankar vi politiker än tänker och hur stort vårt miljöengagemang än är så är det företagen och entreprenörerna som kommer att bidra med svaren. Därför är det viktigt att ge dem rätt förutsättningar att kunna utveckla nästa stora miljöinnovation. Vad de inte behöver är mer av röda skattehöjningar och ineffektiv politik.

Herr talman! Valet i höst kommer att handla om värderingar. Den kamp som utspelas i hela västvärlden mellan främlingsfientliga populister och liberala krafter kommer att stå även här hos oss. Det står mellan å ena sidan medmänsklighet, rörlighet och mångfald och å andra sidan slutenhet, misstro och kollektiv skuldbeläggning. När Sverige glider isär, när klimatutsläppen ökar och när den misslyckade integrationen klyver Sverige krävs det politiska ledare som tar ansvar. Då krävs det ett nytt ledarskap för Sverige. (Applåder)

Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V):
Herr talman! Kollegor och åhörare! Hösten 2017 svepte en förändringens vind genom Sverige och genom stora delar av världen. Kvinnor sa ifrån: Nu är det nog! Vi tar inte det här längre. Nu berättar vi om vad som har hänt. Nu kräver vi förändring!

Hur smärtsamt det än kan vara att höra berättelserna är det nödvändigt att göra det, för i det ligger nyckeln till något bättre i framtiden. Nu krävs det att politiken svarar på berättelserna i metoo. Nu krävs en bättre sexualbrottslagstiftning med regler om samtycke och oaktsamhet. Vi har fått igenom ett högre stöd till kvinnojourerna. Det var en rejäl förstärkning, men det krävs mer nu. Vi har fått igenom utbildningsinsatser i rättsväsendet. Det är bra, men det kommer att krävas ännu mer.

Men det här hänger också samman med makt och maktförhållanden, med ekonomisk makt och makt på arbetsmarknaden. Det är ingen tillfällighet att kränkningarna ofta är fler där de otrygga jobben är många. Det handlar om maktlöshet och utsatthet. Det handlar också om ekonomiskt beroende.

Herr talman! Jag var på ett möte i Småland för någon månad sedan. Jag pratade med en kvinna så där som man gör före ett möte. Vi pratade om hur det var och skojade lite med varandra. Plötsligt blev hon väldigt allvarlig och sa: Jag bor här ute i en stuga i skogen. Jag har en usel pension. Jag skulle vilja flytta, för min gubbe är inte snäll. Men jag har inte råd att flytta, sa hon. Pensionen, lönen, tryggheten och det ekonomiska oberoendet är också frihet när vi pratar om jämställdhet. Vi står inför stora och avgörande utmaningar. När jag ser mig om i Sverige och när jag blickar ut över världen ser jag två saker som bekymrar mig mer än något annat.

Det ena hotet är den bisarra ojämlikheten. Några få män äger lika mycket som halva mänskligheten. Några drar ifrån och har mycket makt och mycket pengar. Andra har lite av både makt och pengar. Det hotar den grundläggande sammanhållningen i våra samhällen. Att öka jämlikheten måste vara ett mål för politiken. (Applåder)

Det andra hotet är självklart de galopperande klimatförändringarna. Vi har lite tid men mycket som måste göras snabbt och handlingskraftigt för att få ned utsläppen. Jag önskar att Sverige vore ett land som verkligen kunde gå före.

Vi har lösningar. Det är politikens uppgift att ge hopp och lösningar och inte bara måla med den stora breda svarta penseln när man beskriver verkligheten. Det går att omfördela ekonomiskt. Vi kan ha ett skattesystem som är gynnsamt inte främst för miljardärer utan för dem som arbetar hårt och har låga löner. Ett sådant vill vi se. Vi kan ha en bostadspolitik som satsar på att bygga bort bostadsbristen för dem som inte hittar en lägenhet i stället för att ösa pengarna på ränteavdrag och ROT-renoveringar.

Var sker skjutningarna? Var finns den tunga kriminaliteten? Var kan de kriminella gängen rekrytera enklast? Det är inte svårt att se. Det är där inkomsterna är lägst, där trångboddheten är störst och där framtidstron är minst. Det handlar om hur man växer upp. Det handlar om villkor. Det handlar om skolan. Det handlar om ojämlikhet. Det handlar om samhällsservice. Om man inte ser det kommer det inte att räcka med fler poliser och hårdare tag. Man måste göra mer än så. (Applåder)

Även när det gäller klimatet finns lösningarna. Mycket har gjorts bra. Vi har gjort mycket tillsammans med regeringen och har betydligt större ambitioner än vad oppositionen till höger har. Men det räcker inte. Utsläppen går inte ned som de måste göra. Vi måste ta större tag. Det är inte bara dags att prata om olika stödsystem för bilar. Det är dags att sätta ett slutdatum efter vilket inga nya fossildrivna bilar längre ska få säljas i Sverige. Det är dags att verkligen styra om AP-fonderna. Våra pensionspengar pumpas ju in i några av de värsta oljejättarna i stället för till det förnybara. Det är dags att göra som britterna och ha en grön investeringsbank som hjälper basindustrin att ställa om. Det krävs större tag i klimatpolitiken.

Det här kan man göra. Man kan lösa stora samhällsutmaningar. Det är så tydligt när jag lyssnar på de här inledningarna att när högern ser som sin strategi att spela på människors oro och rädsla är det vänstern som står för handlingskraften och hoppet. Det är vägen till en bättre framtid, herr talman. (Applåder)

Anf. 7 JAN BJÖRKLUND (L):
Herr talman! Att finnas med i världens tio-i-topp om tio år ska vara målet för den svenska skolpolitiken. Ambitionerna ska vara höga när det handlar om våra barn och deras framtid. Runt om i världen lyfts varje dag barn ur fattigdom tack vare utbildning. Möjligheten att ta sig dit man vill oavsett varifrån man kommer börjar i kunskapsskolan. Klassresan börjar i klassrummet.

Jag vill att skolan ska vara en plats där drömmar skapas, men framför allt där kunskap gör det möjligt för barn att förverkliga sina drömmar. PISA 2015 var ett trendbrott för Sverige; resultaten började peka uppåt efter 2011 års stora reformer på skolområdet. Kunskapsresultaten förbättrades. Men nu finns det anledning att återigen vara orolig, för nu sjunker resultaten på nytt. I våras fick 17½ procent av eleverna i nian så låga betyg att de inte blev behöriga till gymnasiet. Det är den högsta

siffra som någonsin har uppmätts i vårt land. Antalet sökande till den viktiga lärarutbildningen sjunker på nytt efter att ha stigit ett antal år i rad under alliansregeringen.

En lärare skrev häromdagen: ”Jag fick säga till 13 gånger om mobiltelefoner på lektionen idag. 13 gånger blev alltså genomgång/arbete/diskussion avbruten. 13 gånger tappade elever fokus från det som lektionen handlade om.” Majoriteten av lärarna tycker nu att mobiler är kraftigt störande i undervisningen. Men det är bara *ett* inslag i störningarna av arbetsron i våra skolor. Och det är de svagaste eleverna som hela tiden förlorar på att det är stökigt i klassrummen.

Vi måste återupprätta ordning och arbetsro i skolan. Vi måste återupprätta läraryrkets status och attraktionskraft. För ett land som vill satsa på framtiden och vill att nästa generation ska få det ännu bättre än vi själva har det är skolan den viktigaste samhällsinstitutionen.

Herr talman! I går presenterade Brottsförebyggande rådet en mycket oroväckande rapport. Man kan naturligtvis välja att blunda för den, men det bör vi inte göra. Förtroendet för rättsväsendet sjunker kraftigt. Människors, allra mest kvinnors, oro för att vara ute på gator och torg har ökat kraftigt. Flickor i förorten trakasserar av muslimska moralpoliser. Kvinnor vågar inte gå ut på kvällarna. Antalet poliser i Sverige sjunker nu, när det borde öka. Antalet poliser ökade kraftigt under alliansregeringen, men nu sjunker det på nytt.

Rättsstaten är en liberal skapelse. De som förlorar allra mest på om rättsstaten inte fungerar är de individer i samhället som är svagast. Om man inte har en fungerande rättsstat är det den som kan kasta den största stenen som bestämmer på torget, den som har det skarpaste skjutvapnet eller den som har pengar att köpa sig sin egen säkerhet som vinner när rättsstaten inte fungerar. Rättsstaten är den svagastes bäste vän.

För att Sverige ska hålla ihop måste vi föra en integrationspolitik som fungerar mycket bättre. Här har vi alla anledning att vara självkritiska. Vi behöver skapa enklare jobb med lägre ingångslöner för lågutbildade invandrare. Det är bättre att ha ett jobb att gå till även om lönen är låg än att man befinner sig i ett socialt utanförskap i åratal.

Vi behöver bekämpa extremism. På en punkt har jag definitivt tänkt om. Vi behöver sätta stopp för fler religiösa friskolor i våra förorter. Herr talman! Liberala värderingar är hotade i vår tid.

Högerextremister, vänsterextremister, islamister, terrorister, IS – listan kan göras lång på dem som hotar vår västerländska liberala samhällsmodell. I längden är det en stark kunskapsskola med höga bildningsideal som är den viktigaste motkraften mot extremism och intolerans.

En fungerande integration minskar det sociala utanförskapet. Ett starkare svenskt försvar och medlemskap i västvärldens försvarsorganisation skyddar vår liberala och västerländska samhällsmodell. Under de kommande åren krävs stora reformer för ökad integration, bättre skola, ökad trygghet och stärkt säkerhet. Till er som längtar vill jag säga: Håll ut, det är bara åtta månader kvar! (Applåder)

Anf. 8 ANDREAS CARLSON (KD):
Herr talman! Mandatperioden går mot sitt slut. Vi har skäl att fråga: Är vi i en bättre position än för fyra år sedan? Vilka avvägningar har de rödgröna gjort? Vad har Stefan Löfven prioriterat?

Om vi tittar bakåt med de frågorna för ögonen ser vi: Nej, vi är inte i en bättre position. Det är fördubblade vårdköer, kraftiga neddragningar i LSS, äldre som inte får boendeplatser, en spiral av dödsskjutningar och en skönmålad ekonomi.

Vi ser ett mönster av bristande ledarskap. De rödgröna har inte någon idé för hur vi ska bygga Sverige starkare. Stefan Löfven har inte varit en ledare utan en internmedlare fullt upptagen med att hantera de konflikter som finns i den egna organisationen och i den egna regeringen.

Exemplen är många. Stefan Löfven bildade regering utan en integrationsminister. För att blidka sin vänsterflygel sa han att det var föråldrat och ett problematiskt begrepp, som att det var föråldrat att berätta vilka värderingar som gäller här och problematiskt att hjälpa människor att få jobb och lära sig språket.

Sedan avskaffade Stefan Löfven kömiljarden som kapat vårdköerna. Han tog därmed bort kraven på sina S-märkta landstingsråd. När kraven försvann fördubblades vårdköerna.

Stefan Löfven tillsatte en socialdemokratisk byråkrat som rikspolischef. Skandal efter skandal skapar en förtroendekris. Poliser lämnar yrket, men rikspolischefen får sitta kvar.

Statsministern kan inte ena sitt parti kring *en* utrikespolitik. Han har en utrikesminister som skadar våra säkerhetspolitiska relationer och en försvarsminister som får försöka bygga upp dem igen i tystnad efteråt. Det är dubbelkommando i säkerhetspolitiken.

Herr talman! Gång på gång sätter Stefan Löfven stämningen på Sveavägen 68 före Sveriges bästa. Men statsministern gör vad han kan för att vi inte ska granska hans ledarskap. I stället säger han: Titta på ekonomin, vad bra det går! Han slår sig för bröstet: Det är min förtjänst! Stefan Löfven är som tuppen som tror att solen går upp för att han galer och inte inser att han galer för att solen går upp! (Applåder)

Hela världen är i högkonjunktur. Ekonomin går bra. Men faktum är att Sverige halkar efter på område efter område. Tillväxten per capita sjunker. Sverige tappar i konkurrenskraft i innovationsrankningen, i patentrankningen och i EU:s arbetslöshetsliga. De rödgröna gör Sverige svagare.

När statsministern säger att det går bra för Sverige tänker jag på de 84000 personer som fastnat i vårdköerna, på de 20000 vårdboendeplatser som kommer att fattas 2030, på fördubblingen av sexualbrotten och på dödsskjutningarna.

Jag tänker, herr talman, på att varje dag får två personer med funktionsnedsättning sin personliga assistans indragen. Följ med mig, Stefan Löfven, till Mullsjö och träffa autistiska Niclas vars LSS-stöd ni har dragit in. Berätta för honom och hans familj att det går bra för Sverige.

Den här regeringen står för ett välfärdssvek. Sverige förtjänar bättre. Sverige förtjänar en alliansregering. Sverige förtjänar ett välfärdslöfte. Det är vad vi kristdemokrater står för.

Vi vill och ska kapa vårdköerna, bygga bort äldreboendebristen, vända poliskrisen, införa en flexibel föräldraförsäkring och låta Sveriges bästa stå i fokus. En röst på Kristdemokraterna är en röst för förändring, och utan oss blir det inte någon förändring. (Applåder)

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):
Herr talman! Jag har pekat ut tre allvarliga samhällsproblem som vi måste ta itu med. Den grova brottsligheten ska pressas tillbaka. Nyanlända ska mycket snabbare kunna börja jobba och bli självförsörjande. Välfärden ska byggas upp för alla och i hela landet.

Frågan är nu: Hur löser vi bäst och bemöter de problemen? För mig är svaret självklart. Vi ska inte avveckla den svenska modellen genom att lagstifta om lägre löner. Vi ska inte försämra arbetsvillkor. Vi ska inte skära ned i välfärden. Då ökar klyftorna. Då växer otryggheten. Då försvagas sammanhållningen i vårt land.

Ingen av de utmaningar som Sverige står inför löses med stora skattesänkningar. Kommande år ska det ekonomiska utrymmet användas till att öka tryggheten för alla i vårt land. Vi ska säkra välfärden och knäcka den organiserade brottsligheten. Jag kommer att göra det som krävs för att Sverige ska vara tryggt. Det går långt före ett nytt jobbskatteavdrag.

Vi ska investera i fler lärare, fler poliser och mer personal i vård och omsorg. Vi ska satsa på yrkesutbildningar och det svenska språket så att nyanlända snabbare kan börja jobba. Vi ska se till att de ekonomiska framgångarna ska komma alla till del och inte bara några. Det gör vi med sänkt pensionärsskatt, höjt barnbidrag och en billigare avgift till fackföreningsrörelsen.

Sverige ska vara tryggt också i en ny tid. Mitt budskap till människorna i Sverige när vi går till val är följande: Om vi håller ihop är det möjligt. Vi ska framåt tillsammans. (Applåder)

Anf. 10 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Stefan Löfvens sentenser låter ofta så här: Alla som kan jobba ska jobba. Alla ska kunna leva på sin lön. Det är rätt lätt att hålla med om precis detta. Problemet är bara att man inte gör någonting åt dem. De blir ganska meningslösa om de inte åtföljs av reformer som innebär precis det.

I dag tar det åtta år innan ens hälften av de som är nyanlända i vårt land har någon slags försörjning. Arbetslösheten bland svenska medborgare är knappt mätbar, bland EU-medborgare 7 procent, för dem som kommer från Asien 22 procent och för dem som kommer från Afrika 27 procent.

Man måste lägga fram konkreta förslag om man vill lösa problem. Vi vet att det är otroligt svårt att göra detta. Men om man inte ens försöker kan man inte lösa problemen. Politik handlar om att se problemen utan skygglappar och därefter lägga fram reformer som löser problemen. Den här regeringen gör varken det ena eller det andra.

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Först vill jag säga att vi har ett väldigt tydligt resultat – arbetslösheten sjunker jämfört med under er tid. Ni lämnade efter er en högre arbetslöshet än när ni tillträdde. Nu sjunker arbetslösheten. Sysselsättningen ökar också i alla grupper. Men det är sant att arbetslösheten är högre bland de nyanlända och de som är födda i andra länder, och det måste vi naturligtvis angripa.

Det är inte sant längre att det tar åtta år. Vi har hjälpts åt, Ulf Kristersson, för att korta den tiden för nyanlända. Åtta år gällde för dem som kom hit 2008 och 2009. Men bland annat er reform om att flytta över ansvaret för nyanlända från kommunen till Arbetsförmedlingen hjälpte till att korta den tiden. Det stödde vi. Förutom det ger vi nu inte bara de nyanlända en rättighet, utan nu ställer vi också krav: Nu ska ni dessutom se till att utbilda er till bristyrken.

Så ska vi fortsätta. Låt oss samarbeta om detta. (Applåder)

Anf. 12 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Det här är den andra favoritsysselsättningen som statsministern har, nämligen att alltid skriva om historien efteråt – ungefär som att det inte hade någon betydelse att vi hade den största lågkonjunkturen sedan 30-talet för ett antal år sedan och att vi lever i en osannolik högkonjunktur just nu. Problemet är bara att det är nu oron för brott ökar. Det är nu poliser väljer att lämna sitt yrke. Det är nu de problem som vi måste lösa finns framför näsan och ögonen på oss.

Då räcker det inte att peka bakåt. Då räcker det inte att säga: Ni vill sänka skatten! och sedan konstatera att man själv knappt vågar röra de jobbskatteavdrag som vi införde för att det ska bli mer lönsamt för vanligt folk att gå till jobbet.

Jag tycker inte att det duger. Man måste peka på de problem som finns här och nu, se dem på fullt allvar och lägga fram konkreta reformer som skulle kunna lösa problemet. Det tycker jag att statsministern undviker. (Applåder)

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Nej, vi ska inte skriva om historien, men vi måste kunna titta på fakta. Vi hade en väldigt allvarlig finanskris i Sverige 2008 och 2009, men vi hade inte det 2012, 2013 och 2014. Då styrde ni. Det var då ni såg till att budgetunderskottet växte. Du är medskyldig till det, Ulf Kristersson.

Låg konjunktur, hög konjunktur – ibland låter det på högerledaren som om det bara är det som avgör. Varför anstränger ni er i politiken? Ni bara hoppas att ni kommer på rätt konjunktur.

Här är det politik som avgör. Vi ska tillsammans se till att vårt land utvecklas med sammanhållning, och då går det inte att som borgerligheten föreslå skattesänkningar på 100 miljarder kronor, för då ökar otryggheten och då försämras välfärden.

Vad gäller polisen gör vi satsningar. Vi utbildar betydligt fler poliser nu än vad som någonsin skedde under den borgerliga regeringen. Jag blir orolig när jag hör moderatledaren uttrycka att den grova kriminaliteten och våldtäktsproblematiken är här för att stanna. Så angriper vi inte våldet. (Applåder)

Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Redan 2012, det vill säga några år före valet, intervjuades Stefan Löfven i *Agenda* i SVT, och då sa Stefan Löfven så här: Höjd pensionsålder är inte det första vi ska titta på. Det viktiga är att se till att människor orkar jobba. Ett vårdbiträde, en byggnadsarbetare kommer inte upp ens till 65 års ålder innan de måste sluta jobba.

Så här lät det sedan under hela valrörelsen. Det handlar inte om att vi ska höja pensionsåldern, utan vi ska jobba med att lösa arbetsmiljöproblem och liknande. Nu går Stefan Löfvens regering sannolikt fram med skarpa förslag om höjd pensionsålder. Då är min fråga till Stefan Löfven: Menar Stefan Löfven att arbetsmiljön inte längre är ett problem? Eller menar han att det inte längre är ett viktigt problem? Eller har Stefan Löfven gett upp?

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Pensionssystemet är oerhört viktigt att utveckla så att vi vet att pensionärerna får en bra trygghet på sin ålderdom. Vi har sett stora problem i det nuvarande pensionssystemet, och det är tack vare en glädjande nyhet: Vi blir äldre och äldre. Det är bra, men då måste pengarna räcka till. Alla de som nu sätter sig på sidan och säger att det här inte är något problem får då förklara för framtidens pensionärer hur mycket sämre pensionerna blir om man inte gör något åt pensionssystemet. Det är din uppgift nu, Jimmie Åkesson. Hur mycket sämre ska pensionerna bli?

Jag tänker se till att pensionerna blir bättre. Jag tänker också ta hänsyn till att det finns människor som har hårda yrken. Jag har själv stått där ute på verkstan i ett antal år, och jag har många kamrater som har jobbat hela sitt liv på verkstan. Jag vet hur tufft det är. Därför lägger vi också in en faktor som tar hänsyn till att några människor faktiskt har tuffa jobb och inte kommer att orka hela vägen fram. Då ska de också ha bra villkor. (Applåder)

Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Mina frågor gällde egentligen inte pensionssystemet som helhet, utan de handlade om ifall Stefan Löfven anser att arbetsmiljöproblemen inte längre existerar eller om han inte tycker att det är så viktigt längre eller om han faktiskt har gett upp när det gäller arbetsmiljöfrågorna. Det är ett faktum att de arbetsmiljörelaterade problemen, sjukskrivningar och liknande, fortsätter att öka. Det är ett faktum.

Det är klart att alla här, tror jag, förstår att vi behöver arbeta mer för att klara också pensionerna. Men då är den första frågan: Varför väljer Stefan Löfven att samarbeta med två partier som vill att vi ska arbeta mindre? Den andra frågan handlar om att man genom en ansvarslös invandringspolitik har fyllt på med människor som skulle rädda pensionerna, och nu inser man att det sannolikt inte kommer att ske utan att det tvärtom blir en belastning för pensionssystemet – och då höjer man pensionsåldern. Jag tycker att det är lite magstarkt. (Applåder)

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Det blir lite underligt när Sverigedemokraterna pratar om pensioner men inte vill prata om pensionssystemet. Det hänger liksom inte ihop. Man måste titta på hur pensionssystemet faktiskt fungerar och hur vi får till de resurser som gör att de äldre har en bra ekonomisk trygghet som de är så väl värda.

Det är också därför som vi ser till att bygga om pensionssystemet så

att det faktiskt blir hållbart. Nu kan vi berätta för framtidens pensionärer att pensionerna kommer att bli bättre än vad de hade blivit om vi hade låtit det här systemet vara oförändrat. Det var icke hållbart.

Vi satsar på arbetsmiljön. Det är vi som lägger till pengar till arbetsmiljösatsningar och arbetsmiljöforskning. Det är vi som anställer människor i välfärden, och vi gör det därför att vi inte prioriterar skattesänkningar. Med de skattesänkningar som Sverigedemokraterna prioriterar blir det mindre resurser till välfärden och fler sjukskrivna i välfärden. Så ser det ut. (Applåder)

Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Herr talman! Jag hoppas att statsministern känner sig utvilad inför det nya året, för den fråga som jag kommer att ställa i dag kommer jag fortsätta att ställa tills Stefan Löfven visar prov på större handlingskraft.

I förra veckan kom siffror från Arbetsförmedlingen som visar att arbetslösheten för inrikes födda är 4 procent och arbetslösheten för utrikes födda är 22 procent. Siffrorna visar tydligt att nyanlända har oerhört svårt att komma in på svensk arbetsmarknad och att vi har en statsminister som inte har kraft nog att göra det som krävs.

Regeringens passivitet har inneburit tre förlorade år för integrationen. Att alla ska med verkar inte längre vara en tanke som finns i Rosenbad.

Jag vet att statsministern gärna talar om behovet av utbildning. Att utbildning är viktigt är helt sant. Men alla kan inte sätta sig i skolbänken, utan det måste vara möjligt att börja jobba.

Jag vill därför fråga statsministern: Har regeringen, bortsett från utbildningar, gjort någonting för att nyanlända ska få ett riktigt jobb?

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! För det första är det helt korrekt att arbetslösheten är högre för nyanlända och utrikes födda än för svenskar, och det är någonting man måste adressera. Det är dock fler och fler som får arbete – fler utrikes födda kvinnor och fler utrikes födda män. Gruppen växer, så arbetslösheten ser inte ut att dyka, men fler får arbete.

Svartmåla inte detta, utan låt oss ta problemet på allvar. Vi har en utmaning, ja, men svartmåla det inte så att det ser ut som om nyanlända över huvud taget inte får jobb. Här har de borgerliga och vi faktiskt hjälpts åt och sett till att tiden nu kortas för de nyanlända att komma in i arbete.

Utbildning är oerhört viktigt. Etableringsjobb som parterna nu håller på att ta fram är oerhört viktiga. Extratjänster i välfärden är en sådan insats. Vi är uppe i över 11000 nu, Annie Lööf. Är det bra eller är det dåligt? Ska vi fortsätta på den vägen? (Applåder)

Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Herr talman! Det duger inte att passivt se på när Sverige är på väg att misslyckas med integrationen. Extratjänster handlar om att kommuner kan placera tidigare bidragsberoende personer i extratjänster som är fullt subventionerade av staten. Det är inga riktiga jobb.

Vad vi behöver är att satsa på att människor får en egen lön och långsiktiga, varaktiga arbeten med kollegor och trefika. Men det jag

hör från statsministern är olika undanflykter och inte ett enda konkret förslag för riktiga jobb. Var tredje utrikesfödd i Sverige har låg ekonomisk standard. Nyanlända kommer inte i arbete. Klyftan i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda är den största i hela OECD, i hela västvärlden.

Integrationen är en av våra allra viktigaste frågor, och jag frågar därför igen: Kan Stefan Löfven nämna de tre viktigaste åtgärderna förutom utbildning som regeringen – inte några andra – har föreslagit för att nyanlända ska få jobb? (Applåder)

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! För det första är verklighetsbeskrivningen fel. Låt oss vara noggranna när vi beskriver verkligheten. Låt oss också utmana det som är problem, men att Sverige är sämst på detta område stämmer inte. Det är helt enkelt en felaktig uppgift.

Vi får beröm av många länder. I Sverige har de utlandsfödda kvinnorna faktiskt en högre sysselsättningskvot än kvinnor överlag i många europeiska länder. Det är inte tillräckligt bra, så problemet är kvar, men svartmåla inte, för det är inte till någon nytta för Sverige! Det är det första jag vill ha sagt.

Det andra är att när vi nu pratar om jobb säger Annie Lööf: Visa vad ni gör, men räkna inte med utbildning! Men hur ska man kunna få jobb om man inte har rätt utbildning? Vi har 100000 jobb som inte blir tillsatta. Det är vvs-montörer, det är svetsare, det är truckförare, you name it, och det finns ingen som kommer att få de jobben om de inte har rätt utbildning.

Utbildning är en nyckelfaktor, och jag tycker att det är tråkigt att Centerpartiet nedvärderar utbildning så. Vi gör det inte! (Applåder)

Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! År 2009 beslöt de borgerliga partierna och Socialdemokraterna i Göteborg att privatisera stora delar av hamnverksamheten. Ett av de företag som släppts in var det ökänt antifackliga APM Terminals.

Det har inte gått särskilt bra. Unionen lade helt enkelt ned sin fackklubb därför att man mötte en så besvärlig arbetsgivare. Det har varit fullt med konflikter. Företaget har sagt upp hamnarbetare som har arbetat där i år för att kalla in dem som timanställda veckan efter. Det har varit konflikter i stället för att man satt sig ned och förhandlat.

Nu används den här oansvariga arbetsgivaren i Göteborg som ett argument från en socialdemokratisk regering för att kanske inskränka strejkrätten. Varför ställer ni er på arbetsgivarnas sida? (Applåder)

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Hur arbetsgivare sköter sig med att säga upp eller inte säga upp är ett stort problem på många områden. Vi måste göra någonting åt det här med att säga upp och ta in timanställda.

Vad gäller hamnen i Göteborg är det ingen som har sagt att strejkrätten ska inskränkas. Men hamnen i Göteborg har ett långsiktigt problem där man inte kommer till rätta med en konflikt som bara pågår och som riskerar att pågå så länge att hamnen i Göteborg blir obsolet.

Tycker Jonas Sjöstedt att det är en framgång om ingen längre ska använda hamnen i Göteborg och svensk industri och hela det svenska näringslivet skadas?

Den svenska modellen bygger på att man köper och säljer. Arbetstagare köper arbetsvillkor och löner. Arbetsgivare köper arbetsfred. Men om man aldrig kommer till arbetsfred och konflikten tvingas pågå, då är vi skyldiga att titta på vad det är som inte fungerar och vad vi ska göra åt det. Den utredningen kommer i vår. (Applåder)

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Det är självklart en mycket allvarlig situation när 98 procent av konflikttiden kommer från en oansvarig arbetsgivare som Göteborgs hamn. Frågan är hur det leder till slutsatsen om att konflikträtten för löntagarna kanske ska begränsas. Lösningen måste ju vara förhandlingar och att man sätter sig ned. Men grunden finns också i ert privatiseringsbeslut att släppa in den här typen av arbetsgivare i Göteborgs hamn.

Begränsar man konflikträtten gör man det inte bara i Göteborgs hamn – man gör det för alla. Det kan ha stora effekter på hela den svenska arbetsmarknaden.

Nu blir jag dock osäker på vad Socialdemokraterna vill. Jag lyssnade noga på statsministerns svar. Han sa att det inte blir någon försämring av strejkrätten. Är det ett löfte, Stefan Löfven? Kan du här i dag lova att ni inte kommer att lägga fram någon försämring av strejkrätten för Sveriges löntagare?

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Nu säger Sjöstedt att konflikträtten kanske får stora effekter, och det säger han för att söka så många populistiska poäng som möjligt på detta.

Vi har sagt att vi har en så långvarig och allvarlig situation i Göteborgs hamn att något måste göras. Då kan man väl sätta sig ned och förhandla, säger Sjöstedt. Ja, jag vet hur det går till, och det är precis det man har gjort. Man har till och med haft Medlingsinstitutet inne, men två av Medlingsinstitutets kanske mest erfarna medlare fick säga att tyvärr, detta går inte, för vi måste också ha två parter som vill göra upp.

Exakt varför tvisten utmynnade på det sättet får de redogöra för, men vi har ett problem, och vi kan inte bara sitta och säga att det får gå som det går med Göteborgs hamn. Det är stora värden som står på spel här. Detta innebär inte per automatik att man ska gå in och begränsa någon generell strejkrätt. Det är inte det som det är frågan om. Men vi måste se detta problem och försöka lösa det. Det är vår skyldighet, och det tänker jag se till att vara delaktig i. (Applåder)

Anf. 26 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Herr talman! Återigen sjunker kunskapsresultaten i svensk skola efter att ha stigit efter Alliansens reformer. Antalet underkända i årskurs 9 har aldrig varit högre än vad det var i våras. Det var visst inte så lätt att fixa skolan på 100 dagar.

Nu har regeringen fattat ett kraftfullt beslut, ett av de första på skolområdet efter tre år i ämbetet, och det är att man ska halvera antalet nationella prov på gymnasieskolan. Kunskapssverige tar sig för pannan.

Min fråga till Stefan Löfven är: Hur förbättras kunskapsresultaten i svensk skola av att vi halverar antalet nationella prov?

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Bland annat lärarna har sett att man har för mycket administration i skolan, och jag lyssnar gärna till professionen.

Den stora frågan för skolan är dock hur vi ska se till att man har tillräckligt med resurser i skolan. Där gör vi den största satsningen på skolan på många, många år – betydligt större än den borgerliga regeringen över huvud taget orkade med – och det beror på att vi har slutat med stora skattesänkningar och ser till att investera.

Den stora satsningen innebär att barn ska ha betydligt större stöd i tidiga åldrar. Det är därför vi vill ha en läsa-skriva-räkna-garanti och hoppas att riksdagen accepterar den. Den stora satsningen gör vi på lärarna. Det är nu fler som har varit lärare tidigare som vill komma tillbaka.
Vi ska se till att höja läraryrkets status. Den stora satsningen hamnar på fler i skolan, och det är satsningen på helheten som är viktig. Sedan ska vi dessutom lyssna på professionen: Vad anser lärare, skolledare och rektorer är det bästa för att höja resultaten? (Applåder)

Anf. 28 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Herr talman! Jag blir väldigt bekymrad när Stefan Löfven kallar de nationella proven för onödig administration. Det finns mycket onödig administration i skolan, och de nya byråkratiska rutiner som införs i det ni kallar för läsa-skriva-räkna-garantin är ju Lärarförbundet kraftigt kritiskt till.

Men nationella kunskapsprov är inte onödig administration! Det är en helt avgörande del och var det som en del i en strategi för att lyfta kunskapsresultaten när vi införde de nationella proven även i årskurs 3 på lågstadiet. Nu vill ni halvera antalet nationella prov, och det skäl som har anförts av de båda utbildningsministrarna är att det är onödig administration men också att eleverna stressas av det.

Det kommer inte att gå att lyfta upp kunskapsresultaten i svensk skola om inte eleverna anstränger sig. Det måste finnas incitament och drivkrafter i skolan för eleverna att anstränga sig. Att ställa krav i skolan är inte att vara elak mot eleverna, Stefan Löfven. Att ställa krav i skolan är att bry sig om elevernas framtid. (Applåder)

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Där är vi helt överens. Det är klart att vi ska ställa krav i skolan, liksom ute i arbetslivet. Ett samhälle utan krav är inget bra samhälle. Det är klart.

Men jag väljer att lyssna på Skolkommissionen och lärarna, det vill säga professionen. Vi säger inte att de nationella proven per automatik är onödig administration. Frågan är hur många de ska vara. Där är det viktigt att lyssna på professionen. Jag väljer att göra så. Jan Björklund kan antagligen området bättre än lärarna. Det får han tro.

Den garanti vi föreslår uppskattas av lärarfacken. Det är viktigt att visa att barnen får stöd tidigt, så att de inte behöver få individuellt stöd i årskurserna8 och 9. Det är i förskoleklass och i ettan, tvåan och trean som stödet ska sättas in – tidigt. Då går det att successivt rätta till. Det ska bli högre skolresultat i svensk skola. (Applåder)

Anf. 30 ANDREAS CARLSON (KD) replik:
Herr talman! Stefan Löfven låter som vanligt stolt och nöjd när han berättar om vad han har åstadkommit som statsminister. Din vice statsminister Isabella Lövin verkar lika stolt. Vad jag förstår av intervjun i Dagens Nyheter som publicerades i dag verkar hon inte anse att vi ska prata så mycket om bristerna i välfärden. Men det går inte att sopa välfärdssveket och vårdkrisen under mattan.

Jag har en enkel fråga till statsministern: Stefan Löfven! Är du nöjd med hur välfärden har utvecklats under ditt ansvar?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Ja, i stora delar är jag naturligtvis också stolt över vårt land och vad vi har åstadkommit. Det är inte i första hand mig personligen som detta handlar om, utan det handlar om vad svenska folket åstadkommer.

Resultatet av den sänkta arbetslösheten och att fler är i jobb, vad svenska folket har åstadkommit, är vad jag känner stolthet över. Det är det resultatet som jag naturligtvis vill förbättra och se på hur vi kan förvalta på bästa möjliga sätt.

När skolresultaten höjs i skolan handlar det inte om mig, men jag är glad för barnen och ungdomarna. Det är de som ska vara stolta.
Vi ska göra detta arbete tillsammans. När vi satsar på välfärden gör vi det rejält.

Ni vill fortsätta att sänka skatterna. Kristdemokraterna är med på racet. Ni ska sänka skatterna, de fyra borgerliga partierna tillsammans, med 100miljarder kronor. Kom inte och säg att det stärker svensk välfärd. Det gör det inte. (Applåder)

Anf. 32 ANDREAS CARLSON (KD) replik:
Herr talman! Stefan Löfven vet mycket väl att Alliansens politik ledde till att det blev mer pengar till vården, gav fler sjuksköterskor i verksamheten, inte bara i reala tal utan också mätt fördelat per invånare. Varje sjuksköterska fick också en månadslön mer i lön.

Statsministern nämner inte med ett ord vad han har gjort för att möta vårdkrisen. Det kan jag förstå. Ni har inte gjort någonting. Ni har inte en enskild reform som kan vända krisen i vården. Det är din politik som har gjort att vårdköerna har fördubblats.

I dag har 84000 fastnat i vårdköer. Det är din politik som i dag gör att två personer om dagen förlorar rätten till personlig assistans. Det är med din politik som 40procent av kommunerna har brist på äldreboenden. Du är ansvarig för ett välfärdssvek, Stefan Löfven. Hur kan du vara stolt? (Applåder)

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! En felaktighet blir inte bättre för att man upprepar den. Vi gör den största satsningen på sjukvården på många år. Vi lägger mer pengar på patienterna och patientkontakt. Det gör vi bland annat genom att anställa fler. Vi lägger till rejält med resurser till landstingen. Det är de som styr sjukvården. Nu anställs fler i den svenska välfärden, inte bara i sjukvården. Det är fråga om sammanlagt 100000 fler i den svenska välfärden. Vad tror Kristdemokraterna? Blir det bättre eller sämre om man anställer fler?

Vi gör en speciell satsning på förlossningsvården. Vi gör en speciell satsning på cancervården. Återigen förädlar vi vidare det ni påbörjade. Allt detta måste mötas av resurser. Där står vi naturligtvis mot varandra. Ni ska sänka skatterna och samtidigt lägga till så mycket

mer resurser. Det går aldrig ihop. Det har det inte gjort de tre tidigare gångerna ni har suttit i regeringen, och det kommer det inte att göra igen. (Applåder)

Anf. 34 ULF KRISTERSSON (M):
Herr talman! Integrationsfrågan kommer att dominera svensk politik, inte bara under det här valåret utan under mycket lång tid framöver. Som jag sa i början kommer det för oss att handla om framför allt tre saker, nämligen jobben, språket och kraven. Låt mig återkomma till språket.

Opinionsinstitutet Pew Research visade 2017 att språket är det viktigaste för att bli en del av ett nytt land. I Sverige menar två av tre att det är mycket viktigt att kunna tala svenska. Ytterligare var fjärde tycker att det är ganska viktigt. När nästan hela befolkningen tycker att någonting är ganska eller mycket viktigt, då är det nog viktigt.

I går presenterade vi moderater ett brett program med fyra konkreta förslag för att inskärpa språkets betydelse för bra integration. Det ska finnas en individuell prestationsplan i sfi, svenska för invandrare. Den som avbryter sina studier eller inte uppnår resultat ska bli av med delar av sin ersättning. Att bara befinna sig i klassrummet är inte tillräckligt. Fler måste också lära sig svenska.

Vi vill att det ska krävas godkända baskunskaper i svenska för att få permanent uppehållstillstånd i vårt land, och det ska finnas ett språkkrav förenat med medborgarskapet. Det finns i våra nordiska grannländer och i Tyskland, och det borde även finnas här.

Slutligen kopplar vi svenskstudier till försörjningsstödet, vilket inte minst är viktigt för att nå nyanlända kvinnor som annars riskerar en isolering som inte alls bara är språklig.

Att ställa krav är att bry sig. Det låter som en kliché, men det är sant. Tydliga krav är en del av själva kartan för att förstå ett nytt land.
Jag tycker inte att regeringen tar frågan på fullt allvar. Svenska språket är svårt men inte alls omöjligt – precis som bra politik. (Applåder)

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Nu har vi lyssnat på alla partiledare som har lyft fram de olika behoven i vårt samhälle. Är det någon som tror att alla dessa behov löses med hjälp av stora skattesänkningar och nedskärningar?

Vi löser inte fler brott med hjälp av skattesänkningar. Vi lär inte barnen mer i skolan med hjälp av skattesänkningar. Och fler nyanlända kommer inte att gå en yrkesutbildning med hjälp av stora skattesänkningar. Sverige behöver fler lärare, poliser och sjuksköterskor. Vi håller på att bygga upp en polisutbildning i Malmö. Det ska bli en i väst också. Det ska bli ett nytt regemente på Gotland. Det är det gemensamma som behöver stärkas, och det kräver resurser. Då är det inte tid för fler stora skattesänkningar.

Herr talman! Min fråga till moderatledaren är: Med de stora och växande behov som Sverige står inför, hur kan Ulf Kristersson föreslå stora skattesänkningar? Det går inte ihop. (Applåder)

Anf. 36 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Eftersom jag ibland har en del invändningar mot regeringens politik, måste jag först säga att jag håller med om en sak.

Jag håller med om regeringens förslag som lades fram i morse att samla alla bidragsutbetalningar i en myndighet för att komma åt fusk, inte för att jag föreslog just detta för tre år sedan utan för att det är sant och rätt.

Vi kan vara oeniga om hur höga bidragen ska vara. Vi kan vara oeniga om hur höga marginalskatterna ska vara. Men det är bra om vi kan enas om att stoppa bidragsfusk och stoppa skattefusk.

När jag har sagt detta, statsministern, vill jag påpeka att vi sänker skatten för låga inkomster för att det ska bli mer lönsamt att arbeta i stället för att leva på bidrag. Det har ni aldrig riktigt förstått. Om det inte lönar sig mer att arbeta än att få bidrag kommer fler människor att vara kvar i bidragsberoende.

Vi sänker marginalskatterna, för vi tycker att det är omoraliskt att staten tar mer än hälften av en inkomstökning när några anstränger sig extra mycket för att ta ett nytt jobb. Det är rätt att sänka skatten för dem; det är fel att ta pengarna ifrån dem. (Applåder)

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Jag vill att jämlikheten ska öka i vårt Sverige, och jämlikheten ökar nu för första gången på många år. Det ser vi på den så kallade Gini-koefficienten. Och det sker inte av sig självt. Det sker därför att vi har en regering som fattar medvetna beslut som ökar rättvisan.

OECD, Världsbanken och Nobelpristagare i ekonomi är eniga om att vi behöver en ekonomisk politik för större jämlikhet. Jämlikheten är kort uttryckt en förutsättning för en hållbar tillväxt.

Politiken som Ulf Kristersson nu presenterar har prövats på 70-talet, på 90-talet och på 00-talet. Vad hände? Klyftorna växte. Underskotten växte. Ute i världen har den politik dömts ut som Ulf Kristersson nu står och försvarar, men för Moderaterna är den fortfarande en framtidsvision. Ni är inte ens offside, Ulf Kristersson; ni står faktiskt utanför planen.

De som har en högre inkomst ska också bidra mer. Stora skattesänkningar är fel väg att gå, särskilt nu när behoven är så stora av gemensamma investeringar. (Applåder)

Anf. 38 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Faktum är nog att det var er skattepolitik som prövades på 70-talet. (Applåder)
J
ag har ägnat åtskilliga år åt Gini-koefficienten, statsministern. Faktum är att Gini-koefficienten i Sverige var som lägst 1981. Då var marginalskatten 80 procent. Då hade Astrid Lindgren skrivit sin saga om Pomperipossa. Då hade ni till slut förstått att det fanns en gräns strax under himlen där skattetaket låg. Om man höjde skatten mer än så drev man företagare ut ur landet. Man drev regissörer från scenen. Man skapade konfiskatoriska skatter som ingen hade respekt för. Det prövade ni på 70-talet.

Vill man ha sund jämlikhet ska man rikta in sig på att barn ska lyckas bättre i nästa generation genom bra skola och rimliga skatter. Det har ni aldrig förstått.(Applåder)

Anf. 39 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Apropå tak strax under himlen läste jag häromdagen i

någon annons att ”Sverige bör överväga ett flyktingtak”. Det var en annons från Moderaterna. Det var Moderaternas gruppledare som uttalade sig i den. Det låter ju bra att man till slut har insett att det kanske finns ett behov av ett tak.

För inte så länge sedan uttalade sig Moderaternas migrationspolitiska talesperson om ungefär var detta tak skulle kunna tänkas ligga. Han talade om ungefär 30000 asylsökande per år. Det är en mer normal nivå än i dag. 30000 asylsökande på ett år, hur många blir det på tio år? Väldigt många.

Herr talman! Min fråga till Ulf Kristersson är enkel. Var ligger Moderaternas flyktingtak, som man nu ska överväga?

Anf. 40 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Jag har många gånger sagt att svensk migrationspolitik i decennier har varit principlös och ogenomtänkt. Vi har aldrig tänkt igenom denna svåra ekvation, där Sverige tar sitt ansvar för allt elände i världen som ett rikt land, där vi samtidigt tar hela ansvaret för hur det går för integrationen i Sverige och där vi frågar oss både vad vi bör erbjuda för att hjälpa människor i nöd och vad vi i Sverige behöver som vi inte redan har.

Det här är svåra frågor. Ert svar är alltid ingenting – stäng världen ute. Vårt svar är att det här är svåra saker – låt oss ta dem på stort allvar. Jag ger dig ett rätt, Jimmie Åkesson. Många röstade på ditt parti för att de var mycket missnöjda med dålig svensk migrationspolitik. Jag förstår dem. Men Sverige behöver världen. Sverige är en del av världen.

En genomtänkt migrationspolitik är själva förutsättningen för en fungerande integrationspolitik. Den tycker jag att vi nu har. Vad Tyskland visar oss är att det finns en gräns för hur mycket man klarar, och det har vi också lärt oss. (Applåder)

Anf. 41 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Den insikten är ju värdefull, men den är inte jättevärdefull om man inte samtidigt förstår var taket ligger. Om jag uppfattade Ulf Kristersson rätt sa han att han tycker att vi ligger bra i dag.

Förra året beviljade vi fler uppehållstillstånd än någonsin tidigare med undantag av ett enda år. Det är en myt att Sverige har stängt gränserna. Det är en myt att vi nu har tagit ansvar och så vidare. Det är bara en chimär. Så är det inte. Invandringen fortsätter i oförminskad takt. Med Ulf Kristerssons flyktingtak kommer vi att få ca 30000 asylsökande till Sverige per år plus lika många anhöriga. På tio år, Ulf Kristersson, blir det över en halv miljon människor ytterligare. Var ska de bo någonstans? Vilka jobb ska de ha? Vilka skolor ska de gå i? Vilka sjukhus ska de ligga på när de blir sjuka? Du måste kunna svara på det om du samtidigt påstår att du tänker ta ansvar för invandringspolitiken. (Applåder)

Anf. 42 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Jag tror inte att jag har gjort någon hemlighet av att jag vill att Sverige ska ha en stram migrationspolitik för att klara integrationen. Det är absolut nödvändigt. Vi måste se till att människor som kommer hit kommer i arbete och försörjer sig själva. Det betyder att vi inte kan göra om gamla misstag.

Det betyder inte att Sverige ska vara ett slutet land. Det ska inte vara ett stängt land. Det skulle få förödande konsekvenser för allt annat som vi tycker är viktigt i Sverige. Man måste kunna komma till Sverige och bidra, arbeta och göra nytta.

Vi har lärt oss den hårda vägen att en ogenomtänkt migrationspolitik skapar stora problem i ett land. Jag tror att den läxan har gått fram. Vi kommer inte att medverka till att Sverige återgår till en migrationspolitik som skapar de problemen. Vi kommer heller inte att medverka till att Sverige sluter sig inom sina gränser och vänder ryggen mot resten av världen.

Anf. 43 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Herr talman! Just nu står mänskligheten inför sin allra största utmaning. Vi läser om den i nyheterna dagligen – det är orkaner, det är skyfall, det är torka och det är översvämningar som en följd av ett varmare klimat.

Ulf Kristersson har sedan sitt tillträde beskrivit sig själv som en vuxen politiker som sätter sakfrågorna främst, och det välkomnar jag. Men det är en besvikelse att Ulf Kristersson sedan han blivit vald inte har kommit med ett enda förslag på klimatområdet.

Moderaterna säger nej till höjd koldioxidskatt, nej till flygskatt, nej till lastbilsskatt, nej till miljözoner, nej till höghastighetståg, nej till klimatinvesteringar, nej till skydd av skog, nej till satsningar på haven. Ni säger ju nej till allt!

Jag vill fråga dig, Ulf Kristersson: Har Moderaterna några som helst politiska förslag för att möta klimatfrågan? I så fall vill jag gärna att du berättar om dem här.

Anf. 44 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Får jag först bara fånga upp vice statsministerns inledande reflektioner – att det är ett problem att vi i den här kammaren diskuterar de problem som människor oroar sig över. Jag delar inte den uppfattningen. Jag tycker att det är respektlöst mot väljare att inte på allvar möta väljare där de befinner sig – framför allt om man vill berätta att man har förslag som skulle kunna lösa problemen och framför allt om man inte håller med om allt som upplevs i verkligheten.

Om vi inte möter svenska väljare där de befinner sig och diskuterar de problem som är uppenbara i vår samtid kommer inga väljare att lyssna på alla de andra saker vi också borde diskutera i den här kammaren – allt det som är viktigt på 10, 20 och 30 års sikt. Där tycker jag att ni går vilse.

Jag tycker dessutom att ni systematiskt bedriver dubbel bokföring. Miljöpartiet är inte regeringen; Miljöpartiet är en del av regeringen. Ni kan inte i längden ha en annan åsikt än Socialdemokraterna i regeringen.

När det gäller miljöpolitiken har vi lagt fram åtskilliga förslag, men de tar alltid sikte på att det är teknik och marknadsekonomi som är grunden för sund miljöpolitik. (Applåder)

Anf. 45 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Herr talman! Ulf Kristersson, du är statsministerkandidat, och vi går nu mot historiens kanske viktigaste val, där vi står inför väldigt stora ödesfrågor. Då är det intressant för väljarna att veta att ni vill skära ned var fjärde krona i miljö- och klimatbudgeten. Ni vill skära ned också i

biståndet. Ni skär ned anslagen till Naturvårdsverket, lika mycket som Donald Trump gör med amerikanska Environmental Protection Agency. Ni vill sänka bensinskatten och stoppa flygskatten, och ni vill sänka skatterna generellt för att ge till dem som tjänar mest.

Kan inte du, som nu står här som kandidat till att leda det här landet, berätta vad ni har för politik för att möta mänsklighetens största utmaning? Och för att möta dina kommentarer nyss tycker jag att det är viktigt att partier i god tid före valet talar om var vi står någonstans, oavsett om vi sitter i en koalitionsregering eller ej. Det borde du veta. (Applåder)

Anf. 46 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Varje debatt har några fokus. Jag valde denna gång att ta upp sådant som jag just nu tycker är angeläget att diskutera. Hur ser gängkriminaliteten ut? Hur ser vi på migration och integration? Hur ser vi på svenska språket? Jag medger att allt inte ryms i varje debatt; jag förstår det.

När det gäller miljöpolitiken har vi dock gång på gång varit väldigt tydliga med att vi vill ha samma krav på framgångsrik, effektiv politik där som på andra områden. Då duger det inte att satsa alla pengar i Sverige och väldigt lite pengar i de länder där investeringar i klimatet gör som störst nytta. Det duger inte att antyda för människor som har investerat i ganska nya dieselbilar att de ska byta bort sina bilar på en gång.
Man måste vara systematisk och effektiv. Jag delar den kritik som Finanspolitiska rådet och andra har framfört: Om vi kastar bort pengar på ineffektiv klimatpolitik slösar vi bort möjligheten att göra riktigt stor nytta. (Applåder)

Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Många undrar hur det skulle bli om olyckan var framme och du blev statsminister, Ulf Kristersson. Men man kan ju åka på studiebesök till Stockholms läns landsting. Där finns det till och med ett hus man kan titta på, Nya Karolinska kallas det. Där praktiseras er politik fullt ut.

Det är sannolikt världens dyraste sjukhus. Det är en guldgruva för brittiska riskkapitalbolag och en riktigt lönsam affär för Boston Consulting Group. Där går det runt konsulter som tjänar 700000 kronor i månaden, och ingen vet riktigt vad de gör för något.
Det man vet är att kostnaden för bygget har stigit från 14 till 25 miljarder och att kostnaden för driften är hisnande 60 miljarder totalt. Man vet att badrummen är felbyggda, att det kostar 1 miljon att få en ny dörr och 143000 kronor att flytta en kran. Är du stolt, Ulf Kristersson? (Applåder)

Anf. 48 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Jag noterar att Jonas Sjöstedt redan har intecknat valförlusten, och det är nog på goda grunder. Den regering som du inte tillåts sitta i kommer nämligen inte att överleva valdagen. Så det är bra.

Däremot tycker jag att det är lite märkligt att ni är så engagerade i ett husbygge i Solna, i stället för att diskutera de verkligt stora vårdproblem vi har. Ni lägger ned mer energi på att diskutera ett byggprojekt i Solna än på att diskutera vårdköer. Ni lägger ned mer möda på den frågan än på den långsiktiga utmaning som svensk sjukvård står inför i ett läge med äldre befolkning och mer medicinteknik – allt det både problematiska och fantastiska som vi har framför oss.

För mig räcker det att läsa dagens Svenska Dagbladet för att se att landstingsledningen i Stockholm arbetar hårt med att se till att det som har blivit fel i husbygget i Solna rättas till. Det är en självklar uppgift för dem. (Applåder)

Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Det som gläder Ulf Kristersson är att notan kanske bara blir 60 miljarder kronor. Ulf Kristersson, det här är världens dyraste sjukhus. Detta är en fullständig skandal. Ni har ju tappat kontrollen. Ni bryr er inte om skattebetalarnas pengar. De rinner iväg till olika privata företag.

Jag skulle vilja citera Henrik Schyffert. Han har kallat NKS för Alliansens eget Versailles. Det är väl det ni håller på att bygga där ute i Solna.

Det är ju inte heller så att det klarar köerna bättre. Vad hände på just Nya Karolinska? Jo, den som hade ansvar för verksamheten förnekade cancerköerna inför landstinget, som var berett att hjälpa till. Tidningar rapporterar om människor som dog när de stod i kön, därför att man förnekade köerna. Samtidigt rann pengarna iväg till Boston Consulting Group.

Och vad svarar du med? Du lyfter upp den ansvariga, Irene Svenonius, och gör henne till en del av din partiledning för att ni ska få bättre kontakt med verkligheten. Nej, inga valförluster har tagits ut i förskott. Den här politiken vill svenska folket inte ha. (Applåder)

Anf. 50 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! De där spydigheterna tänker jag faktiskt inte bry mig om. Jag konstaterar att beslutet om bygget av ett nytt sjukhus i Stockholm fattades med mycket bred politisk enighet, från höger till vänster. Därom har det inte rått någon tvekan.

Om det sedan har blivit dåliga upphandlingar ska de självklart rättas till. Detta har skett under mycket lång tid, och jag är övertygad om att Stockholms läns landsting tar det på mycket stort allvar. Det påpekas dessutom dagligen i tidningen vilka fel som måste rättas till. Det är precis detta som jag uppfattar att de sysslar med.

Men detta kan inte skymma att vi har riktiga politiska frågor att diskutera när det gäller svensk sjukvård. Varför hör jag aldrig Vänsterpartiet nämna att det finns ett problem med långa sjukvårdskköer och att det vore ett problem om alla privatpraktiserande läkare och vårdcentraler skulle behöva stänga därför att ni har tvingat regeringen att sysselsätta sig med Reepaluutredningen? Det är de riktiga sjukvårdspolitiska frågorna. (Applåder)

Anf. 51 JIMMIE ÅKESSON (SD):
Herr talman! I de inledande anförandena har tryggheten varit en av de kanske starkast dominerande frågorna. Det är inte så konstigt med tanke på hur situationen ser ut i vårt land.

Stefan Löfven kom tidigare med ett vallöfte: Han kommer att göra vad som krävs för att Sverige ska vara tryggt. Jag tycker att Stefan Löfven kan börja med att avsätta rikspolischefen, och sedan kan han avgå själv; det är det bästa. (Applåder)

Ulf Kristersson beskriver med all rätt något väldigt dramatiskt som sker i Sverige. Han säger att det är som om det vore krig i Sverige. Ja,

det är det ju – ett krig mot det svenska samhället, svenska myndigheter och det som har byggt det här samhället. Det är ett krig som vi tyvärr just nu är på väg att förlora. Vi är på väg att tappa kontrollen.

Ulf Kristersson jämförde detta med något slags dystopisk film och sa att det inte är det. Men jag är beredd att säga att det skulle kunna vara det. Det skulle kunna vara manuset till den verklighetsbaserade dramathrillern *Sossesverige efter Reinfeldt – ur askan i elden*.

Ulf Kristersson säger att han inte tänker medverka till att gamla misstag upprepas. Det är ett bra löfte, Ulf Kristersson. Men jag tror inte att Ulf Kristersson eller hans kompisar i den borgerliga alliansen har förstått vilka misstagen var. När man säger att man inte ska upprepa misstagen beskriver man nämligen ändå, i sina egna förslag, precis de misstag som tidigare borgerliga och röda regeringar i det här landet har begått.

Så tänk om! Begå inte samma misstag som tidigare regeringar har gjort! (Applåder)

Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Jag konstaterar att också Jimmie Åkesson är väldigt ödesmättad när det gäller kampen mot brottsligheten. Kristersson sa i går kväll att den grova kriminaliteten och våldtäktsproblematiken är här för att stanna. Åkesson säger att vi har förlorat detta. Så kan man inte hantera en sådan här problematik. Man får bestämma sig för att detta ska åtgärdas, och så gör man något åt det: avsätter resurser och förstärker polisen.

Jimmie Åkesson är också kritisk till pensionärsskatten. Men när möjligheten fanns att faktiskt rulla tillbaka den röstade ni mot en sänkning av pensionärsskatten eftersom ni föredrog att rösta på Alliansens budget.

Förra hösten röstade ni för Moderaternas förslag om att ta bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, den så kallade stupstocken. Vi hade en stupstock mellan 2010 och 2014; det var när Kristersson var ansvarig för den försäkringen. Då ökade sjuktalen med 50 procent, och samtidigt utförsäkrades 100000 personer. Detta tycker Jimmie Åkesson är en bra politik.

Du sviker dessa människor. Du sviker de äldre, pensionärerna och de sjuka. Varför är det så bra med sådan högerpolitik? (Applåder)

Anf. 53 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Nu går jag bara och väntar på att statsministern ska beskylla mig för digerdöden också.

Stefan Löfven, i vår budget har vi varje år sedan vi kom in i riksdagen föreslagit en större skattesänkning för pensionärerna än Socialdemokraterna har gjort. Varför har Stefan Löfven inte röstat för den, om han nu vill göra det så bra för pensionärerna? Det är mycket märkligt.

När det gäller sjukförsäkringen måste Stefan Löfven förstå att man inte kan göra så enkla poänger. Det stora problemet i dag handlar inte om huruvida vi har en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen eller inte. Det stora problemet är att människor faller mellan stolarna. Människor faller mellan stolarna, och vi menar att vi måste angripa detta strukturellt genom att slå ihop de ansvariga myndigheter som hanterar detta,

så att det inte blir så att den ena myndigheten gör en bedömning och den andra myndigheten gör en annan, och så faller människor mellan stolarna. Detta är vår långsiktiga lösning på den här problematiken. (Applåder)

Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Det hjälper inte om Jimmie Åkesson tittar på hur myndigheterna fungerar. Naturligtvis kan det vara bra att göra det, men det hjälper inte om man samtidigt utförsäkrar hundratusentals. Det är dem du nu ska rikta dig till. Vad är det som är bra med en stupstock där människor skickas ut bara för att det har gått ett visst antal dagar, oavsett om de är friska eller inte? Det är detta du ska ge svar om till de sjuka.

Du ska också lämna svar till pensionärerna om varför du i den avgörande omröstningen hösten 2014 valde att inte rösta för en sänkt pensionärsskatt. Oavsett vilka budgetar ni lägger var det detta val du gjorde då.

Som alla populistiska partier vill Sverigedemokraterna naturligtvis måla upp att man vill ge allt gott till alla. Men hade ni menat allvar hade det också synts i politiken. Då hade ni tagit ställning för pensionärerna. Då hade ni tagit ställning för välfärden. Då hade ni också tagit ställning för att sjuka människor ska komma tillbaka till arbete och att de ska göra det med en rimlig ekonomisk trygghet. Men detta väljer ni att inte göra. Sverigedemokraterna är ett högerparti. (Applåder)

Anf. 55 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Jag klarade mig från digerdöden den här gången också. Allvarligt talat, Stefan Löfven, jag vet inte hur många gånger vi har haft detta uppe nu. Du har ju inte ens läst vårt budgetförslag! Du har inte bemödat dig med det, men det är möjligt att du har haft någon medarbetare som talat om för dig: Säg så här och så här, och säg att SD är ett högerparti, för det går hem hos våra väljare. Men du har ju ingen aning om vad du står här och pratar om.

Allt detta som du beskriver – att de äldre ska ha det bättre – föreslår vi i vår budget. Vi har gjort det varje år i den här församlingen.

Stefan Löfven står här och beskyller oss för att göra stora skattesänkningar. Vad är det för fel med att göra stora skattesänkningar för just pensionärer? Vad är det för fel med att göra stora skattesänkningar för dem som tjänar minst? Vad är det för fel med att göra stora skattesänkningar för små och medelstora företag? Jag ser inga fel i det, för det är sådant som skapar välstånd och välfärd. Varför är det så fel, Stefan Löfven? (Applåder)

Anf. 56 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Efter Folk och Försvar i Sälen är det uppenbart att regeringen är splittrad i sin syn på Försvarsberedningens senaste rapport. Men de två partier som tydligast efterlyser verklig alliansfrihet är Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Vi andra drar slutsatsen att det är i gemenskap med andra, med länder vi gillar, som vi bygger säkerhet.

Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet och, frestas man att säga, Margot Wallström, är också mest uttalat positiva till kärnvapenkonventionen. Jag undrar hur Jimmie Åkesson ser på den

frågan. Jag tänker kanske inte så mycket på det sällskap han är i som på det faktum att en lång rad bedömare varnar för att en svensk ratificering skulle riskera att försämra våra relationer till precis de länder som vi i dag samarbetar med i säkerhetspolitiken.

Anf. 57 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Statsministern, som är socialdemokrat, stod här och ville skicka mig så långt till höger som det bara går. Nu står högerledaren här och vill skicka mig så långt till vänster det bara går. Det är fantastiskt med politik ibland, eller hur?

Jag har ett uttalande när det gäller kärnvapenfrågan. Jag känner inte till allt som har sagts i olika intervjuer i tidningar, men vi har inte tagit ställning definitivt. Vi har inte tagit ställning av den enkla anledningen att det inte finns ett tydligt ja eller nej här. Precis som Ulf Kristersson förstår vi att det här är en svår och komplicerad fråga. Vi återkommer när detta ska hanteras.

Alliansfriheten har tjänat oss väl under lång tid. Jag tror att den kommer att göra det även i framtiden. (Applåder)

Anf. 58 ULF KRISTERSSON (M) replik:
Herr talman! Jag tycker att detta är genuint viktigt. Jag bryr mig inte så mycket om ifall Sverigedemokraterna kallar sig höger eller vänster. Det tycker jag att ni kan reda ut själva, och jag är inte heller så intresserad av etiketterna.

Jag tycker däremot att det är intressant att veta hur ett parti ser på omvärlden, vilka vänner man menar att har i omvärlden och var man befinner sig i synen på de olika idémässiga konflikter som finns mellan den liberala öppna demokratins tradition och de mer auktoritära strömningar som finns på många håll i världen. Vi ser det på nära håll i Europa, och vi ser det absolut i Asien och till del numera också i USA. Detta är inte oviktigt, tycker jag.

Detta avgör kanske inte varje ståndpunkt i varje skattetabell, men det kan absolut avgöra hur man vill att Sverige ska utvecklas på lång sikt. Vilka andra kan och bör man samarbeta med hemma och internationellt?

Jag skulle gärna vilja veta. Vad ser Sverigedemokraterna för svensk roll i den ganska oroliga värld vi ser omkring oss just nu?

Anf. 59 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Den svenska borgerligheten har egentligen sedan valet eller strax därefter enats om att Sverige ska överge alliansfriheten och söka medlemskap i Nato. Nu är det självklart, och det ses som det enda sättet för Sverige att trygga säkerhet och det enda sättet för Sverige att samarbeta för att skapa säkerhet i vår del av världen. Jag delar inte den uppfattningen.

Sverige har nu under ganska lång tid haft ett välfungerande och gott samarbete med Nato. Det tycker jag att vi ska fortsätta ha. Sverige har inte minst ett gott samarbete med de övriga nordiska länderna när det gäller säkerhets- och försvarspolitik. Det ska vi fortsätta utveckla. Jag tycker att det är viktigt. Jag tycker också att det är viktigt att vi förstår var i världen vi befinner oss. Det är viktigt att Sverige förstår att vi befinner oss mitt emellan två supermakter, precis som vi har gjort i alla tider. I det avseendet måste Sverige stärka sin egen förmåga och sitt samarbete med andra länder som är våra vänner.

Anf. 60 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Herr talman! Alla vet ju att inget av de traditionella politiska blocken väntas få egen majoritet i riksdagsvalet i höst, och inte under överskådlig tid heller.

Miljöpartiets besked är tydligt: Vi är beredda att samarbeta över de traditionella blockgränserna, och vi är angelägna om att Sverige styrs av en stark regering som inte lutar sig mot Sverigedemokraterna, som är ett parti med nazistiska rötter.

Om man lyssnar på allianspartierna låter det lita annorlunda. Ulf Kristersson har flera gånger sagt att han är beredd att driva sin politik in i kaklet. Han verkar vara beredd att göra upp och ta makten även om allianspartierna får färre mandat än de rödgröna.

Min fråga till dig, Jimmie Åkesson, är: Skulle du, utan att ställa några krav, stödja en alliansregering där också Annie Lööf sitter, eller vilka krav ställer du för att stödja en sådan minoritetsregering som lutar sig mot Sverigedemokraterna?

Anf. 61 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Det är en rätt stor fråga. Jag har inte för avsikt att stödja någon – inte någon regering och ingen annan – som inte är intresserad av att lyssna på mig eller som inte på något sätt är intresserad av att tillmötesgå alla de väljare som jag har fått i valet. Det är ju ganska självklart. Jag tror att detsamma gäller för Miljöpartiet och övriga partier i den här församlingen.

Förvisso har Miljöpartiet fått en del kritik sedan man satte sig i regeringsställning och svek i princip alla sina vallöften. Det misstaget har jag inte för avsikt att göra om i någon som helst situation.(Applåder)

Anf. 62 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Herr talman! Det var ett tydligt besked. Jimmie Åkesson kommer inte att stödja någon som inte lyssnar, och han kommer inte att svika sina vallöften.

Det är intressant att se att ni har mycket gemensamt med allianspartierna. Ni stöder deras budgetar och vill också se skattesänkningar. Med sänkta marginalskatter och ett utvecklat jobbskatteavdrag skulle er budget tillsammans med Alliansens innebära att en stafettläkare som tjänar över 100000 i månaden skulle få mer pengar kvar vid månadens slut, och en undersköterska som är ensamstående och har två barn skulle få mindre i sitt lönekuvert när månaden är slut. Där har ni helt klart någonting gemensamt.

Kommer det att vara överordnat att driva den ekonomiska politiken när du kommer att behöva ta ställning till vilken statsministerkandidat du vill släppa fram? Eller är det migrationsfrågan som är den viktigaste för dig? Jag tror att det är viktigt för väljarna att få ett klart besked i den frågan här och nu.

Anf. 63 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Politiska frågor är inte isolerade från varandra. Det är klart att migrationspolitiken, till exempel, hänger ihop med den ekonomiska politiken och att den ekonomiska politiken ger förutsättningarna för att utveckla välfärden och så vidare. Det är alltså inte enkelt att ge ett svar på den frågan.

Däremot kan jag ge vissa synpunkter när det gäller Isabella Lövins beskrivning. Isabella Lövin kan ta del av den fördelningspolitiska profilen i vår politik och i vårt budgetförslag – jag kan skicka det till

henne om hon är intresserad. Där framgår det att de som gynnas av vår politik är de som tjänar minst. Det är kvinnor i offentlig sektor, och det är pensionärer. Det är de som gynnas av vår politik.

Du står här och hittar på en massa annat. Det är beklagligt att vi inte kan hålla oss till sanningen. Jag tycker att det är tråkigt. Den politiska debatten går nu in i ett valår. Vi har mindre än åtta månader kvar till valet. Jag tycker att det hade varit på sin plats med lite mer av intellektuell hederlighet i debatten. (Applåder)

Anf. 64 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Herr talman! Att Jimmie Åkesson för en tid sedan sa att Centerpartiet är Sverigedemokraternas främsta motpol gjorde mig stolt. Jag håller med honom. Vår syn på människor, inte minst på människor från andra länder, skiljer sig betydligt från Sverigedemokraternas.

Det finns en röd tråd genom Sverigedemokraternas politik. Det handlar om hur oerhört mycket de betonar nationell särart och kulturell och religiös identitet och hur viktigt de tycker att det är att dela upp och hålla isär människor. En människa som tvingas söka sig till en annan del av världen stör deras mönster. Därmed avgör man vilka mänskliga rättigheter människor har rätt till. Detta märks i Sverigedemokraternas migrationspolitik och inställning till rätten att söka asyl.

Den enda gången Jimmie Åkesson kan tänkas visa medmänsklighet och solidaritet är när det är krig i närområdet, det vill säga krig i Danmark. Då kan danskar, pölsa och Tuborg få vandra över gränsen. Min fråga till Jimmie Åkesson är därför: Varför tycker Jimmie Åkesson att det är negativt att ett samhälle inom sig rymmer en mängd olika nationella kulturer? (Applåder)

Anf. 65 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Titta på hur Sverige ser ut i dag! Där har du svaret. Man kan raljera över detta. Man kan raljera över att vi har ett större ansvar att hjälpa länder i vårt närområde och liknande. Men det är ett faktum att det är så, oavsett vad Annie Lööf vill.

Det är möjligt att Annie Lööf är undantaget, för Annie Lööf tycker att vi kan ta in 30 miljoner invandrare i Sverige – det är ungefär hälften av världens alla flyktingar. Det är möjligt att du klarar detta. Men det handlar om att hjälpa människor som är i nöd och människor som är på flykt – det är 65 miljoner människor som är på flykt runt om i världen. I ärlighetens namn är inte det medmänskliga att låta dem komma till Sverige och hamna i segregerade förorter i våra större städer, medelstora städer och nu också mindre städer. Det är inte det medmänskliga. Det medmänskliga är att vi riktar hjälpen till de områden där dessa människor finns.

Detta har ni vägrat inse under er tid i regering, och ni fortsätter att vägra inse det. Jag menar att det är den humana och effektiva flyktingpolitiken. (Applåder)

Anf. 66 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Herr talman! Min fråga handlade just om mångkultur och att inte bara tillåta danska, norska och finska kulturer i Sverige. Det handlar också om att se omvärlden och att Sverige är en del av en större omvärld. Citatet i min fråga kom direkt från Sverigedemokraternas principprogram, och det beskriver verkligen grundläggande hur Sverigedemokraterna ser på människor.

Centerpartiet är inte alls för 30 miljoner invandrare, som jag ser att trollen på nätet och Sverigedemokraterna säger. Vi är för en reglerad invandring. Vi har varit med och slutit den enda migrationspolitiska överenskommelse som finns i Sverige, för vi är beredda att ta ansvar i en svår tid.

Men jag vill återkomma till huvudfrågan. Man vill dela upp människor. Man vill hålla isär nationaliteter. Det finns till och med sverigedemokrater – vice talmannen – som inte tycker att samer kan räknas till svenskar. Vad är det som är problemet med att människor med olika kulturella bakgrunder och uttryckssätt bor i samma land? (Applåder)

Anf. 67 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Det måste inte vara ett problem i största allmänhet, men det blir ett problem utifrån det faktum att man inte kan integrera hela folkgrupper.

Sverige har alltid haft invandring. Så länge Sverige har existerat och även före det har det kommit hit människor från andra länder, från andra delar av världen. Det har fungerat ganska bra. Det fungerade ganska bra fram till någon gång på 70-talet. Men sedan övergav vi idén om att människor som kommer hit ska ta seden dit de kommer, att de ska anpassa sig, ta till sig våra värderingar, lära sig hur vårt samhälle fungerar, försöka betrakta sig själva som svenskar och uppfostra sina barn som svenskar.

Detta övergav vi. Vad gav det? Jo, det gav det splittrade och segregerade samhälle som många talare i dag har beskrivit från talarstolen. Jag vill inte ha det samhället. Jag vill ha ett sammanhållet Sverige där människor känner sig hemma. Det får man inte genom den splittringspolitik som Annie Lööf och Centerpartiet står för.(Applåder)

Anf. 68 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! När jag lyssnar på dig, Jimmie Åkesson, slår det mig vilken fullfjädrad yrkespolitiker du är. Du har förmågan att behärska en av politikens mindre ädla konster: att prata länge utan att svara på en rak fråga som du har fått. Du är lite av en mästare i det.

Nyss frågade statsminister Löfven om den bortre parentesen, om stupstocken i sjukförsäkringen. Det är allvar. Det handlar om människor som kan ha cancer. Det handlar om människor som har oro för hur det ska gå för deras familjer. Vi vet att sjukförsäkringen har sina brister i dag. Du vill skicka ut sjuka människor ur sjukförsäkringen vid ett visst datum. När du får frågan pratar du om något annat och om en byråkratisk reform. Men de sjuka förtjänar ett svar, Jimmie Åkesson. Varför ska du skicka ut dem i kylan? (Applåder)

Anf. 69 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Jag vet inte om det är unikt för någon med ett uppdrag som politiker att kunna prata länge utan att svara på frågor. Min uppfattning är att det är det som ni allihop håller på med till största delen. Om Jonas Sjöstedt tycker att jag gör det är det upp till honom.

Men jag ska svara på frågan. Jag försökte göra det tidigare också, men det kanske inte framgick. Problemet är inte att vi har en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen. Problemet är något annat. Stefan Löfven nämnde det tidigare i sitt anförande. Den som kan jobba ska jobba. Det måste vara utgångspunkten. Lösningen är då inte att i stället göra så att

människor, vilket är en utveckling vi nu har sett, hamnar i en livslång sjukperiod och att långtidssjukskrivningarna ökar. Lösningen är att se till att de människor som utgör de extremfall som Jonas Sjöstedt beskriver inte faller mellan stolarna. Detta har jag en lösning på, men lösningen är inte att ta bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Anf. 70 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Ja, det var också ett icke-svar, måste man säga. Problemet är: Även om det är en bättre rehabilitering, en bättre arbetsmiljö och ett bättre myndighetssamarbete – det är någonting som vi är för – kommer det att finnas människor som är sjuka. De kommer att vara sjuka den dagen, det datumet. Vad händer med dem? Ska de inte få sin sjukpenning längre? Ska den dras in?

Du har faktiskt suttit i denna kammare, tryckt på knappen och sagt till tusentals svenskar som kanske ännu inte vet att de en dag kommer att bli långvarigt sjuka: Vi kommer inte att ha sjukförsäkringen för dig. Jag tycker att du är alla dessa människor svaret skyldig. Varför ska de kastas ut i kylan? (Applåder)

Anf. 71 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Inga människor ska kastas ut i kylan. Det ska inte över huvud taget förekomma. Det är inte heller det som denna diskussion egentligen handlar om. Jag förstår att den svenska vänstern vill få det till att handla om människor som är allvarligt sjuka och liknande. Men om du är allvarligt sjuk, om du är dödssjuk, ska du självklart inte behöva arbeta. Det är alldeles självklart.

Därför är det orimligt som det är i dag. Vi har två myndigheter som gör olika bedömningar. Försäkringskassan säger: Ja men du kan jobba. Och Arbetsförmedlingen säger: Nej, det kan du inte. Du ska inte jobba. Det finns inget jobb till dig här.

Då hamnar man mellan dessa båda myndigheter. Det vill vi undvika genom att slå samman de här myndigheterna. Det är en strukturell, långsiktig lösning på den problematik som Jonas Sjöstedt beskriver. Att ta bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och låta människor försvinna vind för våg i en oändlig byråkrati är inte humant och inte en sund välfärdspolitik. (Applåder)

Anf. 72 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Herr talman! Låt mig fortsätta den dialog som Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson hade. Det var ett mycket förvånande besked som kom från Sverigedemokraternas försvarspolitiska talesperson och nu från Jimmie Åkesson. Ni överväger att stödja FN-konventionen mot kärnvapen. Det är något som just nu i Sverige drivs av Margot Wallström, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Den ende som skulle bli riktigt glad om Sverige anslöt sig till denna konvention är Putin, för det skulle i praktiken mycket kraftigt försvåra ett samarbete mellan Sverige och Nato.

Jag vet att Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna är emot ett Natomedlemskap, men även om man är emot ett medlemskap kan man ändå uppskatta det samarbete vi har med Nato, till exempel genom värdlandsavtalet.

Detta äventyras dock allvarligt genom denna konvention. Det har Nato

också sagt, så större delen av västvärlden skriver inte under konventionen av detta skäl.

Är ni beredda att äventyra värdlandsavtalet?

Anf. 73 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Jag instämmer i princip i Jan Björklunds beskrivning av allvaret i detta. Jag försökte också påpeka att vårt parti inte har tagit ställning.

Det är möjligt att någon i utskottet har sagt något i tidningarna. Jag vet inte vad som har sagts i intervjun, och jag har inte heller läst vad som blev resultatet av intervjun. Men för mig är det inte så intressant, för partiet har inte tagit ställning.

Frågan har inte varit på mitt eller partiledningens bord av just den anledningen att jag förstår precis det Jan Björklund beskriver. Jag förstår det säkerhetspolitiskt komplicerade i detta och att detta är mycket komplicerat.

Det finns väl ingen i denna kammare som vill ha kärnvapen. Därför måste vi se bortom denna diskussion och försöka förstå hur komplicerat detta är.

Men beskyll oss inte för att gå Putins ärende i denna fråga, för det är inte sant.

Anf. 74 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Anledningen till att ni får dessa frågor är för att ni är tungan på vågen. Ansluter ni er till detta kommer Sverige sannolikt att ratificera avtalet, och säger ni nej blir det inte så. Därför är ert ställningstagande oerhört viktigt.

Du säger att du förstår mina argument, Jimmie Åkesson, men ändå överväger ni att ansluta er. Det är obegripligt. Jag ser att det sitter andra sverigedemokrater här och skakar på huvudet åt att ni överväger detta.

Följden blir att samarbetet med Nato i princip omöjliggörs. Det är uppenbart. Hur ni ens kan överväga detta är därför svårt att förstå. Bakgrunden är precis den som Ulf Kristersson var inne på: Partier av er karaktär i hela Europa ställer sig ofta på Putins sida i konflikter mellan västvärlden och Putin. Det handlar väl om en beundran av det auktoritära styret.

Anf. 75 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Å ena sidan säger Jan Björklund att det är en allvarlig och komplicerad fråga och att man måste fatta övervägda beslut. Å andra sidan säger han att jag gör fel när jag vill ta detta på allvar och fatta ett övervägt beslut. Jag får inte ihop det.

Vi överväger ingenting. Jag sa nyss att denna fråga över huvud taget inte har varit på mitt bord. När den så småningom kommer på mitt bord lovar jag att du, Jan Björklund, och alla andra ska få ett besked om hur vi ställer oss till detta.

Att behandla en sådan här fråga som något där man plötsligt kan ta ställning utan att överväga det beslut man avser att ta är inte seriöst. Uppenbarligen tycker Jan Björklund inte det heller. Låt då oss som är

just tunga på vågen i riksdagen ta den tid vi behöver för att fatta ett väl avvägt beslut. (Applåder)

Anf. 76 ANDREAS CARLSON (KD) replik:
Fru talman! Det är bra att fler partier säger sig prioritera vården, eftersom vården är viktig och utvecklingen går åt fel håll. Exempelvis har vårdköerna blivit dubbelt så långa.

Men vad gör Sverigedemokraterna för vården i sin budget? Väldigt lite. Ni lägger små belopp på små projekt.

Det är orealistiskt att köerna försvinner med din politik, Jimmie Åkesson. Ni förslår en byråkratisk modell för att skicka runt patienter, framför allt utomlands. Men inte ens du, Jimmie Åkesson, kan väl tro att det räcker för att alla de 84000 som i dag står i en vårdkö ska få vård i tid?

Anf. 77 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Jag tror att vårdköerna är längre än så. Jag har inte siffrorna framför mig, men jag tror att situationen är långt mer allvarlig än vad Andreas Carlson beskriver.

Ja, det har blivit avsevärt värre på senare år. Men även under den tid då Kristdemokraterna hade ansvaret för dessa frågor började vårdköerna växa. Det är möjligt att Kristdemokraterna gläder sig åt att andra partier tar vården på allvar, men det beror i hög grad på att just Kristdemokraterna och andra partier har misslyckats fullständigt eftersom de inte har förstått problemens dignitet.

Vi gör stora satsningar. Det som Andreas Carlson kallar en byråkratisk fint, eller vad han nu sa, är en modell som fungerar i andra länder. Titta på hur Danmark lyckades korta vårdköerna. Det är precis en sådan modell, såklart anpassad efter svenska förhållanden, som vi föreslår. Det är inget byråkratiskt trams; det är på riktigt. Det har lyckats i Danmark, och det kan lyckas här. (Applåder)

Anf. 78 ANDREAS CARLSON (KD) replik:
Fru talman! De 84000 är de som har väntat mer än tre månader, alltså mer än vårdgarantins krav vad gäller ett första besök eller behandling. Det ni föreslår är en kortsiktig lösning. Det är en panikåtgärd som kommer att skapa en negativ spiral. Resurser som borde gå till svenska sjukhus kommer att hamna utomlands till följd av att fler patienter inte får vård i tid och måste skickas bort. Kostnaderna kommer att öka och svensk sjukvård fortsätta att försämras.

Vi behöver reformer som funkar, strukturreformer och förändrade arbetssätt. Det är Kristdemokraternas svar. Vi vill ha ett statligt huvudansvar för vården. I vår budget satsar vi 2 miljarder på fler vårdplatser i svensk sjukvård. Vi vill återinföra kömiljarden och satsar 3 miljarder på vårdcentralerna så att färre behöver sitta på akuten. Vi vill se vårdserviceteam så att sjuksköterskor får mer tid med patienterna.

Så ser en riktig sjukvårdspolitik ut, Jimmie Åkesson. Era satsningar kommer att slukas upp av byråkrati, och vårt ansvar är att bygga upp svensk sjukvård.

Anf. 79 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Kristdemokraternas politik på sjukvårdsområdet fungerade inte utan ledde till växande vårdköer. Jag vill bara ha det sagt så att vi vet var vi står.

Har Andreas Carlson över huvud taget tittat på hur det ser ut med kapaciteten på sjukhusen runt om i landet? Har Andreas Carlson förstått problemen med att det inte finns en ordentlig samordning vad gäller sjukhusvård i Sverige i dag? Jag tror inte det, för då hade han inte argumenterat på detta sätt.

En absolut avgörande lösning är att vi koordinerar detta bättre så att vi nyttjar den kapacitet som finns, i första hand i Sverige. Men det handlar också om att när det inte finns plats i Sverige finna plats någon annanstans för att beta av detta berg som bara växer. Blir vi inte av med de gigantiska vårdköerna kommer vi aldrig att kunna lösa detta vare sig strukturellt eller långsiktigt. Därför gäller det att först beta av köerna och sedan göra satsningar.

Anf. 80 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):
Fru talman! På en hållbar planet lever vi hållbara liv. I dag ser vi tyvärr hur depression, psykisk ohälsa, stressrelaterade sjukdomar och utbrändhet ökar lavinartat. Allt fler känner att de inte räcker till på jobbet, hemma, i sina relationer eller åt sig själva.

Detta är ett problem som vi måste ta på allra största allvar. Jag är därför glad att regeringen satsar 600 miljoner mot psykisk ohälsa bara i år.

Jag är också glad att regeringen utreder förslag som kan möjliggöra ett mer hållbart arbetsliv för människor. I en tid när vi arbetar allt fler år måste det finnas chans till reflektion och utveckling under ett långt arbetsliv. Det kan handla om ett utvecklings- eller alterneringsår. Med ekonomisk trygghet ska man ha möjlighet att byta yrkesbana, förverkliga en företagsidé, starta eget eller vidareutbilda sig. Det kan handla om att gå ned i arbetstid för att kunna starta en sidoverksamhet.

Jag är övertygad om att förslag som ger möjligheter för människor att pröva nytt och utvecklas skapar större frihet, flexibilitet och ett mer innovativt samhälle där framtidstron kan växa. Min och Miljöpartiets vision är en framtid där människor har en plats och kan blomstra utan att förstöra planeten för framtida generationer. (Applåder)

Anf. 81 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Det som kommer att ta oss mot en grönare framtid är våra företag. Det är småföretagen som tar risker för att lyckas med sin miljöinnovation, företaget som lägger forskningsresurser på ett nytt bilbatteri och bostadsbolaget som investerar i energieffektivisering som gör att den gröna utvecklingen sker.

Företagarna har en nyckelroll för att vi ska kunna minska våra klimatutsläpp, och vi politiker kan aldrig slå dem på fingrarna vad gäller kreativitet och uppfinningsrikedom. Men för att de ska kunna fungera och göra sitt jobb krävs det att regelkrånglet minskar och att kostnaderna sänks, så att det blir lättare och billigare för företag att starta och växa i Sverige.

Vi påbörjade det arbetet tillsammans med våra allianskollegor i regering, men det arbetet har nu avstannat. Skatterna på företag har denna mandatperiod höjts med 32 miljarder årligen – skatter som också drabbar gröna företag.

Jag vill därför fråga Isabella Lövin: Gör ökade kostnader det lättare eller svårare för dessa företag att vara med och bidra till klimatomställningen? (Applåder)

Anf. 82 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Tack, Annie Lööf, för frågan! Ja, det är sant att företagen, näringslivet, har en helt central roll, både för att vi ska ha ett bättre samhälle med mer framtidstro och för att vi ska klara den gröna omställningen.

Jag vill verkligen påminna Annie Lööf om att den här regeringen har infört ett växa-stöd för enmansföretagare. Den som har enskild firma, handelsbolag eller aktiebolag behöver i dag inte betala hela arbetsgivaravgiften för sin första anställda. Det är ett konkret stöd till småföretag, som vi har varit med och drivit igenom.

För de större företag som vill vara med i klimatomställningen krävs det stöd i form av incitament men också tydlig lagstiftning, så att man vet vilka mål som gäller. Här inför regeringen det stora klimatstödet för industrin, Industriklivet, som gör det möjligt för företag som till exempel stålverken att ställa om och göra tekniksprång så att de kan vara med i den gröna omställningen. Det är helt avgörande för klimatframgången.

Anf. 83 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Nu presenterar Isabella Lövin miljonsatsningar när man snarare tar miljarder från de svenska företagen, inklusive de gröna företagen. Man ger ett växa-stöd, men man tar med de ökade skattehöjningarna tillbaka 32 miljarder varje år den här mandatperioden. Det är allt annat än ett exempel som främjar företagande, grön teknik och innovationskraft, som faktiskt var vad min fråga handlade om.

Isabella Lövin har hunnit med att införa en solskatt, som nästan har dragits tillbaka, men bara nästan, och detta först efter hård kritik från företagen, branschorganisationerna och Centerpartiet. I stället behöver man driva en offensiv, genomtänkt helhetspolitik för entreprenörskap och företagande.

När ska Miljöpartiet släppa ineffektiv symbolpolitik och fokusera på en politik som i helheten stärker entreprenörskap och företagande och förbättrar deras möjligheter att på riktigt investera i grön teknik och klimatsmarta lösningar?

Anf. 84 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Först och främst noterar jag att Annie Lööf inte upprepade den falska uppgift som hon uppgav i början, att utsläppen ökar i Sverige. Naturvårdsverkets senaste validerade rapport från 2016 visar att utsläppen faktiskt minskar. Det vore lämpligt om Annie Lööf tog in det i sin retorik.

Vi satsar på företagen, som jag nyss har nämnt, med växa-stödet, Industriklivet och en mängd andra initiativ för att vi ska få igång innovationskraften i Sverige, som ska gynna den gröna omställningen. Solelskatten var något som ni inte lyckades ordna under era år i regering. Vi måste också hålla oss till EU-regler, och det vet Annie Lööf lika väl som jag. Men solelen blomstrar i dag i Sverige. Den har växt till 18 gånger, och det är något som jag är stolt över. Vi har verkligen möjliggjort för solelsbranschen att blomstra och starta nya företag. (Applåder)

Anf. 85 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Isabella Lövin, du talade i ditt anförande om psykisk ohälsa och depression, som ju är en folksjukdom i Sverige i dag. Många går in i väggen, som man kallar det, och blir sjukskrivna länge. Där gör vi en del tillsammans, inte minst på Vänsterpartiets initiativ, i budgeten. Men det som förvånar mig är den hårdhet som sedan möter många av dem som drabbas när de är sjukskrivna och behöver sjukpenning. Ni har satt upp ett mål om 9,0 sjukskrivningsdagar per år och satt press på Försäkringskassan att spara på sjukpenningen, och det drabbar många av just dessa människor. Vi hör nu förtvivlade vittnesmål från dem som faktiskt är sjuka. Läkarna säger att de är sjuka, men de förlorar sin sjukpenning.

Jag tycker att det här är helt orimligt. Det gör det inte heller lättare att bli frisk. Vad tänker ni göra åt detta?

Anf. 86 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Det är verkligen oroande siffror som vi ser över hur sjukskrivningarna utvecklas. Psykisk ohälsa, utbrändhet, depression och andra liknande diagnoser står för merparten av sjukskrivningarna, som har ökat med 80 procent sedan 2010. Samhället måste reagera på detta. Det är en folksjukdom och ett tecken på att något är fel i samhället. Där behöver vi jobba med många delar, både stärka den psykiatriska vården och öka tillgängligheten till psykologer. Men vi måste också titta på möjligheten för människor att få utvecklas under sitt arbetsliv, så att man inte bränner ut sig på sin arbetsplats. Vi måste också se till att det blir bättre arbetsvillkor så att till exempel sjuksköterskor och lärare, som har väldigt ansvarsfulla uppgifter, inte ser sig nödgade att sjukskriva sig på grund av arbetsmiljön.

Anf. 87 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Jag instämmer i stort sett i varje ord som du säger, Isabella Lövin. Men det som förvånar mig är att ni samtidigt sätter den här pressen på Försäkringskassan att spara. Det drabbar ju precis de här människorna. Många av dem som har den här problematiken förlorar sin sjukpenning. Många har stöd av sina läkare som säger att man inte kan arbeta. Många vittnar om att man inte orkar, att man behöver lite mer tid och lite bättre rehabilitering för att komma tillbaka.

Det är du som är ansvarig. Du är vice statsminister. Det är ni som skriver regleringsbrevet till Försäkringskassan. Det är regeringen som har satt den här pressen på besparingar. Det riskerar att göra livet svårt för många av dem som behöver stöd för att komma tillbaka.

Jag förstår inte. Står ni för den här politiken eller tänker ni ändra den?

Anf. 88 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Det är viktigt att vi uppmärksammar detta. Regeringen sätter också press på arbetsgivarna. Nu fick vi inte igenom den så kallade hälsoväxlingen, som skulle sätta mycket större tryck på arbetsgivarna att ta ansvar för arbetsmiljön så att människor inte går in i väggen.

Det här är ett gigantiskt samhällsproblem. Det är slöseri med resurser. Vi utbildar sjuksköterskor, lärare och poliser som sedan sjukskriver sig på grund av att de mår dåligt och inte klarar av arbetsförhållandena. Vi måste jobba med alla delar. Med sjukförsäkringen kan vi uppmärksamma de här problemen, för det här är inte hållbart. Det är heller inte önskvärt för individen att vara sjukskriven hur lång tid som helst. Man vill ju tillbaka in i arbetslivet.

Vi diskuterar med och sätter press på arbetsgivarna, men vi måste också hitta andra reformer så att arbetslivet blir mer hållbart.

Anf. 89 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Isabella Lövin sa i en kommentar tidigare här att Alliansen vill sänka marginalskatterna och att de rika tjänar på det. Jag vet inte om hela Alliansen verkligen vill det, men jag vill gärna sänka marginalskatterna.

Jag är undrande inför definitionen av rika. Jag delar uppfattningen att den som tjänar mycket ska betala mer i skatt än den som tjänar lite – självklart ska det vara så.

Om man för varje år räknar allt fler i Sverige som rika kan staten såklart öka sina skatteinkomster. En mycket stor del av Sveriges specialistsjuksköterskor räknar ni som rika. En mycket stor del av förskolecheferna, av föreståndarna och andra inom äldreomsorgen samt av förstelärarna och gymnasielärarna räknas som rika i ert Sverige, för att ni ska kunna ta ut högre skatt.

Den statliga inkomstskatten betalas av en väldigt stor grupp i Sverige. Det är faktiskt så att 60 procent av Sveriges barnmorskor betalar statlig inkomstskatt – dem räknar ni som rika.

Är detta rimligt? Är 60 procent av Sveriges barnmorskor rika?

Anf. 90 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Det är ett stort samhällsproblem att inkomstklyftorna ökar, både inom länder och mellan länder. Detta skapar ett stort hot mot vårt samhälle. Det göder populistiska krafter. Ingen gynnas av att de som är extremt rika blir ännu rikare.

Jag vill påpeka att denna regering sänker skatterna för pensionärerna och tar bort den klyfta som ni skapade. Det är också intressant att notera att Jan Björklund tar upp frågan om skatterna, för den är väldigt central när det gäller skillnaden i hur vi ser på samhället.

Du, Jan Björklund, vill gärna prata om större behov i skolan, i sjukvården, inom polisen, i försvaret – på alla områden i samhället. Men du har inget svar på hur vi ska finansiera alla dessa ökade behov. Vad är svaret på det, Jan Björklund? Jag vet faktiskt inte. Vi måste ha ett jämlikt samhälle om det ska vara ett hoppfullt samhälle.

Anf. 91 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Om det ska vara någon vits med dessa replikskiften bör man försöka att svara på de frågor som ställs. Min fråga var om det är så att 60 procent av Sveriges barnmorskor är rika. Isabella Lövin började tala om att personer som är miljonärer ska betala mer skatt. Jag håller med om att de ska betala mer skatt. Problemet med er politik är att ni har sänkt gränsen för vilka som räknas som rika så mycket att väldigt många personer som arbetar inom kvinnodominerade akademikeryrken nu räknas som rika.

Jag håller med – jag vill satsa på skolan. En del i att satsa på skolan är att vi kan få fram lärare. I fråga om sjukvården gäller det att vi kan få fram specialistsjuksköterskor och barnmorskor, men då måste det löna sig att gå fem år på universitet och utbilda sig till detta. Om ni tar huvuddelen av inkomsten i skatt lönar det sig inte.

Detta är ingen slump. Det är just inom de kvinnodominerade akademikeryrkena som vi har brist i Sverige. En orsak till det är att ni hårdbeskattar personer som arbetar inom dessa yrken och betraktar dem som rika, vilket de verkligen inte är.

Det måste löna sig att utbilda sig i Sverige – även för kvinnor.

Anf. 92 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! En del av förklaringen till bristen på sjuksköterskor är att vi utbildar för få sjuksköterskor. En annan del är att sjuksköterskorna sedan lämnar yrket ganska snabbt, eftersom arbetsförhållandena inte är tillräckligt bra. Detta beror på att det finns brister vad gäller såväl personalförsörjningen som sjukvårdens resurser. Vi behöver mer resurser till sjukvården – det är vi helt överens om.

Ni är väldigt bra på att peka på behoven, men ni är väldigt dåliga på att tala om hur dessa behov ska finansieras. Ni är av maginstinkt emot exempelvis flygskatten. Ni är emot alla typer av miljöskatter som vi lägger på bordet. Jag tycker att det är sorgligt.

Tillsammans med dina allianskamrater får du ihop 100 miljarder i skattesänkningar om era budgetar läggs ihop.

Anf. 93 ANDREAS CARLSON (KD) replik:
Fru talman! Jag läste i Dagens Nyheter i morse vad jag uppfattar som att Isabella Lövin hävdar att vi inte ska prata för mycket om kriminalitet och sexualbrott. Hon menar att det går bra för Sverige. Men Sverige sätter en hel del rekord, och dessa är inga rekord att vara stolt över. Rekordmånga poliser slutar, framför allt unga poliser. Rekordmånga brott begås, framför allt sexualbrott. Vi har även rekordmånga ouppklarade skjutningar och mord i Sverige.
Min korta fråga till Isabella Lövin är: Anser du, som jag, att det råder en poliskris i Sverige, eller anser du att problemen är marginella och att andra problem är viktigare?

Anf. 94 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Jag tycker att det är väldigt viktigt att ställa den frågan och att definiera exakt vad man menar med de stora problemen.
Svar ja – vi har polisbrist i Sverige. Vi utbildar just nu dubbelt så många poliser som under alliansregeringens tid. Men det går inte att trolla fram poliserna. Det finns en eftersläpning sedan lång tid. Man måste också se till att det råder bra arbetsförhållanden, så att poliserna stannar i yrket och inte lämnar det.

Jag tycker att det är viktigt att vi definierar och talar tydligt om vilka problem som finns och att vi inte målar upp en bild av att hela samhället håller på att gå sönder. Det är viktigt att vi inte ger upp inför dessa utmaningar.

Vi kan titta på skjutningarna i Göteborg. Antalet har halverats under det senaste året tack vare ett effektivt polisarbete tillsammans med andra myndigheter. Det visar att det går att bura in bovarna. Men vi måste också bli bättre på att förebygga, så att de unga i förorterna, som nu blir rekryterade till kriminella gäng, hindras från att gå med i dessa.

Anf. 95 ANDREAS CARLSON (KD) replik:
Fru talman! Tack för svaret!
Jag tycker ändå att man behöver se dessa utmaningar och problem

utifrån de många unga kvinnor som inte vågar gå ut eller utifrån den nederländske student som råkade bli skjuten på en pizzeria i Uppsala för några dagar sedan, efter bara några dagar i Sverige. För dem har samhället gått sönder. Vi måste se verkligheten med deras ögon.

Jag tror att det som göder populism är om det politiska etablissemanget inte ser den verklighet som många människor lever i och oroar sig över.

Isabella Lövin säger i DN att det är en kapplöpning om fler poliser. Håller inte vice statsministern med om behovet av fler poliser? Socialdemokraterna har sagt att man vill ha 10000 fler polisanställda. Här låter det dock som en kritik inom regeringen från den vice statsministern. Hur ska ni ha det egentligen?

Jag pratar gärna om hopp – hoppet att detta halvår är det sista halvåret med en nonchalant rödgrön regering.

Anf. 96 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Andreas Carlson lyssnade inte på vad jag svarade. Jag sa att det behövs fler poliser. Däremot är det inte så att vi kan trolla fram dem genom budgetanslag från det ena året till det andra, utan vi måste utbilda fler poliser. Detta är sorgligt eftersatt från alliansregeringens tid.

Vi kan heller inte bara tala om strängare straff. De som rekryteras till de kriminella gängen i de utsatta områdena i förorterna är 12, 13 eller 14 år gamla. Vi måste ha mycket fler insatser inom skolan och socialtjänsten, med fritidshem, socialpedagoger och fältassistenter som är ute på fältet.

Vi måste jobba med familjerna och se till att dessa barn och ungdomar ser att de har en annan framtid än att göra karriär som yrkeskriminella. Det är nämligen exakt den bilden som man just nu kan se i dessa förorter.

Vi måste jobba med detta på många sätt. Det räcker inte med enbart poliser eller strängare straff, utan vi måste jobba förebyggande och ha ett humant samhälle. (Applåder)

Anf. 97 ANNIE LÖÖF (C):
Fru talman! På länssjukhuset i Kalmar tog det bara fyra minuter på det nya året innan den första bebisen föddes. I lokaltidningen hemma läste jag att det på Värnamo sjukhus dröjde två dagar in på det nya året. Varje timme kommer ungefär 13 nya liv till världen runt om i Sverige. Vi är många som själva minns känslan – tacksamheten över den duktiga sjukvårdspersonalens insatser och en känsla av lättnad att samhället fanns där när livet var som allra viktigast. Vi minns också oron inför förlossningen. Skulle vården fungera när den behövdes som allra mest?

Känslan är densamma oavsett om det handlar om livets ljusaste stunder eller dess svåraste prövningar. Därför är det skrämmande att köerna till sjukvården nu ökar i Socialdemokraternas Sverige och att det är stora skillnader beroende på var i landet man bor.

I det socialdemokratiskt styrda Norrbotten får till exempel bara 64 procent specialistvård inom ramen för vårdgarantin. I S-styrda Jämtland är siffran 65 procent. Detta kan jämföras med alliansstyrda Halland, där hela 93 procent får det.

Detta, Stefan Löfven, kan inte kallas för något annat än ett misslyckande. Var finns rättvisan i att norrbottningar och jämtar får vänta längre på vård än hallänningar?

Centerpartiet lägger därför en tillgänglighetsmiljard för att korta köer. Vi satsar på att korta köerna till barn- och ungdomspsykiatrin, och vi lägger 25 miljarder mer än regeringen på generella statsbidrag till välfärdens kärna.

Valet kommer att handla om hur vi hindrar klyvningen av Sverige, om hur vi skapar trygghet i hela landet med fler poliser och kortare vårdköer och om hur vi förbättrar integrationen.
Fru talman! Sverige behöver förändring. Sverige behöver ett nytt ledarskap som tar itu med de utmaningar som finns, som presenterar konkreta lösningar och som tar Sverige i en annan riktning.(Applåder)

Anf. 98 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Fru talman! Det är viktigt att redovisa vad man vill med politiken, exempelvis sjukvården, och det är därför vi för till mycket mer resurser. En kömiljard förslår inte långt om professionen tycker att den är fel och man i stället dessutom lägger till betydligt mer pengar. Vi satsar nu mer på svensk sjukvård än vad som har gjorts på många år.

Frågan är hur det ska gå till. Annie Lööf har varit tydlig med två saker: Alliansen ska hålla ihop, oavsett valresultat, och hon utesluter samröre med Sverigedemokraterna – det uppskattar jag. Samtidigt säger Ulf Kristersson att han vill bilda regering även om Alliansen är mindre än de rödgröna partierna. Jag tror inte att alla riktigt har uppfattat det, med detta är två besked som inte går ihop, även om det kräver aktivt stöd av Sverigedemokraterna. Vi ser hur det går i Gävle med två helt oförenliga linjer.

Nu är det valår, och då vill jag gärna att Annie Lööf tydliggör sin position. Är det hennes eller Kristerssons linje som gäller?

Anf. 99 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Klimatutsläppen växer, vårdköerna växer och integrationen misslyckas. Detta är fjärde eller femte gången som Stefan Löfven står i en partiledardebatt och ställer frågor om regeringsfrågan. Jag kan svara en gång till: Centerpartiets huvudmotståndare i valet är givna. Vi går till val på att byta ut Stefan Löfven som statsminister och bilda en alliansregering.

Den som röstar på Centerpartiet kan vara trygg med att Sverigedemokraterna inte ska få något inflytande över hur Sverige ska styras. Om alliansregeringen blir mindre än de rödgröna har jag sagt att jag tycker att Alliansen bör söka stöd över blockgränsen. Samarbetsmannen Stefan Löfven kanske kan tänka sig att stödja en alliansregering ledd av Ulf Kristersson?

Anf. 100 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Fru talman! Jag har under hela mitt partiordförandeskap och som statsminister varit tydlig med jag tycker att blockpolitiken är fördummande för Sverige. Den försvagar vårt land.

Annie Lööf låser sig helt och hållet vid blockpolitiken och ser bara två alternativ. Det är klart att Socialdemokraterna och Moderaterna är huvudmotståndare i valet. Att moderatledaren och jag sedan skulle rösta på varandra som statsministerkandidat här i kammaren skulle jag säga är ganska oseriöst.

Denna fråga handlar om att se de alternativ som finns och där Sverigedemokraterna inte ges det avgörande inflytandet. Endera väljer man att hålla kvar blockpolitiken och låta Sverigedemokraterna styra, eller så väljer man att bryta blockpolitiken. (Applåder)

Anf. 101 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Jag står inte här och cementerar blockpolitiken. Jag har sagt att om en alliansregering behöver ökat stöd får vi söka det över blockgränsen. Då får vi sätta oss ned och föra samtal med exempelvis Stefan Löfven och Socialdemokraterna om hur en alliansregering ska kunna genomföra en politik och hur vi ska kunna ha en trygg väg framåt för Sverige.

Men i Stefan Löfvens Sverige handlar blockpolitik enbart om att Socialdemokraterna och han ska kunna vara kvar vid makten och hur andra ska vara marionettdockor i riksdagen för att stödja en socialdemokratisk politik.

Jag har i opposition varit med och stött ett antal överenskommelser. Jag har förhandlat, slutit överenskommelser och tagit ansvar. Jag tycker att det vore klädsamt att inse att Alliansen tryckte på en gul knapp för att släppa fram Stefan Löfven 2014. Kanske Stefan Löfven kan tänka sig att trycka på en gul knapp för att släppa fram Ulf Kristersson och en alliansregering för att hindra att Sverigedemokraterna får inflytande i svensk politik?

Det är en fråga som jag tycker att Stefan Löfven bör svara på. (Applåder)

Anf. 102 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Utsläppen från svenskarnas internationella flygresande har ökat med 77 procent mellan 1990 och 2015. Svenskarnas flygresor står i dag för lika stora utsläpp som alla bilresor. Ändå har flygbränslet hittills varit helt befriat från miljöskatter.

Tillsammans med stora delar av forskningen, miljörörelsen och svenska folket har jag förvånats över Annie Lööfs våldsamma motstånd mot flygskatten. I somras hotade Annie Lööf till och med att fälla ministrar om flygskatteförslaget var med i budgeten.

Centerpartiets ekonomisk-politiska talesperson Emil Källström har meddelat att flygskatten kommer att bli en av de första saker som Centerpartiet kommer att försöka riva upp om partiet kommer i regering efter valet.

Min fråga till dig, Annie Lööf, är: Kommer Centerpartiet att prioritera att flyget – en av de värsta klimatbovarna – ska kunna släppa ut utan att betala för sina utsläpp?

Anf. 103 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Centerpartiet kommer att prioritera resultat. Vi kommer att prioritera åtgärder som leder till minskade klimatutsläpp. Vi kommer att prioritera åtgärder som leder till minskade gifter i vår vardag och mindre plast i våra hav och vattendrag. Vi kommer att prioritera åtgärder som ser till att vi får mer förnybar energi, precis som vi gjorde under åtta år i alliansregering.

För oss är resultaten det viktiga. Vi säger inte nej till allt som regeringen föreslår. Vi säger ja till det som vi tycker är bra och som

leder någonstans. Vi säger nej till det som är dåligt. Varför ska vi och skattebetalarna betala för ineffektivitet?

Vi har föreslagit att vi ska blanda in biobränsle i flygbränslet för att på det sättet göra flygresorna grönare. Vi är tveksamma till den modell av flygskatt som exempelvis innebär att gotlänningarna och de som reser till och från Gotland får 28 miljoner i ökade kostnader. Vi tror att det finns bättre alternativ för att göra flyget grönt och så att man bär sina kostnader. Därför har vi ett annat förslag som är bättre för utsläppen och för miljön och klimatet. Det är detta vi står för.

Anf. 104 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Tyvärr fortsätter Annie Lööf att sprida felaktiga uppgifter. Vi kompenserar gotlänningarna för flygskatten, och det vet Annie Lööf. Hon vet också att vi har ett förslag om att utreda hur biodrivmedel ska in i flygbränslet. Det ena utesluter faktiskt inte det andra.

Annie Lööf fortsätter att säga till statsministern att utsläppen ökar, trots att statistik från Naturvårdsverket visar att utsläppen minskar, med 5,9 procent inom transportsektorn inrikes och med 1,6 procent totalt. Kanske Annie Lööf kan hålla sig lite bättre till fakta.

När det handlar om effektivitet har Naturvårdsverket utvärderat regeringens politik. Vi ser nu ut att kunna uppnå klimatmålen till 2020. Detta kunde vi inte med den borgerliga regeringen. Ni lämnade efter er ett klimatunderskott på 4 miljoner ton, som vi nu håller på att hämta igen med det som Annie Lööf kallar ineffektiva åtgärder, såsom Klimatklivet och flygskatten.

Anf. 105 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Nu är ju inte dessa åtgärder genomförda ännu, och ändå är vi på väg att nå miljömålen. Var lite försiktig med argumenten, Isabella Lövin!

De siffror som innebär att klimatutsläppen ökar i Sverige vilar på SCB:s grund. Du hänvisar till Naturvårdsverket, som har plockat bort internationella transporter. Jag tycker att internationella transporter är rätt viktiga, för där kommer till exempel flyget in.

Jag vill att flyget ska minska sina utsläpp och bära sina kostnader, och därför är vi tveksamma till den flygskatt som regeringen har presenterat. Utredaren själv säger ju att den har en minimal effekt på de utsläpp som flyget har. Därför har vi föreslagit ett kvotpliktssystem, det vill säga att man tvingar alla plan som lyfter från svenska flygplatser att innehålla biobränsle. Vi kommer att se till att detta genomförs om vi får möjlighet, för det kommer att leda någonstans. Det kommer att innebära att man ställer om flyget.

Utöver detta behöver vi internationella överenskommelser som gör att flyget verkligen bär sina kostnader, på EU-nivå men också på global nivå. (Applåder)

Anf. 106 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Annie Lööf! Många av de ensamkommande unga som kom som asylsökande till Sverige för något år sedan far illa just nu.

Många får avslag. De lämnar skolor, de går ut i hemlöshet och de lever i en sorts skuggsamhälle. Risken är att de hamnar i drogmissbruk eller fångas upp av kriminella på olika sätt. I detta läge är det avgörande att

hitta humana lösningar som gör att man kan komma in i det svenska samhället. Mycket få kan återvända till Afghanistan över huvud taget.

Regeringen har tagit fram förslag. De är långt ifrån perfekta, men de skulle gå i den riktningen. Vi är beredda att förhandla med regeringen för att lösa detta, men Annie Lööf som har talat så mycket om en mer human asylpolitik och de ensamkommandes situation slår igen dörren för att förhandla och göra något för de unga som nu far riktigt illa. Varför är partitaktiken viktigare än hur det går för dessa unga människor?

Anf. 107 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Det handlar inte om partitaktik, utan det handlar om vilken roll Centerpartiet har i Sveriges politiska samhälle. Vi är inte äktenskapsmäklare till två partier i regeringen som inte kan komma överens, utan vi sitter i riksdagen.

Vi inväntar regeringens förslag, som bör komma inom kort. När det blir skriftligt kommunicerat – vi har än så länge bara hört vad man har sagt muntligt – kommer vi att nagelfara och granska det. Vi vill se rättssäkra förslag som förbättrar för de ensamkommande.

Vi tycker att det är viktigt att man inte återigen ger dessa barn falska förhoppningar utan att de förslag som läggs fram i riksdagen, och som förhoppningsvis också klubbas igenom i riksdagen, är rättssäkra och leder till trygghet. Jag inväntar därför regeringens förslag, som jag har hört ska komma inom kort. När det har kommit och vi har tittat på vad remissinstanserna har sagt kommer vi att ta ställning till dessa konkreta saker.

Anf. 108 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Här har vi en akut situation. Tusentals unga människor far illa. Regeringen är beredd att förhandla, och vi är beredda att förhandla. Om vi förhandlar finns det möjlighet att komma fram till någonting som vi alla fyra partier kan stå för. Då kan detta gå genom riksdagen.

Om man bara väntar, då kan man säga nej. Då har man sagt att man inte vill påverka detta, att man inte vill smutsa ned sina händer i en förhandling och att man inte vill göra någonting konkret. Det är en mycket bekväm position. Men vilka betalar priset för att ni inte kan sätta er vid förhandlingsbordet? Jo, det gör dessa tusentals ensamkommande ungdomar.

Jag vill därför ge dig en uppmaning, Annie Lööf: Lägg detta partispel åt sidan! Sätt dig vid förhandlingsbordet! Jag väntar på dig, kom dit. Vi kan träffa regeringen, och vi kan faktiskt göra någonting för dessa unga som far illa.

Anf. 109 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Jonas Sjöstedt ska hålla sig för god för att tala om att smutsa ned händerna. Centerpartiet har varit med och slutit den enda migrationspolitiska uppgörelse som har gjorts under denna mandatperiod. Jonas Sjöstedt stängde dörren och satt utanför. Centerpartiet har varit med och slutit försvarsöverenskommelse efter försvarsöverenskommelse. Jonas Sjöstedt har stängt dörren och satt sig utanför.

Jag vet vad det handlar om att kompromissa och göra upp. Det är också därför som Centerpartiet har varit tydliga med att vi står upp för

våra värderingar. Vi vill se ett bättre förslag än det förslag med hål och brister som regeringen har presenterat vid sin presskonferens. Vi har föreslagit förbättringsåtgärder. Vi vill att man också ska ta hänsyn till de ensamkommande som har jobb och en egen försörjning, så att de också får möjlighet att stanna. Vi vill att det ska vara mer rättssäkert, så att vi vet vad som gäller framåt. Jag vet och hoppas att också regeringen är läskunnig, så att man tar till sig detta inför att man lägger fram ett förslag i riksdagen. När det kommer ska vi i Centerpartiet läsa och ta ställning till det för att se hur vi då ska göra när vi sitter här i riksdagen och ska ta ställning till de konkreta förslagen. Det är regeringen som styr. (Applåder)

Anf. 110 JONAS SJÖSTEDT (V):
Fru talman, kollegor och åhörare! Vi lever i en politisk situation som är utmanande. Vi har ett svårt parlamentariskt läge. I detta oklara parlamentariska läge är det samarbetet mellan regeringen och Vänsterpartiet som har gjort att Sverige har kunnat styras de drygt tre senaste åren. Det är vårt samarbete med regeringen som gör att vi har en statsbudget. Det är vårt samarbete med regeringen som gör att Stefan Löfven är statsminister. Vi har i och med detta samarbete varit stabiliteten i svensk politik. Det är en besvärlig situation. Vi har levererat budgetar som har gjort Sverige mer jämlikt och rättvist. Vi har fått in ett åttiotal reformer som är märkta Vänsterpartiet och Ulla Andersson. Det handlar om allt från glasögon till barn till satsningar på psykiatrin och förlossningsvården. Mycket av det som har hjärta i politiken kommer från Vänsterpartiet.

Statsministern talade här tidigare om att jämlikheten nu ökar i Sverige. Det kan ni göra genom samarbete med oss, men det kan ni inte göra med Annie Lööf och Jan Björklund. Det är antingen eller. Vill man ha ett jämlikare samhälle måste man ha ett skattesystem som är mer rättvist. Man måste prioritera välfärdsreformer före skattesänkningar. Där finns ett vägval mellan vänster och höger.

I nästa val står mycket på spel. En röst på Ulf Kristersson är en röst på Jimmie Åkesson. En röst på Jimmie Åkesson är en röst på Ulf Kristersson. Det är ett allvar i detta som inte har funnits i tidigare val. Lösningen på det är inte att gröta ihop sig i mitten. Lösningen är att gå till val på en tydlig vänsterpolitik som innebär att det finns hopp om förändring och ökad jämlikhet i Sverige. Det finns ingen motsats mellan det och att sedan efter att valresultatet är levererat se till att Sverige ska kunna styras såsom det har gjorts nu. Det står vi i Vänsterpartiet för inför valet 2018. (Applåder)

Anf. 111 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! För tio år sedan infördes RUT-avdraget av Centerpartiet och Alliansen. Det har sedan dess visat sig vara en sann framgångssaga och en av de mest lyckade jobbreformerna. Enligt ny statistik som kom i förra veckan har RUT-avdraget skapat jobb till över 30000 personer. 75 procent av jobben har gått till personer som tidigare var arbetslösa. Nästan ett helt Vänersborg har alltså kunnat gå från bidrag till jobb tack vare RUT. Det är väldigt många som på det sättet har fått in en fot på arbetsmarknaden och kan stå på egna ben. Det är ännu fler barn som får se sina föräldrar gå till jobbet en måndagsmorgon. Det är bra för människor, och det är bra för samhället. Det är egentligen 30000 skäl till att vara för RUT-avdraget.

Min fråga till Jonas Sjöstedt är därför mycket enkel. När Vänsterledaren ser resultatet, med facit i handen, ångrar han då inte sitt hårdnackade motstånd mot RUT-avdraget?

Anf. 112 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Nej, det gör jag inte alls – tvärtom – och det av flera goda skäl. Det ena är att om man ser på fördelningseffekten och hur detta gynnar olika människor är RUT-avdraget en omvänd fördelningspolitik, där stora skatteavdrag ges till många av dem som tjänar mest i Sverige. Det är denna typ av avdrag som gör att vi har ett skattesystem som gynnar höginkomsttagare, medan mycket få låginkomsttagare kan använda den sortens avdrag.

Man kan titta på en karta över Sverige var detta används. Det är inte i landsbygdskommunerna, Annie Lööf. Det är i storstädernas rikaste förorter som detta används. Tänk om vi hade använt motsvarande summor – denna enorma miljardrullning – som har runnit ut till denna skattelättnad för i huvudsak välbeställda till att anställa fler i välfärden, fler välutbildade i hemtjänsten, fler som arbetar i sjukvården, fler på våra förskolor och skolor, med trygga och fasta jobb med kollektivavtalsmässiga löner och med en möjlighet att göra Sverige mer jämlikt och rättvist. Jag tyckte att det var ett bättre alternativ, och jag tycker att det är ett bättre alternativ. (Applåder)

Anf. 113 ANNIE LÖÖF (C) replik:
Fru talman! Det är människors jobb, stolthet och försörjning som Jonas Sjöstedt raljerar om. En lägre skatt på arbete är ingen subvention. Det innebär att människor får en möjlighet att ha råd att köpa tjänsten – mestadels småbarnsföräldrar eller pensionärer – och att fler jobb skapas till dem som tidigare har varit arbetslösa.

Om Jonas Sjöstedt trots allt inte blir övertygad av de 30000 jobb som har skapats kan jag passa på att nämna några andra siffror om RUT. Nästan 900000 människor använde RUT förra året. Sektorn omsatte 10 miljarder. Fyra av tio RUT-företagare är utrikes födda. Hälften av dem som driver företag inom RUT-sektorn är kvinnor. Jobb som tidigare har varit svarta, otrygga, utan försäkring och utan pensionspoäng är nu vita. Varför är det så viktigt för Jonas Sjöstedt att avskaffa denna reform som har inneburit en trygghet och en lön för över 30000 människor?

Anf. 114 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Det finns en sammanväxning mellan vita och svarta arbeten i RUT-branschen. Det är inte så enkelt som Annie Lööf säger. Det är fritt fram för den som så önskar att köpa in både städning i hemmet och skötsel av trädgård och vad man vill. Men man kan inte räkna med att någon annan ska betala. Man får betala det själv.

Det är tydligt att fördelningseffekten av RUT-avdraget är till mycket välavlönades fördel. Man har också kunnat få avdrag för helt bisarra saker som exempelvis cocktailpartyn eller rengöring av inomhuspoolen. Vilka är det som gör det? Är det undersköterskor och förskollärare som gör det? Jag menar att alternativet är så mycket bättre. Det är riktigt att många äldre behöver hjälp med städning i hemmet. Det borde vara lättare och billigare att få hemtjänst för att få denna hjälp. Då skulle det vara en fördelning efter behov och inte efter plånbok. Det är väl där som skillnaden finns mellan oss i politiken. Jag vill ha fördelning efter behov, du vill ha det efter plånbok. (Applåder)

Anf. 115 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Jonas Sjöstedts roll i svensk politik är unikt mäktig. Vänsterpartiet har funnits i drygt 100 år och har aldrig haft så mycket inflytande som nu. Därför är det viktigt hur ni använder detta inflytande.

Den 3 december stod Jonas Sjöstedt och jag tillsammans på en manifestation på Norra bantorget för att försvara assistansreformen för funktionshindrade. Bakgrunden till det är att den rödgröna regeringen har beordrat fram och genomför och verkställer stora neddragningar av assistansreformen.

Döm om min förvåning när riksdagen skulle rösta om budgeten för assistansreformen två veckor senare. Då röstade Jonas Sjöstedt vid voteringen ja till de neddragningar och besparingar som föreslogs. Han använde inte sin förhandlingsmakt för att stoppa dessa besparingar. Då är den enkla frågan till Jonas Sjöstedt: Varför stod du på torget och krävde stopp för neddragningarna när du två veckor senare i denna kammare röstade för neddragningarna?

Anf. 116 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Jag tror att Jan Björklund egentligen vet svaret på frågan. Så är det ibland i politiken när retoriken går lite för långt – man frågar om sådant man egentligen vet svaret på.

Orsaken är väldigt enkel: Neddragningarna i assistansen beror på att domar har kommit – redan under Alliansens tid, men också nu – som inskränker assistansbehövandes möjligheter att få hjälp med sådant de verkligen behöver hjälp med. Därför vill vi ändra och skärpa lagen. Vi är beredda att sitta ned och förhandla med er, Jan Björklund, med Kristdemokraterna och med vem som så önskar om hur lagförändringarna skulle kunna ske. Det har så att säga inte med budgeten att göra.

Det andra som skedde var neddragningar via regleringsbrevet. Där satte vi faktiskt gemensamt press på regeringen att lätta på dem. Svaret på frågan är alltså att vi vill lösa dessa problem på riktigt och inte bara med retorik i en riksdagsdebatt. Då krävs det en lagändring, för det löses inte via budgetanslaget. Vill du göra en verklig insats för dem som behöver assistans, Jan Björklund? Det som drabbar dem är ju en tragedi. Prata då med Ulf Kristersson! Det är nämligen han som är problemet. Skulle han vara med kunde vi sätta oss ned i morgon och ändra lagen. (Applåder)

Anf. 117 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Nu är det inte Ulf Kristersson som styr Sverige, Jonas Sjöstedt, utan det är ni som styr Sverige – de tre rödgröna partierna. Ni har bestämt er för att skära ned på assistansreformen. Hade Jonas Sjöstedt stått på sig hade regeringen inte kunnat skriva så här i budgeten. Man hade inte kunnat dra ned med 1,6 miljarder.

Det är klart att det också behövs lagstiftningsförändringar, men självklart är det så att regeringen här anger sina ambitionsnivåer. Man ska dra ned. Det står ju uttryckligen att man ska dra ned med 1,6 miljarder. Det står här att Jonas Sjöstedt har röstat ja. Att 540 färre personer ska få assistans har Jonas Sjöstedt röstat ja till. Du har ju röstat för dessa neddragningar, Jonas Sjöstedt.

Jonas Sjöstedt har stått på torget och krävt stopp för neddragningarna, och två veckor senare har han röstat ja till dem. Det finns ett ord för det, och det är ”hyckleri”. (Applåder)

Anf. 118 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Du vet precis som jag att neddragningarna beror på prejudicerande domar, Jan Björklund. Det krävs en

lagstiftningsändring. Om man lägger in mer pengar i budgeten utan att ändra lagen hjälper det ingen av dem som förlorar sin assistans.

Vi vill göra detta på riktigt. Vi vill att människor ska få tillbaka sin assistans. Vi är beredda att sätta oss och förhandla med borgerliga partier i dag eller i morgon för att så ska bli fallet. För oss är detta mer än tom retorik; för oss är det en vilja till verklig förändring. Det är så här, Jan Björklund: Skulle du kunna övertyga Ulf Kristersson skulle vi faktiskt kunna göra någonting åt detta. För handen på hjärtat – hur var det med de domar som kom under er tid vid makten? Ändrade ni någonting då? Gjorde ni några lagstiftningsförändringar? Du vet precis som jag att ni inte gjorde det. (Applåder)

Anf. 119 ANDREAS CARLSON (KD) replik:
Fru talman! Jonas Sjöstedt säger att Vänsterpartiet står för hjärtat i politiken. Tar man åt sig äran av framgångarna i budgetförhandlingarna måste man också ta ansvar för det som inte är bra.

Det står på Vänsterpartiets hemsida att regeringen har pressats åt rätt håll när det gäller LSS. Vad är det som har gått åt rätt håll med LSS, Jonas Sjöstedt? Vi hörde nu i replikskiftet med Jan Björklund att du återigen lägger ut dimridåer i riksdagens kammare och bjuder in till samtal mellan Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna. Du har redan glömt bort att du har suttit i samtal med statsministern – med regeringen – och förhandlat fram en budget.

Ni bär ansvar. Det är den budget ni har förhandlat som leder till nedskärningar. Ni hade kunnat sätta press på regeringen i budgetförhandlingen för att få till lagändringar, men ni tyckte inte att det var tillräckligt viktigt. Det vore klädsamt om Vänsterpartiet erkände sin del av ansvaret.

Anf. 120 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Ibland hamnar man i en sorts dilemma i partiledardebatter. Tänk dig att någon har ställt precis den fråga jag hade tänkt att ställa, och det har kommit ett bra svar. Ska jag antingen snabbt komma på en ny fråga som är relevant, eller ska jag låtsas som att svaret aldrig gavs? Kristdemokraternas val är att låtsas som att man satt med hörselkåpor i bänken och inte hörde någonting. Jag svarade nämligen precis på exakt samma fråga. Jag tycker att debatten blir sämre när man inte tar in svaren.

Vilka framgångar har vi haft? Ja, vi pressade faktiskt gemensamt på för att man inte skulle lägga besparingskrav via regleringsbrevet. Nu är det domarna som är problemet. Vi är beredda att hålla förhandlingar när som helst för att hitta en majoritet som vill ändra lagstiftningen och ta bort effekten av domarna. Men för Kristdemokraterna verkar det vara viktigare att stå i en debatt och låtsas att det är budgeten det handlar om, samtidigt som man vet att det inte löser problemen. Det är inte särskilt respektingivande. (Applåder)

Anf. 121 ANDREAS CARLSON (KD) replik:
Fru talman! Man kan också ställa en fråga för att man inte tycker att svaret dög. Man kan ställa en fråga för att du försöker slingra dig, Jonas Sjöstedt. Du lägger ut dimridåer. Den som tycks ha suttit med hörselkåpor på sig är du, Jonas Sjöstedt, när ni var på Harpsund – eller var ni nu förhandlar budgeten – och du förhandlade när ni talade om LSS. Då hade du hörselkåpor på sig, för du har ju gått med på detta. Ditt parti stöder en budget som hänsynslöst skär i LSS.

Jag såg att ni i veckan hotade budgetsamarbetet med regeringen om regeringen går fram med strejkrätten. Ni lägger veto i den frågan. Ni

lade inget veto när det gällde den personliga assistansen och LSS. Varför kämpade inte Vänsterpartiet mer för den personliga assistansen i budgetförhandlingarna? Varför har ni inte gjort mer i samtal med regeringen för att få till en lagändring? Det är min fråga. Jag fick inget svar på den, så jag upprepar den.

Anf. 122 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Så här funkar det i Sverige: Domstolarna är oberoende, men de dömer enligt de lagar som finns. Assistansen har försvunnit på ett förfärande sätt för många assistansbehövande på grund av domar i domstol. Hur ändrar man det? Jo, man ändrar lagen. Spelar det någon roll vad som händer i en budgetförhandling om man ändå har en domstolspraxis som gör att människor inte får assistans? Nej, tyvärr gör det inte det, utan det handlar om domar som beslutas i domstolar.

Det förvånar mig att du försöker dupera folk som är i desperat behov av assistans, Andreas Carlson, och påstår att det fungerar på något annat sätt. Jag tror att människor ser igenom det. (Applåder)

Anf. 123 JAN BJÖRKLUND (L):
Fru talman! Stefan Löfven har nu gång på gång berättat hur bra det mesta är i Sverige. Sverige är ett fantastiskt land. Det är glädjande att vi har en kraftig internationell högkonjunktur som just nu lyfter hela västvärlden. Den lyfter också svensk ekonomi.

Klyftorna ökar dock mellan dem som är födda här och dem som har kommit hit. Det är den stora utmaningen för Sverige. Hälften av de nyanlända har arbete först efter nio år, och det duger inte. Det kan inte fortsätta så här om Sverige ska hålla ihop. Det betyder att människor inte kan försörja sig, att barnen inte har föräldrar som går till jobbet och att de inte kommer in i samhällsgemenskapen.

Det positiva är att detta går att fixa. Det finns en lösning: Vi måste riva de höga trösklarna in till arbetsmarknaden. Startjobb med en lägre startlön för dem som har låg utbildning skulle skapa fler jobb. Det är därför jämförbara länder har bättre integration och lättare att få in lågutbildade invandrare på arbetsmarknaden än vad Sverige har. Då måste dock regeringen och Stefan Löfven sluta gå i LO:s ledband och bara ta till vara intressena för alla som redan har ett jobb. Det är de som står utanför som måste få komma in.

Sverige ska inte glida isär. Sverige ska hålla ihop. Då behövs en liberalare arbetsmarknad. (Applåder)

Anf. 124 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Fru talman! Vi börjar med de nyanlända. Det är viktigt att vi gör rätt och tänker rätt nu. Det är så att de nyanlända nu kommer in i arbete i större utsträckning. De nio år Jan Björklund talar om gäller dem som kom hit 2008 eller 2009, men både den förra borgerliga regeringen och denna regering har gjort att den tiden håller på att kortas – bara så att vi har rätt bild.

Detta är dock fortfarande en av de viktigaste uppgifter vi har, och därför blir Björklunds agerande på sista tiden rätt märkligt. Först sa nämligen Björklund att man är beredd att lagstifta om sänkta löner om inte parterna ordnar detta. När parterna sedan gör det – kommer med ett förslag om etableringsjobb – går Björklund i taket och säger att inte det heller duger. Frågan är vad det är som är så viktigt för Björklund. Är det att parterna inte har kunskap om arbetsmarknaden och hur den

fungerar? Eller är det att Björklund tycker att vi, även om parterna nu har ett bra förslag, ändå ska lagstifta om sänkta löner?

Vad är det som är problemet, herr Björklund?

Anf. 125 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Parterna har såklart kunskap. Men parterna har andra intressen än riksdagen, eller åtminstone jag, har. För oss är det viktigast att lågutbildade invandrare får jobb. Men LO och Svenskt Näringsliv har naturligtvis en del andra intressen att bevaka. Det syns i deras lösning. Och det är därför vi är kritiska.

Till exempel undantar de alla arbetsgivare som inte har kollektivavtal. 60 procent av de små företagen i Sverige har inte tecknat kollektivavtal. Det finns ingen lag som säger att man måste ha kollektivavtal i Sverige. Det är en del av den svenska modellen att man kan välja att ha det eller inte. Men de företagen ska inte inkluderas i detta.

Dessutom ska bemanningsföretag inte inkluderas. Det är en bransch som sysselsätter väldigt många nyanlända och som har potential att göra det. De sektorer i Sverige som verkligen skulle kunna bidra med startjobb med lite lägre ingångslön utesluts.

Det här är en lösning som LO har hittat på för att hjälpa regeringen på traven. Men det löser inte problemet i verkligheten.

Anf. 126 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Fru talman! Jag vet att Björklund tycker genuint illa om LO. Men nu är det inte bara LO som omfattas av uppgörelsen, utan den är mycket bredare.

Björklund hävdar att det är orättvist att företag som inte vill sluta avtal kan omfattas av ett avtal. Det är många, LO-förbund men också TCO-förbund, Sacoförbund och arbetsgivare, som är förvånade över det. Arbetsmarknadens parter förstår inte detta.

Jan Björklund! Det finns ingen motsättning mellan det och att satsa på extratjänster, som vi gör nu. Nyanlända får in en fot på arbetsmarknaden och kan börja tjäna sitt uppehälle samtidigt som parterna kan bidra. Det är vidden av det här. Det är bredden som gör att vi får in de nyanlända.

Björklund väljer dock att helt negligera parterna, LO, TCO, Saco och arbetsgivarförbunden, eftersom han tycker att det är viktigt att han får sitta här och trycka på knappen och sänka lönerna. Det är ingen bra lösning, Jan Björklund. (Applåder)

Anf. 127 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Alldeles för många av de lågutbildade invandrarna är arbetslösa. Det skapar enorma problem för Sverige. Det handlar inte bara om att dessa personer får bidrag, vilket skapar ett ekonomiskt utanförskap. Det är också grunden för hela det sociala utanförskap och den segregation som vi upplever. En stor del av kriminaliteten i våra utanförskapsområden hänger ihop med hög arbetslöshet och stora sociala problem.

Då är inte det viktiga att till varje pris lösa LO:s problem. Det är problemen med utanförskap som måste lösas. Men att tvinga alla till kollektivavtal verkar vara viktigare än att invandrarna ska komma i jobb.

60 procent av företagen har inte kollektivavtal. De utesluts. Vi vet alla att det ofta är små företag i servicebranschen som inte har de avtalen.

De utesluts helt och hållet. Det skulle Löfven kunna ändra på.
Hela upplägget som parterna har lagt fram förutsätter ett medgivande från riksdagen. Vi kan bestämma att alla företag som inte har kollektivavtal och alla bemanningsföretag också ska få vara med. Då skulle vi närma oss en lösning som skulle kunna hjälpa. Men den här lösningen löser inte problemet.

Anf. 128 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! En sak som har dominerat den här debatten och rapporteringen i medierna de senaste veckorna är våldsspiralen, som även Jan Björklund har beskrivit i sina anföranden och repliker här i dag.

Jag lyfte fram behovet av att ta krafttag för att stävja och knäcka den grova organiserade brottsligheten. Jag tror inte att det finns någon i den här församlingen som inte vill det. Men man saknar lösningar i hög grad.

Häromdagen läste jag att Jan Björklund varit i Sälen och förslagit att beredskapspolisen ska återinföras. Det är ett utmärkt förslag. Men varför lade ni ned den nyss, Jan Björklund?

Anf. 129 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Det togs en lång rad beslut på försvarspolitikens område – beredskapspolisen var en del av försvaret snarare än polisen – efter Berlinmurens fall, och så sent som i 2009 års försvarsbeslut, som vi var med och fattade. Med facit i hand var de inte särskilt genomtänkta och kloka. Det måste vi erkänna.

Det är klart att det var ett misstag. Nu måste vi ta igen detta. Vi återinför värnplikt och rustar upp försvaret. Det är för små satsningar som sker; jag vill ha större satsningar på försvaret.

Hotbilden har nämligen förändrats helt. Och när man återinför plikt kan man också, genom civilförsvarsplikten, återinföra beredskapspolisen, som var en del av pliktsystemet.

Med facit i hand var den stora nedrustningen av svenskt försvar olycklig. Gjort är gjort. Nu måste vi ta igen det.

Anf. 130 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Det låter väldigt bra att man kan erkänna i kammaren att man hade fel. Det är många som gör det nu för tiden.

Det är lite tråkigt att övriga partier i den här församlingen har fattat en lång rad beslut som har fått allvarliga konsekvenser. Det här är ett sådant beslut.

Vi har i dag en polistäthet som minskar. Vi hade behövt beredskapspoliserna för att avlasta den ordinarie polisen. Men återigen valde den, i det här fallet, borgerliga regeringen att lägga ned viktig verksamhet. Jag beklagar det.

Men jag är också positivt överraskad av den plötsliga självinsikten och självkritiken som sveper genom Sveriges riksdag i dag. Jag hoppas verkligen att ni menar det här på allvar och att det inte bara är allmänt prat och spel för gallerierna.

Anf. 131 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! För min del är det här med beredskapspolis ingenting som jag har hittat på efter gängskjutningarna. Vi tog upp redan 2014, direkt efter händelserna i Ukraina, att det var ett misstag att avskaffa värnplikten och att den behövde återinföras. Det har tagit några år innan majoriteten här inne delar den uppfattningen. Men nu är vi där, och det är bra.

Jimmie Åkessons parti är nytt. Mitt parti har funnits länge. Det är klart att det finns beslut som vi har fattat som måste justeras och ändras i efterhand. Den ödmjukheten ska man alltid ha.

Anf. 132 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Vi lever i en osäker värld med många hot – klimatförändringar, terrorism, auktoritära rörelser och populism. Vi behöver en säkerhetspolitik och ett svenskt totalförsvar som kan hantera alla dessa komplexa frågor.

Det finns dock ett hot som är värre än de andra. Nio stater på jorden har makten att förgöra det mesta av mänsklig civilisation inom loppet av 15 minuter. Det enda rationella är att förbjuda kärnvapen, precis som världssamfundet har gjort med klusterbomber, landminor och biologiska och kemiska stridsmedel. Sverige tog ett mycket viktigt steg när vi tillsammans med 121 länder röstade ja till FN:s kärnvapenkonvention.

86 procent av svenska folket stöder ett kärnvapenförbud. 82 procent av Liberalernas väljare stöder ett kärnvapenförbud. Min fråga till Jan Björklund är: Varför säger du nej till ett globalt kärnvapenförbud?

Anf. 133 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Jag säger ja till ett globalt kärnvapenförbud. Men jag säger nej till ett ensidigt förbud för västvärlden att inneha kärnvapen. Det är nämligen det som den här konventionen skulle innebära i praktiken. Om Nordkorea skriver på konventionen förstår var och en att det bara är spel för gallerierna. De håller på och utvecklar kärnvapen.

Jag utgår från att ingen här i kammaren vill att det ska finnas kärnvapen. Men om det nu finns kärnvapen är jag glad att de goda krafterna i världen också förfogar över sådana vapen och inte bara de onda. Det är vad det här handlar om.

Det är lätt att ställa krav på västvärldens demokratier att de ska rusta ned och stå värnlösa. Diktaturerna struntar fullständigt i deklarationerna man skriver under och kör ett eget race ändå.

Den fria liberala västvärlden måste också kunna skydda sig. Det finns så många erfarenheter från 1900-talet av att de onda krafterna var starkare och tog över eftersom de goda krafterna var för naiva. Låt oss inte göra det misstaget i internationell säkerhetspolitik!

Anf. 134 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Fru talman! Vi måste lyfta blicken och minnas att 200000 människor dog i Nagasaki och Hiroshima. Icke-spridningsavtalet syftade till att de fem stater som innehade kärnvapen åtog sig att enligt artikel 6 avveckla dem skyndsamt. Det är nästan 50 år sedan.

Att vi från svensk sida ska luta oss mot att vi ska ha säkerhet under ett kärnvapenparaply är att legitimera kärnvapnen.

Kärnvapenkonventionens syfte och stora mervärde är att en gång för alla säga att kärnvapen inte hör hemma på den här planeten, lika lite som landminor eller kemiska stridsvapen gör det.

Med Jan Björklunds resonemang legitimerar man kärnvapen. Man godkänner terrorbalansen med hjälp av kärnvapen. Den tiden måste vara förbi.

Det är beklagligt att du har ställt dig på fel sida i den här frågan, Jan Björklund.

Anf. 135 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Jag antar att den här debatten avspeglar en debatt som ni lika gärna kan ha i regeringsrummet. Jag antar också att Stefan Löfven och Peter Hultqvist anför ungefär mina argument i diskussioner med Isabella Lövin. Det är väl därför som Isabella Lövin måste ta upp detta i debattartiklar och utspel i stället för att finna sig i att regeringen fattar besluten. Det är helt uppenbart att det är så.

Miljöpartiet har ju gått med på att vi har skrivit på ett värdlandsavtal med Nato i full vetskap om att Nato förfogar över kärnvapenkapacitet. Det kände Isabella Lövin kanske inte till, men jag är helt övertygad om att alla andra i regeringen kände till det. Varför skrev ni under avtalet om ni nu vill kasta ut Nato ur samarbetet? Det är det som det betyder.

Man kan inte längre samarbeta militärt med den typen av länder. Vi kan inte längre ta emot hjälp från till exempel USA om vi ansluter oss till den konventionen. Det är själva innebörden i konventionen, och det är därför som inte ett enda Natoland skriver under.
Varför skrev ni på värdlandsavtalet om ni nu vill dra er ur det?

Anf. 136 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Jan Björklund, du är känd för att var väldigt bestämd i debatten. Allt är rätt eller fel, svart eller vitt. Men du är också känd för att kunna ändra ståndpunkt 100 procent. Det som var fel i måndags är rätt i dag.

Jag ska nämna några exempel. Du var med om att avskaffa värnplikten i Sverige, nu vill du ha den. Du var med och avskaffade beredskapspoliserna i Sverige, nu vill du ha tillbaka dem. Du har uttalat dig kritiskt till en för hård behandling av ensamkommande flyktingbarn, nu säger du nej till att göra någonting för dem. Ni har varit för att ha en mer jämlik föräldraförsäkring, nu är ni emot det.

Jag vill fråga om en annan dagsnotering från Jan Björklund. Du var med om att sälja ut stora delar av den svenska skolan till riskkapitalbolag och aktiebolag. Strax före förra valet gjorde du plötsligt några utspel och sa: Nej, riskkapitalbolag passar nog inte riktigt för att äga skolor.

Vad är dagsnoteringen i dag, Jan Björklund? Passar riskkapitalbolag för att äga skolor?

Anf. 137 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Jag ändrar mig i alla fall inte lika snabbt som Jonas Sjöstedt gjorde om LSS. Han ändrade sig från den 3 december till voteringen den 14 december. Man står på torget och säger att man ska stoppa nedskärningarna och sedan röstar man för nedskärningar här i kammaren.

Man måste naturligtvis ta intryck av saker som händer. Den friskoleutredning som jag tillsatte och sedan var med om att sy ihop lösningen tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet hämtade ju erfarenheter från utvecklingen. Det var ingen i början av 90-talet, när friskolor blev tillåtet, hade förutsett de stora koncernbildningarna.

Det innebär att vi måste justera och anpassa lagstiftningen. Det var det som sex partier enades om i Friskoleutredningen. Jag skakade hand med Stefan Löfven om uppgörelsen före valet. Dagen efter valet skakade han hand med Jonas Sjöstedt om en helt annan lösning. Där ändrade sig Stefan Löfven. Jag står fast vid den lösning som vi enades om.

Anf. 138 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Fru talman! Riskkapitalbolagens idé är att snabbt tjäna mycket pengar. De går in i företag, förädlar dem och sedan säljer de av dem. Det är vinstmaximering, ofta kopplat till skatteplanering och olika trixiga upplägg som gör att man inte behöver bidra till de skattepengar som man lever på. Som jag ser det är det knappast en lämplig ägare av skolor.

Det verkar som att det före förra valet fanns ett ögonblick av insikt hos Jan Björklund som har skapat hela systemet. Han sa att det kanske inte blev så bra, och det fick vi också lite uttryck för nu. Men frågan är: Vad tycker du i dag? Vad är dagsnoteringen? Är det bra att riskkapitalbolag äger skolor? Skulle det helst vara så att man inte hade dessa bolag som ägare? Det fick jag inte något riktigt bra svar på.

Anf. 139 JAN BJÖRKLUND (L) replik:
Fru talman! Jag står bakom Friskoleutredningen. Den innehöll förslag som sedan skrotades därför att regeringen tvingades att göra upp med Vänsterpartiet om att helt förbjuda friskolor.

Upplägget i Friskoleutredningen är ju att ägare till friskolor – i alla fall stora ägare – ska vara långsiktiga ägare. Kortsiktiga riskkapitalbolag är inte långsiktiga, precis som Jonas Sjöstedt beskriver.

Den stora skillnaden är att vill man ha valfrihet på skolområdet för föräldrar, då måste man tillåta fristående skolor. Allt är inte bättre för att det är kommunalt eller för att politiker bestämmer.

I Dagens Medicin redovisades en stor undersökning om vilket sjukhus i Sverige som har den största tillgängligheten. Jo, det är det privata Sankt Görans sjukhus – hör och häpna – som är vinstdrivande, Jonas Sjöstedt. Tänk, att det kan åstadkommas en del positivt också i företagsamhet!

Engelska Skolan är en vinstdrivande skolkoncern. Den har över 100000 barn i kö. Varför då? Tror du att föräldrarna till varje pris vill att barnen ska gå i en vinstdrivande skola? Nej, de vill det därför att det är en bra skola.

Anf. 140 ANDREAS CARLSON (KD):
Fru talman! Under den här partiledardebatten har vi hört hur Löfvens bristande ledarskap har blivit tydligt. Det som han påstår sig ha prioriterat viftas bort av hans samarbetspartner. Det finns inte någon linje i regeringens politik. Det tycks bara finnas en dagens åsikt.

De som får lida för detta är välfärden och de som sitter fast i vårdköer. Regeringen står för ett välfärdssvek. Vi kristdemokrater vill leverera ett välfärdslöfte.

Vi vill kapa vårdköerna, bygga bort bristen på äldreboenden och vända poliskrisen. Sverige förtjänar bättre än den rödgröna regeringen. Sverige förtjänar en alliansregering. Jag tycker att den här debatten har visat det med all önskvärd tydlighet.

Det är nu åtta månader kvar till valdagen. Kristdemokraterna går till val på att ersätta regeringens välfärdssvek med ett välfärdslöfte. (Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

Protokoll 2015/16:69 Onsdagen den 24 februari 2018

Välkomsthälsning

Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN:
Innan vi inleder debatten vill jag gärna välkomna representanterna från den diplomatiska kåren till den utrikespolitiska debatten.

§ 1 Utrikespolitisk debatt

Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):
Herr talman, ärade ledamöter, representanter för den diplomatiska kåren, kära åhörare!

Sveriges utrikespolitik ska i denna tid av både hopp och förtvivlan vara aktiv, orädd och konstruktiv. Med sikte på bred samverkan och diplomati ska vi bejaka och bygga vidare på de nya historiska framstegen i det internationella samarbetet, som klimatavtalet och hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Men vi måste också gripa oss an utmaningarna i en tid då aggression och splittring präglar världen. Kriget i Syrien har pågått i fem år. Över 125 miljoner människor världen över är i akut behov av humanitär hjälp på grund av krig, svält och fattigdom. Om de tillsammans utgjorde ett land skulle det bli världens elfte största.
Herr talman, ärade ledamöter! Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik bygger på sammanhållning i EU och på ökat samarbete på bred front: i Norden och Östersjöområdet, tillsammans med Finland, i FN och i OSSE, med Nato och genom en förstärkt transatlantisk länk. Dialog och förtroendeskapande åtgärder är viktiga instrument för stabilitet och avspänning.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vårt land ska därför kunna ge och ta emot stöd såväl civilt som militärt.

Den försvarspolitiska överenskommelse som slöts förra året är mycket betydelsefull. Den visar det breda politiska stödet för behovet av att stärka vår nationella försvarsförmåga.

Vår tids ödesfråga – klimatet – utgör ett globalt säkerhetshot. Klimatförändringarna driver nämligen på krig, konflikter och fattigdom. Sverige kommer med kraft att ta sig an uppgifterna i det globala klimatavtalet, med sikte på målet att hålla den globala temperaturökningen väl under två grader och sträva efter att begränsa den till en och en halv grad.

Vi anpassar Utrikesdepartementets arbete till en bredare syn på säkerhet. Terrorism, klimat, migration, pandemier och människo-

smuggling utgör utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningar. Särskilt migrationsfrågorna kommer att kräva mycket arbete på såväl lång som kort sikt. Inom UD stärks arbetet med europeisk säkerhet, liksom arbetet med FN och globala frågor. Vi förstärker även vår utlandsorganisation. Vi öppnar ett generalkonsulat i New York och ambassader på tre kontinenter. Regeringen arbetar med en nationell säkerhetsstrategi.

Situationen i världen manar till en feministisk utrikespolitik. Den syftar till att stärka kvinnors rättigheter, representation och tillgång till resurser. Sverige har under 2015 bidragit till att EU har tillsatt en högnivårådgivare för jämställdhet och till bildandet av ett kvinnligt medlarnätverk. Vi fortsätter arbetet enligt vår handlingsplan för att involvera kvinnor i fredsprocesser. Genom att göra kvinnor delaktiga i fredssamtalen i Syrien kan vi bidra till ett mer hållbart samhälle.

Herr talman, ärade ledamöter! EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena. I år utarbetas en ny global strategi för EU:s utrikespolitiska agerande. Sverige var initiativtagare till strategin och engagerar sig starkt i arbetet. En viktig del handlar om att utveckla EU:s externa krishanteringsförmåga.

Regeringen fortsätter stödet för fred, demokrati och ekonomisk utveckling i Europas grannskap. Den europeiska säkerhetsordningen måste värnas.
Rysslands olagliga annektering av Krim och militära närvaro i östra Ukraina utgör flagranta brott mot folkrätten. Detta är den största utmaningen mot den europeiska säkerhetsordningen sedan kalla krigets slut. Sanktionerna mot Ryssland måste vara kvar till dess att Minskavtalet uppfyllts. Ukraina ska åter kunna kontrollera sina internationellt erkända gränser. Det är viktigt att bidra till ett starkt, demokratiskt och stabilt Ukraina. Sverige stöder bilateralt och genom EU den ukrainska regeringens reformarbete.

Ett välfungerande samarbete inom Europeiska unionen är en förutsättning för fred och välstånd. Vi behöver ett starkare EU som fortsatt kan stå upp för grundläggande gemensamma värden och principer, inte minst i det europeiska grannskapet. Inre splittring måste motverkas. Det är centralt att Storbritannien stannar i unionen. Överenskommelsen mellan EU:s stats- och regeringschefer ger förutsättningar för detta. Regeringen arbetar för ett socialt Europa där tillväxt, hög levnadsstandard och goda arbetsvillkor förstärker varandra.

EU behöver en ny migrationsordning, baserad på solidariskt ansvar och internationella åtaganden, där asylrätten värnas. Det är möjligt om alla 28 medlemsländer tar sitt ansvar och samarbetet förbättras. Med 60 miljoner människor på flykt kan vi inte ha en situation där vissa länder köper filtar medan andra investerar i taggtråd. Vår EU-politik och utrikespolitik spelar en viktig roll när det handlar om att lösa dessa svåra frågor.

Sverige kommer fortsatt att stå upp för fred och frihet i Europa, som vi gjorde efter terroristdåden i Paris i höstas. Vi var bland de första att svara på Frankrikes begäran om assistans, och det svenska stödet är bland de större. Sveriges bidrag har välkomnats av Frankrike.
Herr talman, ärade ledamöter! Regeringen välkomnar FN:s ansträngningar att nå en uppgörelse i Cypernfrågan. En lösning skulle stärka FN:s auktoritet och EU:s förmåga att hantera utmaningarna i närområdet. Sverige har tagit ett unikt initiativ till samverkan mellan Cyperns religiösa ledare, för de spelar en viktig roll i försonings-processen.

Sverige är en drivande kraft för EU:s östliga partnerskap. En stark grannskaps- och utvidgningspolitik förblir ett av EU:s mest strategiska verktyg för att främja fred och välstånd. Genom att hålla dörren öppen för EU-medlemskap främjas viktiga reformprocesser till exempel på västra Balkan och i Turkiet.

Våldsutvecklingen och situationen för mänskliga rättigheter i Turkiet är mycket oroande. Stridigheterna mellan den turkiska regeringen och PKK har intensifierats. Civila, inte minst kurder, drabbas hårt av våld och utegångsförbud. Det upptrappade våldet förhindrar fred och utveckling inte bara i Turkiet utan i hela regionen. Sverige för en dialog med både regering och opposition i landet. Det är angeläget att Turkiet och EU kan visa på konkreta framsteg i genomförandet av den gemensamma handlingsplanen om migration.

Det ofattbara mänskliga lidandet i Syrien är en katastrof och ett allvarligt hot mot hela regionens säkerhet. Halva den syriska befolkningen är på flykt i eller utanför landet. Asadregimens liksom Rysslands bombningar av oppositionen är oacceptabla och hotar den sköra fredsprocessen. De måste upphöra. Alla parter måste nu acceptera det avtal om eldupphör som har slutits. Genom den nya svenska strategin för Syrienkrisen som omfattar 1,7 miljarder kronor arbetar vi för att människor i Syrien och dess grannländer ska kunna försörja sig och få utbildning. Vi ökar även vårt humanitära stöd till landet.

Vi ingår i kärngruppen i koalitionen mot Daish och bidrar med en svensk väpnad styrka för utbildning av försvarsstyrkor i Irak, främst kurdiska peshmergastyrkor. Inom EU arbetar Sverige för en långsiktig stabiliseringsinsats i Irak. Vi stöttar landets återuppbyggnad, bland annat genom att ge stöd till de områden som har befriats från Daish. Rädslan och desperationen breder ut sig i Mellanöstern. Vi måste ge ungdomar både i Israel och i Palestina hopp om framtiden. Sveriges erkännande av Palestina syftar till att skapa momentum för tvåstatslösningen. Förnyade internationella ansträngningar krävs.

Sverige välkomnar det franska initiativet till en internationell fredskonferens. Målet är att både Israel och Palestina ska kunna leva i fred och säkerhet inom ömsesidigt överenskomna gränser.
Herr talman, ärade ledamöter! I Nordafrika ger regeringen ökat stöd till FN-processen om Västsahara. Målet är att finna en rättvis och ömsesidigt accepterad lösning på konflikten som tillgodoser västsahariernas rätt till självbestämmande.

Sverige kommer att fortsätta stödja och uppmärksamma de demokratiska krafterna i regionen. Vi öppnar en ambassad i Tunisien i juni månad.

Sveriges band till länderna i Afrika är historiskt starka. De stärks nu ytterligare, och vi samarbetar kring ekonomi, utbildning och kultur. Samarbetet mellan svenskt näringsliv och de växande ekonomierna på kontinenten ökar.

Afrikanska unionen tar allt större ansvar för fred och säkerhet. Sverige stöder denna utveckling både politiskt och finansiellt. Tyngdpunkten i det svenska engagemanget för säkerhet och utveckling ligger på Afrikas horn, i Liberia, i Mali och i Stora sjöregionen. Det svenska styrkebidraget till FN-insatsen i Mali är uppskattat.

Den fortsatt starka och dynamiska ekonomiska utvecklingen i Asien erbjuder stora möjligheter. Regeringen fördjupar samarbetet med Indien, världens största demokrati. Vi öppnar en ambassad i Filippinerna. Kontakterna mellan Kina och Sverige blir allt fler. Kinas roll internationellt växer. Med detta följer också ansvar. Regeringen fortsätter den uppriktiga dialogen med Kina om mänskliga rättigheter. Sverige behåller sitt civila och militära engagemang i Afghanistan. Regeringen stärker också samarbetet med Afghanistan i migrationsrelaterade frågor.

USA är en viktig partner till Sverige, och vi utvecklar och fördjupar vårt redan breda samarbete med landet.

Vi erbjuder ett omfattande stöd till utvecklingsländer för anpassning till ett mer extremt klimat och hållbar teknik. Vi stärker relationerna med de karibiska nationerna, som i likhet med andra små östater är särskilt utsatta för klimatförändringar. Regeringen kommer under året att anta en regional biståndsstrategi för Asien, inklusive Stillahavsländerna, med särskilt fokus på klimat.

Utöver det strategiska partnerskapet med Brasilien fördjupas relationerna med en rad länder i Latinamerika såsom Chile, Colombia och Peru. I Peru öppnas nu en ambassad. En handlingsplan för vårt arbete med Latinamerika är under utarbetande.
Herr talman, ärade ledamöter! Sveriges mångåriga erfarenheter av fred, jämställdhet och internationell solidaritet har skapat en nyfikenhet kring vårt land och det vi står för. Den svenska modellen väcker intresse världen över.

En stark Sverigebild, där kultur och värderingar hålls fram, är viktig för våra långsiktiga relationer med andra länder. Främjandet av export, import och investeringar i Sverige, i nära samarbete med företagen, utgör en integrerad del av utrikespolitiken liksom ett ansvar för hela regeringen.

Regeringens exportstrategi bidrar till att stärka svenska företags möjligheter på den internationella marknaden och att öka antalet exporterande företag. Detta bidrar till svenska arbetstillfällen. Av Sveriges utrikeshandel går två tredjedelar till andra länder i EU. Därför är en väl fungerande inre marknad i EU av största vikt.

Sveriges ekonomiska utbyte med omvärlden och långa frihandelstradition har bidragit till vår välfärd. Frihandel mellan länder lägger långsiktigt grunden för fred och demokrati. Därför motsätter vi oss protektionistiska tendenser i EU och övriga G20-länder, särskilt åtgärder som drabbar utvecklingsländer.

Sverige arbetar för att nå ett politiskt avslut i år på förhandlingarna om frihandelsavtalet TTIP mellan EU och USA. Ett avtal får stor betydelse för tillväxt och jobb samt stärker den transatlantiska länken. Avtalet ska slutas med respekt för människor och miljö.
Sverige ska bli ett föregångsland för fri och rättvis handel. Hållbart företagande är en del av detta.

I en svår tid har vi som ett av få länder i världen lyckats behålla ett generöst och högkvalitativt bistånd. Enprocentsmålet uppnås och ligger fast. Under året återkommer regeringen till riksdagen med ett nytt policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet.

Vårt utvecklingssamarbete är ett uttryck för Sveriges övertygelse om att vi måste dela på världens välstånd. Inför det humanitära världstoppmötet i Istanbul i maj arbetar vi för ett starkare humanitärt

system, med särskilt fokus på kvinnors rättigheter och inflytande. Jag ingår i Ban Ki Moons panel för humanitär finansiering, som har lagt fram nyskapande förslag om hur världens humanitära behov ska kunna tillgodoses.

Herr talman, ärade ledamöter! I en tid av globala hot krävs globalt samarbete. Världens ledare enades förra året om Agenda2030 om globala utvecklingsmål och ett nytt klimatavtal. FN navigerar i en mycket svår terräng, men framsteg görs. FN är världens viktigaste plattform för internationell fred och säkerhet.

Sverige är en aktiv FN-medlem och en kritisk vän. Vårt engagemang gör skillnad och är efterfrågat.

Sverige driver på för en starkare koppling mellan utveckling och fred, ett ökat fokus på förebyggande av konflikt och en stärkt roll för kvinnor i fredsprocesser. Regeringen satsar också långsiktigt på medling.

Det är på denna grund som Sverige nu kandiderar till säkerhetsrådet. Vi tillför kunskap, inte minst om närområdet. Säkerhetsrådet måste ta ett än större ansvar för fred och säkerhet. Vi vill slå vakt om folkrätten och begränsa vetoanvändningen. Rådet behöver reformeras och bättre återspegla världen av i dag.

Vi ser med oro hur världens befintliga kärnvapenarsenaler behålls och hur nya vapen utvecklas. Nordkoreas kärnsprängning tidigare i år understryker nödvändigheten av arbetet för internationell nedrustning och icke-spridning.

Det kärntekniska avtalet med Iran visar å andra sidan att det är möjligt att nå framsteg på icke-spridningsområdet.

Sverige arbetar i FN, inom den internationella organisationen för provstoppsavtal och andra multilaterala samarbeten som det humanitära initiativet. Regeringen har bland annat varit delaktig i arbetet inför Nuclear Security Summit i Washington i vår om ett förstärkt arbete mot nukleär terrorism.

Regeringen tillsätter en särskild ambassadör för arbetet med internationell nedrustning.

Herr talman, ärade ledamöter! Respekt för folkrätten är grundläggande. FN-stadgan befäster principen om territoriell integritet. Folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och andra grova övergrepp och kränkningar måste förebyggas och bestraffas.

Journalisterna har blivit måltavlor i världens väpnade konflikter. Förra året dödades över 100 journalister, och alltför många sitter fängslade. Vi stöder fängslade journalister och människorättsaktivister och arbetar för fria medier och starka civilsamhällen detta år då den svenska tryckfrihetsförordningen fyller 250 år.
Arbetsvillkor är i dag en europeisk och global fråga. Global Deal är statsministerns internationella initiativ i samarbete med bland andra ILO och OECD för förbättrad dialog mellan arbetsgivare och arbetstagare i syfte att skapa bättre jobb, mer jämlikhet och ökad produktivitet.

Att värna varje människas rätt till skydd mot diskriminering är vårt gemensamma ansvar. Det inkluderar antirasism och insatser mot till exempel antisemitism, islamofobi, afrofobi och antiziganism. Sverige

är en global röst för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och för varje människas rätt oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.
Utrikespolitisk debatt

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är grundläggande, och därför överlämnar regeringen en skrivelse till riksdagen om detta och tillsätter en särskild ambassadör för mänskliga rättigheter.

Stöd till svenskar som befinner sig i nöd- och krissituationer utomlands är alltid prioriterad verksamhet i utrikesförvaltningen. Vi arbetar med konsulära ärenden dygnet runt, årets alla dagar.

Herr talman, ärade ledamöter och åhörare! FN-stadgan slår fast att det är ”vi – de förenade nationernas folk” som ska rädda kommande släktled undan krigets gissel. Det betyder att ansvaret är vårt – vi som är Sveriges regering, diplomaten på läktaren, riksdagsledamoten som förbereder sitt anförande, ja, också ni som lyssnar vid radion. Det är också ”vi – de förenade nationernas folk” som ska betyga vår tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna.
Tiden är knapp. Men de globala framsteg som sker parallellt med krigets gissel påminner om den kraft som skapas av gemensamma ansträngningar.

Regeringen kommer fortsatt att axla sitt ansvar i upprätthållandet av internationell fred och säkerhet – i politiskt samförstånd och med folklig förankring. (Applåder)

Anf. 3 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Utrikesministern beskriver i utrikesdeklarationen utförligt hur vår säkerhet bygger på samarbete och samverkan – samarbete och samverkan med andra länder och andra organisationer.

Utrikesministern beskriver också en värld som är oroligare än på mycket länge och präglad av kriser och konflikter även i vårt närområde. Ett sådant nytt omvärldsläge kräver ledarskap och nytänkande. Vi ser framför oss förslag om bland annat avtalet om värdlandsstöd. Vi vet att det pågår en säkerhetspolitisk utredning som kommer att presenteras efter sommaren. Vi vet att det pågår en intensiv säkerhetspolitisk debatt.

Därför hade jag hoppats att regeringen i utrikesdeklarationen skulle ge någon indikation på eller några signaler kring att ompröva det kompakta motståndet mot att ens pröva och diskutera vad ett svenskt Natomedlemskap skulle kunna innebära. Jag undrar – jag har frågat utrikesministern detta tidigare, och jag kommer att fråga det igen – vad det är som gör att det tar emot så. Vad är det som gör att det är så svårt att diskutera? Man är öppen för samarbete och samverkan; det senaste exemplet är ju det kommande avtalet om värdlandsstöd. Så, utrikesministern, vad är det som gör att regeringen inte ens vill glänta på dörren till den större diskussionen om vad det skulle innebära för Sverige?

Vi från Moderaternas sida ser detta som någonting som skulle öka Sveriges säkerhet. Det är bättre att lita till försvarsgarantier än till förhoppningar. Jag önskar alltså att utrikesministern förklarar detta.

Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Kära Karin Enström, tyvärr var detta förutsägbart. Det är väl så här: Om man bara har ett enda verktyg, nämligen en hammare, kommer alla problem att se ut som en spik. Svaret från Moderaternas sida är alltid Nato.

Vi anser att säkerhetspolitiken ska hanteras ansvarsfullt och med bred parlamentarisk uppslutning. Därför var det en tydlig signal till omvärlden när fem riksdagspartier, regering och opposition, i våras enades om försvars- och säkerhetspolitiken. Vi var överens om en översyn i inriktningspropositionen. Efter en månad gick Moderaterna ut och förespråkade Natomedlemskap. Vi var överens om att se över alla våra samarbeten, och vi tillsatte en utredare som skulle göra just detta för att tillåta ett ordentligt underlag och tillåta en debatt. Vi för också en aktiv debatt. Det dröjde en månad, och sedan hade Moderaterna gått ut och förespråkat Natomedlemskap.

Jag anser att en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik är vår främsta försvarslinje. Den bygger på sammanhållningen i EU, och den bygger på samarbete på bred front i Norden, runt Östersjön, i FN och i OSSE, med Nato och genom den transatlantiska länken. Nu har spänningarna ökat i vårt närområde, och vi lever i en väldigt orolig tid. Då är det viktigt att säkerhetspolitiken inte svajar och att vi inte plötsligt skickar nya budskap om vart vi är på väg. Nu håller vi ihop, tycker jag. Jag skulle önska att jag såg det också från Moderaternas sida. (Applåder)

Anf. 5 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Ja, då får jag väl skicka tillbaka bollen och säga att även utrikesministerns svar var förutsägbart. Att vi har talat om detta tidigare innebär inte att det inte är värt att diskutera. Precis som utrikesministern säger är detta väldigt allvarliga frågor. Det handlar om hur vi på bästa sätt kan värna vår självständighet, vår suveränitet och att vår del av världen är säkrad och kan klara de stora, svåra utmaningar vi kommer att diskutera under hela den här dagen.

Det finns naturligtvis väldigt många aspekter på säkerhet, men det går inte att bortse ifrån att Nato är den centrala aktören för säkerhet och stabilitet i vår del av världen. Därför efterlyser jag fortfarande konkreta argument för att inte ens vilja och våga öppna upp diskussionen. Svaret blir: Nej, vi ska helst inte prata om detta, för vi måste hålla ihop. Där är utrikesministern svaret skyldig.

Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Det är bra om mitt svar är förutsägbart, säger jag. Vi ska inte svaja i säkerhets- och utrikespolitiken. Vi ska hålla en linje som är tydlig. Vi ska stärka vårt försvar, och vi ska hålla fast vid vår militära alliansfrihet.

Framför allt ska vi bygga på samarbeten. Det var därför vi gav en utredare i uppdrag att se över hur samarbetena ser ut och fungerar, vad vi kan förstärka och vad vi kan göra bättre. Jag skulle förstås önska att Moderaterna ville ansluta sig till detta. Vore det inte bättre för vårt land, i den här osäkra tiden, om vi i stället samlades i utrikes- och säkerhetspolitiken? Debatten har vi ständigt och jämt. Vi möts ju ständigt i diskussioner om Nato. Det är bra och rätt, men vår politik måste signalera enighet och en fast linje. Det är nämligen det som skapar stabilitet och avspänning i området. Det skulle inte signaler om ett Natomedlemskap göra. (Applåder)

Anf. 7 JULIA KRONLID (SD) replik:
Herr talman! Sverigedemokraterna ser med stor oro på den eskalerande knivintifadan i Israel. Runt 25 israeler, en amerikansk student och en palestinier har hittills fallit offer för knivterrorn. På den andra sidan har runt hundra palestinska gärningspersoner dödats.

Den 17 januari knivhöggs en sexbarnsmamma utanför sitt eget hem, och dagen därpå skadades en gravid kvinna i ytterligare en attack. Den misstänkta gärningsmannen, en 15-årig palestinier, berättade i förhör att inspirationen till dådet kommit från palestinsk tv, vilken helt kontrolleras av den palestinska myndigheten. Jag vill därför fråga hur utrikesministern aktivt kan verka för att svenska biståndspengar används till att finansiera den palestinska myndigheten – samma myndighet vars propagandamaskin får 15-åringar att försöka knivmörda gravida kvinnor. Varför har Sverige inte ens försökt villkora stödet med att myndigheten slutar med den här typen av propaganda?

Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Jag tackar Julia Kronlid för frågan.
Jag har varit mycket tydlig i mitt fördömande, inklusive i FN:s säkerhetsråd och här i riksdagen, av de våldsdåd som har utförts av palestinier gentemot israeler. Användning av våld, även under ockupation, är strikt reglerat i folkrätten. Alla inblandade bör göra sitt yttersta för att undvika oproportionerligt våld. Den nuvarande situationen med stor desperation och en situation på marken som utvecklas väldigt negativt med ett besinningslöst våld måste få ett omedelbart slut. Alla parter har ett ansvar att inte bidra till uppvigling, provokationer eller hämnd. Det är därför det också är viktigt att Israels svar är proportionerligt och sker i enlighet med folkrätten.
Sveriges regering är i dialogen med palestinska företrädare mycket tydlig när det gäller vikten av att ta avstånd från våld. Det framför vi ständigt i våra kontakter, och det kommer vi fortsatt att göra.

Anf. 9 JULIA KRONLID (SD) replik:
Herr talman! Jag tycker inte att utrikesministern har varit särskilt tydlig i fördömandet av knivattacker, och jag vill ställa en konkret fråga.

Den 9 november förra året spreds en fruktansvärd övervakningsvideo över världen som visar en svartklädd, maskerad palestinsk kvinna som räcker över sitt id-kort till en israelisk säkerhetsvakt. När vakten tittar bort drar hon fram en kökskniv och hugger mot vakten som ryggar tillbaka, och han undkommer med en lättare skada. Vakten stapplar baklänges och lyckas dra sitt tjänstevapen. Kvinnan fortsätter attacken trots varningsskott, varpå hon skjuts till döds. Är detta, enligt utrikesministern, oproportionerligt våld och en utomrättslig avrättning?

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Det vi kan göra, Julia Kronlid, och det den här riksdagen och alla ansvariga politiker kan göra är att göra vårt yttersta för att förhindra att våldet eskalerar i Mellanöstern.

Jag har fördömt våldsdåd. Jag har fördömt våldsdåd på båda sidor och fortsätter att göra det tydligt. Jag vet inte hur många gånger nu som jag har gjort det. Så måste vi engagera oss i en politik för Mellanöstern som förhoppningsvis kan skapa förutsättningar för en tvåstatslösning. Det är det vi fortfarande har att hålla oss till. Då måste vi agera

ansvarsfullt och försöka skapa ett klimat som tillåter att man återgår till fredsförhandlingar.

Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Herr talman! Centerpartiet kan på flera punkter instämma i utrikesdeklarationen.

Vi tycker att det är bra med en tydlig markering att Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena är EU. Stödet för journalister och mänskliga rättigheter är naturligtvis centralt för oss alla. Klimatmål på max en och en halv grad är någonting som vi också gärna ser. Vi stöder självklart också en plats i säkerhetsrådet.

Men, herr talman, låt oss analysera lite mer vad som är Sveriges säkerhetspolitiska linje. Utrikesministern säger att den ligger fast, att det är en bred samling. Det är en bred samling med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna bakom den linjen. Jag tycker inte att den är bred.

Vad menar utrikesministern när hon säger att vår militära alliansfrihet tjänar oss väl? Beskriv gärna det! Hon säger att den bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. På vilket sätt anser utrikesministern att den bidrar till stabilitet och ökad säkerhet i norra Europa?

Jag har läst Finlands presidents nyårstal där han sa: Tillsammans har Sverige och Finland starka band till både väst och öst, och detta ger oss en särställning. Delar utrikesministern den åsikten? Beskriv i så fall på vilket sätt vi har denna särställning!

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Tack, Kerstin Lundgren, för den här frågan!

Sverige kunde nyligen högtidlighålla 200 år av fred som har varat genom både goda och dåliga år. Och det är ingen slump. Det är resultatet av en klok politik av militär alliansfrihet, den som dessutom har gjort Sveriges röst respekterad i världen. Jag tycker att i dessa tider av oro ska vi stå fast vid vår militära alliansfrihet för att bidra till att minska spänningarna. Tror Kerstin Lundgren att det skulle bidra till avspänning om vi plötsligt signalerade någonting helt annat? Bidrar det till avspänning i vårt område?

Under åtta år satt Centerpartiet i en regering som sänkte försvarsanslagen, avskaffade värnplikten och drev att Sverige inte skulle gå med i Nato. Plötsligt svänger Centerpartiet. Ni avskaffade värnplikten hastigt och lustigt med tre rösters marginal, och nu ångrar ni er. Ändå vill ni lika hastigt som ni slängde ut värnpliktsförsvaret nu slänga ut Sveriges militära alliansfrihet. Under mycket lång tid har ju Centern varit för en militär alliansfrihet, och så ändrades det på en kongress. Vi har gjort samma analys av läget i inriktningspropositionen. Nu slängs tydligen det också åt sidan.

Vi ska fortsatt hålla fast vid vår säkerhetspolitiska analys av läget. Vi ska fortsatt hålla fast vid de avtal och uppgörelser som vi har träffat och den proposition som också Centern var med på. Och vi ska fortsatt hålla fast vid vår säkerhetspolitiska linje, därför att den lämpar sig sällsynt illa för dåligt förankrade och plötsliga omsvängningar.
I Centern har ni visat förut att ni kan tona ned partipolitiken i tider av oro. Är det inte dags att visa det också när det gäller säkerhetspolitiken? (Applåder)

Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Herr talman! Men, utrikesministern, det är en ny verklighet vi upplever, och vi måste förhålla oss till den. Frågan är: Vad är det som tjänar oss väl, och vad är det som tjänar våra grannar väl? Vi menar gemensamt att solidaritet är viktigt.

Jag noterar återigen att vår samarbetspartner Finlands president konstaterade att Finland inte befinner sig i en sådan ställning att de kan ge andra militära säkerhetsgarantier som de inte ens själva har. Det gäller då frågan om stöd till Baltikum.

Från vår sida har vi sagt att vi vill ge säkerhet till Baltikum. Vi vill det därför att det bidrar till att skapa stabilitet och tydlighet och till att stärka freden i vår del av världen. Det gör vi genom att söka medlemskap i Nato, inte genom att vara alliansfria och gå den väg som Finlands president uttalade.

Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Jag tror att vi ska vara glada för att Centerpartiet med sitt beslut ställde upp så många villkor att ett Natomedlemskap nog blir i praktiken omöjligt.

Jag tycker att vår säkerhetspolitik ska vila på de tre benen: en fortsatt militär alliansfrihet, ett brett samarbete med alla dessa partner som jag redan har räknat upp, inklusive Baltikum – det är det viktigaste vi kan göra – och att bygga upp vårt eget försvar så att vi äntligen kan få ett försvar att försvara.

Anf. 15 HANS LINDE (V) replik:
Herr talman! Jag vill också börja med att tacka utrikesministern för en utrikespolitisk deklaration som är tydlig när det gäller mänskliga rättigheter, feminism, klimatfrågorna och FN-engagemanget.

Utrikespolitiska deklarationer är viktiga. Men vad som är ännu viktigare är hur de omsätts i det dagliga utrikespolitiska arbetet, hur de stora orden vi hört i dag omsätts i de svåra utrikespolitiska avvägningar som regeringen ställs inför varje dag på Utrikesdepartementet. Vad händer med den feministiska utrikespolitiken när budskapet börjar kosta på? Håller regeringen konsekvent fast vid de mänskliga rättigheterna när det engagemanget plötsligt står i konflikt med andra intressen?

Jag skulle därför vilja veta vad de högtidliga orden i dagens utrikespolitiska deklaration om att vi ska betyga vår tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna betyder för regeringens förhållande och relationer till Turkiet.
Nu får vi dagliga rapporter om våld mot civila och brott mot de mänskliga rättigheterna i Turkiet. Det är uppenbart för alla som följer utvecklingen att president Erdoğan blir alltmer auktoritär och att demokratin blir alltmer avlägsen under hans styre. Samtidigt har EU utlovat 3 miljarder euro i stöd till Turkiet för att de ska stoppa flyktingar från att ta sig över Medelhavet in till EU. Sverige ska bidra med över 700 miljoner kronor av svenska skattebetalares medel.

Jag måste erkänna, Margot Wallström, att jag inte får det att gå ihop. Hur ska Sverige med trovärdighet kunna kräva att president Erdoğan ska respektera de mänskliga rättigheterna samtidigt som din regering är beredd att ge honom 700 miljoner kronor?

Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Tack så mycket, Hans Linde, för frågan! Det är en mycket viktig och svår fråga. Den innehåller alla de komplexiteter som Hans Linde har räknat upp.

Det handlar om att skapa momentum i kontakterna med Turkiet, och det pratade vi om här i går. Vi måste fördöma det som vi ser är brott mot mänskliga rättigheter, en tillbakagång för yttrandefriheten och många problem som har att göra med hur Turkiet hanterar inte minst journalisters ställning, och det hade vi en bra debatt om här i går.

Vi har sett vad som händer i sydöstra Turkiet, där kurderna och den övriga befolkningen är hårt drabbade av utegångsförbud, stridigheter och våld. Det måste vi förstås ta avstånd ifrån, och vi måste engagera oss mer i Turkiet. Och vi måste ibland försöka att göra både och. Vi ska diskutera med hur Turkiet hur vi ska hantera den svåra flykting- och migrationsfrågan, därför att de har en så viktig roll. Vi kommer inte undan detta, utan det måste vi göra.

Vi måste samtidigt hålla Turkiet på EU-spåret för att det finns en process för att se till att man också lever upp till det som är EU:s grundläggande värderingar.

Jag tror att det bästa vi kan göra är att se till att det finns politisk press. Det gör vi till exempel med toppmöten där EU:s ledare träffar president och politiskt ansvariga i Turkiet. Vi måste också se till att det finns en process för hur vi ska driva frågorna framåt. Ibland måste vi också använda ett ekonomiskt stöd för att trycka på för att få rätt resultat.

Ibland måste vi göra både och. För Vänsterpartiet är kanske allt svart eller vitt, men för oss handlar det om att hantera just den komplexa situation som råder i Turkiet. Vi måste därför försöka trycka på och samtidigt driva utvecklingen i rätt riktning. Det tjänar också vi på.

Anf. 17 HANS LINDE (V) replik:
Herr talman! Nej, jag tror inte att utrikespolitik alltid är svartvit. Ofta är den komplicerad och snarare en mosaik av olika färger. Men det kommer också lägen då vi ställs inför vägval och tvingas välja sida. För ett år sedan stod jag och Margot Wallström här och diskuterade Saudiarabien och det militära samarbetsavtalet. Margot Wallström visade prov på mycket stort mod när hon kritiserade Saudiarabien hårt och när hennes regering därefter valde att avbryta samarbetsavtalet. Då gjorde man ett vägval.

Jag hade önskat att i dag se samma mod och samma tydliga vägval för demokrati och mänskliga rättigheter när det gäller Turkiet.

Vilken signal tror regeringen att man skickar till president Erdoğan och till människorna som lider under våldet i Turkiet när man skickar 700 miljoner kronor till den turkiska regeringen?

Jag ska berätta vad jag tror att man skickar för signal. Jag tror att Erdoğan känner att EU är berett att blunda för övergreppen så länge han förhindrar att flyktingar tar sig in i unionen. Jag tror också att människorna som lider under våldet känner att EU är på väg att förhandla bort deras grundläggande rättigheter.

Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Pengarna ska användas för att lösa ett problem med flykting- och migrationsströmmar. Människor lider och behöver humanitärt stöd i dag. Tar du bort dessa pengar, Hans Linde, lämnar du människor i sticket som verkligen behöver vår uppbackning och hjälp. Vad är alternativet? Är det att säga att vi inte ska föra någon dialog med Turkiet och inte heller ge några pengar för att lösa akuta, konkreta problem?

Vi måste fortsätta dialogen och sätta politisk press på Turkiet. Vi måste alltså fortsätta på EU-spåret men även hjälpa till när det gäller att lösa flykting- och migrationskrisen.

Anf. 19 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:
Herr talman! Berlinmurens fall gör sig bra på bild, men allt började på de polska varven. Det är det postkommunistiska Polens första president Lech Wałęsa som står för detta uttalande. Nio år innan Berlinmuren föll startade som bekant fackföreningsprotesterna vid Gdanskvarvet och ett helt Europa började att förändras.

Jag är därför glad att det för första gången med den rödgröna regeringen tas upp i utrikesdeklarationen att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena.

Då vore det också klädsamt om man ägnade tid åt det inrikespolitiska värderingsförfall som just nu sker i Polen, Ungern med flera EU-länder. Jag saknar detta i utrikesdeklarationen. Svepande ord om grundläggande värderingar räcker inte för mig som liberal.

Det som händer i Polen kastar en sorglig skugga över frihetskampen där, och Polen är inte ensamt. Det är ett slags Ungern i repris, där populistiska idéer får frodas fritt och domstolarnas oberoende utmanas, pressfriheten urholkas och tonen skärps mot minoriteter dag för dag.

EU:s akilleshäl är kontrollen av hur medlemmarna lever upp till respekten för mänskliga fri- och rättigheter. Kommissionen har nu inlett en granskning av Polens övergrepp mot rättsstaten. Detta arbete måste backas upp bättre av medlemsstaterna så att man kan syna, granska och straffa de länder som inte lever upp till idealen.

Vad är utrikesministern beredd att göra för att se till att pressfriheten säkras i EU:s samtliga 28 medlemsländer? Vi firar som bekant 250 år av svensk pressfrihet i år; det är den äldsta pressfrihetslagen i hela världen. Våra europeiska systrar och bröder förtjänar också detta, så vad vill ministern göra?

Anf. 20 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Jag tackar Birgitta Ohlsson för frågan. Det är helt riktigt att svepande ord inte räcker, inte heller att bara tala högt.

Vi har förstås uttryckt oro och arbetar inom EU för att se till att EU:s värden respekteras och inte ifrågasätts. Jag anser att alla medlemsstater har ett ansvar att leva upp till dessa värden, däribland respekten för rättsstaten och de mänskliga rättigheterna.

Vi välkomnar EU-kommissionens beslut att inleda en strukturerad dialog med Polen. Det är det sätt vi har att verka inom EU för att fortsätta att sätta press på Polen att också leva upp till EU:s grundläggande värderingar. Vi stöder också granskningen som har inletts av Venedigkommissionen inom ramen för Europarådet.

Vi följer förstås alla utvecklingen i Polen och Ungern mycket noga. Själva grunden för EU-samarbetet handlar om att se till att EU:s värderingar respekteras. Det är inom EU vi ska göra detta, och vi ska driva det hårt, vilket vi också gör. Vi har också rapporterat till EU-nämnden våra mått och steg och positioner i denna fråga.

Jag har beskrivit vad regeringen gör för att försvara mänskliga rättigheter, inklusive att inrätta en ambassadör för dessa frågor. I en tid när det rapporteras om hur mänskliga rättigheter och demokrati trycks tillbaka har vi vidtagit en rad olika åtgärder.

Jag tror att Liberalerna är lite avundsjuka på oss, för det stöd de hade för dessa frågor i den förra regeringen var nog inte alltid hundraprocentigt. (Applåder)

Anf. 21 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:
Herr talman! Det är sant att utan liberaler i den förra regeringen hade det inte blivit en europeisk politik på denna front. Vi drev på trots stundom konservativt motstånd i denna fråga.

Jag efterlyser ändå en mycket tydligare politik. När Liberalerna ibland hade motstånd och uppförsbacke i alliansregeringen var Socialdemokraterna i opposition en klar och tydlig röst för att vilja syna, granska och straffa de länder som inte respekterade de mänskliga rättigheterna.

För drygt en månad sedan debatterade jag detta med Margot Wallströms regeringskollega Gustav Fridolin. Hans svar var både vaga och svaga. Därför undrar jag om Margot Wallström i regeringen vill lyfta upp det arbete som många av oss har startat, nämligen att EU ska få ett bättre regelverk med ekonomiska och tydliga politiska sanktioner mot EU-länder som totalt trampar på den grund som gör att vi har kunnat ha en union i så många år.

Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Det är en viktig fråga hur vi använder de instrument som inte minst Birgitta Ohlsson har drivit på för i EU-sammanhang. Det är det vi gör, och vi måste hålla oss till dessa instrument och agera i EU. Säger vi att det är vår viktigaste utrikespolitiska arena är det också dessa instrument vi ska använda.

Vi är mycket aktiva i denna fråga, och vi kommer att fortsätta att vara det. Vi kommer att ha ännu bättre förutsättningar med en ambassadör som driver dessa frågor öppet. Vi kommer givetvis att fortsätta att agera i EU-sammanhang – med gott stöd av Liberalerna, hoppas jag. (Applåder)

Anf. 23 SOFIA DAMM (KD) replik:
Herr talman! Det är med glädje Kristdemokraterna noterar att utrikesministern hörsammat vårt krav på att öppna ambassad i Tunis. Tunisien behöver vår närvaro så att vi kan stötta längs resan på den väg de har valt, den demokratiska.

Det gläder mig också att Margot Wallström så tydligt i deklarationen betonar vikten av frihandel.

Men, herr talman, det är såväl ledsamt som förvånande att den rödgröna regeringen inte heller i år talar om religionsfrihet. Det är ofattbart när en så stor andel av flyktingarna är människor som tvingas fly just på grund av sin tro. Hur kan man då bortse från det?

När utrikesministern börjar ange skäl till diskriminering talar hon om antisemitism och islamofobi men nämner inte religionsfrihet som övergripande begrepp. Hon nämner inte kristofobi trots alla kristna som fördrivs från kristendomens vagga i Mellanöstern och trots rapporter om hur kristna flyktingar hotas till livet också här i Sverige av andra medmänniskor som flytt.

Herr talman! Det märks att regeringen inte följer alliansregeringens tydliga linje mot förtryckarstaten Eritrea. Dawit Isaak namnges inte, trots att Sverige firar att tryckfrihetsförordningen fyller 250 år, trots att han har suttit fängslad i 5268 dagar och trots att han är den enda EU-medborgare som sitter fängslad för sina åsikters skull. Varför nämns han inte?

Lika anmärkningsvärt är det att regeringen tiger om Etiopien – ett land där minst 10 miljoner människor är i desperat behov av mat, ett land vars ledning vår statsminister har mött tre gånger det senaste året. Om landet är så viktigt att ha topprelationer med, varför nämns det då inte här? Vad hjälper det att utrikesministern talar om fängslade journalister i generella termer om statsministern samtidigt umgås med stater som fängslar dem?

Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! På många sätt har Sofia Damm rätt. Jag önskar att jag kunde gå igenom de övriga 192 länderna. Jag önskar att jag kunde räkna upp alla mänskliga rättigheter varje gång. Jag önskar att vi hade plats för allt som borde finnas i en utrikesdeklaration och som gäller allt som vi håller på med.

Vi arbetar oförtrutet för att få Dawit Isaak fri. Det ska ingen behöva tvivla på. Vi rapporterar till de övriga partierna om arbetet och framstegen när det gäller att få Dawit Isaak fri.

Jag kan bara säga att jag tycker att det finns en poäng i allt som Sofia Damm sa. Vi har inte olika åsikter om dessa frågor, utan allt handlar om hur vi arbetar gemensamt för att se till att vi kan försvara grundläggande mänskliga rättigheter. För mig hör religionsutövning till dem.

Vi diskuterade i går hur konflikterna i Syrien och Irak har lett till att minoriteter, inte minst kristna grupper, förföljs och dödas och hur viktigt det är att vi försvarar dessa människors rättigheter och förstärker skyddet för dem.

Jag kan bara hålla med Sofia Damm. Jag menar att vi ska arbeta ännu intensivare för att se till att vi försvarar journalisters rättigheter att tala och verka fritt och att vi arbetar för religionsfriheten och respekten för den.

Vi arbetar med Etiopien just nu för att hantera en mycket svår situation med torka och svält. Vi fortsätter att engagera oss för de fängslade journalister, inklusive Dawit Isaak, som finns runt om i världen.

Anf. 25 SOFIA DAMM (KD) replik:
Herr talman! Jag tackar för svaret. Låt oss hoppas att dessa ord blir verklighet.

Det är lite tragikomiskt att i utrikesdeklarationen höra utrikesministern tala om ett momentum för tvåstatslösningen då hon samtidigt gjort sig

ovälkommen i Israel. Om det är en diplomatisk triumf, hur ser då ett nederlag ut?

Wallström väcker en hel del frågor med anförandet. Sveriges regering sägs vara en moralisk stormakt som för en feministisk utrikespolitik, men verklighetens avvägningar tycks alltför ofta krocka med slagordspolitiken.

Två timmar härifrån ligger Vitryssland. Där kränker staten mänskliga fri- och rättigheter. Finns det någon plan för Vitryssland nu när sanktionerna gått i sank? Det är ytterligare något jag saknar i deklarationen.

Är det feministiskt att tala om Nordkoreas kärnvapen och tiga om grova MR-brott, exempelvis alla kvinnor som tvingas till sterilisering? Är det feministiskt att tala om Irans kärnvapenprogram men helt utelämna mänskliga rättigheter och kvinnor som stenas till döds?

Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:
Herr talman! Dessvärre hinner jag inte svara på alla sakfrågor, men jag vill säga en sak. I detta allvarliga världsläge, där vi ser en växande främlingsfientlighet och ett EU i gungning, har jag dragit en slutsats: Det är viktigare än någonsin att låta våra värderingar utgöra ryggraden. Den svenska utrikespolitiken måste utgöra en blandning av kontinuitet och en ambition att göra skillnad. Demokrati och kamp för mänskliga rättigheter utmanar alltid starka intressen. Att kritisera att en ung man straffas för sin blogg eller verka för att göra två parter i en konflikt lite mindre ojämlika har av somliga kallats för odiplomatiskt, men modern diplomati handlar inte om att stryka alla medhårs.

Kritik är ett kvitto på att jag tillhör den skara politiker som tror att politik är ett verktyg för att uppnå förändring. Det kommer jag att fortsätta att verka för. (Applåder)

Anf. 27 KARIN ENSTRÖM (M):
Herr talman! Det var decennier sedan händelser i vår omvärld så konkret grep in i vår svenska vardag som de gör i dag.

Vi är en del av en alltmer integrerad och globaliserad värld. Och på samma sätt som vi skördar frukterna av globaliseringen måste vi hantera dess utmaningar. Det gör vi bäst tillsammans med andra som delar vår värdegrund och som liksom vi tror att samarbete gör oss starkare.

Mänskliga rättigheter, demokrati, yttrandefrihet, internationell rätt och en fungerande rättsstat är alla värderingar som vi fortfarande måste kämpa för. De är inte bara europeiska värderingar, utan de är universella.
Vi har kanske aldrig behövt EU så mycket som i dag. I tider när auktoritära vindar åter drar över vår kontinent behöver vi mer av våra gemensamma värderingar och friheter, inte mindre. I tider av global finansiell och ekonomisk osäkerhet behöver vi mer av ekonomiskt samarbete och frihandel, inte mindre. I tider när terrorismen sprider skräck i världen behöver vi mer av gränsöverskridande samarbete för att hålla vårt land, våra institutioner och våra medborgare säkra, inte mindre.

Samtidigt skakar det europeiska bygget, som under decennier har tjänat oss väl, i sina grundvalar. Eurokrisen har inte blåst över, bara

överskuggats av migrationskrisen och hotet om ett brittiskt utträde ur unionen.

EU har misslyckats med att hitta gemensamma lösningar. Kostnaden för det är ökad EU-skepsis och extremistpartier på framväxt. Det är uppenbart att vi behöver ett EU som är bättre rustat än det är i dag för att möta dagens många och svåra utmaningar. Det vi har uppnått så här långt kan vi inte ta för givet.

Här tror vi moderater att Sverige har en större roll att spela. Genom en mer aktiv EU-politik, skicklig diplomati, goda personliga relationer och alliansbyggande kan vi göra skillnad i EU-samarbetet här och nu. Bara genom att försvara de värderingar och de principer som framgångsrikt har byggt Europa kan vi hindra att det undermineras. Vår vision för Europa består – ett enat, fritt Europa i fred. Men vägen dit behöver ständigt anpassas och justeras. När Europa står starkt står Sverige starkt. När Europa försvagas försvagas Sverige, och riskerna för Sverige ökar.

Herr talman! Vi lever än en gång i en tid då militärt våld och hot om våld har blivit vardag i vårt närområde. Rysslands agerande är inte bara ett hot mot dess grannar utan mot den ordning och det internationella regelverk som har gällt sedan efterkrigstiden.

Detta får naturligtvis säkerhetspolitiska konsekvenser för världen, för Europa, för Östersjöområdet och för Sverige. Vår omvärld är i dag osäkrare och oroligare än på mycket länge.

Rysslands illegala annektering av Krim och krigföring i östra Ukraina kan aldrig accepteras, inte heller ockupationen av Georgien eller den destabiliseringspolitik och propagandakrigföring som har blivit Kremls kännetecken.

Det finns många i dag, också i Europa, som ropar efter en återgång till den gamla relationen till Ryssland. Det finns flera argument. De går ut på att vi behöver Ryssland för att skapa fred i Syrien, för dess gas eller av helt andra skäl.

Men den dag vi inte längre är beredda att stå upp för principen att ett stort land inte har större rättigheter än ett litet land och att varje land har rätt att göra sina egna säkerhetspolitiska val har vår egen första försvarslinje fallit.

Jag ser fram emot den dag då vi åter kan välkomna Ryssland in i värmen. Det är den dag då Ryssland med handling visar att man är beredd att respektera Parisstadgan, Minsköverenskommelsen och andra av Ryssland ingångna avtal och åtaganden.

Herr talman! Att närmare 60 miljoner människor i världen i dag är på flykt från sina hem har många orsaker. Syrienkriget är en av många krigshärdar och ett exempel på de sönderfallande stater som människor flyr för sina liv ifrån.

Kriget i Syrien har genom åren ställt det internationella samfundet och FN inför svåra prov – prov som man inte har klarat. FN:s säkerhetsråd har inte tagit sitt ansvar för internationell fred och säkerhet.

De som har fått betala det högsta priset för detta är Syriens befolkning. Vi är nu vid en punkt där det är svårt att se hur ens ett samlat säkerhetsråd skulle kunna föra landet ut ur mörkret.

Vi stöttar den politiska processen och hoppas på en snar lösning. Men de hoppfulla scenarierna är en bristvara. Vi får hoppas att den vapenvila som Ryssland och USA förhandlat fram och som den syriska regimen sägs ha accepterat kommer på plats och får effekt. Men frågan om hur Isil ska bekämpas och besegras kvarstår.

Herr talman! Också utvecklingen i Afghanistan visar att vägen till lugn och stabilitet där alltjämt är lång. Alla goda ambitioner till trots finns det inga enkla och färdiga formler för hur man lyfter ett helt land ur fattigdom eller för hur man bryter en våldsspiral som pågått i decennier.

Samtidigt, herr talman, har vi det senaste halvåret uppnått två historiska framgångar, som för inte så länge sedan verkade omöjliga: Vi har fått ett nytt ambitiöst klimatavtal och nya hållbarhetsmål i Agenda 2030. Det här har kunnat bli verklighet efter många år av hårt arbete, där Sverige haft en ledande roll. Vi har fått stort genomslag för våra prioriteringar. Nu är löften givna, och nu börjar det verkligt svåra arbetet, nämligen att implementera detta i praktiken. Här har Sverige fortsatt en mycket viktig roll att spela genom att vara en respekterad aktör och genom den kunskap och teknik som finns i Sverige.

Herr talman! Vad står vi inför? Vi måste markant öka det humanitära stödet till människor som lider av världens katastrofer. Vi måste effektivisera hela kedjan i det stödet, så att varje krona når fram och gör skillnad för de mest utsatta människorna. Vi måste vara förberedda på att människor kommer att fortsätta fly dessa trasiga länder och att de kommer att fortsätta söka sig till Europa. Vi måste söka dialog med våra likasinnade och fråga oss hur vår roll i bemötandet av Isils hot kan se ut och hur vi kan svara upp till den FN-resolution som nu finns på plats – den säkerhetsrådsresolution som manar alla medlemsstater att göra allt som står i deras makt för att besegra Isil.

Herr talman! Nato är en central organisation för Europas säkerhet. Vår säkerhetspolitik är i praktiken beroende av Nato när det handlar om att ge och ta emot hjälp i händelse av krig i vårt närområde. Vi måste fördjupa Sveriges samarbete med Nato och utveckla en färdplan för ett svenskt Natomedlemskap. För oss är inte frågan *om* Sverige ska bli medlem utan *hur*.

Vi står inför enorma utmaningar och kommer att göra det framöver under en lång tid. Vi vill att regeringen ska fokusera mer på EU-samarbetet för att hitta gemensamma lösningar, att regeringen ska vara beredd att göra mer för att bekämpa terrorn och att regeringen ska öppna dörren för ett Natomedlemskap. (Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 28 JULIA KRONLID (SD) replik:
Herr talman! Ett budskap från Moderaterna som på senare tid använts som ett skäl till att inte vilja samarbeta med Sverigedemokraterna har varit att Moderaterna löser samhällsproblem som SD inte klarar av.

Med tanke på den här argumentationen och att Moderaterna också har sagt att man vill se åtminstone ett tillfälligt stopp för asylinvandringen, en paus för asylmottagningen i Sverige, undrar jag: Vad är det konkret som Moderaterna vill göra? Vilka exakta lagändringar vill Moderaterna genomföra? Vilka politiska förslag vill ni lägga fram här i riksdagen för att rent praktiskt stoppa asylinvandringen, åtminstone tillfälligt? Det räcker inte med lite uppmärksamhet i medierna och

någon debattartikel här och var där man har kopierat Sverigedemokraternas förslag. Beslut fattas här i riksdagen, inte på Svenska Dagbladets förstasida. Det är här vi kan förändra konkret och genomföra lagändringar. Jag vill höra hur ni rent praktiskt vill genomföra er politik i flyktingfrågan.

Anf. 29 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Det vi kan konstatera är att de senaste årens konflikthärdar och sönderfallande stater har gjort att vi har fler flyktingar i världen än på mycket länge. Uppemot 60 miljoner människor är på flykt. Vi måste se till att komma åt grundorsakerna till att människor är tvungna att fly. Det handlar om kris- och konflikthantering. Det handlar om att ge humanitärt stöd till de människor som är på flykt. Det handlar naturligtvis också om att engagera sig i utvecklingsarbete, så att man kan få en bättre framtid där man bor.
Det här har även inneburit stora utmaningar och påfrestningar, inte minst för EU, då en gemensam syn på hur man ska kunna lösa frågan har saknats och delvis fortfarande saknas.

Att jag för att på något sätt tillgodose Sverigedemokraternas önskemål ska stå och räkna upp alla de förslag som Moderaterna har utarbetat under de senaste året ställer jag inte upp på. Vi har en helt annorlunda syn på människors rättigheter, rätten att söka asyl och vårt ansvar för att bidra till en bättre värld.

Sverige ska vara ett öppet och generöst land. Just nu står vi inför mycket stora utmaningar. Det är därför vi har föreslagit ett antal åtgärder som gör att vi kan få ett andrum, en paus i flyktingmottagningen, så att det blir ordning och reda och så att det blir tydligt att alla länder i EU måste ta sitt gemensamma ansvar. Men vi har inte samma utgångspunkt som Sverigedemokraterna. Vi tror att samarbete är lösningen, inte isolation. Vi tror på att vi ska kunna hjälpa människor både på plats och här i Europa, även i vårt eget land. Vi ser inte det här som ett hot mot vår framtid. Vi ser det som utmaningar.

Anf. 30 JULIA KRONLID (SD) replik:
Herr talman! De förslag som Karin Enström nu pratar om att Moderaterna har skulle jag gärna vilja se på riksdagens bord, så att vi kan titta på dem. Hittills har jag inte sett dem. Kanske kommer då också Moderaterna att fortsätta stödja dem även om Sverigedemokraterna skulle rösta på dem.

Karin Enström talar om att gå till grundorsaken till att människor är på flykt. Ja, vi i Sverigedemokraterna har i många år drivit på för förebyggande arbete och ökat stöd i närområdet. Vi har föreslagit 9 miljarder till krisens närområde. Moderaterna hade i sin budgetmotion 500 miljoner extra till UNHCR och sedan 500 miljoner ytterligare till olika organisationer. På vilket sätt kan Moderaterna med trovärdighet säga att de löser samhällsproblem som vi inte klarar av att lösa, när vi har en mycket mer utarbetad politik för förebyggande arbete i närområdet, med långt mycket mer humanitärt bistånd och långt mycket mer av konkreta förslag på det här området än vad Moderaterna har? Jag tycker att Moderaterna kanske ska vara lite försiktiga innan de anklagar Sverigedemokraterna för att inte ha lösningar på problemen. Vi har också väckt flera konkreta motioner på det här området.

Anf. 31 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Till skillnad från Sverigedemokraterna förhåller vi oss inte i första hand till olika partier i riksdagen utan till de samhällsproblem som man måste lösa. Det tycker jag att fler partier borde göra. Vi ska titta på vad vi har för samhällsproblem, arbeta med att utveckla vår politik och sedan naturligtvis vinna opinion för de förslag som vi har. Vårt syfte med det är självklart att vi ska komma till regeringsmakten för att kunna genomföra de förslag som vi tror på.

Att säga att alla människor ska hjälpas på plats när konflikterna redan har brutit ut, vilket är ett av Sverigedemokraternas förslag, tror vi inte är den rätta vägen. Det handlar om att komma åt grundorsakerna – inte till att man flyr från flyktinglägret, utan till att man är tvungen att fly från förtryck, krig och våld. Det är där vi moderater kan göra skillnad. Vi har som sagt en helt annan utgångspunkt. Vi vill lösa problemen. Vi förhåller oss inte till andra partier.

Anf. 32 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Jag instämmer i en del av Karin Enströms omvärldsanalys. Det är naturligtvis en styrka i ett så litet land som Sverige, med 1,4 promille av jordens befolkning, att vi faktiskt är eniga om en hel del, inte minst när det gäller den auktoritära Putinregimens repression inåt och aggression utåt. Där råder det stor enighet mellan våra partier.

Möjligen finns det lite större utrymme för ett vitalt tankeutbyte om vi tittar åt andra hållet. Det är inte så att USA blir helt oproblematiskt som stormakt bara för att Putinregimen är aggressiv. Jag har här ett nummer från januari av The Economist, som definitivt inte är någon radikal tidskrift. Den har god inblick i hur makteliterna tänker, inte minst i västvärlden. Där finns en ganska skrämmande artikel om hur Obamaadministrationen vill anslå 1 biljon dollar under den närmaste 30-årsperioden för att rusta upp de amerikanska kärnvapnen. De vill utveckla en ny typ av kryssningsmissil som kan bära både konventionella laddningar och kärnvapenladdningar.

Den tidigare amerikanske försvarsministern William Perry beskriver tillsammans med den före detta biträdande amerikanske försvarsministern Andy Weber, som hade ansvaret för de nukleära programmen, de nya amerikanska vapnen som unikt farliga – ”uniquely destabilising type of weapon”.

Jag hör aldrig Moderaterna problematisera den här sidan av upprustningsspiralen. Det skulle vara intressant att höra Karin Enström kommentera det.

Anf. 33 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Jag hoppas att vi är överens om att en värld utan kärnvapen och utan ett behov av så stora militära styrkor, där vi i stället kan lösa konflikter genom dialog och samarbete och inte genom hot och upprustning, skulle vara en ideal värld.

Nu ser inte verkligheten ut så. Då är det bland annat Sveriges uppgift att driva på frågor om nedrustning. Det gäller särskilt kärnvapen: spridning av kärnvapen och både taktiska och strategiska kärnvapen. Här gäller det att vara kritisk mot alla som man ska vara kritisk mot.

Det som har varit tydligast under de senaste åren är den uppskruvade kärnvapenretoriken från Rysslands sida. Vi ser också exempel på att man faktiskt övar det här, mer eller mindre dagligen, i övningar som kanske inte är så stora och också i strategiska övningar.

Sverige ska naturligtvis försöka vinna vänner och allierade i den här kampen inom EU och FN för att fortsätta med det viktiga nedrustningsarbetet som ju, med tanke på att vi har en mycket oroligare värld, har kommit i skymundan. Sverige har dessutom unika kompetenser på det här området, inte minst när det gäller den övervakningsregim som finns för att upptäcka till exempel prov av kärnvapen. Det ska vi självklart fortsatt stödja, men det är ingenting som vi kan göra ensamma. På den punkten är vi nog överens.

Däremot ser vi inte det här som ett hinder för att samarbeta med länder som USA, eftersom USA är en central del av Europas säkerhet i och med den transatlantiska länken. Det är också därför som vi tycker att det är viktigt att värdlandsavtalet med Nato nu kan komma på plats. Jag skulle vilja föra in det i debatten också.

Anf. 34 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Tack för ett ganska utförligt svar, Karin Enström! Jag skulle ändå vilja borra vidare i detta. Är Moderaterna för att vi ansluter oss till det här humanitära initiativet om total avveckling av planetens alla kärnvapen? Då kan det faktiskt bli lite svårt att vara Natomedlem. Norge är engagerat i de här frågorna, men när man röstade om det i FN:s generalförsamling lade de ned sin röst. Inget Natoland stödde detta. Det har rimligtvis något slags koppling till att Norge är med i en kärnvapenallians.

Ser inte Karin Enström en problematik i att verka för kärnvapennedrustning och samtidigt gå in i en USA-ledd kärnvapenallians?

Anf. 35 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Som jag sa i den första repliken måste vi ändå se världen som den är. Olyckligtvis finns det också en balans mellan och ett hot från olika länder som har kärnvapen i sin arsenal. Kärnvapen skiljer sig ju från många andra vapen i och med att när de väl används blir konsekvenserna mer eller mindre oöverblickbara.

För Sverige och Moderaterna är det viktigt att se vad som gynnar vår säkerhet bäst. Där har vi stora skillnader i synen jämfört med Miljöpartiet. Vi tycker att det skulle vara bra att ha försvarsgarantier och inte bara förhoppningar om att få hjälp och stöd. Vi tror också att ett Natomedlemskap skulle höja tröskeln för den som ens skulle fundera på att vara aggressiv mot eller angripa Sverige.

Det är alltså både någonting som höjer tröskeln för att attackera Sverige och någonting som höjer vår säkerhet. Därför tycker vi också att det värdlandsavtal som nu är på väg är någonting positivt.

Anf. 36 HANS LINDE (V) replik:
Herr talman! Karin Enström gjorde föga förvånande ett stort nummer av Natofrågan i tidigare repliker och i sitt anförande. Det är lite oklart om det beror på att Moderaterna verkligen brinner för Natofrågan eller om det helt enkelt är så att Moderaterna efter Carl Bildt saknar andra utrikespolitiska frågor att driva i denna kammare.

Jag hörde Karin Enström här argumentera för att ett Natomedlemskap skulle öka säkerheten för Sverige. Men ett Natomedlemskap skulle också innebära att vi gick in i en försvarsallians med Erdoğans Turkiet och att vi undertecknade ömsesidiga försvarsförpliktelser mellan Stockholm och Ankara. Vi skulle alltså gå in i en försvarsallians med

Turkiet som blir alltmer auktoritärt och som dagligen kränker de mänskliga rättigheterna, som nu förvandlar sina egna kurdiska städer till krigszoner, som ligger i konflikt med flera av sina grannländer, som har kränkt folkrätten i Irak det senaste året och som har spelat en entydigt destruktiv roll i det grymma kriget i Syrien.

Hur skulle det göra oss säkrare i Sverige att gå med i en försvarsallians med Erdoğans Turkiet, Karin Enström?

Anf. 37 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Jag håller med om mycket i den kritiska bild som Hans Linde målar upp kring hur det ser ut i Turkiet, inte minst inrikespolitiskt och när det gäller den auktoritära regim, den press och den minskade grad av frihet som råder i landet. Man är omgiven av flera konflikter, och, vilket är väldigt allvarligt, det är en ökad spänning mellan Turkiet och Ryssland.

Ja, vi vet att Turkiet är medlem i Nato. Det gör inte att jag tror att vi skulle bli mindre säkra av att vara Natomedlemmar. Alla Natomedlemmar har bestämt sig för att angrepp på ett enskilt medlemsland ska tolkas som ett angrepp på hela alliansen. Med tanke på hur osäkert det faktiskt ser ut i vårt närområde – jag försökte ge en bild av det i mitt anförande, och jag tror att alla håller med om den mörka bilden – är det, och det är vi överens om i kammaren, samarbete och samverkan med andra länder och andra organisationer som bygger säkerhet.

I dag är läget så pass allvarligt att vi tycker att skälen för att ytterligare stärka vår säkerhet är tunga. Det är också därför som vi är tydliga med att vi tycker att vi bör sätta upp en färdplan för hur ett svenskt Natomedlemskap ska kunna se ut.

Jag vet att Vänsterpartiet är emot det och alltid har varit emot det, och jag har svårt att se någon nyansskillnad i detta. Men man kan inte bara önska bort de problem och hot som vi står inför. Däremot innebär det inte att vi inte ska vara kritiska när det sker brott mot mänskliga rättigheter och när vi ser att utvecklingen går åt fel håll. Det ska vi göra med kraft. Det måste man kunna göra genom att vara tydlig och inte genom att sluta samarbeta.

Anf. 38 HANS LINDE (V) replik:
Herr talman! Det där lyckades Karin Enström sådär med. Det var inte riktigt glasklart varför Moderaterna anser att mina föräldrar hemma i Klågerup i Skåne, mina grannar i Majorna och mina vänner och bekanta runt om i Sverige blir tryggare i sin vardag och hur man garanterar vår gemensamma säkerhet genom att knyta Sverige närmare Ankara och president Erdoğans alltmer auktoritära regim.
Nato är inte ett smörgåsbord. Går vi in i Nato är vi lika mycket allierade med Erdoğan som med våra nordiska grannländer. Det går inte att gå in i en allians bara med våra nordiska grannländer, utan det är lika mycket en militärallians med ömsesidiga försvarsförpliktelser med Turkiet.

Ja, vi befinner oss i ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge i Europa. Det finns åtskilliga hot mot säkerheten. Ett av de hoten är det alltmer auktoritära styret i Turkiet. Jag har svårt att se att svaret på detta mycket allvarliga säkerhetspolitiska läge i Europa skulle vara att vi gick in i en försvarsallians med Turkiet.

Anf. 39 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Jag tror inte att det är det enda argumentet som Hans Linde kan rada upp för sitt eget motstånd mot ett samarbete med den centrala organisationen för Europas säkerhet.

Genom att samarbeta och genom att planera och öva ökar man sin militära förmåga, vilket vi kommer att dra nytta av. Samtidigt måste vi kunna vara en tydlig kritiker mot länder som vi samarbetar med, om det så är EU eller Nato, där utvecklingen går åt fel håll. Där är vi helt överens. Om det är en utveckling som vi inte vill se måste vi öka våra ansträngningar för att genom dialog och med kritik se till att man bryter den negativa utvecklingen.

Hans Linde och jag har helt olika utgångspunkter. Vi tror på samarbete. Vi tror på att det ökar vår säkerhet, som Östersjöstat men också som ett land i Europa.

I det allvarliga läge som vi befinner oss behöver vi som sagt garantier och inte förhoppningar.

Anf. 40 JULIA KRONLID (SD):
Herr talman! Det är mycket som händer i världen just nu, mycket mer än vad som ryms i det här anförandet. Jag vill därför börja med att nämna att Sverigedemokraternas utrikespolitiska program, med våra viktigaste ideologiska utgångspunkter och ställningstaganden, finns att läsa på vår hemsida.

Herr talman! Konflikten i Syrien har skapat oerhört lidande. Den hänsynslösa terrororganisationen IS måste stoppas, och Asadregimen måste omedelbart upphöra med sina övergrepp och att använda svält som vapen. Det är positivt att det görs försök till fredsförhandlingar i Genève. Vi får hoppas att den utlovade vapenvilan verkligen träder i kraft på lördag. Att det har givits ett visst humanitärt tillträde till utsatta regioner i Syrien inger också hopp, även om det finns mycket kvar att göra.

En viktig grundförutsättning för en långsiktigt hållbar lösning är att alla parter finns representerade vid förhandlingsbordet, förutom terroristgrupper givetvis. Även om det har funnits vissa enskilda representanter från kurder och kristna anser vi att kurder och kristna som grupper ska vara bättre representerade i fredsförhandlingarna. En långsiktigt hållbar lösning i Syrien måste ta hänsyn även till deras situation.

Herr talman! Sverige och Europa behöver rikta om sin flyktingpolitik helt och satsa mångdubbelt mer i krisens närområde i stället för att skala av alltmer av biståndet för att bekosta en ohållbar asylpolitik i Sverige. Det är bra att regeringen har börjat ta efter Sverigedemokraternas förslag i vissa migrationsfrågor, men mer behöver göras.

I går deltog jag i en konferens i Bryssel tillsammans med utrikesutskottet i EU-parlamentet. Talmannen för Libanons parlament var där och talade. Han var tydlig med att bistånd till ursprungsländer och närområdet är oerhört viktigt och borde prioriteras i högre utsträckning. Han uttryckte stor besvikelse över att inte fler länder i EU har bidragit till att stödja Libanon.

Syrienkonferensen i London ledde till att betydande bidrag från olika länder utlovades. Det är positivt, men det är inte tillräckligt. Och uppvaknandet kommer på tok för sent.

Jag tror inte att regeringen och utrikesminister Margot Wallström förstår vidden av de problem som den irreguljära migrationen leder till. Rapporterna *The Mediterranean Sea: a front door to irregular migration* och *Organised crime and migrants* behandlades i Europarådets parlamentariska församling i januari, som jag deltog i. I rapporterna slås det bland annat fast

- att migranter på väg till Europa ofta rånas på färden, utsätts för tvångsarbete, sexuellt utnyttjande eller misshandel
- att smugglarna använder sig systematiskt av sjöodugliga fartyg och kastar loss i överfullt tillstånd och därmed medvetet riskerar människors liv
- att runt 30000 personer i Europa arbetar med den illegala människohandeln just nu. Från andra källor vet vi dessutom att Islamiska staten tjänar hundratals miljoner dollar på detta.

I rapporterna slås det också fast att anledningen till att människor ändå väljer att ge sig ut på den här resan är att situationen i närliggande länder, som Turkiet och Libanon, där dessa personer ofta har bott i flera år, har blivit ohållbar. Det är mycket tack vare Sveriges och det internationella samfundets misslyckande med att bidra med tillräckliga medel.

Jag vill också tillägga att den irreguljära migrationen är starkt kvinnodiskriminerande. Ensamstående kvinnor, med eller utan barn, är ofta extra utsatta. Det är svårt för dem, om inte omöjligt, att lyckas ta sig till Europa på egen hand via smugglare. Därför kan hjälp i närområdet eller vidarebosättning via UNHCR vara deras enda möjlighet att få hjälp.

Av dem som kom till Sverige genom vidarebosättning via UNHCR, den grupp som har låg prioritering hos regeringen, var 75 procent kvinnor och barn. Av de asylsökande, som regeringen prioriterar, som kom på irreguljära vägar var sifforna omvända. 67 procent var män, och 33 procent var kvinnor. Och av de ensamkommande barnen, som inte alltid är barn, var mindre än 1 procent kvinnor. Resten var män.

Därför är det dags att lägga om flyktingpolitiken. Det är dags att säga nej till alla former av irreguljär migration, att säga ja till planerad och säker vidarebosättning via UNHCR och att säga ja till kraftigt utökat stöd till närområdet.

Herr talman! Som sverigedemokrater tillerkänner vi varje nation rätt att bevara sin suveränitet, sin territoriella integritet, sin särart, sina traditioner och sin kultur. Vi fördömer starkt när en stat försöker kränka en annan stats territoriella integritet och bryta mot folkrätten. Med den utgångspunkten har det varit en självklarhet för oss att ställa oss kritiska till Rysslands agerande i Ukraina. Vi stöder fortsatta sanktioner gentemot Ryssland.

Samtidigt förstår vi att värnandet av nationen måste gå hand i hand med värnandet av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. En viktig fråga i vår utrikespolitik är också att stödja minoriteter och folk som med obestridlig historisk rätt till sitt territorium och med stöd i folkrätten strävar efter ökad autonomi eller en självständig demokratisk stat.

Vi är det enda partiet i Sveriges riksdag som vill uppmuntra och erkänna Somaliland, ett område i Somalia som fungerar och förtjänar

självstyre. Vi stöder även kurdernas demokratiska strävan i Irak. Och vi stöder de kristnas strävan efter autonomi på Nineveslätten.

Herr talman! Majoriteten i den förra riksdagen, med Socialdemokraterna i spetsen, deklarerade att man ville se ett erkännande av den västsahariska arabiska republiken. Men samma socialdemokrater har nu ändrat sig och vill i stället vänta på att FN-processen, under Ban Ki Moons sista år som generalsekreterare, ska leda till ett fredsavtal. Ett fredsavtal samt att en folkomröstning kommer till stånd, där folket i Västsahara får rösta om sin självständighet, är naturligtvis den viktigaste målsättningen. Vi anser dock att processen har tagit så pass lång tid och att positionerna är så låsta att ett erkännande skulle kunna väcka hopp hos folket i Västsahara och sätta press på Marocko så att processen kan ledas framåt.

Jag vill till och med gå så långt som att påstå att regeringens agerande i frågan sätter ett farligt och potentiellt destabiliserande prejudikat. Västsaharierna och Polisario har sedan vapenvilan trädde i kraft 1991 inte fört en väpnad kamp för sin självständighet. De har inte någon agenda med målsättning att döda alla marockaner och förinta staten Marocko, och de skjuter inte dagligen in raketer över Marocko. Vi har inte sett någon intifada av västsaharier som knivmördar marockanska kvinnor och barn. Den agendan har däremot Hamas och al-Fatah gentemot Israel. Ändå har regeringen erkänt Palestina men inte Västsahara.

Jag har pratat med folk från Västsahara som undrar om de måste ta till våld för att få Sveriges regerings erkännande. Utrikesminister Margot Wallström bör ta en stund och fundera över om våld verkligen ska löna sig.

Vad gäller Israel vill jag verkligen beklaga alla fruktansvärda knivdåd som har begåtts och beklaga sorgen för alla drabbade. Jag är ledsen att Israel, i sin kamp för att försvara sina medborgare, har anklagats av Sveriges utrikesminister för utomrättsliga avrättningar. Jag vill vara tydlig med att det är ett uttalande som jag inte ställer upp på.

Herr talman! Islamiska statens terrorkampanj är kanske den värsta som världen sett sedan Förintelsen. Jag är glad över att Europarådet i en resolution, Foreign fighters in Syria and Iraq, har erkänt att det som pågår i Irak är ett folkmord. De kristna är en särskilt utsatt grupp, och förföljelsen och utrotningen av dem måste stoppas.

Kampen mot IS sker inte bara där. Den börjar också här i Sverige. Lagen måste skärpas för att stoppa människor från Sverige från att delta i strider och begå människorättsbrott i Syrien.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 41 VALTER MUTT (MP):
Herr talman! Ärade ledamöter! Ärade ambassadörer och alla andra som på olika sätt följer denna debatt!

Vi lever i en tid då auktoritära machomän firar triumfer: Putin, Erdoğan, Orbán, grottmannen Donald Trump med flera. I en sådan tid behövs mer än någonsin en feministisk utrikespolitik som visar på andra vägar framåt för den säregna varelse som kallar sig själv homo sapiens, den tänkande människan. Det är hög tid att vi visar oss värdiga denna bjudande beteckning och börjar tänka framsynt och tar ut riktningen mot de stora möjligheter som finns inom räckhåll om vi förmår tänka i nya banor.

Vi behöver inte odla oförsonlighet och hat mot dem på andra sidan gränsen, vare sig det nu rör sig om politiska, religiösa eller kulturella gränser. Och om vi ersätter hat med tolerans och öppenhet behöver vi inte heller ständigt lägga mer pengar på vapen.

Mellanöstern ökade sin vapenimport under den senaste femårsperioden med hela 61 procent, mer än någon annan region i världen. Det extremt patriarkala Saudiarabien ökade under perioden sin vapenimport med närmast ofattbara 275 procent och blev därmed världens näst största vapenimportör. Denna tsunamivåg av vapen har emellertid inte gjort Saudiarabien till ett tryggt och stabilt samhälle utan tvärtom tilltar våldsspiralerna på ett oroväckande sätt med ökande repression inåt och tilltagande aggressivitet utåt. Det är svårt att se hur det saudiska samhället kan komma ut ur sin återvändsgränd utan att kvinnorna, som i dag utgör 60 procent av landets universitetsstudenter, börjar behandlas som människor.

Herr talman! Om någon importerar vapen är det någon annan som exporterar. Vi i västvärlden förser Mellanösterns auktoritära regimer med väldiga mängder sofistikerade vapen och mottar samtidigt stora flyktingströmmar från denna konfliktfyllda del av världen. Det är hög tid att vi börjar fråga oss om ett orsakssamband föreligger här. Hur smart är det egentligen att exportera vapen till diktaturer? Och hur smart är det att blunda för illdåd som begås av västvänliga autokrater? Har vi ingenting lärt av den arabiska våren? Efter vintermörker kommer alltid en ny vår.

I Turkiet har president Erdoğan återupptagit kriget mot kurderna och fängslar journalister, fackföreningsaktivister och oppositionspolitiker, men ändå behandlar stora delar av omvärlden denne skymningsgestalt med all den respekt han själv förvägrar sina motståndare.

Och i Egypten etableras nu något som alltmer liknar en klassisk militärdiktatur utan att västvärlden nämnvärt protesterar, och när alla demokratiska påverkansmöjligheter upphör rekryterar terrornätverken många nya medlemmar.

Kvinnor är överrepresenterade bland offren för krig och konflikter men kraftigt underrepresenterade bland diplomater och fredsmäklare och, som utrikesministern redogjorde för i utrikesdeklarationen, så arbetar nu regeringen systematiskt med att involvera kvinnor i fredsprocesser och har bland annat tagit initiativ till bildandet av ett kvinnligt medlarnätverk.

Militärt våld bygger sällan långsiktig säkerhet, tvärtom ser vi gång på gång hur en övertro på militära lösningar slungar ned länder i kaos och hopplöshet och skapar grogrund för terrornätverk. Afghanistan, Irak och Libyen åskådliggör hur vanskligt det är att med massiva militära insatser utifrån skapa en positiv utveckling och just nu ser vi hur ryska bomber i Syrien ger upphov till nya flyktingströmmar.
t
För att åstadkomma verklig utveckling är en smart utformad biståndspolitik ovärderlig, och senare i denna debatt kommer Miljöpartiets biståndspolitiska talesperson Pernilla Stålhammar att redogöra för våra idéer på detta centrala politikområde.

Herr talman! Under fjolårets FN-toppmöten i New York och Paris antogs nya globala hållbarhetsmål respektive ett nytt klimatavtal. Vi måste emellertid komma ihåg att dessa framgångar utgör startlinjer och inte mållinjer som det nu gäller att fylla med konkret innehåll. Och för att detta ska bli möjligt krävs en bred resursmobilisering. Vi har inte råd med att 7,6 biljoner dollar – ungefär 10 procent av globala bnp

– ligger och skvalpar i skatteparadis till ingen nytta eller används till parasitär spekulation.

Det är dags att alla högtidliga löften om krafttag mot skatteparadisen som under åren kommit från OECD, G20-gruppen med flera sammanslutningar äntligen förverkligas. Och utvecklingsländerna har definitivt inte råd att gå miste om 100 miljarder dollar årligen i uteblivna skatteintäkter på grund av att multinationella storföretag inte betalar skatt i de länder där vinsterna genereras.

Bindande internationell lagstiftning om land-för-land-rapportering av företagens vinster och skatteinbetalningar måste till. Det måste också bli lättare för människor i utvecklingsländerna som på olika sätt drabbas av västerländska företags verksamhet att lagföra dessa företag i deras hemländer. Den här sortens förslag utmålas ibland som företagsfientliga, men jag menar att det förhåller sig precis tvärtom och att förslag som försvårar för oseriöst företagande ger alla de sjysta företagen en komparativ fördel. En fotbollsdomare som ger fulspelarna gult eller rött kort är inte motståndare till själva fotbollen utan till dess avarter.

Utrikespolitik i vår tid handlar inte bara om högnivåkontakter mellan statsledningar, utan vi ser hur modern kommunikationsteknik gett rejäl skjuts åt folk-till-folk-kontakter mellan individer, föreningar, kommuner i olika länder. Inte minst för människor i auktoritärt styrda stater kan detta slå upp ett fönster mot omvärlden, något som var otänkbart i tidigare epokers diktaturer. Det är viktigt att vi kommer ihåg att det bortom maktägande eliter alltid finns samhällen befolkade av vanliga människor.

Herr talman! Avslutningsvis instämmer jag i allt det som utrikesministern framförde i utrikesdeklarationen.

Anf. 42 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! På sex minuter hinner man inte med att tala om hela världen, men Valter Mutt befann sig långt ute i stora världen. Men han duckade för de frågor som vi närmast står inför. Jag tänker då på det värdlandsavtal med Nato som just nu inte bara diskuteras utan förbereds för att vi ska kunna fatta beslut här i riksdagen.

För oss moderater är värdlandsavtalet centralt för att Sverige solidariskt ska kunna ge och ta emot militärt stöd till och från våra grannländer. Syftet med avtalet är ju att säkerställa att Sverige ska kunna lämna effektivt stöd i samband med till exempel gemensamma övningar och krishanteringsinsatser. Det kommer att öka vår förmåga att både ge och ta emot militärt stöd, helt i linje med den solidariska säkerhetspolitik som vi har kommit överens om. Avtalet bygger på frivillighet, och all verksamhet som sker på vårt territorium ska vara godkänd av Sverige.

Men det är väl ingen hemlighet att det finns olika uppfattningar om avtalet, särskilt inom Miljöpartiet. Här sprids det myter om allt hemskt som skulle kunna inträffa om avtalet blir verklighet. Det har man full rätt att göra. I ett fritt land kan man uttrycka sig fritt.

Problemet är om man är en del av en regering, vars politik man ska representera. Valter Mutt sa att han helt och hållet instämmer i utrikesministerns anförande, men frågan är hur Valter Mutt ser på värdlandsstödsavtalet. Valter Mutt har spridit en hel del uppgifter om hur dåligt det skulle bli och vilket litet inflytande Sverige skulle få.

Hur hänger det ihop? Man måste välja sida ibland. Antingen är man med i regeringen eller också får man helt enkelt avgå. Hur ser Valter Mutt på detta?

Anf. 43 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Den här teatern spelas upp varje år. När ni fyra partier ingick i alliansregeringen är det klart att det fanns åsiktsskillnader. Det är ju därför som det finns olika partier. Under den parlamentariska historien har man presenterat sina idéer för väljarna och sedan – om man bildar en koalitionsregering – förhandlar man inom regeringen tills man kommer överens. Det är liksom inga märkligheter som det målas upp som här.

Det är riktigt. I valrörelsen 2014 sa vår dåvarande försvarspolitiska talesperson Peter Rådberg tydligt att vi inte tycker att Sverige ska sluta ett värdlandsavtal med Nato. Det är klart att vi står fast vid det. Hade jag varit statsminister hade det inte blivit något värdlandsavtal. Nu är det en bit bort till det. Därför får man förhandla för att avtalet ska bli minst dåligt.

Karin Enström talar om myter. I så fall talar också mycket erfarna diplomater som folkpartisten Hans Blix, förre FN-ambassadören Pierre Schori, nedrustningsförhandlaren Rolf Ekéus om myter. Har Karin Enström läst den oberoende Natoutredningen som ju har skrivits av några av Sveriges mest kompetenta på området?

Det är klart att man ska titta på detta väldigt seriöst för att få ett avtal med så få risker som möjligt, om vi nu ska ha ett sådant här avtal. Det är väl inga extrema ståndpunkter.

Jag läste det som Christer Winbäck, som numera är vice ordförande i Parlamentariker mot små vapen, har skrivit. Han en av Folkpartiets skickligaste utrikespolitiker. Under förra mandatperioden satt vi båda i utrikesutskottet. Parlamentarikerna menar att det bästa vore att det blev en återremiss så att man hann titta på det här ordentligt.

Anf. 44 KARIN ENSTRÖM (M) replik:
Herr talman! Jag vet inte om jag blev så mycket klokare av det här. De största risker jag ser med detta och med det som Valter Mutt nu gör är snarare att man sprider osäkerhet kring vad regeringen egentligen tycker. Det tycker jag är allvarligt.

Självklart ska varje avtal med andra länder och andra organisationer gås igenom noggrant så att man vet vad det är för beslut man fattar. Men nu går man från det till att säga att detta i princip gör Sverige till någon form av avstjälpningsplats för både det ena och det andra, och det är inte sant. Det kan inte vara regeringens mening att skriva under ett sådant avtal.

Tillbaka till kärnan, Valter Mutt! Det finns en risk, som jag ser det, om alltför många i Miljöpartiet är tveksamma och sprider den här typen av osanningar – så skulle jag vilja kalla det – om avtalet. Det är farligare för Sverige. Jag är tvärtom säker på att avtalet ökar Sveriges säkerhet när det väl är underskrivet.

Anf. 45 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Vi kan ju redan i dag ha mycket stora samövningar med Nato, Karin Enström, om man nu gillar det. Det är inga problem. Det är många Natoländer som inte har värdlandsavtal. USA har inte det.

Jag har därför egentligen svårt att se varför detta skulle vara så absolut nödvändigt, som Karin Enström beskriver det. Vi ser ju att vi redan i dag har återkommande stora Natoövningar, och det fungerar alldeles utmärkt.

Anf. 46 JULIA KRONLID (SD) replik:
Herr talman! Jag skulle vilja fråga Miljöpartiet hur det kommer sig att ni tillsammans med regeringen vill föra en kvinnodiskriminerande flyktingpolitik. Nuvarande flyktingpolitik från Miljöpartiet och regeringen gynnar, trots vissa skärpningar, starkt den irreguljära migrationen framför hjälp i närområdet och vidarebosättning via UNHCR.

Denna prioritering får svåra konsekvenser för kvinnor. För ensamstående kvinnor med små barn är det förenat med stora faror att via flyktingsmugglare ta sig till Europa. Det kan till och med vara så svårt och till och med omöjligt att de i stället stannar i närområdet, där läget är allvarligt i och med den stora bristen på humanitärt bistånd. De riskerar också att på vägen utsättas för till exempel sexuella övergrepp.

Humanitär hjälp i närområdet och vidarebosättning via UNCHR kan vara den enda möjligheten för dem att få hjälp. Av de asylsökande som kom den irreguljära vägen 2014 var 67 procent män och 33 procent kvinnor. De som kommer via vidarebosättning är den lågt prioriterade gruppen av regeringen. Där prioriteras i stället de mest utsatta, och där är en majoritet av dem som kommer kvinnor och barn, ungefär 75 procent.

Hur kommer det sig då att Miljöpartiet fortfarande vill föra en politik som starkt gynnar och med ekonomiska resurser prioriterar den irreguljära migrationen framför hjälp i närområdet, där många kvinnor befinner sig, och framför vidarebosättning? Där har man mycket större möjligheter att hjälpa kvinnor och barn att på ett säkert sätt ta sig till Europa.

Anf. 47 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Julia Kronlid ställer alltid svaga grupper mot varandra. Men jag hör egentligen aldrig några ord från SD om hur man löser de stora konflikter som har skapat de här tragedierna. Jag hör aldrig någonting om det. Jag hör aldrig någonting om resursmobilisering och om Tobinskatter och andra nya finansiella medel, kanske så småningom globala koldioxidskatter. Jag hör aldrig några nya idéer och något annat än denna tröstlösa visa som går runt, runt och där man ställer olika förtvivlade människogrupper mot varandra.

Vår vision är naturligtvis inte att det ska vara en massa irreguljär flyktingtrafik, utan att det ska finnas öppna och lagliga vägar in mot Europa. Vi har antagit en i mitt tycke bra Syrienstrategi som är mycket ambitiös och som har väckt uppmärksamhet runt om i biståndssamhället också i andra länder.

Försök att lyfta blicken lite! Tänk några nya tankar! Det är inte farligt.

Anf. 48 JULIA KRONLID (SD) replik:
Herr talman! Jag var ganska tydlig i mitt anförande med hur jag ser på vikten av fredsförhandlingar i Syrien. Jag hade förslag på hur jag tycker att man bör finna långsiktiga lösningar för alla grupper i Syrien.

Vi vill naturligtvis inte bara ha humanitära insatser i biståndet. Vi har också insatser för långsiktigt arbete, till exempel stöd till vatten och sanitet. Det kanske bara är Valter Mutt som inte har lyssnat.

Jag har en fråga när det gäller irreguljära vägar. Miljöpartiet vill inte att flyktingar ska behöva ta irreguljära vägar. Men hur ska dessa vägar stoppas? Det räcker inte att bara lägga fram ett alternativ och säga: Ni kan även välja den lagliga vägen. Det finns redan lagliga vägar via UNHCR. Men de prioriteras inte – inte av Miljöpartiet, inte av regeringen och inte av många andra länder i Europa. Så länge som smugglarna tjänar pengar på sina nätverk kommer de att fortsätta. Det räcker inte att säga: Vi tycker att ni ska sluta! De lyssnar inte på det. Så länge de tjänar pengar kommer de att fortsätta även om det finns alternativ.

De irreguljära vägarna måste stoppas. Hur tänker Miljöpartiet göra det?

Anf. 49 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Jag tillskrevs nu de mest fantasifulla åsikter: att jag är för kriminella nätverk och så vidare. Det blir lite svårt att bemöta den typen av argument. Det är ett klassiskt retoriskt trick att man tillskriver någon en åsikt och debatterar mot den i stället för det den andra står för.

Jag tycker ändå att den stora haken i SD:s hela argumentering och analys är att vi måste ha en annan värld. Ni står inte på den barrikad där vi har stått i många år när det gäller att skärpa vapenexport-bestämmelserna och bara exportera vapen till demokratier. Jag ser att ni tvärtom är generösa och inte vill ha en restriktiv hållning. Ser ni inte sambandet? Vi har ett massivt utflöde av vapen till Mellanöstern och ett inflöde av flyktingar. Ser ni verkligen inte sambandet?

Anf. 50 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Herr talman! Allt ryms inte i en utrikesdeklaration; det är alldeles klart. En del är spännande att fundera över när man lyssnar på Valter Mutt. Jag skulle ha kunnat tänka mig att fråga om den kommande propositionen om skärpt exportkontroll, för när jag lyssnar på Valter Mutt låter det som att det kommer att bli en ny artikelserie från honom i frågan.

Jag lyssnade också på den fråga som ställdes tidigare av Karin Enström om värdlandsavtalet. Där är det också en talande tystnad i utrikesdeklarationen. Det förstår vi när vi läser artiklar av Valter Mutt i frågan. Nu är jag ändå lite nyfiken just i denna fråga: Vill möjligen Valter Mutt avslöja om regeringen nu är enig om att lägga fram värdlandsavtalet eller inte?
Herr talman! Jag har också en helt annan fråga. Jag hörde kritiken – och jag kan instämma i mycket av den – mot vad som gäller Saudi, mänskliga rättigheter, Erdoğans agerande i Turkiet och de övergrepp som sker där och övergreppen i Egypten.

Herr talman! När jag hör hur regeringens samlade röst nu låter funderar jag dock ytterligare lite grann på Valter Mutts hållning till exportstrategin. Den är viktig för regeringen, och det är just de länder som Valter Mutt så kraftfullt uttalar sig mot som har topplacering i exportstrategin. Hur går det ihop, herr talman?

Anf. 51 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Tack, Kerstin Lundgren, för frågorna! Jag diskuterar inte propositioner som inte är färdigarbetade. Det kanske blir intressant, men inte speciellt meningsfullt.

När det gäller exportstrategierna är vi motståndare till vapenhandeln i världen. Den behöver vi verkligen skruva ned. Men annars är vi inte motståndare till handel. Vi ser gång på gång hur repressiva regimer luckras upp av handel. Exportstrategifrågan förstår jag därför egentligen inte riktigt. Jag tycker att det finns en väldig empiri när det gäller hur hårda länder öppnas steg för steg genom handel som ett instrument. Kerstin Lundgren får gärna utveckla frågeställningen.

Anf. 52 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Herr talman! Den talande tystnaden fortsätter i de här frågorna från Valter Mutts och Miljöpartiet sida. Den kraftfulla retorik som användes i argumentationen mot de här länderna gäller uppenbarligen inte när det handlar om exportstrategin, de försök som görs från regeringen och de resor som görs för att öppna för handel.
Jag förstår nu att Miljöpartiet och Valter Mutt är varma anhängare av ekonomisk tillväxt och handel som en del av utveckling och möjligheter i hela världen. Det är naturligtvis välkommet. Jag hörde Valter Mutt säga att man behövde tänka nytt, och jag förstår att också här har Valter Mutt tänkt nytt.

Anf. 53 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Tack för berömmet! Vi har aldrig från Miljöpartiets sida ifrågasatt att det behövs tillväxt i de fattigaste länderna i vår värld. Kanske måste vi i den överrika delen då något bromsa in.
Jag kritiserade auktoritära ledare, Putin, Erdoğan, Orbán och så vidare. Vi i Miljöpartiet sätter aldrig likhetstecken mellan regimer och länder. Det finns samhällen bakom regimerna. Handel kan långsiktigt gynna breda befolkningsskikt.

Det känns väldigt udda att på något sätt ställa dem mot varandra. Det känns som om Åsa Nisse-marxisterna som en gång fanns i Centerns ungdomsförbund är i farten.

Anf. 54 HANS LINDE (V) replik:
Herr talman! Strax före jul beslutade Socialdemokraternas och Miljöpartiets regering att bryta det avtal som Sverige tecknat med Globala fonden och minska anslagen till Globala fonden med 300 miljoner kronor i år. Det är en neddragning med 35 procent.
Globala fonden är en väldigt viktig aktör när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Den spelar en väldigt central roll när det gäller att bekämpa hiv, malaria och tuberkulos.
De 300 miljoner kronor som regeringen nu drar in motsvarar kostnaden för att förhindra 800000 nya fall av de tre sjukdomarna och att ge livräddande medicinsk behandling för omkring 100000 människor med hiv och 22000 människor som har smittats med tuberkulos.

Samtidigt som man gör neddragningen väljer regeringen att göra andra satsningar. Den har beslutat att man ska ge 700 miljoner ur den svenska statsbudgeten till regeringen i Ankara för att Turkiet ska stoppa syriska flyktingar att ta sig över Medelhavet. Jag måste erkänna, Valter Mutt, att jag har svårt att förstå den prioriteringen.

Är det en smart utformad biståndspolitik, som Valter Mutt tidigare talade om? Jag skulle vilja att Valter Mutt förklarar varför hans regering väljer att ta pengar från arbetet med att ge hivpositiva i Afrika bromsmediciner för att i stället ge pengarna till Turkiets alltmer auktoritära regering.

Anf. 55 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Tack, Hans Linde, för frågan! Hans Linde är mycket väl medveten om att det har varit något av ett undantagstillstånd där vi har gjort saker som vi naturligtvis inte vill. Neddragningarna i hela biståndsbudgeten är det sista vi skulle vilja göra. Det är klart att vi har en väldigt stark ambition att återställa medlen till Globala fonden så fort det går. Men vi vet att det har varit en väldigt speciell situation. Det kan vi inte helt tänka ut ur analysen.

Anf. 56 HANS LINDE (V) replik:
Herr talman! Det förklarar inte riktigt regeringens prioritering i detta fall, Valter Mutt. Hade jag och Vänsterpartiet fått bestämma hade man sagt nej till de 700 miljonerna till Erdoğan och i stället ökat på anslaget till Globala fonden med 300 miljoner. Det är en besparing på 400 miljoner kronor.

Är det så att regeringen verkligen känner att det är viktigt att ge pengar till Erdoğan i det här läget kanske man skulle ha kunnat nöja sig med 400 miljoner kronor. Då hade man kunnat hålla det löfte man har gett Globala fonden.

Men ni valde aktivt att göra ett annat val. Ni gjorde en annan prioritering. Ni valde att skära ned på arbetet med hiv, malaria och tuberkulos runt om i världen. I stället valde ni att skicka 700 miljoner kronor till Erdoğan.
Det är ändå en prioritering som er regering och din biståndsminister har gjort som ni behöver förklara.

Anf. 57 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Det är inte så att vi skickar pengar till Erdoğan personligen. Det låter nästan så på Hans Linde. Vi har en situation i Turkiet där landet har tagit emot miljontals flyktingar från Syrien och Irak. Det ligger naturligtvis inte i omvärldens intresse att Turkiet faller ned i totalt kaos. Man får någonstans kontextualisera det in i en större bild.

Anf. 58 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:
Herr talman! När jag läste Aftonbladet i måndags trodde jag nästan att de ryska statsmedierna hade fått en egen spalt. Men det var inte kalla-kriget-propaganda med Putin som avsändare, utan det var Miljöpartiets Valter Mutt.

Vi lever i en alltmer osäker värld. Där måste Sverige förstås både kunna ge och ta emot hjälp i händelse av kris eller krig. Det kräver att vi står upp för liberala samhällssystem genom ett starkt svenskt försvar. Det kräver också att vi utökar vårt samarbete med resten av den fria världen. Det är därför som vi som liberaler tycker att det är viktigt att Sverige blir medlem i försvarsalliansen Nato.

Det värdlandsavtal som flera av mina allianskollegor tidigare har lyft fram är därför oerhört centralt. Att godkänna det är ett bra steg på vägen. Det förbättrar vår förmåga att ge och ta emot militär hjälp. Det

kommer att innebära att Natos snabbinsatsstyrka efter inbjudan – och bara därefter – kommer att ha möjlighet att öva på svenskt territorium, och i ett skarpt läge kommer Nato att kunna delta i Sveriges försvar.

Herr talman! Försvarsminister Peter Hultqvist har det sannerligen inte lätt. På Folk och Försvars konferens i Sälen i januari uppmanade han debattörerna att sluta att sprida myterna om värdlandsavtalet, som tyvärr florerar också i denna debattartikel av Valter Mutt. Vi liberaler delar försvarsministerns oro på denna front. Vem tjänar egentligen på att detta avtal smutskastas? Vem vill försvåra för samarbete mellan Sverige och resten av medlemmarna i Nato?

Herr talman! Jag vill fråga Valter Mutt: Kommer Miljöpartiet i regeringen att stoppa ett viktigt svenskt värdlandsavtal med Nato? Svenska folket förtjänar ett svar. Vad är det exakt som krävs ska förändras för att ni ska gå med på det? Jag tycker inte att svaren tidigare har varit tillräckligt tydliga.

Anf. 59 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Tack för frågan, Brigitta Ohlsson! Jag kan upplysa om att jag i hög grad har skrivit artikeln efter långa samtal med Hans Blix, som en gång i tiden var utrikesminister för Folkpartiet. Det fanns ett sådant parti en gång, och han är fortfarande med i Folkpartiet. Det är lite nonchalant att vad en av Sveriges allra mest respekterade experter på dessa områden säger avfärdas som myter. Det är en rätt låg nivå.

Det är ganska tydliga saker vi skriver i artikeln. Vi hänvisar till paragrafer i värdlandsavtalet. I 3.1§ talar man om att vi ansluter oss till Natos doktrin. Det tycker vi är djupt bekymmersamt, eftersom Natos doktrin ytterst vilar på kärnvapenavskräckning. Det står i 18§ i Natos så kallade strategiska dokument som antogs på Natotoppmötet i Lissabon 2010. Vi diskuterar i sak, precis som man gör i den oberoende Natoutredningen, där Hans Blix är med.

Jag tycker att vi ska ha en diskussion om detta. Vi ska inte bara avfärda saker på ett väldigt schablonartat sätt, som jag tycker att Birgitta Ohlsson gjorde här nyss. Det är klart att vi kan stå och tala om Putinpropaganda. Det kanske har sina teatrala poänger. Men det är inte något som borrar på djupet. Har Brigitta Ohlsson läst den oberoende Natoutredningen?

Anf. 60 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:
Herr talman! I denna debattartikel oroar sig Valter Mutt med flera för att Nato ska attackera Ryssland från svenskt territorium om Sverige skriver under värdlandsavtalet. Då undrar man om Miljöpartiet och Sveriges regering anser att det är Ryssland som ska oroa sig för en attack från Nato.

Artikeln sprider flera lögner, som jag nämnde tidigare. Det gäller bland annat att kärnvapen per automatik ska placeras på svensk mark. För det första går det utmärkt att vara Natomedlem utan att placera kärnvapen. Norge är ett alldeles utmärkt exempel på det. För det andra är Nato en mellanstatlig organisation. Värdlandskapet kräver en inbjudan av Sverige. Nato gör ingenting som inte medlemsstaten eller värdlandet inbjuder till.

För oss liberaler och för hela Alliansen är det självklart att ett samarbete med Nato är den enda garanten för ett starkt försvar och för att vi ska kunna gå vidare på den här fronten. Det är intressant att detta blottar en stor klyfta inom regeringen inför en viktig fråga.

Anf. 61 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Tja, stor klyfta – ni hade ju en mycket större klyfta i alliansregeringen på er tid när vissa partier var för Natomedlemskap och andra var emot. Det var en betydligt större klyfta i så fall.

Men det är klart att jag tycker att statsministern har en väldigt tydlig poäng i, om vi nu talar Natomedlemskap, att det är en fördel om Finland och Sverige stannar utanför. Där vilar hans argumentering på ganska tung freds- och konfliktforskning: att man ökar spänningarna i Östersjöområdet om det så att säga blir en 130 mil lång glödande Natogräns mellan Finland och Ryssland.
Vill vi verkligen ha det? Jag tror att det bara gynnar Putinregimen och de mest bakåtsträvande elementen, säkerhetsstrukturerna, i det ryska samhället om de kan peka på vad de då kan kalla ett hot västerifrån. Det behövs inte färre alliansfria länder i vår värld utan fler.

Anf. 62 SOFIA DAMM (KD) replik:
Fru talman! Valter Mutt är en intressant utrikespolitiker och en flitig debattör. Jag vill här referera till en annan debattartikel som Valter Mutt skrev i höstas där han i mycket skarpa ordalag fördömde Egyptens ledning. Miljöpartiets utrikespolitiska talesperson uppmanade väst att helt ta avstånd från militärdiktaturen i Kairo. Även i dagens anförande kom detta upp.

På toppmötet i november skrev dock Mutts regering under ett samarbetsavtal med Egypten. Hur kommer det sig? Vi har tillsammans varit i Etiopien med andra ledamöter i utrikesutskottet, och där diskuterade vi just Khartoumprocessen och Vallettatoppmötet med EU-delegationen på plats.

Jag tycker dock att de svar vi fick var ganska vaga om vad detta kommer att innebära i praktiken, och därför skulle jag vilja fråga Valter Mutt hur Miljöpartiet ser på utvecklingen med avtal med den här typen av länder.

Anf. 63 VALTER MUTT (MP) replik:
Fru talman! Carl Bildt sa att världen inte ser ut som Skövde. Det tycker jag var en ganska bra sammanfattning av tillståndet i vår värld. Det är självklart så att man ibland kan tvingas ha kontakter med regimer som är djupt repressiva, men jag vidhåller faktiskt att jag ser det som djupt problematiskt att den nuvarande regimen i Egypten tillkom genom en kupp mot den folkvalde president Mursi. Sedan kan man tycka vad man vill om honom, men han borde ha avsatts i val och inte i en kupp.

Sedan blev det ju ett väldigt blodigt efterspel när fältmarskalk al-Sisi tog makten, med över 1000 döda och 40000 fängslade. Den förre presidenten, Mursi, och många runt honom är dömda till döden i rättegångar som måste beskrivas som skenrättegångar.
Utrikespolitisk debatt

Om västvärlden inte tillämpar sina egna ideal utanför Europa tror jag att det verkligen göder terrorismen. Det är ju det vi ser i Egypten nu när stora delar av Sinaihalvön intas av terrorister, den egyptiske riksåklagaren sprängdes i luften och så vidare.

Det här kommer ofrånkomligen om man täpper till dörrar för något slags rimlig demokratisk verksamhet. Jag är väldigt rädd för den utvecklingen, och det var därför jag skrev artikeln.

Anf. 64 SOFIA DAMM (KD) replik:
Fru talman! Tack, Valter Mutt, för svaret! Nej, världen ser onekligen inte alls ut som Skövde. Realpolitik kommer också väldigt ofta i fatt plakatpolitiken.

Jag tycker ändå att Valter Mutt är mig svaret skyldig. Hur ställer sig Miljöpartiet till själva avtalet? Här handlar det om migrationspolitik till största delen. Vi kan titta på till exempel Eritrea. Utifrån den måttstock som Mutt använt vore det intressant att veta vad som finns kvar för att beskriva det landet, som ju också ingår i den här typen av samarbetsavtal, ett land som eritreaner flyr. Det är den största flyktinggruppen som kommer till Europa från Afrika, och här vill man alltså hindra människor från att fly.

Det är återigen ett exempel på realpolitik, men hur ser Valter Mutt på detta?

Anf. 65 VALTER MUTT (MP) replik:
Fru talman! Det är svåra, angelägna och smärtsamma frågor som Sofia Damm reser. I den bästa av världar skulle mycket se väldigt annorlunda ut. Givetvis är det så.

Jag står naturligtvis bakom regeringens handlingar, ingångna avtal och så vidare. Så är det, så fungerar världen.

Anf. 66 KERSTIN LUNDGREN (C):
Fru talman! Sverige och Europa har alltsedan Berlinmurens fall burits av drömmen om fred, frihet och försoning, förenade i bygget av vårt gemensamma hus med demokrati, mänskliga rättigheter och på rättsstatens grund, med öppenhet mot omvärlden.

Vi trodde alldeles nyss att vi lärt läxan. Murar och taggtråd mellan våra länder stänger såväl ute som inne människor och försämrar välfärden i dag och för kommande generationer. Politisk kortsiktighet riskerar nu att erodera de värden vi kämpat så hårt för att uppnå efter andra världskriget, både här hemma och inom EU.

Det är i tider av kris som vi och våra värden sätts på prov. Det är nu vi måste visa mod, stå fast vid humanism, mångfald, tolerans och öppenhet och visa att dessa inte bara är vackra ord vid högtidliga tillfällen.

Sveriges röst må enligt regeringen vara oberoende, men översatt i handling försvagas den nu. För Centerpartiet är det ingen tvekan. Vi bygger säkerhet för Sverige tillsammans med andra. Vi gör det på folkrättens grund. Vi ska utifrån våra förutsättningar medverka i internationella insatser, såväl fredsskapande och fredsframtvingande som fredsfrämjande. Vi ska svara skyndsamt och generöst när medlemmar i EU begär vår hjälp.

Centerpartiet är alltid berett att medverka till att Sverige tar sitt ansvar. Det handlar i grunden om solidaritet. Det är genom handling vi visar vad solidariteten är värd och också vad vi väntar oss av andra.
Fru talman! Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik är inte neutral. Militär alliansfrihet har historiskt tjänat oss väl, men i dag är det inte längre fallet. Vi bygger en solidarisk säkerhetspolitik tillsammans med våra grannar. Säkerhetspolitikens hårda kärna, vår militära förmåga, förutsätter samarbete.

Centerpartiet välkomnar bilaterala samarbeten med Finland och andra. Vi välkomnar värdlandsavtalet med Nato som en del i att fördjupa vår samlade förmåga.

Men detta rätar inte ut frågetecknen som i dag karakteriserar Sveriges säkerhetspolitik. Centerpartiet hävdar att det nu är hög tid att göra vår uttalade solidaritet trovärdig genom att också starta en process för medlemskap i Nato. Vi vill se den processen starta under året som en förlängning av värdlandsavtalet. Vi ser gärna att vi blir medlemmar tillsammans med Finland men ger dem självklart ingen vetorätt över våra beslut. Utrikesministern behöver här läsa på vad Centerpartiets stämma sa.

Genom tydlighet, transparens och garanterad solidaritet stärker vi gemensamt vår förmåga att driva på för fred, frihet och försoning i vårt Europa. Centerpartiet strävar tydligt efter nedrustning av kärnvapen. På samma sätt som vi arbetat för att bygga allianser mot personminor och klustervapen är vi beredda att göra det mot kärnvapen, både som EU-medlemmar och som Natomedlemmar. Här finns utrymme för framtida nordiska initiativ.

Fru talman! Vi ser i dag ett alltmer aggressivt, revanschistiskt och nationalistiskt Ryssland. President Putin och hans närmaste sökte folkrättsvidrigt rita om Europas karta med militärt våld. De söker ytterligare destabilisera såväl Ukraina som Georgien, Moldavien och Montenegro, och de driver ett brett och intensivt propagandakrig, detta samtidigt som det ryska civilsamhället tystas och stryps.

Nästan på dagen för ett år sedan mördades en av oppositionens färgstarkaste ledare, Boris Nemtsov, på öppen gata alldeles intill Kreml. Nu hotas andra på samma sätt. Hbtq-personer, journalister och oliktänkande trakasseras, fängslas och hotas till livet. Ryssland under Putin visar att de avtal och värden de själva skrivit under på inte är något värda.

Minskavtalet såg för ett år sedan dagens ljus. Det skulle inte bara ge vapenvila utan också en väg till att återställa Ukrainas territoriella integritet. Det sista är avgörande för att kunna säkra en hållbar lösning. Den politiska utvecklingen i Ukraina kan inte läsas oberoende från den utveckling vi har sett i östra Ukraina. Ryssland ställer krav på regering och parlament i Kiev, men det ställer inte krav på sig självt att upphöra med sitt avgörande stöd till separatisterna. Kraven från regeringen och EU måste vara tydliga mot angriparen Ryssland – ut ur Ukraina och säkra att Ukraina får fullständig rätt till sina gränser. Det är handling, inte ord, från Ryssland som räknas. Här måste EU hålla samman och tydligt hålla sin sanktionslinje. Det handlar om vår gemensamma säkerhet.

Kriget i Syrien är nu inne på sitt femte år. Humanitärt är kriget helt förödande. Halva landets befolkning, 11 miljoner, är på flykt. Det är ett krig med många inblandade, med maktkamp på alla plan. Självklart ska det ges fullt stöd för försök till eldupphör och fullt stöd för Genèvesamtalen som en knagglig väg till fred. Rysslands bombningar till stöd för al-Asad måste upphöra – likaså Turkiets attacker mot kurderna. Även i Syrien är det handling, inte ord, som avgör. Samtidigt måste det internationella samfundet klara att upprätthålla trycket på och fortsätta att agera för att effektivt stoppa Daish.

Fru talman! Risken är överhängande att vi nu går mot ett än mer splittrat EU, ett mer handlingsförlamat EU där de lägsta ambitionerna blir den gemensamma nämnaren samt att vi ser en ny delning i öst och väst. Det kommer allvarligt att skada EU:s och därmed Sveriges

möjligheter att påverka. Populismen växer. Det är önskvärt från Moskvas horisont, men inte för oss som står upp för det fria ordet, för yttrandefrihet, för allas individuella mänskliga rättigheter, för ett oberoende rättsväsen och demokrati. Vi måste driva på för ett EU som förmår att agera som en politisk ledare och inte som en åskådare.

Fru talman! Sveriges utrikespolitik måste sikta till en global hållbar utveckling, bidra till att utrota fattigdom och förtryck, till att möta klimathoten och till en inkluderande tillväxt. Centerpartiet står upp för ett svenskt bistånd på 1procent av bni. Vi är redo att prioritera för att värna biståndet till de fattigaste och minst utvecklade länderna. Vi vill se ett omtag på parlamentarisk grund som formar vår agenda 2030. Afrika är en kontinent med mängder av möjligheter för framtiden.

Sverige ska inte bara med hjälp av bistånd utan också genom att utveckla handel och investeringar medverka till hållbara lösningar. Här finns också en stor insikt om klimatets betydelse för allas våra livsförutsättningar. Det är något att samarbeta om. Att satsa på Afrikas jordbruk ska vara en del av vårt samlade bistånd till hållbar utveckling.

De humanitära krisernas omfattning måste mötas. Utmaningen blir att matcha dessa med långsiktiga insatser för att bryta onda cirklar och för att förebygga nya krig och kriser. Då räcker inte en feministisk utrikespolitik. Då krävs en utrikespolitik för global och hållbar utveckling.

Anf. 67 VALTER MUTT (MP) replik:
Fru talman! Tack, Kerstin Lundgren, för ett inspirerande anförande. Jag instämmer i mycket av vad som har sagts, inte minst om möjligheternas Afrika.

Men nu tänkte jag komma tillbaka till Natofrågan. Jag förstår inte riktigt vad omvärderingen egentligen bygger på. Jag är tillräckligt gammal för att komma ihåg Sveriges första kvinnliga utrikesminister – Centerns Karin Söder. Jag tyckte att hon var en mycket engagerad och skicklig nedrustningspolitiker.

Visst kan vi säga att vi inte lever i 70-talets värld, men vi lever ändå på många sätt i en värld där kalla kriget börjar gå i repris och där vi ser svällande militärbudgetar. Nu vill man gå med i den ena alliansen, men de 28 Natoländerna skiljer sig från de 28 EU-länderna på det viset att i Natosammanslutningen är det ett land som är mycket större än de andra. Eller hur?

Under kalla kriget stod USA för 50procent av Natoalliansens militära utgifter. I dag står USA ensamt för 75procent. Det är inte fråga om någon jämlik förening, utan ett land är mycket större än de andra. Det landet har merparten av jordens kärnvapen tillsammans med Ryssland.

Jag har verkligen all respekt för Centerpartiets engagemang i nedrustningsfrågorna, men finns det inte ett tydligt problem med att gå in i en USA-ledd kärnvapenallians? Tappar man inte i trovärdighet i fråga om fredsmedling och nedrustningsinitiativ?

Anf. 68 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Fru talman! Jag förstår att Valter Mutt inte förstår. Valter Mutts perspektiv finns i den tid då kalla kriget rådde, då öst och väst var delat, då de baltiska staterna fanns i Warszawapakten och inte i EU och Nato, då Polen fanns i Warszawapakten och inte i EU och Nato, då Tyskland var delat och den östra delen fanns i Warszawapakten och inte i EU och Nato.

I dag ser verkligheten annorlunda ut. För mig, fru talman, handlar det om solidaritet som är trovärdig, inte bara i högtidstal utan också i verkligheten.

Fru talman! Jag frågar mig hur Valter Mutt vill säkra att de baltiska staterna tror på svensk solidaritet. Garanterar Valter Mutt och regeringen att Sverige ställer upp också militärt om olyckan skulle vara framme? Det är ett viktigt klargörande jag gärna vill höra.
Fru talman! Jag hör rädslan för USA. USA-skräcken lyser formligen omkring Valter Mutt. Men vi ska inte bygga vår säkerhetspolitik på rädsla och skräck, utan vi ska bygga den på trovärdighet, transparens och tydlighet. Sverige samarbetar med Nato. Centern hoppas att regeringen lägger fram värdlandsavtalet även om Valter Mutt inte hoppas på det. Det finns mycket att göra, men Sverige är inte trovärdigt i sin säkerhetspolitik när vi inte vågar garantera våra grannar skydd också militärt om olyckan är framme.

Anf. 69 VALTER MUTT (MP) replik:
Fru talman! USA-skräcken lyser och så vidare! Så är det inte. Jag tar upp sådant som William Perry, amerikansk försvarsminister under många år på 90-talet, tar upp i den artikel jag läste i The Economist.

Han varnar för att USA håller på att ta fram unikt farliga vapen. Det är en ny typ av kryssningsmissiler som kan laddas med både konventionella vapen och kärnvapen. Jag är i gott sällskap.
Jag nämnde i ett tidigare replikskifte att Norge kämpar för kärnvapennedrustning, men när Norge röstade i FN:s generalförsamling lade man ned sin röst. Det är just för att i ett Natoland har man inte samma frihet i de livsavgörande frågorna om kärnvapennedrustning som en militärt alliansfri stat har. Jag tycker att den ekvationen är enkel. Just det har inte ändrat sig så mycket sedan kalla krigets dagar.

Anf. 70 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Fru talman! Återigen är det en talande tystnad på mina frågor. Garanterar Miljöpartiet att Sverige ställer upp också militärt om det krävs i Baltikum? Det är tystnad på den frågan.
Fru talman! Våga visa mod också genom att gå med i Nato. Våga visa det som Norge gör, det vill säga modet att stå upp för nedrustning också som Natomedlem.

Fru talman! Vi är övertygade om att om Sverige, Finland, Norge, Danmark och Island tillsammans är Natomedlemmar och sitter med vid bordet, alla med en röst, kommer det att bidra till att utveckla Nato för framtiden och till nedrustning när förutsättningarna i världen finns. Vi hoppas naturligtvis att det inte ska ligga alltför långt bort i tiden.

Anf. 71 HANS LINDE (V):
Fru talman! Sverige står inför ett utrikespolitiskt vägval. Ska Sverige föra en konsekvent och modig utrikespolitik grundad i tydliga värderingar, eller ska det vara ett land som tystnar när det blåser motvind och kompromissar om sina värderingar när de hotar exportaffärer, strategiska allianser eller den goda stämningen under kristallkronorna?

Var Sverige stod under de åtta långa åren med borgerlig regering var uppenbart. Sverige företräddes av en utrikesminister som aldrig ens försökte tvätta bort oljefläckarna på sitt kavajslag. Kvinnors, flickors och hbtq-personers rättigheter lyste med sin frånvaro på den

utrikespolitiska dagordningen. Och de stolta orden i denna kammare om frihet och demokrati glömdes snabbt bort när borgerligheten fick chansen att sälja vapensystem i Saudiarabien eller när brotten begicks av USA eller dess allierade

När Margot Wallström tillträdde som utrikesminister och utlovade en feministisk utrikespolitik föddes ett hopp om att regeringsskiftet också skulle innebära ett skifte mot en mer värderingsstyrd utrikespolitik. Förhoppningarna förstärktes när regeringen erkände Palestina, talade klarspråk om diktaturen i Riyadh och till slut sa upp det militära samarbetsavtalet med Saudiarabien.

När Margot Wallström har omsatt retoriken om feministisk utrikespolitik i konkreta initiativ har det med rätta berömts – också långt bortom vårt lands gränser.

Men det finns också en annan sida av regeringens utrikespolitik. Löftena om att erkänna Västsahara har svikits. Samarbetet med Nato fördjupas snabbt, och den militära alliansfrihetens trovärdighet urholkas. Den svenska vapenexporten till diktaturer fortsätter. Näringsministern åker i skytteltrafik till förtryckarregimer för att kränga svenska varor. Här har utrikespolitiken känts färgad långt mer av Bildts cynism än av Wallströms feminism.

Regeringen står nu inför ett utrikespolitiskt vägval. Det är svårt att med trovärdighet hävda att man är en feministisk röst i världen samtidigt som Sverige säljer övervakningssystem till diktaturen i Förenade Arabemiraten. Det går inte att både vara en kraft för fred i världen och ingå ett värdlandsavtal med Nato. Och Dambergs exportoffensiv i Teheran, Riyadh och Beijing står i tydlig konflikt med Wallströms retorik om mänskliga rättigheter.

Fru talman! På få områden blir detta utrikespolitiska vägval så tydligt som när det gäller regeringens förhållningssätt till Turkiet.
Sedan i somras har utvecklingen i Turkiet entydigt gått åt fel håll. Över 400 av oppositionspartiet HDP:s kontor har attackerats.

Tusentals oppositionella, journalister, akademiker och aktivister har fängslats. I flera städer har man infört undantagstillstånd och utegångsförbud och förhindrat invånarnas tillgång till vatten, el och hälsovård. De centrala delarna av miljonstaden Diyarbakır har förvandlats till en krigszon. Hitintills har långt mer än 300 civila dödats.

Detta sker i ett europeiskt land, i ett land som befinner sig i en process för att bli medlem i EU.

Nu testas våra värderingar. Nu testas de stolta orden. Menar vi allvar med retoriken om demokrati, om mänskliga rättigheter och om fred och frihet måste EU och Sverige nu tala klarspråk om utvecklingen i Turkiet. Vi måste kräva att president Erdoğan upphör med våldet mot civila, att alla som fängslats på politiska grunder släpps fria och att regeringen i Ankara respekterar grundläggande mänskliga rättigheter.

Fru talman! Nu när behovet är som störst av en omvärld som står upp för demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet har EU:s röst tystnat. Och jag måste säga att den svenska regeringen inte har lyckats leva upp till de stolta uttalandena om demokrati och mänskliga rättigheter i sina utrikespolitiska deklarationer.

Den 29 november höll EU och Turkiet ett gemensamt toppmöte. Trots våld och allt fler övergrepp i Turkiet valde EU att utlova viseringslättnader och att fler kapitel ska öppnas i Turkiets

medlemskapsförhandlingar. Man utlovade dessutom 3 miljarder euro för att Turkiet ska hindra flyktingar från att ta sig in i unionen. Av dessa ska Sverige bidra med 700 miljoner kronor. Det har uppenbarligen blivit så viktigt att förmå Turkiet att stoppa flyktingar från att ta sig över Medelhavet in i EU att EU är berett att kompromissa om de mänskliga rättigheterna. Människorättsorganisationer har kritiserat det här avtalet. Amnesty rapporterade redan i december om att Turkiet använder stödet från EU till att spärra in flyktingar i interneringsläger och tvinga flyktingar att återvända till krigets Syrien.

Det är alltså inte nog att EU har valt att blunda för våldet mot civila och de allt grövre brotten mot de mänskliga rättigheterna de senaste månaderna. Med EU:s och Sveriges miljardstöd till Ankara är risken stor att vi kommer att bidra till ytterligare brott mot de mänskliga rättigheterna. Hade Sverige på allvar velat värna om de flyktingar som befinner sig i Turkiet hade den bästa vägen varit att i stället använda de här resurserna till att ytterligare förstärka FN:s arbete.

Fru talman! Regeringen har många gånger upprepat att EU:s förhållande till sitt grannskap ska utgå från en mer-för-mer-princip. Demokratiska framsteg ska belönas med fördjupat samarbete. Men när det gäller Turkiet är det helt uppenbart en helt annan princip som gäller: mer för mindre. Det vi har sett är ju att Erdoğans alltmer auktoritära styre på punkt efter punkt har belönats.

Regeringen har inte genomfört det beslut som riksdagen fattade om att erkänna folkmordet 1915 på armenier, assyrier, syrianer, kaldéer och pontiska greker i dåvarande Osmanska riket. Mikael Damberg har – såklart – pekat ut Turkiet som ett av de mest prioriterade länderna i regeringens exportstrategi. Och nu ska som sagt 700 miljoner betalas ut till Ankara för att hindra att människor på flykt ska kunna söka fristad i Europa. Det är inte svårt att se vilken signal detta skickar till president Erdoğan och till de människor i Turkiet som kämpar för en annan utveckling, för demokrati och mänskliga rättigheter och för fred.

Nu behöver Margot Wallström och regeringen göra sitt val. Gäller den stolta retoriken i dagens utrikespolitiska debatt även för Sveriges relationer till Turkiet? Då behöver man tala klarspråk om Erdoğans alltmer auktoritära styre, konsekvent kritisera brotten mot mänskliga rättigheter i Turkiet och frysa utbetalningarna till Turkiet fram till den dag då Erdoğan och hans regering respekterar mänskliga rättigheter och demokrati.

Fru talman! Behovet är stort – jag skulle till och med vilja säga enormt – av länder som har modet och viljan att vara en konsekvent och modig röst för mänskliga rättigheter, för solidaritet och för flickors och kvinnors rättigheter. Om regeringen vill att Sverige ska vara ett sådant land har man alla möjligheter. Men nu är det upp till bevis. Det är upp till bevis här och nu.

Anf. 72 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Fru talman! Ja, kritiken mot Erdoğans politik och mot Turkiets agerande när det gäller mänskliga rättigheter och mot journalister och oliktänkande i största allmänhet är naturligtvis helt riktig. Utvecklingen i Turkiet går väldigt fel.

Men, fru talman, jag begärde egentligen inte replik på grund av detta, utan jag tänkte: Här kanske jag kan få svar som jag inte fick i ett tidigare replikskifte med utrikesministern. Vänsterpartiet är ju en del av den breda bas som finns för regeringens militära alliansfrihet.

Nu är jag lite nyfiken, fru talman, på att höra om Hans Linde kan ge en bild av på vilket sätt han ser att alliansfriheten tjänar oss väl.
Jag skulle också vilja höra, fru talman, om Hans Linde kan ge det svar som utrikesministern inte gav när det gäller på vilket sätt vår militära alliansfrihet bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa.

Anf. 73 HANS LINDE (V) replik:
Fru talman! Det är trevligt att Centerpartiet instämmer i vår kritik mot Turkiet, men jag noterar att Centerpartiet kommer till en helt annan slutsats. Centerpartiet vill att Sverige ska gå in i en militär allians med Turkiet och att vi ska teckna ett värdlandsavtal med en militärallians där Turkiet ingår. Jag måste erkänna att jag inte någon gång har hört Centerpartiet kritisera de 700 miljoner kronor som regeringen har beslutat ge Turkiet. Men det kanske kommer längre fram.

När det gäller den militära alliansfriheten har Vänsterpartiet gjort upp med regeringen i ett par budgetar. Vi hoppas att det finns möjlighet att komma överens och att vi kan göra upp om ytterligare budgetar med viktiga satsningar på välfärden, bostadsbyggandet, infrastrukturen och klimatomställningen. Men Vänsterpartiet ingår inte i regeringen. Vi är ett parti i opposition.

Den utrikespolitiska deklaration som lästes upp här fick jag se samtidigt som övriga ledamöter i oppositionen. När Stefan Löfven tillträdde som statsminister valde vi att lägga ned våra röster. Vänsterpartiets syn på säkerhetspolitiken är glasklar. Vi är ett parti som konsekvent står upp för militär alliansfrihet. Det är också därför som vi så tydligt sagt nej till värdlandsavtalet. Vi gör det av flera olika skäl. Vi ser att den militära alliansfriheten har tjänat vårt land väldigt väl.

Först och främst har vi haft mer än 200 år av fred. Jag tror att det hade varit mycket svårare att upprätthålla freden i Sverige om vi hade lyssnat på dem som genom alla dessa år hade velat att vi skulle gå in i olika militärallianser. Vi ser också att den militära alliansfriheten har gett oss ett utrikespolitiskt handlingsutrymme. Vi har kunnat vara medlare när andra har sökt konflikt. Vi har kunnat vara de som bygger broar och lägger grunden för fred när andra har sökt krig och konflikt. Det är en viktig roll som jag tror att Sverige behöver spela även i framtiden, också i vårt eget närområde.

Anf. 74 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Fru talman! Det är spännande att höra Hans Lindes och Vänsterpartiets kritik av hur regeringen använder sin budget, den budget som Hans Linde säger att han varit med och förhandlat om, och han säger att han gärna fortsätter att förhandla om regeringens budgetar framöver. Jag utgår från att Hans Linde då också kommer att hantera de pengar som utgör stöd till Turkiet i EU-uppgörelsen, antingen det är 700 miljoner eller mindre – jag har hört olika siffror. För det är väl Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet som förhandlar om den budgeten?

Det var ändå spännande att höra något konkretiserat om vad som gör alliansfriheten så viktig. Hans Linde nämnde 200 år av fred. Ja, vi ska lära av vår historia, men vi ska inte fastna i den. Det är ju en helt ny verklighet just nu.

Anf. 75 HANS LINDE (V) replik:
Fru talman! Den budget som ligger på riksdagens bord, som riksdagen också beslutade om i december, står Vänsterpartiet bakom. I den

budgeten finns det inget om några pengar till Turkiet. Där finns inte något om neddragningar till Globala fonden. Det är beslut som regeringen själv har fattat och själv får ta ansvar för.

Jag är helt övertygad om att den militära alliansfriheten har möjlighet att tjäna oss väl lång tid framöver. Jag tillhör inte dem som är nostalgiska och blickar bakåt. Jag tror att Sverige har alla möjligheter också i detta mycket allvarliga säkerhetspolitiska läge att spela en viktig roll för nedrustning, försoning och för att hitta vägar ut ur spänningar och konflikter.

Vi ser nu i Europa en tendens, både i delar av väst men också i öst, att vilja återuppbygga gamla Berlinmurar och sänka en järnridå över vår kontinent. Då behövs det militärt alliansfria länder som kan stå upp för ett annat Europa.

Anf. 76 SOFIA DAMM (KD) replik:
Fru talman! I förra årets utrikespolitiska deklaration tyckte jag att Vänsterpartiets inflytande över regeringens politik var något tydligare, i alla fall för en utomstående. Där slogs med tydlighet fast att regeringen skulle återupprätta en bilateral dialog med Kuba och att detta var en hög prioritet.

Sverige och Kuba har nu ingått ett samarbetsavtal om utvecklingssamarbete och politisk dialog, detta i en tid då antalet godtyckliga arresteringar av demokratiaktivister på Kuba har ökat. Kristdemokraterna anser att Sverige, som säger sig stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter, sänder fel signaler genom detta avtal.

Pierre Schori besökte nyligen Kuba och gav sedan en historieskrivning som det går att ta del av på hemsidan för Sveriges ambassad i Havanna. Där beskriver han ett helt annat Kuba, där bland annat diplomatiska relationer återetablerats mellan USA och Kuba och en mur, rest av kalla kriget, har rivits.

Kristdemokraterna samarbetar sedan länge med oppositionen på Kuba och kan konstatera att sett till mänskliga rättigheter är det inte ett helt annat Kuba. För dem som står upp för mänskliga fri- och rättigheter har ingen mur fallit. Förtrycket är fortfarande ristat i sten.
Utrikespolitisk debatt

Hans Linde ber många andra här att tala klarspråk om hur vi står upp för mänskliga fri- och rättigheter. Men varför hör man så sällan V stå upp för mänskliga rättigheter och tala klarspråk när det gäller vårt samarbetsavtal med Kuba?

Anf. 77 HANS LINDE (V) replik:
Fru talman! Vänsterpartiets inställning är att vi i grunden tror att det är mer effektivt med dialog för att förändra, även när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Det är mycket mer effektivt än isolering och blockad.

Det har inneburit att vi har stått upp mot blockaden av Kuba. Vi tror att det är genom utbyte som vi kan påverka och förändra. Jag har också noterat att den blockad som USA upprätthöll mot Kuba under många decennier var något som den förra borgerliga regeringen konsekvent röstade emot i FN-sammanhang.

När det gäller Kuba kan jag tala klarspråk. Jag har inga problem med det. För oss är de mänskliga rättigheterna inte kompromissbara. Vi står upp och kritiserar varje brott mot de mänskliga rättigheterna oavsett var, när eller med vilka motiv de begås runt om i världen. Det innebär också att jag som Vänsterpartiets företrädare vid åtskilliga tillfällen har tagit upp och kritiserat de brott mot de mänskliga rättigheterna som begås på Kuba. Det handlar om inskränkningen av yttrandefriheten och pressfriheten, om politiska fångar och om den totala avsaknaden av fria politiska val och flerpartisystem. På dessa punkter är vi glasklara i vår kritik.

Men jag tror inte att det är genom isolering och blockad som vi förändrar Kuba. Det tror jag att vi gör genom dialog, och den dialogen ska vi använda till att lyfta frågor om demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 78 SOFIA DAMM (KD) replik:
Fru talman! Tack, Hans Linde, för svaret! Att det är mer effektivt med dialog för att nå en förändring tycker jag låter bra. Jag hoppas att Hans Linde kan se det också när vi talar om andra regimer.

Vänsterpartiet har alltjämt framträdande politiker som inte drar sig för samröre med lydorganisationen, som Lars Ohly kallade Svensk-kubanska föreningen när han gick ur den. På Svensk-kubanska föreningens möte i Uppsala sa en kollega till Hans Linde: ”Trots alla svårigheter är Kuba fortfarande ett socialistiskt land och att det finns en medvetenhet om att socialismen är värd att bevaras.”

Kristdemokraterna hyser förhoppningen att det kubanska folket ska få leva i frihet, utan rädsla för en regim som inte drar sig för att trakassera och arrestera. Det är mitt partis mål att demokrati införs och att det är folket som väljer. Delar Hans Linde sin partikamrats syn, eller delar han min syn?

Anf. 79 HANS LINDE (V) replik:
Fru talman! Jag står till fullo bakom Vänsterpartiets syn när det gäller utvecklingen på Kuba. Den har tre viktiga delar som vi gång på gång har slagit fast i motioner i riksdagen och genom kongressbeslut i vårt parti.
t
För det första ser vi de grova och omfattande brotten mot de politiska och medborgerliga rättigheterna på Kuba, och vi vill se ett stopp för det. Vi vill se respekt för de mänskliga rättigheterna och ett flerpartisystem.

För det andra ser vi samtidigt att Kuba är ett land där man har gjort sociala framsteg. Till exempel är det ett av få länder i Latinamerika som har en fri abortlagstiftning i dag. Det finns delar av det kubanska samhällssystemet där man har nått framsteg.

För det tredje ser vi också att den amerikanska blockaden har varit oerhört destruktiv. Den har försvårat möjligheterna till dialog och utbyte, och jag tror att den därigenom har försvårat möjligheterna till en demokratisering på Kuba. Därför välkomnar jag att man nu öppnar för dialog också mellan Washington och Havanna. Jag tror att det är vägen fram.

Anf. 80 BIRGITTA OHLSSON (L):
Fru talman! Fru utrikesminister! Winston Churchill sa en gång att demokrati är det sämsta statsskicket, det vill säga bortsett från alla andra som har testats.

Demokrati är ett statsskick där fria meningsutbyten inte slutar med en begravning. Demokrati är ett statsskick där en inte behöver vara orolig när det rasslar till vid dörren på natten, för det är bara tidningen.

Men för snart tionde året i rad backar friheten i världen. År 2015 var en mänsklig tragedi. Vi såg hur våldsbejakande islamister med kalasjnikovs mejade ned människor på en rockkonsert i Paris och sålde yazidiska småflickor som sexslavar för 1350 kronor. Vi ser Daishs hänsynslösa islamistiska terrorism. Vi ser ett folkmord på kristna i Mellanöstern. Vi ser hur militärdiktatorn Asads oljefatsbomber mördar tusentals.

Vi har sett arabiska vårens drömmar om folkstyre grusas brutalt i Egypten. Vi har sett i Europa hur orbániseringen, urgröpningen av demokrati i Ungern, har fått sin polska efterföljare. Landets högernationalistiska regering kör rakt mot ett populistiskt och antieuropeiskt dike. Vi ser hur högerextremister, rasister och olika nyanser av brunt växer på europeisk mark. Vi ser ett Europa som slits isär.

Vi såg i helgen hur Uganda misslyckades igen med att hålla val utan att samtidigt fängsla oppositionen. I Etiopien, som jag och några kamrater besökte för några dagar sedan, finns det inte en enda oppositionspolitiker i parlamentet.

Vi vet att 125 miljoner flickor och kvinnor har fått sina underliv könsstympade och drömmar krossade. Vi ser hur saudiska hbtq-personer riskerar kemisk kastrering, fängelse och dödsstraff. Vi såg i oktober hur den belarusiske diktatorn Lukasjenko genomförde ännu ett farsartat val och nu belönas med EU:s lyfta sanktioner. På samma sätt ser vi Turkiets president Erdoğan utnyttja flyktingkrisen cyniskt och på kuppen komma närmare ett EU-medlemskap samtidigt som han slänger kurder, oppositionella, journalister och akademiker i fängelse.

Vi har hört Unicef rapportera om hur den folkrättsvidriga och grymma ryska invasionen av Ukraina allvarligt har skadat över 200000 ukrainska barn. Vi har sett hur civila israeler drabbats av palestinska terroristers hänsynslösa knivdåd. Och vi har läst Amnestyrapporten om aktivisten i vänsterns nostalgiska paradis Venezuela, kvinnan som i häktet dränktes med vatten och fick elektriska chocker på sina könsorgan, bröst och armar.

Fru talman! Vi vet att just i dag har Dawit Isaak suttit fängslad i 5267 dagar. Och den svenska medborgaren, förläggaren Gui Minhai, sitter fängslad i Kina.

Vi liberaler vill se en demokratisk värld. Vi arbetar för människors frihet genom utrikespolitik, bistånd, handel och säkerhet. Vi vet att det leder till fred och framsteg både ekonomiskt och värderingsmässigt. Därför behöver Sverige en liberal utrikespolitik vid nästa val som står upp för demokratins värderingar och bygger säkerheten med andra likasinnade länder.

I går firades fäderneslandsförsvararens dag i Ryssland. Delar av den ryska armén marscherade på gatorna. President Putin lade blommor på

minnesmonument för stupade. Man firar inte bara bortgångna utan också kommande krigshjältar.

Ryssland har på mindre än tio år anfallit två europeiska länder. Ryssland ökar sin militära förmåga för varje dag som går, och Ryssland bedriver ett storskaligt propagandakrig mot länderna kring Östersjön.

Nato avslöjade nyligen att Ryssland redan för tre år sedan övade på kärnvapenattacker mot Sverige. Försvarets forskningsinstitut bedömer att man troligen redan placerat ut kärnvapen i Kaliningrad. Det tar 18 minuter för ryska bombplan att nå Gotland.

Fru talman! Det är allvar nu. Vi talar om ett Ryssland som bombar den syriska civilbefolkningen, som satt skräck i det georgiska folket och som jagar ukrainska barn ur deras hem.

Hur ska en regering, som här, kunna värna mänskliga rättigheter när det kan vara krig i vårt närområde inom bara några år? Hur kan en regering säkra svenskars rätt till frihet utan att ens i tanken överväga ett Natomedlemskap?

Vi i Alliansen står redo att förhandla om och diskutera Nato. Vi är samlade inför valet 2018.

Det är glädjande att regeringen i utrikesdeklarationen nämner att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena. Men retoriken matchar sällan praktiken eller den utförda politiken.

Inom socialdemokratin i dag tycks det vara en Palmerenässans genom den så kallade oberoende rösten. Men världen stannade inte vid 1968 års tidsanda. Mycket har hänt sedan dess. EU-medlemskapet har tillkommit. Vårt Natosamarbete är tajtare än någonsin. Det handlar också om vetskapen att demokratier blir starkare tillsammans och inte solo.

Att ägna oproportionerligt mycket tid åt att attackera Mellanösterns enda långvariga demokrati Israel inger inte förtroende. Att sända ärkesocialisten Pierre Schori i skytteltrafik till diktaturen Kuba, precis som för 40 år sedan, imponerar varken på mig eller på de kubanska före detta politiska fångar som jag talat med. Det inger inte heller förtroende att avvisa verkligt militärt samarbete med Nato.

De kommande månaderna avslutar regeringen kandidaturen till FN:s säkerhetsråd. Statsminister Stefan Löfven har tidigt deklarerat att man ska satsa allt – jag betonar ”allt” – på detta. Vad kampanjen har kostat värderingsmässigt får vi utvärdera längre fram när vi möts i denna kammare.

Fru talman! Knappt hade Storbritannien och Europeiska rådet häromdagen nått en överenskommelse förrän tunga brittiska politiker var ute och avfärdade avtalet. Det är vansinne, enligt mig. Det konservativa partiet verkar ha glömt att de brittiska öarna faktiskt är en del av Europa och faktiskt inte kan brytas loss från berggrunden, som Churchill en gång sa, och bogseras till Kanadas kust.

EU vore fattigt utan Storbritannien, och Storbritannien vore fattigt utan EU. Och Sverige skulle förlora en viktig allierad i fråga om globaliseringen och frihandeln.

Det finns sannerligen mycket som har blivit bättre i Europa och som kan bli bättre. Men kriserna har avlöst varandra det senaste året.

Sveken mot världens flyktingar och mot varandra, när det gäller att inte dela solidariskt på ansvaret, är skrämmande. I kriser behöver vi mer samarbete, inte mindre. Därför får debatten om brexit inte resultera i att EU som union paralyseras. Vi måste våga gå vidare. Vill vi bekämpa sexslaveriet behöver vi ett europeiskt FBI. Vill vi stå upp för mänskliga rättigheter måste vi ekonomiskt straffa de länder som bryter mot dem. Det är otroligt viktigt att stå fast vid det.

En av liberalismens grundpelare är att varje individ har rätt att välja sitt eget liv. Men i många kulturer kan kvinnor aldrig vara mer än hushållsslavar, mammor eller hustrur. 19 flickor gifts bort varje minut mot sin vilja. Det händer också i Sverige. Vi behöver en feministisk utrikes- och inrikespolitik. Jag säger som suffragetterna i Storbritannien: Vi behöver handling, inte ord.

Om det är någon del av världen som behöver feministisk utrikespolitik så är det den där Daish verkar, där modiga kurdiska soldater försvarar irakiska och syriska civila och räddar flickor från sexslaveri. Där måste vi vara tydliga, fru talman. (Applåder)

Anf. 81 VALTER MUTT (MP) replik:
Fru talman! Tack för ett i vanlig ordning inspirerande anförande, Birgitta Ohlsson! Jag instämmer naturligtvis i mycket av det. Det känns som att vi i många stycken står på samma barrikad när det gäller kampen för mänskliga rättigheter.

Men det blir ju lite problematiskt med Natovurmen. Det var inte länge sedan det lades fram en 6000 sidor lång rapport inför den amerikanska kongressen om ohygglig tortyr och övergrepp som CIA och delar av den amerikanska krigsmakten har begått.

Berör inte detta Birgitta Ohlsson? Drar du inte några slutsatser av att det kan bli knepigt att gå in i den USA-ledda allians som Nato är? Det är inte jag, Miljöpartiet, Vänsterpartiet eller andra som säger det här, utan det är amerikanska politiker som lyfter fram alla de illdåd som har begåtts i demokratins och frihetens namn.

Jag hör aldrig Birgitta Ohlsson ta upp den delen av problematiken. Det skulle faktiskt vara intressant att få höra lite mer om det.
Jag tänker på CIA:s tortyrfängelser för några år sedan i Polen, drönarkriget som har drabbat tusentals oskyldiga civila och att vi har en frontrunner bland presidentkandidaterna på den republikanska sidan, vid namn Donald Trump, som säger: Jag kan mycket väl tänka mig att återinföra waterboarding – skendränkning. Vad i hela friden! Ska den så kallade fria världens ledare tala om att man ska skendränka människor?

Det är en för mig helt obegriplig paradox att Birgitta Ohlsson nästan aldrig talar om detta också.

Anf. 82 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:
Fru talman! Jag skulle vilja be Valter Mutt att gå tillbaka till riksdagens protokoll och se vad jag har sagt om brott mot mänskliga rättigheter som också USA har utfört de senaste åren.

Jag var en av dem som tydligast drev Guantánamofrågan när den var mest på tapeten. Jag tycker att det är skamligt att det fängelset har upprättats. Övergreppen i Abu Ghraib kan ingen människa någonsin försvara. Det är otroligt viktigt att vi har samma måttstockar för alla länder.

Jag försäkrar också: Under de år som jag var minister i alliansregeringen och träffade amerikanska företrädare lyfte jag alltid frågan om dödsstraffet, att det naturligtvis är oacceptabelt och måste avskaffas och att tortyr i olika former inte får utföras.

När det gäller det som kanske är symbolen för många av dessa övergrepp, nämligen Guantánamo, får jag ändå säga att det i går var glädjande att höra att den amerikanske presidenten aviserar att han ska göra allt han kan, försöka med all sin kraft – dock har han såklart stort politiskt motstånd – se till att Guantánamo avvecklas under hans sista tid som president.

Att USA är en av världens starkaste krafter för frihet, öppenhet och demokrati i världen innebär inte att vi måste vara tysta och inte får kritisera, utan vi måste kunna vara en klar och tydlig röst. Jag tycker att jag har varit det mot alliansministrar när jag har suttit som riksdagsledamot, när jag har varit minister och också nu efteråt.

Anf. 83 VALTER MUTT (MP) replik:
Fru talman! Tack för det kartläggande svaret! Det är naturligtvis riktigt – jag uttryckte mig en aning onyanserat, för jag minns också att Birgitta Ohlsson verkligen har kämpat även på de barrikaderna ibland.

Men drar du, Birgitta Ohlsson, slutsatsen att det är klokt att gå in i Natoalliansen, när vi har ett land som är väldigt mycket starkare än de övriga Natoländerna och som gång på gång gör sig skyldigt till detta. Man ska inte vara historielös utan kan titta på Chilekuppen 1973, titta på Sukarno som avsattes 1965 och gå tillbaka till Iran, med Mossadeq som avsattes 1952. Det var USA-ledda kupper mot folkvalda presidenter.

En del amerikaner vill gärna se världen väldigt svartvit, med de goda mot de onda. Men i långa stycken är det de onda mot de onda. Om man inte lever upp till sina egna ideal blir det på något sätt en dålig västernrulle.

Jag tycker att det finns bättre filmer att titta på.

Anf. 84 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:
Fru talman! På tal om historielöshet verkar det som om Valter Mutt inte har noterat att det har varit en demokratisk president, Barack Obama, som har styrt Vita huset de senaste åtta åren och att det faktiskt har skett ett enormt skifte i den amerikanska utrikespolitiken på denna front. Vi ska inte stå och spekulera om vad som kommer att hända efter höstens val. Men det är väl enormt viktigt att Sverige är en tydlig och fast röst.

Jag tycker också att frågan kan vidgas. De länder i världen som är frihetens fanbärare har ett extra stort ansvar för att se till att de verkligen lever upp till mänskliga fri- och rättigheter: walk the talk, att man inte slarvar med idealen.

Det gäller USA, och det gäller Europeiska unionens medlemsstater, att det är viktigt att vi är en mycket tydlig profil.

Anf. 85 HANS LINDE (V) replik:
Fru talman! Vi är, Birgitta Ohlsson, långt ifrån eniga om allt, vilket kanske hör till saken, när man jämför en borgerlig liberal företrädare och en socialistisk feminist som jag. Då ska man inte vara överens om allt. Men jag vill ändå vara tydlig med att jag uppskattar att Birgitta

Ohlsson är så tydlig när det gäller högerextremism, feminism och hbtq-personers rättigheter.

Jag kan dock inte låta bli att reflektera över att om Birgitta Ohlsson hade fått bestämma hade det inte varit Margot Wallström som hade läst upp dagens utrikespolitiska deklaration utan Carl Bildt. Jag misstänker att det inte hade inneburit att det hade blivit mer feminism eller engagemang för hbtq-personers rättigheter. Mycket kan man nog säga om Carl Bildt, men han har inte skrivit in sig i historieböckerna för sitt starka engagemang för kvinnor, flickor och hbtq-personer.

Jag måste också säga att jag mycket uppskattar att Birgitta Ohlsson i debatten lyfter Turkiet och i synnerhet den mycket oroväckande utvecklingen i Ungern och Polen. Birgitta Ohlsson är tyvärr alldeles för ensam bland de borgerliga företrädarna när det gäller att lyfta de frågorna.

Men det jag inte riktigt förstår är hur Birgitta Ohlsson sedan kommer till slutsatsen att Sverige ska ingå i en militär allians med Erdoğans Turkiet, Orbáns Ungern och den nya ärkekonservativa regeringen i Warszawa. Varför tycker Birgitta Ohlsson och Liberalerna att vi ska ha ömsesidiga försvarsförpliktelser med Turkiet, Ungern och Polen?

Anf. 86 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:
Fru talman! Jag får väl återgälda till Hans Linde att i vissa frågor som rör exempelvis minoriteters rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, kvinnors rätt till fria, lagliga, säkra aborter och hbtq-personers rättigheter samarbetar vi ofta både i andra länder och här för att se till att de frågorna ska bli tydliga.

Jag kan väl också, om vi ska titta på en feministisk utrikespolitik, konstatera att det väl inte var så att herrar som Göran Persson eller Jan Eliasson skrev in sig så skarpt i den historieboken heller, utan det var faktiskt under Fredrik Reinfeldts och Carl Bildts tid som Sverige exempelvis ingick i Global Equity Fund, som är ett samarbete med USA, som nämndes i debatten tidigare, för att just stödja hbtq-personers rättigheter världen över. Där har vi haft ett enormt starkt dragstöd av andra västerländska demokratier för att se till att de mest utsatta minoriteterna får stöd på många sätt.

Jag kan också konstatera: När Cecilia Malmström blev den första svenska minister någonsin som deltog i en prideparad i ett annat land genom att delta i Warszawa under mycket svåra förhållanden, då blev hon historisk på det sättet. Jag tror faktiskt att det var fler ministrar i alliansregeringen som hann vara med på den typen av aktiviteter för att stötta frihetskampen än vad vi har sett i den nuvarande regeringen. Det fanns tydliga guldkorn där vi gjorde enormt stor skillnad.
t
Fru talman! Jag instämmer i mycket av den kritik som Hans Linde för fram mot Turkiet. Jag och utrikesministern hade en mycket intensiv diskussion i går i denna kammare, en interpellationsdebatt där många partier deltog – jag hade gärna önskat att Hans Linde hade varit där också. Där diskuterade vi brotten vad gäller pressfriheten, de fasansfulla angreppen mot kurder, mot oppositionella, oberoende journalister och mot andra. Turkiet går käpprätt åt fel håll.

Men det viktigaste, om man vill trycka på Turkiet just nu, tror jag är att använda sig av EU-spåret. Jag får återkomma till det i nästa inlägg.

Anf. 87 HANS LINDE (V) replik:
Fru talman! Jag måste säga att det var ett tappert försök av Birgitta Ohlsson att försöka lansera Carl Bildt som något slags feministisk profil. Jag vet inte riktigt hur många som köper det, om man har följt Carl Bildts verksamhet som utrikesminister och politisk företrädare i Sverige.

Men Birgitta Ohlsson lyckas inte svara på frågan. Varför ska Sverige ingå i en militärallians med Erdoğans Turkiet, Orbáns Ungern och den nya ärkekonservativa regeringen i Warszawa? Jag har sett att Birgitta Ohlsson har kallat Nato ”en ideologisk allians för att säkerställa liberala samhällssystem”.

Skulle alltså Birgitta Ohlsson säga att Turkiet, Polen och Ungern i dag är exempel på liberala samhällssystem? Och vad är grunden för den ideologiska allians som Birgitta Ohlsson vill att Sverige ska bilda med Viktor Orbán och Erdoğan?

Anf. 88 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:
Fru talman! Ett svenskt Natomedlemskap handlar primärt om det som kanske är den absolut viktigaste uppgiften för alla som sitter i denna kammare. Vi är folkvalda i nationen Sverige och ska försvara nationen Sveriges gränser. Det är det absolut allra viktigaste.

Jag instämmer mycket i den kritik som Hans Linde för fram och som också många i mitt eget parti för fram. Men det är viktigt att se att Natoländer som Norge lyckas bibehålla en mycket tydlig kritik mot Turkiet. Natos nuvarande generalsekreterare, Norges tidigare statsminister, har flera gånger lyft upp den enorma problematik som vi ser i landet just nu. Det tystar alltså inte ens egen röst.

Ett Natomedlemskap handlar primärt om vårt lands frihet att säkra landet. Att puckla på Turkiet och påtala varje brott mot mänskliga friheter kommer vi att kunna fortsätta göra. Jag tror inte att ett Turkiet utanför, som lämnar olika organisationer, blir säkrare för de minoriteter som pressas oerhört hårt i dag.

Anf. 89 SOFIA DAMM (KD):
Fru talman! Ahmed har en stor grå huvtröja på sig. Han stirrar in i kameran med en blick som inte borde tillhöra ett barn. Men den är hans. Han är en 13-årig pojke i Aleppo i Syrien.

Ahmed berättar att han alltid älskat att få lära sig saker. Men skoltiden är förbi. Regimens oljefatsbomber har dödat hans pappa.

Det är inte bara tröjan som är för stor på Ahmed. Hans uppgift är också för stor. Han är familjeförsörjare. Ahmed tillhör de 13 miljoner barn som hindras från skolgång av Mellanösterns konflikter. Det är barn som i stället lär sig räkna genom att räkna sekunderna innan bomberna slår ned. Ahmed lär sig livet genom kriget. Men vad lär kriget i Syrien oss?

Fru talman! Kriget i Syrien borde lära oss flera saker, bland annat vad som sker när USA lämnar ett vakuum och när Europa är för passivt.
För fem decennier sedan talade Konrad Adenauer om EU:s framtid. Han sa: Den politiska unionen bör resultera i att en samordnad utrikespolitik utvecklas för det fria Europa och att den amerikanska partnern inom den euroatlantiska alliansen avlastas genom Europas ökade formering.
Det är ett högaktuellt budskap. Vår värld behöver ett starkt Europa. Vår värld behöver ett starkt USA. Vår värld behöver en fungerande

allians mellan de krafter som tror på demokrati, mellan de krafter som tror på frihet och står upp för mänskliga fri- och rättigheter. Vår värld behöver denna allians för att stoppa etnisk rensning, förhindra folkmord och bekämpa en växande islamistisk extremism. Men vi är inte där.

Kriget i Syrien har lärt oss att USA inte förmår detta på egen hand, och vi ser att världen inte är mer än sitt politiska ledarskap. President Obamas tidigare försvarsminister Chuck Hagel gav i december en intervju där han påpekade hur Obamas tal om den röda linjen och presidentens egen villrådighet hade förstört den internationella tilliten. När USA inte agerar uppstår inget vakuum. Det finns andra aktörer, aktörer med ett helt annat motiv.

Kriget i Syrien lär oss att när EU:s förmåga att agera brister tycks världen bli en mindre säker plats. Världen behöver ett Europa som visar politisk vilja och handlingsförmåga, inte ett Europa där vi inte längre gemensamt står upp för mänskliga fri- och rättigheter och där krafter gör sitt för att upprätthålla bilden av att EU är en exklusiv klubb med Turkiet som inhyrd dörrvakt.

EU är och ska vara det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige är inte och ska inte vara en oberoende röst. Sveriges internationella samarbete får inte degraderas till det som sker i ett stängt rum i New York där stormakter blockerar varandra och inte vill komma överens, ett rum där Ryssland och Kina röstat emot att kriget i Syrien ska få ett slut och sett till att de som begår ett fruktansvärt folkmord inte ställs inför rätta.
Fru talman! Vi borde ha lärt oss att övergången från diktatur till demokrati är skör. Demokratin måste vårdas för att kunna växa sig stark. Det hopp som skulle ha blivit en frihetens oas i diktaturens öken är nu borta. Vi gjorde försök, men de fullföljdes inte. Irak visar vad som händer när man lämnar för snabbt, och Libyen visar vad som händer då det saknas en plan. I kaoset som uppstod efter Gaddafi har Islamiska staten, Daish, skapat en bastion i denna herrelösa oljestat.

Islamiska staten lockar nu rekryter från Niger, Nigeria, Tchad och Senegal till Libyen med ett nytt kalifat. Konsekvenserna av denna brutala närvaro är tydliga. De har genomfört en rad större attentat. De har begått ett sprängdåd på ett lyxhotell i Tripoli och halshuggit 21 egyptiska gästarbetare bara för att de var kristna.

Med Libyen under kontroll kan nu IS attackera två kontinenter. Det är bara 35 mil från Malta och 70 mil från Italien som Islamiska staten nu bygger sin bas.

Fru talman! Det behövs en ny Marshallplan för att återuppbygga stora delar av Mellanöstern med långsiktiga och uthålliga satsningar på att skapa trygghet, arbete och utbildningsmöjligheter i och omkring fallerade stater. Det behövs framtidstro i området liksom goda krafter i Syrien, Irak, Jemen och Afghanistan som kan vara med och bygga upp fredliga, stabila och på sikt demokratiska länder.

I början av denna månad besökte jag Jordanien tillsammans med vår partiordförande Ebba Busch Thor. På Rädda Barnens skolverksamhet i en fattig stadsdel i Amman berättade en mamma från Syrien för oss att familjen efter tre år hade fattat beslut om att försöka ta sig till Europa. De fyra barnen hade fått möjlighet att gå i hjälporganisationens skola. Men när besparingarna sinat, då de inte hade rätt att arbeta, hade de bestämt sig för att det enda möjliga var att åka till Europa. En del släktingar fanns redan på plats. En del hade överlevt resan, andra inte. Vi talade om de stora riskerna med resan, samtidigt som vi lekte med

kvinnans barn och försökte hålla borta tankarna på vad som kunde komma att ske.

Så länge man inte har rätt att arbeta för att tjäna sitt uppehälle och så länge barn står utan skolgång kommer människor att ge sig av på undermåliga båtar i hopp om en bättre framtid i Europa. Vi borde ha lärt oss det som Hédi Fried uttryckte på Förintelsens minnesdag: Det handlar inte bara om att överleva. Det handlar om att leva.
Europa behöver en ny migrationspolitik.

Fru talman! Om Europa ska vara demokratins högborg ska man också göra allt i sin makt för att nå fram med hjälp till behövande, stötta upp länder i sin strävan efter säkerhet och demokrati och vara ett värn för människor som söker skydd.

Europa har konflikthärdarna runt sig. I öster har vi Ukraina där ett europeiskt land har styckats upp. Unicef rapporterar att 500000 barn har påverkats av Rysslands agerande i Ukraina. Övergrepp av denna karaktär får aldrig accepteras.

Det är barnen som är förlorarna i en konfliktfylld värld. Ahmed i Aleppo har lärt sig att man inte kan räkna med politikers tal.
Vi måste lära omvärlden att den kan räkna med Europa, att den kan räkna med oss. De får inte bli den förlorade generationen. För detta har vi alla ett ansvar. (Applåder)

Anf. 90 JULIA KRONLID (SD) replik:
Fru talman! Sofia Damm, som nyligen besökte Jordanien – där har vi också varit på besök – talade mycket om vikten av hjälp till närområdet och hjälp för att bland annat göra det möjligt för barn att gå i skolan. Det är någonting som jag håller med om, och det är också någonting som kan förebygga att människor tvingas eller pressas till att ta de livsfarliga resorna över Medelhavet.

Men hur kommer det sig då att Kristdemokraterna i sin konkreta biståndsbudget inte har budgeterat för ett mycket mer kraftfullt stöd till närområdet? Jag vet att Kristdemokraterna till viss del har budgeterat för det. Men det är långt ifrån tillräckligt. Jag har inte heller hört något tydligt uttalande från Kristdemokraterna om vad de anser om att ta 30 procent av biståndet för att finansiera en ohållbar asylpolitik i Sverige. Kan vi förvänta oss att Kristdemokraterna kommer att ändra på det i en följdmotion till vårpropositionen? Eller kommer ni bara att låta det passera att så mycket av biståndet tas till flyktingmottagning i Sverige? Kan vi också förvänta oss en mer kraftfull ökning av biståndet till hjälp i närområdet för att göra det möjligt för fler barn att gå i skolan?

Anf. 91 SOFIA DAMM (KD) replik:
Fru talman! Jag tackar för frågan. Jag tycker att Kristdemokraterna visar mycket tydligt i budgetmotionen att vi prioriterar annorlunda än regeringen. Vi satsar en halv miljard mer än regeringen på humanitärt bistånd. Men humanitärt bistånd allena kommer aldrig att kunna ge människor framtidstro.

UNHCR och World Food Programme vittnar om att deras budgetar är stretchade, och vi måste alla verkligen satsa. Jag tror också att det är någonting som kommer att synas i vår kommande budget.

Men för att ge framtidstro krävs det privata initiativ. Det krävs att man kopplar samman entreprenörskapsanda och investerare och öppnar upp

för frihandel med dessa länder, så att Jordanien och Libanon – länderna i närområdet – också kan öppna upp för arbetstillfällen.

Nyckeln ligger inte bara i biståndsinsatser. Nyckeln ligger så att säga mycket bredare än så för att skapa hopp om framtiden.

Vi kommer absolut att fortsätta följa upp hur vi på ett bättre sätt kan vara effektiva med biståndet men också koppla det till andra områden framöver. Det kommer Sverigedemokraterna och andra partier här i riksdagen att kunna se.

Anf. 92 JULIA KRONLID (SD) replik:
Fru talman! Det är bra med 500 miljoner extra, men det är långt ifrån tillräckligt. Jag håller med om att det är viktigt att stödja både kortsiktigt och långsiktigt. Men här har FN ett program som heter 3RP som har en appell om att de behöver många miljoner. De vill hjälpa både långsiktigt och med humanitärt bistånd. Därför vill vi satsa mycket mer än 500 miljoner. Vi har föreslagit 9 miljarder i bistånd till närområdet.

När vi behandlade biståndsbudgeten senast hade alla allianspartier var sitt förslag. Därför blir det ingenting. Det blir bara pannkaka när vi inte kan fälla regeringen i budgetfrågor.
Min fråga till Sofia Damm är därför om hon tänker verka för en gemensam budget så att vi kan göra verklighet av denna politik, så att vi i denna riksdag kan besluta om en annan biståndsbudget som gör konkret skillnad och så att vi kan hjälpa fler flyktingar i närområdet i stället för att bara göra politiska utspel som inte gör någon skillnad över huvud taget på marken.

Anf. 93 SOFIA DAMM (KD) replik:
Fru talman! Självklart ska vi satsa på att stötta länder i konflikternas närområden, men det undantar oss inte ansvaret att se till att vi har ett humant och rättssäkert mottagande av människor som har flytt till vårt land. Vi måste klara av att göra både och.

När det gäller budgetfrågan kommer vi att återkomma till den. Nu kommer vi i alla fall att se till att vi har bra biståndsbudgetar framöver, och jag hoppas på bra debatter här i kammaren och i utrikesutskottet kring detta.

Anf. 94 VALTER MUTT (MP) replik:
Fru talman! Det har inte handlat så mycket om klimatfrågor i dagens debatt. Jag tänkte därför ta upp en sådan aspekt, och då med utgångspunkt i regeringens nya Arktisstrategi.

Det är ju så att en stor del av världens oljeresurser faktiskt måste stanna under mark om mänskligheten ska ha någon chans att klara tvågradersmålet – eller 1,5-gradersmålet eller, helst, ett ännu lägre mål. Det finns forskningsrapporter som antyder att så mycket som 80 procent skulle behöva stanna i backen. En hel del av dessa fossila fyndigheter finns uppe i Arktis och blir mer tillgängliga nu när polarisarna där uppe smälter.

I den Arktisstrategi vi har tagit fram i regeringen ingår som en punkt att vi vill att endast bolag som kan ta hela kostnaden vid en olycka ska kunna få tillstånd att utvinna olja i Arktis. Det är en ganska rejäl broms. Det är också någonstans sympatiskt att inte låta det som alltför ofta sker i världsekonomin ske, nämligen att vinster privatiseras och förluster förstatligas. Vi menar i stället att de stora oljebolagen, som

dessutom är några av världens allra resursstarkaste företag, om de vill borra där uppe verkligen ska kunna ta kostnaderna. Olyckorna kan ju bli katastrofala.

Jag vet att KD har ett gammalt engagemang i klimatet och den typen av frågor, och det är därför jag ställer frågan. Jag vill höra lite om hur ni ser på detta att tvinga bolagen att ta hela kostnaden för eventuella olyckor.

Anf. 95 SOFIA DAMM (KD) replik:
Fru talman! Jag tackar Valter Mutt för frågan. Jag var nästan beredd på att få tala om min USA-linje efter anförandet, men även klimatfrågor hör absolut utrikesdebatten till.

Den arktiska strategin ska avhandlas i morgondagens debatt, och vi får alla ladda om i kvällens förberedelser inför den. Frågor som olyckor med oljespill och vad Arktiska rådet kan ha för organisationsstruktur så att det verkligen kan göra skillnad hoppas jag självklart att vi kommer att kunna komma tillbaka till. Rent generellt kan jag säga att Kristdemokraterna har gjort tydliga prioriteringar och satsningar i budgeten kring exempelvis anslaget till den globala fonden, som vi anser vara mycket viktig.

Anf. 96 VALTER MUTT (MP) replik:
Fru talman! Jag tackar Sofia Damm för svaret. Jag vill gärna följa upp detta med företagens ansvar lite grann, för där har vi genom åren haft ett ganska bra samarbete med just KD.

En kanske lite mer principiell fråga är hur ni ser på detta med bindande regelverk. Det finns ju en hel del tecken på att det inte räcker att bara ha frivilliga överenskommelser om att de stora multinationella företagen ska respektera mänskliga rättigheter och miljökrav. Att röra sig lite mer åt det bindande hållet, är det någonting också KD kan tänka sig? Det handlar till exempel om att stärka möjligheterna för utsatta människor i utvecklingsländerna att lagföra västerländska företag i domstolar i företagens hemländer, alltså i den rika världen. Är det någonting KD kan öppna dörren för?

Anf. 97 SOFIA DAMM (KD) replik:
Fru talman! Jag tackar Valter Mutt för följdfrågan. Han och jag har flera gånger här i kammaren diskuterat just företagens och handelns ansvar i utvecklingspolitiken, mer specifikt bland annat kapitalflykt.
Utrikespolitisk debatt

När det gäller företagens ansvar kanske våra grundinställningar skiljer sig en del. Jag tycker att Valter Mutt ofta ser företagen som den stora boven och att han inte alltid ser företag och näringspolitik som en stor möjlighet till utveckling. När det gäller bindande eller inte bindande måste man se på de specifika frågorna, men vill man nå en förändring där bindande avtal är rimligt är det klart att det också är det som ska till.

Anf. 98 KENNETH G FORSLUND (S):
Fru talman, ledamöter och åhörare! En dag som denna, när den utrikespolitiska deklarationen avges och utrikespolitiken debatteras, är det lätt att fastna i eländesbeskrivningarna. Därför tänkte jag ta en annan inriktning i mitt inlägg, fru talman, och ta fasta på att världen

faktiskt blir bättre totalt sett. Trots det vi ser på tv och läser i tidningar om krig, svält, flykt och annat elände är det så att världen totalt sett blir bättre.

För den sakens skull ska vi inte glömma de problem som finns i världen. Dem måste vi arbeta med. Men låt oss söka hopp i det positiva vi faktiskt lyckats åstadkomma i världen!

I Myanmar/Burma har demokratiseringen inletts. På Kuba smälter inte längre bara isen i rom-och-colan, utan även den politiska isen börjar lossna. I Tunisien går den gröna revolutionen mödosamt vidare, och demokratiseringsprocessen har till och med fått Nobelpriset. I Tanzania börjar nu arbetet med att bygga upp sociala trygghetssystem för att stödja över 1miljon hushåll. Det arbetet sker bland annat med svenska biståndspengar, som har satsas i detta.

FN aktiverar sig nu för det västsahariska folkets självklara rätt till självbestämmande. I Paris slöts i slutet av förra året ett globalt klimatavtal, och i New York slöts förra året ett avtal om hållbara utvecklingsmål – det vi kallar 2030-agendan.

Vi kan konstatera att det i dag, jämfört med för 20–25 år sedan, är fler i världen som har ett arbete. Det är färre som svälter, och det är fler som går i skolan – pojkar och, framför allt, flickor. Det är färre väpnade konflikter, men utvecklingen de senaste tio åren har tyvärr sett ut så att antalet dödade i de kvarvarande och uppblossande väpnade konflikterna har ökat.

Fler och fler människor i världen lever i demokratier och har sin rätt att rösta och sin rätt att fritt uttrycka sig. Det är totalt sett, fru talman, en värld som de senaste 20–25 åren faktiskt har blivit bättre.

Sveriges uppgift i världen är att bidra till och förstärka den positiva utvecklingen. Det kan och ska vi göra med utgångspunkt i vår militära alliansfrihet, vår 100-åriga tradition av demokrati, vår 200-åriga fred och vår 250-åriga tryckfrihet. Vi i Sverige har en god grund att stå på i vårt internationella och globala arbete. Det är den grunden vi står på när vi globalt arbetar för demokrati, rättvisa, rättigheter, fred och välstånd.

Fru talman! Jag är stolt över Sverige, detta glest befolkade, avlånga land långt uppe i norr där barrskogsbältet breder ut sig – detta land där natten och mörkret sträcker sig så långt om vintern och där dagen och ljuset sträcker sig så långt om sommaren. Så mörkt om vintern, så ljust om sommaren – men året runt ett hopp och ett ljus i mörkret för världens fattiga och förtryckta. Detta Sverige, fru talman, är jag stolt över och vill ha som grund för vårt fortsatta internationella engagemang.(Applåder)

I detta anförande instämde Valter Mutt (MP).

Anf. 99 FREDRIK MALM (L) replik:
Fru talman! Jag delar förstås den uppfattning Kenneth G Forslund här ger uttryck för – det blir bättre i världen, såtillvida att det alltid har blivit bättre, i vilket fall de senaste 500 åren. Ekonomin har växt i världen. Vi har klarat av att hantera såväl epidemier som svårare åkommor. Vår hälsa blir bättre, och vi uppnådde väl nästan alla av milleniemålen, om jag inte minns fel.

Men jag tror att det är väldigt viktigt, fru talman, att vi är medvetna om de otroligt stora politiska risker vi står inför nu och inte viftar bort dem. Det kan vara så att om ett halvår vaknar vi upp och Donald

Trump är president i USA, Vladimir Putin är president i Ryssland, Marine Le Pen är president i Frankrike, Tayyip Erdoğan är fortsatt president i Turkiet, Asad är kvar i Syrien och så vidare. Det där för oss till vad som är kärnan: Demokratin måste vinnas för varje generation. Vi får aldrig glömma detta och vifta bort det med slentrianmässigt, allmänt optimistiska propåer.

Anf. 100 KENNETH G FORSLUND (S) replik:
Fru talman! Jag utgår från att Fredrik Malm återkommer till någon fråga i sin andra replik.

Fredrik Malm pekar på att i ett 500-årigt perspektiv har naturligtvis allting blivit bättre. Nu tog inte jag ett 500-årigt perspektiv. Jag tog ett perspektiv på 20–25 år. Man skulle möjligen kunna förlänga det till 30 år.

Det är ändå så att världen totalt sett under de senaste decennierna har gjort väsentliga framsteg. När vi ska hantera de eländen som onekligen präglar vår värld tycker jag att det är viktigt att ha detta med oss för att inte tappa tron och hoppet på att det går att bygga en bättre värld, för det är när vi tappar tron och hoppet som extremismen växer och de enkla, snabba och farliga lösningarna får ett ökat stöd bland människor.

Anf. 101 FREDRIK MALM (L) replik:
Fru talman! Det är ändå viktigt att vi inte fastnar i den slentrianmässiga beskrivningen att allt bara blir bättre, för det blir inte det just nu. Den politiska utvecklingen i världen är inne i ett av sina absolut mörkaste skeenden just nu, om vi jämför med de senaste 20–30 åren.

När jag engagerade mig politiskt var Boris Jeltsin president i Ryssland. I dag är det Vladimir Putin. När jag engagerade mig politiskt blickade man framåt och såg att det fanns en möjlighet efter kalla krigets fall. Pinochet var borta, apartheid hade försvunnit, Taiwan hade växt fram som den första kinesiska demokratin och så vidare. Det var en helt annan optimism i världen för 20 år sedan än vad det är nu.

Det för oss tillbaka till den grundläggande frågan, den kanske mest slitna klyschan av dem alla, att demokratin måste vinnas för varje generation. Det finns en risk att vi glömmer det om vi bara har en allmän uppfattning att allt hela tiden bara blir bättre. Då är risken att vi inte ser de enorma utmaningar vi står inför.

Anf. 102 KENNETH G FORSLUND (S) replik:
Fru talman! Jag uppfattade tyvärr fortfarande inte någon fråga i Fredrik Malms replik.

Jag håller med om att demokratin måste vinnas av varje generation. Men jag håller inte med Fredrik Malm när han säger att världen bara blir sämre just nu, för vi har faktiskt en dubbel utveckling. Det går åt fel håll på vissa delar av den här planeten, medan det på andra delar av planeten går åt rätt håll. Det går åt rätt håll på Kuba, i Myanmar och i Tanzania, exempelvis. Det tas små steg framåt för människor till att komma dithän att de får leva i den demokrati och den frihet som både jag och Fredrik Malm står upp för, hyllar och vill att hela världens alla människor ska dela.

Anf. 103 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:
Fru talman! Jag har en fråga till Kenneth G Forslund som kanske handlar om hopp och ljus. Jag tänker på tryck- och yttrandefriheten. Den ser mörka tider i dag. Jag vill gärna höra en kommentar från Kenneth G Forslund till detta.

Jag refererar till dagens radionyheter, där det tydligt talades om att i Kina ska minsann medierna numera förmedla statens politik, nyheter och visioner. Det var ytterligare ett inslag som handlade om Iran och två unga hårdrockare, 21 och 23 år gamla, som har fängslats med motivet att de utgör ett hot mot regimen.

Jag tycker att detta är ytterst allvarligt. Det handlar om tryck- och yttrandefriheten, inte i Sverige men världen över. Vi har en skyldighet och ett ansvar i ett land där tryck- och yttrandefriheten är 250 år gammal att arbeta och verka internationellt för att den ska finnas.

Anf. 104 KENNETH G FORSLUND (S) replik:
Fru talman! Jag delar Margareta Cederfelts oro över hur bristen på tryckfrihet tenderar att breda ut sig.

Margareta Cederfelt tog upp Kina och Iran. Tyvärr kan vi lägga länder till den listan som ligger betydligt närmare oss. Vi ser en oroande utveckling till och med i ett antal av EU:s medlemsstater vad gäller tryck- och yttrandefrihet och pressfrihet.

Därför är det viktigt att Sverige, som i år firar sitt 250-årsjubileum av tryckfrihet, står upp för tryckfriheten och pekar på fördelarna och nyttan med den för att bygga demokrati och välstånd.

Precis som Fredrik Malm i det tidigare replikskiftet här pekade på att demokratin måste vinnas av varje generation tror jag att också tryckfriheten måste försvaras av varje generation. Vi kan aldrig ta den för given och självklar. Vi måste alltid vara beredda att stå upp för och kämpa för den.

Anf. 105 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:
Fru talman! Tack för svaret, Kenneth G Forslund! Då uppfattar jag Kenneth G Forslunds svar som att regeringen kommer att använda sitt mandat inom EU, FN och andra organisationer för att aktivt arbeta för tryck- och yttrandefrihet.

Låt mig nämna ytterligare ett exempel, Turkiet med över 100000 stängda hemsidor på internet. Detta är naturligtvis inte acceptabelt. Så här ska det inte gå till.

Sverige kan, om Sverige vill, lyfta fram de här frågorna – det är ytterst viktigt – i de politiska församlingar där Sverige verkar. Kommer så att ske?

Anf. 106 KENNETH G FORSLUND (S) replik:
Fru talman! Det sker i alla kontakter som Sverige har med länder som bryter mot yttrandefrihet, mänskliga rättigheter och demokrati och som tillämpar dödsstraff. Oavsett om det är en socialdemokratiskt ledd regering eller om det är en moderatledd regering är Sverige konsekvent i detta, och det är viktigt att vi är det. Det gör att vi åtnjuter respekt till och med bland dem vi kritiserar för att vi är just konsekventa. Det är inte bara så att vi är konsekventa oberoende av vilken regering som för tillfället styr Sverige, utan vi är också

konsekventa i vår kritik mot brott mot mänskliga rättigheter, oavsett vem som begår dem. Det väcker också respekt.

Detta arbete har vi alla från alla partier i den här riksdagen ett ansvar att fortsätta, och jag kan försäkra att Sverige och den nuvarande regeringen fortsätter det arbetet.

Anf. 107 SOFIA ARKELSTEN (M):
Fru talman! Svensk utrikespolitik präglas av en stor samsyn, och så har det varit under en längre tid. Vi står upp för viktiga värderingar, mänskliga rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, hbtq-rättigheter, yttrandefrihet, journalisters möjligheter att utöva sitt yrke och en grundläggande positiv syn på ett demokratiskt och inkluderande ledarskap med en balanserad syn på institutionernas roll. Vi står upp för ordning och reda och väljer dialog framför konflikt och konfrontation. Och i dag, i den här debatten, är den dag på året då vi är som mest osams.

Samsynen är viktig för att ansvarsfullt kunna regera med stöd av en majoritet i Sveriges riksdag men också för att kunna regera med stöd av en minoritet eller, som nu, med stöd av en mycket svag minoritet i riksdagen. Som konstruktiv opposition är det viktigt att svensk linje håller över tid och att vi inte backar. Det slår vi vakt om.

Världen saknar inte utmaningar. Konflikter, klimatförändringar och sjukdomar som hiv, zikavirus och ebola påverkar människor, regioner och länder. Sverige försöker bidra till att världen ska bli bättre genom handel, diplomati och bistånd.

En del av Sveriges utrikesengagemang handlar om det konfliktförebyggande arbetet och fredsbyggandet. Det är knepigt, skört, långsamt och svårt att mäta. Fortfarande är flest män involverade i processerna. Motsatsen är vårt bidrag till vaccin och medicin i världen. Det är förhållandevis enkelt, stabilt, snabbt och mätbart, och det involverar främst kvinnor.

Stödet till vaccinalliansen Gavi och Globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria är en viktig del i vår biståndspolitik. Effekten är tydlig. Små barn dör inte längre av sjukdomar som går att förebygga. Det bygger motståndskraft på flera plan och stärker samhällen. Sjukdomarna som är hälsohot i fattiga länder kan förebyggas och behandlas. Vissa sjukdomar kan till och med utrotas.

Resurserna räcker aldrig till när det gäller bistånd, även om Sverige som land är en stor givare och ska fortsätta att vara det. Biståndet har också stort stöd i Sverige, särskilt det humanitära och särskilt när vi varje dag ser hur världen brinner.

Omvärlden förändras, och de humanitära katastroferna pågår under längre tid. Biståndet står inför stora utmaningar. Hela det globala biståndssystemet behöver bli bättre. Det handlar om samordning, ökad effektivitet, nya finansieringsformer och bättre koppling mellan ren krishantering, alltså det humanitära biståndet, och det mer långsiktiga utvecklingsbiståndet.

Samtidigt måste vi hantera världen som den ser ut just nu. Regeringens uppdrag måste vara att prioritera så att svenskt bistånd gör så stor skillnad som möjligt. De nya hållbarhetsmålen är en rimlig möjlighet till nystart, men då krävs struktur och styrning också i Sverige.

Som konstruktiv opposition är jag väldigt orolig över hur Sverige tappar fart i viktiga motvindsfrågor, att regeringen inte tar upp SRHR på mötena och att Miljöpartiets politik leder till att Sveriges bistånd handlar mindre om vaccin och att Globala fonden får minskade anslag trots att Sverige redan har lovat annat.

Just detta spelar roll lite bredare eftersom Sverige har varit ett föredöme, och om vi öppnar upp för att bryta löften kan andra länder också göra det. Det har uppmärksammats av bland annat 159 civilsamhällesorganisationer runt om i världen i en gemensam artikel.

Till detta kommer en mer än lovligt luddig strategi för Syrien, den största humanitära krisen just nu. Normkritiken är möjligen inte det värsta problemet utan snarare utvecklingen mot en geopolitisk mardröm. Den ryska aggressionen och stormaktsambitionerna bidrar till det.
Utvecklingen är möjligen inte regeringens fel. Dock går Miljöpartiet och en del socialdemokrater till storms mot svenskt samarbete med Nato och odlar omsorgsfullt myter om bland annat kärnvapen på svensk mark – trots att vi bygger säkerhet tillsammans med andra och Sverige är värt att försvara.

Det finns en rejäl otydlighet om vad som ska gälla för biståndet, inte så mycket prioriteringsmässigt eftersom tänket från den biståndspolitiska plattformen ännu ligger kvar även om den ska uppdateras med de nya hållbarhetsmålen. Men ekonomiskt är det mycket otydligt.

I höstbudgeten uppgick medel till flyktingmottagning i Sverige till omkring 20 procent av biståndsramen. Sedan kom uppgifter i medierna om uppemot 60 procent, och Sida meddelade att de räknade med 50 procent. Det skapade en stor oro i det civila samhället.

Så landade det på ett slags tak på 30 procent. Beskeden från regeringen var att detta skulle hanteras med senareläggning av redan bortlovade utbetalningar. Men sedan kom information i ett pressmeddelande från Vänsterpartiet att 2 miljarder extra skulle tillföras och betalas före årsskiftet.

Hela denna hantering är nu KU-anmäld.

Men det handlar inte bara om stora pengar utan om principer – som det futtiga i att ta bort skatteavdraget för gåvor nu när världen brinner.

Anf. 108 JOHAN NISSINEN (SD):
Fru talman! Förra veckan besökte delar av utrikesutskottet Etiopien och Tanzania. Det var en lärorik och mycket intressant resa, särskilt då Afrika är en fantastisk kontinent som det är svårt att inte bli kär i. Den har också en stor framtida potential.

Både Etiopien och Tanzania har växande ekonomier och strävar efter att en dag kunna stå utan bistånd. De vill samtidigt fortsätta att ha goda relationer till Sverige och ser gärna att svenska investeringar och företag etablerar sig där. Det påpekades flera gånger att svenska företag och investeringar ger länderna större möjlighet att komma ur biståndsberoendet och fortsatt goda relationer till Sverige.

Det var glädjande för mig att se deras ambition att kunna stå på egna ben. Sverige har då lyckats skapa rätt förutsättningar och incitament för dessa länder. Det visar också att sverigedemokratisk politik är verklighetsanpassad och i linje med ländernas egen vilja.
Sverigedemokraterna har ett politiskt område som vi kallar utvecklingshandel. Det innebär att ett generöst bistånd för att bekämpa

extrem fattigdom och att bidra till lösandet av humanitära kriser är viktigt.

Vi ser dock brister med dagens traditionella bistånd. Det riskerar att försätta länder i bidragsberoende trots att många utvecklingsländer, särskilt i Afrika, har växande marknader.

För att lyfta dessa länder långsiktigt och för att bidragsberoendet ska upphöra behövs hjälp till självhjälp genom företag och handel. Sverigedemokraterna vill hjälpa svenska företag att investera mer i utvecklingsländer. Fler företag och ett ökat entreprenörskap leder till fler arbetstillfällen och ökade skatteintäkter för biståndsländerna.

Vi vill också främja många små entreprenörer i utvecklingsländer. Det gäller inte minst kvinnor, som det är viktigt att stödja med exempelvis utbildning och mikrolån. Vi såg ett tydligt och bra exempel på detta i Tanzania. Det är en organisation som hjälper kvinnor som av någon anledning inte får gå i skolan eller måste hoppa av skolan att starta företag eller få andra möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden.

Exempel på verksamheter som redan stöder företagande är Swedfund, Business Sweden, Exportkreditnämnden och Svenska institutet. Detta är något vi vill prioritera och vidareutveckla till ett eget område som vi som sagt kallar utvecklingshandel. Att knyta handel och bistånd närmare varandra är något som också Nederländerna har genomfört.

För en hållbar utveckling är det också av vikt att kombinera stöd till företag och handel med åtgärder för att stävja korruption och att inom ramen för utrikespolitiken stödja en demokratisk utveckling där makthavare respekterar mänskliga rättigheter och tar ansvar för den egna befolkningen.

Fru talman! När vi ändå är inne på utvecklingshandel vill jag redogöra för vår generella syn på handel. Sverigedemokraterna har en positiv syn på handel med varor och tjänster. Handel minskar protektionism, förmedlar kontakter och kompetenser mellan länder och världsdelar och är en stor bidragande faktor till minskad fattigdom och ökat välstånd.

Sverigedemokraterna är i grunden ett frihandelsvänligt parti. Vi anser att Sverige inom såväl EU som internationella forum såsom WTO ska verka för en fri och öppen handel och för att motverka protektionism. Sverigedemokraterna är generellt positiva till ett handelsavtal mellan EU och USA, det så kallade TTIP. Vi tror att det kommer att stärka den svenska industrin genom borttagandet av icke-tarrifära och tarrifära handelshinder men även genom att förebygga tillkomsten av nya handelshinder.

Sverigedemokraterna ser positivt på USA:s uttalade indikationer om transparens, deltagande och ansvarstagande. Vår förhoppning är att framtagna standardiseringar styr mot redan befintliga mekanismer inom WTO:s avtal. Avtalet innehåller dock många faktorer, och komplexiteten är påtaglig när det gäller tekniska och icke-tarrifära regelhinder.

Anf. 109 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):
Fru talman, ärade riksdagskollegor och ni som ser på detta via tv-apparaten där hemma! Tack för att ni lyssnar! Jag talar här i dag i min roll som biståndS- och säkerhetspolitisk talesperson för Miljöpartiet.

Fru talman! Vi lever i en orolig tid. Världen befinner sig i en av de största humanitära katastroferna någonsin. Aldrig har så många människor befunnit sig på flykt i världen som nu.

Ryssland fortsätter sin olagliga annektering av Krim. Spänningarna har ökat i Östersjöområdet.

Terrorgrupper som IS i Syrien och Irak och Boko Haram i Nigeria härjar besinningslöst. Oskyldiga dödas i stora antal. Sexuella övergrepp är en del av en vidrig krigföring.

IS fruktansvärda terrorhandlingar sätter skräck i människor världen över. Många är de oskyldiga människor som har fått sätta livet till. Paris, Beirut, Ankara och Bamako – listan kan göras lång.

Fru talman! Vi måste stå enade, och vi måste stå starka och visa handlingskraft, tillsammans. För att kunna göra detta på ett bra sätt måste vi se till helheten. För allt hänger samman: fattigdom och konflikt, brist på MR och demokrati och konflikt, klimatförändringar och fattigdom, klimatförändringar och konflikt. Allt länkar samman i en kedja som kan bygga såväl positiva som negativa spiraler beroende på hur vi agerar.

Fru talman! Därför är jag stolt över att Sverige är det land i Europa som tar emot flest asylsökande. Därför är det viktigt att vi samtidigt värnar biståndet och fortsätter att vara den största givaren per capita, också i en svår tid. Därför är det viktigt att regeringen skjuter till ytterligare pengar till det humanitära biståndet i en tid då människors, inte minst kvinnors och flickors, liv står på spel i underfinansierade flyktingläger.

Vi satsar 1,5 miljarder på bistånd till Syrienkrisen, där vi på ett nytt sätt gifter samman det humanitära biståndet med det långsiktiga. Sverige har även tillsatt en ambassadör för humanitära frågor och nu en för mänskliga rättigheter.

Fru talman! År 2015 har det hållits inte mindre än tre stora och mycket viktiga globala konferenser: om utvecklingsfinansiering i Addis Abeba, om hållbara utvecklingsmål i New York och om ett bra klimatavtal, som vi fick till i Paris.

Nu gäller det bara att världen tar dessa mål och omsätter dem i konkret handling. Regeringen har tillfört 4 miljarder till den gröna klimatfonden, som ska hjälpa utvecklingsländerna att klimatinvestera och klimatanpassa.
Detta i sin tur var en viktig komponent i Sveriges framgång i Paris, där Sverige och vår gröna klimatminister Åsa Romson genom sin viktiga roll bidrog till att världen nådde det ambitiösa målet om en maxökning med 1,5 grader. Världen har enats om 17 globala och gemensamma mål för utveckling.

Regeringen kommer nu att fokusera på genomförandet av Agenda 2030, och med detta kommer en omarbetning av policyramverket för utvecklingssamarbetet att spela en viktig roll. En struktur för ökad samstämmighet mellan politikområden har satts upp i Regeringskansliet.

Fru talman! Vår alliansfrihet har tjänat oss väl i 200 år. Det är klokt och ansvarsfullt att hålla fast vid den politiken, särskilt nu när spänningarna i världen är större än på länge. Då måste Sveriges roll vara att verka för avspänning och säkerhet, såväl i vårt närområde som i omvärlden. Alliansen tycks tro att ett Natomedlemskap är en ultimat

lösning för det mesta. Jag vill mena att ett Natomedlemskap är en osäkerhetspolitik, inte en säkerhetspolitik.

Vår säkerhetspolitik ska i stället vara en fredspolitik. Visst, Sverige behöver ha ett fungerande försvar. Och vi håller just nu på att återställa det svenska försvar som Alliansen kastade i soptunnan under sin tid i regeringen. Och visst, vi behöver öva med andra länder. Där är vi överens.

Men fokus i Sveriges globala säkerhetspolitik ska vara fredsskapande. Då behöver vi spela på många strängar på vår lyra, såsom den mix av insatser vi har beslutat om för att bekämpa Daish. Humanitära, politiska, militära och biståndsrelaterade delar – alla behövs. Sverige ska bli mer aktivt internationellt vad gäller att medla vid konflikt, att förebygga konflikt och att finnas kvar i post-konfliktländer och hjälpa den sargade befolkningen med återuppbyggnad.

Vi ska verka för nedrustning och avveckling av kärnvapen och utser nu en ambassadör för nedrustning.

Och inte minst, utan i stället viktigast: Sverige för en feministisk utrikespolitik. Det ska inte längre gå att utesluta 50 procent av världens befolkning från fredsförhandlingar och beslutande forum. Så länge det görs kan man inte tala om demokratiska beslut. Världens kvinnor och flickor ska inte behöva utsättas för hot, förtryck och sexuellt våld. Barnkonventionen ska respekteras överallt.

Anf. 110 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Fru talman! Det är tur att det var Alliansen som hade ansvaret för budgeten under de förra mandatperioderna. Om det hade varit Miljöpartiet hade försvaret förlorat ännu mer. Det ser man om man läser deras budgetar.

Det är också tur att vi nu har gjort upp med regeringen om försvarsbudgeten. Tack vare det kunde vi öka anslagen jämfört med Miljöpartiets och Socialdemokraternas utgångsbud.

Men, fru talman, det som är intressant är om Miljöpartiet och du, Pernilla Stålhammar, kan svara på hur ni gör solidariteten med de baltiska staterna trovärdig. Kan de räkna med att Sverige ställer upp militärt om olyckan är framme?

Anf. 111 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:
Fru talman! Återigen: Det finns många olika sätt man kan ställa upp på.

Jag tror att om Sverige skulle bli angripet på ett eller annat sätt skulle vi inte bara vilja ha hjälp militärt. Det finns andra saker som finns med i våra solidaritetsförklaringar och som också behöver uppfyllas. Sedan kommer vi såklart att göra allt för att inte något sådant ska ske.

Det handlar också om att inte öka spänningarna i Östersjön och att inte spä på den säkerhetspolitiska oro som exempelvis ett Natomedlemskap skulle innebära.

Anf. 112 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:
Fru talman! Nu hörde jag ett svar: De baltiska staterna kan inte räkna med svenskt militärt stöd.

Regeringen verkar inte beredd att garantera de baltiska staterna det stöd som utlovats genom solidaritetsklausulen. Det gör att regeringen, här företrädd av Miljöpartiet och Pernilla Stålhammar, uppenbarligen talar om solidaritet med våra grannar men menar något helt annat. Det måste de baltiska staterna naturligtvis planera utifrån.

Det ökar otryggheten. Det ökar osäkerheten. Det bidrar till att göra Sverige till en säkerhetspolitisk risk, för oss själva men också för våra grannar i Östersjöområdet. Det är illa, fru talman.

Anf. 113 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:
Fru talman! Jag skulle vända på det och säga att den politik som Alliansen och Kerstin Lundgren företräder med ett Natointräde – för det är vad ni vill ha – skulle öka spänningarna och riskerna för de baltiska staterna. Jag ser det så.

Vi behöver arbeta tydligt med avspänning i närområdet, fredsskapande konfliktåtgärder, dialog och en politik som är väldigt tydlig.

Anf. 114 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):
Fru talman! Kära riksdagskollegor och åhörare!

Jag har i mitt anförande valt att koncentrera mig på en fråga i dagens debatt, nämligen Västsahara.

Jag besökte de västsahariska flyktinglägren i södra Algeriet strax före jul förra året. I 41 år har de västsahariska flyktingarna bott i lägren under mycket svåra förhållanden, sedan de tvingades bort från sitt land av ockupationsmakten Marocko.

Det är en ockupation som strider mot FN och den internationella domstolen i Haag. Inget land i världen har heller erkänt Marockos rätt till landet.

De västsaharier som bor kvar i den ockuperade delen av landet utsätts för systematiska och väl dokumenterade brott mot de mänskliga rättigheterna, såsom godtyckliga fängslanden, tortyr, våldtäkter, mord och förföljelser. Naturresurserna utvinns av ockupationsmakten, och västsaharierna tillåts inte organisera sig.
Precis nu inleder 21 västsahariska politiska fångar en hungerstrejk för att de ska få sin sak rättvist prövad i en civil domstol.

De 21 fängslades i samband med en massprotest under 2010 i det ockuperade Västsahara. De utgör ett tydligt exempel på de brott mot de mänskliga rättigheterna som ständigt pågår i Marocko.

Vart jag än kom under mitt besök i flyktinglägret möttes jag av en stor tilltro till Sverige och ett starkt hopp om att Sverige som första västland skulle erkänna Västsahara och göra gemensam sak med ett stort antal länder i Afrika, men även Sydamerika.

Men i januari kom beskedet om att Sverige inte tänker erkänna Västsahara i nuläget. Detta är inte bara ett historiskt misstag, utan också ett stort svek mot det västsahariska folket. Det är också ett svek mot de svenska väljarna, riksdagens majoritet och regeringspartiernas egna kongresser.

Ett svenskt erkännande skulle ha kunnat leda till att fler länder i framför allt EU hade kunnat följa det svenska exemplet. Ett ökat erkännande skulle ha gett det luttrade västsahariska folket en ökad tro

på framtiden. Det skulle befästa fred och säkerhet och flytta fram Västsaharas position i FN.

Vad som är orsaken till denna kovändning från den svenska regeringen är svårt att få grepp om eftersom stora delar av den utredning av Fredrik Florén som ligger till grund för beslutet är sekretessbelagda. Jag kan tyvärr befara att den svenska regeringen har lyssnat till påtryckningar från Marocko och dess allierade, framför allt Frankrike. Jag hoppas dock innerligt att jag har fel.
Ett av de huvudargument som används av ambassadör Florén är att kriterierna för ett erkännande inte är uppfyllda eftersom den västsahariska regeringen inte har en effektiv territoriell kontroll över hela det västsahariska området. Vad Florén då bortser från är att detta kriterium inte alls har tolkats på samma sätt när vi har erkänt andra länder under liknande premisser.

Så sent som i november skrev tre av världens främsta experter i internationell rätt och folkrätt, professorerna Ove Bring, Pål Wrange och Said Mahmoudi, på DN Debatt att folkrätten inte hindrar ett erkännande av Västsahara. Tvärtom är de legala förutsättningarna liknande dem som har rått när vi har erkänt Bosnien-Hercegovina, Kroatien och Palestina.

Regeringen säger sig i stället vilja öka sina ansträngningar i FN. Jag vill då påminna regeringen om att FN i dag står tämligen handfallet när det gäller Västsahara och att FN:s ansträngningar hittills inte har varit särskilt framgångsrika.

Marocko gör allt för att sabotera och försvåra FN:s arbete. Marocko försöker med alla medel hindra att den av FN beslutade folkomröstningen ska äga rum, och försöker i stället få världen att erkänna det ockuperade Västsahara som Marockos södra provinser.

Marocko har blockerat FN:s särskilda sändebud för Västsahara, Christopher Ross, från att besöka landet under lång tid. Man försöker även stoppa FN:s generalsekreterare Ban Ki Moons planerade besök till landet.

Fru talman! Det är av stor vikt att Sveriges regering utövar påtryckningar på Marocko samt agerar i FN och andra internationella sammanhang så att både FN:s sändebud och generalsekreterare snarast får möjlighet att besöka Västsahara.

Folkomröstningen är det naturliga instrumentet för västsaharierna för att utöva det självbestämmande de har rätt till, enligt FN:s system för avkolonialisering. Ett svenskt erkännande hade kunnat bryta det stillestånd som just nu råder i avkolonialiseringsprocessen och gett Västsahara en ökad möjlighet att möta Marocko som en jämlik part. Jag vill därför vädja till regeringen att ompröva beslutet och snarast erkänna Västsahara. I väntan på detta är det helt nödvändigt att Sverige med kraft intensifierar arbetet för att FN ska genomföra den folkomröstning som parterna kom överens om 1991. FN-styrkan Minurso bör få ett utökat mandat till att även omfatta övervakning av de mänskliga rättigheterna. Självfallet måste vi också öka biståndet till de västsahariska flyktinglägren.

Anf. 115 FREDRIK MALM (L):
Fru talman! Just nu är 4718230 personer registrerade Syrienflyktingar hos FN:s flyktingkommissariat UNHCR i grannländerna, i huvudsak i Turkiet, Jordanien, Libanon och irakiska Kurdistan. Av dessa lite drygt

4,7 miljoner människor är 20 procent ännu inte fyllda tolv år. Det betyder att vi har nästan 1 miljon barn under tolv år som sitter i flyktinglägren eller bor under ofta mycket svåra omständigheter i trädgårdar och parker och inneboende i överfulla lägenheter, i källare och så vidare i grannländerna.

Vi kan därtill, fru talman, lägga till internflyktingarna i Syrien eller människor som på olika sätt är beroende av humanitär nödhjälp och som har flytt sina hem från en by till en annan, från en stad till en annan och så vidare. De är ungefär 7 miljoner. Vi har några miljoner – oklart exakt hur många – som fortfarande är interna flyktingar i Irak. De befinner sig i huvudsak i norra Irak, i Bagdad eller i södra Irak, och de har flytt från andra områden. Därtill har vi 5 miljoner palestinier som är en del av FN:s palestinska organs Unrwas försorg. Det finns ytterligare människor som har flytt från Jemen, Libyen och så vidare.

Summan av allt detta är att Förenta nationerna i dag fungerar som någon sorts god man åt kanske 15 miljoner människor i Mellanöstern. Om vi ser det ur detta perspektiv förstår vi att detta är fullständigt ohållbart. Det är det redan nu, med sönderfallande och sviktande stater som ligger där bredvid och så vidare. Det kommer att leda till en total kollaps på sikt om man inte på något sätt klarar av att hantera detta. Det är ungefär 900000 syrier som har sökt asyl i Europa, att jämföra med nästan 5 miljoner i grannländerna och därtill alla interna flyktingar.

Vad kan man göra åt detta, fru talman? Först och främst: Det som givetvis är det absolut viktigaste är att kriget tar slut. När det gäller den vapenvila som nu har aviserats, som USA och Ryssland har enats om och så vidare, är det möjligt att den är en väg framåt. Jag är egentligen tveksam till det, för Syrienkriget har pågått så pass länge att det på något sätt följer sin egen dynamik. Det är svårt från grannländernas och världssamfundets sida att på något sätt medla fram en fred. Möjligen kan vi hoppas på att vissa områden stabiliseras och att man lappar ihop det på något sätt och kallar det för en federation i framtiden. Men jag har svårt att se att omvärlden egentligen kan få slut på det här kriget nu.

Vi måste givetvis stärka den humanitära hjälpen. År 2015 täcktes det totala humanitära hjälpbehovet till Syrien till 62 procent av donationer. Ungefär 40 procent av det behov som fanns kunde man alltså inte täcka.

Låt mig, fru talman, peka på ytterligare tre aspekter på detta. Det är viktigt att Sverige, både regeringen och riksdagen, och inte minst Utrikesdepartementet, vår diplomatiska apparat och så vidare tittar på dessa alltmer noggrant.

För det första måste vi se till hur stabiliteten kan garanteras i de sviktande stater som ännu står på benen. Dit hör till exempel Jordanien, Libanon, irakiska Kurdistan och även Algeriet och Egypten. De står näst på tur om detta sönderfall fortsätter att sprida sig. Det är inte Guds bästa barn som styr i de här områdena. General al-Sisi är inte vår bäste vän. Men på något sätt måste vi se till hur sönderfallet kan hejdas och att man kan skapa stabilitet.

För det andra, fru talman, bör Sverige initiera en givarkonferens av det slag vi gjorde för ungefär tio år sedan. Den hette International Compact with Iraq. Där kan man på olika sätt samla Världsbanken, FN och olika stater – inte bara för att ha någon sorts insamling till det nu akuta hjälpbehovet utan för att blicka lite mer framåt. Det kan specifikt handla om att när områden i Syrien, till exempel Kobane, har

stabiliserats men fortfarande är kraftigt sargat av alla strider som har pågått går en sådan här hjälpfond in med mer massiv hjälp. Det kan vara som någon sorts Marshallplan för att hjälpa till att bygga upp områdena så att i alla fall några av flyktingarna har möjlighet att återvända.

Det tredje, tycker jag, herr talman, är att Sverige som engagerad biståndsnation och med en långvarig tradition av att kunna förnya bistånd när det så krävs bör börja titta på hur vi kan initiera en biståndsstrategi för flyktinglägren. Det handlar om samhällelig, individuell och demokratisk utveckling i de här flyktinglägren, som inte är temporära utan kommer att bli permanenta och utvecklas till städer. Det behövs för att människor inte i generationer ska tvingas att leva i en tillvaro där FN är någon sorts god man som kommer med matkuponger en gång i månaden utan att skolgång, beslutsfattande, utbildning, kvinnors rättigheter och så vidare kan garanteras i de här lägren.

Anf. 116 OLLE THORELL (S):
Herr talman! Jag brukar i de här utrikespolitiska debatterna fokusera på ett ämne. Vi är flera socialdemokrater som deltar i debatten, och vi ägnar oss åt olika delar av utrikespolitiken. Det är ju bra det, därför att utrikesministern är begränsad i tid när det gäller utrikesdeklarationen. Jag skulle gärna tala om Burma och den blandning av demokratiska framgångar och stora utmaningar som väntar där. Behandlingen av rohingyafolket, som är en av världens mest förtryckta och diskriminerade folkgrupper, förtjänar uppmärksamhet.

Jag skulle kunna debattera kärnvapennedrustning. Det gjorde vi i kammaren i går, och det är ett annat viktigt område. Jag skulle då med glädje kunna redovisa den stora kursändring som den nya regeringen gjort. Vi står bakom det humanitära initiativet, och vi driver återigen på i olika internationella forum för nedrustning och icke-spridning. Regeringen meddelade också i dag att man tillsätter en särskild ambassadör för nedrustning, vilket är mycket välkommet. Jag skulle kunna tala länge om hens viktiga uppgifter. Men jag väljer ett annat ämne.

Jag vill säga något om Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd. Det är en stor händelse under det utrikespolitiska år som nu pågår. Vi ansöker alltså om en plats i säkerhetsrådet, som en av de icke permanenta medlemmarna för perioden 2017–2018. Sverige, Italien och Nederländerna är de tre europeiska länder som konkurrerar om två platser, och i juni faller avgörandet.

Om Sverige väljs in kommer det att vara 20 år sedan landet senast var medlem i säkerhetsrådet. Gud förbjude att vi skulle missa den här chansen, för då kommer det att dröja minst lika länge till innan vi får chansen igen.

FN är en viktig pelare i svensk utrikespolitik. Det är inte den enda förstås, men den kompletterar andra pelare i utrikespolitiken.
Det finns de som har fört fram kritik som handlar om att det stora engagemang som regeringen visar för FN skulle vara på bekostnad av vårt engagemang för EU. Det stämmer inte alls. De här två engagemangen kompletterar varandra. Det visar sig i rankningen av hur inflytelserika de olika länderna i EU är i utrikespolitiken. European Council on Foreign Relations har mätt detta, och Sverige kommer återigen på plats två efter Tyskland. Det är ett gott betyg, och det ska vi vara stolta över.

Jag är glad över det breda stöd som kandidaturen har haft i utrikesutskottet men också i hela riksdagen.

Vi är måhända ett litet land i utkanten av Europa, men i FN-sammanhang har vi en stolt historia och ett imponerande cv. Ända sedan Folke Bernadottes tid har svenskar spelat en viktig roll i FN, inte minst de närmare 100000 svenskar som genom åren har tjänstgjort i 120 internationella uppdrag i runt 60 länder. Andra personer som vi ska vara mycket stolta över och som har varit framstående genom åren är Dag Hammarskjöld, Rolf Ekéus och Hans Blix. Aktuella och framstående personer är Jan Eliasson, visselblåsaren Anders Kompass, Staffan de Mistura, som medlar i Syrienkonflikten – han är till hälften svensk i alla fall – och Birgitta Holst Alani som ska bistå de Mistura i medlandet.

Vi är också en av de största bidragsgivarna till FN per capita men även i faktiska tal. Vi bidrar med mycket så kallat kärnstöd, vilket är pengar till olika FN-organ som inte är öronmärkta för särskilda insatser. Det är mycket uppskattat och ger organen frihet att snabbt kunna agera när kriser uppstår. Det är vi med rätta stolta över. Sveriges cv kommer att hjälpa oss när vi konkurrerar med Italien och Nederländerna om en plats i säkerhetsrådet.

Vi kan i den här kammaren ha olika meningar om delar av utrikespolitiken – huruvida JAS-plan är allena saliggörande, hur vi ska prioritera i biståndet och så vidare. Men att FN är en viktig arena för Sverige och att FN har en vital roll att spela i världspolitiken står utom allt tvivel för alla partier i den här riksdagen.

Vi kandiderar för att vi vill bidra med vår röst för fred och rättvisa och för en starkare koppling mellan fred och utveckling. Vi vill se ett ökat fokus på förebyggande av konflikt och en stärkt roll för kvinnor i fredsprocesser. Vi vill se större framgångar än hittills på nedrustningsområdet, inte minst kärnvapennedrustning.

Det här är några anledningar till att vi vill vara med i säkerhetsrådet. Vi vill helt enkelt vara med och påverka så mycket vi kan i de forum som har störst betydelse. FN har förstås sina brister, det vet vi. Säkerhetsrådet behöver reformeras. Effektiviteten är dålig på sina håll. Syrienkriget visar den förlamning som säkerhetsrådet drabbas av emellanåt när man inte enas om en väg framåt. Men FN är det forum vi har, och vi måste ha rimliga förväntningar på FN.

Jag vill avsluta med något som Dag Hammarskjöld sa. FN skapades inte för att föra oss till himlen utan för att rädda oss från helvetet. (Applåder)

Anf. 117 MARGARETA CEDERFELT (M):
Herr talman! Jag ska i mitt anförande fokusera på två områden. Det har sagts mycket klokt och intressant här under den utrikespolitiska debatten, och jag ansluter mig naturligtvis till det som Karin Enström, moderat vice ordförande i utrikesutskottet, har anfört.

Jag ska börja med att tala om utvecklingen i Turkiet. Det som händer i Turkiet i dag är oroande. Jag har på uppdrag av OSSE deltagit som valobservatör vid de två senaste valen. Vid båda dessa tillfällen påtalade OSSE det eskalerande våldet och att den avbrutna försoningsprocessen mellan regeringen och PKK behöver återupptas för att nå en fredlig lösning mellan kurder och regimen i Turkiet.

Det som vi nu ser är en eskalering av våldet där oskyldiga civila kurder, framför allt boende i de sydöstra delarna, utsätts för ett förfärligt våld som inte borde förekomma i ett europeiskt närliggande land. Omvärlden har ett stort ansvar för att upplysa om och ta upp frågan om våldet mot kurderna i Turkiet vid EU:s förhandlingsbord och på den internationella arenan inom FN. Våldet måste få ett stopp. Civila ska inte utsättas för det våld som de drabbas av i dag.

När vi nu pratar om Turkiet vill jag också nämna vad som hände under valrörelsen i form av övergrepp mot tryckfriheten.

Fyra dagar före valdagen – det är valet i november jag talar om – stängdes en av Turkiets största mediegrupper. Tidningen stängdes. Det gällde även tv-kanaler och radiokanaler. Det ska inte gå till på det sättet i ett demokratiskt land. Det är viktigt att regimer respekterar medborgarnas rätt att ta del av oberoende medier. Det är också viktigt att regimer ser till att det finns mångfald när det gäller medier och att de inte försöker begränsa.

Jag skulle vilja säga att den tid då det gick att begränsa det fria ordet är över nu. Internet bidrar till att det finns tillgång till nyheter, tillgång till åsiktsfrihet. Det förekommer att regimer stänger hemsidor. I till exempel Turkiet är fler än hundra tusen hemsidor stängda. Men det begränsar inte medborgarnas möjligheter att uttrycka sig; det försvårar. Och det är inte acceptabelt.

När jag talar om tryckfrihet och yttrandefrihet tänker jag också på alla fängslade journalister världen över. Det finns mycket att göra när det gäller det. Dawit Isaak är en av dessa fängslade journalister. Men det finns många fler. Det har nämnts tidigare i dag. Vitryssland är ett exempel. Det är bra att oppositionella har frigetts och att journalister har frigetts. Men det är inte tillräckligt. Det gäller att regimer visar också på en bredare front att det råder frihet – mediefrihet och yttrandefrihet.

I dag på morgonen kom ett nytt bakslag mot det fria ordet, vilket jag nämnde i ett tidigare replikskifte. Kina, en stor regim som inte är känd för att vårda det fria ordet, deklarerade ytterligare inskränkningar. Medierna ska ägna sig åt att stödja regimen. Medierna ska stödja den marxistiska regimen.

Det ska inte gå till på det sättet i en fri värld. Omvärlden måste ta tydligt avstånd från den utvecklingen.

I Sverige har vi under 200 år haft en tryckfrihetsförordning som garanterar det fria ordet. Det är bra. Det är positivt. Men vi har också en skyldighet att ta upp och driva frågan, att våga föra ordet vidare på den internationella arenan så att fler länder och fler medborgare får möjlighet att, utan risk för sina liv, ge uttryck för det fria ordet.

Anf. 118 MIKAEL JANSSON (SD):
Herr talman! Man kan spela säkerhetspolitik med dåliga kort på hand. Men det är inte att rekommendera. I dåliga tider kan säkerhetspolitiken komma att synas, och då vill man inte sitta med bara par i tvåor på hand.

I verkligheten blir vi synade hela tiden. Därför ska man aldrig ha en för svag militär förmåga. Den ska vara relevant för sin tid, och den ska kunna utgöra ett fundament för vidare upprustning vid snara behov. I modern tid har vi inte alltid varit i takt med tiden. Vår beredskap var inte särskilt god när andra världskriget bröt ut. Däremot rustade vi så snabbt vi kunde i och med krigsutbrottet och under kalla kriget. Vi

blev välrustade och var det fram till mitten av 1990-talet. Vårt försvar var krigsanpassat och skapade därför en tröskeleffekt till skydd för freden. Krigsspel låg till grund för en krigsplanering där vi skulle ha få svaga länkar i kedjan och ingen riktigt svag länk. Skillnaden mot i dag är markant.

Försvaret är i dag fredsanpassat, vilket gör att kedjan egentligen inte ens sitter samman. I fred räcker det att några system kan producera under ett antal timmar, till exempel hur många timmar vi har stridsflyg i luften oaktat hur många plan vi har uppe samtidigt. Däremot fungerar inte ett fredsanpassat luftförsvar som helhet mot en avancerad motståndare i skarpt läge.

Frågan om behovet av upprustning av det svenska försvaret har vi sverigedemokrater drivit hårt alltsedan den drastiska nedrustningen tog fart på 1990-talet. Vi har kämpat ensamma i frågan. Så var det när vi tog plats i riksdagen 2010. Men sedan kom det som kallas trendbrottet i och med försvarsbeslutet 2015.

I dag är SD inte längre ensamma i försvarsfrågorna. Det finns majoritet för att vi åter ska bygga ett invasionsförsvar. Det finns i dag majoritet för att vi åter ska ha värnpliktsutbildning. Det är bra. Det saknas bara en faktor; försvarsanslaget måste höjas kraftigt. I den kampen är vi fortfarande ensamma.

Försvarsministern har troligen slagits inom regeringen för högre anslag, men det är trots allt en rödgrön regering. Och det kan förklara en hel del.

Det är tråkigare att vi är ensamma i oppositionen om att vilja höja försvarsanslaget kraftigt. Förlåt, herr talman, men när jag lyssnar på Moderaternas försvarspolitiska företrädare förs tanken till ansvarslös pacifism.

Vi kan bara konstatera att med nuvarande anslag viker försvarsförmågan fortfarande i stället för att stegra. Det är pinsamt. Sveriges försvarsförmåga är viktig för den säkerhetspolitiska balansen. Oavsett om Ryssland och Kina bildar allians eller inte är det tydligt att USA kommer att få balansera Kina och att Europa kommer att få balansera Ryssland. Sveriges och Finlands roller i det förra kalla kriget kan komma att bli ungefär likadana i ett kommande kallt krig. Ett rustat Sverige och ett rustat Finland, gärna i allians med varandra och neutrala i förhållande till stormakter, kan vara en avspännande faktor, en fredsfaktor.

En viktig fråga som vi ska ta ställning till i denna kammare är värdlandsavtalet med Nato, Host Nation Support.

Sverigedemokraterna har inte slutligt bestämt sig om detta avtal, men vi granskar frågan mycket kritiskt.

Jag ska avsluta med att förtydliga hur vi har analyserat avtalets delar, genom att svara på några frågor om värdlandsavtalet som jag tycker fångar in ämnet bra.

Fråga 1: Om riksdagen ratificerar värdlandsavtalet, har Nato sedan rätt att sätta upp en militärbas i Sverige när de vill utan Sveriges tillstånd? Svar: Nej, det bestämmer Sverige i så fall självt.

Fråga 2: Kan Sveriges regering eller dess valda ombud säga ja till eller be om en Natobas i Sverige utan att förankra detta i riksdagen? Svar: Ja, i princip. Jag förutsätter dock att en samlingsregering bildas om det

är ett skymningsläge. Om det är lugnare förutsätter jag att riksdagen eller åtminstone krigsdelegationen äger frågan.

Fråga 3: Påverkar ett svenskt värdlandsavtal den militära balansen i Östersjön? Svar: Ja. Att Nato eventuellt kan sätta upp en militär bas i Sverige, relativt fort och enligt förberedda rutiner, påverkar styrkebalansen.

Fråga 4: Om Nato har upprättat en militär bas i Sverige, gäller då deras rättskipning på basområdet? Svar: Ja, något annat är inte rimligt.

Fråga 5: Om Nato har upprättat en militär bas i Sverige med hjälp av värdlandsavtalet, har Nato då rätt att bedriva krig, utan Sveriges tillstånd, mot vem de vill och med basen som stöd?

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 119 AMINEH KAKABAVEH (V):
Herr talman! Tack, allesammans!

I dag har man lyft fram mänskliga rättigheter på flera områden, kurdernas situation och Turkiet. Jag vill här använda mina minuter för att särskilt lyfta fram Mellanöstern där utvecklingen är mer oroväckande för varje dag som går. Det är oskyldiga människor, barn och kvinnor som får betala priset.

Herr talman! Förra veckan åkte jag till Diyarbakır i Kurdistan i Turkiet. Jag bevittnade då själv det pågående kriget i staden Diyarbakır i Surkommunen. Det förekommer skottlossning i sex stadsdelar. När man kommer dit möter man militära pansarvagnar, tankvagnar och militära posteringar i miljonstaden. Jag vaknade till ljudet av raketer och bomber och somnade också till det ljudet. Jag kunde inte tro mina ögon att det pågår ett krig i en miljonstad som Diyarbakır och att omvärlden blundar för detta.
Om vi i Sverige och EU inte tvingar Turkiet till fredsförhandling med kurderna kommer vi snart att ha 400000 människor som redan i dag är på flykt i sitt eget område Kurdistan i Turkiet. Det var FN:s rapportör som presenterade denna siffra för EU-parlamentet. Det finns alltså 400000 kurder som är internflyktingar på grund av krig och på grund av det utegångsförbud som Turkiet har infört i 40 procent av de kurdiska områdena.

Vad gör vi i Sverige och EU? Jo, vi bidrar till att Turkiet ska få miljoner euro för att stoppa flyktingar som Turkiet har medverkat till att orsaka i 40 procent av de kurdiska områdena. Vi vet att Turkiet spelar ett maktspel. Sverige och kanske andra länder har en god ambition. Man vill faktiskt göra något konkret, men problemet är: Det finns ingen dialog och ingen lösning. Turkiet spelar ett maktspel när det kommer till förhållningssättet mot kurderna, mänskliga rättigheter och yttrandefrihet. Om man stöder fred och kurderna är man terrorist.

Senast var det 1000 människor – professorer och akademiker – som skrev ett upprop om att de vill ha fred. Enligt Erdoğan skulle samtliga vara terrorister och åtalas för att de hade nämnt detta. Så när vi i talarstolen här i dag pratar om fred och kurderna är vi enligt deras definition terrorister. Så är problemet med Turkiet.

Turkiet har också bombat kurderna i Syrien, de som, trots alla brister och alla hot från regimen, Isis och andra militanta jihadister, har lyckats skapa ett annorlunda samhälle där kvinnorna och andra

minoriteter har skapat fred. Men sedan en vecka tillbaka bombar Turkiet även där varje dag.

Om kurderna skulle få en någorlunda självständighet i regionen skulle det skapa osäkerhet och instabilitet, enligt Iran. Därför ska Iran och Turkiet till varje pris förhindra kurderna, och detta är oroväckande. Kurderna krigar inte om de får mänskliga rättigheter. Det finns inga minoriteter som flyr, till exempel yazidier, assyrier, syrianer och andra minoriteter, om det inte är krig, förföljelser och diktatur.

Vad gör vi i Sverige och i EU? Jo, man har mer och mer inlett affärer med dessa regimer. Med Iran har man redan gjort det, och där är det snart val. Där finns det stark oro för mänskliga rättigheter, det vet vi. Det förekommer summariska avrättningar av kurder, socialister och liberaler. En grupp artister som har sjungit en sång som är kritisk till regimen har fått livstids fängelse.

Så här pågår det under Asadregimen. Han förföljer sitt eget folk och mördar människor. Det är väldigt oroväckande. Detta pågår i hela regionen. Och vem är det som betalar priset? Jo, det är faktiskt oskyldiga, främst kvinnor och barn.

Under kriget i Turkiet har man mördat över 105 kvinnor och flera minderåriga barn. Anhöriga får inte ens ut deras kroppar, trots att döda kroppar enligt den turkiska konstitutionen ska tas om hand. Det förekommer till och med orättvisor när man vill begrava sina barn eller andra som har mördats. Därför är det väldigt viktigt att vi här i dag uppmärksammar de orättvisor mot kvinnor och barn som sker i kriget i Turkiet och i andra länder.

Anf. 120 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):
Herr talman! Jag vill i det här viktiga forumet, den utrikespolitiska debatten, lyfta fram det arbete som IPU gör.

Interparlamentariska unionen, IPU, är en global organisation för självständiga staters parlament. Den grundades för mer än hundra år sedan i syfte att arbeta för fred och mellanfolkligt samarbete.

Organisationen har för närvarande 167 nationella parlament som medlemmar. IPU bildades 1889 och de senaste 30 åren har medlemsantalet mer än fördubblats, något som tydligt visar organisationens vitalitet och relevans för parlamentariker runt om i världen i dag.

Bland organisationens uppgifter ingår att främja personliga kontakter mellan parlamentsledamöter i alla länder och verka för de parlamentariska institutionernas utveckling. Att hjälpa till med att bygga upp demokratiska funktioner, arbetssätt och fungerande parlament är en ständigt växande del av IPU:s verksamhet. Svenska Sida är en stor bidragsgivare till IPU, och ger stöd åt en rad demokratifrämjande projekt och kapacitetsuppbyggnad av parlament runt om i världen.

Herr talman! I Sveriges riksdag har vi en aktiv delegation som arbetar för att föra Sveriges talan inom en rad viktiga utvecklingsfrågor. Vi sitter med i ett flertal kommittéer och arbetsgrupper inom IPU. Den första svenska IPU-gruppen bildades i riksdagen 1892. Det innebär att Sverige 2017 har varit medlem i IPU under 125 år. Det planerar den svenska IPU-delegationen att uppmärksamma genom olika arrangemang i riksdagen.

IPU har också genom åren närmat sig FN och har sedan 2002 observatörsstatus i FN:s generalförsamling och permanent närvaro i både Genève och New York.

Jag vill därför passa på att nämna att den svenska IPU-delegationen nyligen deltog, för två veckor sedan, i FN:s årliga parlamentariska hearing i New York, som är en stående verksamhet för delegationen. Huvudtemat var den globala narkotikaspridningen och hur världens parlament kan samarbeta för att bekämpa de globala problemen rörande narkotika, och om hur arbetet mot korruption och hälsofrämjande arbete kan understödjas.

Det var en mycket viktig hearing där Sverige varit drivande. Idén till FN-hearingen lades fram av IPU-delegationens förste vice ordförande Anti Avsan, Moderaterna, som i höstas valdes till ordförande i IPU:s fjärde permanenta kommitté för FN-frågor. Avsan har också utsetts att ingå i regeringsdelegationen som i april deltar i Ungass 2016, United Nations General Assembly Special Session, som kommer att utvärdera den rådande globala narkotikapolitiken och lägga upp riktlinjer för framtiden.

Herr talman! Flera IPU-seminarier har anordnats under 2015 i riksdagen med IPU-delegationen som arrangör. Ett seminarium handlade om den globala narkotikaproblematiken och ägde rum i maj. I panelen deltog olika representanter inom området, och det var väldigt framgångsrikt.

Herr talman! Jag vill också nämna att jag i våras sände ut ett brev till alla riksdagsledamöter angående den då aktuella kampanjen för United Nations Parliamentary Assembly, Unpa. Kampanjen handlade om upprättandet av en rådgivande parlamentarisk församling inom Förenta nationerna. Förslaget gick ut på att skapa en ny institution i form av en parlamentarisk församling inom FN som initialt kunde vara sammansatt av nationella parlamentariker, men som stegvis skulle kunna få utvidgade befogenheter och väljas direkt. I mitt brev påminde jag om att det redan finns en global parlamentarisk församling i vilken riksdagens ledamöter ingår, nämligen IPU. Jag anser det viktigt att påminna om detta även i detta forum.

Herr talman! Det här var en liten redovisning av vad som har hänt. Vi inom IPU-delegationen kommer att jobba vidare under 2016. Vi ser fram emot det arbetet och lovar att hålla en hög profil för Sveriges räkning.

Anf. 121 GÖRAN PETTERSSON (M):
Herr talman! Jag tänker använda min talartid till en uppmaning till mina riksdagskollegor. Europa står inför ett antal var för sig mycket stora utmaningar. Vi har fortfarande restföljder av finanskrisen, vi har flyktingströmmar från sönderfallande stater och vi har ett aggressivt och expansivt Ryssland. Samtidigt som vi står inför dessa utmaningar ser vi ett USA som står inför ett mycket oförutsägbart presidentval.

I detta läge är det viktigare än på mycket länge att EU:s stater håller ihop. Jag uppmanar därför alla riksdagsledamöter att vid sina möten med europeiska parlamentskollegor lägga vikt vid att ge stöd för den europeiska sammanhållningen.

Det var min korta uppmaning. Och ganska snart kommer jag att lämna kammaren för att åka till OSSE:s vintermöte och där leva efter min egen uppmaning.

Anf. 122 MARKUS WIECHEL (SD):
Herr talman! Flera av företrädarna för såväl regeringspartierna som flera oppositionspartier har i flera år pratat om Sverige som en humanitär stormakt. Man har talat om vårt land som ett föredöme för övriga världen, då vi under lång tid har haft Europas mest liberala migrationspolitik. Man kallar oss humanitär stormakt, då vi formellt sett lägger 1 procent av bni på bistånd, vilket gör oss till en av världens mest generösa givare.

Herr talman! Visst låter det här bra, men det gör oss inte per automatik till en humanitär stormakt. Jag tänkte ta några exempel.

Upp till 30 procent av biståndet stjäl man rakt av för att bekosta mottagandet av asylsökande. Enprocentsmålet har genast reducerats till ett 0,7-procentsmål, då pengarna har stulits från människor som svälter, fryser och törstar ihjäl i länder långt härifrån. Det är skamligt.

Av de faktiska biståndspengarna går endast en liten del till humanitärt stöd eller till nödvändigheter som rent vatten och sanitet. Är detta att vara en humanitär stormakt, herr talman, när det finns över 60 miljoner människor på flykt runt om i världen och när tusentals barn dör varje dag som följd av att de inte har något så enkelt som rent vatten?

Jag tänkte lyfta fram ytterligare aspekter som minst sagt är aktuella här i dag. Jag talar nämligen om den fruktansvärda situationen i Syrien. Miljontals människor lider som följd av den tragedi vi ser där i dag, och Sverige bör i detta avseende agera för att främja vapenvila.

Utrikesministern talade i sitt huvudanförande om hur territoriell integritet står fast i folkrätten. Det är fina ord, men faktum är att regeringen i stor utsträckning gynnar de grupper som motarbetar just folkrätten.

I vår del av världen får man konflikten att låta så enkel. Asadregimen, Daish eller den så kallade Islamiska staten samt al-Qaida-gruppen al-Nusra ses som de onda, samtidigt som man ser den så kallade Fria syriska armén som de goda demokraterna. Vad skönt om det vore så enkelt! Och vad skönt om de Natostödda rebellerna var så demokratiälskande och sekulära som man önskade!

Men, herr talman, det är inte så enkelt. Faktum är att hundratals grupper slåss mot varandra och att allianserna i Syrien förändras hela tiden. Vi kan ta Fria syriska armén som exempel. Efter att den fått stöd med bland annat vapen från flera av västländerna vet vi i dag att det lösa nätverk som kallas Fria syriska armén i själva verket också består av brutala salafistgrupper med stöd från Turkiet och Saudiarabien.

Ledaren för rebellernas förhandlare i FN råkar dessutom komma från den Saudistödda och av vissa stater terrorklassade salafistgruppen Jaysh al-Islam, som har haft som mål att ersätta Asadregimen med en islamistisk stat. Dess förre ledare har önskat livet ur samtliga shiiter och alawiter i Damaskus.

På sina håll har delar av gamla Fria syriska armén anslutit sig till Jaysh al-Islam, al-Nusra och Ahrar ash-Sham, som står långt ifrån de mänskliga rättigheter som vi här ser som självklara. De respekterar inte minoriteter som inte passar in i deras världsbild. Är det verkligen dessa människor man ska stötta? För att vilja få bort en regim, oavsett hur brutal den är, måste det finnas ett legitimt alternativ.

Herr talman! Vi har nåtts av de glädjande nyheterna om en framtida vapenvila. Regimen är positiv till detta, och flertalet grupper har anslutit sig. Frågan är dock hur detta kommer att gå. Som jag nämnde tidigare består många av rebellgrupperna av islamister som samarbetar med syriska al-Qaida, som ju inte ingår i vapenvilan. Frågan är hur bra det kommer att gå med vapenstilleståndet.
Utrikespolitisk debatt

Det mest anmärkningsvärda i detta sammanhang är att den kurdiska sekulära milisen YPG och dess allians Syrian Democratic Forces helt utestängts från fredssamtalen i FN efter påtryckningar från islamisterna i Turkiet. Denna grupp kan ses som den mest effektiva gruppen i kampen mot Daish och har för länge sedan lyckats få till en vapenvila med Asadregimen. I gruppen ingår inte bara kurder utan även araber, shiiter, alawiter, kristna och sunnimuslimer. Att inte heller Sverige stöder denna grupp mer kan i sammanhanget ses som ett enormt svek. I kombination med att Sverige av många redan ses som en fristad för jihadister och som en av västvärldens största exportörer av jihadister är det minsta vi kan göra att stötta sekulära grupper som kämpar för demokrati och mot extremism.

I stället väljer regeringen att skicka bistånd till organisationer som Islamic Relief och Syria Recovery Trust Fund. Dessa organisationer har sedan slussat vidare pengar till brutala salafistgrupper, som de jag tidigare nämnt. Detta vet utrikesministern. Hon deltog för inte så länge sedan i en interpellationsdebatt mot mig och vägrade då svara på om det är okej att regeringen skickar svenska skattemedel till grupper som dessa. Hon får gärna svara på det i dag i stället om hon befinner sig här.

Herr talman! Regeringens agerande är inte värdigt ett land som kallar sig humanitär stormakt och säger sig förtjäna en plats i FN:s säkerhetsråd. Vi kan så mycket bättre än så.

I detta anförande instämde Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD).

Anf. 123 OLLE THORELL (S) replik:
Herr talman! Jag begärde replik apropå detta med Sverige som en humanitär stormakt.

Om man tittar i Sverigedemokraternas budget, som är något annat än det ordflöde man hör från partiet, ser man att det skärs ned. Det är sju partier i Sveriges riksdag som står upp för enprocentsmålet inom biståndet och ett parti som inte gör det.

Ni vill under de närmaste fyra åren skära ned på budgeten och avsätta 47 miljarder kronor mindre. Ni vill gå ned till 0,7 eller 0,75 procent av bni. Hur kan det vara mer humanitärt och storsint än 1,1 procent av bni?

Det är hyckleri och spelad omtanke. Ni har alltid tyckt att det kommit för många invandrare hit. Nu har ni hittat en strategi där ni säger: Vi ska hjälpa dem i närområdet. Men det är bara ett annat sätt att säga: Vi vill inte ha hit dem.

Anf. 124 MARKUS WIECHEL (SD) replik:
Herr talman! Det är lite fult det där. Om man läser vår budget ser man tydligt att Sverigedemokraterna lägger ungefär 9 miljarder på stöd till

UNHCR. Grundläggande för att människor ska kunna få en framtid värd att leva i är att de får tillgång till exempelvis skola och de grundläggande förnödenheter som behövs i bland annat FN:s flyktingläger.
Sverigedemokraterna lägger betydligt mer pengar än regeringen eller för den delen något annat parti i Sveriges riksdag på just humanitärt stöd. Vi avsätter 9 miljarder till FN:s flyktingläger. Det är enorma belopp som kommer att göra en stor skillnad. Det är därför vi kan vara stolta med att säga att vi har Sveriges mest humana flyktingpolitik. Det finns inget annat parti i Sveriges riksdag som kan hjälpa så många som vi.

De nedskärningar som Olle Thorell nämnde tidigare handlar inte om humanitärt stöd. Det vet nog Olle.

Anf. 125 OLLE THORELL (S) replik:
Herr talman! Jag vet, och jag kan också räkna, läsa tabeller och förstå dem. Jag försöker inte dölja sanningen bakom en ordmatta om låtsasidéer.

Detta är fakta. Ni avsätter 47 miljarder mindre till utlandet under fyra år. Ni gör höjningar till närområdeshjälpen men drar ned biståndet med 16 miljarder. Det är summa 31 miljarder under fyra år.

Sedan kan man lägga till 12 miljarder mindre till Migrationsverket, 30 miljarder mindre till migrationspolitiken och 90 miljarder som man ska spara på välfärdsområdet när man låtsas att det inte finns några flyktingar.

Det är pajaskonster i politiken som inte är värdigt Sveriges riksdag eller ett parti som säger sig vilja ha makt.

Anf. 126 MARKUS WIECHEL (SD) replik:
Herr talman! Detta är väldigt märkligt. Vi som alla andra partier fokuserar vår budget på vår politik. Är det så att färre människor kommer till Sverige, vilket färre gör med vår politik, behöver vi inte lägga lika mycket som regeringen på vissa saker. Vi har plus minus noll när det kommer till det som Olle Thorell pratade om. Det blir mer till de befintliga invånare vi har här just för att färre kommer till Sverige.

När det kommer till de människor som faktiskt flyr är det rent hyckleri av regeringen. Man når inte upp till enprocentsmålet. Man gör nedskärningar med upp till 30 procent av biståndsbudgeten. Vad ska man säga till alla dem som flyr från al-Asads regim, Islamiska staten eller vad det nu må vara?

Ska man säga att det är viktigare att bekosta de människor som har kommit ända till Sverige och kunnat betala flyktingsmugglare för att ta sig hit? Är det verkligen rimligt att man tar pengar från hårt utsatta människor till dem som tar sig från Danmark till Sverige? Det tycker inte jag.

Anf. 127 HÅKAN SVENNELING (V):
Herr talman! Israels ockupation av Palestina har skapat en av världens mest segdragna konflikter. Jag hade möjligheten att tillsammans med en grupp riksdagsledamöter i början på januari åka på en studieresa till Israel och Palestina i syfte att lära mig mer om människors

förhållanden i konflikten, framför allt i de delar som inte så ofta uppmärksammas i den politiska debatten här i Sverige.

I Israel finns det i dag 45 byar med över 100000 invånare som Israel inte erkänner. De som bor där saknar bostadsadress men framför allt offentlig service såsom elnät, skolor och fungerande vägar. Att behandla den arabiska minoriteten på detta sätt är inte annat än en rasistisk politik, och det måste upphöra från Israels sida.

Israel måste också släppa de politiska fångar som finns. Vi träffade sonen och hustrun till den palestinske politikern Marwan Barghouti. De berättade om förhållandena för de palestinska fångarna. I dag sitter 6200 palestinier i fängelse. Av dem är 16 medlemmar av parlamentet. Det är inte värdigt en demokratisk stat. För att skapa försoning och respektera de mänskliga rättigheterna är det dags att Israel släpper sina politiska fångar.

Vi hade också möjlighet att besöka flyktinglägret Kalandia som funnits sedan 1948 och dess närliggande checkpoint. Vi träffade pappan till en av de pojkar som attackerat den israeliska militären vid checkpointen. Han beskrev hur den israeliska militären i princip varje natt sökte igenom flyktinglägret och hur man regelbundet attackerade människor och demolerade hus. För många i flyktinglägret har hoppet försvunnit. Situationen är farlig och spänd, och framför allt många palestinier har därför valt knivattacker som utväg.

Vår resa var en unik upplevelse. Det är tyvärr vardagen för många palestinier som lever i Israel. De lever under omänskliga förhållanden. Jag hoppas att Sverige kan ta ytterligare ett kliv för att gynna fredsförhandlingarna mellan Israel och Palestina. Vänsterpartiets utgångspunkt är folkrätten och respekten för mänskliga rättigheter. Vi tvekar därför inte att ta avstånd från brott mot folkrätten och mot mänskliga rättigheter som också har begåtts av palestinska grupper. Men knivattacker mot civila och raketbeskjutningar ursäktar inte Israels ockupation och folkrättsbrott. Att Israel portar Sveriges utrikesminister och signalerar att det ska bli svårare för politiska delegationer att resa till Israel och Palestina är mycket allvarligt. Vi befinner oss i ett läge där svenska politiker mer än någonsin behöver resa till Palestina för att se de verkliga förhållandena som råder på plats.

Att utrikesminister Margot Wallström vill tillsätta oberoende utredningar om de tänkbara utomrättsliga avrättningarna är högst rimligt. Israels ambassadör i Sverige jämförde attackerna med Anton Lundin Pettersons attack på en skola i Trollhättan. Den principiella skillnaden är att i Sverige utreds händelserna. I Palestina straffas de attackerandes familjer genom att inte beviljas tillstånd att resa till sitt arbete, och deras hem genomsöks nattetid för att slutligen demoleras. Det är inte värdigt en demokratisk stat.

Sedan 1975 ockuperas den tidigare spanska kolonin Västsahara av Marocko. Ockupationen har av Internationella domstolen i Haag bedömts som rättsvidrig. FN vill att det västsahariska folket självt ska få avgöra sin framtid i en folkomröstning. Det är en folkomröstning som systematiskt har förhalats av ockupationsmakten Marocko. Regeringen beslutade nyligen att inte erkänna Västsahara som stat trots att båda regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet vid sina kongresser har beslutat om ett erkännande och trots att riksdagen har fattat beslut om att Västsahara ska erkännas.

EU förhandlar just nu med Marocko om ett djupgående och omfattande frihandelsområde kallat DCFTA. EU-domstolen dömde

nyligen att EU:s avtal med Marocko om gynnsamma exportmöjligheter i fråga om jordbruks- och fiskeprodukter stred mot folkrätten då det omfattade ockuperade områden i Västsahara. Trots detta överklagade regeringen och de andra medlemsstaterna beslutet. Jag och Vänsterpartiet anser att Sverige bör agera för att alla förhandlingar om handelslättnader och fördjupat samarbete med Marocko bör villkoras med att Marocko respekterar folkrätten och genomför en folkomröstning i Västsahara i enlighet med FN:s beslut.

Näringsutskottet hade nyligen möjlighet att träffa Marockos talman med en liten delegation. Det var uppenbart att talmannen inte delade FN:s beskrivning av ockupationen, utan han kallade konsekvent Västsahara för södra Marocko.

Samtidigt var det uppenbart att det svensk-marockanska handelsutbytet är väldigt litet och lär så förbli. Trots det har regeringen närmat sig den marockanska ockupationsmakten med all tydlighet under de senaste officiella besöken.

Att gömma sig bakom en FN-process, som regeringen gör, duger inte. Processen står i princip still. Regeringen behöver öka pressen på Marocko i stället för att understödja handel och därigenom understödja ockupationen.

I förra veckan besökte jag Etiopien och Rwanda tillsammans med finansutskottet. Finansutskottet valde att resa dit för att studera Afrikas framväxande ekonomier. Flera av ekonomierna har de senaste decennierna haft tvåsiffrig årlig tillväxt. Det märks att utvecklingen har gått fort.

Många människor har lyfts ur fattigdom även om alldeles för många söder om Sahara fortfarande behöver vårt stöd till ett bättre liv. Samtidigt är de framväxande demokratierna väldigt sköra. Varken Etiopien eller Rwanda lever upp till de krav som jag ställer på fungerande demokratier.

Etiopien är en enpartistat som har fördrivit många ur oppositionen ur landet. Rwanda har ett flerpartisystem, men den offentliga debatten och politiska alternativ trycks tillbaka av tidigare splittring och folkmord. Trots det får Rwanda ett litet plus för stor transparens och vilja hos politikerna att få bort den lilla korruption som fortfarande finns. Tyvärr duger inte det när man gör om konstitutionen för att sittande president Kagame ska kunna sitta kvar.

Vi i Sverige behöver fortsätta med våra stora biståndsinsatser och samtidigt utveckla handel och företagande i Afrika. Samtidigt får vi inte glömma bort att demokratiska rättigheter inte kommer per automatik med välstånd.

Anf. 128 ANDERS ÖSTERBERG (S):
Herr talman! Ledamöter! Åhörare! Jag tänker tala om Syrien.
Det finns ett skämt som just nu vandrar runt i Mellanöstern. Det kunde ha varit roligt om det inte varit sant. Jag tänkte dra skämtet här så att ni får en bakgrund till det jag tänker tala om:

Bashar al-Asad kommer till en skola strax utanför Damaskus. Han håller ett långt tal för barnen. Efter att ha pratat oavbrutet i 45 minuter frågar han barnen: Är det nu någon som har några frågor? Ni kan fråga vad som helst.

Då räcker Tamer upp handen och säger: Jag har tre frågor: Varför är din familj så rik? Varför ärver ni makten inom familjen? Varför har så många inom armén namnet Asad?
President al-Asad blir självklart ställd av de så öppna frågorna. Detta är han inte van vid. Plötsligt ringer klockan, och det blir rast varpå han säger: Jag svarar dig efter rasten.

Efter rasten kommer barnen in igen och sätter sig ned. al-Asad säger: Var det nu någon som hade några frågor? Mohanad räcker upp handen och säger: Jag har en fråga. Var är Tamer någonstans?

Det här skämtet visar och ringar in den brutalitet som regimen står för. Yttrandefriheten respekteras inte det minsta.

I Syrien finns det ett regimvänligt slagord som på svenska lyder ungefär så här: Du, o store president al-Asad, för dig är alla problem små. Anas Shala som bodde i Damaskus skrev förra året på Facebook: Du, o lille president Asad, för dig är alla problem stora.

Den Facebookuppdateringen gjorde att Anas Shala blev angiven och försvann. Troligen kommer han aldrig mer att komma tillbaka. Hans släktingar vet inte var han är. Så talar den brutala verkligheten i Syrien i dag.

Herr talman! Den brutala verklighetens ansikte visar sig inte minst just nu i staden Aleppo. Staden grundades för minst 5000 år sedan, är dubbelt så stor som Stockholm och har ungefär 2 miljoner invånare. Aleppo är Syriens folkrikaste stad och sitt lands kultur- och handelscentrum. Det är inte ovanligt att handelsmännen där talar sex språk flytande.

Det är vedervärdigt, det som sker i Aleppo. Bomber som sägs vara riktade mot Daish träffar i stället civila. Sjukhus bombas. Flyktingar jagas i döden. I omringade byar svälter människor till döds. Skolor läggs i grus. Krigsförbrytelserna kommer slag i slag. Så ser det ut inför vapenvilan.

Herr talman! Daish är en av de värsta terrorsekter som någonsin funnits. Brutaliteten med vilken de drar fram är enorm. Vi har sett bilderna på folk som korsfästs och lemlästas, och senast nu i måndags kunde vi läsa om Mohamed al-Hassan, tio år, som fick se sina småsyskon halshuggas.

Sverige var ett av de första EU-länderna som svarade på Frankrikes begäran i kampen mot Daish. Frankrike har tackat Sverige för den hjälpen. Sveriges insats gör att Frankrike kan frigöra resurser från Nordafrika och i stället använda dem mot Daish. Sveriges bidrag lättar också på Frankrikes ekonomiska börda. Tack vare Sveriges bidrag visar EU också en enighet i kampen mot Daish och terrorismen.

Det svenska bidraget är på en rimlig nivå. Vi bidrar konkret och praktiskt i kampen mot terrorismen, och för det är jag stolt.
Utöver att kämpa mot terrorism handlar det om att ge människor ett drägligt liv när de lever som flyktingar. Jag vill med det här anförandet lyfta fram Sverige som ett litet land som spelar en stor roll för människor och stater.

Sverige har bidragit med 1,9 miljarder kronor i humanitärt bistånd till Syrienkrisen sedan 2011 och i utvecklingsbistånd sammanlagt 345 miljoner kronor, inklusive de nya bidragen till Syria Recovery Trust Fund och Madadfonden. Det är bra, och det visar också att Sverige bidrar till både förståelse och fred.

Avslutningsvis vill jag säga att Sveriges bidrag till en säkrare värld framför allt sker genom politisk dialog och diplomati, handel och internationellt utvecklingssamarbete. Så byggs verklig säkerhet i begreppets breda bemärkelse. Det handlar om insikten att säkerhet bara existerar om den är gemensam och inte står i motsats till någon annans. (Applåder)

Anf. 129 SOTIRIS DELIS (M):
Herr talman! Ledamöter! På sex minuter är det min ambition att prioritera och konstruktivt framföra mina synpunkter på och kritik mot regeringens utrikespolitik.

Sverige behöver världen, och världen behöver Sverige. Det är en lämplig rubrik på min ansats.

Vi lever i en värld som präglas av osäkerhet, oro och ängslan inför framtiden. I vår närhet visar Vladimir Putin musklerna och provocerar genom Rysslands ingrepp i Ukraina, ockupationen av Krim samt inblandning i Syrienkrisen. Frågan är därför motiverad om Sverige är rätt rustat att hantera situationen såväl diplomatiskt som, om så behövs, försvarsmässigt.

Lite längre ned i geografin rasar sedan ett antal år tillbaka Syrienkriget, där oskyldiga dör i tusental medan hundratusentals flyr för livet till omkringliggande länder som Jordanien, Libanon och Turkiet. Efter en tid flyr dessa till Europa via Turkiet och Grekland. Vi lever i en brutal värld, herr talman, där ett människoliv inte är mycket värt.

Ljuspunkter finns med bland annat nya hållbarhetsmål och klimatavtal, men dessa är få. Vi ser nu hur murar inom Europeiska unionen reses på initiativ av Visegradländerna – Polen, Slovakien, Tjeckien och Ungern. Deras bidrag till att lösa flyktingkrisen begränsas till just murar och negativa kampanjer mot flyktingar. Jag antar att de enda som välkomnar denna politik här hemma är Sverigedemokraterna.
Vi ser också att murpolitiken leder till att Grekland i dag och fler andra sydeuropeiska länder i morgon riskerar att förvandlas till mänskliga varulager. Detta är en stor utmaning för Europeiska unionen, inte för de enskilda länderna.

Herr talman! På andra ställen i världen pågår försök att stabilisera demokratier, förstärka de demokratiska institutionerna och genom bistånd och frihandel bana väg ur fattigdom, en väg som går via ekonomisk tillväxt och handel.

Frihandel, näringsfrihet och öppenhet mot omvärlden är för oss moderater grunden för ökad tillväxt och välstånd. Höga krav bör dock ställas på våra samarbetspartner i biståndet om effektiv medelsanvändning och transparenta system för redovisning. Det är vi skyldiga Sveriges skattebetalare.

Herr talman! Sverige bör även fortsättningsvis föra en aktiv utrikespolitik som väcker respekt i omvärlden. På många sätt råder samsyn mellan regeringen och oppositionen, men det finns också olikheter. Vi moderater vill se ett reformerat FN med förmåga att skydda medborgarna i världen. Vi vill även se ett resurseffektivt FN. Vi vill se EU som plattformen för vår utrikes- och säkerhetspolitik. EU-medlemskapet innebär att Sveriges förmåga att påverka den internationella politiken stärks.

Herr talman! Utvecklingen av grannskapspolitiken ska syfta till att stärka dessa värden. Vårt närområde, Norden och Baltikum, är en viktig bas för Sveriges internationella agerande. Att vi har levt i fred och frihet under de senaste 200 åren ska ej tas som garanti för att så kommer att ske även framöver. Sverige är ett litet land med stark position på världsarenan. Den positionen måste vi bejaka genom att klokt hantera utrikespolitikens alla verktyg för att förstärka våra relationer med vår omvärld.

Herr talman! Efter denna korta utrikespolitiska exposé vill jag komma till ett antal kritiska reflektioner över regeringens rådande utrikespolitik.

Dessvärre har vi under regeringens tid vid makten sett oroande tecken på att ovanstående ansatser och ambitioner till att stärka Sveriges ställning i världen på vissa områden har försvagats. Handling och prioriteringar har ersatts av momentum och andra klatschiga uttryck. Regeringens utrikespolitik präglas av en längtan till Palmenostalgi och tal om neutralitetspolitikens 80-tal. Världen förändras mycket snabbt, och här krävs av ett litet land som Sverige skicklig manöverförmåga och lyhördhet för utvecklingen.

Regeringen har visat en ambition att genom offentliga tillrättavisningar markera gentemot andra om vad rätt och korrekt är. Må vara så att kritiken som framförts och framförs mot andra länder har grunder och motiv. Sättet att framföra kritiken har dock skapat problem för Sverige. I de sammanhangen är det viktigt att inte bara ha rätt, herr talman, det gäller också att få rätt.

Herr talman! En annan punkt som jag vill stanna upp vid i regeringens förda politik är att prioriteringsagendan har flyttats från EU-arenan till förmån för en övertro på FN som den centrala plattformen för vår utrikes- och säkerhetspolitik. Denna obalans i prioriteringarna och vår noterade frånvaro från den europeiska arenan skapar frågor och väcker förvåning hos våra europeiska vänner. Vi får inte glömma att Sverige är medlem i EU och är en naturlig och viktig spelare i dess utrikespolitik.

Ytterligare ett område som regeringen har satt locket på är Nato. Nato är en säkerhetsorganisation. Till skillnad mot anti-Natokrafterna i Sverige som till och med använder lögner i sina kampanjer är min erfarenhet att Nato också är en fredsorganisation. De mångåriga motsättningarna mellan till exempel Natoländerna Turkiet och Grekland skulle med hög sannolikhet ha lett till krigshandlingar. Tack vare bland annat Nato har dessa tråkigheter undvikits.

Herr talman! Vi kan i dag konstatera att utrikespolitiken direkt påverkar Sveriges inrikespolitik och dess samhälle på olika fronter. Sverige kan göra mer på det utrikespolitiska området. Regeringen har hittills inte fullt ut kunnat utnyttja Sveriges politiska räckvidd.

Anf. 130 ROGER RICHTOFF (SD):
Herr talman! Det har pratats mycket om flyktingpolitiken. Jag kommer kanske att få tid att kommentera detta. Partiföreträdare från Moderaterna försöker tävla om att stänga alla gränser till Sverige.

Socialdemokraterna gör det likaså. Har man glömt bort det? Moderaterna kämpar, herr talman, för att stänga gränserna.
Med detta sagt vill jag kommentera utrikesministerns tal i dag. En av hennes och regeringens största meriter är att göra Sverige till ovän

med många länder. Jag ska nämna några exempel. Jag tycker att hon saknar den fingertoppskänsla man bör ha som utrikesminister.

Först har vi Israel. Jag hade hoppats att utrikesministern skulle be Israel om ursäkt. Jag gör det! Uttalandet efter Parisdåden när utrikesministern kopplade ihop terroristernas terrorhandlingar med Israel och att man måste förstå att dåden är ett uttryck för förtrycket i Israel är helt otroligt. Det har också fått Israel att reagera kraftigt. Lite mer fingertoppskänsla måste man ha.

Israel har inte nöjt sig med förklaringarna utan har gjort en diplomatisk markering genom att kalla upp den svenska representanten. Det är en skarp markering. Skärpning i detta stycke!
t
Som om det inte räckte med utrikesministern, herr talman, försökte miljöpartisten Maria Ferm haka på. I en debatt i SVT, som ni kanske såg, anklagade hon Ungern för att sätta asylsökande i fängelse. Vad är sanning? Detta har Lilla Mackay svarat på. På ungerska ambassadens officiella Facebooksida kan ni läsa hennes svar. Bland annat framgår det att det är fråga om åtta asylanter som olagligen tog sig in – och hanterades precis enligt det regelverk som Sverige också ska följa – och ytterligare 24 för våldsamt upplopp. Det är fråga om en yttre gräns. Statsministern stod i kammaren i går och talade om att det är viktigt att upprätthålla de yttre gränserna. Tack, Ungern, ni gör det!

Det finns synpunkter på att man inte tillåter utländska medborgare att ta sig genom landet för att söka asyl i andra länder. Ungern hindrar ingen från att söka asyl, men däremot från att resa igenom landet utan att söka asyl. Det är precis så det ska vara. Enligt EU-domstolen följer Ungern sedan flera år de gemensamma asylreglerna. Vi borde tacka dem för detta. Statsministern sa så i går. Det är viktigt att upprätthålla de yttre gränserna.

Socialdemokraterna pratar ofta om att alla länder ska ta sitt ansvar. Det gör Ungern. Man har i första hand ansvar för sin egna befolkning. Du kan söka asyl i Ungern, men du kan inte resa igenom Ungern utan att söka asyl. Så är det.

Enligt Schengenavtalet är det en skyldighet för varje medlemsstat vid en yttre gräns att bevaka den gränsen och inte släppa igenom personer som saknar Schengenvisum, utom i fall då dessa personer lämnar in en asylansökan i det första EU-landet. Det har även Sverige skrivit under på. Vad är problemet? Varför angriper man Ungern för att landet gör så? Det är helt otroligt. Skärpning på det stycket också!

Nu är inte utrikesministern här, men om hon hör debatten kanske hon kan återkomma vid tillfälle. Kan hon ge några konkreta exempel på hur regeringens utrikespolitik ska minska flyktingtrycket? Det skulle jag vilja veta.

Natofrågan har debatterats. Jag har några frågor kvar som Mikael Jansson inte hann med. Om Nato upprättar en militärbas i Sverige enligt värdlandsavtalet, har då Nato rätt att utan Sveriges tillstånd föra fram och använda kärnvapen från basen? Man kan ju aldrig veta, men om Nato anser att det ligger i organisationens intresse finns det en osäkerhet om man tänker göra så eller inte.

Vår önskan är att alla partier gör en ordentligt kritisk granskning. Vi väntar på den slutliga skrivningen i avtalet för att kunna ta slutlig ställning. Vi ska alla vara kritiska.

Herr talman! Det pratas om att ge stöd till Baltikum. Ja, det ska vi göra. Men vi måste försöka tänka lite bredare än så. Vad är det för stöd vi ska ge? Är det soldater? Okej; Baltikum angrips. Vi skickar soldater. Om Ryssland är angriparen finns de nästa dag i Sverige. Vi förklarar dem krig. Är det vad vi ska ha? Nej, det ska vi inte ha.

I detta anförande instämde Mikael Jansson och Heidi Karlsson (båda SD).

Anf. 131 ARON EMILSSON (SD):
Herr talman! Världen har kommit närmare i tid och rum. Vi reser med lätthet. Men våra länder står fortfarande, likt varje familj, i var sitt kvarter med var sin grund i tanke och kulturell kompass. På vårt norra halvklot, i det nordligaste av Europa, bildar de nordiska länderna en familj med djupa relationer baserade på den unika berättelsen om Norden.
t
Den nordiska familjen är världens tionde största ekonomi. Våra grannländer är några av våra viktigaste handelspartner. Norden är den nordiska modellen, de gemensamma kulturyttringarna, det gränsöverskridande samarbetet. Norden är den skandinaviska språkförståelsen, gemensamma värderingar om välfärdsstaten och sociala skyddsnät, ljusa sommarnätter och vemodigt vintermörker, historisk samvaro samt pulserande och gränsöverskridande arbetsmarknadsregioner.

Norden är på tapeten. Norden står inför prövningar och inför oändliga möjligheter. Norden nalkas en nyrenässans, om vi vill och vågar.
Vad är då målet? Jag skulle säga ett Norden med öppen planlösning och många mötesplatser. I vilket syfte då? Jo, vi har byggt en solid samhällsmodell. Tillsammans kan vi reformera den för att bevara någonting i grunden gott och ömsesidigt. Hur då? Genom samförstånd, samverkan och samvaro och genom att bygga vidare på tilliten. Det handlar om vår tillit mellan människor och till myndigheter.

I Norden kan vi se tillbaka på 200 år av inbördes frihet och fred och drygt 60 år av formaliserad politisk samverkan genom Nordiska rådet. Redan på 50-talet uppnådde vi en vardaglig integration mellan våra länder som EU än i dag inte har lyckats närma sig.

Herr talman! Norden står inför prövningar men också inför möjligheter. Danmark har aviserat långsiktiga gränskontroller gentemot Tyskland. Här har vi en möjlighet att arbeta för en gemensam nordisk strategi för gemensam nordisk gränsbevakning.

Med en gemensam nordisk yttre gräns utifrån gemensamma resurser skulle vi ta ansvar för Norden i ett läge då EU:s yttre gräns i många avseenden har kollapsat. Med en gemensam nordisk yttre gränskontroll kan vi också se följande fördelar:

- ordning och reda i en orolig tid
- avlastning för polisen i våra respektive länder
- fördjupad samverkan på riktigt och en konkretion av orden ”tillsammans är vi starkare”
- möjlighet att slopa våra nationella gränskontroller internt för god mobilitet inom Norden, såväl för gränspendlare som för företag och handelsutbyte.

Den nordiska samarbetsministern Kristina Persson och hennes kollegor har aviserat att de är intresserade av den danska idén och har börjat samtala om den. Persson bekräftade vid frågestunden

här den 11 februari att man har tagit initiativ till diskussioner om hur man kan gå vidare med den här idén.

Inrikesminister Ygeman har uttalat att mobiliteten i Öresund måste underlättas för att samverkan ska kunna stärkas. Det är inte bara nödvändigt utan också möjligt. Vi ser en ökad gränspolissamverkan i till exempel Norrbotten. Vi ser att vi kan samverka över nationsgränserna och anpassa vår lagstiftning efter gemensamma syften och mål.

Men det är viktigt att regeringen är en drivande kraft för att samla de nordiska länderna till en lösning alla kan känna sig bekväma med. Finland har meddelat att man initialt säger nej till den typ av gemensam nordisk gräns som har diskuterats. Den svenska regeringen behöver i samråd med Danmark visa att det rör sig om gemensamma krafttag med gemensamma resurser och ekonomiska medel. Varken Danmark eller något annat nordiskt land ska stå ensamt i denna prövning.

Jag kan bara applådera att Moderaterna är med på tåget. Frågan är när Alliansens övriga partier tydligt ska stiga på.

Det här är en möjlighet till tätare utbildningsutbyte och ekonomisk tillväxt. Det är en möjlighet att återigen gå mot ett internt mer gränslöst Norden samtidigt som vi behåller kontrollen över Norden externt. Nordens sak är vår, och vår sak är Nordens. Tillsammans kan vi lägga kraft och konkretion bakom den vida spridda devisen ”tillsammans är vi starkare”.

Utrikesministern sa i sin utrikesdeklaration i morse att vi vill se ett starkare EU. Jag skulle säga att vi vill se ett starkare mellanstatligt Norden och ett svagare överstatligt EU. Det har framtiden för sig. Norden är Sveriges viktigaste och inrikes mest folkförankrade utrikespolitiska fråga. Vi kan knyta starka band på en stark grund.

I detta anförande instämde Mikael Jansson och Heidi Karlsson (båda SD).

Anf. 132 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Jag må vara sist i debatten, men jag ska ta upp den fråga som borde komma först i varje utrikespolitisk debatt: hur man bygger fred och goda relationer.

Jag kommer också att tala om behovet av innovation. För att räkna hur många gånger det ordet kommer upp i den här kammaren varje år bör man nog ha gått en högre årskurs i matematik.

Men var är innovationen och nytänkandet i fredspolitiken? Jo, vi hörde utrikesministern ta upp ämnen som har varit frånvarande här i många år – att vi ska bygga upp möjligheten att förebygga konflikter.

Med det menar jag civil krishantering. År 1999 fattade EU ett beslut om att bygga en civil insatsstyrka med medlare, diplomater, skattetekniker, livsmedelstekniker, ingenjörer, poliser och jurister för att hjälpa till att bygga upp länder innan första kulan är avlossad. Vi väntar fortfarande på att EU ska bygga upp den här styrkan. Här kan Sverige bli en föregångare.

Utrikesministern talade också om fri och rättvis handel. Det är grunden för att bygga upp goda relationer med andra länder – att se till att resurserna räcker och ha ett aktivt klimatarbete. Då bygger vi fred och undviker konflikt. Det är det som är den första försvarslinjen.

Vi kan aldrig bli en militär stormakt, och det tjänar föga till att bli en liten kugge i en annan militär stormakt. Vi ska bli en fredsstormakt. Vad kan vara bättre i en debatt än att avsluta med lite nya idéer? Då talar jag om kommunal utrikespolitik. Det är förbjudet på många sätt i Sverige i dag, men det finns globala organisationer. Jag har till och med skrivit en liten folder om det. Alla som känner mig vet ju att jag alltid har med mig mina foldrar överallt. En heter just *Kommunal utrikespolitik*. Men jag är inte ensam om de här idéerna. Det finns United Cities and Local Governments, Förenta kommunerna, sedan drygt tio år tillbaka. Det finns International Council for Local Environmental Initiatives.

När kommuner samarbetar finns det ingen stormakt som kan invadera några andra som inte lyder eller tycker likadant. De måste samarbeta med konsensus. Ingen kommun har någon militär, utan det måste ske i samtal.

Chansen att satsa mer på kommunala samarbeten ger oss också möjligheten att gå in i länder som annars hade varit stängda för diplomatiskt inflytande. Det finns exempel på kanadensiska och svenska kommuner som har samarbetat med kinesiska. De upptäcker till exempel att mer demokrati i skolsystemet är en väldigt bra idé. ”Det kan vi ta upp!”

Att bygga upp demokrati underifrån är mindre känsligt när man gör det på kommunal nivå, så jag hoppas att vi någon gång kan ha en debatt här i kammaren om just kommunal utrikespolitik. Det är ett nytt sätt att bygga relationer på jämbördig grund.

En annan bra idé tycker jag är att ha ett fredsministerium. Costa Rica ligger före oss där. Vad skulle hända om Sverige hade ett helt ministerium som syftade till att bygga och skapa fred? Då kanske vi aldrig behöver vapnen som vi köper för dyra pengar. Vi kanske kan undvika behovet av dem. Det är den bästa investeringen, och den kostar väldigt lite.

I ekonomin brukar vi tala om marginalnytta. Här finns det en gigantisk marginalnytta. Det finns en global brist på folk som arbetar för att bygga upp freden. Sverige skulle kunna spela en unik roll – gärna i samarbete med Irland, Finland och Österrike, som också är neutrala länder. Tillsammans skulle vi kunna bygga upp en global resurs som innerligt väl behövs. Jag hoppas att vi en dag här i kammaren debatterar dessa frågor.

Den utrikespolitiska debatten var härmed avslutad.

Innehållsförteckning

Välkomsthälsning
Anf.1FÖRSTE VICE TALMANNEN
§1Utrikespolitisk debatt
Anf.2Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S)
Anf.3KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.4Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.5KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.6Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.7JULIA KRONLID(SD) replik
Anf.8Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.9JULIA KRONLID(SD) replik
Anf.10Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.11KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.12Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik

Anf.13KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.14Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.15HANS LINDE(V) replik
Anf.16Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.17HANS LINDE(V) replik
Anf.18Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.19BIRGITTA OHLSSON(L) replik
Anf.20Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.21BIRGITTA OHLSSON(L) replik
Anf.22Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.23SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.24Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.25SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.26Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM(S) replik
Anf.27KARIN ENSTRÖM(M)
Anf.28JULIA KRONLID(SD) replik
Anf.29KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.30JULIA KRONLID(SD) replik
Anf.31KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.32VALTER MUTT(MP) replik
Anf.33KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.34VALTER MUTT(MP) replik
Anf.35KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.36HANS LINDE(V) replik
Anf.37KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.38HANS LINDE(V) replik
Anf.39KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.40JULIA KRONLID(SD)
Anf.41VALTER MUTT(MP)
Anf.42KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.43VALTER MUTT(MP) replik
Anf.44KARIN ENSTRÖM(M) replik
Anf.45VALTER MUTT(MP) replik
Anf.46JULIA KRONLID(SD) replik
Anf.47VALTER MUTT(MP) replik
Anf.48JULIA KRONLID(SD) replik
Anf.49VALTER MUTT(MP) replik
Anf.50KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.51VALTER MUTT(MP) replik
Anf.52KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.53VALTER MUTT(MP) replik
Anf.54HANS LINDE(V) replik
Anf.55VALTER MUTT(MP) replik
Anf.56HANS LINDE(V) replik
Anf.57VALTER MUTT(MP) replik
Anf.58BIRGITTA OHLSSON(L) replik
Anf.59VALTER MUTT(MP) replik
Anf.60BIRGITTA OHLSSON(L) replik
Anf.61VALTER MUTT(MP) replik
Anf.62SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.63VALTER MUTT(MP) replik
Anf.64SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.65VALTER MUTT(MP) replik
Anf.66KERSTIN LUNDGREN(C)
Anf.67VALTER MUTT(MP) replik
Anf.68KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.69VALTER MUTT(MP) replik
Anf.70KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.71HANS LINDE(V)
Anf.72KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.73HANS LINDE(V) replik
Anf.74KERSTIN LUNDGREN(C) replik

Anf.75HANS LINDE(V) replik
Anf.76SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.77HANS LINDE(V) replik
Anf.78SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.79HANS LINDE(V) replik
Anf.80BIRGITTA OHLSSON(L)
Anf.81VALTER MUTT(MP) replik
Anf.82BIRGITTA OHLSSON(L) replik
Anf.83VALTER MUTT(MP) replik
Anf.84BIRGITTA OHLSSON(L) replik
Anf.85HANS LINDE(V) replik
Anf.86BIRGITTA OHLSSON(L) replik
Anf.87HANS LINDE(V) replik
Anf.88BIRGITTA OHLSSON(L) replik
Anf.89SOFIA DAMM(KD)
Anf.90JULIA KRONLID(SD) replik
Anf.91SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.92JULIA KRONLID(SD) replik
Anf.93SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.94VALTER MUTT(MP) replik
Anf.95SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.96VALTER MUTT(MP) replik
Anf.97SOFIA DAMM(KD) replik
Anf.98KENNETH G FORSLUND(S)
Anf.99FREDRIK MALM(L) replik
Anf.100KENNETH G FORSLUND(S) replik
Anf.101FREDRIK MALM(L) replik
Anf.102KENNETH G FORSLUND(S) replik
Anf.103MARGARETA CEDERFELT(M) replik
Anf.104KENNETH G FORSLUND(S) replik
Anf.105MARGARETA CEDERFELT(M) replik
Anf.106KENNETH G FORSLUND(S) replik
Anf.107SOFIA ARKELSTEN(M)
Anf.108JOHAN NISSINEN(SD)
Anf.109PERNILLA STÅLHAMMAR(MP)
Anf.110KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.111PERNILLA STÅLHAMMAR(MP) replik
Anf.112KERSTIN LUNDGREN(C) replik
Anf.113PERNILLA STÅLHAMMAR(MP) replik
Anf.114LOTTA JOHNSSON FORNARVE(V)
Anf.115FREDRIK MALM(L)
Anf.116OLLE THORELL(S)
Anf.117MARGARETA CEDERFELT(M)
Anf.118MIKAEL JANSSON(SD)
Anf.119AMINEH KAKABAVEH(V)
Anf.120KRISTER ÖRNFJÄDER(S)
Anf.121GÖRAN PETTERSSON(M)
Anf.122MARKUS WIECHEL(SD)
Anf.123OLLE THORELL(S) replik
Anf.124MARKUS WIECHEL(SD) replik
Anf.125OLLE THORELL(S) replik
Anf.126MARKUS WIECHEL(SD) replik
Anf.127HÅKAN SVENNELING(V)
Anf.128ANDERS ÖSTERBERG(S)
Anf.129SOTIRIS DELIS(M)
Anf.130ROGER RICHTOFF(SD)
Anf.131ARON EMILSSON(SD)
Anf.132CARL SCHLYTER(MP)

Kapitel 9: Kommuner, Landsting och Länsstyrelser

Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Sveriges regioner.**

10 **Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp**.
Kompletteringar har skett den 14 och 16 maj 2016:
För varje län har lagts till:
* Skattesatser 2016 i kommuner, län riket. Uppgifter från SCB.
* Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Uppgifter från SCB.
* Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad, Uppgifter från boverkets intervjuundersökningar presenterade i maj 2016.
* Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun År 2014. Uppgifter från SCB.
* Svenskt Näringslivs hemsidor för länen.
* Arbetsförmedlingarna i länen.
* Handelsbanken

11 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

29 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

55 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

74 4) Gotlands och Stockholms län.

84 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

106 6) Blekinge och Skåne län.

119 **Detaljer om kommunerna. Folkmängd per tätort och småort per kommun 2005 (enligt SCB)**

121 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

144 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

177 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

200 4) Gotlands och Stockholms län.

212 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

246 6) Blekinge och Skåne län.

267 **Pressinbjudan: Indelningskommittén presenterar diskussionsunderlag angående Sveriges framtida regionala indelning.**

277 **Några kommentarer den 14 maj 2016.**

280 **Innehållet i hemsidor hos boverket, naturvårdsverket och socialstyrelsen samt arbetsuppgifter för den nya regeringen.**

293 **Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.**

294 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

297 Utvecklingens krafter

298 Systemet för mänskliga verksamheter

301 Den fundamentala påverkanskedjan

303 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

305 Något om välfärd och näringsliv. 26 maj 2016.

307 Näringslivet.

308 Svenskt Näringaliv

317 Arbetsförmedlingen

324 Handelsbanken

Sveriges regioner.

(Förslag)

Riket

1) **Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län**

2) **Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län**

3) **Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län**

4) **Gotlands och Stockholms län**

5) **Hallands, Värmlands och Västra Götalands län**

6) **Blekinge och Skåne län**

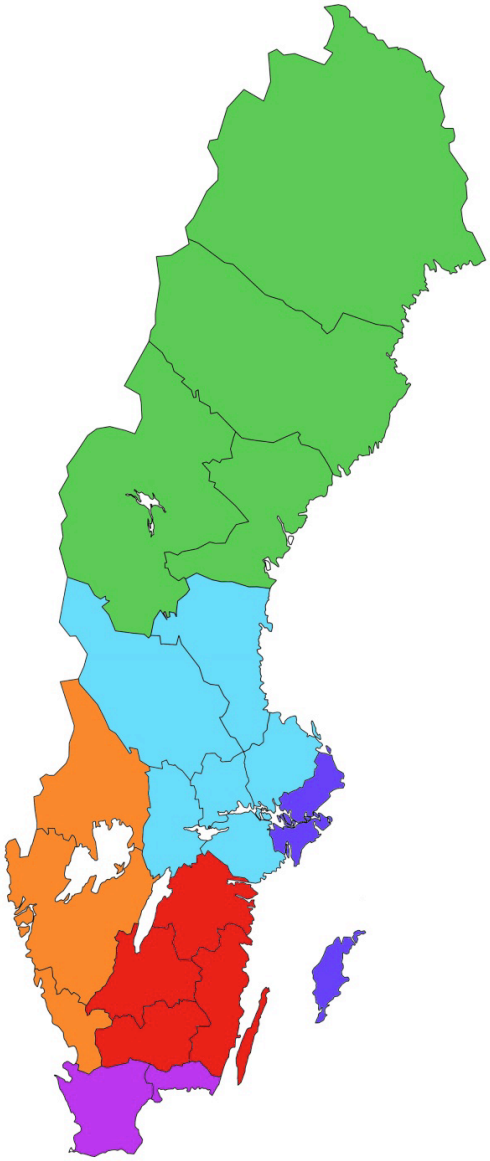

Länsstyrelsernas webbplats

Adresser landsting, regioner

Region 1:

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad inv 2013	
BD: Norrbottens län					
Arjeplog	3 159	1 598	513	1,9	2 980
Arvidsjaur	6 814	3 451	531	1,9	6 471
Boden	28 176	14 308	518	1,9	27 838
Gällivare	19 077	9 437	515	1,9	18 339
Haparanda	10 184	5 007	499	2,0	9 886
Jokkmokk	5 534	2 550	498	2,0	5 066
Kalix	17 483	8 266	498	2,0	16 387
Kiruna	23 135	11 374	495	2,0	23 196
Luleå	72 751	37 616	505	2,0	75 383
Pajala	6 798	3 051	487	2,1	6 299
Piteå	40 873	20 062	490	2,0	41 278
Älvsbyn	8 655	4 107	498	2,0	8 168
Överkalix	3 872	1 787	504	2,0	3 436
Övertorneå	5 229	2 338	486	2,1	4 709
AC: Västerbottens län					
Bjurholm	2 553	1 091	449	2,2	2 436
Dorotea	3 082	1 457	509	2,0	2 757
Lycksele	12 701	6 272	508	2,0	12 270
Malå	3 421	1 528	473	2,1	3 155
Nordmaling	7 470	3 377	479	2,1	7 006
Norsjö	4 466	1 977	467	2,1	4 175
Robertsfors	7 066	3 085	456	2,2	6 738
Skellefteå	71 910	34 747	485	2,1	71 988
Sorsele	2 905	1 381	506	2,0	2 595
Storuman	6 507	3 164	525	1,9	5 954
Umeå	110 758	57 775	496	2,0	118 349
Vilhelmina	7 327	3 733	530	1,9	6 887
Vindeln	5 752	2 486	457	2,2	5 344
Vännäs	8 412	3 949	467	2,1	8 583
Åsele	3 322	1 615	537	1,9	2 875
Y: Västernorrlands län					
Härnösand	25 227	12 867	524	1,9	24 509
Kramfors	20 107	9 735	519	1,9	18 450
Sollefteå	20 976	10 401	521	1,9	19 623
Sundsvall	94 044	47 466	494	2,0	96 978
Timrå	17 747	8 383	465	2,2	18 062
Ånge	10 692	5 209	529	1,9	9 548
Örnsköldsvik	54 943	26 003	473	2,1	54 986
Z: Jämtlands län					
Berg	7 696	3 512	478	2,1	7 160
Bräcke	7 192	3 432	508	2,0	6 559
Härjedalen	10 889	5 967	577	1,7	10 281
Krokom	14 130	6 370	438	2,3	14 643
Ragunda	5 796	2 719	494	2,0	5 458
Strömsund	12 931	6 185	508	2,0	11 984
Åre	9 966	7 792	760	1,3	10 420
Östersund	58 428	31 564	532	1,9	59 956

Region 2:

W: Dalarnas län

Avesta	21 954	11 980	558	1,8	21 582
Borlänge	46 987	24 262	492	2,0	50 023
Falun	55 274	27 629	492	2,0	56 767
Gagnef	10 131	4 391	436	2,3	10 023
Hedemora	15 494	7 972	527	1,9	15 021
Leksand	15 440	7 748	508	2,0	15 157
Ludvika	25 537	13 973	546	1,8	25 712
Malung	10 513	6 953	678	1,5	10 061
Mora	20 212	10 021	498	2,0	19 998
Orsa	7 020	3 498	509	2,0	6 849
Rättvik	10 886	5 498	506	2,0	10 766
Smedjebacken	10 812	5 255	493	2,0	10 691
Säter	10 989	5 291	487	2,1	10 873
Vansbro	7 061	3 472	509	2,0	6 730
Älvdalen	7 445	3 949	550	1,8	7 096

X: Gävleborgs län

Bollnäs	26 237	13 539	517	1,9	26 141
Gävle	92 205	48 167	505	2,0	97 236
Hofors	10 197	5 063	529	1,9	9 511
Hudiksvall	37 004	18 488	503	2,0	36 829
Ljusdal	19 384	9 450	498	2,0	18 931
Nordanstig	9 847	4 621	485	2,1	9 491
Ockelbo	6 051	2 921	494	2,0	5 785
Ovanåker	11 873	5 761	505	2,0	11 354
Sandviken	36 690	18 684	505	2,0	37 250
Söderhamn	26 506	13 749	543	1,8	25 442

D: Södermanlands län

Eskilstuna	91 635	47 121	483	2,1	99 729
Flen	16 412	8 121	506	2,0	16 156
Gnesta	9 958	4 800	464	2,2	19 409
Katrineholm	32 185	16 000	494	2,0	32 930
Nyköping	49 816	25 104	484	2,1	53 038
Oxelösund	11 134	5 838	519	1,9	11 403
Strängnäs	30 655	15 076	461	2,2	33 389
Trosa	10 831	5 136	447	2,2	11 680
Vingåker	9 269	4 256	482	2,1	8 835

C: Uppsala län

Enköping	38 422	18 586	464	2,2	40 656
Heby	13 634*	6 289	470	2,1	13 450
Håbo	18 569	7 745	393	2,5	19 968
Knivsta	13 324	5 516	369	2,7	15 580
Tierp	20 056	9 734	485	2,1	20 144
Uppsala		95 366	477	2,1	205 199
Älvkarleby	9 080	4 432	488	2,1	9 132
Östhammar	21 608	10 537	493	2,0	21 352

U: Västmanlands län

Arboga	13 380	7 125	536	1,9	13 493
Fagersta	12 270	6 821	543	1,8	12 872
Hallstahammar	14 955	7 309	480	2,1	15 524
Kungsör	8 303	3 855	477	2,1	8 175
Köping	24 646	12 619	509	2,0	25 237
Norberg	5 866	3 099	541	1,8	5 608
Sala	21 446	10 681	495	2,0	21 769
Skinnskatteberg	4 761	2 366	536	1,9	4 411
Surahammar	10 196	4 712	477	2,1	9 834
Västerås	131 934	66 269	478	2,1	142 131

T: Örebro län

Askersund	11 461	5 562	500	2,0	11 096
Degerfors	10 093	4 792	502	2,0	9 500
Hallsberg	15 315	7 227	474	2,1	15 267
Hällefors	7 627	3 818	535	1,9	6 982
Karlskoga	30 185	15 066	509	2,0	29 728
Kumla	19 473	9 289	453	2,2	20 904
Laxå	6 136	2 809	500	2,0	5 580
Lekeberg	7 081	3 197	443	2,3	7 289
Lindesberg	23 228	11 205	485	2,1	23 176
Ljusnarsberg	5 317	2 746	564	1,8	4875
Nora	10 472	4 909	471	2,1	10 399
Örebro	127 733	67 154	490	2,0	140 599

Region 3:

E: Östergötlands län

Boxholm	5 242	2 554	491	2,0	5 278
Finspång	20 888	10 646	513	2,0	20 903
Kinda	9 946	4 619	471	2,1	9 802
Linköping	137 636	72 422	492	2,0	150 202
Mjölby	25 258	12 645	485	2,1	26 313
Motala	41 912	20 717	495	2,0	42 187
Norrköping	124 642	63 653	487	2,1	133 749
Söderköping	14 025	6 271	447	2,2	14 195
Vadstena	7 527	3 844	525	1,9	7 383
Valdemarsvik	8 122	4 129	539	1,9	7 585
Ydre	3 866	1 819	496	2,0	3 617
Åtvidaberg	11 723	5 570	484	2,1	11 460
Ödeshög	5 516	2 518	480	2,1	5 174

F: Jönköpings län

Aneby	6 578	3 031	472	2,1	6 375
Eksjö	16 575	8 171	501	2,0	16 464
Gislaved	29 489	12 846	445	2,2	28 713
Gnosjö	9 753	4 127	439	2,3	9 406
Habo	9 842	4 131	382	2,6	10 975
Jönköping	120 965	59 464	463	2,2	130 798
Mullsjö	7 087	3 153	448	2,2	7 039
Nässjö	29 314	13 912	474	2,1	29 516
Sävsjö	10 989	4 950	455	2,2	10 969
Tranås	17 765	9 103	503	2,0	18 197
Vaggeryd	12 665	5 667	431	2,3	13 209
Vetlanda	26 459	12 277	467	2,1	26 419
Värnamo	32 700	15 118	459	2,2	33 155

H: Kalmar län

Borgholm	11 067	5 948	560	1,8	10 619
Emmaboda	9 543	4 693	519	1,9	8 964
Hultsfred	14 456	7 175	531	1,9	13 635
Högsby	6 066	2 873	498	2,0	5 718
Kalmar	60 924	31 508	500	2,0	63 887
Mönsterås	13 103	6 334	493	2,3	12 949
Mörbylånga	13 405	6 266	443	2,3	14 368
Nybro	19 775	9 717	495	2,0	19 489
Oskarshamn	26 247	12 967	496	2,0	26 212
Torsås	7 240	3 414	496	2,0	6 879
Vimmerby	1315 6	7 564	491	2,0	15 287
Västervik	36 505	18 614	517	1,9	35 867

G: Kronobergs län

Alvesta	18 684	8 639	457	2,2	19 280
Lessebo	8 127	3 775	467	2,1	8 059
Ljungby	27 093	12 791	468	2,1	27 277
Markaryd	9 571	4 779	502	2,0	9 515
Tingsryd	12 793	6 213	508	2,0	12 156
Uppvidinge	9 466	4 522	491	2,0	9 288
Växjö	77 363	40 796	487	2,1	85 822
Älmhult	15 346	7 303	467	2,1	15 759

Region 4:

I: Gotlands län					
Gotland	57 488	27 591	481	2,1	57 161
AB: Stockholms län					
Botkyrka	76 592	32 813	388	2,6	87 580
Danderyd	30 226	12 277	386	2,6	32 222
Ekerö	24 010	9 572	371	2,7	26 355
Haninge	71 837	33 175	424	2,4	80 932
Huddinge	88 750	39 988	404	2,5	102 557
Järfälla	61 743	28 529	424	2,4	69 167
Lidingö	41 892	19 437	441	2,3	45 178
Nacka	80 247	37 326	407	2,5	84 423
Norrtälje	54 596	27 034	481	2,1	56 845
Nykvarn	8 354	3 553	381	2,6	9 523
Nynäshamn	24 648	12 196	465	2,2	26 796
Salem	14 334	6 101	389	2,6.	16 001
Sigtuna	36 711	17 027	412	2,4	43 372
Sollentuna	59 355	25 567	388	2,6	68 145
Solna	60 575	36 950	528	1,9	72 740
Stockholm	771 038	442 615	512	2,0	897 700
Sundbyberg	34 016	19 378	490	2,0	42 626
Södertälje	80 553	38 821	443	2,3	91 072
Tyresö	41 134	17 353	401	2,5	44 281
Täby	60 594	26 116	405	2,5	66 292
Upplands-Bro	21 327	10 082	420	2,4	24 703
Upplands Väsby	37 624	17 378	432	2,3	41 449
Vallentuna	27 397	11 782	384	2,6	31 616
Vaxholm	10 123	4 542	408	2,5	11 188
Värmdö	34 953	16 011	412	2,4	39 784
Österåker	37 336	16 109	405	2,5	40 495

Region 5:

N: Hallands län

Falkenberg	39 605	18 428	446	2,2	41 912
Halmstad	88 224	44 582	483	2,1	94 084
Hylte	10 368	4 718	466	2,1	10 001
Kungsbacka	69 817	29 436	388	2,6	77 390
Laholm	23 037	10 770	459	2,2	23 517
Varberg	54 817	26 373	450	2,2	59 936

S : Värmlands län

Arvika	26 265	13 034	503	2,0	25 817
Eda	8 601	4 130	488	2,0	8 426
Filipstad	11 017	5 696	542	1,8	10563
Forshaga	11 515	5 022	447	2,2	11 292
Grums	9 408	4 564	506	2,0	8 925
Hagfors	13 337	6 859	558	1,8	12 071
Hammarö	14 374	6 448	432	2,3	15 136
Karlstad	82 096	43 835	507	2,0	87 786
Kil	11 813	5 244	449	2,2	11 810
Kristinehamn	23 899	12 067	509	2,0	23 949
Munkfors	3 995	2 000	540	1,9	3 656
Storfors	4 542	2 066	490	2,0	4 131
Sunne	13 586	6 360	484	2,1	13 011
Säffle	16 080	8 000	520	1,9	15 276
Torsby	12 960	6 553	532	1,9	12 013
Årjäng	9 800	4 849	493	2,0	9 953

O: Västra Götalands län

Ale	26 405	11 420	414	2,4	28 074
Alingsås	36 010	16 910	444	2,3	38 619
Bengtsfors	10 225	5 230	540	1,9	9 550
Bollebygd	8 086	3 433	411	2,4	8 562
Borås	99 325	48 917	470	2,1	105 995
Dals-Ed	4 891	2 338	500	2,0	4 740
Essunga	5 717	2 519	459	2,2	5 494
Falköping	31 185	13 888	438	2,3	31 988
Färgelanda	6 824	3 038	460	2,2	6 520
Grästorp	5 762	2 578	454	2,2	5 641
Gullspång	5 595	2 740	522	1,9	5 185
Göteborg	484 942	257 297	494	2,0	533 271
Götene	12 879	5 860	446	2,2	13 028
Herrljunga	9 305	4 195	452	2,2	9 274
Hjo	8 849	4 159	473	2,1	8 805
Härryda	32 049	13 140	377	2,7	35 732
Karlsborg	6 898	3 513	523	1,9	6 757
Kungälv	38 703	17 724	427	2,3	42 109
Lerum	36 506	15 061	388	2,6	39 319
Lidköping	37 380	17 797	466	2,1	38 414
Lilla Edet	12 889	5 704	455	2,2	12 829
Lysekil	14 657	7 454	518	1,9	14 369
Mariestad	23 895	11 859	500	2,0	23 870
Mark	33 494	14 805	438	2,3	33 753
Mellerud	9 638	4 689	517	1,9	8 892
Munkedal	10 284	4 729	463	2,2	10 205
Mölndal	58 234	26 572	433	2,3	61 978
Orust	15 188	7 108	470	2,1	15 036
Partille	33 543	13 877	391	2,6	36 147
Skara	18 578	9 163	503	2,0	18 580
Skövde	49 980	24 973	482	2,1	52 859
Sotenäs	9 311	4 713	523	1,9	8 928
Stenungsund	22 947	10 302	419	2,4	24 932
Strömstad	11 507	6 276	523	1,9	12 480
Svenljunga	10 430	4 695	457	2,2	10 299
Tanum	12 252	5 916	480	2,1	12 303
Tibro	10 581	5 005	471	2,1	10 754
Tidaholm	12 535	6 022	479	2,1	12 565
Tjörn	15 022	6 433	430	2,3	15 050
Tranemo	11 804	5 332	459	2,2	11 531
Trollhättan	53 302	26 537	478	2,1	56 573
Töreboda	9 470	4 502	497	2,0	8 992
Uddevalla	50 314	24 993	479	2,1	53 025
Ulricehamn	22 381	10 515	457	2,2	23 211
Vara	16 008	7 453	475	2,1	15 609
Vårgårda	10 756	4 587	417	2,4	11 065
Vänersborg	36 951	17 572	475	2,1	37 369
Åmål	12 737	6 260	512	2,0	12 229
Ockerö	12 231	4 596	368	2,7	12 574

Region 6:					
K: Blekinge län					
Karlshamn	31 006	15 577	500	2,0	31 272
Karlskrona	61 383	30 130	469	2,1	63 912
Olofström	13 391	6 459	502	2,0	12 902
Ronneby	28 358	14 045	503	2,0	27 871
Sölvesborg	16 558	7 929	472	2,1	16 800
M: Skåne län					
Bjuv	14 007	6 235	420	2,4	14 801
Bromölla	12 098	5 527	447	2,2	12 336
Burlöv	15 320	6 882	409	2,4	17 114
Båstad	14 044	6 999	492	2,0	14 275
Eslöv	30 087	13 558	427	2,3	31 920
Helsingborg	122 062	62 571	479	2,1	132 989
Hässleholm	49 148	23 210	463	2,2	50 227
Höganäs	23 482	10 819	438	2,3	25 084
Hörby	14 274	6 645	446	2,2	14 917
Höör	14 604	6 618	427	2,3	15 637
Klippan	16 048	7 682	463	2,2	16 715
Kristianstad	75 915	37 231	466	2,1	81 009
Kävlinge	26 704	11 725	401	2,5	29 600
Landskrona	39 346	20 022	475	2,1	43 073
Lomma	18 854	8 403	382	2,6	22 496
Lund	102 257	55 770	499	2,0	114 291
Malmö	271 271	147 320	486	2,1	312 994
Osby	12 600	5 975	471	2,1	12 713
Perstorp	6 886	3 380	472	2,1	7 139
Simrishamn	19 425	9 969	521	1,9	18 951
Sjöbo	17 501	8 033	443	2,3	18 401
Skurup	14 415	6 374	426	2,3	15 025
Staffanstorp	20 602	8 778	394	2,5	22 672
Svalöv	13 012	5 662	427	2,3	13 332
Svedala	18 716	7 885	398	2,5	20 067
Tomelilla	12 682	5 995	464	2,2	12 891
Trelleborg	39 830	18 861	443	2,3	42 837
Vellinge	31 722	13 349	398	2,5	33 807
Ystad	27 120	14 212	500	2,0	28 623
Åstorp	13 541	6 264	424	2,4	14 927
Ängelholm	38 347	18 666	471	2,1	39 866
Örkelljunga	9 553	4 466	462	2,2	9 653
Östra Göinge	13 991	6 327	465	2,1	13 687

Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.

Kompletteringar har skett den 14 maj 2016.
För varje län har lagts till:

* Skattesatser 2016 i kommuner, län riket. Uppgifter från SCB.

* Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Uppgifter från SCB.

* Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad, Uppgifter från boverkets intervjuundersökningar presenterade i maj 2016.

* Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun År 2014. Uppgifter från SCB.

Kompletteringar 16 maj 2016: För vaje län har lagts till:

* Svenskt Näringslivs hemsidor för länen.

* Arbetsförmedlingarna i länen.

* Handelsbanken

1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

Regionstyrelse

BD: Norrbottens län
Norrbotten Länsstyrelse
Norrbottens läns landsting

AC: Västerbottens län
Västerbotten Länsstyrelse
Västerbottens läns landsting

Y: Västernorrlands län
Västernorrland Länsstyrelse
Landstinget Västernorrland

Z: Jämtlands län
Jämtland Länsstyrelse
Region Jämtland Härjedalen

BD: Norrbottens län
Norrbotten Länsstyrelse
Norrbottens läns landsting

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad inv 2013	
Arjeplog	3 159	1 598	513	1,9	2 980
Arvidsjaur	6 814	3 451	531	1,9	6 471
Boden	28 176	14 308	518	1,9	27 838
Gällivare	19 077	9 437	515	1,9	18 339
Haparanda	10 184	5 007	499	2,0	9 886
Jokkmokk	5 534	2 550	498	2,0	5 066
Kalix	17 483	8 266	498	2,0	16 387
Kiruna	23 135	11 374	495	2,0	23 196
Luleå	72 751	37 616	505	2,0	75 383
Pajala	6 798	3 051	487	2,1	6 299
Piteå	40 873	20 062	490	2,0	41 278
Älvsbyn	8 655	4 107	498	2,0	8 168
Överkalix	3 872	1 787	504	2,0	3 436
Övertorneå	5 229	2 338	486	2,1	4 709

BD: Norrbottens län

Norrbotten Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö& klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Norrbottens läns landsting
Hem Vård och hälsa Tandvård Kultur Jobb och utbildning Utveckling och tillväxt Demokrati och insyn Om landstinget

Arjeplog
KOMMUN NÄRINGSLIV UPPLEVA & GÖRA UTVECKLING

Arvidsjaur
START BO/LEVA UNG NÄRINGSLIV TURISM/NÖJE KOMMUN/POLITIK NYHETER

Boden
Kommunen E-tjänster Fritid Leva & bo Utbildning Kultur Ung i Boden På gång Jobb NäringslivVård & omsorg Media

Gällivare
Barn & utbildning Bygga & bo Fritid Kultur Miljö & hälsa Om kommunen Politik Stöd & omsorg Trafik & vägar

Haparanda
Utbildning och förskola Kultur och fritid Näringsliv och arbete Kommun och politik Bygga, bo och miljö Omsorg och stöd Trafik och infrastruktur

Jokkmokk
Leva & Bo Miljö & Energi Barn & Utbildning Stöd & Omsorg Kommun & Politik

Kalix
START UTBILDNING OMSORG UPPLEVA BOENDE SAMHÄLLE UTVECKLING KOMMUN

Kiruna
Barn & utbildning Bygga, bo & miljö Kommun & politik Kultur & fritid Näringsliv & arbete Stöd & omsorg Trafik & infrastruktur

Luleå
Utbildning & förskola Uppleva & göra Omsorg & stöd Boende & miljö Samhälle & gator Arbete & karriär Kommun & politik

Pajala
HEM PAJALA KOMMUN NÄRINGSLIV BESÖKARE INFLYTTARE PRESS

Piteå
Piteå INVÅNARE BESÖKARE NÄRINGSLIV INFLYTTARE UNG & STUDENT

Älvsbyn
Blanketter Bygga, bo och miljö Förskola och utbildning Kommun och politik Näringsliv Omsorg och stöd Uppleva och göra
Personalsida

Överkalix
Kommun Näringsliv Utbildning Omsorg Upplev

Övertorneå
BARN & UTBILDNING STÖD & OMSORG BYGGA, BO & MILJÖ KULTUR & FRITID NÄRINGSLIV & UTVECKLING KOMMUN & POLITIK

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Norrbottens län	33,92	22,58	11,34
Arjeplog	34,84	23,50	11,34
Arvidsjaur	34,14	22,80	11,34
Boden	33,94	22,60	11,34
Gällivare	33,89	22,55	11,34
Haparanda	33,84	22,50	11,34
Jokkmokk	34,29	22,95	11,34
Kalix	33,89	22,55	11,34
Kiruna	34,39	23,05	11,34
Luleå	33,84	22,50	11,34
Pajala	34,84	23,50	11,34
Piteå	33,59	22,25	11,34
Älvsbyn	33,79	22,45	11,34
Överkalix	34,14	22,80	11,34
Övertorneå	33,09	21,75	11,34

Luleå Svenskt Näringsliv Storgatan 9, 1 tr Storgatan 9972 38 Luleå
TEL:0920-679 70**Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Norrbottens län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män.

Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
NORRBOTTENS LÄN	276 022	101 244	259 420	468 118
Arvidsjaur	255 555	108 636	245 001	414 837
Arjeplog	253 110	101 604	236 784	411 926
Jokkmokk	257 306	96 563	237 269	444 873
Överkalix	244 122	107 988	223 732	403 553
Kalix	260 396	107 478	242 714	429 928
Övertorneå	233 487	90 524	217 284	397 986
Pajala	253 334	105 216	234 360	431 075
Gällivare	304 717	117 924	285 753	509 138
Älvsbyn	251 294	106 044	235 783	414 936
Luleå	282 129	79 336	267 489	478 668
Piteå	274 732	106 560	259 770	454 115
Boden	268 651	107 418	255 233	444 552
Haparanda	230 945	77 954	213 192	397 367
Kiruna	316 353	118 380	302 568	525 355

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Obalans - underskott på bostäder innebär inte alltid att det finns bostadssociala problem såsom trångboddhet eller omfattande andrahandsuthyrning som utbrett fenomen. Underskott på bostäder kan innebära att det i kommunen finns en dynamisk ekonomi, där ökade inkomster leder till en ökad efterfrågan på bostäder. Att en kommun uppger underskott på bostäder innebär i många fall att det är svårt att flytta till, eller inom kommunen.

Obalans - överskott på bostäder innebär att det ständigt finns fler lediga bostäder, eller bostäder till salu, än vad som efterfrågas. Att det finns outhyrda lägenheter i något enstaka bostadsområde behöver inte innebära att den lokala bostadsmarknaden präglas av ett överskott. Ett överskott på bostäder behöver inte heller innebära att det
finns lämpliga bostäder i förhållande till hur efterfrågan och/eller behovet ser ut i kommunen.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
BD: Norrbottens län					
BD 2505 Arvidsjaur	0	0	3	3	7 x
BD 2506 Arjeplog	0	20	0	0	7 x
BD 2510 Jokkmokk	10	0	4	3	7
BD 2513 Överkalix	0	0	1	1	7 x
BD 2514 Kalix	25	0	0	0	7
BD 2518 Övertorneå	0	0	3	0	7 x
BD 2521 Pajala	0	0	2	2	7 x
BD 2523 Gällivare	66	50	10	50	7
BD 2560 Älvsbyn	30	70	5	5	7 x
BD 2580 Luleå	867	312	153	40	4
BD 2581 Piteå	192	249	108	96	5
BD 2582 Boden	0	110	50	40	6
BD 2583 Haparanda	0	0	0	0	7 x
BD 2584 Kiruna	351	140	15	55	5

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott.

Förväntat antal påbörjade bostäder genom nybyggnad:
De bostäder som kommunen bedömer med hänsyn till planläge, projektering och marknadsförutsättningar kommer att påbörjas under åren 2015 respektive 2016.

Uppgiftern om balans eller obalans är svaret på frågan **”** Hur bedömer ni för närvarande kommunens bostadsmarknadsläge ? I kommunen som helhet “
Balans på bostadsmarknaden innebär att konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Se den föregående kolumnen.

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Norrbottens län	1	2	3	4	5
Norrbottens län	26 578	7 573	9 055	74 815	5 314
Män	5 649	1 525	5 273	51 182	2 291
Kvinnor	20 929	6 048	3 782	23 633	3 023
Arvidsjaur	907	70	516	1 449	103
Män	193	8	344	997	37
Kvinnor	714	62	172	452	66
Arjeplog	415	29	89	1 030	57
Män	103	3	35	750	27
Kvinnor	312	26	54	280	30
Jokkmokk	584	68	97	1 417	231
Män	114	12	40	946	108
Kvinnor	470	56	57	471	123
Överkalix	511	50	22	924	86
Män	114	12	17	680	39
Kvinnor	397	38	5	244	47
Kalix	1 818	481	210	4 150	333
Män	384	85	114	2 984	120
Kvinnor	1 434	396	96	1 166	213
Övertorneå	618	46	14	1004	183
Män	162	4	7	713	97
Kvinnor	456	42	7	291	86
Pajala	908	77	31	1 781	143
Män	197	13	21	1 324	69
Kvinnor	711	64	10	457	74
Gällivare	2 022	686	158	6 971	317
Män	438	104	60	4 970	122
Kvinnor	1 584	582	98	2 001	195

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Älvsbyn	1 062	65	23	2 050	162
Män	165	13	12	1 437	58
Kvinnor	897	52	11	613	104
Luleå	7 266	3 875	4 621	25 211	1 772
Män	1 567	795	2 531	17 081	809
Kvinnor	5 699	3 080	2 090	8 130	963
Piteå	4 363	1 248	303	11 499	706
Män	898	260	169	7 852	305
Kvinnor	3 465	988	134	3 647	401
Boden	2 786	439	2 178	5 495	460
Män	683	148	1 605	3 475	152
Kvinnor	2 103	291	573	2 020	308
Haparanda	1 025	58	170	2 089	214
Män	262	13	85	1 266	108
Kvinnor	763	45	85	823	106
Kiruna	2 293	381	623	9 745	547
Män	369	55	233	6 707	240
Kvinnor	1 924	326	390	3 038	307

AC: Västerbottens län
Västerbotten Länsstyrelse
Västerbottens läns landsting

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Bjurholm	2 553	1 091	449	2,2	2 436
Dorotea	3 082	1 457	509	2,0	2 757
Lycksele	12 701	6 272	508	2,0	12 270
Malå	3 421	1 528	473	2,1	3 155
Nordmaling	7 470	3 377	479	2,1	7 006
Norsjö	4 466	1 977	467	2,1	4 175
Robertsfors	7 066	3 085	456	2,2	6 738
Skellefteå	71 910	34 747	485	2,1	71 988
Sorsele	2 905	1 381	506	2,0	2 595
Storuman	6 507	3 164	525	1,9	5 954
Umeå	110 758	57 775	496	2,0	118 349
Vilhelmina	7 327	3 733	530	1,9	6 887
Vindeln	5 752	2 486	457	2,2	5 344
Vännäs	8 412	3 949	467	2,1	8 583
Åsele	3 322	1 615	537	1,9	2 875

AC: Västerbottens län

Västerbotten Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Västerbottens läns landsting
Startsida Vård & hälsa Folktandvård Primärvård Politik Jobb & framtid Forskning & utveckling Om landstinget

Bjurholm
Utbildning & barnomsorg Boende & infrastruktur Uppleva & göra Kommun & politik Miljö Näringsliv & arbete Omsorg & hjälp

Dorotea
Start Näringsliv Uppleva & göra Bygg, bo & miljö Barn & utbildning Omsorg & stöd Trafik Kommun & politik

Lycksele
Barnomsorg & utbildning Familj, omsorg & stöd Fritid & kultur Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Energi & klimat Näringsliv & arbete Kommun & politik

Malå
START BYGGA, BO, MILJÖ NÄRINGSLIV, ARBETE UPPLEVA, GÖRA KOMMUN, POLITIK SERVICE, OMSORG BARN, UTBILDNING

Nordmaling
Utbildning, barnomsorg Omsorg, hjälp Uppleva, göra Bygga, bo och miljö Trafik, infrastruktur Näringsliv, arbete Kommun, politik

Norsjö
Startsida Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Robertsfors
Barn & Utbildning Kultur & Fritid Omsorg & Hjälp Bo, Bygga Miljö Näringsliv & Arbete Kommun & Politik Trafik & Infrastruktur

Skellefteå
BARN OCH UTBILDNING OMSORG OCH HJÄLP UPPLEVA OCH GÖRA BYGGA, BO OCH MILJÖ TRAFIK OCH INFRASTRUKTUR NÄRINGSLIV OCH ARBETE KOMMUN OCH POLITIK

Sorsele
Start Näringsliv Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Barn & utbildning Omsorg & stöd Trafik & infrastruktur Kommun & politik Sapmi

Storuman
E-tjänster och blanketter Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Umeå
Utbildning och barnomsorg Kultur och fritid Näringsliv och arbete Kommun och politik Bygga, bo och miljö Omsorg och hjälp Trafik och infrastruktur

Vilhelmina
Barn & Utbildning Boende, Miljö & Infrastruktur Kommun & Politik Kulturliv & Fritidsliv Näringsliv & utveckling Stöd, Hjälp & Omsorg
Turism och evenemang: RESA BO ÄTA GÖRA EVENEMANG PAKET RESMÅL. Nationella Minoriteter

Vindeln
Barn & utbildning Bo, bygga & miljö Fritid, kultur & turism Kommun & politik Näringsliv & arbete Stöd, vård & omsorg Trafik & infrastruktur

Vännäs
Utbildning, barnomsorg Omsorg, hjälp Uppleva, göra Bo, bygga, miljö Trafik, infrastruktur Näringsliv, arbetsmarknad Kommun, politik

Åsele
Startsida Barn & utbildning Omsorg & stöd Bygga, bo & miljö Uppleva & göra Näringsliv Trafik & infrastruktur Kommun & politik

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %

Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Västerbotten län	33,72	22,92	10,80
Bjurholm	33,95	23,15	10,80
Dorotea	34,75	23,95	10,80
Lycksele	33,90	23,10	10,80
Malå	34,20	23,40	10,80
Nordmaling	34,10	23,30	10,80
Norsjö	34,20	23,40	10,80
Robertsfors	33,95	23,15	10,80
Skellefteå	33,45	22,65	10,80
Sorsele	33,95	23,15	10,80
Storuman	33,95	23,15	10,80
Umeå	33,65	22,85	10,80
Vilhelmina	34,25	23,45	10,80
Vindeln	34,45	23,65	10,80
Vännäs	34,45	23,65	10,80
Åsele	33,95	23,15	10,80

Handelsbanken. Norra Sverige Storgatan 48 Box 1002 901 20 Umeå 090-15 45 00 Kontor i Norra Sverige

Umeå/Skellefteå Svenskt Näringsliv Brogatan 4 903 25 Umeå
TEL:090-71 82 86 Till kontorets hemsida »

Arbetsförmedling: Västerbottens län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
VÄSTERBOTTENS LÄN	265 116	84 564	251 028	445 025
Nordmaling	247 068	96 852	230 744	415 887
Bjurholm	228 659	96 852	209 621	385 734
Vindeln	244 314	100 860	230 226	395 804
Robertsfors	250 992	105 685	241 913	401 526
Norsjö	248 778	106 560	238 163	403 395
Malå	258 267	108 636	248 489	425 712
Storuman	239 640	97 632	223 528	404 894
Sorsele	237 251	96 396	224 711	390 569
Dorotea	233 818	101 010	222 442	381 330
Vännäs	265 077	102 412	250 139	435 761
Vilhelmina	232 462	94 572	220 426	388 279
Åsele	233 864	100 704	214 500	394 748
Umeå	273 655	53 061	261 432	470 669
Lycksele	257 931	102 942	243 600	417 960
Skellefteå	268 189	105 428	254 503	442 016

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan.

Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
AC: Västerbottens län					
AC 2401 Nordmaling	18	56	4	4	7
AC 2403 Bjurholm	0	24	0	0	7
AC 2404 Vindeln	28	30	2	2	7
AC 2409 Robertsfors	0	16	5	5	7
AC 2417 Norsjö	0	12	0	0	7
AC 2418 Malå	24	0	0	0	7
AC 2421 Storuman	14	46	5	8	7
AC 2422 Sorsele	0	0	0	0	7
AC 2425 Dorotea	0	0	0	0	7 x
AC 2460 Vännäs	20	100	12	12	7
AC 2462 Vilhelmina	0	0	4	4	7
AC 2463 Åsele	0	0	1	0	7
AC 2480 Umeå	2251	1224	252	160	4
AA24481 Lycksele	71	0	5	5	7
AC 2482 Skellefteå	75	240	90	41	5

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Västerbottens län	1	2	3	4	5
Västerbottens län	29 774	10 381	8 446	72 095	6 366
Män	7 278	2 362	4 027	49 819	2 979
Kvinnor	22 496	8 019	4 419	22 276	3 387
Nordmaling	807	38	17	1 421	101
Män	122	2	10	1 021	36
Kvinnor	685	36	7	400	65
Bjurholm	298	23	5	450	40
Män	61	7	2	315	23
Kvinnor	237	16	3	135	17
Vindeln	597	79	94	1 626	94
Män	108	24	38	1 193	46
Kvinnor	489	55	56	433	48
Robertsfors	824	42	18	1 441	159
Män	173	8	10	1 030	78
Kvinnor	651	34	8	411	81
Norsjö	578	27	13	1 122	70
Män	114	4	5	802	32
Kvinnor	464	23	8	320	38
Malå	454	41	20	870	42
Män	96	9	10	623	13
Kvinnor	358	32	10	247	29
Storuman	754	124	53	1 646	146
Män	171	29	30	1 154	67
Kvinnor	583	95	23	492	79
Sorsele	359	48	18	629	51
Män	95	9	13	437	30
Kvinnor	264	39	5	192	21

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Dorotea	412	19	9	719	53
Män	94	3	5	506	26
Kvinnor	318	16	4	213	27
Vännäs	1 302	48	35	1 443	134
Män	349	12	9	1 059	61
Kvinnor	953	36	26	384	73
Vilhelmina	1 087	70	62	1 430	177
Män	286	10	42	992	68
Kvinnor	801	60	20	438	109
Åsele	386	39	19	616	56
Män	92	4	13	449	26
Kvinnor	294	35	6	167	30
Umeå	10 822	7 166	7 111	34 376	3 386
Män	2 827	1 745	3 436	22 940	1 588
Kvinnor	7 995	5 421	3 675	11 436	1 798
Lycksele	1 795	669	133	3 243	154
Män	523	127	68	2 339	60
Kvinnor	1 272	542	65	904	94
Skellefteå	9 299	1 948	839	21 063	1 703
Män	2 167	369	336	14 959	825
Kvinnor	7 132	1 579	503	6 104	878

Y: Västernorrlands län
Västernorrland Länsstyrelse
Landstinget Västernorrland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Härnösand	25 227	12 867	524	1,9	24 509
Kramfors	20 107	9 735	519	1,9	18 450
Sollefteå	20 976	10 401	521	1,9	19 623
Sundsvall	94 044	47 466	494	2,0	96 978
Timrå	17 747	8 383	465	2,2	18 062
Ånge	10 692	5 209	529	1,9	9 548
Örnsköldsvik	54 943	26 003	473	2,1	54 986

Y: Västernorrlands län

Västernorrland Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Landstinget Västernorrland
Startsida Vård & hälsa För vårdgivare Demokrati & insyn Jobb & utbildning Regional utveckling Om landstinget

Härnösand
Startsida Kommunen Barn och utbildning Boende, miljö och trafik Stöd och omsorg Näringsliv och arbete Kultur, fritid och turism

Kramfors
Barn & utbildningStöd & omsorg Kultur & fritidBoende & miljöNäringslivKommun & politikTurism

Sollefteå
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Sundsvall
Utbildning & förskola Uppleva & göra Omsorg & hjälp Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Timrå
Utbildning & förskola Omsorg & stöd Bygga, bo & miljö Uppleva & göra Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Ånge
Utbildning & förskola Omsorg & hjälp Uppleva & göra Bo, bygga & miljö Näringsliv & arbete Kommun & politik Trafik & infrastruktur

Örnsköldsvik
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Västernorrlands län	34,04	22,75	11,29
Härnösand	34,63	23,34	11,29
Kramfors	34,43	23,14	11,29
Sollefteå	34,68	23,39	11,29
Sundsvall	33,88	22,59	11,29
Timrå	33,93	22,64	11,29
Ånge	34,62	23,33	11,29
Örnsköldsvik	33,73	22,44	11,29

Sundsvall Svenskt Näringsliv Torggatan 4, 3 tr Box 210
851 04 Sundsvall TEL:+46-60-16 73 00**Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Västernorrlands län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
VÄSTERNORRLANDS LÄN	269 765	97 560	252 018	455 246
Ånge	247 587	96 852	234 217	417 038
Timrå	265 536	97 759	252 322	442 915
Härnösand	255 791	89 202	239 267	433 710
Sundsvall	283 577	96 852	266 157	482 936
Kramfors	246 063	96 852	229 104	414 001
Sollefteå	244 394	96 852	225 540	410 263
Örnsköldsvik	274 503	103 908	255 582	459 664

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
Y: Västernorrlands län					
Y 2260 Ånge	0	0	0	0	7
Y 2262 Timrå	124	105	12	10	7
Y 2280 Härnösand	60	30	16	15	5
Y 2281 Sundsvall	812	348	70	245	4
Y 2282 Kramfors	0	30	5	5	7
Y 2283 Sollefteå	0	0	0	0	7 x
Y 2284 Örnsköldsvik	90	77	20	20	5

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Västernorrlands län	1	2	3	4	5
Västernorrlands lä	24 779	6 846	6 533	70 716	4 591
Män	5 199	1 557	2 938	47 801	2 137
Kvinnor	19 580	5 289	3 595	22 915	2 454
Ånge	1 030	86	163	2 765	106
Män	196	19	83	1 984	37
Kvinnor	834	67	80	781	69
Timrå	1 658	29	57	3 648	235
Män	329	6	32	2 734	152
Kvinnor	1 329	23	25	914	83
Härnösand	2 490	700	1 466	5 426	536
Män	688	220	702	3 374	213
Kvinnor	1 802	480	764	2 052	323
Sundsvall	9 007	3 664	3 794	31 547	1 977
Män	1 769	859	1 651	20 564	948
Kvinnor	7 238	2 805	2 143	10 983	1 029
Kramfors	2 126	206	269	5 150	337
Män	478	47	147	3 526	152
Kvinnor	1 648	159	122	1 624	185
Sollefteå	2 314	856	465	4 630	311
Män	581	180	195	324	137
Kvinnor	1733	698	270	1576	174
Örnsköldsvik	6 154	1 305	319	17 550	1 089
Män	1 158	226	128	12 365	498
Kvinnor	4 996	1 079	191	5 185	591

Z: Jämtlands län
Jämtland Länsstyrelse
Region Jämtland Härjedalen

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Berg	7 696	3 512	478	2,1	7 160
Bräcke	7 192	3 432	508	2,0	6 559
Härjedalen	10 889	5 967	577	1,7	10 281
Krokom	14 130	6 370	438	2,3	14 643
Ragunda	5 796	2 719	494	2,0	5 458
Strömsund	12 931	6 185	508	2,0	11 984
Åre	9 966	7 792	760	1,3	10 420
Östersund	58 428	31 564	532	1,9	59 956

Z: Jämtlands län

Jämtland Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd
Näringsliv & föreningar Människa & samhälle
Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Jämtland Härjedalen

Folkhälsa, sjuk- och tandvård Politik & insyn Jobb & utbildning
Forskning Regional utveckling Kultur Press

Berg
Barn, ungdom och utbildning Bygga, bo och miljö Fritid och kultur
Kommun och politik Arbetsmarknad Omsorg, hjälp och vård

Bräcke
Kommun och politik Barn och utbildning Kultur och fritid
Stöd och omsorg Bygga, bo och miljö

Härjedalen
Om kommunen Kommunal service Näringsliv & arbete
Kultur & fritid Barn & Utbildning Stöd & omsorg Turism

Krokom
Kommun och politik Utbildning och barnomsorg Bygga, bo och miljö
Omsorg och hjälp Näringsliv och arbete Kultur, fritid och turism
Trafik och infrastruktur

Ragunda
Kommun och politik Bygga, bo och miljö Barn och utbildning
Omsorg och stöd Näringsliv, arbete och landsbygd Kultur och fritid
Trafik och infrastruktur

Strömsund
Webbkarta: Startsida Barnomsorg och grundskola Bibliotek och kultur
Folkhälsa Hus och hem Idrott, fritid och föreningar
Kris och beredskap Miljö, hälsa och livsmedel Stöd, vård och omsorg
Utbildning Kommun & Politik Blankettarkiv Bolag och förbund
Bygdeavgiftsmedel Ekonomi, statistik Fonder, stipendier
Författningssamling Internationellt arbete Jämställdhet
Kommunala planer Kommuninformation Lotterier Medborgardialog
Miljöpolicy Nämnder, råd och bolagsstyrelser Organisation Projekt
Samisk förvaltningskommun Taxor och avgifter Näringsliv och arbete
Näringslivet i kommunen Strömsunds Utvecklingsbolag

Företag, stöd och rådgivning Nyhetsbrev Tillstånd, regler och tillsyn Kommunikation Landsbygdsutveckling Lokaler och mark Guldälggalan Upphandling och inköp Nyhetsarkiv Turism Aktiviteter Bo Evenemang Guidade turer Fiske Sevärt & Utflykt Skoter Äta Turistbyrå Allemansrätten

Åre
BARN & UTBILDNING OMSORG & HJÄLP UPPLEVA & GÖRABYGGA & BO NÄRINGSLIV & JOBB MILJÖ & TRAFIKVÅR KOMMUN
Östersund
Barn och utbildning Bygga, bo och miljö Kommun och politik Näringsliv och arbete Omsorg och hjälp Trafik och infrastruktur Uppleva och göra

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Jämtlands län	33,49	22,29	11,20
Berg	33,72	22,52	11,20
Bräcke	34,59	23,39	11,20
Härjedalen	33,67	22,47	11,20
Krokom	33,37	22,17	11,20
Ragunda	34,42	23,22	11,20
Strömsund	33,92	22,72	11,20
Åre	33,42	22,22	11,20
Östersund	33,22	22,02	11,2

Östersund Svenskt Näringsliv Pedagogens väg 2 831 40 Östersund
TEL:063-14 10 95 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Jämtlands län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
JÄMTLANDS LÄN	253 723	93 347	239 169	426 722
Ragunda	236 591	96 852	222 078	397 647
Bräcke	236 888	88 008	220 662	399 395
Krokom	264 314	98 772	255 370	437 753
Strömsund	233 879	94 860	218 136	389 659
Åre	244 819	71 017	233 786	416 902
Berg	234 370	95 160	221 016	396 000
Härjedalen	238 079	95 232	223 485	398 634
Östersund	265 239	91 920	250 864	445 269

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
Z: Jämtlands län					
Z 2303 Ragunda	0	0	9	1	7 x
Z 2305 Bräcke	0	0	2	1	7
Z 2309 Krokom	0	35	10	25	7
Z 2313 Strömsund	0	12	3	3	7 x
Z 2321 Åre	1	10	20	25	7
Z 2326 Berg	20	0	25	25	7
Z 2361 Härjedalen	43	80	10	5	7
Z 2380 Östersund	115	180	115	70	5

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Jämtlands län	1	2	3	4	5
Jämtlands län	13 832	4 031	3 408	37 520	2 457
Män	3 351	889	1 449	24 814	1 195
Kvinnor	10 481	3 142	1 959	12 706	1 262
Ragunda	676	46	10	1 550	75
Män	126	7	6	1 117	28
Kvinnor	550	39	4	433	47
Bräcke	848	51	43	1 360	96
Män	176	8	21	1 023	42
Kvinnor	672	43	22	337	54
Krokom	1 503	83	35	3 255	190
Män	325	19	15	2 336	68
Kvinnor	1 178	64	20	919	122
Strömsund	1 588	116	46	3 256	223
Män	356	20	23	2 362	108
Kvinnor	1 232	96	23	894	115
Åre	1 116	100	51	3 674	265
Män	288	23	30	2 334	109
Kvinnor	828	77	21	1 340	156
Berg	864	61	27	2 005	74
Män	183	19	16	1 346	41
Kvinnor	681	42	11	659	33
Härjedalen	1 399	104	49	3 316	160
Män	339	27	19	2 190	87
Kvinnor	1 060	77	30	1 126	73
Östersund	5 838	3 470	3 147	19 104	1 374
Män	1 558	766	1 319	12 106	712
Kvinnor	4 280	2 704	1 828	6 998	662

2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

Regionstyrelse

W: Dalarnas län
Dalarna Länsstyrelse
Landstinget Dalarna

X: Gävleborgs län
Gävleborg Länsstyrelse
Region Gävleborg

D: Södermanlands län
Södermanland Länsstyrelse
Landstinget Sörmland

C: Uppsala län
Uppsala Länsstyrelse
Landstinget i Uppsala län

U: Västmanlands län
Västmanland Länsstyrelse
Landstinget Västmanland

T: Örebro län
Örebro Länsstyrelse
Region Örebro län

W: Dalarnas län
Dalarna Länsstyrelse
Landstinget Dalarna

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Avesta	21 954	11 980	558	1,8	21 582
Borlänge	46 987	24 262	492	2,0	50 023
Falun	55 274	27 629	492	2,0	56 767
Gagnef	10 131	4 391	436	2,3	10 023
Hedemora	15 494	7 972	527	1,9	15 021
Leksand	15 440	7 748	508	2,0	15 157
Ludvika	25 537	13 973	546	1,8	25 712
Malung	10 513	6 953	678	1,5	10 061
Mora	20 212	10 021	498	2,0	19 998
Orsa	7 020	3 498	509	2,0	6 849
Rättvik	10 886	5 498	506	2,0	10 766
Smedjebacken	10 812	5 255	493	2,0	10 691
Säter	10 989	5 291	487	2,1	10 873
Vansbro	7 061	3 472	509	2,0	6 730
Älvdalen	7 445	3 949	550	1,8	7 096

W: Dalarnas län

Dalarna Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Landstinget Dalarna
Start Hälso- och sjukvård Tandvård Kultur och bildning Jobb och utbildning Politik Om landstinget

Avesta
Barn & Utbildning Näringsliv & Företagande Miljö & Trafik Stöd & Omsorg Kultur & Fritid Logi, mat & nöje Säkerhet & Kriser
Kommunen & Politiken Boende & Byggande

Borlänge
Barn och utbildning Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Falun
Utbildning & barnomsorg Göra & uppleva Stöd & omsorg Bygga, bo & miljö Näringsliv & arbete Trafik & infrastruktur Kommun & demokrati

Gagnef
Barn och utbildning Stöd, omsorg och vård Bygga, bo och miljö Kultur och fritid Näringsliv Kommun och politik

Hedemora
Barn & Utbildning Näringsliv & Arbete Bygga, Bo & Miljö Se, Göra & Uppleva Stöd & Omsorg Kommun & Demokrati Ung i Hedemora

Leksand
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Ludvika
Utbildning & barnomsorg Omsorg & stöd Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Malung
Förskola och utbildning Stöd och omsorg Kultur, fritid och turism Bygga, bo och miljö Näringsliv och arbete Trafik och infrastruktur Kommun och politik

Mora
Start Barn & utbildning Stöd & omsorg Kultur, fritid & turism Bygga & bo Miljö & trafik Näringsliv & jobb Kommun & politik

Orsa
Start Vädret i Orsa Om kommunen Politik Barn & Utbildning Bygga & Bo Enkät medborgarlöfte Integration Miljö Orsa Närradio Socialtjänst & Omsorg Kultur, Fritid & Turism Näringsliv Lediga jobb Tillstånd mm. Forum Orsa Vid kris & fara Händer i Orsa Orsa A - Ö Om webbplatsen Pressinfo

Rättvik
Förstasida Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Kultur, fritid och turism Bygga, bo och miljö Trafik, resor och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Smedjebacken
Barn & utbildning Omsorg & stöd Boende & miljö Uppleva & göra
Säkerhet & kris Näringsliv Kommun & politik

Säter
Blankett/E-tjänst Kartor Grafisk profil Om webbplatsen A-Ö
Webbkarta Anpassa Kontakt Lediga jobb Synpunkter

Vansbro
Invånare Information för dig som bor i kommunen Näringsliv
För dig som är företagare eller vill starta företag Turism
För dig som besöker kommunen eller är turist Organisation
Om kommunen och den politiska organisationen

Älvdalen
Hem Om kommunen Barn och utbildning Sápmi Kultur och fritid Vård och omsorg Miljö Bygga och bo Näringsliv Politik
Älvdalskan

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Dalarnas län	33,82	22,66	11,16
Avesta	33,60	22,44	11,16
Borlänge	34,05	22,89	11,16
Falun	33,70	22,54	11,16
Gagnef	33,88	22,72	11,16
Hedemora	33,80	22,64	11,16
Leksand	33,45	22,29	11,16
Ludvika	33,70	22,54	11,16
Malung-Sälen	34,20	23,04	11,16
Mora	33,97	22,81	11,16
Orsa	34,05	22,89	11,16
Rättvik	33,45	22,29	11,16
Smedjebacken	34,09	22,93	11,16
Säter	33,95	22,79	11,16
Vansbro	33,93	22,77	11,16
Älvdalen	33,95	22,79	11,16

Falun Svenskt Näringsliv Ölandsgatan 6 Box 1958 791 19 Falun
TEL:023-580 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Dalarnas län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
DALARNAS LÄN	262 423	92 492	246 789	438 787
Vansbro	235 018	94 572	215 166	394 002
Malung	243 364	92 422	233 199	406 872
Gagnef	264 420	103 788	250 097	433 844
Leksand	265 882	96 852	244 701	437 425
Rättvik	245 887	99 624	225 051	404 512
Orsa	232 915	73 704	215 625	392 444
Älvdalen	234 502	94 942	223 872	387 341
Smedjebacken	265 132	103 308	250 532	437 996
Mora	258 973	102 222	246 473	420 000
Falun	280 209	87 322	263 225	471 988
Borlänge	262 143	71 594	250 680	445 191
Säter	265 555	103 224	254 463	433 143
Hedemora	253 316	90 590	238 045	431 773
Avesta	261 821	88 680	246 286	445 405
Ludvika	265 154	95 921	247 289	442 231

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
W: Dalarnas län					
W 2021 Vansbro	0	0	2	2	7 x
W 2023 Malung-Sälen	0	0	10	5	7
W 2026 Gagnef	0	0	4	5	7
W 2029 Leksand	58	88	25	35	7
W 2031 Rättvik	40	50	50	50	7
W 2034 Orsa	0	0	15	20	7
W 2039 Älvdalen	15	0	0	0	7 x
W 2061 Smedjebacken	0	62	0	0	7
W 2062 Mora	64	54	10	10	7
W 2080 Falun	178	131	92	66	5
W 2081 Borlänge	92	126	76	50	5
W 2082 Säter	0	43	15	15	7
W 2083 Hedemora	16	30	3	3	7
W 2084 Avesta	86	36	0	0	7
W 2085 Ludvika	45	155	10	15	6

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Dalarnas län	1	2	3	4	5
Dalarnas län	28 212	9 053	4 789	82 754	4 618
Män	5 740	1 910	2 238	55 405	2 093
Vansbro	775	73	11	1 835	148
Män	123	15	7	1 248	58
Kvinnor	652	58	4	587	90
Malung Sälen	1 261	167	60	3 810	165
Män	269	46	33	2 477	94
Kvinnor	992	121	27	1 333	71
Gagnef	1 013	90	12	1 893	68
Män	166	11	5	1 282	30
Kvinnor	847	79	7	611	38
Leksand	1 517	128	61	4 879	335
Män	313	25	32	3 080	136
Kvinnor	1 204	103	29	1 799	199
Rättvik	1 268	114	27	2 412	206
Män	267	20	18	1 595	100
Kvinnor	1 001	94	9	817	106
Orsa	627	48	2	1 615	126
Män	136	9	1	1 114	59
Kvinnor	491	39	1	501	67
Älvdalen	706	108	34	1 712	355
Män	109	27	28	1 163	199
Kvinnor	597	81	6	549	156
Smedjebacken	971	47	13	2 295	76
Män	177	5	10	1 684	28
Kvinnor	794	42	3	611	48

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Mora	1 985	1 250	239	6 630	403
Män	402	251	103	4 385	192
Kvinnor	1 583	999	136	2 245	211
Falun	5 015	4 628	1 755	15 428	831
Män	1 163	957	718	9 675	418
Kvinnor	3 852	3 671	1 037	5 753	413
Borlänge	5 444	711	2 173	18 137	939
Män	1 191	168	1 129	12 381	396
Kvinnor	4 253	543	1 044	5 756	543
Säter	1 109	478	4	1 880	86
Män	199	177	1	1 307	38
Kvinnor	910	301	3	573	48
Hedemora	1 555	145	125	4 409	361
Män	299	17	44	3 010	136
Kvinnor	1 256	128	81	1 399	225
Avesta	2 186	511	92	6 902	239
Män	388	80	36	4 856	94
Kvinnor	1 798	431	56	2 046	145
Ludvika	2 780	555	181	8 917	280
Män	538	102	73	6 148	115
Kvinnor	2 242	453	108	2 769	165

X: Gävleborgs län
Gävleborg Länsstyrelse
Region Gävleborg

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv2013
Bollnäs	26 237	13 539	517	1,9	26 141
Gävle	92 205	48 167	505	2,0	97 236
Hofors	10 197	5 063	529	1,9	9 511
Hudiksvall	37 004	18 488	503	2,0	36 829
Ljusdal	19 384	9 450	498	2,0	18 931
Nordanstig	9 847	4 621	485	2,1	9 491
Ockelbo	6 051	2 921	494	2,0	5 785
Ovanåker	11 873	5 761	505	2,0	11 354
Sandviken	36 690	18 684	505	2,0	37 250
Söderhamn	26 506	13 749	543	1,8	25 442

Gävleborgs län

Gävleborg Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd
Näringsliv & föreningar Människa & samhälle
Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Gävleborg
Start Hälsa, vård, tandvård Kultur Kollektivtrafik
Jobb och utbildning Utveckling och tillväxt Demokrati och insyn
Om Region Gävleborg Kontakt A-Ö

Bollnäs
Arbete & näringsliv Bygga & bo Barn & utbildning Stöd & omsorg
Uppleva & göra Trafik & Miljö Kommun & politik

Gävle
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra
Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete
Kommun & politik

Hofors
Kommunen Boende & Miljö Näringsliv Kultur & Fritid
Barn & Utbildning Socialtjänst Turism Hitta rätt

Hudiksvall
Demokrati & kommun Bo & leva Uppleva & göra Barn & familj
Utbildning & arbete Omsorg, stöd & råd Ung
Företagare & näringsliv

Ljusdal
Utbildning & förskola Omsorg & stöd Boende & miljö
Näringsliv & arbete Samhälle & gator Uppleva & göra
Kommun & politik

Nordanstig
Barn, Skola & Utbildning Bibliotek, Kultur & Fritid Bygga & Bo Kommunen Näringsliv Omsorg, Vård & Hälsa Politik Kris & Säkerhet

Ockelbo
INVÅNARE BESÖKARE FÖRETAGARE

Ovanåker
Arbete & näringsliv Bygga & bo Familj & omsorg Förskola & skola Klimat & miljö Om kommunen Trafik & gator Uppleva & göra

Sandviken
Utbildning & förskola Omsorg & stöd Kultur & fritid Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Söderhamn
Utbildning och barnomsorg Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Omsorg och stöd Näringsliv och arbete Kommun och politik

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Gävleborgs län	33,54	22,03	11,51
Bollnäs	33,37	21,86	11,51
Gävle	33,77	22,26	11,51
Hofors	34,37	22,86	11,51
Hudiksvall	33,12	21,61	11,51
Ljusdal	33,87	22,36	11,51
Nordanstig	34,02	22,51	11,51
Ockelbo	34,27	22,76	11,51
Ovanåker	33,37	21,86	11,51
Sandviken	33,12	21,61	11,51
Söderhamn	33,17	21,66	11,51

Handelsbanken. **Mellansverige** Nygatan 20 Box 196 801 03 Gävle
026-17 20 60 **Kontor i Mellansverige**

Gävle Svenskt Näringsliv Drottninggatan 27 803 11 Gävle
TEL:026-54 36 90 **Till kontorets hemsida »**
Arbetsförmedling: Gävleborgs län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
GÄVLEBORGS LÄN	260 264	86 820	242 004	440 962
Ockelbo	245 458	92 352	227 768	413 522
Hofors	263 288	104 097	249 612	421 874
Ovanåker	239 319	97 488	230 392	384 774
Nordanstig	239 902	94 800	225 932	397 068
Ljusdal	242 346	95 844	227 364	402 321
Gävle	273 509	71 201	254 876	475 718
Sandviken	266 457	80 570	247 927	447 216
Söderhamn	247 799	96 852	230 651	418 059
Bollnäs	244 449	91 212	231 468	408 378
Hudiksvall	262 000	96 732	243 206	438 763

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
X: Gävleborgs län					
X 2101 Ockelbo	3	0	3	10	7
X 2104 Hofors	0	0	0	0	7
X 2121 Ovanåker	11	68	0	0	7
X 2132 Nordanstig	25	25	10	10	7
X 2161 Ljusdal	23	24	6	6	7
X 2180 Gävle	513	301	75	50	4
X 2181 Sandviken	118	30	0	0	6
X 2182 Söderhamn	80	30	25	3	6
X 2183 Bollnäs	40	40	10	10	6
X 2184 Hudiksvall	7 1	4	25	35	6

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Gävleborgs län	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Gävleborgs län	27 513	6 784	5 487	80 931	4 842
Män	5 392	1 415	2 446	54 161	2 124
Kvinnor	22 121	5 369	3 041	26 770	2 718
Ockelbo	589	26	3	1 422	96
Män	105	4	0	904	49
Kvinnor	484	22	3	518	47
Hofors	1 132	37	11	2 767	96
Män	210	9	6	1 941	38
Kvinnor	922	28	5	826	58
Ovanåker	1 214	50	14	3 756	141
Män	214	14	10	2 734	46
Kvinnor	1 000	36	4	1 022	95
Nordanstig	964	30	6	2 188	136
Män	172	9	3	1 506	62
Kvinnor	792	21	3	682	74
Ljusdal	2 146	200	84	5 454	434
Män	404	51	44	3 671	194
Kvinnor	1 742	149	40	1 783	240
Gävle	7 883	3 951	4 087	28 433	1 828
Män	1 559	844	1 857	18 268	843
Kvinnor	6 324	3 107	2 230	10 165	985
Sandviken	3 642	406	123	12 518	584
Män	635	66	62	8 840	213
Kvinnor	3 007	340	61	3 678	371
Söderhamn	2 858	317	622	6 291	435
Män	631	57	225	4 346	193
Kvinnor	2 227	260	397	1 945	242

4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Bollnäs	2 831	295	225	7 410	473
Män	585	65	94	4 708	198
Kvinnor	2 246	230	131	2 702	275
Hudiksvall	4 254	1 472	312	10 692	619
Män	877	296	145	7 243	288
Kvinnor	3 377	1 176	167	3 449	331

D: Södermanlands län
Södermanland Länsstyrelse
Landstinget Sörmland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Eskilstuna	91 635	47 121	483	2,1	99 729
Flen	16 412	8 121	506	2,0	16 156
Gnesta	9 958	4 800	464	2,2	19 409
Katrineholm	32 185	16 000	494	2,0	32 930
Nyköping	49 816	25 104	484	2,1	53 038
Oxelösund	11 134	5 838	519	1,9	11 403
Strängnäs	30 655	15 076	461	2,2	33 389
Trosa	10 831	5 136	447	2,2	11 680
Vingåker	9 269	4 256	482	2,1	8 835

D: Södermanlands län

Södermanland Länsstyrelse
Startsida **Djur & natur** Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd
Näringsliv & föreningar Människa & samhälle
Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Landstinget Sörmland
Startsida Hälso- och sjukvård Påverka din hälsa Så styrs landstinget
Forskning/utveckling Kultur/utbildning Funktionshinder

Eskilstuna
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete
Kommun och politik Självservice

Flen
Barn & utbildning Förskola & pedagogisk omsorg Grundskola & förskoleklass Gymnasieskola Vuxenutbildning Kulturskola
Elevhälsa & stöd Fritidsgårdar Nyanlända Mat & måltider
Utveckling & kvalitet Organisation Stöd & omsorg Arbetsmarknad
Beredskap & säkerhet Kvalitet Näringsliv Bygga, bo & miljö
Bo & leva i Flens kommun Bostad Byggande Industrimark & lokaler
Samhällsplanering Avfall & återvinning Vatten & avlopp Tillgänglighet Hälsoskydd Livsmedelskontroll Lantbruk Miljöskydd Hållbar utveckling Infrastruktur Uppleva & göra Bibliotek Kultur Om Flen

Gnesta
Kommun & politik Barn & utbildning Bygga, bo & miljö
Kultur & fritid Stöd & omsorg Näringsliv & arbete
Trafik & infrastruktur Turism Evenemang E-tjänster Hjälpa till?
Återvinning Flytta till oss

Katrineholm
Arbete och näringsliv Barn och utbildning Bo, bygga och miljö
Hälsa, stöd och omsorg Kultur och fritid Om kommunen Politik

Nyköping
Start Barn & utbildning Bo, bygga & miljö Kultur & fritid
Näringsliv & arbete Trafik & resor Omsorg & hjälp
Kommun & politik

Oxelösund
Barn och utbildning Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Strängnäs
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Bygga, bo & miljö
Uppleva & Göra Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete
Kommun & politik

Trosa
Start Barn & utbildning Bygga, bo, miljö & utveckling
Stöd & omsorg Företagande Kultur & fritid Om Trosa kommun

Vingåker
Barn och utbildning Bygga och bo Invånare Kultur och fritid
Miljö och hälsa Näringsliv och exploatering Politik och påverkan
Pressinformation Social service Teknisk service Trygg och säker
Turism Vingåkershem

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Södermanlands län	32,70	21,93	10,77
Eskilstuna	32,85	22,08	10,77
Flen	33,10	22,33	10,77
Gnesta	32,95	22,18	10,77
Katrineholm	32,95	22,18	10,77
Nyköping	32,25	21,48	10,77
Oxelösund	33,05	22,28	10,77
Strängnäs	32,50	21,73	10,77
Trosa	32,03	21,26	10,77
Vingåker	33,50	22,73	10,7

Södermanland Svenskt Näringsliv Storgatan 19 114 82 Stockholm
TEL:08 553 431 23 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Södermanlands län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män.
Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
SÖDERMANLANDS LÄN	265 445	81 188	246 785	451 491
Vingåker	244 816	93 980	231 793	408 628
Gnesta	272 734	95 557	254 705	462 644
Nyköping	278 018	97 008	258 921	463 973
Oxelösund	268 109	103 632	249 288	433 092
Flen	242 619	73 699	221 675	417 269
Katrineholm	251 058	78 572	235 652	426 514
Eskilstuna	253 319	53 816	236 640	440 351
Strängnäs	294 280	96 852	268 421	501 796
Trosa	306 646	107 244	280 875	516 415

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
D: Södermanlands län					
D 428 Vingåker	48	4	8	6	7
D 461 Gnesta	40	78	39	33	7
D 480 Nyköping	391	318	70	30	6
D 481 Oxelösund	116	0	15	0	7
D 482 Flen	8	36	10	10	7
D 483 Katrineholm	225	104	39	54	6
D 484 Eskilstuna	464	651	105	130	4
D 486 Strängnäs	156	70	120	140	6
D 488 Trosa	49	30	82	90	7

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Södermanlands län	1	2	3	4	5
Södermanlands län	25 406	7 092	4 213	73 265	3 819
Män	5 188	1 663	1 931	47 184	1 578
Kvinnor	20 218	5 429	2 282	26 081	2 241
Vingåker	843	169	7	1 904	150
Män	139	71	4	1 284	61
Kvinnor	704	98	3	620	89
Gnesta	890	55	85	1 928	143
Män	164	10	18	1 139	48
Kvinnor	726	45	67	789	95
Nyköping	4 548	2 178	1 023	15 343	828
Män	1 000	509	460	9 345	387
Kvinnor	3 548	1 669	563	5 998	441
Oxelösund	969	53	26	4 079	109
Män	156	9	19	3 025	47
Kvinnor	813	44	7	1 054	62
Flen	1 603	68	248	3 639	190
Män	331	13	125	2 477	87
Kvinnor	1 272	55	123	1 162	103
Katrineholm	3 404	1 135	257	9 110	401
Män	728	365	115	6 027	179
Kvinnor	2 676	770	142	3 083	222
Eskilstuna	9 551	3 238	2 117	26 791	1 393
Män	2 033	657	953	17 390	549
Kvinnor	7 518	2 581	1 164	9 401	844

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Strängnäs	2 692	146	301	7 841	420
Män	486	26	162	4 857	150
Kvinnor	2 206	120	139	2 984	270
Trosa	906	50	149	2 630	185
Män	151	3	75	1 640	70
Kvinnor	755	47	74	990	115

C: Uppsala län
Uppsala Länsstyrelse
Landstinget i Uppsala län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv2013
Enköping	38 422	18 586	464	2,2	40 656
Heby	13 634*	6 289	470	2,1	13 450
Håbo	18 569	7 745	393	2,5	19 968
Knivsta	13 324	5 516	369	2,7	15 580
Tierp	20 056	9 734	485	2,1	20 144
Uppsala		95 366	477	2,1	205 199
Älvkarleby	9 080	4 432	488	2,1	9 132
Östhammar	21 608	10 537	493	2,0	21 352

*Västmanlands län 2005

C: Uppsala län

Uppsala Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Landstinget i Uppsala län
Vård & hälsa Jobb & studier Kontakta landstinget Kollektivtrafik Kultur Landsting & politik

Enköping
Jobb Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & resor Näringsliv Kommun & politik

Heby
Startsida & hem Aktuell information från Heby Kommun Barn & utbildning Förskola och skola Vård & omsorg Äldre, funktionshinder och socialt stöd Samhälle & infrastrukturBygga, bo, trafik, miljö, folkhälsa och säkerhet Näringsliv & arbeteTillväxt, företagande och lediga jobb Uppleva & göraKultur, fritid och turism Kommun & politikOrganisation, fakta, dialog och protokoll

Håbo
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete

Knivsta
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Samhällsutveckling, gator och trafik Näringslivoch arbete Kommunoch politik

Tierp
Uppleva och göra Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Uppsala
Boende och trafik Bygglov, återvinning, kartor, parkering med mera. Företag och arbete Lediga jobb, sommarjobb, upphandling, starta företag med mera. Kultur och fritid Bibliotek, friluftsliv, föreningsliv, sök föreningsstöd, idrott, motionsspår med mera. Stöd och omsorg Försörjningsstöd, äldreomsorg, funktionsnedsättning, rättigheter för minoriteter med mera.Skola och förskola Läsårstider, matsedel, studie- och yrkesvägledning, komvux med mera. Organisation och styrning Politisk majoritet, mål och beslut, nämnder, kontor med mera.

Älvkarleby
Utbildning och förskola Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Östhammar
Boende och trafik Bygglov, återvinning, miljö, trafik, vatten och avlopp med mera. Näringsliv och arbete Lediga jobb, upphandling, råd till företagare, tillstånd med mera. Uppleva och göra Bibliotek, simhallar, badplatser, föreningsliv med mera. Kulturevenemang. Omsorg och hjälp Äldreomsorg, funktionsnedsättning, särskilda boenden, vigsel med mera. Utbildning och barnomsorg Skolor, läsårstider, matsedel, vuxenutbildning, kulturskola med mera. Kommun och politik Delaktighet och inflytande, kommunfakta, nämnder, integration, med mera.

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Uppsala län	32,98	21,27	11,71
Enköping	33,05	21,34	11,71
Heby	34,21	22,50	11,71
Håbo	33,05	21,34	11,71
Knivsta	32,62	20,91	11,71
Tierp	32,70	20,99	11,71
Uppsala	32,85	21,14	11,71
Älvkarleby	34,40	22,69	11,71
Östhammar	33,40	21,69	11,71

Uppsala Svenskt Näringsliv Bangårdsgatan 13 753 20 Uppsala
TEL:018-71 10 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Uppsala län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
UPPSALA LÄN	284 132	56 793	262 100	504 050
Håbo	316 224	106 002	292 304	534 301
Älvkarleby	259 560	89 437	241 524	449 318
Knivsta	345 237	104 155	312 900	599 653
Heby	246 413	89 448	230 354	423 238
Tierp	247 978	86 076	230 063	422 157
Uppsala	286 182	39 636	263 736	522 859
Enköping	279 778	95 808	260 256	476 731
Östhammar	272 436	99 348	253 499	453 311

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
C: Uppsala län					
C 305 Håbo	120	170	90	86	7
C 319 Älvkarleby	0	25	5	8	7
C 330 Knivsta	597	450	68	30	7
C 331 Heby	35	20	16	10	7
C 360 Tierp	250	66	50	200	7
C 380 Uppsala	3000	2536	250	250	4
C 381 Enköping	494	207	71	113	6
C 382 Östhammar	45	8	30	30	7

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Uppsala län	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Uppsala län	25 725	11 875	16 168	89 488	6 343
Män	5 731	2 768	8 201	56 233	2 431
Kvinnor	19 994	9 107	7 967	33 255	3 912
Håbo	1 542	36	36	3 836	90
Män	318	2	19	2 512	26
Kvinnor	1 224	34	17	1 324	64
Älvkarleby	788	53	23	1 554	172
Män	103	13	15	1 150	54
Kvinnor	685	40	8	404	118
Knivsta	1 048	57	16	2 775	227
Män	205	9	6	1 836	61
Kvinnor	843	48	10	939	166
Heby	1 147	76	26	2 932	204
Män	192	16	11	1 982	105
Kvinnor	955	60	15	950	99
1 957	138	103	4 627	168	
Män	348	18	48	3 276	70
Kvinnor	1 609	120	55	1 351	98
Uppsala	13 650	10 603	13 765	56 366	4 955
Män	3 570	2 572	6 452	33 784	1 928
Kvinnor	10 080	8 031	7 313	22 582	3 027
Enköping	3 494	774	2 103	9 952	373
Män	670	119	1 598	6 392	114
Kvinnor	2 824	655	505	3 560	259
Östhammar	2 099	138	96	7 446	154
Män	325	19	52	5 301	73
Kvinnor	1 774	119	44	2 145	81

U: Västmanlands län
Västmanland Länsstyrelse
Landstinget Västmanland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Arboga	13 380	7 125	536	1,9	13 493
Fagersta	12 270	6 821	543	1,8	12 872
Hallstahammar	14 955	7 309	480	2,1	15 524
Kungsör	8 303	3 855	477	2,1	8 175
Köping	24 646	12 619	509	2,0	25 237
Norberg	5 866	3 099	541	1,8	5 608
Sala	21 446	10 681	495	2,0	21 769
Skinnskatteberg	4 761	2 366	536	1,9	4 411
Surahammar	10 196	4 712	477	2,1	9 834
Västerås	131 934	66 269	478	2,1	142 131

U: Västmanlands län

Västmanland Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Landstinget Västmanland
Start Hälsa & vård Kultur Politik & påverkan Forskning & utbildning Kollektivtrafik Jobb Om landstinget

Arboga
Barn & utbildning Omsorg & hjälp Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Fagersta
HEM ARBETE & NÄRINGSLIV BARN & UTBILDNING BYGGA & BO KOMMUN & POLITIK KULTUR & FRITID MILJÖ, NATUR & TRAFIK OMSORG & STÖD TURISM

Hallstahammar
Bygg & miljö Förskola & utbildning Omsorg & stöd Kultur & fritid Kommun & politik Trafik & teknik Karta

Kungsör
Barn & utbildning Omsorg & socialt stöd Boende & miljö Kommun & politik Företag & arbete Uppleva & göra

Köping
Barn & utbildning Boende, miljö & trafik Stöd & omsorg Uppleva & göra Näringsliv Kommun & politik

Norberg
Start Bygga, bo & miljö Barn & utbildning Kommun & politik Näringsliv & arbete Stöd & omvårdnad Uppleva & göra

Sala
Om Sala Politik och förvaltning Medborgarkontor Turistinformation Skola & förskola Vård & omsorg Bibliotek Fritid & föreningar Kultur Miljö & hälsa Bygga & bo Trafik & stadsmiljö Vuxnas lärande Näringsliv & företag Kris & säkerhet

Skinnskatteberg
Om kommunen Omsorg Barn & utbildning Bygga, bo & miljö Kultur & fritid Upplev Näringsliv Politik

Surahammar
Om kommunen Näringsliv Bygga/Bo/Miljö Demokrati & Politik Uppleva & Göra Barn & Utbildning Vård & Omsorg

Västerås
BARN OCH UTBILDNING OMSORG, STÖD OCH HJÄLP UPPLEVA OCH GÖRA BYGGA, BO OCH MILJÖ TRAFIK OCH SAMHÄLLSPLANERING NÄRINGSLIV OCH ARBETE KOMMUN OCH POLITIK

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Västmanlands län	32,02	21,14	10,88
Arboga	33,39	22,51	10,88
Fagersta	32,99	22,11	10,88
Hallstahammar	32,69	21,81	10,88
Kungsör	32,91	22,03	10,88
Köping	33,04	22,16	10,88
Norberg	33,54	22,66	10,88
Sala	33,19	22,31	10,88
Skinnskatteberg	33,39	22,51	10,88
Surahammar	33,19	22,31	10,88
Västerås	31,24	20,36	10,88

Västerås Svenskt Näringsliv Expectrum Kopparbergsvägen 10 722 13 Västerås TEL:08-553 430 70 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Västmanlands län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
VÄSTMANLANDS LÄN	273 676	82 560	251 737	472 029
Skinnskatteberg	247 507	91 247	230 160	416 993
Surahammar	259 424	97 680	243 746	430 704
Kungsör	258 527	94 800	242 520	435 258
Hallstahammar	254 836	86 292	239 514	430 173
Norberg	256 204	91 392	238 920	434 175
Västerås	287 746	72 091	262 044	510 714
Sala	253 739	93 084	239 754	428 920
Fagersta	264 725	91 428	249 233	439 182
Köping	258 752	85 165	241 968	435 950
Arboga	253 089	84 360	234 891	436 099

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
U: Västmanlands län					
U 1904 Skinnskatteberg	0	0	0	0	7
U 1907 Surahammar	0	50	5	5	7
U 1960 Kungsör	16	0	0	0	7
U 1961 Hallstahammar	170	60	15	10	7
U 1962 Norberg	0	0	0	0	7
U 1980 Västerås	960	510	165	155	4
U 1981 Sala	83	65	29	37	7
U 1982 Fagersta	0	0	10	10	7
U 1983 Köping	0	120	12	15	6
U 1984 Arboga	0	60	34	0	7

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Västermanlands län	1	2	3	4	5
Västmanlands län	21 189	6 842	4 199	80 733	3 518
Män	4 097	1 409	1 973	52 564	1 384
Kvinnor	17 092	5 433	2 226	28 169	2 134
Skinnskatteberg	394	15	20	1 161	40
Män	87	3	14	810	18
Kvinnor	307	12	6	351	22
Surahammar	880	0	7	2 074	47
Män	111	0	3	1 475	17
Kvinnor	769	0	4	599	30
Kungsör	822	0	4	1 671	42
Män	125	0	3	1 170	13
Kvinnor	697	0	1	501	29
Hallstahammar	1 467	27	40	3 393	145
Män	240	3	8	2 228	48
Kvinnor	1 227	24	32	1 165	97
Norberg	535	23	2	1 162	64
Män	85	1	2	859	27
Kvinnor	450	22	0	303	37
Västerås	9 404	5 615	2 873	50 015	2 480
Män	1 945	1 123	1 182	31 692	981
Kvinnor	7 459	4 492	1 691	18 323	1 499
Sala	2 126	418	438	4 929	195
Män	476	138	250	3 198	75
Kvinnor	1 650	280	188	1 731	120
Fagersta	1 323	92	259	4 788	171
Män	215	29	148	3 147	60
Kvinnor	1 108	63	111	1 641	111

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Köping	2 846	652	55	7 958	248
Män	540	112	27	5 559	110
Kvinnor	2 306	540	28	2 399	138
Arboga	1 392	0	501	3 582	86
Män	273	0	336	2 426	35
Kvinnor	1 119	0	165	1 156	51

T: Örebro län
Örebro Länsstyrelse
Region Örebro län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Askersund	11 461	5 562	500	2,0	11 096
Degerfors	10 093	4 792	502	2,0	9 500
Hallsberg	15 315	7 227	474	2,1	15 267
Hällefors	7 627	3 818	535	1,9	6 982
Karlskoga	30 185	15 066	509	2,0	29 728
Kumla	19 473	9 289	453	2,2	20 904
Laxå	6 136	2 809	500	2,0	5 580
Lekeberg	7 081	3 197	443	2,3	7 289
Lindesberg	23 228	11 205	485	2,1	23 176
Ljusnarsberg	5 317	2 746	564	1,8	4 875
Nora	10 472	4 909	471	2,1	10 399
Örebro	127 733	67 154	490	2,0	140 599

T: Örebro län

Örebro Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Örebro län
Start Vård & hälsa Tandvård Forskning Arbete & utbildning Regional utveckling Politik Om oss

Askersund
Utbildning och barnomsorg Omsorg, stöd och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik, teknik och samhällsutveckling Näringsliv och arbete Kommun och politik

Degerfors
Startsida Service & tjänster Näringsliv & arbete Kommun & politik Se & göra

Hallsberg
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Hällefors
Barn Utbildning Omsorg Stöd Kultur Fritid Bygga Bo Miljö Trafik Infrastruktur Näringsliv Arbete Kommun Politik Turism Uppleva

Karlskoga
Utbildning & barnomsorg Stöd & omsorg Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Näringsliv & arbete Trafik & infrastruktur Kommun & politik

Kumla
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Laxå
Kommun och politik Leva och bo Vård och omsorg Barn och utbildning Kultur och fritid Näringsliv Turism Miljö och hälsa

Lekeberg
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Lindesberg
Barn & Utbildning Kommun & Politik Kultur & Fritid Leva & Bo Masugnen Näringsliv Uppleva & göra Vård & Stöd

Ljusnarsberg
Utbildning och barnomsorg Omsorg och stöd Bygga, bo, gata och miljö Uppleva och göra Kommun och politik Näringsliv och arbete

Nora
Inflyttare Besökare Näringsliv Invånare Service Turistinformation Fritidsaktiviteter i klubbar och föreningar Hitta bostad Kulturen i Nora Våra byar Information about the Swedish society.

Örebro
Start Avfall & återvinning Bibliotek Barn & utbildning Bygga & bo Föreningsstöd Gator, trafik & buss Jobb & arbetsmarknad Kommun & politik Friluftsliv, idrott & kultur Miljö, klimat & natur Näringsliv Vård & stöd Turism Föräldrar Äldre Företagare Kultur & fritid ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÅÄÖ

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35 5
Örebro län	33,11	21,56	11,55
Askersund	33,50	21,95	11,55
Degerfors	33,85	22,30	11,55
Hallsberg	33,10	21,55	11,55
Hällefors	33,60	22,05	11,55
Karlskoga	33,55	22,00	11,55
Kumla	32,35	20,80	11,55
Laxå	33,73	22,18	11,55
Lekeberg	32,98	21,43	11,55
Lindesberg	33,85	22,30	11,55
Ljusnarsberg	32,60	21,05	11,55
Nora	33,30	21,75	11,55
Örebro	32,90	21,35	11,55

Örebro Svenskt Näringsliv Köpmangatan 23–25 702 23 Örebro
TEL:019-19 57 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Örebro län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
T: ÖREBRO LÄN	263 729	80 426	246 856	450 683
Lekeberg	263 921	101 460	253 163	434 580
Laxå	247 320	101 704	227 960	414 112
Hallsberg	257 603	95 592	245 201	429 907
Degerfors	249 868	97 344	231 596	419 339
Hällefors	235 843	86 292	219 564	397 198
Ljusnarsberg	233 541	93 500	212 958	403 975
Örebro	268 298	58 203	252 482	467 578
Kumla	268 405	99 455	258 804	439 632
Askersund	264 335	103 698	245 439	442 690
Karlskoga	265 701	95 604	242 538	446 195
Nora	263 342	96 852	243 805	445 158
Lindesberg	258 385	92 136	240 441	440 056

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
T: Örebro län					
T 1814 Lekeberg	10	28	15	20	7
T 1860 Laxå	1	1	0	10	7 x
T 1861 Hallsberg	6	12	0	0	7
T 1862 Degerfors	0	10	5	5	7
T 1863 Hällefors	22	0	0	0	5
T 1864 Ljusnarsberg	0	0	0	0	7
T 1880 Örebro	950	541	240	240	4
T 1881 Kumla	30	260	50	70	7
T 1882 Askersund	16	115	20	20	7
T 1883 Karlskoga	26	184	10	20	6
T 1884 Nora	20	45	10	0	7
T 1885 Lindesberg	6	130	15	3	7

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Örebro län	1	2	3	4	5
Örebro län	27 710	9 909	7 157	83 118	4 289
Män	5 750	2 171	3 112	55 729	1 949
Kvinnor	21 960	7 738	4 045	27 389	2 340
Lekeberg	696	11	59	1 258	111
Män	111	3	22	888	44
Kvinnor	585	8	37	370	67
Laxå	521	36	6	1 632	46
Män	76	6	3	1 206	28
Kvinnor	445	30	3	426	18
Hallsberg	1 502	196	179	5 509	118
Män	256	46	116	3 795	57
Kvinnor	1 246	150	63	1 714	61
Degerfors	939	50	2	1 889	120
Män	182	11	2	1 415	67
Kvinnor	757	39	0	474	53
Hällefors	772	46	40	1 804	101
Män	142	9	22	1 270	57
Kvinnor	630	37	18	534	44
Ljusnarsberg	463	32	75	1 102	35
Män	98	3	24	749	22
Kvinnor	365	29	51	353	13
Örebro	13 143	7 159	5 418	44 296	2 577
Män	3 084	1 629	2 233	28 890	1 162
Kvinnor	10 059	5 530	3 185	15 406	1 415
Kumla	2 207	130	605	4 451	173
Män	456	24	355	3 023	91
Kvinnor	1 751	106	250	1 428	82

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Askersund	1 126	51	4	3 056	70
Män	180	11	1	2 130	34
Kvinnor	946	40	3	926	36
Karlskoga	2 999	1 116	394	9 579	597
Män	566	201	170	6 455	249
Kvinnor	2 433	915	224	3 124	348
Nora	956	95	24	2 213	93
Män	139	12	10	1 486	39
Kvinnor	817	83	14	727	54
Lindesberg	2 386	987	351	6 329	248
Män	460	216	154	4 422	99
Kvinnor	1 926	771	197	1 907	149

3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

Regionstyrelse

E: Östergötlands län
Östergötland Länsstyrelse
Region Östergötland

F: Jönköpings län
Jönköping Länsstyrelse
Region Jönköpings län

H: Kalmar län
Kalmar Länsstyrelse
Landstinget i Kalmar län

G: Kronobergs län
Kronoberg Länsstyrelse
Region Kronoberg

E: Östergötlands län
Östergötland Länsstyrelse
Region Östergötland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Boxholm	5 242	2 554	491	2,0	5 278
Finspång	20 888	10 646	513	2,0	20 903
Kinda	9 946	4 619	471	2,1	9 802
Linköping	137 636	72 422	492	2,0	150 202
Mjölby	25 258	12 645	485	2,1	26 313
Motala	41 912	20 717	495	2,0	42 187
Norrköping	124 642	63 653	487	2,1	133 749
Söderköping	14 025	6 271	447	2,2	14 195
Vadstena	7 527	3 844	525	1,9	7 383
Valdemarsvik	8 122	4 129	539	1,9	7 585
Ydre	3 866	1 819	496	2,0	3 617
Åtvidaberg	11 723	5 570	484	2,1	11 460
Ödeshög	5 516	2 518	480	2,1	5 174

E: Östergötlands län

Östergötland Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människ& samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Östergötland
Hälsa & vård Jobb & studier Demokrati & insyn Forskning & innovation Regional utveckling

Boxholm
OM BOXHOLM BOSTAD & MILJÖ BARN & UTBILDNING STÖD & OMSORG SE & GÖRA ARBETE & FÖRETAG

Finspång
Arbete och näringsliv Boende och miljö Kommun och demokrati
Kultur och fritid Omsorg och stöd Utbildning

Kinda
Hem Om Kinda Arbete & näringsliv Barn & utbildning Boende & miljö Familj & omsorg Kultur & fritid Politik Turism Kontakt

Linköping
Arbete Bygga & bo Demokrati & politik Kultur & fritid Miljö & hälsa Skola & barnomsorg Stöd & omsorg Trafik & resor Om kommunen

Mjölby
START BARN & UTBILDNING BOENDE & MILJÖ KULTUR & FRITID OM KOMMUNEN STÖD & OMSORG TRYGG & SÄKER

Motala
Näringsliv och arbete Barn och utbildning Bygga och bo Kultur och fritid Miljö och trafik Kommun och politik Omsorg och hjälp

Norrköping
Arbete och näringsliv Lediga jobb, upphandling, starta och driva företag, lokaler och mark, tillstånd med mera. Boende och trafik
Bygglov, återvinning, miljö, livsmedel, detaljplaner, parkering, kartor, bredband med mera. Kultur och fritid Bibliotek, museer, arkiv, friluftsliv, föreningsliv, natur med mera. Skola och förskola
Läsårstider, matsedel, barnomsorg, vuxenutbildning, elevhälsa, studievägledning med mera. Stöd och omsorg Familjehem, äldreomsorg, funktionsnedsättning, ekonomiskt bistånd med mera.
Organisation och styrning Politisk styrning, nämnder, kontor, mål, Let´s create Norrköping, statistik, beslut med mera.

Söderköping
Barnomsorg & Skola Bostad & Miljö Samhälle & Trafik Stöd & Omsorg Kultur & Fritid Kommun & Politik

Vadstena
Barn & utbildning Bygga & bo Omsorg & stöd Kultur & fritid Miljö & hälsa Trafik & resor Kommun & demokrati Näringsliv & arbete

Valdemarsvik
Start Barn & Utbildning Boende & Miljö Kultur & Fritid Näringsliv Om kommunen Politik Stöd & Omsorg Turism

Ydre
Start Barn & Utbildning Boende & Miljö Kultur & Fritid Näringsliv Om kommunen Politik Stöd & Omsorg Turism

Åtvidaberg
Start Kommunfakta För invånare Arbete Politik & demokrati Kontakta oss

Ödeshög
ARBETE & NÄRINGSLIV KULTUR & FRITID BOENDE & MILJÖ SKOLA & BARNOMSORG STÖD & OMSORG KOMMUN & DEMOKRATI

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %

Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Östergötlands län	31,91	21,21	10,70
Boxholm	32,52	21,82	10,70
Finspång	32,85	22,15	10,70
Kinda	31,65	20,95	10,70
Linköping	30,90	20,20	10,70
Mjölby	32,60	21,90	10,70
Motala	32,40	21,70	10,70
Norrköping	32,45	21,75	10,70
Söderköping	31,88	21,18	10,70
Vadstena	33,50	22,80	10,70
Valdemarsvik	33,18	22,48	10,70
Ydre	32,40	21,70	10,70
Åtvidaberg	32,65	21,95	10,70
Ödeshög	32,30	21,60	10,70

Handelsbanken.Östra Sverige Ågatan 7 Box 421 581 04 Linköping
013-28 91 00 **Kontor i Östra Sverige**

Linköping Svenskt Näringsliv Näringslivets Hus, Ågatan 9 Box 388 581 04 Linköping TEL:013-25 30 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Östergötlands län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män.

Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
ÖSTERGÖTLANDS LÄN	265 732	59 060	246 149	466 022
Ödeshög	240 021	86 292	222 241	413 855
Ydre	246 175	92 748	234 613	417 163
Kinda	254 427	96 535	239 327	429 411
Boxholm	254 920	96 737	242 729	413 806
Åtvidaberg	255 978	98 761	241 421	429 250
Finspång	264 003	89 604	240 943	448 374
Valdemarsvik	238 657	92 836	221 976	401 090
Linköping	277 477	36 859	254 585	511 324
Norrköping	261 452	57 534	244 234	458 522
Söderköping	274 289	98 083	255 012	459 997
Motala	255 026	91 675	238 764	429 421
Vadstena	262 074	99 601	241 488	438 586
Mjölby	262 611	95 508	250 000	437 615

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av närings-verksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp

E: Östergötlands län

E 509 Ödeshög	10	22	10	10	7
E 512 Ydre	0	8	5	10	7
E 513 Kinda	0	6	10	10	7x
E 560 Boxholm	10	27	7	6	7
E 561 Åtvidaberg	1	3	4	4	7
E 562 Finspång	32	20	25	25	7 x
E 563 Valdemarsvik	0	0	4	4	7 x
E 580 Linköping	1100	970	120	160	4
E 581 Norrköping	1067	900	209	457	4
E 582 Söderköping	54	36	25	27	7
E 583 Motala	83	55	63	43	6
E 584 Vadstena	36	120	22	5	7
E 586 Mjölby	125	18	25	25	6

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Östergötlands län	1	2	3	4	5
Östergötlands län	34 758	12 690	13 260	132 848	6 625
Män	6 869	2 452	6 671	87 116	2 851
Kvinnor	27 889	10 238	6 589	45 732	3 774
Ödeshög	433	28	4	1 293	51
Män	79	4	3	824	21
Kvinnor	354	24	1	469	30
Ydre	350	18	5	845	52
Män	58	4	2	647	16
Kvinnor	292	14	3	198	36
Kinda	961	42	23	2 262	234
Män	171	6	11	1 500	154
Kvinnor	790	36	12	762	80
Boxholm	487	21	2	1 287	54
Män	74	3	1	969	32
Kvinnor	413	18	1	318	22
Åtvidaberg	1 017	50	22	2 278	147
Män	193	11	11	1 602	85
Kvinnor	824	39	11	676	62
Finspång	2 099	262	37	7 358	247
Män	333	28	19	5 194	95
Kvinnor	1 766	234	18	2 164	152
Valdemarsvik	703	29	20	2 104	62
Män	137	0	11	1 387	29
Kvinnor	566	29	9	717	33
Linköping	8 997	7 686	7 399	52 353	2 593
Män	1 972	1 578	3 843	33 505	1 069
Kvinnor	7 025	6 108	3 556	18 848	1 524

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Norrköping	11 102	3 058	4 943	40 226	2 055
Män	1 986	498	2 284	26 041	890
Kvinnor	9 116	2 560	2 659	14 185	1 165
Söderköping	1 164	44	32	2 947	201
Män	228	5	16	1 924	68
Kvinnor	936	39	16	1 023	133
Motala	4 142	1 087	411	9 480	524
Män	973	178	277	6 260	209
Kvinnor	3 169	909	134	3 220	315
Vadstena	717	219	35	1 955	168
Män	121	116	17	1 334	63
Kvinnor	596	103	18	621	105
Mjölby	2 586	146	327	8 460	237
Män	544	21	176	5 929	120
Kvinnor	2 042	125	151	2 531	117

F: Jönköpings län
Jönköping Länsstyrelse
Region Jönköpings län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Aneby	6 578	3 031	472	2,1	6 375
Eksjö	16 575	8 171	501	2,0	16 464
Gislaved	29 489	12 846	445	2,2	28 713
Gnosjö	9 753	4 127	439	2,3	9 406
Habo	9 842	4 131	382	2,6	10 975
Jönköping	120 965	59 464	463	2,2	130 798
Mullsjö	7 087	3 153	448	2,2	7 039
Nässjö	29 314	13 912	474	2,1	29 516
Sävsjö	10 989	4 950	455	2,2	10 969
Tranås	17 765	9 103	503	2,0	18 197
Vaggeryd	12 665	5 667	431	2,3	13 209
Vetlanda	26 459	12 277	467	2,1	26 419
Värnamo	32 700	15 118	459	2,2	33 155

F: Jönköpings län

Jönköping Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Jönköpings län
Folkhälsa och vård Tillväxt och utveckling Jobb och karriär Demokrati Om regionen

Aneby
Vår kommun Medborgarservice Jobba hos oss Bygga och bo Näringsliv Uppleva och göra Kommun och politik Barn och utbildning Omsorg och stöd Gator, park och trafik Miljö, hälsa och livsmedel Trygghet och säkerhet Vatten, avlopp och renhållning Webbkarta

Eksjö
Startsidan Barn & Utbildning Boende & Miljö Socialt stöd & Omsorg Kultur & Fritid Kommunen Politik Näringsliv Turism

Gislaved
UTBILDNING OCH BARNOMSORG OMSORG, STÖD OCH HJÄLP UPPLEVA OCH GÖRA BYGGA, BO OCH MILJÖ TRAFIK OCH INFRASTRUKTUR NÄRINGSLIV OCH ARBETE
KOMMUN OCH POLITIK

Gnosjö
Bygga, bo & miljö Kommun & politik Näringsliv & arbete Omsorg & hjälp Trafik & infrastruktur Uppleva & göra Utbildning & barnomsorg

Habo
BARN & UTBILDNING OMSORG & HJÄLP
UPPLEVA & GÖRA BYGGA BO & MILJÖ
GATA PARK & TRAFIK NÄRINGSLIV & ARBETE
Kommun & politik

Jönköping
Barn & utbildning Omsorg & hjälp Uppleva & göra
Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete
Kommun & politik

Mullsjö
Utbildning och Barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik Trygghet och säkerhet

Nässjö
SAJTKARTA KONTAKT Startsida Kommuninvånare
Företagare Turism / Att göra Politik och demokrati
Om kommunen

Sävsjö
Arbete Bo & Bygga Barn & Utbildning Kultur & Fritid Stöd & Omsorg Kommun & Politik Avfall, Vatten & Miljö Vägar & Kommunikationer

Tranås
Barnomsorg & Utbildning Familj & Omsorg Bygga & Boende
Miljö & Infrastruktur Uppleva & Göra Kommun & Politik
Näringsliv Götalandsbanan

Vaggeryd
Utbildning och barnomsorg OMSORG OCH HJÄLP
UPPLEVA OCH GÖRA BYGGA, BO OCH MILJÖ
TRAFIK OCH GATOR NÄRINGSLIV OCH ARBETE
KOMMUN OCH POLITIK

Vetlanda
Bostad och miljö Förskola och skola Kommun och politik
Näringsliv och arbete Omsorg och stöd Samhällsplanering
Uppleva och göra

Värnamo
Startsida Kommunen Boende & miljö Utbildning & barnomsorg Omsorg & stöd Kultur & fritid Näringsliv & utveckling

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %

Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Jönköpings län	32,90	21,64	11,26
Aneby	33,35	22,09	11,26
Eksjö	33,52	22,26	11,26
Gislaved	33,39	22,13	11,26
Gnosjö	33,50	22,24	11,26
Habo	33,43	22,17	11,26
Jönköping	32,60	21,34	11,26
Mullsjö	33,10	21,84	11,26
Nässjö	33,45	22,19	11,26
Sävsjö	33,18	21,92	11,26
Tranås	32,67	21,41	11,26
Vaggeryd	32,45	21,19	11,26
Vetlanda	32,77	21,51	11,26
Värnamo	32,78	21,52	11,26

Jönköping Svenskt Näringsliv Skolgatan 4 Box 445 553 16 Jönköping TEL:036-30 32 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Jönköpings län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män.

Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
JÖNKÖPINGS LÄN	269 446	94 572	258 818	444 265
Aneby	256 130	96 200	248 078	422 884
Gnosjö	272 067	101 000	265 539	437 600
Mullsjö	261 871	102 280	253 494	424 981
Habo	289 676	111 583	281 002	465 592
Gislaved	265 438	97 620	259 761	429 608
Vaggeryd	269 159	102 120	266 180	433 337
Jönköping	277 011	86 592	263 500	464 300
Nässjö	255 773	87 521	246 172	429 343
Värnamo	278 156	101 361	267 983	448 395
Sävsjö	245 807	86 292	239 468	413 488
Vetlanda	261 145	96 852	252 548	427 176
Eksjö	266 362	97 680	251 788	442 942
Tranås	251 909	87 445	235 689	425 197

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
F: Jönköpings län					
F 604 Aneby	34	15	7	9	7
F 617 Gnosjö	6	26	5	5	7
F 642 Mullsjö	54	60	5	5	7
F 643 Habo	26	20	45	65	7
F 662 Gislaved	45	16	10	10	6
F 665 Vaggeryd	41	55	21	20	7
F 680 Jönköping	1525	616	167	216	4
F 682 Nässjö	32	50	31	17	6
F 683 Värnamo	166	130	25	40	6
F 684 Sävsjö	25	35	30	30	7
F 685 Vetlanda	99	30	2 0	70	6
F 686 Eksjö	53	35	15	10	7
F 687 Tranås	0	89	9	12	7

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Jönköpings län	1	2	3	4	5
Jönköpings län	34 874	10 415	5 508	113 293	6 078
Män	6 830	2 102	2 702	76 436	2 449
Kvinnor	28 044	8 313	2 806	36 857	3 629
Aneby	628	12	8	1 872	89
Män	100	1	5	1 365	41
Kvinnor	528	11	3	507	48
Gnosjö	1 001	55	3	4 729	100
Män	162	8	0	3 178	41
Kvinnor	839	47	3	1 551	59
Mullsjö	674	40	6	1 967	133
Män	153	9	2	1 286	48
Kvinnor	521	31	4	681	85
Habo	1 004	48	1	2 677	126
Män	175	13	1	1 762	37
Kvinnor	829	35	0	915	89
Gislaved	3 006	166	56	10 942	281
Män	541	26	34	7 251	121
Kvinnor	2 465	140	22	3 691	160
Vaggeryd	1 298	69	27	4 149	193
Män	244	13	20	2 893	69
Kvinnor	1 054	56	7	1 256	124
Jönköping	12 737	6 004	3 487	44 206	2 821
Män	2 707	1 400	1 525	29 303	1 147
Kvinnor	10 030	4 604	1 962	14 903	1 674

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Nässjö	3 106	333	241	8 719	548
Män	622	56	114	6 125	189
Kvinnor	2 484	277	127	2 594	359
Värnamo	3 412	1 643	353	11 536	484
Män	676	265	150	7 713	196
Kvinnor	2 736	1 378	203	3 823	288
Sävsjö	1 251	59	7	3 184	199
Män	215	6	5	2 292	76
Kvinnor	1 036	53	2	892	123
Vetlanda	2 787	111	133	9 160	626
Män	469	13	38	6 325	310
Kvinnor	2 318	98	95	2 835	316
Eksjö	1 991	1 777	1 153	4 207	240
Män	371	273	793	3 004	100
Kvinnor	1 620	1 504	360	1 203	140
Kvinnor	1 584	79	18	2 006	164
Män	395	19	15	3 939	74

H: Kalmar län
Kalmar Länsstyrelse
Landstinget i Kalmar län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Borgholm	11 067	5 948	560	1,8	10 619
Emmaboda	9 543	4 693	519	1,9	8 964
Hultsfred	14 456	7 175	531	1,9	13 635
Högsby	6 066	2 873	498	2,0	5 718
Kalmar	60 924	31 508	500	2,0	63 887
Mönsterås	13 103	6 334	493	2,3	12 949
Mörbylånga	13 405	6 266	443	2,3	14 368
Nybro	19 775	9 717	495	2,0	19 489
Oskarshamn	26 247	12 967	496	2,0	26 212
Torsås	7 240	3 414	496	2,0	6 879
Vimmerby	1315 6	7 564	491	2,0	15 287
Västervik	36 505	18 614	517	1,9	35 867

H: Kalmar län

Kalmar Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd
Näringsliv & föreningar Människa & samhälle
Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Landstinget i Kalmar län
HÄLSA & VÅRD OM LANDSTINGET JOBBA HOS OSS
POLITIK & PÅVERKAN FÖR VÅRDGIVARE
FORSKNING & FÖRBÄTTRING

Borgholm
Hem Barn & utbildning Bygga, bo & miljö Demokrati & kommun
Kultur & Fritid Näringsliv Socialtjänst Teknisk service Turism

Emmaboda
För invånare För näringslivet För turister Politik och påverkan

Om kommunen
Hultsfred
Utbildning & förskola Kultur & fritid Omsorg & stöd Bo & bygga
Kommun & politik Trygghet & säkerhet Trafik & miljö

Högsby
Barn & Utbildning Miljö & Boende Fritid & Kultur
Omsorg & Socialtjänst Trygg & Säker Demokrati & Politik

Kalmar
Demokrati Invanare Naringsliv Turism Bo Göra Evenemang
Äta Resa Paket Flytta hit Jobba hos oss Tyck till För anställda

Mönsterås
Barn & utbildning Bo & bygga Fritid Kommuninformation
Kultur Miljö & hälsa Näringsliv Politik Social omsorg

Mörbylånga
Startsida Barn & Utbildning Miljö & Boende Stöd & Omsorg
Fritid & Kultur Näringsliv & Arbete Kommun & Politik

Nybro
BARN & UTBILDNING STÖD & OMSORG MILJÖ & BOENDE
UPPLEVA & GÖRA ARBETE & NÄRINGSLIV
POLITIK & KOMMUN KRIS & SÄKERHET

Oskarshamn
Mest besökta sidor Stöd, omsorg, vård Förskola och utbildning
Kultur och fritid Bygga, bo, miljö Mer om kommunen

Torsås
Barn och utbildning Omsorg och hjälp Kultur och fritid
Turism Boende, miljö och hälsa Trafik och infrastruktur
Näringsliv och arbete Kommun och politik

Vimmerby
Näringsliv & Arbete Barn & utbildning Bygga, bo & miljö
Stöd & omsorg Kultur & fritid Räddning & säkerhet
Kommun & Politik Trafik & infrastruktur

Västervik
Utbildning och förskola Omsorg, stöd och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Kalmars län	33,15	21,78	11,37
Borgholm	32,95	21,58	11,37
Emmaboda	33,08	21,71	11,37
Hultsfred	33,28	21,91	11,37
Högsby	33,08	21,71	11,37
Kalmar	33,18	21,81	11,37
Mönsterås	32,78	21,41	11,37
Mörbylånga	32,78	21,41	11,37
Nybro	33,70	22,33	11,37
Oskarshamn	33,63	22,26	11,37
Torsås	32,80	21,43	11,37
Vimmerby	33,73	22,36	11,37
Västervik	32,53	21,16	11,37

Kalmar Svenskt Näringsliv Gröndalsvägen 19 B 392 36 Kalmar
TEL:+46-480-44 55 50 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Kalmar län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
KALMAR LÄN	257 460	89 928	241 608	432 364
Högsby	227 909	62 160	213 024	395 550
Torsås	238 906	87 828	222 543	405 755
Mörbylånga	270 350	100 740	252 940	442 263
Hultsfred	238 001	85 704	223 760	401 778
Mönsterås	260 632	98 640	244 379	444 428
Emmaboda	250 680	86 292	233 740	429 440
Kalmar	266 638	69 792	252 302	453 610
Nybro	240 822	86 604	229 281	402 190
Oskarshamn	280 772	105 685	267 903	457 556
Västervik	253 316	95 920	233 849	423 665
Vimmerby	252 241	96 852	243 139	412 427
Borgholm	235 868	90 132	214 200	400 849

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
H: Kalmar län					
H 821 Högsby	10	10	0	0	7
H 834 Torsås	8	0	4	4	7 x
H 840 Mörbylånga	35	65	35	35	7
H 860 Hultsfred	0	0	8	8	7
H 861 Mönsterås	87	7	18	18	7
H 862 Emmaboda	6	20	1	1	7
H 880 Kalmar	1308	716	123	180	5
H 881 Nybro	36	0	2	2	7
H 882 Oskarshamn	56	0	15	15	6
H 883 Västervik	168	30	24	75	6
H 884 Vimmerby	20	30	10	10	7
H 885 Borgholm	30	30	50	100	7 x

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Kalmar län	1	2	3	4	5
Kalmar län	23 695	7 156	3 469	69 413	4 029
Män	4 697	1 558	1 590	46 500	2 076
Kvinnor	18 998	5 598	1 879	22 913	1 953
Högsby	649	110	70	895	78
Män	97	31	41	633	39
Kvinnor	552	79	29	262	39
Torsås	730	52	6	1 589	120
Män	143	9	2	1 177	81
Kvinnor	587	43	4	412	39
Mörbylånga	1 323	151	16	3 487	179
Män	265	45	12	2 129	101
Kvinnor	1 058	106	4	1 358	78
Hultsfred	1 437	101	28	3 567	180
Män	236	17	18	2 524	61
Kvinnor	1 201	84	10	1 043	119
Mönsterås	1 393	89	28	3 030	324
Män	231	17	18	2 137	195
Kvinnor	1 162	72	10	893	129
Emmaboda	947	59	8	3 201	265
Män	161	12	4	2 282	196
Kvinnor	786	47	4	919	69
Kalmar	6 151	3 508	2 265	20 541	1 255
Män	1 465	710	951	12 886	624
Kvinnor	4 686	2 798	1 314	7 655	631
Nybro	2 171	112	76	5 059	308
Män	451	33	34	3 548	144
Kvinnor	1 720	79	42	1 511	164

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Oskarshamn	2 840	810	156	10 205	467
Män	542	149	93	7 169	214
Kvinnor	2 298	661	63	3 036	253
Västervik	3 384	1 868	739	9 139	455
Män	663	464	367	6 239	227
Kvinnor	2 721	1 404	372	2 900	228
Vimmerby	1 622	208	50	5 724	265
Män	263	45	31	3 872	132
Kvinnor	1 359	163	19	1 852	133
Borgholm	1 048	88	27	2 976	133
Män	180	26	19	1904	62
Kvinnor	868	62	8	1072	71

G: Kronobergs län
Kronoberg Länsstyrelse
Region Kronoberg

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Alvesta	18 684	8 639	457	2,2	19 280
Lessebo	8 127	3 775	467	2,1	8 059
Ljungby	27 093	12 791	468	2,1	27 277
Markaryd	9 571	4 779	502	2,0	9 515
Tingsryd	12 793	6 213	508	2,0	12 156
Uppvidinge	9 466	4 522	491	2,0	9 288
Växjö	77 363	40 796	487	2,1	85 822
Älmhult	15 346	7 303	467	2,1	15 759

G: Kronobergs län

Kronoberg Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Kronoberg
HÄLSA, VÅRD OCH TANDVÅRD RESOR OCH KOLLEKTIVTRAFIK JOBB OCH UTBILDNING KULTUR OCH UPPLEVELSER NÄRINGSLIV, INNOVATION OCH FORSKNING OM REGION KRONOBERG

Alvesta
OM KOMMUNEN BARN & UTBILDNING OMSORG & STÖD BOSTAD & MILJÖ SE & GÖRA FÖRETAG

Lessebo
Start Invånare Företagare Besökare Om Lessebo kommun

Ljungby
Barn och utbildning Bo, bygga och miljö Uppleva och göra Omsorg och stöd Kommunfakta Politik och demokrati Näringsliv och utveckling Mark och trafik Trygghet och krisberedskap

Markaryd
A-Ö TURISM KULTUR/FRITID SKOLA/BARNOMSORG MILJÖ/BOENDE NÄRINGSLIV VÅRD/STÖD OM KOMMUNEN DEMOKRATI KONTAKT

Tingsryd
Kommunen Politik Service & tjänster Näringsliv Barn & utbildning Boende & miljö Vård & omsorg Kultur & fritid Turism

Uppvidinge
Kommunen | Politik | Boende & Miljö | Barn & Utbildning | Stöd & Omsorg | Se & Göra | Näringsliv | Tyck till

Växjö
Barn & utbildning Stöd & omsorg Bygga & boende Trafik & samhällsplaner Miljö & klimat Kommun & politik Uppleva & göra

Älmhult
Barn & utbildning Bygga & bo Kommunen Kultur & fritid Miljö & hälsa Näringsliv & arbete Vård & socialt stöd

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Kronobergs län	32,34	20,74	11,60
Alvesta	33,02	21,42	11,60
Lessebo	33,41	21,81	11,60
Ljungby	32,67	21,07	11,60
Markaryd	32,91	21,31	11,60
Tingsryd	32,67	21,07	11,60
Uppvidinge	33,21	21,61	11,60
Växjö	31,79	20,19	11,60
Älmhult	32,56	20,96	11,

Växjö Svenskt Näringsliv Kungsgatan 1 B 352 30 Växjö
TEL:0470-74 84 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Kronobergs län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
KRONOBERGS LÄN	264 157	82 657	249 416	446 077
Uppvidinge	250 184	94 572	239 234	412 734
Lessebo	240 748	75 330	229 180	410 392
Tingsryd	241 148	91 788	224 592	409 547
Alvesta	254 583	84 372	245 640	427 027
Älmhult	286 608	93 144	260 469	490 647
Markaryd	238 149	75 264	223 015	401 975
Växjö	273 764	67 548	259 993	470 610
Ljungby	259 307	96 852	246 408	425 326

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
G: Kronobergs län					
G 760 Uppvidinge	2	0	4	0	7
G 761 Lessebo	0	8	10	5	7
G 763 Tingsryd	12	0	3	0	7 x
G 764 Alvesta	72	0	10	10	7
G 765 Älmhult	149	184	10	20	7
G 767 Markaryd	0	31	5	5	7 x
G 780 Växjö	0	0	0	0	4
G 781 Ljungby	64	104	20	20	6

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Kronobergs län	1	2	3	4	5
Kronobergs län	18 454	5 761	3 039	63 587	3 501
Män	3 682	1 309	1 396	42 578	1 642
Kvinnor	14 772	4 452	1 643	21 009	1 859
Uppvidinge	946	48	31	3 482	151
Män	137	4	16	2 497	65
Kvinnor	809	44	15	985	86
Lessebo	796	35	27	1 675	74
Män	150	4	20	1 109	36
Kvinnor	646	31	7	566	38
Tingsryd	1 367	88	109	3 715	199
Män	230	15	72	2 538	118
Kvinnor	1 137	73	37	1 177	81
Alvesta	1 993	126	63	5 313	184
Män	350	17	36	3 840	100
Kvinnor	1 643	109	27	1 473	84
Älmhult	1 604	2	32	8 176	196
Män	288	0	16	4 939	79
Kvinnor	1 316	2	16	3 237	117
Markaryd	992	34	10	3 819	149
Män	178	5	9	2 797	84
Kvinnor	814	29	1	1 022	65
Växjö	7 614	4 666	2 672	28 094	2 161
Män	1 726	1 135	1 176	18 399	969
Kvinnor	5 888	3 531	1 496	9 695	1 192
Ljungby	3 142	762	95	9 313	387
Män	623	129	51	6 459	191
Kvinnor	2 519	633	44	2 854	196

4) Gotlands och Stockholms län.

Regionstyrelse

I: Gotlands län
Gotland Länsstyrelse
Region Gotland
AB: Stockholms län
Stockholm Länsstyrelse
Stockholms läns landsting

I: Gotlands län
Gotland Länsstyrelse
Region Gotland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Gotland	57 488	27 591	481	2,1	57 161

Landskapet Gotland utgör en enda kommun, som sedan den 1 januari 2011 heter Region Gotland. På Gotland finns inget landsting utan Region Gotland ansvarar för både primärkommunala uppgifter och landstingskommunala uppgifter som vård och kollektivtrafik. Även det regionala utvecklingsansvaret ligger på Region Gotland.I: Gotlands län

Gotland Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Gotland
Om Region Gotland Politik och påverkan Förskola och skola Gymnasie- och vuxenutbildning Socialtjänst och omsorg Hälsa och sjukvård Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Kultur och fritid Näringsliv och arbete

Gotland
Kontakta oss Jobba hos oss Gotlands vision Varumärket Gotland
Organisation Kvalitet på tjänster Statistik och fakta

Gotland Svenskt Näringsliv Hamngatan 3 621 57 Visby
TEL:070 281 6447**Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Gotlands län

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Gotlands län	33,60	33,60	0,00
Gotland	33,60	33,60	0,00

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
GOTLANDS LÄN	245 153	85 946	228 848	416 593
Gotland	245 153	85 946	228 848	416 593

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av närings-verksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en popul

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
I: Gotlands län					
I 980 Gotland	268	155	57	66	5

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Gotlands län	1	2	3	4	5
Gotlands län	7 138	0	1 715	16 581	1 350
Män	1 686	0	808	10 478	576
Kvinnor	5 452	0	907	6 103	774
Gotland	7 138	0	1 715	16 581	1 350
Män	1 686	0	808	10 478	576
Kvinnor	5 452	0	907	6 103	774

AB: Stockholms län
Stockholm Länsstyrelse
Stockholms läns landsting

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Botkyrka	76 592	32 813	388	2,6	87 580
Danderyd	30 226	12 277	386	2,6	32 222
Ekerö	24 010	9 572	371	2,7	26 355
Haninge	71 837	33 175	424	2,4	80 932
Huddinge	88 750	39 988	404	2,5	102 557
Järfälla	61 743	28 529	424	2,4	69 167
Lidingö	41 892	19 437	441	2,3	45 178
Nacka	80 247	37 326	407	2,5	84 423
Norrtälje	54 596	27 034	481	2,1	56 845
Nykvarn	8 354	3 553	381	2,6	9 523
Nynäshamn	24 648	12 196	465	2,2	26 796
Salem	14 334	6 101	389	2,6.	16 001
Sigtuna	36 711	17 027	412	2,4	43 372
Sollentuna	59 355	25 567	388	2,6	68 145
Solna	60 575	36 950	528	1,9	72 740
Stockholm	771 038	442 615	512	2,0	897 700
Sundbyberg	34 016	19 378	490	2,0	42 626
Södertälje	80 553	38 821	443	2,3	91 072
Tyresö	41 134	17 353	401	2,5	44 281
Täby	60 594	26 116	405	2,5	66 292
Upplands-Bro	21 327	10 082	420	2,4	24 703
Upplands Väsby	37 624	17 378	432	2,3	41 449
Vallentuna	27 397	11 782	384	2,6	31 616
Vaxholm	10 123	4 542	408	2,5	11 188
Värmdö	34 953	16 011	412	2,4	39 784
Österåker	37 336	16 109	405	2,5	40 495

AB: Stockholms län

Stockholm Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd
Näringsliv & föreningar Människa & samhälle
Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Stockholms läns landsting
Framtid Verksamhet Politik Om landstinget Jobb Kontakt
Press

Botkyrka
Barn & utbildning Bibliotek & kultur Idrott, fritid & natur
Klimat & miljö Bo & bygga Omsorg & socialt stöd
Näringsliv & arbete Kommun & politik

Danderyd
Kommun & politik Förskola & skola Omsorg & socialt stöd
Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Uppleva & göra
Näringsliv & arbete

Ekerö
Start Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva
och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och resor Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Haninge
FÖRSKOLA & SKOLA OMSORG & STÖD UPPLEVA
& GÖRA BYGGA, BO & MILJÖ TRAFIK & RESOR
NÄRINGSLIV & ARBETE KOMMUN & POLITIK

Huddinge
UTBILDNING OCH BARNOMSORG BYGGA, BO OCH MILJÖ
TRAFIK, VÄGAR OCH RESANDE
NÄRINGSLIV OCH ARBETE STÖD OCH OMSORG
KOMMUN OCH POLITIK UPPLEVA OCH GÖRA

Järfälla
Startsidan Utbildning & förskola Omsorg & stöd Uppleva &
göra
Bygga, bo & miljö Vägar & trafik Näringsliv & arbete
Kommun & politik

Lidingö
Barn & utbildning Omsorg & stöd Kultur & fritid Bygga, bo &
miljö Trafik & infrastruktur Stad & politik Näringsliv & arbete

Nacka
Förskola & Skola Kultur Bo, bygga och miljö Familj
Fritid & Natur Omsorg & Stöd Trafik & Vägar
Näringsliv & Arbete Om Nacka

Norrtälje
Barn & skola Stöd & omsorg Se & göra Bo & miljö Stad &
trafik Jobb & företag Om Norrtälje

Nykvarn
Barn och utbildning Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och
arbete
Kommun och politik

Nynäshamn
Bygga, bo och miljö Förskola och skola Uppleva, se och göra Näringsliv och arbete Omsorg och service Trafik och resor Kommun och politik

Salem
Arbete & sysselsättning Tillgänglighet Barn, unga & familj
Bygga & bo Funktionsnedsättning Förskola & skola
Kris, säkerhet & brand Kultur, natur & fritid
Miljö- och hälsoskydd Mål, planer och policys
Politik & organisation Socialt stöd Trafik,avfall,vatten & avlopp
Äldre Om webbplatsen/ webbträd Bib (**Biblioteket)**

Sigtuna
Barn & Utbildning Miljö & Natur Bygga, bo & Trafik
Näringsliv
Politik & Demokrati Omsorg & Stöd Kultur & Fritid
Om Sigtuna kommun

Sollentuna
Start Skola & förskola Bygga, bo & miljö Omsorg & stöd
Uppleva & göra Näringsliv & jobb Trafik & stadsplanering
Kommun & politik

Solna
Förskola & skola Familj & omsorg Idrott & fritid Kultur &
bibliotekStadsbyggnad & trafik Boende & miljö Politik & beslut
Näringsliv & arbete Om Solna Kontakta oss

Stockholm
Arbete Bostad & Miljö Stöd & Omsorg Förskola & Skola
Kultur & Fritid Trafik & Stadsplanering Om Stockholm

Sundbyberg
Barnomsorg Utbildning Bygga Bo Miljö Kultur Fritid
Stöd Omsorg Politik Påverkan Näringsliv Om Sundbyberg

Södertälje
Startsidan Barn & utbildning Kommun & demokrati
Näringsliv & arbete Omsorg & socialt stöd Se & göra
Stad, miljö & boende

Tyresö
FÖRSKOLA & SKOLA OMSORG & SOCIALT STÖD
BOENDE & MILJÖ NÄRINGSLIV & ARBETE
KOMMUN & DEMOKRATI SE OCH GÖRA

Täby
Barn och utbildning Omsorg och hjälp Trafik, vägar och
resande Uppleva och göra

Upplands-Bro
Barn & utbildning Näringsliv Bo & bygga Kultur & fritid
Stöd & omsorg Gata & park Kommun Politik Vision 2035

Upplands Väsby
Utbildning och barnomsorg Omsorg stöd och hjälp Uppleva
och göra
Bygga bo och miljö Samhällsutveckling trafik och teknik
Näringsliv och arbete Kommunoch politik

Vallentuna
Barnomsorg och utbildning Omsorg och hjälp Uppleva och
göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och
arbete
Kommun och politik

Vaxholm
Barn och utbildning Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Värmdö
Utbildning och barnomsorg Bygga, bo och miljö Omsorg och hjälp
Trafik och infrastruktur Uppleva och göra Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Österåker
Förskola & skola Boende & miljö Omsorg & stöd
Uppleva & göra Näringsliv Politik & påverkan Om Österåker

Handelsbanken. Stockholm Kungsträdgårdsgatan 2 106 70 Stock-holm 08-701 10 00 **Kontor i Stockholm**

Stockholm Svenskt Näringsliv Storgatan 19 114 82 Stockholm
TEL:08 762 70 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Stockholms län

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Stockholms län	30,60	18,52	12,08
Botkyrka	32,23	20,15	12,08
Danderyd	29,43	17,35	12,08
Ekerö	31,33	19,25	12,08
Haninge	31,76	19,68	12,08
Huddinge	31,95	19,87	12,08
Järfälla	31,23	19,15	12,08
Lidingö	30,72	18,64	12,08
Nacka	30,71	18,63	12,08
Norrtälje	31,80	19,72	12,08
Nykvarn	32,05	19,97	12,08
Nynäshamn	31,93	19,85	12,08
Salem	31,75	19,67	12,08
Sigtuna	32,08	20,00	12,08
Sollentuna	30,20	18,12	12,08
Solna	29,20	17,12	12,08
Stockholm	29,98	17,90	12,08
Sundbyberg	30,98	18,90	12,08
Södertälje	32,23	20,15	12,08
Tyresö	31,58	19,50	12,08
Täby	29,73	17,65	12,08
Upplands Väsby	31,60	19,52	12,08
Upplands-Bro	31,68	19,60	12,08
Vallentuna	31,08	19,00	12,08
Vaxholm	31,86	19,78	12,08
Värmdö	31,96	19,88	12,08
Österåker	30,25	18,17	12,08

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
STOCKHOLM LÄN	331 480	66 521	288 330	596 418
Upplands Väsby	302 579	86 292	276 801	530 586
Vallentuna	338 210	103 236	308 386	591 647
Österåker	340 340	102 156	299 739	597 595
Värmdö	342 941	97 620	303 685	598 084
Järfälla	308 737	79 197	280 524	551 058
Ekerö	370 727	105 432	318 192	647 044
Huddinge	306 251	57 092	279 874	557 858
Botkyrka	257 430	43 065	240 021	460 365
Salem	326 255	96 910	301 781	575 267
Haninge	285 259	77 314	270 408	489 884
Tyresö	335 595	100 194	302 031	589 945
Upplands-Bro	296 308	78 192	278 125	511 155
Nykvarn	331 398	118 138	311 897	546 516
Täby	409 441	96 180	334 812	764 944
Danderyd	520 143	59 376	354 192	996 012
Sollentuna	374 199	78 560	312 209	698 690
Stockholm	337 433	56 449	293 129	611 720
Södertälje	257 019	36 126	240 654	457 683
Nacka	384 328	84 607	319 092	702 231
Sundbyberg	309 273	61 560	287 446	554 540
Solna	328 709	68 482	303 960	586 420
Lidingö	432 681	72 633	318 832	809 270
Vaxholm	382 036	100 836	317 893	690 844
Norrtälje	269 285	97 797	245 920	455 665
Sigtuna	289 153	69 384	266 815	501 392
Nynäshamn	279 534	92 090	259 584	481 286

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	I flerbostadshus		I småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
AB: Stockholms län					
AB 114 Upplands Väsby	704	461	160	85	1
AB 115 Vallentuna	169	0	102	96	1
AB 117 Österåker	240	58	250	296	1
AB 120 Värmdö	595	110	146	100	1
AB 123 Järfälla	862 2	80	55	60	1
AB 125 Ekerö	45	45	75	85	1
AB 126 Huddinge	1006	1169	190	229	1
AB 127 Botkyrka	478	248	140	150	1
AB 128 Salem	90	0	18	11	1
AB 136 Haninge	632	371	250	50	1
AB 138 Tyresö	0	0	0	0	1
AB 139 Upplands-Bro	709	231	108	71	1
AB 140 Nykvarn	18	50	94	142	1
AB 160 Täby	417	476	95	45	1
AB 162 Danderyd	6	133	0	3	1
AB 163 Sollentuna	691	42	75	75	1
AB 180 Stockholm	5176	3656	150	150	1
AB 181 Södertälje	292	0	95	65	1
AB 182 Nacka	1260	30	250	250	1
AB 183 Sundbyberg	1480	1304	121	72	1
AB 184 Solna	1001	825	25	50	1
AB 186 Lidingö	185	95	10	10	1
AB 187 Vaxholm	218	110	48	40	1
AB 188 Norrtälje	350	100	100	100	1
AB 191 Sigtuna	272	276	50	120	1
AB 192 Nynäshamn	0	108	10	80	1

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Stockholms län	1	2	3	4	5
Stockholms län	116 586	31 487	75 476	899 429	48 267
Män	27 433	7 148	36 208	520 071	18 058
Kvinnor	89 153	24 339	39 268	379 358	30 209
Upplands-Väsby	1 625	375	88	12 800	290
Män	409	167	40	7 345	89
Kvinnor	1 216	208	48	5 455	201
Vallentuna	1 927	92	41	6 467	220
Män	412	5	27	3 892	66
Kvinnor	1 515	87	14	2 575	154
Österåker	2 179	47	321	7 727	370
Män	441	3	177	4 467	147
Kvinnor	1 738	44	144	3 260	223
Värmdö	2 769	182	113	8 152	530
Män	638	28	77	5 049	181
Kvinnor	2 131	154	36	3 103	349
Järfälla	4 563	477	120	19 314	543
Män	1 135	61	41	12 906	221
Kvinnor	3 428	416	79	6 408	322
Ekerö	1 612	4	1 157	5 368	459
Män	326	0	751	3 204	154
Kvinnor	1 286	4	406	2 164	305
Huddinge	6 965	7 430	3 539	25 953	779
Män	1 526	1 641	1 385	17 087	315
Botkyrka	6 658	322	345	16 018	846
Män	1 486	51	166	11 271	368
Kvinnor	5 172	271	179	4 747	478

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Salem	1 127	60	53	1 764	106
Män	253	11	38	1 043	30
Kvinnor	874	49	15	721	76
Haninge	5 379	405	2 275	18 583	537
Män	1 227	90	1 774	12 021	198
Kvinnor	4 152	315	501	6 562	339
Tyresö	2 935	127	60	7 898	283
Män	661	25	29	5 014	108
Kvinnor	2 274	102	31	2 884	175
Upplands-Bro	1 848	46	1 403	5 136	197
Män	370	6	1 183	3 504	67
Kvinnor	1 478	40	220	1 632	130
Nykvarn	761	0	3	1 863	55
Män	173	0	3	1 305	30
Kvinnor	588	0	0	558	25
Täby	2 513	111	601	21 119	508
Män	706	14	298	11 679	203
Kvinnor	1 807	97	303	9 440	305
Danderyd	1 846	1 105	63	14 887	714
Män	434	187	32	6 338	249
Kvinnor	1 412	918	31	8 549	465
Sollentuna	2 760	276	1 588	21 044	644
Män	716	39	599	12 150	257
Kvinnor	2 044	237	989	8 894	387
Stockholm	41 488	9 342	47 148	513 802	32 958
Män	10 110	2 638	22 250	287 833	12 146
Kvinnor	31 378	6 704	24 898	225 969	20 812

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Södertälje	6 828	551	1 189	36 516	2 293
Män	1 417	101	607	23 328	929
Kvinnor	5 411	450	582	13 188	1 364
Nacka	4 750	455	650	27 242	1 386
Män	1 197	73	282	15 568	490
Kvinnor	3 553	382	368	11 674	896
Sundbyberg	2 179	124	2 091	17 664	878
Män	504	19	814	10 601	271
Kvinnor	1 675	105	1 277	7 063	607
Solna	2 475	9 711	10 371	53 780	1 518
Män	622	1 961	4 413	31 560	751
Kvinnor	1 853	7 750	5 958	22 220	767
Lidingö	3 051	73	46	8 469	501
Män	830	6	21	4 636	205
Kvinnor	2 221	67	25	3 833	296
Vaxholm	597	7	91	1 905	89
Män	94	0	70	1 040	23
Kvinnor	503	7	21	865	66
Norrtälje	2 338	30	657	18 041	731
Män	581	1	332	9 832	276
Kvinnor	1 757	29	325	8 209	455
Sigtuna	3 334	124	1 297	23 097	663
Män	751	17	672	14 464	228
Kvinnor	2 583	107	625	8 633	435
Nynäshamn	2 079	11	166	4 820	169
Män	414	4	127	2 934	56
Kvinnor	1 665	7	39	1 886	113

5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

Regionstyrelse

N: Hallands län
Halland Länsstyrelse
Region Halland

S: Värmlands län
Värmland Länsstyrelse
Landstinget i Värmland

O: Västra Götalands län
Västra Götaland Länsstyrelse
Västra Götalandsregionen

N: Hallands län
Halland Länsstyrelse
Region Halland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Falkenberg	39 605	18 428	446	2,2	41 912
Halmstad	88 224	44 582	483	2,1	94 084
Hylte	10 368	4 718	466	2,1	10 001
Kungsbacka	69 817	29 436	388	2,6	77 390
Laholm	23 037	10 770	459	2,2	23 517
Varberg	54 817	26 373	450	2,2	59 936

N: Hallands län

Halland Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Halland
Start Vård och Hälsa Utveckling och Tillväxt Våra skolor Kultur Om Region Halland Kontakta Region Halland

Falkenberg
Skola & Barnomsorg Bygga, Bo & Miljö Företagande & Arbete Omsorg & Stöd Samhälle & Trafik Uppleva & Göra Kommun & Politik

Halmstad
Bygga, bo & miljö Barn & utbildning Näringsliv & arbete Omsorg & stöd Trafik & infrastruktur Uppleva & göra Kommun & politik

Hylte
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Kultur & fritid Bygga, bo & miljö Näringsliv & arbete Kommun & politik

Kungsbacka
UTBILDNING OCH BARNOMSORG OMSORG, STÖD OCH HJÄLP UPPLEVA OCH GÖRA BYGGA, BO OCH MILJÖ GATOR, TRAFIK OCH UTEMILJÖ NÄRINGSLIV OCH ARBETE KOMMUN OCH POLITIK

Laholm
Bo, miljö & trafik Barn & utbildning Stöd & omsorg Politik & påverkan Om kommunen Näringsliv & jobb Uppleva & göra

Varberg
Näringsliv & arbete Barn & utbildning Omsorg & stöd
Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur
Kommun & politik

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Hallands län	31,62	20,80	10,82
Falkenberg	31,92	21,10	10,82
Halmstad	31,25	20,43	10,82
Hylte	32,27	21,45	10,82
Kungsbacka	32,15	21,33	10,82
Laholm	31,40	20,58	10,82
Varberg	31,15	20,33	10,8

Halmstad Svenskt Näringsliv Kristian IV:s väg 3 Box 880
301 18 Halmstad TEL:035 - 18 20 40 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Hallands län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
HALLANDS LÄN	285 213	94 572	262 912	481 576
Hylte	252 305	83 520	244 283	423 819
Halmstad	268 274	80 368	251 681	454 741
Laholm	254 506	86 292	238 463	427 632
Falkenberg	260 714	96 852	248 282	430 194
Varberg	280 368	99 288	261 964	469 712
Kungsbacka	339 222	105 260	299 425	593 927

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
N: Hallands län					
N 1315 Hylte	0	0	5	5	7 x
N 1380 Halmstad	540	525	120	80	4
N 1381 Laholm	93	116	50	45	7
N 1382 Falkenberg	135	180	108	152	6
N 1383 Varberg	304	334	70	165	5
N 1384 Kungsbacka	903	433	130	215	2

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Hallands län	1	2	3	4	5
Hallands län	26 439	8 239	4 135	90 648	5 277
Män	5 178	1 691	2 220	56 827	2 168
Kvinnor	21 261	6 548	1 915	33 821	3 109
Hylte	1 051	68	27	3 233	190
Män	181	10	12	2 317	78
Kvinnor	870	58	15	916	112
Halmstad	8 652	4 417	3 130	28 935	1 564
Män	1 872	988	1 814	18 476	680
Kvinnor	6 780	3 429	1 316	10 459	884
Laholm	1 947	99	57	6 227	378
Män	371	10	27	4 063	169
Kvinnor	1 576	89	30	2 164	209
Falkenberg	3 044	352	295	15 279	986
Män	585	79	127	9 040	397
Kvinnor	2 459	273	168	6 239	589
Varberg	4 626	2 550	336	20 591	1 215
Män	857	477	126	13 189	566
Kvinnor	3 769	2 073	210	7 402	649
Kungsbacka	7 119	753	290	16 383	944
Män	1 312	127	114	9 742	278
Kvinnor	5 807	626	176	6 641	666

S : Värmlands län
Värmland Länsstyrelse
Landstinget i Värmland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Arvika	26 265	13 034	503	2,0	25 817
Eda	8 601	4 130	488	2,0	8 426
Filipstad	11 017	5 696	542	1,8	10563
Forshaga	11 515	5 022	447	2,2	11 292
Grums	9 408	4 564	506	2,0	8 925
Hagfors	13 337	6 859	558	1,8	12 071
Hammarö	14 374	6 448	432	2,3	15 136
Karlstad	82 096	43 835	507	2,0	87 786
Kil	11 813	5 244	449	2,2	11 810
Kristinehamn	23 899	12 067	509	2,0	23 949
Munkfors	3 995	2 000	540	1,9	3 656
Storfors	4 542	2 066	490	2,0	4 131
Sunne	13 586	6 360	484	2,1	13 011
Säffle	16 080	8 000	520	1,9	15 276
Torsby	12 960	6 553	532	1,9	12 013
Årjäng	9 800	4 849	493	2,0	9 953

S : Värmlands län

Värmland Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd
Näringsliv & föreningar Människa & samhälle
Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Landstinget i Värmland
Start Jobb, utbildning och forskning Politik och demokrati
För vårdgivare och samarbeten Om Landstinget i Värmland
1177 Vårdguiden

Arvika
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Eda
Start Utbildning & barnomsorg Uppleva & göra Vård & Stöd
Bygga & bo Miljö & hälsa Trafik & infrastruktur
Näringsliv & utveckling Kommun & politik

Filipstad
Kommun & politik Barn & utbildning Bygga, bo & miljö
Kultur & fritid Näringsliv & arbete Teknik & service
Vård & socialt stöd

Forshaga
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och resor Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Grums
BARN & UTBILDNING SE & GÖRA STÖD & OMSORG
GATOR & MILJÖ NÄRINGSLIV & JOBB BO & BYGGA
KOMMUN & POLITIK

Hagfors
Invånare Besökare Företag Älvstrandsgymnasiet Barnomsorg & skola Bo & bygga Miljö- och hälsoskydd Energi & klimat Kultur, natur & fritid Bibliotek Bio Hagfors Politik & påverkan Hagfors flygplats Räddningstjänsten Hälsa, vård & omsorg Blankettarkiv Felanmälan Kommunal service Projekt & program Nyhetsarkiv Kontakt Bredbandsutbyggnad Trygg i Hagfors Hagforsyran 2016 Hagforsstrategin Projekt drömlekplats

Hammarö
Påverka Politik, styrning & dialog. Bo För oss Hammaröbor. Besöka Välkommen till Hammarö! Näringsliv Starta företag? Företagare?

Karlstad
Utbildning och barnomsorg Uppleva och göra Omsorg och hjälp Bygga och bo Miljö och energi Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Kil
Utbildning och barnomsorg Uppleva och göra Omsorg och hjälp Bygga och bo Miljö och energi Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Kristinehamn
Start Kommun & politik Skola & barnomsorg Stöd & omsorg Kultur & fritid Boende & miljö Näringsliv& arbete Flytta till Kristinehamn

Munkfors
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Boende, miljö och trafik Näringsliv och arbete Munkfors stadsnät Kommun och politik

Storfors
Kommun och politik Stöd och omsorg Barn och utbildning Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete

Sunne
UPPLEVA Kultur • Fritid NÄRINGSLIV Företag • Tillväxt KOMMUN Service • Tjänster KONTAKTA Telefon • Adresser

Säffle
Start Barn&utbildning Bygga, bo & miljö Uppleva & göra Näringsliv & arbete Stöd&omsorg Politik&fakta Kris&säkerhet

Torsby
Startsidan Invånare Företagare Besökare Om oss E-tjänster

Årjäng
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %

Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35 5
Värmlands län	33,18	21,98	11,20
Arvika	32,10	20,90	11,20
Eda	33,45	22,25	11,20
Filipstad	33,20	22,00	11,20
Forshaga	33,55	22,35	11,20
Grums	33,70	22,50	11,20
Hagfors	33,70	22,50	11,20
Hammarö	33,30	22,10	11,20
Karlstad	32,95	21,75	11,20
Kil	33,55	22,35	11,20
Kristinehamn	33,65	22,45	11,20
Munkfors	33,70	22,50	11,20
Storfors	33,70	22,50	11,20
Sunne	33,35	22,15	11,20
Säffle	33,20	22,00	11,20
Torsby	33,70	22,50	11,20
Årjäng	33,65	22,45	11,20

Karlstad Svenskt Näringsliv Drottninggatan 21 652 25 Karlstad
TEL:054-14 27 70 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Värmlands län

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
VÄRMLANDS LÄN	252 282	64 665	237 063	435 103
Kil	255 730	86 292	245 253	432 530
Eda	220 813	1 764	207 180	399 698
Torsby	234 376	67 848	222 181	404 685
Storfors	243 685	84 120	229 703	410 854
Hammarö	311 554	105 947	292 877	530 551
Munkfors	228 610	72 985	212 598	391 423
Forshaga	250 143	84 360	239 143	421 972
Grums	246 047	80 316	229 500	437 385
Årjäng	216 447	0	209 339	396 828
Sunne	240 879	70 798	227 562	412 249
Karlstad	266 850	56 196	252 129	465 942
Kristinehamn	244 948	75 415	227 472	420 597
Filipstad	230 634	80 930	216 342	388 263
Hagfors	239 277	86 292	227 350	402 220
Arvika	244 748	79 214	233 048	410 392
Säffle	235 542	69 839	216 831	409 797

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
S : Värmlands län					
S 1715 Kil	48	0	26	13	7
S 1730 Eda	0	0	0	0	6
S 1737 Torsby	0	0	0	0	7
S 1760 Storfors	0	1	0	0	7 x
S 1761 Hammarö	50	50	100	100	7
S 1762 Munkfors	0	0	0	0	7 x
S 1763 Forshaga	32	0	3	3	7
S 1764 Grums	0	0	5	5	7
S 1765 Årjäng	0	0	0	0	7
S 1766 Sunne	25	40	7	7	7 x
S 1780 Karlstad	777	611	70	50	4
S 1781 Kristinehamn	0	42	29	30	7
S 1782 Filipstad	0	0	2	2	7 x
S 1783 Hagfors	0	40	0	0	7 x
S 1784 Arvika	0	58	14	20	5
S 1785 Säffle	6	21	5	5	7 x

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

14. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Värmlands län	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Värmlands län	26 695	7 842	4 673	75 861	5 966
Män	5 539	1 517	2 108	50 964	2 444
Kvinnor	21 156	6 325	2 565	24 897	3 522
Kil	1 123	53	31	2 240	147
Män	206	5	13	1 649	50
Kvinnor	917	48	18	591	97
Eda	879	30	29	2 681	127
Män	157	2	17	1 529	52
Kvinnor	722	28	12	1 152	75
Torsby	1 434	549	108	3 307	350
Män	332	72	46	2 296	123
Kvinnor	1 102	477	62	1 011	227
Storfors	435	49	2	626	120
Män	80	8	1	496	52
Kvinnor	355	41	1	130	68
Hammarö	1 432	74	13	2 357	172
Män	311	11	7	1 713	73
Kvinnor	1 121	63	6	644	99
Munkfors	411	20	7	1 027	77
Män	78	3	4	733	27
Kvinnor	333	17	3	294	50
Forshaga	1 183	48	95	1 349	139
Män	236	8	57	916	48
Kvinnor	947	40	38	433	91
Grums	888	32	7	2 316	153
Män	147	5	5	1 691	67
Kvinnor	741	27	2	625	86

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk
4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Årjäng	840	47	50	3 181	174
Män	172	10	26	1 866	81
Kvinnor	668	37	24	1 315	93
Sunne	1 494	83	79	3 768	280
Män	315	17	37	2 575	107
Kvinnor	1 179	66	42	1 193	173
Karlstad	7 396	5 726	3 707	30 314	2 626
Män	1 717	1 143	1 665	19 568	1 144
Kvinnor	5 679	4 583	2 042	10 746	1 482
Kristinehamn	2 159	262	249	5 909	448
Män	484	85	92	4 053	163
Kvinnor	1 675	177	157	1 856	285
Filipstad	1 443	72	27	2 499	207
Män	305	20	12	1 705	100
Kvinnor	1 138	52	15	794	107
Hagfors	1 387	94	30	3 123	199
Män	240	21	17	2 270	68
Kvinnor	1 147	73	13	853	131
Arvika	2 563	568	182	7 111	458
Män	457	84	79	5 040	174
Kvinnor	2 106	484	103	2 071	284
Säffle	1 628	135	57	4 053	289
Män	302	23	30	2 864	115
Kvinnor	1 326	112	27	1 189	174

O: Västra Götalands län
Västra Götaland Länsstyrelse
Västra Götalandsregionen

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Ale	26 405	11 420	414	2,4	28 074
Alingsås	36 010	16 910	444	2,3	38 619
Bengtsfors	10 225	5 230	540	1,9	9 550
Bollebygd	8 086	3 433	411	2,4	8 562
Borås	99 325	48 917	470	2,1	105 995
Dals-Ed	4 891	2 338	500	2,0	4 740
Essunga	5 717	2 519	459	2,2	5 494
Falköping	31 185	13 888	438	2,3	31 988
Färgelanda	6 824	3 038	460	2,2	6 520
Grästorp	5 762	2 578	454	2,2	5 641
Gullspång	5 595	2 740	522	1,9	5 185
Göteborg	484 942	257 297	494	2,0	533 271
Götene	12 879	5 860	446	2,2	13 028
Herrljunga	9 305	4 195	452	2,2	9 274
Hjo	8 849	4 159	473	2,1	8 805
Härryda	32 049	13 140	377	2,7	35 732
Karlsborg	6 898	3 513	523	1,9	6 757
Kungälv	38 703	17 724	427	2,3	42 109
Lerum	36 506	15 061	388	2,6	39 319
Lidköping	37 380	17 797	466	2,1	38 414
Lilla Edet	12 889	5 704	455	2,2	12 829
Lysekil	14 657	7 454	518	1,9	14 369
Mariestad	23 895	11 859	500	2,0	23 870
Mark	33 494	14 805	438	2,3	33 753
Mellerud	9 638	4 689	517	1,9	8 892
Munkedal	10 284	4 729	463	2,2	10 205
Mölndal	58 234	26 572	433	2,3	61 978
Orust	15 188	7 108	470	2,1	15 036
Partille	33 543	13 877	391	2,6	36 147
Skara	18 578	9 163	503	2,0	18 580
Skövde	49 980	24 973	482	2,1	52 859
Sotenäs	9 311	4 713	523	1,9	8 928
Stenungsund	22 947	10 302	419	2,4	24 932
Strömstad	11 507	6 276	523	1,9	12 480
Svenljunga	10 430	4 695	457	2,2	10 299
Tanum	12 252	5 916	480	2,1	12 303
Tibro	10 581	5 005	471	2,1	10 754
Tidaholm	12 535	6 022	479	2,1	12 565
Tjörn	15 022	6 433	430	2,3	15 050
Tranemo	11 804	5 332	459	2,2	11 531
Trollhättan	53 302	26 537	478	2,1	56 573
Töreboda	9 470	4 502	497	2,0	8 992
Uddevalla	50 314	24 993	479	2,1	53 025
Ulricehamn	22 381	10 515	457	2,2	23 211
Vara	16 008	7 453	475	2,1	15 609
Vårgårda	10 756	4 587	417	2,4	11 065
Vänersborg	36 951	17 572	475	2,1	37 369
Åmål	12 737	6 260	512	2,0	12 229
Öckerö	12 231	4 596	368	2,7	12 574

O: Västra Götalands län

Västra Götaland Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd
Näringsliv & föreningar Människa & samhälle
Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Västra Götalandsregionen
Startsida Vård och hälsa Politik Kollektivtrafik Kultur
Miljö
Regionutveckling Utbildning Jobb Om oss Press

Ale
UTBILDNING & BARNOMSORG OMSORG & HJÄLP
UPPLEVA & GÖRA BYGGA, BO & MILJÖ
TRAFIK, GATOR & UTEMILJÖ ARBETE & KARRIÄR
KOMMUN & POLITIK

Alingsås
Näringsliv, företag Utbildning, barnomsorg Omsorg, hjälp
Uppleva, göra Bygga, bo och miljö Trafik, infrastruktur
Kommun, politik

Bengtsfors
Näringsliv, företag Utbildning, barnomsorg Omsorg, hjälp
Uppleva, göra Bygga, bo och miljö Trafik, infrastruktur
Kommun, politik
Barn och utbildning Bibliotek Boende och miljö Jobb och
arbetsmarknad Kultur, natur och fritid Stöd och omsorg

Bollebygd
Barn och utbildning Omsorg och stöd Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och
arbete
Kommun och politik

Borås
Barn och utbildning Familj och omsorg Boende, miljö och trafik
Kultur och fritid Kommun och politik Näringsliv och arbete

Dals-Ed
LEVA & BO STÖD, OMSORG OCH HÄLSA
POLITIK & DEMOKRATI ORGANISATION
ARBETE & NÄRINGSLIV OM DALS-ED TURISM
BLANKETTER & E-TJÄNSTER

Essunga
Om kommunen Arbetsmarknadsenheten Barn & utbildning
Enkäter
Fritid & föreningar Folkhälsa Individ & familj Invånarservice
Kultur & bibliotek Leva & bo Miljö & hälsoskydd Näringsliv
Politik & demokrati Säkerhet & beredskap Teknisk service
Turistwebb Vuxenutbildning Vård och omsorg Översiktsplan

Falköping
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra
Bygga, bo & miljö Trafik & resor Kommun & politik
Näringsliv & arbete

Färgelanda
BARN OCH UTBILDNING BYGGA OCH BO INDIVID OCH
FAMILJ KOMMUN OCH POLITIK KULTUR OCH FRITID
MEDBORGARKONTOR NÄRINGSLIV VÅRD OCH OMSORG

Grästorp
Kommuninfo Barn & Utbildning Kultur & fritid Miljö & Bygg/Bo
Näringsliv & Arbete Social service Teknisk service Ung ICU

Gullspång
Utbildning Bygga & Bo Kultur & Fritid Stöd & Omsorg
Miljö & Avfall Näringsliv & Jobb Gata & Hamn Kommun & Politik

Göteborg
Start Förskola & Utbildning Omsorg & Hjälp Jobb
Bibliotek Kultur & Fritid Bygga & Bo Miljö Trafik & Gator
Kommun & Politik Företagare

Götene
Start Barnomsorg och skola Bygga, bo och miljö Gator och resor
Kommun och politik Näringsliv och arbete Omsorg och stöd
Uppleva och göra

Herrljunga
Invånare Se och göra Näringsliv Kommun och politik Om Herrljunga
Barn Utbildning Omsorg och socialt stöd Folkhälsa Bo och bygga
Räddning Säkerhet Fritid och föreningsliv Kultur och Bibliotek
Miljö och hälsoskydd Teknisk service Blanketter
Samhällsplanering
Kommunens ekonomi Så här kan du hjälpa människor som är på flykt

Hjo
Startsida Barn &Utbildning Omsorg & stöd Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik, vägar &resande Näringsliv
Om kommunen Politik &delaktighet

Härryda
Barn och utbildning Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik, vägar och resor Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Karlsborg
Startsida Utbildning &barnomsorg Omsorg &stöd Uppleva & göra
Bygga, bo &miljö Trafik, vägar &resande Kommun &samhälle
Politik & delaktighet

Kungälv
Startsidan Arbete Bygga, bo och miljö Företagande
Förskola och skola Kommun och politik Kultur och fritid
Omsorg och hjälp Trafik och gator

Lerum
UTBILDNING OCH BARNOMSORG BYGGA, BO OCH MILJÖUPPLEVA OCH GÖRA OMSORG OCH STÖD
NÄRINGSLIV OCH ARBETE TRAFIK, VÄGAR OCH RESANDE
KOMMUN OCH POLITIK VISION2025
Invånare Företagare Flytta hit

Lidköping
Kommun och Politik Barn och Utbildning Uppleva och Göra
Boende och Miljö Trafik och Gator Stöd och Omsorg
Näringsliv och Arbete

Lilla Edet
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra
Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete
Kommun & politik

Lysekil
Startsida Invånare | Näringsliv | Turist | Om Lysekils kommun
Barnomsorg och Utbildning Bo och Bygga Kultur och Fritid
Medborgarservice Miljö och Natur Social omsorg och vård|

Mariestad
Barn & Utbildning Bygga & Bo Kultur & Fritid Stöd & Omsorg Miljö & Avfall Gata & Hamn Näringsliv & Jobb Kommun & Politik

Mark
Invånare Bygga och bo Näringsliv Ung i Mark Politik och organisation Nyheter Självservice Arkiv i Mark

Mellerud
SKOLA OCH BARNOMSORG OMSORG, STÖD OCH HJÄLP UPPLEVA OCH GÖRA BYGGA, BO, MILJÖ OCH TRAFIK NÄRINGSLIV OCH ARBETE TURISM KOMMUN OCH POLITIK

Munkedal
STARTSIDA BARN OCH UTBILDNING BIBLIOTEK BYGGA OCH BO DEMOKRATI OCH POLITIK FRITID INTEGRATION KOMMUN KRIS OCH SÄKERHET KULTUR MER AV LIVET MILJÖ OCH HÄLSA NÄRINGSLIV OCH ENTREPRENÖRSKAP SOCIAL OMSORG OCH OMVÅRDNAD
TEKNISK SERVICE TURISM

Mölndal
Arbete och sysselsättning Bygga, bo och miljö Kommun och politik
Omsorg och hjälp Trafik och resor Uppleva och göra
Utbildning och barnomsorg

Orust
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Partille
Upptäck Partille Invånarservice Näringsliv Demokrati Media Invånarservice Barn & Utbildning Bygga, bo &miljö Funktionshinder Gator, trafik & resor Hälsa & sjukvård Kultur & Bibliotek Partille växer Sport & fritid Stöd &rådgivning Trygghet & säkerhet Ungdomar Äldre & seniorer

Skara
BARN & UTBILDNING OMSORG & STÖD BYGGA, BO & MILJÖ GATA & PARK SE & GÖRA NÄRINGSLIV KOMMUN & POLITIK

Skövde
Barn & utbildning Bygga, bo & miljö Fritid & natur Kommun & politik Kultur Näringsliv Socialt stöd Trafik & infrastruktur Vård & omsorg

Sotenäs
Invånare Företagare Turist Kommunen Kontakta oss Arbete & Praktik Barn & Utbildning Blanketter & E-formulär Bygga & Bo, Energi Folkhälsa & Friskvård Fritid & Natur Förälder i Sotenäs Invandring & Integration Kultur & Bibliotek Miljö & Hälsa Omsorg & Social service Politik & Demokrati Räddning & Säkerhet Teknisk service Trafik & Infrastruktur

Stenungsund
Barn, utbildning Omsorg, hjälp Uppleva, göra Bygga, bo, miljö Trafik, infrastruktur Näringsliv, arbete Kommun, politik Räddning, säkerhet

Strömstad
BARN OCH UTBILDNING STÖD OCH OMSORG
UPPLEVA OCH GÖRA BYGGA, BO OCH MILJÖ
TRAFIK OCH INFRASTRUKTUR NÄRINGSLIV OCH ARBETE
KOMMUN OCH POLITIK

Svenljunga
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Tanum
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra
Boende, miljö & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Tibro
Startsida Kommun och politik Barnomsorg och utbildning
Byggnation, boende och miljöskydd Integration och mångfald
Kultur, fritid och idrott Näringsliv, arbete och etablering
Omsorg och stöd Trafik och teknisk service Trygghet och folkhälsa

Tidaholm
Barnomsorg & utbildning Omsorg & hjälp Uppleva & göra
Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete
Kommun & politik

Tjörn
Barn & Utbildning Bygga, Bo & Miljö Kommun & Politik
Kultur, Turism & Fritid Näringsliv & Arbete Omsorg & Hjälp
Räddning & Säkerhet Trafik & Resor

Tranemo
Barn & utbildning Stöd & omsorg Kultur, fritid & turism
Bygga, bo & miljö Näringsliv & arbete Kommun &politik
Vykort

Trollhättan
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Töreboda
Barn & Utbildning Bygga & Bo Stöd &Omsorg Miljö &Avfall
Gata & Hamn Näringsliv & Jobb Kommun & politik

Uddevalla
Arbete Barn Utbildning Bygga Bo Miljö Kommun Politik
Kultur Fritid Natur Näringsliv Stöd Omsorg Trafik Turism

Ulricehamn
Barn och utbildning Stödoch omsorg Kommun och politik
Boende och miljö Upplevaoch göra Näringsliv

Vara
Barn & utbildning Bygg, bo & miljö Kommun & politik
Näringsliv & arbete Omsorg & hjälp Trafik &infrastruktur
Uppleva & göra

Vårgårda
Arbete Bo, bygga och miljö Omsorg och stöd Utbildning och barnomsorg Kommun och politik Samhällsplanering och trafik
Uppleva och göra

Vänersborg
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra
Bygga, bo & miljö Trafik & resor Näringsliv & arbete
Kommun & politik

Åmål
BARN OCH UTBILDNING OMSORG OCH STÖD
KULTUR OCH FRITID TURISM OCH UPPLEVA
BO, ARBETE OCH MILJÖ TEKNISK SERVICE
NÄRINGSLIV OCH HANDEL ATT VARA UNG I ÅMÅL
POLITIK OCH NÄMNDER FAKTA OM ÅMÅL

Öckerö
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Bygga, bo och miljö
Näringsliv och arbete Kultur, turism och fritid Säker och trygg
Trafik, resor och gator Kommun och politik

Handelsbanken. Västra Sverige Östra Hamngatan 23 405 40 Göte-borg 031-774 80 00 **Kontor i Västra Sverige**

Göteborg Svenskt Näringsliv Södra Hamngatan 53 Box 404 411 06 Göteborg TEL:031 - 62 94 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Västra Götalands län

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %
Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Västra Götalands län	32,75	21,27	11,48
Ale	33,35	21,87	11,48
Alingsås	32,84	21,36	11,48
Bengtsfors	34,40	22,92	11,48
Bollebygd	33,07	21,59	11,48
Borås	32,79	21,31	11,48
Dals-Ed	34,69	23,21	11,48
Essunga	33,05	21,57	11,48
Falköping	33,08	21,60	11,48
Färgelanda	33,74	22,26	11,48
Grästorp	33,05	21,57	11,48
Gullspång	33,97	22,49	11,48
Göteborg	32,60	21,12	11,48
Götene	33,25	21,77	11,48
Herrljunga	33,42	21,94	11,48
Hjo	33,05	21,57	11,48
Härryda	32,10	20,62	11,48
Karlsborg	32,80	21,32	11,48
Kungälv	32,92	21,44	11,48
Lerum	32,13	20,65	11,48
Lidköping	32,34	20,86	11,48
Lilla Edet	33,85	22,37	11,48
Lysekil	33,94	22,46	11,48
Mariestad	32,74	21,26	11,48
Mark	32,69	21,21	11,48
Mellerud	34,08	22,60	11,48

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Munkedal	35,11	23,63	11,48
Mölndal	31,74	20,26	11,48
Orust	34,19	22,71	11,48
Partille	31,44	19,96	11,48
Skara	32,58	21,10	11,48
Skövde	32,34	20,86	11,48
Sotenäs	33,47	21,99	11,48
Stenungsund	33,12	21,64	11,48
Strömstad	33,39	21,91	11,48
Svenljunga	33,63	22,15	11,48
Tanum	33,04	21,56	11,48
Tibro	32,69	21,21	11,48
Tidaholm	33,55	22,07	11,48
Tjörn	32,69	21,21	11,48
Tranemo	32,48	21,00	11,48
Trollhättan	33,04	21,56	11,48
Töreboda	32,70	21,22	11,48
Uddevalla	33,64	22,16	11,48
Ulricehamn	32,53	21,05	11,48
Vara	32,75	21,27	11,48
Vårgårda	32,69	21,21	11,48
Vänersborg	33,69	22,21	11,48
Åmål	33,94	22,46	11,48
Öckerö	32,24	20,76	11,48

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN	277 405	70 508	256 930	481 294
Härryda	333 777	103 093	305 612	579 946
Partille	320 268	94 720	292 642	565 401
Öckerö	306 447	99 277	279 120	530 903
Stenungsund	309 870	98 580	286 875	539 719
Tjörn	301 713	101 172	271 969	522 515
Orust	270 711	96 852	247 140	460 933
Sotenäs	274 458	98 844	252 449	456 246
Munkedal	244 954	86 292	229 475	420 627
Tanum	249 321	81 748	233 238	428 170
Dals-Ed	224 847	57 463	212 632	389 379
Färgelanda	235 545	86 292	222 951	396 562
Ale	285 260	96 852	275 318	476 915
Lerum	321 690	106 116	298 313	549 375
Vårgårda	259 835	94 572	251 822	431 678
Bollebygd	292 933	107 148	275 827	485 187
Grästorp	254 022	95 315	239 445	424 671
Essunga	248 661	93 874	232 850	416 079
Karlsborg	260 431	102 384	242 853	430 485
Gullspång	229 894	84 000	215 024	389 261
Tranemo	260 465	99 840	254 560	424 540
Bengtsfors	230 825	47 794	214 872	403 661
Mellerud	225 875	71 944	209 965	394 489
Lilla Edet	259 087	86 652	248 394	436 765
Mark	260 747	97 010	247 791	433 816
Svenljunga	246 723	93 951	239 347	410 834
Herrljunga	253 028	93 431	239 902	420 144

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
Vara	247 110	92 430	235 216	415 708
Götene	258 317	95 928	250 885	421 944
Tibro	244 478	88 284	230 392	412 925
Töreboda	237 086	86 292	221 766	405 918
Göteborg	282 484	38 149	256 847	511 204
Mölndal	317 021	92 563	294 875	555 490
Kungälv	306 298	104 895	284 465	520 532
Lysekil	266 582	96 852	243 315	455 470
Uddevalla	264 528	79 425	246 576	453 635
Strömstad	245 396	7 909	234 987	436 883
Vänersborg	262 230	86 570	246 397	445 384
Trollhättan	260 782	50 223	239 373	466 167
Alingsås	281 247	97 108	260 704	475 054
Borås	267 320	81 625	252 520	451 356
Ulricehamn	263 489	98 605	253 769	433 201
Åmål	239 856	71 371	220 829	416 349
Mariestad	255 033	96 852	240 000	423 262
Lidköping	269 958	97 008	254 257	447 944
Skara	258 140	84 360	244 995	434 055
Skövde	274 892	84 360	264 029	462 054
Hjo	254 127	95 086	240 011	424 357
Tidaholm	248 165	96 396	239 568	398 060
Falköping	252 959	86 292	240 443	426 314

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
O: Västra Götalands län					
O 1401 Härryda	243	130	52	54	2
O 1402 Partille	375	125	60	80	2
O 1407 Öckerö	88	230	0	0	2 x
O 1415 Stenungsund	39	62	18	47	2
O 1419 Tjörn	44	56	20	43	2
O 1421 Orust	35	40	25	45	7
O 1427 Sotenäs	0	0	0	0	7
O 1430 Munkedal	26	15	10	10	7
O 1435 Tanum	110	75	20	0	7
O 1438 Dals Ed	34	15	11	5	7
O 1439 Färgelanda	6	18	4	4	7 x
O 1440 Ale	237	121	156	126	2
O 1441 Lerum	128	130	125	125	2
O 1442 Vårgårda	74	0	30	22	7
O 1443 Bollebygd	0	76	25	100	7
O 1444 Grästorp	20	12	10	10	7
O 1445 Essunga	53	30	4	4	7
O 1446 Karlsborg	53	16	17	17	7
O 1447 Gullspång	24	31	0	0	7
O 1452 Tranemo	0	10	0	10	7
O 1460 Bengtsfors	31	0	27	37	7
O 1461 Mellerud	0	69	10	23	7
O 1462 Lilla Edet	31	62	20	15	2
O 1463 Mark	104	60	40	50	6
O 1465 Svenljunga	8	3	10	10	7 x
O 1466 Herrljunga	16	16	16	14	7
O 1470 Vara	39	60	10	10	7
O 1471 Götene	50	20	10	10	7
O 1472 Tibro	32	24	6	6	7
O 1473 Töreboda	0	30	4	2	7

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
O 1480 Göteborg	2450	2000	220	200	2
O 1481 Mölndal	461	435	35	35	2
O 1482 Kungälv	598	168	39	34	2
O 1484 Lysekil	43	70	27	4	7
O 1485 Uddevalla	153	110	100	79	6
O 1486 Strömstad	110	20	56	50	7
O 1487 Vänersborg	142	75	36	15	6
O 1488 Trollhättan	583	65	117	41	5
O 1489 Alingsås	245	287	34	101	2
O 1490 Borås	421	341	258 1	38	4
O 1491 Ulricehamn	4	0	26	30	7
O 1492 Åmål	0	0	0	15	7
O 1493 Mariestad	0	45	37	20	7 x
O 1494 Lidköping	180	25	35	60	6
O 1495 Skara	28	10	8	8	5
O 1496 Skövde	416	264	105	0	5
O 1497 Hjo	16	5	10	10	7 x
O 1498 Tidaholm	50	10	11	0	7
O 1499 Falköping	132	215	8	28	6

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Västra Götalands län	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Västra Götalands l	148 066	48 962	32 168	538 318	27 766
Män	30 429	10 092	15 878	347 006	11 118
Kvinnor	117 637	38 870	16 290	191 312	16 648
Härryda	3 302	174	177	10 273	372
Män	617	22	89	6 749	143
Kvinnor	2 685	152	88	3 524	229
Partille	3 123	173	33	7 831	366
Män	637	20	12	5 103	121
Kvinnor	2 486	153	21	2 728	245
Öckerö	1 157	77	91	2 175	232
Män	237	17	83	1 467	59
Kvinnor	920	60	8	708	173
Stenungsund	2 506	167	73	9 510	281
Män	451	19	28	6 518	80
Kvinnor	2 055	148	45	2 992	201
Tjörn	1 306	129	24	3 330	140
Män	208	29	19	2 190	57
Kvinnor	1 098	100	5	1 140	83
Orust	1 478	37	44	3 431	209
Män	240	6	38	2 306	81
Kvinnor	1 238	31	6	1 125	128
Sotenäs	948	48	23	2 849	260
Män	192	6	14	1 787	128
Kvinnor	756	42	9	1 062	132
Munkedal	1 120	164	24	2 542	95
Män	148	59	11	1 842	43
Kvinnor	972	105	13	700	52

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun
År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Tanum	1 345	123	26	3 708	198
Män	252	31	14	2 540	75
Kvinnor	1 093	92	12	1 168	123
Dals-Ed	627	57	13	1 426	64
Män	133	7	9	1 050	23
Kvinnor	494	50	4	376	41
Färgelanda	558	68	6	1 530	87
Män	87	16	3	1 090	32
Kvinnor	471	52	3	440	55
Ale	2 499	116	45	4 352	274
Män	454	16	22	2 902	115
Kvinnor	2 045	100	23	1 450	159
Lerum	3 265	258	65	6 183	505
Män	678	38	27	3 816	130
Kvinnor	2 587	220	38	2 367	375
Vårgårda	1 158	60	26	3 503	122
Män	214	12	13	2 497	49
Kvinnor	944	48	13	1 006	73
Bollebygd	678	36	5	1 827	93
Män	119	4	2	1 258	37
Kvinnor	559	32	3	569	56
Grästorp	572	13	3	1103	72
Män	108	3	2	718	31
Kvinnor	464	10	1	385	41
Essunga	630	33	2	1 521	65
Män	99	4	1	1 073	29
Kvinnor	531	29	1	448	36

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Karlsborg	639	74	1 001	1 442	121
Män	127	21	885	928	34
Kvinnor	512	53	116	514	87
Gullspång	633	27	2	1 306	41
Män	128	4	1	919	21
Kvinnor	505	23	1	387	20
Tranemo	1 200	68	4	4 423	175
Män	202	11	4	3 212	74
Kvinnor	998	57	0	1 211	101
Bengtsfors	1 043	214	74	2 694	158
Män	208	40	22	1 855	57
Kvinnor	835	174	52	839	101
Mellerud	1 074	62	10	2 011	111
Män	181	6	7	1 398	44
Kvinnor	893	56	3	613	67
Lilla Edet	1 098	52	8	2 909	69
Män	181	11	4	1 902	29
Kvinnor	917	41	4	1 007	40
Mark	3 420	445	122	8 105	342
Män	606	84	73	5 309	144
Kvinnor	2 814	361	49	2 796	198
Svenljunga	1 044	84	15	2 511	87
Män	179	32	4	1 730	44
Kvinnor	865	52	11	781	43
Herrljunga	934	50	3	3 044	148
Män	165	2	2	2 119	67

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Vara	1508	148	16	5644	327
Män	254	34	11	4 079	156
Kvinnor	1 254	114	5	1 565	171
Götene	1 152	45	2	4 449	182
Män	175	6	1	2 997	85
Kvinnor	977	39	1	1 452	97
Tibro	1 133	56	3	2 410	121
Män	235	10	2	1 587	50
Kvinnor	898	46	1	823	71
Töreboda	1 033	132	4	2 166	122
Män	177	34	3	1 559	50
Kvinnor	856	98	1	607	72
Göteborg	41 845	18 826	17 086	233 188	12 099
Män	9 196	3 814	7 407	145 945	4 597
Kvinnor	32 649	15 012	9 679	87 243	7 502
Mölndal	5 377	4 259	1 142	27 456	794
Män	1 157	1 082	595	17 483	330
Kvinnor	4 220	3 177	547	9 973	464
Kungälv	4 158	1 705	296	10 367	550
Män	781	294	185	6 883	202
Kvinnor	3 377	1 411	111	3 484	348
Lysekil	1 705	85	189	4 024	186
Män	304	13	121	2 797	68
Kvinnor	1 401	72	68	1 227	118
Uddevalla	5 329	2 430	1 112	14 281	1 177
Män	1 232	489	486	9 232	477
Kvinnor	4 097	1 941	626	5 049	700

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Strömstad	1 335	131	166	4 858	147
Män	303	45	90	2 669	73
Kvinnor	1 032	86	76	2 189	74
Vänersborg	3 411	1 291	906	7 646	499
Män	689	357	382	4 950	247
Kvinnor	2 722	934	524	2 696	252
Trollhättan	5 455	3 587	1 031	16 409	830
Män	1 064	700	471	11 098	374
Kvinnor	4 391	2 887	560	5 311	456
Alingsås	3 618	1 517	222	9 176	724
Män	718	300	96	5 682	314
Kvinnor	2 900	1 217	126	3 494	410
Borås	10 425	5 123	1 960	36 733	1 407
Män	2 484	1 032	837	22 786	598
Kvinnor	7 941	4 091	1 123	13 947	809
Ulricehamn	2 128	126	45	6 658	235
Män	384	23	22	4 512	108
Kvinnor	1 744	103	23	2 146	127
Åmål	1 425	68	187	2 922	240
Män	267	6	60	2 038	77
Kvinnor	1 158	62	127	884	163
Mariestad	2 553	470	539	5 422	331
Män	529	113	247	3 676	165
Kvinnor	2 024	357	292	1 746	166
Lidköping	4 255	969	1 381	10 499	588
Män	877	138	894	6 995	278
Kvinnor	3 378	831	487	3 504	310

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Skara	1 988	184	227	5 826	499
Män	406	57	85	3 756	213
Kvinnor	1 582	127	142	2 070	286
Skövde	5 023	4 138	3 275	19 497	982
Män	1 141	829	2 221	13 042	449
Kvinnor	3 882	3 309	1 054	6 455	533
Hjo	933	54	4	1 851	130
Män	177	5	1	1 255	55
Kvinnor	756	49	3	596	75
Tidaholm	1 385	70	245	2 944	174
Män	274	11	158	2 041	64
Kvinnor	1 111	59	87	903	110
Falköping	3 535	739	211	8 353	735
Män	754	180	114	5 666	341
Kvinnor	2 781	559	97	2 687	394

6) Blekinge och Skåne län.

Regionstyrelse

K: Blekinge län
Blekinge Länsstyrelse
Landstinget Blekinge

M: Skåne län
Skåne Länsstyrelse
Region Skåne

K: Blekinge län
Blekinge Länsstyrelse
Landstinget Blekinge

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Karlshamn	31 006	15 577	500	2,0	31 272
Karlskrona	61 383	30 130	469	2,1	63 912
Olofström	13 391	6 459	502	2,0	12 902
Ronneby	28 358	14 045	503	2,0	27 871
Sölvesborg	16 558	7 929	472	2,1	16 800

K: Blekinge län

Blekinge Länsstyrelse
Startsida Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Landstinget Blekinge
Start Hälsa och vård Jobb och utbildning Forskning och utveckling
Politik Om landstinget För vårdgivare

Karlshamn
Bo Bygg & bo Stöd & omsorg Miljö Trafik Verka
Barn & utbildning Arbete Näringsliv Upplev Kultur Natur
Fritid Bibliotek Påverka Demokrati Om Karlshamn Kontakta oss

Karlskrona
Start Om kommunen Bostad & Miljö Barn & Utbildning Stöd & Omsorg Se & Göra Arbete & Företag

Olofström
MILJÖ & BOENDE POLITIK & KOMMUN
ARBETE & NÄRINGSLIV UPPLEVA & GÖRA
BARN & UTBILDNING STÖD & OMSORG KRIS & SÄKERHET

Ronneby
Utbildning & förskola Bygga, bo & miljö Omsorg & hjälp
Uppleva & göra Trafik & infrastruktur Kommun & politik
Kommunägda bolag

Sölvesborg
Hem Barn & utbildningKultur & bibliotekBoende, miljö & trafik
Fritid Kommun & politik Näringsliv Omsorg & stöd Turism

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %

Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Blekinge län	33,38	22,19	11,19
Karlshamn	33,40	22,21	11,19
Karlskrona	33,29	22,10	11,19
Olofström	33,35	22,16	11,19
Ronneby	33,55	22,36	11,19
Sölvesborg	33,46	22,27	11,19

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män.

Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
BLEKINGE LÄN	261 928	86 292	241 362	449 499
Olofström	252 571	90 454	232 443	428 141
Karlskrona	270 566	80 710	249 881	467 887
Ronneby	252 970	88 572	234 380	431 810
Karlshamn	259 975	89 135	238 888	447 886
Sölvesborg	255 757	94 572	236 028	439 498

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Karlshamn Svenskt Näringsliv Drottninggatan 83 374 38 Karlshamn
TEL:0454-347 48 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Blekinge län

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
K: Blekinge län					
K 1060 Olofström	0	10	4	8	7
K 1080 Karlskrona	252	248	110	65	5
K 1081 Ronneby	0	80	23	18	6
K 1082 Karlshamn	39	64	20	15	5
K 1083 Sölvesborg	66	39	24	15	7 x

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Blekinge län	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Blekinge län	15 177	5 040	5 146	40 444	2 259
Män	2 991	1 085	3 315	27 324	1 126
Kvinnor	12 186	3 955	1 831	13 120	1 133
Olofström	1 379	54	23	5 214	114
Män	241	8	9	3 942	54
Kvinnor	1 138	46	14	1 272	60
Karlskrona	6 059	3 682	3 546	16 549	809
Män	1 294	853	2 312	10 865	422
Kvinnor	4 765	2 829	1 234	5 684	387
Ronneby	2 671	212	936	6 799	447
Män	502	41	777	4 497	266
Kvinnor	2 169	171	159	2 302	181
Karlshamn	3 455	1 032	620	7 337	528
Män	705	178	211	5 007	207
Kvinnor	2 750	854	409	2 330	321
Sölvesborg	1 613	60	21	4 545	361
Män	249	5	6	3 013	177
Kvinnor	1 364	55	15	1 532	184

M: Skåne län
Skåne Länsstyrelse
Region Skåne

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Bjuv	14 007	6 235	420	2,4	14 801
Bromölla	12 098	5 527	447	2,2	12 336
Burlöv	15 320	6 882	409	2,4	17 114
Båstad	14 044	6 999	492	2,0	14 275
Eslöv	30 087	13 558	427	2,3	31 920
Helsingborg	122 062	62 571	479	2,1	132 989
Hässleholm	49 148	23 210	463	2,2	50 227
Höganäs	23 482	10 819	438	2,3	25 084
Hörby	14 274	6 645	446	2,2	14 917
Höör	14 604	6 618	427	2,3	15 637
Klippan	16 048	7 682	463	2,2	16 715
Kristianstad	75 915	37 231	466	2,1	81 009
Kävlinge	26 704	11 725	401	2,5	29 600
Landskrona	39 346	20 022	475	2,1	43 073
Lomma	18 854	8 403	382	2,6	22 496
Lund	102 257	55 770	499	2,0	114 291
Malmö	271 271	147 320	486	2,1	312 994
Osby	12 600	5 975	471	2,1	12 713
Perstorp	6 886	3 380	472	2,1	7 139
Simrishamn	19 425	9 969	521	1,9	18 951
Sjöbo	17 501	8 033	443	2,3	18 401
Skurup	14 415	6 374	426	2,3	15 025
Staffanstorp	20 602	8 778	394	2,5	22 672
Svalöv	13 012	5 662	427	2,3	13 332
Svedala	18 716	7 885	398	2,5	20 067
Tomelilla	12 682	5 995	464	2,2	12 891
Trelleborg	39 830	18 861	443	2,3	42 837
Vellinge	31 722	13 349	398	2,5	33 807
Ystad	27 120	14 212	500	2,0	28 623
Åstorp	13 541	6 264	424	2,4	14 927
Ängelholm	38 347	18 666	471	2,1	39 866
Örkelljunga	9 553	4 466	462	2,2	9 653
Östra Göinge	13 991	6 327	465	2,1	13 687

M: Skåne län

Skåne Länsstyrelse
Startsidan Djur & natur Miljö & klimat Lantbruk & landsbygd Näringsliv & föreningar Människa & samhälle Samhällsplanering & kulturmiljö Om Länsstyrelsen

Region Skåne
Hem Hälsa och vård Kollektivtrafik Kultur Utveckling Politik och organisation Kontakt

Bjuv
Arbete och vuxenutbildning Barn och utbildning Bygga bo och miljö Kommun och politik Omsorg ochstöd Uppleva och göra Gata, park och trafik

Bromölla
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och resor Näringsliv och arbete Kommun och politik

Burlöv
Utbildning & barnomsorg Stöd & omsorg Kultur & fritid Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Kommun & politik

Båstad
Politik Om kommunen Miljö & hållbarhet Arbete Trafik & infrastruktur Plan & bygglov Omsorg & stöd Barn & skola

Eslöv
BO & BYGGA KOMMUN & POLITIK KRIS & SÄKERHET MILJÖ & KLIMAT OMSORG & VÅRD RÅD & STÖD TRAFIK & OFFENTLIG PLATS UPPLEVA & GÖRA UTBILDNING & FÖRSKOLA

Helsingborg
Arbete Bo, bygga och miljö Förskola och utbildning Kommun och politik Omsorg och stöd Trafik och stadsplanering
Uppleva och göra

Hässleholm
Utbildning och barnomsorg Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och resor Näringsliv och arbete Kommun och politik

Höganäs
Utbildning & förskola Omsorg & hjälp Uppleva och göra Bygga, bo & miljö Näringsliv & arbete Kommun & politik Tillgänglighet

Hörby
Arbete Bibliotek & Kultur Bo & Bygga Fritid & Natur Hälsa & Miljö Resor & Trafik Skola & Förskola Stöd & Omsorg

Höör
Barn&Utbildning Familj&Omsorg Miljö&Boende Kultur&Fritid Näringsliv Kommunen Politik

Klippan
Utbildning & Barnomsorg Bygga, Bo & Miljö Omsorg & Stöd Uppleva & Göra Trafik & Infrastruktur Näringsliv & Arbete Kommun & Politik

Kristianstad
Startsidan Turism Näringsliv Politik & påverkan Om kommunen
Självservice

Kävlinge
Barn och utbildning Omsorg och hjälp Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Landskrona
Invånare Demokrati Näringsliv och arbete Turism
Ung i Landskrona Om Landskrona A-Ö

Lomma
Startsida Barn ochutbildning Bygga, booch miljö
Kommun och politik Uppleva och göra Näringslivoch arbete
Socialt stödoch omsorg

Lund
Uppleva & göra Utbildning & förskola Omsorg, socialt stöd & hjälp
Trafik & infrastruktur Bygga, bo & miljö Kommun & politik
Arbete & lediga jobb

Malmö
Bo, bygga & miljö Företagande & jobb Förskola & utbildning
Kultur & fritid Stadsplanering & trafik Kommun & politik
Omsorg, vård & stöd Social- & familjefrågor Tjänster & blanketter

Osby
Hem Barn & utbildning Uppleva & göra Stöd & omsorg
Boende, miljö & trafik Näringsliv & jobb Kommun & politik
Turism

Perstorp
Startsida Kommunen Barn &utbildning Bo &bygga
Kultur & bibliotek Miljö &natur Näringsliv &arbete
Räddning &säkerhet Socialtjänst Turism & fritid Projekt

Simrishamn
Barn & utbildning Bygga & bo Kultur & fritid Marint centrum
Näringsliv Om kommunen Omsorg, stöd och vård
Politik & påverkan TurismVision & översiktsplan

Sjöbo
Start Utbildning och barnomsorg Omsorg och stöd
Uppleva och göra Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete Kommun och politik

Skurup
Hem Arbete & näringsliv Bygga, bo & miljö
Kommun & demokrati Omsorg & stöd Utbildning & barn
Uppleva & göra

Staffanstorp
Kommun och politik Barn och utbildning Omsorg och stöd
Bo och bygga Fritid och upplevelser Arbete och näringsliv

Svalöv
Utbildning & barnomsorg Bo, bygg & miljö Omsorg & socialt stöd
Uppleva & göra NäringslivKommun & politik

Svedala
Besök Svedala Vår kommun Miljö, boende & trafik
Politik & påverkan Företagare Barn & utbildning
Kultur & fritid Vård & omsorg Socialtjänst

Tomelilla
Utbildning & barnomsorg Bygga, bo & miljö Stöd & omsorg
Kommun & politik Näringsliv & arbete Trafik & infrastruktur
Uppleva & göra

Trelleborg
Aktuellt Barn & Utbildning Bygga, Bo & Miljö
Kommun & Politik Näringsliv & Arbete Omsorg & Hjälp
Trafik & Infrastruktur Uppleva & Göra

Vellinge
Kommun & politik Utbildning & barnomsorg Bygga, bo & miljö
Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete Omsorg & hjälp
Uppleva & göra

Ystad
Kommun & Politik Skola & Förskola Bygg & Miljö
Omsorg & Stöd NäringslivFritid Kultur Turism

Åstorp
Åstorps kommun Arbetsmarknad Activa Barn och utbildning Bibliotek Bostad och miljö Fritid Föreningsliv
Invandring och integration Kontaktsida Kost Lediga jobb Miljö- och hälsoskydd Näringsliv Omsorg och stöd Om webbplatsen
Renhållning, avfall och återvinning Räddning och säkerhet
Upphandling Vanliga frågor och svar

Ängelholm
Utbildning & barnomsorg Omsorg & hjälp Uppleva & göra
Bygga, bo & miljö Trafik & infrastruktur Näringsliv & arbete
Kommun & politik

Örkelljunga
Barn och utbildning Omsorg och stöd Uppleva och göra
Bygga, bo och miljö Trafik och infrastruktur Näringsliv och arbete
Kommun och politik

Östra Göinge
UTBILDNINGFörskola & skola
SAMHÄLLEBygga, bo, gata, miljö & säkerhet
NÄRINGSLIVTillväxt & företagande
UPPLEVATurism, kultur, fritid & bibliotek
STÖDIndivid, barn & familj
OMSORGÄldre & funktionsnedsättning
POLITIKDemokrati, dialog & protokoll
KOMMUNVision, fakta & organisation
Kommun Turism Näringsliv

Handelsbanken. Södra Sverige Södergatan 10 205 40 Malmö 040-24 56 00 Kontor i Södra Sverige

Malmö Svenskt Näringsliv Jörgen Kocksgatan 1B Box 186 20121 Malmö TEL:040-35 25 00 **Till kontorets hemsida »**

Arbetsförmedling: Skåne län

Skattesatser 2016 i kommuner, län och hela riket %

Tabellen inkluderar inte församling och begravningsavgift.

	Total skattesats	kommun	landsting
Hela riket	32,10	20,75	11,35
Skåne län	31,27	20,58	10,69
Bjuv	31,58	20,89	10,69
Bromölla	32,45	21,76	10,69
Burlöv	30,78	20,09	10,69
Båstad	30,92	20,23	10,69
Eslöv	30,93	20,24	10,69
Helsingborg	30,90	20,21	10,69
Hässleholm	31,75	21,06	10,69
Höganäs	30,42	19,73	10,69
Hörby	31,77	21,08	10,69
Höör	31,62	20,93	10,69
Klippan	31,44	20,75	10,69
Kristianstad	32,15	21,46	10,69
Kävlinge	29,20	18,51	10,69
Landskrona	30,93	20,24	10,69
Lomma	30,33	19,64	10,69
Lund	31,93	21,24	10,69
Malmö	31,93	21,24	10,69
Osby	32,95	22,26	10,69
Perstorp	31,50	20,81	10,69
Simrishamn	31,20	20,51	10,69
Sjöbo	31,61	20,92	10,69
Skurup	30,71	20,02	10,69
Staffanstorp	29,83	19,14	10,69
Svalöv	31,18	20,49	10,69
Svedala	30,93	20,24	10,69
Tomelilla	31,30	20,61	10,69
Trelleborg	31,05	20,36	10,69
Vellinge	29,19	18,50	10,69
Ystad	30,80	20,11	10,69
Åstorp	30,98	20,29	10,69
Ängelholm	30,48	19,79	10,69
Örkelljunga	29,75	19,06	10,69
Östra Göinge	31,68	20,99	10,69

Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män.
Belopp i entals kr. Personer 20- år och äldre som har varit folkbokförda i Sverige både 2014-01-01 och 2014-12-31.

	Medelinkomst	P10	Median	P90
Riket	282 860	72 240	257 121	491 572
SKÅNE LÄN	265 623	42 565	239 908	474 371
Svalöv	256 436	69 380	241 160	441 726
Staffanstorp	312 248	100 000	288 267	542 412
Burlöv	254 984	44 928	235 027	451 872
Vellinge	348 938	83 509	296 510	634 272
Östra Göinge	242 985	84 228	227 940	407 130
Örkelljunga	236 056	69 965	219 154	412 490
Bjuv	243 792	66 792	233 746	418 346
Kävlinge	313 179	103 375	283 627	546 939
Lomma	380 278	100 634	320 549	696 922
Svedala	295 508	96 940	280 236	496 400
Svedala	295 508	96 940	280 236	496 400
Skurup	261 134	82 175	246 251	445 892
Sjöbo	251 556	86 292	235 831	432 015
Hörby	252 420	79 692	235 243	432 933
Höör	270 436	83 560	252 459	464 221
Tomelilla	238 558	84 550	222 870	410 217
Bromölla	251 744	86 292	236 600	435 512
Osby	246 804	84 360	227 368	420 807
Perstorp	234 477	44 865	211 878	432 462
Klippan	241 817	75 197	222 905	424 636
Åstorp	244 674	59 142	231 718	424 102
Båstad	276 580	82 467	241 585	480 878
Malmö	245 292	6 485	218 773	460 065
Lund	281 768	18 296	248 426	549 988
Landskrona	243 900	39 072	223 514	435 904
Helsingborg	272 549	43 944	244 826	486 161
Höganäs	299 504	90 631	261 747	520 787
Eslöv	263 827	74 382	248 430	451 040
Ystad	270 606	95 460	246 900	460 000
Trelleborg	260 776	79 056	242 426	447 034
Kristianstad	258 670	63 373	238 834	444 808
Simrishamn	247 824	86 292	222 516	428 375
Ängelholm	280 223	94 535	255 694	476 077
Hässleholm	248 064	81 532	228 367	429 099

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan. Medianvärdet anger det mittersta värdet i en population.

Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad,

	i flerbostadshus		i småhus		
	2016	2017	2016	2017	Kommungrupp
M: Skåne län					
M 1214 Svalövs	5	0	8	18	7 x
M 1230 Staffanstorp	0	154	121	124	3
M 1231 Burlöv	0	0	22	32	3
M 1233 Vellinge	269	70	140	140	3
M 1256 Östra Göinge	36	164	12	15	7
M 1257 Örkelljunga	20	20	5	5	7 x
M 1260 Bjuv	0	0	16	25	7
M 1261 Kävlinge	174	175	50	75	3
M 1262 Lomma	83	30	62	25	3
M 1263 Svedala	48	40	48	50	3
M 1264 Skurups	36	110	10	10	3
M 1265 Sjöbo	25	26	8	8	7
M 1266 Hörby	0	53	8	18	7
M 1267 Höör	39	120	10	20	3
M 1270 Tomelilla	22	2	15	15	7
M 1272 Bromölla	131	65	5	5	7
M 1273 Osby	30	5	4	4	7
M 1275 Perstorp	8	16	3	3	7
M 1276 Klippan	5	30	5	10	7
M 1277 Åstorp	0	18	32	20	7
M 1278 Båstad	190	0	52	78	7
M 1280 Malmö	1650	1250	200	200	3
M 1281 Lund	981	738	225	156	3
M 1282 Landskrona	183	40	70	70	6
M 1283 Helsingsborg	1472	483	346	244	4
M 1284 Höganäs	115	205	50	50	6
M 1285 Eslöv	316	154	25	25	3
M 1286 Ystad	79	125	98	54	6
M 1287 Trelleborg	137	80	53	120	3
M 1290 Kristianstad	449	249	3 0	30	4
M 1291 Simrishamn	23	70	20	30	7 x
M 1292 Ängelholm	92	30	40	110	6
M 1293 Hässleholm	160	52	29	27	6

Kommungrupp: 1 = Storstockholm. 2 = Storgöteborg . 3 = Stormalmö. 4 = Större högskoleorter. 5 = Mindre högskoleorter. 6 = Övriga med fler än 25 000 inv. 7 = Övriga med färre än 25 000 inv. De med x har balans på bostadsmarknaden. Övriga uppger underskott. Ingen anger överskott

.

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Skåne län	1	2	3	4	5
Skåne län	104 359	32 522	27 073	380 621	20 985
Män	22 960	6 606	13 158	238 799	8 766
Kvinnor	81 399	25 916	13 915	141 822	12 219
Svalöv	1 246	60	52	2 176	316
Män	253	8	19	1 511	131
Kvinnor	993	52	33	665	185
Staffanstorp	1 160	98	49	4 553	406
Män	261	18	25	3077	112
Kvinnor	899	80	24	1476	29
Burlöv	1 279	92	22	6 466	156
Män	233	22	10	4 464	65
Kvinnor	1 046	70	12	2 002	91
Vellinge	1 211	89	47	6 675	435
Män	347	19	33	3 550	156
Kvinnor	864	70	14	3 125	279
Östra Göinge	1 112	47	16	3 074	319
Män	220	7	6	2 131	123
Kvinnor	892	40	10	943	196
Örkelljunga	971	28	81	2 544	134
Män	195	5	34	1 653	50
Kvinnor	776	23	47	891	84
Bjuv	1 347	23	39	3 425	73
Män	219	4	21	2 365	37
Kvinnor	1 128	19	18	1 060	36
Kävlinge	2 133	130	76	5 370	223
Män	400	26	34	3 430	69
Kvinnor	1 733	104	42	1 940	154

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Lomma	1 371	73	463	3 529	275
Män	292	17	221	2 002	112
Kvinnor	1 079	56	242	1 527	163
Svedala	1 561	76	378	4 678	178
Män	317	14	224	3 170	51
Kvinnor	1 244	62	154	1 508	127
Skurup	1 312	69	24	2 925	145
Män	234	16	10	1 885	65
Kvinnor	1 078	53	14	1 040	80
Sjöbo	1 426	66	29	4 445	254
Män	266	12	11	2 946	80
Kvinnor	1 160	54	18	1 499	174
Hörby	1 250	63	27	3 874	274
Män	251	12	19	2462	102
Kvinnor	999	50	8	1412	172
Höör	1 135	194	60	2 883	543
Män	233	29	33	1 709	175
Kvinnor	902	165	27	1 174	368
Tomelilla	818	50	25	3 849	343
Män	158	7	10	2 424	138
Kvinnor	660	43	15	1 425	205
Bromölla	1 057	4	21	3 183	104
Män	170	2	12	2 215	46
Kvinnor	887	2	9	968	58

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Osby	1 375	35	22	3 159	139
Män	293	4	13	2 078	64
Kvinnor	1 082	31	9	1 081	75
Perstorp	656	22	31	2 427	49
Män	136	3	25	1 671	21
Kvinnor	520	19	6	756	28
Klippan	1 531	41	88	3 810	221
Män	313	5	53	2 568	79
Kvinnor	1 218	36	35	1 242	142
Åstorp	1 311	40	107	4 307	96
Män	242	3	52	2 794	46
Kvinnor	1 069	37	55	1 513	50
Båstad	1 307	17	31	4 907	290
Män	245	6	15	3 054	132
Kvinnor	1 062	11	16	1 853	158
Malmö	25 871	8 410	9 900	115 226	5 858
Män	6 257	1 764	4 397	70 756	2 674
Kvinnor	19 614	6 646	5 503	44 470	3 184
Lund	9 814	8 997	9 695	38 010	2 715
Män	2 493	1 933	5 192	23 925	1 053
Kvinnor	7 321	7 064	4 503	14 085	1 662
Landskrona	3 813	593	170	10 859	462
Män	854	79	79	7 142	209
Kvinnor	2 959	514	91	3 717	253
Helsingborg	8 882	4 391	1 847	50 909	1 887
Män	1 894	942	852	30 694	837
Kvinnor	6 988	3 449	995	20 215	1 050

Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun

År 2014. 1 Kommun. 2 Landsting. 3 Statlig förvaltning och affärsverk 4 Näringslivet. 5 Övriga organisationer och offentliga institutioner.

Län / kommun	1	2	3	4	5
Höganäs	2 048	92	39	5 841	276
Män	475	17	22	3 612	99
Kvinnor	1 573	75	17	2 229	177
Eslöv	3 066	224	133	7 561	440
Män	569	34	67	4 997	191
Kvinnor	2 497	190	66	2 564	249
Ystad	2 437	1 280	497	8 293	357
Män	497	230	226	4 948	181
Kvinnor	1 940	1 050	271	3 345	176
Trelleborg	3 772	967	242	8 549	336
Män	802	168	123	5 591	151
Kvinnor	2 970	799	119	2 958	185
Kristianstad	8 109	3 915	2 014	22 354	1 758
Män	1 878	813	856	14 445	726
Kvinnor	6 231	3 102	1 158	7 909	1 032
Simrishamn	1 537	15	134	5 370	403
Män	325	3	60	3 157	182
Kvinnor	1 212	12	74	2 213	221
Ängelholm	3 403	1 219	265	11 767	736
Män	722	175	138	7 263	275
Kvinnor	2 681	1 044	127	4 504	461
Hässleholm	5 038	1 102	449	13 623	784
Män	916	208	266	9 110	334
Kvinnor	4 122	894	183	4 513	450

Kommunallag (2017:725)

Svensk författningssamling 2017:725
SFS nr: 2017:725
Departement/myndighet: Finansdepartementet K
Utfärdad: 2017-06-22
Ändringsregister: SFSR (Lagrummet)
Källa: Regeringskansliet / Lagrummet.se

Innehåll:

- 1 kap. Grunderna för den kommunala verksamheten
- 2 kap. Kommunala angelägenheter
- 3 kap. Kommunernas och landstingens organisation och
- 4 kap. Förtroendevalda
- 5 kap. Fullmäktige
- 6 kap. Styrelsen och övriga nämnder
- 7 kap. Anställda
- 8 kap. Delaktighet och insyn
- 9 kap. Kommunal samverkan
- 10 kap. Överlämnande av kommunala angelägenheter
- 11 kap. Ekonomisk förvaltning
- 12 kap. Revision
- 13 kap. Laglighetsprövning
- Övergångsbestämmelser

1 kap. Grunderna för den kommunala verksamheten

Kommuner och landsting

1 § Sverige är indelat i kommuner och landsting. Varje landsting omfattar ett län, om inte något annat är särskilt beslutat.

2 § Kommuner och landsting sköter på demokratins och den kommunala självstyrelsens grund de angelägenheter som anges i denna lag eller annan författning.

Rätt att ta ut skatt och meddela föreskrifter

3 § Bestämmelser om att kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt för skötseln av sina uppgifter och att meddela föreskrifter finns i regeringsformen.

Röstberättigade medlemmar utser valda församlingar

4 § Beslutanderätten i kommuner och landsting utövas av valda församlingar (fullmäktige) som utses av röstberättigade medlemmar i allmänna val.
Beslut kan också fattas av andra kommunala organ i enlighet med vad som anges i denna lag eller annan författning.

Medlemskap

5 § Medlem av en kommun är den som är folkbokförd i kommunen, äger fast egendom i kommunen eller ska betala kommunalskatt där. Medlem av en kommun är också en medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater (unionsmedborgare) som är bosatt i kommunen men som, enligt 5 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481), inte ska folkbokföras där.
6 § Medlem av ett landsting är den som är medlem av en kommun inom landstinget.

Rösträtt

7 § Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige har den som är folkbokförd i kommunen, senast på valdagen fyller 18 år och
1. är svensk medborgare eller annan unionsmedborgare,

2. är medborgare i Island eller Norge, eller
3. varit folkbokförd i Sverige tre år i följd före valdagen.
Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige har också en sådan unionsmedborgare som avses i 5 § andra stycket.
8 § Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i landstingsfullmäktige har den som är röstberättigad vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige i en kommun inom landstinget.
9 § Frågor om rösträtt enligt 7 och 8 §§ avgörs på grundval av en röstlängd som upprättas före valet.

Ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting
10 § Bestämmelser om indelningsändringar finns i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting.

2 kap. Kommunala angelägenheter

Allmänna befogenheter och lokaliseringsprincipen
1 § Kommuner och landsting får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar.

Uppgifter som andra ska ha hand om
2 § Kommuner och landsting får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan ska ha hand om.

Likställighetsprincipen
3 § Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Förbud mot beslut med tillbakaverkande kraft
4 § Kommuner och landsting får inte fatta beslut med tillbakaverkande kraft till nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.

Rätt att ta ut avgifter
5 § Kommuner och landsting får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.

Självkostnadsprincipen
6 § Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.

Kommunal näringsverksamhet
7 § Kommuner och landsting får driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och syftar till att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna.

Stöd till andra näringsverksamheter
8 § Kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget.
Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för det.

Särskilda befogenheter
9 § Bestämmelser om kommunernas och landstingens angelägenheter finns även i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter och i annan lag eller annan författning.

3 kap. Kommunernas och landstingens organisation och verksamhetsformer

Fullmäktige
1 § I varje kommun och i varje landsting finns det en beslutande församling, ett fullmäktige.

Fullmäktigeberedningar
2 § Fullmäktige får inrätta fullmäktigeberedningar för beredning av ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden som ska avgöras av fullmäktige.

Styrelsen och övriga nämnder
3 § Fullmäktige ska tillsätta en styrelse.
4 § Fullmäktige ska tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet.

Utskott och nämndberedningar
5 § Fullmäktige får bestämma att en nämnd ska ha ett eller flera utskott.
Om fullmäktige inte har bestämt något om utskott, får nämnden själv bestämma att utskott ska finnas.
En nämnd får tillsätta de nämndberedningar som behövs.

Partssammansatta organ och självförvaltningsorgan
6 § Kommuner och landsting får inrätta partssammansatta organ som inom en nämnds verksamhetsområde ska svara för beredning, förvaltning och verkställighet av de ärenden som fullmäktige har bestämt.

7 § Kommuner och landsting får besluta att en nämnd får uppdra åt ett självförvaltningsorgan under nämnden att helt eller delvis sköta driften av en viss anläggning eller en viss institution.

Kommunalförbund
8 § Kommuner och landsting får bilda kommunalförbund och lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till sådana förbund.

Gemensam nämnd
9 § Kommuner och landsting får besluta att en nämnd ska vara gemensam med en annan kommun eller ett annat landsting.

Revisorer
10 § Kommuner och landsting ska utse revisorer för granskning av den kommunala verksamheten.

Kommunala bolag, stiftelser och föreningar
11 § Kommuner och landsting får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till kommunala bolag, stiftelser och föreningar.

Privata utförare
12 § Kommuner och landsting får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare.
Bestämmelser om krig eller krigsfara och extraordinära händelser i fredstid
13 § Bestämmelser om den kommunala organisationen under krig eller krigsfara finns i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Bestämmelser om kommuners och landstings organisation och befogenheter vid extraordinära händelser i fredstid finns i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
Bestämmelser om beteckningen regionfullmäktige och regionstyrelsen
14 § Bestämmelser om att vissa landsting samt Gotlands kommun får beteckna fullmäktige och styrelsen som regionfullmäktige och regionstyrelsen finns i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

4 kap. Förtroendevalda

Definition av förtroendevalda

1 § Med förtroendevalda avses i denna lag ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar, de som fullgör förtroendeuppdrag som anges i 2 § första stycket samt revisorer.
Med förtroendevalda avses också ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen, förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd, de beslutande församlingarnas beredningar samt revisorer i ett kommunalförbund.

Kommunal- och landstingsråd

2 § Den som inom kommunen eller landstinget fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska ha benämningen kommunalråd, borgarråd, landstingsråd, oppositionsråd eller en annan benämning som fullmäktige bestämmer.
En sådan förtroendevald får tidigast väljas av fullmäktige vid första sammanträdet efter det att val av fullmäktige har hållits i hela landet.

Valbarhet

3 § Ledamöter och ersättare i fullmäktige väljs bland dem som har rösträtt enligt 1 kap. 7 och 8 §§.
Vid valen av ledamöter och ersättare i nämnderna är, oberoende av vad som framgår av röstlängden, den valbar som vid tidpunkten för sådant val uppfyller de villkor som uppställs i 1 kap. 7 och 8 §§. Detsamma gäller vid valen av fullmäktigeberedningar och förtroendevalda som anges i 2 § första stycket samt vid val av revisorer.
4 § Den som är vald till ledamot eller ersättare i fullmäktige är inte valbar som revisor inom den kommunen eller det landstinget.
Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget är inte valbar som revisor för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten. Detsamma gäller make, sambo, förälder, barn, syskon eller andra närstående till den redovisningsskyldige.
5 § Den som är vald till revisor är inom den kommunen eller det landstinget inte valbar som
1. ledamot eller ersättare i fullmäktige, i en nämnd eller en fullmäktigeberedning, eller
2. ledamot eller ersättare i en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2-6 §§.

Uppdragets upphörande

6 § Fullmäktige ska befria en förtroendevald från uppdraget när den förtroendevalde önskar avgå, om det inte finns särskilda skäl mot det.
7 § Om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör uppdraget genast. För en förtroendevald som valts av fullmäktige upphör uppdraget vid nästa fullmäktigesammanträde om inte fullmäktige, efter ansökan, beslutar att den förtroendevalde får ha kvar sitt uppdrag under återstoden av mandattiden.
8 § Uppdragen för de förtroendevalda som har valts av fullmäktige upphör om

1. valet till fullmäktige har upphävts och omval har hållits,
2. rättelse har skett genom förnyad sammanräkning och mandatfördelningen mellan partierna har ändrats, eller
3. extra val till fullmäktige har hållits.

När omvalet, sammanräkningen eller extra valet har avslutats, ska fullmäktige hålla nytt val av förtroendevalda för återstoden av mandattiden.

Uppdragen ska upphöra två månader efter det att omvalet, sammanräkningen eller extra valet har avslutats. Fullmäktige får dock besluta att de förtroendevalda som valts enligt andra stycket ska tillträda vid en tidigare tidpunkt. Uppdragen för de förtroendevalda enligt första stycket upphör då samtidigt.

9 § Fullmäktige får återkalla uppdraget för en förtroendevald som har valts av fullmäktige, om den förtroendevalde
1. har vägrats ansvarsfrihet, eller
2. har dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft.

10 § Fullmäktige får återkalla uppdragen för samtliga förtroendevalda i en nämnd eller för samtliga förtroendevalda som anges i 2 § första stycket
1. när den politiska majoriteten i nämnden inte längre är densamma som i fullmäktige, eller
2. vid förändringar i nämndorganisationen.

Förtroendeuppdragen upphör att gälla när val av nya ledamöter och ersättare har hållits eller när en ny nämndorganisation träder i kraft.

Ledighet från anställning

11 § Förtroendevalda har rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för att de ska kunna fullgöra sina uppdrag. Ledigheten ska omfatta tid för
1. möten i kommunala organ,
2. andra möten som är nödvändiga för uppdragen,
3. resor till och från mötena, och
4. behövlig dygnsvila omedelbart före eller efter mötena.

Rätten till ledighet ska gälla även av fullmäktige utsedda styrelseledamöter, styrelsesuppleanter och lekmannarevisorer eller motsvarande andra revisorer och deras suppleanter i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§.

Förmåner

12 § Förtroendevalda har rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar när de fullgör sina uppdrag.

13 § Förtroendevalda med funktionsnedsättning har rätt till skälig ersättning för resekostnader som uppkommer när de fullgör sina uppdrag.

14 § Förtroendevalda med barn som har behov av tillsyn har rätt till skälig ersättning för kostnader för barntillsyn som uppkommer när de fullgör sina uppdrag.

15 § Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för ersättning enligt 12-14 §§.

16 § Fullmäktige får besluta att förtroendevalda i skälig omfattning ska få
1. ersättning för resekostnader och andra utgifter som föranleds av uppdraget utöver vad som följer av 13 och 14 §§,
2. arvode för det arbete som är förenat med uppdraget,
3. pension, och
4. andra ekonomiska förmåner.

Om fullmäktige beslutar att arvode ska betalas, ska arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag.

17 § Bestämmelserna i 12-14 §§ och 16 § andra stycket gäller inte förtroendevalda som anges i 2 § första stycket.

18 § Fullmäktige får besluta att en sådan förtroendevald som anges i 2 § första stycket för sina uppdrag ska få ekonomiska och andra förmåner som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för dem som är anställda hos kommunen eller landstinget.
Fullmäktige får bestämma hur ersättare ska utses för förtroendevalda som beviljas ledighet till följd av bestämmelsen i första stycket.

Initiativrätt
19 § Varje ledamot i fullmäktige får väcka motioner samt ställa interpellationer och frågor enligt 5 kap. 59-64 §§.
20 § Varje ledamot i en nämnd får väcka ärenden i nämnden.
21 § Varje revisor får väcka ärenden i en nämnd eller i en fullmäktigeberedning om ärendet rör granskningen av verksamheten i nämnden eller beredningen.

Ersättare
22 § När ersättare tjänstgör har de samma rättigheter som ledamöter.

Förtroendevalda med funktionsnedsättning
23 § Kommuner och landsting ska verka för att förtroendevalda med funktionsnedsättning kan delta i handläggningen av ärenden på samma villkor som andra förtroendevalda.

Omröstning och beslut
24 § Varje ledamot i fullmäktige eller i en nämnd har en röst.
25 § En ledamot i fullmäktige eller i en nämnd har rätt att avstå från att delta i en omröstning eller i ett beslut.
Ordföranden är dock alltid skyldig att rösta, när det behövs för att ärendet ska kunna avgöras.
26 § En ledamot i en nämnd som deltar i handläggningen av ett ärende ska delta i avgörandet av ärendet, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Detta innebär ingen skyldighet att rösta för fler än ett förslag.

Reservation
27 § En förtroendevald som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet. Reservationen ska anmälas innan sammanträdet avslutas.

Närvarorätt
28 § Fullmäktige får besluta att en förtroendevald som inte är ledamot eller ersättare i en viss nämnd ska få närvara vid nämndens sammanträden och delta i överläggningar men inte i besluten.
Beslutet får även innefatta att den förtroendevalde ska ha rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

Partistöd
29 § Kommuner och landsting får ge ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd).
Partistöd får ges till de politiska partier som är representerade i fullmäktige och som är juridiska personer. Ett parti är representerat om det har fått mandat i fullmäktige för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837).
Partistöd får ges också till ett parti som har upphört att vara representerat i fullmäktige, dock endast under ett år efter det att representationen upphörde.
30 § Fullmäktige ska besluta om partistödets omfattning och formerna för det. Stödet får inte utformas så att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett parti. Fullmäktige får besluta att endast mandat för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837) ska beaktas vid fördelningen av partistödet.

31 § Beslut om partistöd ska innehålla ett krav på att mottagaren av partistödet årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet har använts för det ändamål som anges i 29 § första stycket. Redovisningen ska avse perioden 1 januari-31 december och ges in till fullmäktige senast sex månader efter redovisningsperiodens utgång.
En av mottagaren utsedd särskild granskare ska granska om redovisningen ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet. Granskarens rapport över granskningen ska bifogas redovisningen.
Fullmäktige får besluta att stöd inte ska betalas till ett parti som inte lämnar redovisning och granskningsrapport enligt första och andra styckena.
32 § Beslut om att betala ut partistöd ska fattas av fullmäktige minst en gång per år.

Politiska sekreterare
33 § Kommuner och landsting får anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet.
Politiska sekreterare får inte anställas för längre tid än till utgången av det år då val av fullmäktige ska hållas nästa gång i hela landet.
Bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd ska inte tillämpas för politiska sekreterare.
34 § En politisk sekreterare har rätt till den ledighet från sin anställning som behövs för tjänstgöringen.

5 kap. Fullmäktige

Fullmäktiges uppgifter
1 § Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller landstinget, främst
1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
5. val av revisorer,
6. grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda,
7. årsredovisning och ansvarsfrihet,
8. folkomröstning i kommunen eller landstinget, och
9. extra val till fullmäktige.

Fullmäktige beslutar också i andra ärenden som anges i denna lag eller i andra författningar.
2 § Fullmäktige får uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som anges i 1 § första stycket eller som enligt lag eller annan författning ska avgöras av fullmäktige får dock inte delegeras till nämnderna.
3 § Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.
I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.
4 § I samband med att budgeten fastställs eller anslag annars beviljas får fullmäktige uppdra åt en nämnd att genomföra en viss verksamhet inom ramen för de riktlinjer om verksamheten som fullmäktige har fastställt, om inte något annat följer av lag eller annan författning.

Antalet ledamöter och ersättare
5 § Fullmäktige bestämmer hur många ledamöter som fullmäktige ska ha.
Antalet ska bestämmas till ett udda tal och till minst
1. 21 i kommuner med högst 8 000 röstberättigade,
2. 31 i kommuner med över 8 000 röstberättigade och i landsting med högst 140 000 röstberättigade,

3. 41 i kommuner med över 16 000 röstberättigade,
4. 51 i kommuner med över 24 000 röstberättigade och i landsting med över 140 000 röstberättigade,
5. 61 i kommuner med över 36 000 röstberättigade,
6. 71 i landsting med över 200 000 röstberättigade, och
7. 101 i kommuner med över 600 000 röstberättigade och i landsting med över 300 000 röstberättigade.

6 § Vid tillämpningen av 5 § ska antalet röstberättigade beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet den 1 mars året före valåret.

7 § Om fullmäktige beslutar att antalet ledamöter i fullmäktige ska ändras, ska beslutet tillämpas först när val av fullmäktige hålls nästa gång i hela landet. Beslutet ska fattas före utgången av februari månad valåret. Länsstyrelsen ska genast underrättas om beslutet.

8 § För ledamöter i fullmäktige ska det finnas ersättare. Fullmäktige bestämmer hur många ersättarna ska vara. Antalet ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje parti får i fullmäktige. Beslutet ska fattas före utgången av februari månad valåret. Länsstyrelsen ska genast underrättas om beslutet.

Ordinarie val

9 § Ledamöterna och ersättarna i fullmäktige ska väljas för fyra år räknat från och med den 15 oktober valåret.
Om Valprövningsnämnden har beslutat om omval enligt 14 kap. 27 § vallagen (2005:837), ska dock mandattiden förlängas till dess omvalet har avslutats.

Extra val

10 § Fullmäktige får besluta om extra val till fullmäktige mellan ordinarie val. Extra val ska hållas om minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar för det. Ett beslut om extra val får dock inte fattas förrän sex månader har gått från det nyvalda fullmäktiges första sammanträde.
Ordförande och vice ordförande (fullmäktiges presidium)

11 § Fullmäktige väljer bland sina ledamöter en ordförande och en eller flera vice ordförande som tillsammans utgör fullmäktiges presidium. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.

Tidpunkt för sammanträdena

12 § Fullmäktige bestämmer när ordinarie sammanträden ska hållas. Sammanträde ska hållas också om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Hur sammanträdena tillkännages

13 § Ordföranden ska tillkännage tid och plats för varje sammanträde med fullmäktige och uppgifter om de ärenden som ska behandlas. Fullmäktiges sammanträden ska tillkännages på kommunens eller landstingets anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen.

14 § Om ett ärende är så brådskande att det inte hinner tillkännages enligt 13 §, ska uppgift om ärendet tillkännages på anslagstavlan senast vardagen närmast före sammanträdesdagen.

Kallelse till sammanträde

15 § Varje ledamot och ersättare ska kallas till sammanträde minst en vecka före sammanträdesdagen. Kallelsen ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet och om de ärenden som ska behandlas. Information om sådana ärenden som tillkännagetts enligt 14 § ska lämnas till varje ledamot och ersättare så att den kan antas nå dem senast vardagen närmast före sammanträdesdagen.

Deltagande på distans

16 § Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

Ersättarnas tjänstgöring

17 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

18 § Ersättarna ska tjänstgöra enligt den ordning som är bestämd mellan dem. En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. En ersättare som avbryter tjänstgöringen på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

19 § En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde eller till ett fortsatt sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

20 § En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv får därefter under samma dag inte tjänstgöra vid sammanträdet.

21 § I kommunfullmäktige har ersättare från samma valkrets som ledamoten företräde till tjänstgöring.

Om samtliga ersättare för en ledamot i kommunfullmäktige är förhindrade att inställa sig eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska i ledamotens ställe den ersättare inträda som enligt den bestämda ordningen står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den första platsen för partiet i valkretsen. Om en sådan ersättare inte kan tjänstgöra, ska den ersättare inträda som står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den andra platsen för partiet i valkretsen och så vidare efter samma grund.

Om partiets samtliga ersättare i valkretsen är förhindrade att inställa sig eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska den ersättare inträda som har utsetts för partiet i någon annan valkrets efter den grund som anges i första och andra stycket. Den ersättare som har utsetts i den valkrets där partiets röstetal är högst har då företräde.

Ärenden i fullmäktige

22 § Ärenden i fullmäktige får väckas av

1. en nämnd,
2. en ledamot genom motion,
3. en revisor, om ärendet gäller förvaltning som har samband med revisionsuppdraget eller om ärendet gäller granskningen,
4. en fullmäktigeberedning, om fullmäktige har beslutat det, eller
5. styrelsen i en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2-6 §§, om fullmäktige har beslutat det för särskilda fall.

Ärenden i fullmäktige får även väckas genom medborgarförslag och folkinitiativ enligt 8 kap. 1 och 2 §§.

23 § Fullmäktige ska besluta i ärenden som avses i 22 §.

Fullmäktige får dock överlåta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom medborgarförslag, utom i de fall som anges i 1 §.

Ansvarsfrihet och anmärkning

24 § Fullmäktige ska vid ett sammanträde före utgången av juni månad året efter det år som revisionen avser, besluta om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras. Beslutet ska motiveras om det inte är uppenbart obehövligt.

Om revisorerna enligt 12 kap. 13 § riktat anmärkning mot en nämnd eller en fullmäktigeberedning eller mot enskilda förtroendevalda i

sådana organ, ska fullmäktige besluta om även fullmäktige ska rikta anmärkningen. Fullmäktige får rikta anmärkning även om revisorerna inte gjort det. Beslut om anmärkning ska motiveras.

25 § Om ansvarsfrihet vägras, får fullmäktige besluta att skadeståndstalan ska väckas.

Talan som inte grundas på brott ska väckas inom ett år från det att beslutet om vägrad ansvarsfrihet fattades.

Bestämmelser om att fullmäktige får återkalla uppdraget vid vägrad ansvarsfrihet finns i 4 kap. 9 §.

Hur ärendena bereds

26 § Innan ett ärende avgörs av fullmäktige, ska det ha beretts antingen av en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning.

27 § Om ett ärende har beretts bara av en fullmäktigeberedning, ska en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör alltid ges tillfälle att yttra sig.

28 § Styrelsen ska alltid ges tillfälle att yttra sig i ett ärende som har beretts av en annan nämnd eller av en fullmäktigeberedning.

Styrelsen ska lägga fram förslag till beslut i ett ärende, om inte någon annan nämnd eller en fullmäktigeberedning har gjort det.

29 § Fullmäktige får hålla val utan föregående beredning.

Ett ärende som avser avsägelse från ett uppdrag som förtroendevald behöver inte heller beredas.

30 § De år val av fullmäktige har hållits i hela landet får nyvalda fullmäktige besluta att ändra mandattiden för en nämnd eller att ändra antalet ledamöter eller ersättare i en nämnd utan föregående beredning.

31 § Fullmäktige får besluta om extra val till fullmäktige utan föregående beredning.

32 § Fullmäktige får behandla revisionsberättelsen utan föregående beredning. Fullmäktige ska dock från de ansvariga hämta in förklaring över

1. anmärkning som framställts i revisionsberättelsen, och
2. revisorernas uttalande att ansvarsfrihet inte tillstyrks.

Revisorerna och deras sakkunniga ska alltid ges tillfälle att yttra sig vid fullmäktiges behandling av revisionsberättelsen.

Om en förtroendevald har vägrats ansvarsfrihet, får fullmäktige också utan ytterligare beredning besluta att den förtroendevaldes uppdrag ska återkallas enligt 4 kap. 9 §.

33 § Ett brådskande ärende får avgöras trots att ärendet inte har beretts, om samtliga närvarande ledamöter är ense om beslutet.

34 § Fullmäktiges beslut att enligt 23 § andra stycket överlåta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom medborgarförslag får fattas utan föregående beredning.

35 § En motion eller ett medborgarförslag ska om möjligt beredas på sådant sätt att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen eller medborgarförslaget väcktes.

Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som har kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen eller medborgarförslaget från vidare handläggning.

36 § Fullmäktige får besluta att det, som ett led i beredningen av ett ärende som fullmäktige ska handlägga, ska hämtas in synpunkter från medlemmarna.

Detta kan ske genom folkomröstning, opinionsundersökning eller något liknande förfarande. Vid opinionsundersökning eller liknande förfarande får valnämnden i kommunen anlitas, om nämndens verksamhet i övrigt inte hindras av det.

Ska synpunkter hämtas in genom en folkomröstning får fullmäktige besluta att röstlängd och röstkort ska framställas för omröstningen enligt 5 kap. vallagen (2005:837).
37 § Har ett folkinitiativ väckts enligt 8 kap. 2 § ska fullmäktige besluta att folkomröstning ska hållas, om
1. den fråga som initiativet avser är sådan att fullmäktige kan besluta om den, och
2. inte minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar mot förslaget.
Vid sådan folkomröstning ska 36 § tredje stycket tillämpas.
38 § Kommunen har rätt att få ersättning för de kostnader som föranleds av att ett landsting anlitar valnämnden.

Rätt och skyldighet för andra än ledamöterna att medverka
39 § En förtroendevald som anges i 4 kap. 2 § första stycket och som inte är ledamot i fullmäktige har rätt att närvara vid fullmäktiges sammanträden. Sådan förtroendevald får delta i överläggningar och framställa förslag men inte delta i besluten.
40 § Fullmäktige får bestämma att också andra än ledamöter och de som anges i 39 § ska ha rätt att delta i överläggningar men inte i besluten.
41 § Ordföranden och vice ordföranden i en nämnd, revisorerna och de anställda i kommunen eller landstinget är skyldiga att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden, om fullmäktige begär det och om det inte finns något hinder mot det på grund av sekretess.

Offentlighet och ordning vid fullmäktiges sammanträden
42 § Fullmäktiges sammanträden är offentliga.
Fullmäktige får dock besluta att överläggningen i ett visst ärende ska hållas inom stängda dörrar. Ersättarna får närvara vid en sådan överläggning, även när de inte tjänstgör.
43 § Ordföranden leder fullmäktiges sammanträden och ansvarar för ordningen vid sammanträdena.
Ordföranden får visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse.

Offentlighet vid fullmäktigeberednings sammanträden
44 § En fullmäktigeberednings sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. En sådan beredning får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det.

Beslutsförhet
45 § Fullmäktige får handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Fullmäktige får dock bestämma att interpellationer och frågor får besvaras även om färre ledamöter är närvarande.
46 § Om en ledamot enligt 47 eller 48 § är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet deltagande på grund av jävet inte uppgår till det antal som föreskrivs i 45 §.

Jäv
47 § En ledamot får inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående.
I fråga om jäv för ledamöter ska 6 kap. 30 § andra och tredje styckena tillämpas. Vid fullmäktiges beslut i fråga om jäv gäller 6 kap. 32 §.
Vad som sägs om nämnd i dessa bestämmelser ska i stället gälla fullmäktige.
48 § Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget får inte delta i
1. val av revisor för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten, eller

2. handläggningen av ärenden om ansvarsfrihet för verksamheten. Detsamma gäller make, sambo, förälder, barn, syskon eller någon annan närstående till den redovisningsskyldige.

49 § Enskilda förtroendevalda mot vilka anmärkning kan riktas enligt 12 kap. 13 § får, trots vad som anges i 48 §, delta i fullmäktiges överläggningar, när revisionsberättelsen över den verksamhet som de har ansvaret för behandlas.

Ordföranden och vice ordföranden i en nämnd får också delta i fullmäktiges överläggning när verksamhet inom den egna nämnden behandlas.

Första och andra styckena gäller även om de förtroendevalda inte är ledamöter i fullmäktige.

Bordläggning och återremiss

50 § Ett ärende ska bordläggas eller återremitteras, om det begärs av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Enkel majoritet krävs dock om ärendet tidigare bordlagts eller återremitterats på begäran av en minoritet.

För bordläggning eller återremiss i fråga om val krävs enkel majoritet. Ett ärende om extra val ska dock alltid bordläggas första gången det tas upp till behandling.

Motiveringen till ett beslut om återremiss ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering. Vid flera motiveringar får ordföranden pröva vilken motivering som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna.

51 § Ett bordlagt ärende ska behandlas på fullmäktiges nästa sammanträde, om fullmäktige inte beslutar något annat.

Hur ärendena avgörs

52 § Ordföranden ska se till att bara sådana ärenden avgörs som har tillkännagetts enligt 13 eller 14 §.

Ett brådskande ärende får dock avgöras om samtliga närvarande ledamöter beslutar det.

53 § När överläggningen har avslutats, lägger ordföranden fram förslag till beslut.

Förslagen ska utformas så, att de kan besvaras med ja eller nej. Ordföranden redovisar därefter sin uppfattning om vad som har beslutats och bekräftar beslutet med ett klubbslag, om inte omröstning begärs.

54 § Om omröstning begärs, ska den ske öppet utom i ärenden som avser val eller anställning av personal.

55 § Utgången bestäms genom enkel majoritet, om inte något annat anges i denna lag eller annan författning.

56 § Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

I ärenden som avser val eller anställning av personal fattas beslutet dock genom lottning.

57 § Ordföranden ska vägra att lägga fram ett förslag till beslut, om ordföranden anser att förslaget innebär att ett nytt ärende väcks.

Ordföranden får vägra att lägga fram ett förslag till beslut, om ordföranden anser att förslaget skulle leda till ett beslut som strider mot lag eller annan författning. Fullmäktige får dock besluta att förslaget ändå ska läggas fram.

Proportionella val

58 § Om det begärs av det antal väljande som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska följande val vara proportionella:

1. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
2. val av revisorer som avses i 12 kap. 4 och 5 §§,
3. val av ledamöter och suppleanter i styrelsen för aktiebolag,
4. val av ledamöter och suppleanter i styrelsen för ekonomiska föreningar eller stiftelser, och

5. val av revisorer, revisorssuppleanter och lekmannarevisorer som ska granska styrelsens förvaltning i aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser.
Första stycket 1 ska inte gälla vid val till en nämnd som avses i 6 kap. 2 § 2, om två tredjedelar av de närvarande ledamöterna i fullmäktige vid inrättandet av nämnden har röstat för att ledamöter i nämnden ska väljas på någon annan grund än partipolitisk.

Interpellationer

59 § Interpellationer får ställas av ledamöterna och riktas till ordföranden i en nämnd eller en fullmäktigeberedning samt till de förtroendevalda i övrigt som fullmäktige bestämmer.
Fullmäktige får besluta att interpellationer får ställas endast till sådan förtroendevald som anges i 4 kap. 2 § första stycket.
60 § Interpellationerna ska ha ett bestämt innehåll och vara försedda med motivering.
61 § Interpellationer ska avse ämnen som hör till fullmäktiges, en nämnds eller en fullmäktigeberednings handläggning. De får dock inte avse ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.
Interpellationer bör ställas endast i angelägenheter av större intresse för kommunen eller landstinget.
62 § Fullmäktige beslutar utan föregående överläggning om en interpellation får ställas.
63 § Fullmäktige får besluta att ordföranden i en nämnd får överlåta besvarandet av en interpellation till en av fullmäktige utsedd ledamot i styrelsen för en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2-6 §§ eller till ordföranden i styrelsen eller annan nämnd i ett kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

Frågor

64 § För att hämta in upplysningar får ledamöterna ställa frågor.
Bestämmelserna i 59 §, 61 § första stycket, 62 och 63 §§ ska då tillämpas.
En fråga ska ha ett bestämt innehåll. Den får vara försedd med en kort inledande förklaring.
När en fråga besvaras, får bara den som ställer frågan och den som svarar delta i överläggningen.

Protokollet

65 § Vid sammanträden ska protokoll föras på ordförandens ansvar.
66 § Protokollet ska redovisa vilka ledamöter och ersättare som har tjänstgjort och vilka ärenden som har handlagts.
67 § Protokollet ska för varje ärende redovisa
1. vilka förslag och yrkanden som har lagts fram och inte tagits tillbaka,
2. i vilken ordning ordföranden har lagt fram förslag till beslut,
3. genomförda omröstningar och resultaten av dem,
4. vilka beslut som har fattats,
5. vilka ledamöter som har deltagit i besluten och hur de har röstat vid öppna omröstningar, och
6. vilka reservationer som har anmälts mot besluten.

68 § I protokollet ska det anges vilka interpellationer och frågor som har ställts och vilka som har besvarats.
69 § Ett protokoll ska justeras senast fjorton dagar efter sammanträdet på det sätt som fullmäktige har bestämt.
70 § Bestämmelser om att justering av protokollet ska tillkännages på anslagstavlan finns i 8 kap. 12 §.

Arbetsordningen

71 § Fullmäktige ska anta en arbetsordning av vilken det ska framgå vad som i övrigt ska gälla för fullmäktiges sammanträden och handläggningen av ärenden.

72 § I arbetsordningen ska regleras

1. antalet ledamöter i fullmäktige,
2. när sammanträden ska hållas,
3. anmälan av hinder att delta i sammanträden,
4. inkallande av ersättare och deras tjänstgöring,
5. vem som ska föra ordet tills ordförande utsetts,
6. rätten att delta i fullmäktiges överläggningar,
7. förfarandet vid omröstningar,
8. handläggningen av motioner, interpellationer och frågor,
9. formerna för justeringen av protokollet, och
10. fullmäktigepresidiets arbetsuppgifter.

Om fullmäktige med stöd av 8 kap. 1 § har beslutat att medborgarförslag får väckas, ska arbetsordningen reglera hur sådana förslag ska handläggas.

Om fullmäktige har beslutat att ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans, ska arbetsordningen reglera i vilken utsträckning sådant deltagande får ske.

6 kap. Styrelsen och övriga nämnder

Uppgifter

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

2 § Fullmäktige ska, om inte något annat anges i lag eller annan författning, bestämma nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden. Fullmäktige får besluta

1. att en nämnd ska ha hand om en eller flera verksamheter i hela kommunen eller landstinget,
2. att en nämnd ska ha hand om en eller flera verksamheter för en del av kommunen eller landstinget,
3. att en nämnd ska ha hand om verksamheten vid en eller flera anläggningar, och
4. att en nämnd ska tillhandahålla tjänster åt en annan nämnd.

3 § Nämnderna beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om. Nämnderna beslutar också i frågor som fullmäktige har delegerat till dem.

4 § Nämnderna bereder fullmäktiges ärenden och ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs.

5 § Nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de har fullgjort sådana uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem med stöd av 5 kap. 2 och 4 §§.

Fullmäktige ska besluta om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

6 § Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

7 § En nämnd får inte bestämma om rättigheter eller skyldigheter för kommunen eller landstinget i ärenden där nämnden företräder kommunen eller landstinget som part.
En nämnd får inte heller utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver.

Särskilt om styrelsens uppgifter
8 § Fullmäktige får besluta att styrelsen får fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Styrelsen får dock inte ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda.
9 § Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.
10 § Styrelsen ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 3-5 §§ är uppfyllda i fråga om sådana aktiebolag som avses i de bestämmelserna.
11 § Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens eller landstingets utveckling och ekonomiska ställning.
Styrelsen ska också hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs.
12 § Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen eller landstinget begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter.
13 § Styrelsen ska särskilt
1. bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige, med de begränsningar som framgår av 5 kap. 29-33 §§,
2. ha hand om den ekonomiska förvaltningen,
3. verkställa fullmäktiges beslut, och
4. i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till styrelsen.
14 § Fullmäktige får besluta att en annan nämnd än styrelsen helt eller delvis ska ha hand om förvaltningen och verkställigheten i fråga om egendom samt verkställigheten av fullmäktiges beslut. Fullmäktige får också besluta att en annan nämnd helt eller delvis ska ha hand om sin egen medelsförvaltning.
15 § Styrelsen får själv eller genom ombud företräda kommunen eller landstinget i alla mål och ärenden, om inte någon annan ska göra det på grund av lag eller annan författning eller beslut av fullmäktige. Detta gäller också mål där någon har begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutar att själv företräda kommunen eller landstinget i målet.

Ledamöter och ersättare
16 § Ledamöter och ersättare i en nämnd väljs av fullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer. I styrelsen ska antalet ledamöter och antalet ersättare vara minst fem.
Om ersättarna inte väljs proportionellt, ska fullmäktige bestämma i vilken ordning de ska tjänstgöra.
17 § Fullmäktige ska besluta om ersättarnas tjänstgöring i nämnderna. Ersättarna ska underrättas om tid och plats för sammanträdena. Även ersättare som inte tjänstgör får närvara vid sammanträdena.
Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ersättarna ska ha rätt att delta i överläggningar och få sin mening antecknad i protokollet.

Mandattider

18 § Ledamöterna och ersättarna i styrelsen väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har hållits i hela landet.

Fullmäktige får dock bestämma att styrelsens mandattid ska räknas från och med det fullmäktigesammanträde då valet hålls intill det sammanträde då val av styrelse hålls nästa gång. I ett sådant fall ska nyvalda fullmäktige välja styrelsen vid fullmäktiges första sammanträde.

19 § Fullmäktige bestämmer mandattiderna för andra nämnder än styrelsen.

20 § Om en ledamot avgår under mandattiden, ska fyllnadsval hållas. Om ledamoten har utsetts vid ett proportionellt val, inträder i stället en ersättare i enlighet med den ordning som har bestämts för ersättarnas tjänstgöring.

Om fullmäktige har återkallat uppdragen för de förtroendevalda enligt 4 kap. 10 §, ska val av nya ledamöter och ersättare hållas.

Ordförande och vice ordförande (nämndens presidium)

21 § Fullmäktige ska bland nämndens ledamöter välja en ordförande och en eller två vice ordförande. Dessa utgör tillsammans nämndens presidium. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.

Om den politiska majoriteten i fullmäktige har förändrats på ett sådant sätt att det parti som nämndens ordförande företräder inte längre ingår i den politiska majoriteten, får fullmäktige välja ett nytt presidium.

22 § Fullmäktige bestämmer vem som ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller en vice ordförande kan tjänstgöra.

Tidpunkt för sammanträden

23 § Nämnderna bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträden ska hållas också om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Deltagande på distans

24 § Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 §.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde.

Offentlighet och närvarorätt vid nämndsammanträden

25 § En nämnds sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. Nämnden får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det.

Om fullmäktige har medgett det, får nämnden besluta att den eller de som har väckt ett ärende genom medborgarförslag får närvara när nämnden behandlar ärendet och delta i överläggningar men inte i besluten.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden

1. som avser myndighetsutövning, eller
2. i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

26 § En nämnd får kalla en ledamot eller en ersättare i fullmäktige, en annan nämnd eller beredning, en revisor, en anställd hos kommunen eller landstinget eller en särskild sakkunnig att närvara vid ett sammanträde med nämnden för att lämna upplysningar.

Den som har kallats till ett sammanträde får, om nämnden beslutar det, delta i överläggningarna men inte i besluten.

Beslutsförhet

27 § En nämnd får handlägga ärenden endast om fler än hälften av ledamöterna är närvarande.

Jäv

28 § En förtroendevald är jävig, om

1. saken angår honom eller henne själv eller hans eller hennes make, sambo, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för den förtroendevalde själv eller någon närstående,
2. han eller hon eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
3. ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som han eller hon själv är knuten till,
4. han eller hon har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken, eller
5. det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet i ärendet.

29 § Om det är uppenbart att frågan om opartiskhet saknar betydelse, ska nämnden bortse från jäv.

30 § En förtroendevald som är jävig i ett ärende hos en nämnd får inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet. Den förtroendevalde får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan utföra utan att handläggningen försenas avsevärt.

Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne ska självmant uppge det.

Har det uppkommit en fråga om jäv mot en förtroendevald och har någon annan inte trätt i dennes ställe, ska nämnden snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om nämnden annars inte är beslutsför och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.

31 § Om ett ärende hos en nämnd berör ett aktiebolag där kommunen eller landstinget äger minst hälften av aktierna eller en stiftelse där kommunen eller landstinget utser minst hälften av styrelseledamöterna, ska den som handlägger ärendet inte anses jävig enligt 28 § 2 eller 5 enbart på grund av att han eller hon är ställföreträdare för bolaget eller stiftelsen eller på något annat sätt är knuten dit. Detta gäller inte när en nämnd handlägger ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda.

Den som handlägger ett ärende hos en nämnd ska inte heller anses jävig enligt 28 § 5 enbart på grund av att han eller hon tidigare har deltagit i handläggningen av ärendet hos en annan nämnd.

32 § Ett beslut om jäv får överklagas endast i samband med överklagande av det beslut genom vilket nämnden avgör ärendet.

Hur ärendena avgörs

33 § I fråga om förfarandet när en nämnd fattar beslut ska 5 kap. 53-56 §§ tillämpas.

För bordläggning av ett ärende i en nämnd krävs det enkel majoritet.

34 § Ett ärende som väckts genom medborgarförslag ska om möjligt handläggas så att ärendet kan avgöras inom ett år från det att det väcktes i fullmäktige.

En nämnd som handlägger sådana ärenden ska minst en gång om året informera fullmäktige om de beslut som fattats i ärendena. Nämnden ska även informera om de ärenden som inte har avgjorts inom den tid som anges i första stycket.

Protokollet
35 § Vid ett sammanträde ska protokoll föras.
I fråga om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages ska 5 kap. 65-67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § tillämpas.

Delgivning
36 § Delgivning med en nämnd sker med ordföranden eller med den som enligt ett reglemente eller ett särskilt beslut är behörig att ta emot delgivningar.

Delegering av ärenden
37 § En nämnd får uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller ersättare att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. En nämnd får även uppdra åt en anställd att besluta enligt 7 kap. 5-8 §§.
38 § Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller
1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.
39 § En nämnd får uppdra åt ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.

Anmälan av beslut
40 § Nämnden ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 37 § ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.
Sådana beslut som avses i 39 § ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Utskott
41 § En nämnds beslutanderätt får enligt 37 § delegeras till ett utskott. Ett utskott kan också ha till uppgift att bereda nämndens ärenden.
42 § En nämnd ska välja utskott bland ledamöterna och ersättarna i nämnden. Bestämmelserna i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska då tillämpas.

Val till nämndberedningar
43 § Nämnden får till nämndberedning välja även andra än förtroendevalda.

Reglementen
44 § Fullmäktige ska anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer.

7 kap. Anställda

Direktören
1 § Styrelsen ska utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.
Styrelsen får besluta att direktören ska ha en annan benämning.

2 § Styrelsen ska i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

Valbarhetshinder för anställda
3 § Direktören är inte valbar till förtroendeuppdrag i kommunen, landstinget eller kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.
Den som är chef för en förvaltning som hör till en nämnds verksamhetsområde får inte väljas till ledamot eller ersättare i nämnden.

Jäv
4 § I fråga om jäv för de anställda ska bestämmelserna i 6 kap. 28-32 §§ tillämpas.

Delegering av ärenden
5 § En nämnd får uppdra åt en anställd hos kommunen eller landstinget att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 §.
6 § Om en nämnd med stöd av 5 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget att fatta beslutet.
7 § Om en nämnd med stöd av 5 § uppdrar åt en anställd att besluta på nämndens vägnar, får nämnden ställa upp villkor som innebär att brukarna av nämndens tjänster ska ges tillfälle att lägga fram förslag eller att yttra sig, innan beslutet fattas.
Nämnden får också bestämma att en anställd får fatta beslut endast om företrädare för brukarna har tillstyrkt beslutet.

Anmälan av beslut
8 § Nämnden ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 5 och 6 §§ ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.

Skyldighet att lämna upplysningar
9 § Bestämmelser om de anställdas skyldighet att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden och till revisorerna finns i 5 kap. 41 § och 12 kap. 9 § första stycket.

Personalföreträdare
10 § Företrädare för de anställda (personalföreträdare) utses särskilt för varje nämnd bland de anställda, i första hand bland dem som är anställda inom nämndens verksamhetsområde.
Högst tre personalföreträdare och en ersättare för var och en av dem får finnas för varje nämnd.
11 § Personalföreträdarna utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer som kommunen eller landstinget har kollektivavtal med.
12 § Personalföreträdare får, i den omfattning som anges i 13-16 §§, närvara vid sammanträden med andra nämnder än styrelsen. Närvarorätt saknas dock vid revisorernas sammanträden, i patientnämnder, valnämnder och överförmyndarnämnder.
13 § Personalföreträdarna har rätt att närvara vid en nämnds behandling av ärenden som rör förhållandet mellan kommunen eller landstinget som arbetsgivare och dess anställda. Nämnden får i enskilda fall besluta att personalföreträdarna får närvara även vid behandlingen av andra ärenden.

14 § Personalföreträdarna har inte rätt att närvara vid handläggning av
1. ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, såvida inte ärendet rör en obestämd krets av enskilda,
2. förhandlingar med en arbetstagarorganisation,
3. uppsägningar av kollektivavtal,
4. arbetskonflikter,
5. rättstvister mellan kommunen eller landstinget och en arbetstagarorganisation, eller
6. ärenden som avser beställning eller upphandling av varor och tjänster.

15 § Personalföreträdarna har rätt att delta i nämndens överläggningar men inte i besluten.

16 § Med iakttagande av bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) är en nämnd skyldig att lämna personalföreträdarna de upplysningar som behövs för deras verksamhet.

17 § I fråga om jäv för personalföreträdare i nämnden ska bestämmelserna i 6 kap. 28-32 §§ tillämpas.
Personalföreträdaren ska dock inte anses jävig enligt 6 kap. 28 § 5 enbart på grund av att han eller hon
1. är förtroendeman eller funktionär hos en arbetstagarorganisation som har intressen att bevaka i ärendet, eller
2. har företrätt organisationen som förtroendeman eller funktionär i en sådan förhandling i ärendet som har ägt rum enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

18 § Personalföreträdarna ska kallas till sammanträden på samma sätt som gäller för ledamöterna i nämnden. Ersättarna ska endast kallas när de ska tjänstgöra som personalföreträdare.

19 § Beslut som fattas vid ett sammanträde som personalföreträdarna har tillträde till blir inte ogiltiga på grund av att personalföreträdarna eller någon av dem inte har kallats till sammanträdet.

Partssammansatta organ

20 § Fullmäktige får inrätta partssammansatta organ för sådana ärenden som rör förhållandet mellan kommunen eller landstinget som arbetsgivare och dess anställda eller, i fråga om en gemensam nämnd, förhållandet mellan de samverkande kommunerna eller landstingen som arbetsgivare och deras anställda. Detta gäller dock inte om något annat följer av lag eller annan författning.
De partssammansatta organen ska inom en nämnds verksamhetsområde svara för beredning, förvaltning och verkställighet av de ärenden som fullmäktige har bestämt enligt första stycket.

21 § Fullmäktige ska fastställa ett partssammansatt organs uppgifter, sammansättning, mandattid och verksamhetsformer i ett reglemente.

22 § Partssammansatta organ får inte avgöra frågor som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.
De får inte heller avgöra ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild.

23 § Ett partssammansatt organ ska bestå av företrädare för dels kommunen eller landstinget, dels de anställda.
Kommunens eller landstingets företrädare väljs av fullmäktige eller, om fullmäktige bestämmer det, av en nämnd.
De anställdas företrädare utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer som kommunen eller landstinget har slutit kollektivavtal med om partssammansatta organ.

24 § För partssammansatta organ ska följande bestämmelser tillämpas:
1. 4 kap. 27 § om reservation,
2. 6 kap. 28-32 §§ om jäv, och
3. 5 kap. 65-67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages.

25 § En nämnd inom vars verksamhetsområde ett partssammansatt organ har tillsatts får återkalla uppdrag som har lämnats över till organet, om det finns synnerliga skäl för det.

8 kap. Delaktighet och insyn

Medborgarförslag

1 § Den som är folkbokförd i kommunen eller i en kommun inom landstinget får, om fullmäktige har beslutat det, väcka ärenden i fullmäktige (medborgarförslag). Detsamma gäller unionsmedborgare som avses i 1 kap. 5 § andra stycket.

Folkinitiativ

2 § Ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får i fullmäktige väckas av minst tio procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar (folkinitiativ). Initiativet ska vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namnteckningar, uppgifter om när namnteckningarna gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser. Vid beräkningen av antalet initiativtagare ska endast de räknas med som har skrivit under initiativet under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

Brukarinflytande

3 § Nämnderna ska verka för att samråd sker med dem som brukar deras tjänster.

Självförvaltningsorgan

4 § Fullmäktige får besluta att en nämnd får uppdra åt ett självförvaltningsorgan under nämnden att helt eller delvis sköta driften av en viss anläggning eller en viss institution, om inte något annat följer av lag eller annan författning. Fullmäktige får i ett sådant fall även besluta att nämnden får uppdra åt självförvaltningsorganet att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda eller som i övrigt avses i 6 kap. 38 § får dock inte delegeras till ett självförvaltningsorgan.

5 § Nämnden ska fastställa självförvaltningsorganets uppgifter, sammansättning, arbetsformer och mandattid.

De beslut som självförvaltningsorganet fattar med stöd av uppdrag enligt 4 § ska anmälas till nämnden på det sätt som nämnden bestämmer.

6 § Ett självförvaltningsorgan ska bestå av företrädare för dem som brukar anläggningen eller institutionen och de anställda där. Företrädarna för sådana brukare ska vara fler än dem som företräder de anställda.

Nämnden väljer på förslag av brukarna de ledamöter och ersättare som ska företräda brukarna och på förslag av de anställda dem som ska företräda de anställda.

7 § De ledamöter och ersättare som företräder brukarna har rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för uppdraget och de ekonomiska förmåner som fullmäktige bestämt för de förtroendevalda.

8 § En nämnd får helt eller delvis återkalla ett uppdrag som har getts till ett självförvaltningsorgan eller en enskild ledamot, om det finns särskilda skäl för det.

Anslagstavlan

9 § Varje kommun och landsting ska på sin webbplats ha en anslagstavla. Anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen.

Kommuner och landsting ska i sina lokaler eller på annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på anslagstavlan.

10 § Anslagstavlan ska innehålla

1. tillkännagivanden om fullmäktiges sammanträden,
2. tillkännagivanden av justerade protokoll,
3. tillkännagivanden av delegationsbeslut som inte ska anmälas till en nämnd,
4. justerade protokoll i den utsträckning kommunen eller landstinget bestämmer och det inte strider mot lag eller annan författning, och
5. upplysningar om hur beslut kan överklagas enligt 13 kap.

Anslagstavlan ska även innehålla kungörelser, tillkännagivanden eller annan information som med stöd av lag eller annan författning ska meddelas på anslagstavlan.

När en handling, som anslagits med stöd av andra stycket, varit anslagen under föreskriven tid ska den som begärt åtgärden få ett bevis om det.

11 § Anslagstavlan får utöver det som anges i 10 § endast innehålla tillkännagivanden om styrelsens och övriga nämnders sammanträden samt beslutsunderlag inför fullmäktiges, styrelsens och övriga nämnders sammanträden.

Tillkännagivande av protokoll

12 § Senast andra dagen efter det att protokollet har justerats ska justeringen tillkännages på anslagstavlan. Av tillkännagivandet ska det framgå var protokollet finns tillgängligt samt vilken dag det har tillkännagetts. Tillkännagivandet får inte tas bort från anslagstavlan före överklagandetidens utgång enligt 13 kap. 5 § första stycket.

Kommunala föreskrifter

13 § Kommunala föreskrifter ska kungöras genom att det på kommunens eller landstingets anslagstavla tillkännages att protokollet för de beslutade föreskrifterna har justerats.

Gällande kommunala föreskrifter ska finnas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats. De ska där vara samlade i kommunens eller landstingets författningssamling eller på något annat sätt. Innehållet i samlingen ska framgå av ett register eller någon annan förteckning på webbplatsen.

Första och andra styckena gäller inte om

1. det i lag eller annan författning anges att föreskrifterna ska kungöras eller göras tillgängliga på något annat sätt, eller
2. föreskrifterna på grund av sekretess inte får lämnas ut till var och en.

Insyn i budgeten

14 § Styrelsens förslag till budget ska hållas tillgängligt för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats från och med tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då budgeten ska fastställas.

Insyn i årsredovisningen

15 § Årsredovisningen ska hållas tillgänglig för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats från och med tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då årsredovisningen ska godkännas.

16 § Fullmäktige får bestämma att allmänheten får ställa frågor om årsredovisningen vid ett sammanträde med fullmäktige.

Insyn i privata utförares verksamhet
17 § Bestämmelser om allmänhetens insyn i verksamhet som genom avtal lämnas över från en kommun, ett landsting eller ett helägt kommunalt bolag till en privat utförare finns i 10 kap. 3 och 9 §§.

Information till enskilda
18 § När enskilda kan välja mellan olika utförare av en nämnds tjänster ska nämnden lämna information om samtliga utförare, om inte annat framgår av lag eller annan författning.
Sådan information ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

9 kap. Kommunal samverkan

Kommunalförbund

Bildande av kommunalförbund
1 § Ett kommunalförbund enligt 3 kap. 8 § bildas genom att förbundsmedlemmarnas fullmäktige antar en förbundsordning. Förbundsmedlemmarna kan också i förbundsordningen ange en senare tidpunkt vid vilken kommunalförbundet ska bildas.

Bestämmelser som ska tillämpas för kommunalförbund
2 § Om inget annat anges eller följer av bestämmelserna om kommuner och landsting i denna lag, tillämpas dessa även för kommunalförbund.
När ett kommunalförbund har hand om en angelägenhet som det finns bestämmelser om i en särskild författning, ska den författningens bestämmelser om kommuner eller landsting tillämpas för förbundet. Om det i någon annan författning finns särskilda bestämmelser om kommunalförbund för ett visst ändamål, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

Beslutande församling, förbundsstyrelse och övriga organ
3 § I ett kommunalförbund ska det som beslutande församling finnas ett förbundsfullmäktige eller en förbundsdirektion.
Ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen väljs av förbundsmedlemmarnas fullmäktige enligt vad som anges i förbundsordningen.
Varje förbundsmedlem ska vara representerad i den beslutande församlingen med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare ska vara lika många som antalet ledamöter.
4 § Den beslutande församlingen väljs för fyra år, om inte en kortare mandattid anges i förbundsordningen.
Mandattiden räknas från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har hållits i hela landet, om inte annat anges i förbundsordningen.
5 § Den beslutande församlingen ska tillsätta en förbundsstyrelse. Om ett förbund är organiserat med förbundsdirektion, ska direktionen också vara förbundsstyrelse.
Den beslutande församlingen ska tillsätta de organ som utöver förbundsstyrelsen behövs för att fullgöra kommunalförbundets uppgifter.

Förbundsordningen
6 § Förbundsordningen ska ange
1. kommunalförbundets namn och den ort där förbundet ska ha sitt säte samt förbundets medlemmar och ändamål,

2. förbundets organisation, organens uppgifter och inbördes förhållanden samt om interimsorgan får inrättas och om förbundsstyrelsen ska få vara ställföreträdare för förbundsfullmäktige,
3. antalet ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen och hur förbundsmedlemmarna ska vara representerade samt mandattiden i de fall som anges i 4 §,
4. antalet revisorer och deras mandattid,
5. i fråga om förbund med förbundsdirektion, på vilket sätt som revisorer ska utses,
6. om en förbundsmedlem ska ha rätt att väcka ärenden i den beslutande församlingen,
7. om det för beslut ska krävas kvalificerad majoritet i den beslutande församlingen och för vilka ärenden detta ska gälla,
8. om en förtroendevald hos en förbundsmedlem som inte är ledamot i den beslutande församlingen ska ha rätt att delta vid sammanträden enligt 5 kap. 40 §,
9. om en förtroendevald hos en förbundsmedlem som inte är ledamot eller ersättare i förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd ska ha sådan närvarorätt som anges i 4 kap. 28 §,
10. på vilken webbplats förbundets anslagstavla ska finnas,
11. förbundsmedlemmarnas andelar i förbundets tillgångar och skulder och fördelningen av förbundets kostnader mellan medlemmarna,
12. förbundsmedlemmarnas styrning av och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet,
13. riktlinjer om förbundets budgetprocess,
14. om allmänheten ska ha rätt att ställa frågor om årsredovisningen vid ett sammanträde och i så fall förutsättningarna för detta,
15. förfarandet vid en förbundsmedlems utträde ur förbundet,
16. förutsättningarna för och förfarandet vid förbundets likvidation och upplösning samt grunderna för skifte av förbundets behållna tillgångar när förbundet upplöses,
17. ordningen för att lösa tvister mellan förbundet och dess medlemmar, och
18. ordningen för att bestämma ekonomiska förmåner till ledamöterna och ersättarna i den beslutande församlingen samt, i fråga om förbund med förbundsdirektion, till revisorerna.

Ledamöter och ersättare

7 § En förbundsmedlem får till ledamot eller ersättare i den beslutande församlingen välja endast den som är ledamot eller ersättare i förbundsmedlemmens fullmäktige.
Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen och andra nämnder samt revisorer väljs bland dem som har rösträtt vid val till någon av förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

Proportionella val

8 § Om det begärs av det antal väljande som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska val av ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen samt revisorer vara proportionella.
Om inte något annat följer av förbundsordningen ska det som sägs i första stycket tillämpas när den beslutande församlingen väljer ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen, andra nämnder och de beslutande organens beredningar samt revisorer.

Budgetprocessen

9 § Det som sägs om budgetprocessen i 11 kap. 8 och 10 §§ gäller inte kommunalförbund.
10 § I kommunalförbund med förbundsdirektion ska det sammanträde vid vilket budgeten fastställs vara offentligt. Sammanträdet ska tillkännages på kommunalförbundets anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen.

Förbundsmedlemmarnas ekonomiska ansvar
11 § Om ett kommunalförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, är förbundsmedlemmarna skyldiga att fylla bristen. Varje medlem ska skjuta till så stor del av bristen som svarar mot medlemmens andel i skulden efter de grunder som anges i förbundsordningen.

Revision
12 § Det som sägs om val av revisorer i 12 kap. 4 och 5 §§ gäller inte för kommunalförbund.
I kommunalförbund med förbundsfullmäktige väljs revisorer av förbundsfullmäktige. I kommunalförbund med förbundsdirektion väljs revisorer enligt vad som anges i förbundsordningen.
13 § I kommunalförbund med förbundsdirektion ska revisorerna lämna en revisionsberättelse till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Det som sägs om fullmäktige i 5 kap. 24, 25, 32 och 49 §§ ska för sådana förbund gälla förbundsmedlemmarnas fullmäktige.
14 § Om en förbundsdirektion tillsatt en eller flera nämnder, ska revisorerna lämna en särskild revisionsberättelse som avser nämndernas verksamhet till förbundsdirektionen.
Direktionen prövar om ansvarsfrihet ska beviljas eller inte för de nämnder som den tillsätter.
15 § Revisorer i ett kommunalförbund är skyldiga att på begäran lämna upplysningar till de förtroendevalda revisorerna i varje kommun eller landsting som är medlem i kommunalförbundet. Skyldigheten gäller upplysningar om
1. kommunalförbundets angelägenheter, och
2. sådana juridiska personer som omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och till vilka kommunalförbundet enligt 10 kap. 2-6 §§ lämnat över skötseln av en kommunal angelägenhet.

Folkomröstning
16 § Kommunalförbund får inte anordna folkomröstning eller anlita valnämnden i en kommun som är förbundsmedlem.

Anslagstavlan
17 § Det som anges om fullmäktige och styrelsen i bestämmelserna om anslagstavlan i 8 kap. 9-11 §§ ska i stället avse förbundsfullmäktige, förbundsdirektion och förbundsstyrelsen.

Utträde
18 § En förbundsmedlem har rätt att utträda ur ett kommunalförbund. Uppsägningstiden ska vara tre år, om inte en kortare tid anges i förbundsordningen.

Gemensam nämnd

Tillsättande av gemensam nämnd
19 § Fullmäktige får besluta att en nämnd ska vara gemensam med en annan kommun eller ett annat landsting.
20 § En gemensam nämnd tillsätts i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen och ingår i denna kommuns eller detta landstings organisation.

Uppgifter
21 § Kommuner och landsting får genom en gemensam nämnd fullgöra uppgifter enligt 3 kap. 4 §.
En gemensam nämnd får fullgöra uppgifter för vilka det enligt lag eller annan författning ska finnas en eller flera nämnder i varje kommun eller landsting. Uppgifter som kommun- eller landstingsstyrelsen har vid höjd beredskap enligt lagen (2006:544) om kommuners och

landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap får dock inte fullgöras av en gemensam nämnd.
22 § En gemensam nämnds uppgifter ska närmare preciseras i en överenskommelse mellan de berörda kommunerna och landstingen.

Bestämmelser som ska tillämpas för gemensam nämnd
23 § Det som gäller för en nämnd enligt denna lag ska, om inget annat sägs, även tillämpas för en gemensam nämnd.

Ledamöter och ersättare
24 § Ledamöter och ersättare väljs av fullmäktige i de samverkande kommunerna och landstingen. Var och en av de samverkande kommunerna och landstingen ska vara representerade i den gemensamma nämnden med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare ska vara lika många som antalet ledamöter.

Ekonomiska förmåner
25 § Förtroendevalda i en gemensam nämnd har rätt till ersättning av den kommun eller det landsting som har valt dem.

Budget
26 § Budgeten upprättas av den kommun eller det landsting som har tillsatt nämnden. Budgeten ska upprättas efter samråd med de övriga samverkande kommunerna och landstingen.

Rätt till upplysningar
27 § Fullmäktige i en kommun eller ett landsting som bildat en gemensam nämnd har rätt att begära upplysningar från nämnden. Ordföranden och vice ordföranden i nämnden samt de anställda i de samverkande kommunerna och landstingen är skyldiga att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden, om det inte finns något hinder mot det på grund av sekretess.

Närvarorätt för personalföreträdare
28 § Företrädare för anställda i kommuner eller landsting som samverkar i en gemensam nämnd får i den omfattning som anges i 7 kap. 13-16 §§ närvara vid sammanträden med den gemensamma nämnden.

Interpellationer och frågor
29 § Ledamöter i fullmäktige i kommuner eller landsting som bildat en gemensam nämnd får ställa interpellationer om nämndens handläggning. För att hämta in upplysningar får ledamöterna ställa frågor. Interpellationer och frågor ska riktas till nämndens ordförande.

Delegering av ärenden
30 § En gemensam nämnd får, utöver vad som anges i 7 kap. 5 §, även under samma förutsättningar uppdra åt en anställd i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att besluta på nämndens vägnar.
31 § Om en gemensam nämnd med stöd av 7 kap. 5 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget eller i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att fatta beslutet.

Tillkännagivande av protokoll
32 § Justeringen av en gemensam nämnds protokoll ska tillkännages på var och en av de samverkande kommunernas och landstingens anslagstavlor.

Reglemente
33 § Reglementet för en gemensam nämnd ska antas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Revision
34 § En gemensam nämnd ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Ansvarsfrihet och anmärkning
35 § Fråga om ansvarsfrihet och om anmärkning för en gemensam nämnd ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet
36 § Särskilda bestämmelser om gemensam nämnd finns i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

10 kap. Överlämnande av kommunala angelägenheter

Överlämnande
1 § Fullmäktige i kommuner eller landsting får, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ.
Om skötseln av angelägenheten innefattar myndighetsutövning, får den lämnas över endast om det finns stöd för det i lag.

Kommunala bolag

Definitioner
2 § Med ett helägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.
Med ett delägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag eller handelsbolag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan.

Överlämnande till helägda bolag
3 § Om en kommun eller ett landsting med stöd av 1 § lämnar över skötseln av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag, ska fullmäktige
1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, och
6. se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Överlämnande till delägda bolag
4 § Innan skötseln av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av de villkor som avses i 3 § i en omfattning som är rimlig med

hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.
I delägda kommunala bolag som inte omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska fullmäktige verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

Lekmannarevisorer
5 § Till lekmannarevisor i hel- eller delägda kommunala bolag ska fullmäktige utse någon av de revisorer som valts enligt 12 kap. 4 §.

Kommunala stiftelser och föreningar
6 § Det som anges i 3 § 1-4 och 6 gäller också när kommunen ensam eller landstinget ensamt bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet. Fullmäktige ska även utse minst en revisor i en sådan stiftelse. Till revisor i stiftelsen ska fullmäktige utse någon av de revisorer som valts enligt 12 kap. 4 §.
Det som anges i 4 § gäller också en förening där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan och en stiftelse som kommunen eller landstinget bildar tillsammans med någon annan för en kommunal angelägenhet.
Det som anges i 3 § om bolagsordningen ska vid tillämpningen av första och andra styckena i stället avse stadgarna i en förening och stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden i en stiftelse.

Privata utförare
7 § Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet enligt 1 §. Med en privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag och inte heller en sådan stiftelse eller förening som avses i 6 §.
8 § När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen eller landstinget kontrollera och följa upp verksamheten.
9 § Om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare, ska kommunen eller landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

11 kap. Ekonomisk förvaltning

Mål för den ekonomiska förvaltningen
1 § Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget. Om kommunen eller landstinget har en sådan resultatutjämningsreserv som avses i 14 §, ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den.

Medelsförvaltningen
2 § Kommuner och landsting ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses.
3 § Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för medelsförvaltningen.
4 § Fullmäktige ska utöver vad som följer av 3 § besluta om riktlinjer för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser. I riktlinjerna ska det anges hur medlen ska förvaltas. Tillåten risk vid placering av medlen ska då fastställas. Det ska också anges hur uppföljning och kontroll av förvaltningen ska ske.

Budgetens innehåll

5 § Kommuner och landsting ska varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår).

Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Undantag från andra stycket får göras

1. i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt 14 §, eller
2. om det finns synnerliga skäl.

6 § I budgeten ska skattesatsen och anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Budgeten ska också innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska då alltid vara periodens första år. Planen ska innehålla sådana finansiella mål som anges i första stycket.

7 § Fullmäktige får besluta att inte anvisa några medel till en nämnd.

Budgetprocessen

8 § Förslag till budget ska upprättas av styrelsen före oktober månads utgång. Förslag till budget för revisorernas verksamhet ska upprättas av fullmäktiges presidium senast vid samma tidpunkt.

Om det finns särskilda skäl för det, får budgetförslaget upprättas i november månad. I så fall ska styrelsen före oktober månads utgång föreslå skattesatsen för den kommunalskatt eller landstingsskatt som ingår i den preliminära inkomstskatten under det följande året.

9 § Styrelsen bestämmer när övriga nämnder senast ska lämna in sina särskilda budgetförslag till styrelsen.

10 § Budgeten fastställs av fullmäktige före november månads utgång. De år då val av fullmäktige har hållits i hela landet ska budgeten fastställas av nyvalda fullmäktige.

11 § Om budgeten på grund av särskilda skäl inte kan fastställas före november månads utgång, ska fullmäktige ändå fastställa skattesatsen och, i förekommande fall, avgiftssatsen för begravningsavgiften enligt 9 kap. begravningslagen (1990:1144) inom denna tid.

Budgeten ska därefter fastställas före december månads utgång. Fullmäktige får då fastställa en annan skatte- eller avgiftssats än den som har bestämts tidigare.

Reglering av balanskravsresultat

12 § Om balanskravsresultatet enligt 4 kap. 3 a § lagen (1997:614) om kommunal redovisning för ett visst räkenskapsår är negativt, ska det regleras under de närmast följande tre åren.

Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske.

Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år då det negativa balanskravsresultatet uppkom.

13 § Fullmäktige får besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl.

Resultatutjämningsreserver

14 § Kommuner och landsting får till en resultatutjämningsreserv reservera medel som får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 4 kap. 3 a § lagen (1997:614) om kommunal redovisning, som överstiger

1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, eller

2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, om kommunen eller landstinget har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Utgiftsbeslut under budgetåret
15 § Om fullmäktige beslutar om en utgift under löpande budgetår, ska beslutet också innefatta en anvisning om hur utgiften ska finansieras.

Delårsrapport
16 § Fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport som upprättats enligt 9 kap. 1 § lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

Räkenskaper
17 § Styrelsen och övriga nämnder ska fortlöpande föra räkenskaper över de medel som de förvaltar.
18 § Styrelsen bestämmer när övriga nämnder senast ska redovisa sin medelsförvaltning under föregående budgetår till styrelsen.

Årsredovisning
19 § När styrelsen har fått övriga nämnders redovisningar, ska den upprätta en årsredovisning.
20 § Årsredovisningen ska lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.
21 § Årsredovisningen ska godkännas av fullmäktige. Det ska ske innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet enligt 5 kap. 24 §.

Förbud mot pantsättning
22 § Kommuner och landsting får inte upplåta panträtt i sin egendom till säkerhet för en fordran.

Vid förvärv av egendom får de dock överta betalningsansvaret för lån som tidigare har tagits upp mot säkerhet av panträtt i egendomen.

Underrättelse om skattesats
23 § Bestämmelser om skyldighet för styrelsen att underrätta vissa myndigheter om skattesatsen och om avgiftssatsen för begravningsavgiften finns i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Bestämmelser om kommunal redovisning
24 § Bestämmelser om bokföring och årsredovisning finns i lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

12 kap. Revision

Revisorernas uppgifter
1 § Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas eller fullmäktigeberedningarnas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i juridiska personer enligt 10 kap. 2-6 §§, även verksamheten i de juridiska personerna.
Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.
Om revisorerna i sin granskning finner att det föreligger misstanke om att brott av förmögenhetsrättslig karaktär förövats eller om att allmän förvaltningsdomstols avgörande åsidosatts, ska de anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om nämnden efter en sådan anmälan inte vidtar

åtgärder utan oskäligt dröjsmål, är revisorerna skyldiga att rapportera det till fullmäktige. Revisorerna får dock avstå från att anmäla misstanke om brott till fullmäktige om nämnden funnit att det inte föreligger en sådan misstanke.

2 § Revisorerna ska bedöma om resultaten i den delårsrapport som enligt 11 kap. 16 § ska behandlas av fullmäktige och årsredovisningen är förenliga med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av delårsrapporten och årsredovisningen.

3 § Revisorernas granskning omfattar inte ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild i andra fall än

1. när handläggningen av sådana ärenden har vållat kommunen eller landstinget ekonomisk förlust,
2. när granskningen gäller hur nämnderna verkställer egna gynnande beslut enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstlagen (2001:453),
3. när granskningen gäller hur nämnderna verkställer avgöranden av allmänna förvaltningsdomstolar, eller
4. när granskningen sker från allmänna synpunkter.

Val av revisorer

4 § Under de år då val av fullmäktige har hållits i hela landet ska nyvalda fullmäktige välja revisorer för granskning av verksamheten under de fyra följande åren.

5 § Vid en samlad revision av hela verksamheten ska minst fem revisorer väljas.

Vid en särskild revision för granskning av en viss eller vissa nämnders verksamhet ska minst fem revisorer väljas för varje nämnd eller grupp av nämnder.

6 § Om en revisor avgår under mandattiden får fullmäktige hålla fyllnadsval för återstoden av denna tid.

Revisorernas ställning

7 § Varje revisor fullgör sitt uppdrag självständigt.

Sakkunnigt biträde

8 § Revisorerna ska i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs för att fullgöra granskningen enligt god revisionssed.

Lekmannarevisorer som utses med stöd av 10 kap. 3 och 4 §§ ska i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs för att fullgöra uppdraget enligt god sed vid detta slag av granskning.

De sakkunniga ska ha den insikt och erfarenhet av kommunal verksamhet som fordras för att kunna fullgöra uppdraget.

Revisorernas rätt till information

9 § Nämnderna, fullmäktigeberedningarna, de enskilda ledamöterna och ersättarna i dessa, samt de anställda är skyldiga att lämna revisorerna de upplysningar som behövs för revisionsarbetet.

De ska också ge revisorerna tillfälle att när som helst inventera de tillgångar som nämnderna eller fullmäktigeberedningarna har hand om och ta del av de räkenskaper och andra handlingar som berör deras verksamhet.

Revisorernas förvaltning

10 § Revisorerna svarar själva för den förvaltning som har samband med revisionsuppdraget, om inte fullmäktige bestämmer något annat.

11 § De beslut som revisorerna fattar om sin förvaltning och om jäv ska tas upp i protokoll.

Bestämmelserna i 5 kap. 65-67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet

och hur justeringen ska tillkännages, ska tillämpas också på revisorernas protokoll.

Revisionsberättelse
12 § Revisorerna ska varje år till fullmäktige lämna en berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret. De sakkunnigas rapporter ska bifogas revisionsberättelsen.
Granskningsrapport enligt 10 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551) som har lämnats för ett aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § ska också bifogas revisionsberättelsen.
Revisionsberättelsen för sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget ingår i ska också bifogas revisorernas berättelse utom i det fall som avses i 9 kap. 13 §. Vidare ska revisionsberättelsen för aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening och stiftelse till vilken kommunen eller landstinget lämnat över skötseln av en kommunal angelägenhet enligt 10 kap. 2-6 §§ bifogas revisionsberättelsen.
13 § Anmärkningar får riktas mot
1. nämnder och fullmäktigeberedningar, och
2. de enskilda förtroendevalda i sådana organ.
Anledningen till anmärkningen ska anges i revisionsberättelsen.
Revisionsberättelsen ska också innehålla ett särskilt uttalande om huruvida ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

Jäv
14 § I fråga om jäv för en revisor ska bestämmelserna i 6 kap. 28 § om jäv tillämpas.
15 § Från jäv ska bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.
16 § En revisor som är jävig i ett ärende får inte delta eller närvara vid behandlingen av ärendet. Revisorn får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan utföra utan att behandlingen försenas avsevärt.
En revisor som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne ska självmant uppge det.
Har det uppkommit en fråga om jäv mot någon av revisorerna ska de gemensamt och snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om revisorerna annars inte är beslutsföra och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.
17 § Ett beslut om jäv får överklagas endast i samband med överklagande av det beslut genom vilket ärendet avgörs.

Revisionsreglemente
18 § Fullmäktige får anta ett reglemente om revisionen.

13 kap. Laglighetsprövning

Vem som får överklaga
1 § Varje medlem av en kommun eller ett landsting har rätt att få lagligheten av kommunens eller landstingets beslut prövad genom att överklaga beslutet till förvaltningsrätten.
Lagligheten av en gemensam nämnds beslut får överklagas på samma sätt av varje medlem av de samverkande kommunerna och landstingen.
Lagligheten av ett kommunalförbunds beslut får överklagas på samma sätt av varje medlem av de kommuner eller landsting som ingår i kommunalförbundet samt av förbundsmedlemmarna.

Vilka beslut som får överklagas
2 § Följande beslut får överklagas:

1. beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i ett kommunalförbund,
2. beslut av en nämnd eller ett partssammansatt organ, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art,
3. beslut av förbundsstyrelsen eller en annan nämnd eller ett partssammansatt organ i ett kommunalförbund, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art, och
4. sådana beslut av revisorerna som avses i 12 kap. 11 §.

3 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte om det i lag eller annan författning finns särskilda bestämmelser om överklagande.

Hur besluten överklagas

4 § Ett beslut överklagas skriftligt.

I överklagandet ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och de omständigheter som överklagandet grundas på.

Överklagandet ska ges in till förvaltningsrätten.

Tiden för överklagande

5 § Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på kommunens, landstingets eller kommunalförbundets anslagstavla att protokollet över beslutet justerats. Tiden för överklagande av en gemensam nämnds beslut räknas från det att tillkännagivandet skett på anslagstavlorna i samtliga samverkande kommuner och landsting.

Tillkännagivandet av protokollsjusteringen måste finnas på anslagstavlan under hela överklagandetiden för att tiden ska löpa ut.

6 § Om överklagandet före överklagandetidens utgång har kommit in till kommunen, landstinget eller kommunalförbundet i stället för till förvaltningsrätten, ska överklagandet ändå prövas. Detsamma gäller när överklagandet av en gemensam nämnds beslut kommit in till någon av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Grunder för upphävande av besluten

7 § Vid prövningen av överklagandet får domstolen inte beakta andra omständigheter än sådana som klaganden har hänvisat till före överklagandetidens utgång.

8 § Ett överklagat beslut ska upphävas, om
1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller landstinget,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Första stycket 3 och 4 gäller inte beslut enligt 11 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 12 och 13 §§ och beslut om att använda medel från en resultatutjämningsreserv enligt 14 §.

Domstolen får inte ersätta det överklagade beslutet med något annat beslut.

9 § Om ett fel har saknat betydelse för ärendets utgång, behöver beslutet inte upphävas. Detsamma gäller om beslutet har förlorat sin betydelse till följd av senare inträffade förhållanden.

Handläggningen i domstol

10 § Vid tillämpningen av förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska kommunen, landstinget, den gemensamma nämnden eller kommunalförbundet anses som part.

11 § Ett föreläggande enligt 5 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får inte gälla sådana brister som består i att det i överklagandet inte anges de omständigheter som överklagandet grundas på.

Bestämmelsen i 29 § förvaltningsprocesslagen om rätt att utan yrkande besluta till det bättre för enskild ska inte tillämpas.

12 § Bestämmelser om hur förvaltningsrättens beslut överklagas finns i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

13 § Om förvaltningsrättens eller kammarrättens beslut har gått klaganden emot, får endast klaganden överklaga beslutet.
Om förvaltningsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut eller förbjudit att det verkställs, får domstolens beslut överklagas av kommunen eller landstinget och av deras medlemmar.
Om förvaltningsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut av ett kommunalförbund eller en gemensam nämnd eller förbjudit att det verkställs, får domstolens beslut överklagas av förbundet eller av nämnden, liksom av varje kommun och landsting som är medlem i förbundet eller samverkar i nämnden och av deras medlemmar.

När beslut får verkställas
14 § Ett beslut som kan överklagas enligt detta kapitel får verkställas innan det fått laga kraft om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till om verkställigheten av beslutet kommer att kunna rättas.

Rättelse av verkställda beslut
15 § Om ett beslut har upphävts genom ett avgörande som fått laga kraft och om beslutet redan har verkställts, ska det organ som har fattat beslutet se till att verkställigheten av det rättas i den utsträckning som det är möjligt. Ett beslut om rättelse ska meddelas utan oskäligt dröjsmål.

Övergångsbestämmelser
2017:725
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
2. Bestämmelserna i 4 kap. 5 § 1 om att en revisor inte är valbar till ledamot eller ersättare i fullmäktige och bestämmelserna i 6 kap. 16 § första stycket om antalet ersättare i styrelsen tillämpas första gången efter det att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet.
3. Genom lagen upphävs
a) kommunallagen (1991:900), och
b) lagen (1970:462) om vissa anslag på kommuns anslagstavla.
4. Den upphävda kommunallagen gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.
5. Fram till dess att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet gäller den upphävda kommunallagen i fråga om
a) sådana underställda nämnder som fullmäktige beslutat om före ikraftträdandet, och
b) bestämmelserna om att fullmäktige får föreskriva att en lokal nämnd inte får väcka ärenden i fullmäktige.

SKL - Sveriges Kommuner och Landsting

https://skl.se/index.html. 20 februari 2018

- Arbetsgivare, kollektivavtal
- Demokrati, ledning, styrning
- Ekonomi, juridik, statistik
- Hälsa, sjukvård
- Integration, social omsorg
- Näringsliv, arbete, digitalisering
- Samhällsplanering, infrastruktur
- Skola, kultur, fritid

Sveriges Kommuner och Landsting
SKL är en arbetsgivar- och intresseorganisation för landets alla kommuner, landsting och regioner.

08-452 70 00

info@skl.se

Adress och övrig kontaktinformation

Hitta hit

Om SKL

- Styrelse och beredningar
- Remisser
- Kansliorganisation
- Lediga jobb
- Sök medarbetare

Mer från SKL

- Cirkulär
- Kurser och konferenser
- Nyhetsbrev
- Publikationer
- Öppna jämförelser

Följ oss

- Facebook
- Twitter
- YouTube
- RSS
- Prenumerera på webbinnehåll

Kommun, landsting

- Fakta kommuner, landsting, regioner
- Kommuner, lista
- Landsting och regioner, lista

SKL:s webbhandbok Om webbplatsen Kakor Webbkarta A-Ö Senast publicerade Förbättra webbplatsen

Webbkarta

Webbkartan visar alla sidor som finns på webbplatsen.

Arbetsgivare, kollektivavtal

- Arbetsmiljö
  - Arbetsmiljöansvar
    - Arbetmiljöansvar, arbetsgivare
    - Arbetsmiljöansvar, förtroendevalda
    - Roller
  - Arbetsmiljörådet
    - Rökfri arbetstid
  - Arbetsmiljöutbildning
  - Arbetsmiljöverket, tillsyn
  - Avtal om samverkan och arbetsmiljö
  - Forskning och utveckling
  - Friskare arbetsplatser
  - Fysisk arbetsmiljö
    - Ergonomi
    - Hot och våld
  - Organisatorisk och social arbetsmiljö
    - Friskfaktorer
    - Hot och våld
    - Kränkande särbehandling
    - Organisatorisk och social arbetsmiljö i skolan
  - Rehabilitering, arbetsanpassning
    - Lagar, rehabilitering
  - Systematiskt arbetsmiljöarbete
    - Checklista
  - Upphandling företagshälsovård

Arbetsrätt, lagar

Anställning

Anställningens ingående

Anställningens upphörande

Avskedande

Företrädesrätt, återanställning

Uppsägning, arbetsbrist

Uppsägning, personliga skäl

Anställningsformer

Under anställningen

Diskriminering

Aktiva åtgärder

Förhandling MBL

Lagar, anställning

Rehabilitering, ansvar

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Råd och stöd

Verksamhetsövergång

Kollektivavtalsfrågor

Avtalsrörelse

A-Ö om avtalsrörelse

Frågor och svar

Förhandlingsorganisation

Chefs- och ledarskap

Chefsförsörjning

Forskning, utveckling

Leda för Resultat, skola

Leda för Resultat, socialtjänst

Film och handbok
Inspireras av andra
Kommunpresentationer
Uppföljning
Toppledarprogrammet
Programledning
Upplägg
Förtroendevaldas arbetsgivaransvar
Arbetsmiljö
Utbildningspaket förtroendevalda
Jämställdhet
Kompetensförsörjning
Lönepolitik
Strategiskt lönepolitiskt arbete
Långsiktighet och dialog
Lönepolitik - ett redskap för styrning
Mångfald
Internationellt, EU
Sociala dialogen
Organisationer, sociala dialogen
CEEP Sverige
Kollektivavtal
Allmänna bestämmelser (AB)
Äldre avtal
Försäkringar
Förtroendevalda
Huvudöverenskommelse (HÖK)
Lönekollektivavtal vid sidan av HÖK

Studentmedarbetaravtal

Pensioner

Förtroendevalda

Äldre pensionsavtal

Råd och stöd

Övriga kollektivavtal

Omställning

Samverkan

Lönebildning

Arbetsidentifikation, AID

Lokal lönebildning

Varför lokal lönebildning

Lönelänken

Lönestruktur

Arbete

Individen

Marknaden

Partsgemensamma arbeten

Personal- och kompetensförsörjning

Heltid

Framgångsfaktorer i heltidsfrågan

Hälso och sjukvård

Inhyrd personal

Samverkan mellan utbildning och verksamhet

Rekryteringsstrategier för välfärdsjobben

Använd kompetensen rätt

Bredda rekryteringen

Fler män till välfärden

Fler vägar in

Kompetenta medarbetare

Rekrytera fler

Utmana normerna

Fler vägar in - Breddad rekrytering

Fler jobbar mer

Förläng arbetslivet

Marknadsför jobben

Skapa engagemang

Underlätta lönekarriär

Utnyttja tekniken

Visa karriärmöjligheterna

Skola

Behörighets- och lärarlegitimationsreformen

Karriärtjänster

Ledarskap i skolan

Studentmedarbetare

Utbilda för framtidens välfärd

Yrkeshögskola, rekrytering

Snabbspår, nyanlända

Främjandemedel, arbetsmarknadens parter

Lärare och förskollärare

Nyanlända med examen i socialt arbete

Yrken i hälso- och sjukvården

Sveriges Viktigaste Jobb

Hur uppfattas välfärdsjobben?

Rapporter

Samhällstrender inom välfärdssektorn

Verktygslådan

Employer branding

Börja jobba med ert varumärke

Exempel – så har andra använt Verktygslådan

Feriejobb – öka intresset för välfärdsjobben

Exempel – så har andra gjort med feriejobb

Kommunkursen – introduktion för feriejobbare

Rekryteringsmaterial sjuksköterskor

Rekryteringsmaterial undersköterskor

Så får rekryteringsfilmerna användas

Yrkestestet

Uppföljning, analys

Hållbart medarbetarengagemang, HME

Enkätfrågor HME

HME-enkäten på engelska

Frågor och svar

Goda exempel

Redovisning i Kolada

Lönelänken

Personalnyckeltal

Statistik, personal

Demokrati, ledning, styrning

Driftformer, valfrihet

Gemensam nämnd, kommunalförbund

Kommunala företag (bolag)

Principer, styrning kommun- och landstingsägda företag

Revision, kommunala företag

Underlag och mallar, bolagsordning samt ägardirektiv

Privata utförare, konkurrens

Konkurrensneutralitet

EU- och konkurrensrättens betydelse

Offentlig säljverksamhet

Styrning i valfrihetssystem

Utmaningsrätt

Kommuner, landsting med utmaningsrätt

Välfärdsutredningen

Valfrihetssystem, ersättningssystem

Förskola och skola

Ersättningssystem

Hälso-och sjukvård

Ersättningssystem

ACG-nätverk

Ersättningssystem i primärvård

Ersättningssystem i specialiserad vård

Valfrihetssystem i landsting och regioner, beslutsläge

Vårdvalsnätverket

Social omsorg

Ersättningssystem

Ersättningssystem, hemtjänst

Nätverk, utveckling valfrihetssystem

Valfrihetssystem i kommuner, beslutsläget 2017

Valfrihetssystem, information och stödmaterial

EU, internationellt

Agenda 2030

Guider, arbeta med agenda 2030

Om Agenda 2030

EU, kommuner och landsting

Delaktighet i EU

EU påverkar, lokalt

Kommun- och regionförbund, Europa

Prioriterade EU-frågor, SKL

EU:s fonder och program

Sektorsprogram

Struktur- och investeringsfonder

Europa 2020-strategin

Europarådet, CLRAE

CLRAE:s arbete

Kommunal självstyrelse, konventionen

Svenska delegationen

Internationella samarbeten

Kommunala partnerskap

Vänorter

Regionkommittén

Regionkommitténs arbete

Svenska delegationen

Utskott, Regionkommittén

Stöd, internationellt arbete

Svenska regionkontor, Bryssel

Kvalitet, styra, följa upp, utveckla

Kommunens Kvalitet i Korthet, KKiK

Det här är KKiK

Exempel, se hur andra gör

Inför mätning, arbetsmaterial

Inför KKiK 2018

Insamling av resultat, Kolada

Servicemätning, mått 1-3

Nätverk för resultat

Resultat och analys

Analysera och förbättra, stödmaterial

Hitta resultat i Kolada och jämför

Presentera KKiK-resultat

Resultat 2016, sammanställning

Resultat 2017, sammanställning

Uppstart: video, presentationer

Kvalitet, effektivitet

Effektivitetsverktyg

Kommunkompassen, utvärderingsverktyg

Tre kommuner berättar om kommunkompassutvärderingar

Utvärderingsrapporter, kommunkompassen

Kvalitetspris, Sveriges KvalitetsKommun

Lean, exempel

Ledningssystem, systematiskt kvalitetsarbete

Modell samverkan, nya perspektiv

Planeringsförutsättningar, omvärldsbevakning

Styra mot resultat

Erfarenheter av resultatstyrning

Uppföljning och analys

Uppföljning i primärvård, modell

Uppföljning och analys, modell

Uppföljning och kontroll, verktyg

Utvecklingsprojekt

Arbetsgivarpolitik i styrningen

Effektivare administration

Förenklat och effektivare styrsystem

Följ projektet förenklat och effektivare styrsystem

Förändra radikalt

Bakgrund och inspiration

Kreativitet och ständiga förbättringar

Värderingsarbete, organisationskultur

Erfarenheter, kultur och värderingar

Sverigestudien, resultat 2016

Verktyg, dialog och värderingar

Medborgardialog, delaktighet

Aktivt medskapande, brukare och patienter

Exempel, e-bok, brukar- och patientmedverkan

Ökat fokus på medskapande, checkfrågor för styrning

Demokratibarometern

Medborgardialog

Bokskåpet, publikationer

Dialogguiden

Faktablad, medborgardialog

Internationellt e-deltagande

IT-stöd, IT-verktyg

Komplexa samhällsfrågor

Nätverk, masterclass

Medborgarskapsceremonier

ODI, självutvärderingsverktyg

Samverkan, civilsamhället

Samverkansmodeller, hållbara relationer

Strategisk samverkan med civilsamhället, nätverk

Stärka tillit och medskapande, Learning Village

Överenskommelse, SKL och civilsamhället

Webbundersökning, information till alla 2017

Frågor och svar om självgranskning

Mänskliga rättigheter, jämställdhet

Barnets rättigheter

Barnkonsekvensanalys

Barnkonventionen blir svensk lag

Förberedelser

Framgångsfaktorer

Implementeringsnycklar, uppföljning

Tillämpningsnycklar, verksamheter

Nätverk barnets rättigheter

Stödstrukturer, modeller

Modell Kommunförbundet Skåne

Utbildningar barnets rättigheter

Öva barnets rättigheter, kortlek

Jämställdhet

Internationellt

Jämställda arbetsvillkor

Jämställt föräldraskap

Jämställd sjukskrivning

Kvinnor som toppolitiker

Modellkommuner

Modellens steg

Män och jämställdhet

Maskulinitet och jämställdhet

Nätverk, jämställdhet

Kvinnofrid

Att stoppa våld och hot

Detta tycker SKL, kvinnofrid

Kunskapsstöd

Nätverk för kvinnofrid

Våldsförebyggande arbete

Våldsutövare

Värna kvinnojourerna

MR i styrning och ledning

Kartläggning, MR-arbete

Nationellt nätverk mångfald, mänskliga rättigheter

Omvärldsspaning, internationella exempel

Uppföljning, nyckeltal - MR

Utbildningsprogram strateger, MR

MR-kommun/region, plattform

MR-städer, uppsatser

Nätverk, MR-plattform

Nationella minoriteter

Frivillig ansökan, förvaltningsområden

Nationellt nätverk, romsk inkludering

Samrådsformer romsk inkludering

Rasism, diskriminering

Exempel mot diskriminering och rasism, tiopunktsprogram

Nätverk mot rasism och diskriminering

Webbutbildning, lokal utbildning

Lokal utbildning, MR

Överenskommelse MR

Politisk styrning, förtroendevalda

Fullmäktige, styrelser och nämnder

Fullmäktige, uppdrag och utveckling

Program för uppföljning, privata utförare, mål och riktlinjer

Exempel, program för uppföljning

Intervjuer, program för uppföljning

Stöd till fullmäktiges arbete

Styrelsens och nämndernas ansvar

Fusk, oegentligheter, korruption, intern kontroll

Förebygg fusk, oegentligheter och bedrägeri

Intervjuer, exempel

Intern styrning och kontroll

Motverka korruption

Uppförandekod offentligt ägda företag

Överenskommelse, byggsektorn

Förtroendevalda i Sveriges län

Fakta, illustrationer

Hat, hot, våld mot förtroendevalda

En skärpt lagstiftning

Förebygga hantera hat, hot, våld

En trygg valrörelse 2018

Erfarenheter, riktlinjer, filmer

Hat och hot i digitala miljöer

Sex politikers om hat och hot

Systematiskt arbete, enkät

Kostnadsfri utbildning

Råd och stöd

Kommunalt självstyre, så styrs kommunen och landstinget

Därför är självstyrelse bra

Fakta om kommunal självstyrelse

Lokala förutsättningar får styra

Man kan lära av varandra

Medborgare har nära till besluten

Överblick och helhetssyn blir bättre

Så styrs kommunen

Så styrs landstingen

Bestämmelser som skyddar självstyrelsen

Stads- och kommunhistoriska institutet

Politiskt styrning, animerad video

Politiskt ledarskap

Forskning om politiskt ledarskap

Ledarprogram, mentorprogram, nätverk

Internationellt ledarprogram, kvinnor

Ny kunskap, workshop

Mentorprogram, toppolitiker

Nätverk för toppolitiker

Samarbete, arbetsfördelning mellan politiker och chefer

Toppolitiker och kvinnor

Styra blocköverskridande och i minoritet, forskning

Styrning av offentligt finansierad verksamhet

Revision

Ansvarsprövning

Frågor och svar om ansvarsprövning

Fakta om revisionen

Frågor och svar om offentlighet och sekretess

God revisionssed

God revisionssed, utbildning

Revisionsberättelse, rapporter

Lekmannarevision, revision i kommunala företag

Reglemente, arbetsordning

Upphandling revisionstjänster

Upphandling finansiell revision, kommunala företag

Upphandling sakkunniga

Upphandling

Det här gör SKL

Innovation, se hur andra gör

Exempel, se hur andra gör

Juridisk rådgivning, upphandlingsregler

E-upphandling

Nya upphandlingsregler 2017

Nätverk och beställargrupper

Beställargrupp konstgräs

Beställargrupp sjukhustextil

Nätverk, upphandling som strategisk styrning

Praktiskt stöd, verksamhetsområden

Strategisk styrning, upphandlingsprocessen

Egenvärdering för inköp och upphandling

Inför upphandling, styrdokument

Att göra innan upphandling

Upphandlingsprocessen, förfrågningsunderlag

Checklista förfrågningsunderlag, LOU

Förfrågningsunderlag, krav

Samverkan, leverantörer och utförare

Förtroendevalda och utförare i Huddinge kommun

Upphandling, företagsklimat

Överlämna verksamhet, LOU eller LOV

Likheter och skillnad i upphandling, LOU och LOV

Lär om lagar för offentlig upphandling

Val, maktfördelning

Förstärkt folkinitiativ, folkomröstning

Så går valen till

Extra val

Fördelning av platser i nämnder

Kommunala valprocesser, valadministration

Exempel på valprocesser i kommuner

Kommunalt partistöd

Valdeltagande

Valresultat, maktfördelning 2014

Valresultat och maktfördelning, sammanställning 1994-2014

Våldsbejakande extremism

Lokalt arbete, exempel

Exempel, arbete mot extremism

Nätverk, arbete mot extremism

Socialtjänstens roll mot extremism

Värna demokratin

Ekonomi, juridik, statistik

Ekonomi

Ekonomirapporten

Budget och planering

Arbetsgivaravgifter

Beskattningsutfall/taxeringsutfall

Folkmängdssiffror

Prisindex

Propositioner ekonomi

Skatter och bidrag, kommuner

Beställning

Folkmängd 1 januari

Uppdatering kommuner

Skatter och bidrag, landsting

Uppdatering landsting

Skatteunderlagsprognos

Prognosunderlag, kommuner

Prognosunderlag, landsting

Statsbidrag, specificering

Finansfrågor

Finansieringsprincipen

God ekonomisk hushållning

Analysgruppen

Lagen om god ekonomisk hushållning

Promemorior, rapporter

Pensionskostnader

Redovisning

Sektorn i siffror

Utjämningssystem

Välfärdens långsiktiga finansiering

Juridik

Civilrätt

Avtal om trafikskadeersättning

Bostadsaktiebolag, kommunala

Kommunala företag

Upphovsrätt

Avtal för kommuners musikanvändning

EU-rätt

Moderniseringen av statstödsreglerna

Utsatta EU-medborgare

Utsatta EU-medborgare - frågor och svar

Fastighetsrätt, allmän och speciell

Försäljning och köp av fastigheter

Ledningar i kommunal mark

Miljörätt

Ny instansordning för va-mål

PBL

Hälso- och sjukvård, skola, socialtjänst

Hälso- och sjukvårdsjuridik

Skoljuridik

Socialrätt, LSS och assistansersättning

Kommunalrätt

En kommunallag för framtiden

Offentlighet, sekretess, arkiv

Arkiv- och dokumenthantering

E-arkiv, ramavtal

Elektroniska handlingar

Samrådsgruppen

Skolhandlingar

Skatterätt

Fastighet, moms

HVB

Kommissionens översyn av momsen

Momsersättning

Moms och representation

Tryckerimoms

Övrigt, moms

Övrigt, skatt

Upphandling

E-handel och e-upphandling

Överförmyndarjuridik

Rättsosäker lagstiftning om gode män

SKL tycker: Gör om systemet med gode män och överförmyndare

Statistik

Hitta statistik

Kolada

Ekonomi- och verksamhetsstatistik

Kommun, ekonomi och verksamhet

Landsting, ekonomi och verksamhet

- Insamling verksamhetsstatistik
- Privata läkare och fysioterapeuter som verkar enligt lag om ersättning

Kostnad per brukare, KPB

- Årets jämförelse av KPB-nyckeltal
- Inmatning av data i Kolada

Kostnad per patient, KPP

- KPP Somatik
- KPP Psykiatri
- KPP Databas
  - Insamling av KPP-data
- Om KPP

Personalstatistik

- Personalen i diagram och siffror
  - Tabeller Kommunal personal 2016
  - Tabeller Kommunal personal 2015
  - Tabeller Landstingsanställd personal 2016
  - Tabeller Landstingsanställd personal 2015
- Sjukfrånvaroredovisningen
- Personaltäthetsmodellen
- Kommunal befattningskod
- Insamling av personalstatistik
- Löner
- PuL och personalstatistiken
- Om statistiken

Statistikinsamling, enkäter

- Könsuppdelad statistik

Vilka enkäter behöver man besvara?

Kontaktuppgifter, SIM-gruppen

Uppgiftsinlämning

Hälsa, sjukvård

E-hälsa

Internetbaserat stöd och behandling

Nationell kompetensgrupp

Nyutveckling, Stöd och behandling

Organisering, verksamhet

Sammanställning, stöd och behandlingsprogram

Upphandling, upphovsrätt

Utlåtanden, internetbaserade behandlingsprogram

Värderingsmall internetbaserade behandlingsprogram

Mobilitet

Nationell patientöversikt

Socialtjänsten på 1177.se

Standardiserad informationsförsörjning

Gemensamt ramverk av standarder för interoperabilitet – del 2”

Utvärdera socialtjänstens digitalisering

Välfärdsteknik

Beställargrupp

LEDA för smartare välfärd

Trygghetslarm

Vägledning, stödmaterial

Folkhälsa

Hälsa, minskade skillnader

Metoder och verktyg

Användning, öppna jämförelser folkhälsa

Kommunikation, dialog

Extern kommunikation

Internkommunikation

Pressmeddelanden, ÖJ-exempel

Mallar, verktygslådan

Planering

Uppföljning och analys

Samla ihop informationen

Fokusera

Sök orsaker

Dra slutsatser

Förslag till åtgärder

Minskat tobaksbruk

Rökfritt Sverige 2025

Nätverk och samarbeten

SKL:s arbete med folkhälsa

Social hållbarhet, mötesplats

Samling för social hållbarhet

Jämlik vård och hälsa

Assisterad befruktning, jämlik vård

Cancer, jämlik vård

Kunskapsstöd, jämlik vård och hälsa

Läkemedelsbehandling, jämlik vård

Primärvård, jämlik vård och hälsa

Psykisk hälsa, jämlik vård

Social hållbarhet

Tillgänglighet, jämlik vård

Kunskapsstöd, vård och behandling

Assisterad befruktning

Cancervård

Internationell jämförelse

Kortare väntetider

Nivåstrukturering

Regionala cancercentrum

Förlossningsvård, kvinnors hälsa

Graviditetsenkäten

Hjälpmedel funktionsnedsättning

Kontaktpersoner, flyttrutinen

Kunskapsstyrning

Nationella programråd

ADHD

Antibiotikaresistens, strama

Astmavård-, KOL-vård

Biobank

Diabetesvård

Diabetesvård, programråd

E-hälsa, internetbaserat stöd och behandling

Levnadsvanearbete

Primärvård

Strokevård

System för kunskapsstyrning

Primärvård, utveckling

Filmer, primärvård

Nationellt kliniskt kunskapsstöd

Barnmedicin, kunskapsstöd

Så tas kunskapsstödet fram

Primärvården, innovativa arbetssätt

PrimärvårdsKvalitet, uppföljning

Frågor och svar, PrimärvårdsKvalitet

Stödmaterial, PrimärvårdsKvalitet

Tillgänglighet

Samordnad individuell plan, SIP

Röster om SIP

SIP för äldre

Utbildningspaket, grund

Tandvård

Landstingens tandvårdsstöd

Specialisttandvård

Tillgänglighet i vården, vårdgarantin

Första linjen, barn och unga

Uppföljning ledtider, patologi

Läkemedel

Kliniska prövningar

Kostnader, läkemedel

Samverkansmodell läkemedel

Samverkansregler, vård och industri

Strategi, läkemedel

Vaccination, HPV samtycke

Vaccinbrist

Äldres läkemedelsbehandling

Webbutbildning, äldre läkemedel

Patientinflytande

Hälso- och sjukvårdsbarometern

Vårdbarometern 2010-2015
Nationell patientenkät
Patientavgifter
Patientlagen
Utomlänsvård, riksavtal
Patientsäkerhet
Mätning av skador i vården
Markörbaserad journalgranskning
Mätning, basala hygienrutiner
Inför mätning, BHK
Mätning, trycksår
Inför mätning, trycksår
Mätning, vårdrelaterade infektioner
Inför mätning, VRI
Patientmedverkan
Ramverk för patientmedverkan
Patientsäkerhetskultur
Riskområden, åtgärdspaket
Säker läkemedelsanvändning
Patientens övergångar
Diagnostiska fel
Standardisering
Kommittér, standardisering
TOVE-nätverket
Systematiskt patientsäkerhetsarbete
Nationellt ramverk för patientsäkerhet
Patientsäkerhetsberättelse
Rutinkollen

Vårdrelaterade infektioner

Antibiotika, e-utbildning

Framgångsfaktorer

Handhygien

Infektionsverktyget

Överbeläggningar

Psykisk hälsa

Asylsökande och nyanlända, psykisk hälsa

Barn och unga, psykisk hälsa

Behovsinventering, formulär

Bättre vård mindre tvång

Digitalt stöd, förbättringsarbete

Mäns psykiska hälsa

Suicidprevention, män

Nätverket för styrning och ledning av psykiatrin

Psykiatrisk vård

Självskadebeteende och bemötande

Äldre, psykisk hälsa

Överenskommelsen psykisk hälsa

Inmatningsfunktionen för redovisning av tilldelade medel

Överenskommelsen psykisk hälsa 2017

Sjukskrivning och rehabilitering

Elektroniska läkarintyg

Samverkansytan

Forskning

Funktion för koordinering

Metodstöd för koordinering

Fördjupade utredningar

Försäkringsmedicin

Beslutstöd, försäkringsmedicinskt

Jämställd sjukskrivning

Ledning och styrning

Rätt sjukskrivning, stöd

Smärta och psykisk ohälsa

Utvärdering rehabiliteringsgarantin

Överenskommelse 2017-2018

Strategi för hälsa

Mål och indikatorer till 2022

Presentation från länsvisa workshoppar

Sammanställningar workshoppar

Välfärdens utmaningar, filmer

Vård av personer från andra länder

Hälso- och sjukvård för asylsökande

Vård av EU/EES- och konventionspatienter, utlandssvenskar, övriga utländska medborgare

Vård till personer utan nödvändiga tillstånd

Integration, social omsorg

Asyl- och flyktingmottagande, integration

Ansvarsfördelning, regelverk

Asylsökande

Den som får avslag

Ersättning

Nyanlända

Boende, bosättning

Frågor och svar om boende för nyanlända

Ensamkommande barn och unga

Etableringsinsatser, SFI

Etableringsprogrammet

Snabbspår, nyanlända

Svenska för invandrare, sfi

Hälso- och sjukvård

Nyanlända elever

Nyckeltal integration

Samverkan

Metodstöd för lokala överenskommelser

Projektet Mötesplatser och information

Processen

Utvärderingar

Rådet för integration i arbetslivet

Ekonomiskt bistånd, försörjning

Barnperspektiv vid ekonomiskt bistånd

Budget- och skuldrådgivning

Konsumentverkets rekommendationer

Bättre rehabilitering för personer som saknar SGI

Digital tjänst, ekonomiskt bistånd, SSBTEK

Finansiering, SSBTEK

Förvaltning, SSBTEK

Nytta, SSBTEK

Vägledning, SSBTEK

Fakta och statistik

Felaktiga utbetalningar

Lagar, regler

Riksnormen

Social omsorg

Barn och unga

Kompetensutveckling

Statlig kompetenssatsning

Stöd, svåra samtal

Leda, följa upp och utveckla

Barns brukarmedverkan

Nyckeltal, barn och unga

Risk- och händelseanalys

Systematisk uppföljning, barn och unga

IT-stöd för BBIC

Uppföljning, sociala barn och ungdomsvården

Placerade barn och unga

Ensamkommande barn och unga

Avvikna barn, misstanke om brott

Kommunens ansvar

Landstingets ansvar

Myndigheters ansvar

SKL:s agenda för integration

Särskilt förordnad vårdnadshavare

Överförmyndare, god man

God man, ensamkommande barn

Familjehemsvård

E-tjänst, familjehem

Omkostnadsersättning

Rekommendationer

Frågor och svar, arvode- och omkostnadsersättningar

Hem för vård eller boende (HVB)

Hälsa, placerade barn

Psykisk hälsa, barn och unga

Regionala utvecklingsledare

Digital hantering, taligenkänning

Dokumentation, barn och unga

Kontakt i länen

SKL:s handlingsplan barn och unga

Goda exempel, barn- och ungdomsvården

Implementering av handlingsplanen

Kvalitetssäkring av modell för arbetstyngdsmätning

Stoppa våld mot barn

Webbmöten, sociala barn- och ungdomsvården

Digitalisering, socialtjänsten

Evidensbaserad praktik, socialtjänst

Huvudmannagruppen

Nationell samverkan, NSK-S

Ledamöter

Prioriterade fokusområden

Partnerskapet, samverkansmodell

Regional samverkan, RSS

Funktionshinder

Bredda rekryteringen

Nätverk, funktionshinder

Personlig assistans

Positionspapper

Öppna jämförelser, funktionshinder

Missbruk och beroende

Psykisk Hälsa

Radikalisering, våldsbejakande extremism

Uppföljning, socialtjänsten

Verksamhetssystem som stöd för uppföljning

Äldre

Avgifter

Läkemedel, äldre

Psykisk hälsa, äldre

Sammanhållen vård omsorg, äldre

Bättre liv för sjuka äldre

Samverkan vid utskrivning från sjukhus

SIP för äldre

Webbsändningar, äldre- och funktionsnedsättningsfrågor

Äldreboenden, kvalitet

Karta, kommuner som antagit rekommendationen

Näringsliv, arbete, digitalisering

Arbetsmarknad, sysselsättning

EU:s strukturfonder

Extratjänster

Funktionsnedsättning och arbete

Fler vägar in - breddad rekrytering

Metoder och goda exempel

Lagar och regler

Lärande exempel

Samverkan

Kommuner och arbetsförmedling i tätare samarbete

Arbetssökande, en gemensam ingång

Socialt företagande

Goda exempel

Upphandling som arbetsmarknadsverktyg

Statistik, arbetsmarknad

Studiestartsstöd

Ungas sysselsättning

Feriejobb

Kommunalt aktivitetsansvar

Verktyg för statistikuppföljning

Frågor och svar

Digitalisering

Dataskyddsförordningen, GDPR

Informationsinsatser kring dataskyddsförordningen

Checklista dataskyddsförordningen, GDPR

Dataskyddsombud

Nätverk och dela material

Webbsändningar om dataskyddsförordningen

Integritetsutredningar

Digital delaktighet, öppenhet

Digital anslagstavla

Digital delaktighet

E-lärande

Medborgardialog

Regional digital agenda

Trådlöst internet gratis

Öppna data

Fakta, öppna data

Inspiration, goda exempel

Intervjuer öppna data

SKL:s verktyg för att publicera öppna data

SKL:s öppna data

SKL – partner i Hack for Sweden

Stöd, vägledning

Ramverk, öppna data

E-arkiv

Checklista, vägledning

Erfarenheter, goda exempel

Frågor och svar, e-arkiv

Upphandling e-arkiv

Informationssäkerhet

E-legitimation

eIDAS

Enklare faderskap- och föräldraskapsbekräftelse

Hämta personuppgifter digitalt

Checklista för kommunen

Informationssäkerhet och outsourcing

Juridik, digitalisering

KLASSA, informationsklassning

Mer om KLASSA

Molntjänster

Nordsec

Rapporter

Säker digital kommunikation

Säker digital meddelandehantering

Mina meddelanden

SKL tycker, Mina meddelanden

Nationell samverkan, styrning

Artificiell intelligens

Dela Digitalt

Webbsändningar om Dela Digitalt

DigiGov

Grundläggande förutsättningar

LEDA för smartare välfärd

Deltagande kommuner

Frågor och svar om LEDA

LEDA:s skattkista

LEDA#1 - 26 september

LEDA#2 - 21 oktober

LEDA#3 - 21 november

LEDA#4 - 12 december

LEDA#5 - 7 februari

LEDA#6 - 15 mars

LEDA#7 - 3 april

LEDA#8 - 16 maj

Metod för utveckling i samverkan

Myndigheten för digitalisering

Mål och strategier

Rapporter

Regionala konferenser

Sakernas internet, IoT

Samverkan för digitalisering

Bli delägare i Inera

Karta på kommuner som är delägare i Inera

Lista på kommuner som är delägare i Inera

Ägarråd

Samarbetet SKL, Inera och Kommentus

Befintligt stöd och tjänster

Behov av gemensamma insatser för digitalisering

Prioriteringar

Organisation

Stöd och tjänster under utveckling

Utlysningar

Vägledningar

Vägledning, e-tjänster

Näringsliv, e-handel

E-handel

Enklare företagande, Serverat

Ansluta kommunen till Serverat

Besöksnäring

E-tjänster

Förvaltning

Införandestöd

Leverantörer inom Serverat

Leverantörsmöte

Tekniska ramverk

Nytta för kommuner

Skola, kultur, fritid, digitalisering

Boknings- och bidragslösning

Frågor och svar

- E-böcker
- Skola
- Vård och omsorg

Forskning och innovation

- Forskning och utveckling
  - Nätverk, kommunala högskolesamordnare
- Horisont 2020
- Innovation
  - Exempel på innovationer
  - Innovationsbarometern
  - Innovationsledning
    - Användarkraft
    - Medarbetarkraft
    - Politikerkraft
    - Användardriven innovation
    - Samverkanskraft
    - Träna för innovation
  - Kunskapsbank, innovation
  - Mät innovation i din organisation
    - Beställ självskattning av innovationsklimat
  - Samarbete med Vinnova

Näringsliv, företagsklimat

- Företagsklimat
  - Löpande Insikt
    - Information till kommuner som vill delta i Löpande Insikt
  - Öppna jämförelser Företagsklimat
- Näringslivets kompetensförsörjning

Nätverk, kompetensförsörjning

Rapport, kompetensförsörjning

Regionala matchningsindikatorer

Socialfondsprojekt riktade till näringslivet

Nätverk, näringslivsfrågor

Utbildning, Förenkla - helt enkelt

Deltagarlista, kommuner

Förenkla med Innovationsguiden

Om Förenkla - helt enkelt

Samhällsplanering, infrastruktur

Besöksnäring

Digitalisering

Hållbarhet, hälsa och miljö

Konkurrens

Näringsliv, företagsklimat

Regional utveckling

Samhällsplanering

Statistik

Trafik och infrastruktur

Miljö, hälsa

Avfall

Funktionsupphandling, avfall

Förebygga avfall

Så halverade Sundsvall sitt matsvinn

Tio steg för att komma igång

Nedskräpning

Buller

Kartläggning av buller

Klimat

Energi och klimat

Klimatklippet, exempel på hållbart klimatarbete

Miljömål

Taxa, miljö

Fasta avgifter, ny modell för taxan

Förändringar av underlag

Livsmedel

Miljöbalken

Ställ en fråga

Ställ en fråga

Utbildningsmaterial från SKL

Äldre underlag

Vatten

Dagvatten

Effektivare dricksvattenkontroll

Vattenbrist

Vattenskyddsområde, kostnad

Åtgärdsprogram vatten

Offentliga fastigheter

Digitalisering

Digitalisering av byggnadsinformation

IT-stöd i fastighetsorganisationer

Fastighetsekonomi

Fastighetsförvaltning

Administrativ fastighetsförvaltning

Teknisk fastighetsförvaltning

Fonder för forskning och utveckling

Aktuella FoU-projekt

FoU-fonden för kommunernas fastighetsfrågor

FoU-fonden för landstingens och regionernas fastighetsfrågor

FoU-fonden Offentliga fastigheter

Lokalresursplanering

Anläggningar för kultur, idrott och fritid

Hälso- och sjukvårdens fastigheter

Omsorgsboenden

Pedagogiska lokaler

Strategisk lokalresursplanering

Miljö, energi och klimat

Energieffektivitet

Fastigheters miljöpåverkan

Innemiljö

Klimatanpassning

Nyckeltal för fastigheter

Upphandling

Planera, bygga, bo

Boende, bostäder

Bostäder för alla

Bostäder, nyanlända

Utan bostad, hemlöshet

Metodutveckling, bostad först

Sekundär bostadsmarknad

Bostäder nyanlända, lokala exempel

Ramavtal, bostadshus

Ökat bostadsbyggande

Allmännyttiga bostadsföretag

Borgensavgift, modell

Byggstart efter färdig detaljplan

Markpriser bostäder

Källhänvisningar debattartikel

Planberedskap för nya bostäder

Detaljplanering, genomförande

Energikrav, flerbostadshus

Kommunalt markinnehav

Exploateringsavtal och LOU

Buller, planering och byggande

3D i stadsbyggnad

Geodata, lantmäteri

Avtal med infrastrukturbyggare

Fastighetsbildning

Geodatasamverkan

Geodesi

Hushålls- och bostadsstatistik

Samverkan med Lantmäteriet

Avtalsdokument

Nya KFF-avtal

Svensk geoprocess

Öppna geodata

Material för kommunikation

Klimatanpassning

Detta vill SKL, klimatanpassning

Exempel, klimatanpassning

Klimatklippet, inspirationsfilmer

Nätverk, klimatanpassning

- Lov, byggande, tillsyn
  - Delegationsordning
  - Det här gör SKL
  - Exempelsamling PBL
    - Lov och förhandsbesked
    - Tillsyn
    - Byggskedet
  - Nätverk, samarbeten
  - Plan- och bygglagen, PBL
  - Taxa, plan- och bygglov
    - Handläggningskostnad per timme
    - Äldre underlag
- Regional planering
- Stadsutveckling
  - Täta städer
  - Årets stadskärna
- Strandskydd
- Översiktlig planering
- Regional utveckling, regionbildning
  - Nätverk, regional utveckling
  - Regionalt utvecklingsansvar
    - Lagar och förordningar
    - Regionalt utvecklingskapital
    - Regioners ansvar
  - Regional utvecklingsplanering
  - Regionbildning
    - Bakgrund och fakta: större, färre regioner
    - Regionbildning pågår i sju län

Sammanhållningspolitik, EU

Trafik, infrastruktur

Bredband, elektronisk infrastruktur

Nätverk, kommunala bredbandsfrågor

Stadsnät

Möjliga ägarformer

Om privat aktör vill köpa eller bygga stadsnätet

Cykeltrafik

Regler för cykeltrafik

Drift, underhåll

Gatustatistik

Vägbelysning

Forskning, utveckling

Godstransporter, leveranstrafik

Hållbara transporter, lokala exempel

Infrastruktur, investeringar

EU, samordning

Regionala flygplatser

Sverigeförhandlingen

Då återbetalar sig järnvägen

Krav att ställa i förhandlingen

Risker i förhandlingen

Kollektivtrafik, persontransporter

Regionala kollektivtrafikmyndigheter

Regionalt trafikförsörjningsprogram

Samrådsformer

Särskilda persontransporter

Färdtjänst

Lagstiftning, färdtjänst

Mobilitetsstöd

Sjukresor

Skolskjuts

Lagstiftning, skolskjuts

Trafikplanering, trafiksäkerhet

Trafiksäkerhet

Strategi, motorcykel och moped

Trafiksäkerhetsrevision

Övergångsställen, gångpassager

Trafikreglering

Trygghet, säkerhet

Alarmering

Larmcentral i egen regi

Brottsförebyggande

Grannsamverkan, filmer

Information för barn och unga

Medborgarlöften

Medborgarlöften, mer om modellen

Nätverk

Sociala insatsgrupper

Det här gör SKL

Krisberedskap

Klimatrisker

Beredskap för höga temperaturer

Landstingens krisberedskap

Nätverk, krisberedskap

Process, systematiskt säkerhetsarbete

Överenskommelse kommunernas krisberedskap, LEH

Rakel

Skydd mot olyckor, räddningstjänst

Brandskyddskontroll, sotning

Jämställdhet i räddningstjänsten

Karta, kommunal räddningstjänst

Nätverk, kommunal räddningstjänst

Räddningsbilen BAS

Taxa, räddningstjänst

Skola, kultur, fritid

Kultur, fritid

Bibliotek

Digital delaktighet

E-böcker

Kungliga biblioteket, nationellt forum

Strategi, framtidens bibliotek

Folkbildning

Mobilitetsstöd till folkhögskolorna

Idrott och anläggningar

Måttboken

Kultur- och fritidsstatistik, kartläggning

Kultur- och musikskolor

Fakta om kultur- och musikskolorna

Deltagande

Verksamhet och organisation

Film om kultur- och musikskolorna

Kulturskoleutredningen, förslag

Myter om kultur- och musikskolorna

Mål och utmaningar
Samverkan mellan skola och kulturskola
Regional kultur
Bilder gjorde kulturen synlig
Kultur i hela landet, rapport
Kultursamverkansmodellen
Nätverk, regionala kulturchefer
Röster från kulturlivet
Skola, förskola
Avtal, anställning
Karriärtjänster
Registerkontroll för anställning
Skolpolitiker, ansvar
Intressebevakning
Medlemsservice
Utvecklingsprojekt
Digitalisering, skola
Dataskyddsförordningen, skola
Flippat lärande
Fokusområden, skolutveckling
Beställarkompetens
Digital kompetensutveckling
En dator till varje elev
Kollaborativ problemlösning
Skriva sig till lärande
Säker it-miljö
Vision 2020
Guldtrappan, Guldäpplet

Handlingsplan för skolans digitalisering

Kravställning, skoladministrativa system

Så upphandlar du

Ledningsstöd, skola digitalisering

LIKA, it-tempen för skola och förskola

LIKA för lärare

Molntjänster

Bakgrund, molntjänster

Lärplattor i skola och förskola

Vägledning, molntjänster

Samtal om skolans digitalisering

I kölvattnet av nationella strategier för skolväsendets digitalisering

Elevhälsa, skolmat

Elevhälsa

Skolmat

Webbplatsen SkolmatSverige

Forskning

Branschöverenskommelse, skolforskning

Exempel, forskning utvecklar skolan

Forskarutbildade lärare

Huvudmännens expertråd för skolutveckling

Undervisning och arbetssätt

Lärmiljön

Läraryrket

Ledarskap

En lärande organisation

Värden och värderingar

Skolans infrastruktur för

forskning och utveckling

Synligt lärande

Vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet

Förskola, fritidshem

Fritidshem

Allmänna råd fritidshem

Fakta fritidshem

Lokala exempel, fritidshem

Förskola

Allmänna råd förskola

Barngruppers storlek och personaltäthet

Fakta förskola

Kvalitet i förskolan

Omsorg på obekväma arbetstider

SAMSA - digitalt stöd för bedömning av kvalitet

Jämställd skola

Genusmedveten SYV

Mansnormer

Sex- och samlevnad

Våldsprevention, unga

Kultur- och musikskolor

Nyanlända barn, elever

Hälsobesök, nyanlända

SKL:s satsningar, utveckla skolan

Analyshandbok skola

Enkät: Elevernas syn på skolan

Information enkätfrågor

Resultat tidigare enkäter

Fjärr- och distansundervisning

Distansundervisning

Fjärrundervisning

Försöksverksamhet i fjärrundervisning

Framgångsrika skolkommuner

Inkluderande lärmiljöer

KARTA – en lärande förskoleorganisation

Matematik, PISA

Modell, utveckla skolan

Rapporter

Särskilt begåvade elever

Utgångspunkter för satsningen

Plug In minskar studieavbrotten på gymnasiet

School to Work

PRIO, arbetssätt

Deltagande kommuner

Om PRIO

Resultatuppföljning av PRIO

SKL:s Skolanalys

Skriva sig till lärande (STL)

Styrning och ledning: Matematik

Utveckla lärmiljön genom DigiLys

Vägledning, svar på vanliga frågor

Fristående skolor, bidrag

Gymnasieantagning

Kommunala resursskolor

Kopiering, avtal

Politiska partier

- Socioekonomisk resursfördelning
- Så mycket kostar skolan
- Valfrihetssystem i förskola och skola
- Vårdnadsbidrag

Tjänster

- Press
  - CV, ordförande och VD
    - Ordförande Lena Micko (S)
    - VD Vesna Jovic
  - Debattartiklar
    - Debattartiklar, arkiverade
  - Foton, ladda ner
  - Nyheter
    - Nyheter, arkiverade
  - Pressinbjudningar
    - Hur kan vi arbeta med män som utövar våld mot kvinnor?
    - Trygg valrörelse
    - Tvärsektoriell kraftsamling för att förebygga mäns och killars våld
  - SKL i Almedalen
  - Sociala medier
    - Frågor och svar om sociala medier
    - Riktlinjer för närvaro i sociala medier
    - SKL i sociala medier
    - Undersökningar om sociala medier
  - Vd:s krönika
- Kurser och konferenser
  - Dokumentation
  - Online-kurser

Beställ utbildning

Lättläst

Vad är Sveriges Kommuner och Landsting, SKL?

Så här arbetar SKL

Vem betalar?

Vad gör kommunerna?

Vad gör landstingen?

English pages

About SALAR

Political organisation

The International Committee

Representation in the EU Committee of the Regions

Administrative organisation

Director General and the Executive Group

Executive Staff

Health and Social Care Division

Education and Labour Market Division

Growth and Community Development Division

Digitalisation Division

Economy and Governance Division

Employer Policy Division

Communications Division

Administrative Division

Legal Affairs Division

The International Unit

Staff of the International Unit

The office in Brussels

EU Coordinators

Service to members

European and worldwide co-operation

SKL International

Activities

Audit

Better life

Change radically

Collaboration and co-production with civil society and users

Social Capital and Abundance

Dialogue with citizens

e-Participation summit, Stockholm

Facts about Dialogue with citizens in Sweden

IT solutions for citizens

dialogues

Energy and Climate

Human Rights, HR

HR, platform

HR education, learning

HR in Governance and Management

Local examples of activities for integration

Plug In

A small school with big ambitions

Primary Care Quality

SALAR Democracy Forum

School to Work

Background information

Events

- Latest Findings and Publications
- Structure and Members
- Search partners for projects

Publications and reports

Municipalities, county councils and regions

- Local government and the EU
- Local self-government
- Regional development
- Sweden´s democratic system
- The role of the county councils and the region´s
- The role of the municipalities

Contact

- Press Service
- Study visits

Kontakt

- Bryssel, SKL:s kontor
- Hitta till SKL
- Sök medarbetare

Om SKL

- Politisk organisation
- Om kongressen
  - Kongress 2015
    - Beslut på kongressen
    - Handlingar
      - Motioner
    - Inledningsanförande, Lena Micko
    - Praktisk information om ersättning
    - Program

Sändning från kongressen

Styrelse och beredningar

Arbetsutskottet

Beredningar

Demokratifrågor

Digitalisering

Internationella frågor

Kultur och fritid

Primärvård och äldreomsorg

Samhällsbyggnad

Socialpolitik och individomsorg

Tillväxt och regional utveckling

Utbildningsfrågor

Delegationer

Förhandlingsdelegationen

Revisionsdelegationen

Sjukvårdsdelegationen

Handlingar och beslut, styrelsen

Föredragningslistor

Meddelanden från styrelsen

Protokoll

Skrivelser

Programberedningar

Programberedningen för barn och ungas hälsa

Programberedningen för klimat

Programberedningen för styrning av offentligt finansierad verksamhet

Revisorer

Sammanträden, datum

Valnämnden

Remissyttranden

Kansliorganisation

VD och ledningsgrupp

Inriktning och verksamhet

Förbundsavgift

Avgiftspolicy

Kännetecken och perspektiv

Stadgar

Verksamhetsidé

Verksamhetsplan och budget

Uppföljning och utvärdering

Medlemsundersökning

Våra företag

SKL Företag AB

Bolag i koncernen

Koncernledning

Styrelse

SKL Kapitalförvaltning AB

Servicelöfte

Lediga jobb på SKL

Vi vässar välfärden

Regionala konferenser

Dokumentation: Regionala konferenser

Utmaningar för välfärden

Ordförandedagen

Mer från SKL

- Bloggar
- Cirkulär
- Digitala fakturor
- Nyhetsbrev, prenumeration
  - Hjälp prenumeration, nyhetsbrev
  - SKL:s veckobrev
- Öppna jämförelser
  - Brukarundersökning funktionshinder
    - Enkäter 2017
    - Frågor och svar
  - Brukarundersökning IFO
    - Uppföljning av mottagandet av ensamkommande barn
  - Ekonomiskt bistånd
    - Tidigare Öppna jämförelser ekonomiskt bistånd
- Energi och klimat
- Folkhälsa
  - Tabellbilagor Öppna jämförelser folkhälsa
  - Tidigare Öppna jämförelser folkhälsa
- Funktionsnedsättning
  - Tidigare Öppna jämförelser funktionsnedsättning
- Företagsklimat
  - Tidigare Öppna jämförelser företagsklimat
- Grundskola
  - Tidigare Öppna jämförelser grundskola
- Gymnasieskola
  - Tabellbilagor Öppna jämförelser gymnasieskola
  - Tidigare Öppna jämförelser

gymnasieskola

Hemlöshet

Tidigare Öppna jämförelser hemlöshet

Hälso- och sjukvård

Bilagor Öppna jämförelser hälso- och sjukvård 2014

Cancervård

Tidigare Öppna jämförelser cancervård

Tidigare Öppna jämförelser hälso- och sjukvård

Ännu bättre vård

Jämställdhet

Kollektivtrafik

Tidigare Öppna jämförelser kollektivtrafik

Läkemedel

Miljöarbetet

Missbruk och beroende

Tidigare Öppna jämförelser missbruksvård

Planläggning och tidsåtgång

Social barn- och ungdomsvård

Tidigare Öppna jämförelser social barn- och ungdomsvård

Socialtjänstens krisberedskap

Trygghet och säkerhet

Tidigare Öppna jämförelser trygghet och säkerhet

Våld i nära relationer

Tidigare Öppna jämförelser Våld i nära relationer

Äldre

Tidigare Öppna jämförelser äldre

Öppna jämförelser 2017 - enkäten

Öppna jämförelser publiceringskalender

Följ oss

Prenumerera på webbinnehåll

Hjälp, prenumerera på webbinnehåll

Ändra prenumeration, webbinnehåll

RSS-flöden

Kommuner & landsting

Fakta, kommuner och landsting

Kommuner, lista

Landsting och regioner, lista

Om webbplatsen

A-Ö

Förbättra webbplatsen

Hjälp för SKL:s nya webbplats

Om kakor

Sök

Hjälp, sök på webbplatsen

Webbkarta

Webbredaktionen

Webbhandboken

Sidor, artiklar

Riktlinjer

Rubriker

Ingress

Brödtext

Länkar, länktexter

Dokument, bifogade filer

Relaterad information, etiketter

Kontaktuppgifter

Bilder

Video

Flash, multimedia

Tabeller

Kategorier

Exempelsidor

Kalenderhändelser

Riktlinjer

Relaterad information, etiketter

Göra bra webbsidor, tips

Effektiva texter

Innehåll på sidor, mall

Ordlista, begrepp

Webbarbetet, termer

Sökbara sidor

Uppföljning, gallring

Ämnessidor, huvudsidor, startsida

Riktlinjer, samtliga

Exempel, samtliga